KERTOMUS

HELSINGIN KAUPUNGIN KUNNALLISHALLINNOSTA.

41.

1928.

HELSINGIN KAUPUNGIN TILASTOKONTTORIN

JULKAISEMA.

HELSINKI.
1930.

SISÄLLYSLUETTELO.

Siv.

Alkulause III

I. Kaupunginvaltuusto.

A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat 3
1. Kaupunginasemakaavaa koskevat kysymykset 3
2. Kiinteän omaisuuden hankintaa ja kaupungille kuuluvan tuollaisen omaisuuden luovutusta koskevat kysymykset 10
3. Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta koskevat kysymykset 20
4. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyttämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaisten rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat kysymykset .. 28
5. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.... 36
B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat 48
C. Muut asiat 109

II. Rahatoimikamari.

A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat..... 154
1. Kiinteän omaisuuden hankintaa ja kaupungille kuuluvan tuollaisen omaisuuden luovutusta koskevat kysymykset 154
2. Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta sekä tilapäistä käyttöoikeutta koskevat asiat 158
3. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.... 197
B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat 214
C. Muut asiat 262

III. Tilastokonttori 1*
IV. Satamahallitus 7*
V. Ulosottolaitos 12*
VI. Palolaitos 15*
VII. Köyhäinhoitolautakunta 19*
VIII. Lastensuojelulautakunta 40*
IX. Kaupunginkirjasto 64*
X. Rakennustarkastuskonttori 72*
XI. Julkisivupiirustusten tarkastustoimikunta 79*
XII. Majoituslautakunta 81*
XIII. Holhouslautakunta 82*
XIV. Oikeusaputoimisto 83*
XV. Sosialilautakunta 86*
XVI. Ammattioppilaslautakunta 93*
XVII. Työnvälitystoimisto 94*
XVIII. Naisten työtuvat 101*
XIX. Verotusvalmistelukunta 106*
XX. Kaupunginmuseo 108*
XXI. Musiikkilautakunta 110*
XXII. Raittiuslautakunta 113*
XXIII. Urheilulautakunta 116*
XXIV. Maatalouslautakunta 118*
XXV. Kansanpuistot 125*
XXVI. Kaupungin yleisten töiden hallitus 131*
XXVII. Puhtaanapitolaitos 147*
Hakemisto 156*

Helsinki 1930. Mercatorin Kirjapaino Osakeyhtiö

ALKULAUSE.

Esilläoleva neljäskymmenesensimmäinen vuosikerta julkaisua „Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta" on toimitettu pääasiallisesti saman suunnitelman mukaisesti kuin aikaisemmat saman julkaisusarjan vuosikerrat. Osastoon II (rahatoimikamari) on kuitenkin tullut lisää rahatoimikamarin asiamiesosaston käsittelemiä asioita koskeva taulukko.

Osastot I (kaupunginvaltuusto) ja II (rahatoimikamari) on laadittu tilastokonttorissa. Muita asianomaisten johto- ja lautakuntain laatimia vuosikertomuksia on tilastokonttorissa muodollisesti paranneltu, jolloin eräitä kertomuksia on lyhennetty jättämällä pois vähemmän tärkeitä yksityisseikkoja. Kaikki päivämäärät ja numerot on, mikäli mahdollista, tarkistettu.

Osastot III—XXVII, jotka olivat painovalmiit ennen osastoja I ja II, on painettu erityisin sivunumeroin niin pian kuin tämä kävi mahdolliseksi.

Asialuettelo on laadittu saman suunnitelman mukaan kuin aikaisemmin.

Helsingissä, joulukuun 1 p:nä 1930.

Otto Bruun.

OIKAISTAVIA.

Siv. 102, riv. 19 ylh., on: *Vallilaan;* lue: *Mäkelään.*
„ 188, „ 24 ja 25 alh., „ *Sielullisesti sairaiden aputoimisto;* lue: *Huoltotoimisto henkisesti sairaita varten.*

I. Kaupunginvaltuusto.

Kaupunginvaltuutettuina olivat:

Toimittaja A. Aalto.
Rakennusmest. K. W. Angervuori [1]).
Pankinjohtaja H. Ekholm.
Pankinjohtaja G. Estlander.
Insinööri E. von Frenckell.
Veturinkuljettaja F. B. Gröndahl.
Kouluhoitajatar L. Hagan.
Taloudenhoitaja A. Halme.
Johtaja Y. Harvia.
Ajuri J. G. Holopainen [1]).
Pankinjohtaja M. Honkajuuri.
Filosofiantohtori T. Hultin.
Rouva A. Huotari.
Johtaja G. Idström.
Toimitsija J. E. Janatuinen.
Kansakoulunopettaja A. Jansson.
Satamatyöntekijä E. Jokela.
Lääketieteenlisensiaatti K. Kari.
Päätoimittaja K. Koskimies.
Professori H. Kyrklund.
Arkkitehti S. Lagerborg-Stenius.
Lääketieteen- ja kirurgiantohtori F. Langenskiöld.
Johtaja W. A. Lavonius.
Ompelijatar S. Lehtinen.
Metallityöntekijä Y. I. Lehtinen.
Muurari A. E. Leino.
Vanh. oikeusneuvosmies G. Leopold.
Pankkiylitarkastaja J. A. Levonius.
Yliarkkitehti H. Lindberg.
Johtaja I. Lindfors.
Ammattientarkastaja A. Lindroos.
Toimitsija A. J. Luostarinen.
Kirjaltaja V. Mikkola.
Taloudenhoitaja H. Moisio.
Toimittaja A. F. Niemistö.
Lakitieteenkandidaatti G. Norrmén.
Maalari U. L. Nurminen.
Sähkötyöntekijä O. Oksanen.
Toimittaja M. Paasivuori.
Filosofiantohtori K. A. Paloheimo.
Rouva F. Pietikäinen.
Kirjelajittelija P. Rahikainen.
Filosofiantohtori E. Railo.
Filosofiantohtori H. Ramsay.
Pääjohtaja R. Ryti.
Rouva M. Salmela.
Sähköteknikko V. V. Salovaara.
Filosofiantohtori G. Schauman.
Konsuli K. Seidenschnur.
Rehtori M. Sergelius.
Lääketieteenlisensiaatti H. Sundelius.
Lääketieteen- ja kirurgiantohtori E. Suolahti.
Kirjanpitäjä B. Tabelle.
Lääkintöneuvos A. Tollet.
Professori A. Tulenheimo.
Lääketieteenlisensiaatti U. Tötterman.
Johtaja I. W. Udd.
Työnvälitysneuvoja T. Uski.
Professori B. Wuolle.

Vtn Mikkolan [2]) kuoltua ja vttn Niemistön [3]) ja Paasivuoren [4]) anomuksestaan vapauduttua kaupunginvaltuuston jäsenyydestä tulivat heidän sijaansa jäseniksi varajäsenet Åkerman, Raatikainen ja Seppälä.

---

[1]) Ks. v:n 1927 kert. s. 1. — [2]) Valt. pöytäk. 5 p. syysk. 2 §. — [3]) S:n 25 p. huhtik. 1 § ja 14 p. marrask. 1 §. — [4]) S:n 11 p. tammik. 1 §.

Edellä lueteltujen henkilöiden lisäksi, jotka vuoden varrella tulivat vakinaisiksi kaupunginvaltuutetuiksi, olivat valtuutettujen varamiehet seuraavat:

Ulkotyöntekijä J. E. Aalto.
Veturinkuljettaja J. H. Aalto.
Maalarimestari H. A. Bergström.
Ens. palomestari W. Bergström.
Rouva E. Björkman.
Metallityöntekijä H. Blomqvist.
Filosofiantohtori W. Brenner.
Filosofiantohtori F. Burjam.
Johtaja L. Ekstrand.
Arkkitehti S. Frosterus.
Vanh. oikeusneuvosmies F. Gylling.
Maalarimestari A. Haanoja.
Johtaja J. Herajärvi.
Lakitieteenkand. K. V. Holma.
Kamreeri V. Hougberg.
Kirjatyöntekijä L. Hulkkonen.
Lakitieteenkand. O. Karhunen.
Varatuomari O. Kauppi.
Pankinjohtaja K. Kivialho.
Varastotyöntekijä M. Korhonen.
Toimittaja Y. Koskelainen.
Rouva E. Lahti.
Johtaja R. Laurén.
Filosofiantohtori K. S. Laurila.
Rouva L. Lehtonen.
Konttoripäällikkö W. Leino.
Filosofianmaisteri A. Malm.
Rakennusmestari A. V. Malmi.
Varatuomari S. T. Mannermaa.
Yliopettaja E. Meinander.
Insinööri M. M. Muoniovaara.
Lääketieteenlisensiaatti A. Nikula.
Kansakoulunopettaja A. Noponen [1]).
Filosofianmaisteri P. H. Norrmén.
Viilaaja A. Paananen.
Pankinjohtaja W. Paersch.
Johtaja J. Pelin.
Ompelijatar E. E. Peltolehto.
Ylikonemestari H. Pihl.
Filosofiamaisteri H. E. Pipping.
Puuseppä M. Rinne.
Insinööri E. von Schantz.
Lääketieteenlisensiaatti W. Sipilä.
Lakitieteenkand. J. O. Söderhjelm.
Johtaja B. Tallberg.
Ylijunailija K. V. Waltamo.
Professori G. von Wendt.
Tehtailija K. A. Wigg.
Luottamusmies V. Wiherkoski.
Pianoteknikko J. Virtanen.
Johtaja E. F. Wrede.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajana toimi [2]) kertomusvuonna vt Tulenheimo ja varapuheenjohtajana vt Ekholm.

Kaupunginvaltuuston valmisteluvaliokuntaan kuuluivat [3]) kertomusvuonna valtuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä vtt Harvia, Leino, Mikkola, Norrmén, Ramsay, Sergelius, Tollet ja Wuolle sekä vt Niemistö huhtikuun 25 p:ään, jolloin hänet vapautettiin [4]) tästä tehtävästä ja hänen sijaansa tuli vt Moisio. Jäsen Mikkolan kuoltua valittiin [5]) hänen sijaansa jäseneksi vt Uski.

Kaupunginvaltuuston ensimmäisen sihteerin tointa hoiti lakitieteenkandidaatti E. Cavonius ja toisen sihteerin tointa filosofianmaisteri K. Rein. Kielenkääntäjänä oli toimittaja K. V. Puuska huhtikuun 1 p:ään, jolloin hänen toimensa lakkautettiin [6]).

Kaupunginvaltuusto kokoontui kertomusvuonna 20 kertaa.

Vuoden varrella saapui 713 asiaa. Näistä ja edelliseltä vuodelta ratkaisematta olleista 173 asiasta ratkaistiin 665 ja poistettiin kirjoista 37, joten vuoteen 1929 siirtyi 148 asiaa.

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjain pykäläluku oli kertomusvuonna 632 ja valtuuston puolesta lähetettyjen kirjeiden luku 737.

---

[1]) Ks. v:n 1927 kert. s. 2. — [2]) Valt. pöytäk. 11 p. tammik. 1 §. — [3]) S:n 11 p. tammik. 1 § ja 13 p. kesäk. 5 §. — [4]) S:n 25 p. huhtik. 1 §. — [5]) S:n 5 p. syysk. 2 §. — [6]) Ks. v:n 1927 kert. s. 127.

Kaupunginvaltuuston vuonna 1928 käsittelemistä tärkeimmistä asioista mainittakoon seuraavat:

A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

1. Kaupunginasemakaavaa koskevat kysymykset.

Vahvistettuja kaupunginasemakaavanmuutoksia. Kaupunginvaltuuston hyväksymän [1]) ehdotuksen XIII kaupunginosan korttelin n:o 438 asemakaavan muuttamisesta siten, että sen kohdalle järjestettäisiin pienehkö istutus, sisäasiainministeriö vahvisti [2]) marraskuun 17 p:nä 1927.

Kaupunginvaltuuston puolestaan hyväksyttyä [3]) kaupunginasemakaavanmuutoksen, jolla Hämeentien (It. Viertotien) tontti n:o 1 jaettiin kahdeksi tontiksi, sekä vahvistettua näiden sisäiset rakennusrajat sisäasiainministeriö tammikuun 17 p:nä vahvisti [4]) valtuuston päätöksen.

Tammikuun 25 p:nä sisäasiainministeriö vahvisti [5]) kaupunginvaltuuston vuonna 1927 hyväksymän [6]) ehdotuksen Leppäsuon aluetta koskevaksi asemakaavanmuutokseksi.

Korttelia n:o 175 koskeva kaupunginasemakaavanmuutos. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [7]) puolestaan kaupunginasemakaava-arkkitehdin laatiman ehdotuksen IV kaupunginosan korttelia n:o 175 koskevaksi asemakaavanmuutokseksi, jonka mukaan m. m. mainittu kortteli jaettaisiin kahdeksi, n:oilla 175 a ja 175 b merkityksi kortteliksi ja edellisen korttelin tontit n:ot 4 a ja 3 a sekä jälkimmäisen tontti n:o 17 muutettaisiin asuntotonteiksi. Sisäasiainministeriö vahvisti [8]) tämän päätöksen toukokuun 18 p:nä.

Kortteleita n:ot 37, 38 a ja 41 koskeva kaupunginasemakaavanmuutos. Tehdäkseen mahdolliseksi Kaisaniemenkadun leventämisen 21.5 m levyiseksi korttelin n:o 38 a kohdalta ja 25 m levyiseksi korttelien n:ot 37 ja 41 kohdalta kaupunginvaltuusto hyväksyi [9]) sellaisen kaupunginasemakaavanmuutoksen, että laajentamista varten tarpeellinen maa-alue erotettiin kyseellisistä kortteleista ja jäljelle jäävä osa kaupungin omistamaa II kaupunginosan korttelissa n:o 38 a Kaisaniemenkadun varrella sijaitsevaa tonttia n:o 4 jaettiin kolmeksi tontiksi, jotka merkittiin Kaisaniemenkadun tonteiksi n:ot 7, 8 ja 9, sekä korttelissa n:o 37 oleva kaupungin tonttialue niinikään kolmeksi, Kaisaniemenkadun tonteiksi n:ot 11, 13 ja 15 merkityksi tontiksi. Sisäasiainministeriö vahvisti [10]) tämän päätöksen kesäkuun 18 p:nä.

XII kaupunginosan kortteleita n:ot 372 ja 373 koskeva kaupunginasemakaavanmuutos. Kaupunginvaltuuston erinäisin edellytyksin myönnettyä [11]) XII kaupunginosan korttelissa n:o 373 sijaitsevien Porvoonkadun tonttien n:ot 12, 14 ja 16 omistajille lisätyn rakennusoikeuden mainittuihin tontteihin nähden kaupunginasemakaava-arkkitehti oli laatinut ehdotuksen tästä päätöksestä johtuvaksi korttelien n:ot 372 ja 373 asemakaavanmuutokseksi, ja kaupunginvaltuusto hyväksyi [12]) tämän ehdotuksen. Heinäkuun 23 p:nä sisäasiainministeriö vahvisti [13]) valtuuston päätöksen.

---

[1]) Ks. v:n 1927 kert. s. 6. — [2]) Valt. pöytäk. 25 p. tammik. 2 §. — [3]) Ks. v:n 1927 kert. s. 8. — [4]) Valt. pöytäk. 22 p. helmik. 1 §. — [5]) S:n 22 p. helmik. 2 §. — [6]) Ks. v:n 1927 kert. s. 18. — [7]) Valt. pöytäk. 8 p. helmik. 2 §; vrt. v:n 1926 kert. s. 35. — [8]) Valt. pöytäk. 13 p. kesäk. 6 §. — [9]) S:n 4 p. huhtik. 5 §. — [10]) S:n 5 p. syysk. 8 §. — [11]) Ks. v:n 1927 kert. s. 104 ja tätä kert. s. 110. — [12]) Valt. pöytäk. 25 p. huhtik. 6 §. — [13]) S:n 5 p. syysk. 13 §.

XIII kaupunginosan kortteleita n:ot 401 ja 402 koskeva kaupunginasemakaavanmuutos. Kaupunginvaltuuston luovutettua [1]) Helsingin musiikkiopisto osakeyhtiölle osan XIII kaupunginosan korttelia n:o 402 kaupunginasemakaava-arkkitehti oli laatinut ehdotuksen päätöksen aiheuttamaksi korttelien n:ot 401 ja 402 asemakaavanmuutokseksi, minkä ehdotuksen kaupunginvaltuusto puolestaan hyväksyi [2]). Heinäkuun 23 p:nä sisäasianministeriö vahvisti [3]) valtuuston päätöksen.

Erinäisiä XIII kaupunginosan kortteleita koskeva kaupunginasemakaavanmuutos. Kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä rahatoimikamari lausui, että muutamat XIII kaupunginosassa Mechelininkadun varrella sijaitsevat korttelien n:ot 413, 420 ja 433 tontit voimassa olevan asemakaavan mukaan olivat niin suuret, ettei kaupunki voinut myydä niitä yhtä edullisesti kuin jos niitä jonkin verran supistettiin ja tonttien luku siten lisääntyi; samalla kamari ilmoitti, ettei n.s. rivitalotonttien kysyntää ollut ilmennyt, minkä vuoksi tällaisille taloille tarkoitetut XIII kaupunginosan korttelit n:ot 421 ja 434 sopivimmin olisi muutettava tavallisiksi asuntokortteleiksi. Kaupungin yleisten töiden hallitus olikin kamarin kehoituksesta laatinut mainittujen korttelien sekä niihin rajoittuvan puistoalueen asemakaavan muutosehdotuksen, jossa kamarin esiintuomat näkökohdat oli otettu huomioon. Tästä ehdotuksesta oli Juunonkatu jätetty pois ja entiset rivitalokorttelit n:ot 421 ja 434 yhdistetty kortteleihin n:ot 420 ja 433. Jupiterinkatu oli siirretty idemmäksi ja ulotettu Hietaniemenkatuun asti ja Sammonkatua jatkettu länteenpäin, jotta Temppeliaukion kaunis merinäköala säilyisi. Tältä kohdaltaan katu tuli ainoastaan 5 m levyiseksi, mutta sen varrella olevat talot saivat sen sijaan etupuutarhat. Korttelin n:o 413 länsiosa oli yhdistetty puistoalueeseen ja Arkadiankadun jatkon suuntaa oli jonkin verran muutettu. Kaikille Mechelininkadun varrelle tuleville tonteille oli tarkoitettu rakennettavaksi 7-kerroksisia ja puiston varrella oleville tonteille 4-kerroksisia taloja. Edelleen rahatoimikamari ehdotti, että Jupiterinkadun nimi muutettaisiin Väinämöisenkaduksi.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi [4]) periaatteellisesti tämän esityksen, ja asemakaavan muutosehdotuksen oltua asianmukaisessa järjestyksessä näytteille pantuna ilman että sitä vastaan oli esitetty muistutusta, valtuusto päätti [5]) anoa sille valtioneuvoston vahvistusta. Elokuun 29 p:nä sisäasiainministeriö vahvisti [6]) edellä mainitun XIII kaupunginosan kortteleita n:ot 413, 420, 421, 433 ja 434 sekä Hietaniemen puistoaluetta koskevan kaupunginasemakaavanmuutoksen.

Kaupunginvaltuusto antoi [5]) julkisivupiirustusten tarkastustoimikunnalle sekä rakennustarkastajalle tehtäväksi valvoa, että asemakaavanmuutoksen koskettelemille Mechelininkadun tonteille rakennettavien talojen pihanpuoleiset sivut käsiteltiin rakennustaiteellisesti yhtenäisesti.

Erinäisiä XIV kaupunginosan kortteleita koskeva kaupunginasemakaavanmuutos. Kaupunginasemakaava-arkkitehti, joka oli sitä mieltä, että Etel. ja Pohj. Hesperiankatujen taustaksi olisi rakennettava jokin julkinen rakennus ja että tähän tarkoitukseen olisi varattava sopiva tontti, oli tätä suunnitelmaa silmällä pitäen laatinut ehdotuksen XIV kaupunginosan korttelien n:ot 465, 475 ja 481 asemakaavan muutokseksi. Tämän ehdotuksen mukaan Hesperiankadut molemmin puolin edellä mainittua tonttia jatkuisivat sen ohi Taival-

[1]) Ks. v:n 1927 kert. s. 24. — [2]) Valt. pöytäk. 25 p. huhtik. 4 §. — [3]) S:n 5 p. syysk. 17 §. — [4]) S:n 4 p. huhtik. 8 §. — [5]) S:n 30 p. toukok. 5 §. — [6]) S:n 3 p. lokak. 2 §.

lahden rantaan saakka, kapea kortteli n:o 465 poistettaisiin ja kortteli n:o 475 laajennettaisiin Pohj. Hesperiankatuun ulottuvaksi ja siihen järjestettäisiin istutuksia, minkä lisäksi sen tonttijakoa muutettaisiin. Pohj. ja Etel. Hesperiankatujen väliin kaupunginasemakaava-arkkitehti oli suunnitellut välittömästi vastaiseen suureen rantapuistoon liittyvän puistikon leikkikenttineen. Edelleen oli korttelin n:o 481 eteläraja siirretty jonkin verran etelämmäksi, joten se ulottuisi Pohj. Hesperiankatuun saakka. Rahatoimikamari katsoi ehdotuksen ansaitsevan huomiota ja esitti, että kaupunginvaltuusto periaatteellisesti hyväksyisi sen, mihin valtuusto myöntyi [1]). Ehdotuksen oltua sen jälkeen asianmukaisessa järjestyksessä näytteille pantuna ilman että sitä vastaan oli esitetty muistutuksia kaupunginvaltuusto päätti [2]) anoa sille valtioneuvoston vahvistusta.

Elokuun 28 p:nä sisäasiainministeriö vahvisti [3]) edellä mainitun XIV kaupunginosan kortteleita n:ot 465, 475 ja 481 koskevan kaupunginasemakaavanmuutoksen.

Korttelin n:o 291 tonttirajain järjestely. Kaupunginvaltuusto päätti [4]) valtioneuvostolta anoa vahvistusta X kaupunginosan korttelin n:o 291 asemakaavanmuutosta koskevalle ehdotukselle, jonka mukaan Sörnäisten rantatien tontti n:o 13 ja Haapaniemenkadun tontti n:o 2 yhdistettäisiin ja siten syntyvä uusi tontti ja Sörnäisten rantatien tontti n:o 11 järjesteltäisiin uudelleen niin, että lyhyt pistoraide voitaisiin johtaa läheisestä satamaradasta kumpaisellekin tontille. Jos tämä ehdotus sai asianmukaisen vahvistuksen, oli kaupungin tonttikirjaan merkittävä, että Sörnäisten rantatien tontin n:o 11 omistajalla oli oikeus vapaaseen ja esteettömään kulkuun viereisellä Kaikukadun tontilla n:o 3 olevalle rautatieraiteelle. Sisäasiainministeriö vahvisti [5]) tämän päätöksen syyskuun 14 p:nä.

Tehtaanpuistoa koskeva kaupunginasemakaavanmuutos. Kaupunginvaltuuston päätettyä [6]) luovuttaa Helsingin evankelis-luterilaisille suomen- ja ruotsinkielisille seurakunnille erään Sepänkadun puoleisen Tehtaankadun puiston alueen seurakuntain tarpeisiin varatun VI kaupunginosan korttelin n:o 223 sijaan kaupunginasemakaava-arkkitehti oli laatinut ehdotuksen päätöksestä aiheutuvaksi kaupunginasemakaavanmuutokseksi, jonka kaupunginvaltuusto hyväksyi [7]) ja lähetti valtioneuvoston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi. Sisäasiainministeriö palautti kuitenkin tämän ehdotuksen kehoittaen valtuustoa lausumaan mielipiteensä erinäisistä Suomen automobiiliklubin muutosehdotusta vastaan esittämistä muistutuksista. Klubi toivoi, että puiston itärajaa siirrettäisiin sisäänpäin ja sen kulmaus pyöristettäisiin liikenteen helpoittamiseksi. Antamassaan vastauksessa kaupunginvaltuusto uudisti [8]) aikaisemman esityksensä, että kaupunginasemakaava-arkkitehdin ehdotus hyväksyttäisiin, ja huomautti samalla, että Tehtaan- ja Laivurinkatujen kulmauksessa oleva aukio oli niin laaja, että tämän paikan suhteellisen vähäinen liikenne helposti voitiin ohjata kaikkiin suuntiin. Jos kulman pyöristäminen tulevaisuudessa osoittautuisi välttämättömäksi, voitaisiin se toteuttaa asemakaavaa muuttamatta, ainoastaan jalkakäytävää järjestelemällä. Puiston länsikulmauksen ehdotettu pyöristäminen ei käynyt päinsä, koska Sepän- ja Tehtaankatujen välinen korkeuserotus oli liian suuri.

Valtion ja kaupungin välisen tilusvaihdon aiheuttamat kaupunginasemakaavanmuutokset. Rahatoimikamari oli laadittanut ehdotuksia erinäisiksi

[1]) Valt. pöytäk. 4 p. huhtik. 9 §. — [2]) S:n 30 p. toukok. 2 §. — [3]) S:n 3 p. lokak. 4 §. — [4]) S:n 13 p. kesäk. 10 §. — [5]) S:n 17 p. lokak. 1 §. — [6]) Ks. v:n 1927 kert. s. 26. — [7]) Valt. pöytäk. 25 p. huhtik. 3 §. — [8]) S:n 31 p. lokak. 5 §.

kaupunginasemakaavanmuutoksiksi, joita vuonna 1927 päätetyn [1]) kaupungin ja valtion välisen suuren tilusvaihdon toteuttaminen edellytti. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [2]) puolestaan mainitut muutosehdotukset, jotka koskivat VIII kaupunginosan korttelia n:o 141, XI kaupunginosan korttelia n:o 363, XIV kaupunginosan korttelia n:o 484, X kaupunginosan tehdaskorttelin n:o 252 tonttia n:o 19, XIV kaupunginosan korttelin n:o 474 tonttia n:o 7 sekä XV kaupunginosan korttelia n:o 642, ja päätti valtioneuvostolta anoa niiden vahvistamista.

Fredrikintorin järjestely. Kaupunginvaltuusto päätti [3]) puolestaan hyväksyä kaupungin yleisten töiden hallituksen toimesta laaditun Fredrikintorin järjestelyehdotuksen sekä alistaa päätöksensä sisäasiainministeriön tutkittavaksi ja vahvistettavaksi.

Kortteleita n:ot 97, 334 a ja 334 b koskeva kaupunginasemakaavanmuutos. Kaupunginvaltuuston luovutettua [4]) Helsingin teollisuuskoululle tonttipaikaksi 3,300 m² XI kaupunginosan kortteleista n:ot 334 a ja 334 b kauppa- ja teollisuusministeriö oli anonut toimenpiteisiin ryhtymistä kyseellisen tonttialueen järjestämiseksi siten, että valtio luopuisi n. 500 m² laajuisesta tontin lounaiskulmassa olevasta alueesta saaden tästä vastikkeeksi n. 617 m² laajuisen lisäalueen tontin koilliselta rajalta. Tähän anomukseen myöntyen kaupunginvaltuusto periaatteellisesti hyväksyi [5]) kaupunginasemakaava-arkkitehdin laatiman asemakaavan muutosehdotuksen, jossa ministeriön toivomukset oli otettu huomioon. Rahatoimikamari oli puolestaan ollut sitä mieltä, että kaupungin olisi vaadittava valtiolta korvausta niistä 117 m²:stä, jotka tulivat aikaisemmin sovitun pinta-alan lisäksi, mutta kaupunginvaltuusto hylkäsi tätä tarkoittavan kamarin esityksen.

Rahatoimikamarin tämän jälkeen ryhdyttyä asemakaavanmuutoksen vaatimiin valmistaviin toimenpiteisiin, jotka osin koskivat edellä mainittuja XI kaupunginosan kortteleita n:ot 334 a ja 334 b, osin II kaupunginosan korttelia n:o 97, josta viimemainitusta osa oli lohkaistava katualaksi [4]), kaupunginvaltuusto päätti [6]) puolestaan hyväksyä kaupunginasemakaava-arkkitehdin laatimat kyseellisiä kortteleita koskevat muutosehdotukset sekä alistaa päätöksensä sisäasiainministeriön tutkittavaksi ja vahvistettavaksi.

XIII kaupunginosan korttelia n:o 448 koskeva asemakaavanmuutos. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [7]) puolestaan kaupunginasemakaava-arkkitehdin laatiman ehdotuksen XIII kaupunginosan korttelin n:o 448 asemakaavan muuttamisesta niinkuin kaupunginvaltuuston päätös [8]) erään tämän korttelin tontin luovuttamisesta Juho ja Maria Lallukan taiteilijakotisäätiölle edellytti. Hyväksytty ehdotus oli alistettava sisäasiainministeriön tutkittavaksi ja vahvistettavaksi.

Kaupunginasemakaavanmuutosta koskevan anomuksen epääminen. XII kaupunginosan korttelin n:o 349 tonttien n:ot 13, 15, 16, 17 ja 18 omistajat olivat anoneet kaupunginasemakaavaa muutettavaksi siten, että mainituille tonteille n:ot 16 ja 18 merkittäisiin ulkoinen rakennusraja 7 m etäisyyteen Helsinginkadun pohjoisrajasta, jolloin asianomaiset määrättäessä edellä mainittujen tonttien rakennuskorkeutta saisivat ottaa huomioon tonteista rakentamatta jäävän 7 m levyisen kaistaleen. Tästä anomuksesta antamassaan

---

[1]) Ks. v:n 1927 kert. s. 20 ja seur. — [2]) Valt. pöytäk. 13 p. kesäk. 4 §. — [3]) S:n 5 p. syysk. 10 §. — [4]) Ks. v:n 1927 kert. s. 25. — [5]) Valt. pöytäk. 25 p. tammik. 14 § ja 13 p. kesäk. 17 §. — [6]) S:n 5 p. syysk. 20 §. — [7]) S:n 28 p. marrask. 1 §. — [8]) Ks. tätä kert. s. 19.

lausunnossa kaupungin yleisten töiden hallitus huomautti, että muutos vaikuttaisi epäedullisesti valosuhteisiin ja että Helsinginkujan leveyttä, joka tonttien kohdalta oli ainoastaan 5 m, ei voitu pitää kivitalojen rakentamisen jälkeen lisääntyvää liikennettä tyydyttävänä. Kaupunginvaltuusto päättikin [1]) hallituksen ehdotuksen mukaisesti evätä esityksen.

Korttelien n:ot 521 a ja 522 yhdistäminen. Koska XIV kaupunginosan asemakaavaan merkitty Kaavinkatu yleisen liikenteen kannalta oli tarpeeton ja kortteli n:o 521 a muodoltaan epäonnistunut, kaupunginvaltuusto päätti [2]) puolestaan hyväksyä kaupunginasemakaava-arkkitehdin laatiman ehdotuksen, jonka mukaan asemakaava muutettaisiin siten, että Kaavinkadun maa-ala sekä korttelit n:ot 521 a ja 522 yhdistettäisiin yhdeksi, n:olla 522 merkityksi kortteliksi, joka jaettaisiin kahdeksaksi tontiksi; näistä Turuntien varrella oleva tontti n:o 29 oli yksityisen omistama ja jäisi ennalleen, jota vastoin muut kuuluivat kaupungille ja tarjottaisiin asuntotontteina myytäviksi. Edellä mainittu kaupunginvaltuuston hyväksymä kaupunginasemakaavan muutosehdotus oli alistettava sisäasiainministeriön tutkittavaksi ja vahvistettavaksi.

Tonttien yhdistäminen. Kaupunginvaltuusto päätti seuraavissa tapauksissa anoa valtioneuvostolta alla lueteltujen tonttien yhdistämistä tarkoittavaa kaupunginasemakaavanmuutosta:

XIII kaupunginosan korttelissa n:o 448 Apollonkadun varrella sijaitsevien tonttien n:ot 5 a ja 5 b [3]); sisäasiainministeriö vahvisti [4]) muutoksen toukokuun 2 p:nä;

V kaupunginosan korttelissa n:o 83 Punavuorenkadun varrella olevien tonttien n:ot 19 a ja 19 b [5]); sisäasiainministeriö vahvisti [6]) muutoksen heinäkuun 23 p:nä; uusi tontti oli merkittävä Punavuorenkadun n:oksi 19; sekä

XIV kaupunginosan korttelissa n:o 517 Espoonkadun varrella olevien tonttien n:ot 4 ja 6 [7]).

Tonttien osittaminen. Kaupunginvaltuusto päätti seuraavissa tapauksissa anoa valtioneuvostolta alla mainittujen tonttien osittamista tarkoittavan kaupunginasemakaavanmuutoksen vahvistamista:

XIV kaupunginosan korttelissa n:o 478 sijaitsevan Runeberginkadun tontin n:o 54 kahdeksi, Runeberginkadun tonteiksi n:ot 54 a ja 54 b merkityksi tontiksi [8]); sisäasiainministeriö vahvisti [9]) tämän muutoksen kesäkuun 5 p:nä; kaupungin tonttikirjaan oli merkittävä, että osittamalla syntyvillä uusilla tonteilla olisi yhteinen pihamaa ja yhteinen Töölönkadulle vievä porttikäytävä sekä että tonttien välille ei saanut rakentaa aitausta; sekä

IX kaupunginosan korttelissa n:o 199 Siltatien varrella olevan tontin n:o 12 kahdeksi tontiksi [10]); sisäasiainministeriö vahvisti [11]) tämän muutoksen elokuun 28 p:nä; tontin omistaja oli sitoutunut kustantamaan vesijohdon jatkamisen uudelle tontille n:o 12 c asti sekä siinä tapauksessa, että asemakaavanmuutos vahvistettiin, ennen heinäkuun 1 p:ää antamaan purkaa uudella tontinrajalla olevan rakennuksen.

Vallilan korttelin n:o 581 jaoituskaavan muuttaminen. Kaupungininsinööri oli mielipiteenään lausunut, että tukimuuri olisi rakennettava Keiteleentien poikki ja edelleen Hauhontien- ja Hämeentien välille järjestetyn istutuksen itärajaa myöten, sekä että Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön vaihderatapiha olisi siirrettävä jälkimmäisen kadun ja edellä mainitun muurin väliselle alueelle.

---

[1]) Valt. pöytäk. 3 p. lokak. 3 §. — [2]) S:n 31 p. lokak. 1 §. — [3]) S:n 22 p. helmik. 4 §. — [4]) S:n 13 p. kesäk. 7 §. — [5]) S:n 25 p. huhtik. 5 §. — [6]) S:n 5 p. syysk. 18 §. — [7]) S:n 3 p. lokak. 10 §; ks. myös tätä kert. s. 9 ja 114. — [8]) Valt. pöytäk. 21 p. maalisk. 3 §. — [9]) S:n 5 p. syysk. 9 §. — [10]) S:n 13 p. kesäk. 1 §. — [11]) S:n 3 p. lokak. 1 §.

Yhtiö, jota oli kehoitettu lausumaan mielipiteensä kaupungininsinöörin ehdotuksesta, oli ilmoittanut, ettei sillä ollut mitään muistuttamista siihen, että edellä mainittu alue liitettiin yhtiön korttelissa n:o 581 olevaan vuokratonttiin n:o 14, eikä muitakaan ehdotuksen yksityiskohtia vastaan, edellyttäen kuitenkin, että tukimuurin aiheuttamat kustannukset jaettiin tasan kaupungin ja yhtiön kesken.

Tehdäkseen edellä selostettujen suunnitelmain toteuttamisen mahdolliseksi kaupunginvaltuusto päätti [1]) hyväksyä kaupunginasemakaava-arkkitehdin laatiman ehdotuksen Vallilan korttelin n:o 581 muuttamisesta siten, että suunnitellun tukimuurin ja Hämeentien välinen alue liitettäisiin mainitun korttelin vuokratonttiin n:o 14.

Erinäisten Mäkelän (Pakaan) tonttien jaoituskaavan muuttaminen. Kaupunginvaltuusto vahvisti [2]) kaupunginasemakaava-arkkitehdin laatiman ehdotuksen Mäkelän alueella Kuortaneenkadun varrella sijaitsevien korttelien n:ot 691 ja 692 jaoituskaavan muuttamiseksi siten, että mainitulle kadulle lähitulevaisuudessa rakennettavat rautatieraiteet voitaisiin sijoittaa mahdollisimman sopivasti.

Erään Käpylän korttelin jaoituskaava. Kaupunginvaltuusto päätti [3]), että Käpylän kortteli n:o 824 jaettaisiin kahdeksi tontiksi, jotka merkittäisiin Sampsantien n:oksi 13 ja Metsolantien n:oksi 14.

Rakennus- ja tontinrajain muuttaminen. Kaupunginvaltuusto päätti [4]) puolestaan hyväksyä sille jätetyn, oheenliitettyyn karttaan tarkemmin merkityn, XIII kaupunginosan korttelissa n:o 448 Apollonkadun varrella sijaitsevien tonttien n:ot 5 a ja 5 b rakennusrajain muuttamista koskevan ehdotuksen sekä sallia, että tonteille suunniteltuun kirkkoon vievät portaat rakennettiin tontinrajan ulkopuolelle. Sisäasiainministeriö vahvisti [5]) tämän päätöksen toukokuun 2 p:nä.

Kaupunginvaltuusto myöntyi [6]) puolestaan Töölön seurakuntatalon rakennuskomitean anomukseen, että XIV kaupunginosan korttelissa n:o 480 sijaitsevan Topeliuksenkadun tontin n:o 4 rakennusrajoja rakennustaiteellisista ja käytännöllisistä syistä muutettaisiin kaupunginasemakaava-arkkitehdin laatiman piirustuksen tarkemmin osoittamalla tavalla, minkä muutoksen sisäasiainministeriö vahvisti [7]) elokuun 28 p:nä.

Samaten kaupunginvaltuusto hyväksyi [8]) kaupunginasemakaava-arkkitehdin laatiman XIV kaupunginosan korttelissa n:o 517 sijaitsevan Stenbäckinkadun tontin n:o 16 rakennusrajain muutosehdotuksen, ja sisäasiainministeriö vahvisti [9]) muutoksen elokuun 28 p:nä.

Kaupunginasemakaava-arkkitehti oli laatinut IV kaupunginosan korttelia n:o 69 a koskevan kaupunginasemakaavan muutosehdotuksen, jossa Kansakoulukadun tonteille n:ot 1 ja 2 oli merkitty ulkoinen rakennusraja, mikä teki mahdolliseksi rakentamattoman tontinosan huomioonottamisen vastapäätä sijaitsevan korttelin n:o 162 tontin n:o 3 rakennuskorkeutta määrättäessä. Viimeksimainitulle tontille rakennettaisiin valtuuston päätöksen [10]) mukaisesti ammattikoulutalo, joka voidakseen tarjota riittävän tilan kaikille niille huoneistoille, jotka siihen ohjelman mukaan oli sijoitettava, oli suunniteltu

---

[1]) Valt. pöytäk. 5 p. syysk. 32 §; ks. myös tätä kert. s. 24. — [2]) Valt. pöytäk. 5 p. syysk. 33 §. — [3]) S:n 13 p. kesäk. 30 §; ks. myös tätä kert. s. 22. — [4]) Valt. pöytäk. 22 p. helmik. 4 §; ks. myös tätä kert. s. 7. — [5]) Valt. pöytäk. 13 p. kesäk. 7 §. — [6]) S:n 30 p. toukok. 3 §. — [7]) S:n 3 p. lokak. 5 §. — [8]) S:n 30 p. toukok. 4 §. — [9]) S:n 3 p. lokak. 6 §. — [10]) Ks. v:n 1927 kert. s. 32.

5-kerroksiseksi eli n. 22 m korkuiseksi. Rakennusjärjestys ei kuitenkaan sallinut näin korkean talon rakentamista Kansakoulukadun levyisen kadun varrelle, minkä vuoksi rakennussuunnitelman toteuttaminen edellytti edellä mainittua kaupunginasemakaavanmuutosta. Kaupunginvaltuusto päätti [1]) hyväksyä kaupunginasemakaava-arkkitehdin ehdotuksen sekä alistaa päätöksensä sisäasiainministeriön tutkittavaksi ja vahvistettavaksi.

Asunto-osakeyhtiö Torkkelinlinna anoi, että XI kaupunginosan korttelissa n:o 343 Pengerkadun varrella sijaitsevaa tonttia n:o 23 koskevaa kaupunginasemakaavaa muutettaisiin siten, että kyseellisen tontin Pengerkadun puoleinen ulkoinen rakennusraja poistettaisiin, ja kaupunginvaltuusto päätti [2]) myöntyä tähän anomukseen sekä alistaa päätöksensä sisäasiainministeriön tutkittavaksi ja vahvistettavaksi.

I kaupunginosan korttelissa n:o 25 sijaitsevan Maurinkadun tontin n:o 2 omistaja anoi, että mainitulle tontille vahvistettaisiin Kristianinkadun puolelle ulkoinen rakennusraja, joka vedettäisiin rajakkaisen Kristianinkadun tontin n:o 4 pohjoisen rajaviivan suoranaiseksi jatkoksi. Kaupunginvaltuusto myöntyi [3]) tähän anomukseen päättäen samalla anoa päätökselleen sisäasiainministeriön vahvistusta.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi [4]) puolestaan yhdistämällä syntyneen XIV kaupunginosan korttelissa n:o 517 Espoonkadun varrella sijaitsevan tontin n:o 4—6 sekä samassa korttelissa sijaitsevien, siihen rajoittuvien tonttien n:ot 9 ja 11 rakennusrajain muuttamista koskevan ehdotuksen. Päätös oli alistettava sisäasiainministeriön tutkittavaksi ja vahvistettavaksi.

Samaten valtuusto hyväksyi [5]) XII kaupunginosan korttelissa n:o 349 sijaitsevan Helsinginkadun tontin- n:o 15 rakennusrajain muutosehdotuksen, jonka mukaan mainitulle tontille teetettävän rakennuksen keittiön sai sijoittaa kupunginasemakaavaan merkityn tontin rakennusrajan ulkopuolelle, ja päätti anoa tälle muutokselle valtioneuvoston vahvistusta.

Edelleen valtuusto vahvisti [6]) kaupunginasemakaava-arkkitehdin laatiman Käpylän korttelin n:o 821 tontin n:o 1 tontin- ja rakennusrajain muutosehdotuksen.

Rahatoimikamari oli vuokrannut Sörnäisten työväenyhdistykselle Vallilan korttelissa n:o 549 sijaitsevan Sturenkadun tontin n:o 27, jolle yhdistys aikoi rakennuttaa suurehkon salin ynnä muita siihen liittyviä huoneistoja käsittävän uudisrakennuksen. Koska tontin rakennusrajat oli vahvistettu edellyttäen, että sille rakennettaisiin tavallinen asuinrakennus, ja ne oli havaittu suunnitellulle rakennukselle sopimattomiksi, kaupunginvaltuusto mainitun yhdistyksen anomuksesta päätti [7]) vahvistaa Sturenkadun tontille n:o 27 muutetut rakennusrajat.

Kaupunginasemakaava-arkkitehdin sosialilautakunnan aloitteesta laatima Vallilan korttelien n:ot 557 ja 582 jaoituskaavan muutosehdotus vahvistettiin [8]) noudatettavaksi. Ehdotus tarkoitti edellisen korttelin tontin n:o 5 ja jälkimmäisen korttelin tonttien n:ot 10, 45 ja 47 tontin- ja rakennusrajojen muuttamista siten, ettei kylkirakennuksia saanut rakennuttaa pihamaalle, josta siten tuli avara ja yhtenäinen ja jolle voitiin järjestää istutuksia.

---

[1]) Valt. pöytäk. 5 p. syysk. 16 §. — [2]) S:n 5 p. syysk. 19 §. — [3]) S:n 3 p. lokak. 8 §. — [4]) S:n 3 p. lokak. 10 §; ks. myös tätä kert. s. 7 ja 114. — [5]) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. 3 §. — [6]) S:n 7 p. maalisk. 10 §. — [7]) S:n 4 p. huhtik. 10 §. — [8]) S:n 9 p. toukok. 29 §.

2. *Kiinteän omaisuuden hankintaa ja kaupungille kuuluvan tuollaisen omaisuuden luovutusta koskevat kysymykset.*

Leppäsuon alueen lunastusoikeuden pakkolunastus. Valtioneuvoston helmikuun 2 p:nä tekemällään päätöksellä myönnettyä kaupungille luvan Osakeyhtiö M. G. Steniukselle kuuluvan Leppäsuon alueen hallinta- ja lunastusoikeuden pakkolunastamiseen ehdoin, että pakkolunastuksen toimeenpanoa koskeva anomus tehtiin ennen kuluvan vuoden loppua, kaupunginvaltuusto päätti [1]) kehoittaa rahatoimikamaria ryhtymään valtioneuvoston edellämainitusta päätöksestä mahdollisesti aiheutuviin toimenpiteisiin.

Korpaksen tilan osto. Kaupunginvaltuustolle osoitetussa kirjelmässä [2]) rahatoimikamari ilmoitti antaneensa arvioida Helsingin pitäjässä Pikkuhuopalahden rannalla sijaitsevan Korpas-nimisen verotilan, jonka sen omistaja, herra E. Gärkman, oli tarjonnut kaupungin lunastettavaksi. Katselmusmiehet olivat arvioineet 28.8 ha käsittävän maa-alueen arvon 3,968,000 markaksi ja sillä olevain rakennusten arvon 575,000 markaksi. Tilan oston kaupungille tuottamasta hyödystä kamari lausui, että se sekä pohjoisessa että idässä osaksi rajoittui kaupungin omistamiin maihin ja maastonsa laadun sekä hyvien liikenneväyläin läheisyyden vuoksi oli hyvin sopiva asutustarkoituksiin. Oli erittäin tärkeätä, että kaupungille alunperin oli mahdollista järjestellä tätä asutusta. Kyseellisen tilan erotti pitkin osaa sen itärajasta kaupungin omistamista maista kaksi aluetta, joista toinen oli valtionrautateiden, toinen Osakeyhtiö M. G. Steniuksen omistama. Edellisen alueen omistusoikeuden rahatoimikamari arveli kaupungin voivan vaikeudetta saada hankituksi itselleen, ja toisen alueen ostamisesta kamari oli keskustellut sen omistajan kanssa, joka kuitenkin vaati 1,010,000 markan hintaa 1.28 ha:sta vesijättömaata ja 8.82 ha:sta vesialuetta, jonka viimeksimainitun muodosti matala, kesäisin kaislikkoa kasvava ranta. Pitäen tätä hintaa kohtuuttomana kamari ehdotti, että kysymys edellä mainitun Osakeyhtiö M. G. Steniuksen omistaman alueen lunastamisesta toistaiseksi jätettäisiin sillensä.

Myöntyen rahatoimikamarin ehdotuksiin kaupunginvaltuusto päätti [3]), että Helsingin pitäjän Pikkuhuopalahden kylässä sijaitseva Korpas-niminen verotila ynnä sillä olevat rakennukset ostettaisiin kaupungille 4,543,000 markan hinnasta sekä että mainittu kauppahinta suoritettaisiin käteisellä kauppakirjaa allekirjoitettaessa. Tarvittava rahamäärä osoitettaisiin ennakolta kaupungin kassasta ja merkittäisiin aikanaan vuoden 1929 menosääntöön.

Erinäisten Kulosaaren maa- ja vesialueiden sekä kahden sillan osto. Vuonna 1927 kaupunginvaltuusto asetti valiokunnan [4]) valmistelemaan kysymystä liikenneväylän järjestämisestä Sörnäisten niemeltä Kulosaaren mantereelle sekä Herttoniemeen, ja tämä valiokunta antoi sittemmin pääasiassa seuraavansisältöisen mietinnön [5]): Herttoniemen ja Puodinkylän maa-alueiden edullinen hyväksikäyttö edellytti epäilemättä, että mainittujen alueiden tuli omata hyvät liikenneyhteydet. Rautatie olikin suunniteltu rakennettavaksi Oulunkylästä Viikin latokartanon kautta Herttoniemeen, ja lisäksi oli olemassa ehdotus leveän liikenne-

[1]) Valt. pöytäk. 22 p. helmik. 3 §; vrt. v:n 1927 kert. s. 15 ja seur. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 4. — [3]) Valt. pöytäk. 22 p. helmik. 10 §. — [4]) Ks. v:n 1927 kert. s. 185. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 9.

väylän rakentamisesta Hämeentieltä Vanhankaupunginlahden ympäri Herttoniemeen. Mutta sen lisäksi valiokunta katsoi olosuhteiden epäämättömästi vaativan suoranaista liikenneväylää, joka Sörnäisten kautta yhdistäisi kaupungin keskiosat mainittuihin alueihin, ja katsoi tämän väylän merkityksen niin suureksi, ettei sen mielestä Herttoniemen ja Puodinkylän rakennuttamista laisinkaan ollut suunniteltava, ennenkuin oltiin selvillä siitä, että näille uusille kaupunginalueille vievä suoranainen liikenneväylä oli olemassa taikka millä ehdoilla se voitiin saada aikaan. Selvittääkseen, missä määrin kaupunki voi laskea saavansa avustusta muilta asianosaisilta siinä tapauksessa, että se otti rakentaakseen n. s. Herttoniemen bulevardin ja siten luodakseen suoranaisen liikenneväylän Sörnäisten niemeltä Herttoniemeen, valiokunta ryhtyi neuvotteluihin Brändön kunnan, osakeyhtiöitten Brändö villastad aktiebolag ja Brändö spårvägsaktiebolag sekä Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön edustajain kanssa. Etuvastakohdat osoittautuivat kuitenkin niin suuriksi, että yhteiselle pohjalle ei voitu päästä. Brändön kunnan edustajat suhtautuivat verraten välinpitämättömästi jokaiseen pääkaupungin taholta tehtyyn aloitteeseen. Samaten näytti se avustus, jonka Aktiebolaget Brändö villastad, Kulosaaren suurin maanomistaja, oli halukas tarjoamaan kaupungille mainitun liikenneväylän rakentamiseksi, liian mitättömältä eikä läheskään sitä tonttien arvonnousua vastaavalta, jonka yhtiö voi laskea saavansa vastaisen liikenneväylän varrella omistamistaan tonttimaista. Senvuoksi tällä pohjalla käydyt neuvottelut keskeytettiin ja valiokunta kääntyi Aktiebolaget Brändö villastad osakeyhtiön puoleen tiedustellen, suostuisiko yhtiö myymään Helsingin kaupungille määrätyn, Kulosaaren pohjoisosassa sijaitsevan osan omistamistaan maa-alueista sekä siihen rajoittuvan vesialueen. Valiokunnan tarkoituksena oli toisaalta hankkimalla kaupungille suurehkoja maa-alueita tehdä mahdolliseksi liikenneväylän rakentaminen, toisaalta odotettavissa olevan tonttien arvonnousun saaminen kaupungin hyödyksi ostamalla liikenneväylän varrella sijaitsevat tontit. Alueet, jotka valiokunta katsoi kaupungin tässä tarkoituksessa olevan ostettava, käsittivät 15.5 ha maa- ja 10.4 ha vesialueita. Yhtiö ei kuitenkaan pitänyt itselleen edullisena myydä osia maa-alueistaan, mutta ilmoitti suostuvansa 12,000,000 markan hinnasta myymään kaupungille kaikki omistamansa maa- ja vesialueet, joista edelliset käsittivät n. 223,000 m² Kivinokan niemellä mannermaalla, ja n. 516,000 m² Kulosaaressa sijaitsevia maita, siitä n. 42,000 m² tasoitettujen katujen varsilla sijaitsevia tontteja. Vesialue oli yhteensä n. 1,400,000 m² laajuinen. Samalla Osakeyhtiö Brändö spårvägsaktiebolag tarjosi kaupungille 4,000,000 markasta laitteensa ja muun omaisuutensa, ja molempien tarjousten ilmoitettiin olevan voimassa ainoastaan edellyttäen, että ne hyväksyttiin molemmat ja ennen huhtikuun päättymistä.

Asiaa perusteellisesti tutkittuaan valiokunta päätyi siihen tulokseen, että kaupunki voi hyväksyä Aktiebolaget Brändö villastad osakeyhtiön tarjouksen, koska vaadittu hinta vastasi todellisia arvoja ja kaupunki sitäpaitsi saisi vapaat kädet järjestääkseen Herttoniemeen vievän liikenneväylän edullisimmaksi katsomallaan tavalla. Mutkikkaammalta tuntui sitävastoin kysymys Kulosaaren raitiotie-osakeyhtiön omaisuuden lunastamisesta. Tämän yhtiön, jonka osakepääoma oli nimellisarvoltaan 2,000,000 markkaa, liikennetulos ei useaan vuoteen ollut sallinut osingonjakoa. Sen lisäksi oli otettava huomioon, että yhtiö oli sitoutunut, mikäli liikenne sitä vaati, jatkamaan raitiotietään Kulosaaren kartanon ja Herttoniemen väliselle rajalle asti, sekä sallimaan kaupungin yhdistää raitiotielinjansa mainittuun raitiotiehen ja harjoittaa yhdysliikennettä sen kanssa. Aktiebolaget Brändö villastad-osakeyhtiö oli

Brändö spårvägsaktiebolag-yhtiön pääosakkaana mennyt takuuseen tämän sitoumuksen täyttämisestä, joka ensi sijassa kyseelliselle raitiotieosakeyhtiölle, mutta myöskin huvilakaupunkiosakeyhtiölle merkitsi taloudellisesti hyvin rasittavaa velvoitusta. Jos kaupunki käyttäen hyväkseen asianomaisen yhtiön tekemää sitoumusta vaati raitiotielinjan jatkamista Herttoniemeen, oli ilmeistä että sen täyttäminen aiheuttaisi Brändö spårvägsaktiebolag-yhtiölle tuntuvia pääomamenoja ja lisäksi vuotuisia lisäkustannuksia siinä tapauksessa, että mainittu yhtiö liikennöisi kyseellistä Kulosaaren—Herttoniemen linjaa. Näin ollen tuntui luonnolliselta, että jos kaupunki luopui vaatimasta näiden yhtiön tekemien sitoumusten täyttämistä, tämän seikan myöskin tuli vaikuttaa myyntihintaan. Edelleen oli otettava huomioon, että tarjottuun omaisuuteen sisältyi kaksi siltaa, jotka yhdistivät Sörnäisten niemen Kulosaareen ja tämän vuorostaan Kulosaaren mantereeseen. Sillat olivat tehdyt puusta ja niiden vuotuiset kunnossapitokustannukset nousivat tuntuviin summiin, minkä ohessa niiden eliniästä, jota ei voitu arvioida 16 vuotta pitemmäksi, oli jäljellä ainoastaan 7 vuotta. Nämä asianhaarat samoinkuin myös se seikka, että osakeyhtiö Brändö spårvägsaktiebolag oli sitoutunut liikenteen sitä vaatiessa leventämään Sörnäisten ja Kulosaaren välisen sillan aukkoa,vaikuttivat tietenkin siihen hintaan, jonka toisaalta yhtiö voi vaatia ja toisaalta kaupungin tuli maksaa näistä siltalaitteista. Oli kuitenkin myönnettävä, että kyseellisten siltain omistaminen, jotka eivät palvelleet ainoastaan raitiotieliikennettä, vaan olivat sangen tärkeät kaupungin ja sen itäpuolella olevan maaseudun väliselle liikenteelle yleensä, olisi kaupungille sangen tärkeätä, ja että ne kaupungin omistamina voisivat palvella laajempia tarkoitusperiä kuin oli mahdollista niiden ollessa liikenneyhtiön hallussa. Jos kaupunki ottaisi suorittaakseen siltain lunastushinnan sekä niiden vuotuiset kunnossapito- ja uudelleenrakentamiskustannukset, niin Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö todennäköisesti lunastaisi Brändö spårvägsaktiebolag-yhtiön liikkuvan kaluston ja muun omaisuuden ja olisi valmis suorittamaan siitä 2,000,000 markan kauppahinnan. Kaupungin suoritettavaksi jäisi silloin silloista 2,000,000 markan hinta. Nämä hinnat valiokunta katsoi kaupungin ja sen raitiotieosakeyhtiön voivan maksaa pelkäämättä maksaneensa liikaa.

Edellä mainittu maa- ja vesialueiden sekä siltain lunastaminen tekisi kaupungille mahdolliseksi suoranaisen ja mukavan liikenneväylän järjestämisen kaupungin keskiosista Sörnäisten ja Kulosaaren kautta Herttoniemeen; kaupunki saisi haltuunsa koko Vanhankaupunginlahden, josta varsinkin Kivinokkaa ympäröivä syvä vesialue oli arvokas; edelleen tulisivat Kruunuvuoren selän pohjoisosa ja Tuurholman selän läntisin osa yhdistetyiksi kaupungin satama-alueisiin. Kivinokan niemi liittyi suoranaisesti Kulosaaren tilan maihin ja sitä voitaisiin sopivasti käyttää hyväksi Herttoniemen alueen rakennuttamisen yhteydessä. Jos Herttoniemeen suunnitellut raidelaitteet vedettiin Kulosaaren tilan maille, oli niiden jatkaminen Kivinokalle luonnollisen kehityksen vaatima. Öljysatamaksi, vaihtoehtoisesti myös teollisuusalueeksi, Kivinokka olisi varsin sopiva, kuitenkin edellyttäen, että suora liikenneväylä Sörnäisistä oli käytettävissä. Kulosaaren alueet olisi valiokunnan käsityksen mukaan luovutettava osittain asutustarkoituksiin, osittain kaupan ja merenkulun yhteydessä oleviin tarkoituksiin. Tällainen olojen kehitys luonnollisesti jouduttaisi Brändön kunnan yhdistämistä pääkaupunkiin. Valiokunnan käsityksen mukaan tästä olisi Helsingille välillistä, vaikkakaan ei rahassa arvioitavaa hyötyä.

Rahatoimikamari lähetti valiokunnan mietinnön kaupunginvaltuustolle

samalla lausuen [1]), että kamari samoinkuin valiokuntakin piti kyseellisten alueiden, sekä Kulosaaressa että mantereella sijaitsevien, samoinkuin niille vievien liikenneväyläin hankkimista kaupungille varsin edullisena. Kamari oli myöskin ottanut harkittavakseen, voisiko ja missä määrin mahdollinen uusi kaupunginasemakaavalaki vaikuttaa siten, ettei kyseellinen hankinta tulisikaan kaupungille niin edulliseksi kuin valiokunta oli edellyttänyt, mutta tällöin pysynyt siinä käsityksessä, että vaikkakin uuden asemakaavalain nojalla olisi mahdollista järjestää asiat kaupungin erikoisetujen mukaisesti, tästä kaupungille aiheutuvat kustannukset nousisivat huomattaviin määriin ja edut siis tuntuvasti pienenisivät, m. m. sen johdosta, että odotettavissa oleva kummallakin puolen ajateltua liikenneväylää sijaitsevien tonttien tuntuva arvonnousu näiden seikkojen takia tulisi maanomistajien eikä kaupungin hyväksi. Sen lisäksi liikennekysymys jäisi ratkaisematta, ellei kaupunki pakkolunastamalla hankkisi myös siltoja itselleen, mikä toimenpide kamarin käsityksen mukaan olisi taloudellisesti epäedullinen, jos se ylimalkaan olisi toteutettavissakaan. Kamari katsoi sen vuoksi, että miltä kannalta asian ottikin, vapaaehtoinen sopimus tulisi kaupungille edullisimmaksi ja tekisi asian lopullisen ratkaisun hallinnollisessakin suhteessa helpommaksi. Eräs seikka, jonka valiokunta oli sivuuttanut, koska sillä ei ollut katsottu olevan käytännöllistä,vaan lähinnä periaatteellista merkitystä, oli se, että Kulosaaresta myytyihin rantapalstoihin kuului 20 m levyinen vesialue. Tämä seikka ei kuitenkaan tuottanut kaupungille mainittavaa haittaa, koska rantatontit olivat yksityisten omistajain hallussa eikä kaupunki aikonut mihinkään tarkoitukseen käyttää niitä Kulosaaren rantaosia, jotka jo oli myyty.

Mitä maksuehtoihin tuli, myyjät vaativat 8 %:n koron maksamattomalle kauppasummalle, minkä vuoksi rahatoimikamarista näytti kaupungille edullisimmalta, että kauppasumma maksettiin käteisesti luovutuspäivänä, joksi sopivimmin oli määrättävä se ajankohta, jolloin valtuuston päätös oli saanut lainvoiman, asiakirjat oli tarkastettu ja kauppakirjat allekirjoitettu. Tämä merkitsi kuitenkin, että kamarin olisi pakko käyttää lyhytaikaista luottoa enemmän kuin kaupunginvaltuusto talousarviota järjesteltäessä oli valtuuttanut kamarin hankkimaan.

Osakeyhtiöllä Brändö spårvägsaktiebolag oli kaksi toimilupaa, joista toisen senaatti oli myöntänyt heinäkuun 11 p:nä 1916 määräämättömäksi ajaksi, toisen kaupunki maaliskuun 16 p:nä 1910. Aktiebolaget Brändö villastad osakeyhtiön omaisuutta eivät rasittaneet mitkään muut kiinnitykset kuin Eteläsuomen voimaosakeyhtiölle erään sen voimajohtoa koskevan sopimuksen kestämisen vakuudeksi myönnetty. Edelleen kamari huomautti, että erinäiset Aktiebolaget Brändö villastad yhtiön ja Brändön kunnan välillä kesäkuun 2 p:nä 1922 tehtyyn kauppasopimukseen sisältyvät, vielä voimassa olevat sitoumukset siinä tapauksessa, että kyseellinen kauppa päätettiin, Brändön kunnan suostumuksella voitiin siirtää Helsingin kaupungille.

Sittenkuin myöskin talousarviovaliokunta oli antanut lausuntonsa kysymyksen raha-asiallisesta puolesta ja tällöin puoltanut tehtyjen tarjousten hyväksymistä, kaupunginvaltuusto päätti [2])

12,000,000 markan hinnasta ostaa Aktiebolaget Brändö villastad-yhtiöltä kaikki sen omistamat Kulosaaressa ja Kulosaaren mantereella sijaitsevat maaalueet samoinkuin myös kaikki sen omistamat vesialueet;

---

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 9. — [2]) Valt. pöytäk. 25 p. huhtik. 10 §.

2,000,000 markan hinnasta lunastaa Brändö spårvägsaktiebolag-yhtiöltä Sörnäisten niemeltä Kulosaareen sekä Kulosaaresta Kulosaaren mantereelle vievien siltain omistusoikeuden;

että vastaanoton tuli tapahtua kauppakirjoja allekirjoitettaessa, jolloin myös kauppahinta käteisenä suoritettaisiin;

että ensiksi mainittu ostohinta, 12,000,000 markkaa, joka oli suoritettava ennakkona kaupunginkassasta, maksettaisiin lainavaroilla ja merkittäisiin vuoden 1929 menoarvioon;

että ostohinta, 2,000,000 markkaa, joka suoritettaisiin ennakkona kaupunginkassasta, maksettaisiin verotusvaroilla, sekä että rahatoimikamari saisi tehtäväkseen vuoden 1929 talousarvioehdotusta laatiessaan esittää, mikä osa tästä määrästä oli otettava kyseelliseen menoarvioon; sekä

valtuuttaa rahatoimikamarin ottamaan lyhytaikaista luottoa 12,000,000 markkaa tai vastaavan määrän ulkomaisessa rahassa.

Erään Pakinkylän palstan osto. Kauppias G. Jankesin tarjottua kaupungin lunastettavaksi omistamansa Pakinkylän palstan Stenbacka n:o 2 sekä sillä olevat rakennukset, minkä omaisuuden arvon kaupungin yleisten töiden hallitus toimittamansa katselmuksen nojalla oli arvioinut 400,000 markaksi, kaupunginvaltuusto päätti [1]) hyväksyä myyntitarjouksen. Kauppahinta vahvistettiin 400,000 markaksi ja maksettavaksi käteisesti kauppakirjaa allekirjoitettaessa, ja sen suorittamiseksi merkittäisiin määräraha vuoden 1929 menosääntöön. Rahatoimikamarille annettiin tehtäväksi ryhtyä tästä päätöksestä aiheutuviin toimenpiteisiin.

Erinäisten Helsingin pitäjän maa-alueiden osto. Rahatoimikamari ilmoitti, että palstanomistajat K. O. Suisto, A. Lith ja K. V. Elg olivat tarjonneet kaupungin lunastettavaksi omistamansa, Helsingin pitäjän Stensbölen yksinäisestä rälssitalosta erotetut palstat 3: 50 markan hinnasta m²:ltä, jolloin palstojen hinnaksi tulisi 204,250 markkaa, 103,700 markkaa ja 126,450 markkaa, minkä ohessa herrat Suisto ja Elg molemmat olivat pidättäneet itselleen tonttialueen myydyksi tarjotulta alueelta. Kamari ehdotti, että kyseelliset, kaupungin omistamaan Brusaksen tilaan rajoittuvat alueet ostettaisiin, m. m. koska teiden rakentaminen kaupungin maille siten helpottuisi. Kaupan ehdoksi olisi kuitenkin määrättävä, että palstat luovutettiin kaupungille kaikista rasituksista vapaina. Kamarin esitykseen myöntyen kaupunginvaltuusto päätti [2]) ostaa edellä mainitut myytäväksi tarjotut palstat 434,400 markan kauppahinnasta.

Osakeyhtiö Stockmannin talojen osto. Rahatoimikamari ilmoitti [3]) käyneensä Aktiebolaget Stockmann osakeyhtiön kanssa neuvotteluja yhtiön omistamien I kaupunginosan korttelissa n:o 31 sijaitsevien Unioninkadun tontin n:o 5 ja Sofiankadun tonttien n:ot 2 ja 6 hankkimisesta kaupungille sekä neuvottelujen vieneen siihen tulokseen, että yhtiö oli tarjoutunut vuokraamaan kaupungille mainitut talot 1,295,000 markan vuosivuokrasta vuoden 1932 loppuun, jolloin yhtiö oli halukas 18,500,000 markasta myymään ne kaupungille m. m. ehdoin, että koko kauppahinta suoritettiin käteisesti kauppakirjaa allekirjoitettaessa. Kamari puolsi tämän tarjouksen hyväksymistä edellyttäen, että yhtiön ehdottamia luovutusehtoja jonkin verran muutettiin, ja perusteli käsitystään pääkohdittain seuraavasti:

Useiden vuosikymmenien kuluessa kaupunginhallinto oli määrätietoisesti pyrkinyt hankkimaan kaupungille niiden talojen omistusoikeuden, jotka

[1]) Valt. pyöläk. 31 p. lokak. 13 §. — [2]) S:n 12 p. jouluk. 12 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 18.

etelän puolelta rajoittivat Senaatintoria, tähdäten tällöin kahteen päämäärään: osin oli tärkeätä, että kaupunginhallinnolla oli oikeus määrätä torin eteläpuolella olevien rakennusten korkeus ja julkisivukäsittely, osin oli pyritty saamaan lisää tilaa vastaiselle kaupungintalolle, jonka sijoituksesta aikaisempina vuosina tuskin oli muuta kuin yksi mielipide vallalla. Tässä pyrkimyksessä oli onnistuttu sikäli, että kaupunki omisti kaikki kyseelliset tontit lukuunottamatta niitä, jotka olivat Osakeyhtiö Stockmannin hallussa. Kysymys viimeksimainittujenkin tonttien ostosta oli kuitenkin tullut päiväjärjestykseen yhtiön päätettyä ryhtyä ja osittain jo ryhdyttyäkin toteuttamaan uudisrakennusyritystä toisessa osassa kaupunkia. Jos kaupunginvaltuusto hyväksyi rahatoimikamarin tekemän, tonttien ostoa koskevan ehdotuksen, oli kaupungille siis mahdollista säilyttää torin rakennustaiteellinen ulkonäkö tai jos torin eteläpuolella olevia rakennuksia vastedes päätettiin muuttaa, toteuttaa yhtenäinen ja puhdastyylinen julkisivujen käsittely. Edelleen kamari halusi huomauttaa, että tosin oli vaikeata ennustaa, minne vastainen kaupungintalo kerran sijoitettaisiin, mutta että kaupungin omistamia Senaatin- ja Kauppatorien varrella sijaitsevia tonttialueita kuitenkin oli pidettävä mahdollisena paikkana, jonka sopivaisuutta ehdotettu tonttihankinta tuntuvasti lisäsi. Myöskin sitä vaikeata tilannetta, joka aiheutui kaupungin virastoja ja laitoksia haittaavasta huoneistotilan puutteesta, talonosto helpottaisi, ja kauan päiväjärjestyksessä ollut virastotalon rakennuskysymys voitaisiin siirtää tuonnemmaksi, koska suurinta osaa Stockmann osakeyhtiön talojen huoneistotilasta voitiin käyttää kunnan viranomaisten tarpeisiin. Myytäväksi tarjottujen tonttien pinta-ala oli yhteensä 2,115,626 m², joten määrätty hinta tekisi n. 8,750 markkaa m²:ltä tai, jos kaupunginarkkitehdin 7,800,000 markaksi laskema rakennusten arvo vähennettiin, n. 5,000 markkaa. Tätä hintaa kamari piti hyvin kohtuullisena. Kauppasopimusehdotuksen yksityiskohdista kamari tahtoi huomauttaa, että myyjälle oli tärkeätä, että kauppa päätettiin vasta tammikuun 1 p:nä 1933, ja että tähän pyyntöön suostuminen kamarin käsityksen mukaan ei tuottaisi kaupungille mitään haittaa eikä lisäkustannuksia. Sopimus edellytti kuitenkin, että kaupunki jo syyskuun 1 p:nä 1930 tai viimeistään tammikuun 1 p:nä 1931 sai talojen käyttöoikeuden ja oikeuden vuorostaan antaa niiden huoneistoja vuokralle, kuitenkin ehdoin, ettei niihin saanut sijoittaa Stockmann osakeyhtiön liiketoiminnan koskettelemilla aloilla toimivia liikkeitä. Tällainen kaupungin käyttöoikeuden rajoitus oli kuitenkin kamarin käsityksen mukaan kaupungille aivan merkityksetön, mutta antaisi myyjälle takeen siitä, etteivät samanluontoiset liikeyritykset kahden lähimmän vuoden kuluessa yhtiön muutosta uuteen huoneistoonsa voineet kilpailutarkoituksessa vuokrata yhtiön siihenastisia liikehuoneistoja. Pyydetty vuokramaksu suoritettaisiin ennakolta vuokra-ajan alkaessa, mitä maksutapaa oli pidettävä korvauksena siitä, että yhtiö maksoi kiinteistöistä menevät verot, suoritti katujen y. m. puhtaanapitokustannukset sekä vastasi siitä, että talot olivat palovakuutetut samasta määrästä kuin sopimusta tehtäessä. Vuosivuokraa, jonka yhtiö oli arvioinut 7 %:ksi pyydetystä kauppahinnasta, kamari piti melko korkeana, ja oli sen vuoksi ryhtynyt yhtiön kanssa neuvotteluihin saadakseen vuokran lasketuksi alemman prosenttimäärän mukaisesti. Yhtiö olikin ilmoittanut siinä tapauksessa, että kaupunki vuokrasopimusta tehtäessä vakuutta vastaan myönsi yhtiölle kauppahintaa vastaavan alempikorkoisen lainan, suostuvansa hyväksymään vuosivuokraksi saman alemman prosenttimäärän kauppahinnasta. Kamarin mielestä ei pyydetyn luoton myöntäminen olisi kaupungille mahdotonta, vaikkakaan

mitään varmoja sitoumuksia tässä suhteessa tietenkään ei voitu antaa. Yhtiön lupaus otettiin kamarin sopimusehdotuksessa huomioon siinä muodossa, että vuokramäärä merkittiin enintään siksi, jonka yhtiö oli pyytänyt, mikä merkitsi, että se eräiden edellytysten vallitessa voitaisiin vahvistaa pienemmäksikin.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) rahatoimikamarin ehdotuksen sen kaikilta osilta ja päätti

valtuuttaa kamarin Aktiebolaget Stockmann osakeyhtiöltä vuokraamaan yhtiön omistamat, I kaupunginosan korttelissa n:o 31 sijaitsevat yhteenrakennetut talot ja tontit n:o 5 Unioninkadun ja n:ot 2 ja 6 Sofiankadun varrella, lukien sen kuukauden 1 p:stä, joka lähinnä seuraa sitä, jona yhtiö on talot tyhjentänyt ja muuttanut tavarataloliikkeensä uuteen tavarataloonsa, vuoden 1932 loppuun, enintään 1,295,000 markan suuruisesta vuokrasta koko vuodelta ilman lämpöä, ja muuten seuraavin ehdoin:

a) vuokra-aika alkaa aikaisintaan 1 p:nä syyskuuta ja viimeistään 31 p:nä joulukuuta 1930;

b) ottaessaan talot haltuunsa kaupunki suorittaa ennakolta kahden vuoden vuokran, enintään 2,590,000 markkaa sekä vuokramäärästä mahdollisesti maksamatta olevan määrän 31 p:nä joulukuuta 1932;

c) huoneistot vastaanotetaan siinä kunnossa kuin ne luovutuksen tapahtuessa ovat, ja kaupunki oikeutetaan omalla kustannuksellaan suorittamaan niissä tarpeelliset korjaus- ja muutostyöt;

d) kaupunki sitoutuu olemaan vuokra-aikana luovuttamatta huoneistoja liikkeille, jotka suoranaisesti kilpailevat yhtiön kanssa jollakin sen edustamalla tavarataloalalla;

vuokra-ajan umpeen mennessä 1 p:nä tammikuuta 1933 ostaa edellä mainitut Unionin- ja Sofiankatujen varrella sijaitsevat kiinteistöt 18,500,000 markan hinnasta;

että koko kauppahinta suoritettaisiin käteisenä kauppakirjaa allekirjoitettaessa, kuitenkin vähentämällä siitä kiinteistöihin silloin kiinnitetyt velat sekä maksamattomat verot ja muut rasitukset;

että lopulliseen sopimukseen otettaisiin määräys, että ellei Aktiebolaget Stockmann osakeyhtiö noudattanut sopimusta yllämainittujen kiinteistöjen myymisestä, yhtiö oli velvollinen Helsingin kaupungin vaatimuksesta suorittamaan kaupungille sovinnaissakkona 5,000,000 markkaa; sekä

antaa rahatoimikamarille toimeksi ryhtyä tästä päätöksestä aiheutuviin toimenpiteisiin sekä aikanaan valtuustolle tehdä esityksen määrärahojen myöntämisestä edellä mainittuun tarkoitukseen.

Lapinlahdenkadun tontin n:o 4 ja Malminkadun tontin n:o 9 osto. Arkkitehti O. Kallion laatimaan ratapihaan rajoittuvan alueen kaupunginasemakaavasuunnitelmaan [2]) sisältyi 30 m levyinen liikenneväylä, joka suoranaisesti yhdistäisi Länsisataman ratapihaan ja Turuntiehen. Tämän suunnitelman toteuttaminen edellytti, että kaupunki hankki itselleen Lastenkodinkadun tontin n:o 1 b, Lapinlahdenkadun tontin n:o 10 ja Malminkadun tontin n:o 28 omistusoikeuden, minkä johdosta rahatoimikamari ryhtyi tätä tarkoittaviin neuvotteluihin tonttien omistajain kanssa, jotka vaativat niistä yhteensä n. 12,000,000 markan hinnan. Kamari piti kuitenkin tätä hintaa liian suurena ja kaupungille epäedullisena eikä myöskään pitänyt tarkoituksenmukaisena ryhtyä tässä tapauksessa soveltamaan pakkolunastusmenettelyä. Kamari

[1]) Valt. pöytäk. 13 p. kesäk. 22 §. — [2]) Ks. v:n 1925 kert. s. 4.

otti [1]) niinmuodoin harkittavakseen, voitaisiinko kyseellinen epäilemättä välttämätön liikenneväylä sijoittaa toisin kuin arkkitehti Kallio oli ehdottanut. Kaupunginarkkitehdin kamarin kehoituksesta laatimasta suunnitelmasta kävikin ilmi, että kyseellinen liikenne sopivasti voitaisiin johtaa pitkin Ruoholahdenkatua, Malminrinnettä, Kampin-, Annan- ja Salomoninkatuja Heikinkadulle edellyttäen, että kolme ensiksimainittua katua levennettiin 22 metriin. Tämä leventäminen ei tuottaisi mainittavia vaikeuksia, koska kaupunki omisti suuren osan ehdotetun liikenneväylän varrella olevista tonteista. Poikkeuksena olivat ainoastaan korttelin n:o 167 tontti n:o 21, kolme tonttia korttelissa n:o 166 sekä Malminkadun tontti n:o 9 ja Lapinlahdenkadun tontti n:o 4. Viidellä viimeksimainitulla näistä oli ainoastaan vaatimattomia puurakennuksia, ja kamari oletti, että korttelin n:o 166 omistajat luovuttaisivat kadunjärjestelyyn tarpeellisen tonttimaan korvaukseksi siitä rakennusoikeuden lisäyksestä, joka kadun leventämisen johdosta voitiin heille myöntää. Malmin- ja Lapinlahdenkatujen varrella olevat tontit olisi sensijaan lunastettettava, ja niiden omistajat olivatkin ilmoittaneet suostuvansa luovuttamaan ne kaupungille, edellisen tontin 4,100,000 markan ja jälkimmäisen 1,800,000 markan kauppahinnasta, mitkä määrät oli suoritettava käteisesti vähentämällä kumpaiseenkin tonttiin kiinnitetyt velat, minkä ohessa Lapinlahdenkadun tontin n:o 4 omistaja oli pidättänyt itselleen oikeuden saada vuoden aikana kaupan päättämisestä vuokratta käyttää hyväkseen tontilla sijaitsevaa asuin- ja liikehuoneistoaan. Kamari alisti tämän myyntitarjouksen kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi ja huomautti, että kaupunki myöhemmin saisi osan kauppahinnoista korvatuksi myymällä ne osat tonttialaa, joita ei tarvittu kadun leventämiseen.

Rahatoimikamarin edellä lyhyesti selostettua esitystä [1]) esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [2]) 4,100,000 markan hinnasta ostaa IV kaupunginosan korttelissa n:o 154 sijaitsevan Malminkadun tontin n:o 9 sillä olevine rakennuksineen; 1,800,000 markan hinnasta ostaa IV kaupunginosan korttelissa n:o 154 sijaitsevan Lapinlahdenkadun tontin n:o 4 sillä olevine rakennuksineen; merkitä edellä mainitut määrät vuoden 1929 talousarvioon; sekä antaa rahatoimikamarille tehtäväksi laatia tarpeelliset kauppakirjat ottaen huomioon myyjäin määräämät ehdot ja kauppakirjoja allekirjoitettaessa käteisesti maksaa ne osat kauppahinnoista, jotka eivät tulleet suoritetuiksi kaupungin ottaessa vastatakseen taloihin kiinnitetyistä veloista.

Ehdotus tonttien ostamisesta Länsisataman liikenneväylää varten. Kaupunginvaltuustolle annetussa perustellussa esityksessä [3]) rahatoimikamari ehdotti, että valtuusto tehdäkseen mahdolliseksi arkkitehti O. Kallion suunnitelman [4]) mukaisen liikenneväylän rakentamisen ratapihan ja Länsisataman välille päättäisi 4,543,604: 39 markan hinnasta ostaa Työväen rakennus- ja asuntoosakeyhtiö Tyynelältä IV kaupunginosan korttelissa n:o 154 sijaitsevan Malminkadun tontin n:o 28; 4,185,000 markan hinnasta lunastaa arkkitehti S. Kuhlefeltilta kaikki Fastighetsaktiebolaget Lappviksgatan 17 nimisen yhtiön osakkeet, joka yhtiö omisti IV kaupunginosan korttelissa n:o 154 Lapinlahdenkadun varrella sijaitsevan tontin n:o 10; 3,000,000 markan hinnasta lunastaa filosofianmaisteri L. Lindelöfiltä kaikki Helsingfors fastighetsaktiebolag nimisen yhtiön osakkeet, joka yhtiö omisti IV kaupunginosan

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 27. — [2]) Valt. pöytäk. 31 p. lokak. 23 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 37. — [4]) Ks. v:n 1925 kert. s. 4, v:n 1926 kert. s. 224 ja tätä kert. s. 16.

korttelissa n:o 166 Lastenkodinkadun varrella sijaitsevan tontin n:o 1 b; merkitä edellä mainitut määrät vuoden 1929 menosääntöön; sekä antaa rahatoimikamarille tehtäväksi ryhtyä kaikkiin tästä päätöksestä johtuviin toimenpiteisiin.

Kaupunginvaltuusto päätti [1]) kuitenkin palauttaa asian rahatoimikamariin edelleen valmisteltavaksi.

Evätty anomus saada lunastaa tontti. Kaupunginvaltuusto epäsi [2]) filosofiantohtori J. Jänneksen anomuksen saada huutokaupatta lunastaa XIV kaupunginosan korttelissa n:o 505 sijaitsevan Nordenskiöldinkadun tontin n:o 3, joka vastasi herra Jännekselle vuokrattua Humaliston ent. huvila-alueen n:o 4 osaa.

Evätty anomus saada lunastaa eräs Pukinmäen alue. Palstatilallinen A. Tilly uudisti anomuksensa, että hänet oikeutettaisiin lunastamaan eräs omistamansa Pukinmäen palstan viereinen pienehkö alue, jolle hän oli rakennuttanut erinäisiä ulkohuonerakennuksia uskoen omistavansa kyseellisen maan, mutta kaupunginvaltuusto päätti [3]) ainoastaan pysyä aikaisemmassa epäävässä päätöksessään [4]).

Tonttipaikan luovuttaminen sairaalalle. Kaupunginvaltuusto valtuutti [5]) rahatoimikamarin lääketieteentohtori T. Länsimäelle tai hänen perustamalleen yhtiölle myymään XIV kaupunginosan korttelissa n:o 517 sijaitsevat Espoonkadun tontit n:ot 4 ja 6 naistautisairaalan rakennuspaikaksi sekä vahvisti näiden tonttien kauppahinnan 600,000 markaksi, mistä määrästä 450,000 markkaa saisi jäädä korottomaksi lainaksi niin kauan kuin tontteja käytettiin yksinomaan sairaalatarkoituksiin, mihin sisällytettiin lääketieteentohtori Länsimäen asunto, mutta oli päinvastaisessa tapauksessa heti maksettava kaupunginkassaan. Rahatoimikamarille annettiin tehtäväksi antaa ehdotus kyseellisen päätöksen aiheuttamaksi asemakaavan muutokseksi.

Tonttipaikkain luovuttaminen koulutarkoituksiin. Kaupunginvaltuuston osoitettua [6]) XIII kaupungin osan korttelissa n:o 418 sijaitsevan Runeberginkadun tontin n:o 23 ruotsinkielisen tyttökoulun paikaksi opetusministeriö oli huomauttanut, että tarjottu tontti kallioisen maaperänsä takia huonosti soveltui koulutarkoituksiin sekä että ministeriö oli halukas vaihtamaan sen kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdottamiin XIII kaupunginosan korttelissa n:o 419 oleviin tontteihin n:ot 2, 4, 6 ja 11, edellyttäen kuitenkin, että tämän tonttialueen läntinen, saman korttelin tonttia n:o 26 vastaan oleva raja siirrettiin 5 m länteenpäin. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti [7]) siinä tapauksessa, että valtio palautti kaupungin vapaasti käytettäväksi korttelissa n:o 418 sijaitsevan Runeberginkadun tontin n:o 23, 8,000,000 markan hinnasta ja muuten samoin ehdoin, mitkä määrättiin Runeberginkadun tonttia n:o 23 myytäessä, luovuttaa ja myydä valtiolle korttelin n:o 419 tontit n:ot 2, 4, 6 ja 11 muutettuina litt. B:llä merkityn piirustuksen tarkemmin osoittamalla tavalla; sekä 5,000,000 markan hinnasta ja muuten edellä mainituin ehdoin luovuttaa ja myydä valtiolle poikakoulun paikaksi XIII kaupunginosan korttelissa n:o 419 Arkadiankadun varrella sijaitsevan tontin n:o 26, jonka myynti periaatteellisesti oli päätetty [8]) jo vuonna 1927. Rahatoimikamarille annettiin tehtäväksi ryhtyä kaikkiin edellämainituista päätöksistä johtuviin toimenpiteisiin.

---

[1]) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. 11 §. — [2]) S:n 12 p. jouluk. 36 §. — [3]) S:n 21 p. maalisk. 11 §. — [4]) Ks. v:n 1927 kert. s. 24. — [5]) Rkmrin pöytäk. 25 p. huhtik. 12 §. — [6]) Ks. v:n 1923 kert. s. 26. — [7]) Valt. pöytäk. 5 p. syysk. 35 §. — [8]) Ks. v:n 1927 kert. s. 27.

Tonttipaikan luovuttaminen ammattienedistämislaitokselle. Ammattienedistämislaitossäätiö, joka halusi rakennuttaa laitokselle oman talon, oli kääntynyt rahatoimikamarin puoleen anoen, että kaupunki luovuttaisi sitä varten sopivan tonttipaikan. Tämän johdosta kamarin valitsemat edustajat olivat neuvotelleet laitoksen hallituksen edustajain kanssa ja tällöin tulleet yksimielisiksi siitä, että XIV kaupunginosan korttelin n:o 463 tontti n:o 28 oli sopiva mainittuun tarkoitukseen edellyttäen, että Töölönkatu tasoitettiin tämän korttelin kohdalta ja kadulta tonteille n:ot 28 ja 30 rakennettiin katupenger. Kamari esitti tämän jälkeen kaupunginvaltuustolle, että ehdotettu tontti luovutettaisiin säätiölle, ja kaupunginvaltuusto päätti [1]) tähän myöntyen

luovuttaa Ammattienedistämislaitossäätiölle XIV kaupunginosan korttelissa n:o 463 sijaitsevan Töölönkadun tontin n:o 28 2,600,000 markan kauppahinnasta, joka saisi jäädä korottomaksi lainaksi kaupunginkassaan niin kauan kuin tonttia käytettiin laitoksen tarpeisiin ehdoin, että tontille rakennettaessa noudatettiin sille vahvistettua julkisivukaaviota, että julkisivu rakennettiin täyteen korkeuteensa sekä että säätiö suoritti tontin alueelle tulevan edellä mainitun katupenkeren osan aiheuttamat kustannukset, jotka arvioitiin 60,000 markaksi, jota vastoin kaupunki kustantaisi tontin ulkopuolelle jäävän osan katupengertä sekä kiviportaiden rakentamisen Töölönkadulta penkerelle. Rahatoimikamarille annettiin tehtäväksi ryhtyä tästä päätöksestä johtuviin toimenpiteisiin.

Tonttipaikan luovuttaminen Kansalaiskorkeakoululle. XI kaupunginosan korttelissa n:o 345 Franzéninkadun varrella sijaitseva tontti n:o 13 luovutettiin [2]) Kansalaiskorkeakoululle, joka aikoi sille rakennuttaa koulurakennuksen. Tontin kauppahinta vahvistettiin 1,000,000 markaksi ja sai jäädä korottomaksi lainaksi niin kauan kuin tonttia käytettiin mainitun korkeakoulun tarpeisiin, mutta erääntyisi maksettavaksi koulun lopettaessa siellä toimintansa sekä ellei tontille viiden vuoden kuluessa sen luovuttamisesta ollut rakennettu kyseelliseen tarkoitukseen käytettävää rakennusta.

Juho ja M. Lallukan taiteilijakoti. Juho ja M. Lallukan taiteilijakodin säätiön hallitus anoi, että kaupunki luovuttaisi säätiölle XIV kaupunginosan korttelin n:o 463 tontin n:o 28 pohjoisosan, johon säätiö sen jälkeen rakennuttaisi kauppaneuvos Lallukan ja hänen puolisonsa testamentissa edellytetyn taiteilijakotirakennuksen. Tästä esityksestä antamassaan lausunnossa rahatoimikamari huomautti, että anottu tontti Töölöntorin varrella sijaitsevana olisi varattava jollekin julkiselle rakennukselle, joka tyydyttäisi yleisempää tarkoitusta kuin nyt kyseessä oleva, ja kaupunginvaltuusto päättikin [3]) evätä hallituksen anomuksen, mikäli se koski korttelin n:o 463 tonttia n:o 28. Samalla valtuusto kuitenkin päätti [3])

luovuttaa Juho ja M. Lallukan taiteilijakodin säätiölle 1,680 m² laajuisen tontin XIII kaupunginosan korttelista n:o 448 Apollonkadun ja Etel. Hesperiankadun väliltä 3,500,000 markan hinnasta ja muuten ehdoin, että kauppahinta sai jäädä korottomaksi lainaksi kaupunginkassaan niin kauan kuin säätiön suunnittelemaa laitosta ylläpidettiin tontilla; että rakennus tehtiin nelikerroksiseksi Apollonkadun ja kuusikerroksiseksi Etel. Hesperiankadun puolelta sekä että julkisivupiirustusten tarkastustoimikunta hyväksyi sekä kadun- että pihanpuoleiset julkisivut; sekä

antaa rahatoimikamarille tehtäväksi laadittaa ehdotuksen päätöksestä aiheutuvaksi asemakaavanmuutokseksi, jonka tuli käsittää myöskin Etel. Hesperiankadulla korttelin n:o 448 kohdalla olevan katukorokkeen poistaminen[4]).

[1]) Valt. pöytäk. 5 p. syysk. 61 §. — [2]) S:n 28 p. marrask. 22 §. — [3]) S:n 13 p. kesäk. 31 §; vrt. v:n 1926 kert. s. 13. — [4]) Ks. tätä kert. s. 6.

Suomen kirjailijaliiton ja Suomen näytelmäkirjailijaliiton yhteisesti esittämän anomuksen, että tontinluovutuksen ehdoksi määrättäisiin, että kirjallisuuttakin edustavien taiteilijayhtymien tuli päästä osallisiksi taiteilijakodin tarjoamista eduista, kaupunginvaltuusto jätti huomioon ottamatta.

Kaisaniemenkadun tontin n:o 2 luovuttaminen. Kaupunginvaltuustolle osoitetuissa kirjelmissä olivat Helsingin sosialidemokraattinen kunnallistoimikunta, Kauppakorkeakoulun ylioppilaskunta sekä Nuorten miesten kristillinen yhdistys jokainen erikseen anoneet saada ilman edelläkäyvää huutokauppaa lunastaa itselleen Kaisaniemenkadun tontin n:o 2; ensiksi mainittu hakija oli kuitenkin myöhemmin peruuttanut anomuksensa. Näistä anomuksista antamassaan lausunnossa kaupungin yleisten töiden hallitus oli ollut sitä mieltä, että ne tuntuvat kustannukset, jotka kaupunki oli uhrannut Kaisaniemenkadun leventämiseen, olisi saatava korvatuiksi sen varrella olevien tonttien myyntihinnoilla, minkä vuoksi ne olisi tavallisessa järjestyksessä tarjottava myytäväksi, jolloin hakijoilla olisi tilaisuus kilpailla niistä muiden halukkaiden kanssa. Edelleen voisivat hakijat anoa tontteja tarkoituksiinsa muualta, missä niitä oli tai voitiin järjestää luovutettavaksi.

Hallituksen ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti [1]) evätä kaikki Kaisaniemenkadun tontin n:o 2 luovuttamista koskevat anomukset sekä kehoittaa rahatoimikamaria aikanaan tavallisessa järjestyksessä myymään sekä mainitun että muut kaupungin omistamat Kaisaniemenkadun varrella sijaitsevat tontit.

Erään Gråön-saaren osan myynti. Ent. torppari J. Nordström, joka vuokra-alueiden lunastamista koskevan lain nojalla oli lunastanut [2]) osan Bromarvin pitäjän Bengtsårin kylässä olevaan Norrgårdin verotilaan n:o 1 kuuluvaa Gråön-nimistä saarta, anoi, että saaren jäljelläolevakin osa luovutettaisiin hänelle käypähinnasta, ja kaupunginvaltuusto päätti [3]) tämän johdosta valtuuttaa rahatoimikamarin 17,500 markasta myymään Nordströmille kaupungin omistaman osan mainittua saarta.

Tonttipaikan luovuttaminen virkamiesasuntoja varten. Asunnon tarpeessa olevien valtion ja kunnan virkamiesten asettama komitea anoi, että kaupunginvaltuusto huutokaupatta luovuttaisi XIV kaupunginosan korttelissa n:o 475 Välskärinkadun varrella sijaitsevat tontit n:ot 3, 5 ja 7 perustettavalle osakeyhtiölle, jolla oli aikomuksena rakentaa näille tonteille mainittuihin ryhmiin kuuluville virkamiehille tarkoitettu asuintalo, sekä että tonttien kauppahinnaksi määrättäisiin puolet niiden arviohinnasta. Koska kuitenkaan ei enää katsottu olevan syytä etuoikeuksin ja alennetuin hinnoin luovuttaa tontteja tällaiselle yksityiselle yritykselle, kaupunginvaltuusto epäsi [4]) esityksen.

3. *Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta koskevat kysymykset.*

Kaupungin rakennustonttien luovutusmuoto. Vtn Gröndahlin esitysehdotus vuokrauksen ottamisesta käytäntöön kaupungin rakennustonttien luovutusmuotona lähetettiin [5]) valmisteluvaliokuntaan.

[1]) Valt. pöytäk. 21 p. maalisk. 10 § ja 4 p. huhtik. 6 §; vrt. tätä kert. os. II. Rahatoimikamari. — [2]) Ks. v:n 1927 kert. s. 146. — [3]) Valt. pöytäk. 4 p. huhtik. 11 §. — [4]) S:n 30 p. toukok. 9 §. — [5]) S:n 7 p. maalisk. 20 §.

Oikeus rakentaa palomuuri kaupungin tontille. Kansakoulukadun tontin n:o 5 omistajat ilmoittivat aikovansa lähitulevaisuudessa rakennuttaa mainitun tontin ja anoivat saada sijoittaa uudisrakennuksensa palomuurin viereisen, kaupungin omistaman saman kadun tontin n:o 3 alueelle. Tästä anomuksesta antamassaan lausunnossa kaupunginarkkitehti huomautti, että kaupunki myöntymällä siihen menettäisi 2.25 m² tonttialaa mutta että siltä toisaalta säästyisi 80,000 markan kustannus, koska kyseellistä palomuuria voitaisiin käyttää hyväksi rakennettaessa kaupunginvaltuuston päätöksen mukaista koulurakennusta Kansakoulukadun tontille n:o 3. Koska siis kaupungille ilmeisesti oli edullista myöntyä hakijain anomukseen, kaupunginvaltuusto päätti [1]) valtuuttaa rahatoimikamarin tekemään Kansakoulukadun tontin n:o 5 omistajain kanssa sellaisen sopimuksen, että nämä saivat sijoittaa kaupungin omistamalle Kansakoulukadun tontille n:o 3 edellä mainitun uudisrakennuksensa palomuurin, joka heidän oli luovutettava kaupungin omaksi, kun taas kaupunki puolestaan oikeutti tontin n:o 5 omistajat käyttämään muuria niin kauan kuin kyseellinen rakennus oli olemassa.

Länt. Pihlajasaaren kansanpuisto. Sen johdosta, että kaupungin omistaman Länt. Pihlajasaaren huvilapalstain vuokrasopimusten voimassaoloaika päättyi kuluvan vuoden lopussa, kaupunginvaltuusto päätti [2]) vuoden 1929 alusta luovuttaa kyseellisen saaren kansanpuistoksi, merkitä mainitun vuoden menosääntöön 119,500 markan suuruisen määrärahan puiston kuntoonsaattamiseksi sekä antaa rahatoimikamarille tehtäväksi ryhtyä toimenpiteisiin tämän työn suorittamiseksi.

Topeliuksen muistopatsaan paikka. Kaupunginvaltuustolle osoittamassaan kirjelmässä yhdistyksen Svenska litteratursällskapet i Finland Topeliuksen muistopatsaan aikaansaamiseksi asettama keräystoimikunta lausui, että sen jälkeen kuin kaupunginvaltuusto oli luovuttanut [3]) kyseelliselle patsaalle paikan Kaivopuiston Ison Puistotien viereltä, oli ilmaantunut seikkoja — m. m. Ruotsissa toimeenpantu julkinen keräys — jotka näyttivät vaativan keskeisempää paikkaa tälle muistomerkille, minkä johdosta komitea anoi, että tarkoitukseen varattaisiin kirjelmän oheiseen pohjapiirrokseen tarkemmin merkitty, Kaisaniemenpuiston joutsenlammikon pohjoispuolella oleva paikka, kuitenkin edellyttäen, että mainitun puistoalueen jo päätetty [4]) järjestely voitiin toteuttaa lähitulevaisuudessa. Kaupunginvaltuusto päättikin [5]) luopuen aikaisemmasta päätöksestään, jonka mukaan Topeliuksen muistopatsaalle oli luovutettu paikka Kaivopuistosta, varata sitä varten komitean kirjelmässä mainitun Kaisaniemen puiston alueen ja jättää muistopatsaan lopullisen paikan määräämisen uuden esityksen varaan.

Kaupunginvaltuustolle jättämässään aloitteessa [6]) vt Schauman sittemmin huomautti, että keräystoimikunta, mikäli hän oli saanut tietää, yksimielisesti piti Teatteriesplanaadia runoilija Z. Topeliuksen muistopatsaan sopivimpana paikkana ja oli ehdottanut sen sijoittamista Kaisaniemen puistoon siinä uskossa, että valtuusto jatkuvasti kieltäytyisi [7]) luovuttamasta muistopatsaalle paikkaa Teatteriesplanaadista. Tämän johdosta vtn Schaumanin mielestä oli otettava harkittavaksi kysymys, eikö valtuuston silti luopumatta viimeksi tekemästään päätöksestä olisi osoitettava komitealle sitä myötämielisyyttä, että patsaalle vaihtoehtoisesti luovutettaisiin paikka myöskin Teatteriesplanaadista. Tähän oli sitäkin enemmän aihetta asian koskiessa yksityisellä

[1]) Valt. pöytäk. 25 p. huhtik. 13 §. — [2]) S:n 12 p. jouluk. 18 §; ks. myös tätä kert. s. 28. — [3]) Ks. v:n 1925 kert. s. 16. — [4]) S:n s. 56—57. — [5]) Valt. pöytäk. 7 p. maalisk. 15 §. — [6]) Valt. pain. asiakirj. n:o 23. — [7]) Ks. v:n 1924 kert. s. 17—20.

keräyksellä aikaansaatavaa muistomerkkiä, joka luovutettaisiin kaupungille ilman että sille koitui tästä muita kustannuksia kuin perustus- ja tasoitustöistä sekä patsaan vastaisesta hoidosta aiheutuvat ja jolta kaupungin ei näyttänyt olevan evättävä anottua paikkaa, ellei jokin ehdoton este tehnyt sen luovuttamista mahdottomaksi. Ellei näin ollut laita, vaati huomaavaisuus niitä kohtaan, jotka olivat tehneet aloitteen kaupungin koristamiseksi kalliilla taideteoksella, lisäksi vielä eräälle maamme harvoista suurmiehistä pystytettävällä muistopatsaalla, että kaupungin viranomaiset pitivät arvossa heidän käsitystään sen sopivimmasta sijoituksesta. Ne syyt, joiden nojalla kaupunginvaltuusto vuonna 1924 epäsi Topeliuksen muistopatsaalta paikan Teatteriesplanaadista, olivat aloitteentekijän mielestä menettäneet merkityksensä. Vuonna 1924 edellytettiin että lisääntyvä Länsisatamaan suuntautuva kuorma-autoliikenne tulisi vaikuttamaan häiritsevästi ja että Teatteriesplanaadin pinta-alaa olisi tuntuvasti supistettava, minkä ohessa suunniteltiin ruotsalaisen teatterin talon laajentamista. Olosuhteet olivat kuitenkin kehittyneet siten, että liikenne oli johdettu teatterin länsipuolitse tässä tarkoituksessa suurin kustannuksin laajennettua Keskuskatua pitkin, eikä Teatteriesplanaadin supistamista liikennetarkoituksia varten enää voitu pitää tarpeellisena. Ruotsalaisen teatterin lisärakennussuunnitelmista hankittu selvitys taas osoitti, ettei niiden toteuttaminen suinkaan vaikuttaisi epäedullisesti Topeliuksen muistopatsaan sijoittamiseen Teatteriesplanaadiin, pikemminkin päinvastoin. Edelleen aloitteentekijä annettuihin lausuntoihin viitaten ilmoitti, että Teatteriesplanaadia taiteilijain ja taiteenharrastajain piireissä pidettiin esteettisessä suhteessa patsaan sopivimpana paikkana ja että myöskin Topeliuksen suku oli tätä mieltä.

Näiden seikkain nojalla vt Schauman esitti, että kaupunginvaltuusto täydentäisi maaliskuun 7 p:nä tekemäänsä päätöstä paikan luovuttamisesta runoilija Z. Topeliuksen muistopatsaalle lisäämällä, että kaupunginvaltuusto katsoi mahdolliseksi vaihtoehtoisesti luovuttaa patsaalle paikan Teatteriesplanaadista siinä tapauksessa, että patsaan pystyttämiskomitea lopullisesti harkitessaan kaikkia asiaan vaikuttavia seikkoja antaisi etusijan viimeksi mainitulle paikalle.

Aloitetta sekä siitä annettuja lausuntoja esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [1]) hyväksyä vtn Schaumanin ehdotuksen.

Anomus tontin luovuttamisesta merimieskirkolle ja merimieslähetystalolle. Antamassaan lausunnossa Suomen merimieslähetysseuran anomuksesta, että seuralle maksutta luovutettaisiin eräs laivaveistämön alueella oleva tontti, jolle seura rakentaisi merimieskirkon ja merimieslähetystalon, rahatoimikamari huomautti, että alue, joka sijaitsi kaupungin tärkeimmän matkustaja- ja kappaletavarasataman välittömässä läheisyydessä, ensi sijassa olisi varattava satama- y. m. s. tarkoituksiin, sekä että sitä tämän alueen osaa, jota kenties ei tähän tarvittaisi, ei missään tapauksessa olisi luovutettava, ennenkuin oltiin selvillä koko alueen käyttämisestä. Hyväksyen kamarin näkökohdat kaupunginvaltuusto päätti [2]) evätä Suomen merimieslähetysseuran anomuksen.

Tontin luovuttaminen Käpylän seurakuntatalolle. Kaupungin evankelisluterilaisten seurakuntain asettaman Käpylän seurakuntatalon rakennustoimikunnan ilmoitettua, että seurakunnat olivat päättäneet rakennuttaa seurakuntatalon Käpylän puutarhaesikaupunkiin sekä että Osakeyhtiö Helsingin kansanasunnot oli ilmoittanut suostuvansa luovuttamaan seurakunnille tähän tar-

[1]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. 8 §. — [2]) S:n 14 p. marrask. 25 §.

koitukseen tarvittavan maa-alueen korttelista n:o 824, joka oli vuokrattu yhtiölle, kaupunginvaltuusto päätti [1]) järjestää suunnitellun seurakuntatalon tonttikysymyksen siten, että Osakeyhtiö Helsingin kansanasuntojen luovutettua Käpylän korttelin n:o 824 tontin n:o 14 vuokraoikeuden kaupungille kaupunki vuokraisi tämän tontin, jonka pinta-ala oli 3,225 m², Helsingin evankelis-luterilaisille seurakunnille vuoteen 1999 asti seurakuntatalon rakennuspaikaksi. Tontin vuokramaksu vahvistettiin 1 penniksi m²:ltä vuodessa ja seurakunnat velvoitettiin huolehtimaan kaikista luovutustoimenpiteistä ja tarpeellisista kiinnitysten siirroista ja kustantamaan ne sekä hankkimaan kiinnitysten haltioilta sitoumus, että he luopuivat kiinnitysoikeudestaan useasti mainittuun tonttiin. Samalla kaupunginvaltuusto päätti, että kaupunki kiinnityksenhaltijana luopuisi edellä mainitusta oikeudestaan, ja antoi rahatoimikamarille tehtäväksi ryhtyä kaikkiin asiasta mahdollisesti aiheutuviin toimenpiteisiin.

Tonttipaikan luovuttaminen kansakoululle. Kaupunginvaltuusto määräsi [2]), että rakennettavaksi päätetty [3]) ruotsinkielisten kansakoulujen koulutalo sijoitettaisiin Mäkelän kortteliin n:o 702, joka sitä ennen oli uudestaan järjesteltävä, pääkohdin kaupunginarkkitehdin laatiman ehdotuksen mukaisesti.

Tonttipaikan vuokraaminen Herttoniemen kansakoululle. Kaupunginvaltuusto myöntyi [4]) Helsingin maalaiskunnan kunnallislautakunnan anomukseen saada vuokrata eräs oheelliseen karttaan tarkemmin merkitty Herttoniemen alue, jolle kunta aikoi rakennuttaa kansakoulutalon. 5,000 m² laajuisen tontin vuosivuokra vahvistettiin 5,375 markaksi ja vuokra-aika 50 vuodeksi.

Tonttipaikan vuokraaminen Oulunkylän yhteiskoululle. Kaupunginvaltuusto päätti [5]) anomuksen johdosta vuokrata Oulunkylän yhteiskoulun kannatusyhdistykselle Oulunkylän itäisen huvila-alueen tontin n:o 15 50 vuoden ajaksi vuokrasopimuksen allekirjoittamispäivästä lukien 4,000 markan vuosivuokrasta ja ehdoin, että tonttia vuokraoikeuden menettämisen uhalla sai käyttää yksinomaan koulutarkoituksiin; sekä oikeuttaa yhdistyksen kaupungin yleisten töiden hallituksen osoittamaan tontin osaan rakennuttamaan kivisen koulutalon, jonka piirustukset oli alistettava rahatoimikamarin hyväksyttäviksi.

Erään Vallilan tontin vuokraaminen. Päättäessään [6]) ryhtyä avustamaan Helsingin rakennusosakeyhtiö n:o 3:n uudisrakennussuunnitelmaa valtuusto samalla päätti [7]) purkaa Kone- ja siltarakennusosakeyhtiön kanssa tekemänsä, Vallilan korttelissa n:o 555 olevaa, sopimukseen litt. B:ksi merkittyä tonttia koskevan vuokrasopimuksen [8]) sekä vuokrata tontin, joka Vallilan jaoituskaavassa oli saanut numeron 16, ensiksi mainitulle yhtiölle ehdoin, jotka rahatoimikamarin sosialilautakuntaa kuultuaan tuli vahvistaa.

Erinäisten Länsisataman korttelien vuokraaminen. Kaupungin yleisten töiden hallituksen ilmoitettua, että hiilivarastopaikoiksi tarkoitetut Länsisataman korttelit n:ot 752, 755 ja 758 olisivat valmiit otettaviksi käytäntöön ensin mainittu marraskuun 1 p:nä 1928, toinen lokakuun 1 p:nä s. v. ja kolmas kesäkuun 1 p:nä 1929, kaupunginvaltuusto Helsingin makasiiniosakeyhtiön kanssa tekemänsä sopimuksen [9]) mukaisesti päätti [10]) luovuttaa kyseelliset korttelit mainitulle yhtiölle ja määräsi niiden vuosivuokran vuoden 1935 loppuun 12 markaksi m²:ltä.

---

[1]) Valt. pöytäk. 13 p. kesäk. 30 §. — [2]) S:n 12 p. jouluk. 17 §. — [3]) Ks. tätä kert. s. 32. — [4]) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. 38 §. — [5]) S:n 5 p. syysk. 55 §. — [6]) Ks. tätä kert. s. 56. — [7]) Valt. pöytäk. 13 p. kesäk. 20 §. — [8]) Ks. v:n 1925 kert. s. 161. — [9]) Ks. v:n 1923 kert. s. 32. — [10]) Valt. pöytäk. 17 p. lokak. 12 §.

Erään Länsisataman varastotontin vuokraaminen. Päättäessään [1]) avustaa Helsingin makasiiniosakeyhtiön uudisrakennusyrityksen toteuttamista kaupunginvaltuusto samalla päätti [2]) 50 vuodeksi tammikuun 1 p:stä 1929 lukien taata yhtiölle sen Laivarannan tontin vuokraoikeuden, jolle yhtiö aikoi rakennuttaa kivimakasiinin puumakasiinin litt. H sijaan, sekä määräsi, että tontin vuokraa vuoden 1944 jälkeen, jolloin yhtiön toimilupasopimus meni umpeen, ei ollut määrättävä korkeammaksi kuin muiden Länsisataman varastotonttien.

Erään Vallilan alueen vuokraaminen. Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön pyydettyä saada suunniteltua uutta vaunutallia varten vuokrata erään Vallilan korttelin n:o 581 alueen, jonka pinta-ala kaupungingeodeetin ilmoituksen mukaan oli 2,800 m², kaupunginvaltuusto päätti [3]) valtuuttaa rahatoimikamarin vuokraamaan yhtiölle pyydetyn alueen vuoden 1940 loppuun ja muuten kamarin vahvistettavin ehdoin.

Edelleen valtuusto päätti [4]) vuokrata Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiölle tammikuun 1 p:stä 1929 joulukuun 31 p:ään 1940 sen alueen, joka edellä mainitun korttelin n:o 581 jaoituskaavaa muutettaessa [5]) tuli yhdistettäväksi sen tonttiin n:o 14.

Munkkisaaren y. m. alueiden vuokraaminen Hietalahden sulkutelakka ja konepajaosakeyhtiölle. Osakeyhtiö Hietalahden sulkutelakka ja konepajaosakeyhtiö oli rahatoimikamarille lähettämässään kirjelmässä lausunnut, että yhtiö odotti nousukautta laivanrakennuselinkeinon alalla ja halusi varustautua ulkomaisen laivanrakennusteollisuuden kanssa syntyvään kilpailuun. Yhtiön käytettävänä oleva alue ei kuitenkaan tehnyt mahdolliseksi suurehkojen alusten rakentamista, vielä vähemmän niiden vesille laskua, minkä vuoksi yhtiö anoi, että sille mahdollisimman lievin ehdoin 50 vuoden ajaksi vuokrattaisiin karttaan tarkemmin merkitty lisäalue, joka käsitti Munkkisaaren pohjoisosan sekä sitä ympäsöivän vesialueen, sekä että sen sallittaisiin louhia alueella olevat kalliot ja täyttää vesialue laivanalustojen ja tehdasrakennusten rakennuspaikaksi. Sen ohessa yhtiö anoi, että tammikuun 3 p:nä 1906 ja marraskuun 29 p:nä 1917 päivättyjen, erinäisiä yhtiön käytettävänä olevia alueita koskevien vuokrasopimusten [6]) voimassaoloaikaa pidennettäisiin siten, että se päättyisi samana ajankohtana kuin pyydetyn lisäalueen vuokrakausi. Rahatoimikamari lähetti kirjelmän [7]) ynnä siitä hankitut ammattiviranomaisten lausunnot [7]) kaupunginvaltuustolle lausuen [7]) samalla omasta puolestaan, että kaupungille olisi edullista, että tänne kehittyisi vilkas, elinvoimainen laivaveistämöteollisuus. Kamari oli tosin pitänyt suotavana, että kysymys yhtiölle määräämättömäksi ajaksi luovutetun, kaupungin satamalaitteita varten tarpeellisen alueen palauttamisesta takaisin kaupungin haltuun ratkaistaisiin tässä yhteydessä, mutta koska mitään mahdollisuutta tällaisen sopimuksen aikaansaamiseen ei näyttänyt olevan olemassa, kamari oli tyytynyt harkitsemaan, millä ehdoilla yhtiön anomukseen mahdollisesti voitaisiin myöntyä. Kamari ei katsonut olevan syytä pelätä, että alueen luovutus 30 vuodeksi estäisi kaupungin lisääntyvän satamatilan tarpeen tyydyttämistä, koska Länsisatama tarjosi riittävät laajennusmahdollisuudet pitkäksi ajaksi eteenpäin ja koska myöskin Munkkisaaren eteläosa siinä tapauksessa, että suoranaisten rautatieraiteiden tila säästettiin, voitiin ottaa satamatarkoituk-

[1]) Ks. tätä kert. s. 51. — [2]) Valt. pöytäk. 3 p. lokak. 41 §. — [3]) S:n 5 p. syysk. 31 §. — [4]) S:n 5 p. syysk. 32 §. — [5]) Ks. tätä kert. s. 7. — [6]) Ks. v:n 1905 kert. s. 27 ja v:n 1917 kert. s. 40. — [7]) Valt. pain. asiakirj. n:o 3.

siin käytettäväksi milloin kaupunki sitä halusi. Vuokrasopimukseen olisi merkittävä määräaika, jonka kuluessa veistämö oli rakennettava ja sen toiminta aloitettava. Vuokramaksun määrää ehdottaessaan kamari oli ottanut huomioon, että yhtiön vuokra-ajan kymmenenä ensimmäisenä vuonna täytyi investoida tuntuvia rahamääriä laitteisiin, jotka vuokra-ajan päättyessä ainakin osaksi tulivat kaupungin hyväksi.

Pääasiassa hyväksyen rahatoimikamarin esittämän ehdotuksen kaupunginvaltuusto sittemmin päätti [1]) oikeuttaa Hietalahden sulkutelakka ja konepajaosakeyhtiön joulukuun 31 p:ään 1957 vuokraamaan kaksi karttaan tarkemmin merkittyä aluetta, joista maa-alue oli pinta-alaltaan n. 7,900 m² ja vesialue n. 6,100 m², seuraavin ehdoin:

Maa-alueen vuosivuokra lasketaan 5 markan mukaan m²:ltä vuosilta 1928—37, 10 markan mukaan vuosilta 1938—47 ja 15 markan mukaan vuosilta 1948—57. Vesialueesta ei makseta mitään vuokraa. Alueen pinta-ala määrätään kaupungin rakennuskonttorin toimittaman mittauksen perusteella.

Alueella saa harjoittaa ainoastaan telakka- ja siihen liittyvää konepajateollisuutta. Ellei telakkalaitteiden rakennustyötä ole aloitettu 2 ja teollisuustoimintaa 4 vuoden kuluessa sopimuksen allekirjoittamisesta lukien, purkautuu sopimus.

Yhtiö on velvollinen ennen vuokra-ajan päättymistä täyttämään vesialueen kaupungin viranomaisten hyväksymällä tavalla.

Yhtiölle taataan oikeus sen 4,470 m² laajuisen alueen vuokrakauden pidennykseen, joka nykyjään on sille vuokrattuna joulukuun 31 p:ään 1935, joulukuun 31 p:ään 1957. Tästä alueesta maksetaan ensiksi mainitun ajankohdan jälkeen vuokramaksu, joka lasketaan 5 markan mukaan m²:ltä vuosilta 1936 ja 1937, 10 markan mukaan vuosilta 1938—47 ja 15 markan mukaan vuosilta 1948—57.

Yhtiölle taataan oikeus vuokrakauden pidentämiseen vähintään viideksi vuodeksi kerrallaan, ellei kaupunki tarvitse aluetta. Mahdollista pidennystä on anottava ja se on myönnettävä 5 vuotta ennen vuokrakauden päättymistä.

Telakkalaitteiden piirustukset on kaupunginviranomaisten hyväksyttävä.

10 m levyiselle, edellä mainittuun karttaan merkityn radan itäpuolella olevalle kaistaleelle yhtiö ei saa mitään rakentaa, ja yhtiön on vaadittaessa luovutettava se, jolloin vuokraa suhteellisesti vähennetään. Tämä alue on rakennuskonttorin satamaosaston paalutettava ja sinne sittemmin tulevat satamaradan raiteet on rakennettava vähintään kiskonkorkeuksin 3.20 yli nollatason, niin että radan alitse voidaan rakentaa tunneleita, joita yhtiö oikeutetaan omalla kustannuksellaan teettämään.

Ellei vuokra-ajan pidennys tule kysymykseen, on kaupungilla oikeus 5 vuotta ennen alueen luovuttamista panna alulle rantalaituritöitä sen ulkopuolella, kuitenkin siten, ettei telakka-alustojen käyttöä estetä eikä vaikeuteta.

Vuokrakauden päättyessä vuokraajan on poistettava kaikki tontille teetetyt rakennukset ja laitteet.

Yhtiö on velvollinen 5 vuoden kuluessa vuokrasopimuksen allekirjoittamisesta toteuttamaan anomuksessaan esittämänsä olennaisimmat rakennussuunnitelmat.

Suruttoman alueen vuokraoikeuden pidennys. Suruttoman alueella Hämeentien varrella olevien huvilain asukkaiden anottua, että niiden omistaja, Helsingfors aktiebostäder niminen yhtiö, saisi kyseellisen alueen vuokraoikeuden pidennetyksi, rahatoimikamari ilmoitti pidentäneensä yhtiölle vuokratun,

[1]) Valt. pöytäk. 7 p. maalisk. 8 §.

Hämeenkadun tontteja n:ot 41, 43 ja 45 vastaavan Suruttoman alueen osan vuokraoikeuden kesäkuun 1 p:ään 1929. Vuokra-alueen muu osa sijaitsi Helsinginkadun alueella ja oli luovutettava kaupungille joulukuun 31 p:nä 1928, jotta mainittu liikennekannalta tärkeä katu voitaisiin tasoittaa valmiiksi. Kyseellisillä tärkeän valtaväylän varrella sijaitsevilla ja valosuhteiltaan erittäin edullisilla tonteilla oli suuri myyntiarvo, eikä niitä olisi vuokrattava pitkäksi ajaksi siitä vähäisestä vuokramaksusta, jonka osakeyhtiö Helsingfors aktiebostäder kykeni maksamaan. Koska kuitenkin rakennusteollisuuden alalla vallitsi lamakausi, oli kamari sitä mieltä, että näitä tontteja koskeva vuokrasopimus voitaisiin pidentää lyhyin irtisanomisajoin. Asiasta hankitun selvityksen nojalla kaupunginvaltuusto päätti [1]) jättää Suruttoman huvila-alueen vuokrasopimuksen mahdollista pidentämistä koskevan kysymyksen rahatoimikamarin toimenpiteen varaan sekä muuten jättää edellä mainitun esityksen huomioon ottamatta.

Kumpulan siirtolapuutarhapalstain vuokramaksut. Kotitalous- ja siirtolapuutarhajohtokunnan tehtäviin kuului sen johtosäännön mukaisesti siirtolapuutarhapalstain vuokramaksujen suuruutta koskevien kysymysten käsittely, ja johtokunnan oli tällöin mikäli mahdollista valvottava, että kaupunki sai täyden koron yritykseen sijoitetulle pääomalle sekä että kaikki korjaus- ja hoitokulut tulivat peitetyiksi. Tätä ohjetta noudattaen johtokunta oli vuokrannut Kumpulan siirtolapuutarhan palstat ensimmäisenä vuonna 50 pennin ja sen jälkeen 1 markan maksusta m²:ltä. Näitä maksuja Kumpulan siirtolapuutarhayhdistys piti liian korkeina ja anoi kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä, että edellä mainitussa johtosäännössä omaksutusta kannattavuusperiaatteesta luovuttaisiin ja vuokramaksut alennettaisiin. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti [2]) viiden vuoden ajaksi alentaa Kumpulan siirtolapuutarhan palstain minimivuokramaksun 1 markasta 75 penniin m²:ltä vuodessa.

Oikeus raiteiden rakentamiseen. Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö oikeutettiin [3]) rakentamaan yhdysraide Hämeentieltä Vallilan kortteliin n:o 581 suunnittelemaansa vaunuhalliin.

Kauppatorin liikenneolot. Liikenteenjärjestelytoimikunta oli ehdottanut, että ajoliikenne kiellettäisiin Unioninkadun ja Etelärannasta torin poikki kulkevien raitiotieraiteiden välisessä Kauppatorin länsiosassa, että Pohj. Esplanaadikadun varrella olevan korttelin n:o 31 kohdalla olevien raitiotieraiteiden eteläpuolitse kulkeva ajoneuvoliikenne siirrettäisiin mainittujen raiteiden pohjoispuolelle ja nämä raiteet siirrettäisiin torin keskustaan päin; että joitakin uusia korokkeita rakennettaisiin; että kaupungintalon parveke poistettaisiin; että varsinaista torikauppaa varten luovutettu osa Kauppatoria kokonaan rauhoitettaisiin ajoliikenteeltä; sekä että keskellä toria oleva mukavuuslaitos siirrettäisiin laiturin viereen. Rahatoimikamari puolsi muuten komitean ehdotuksen hyväksymistä, mutta katsoi, että kaupungintalon parveke oli pysytettävä ja Pohj. Esplanaadikadulla olevat raitiotieraiteet myöskin korttelien n:ot 4 ja 30 kohdalta siirrettävä etelämmäksi. Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [4]) palauttaa sen rahatoimikamariin, jonka tuli laatia uusi ehdotus ottaen huomioon, että kaupungintalon parveke pysytettäisiin paikallaan ja Kauppatorin pohjoislaidalla Sofian- ja Unioninkatujen välillä sallittaisiin ainoastaan yhdensuuntainen ajoliikenne.

---

[1]) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. 41 §; vrt. v:n 1911 kert. s. 7. — [2]) Valt. pöytäk. 9 p. toukok. 28 §. — [3]) S:n 5 p. syysk. 31 §. — [4]) S:n 3 p. lokak. 17 §.

Ylioppilastalon kohdalla olevien raitiotieraiteiden järjestely. Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön johtokunta lausui [1]), että tehty ehdotus Etelä-Töölön raitiotielinjan rakentamisesta kaksiraiteiseksi oli antanut sille aiheen harkita, voitaisiinko raidepituutta ja korokealaa Ylioppilastalon aukion kohdalla lisätä riittävästi, jotta siellä ajoittain vallitsevasta ahtaudesta päästäisiin. Asiaa oli valmisteltu johtokunnan tätä varten asettamassa komiteassa, joka myöskin oli harkinnut, olisiko mahdollista epäkeskitystä käyttämällä saada kyseelliset epäkohdat poistetuiksi. Esitetyn selvityksen nojalla johtokunta oli päätynyt siihen käsitykseen, että keskitysjärjestelmä toistaiseksi oli säilytettävä, kuitenkin siten, että kyseellisellä paikalla olevat raiteet järjesteltäisiin johtokunnan kirjelmän oheisen piirustuksen tarkemmin osoittamalla tavalla. Järjestelyn tarkoituksena oli, että ylioppilastalon edustalla Aleksanterin- ja Heikinkatujen välillä olevalle kolmikulmaiselle aukiolle rakennettaisiin yksiraiteinen silmukka, jota pitkin raitiotievaunut kiertäisivät ainoastaan yhteen suuntaan, oikea sivu aina silmukan sisäpuolelle jäävää aukiota vastaan käännettynä. Sitäpaitsi suunnitelmaan sisältyi joidenkin uusien korokkeiden rakentaminen.

Rahatoimikamari ei tosin katsonut edellä selostetun raitiotieliikenteen järjestämisehdotuksen merkitsevän kyseellisen vaikean liikennepulman ihanneratkaisua, mutta joka tapauksessa ylioppilastalon kohdalla olevan raitioteiden solmukohdan sekä liikenne- että varsinkin vaununvaihto-olojen tuntuvaa parannusta, ja esitti, että Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö oikeutettaisiin toteuttamaan suunnitelmansa.

Asiaa kaupunginvaltuustossa käsiteltäessä muistutettiin Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön johtokunnan esitystä vastaan toisaalta, että kysymys raitiotieliikenteen epäkeskittämisestä oli riittämättömästi valmisteltu, osin ettei vallitsevasta järjestelmästä vielä ollut ehditty saada riittävää kokemusta. Kaupunginvaltuusto päätti [2]) senvuoksi palauttaa asian rahatoimikamariin, jonka tuli valmistella sitä edelleen yksissä neuvoin ammattiviranomaisten kanssa.

Etu-Töölön raitiotielinja. Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö, joka oli havainnut, että suoranaisen liikenneyhteyden aikaansaaminen Etu-Töölön ja Eiran kaupunginosain välille oli tarpeen vaatima, anoi toimilupaa kahdelle uudelle raitiotielinjalle, joista toinen lähtisi Hesperian- ja Runeberginkatujen risteyksessä olevasta silmukasta ja jatkuisi Runebergin-, Arkadian- ja Fredrikinkatuja, Isoa Robertinkatua, Erottajaa sekä Heikin-, Arkadian- ja Runeberginkatuja pitkin lähtökohtaan ja toinen Museokatua pitkin itäänpäin ja Heikinkatua, Erottajaa, Isoa Robertinkatua sekä Fredrikin-, Arkadian- ja Runeberginkatuja takaisin Museokadulle. Tästä anomuksesta antamassaan lausunnossa kaupungin yleisten töiden hallitus suhtautui epäilevästi raitiotien rakentamiseen verraten kapealle Fredrikinkadulle, ja tähän lausuntoon rahatoimikamari täydellisesti yhtyi. Yhtiö puolestaan ilmoitti tiedusteltaessa, että ellei raitiotien rakentamiseen Fredrikinkadulle myönnytty, kaksoisraiteiden rakentamisesta Runeberginkadulle Museo- ja Hesperiankatujen välille ei ollut mitään etua yhtiölle, joka siinä tapauksessa ainoastaan halusi täydentää jo olemassa olevaa Etu-Töölön linjaa rakentamalla toiset raiteet Arkadian-, Runebergin- ja Museokaduille sekä yksinkertaiset raiteet viimeksimainitulle kadulle Cygnaeuksenkadun ja Turuntien välille.

Kaupunginvaltuusto, joka periaatteellisesti kannatti Etu-Töölön ja Eiran kaupunginosan liikenneyhteyden parantamista tarkoittavaa Raitiotie- ja

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 26. — [2]) Valt. pöytäk. 3 p. lokak. 18 §.

omnibusosakeyhtiön ehdotusta, päätti [1]) oikeuttaa yhtiön sen muita raidelaitteita koskevin voimassa olevin ehdoin täydentämään Etu-Töölössä olevaa yksiraiteista linjaa rakentamalla toiset raiteet pitkin Arkadian-, Runebergin- ja Museokatuja ja yksinkertaiset raiteet viimeksimainitulle kadulle Cygnaeuksenkadun ja Turuntien välille sekä liikennöimään näitä raiteita; sekä palauttaa asian muilta osiltaan rahatoimikamariin, jonka tuli tutkia, oliko Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön mahdollista liikennöidä Fredrikinkatua ilmajohto-omnibusseilla.

4. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyttämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaisten rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat kysymykset.

Muutamien Länt. Pihlajasaaren huvilain lunastaminen. Kaupungin ja sen Länt. Pihlajasaaressa olevien vuokraajain kesken voimassa olevan sopimuksen mukaan saaren huvilapalstain vuokrakausi meni umpeen kuluvan vuoden päättyessä, ja kaupungilla oli oikeus vaatia kaikki mainituilla palstoilla olevat rakennukset poistettavaksi. Koska vuokraajain eduista välinpitämätön kaupungin oikeuden hyväkseenkäyttäminen kuitenkin voitaisiin leimata liian ankaraksi, varsinkin milloin kaupunki voi käyttää saaressa olevia rakennuksia omiin tarkoituksiinsa, kaupunginvaltuusto päätti [2]) valtuuttaa rahatoimikamarin enintään 380,500 markan hinnasta lunastamaan kyseelliset rakennukset sekä muut huvilapalstoilla olevat laitteet, joiden arvon rakennuskonttori oli arvioinut yhteensä 646,000 markaksi. Tarvittavan kauppahinnan suorittamiseksi merkittäisiin edellä mainitun suuruinen määräraha kaupungin vuoden 1929 menosääntöön.

Palolaitoksen laajentaminen. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [3]) kaupunginarkkitehdin laatimat Korkeavuorenkadun tontille n:o 7 aikaisemmin rakennettavaksi päätetyn [4]) rakennuksen pääpiirustukset, jotka poikkesivat hyväksytyistä luonnospiirustuksista sikäli, että koko ensimmäinen kerros niiden mukaan sisustettaisiin autotalliksi.

Paloasemat. Kallion paloaseman saatua käytettäväkseen paloautoja se tulipalojen sattuessa kaupungin koillisosissa kykeni tuomaan apua nopeammin kuin Hermannin asema, jolla oli käytettävänään ainoastaan hevosajoneuvoja. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti [5]), että Hermannin asema lakkautettaisiin ja sen puiset rakennukset siirrettäisiin Sörnäisten niemelle, missä palonvaara oli suuri ja minne sen vuoksi olisi järjestettävä pysyväinen vartiointi. Muuton kustantamiseksi oli vuoden 1929 menosääntöön merkittävä 175,000 markan määräraha. Talousarviovaliokunnalle annettiin tehtäväksi harkita, oliko syytä osoittaa varoja paloaseman rakentamiseksi Käpylään, ja sen ehdotuksesta merkittiin sittemmin vuoden 1929 menosääntöön tähän tarkoitukseen 910,000 markan määräraha.

Hietaniemenkadun poliisitalo. Jotta Hietaniemenkadun uuden poliisitalon rakennustyöt voisivat jatkua keskeytymättä, rahatoimikamari oli oikeuttanut kaupungin yleisten töiden hallituksen jo vuonna 1927 käyttämään 150,000

---

[1]) Valt. pöytäk. 31 p. lokak. 10 §. — [2]) S:n 12 p. jouluk. 18 §; ks. myös tätä kert. s. 21. — [3]) Valt. pöytäk. 4 p. huhtik. 7 §. — [4]) Ks. v:n 1927 kert. s. 30. — [5]) Valt. pöytäk. 28 p. marrask. 14 §; vrt. tätä kert. s. 37, 46 ja 102.

markkaa vuoden 1928 menosääntöön mainittua rakennusta varten merkitystä määrärahasta sekä anonut toimenpiteelleen kaupunginvaltuuston hyväksymistä, minkä valtuusto myönsikin [1]).

Sittemmin kaupunginvaltuusto päätti [2]) ennakolta myöntää kaupunginkassasta kahden hissin hankkimiseksi Hietaniemenkadun poliisitaloon sekä erinäisten täydennystöiden suorittamiseksi siellä yhteensä 297,600 markkaa, mikä rahamäärä oli merkittävä vuoden 1929 menosääntöön.

Poliisilaitoksen autotallin laajentaminen. Rahatoimikamari ilmoitti, että poliisilaitos oli saanut käytettäväkseen uuden miehistöauton, joka ei mahtunut Sofiankadun varrella olevaan laitoksen autotalliin, ja että kamari tämän johdosta oli antanut laajentaa mainittua autotallia 30,000 markan kustannuksin. Kamarin anomuksesta kaupunginvaltuusto hyväksyi [3]) tämän toimenpiteen ja määräsi, että mainittu kustannus oli suoritettava talousarvion määrärahasta Ylimääräiset työt kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan.

Kunnallisen teurastamon rakennuttaminen. Vuonna 1923 viimeksi käsitellessään kysymystä kunnallisen teurastamon rakennuttamisesta kaupunginvaltuusto päätti [4]) antaa rahatoimikamarille tehtäväksi yksissä neuvoin terveydenhoitolautakunnan kanssa lähettää Skandinavian maihin kaksi sopivaa henkilöä tutustumaan uusimpiin teurastamoihin ja keräämään aineistoa, joka valaisisi kysymystä, olisiko kaupungin teurastuslaitoksen rakennussuunnitelman supistamista katsottava tarkoituksenmukaiseksi. Tämän päätöksen johdosta rahatoimikamari asetti [5]) komitean, jonka tuli edelleen valmistella teurastamokysymystä, ja kesällä 1923 kaksi komitean jäsenistä, senaattori A. Castrén ja professori vapaah. O. von Hellens, tekivät kaupunginvaltuuston edellyttämän opintomatkan. Kun kysymystä sen jälkeen oli pohdittu saavutettujen kokemusten pohjalla ja eri ehdotuksia käsitelty komiteassa, tämä keväällä 1926 antoi jäsenelleen von Hellensille toimeksi uudestaan tehdä opintomatkan Tukholmaan ja Osloon tutustuakseen sikäläisissä teurastamoissa toteutettuihin nykyaikaisiin parannuksiin, minkä ohessa hankittiin tietoja muualla ulkomailla sodan jälkeen rakennetuista teurastamoista. Saatuaan siten käsityksen siitä, mitä vaatimuksia nykyaikaisen teurastuslaitoksen katsottiin olevan täytettävä, komitea antoi Helsinkiin rakennettavaksi suunnitellun laitoksen lopullisen kustannusarvion laatimisen tehtäväksi arkkitehti K. Lindahlille kehoittaen häntä ottamaan huomioon, että aikaisemmin suunnitellun markkinahallin sijaan oli rakennettava eläimiä varten markkinatalli, johon ei tarvittu kattovalaistusta, ja että sekä lihan tukkukauppa että kaikki lihantarkastus oli siirrettävä teurastamon alueelle. Tehtävänsä täyttäen arkkitehti Lindahl sittemmin antoi pyydetyn kustannusarvion, joka päättyi 25,300,000 markkaan jakautuen seuraaviin eriin: palvelijaston rakennus 950,000 markkaa, ison karjan talli 1,160,000 markkaa, pienkarjan, sikojen ja hevosten talli 550,000 markkaa, suuren karjan teurastushalli 2,680,000 markkaa, sikojen teurastushalli 1,440,000 markkaa, teurastushallien ja jäähdytyslaitoksen välinen katettu yhdistyskäytävä 140,000 markkaa, kone- ja jäähdytyshuone 8,400,000 markkaa, suoltenpesu- ja lantahuone 1,020,000 markkaa, yhdyskäytävän sekä suoltenpesu- ja lantahuoneen välinen katettu käytävä 170,000 markkaa, lihantarkastamo ynnä terveysosasto 1,500,000 markkaa, lihan tukkukaupan myyntihalli 1,380,000 mark-

[1]) Valt. pöytäk. 25 p. tammik. 15 §. — [2]) S:n 30 p. toukok. 12 §. — [3]) S:n 17 p. lokak. 7 §. — [4]) Ks. v:n 1923 kert. s. 40—41. — [5]) S:n s. 258.

kaa, kuormausosasto ja tutkimuspilttuut 285,000 markkaa, lannan lastausosasto 79,000 markkaa, eri rakennusten väliset lämpöjohto- ja maanalaiset yhdistyskanavat 629,000 markkaa, viemäri-, vesi- ja kaasujohdot sekä puhdistus- ja sadevesikaivot ynnä septiktankki 613,000 markkaa, erään tontin osan tasoittaminen sekä kiveäminen, aita ja portit 2,794,000 markkaa, rautatieraiteet 823,000 markkaa, ulkovalaistus 100,000 markkaa ja sekalaista 587,000 markkaa. Vuonna 1922 laadittu kustannusarvio pääättyi 26,489,000 markkaan. Pääasiassa rakennuskustannusten kohoamisesta johtui, etteivät arvioidut kustannukset olleet sanottavasti vähentyneet siitä huolimatta, että suunnitelmaa oli jonkin verran supistettu. Komitea oli kuitenkin sitä mieltä, että rakennussuunnitelmain toteuttamisen viivästyminen oli ollut eduksi kysymyksen lopulliselle ratkaisulle, koska komitea sillävälin oli voinut tutustua ulkomailla tällä alalla viime aikoina saavutettuihin arvokkaihin kokemuksiin.

Rahatoimikamari lähetti komitean asiasta laatiman mietinnön [1]) kaupunginvaltuustolle omasta puolestaan huomauttaen, että Helsingin yksityisen teurastuslaitoksen vuokraoikeus siihen alueeseen, jolla sen rakennukset ja laitteet sijaitsivat, meni umpeen kesäkuun 1 p:nä 1930, minkä vuoksi kysymys ajanmukaisen kunnallisen teurastuslaitoksen aikaansaamisesta kamarin mielestä vihdoinkin oli otettava ratkaistavaksi. Tämä oli sitäkin välttämättömämpää, koska asutus oli levinnyt perin puutteellisen ja vanhanaikaisen yksityisen teurastuslaitoksen välittömään läheisyyteen, missä laitoksen aiheuttamat terveydelliset haitat vähitellen olivat käyneet sietämättömiksi. Toinen syy, miksi teurastuslaitoksen rakennustöiden jatkamiseen viipymättä oli ryhdyttävä, oli se kaupungineläinlääkärin esiintuoma tosiseikka, että maaseudun teurastamot uhkasivat anastaa Helsingin lihamarkkinat. Ajanmukaisten teurastus- ja lihantarkastuslaitosten puute oli myöskin kaupungineläinlääkärin lausunnon mukaan sen epäkohdan syynä, että Helsingissä runsain määrin pidettiin kaupan toisluokkaista lihaa ja että siitä maksettiin ensiluokkaisen tavaran hinta.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [2])

että kunnallisen teurastamon rakennustöiden jatkamiseen oli viipymättä ryhdyttävä pääasiallisesti noudattamalla rahatoimikamarin komitean esittämää supistettua ohjelmaa;

asettaa tätä tarkoitusta varten kahdeksanjäsenisen rakennustoimikunnan, jossa teurastamon johtaja olisi itseoikeutettu jäsen ja jonka muista jäsenistä kaupunginvaltuusto valitsisi viisi, rahatoimikamari yhden ja terveydenhoitolautakunta yhden;

vahvistaa rakennustoimikunnan puheenjohtajan palkkion 20,000 markaksi kaiken kaikkiaan ja toimikunnan jäsenten palkkion 100 markaksi kokoukselta;

antaa rakennustoimikunnalle tehtäväksi laatia yksityiskohtaiset piirustukset, kustannusarviot ja rakennusohjelman sekä alistaa nämä kaupunginvaltuuston hyväksyttäviksi sekä valtuuston annettua hyväksymisensä rakennuttaa teurastuslaitoksen;

oikeuttaa rahatoimikamarin ennakolta myöntämään rakennustoimikunnalle kaupunginkassasta 500,000 markkaa, mikä määrä oli otettava huomioon vuoden 1929 talousarviossa.

Kivelän sairaalan uudisrakennukset. Kivelän sairaalan johtaja oli ilmoittanut, ettei Kivelän sairaalan uutta keittiörakennusta voitu ottaa käytän-

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 19. — [2]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. 9 §.

töön, ennenkuin sen vieressä oleva likakaivo sekä vanha rappeutunut tallirakennus käymälöineen oli purettu. Mainitut rakennukset estivät ajoneuvojen pääsyn keittiörakennuksen luo ja olivat terveydellisessä suhteessa sopimattomat keittiörakennuksen naapureiksi. Tämän ilmoituksen johdosta kaupunginvaltuusto päätti [1]), että Kivelän sairaalan vanha puinen tallirakennus purettaisiin ja sen sijaan rakennettaisiin rakennus, joka käsittäisi tallin, autovajan y. m., sekä lisäksi halkovaja, kaikki rahatoimikamarin lähettämien luonnospiirustusten mukaisesti; että arvioidut kustannukset, 400,000 markkaa, suoritettaisiin määrärahasta Ylimääräiset työt kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan; että työt suoritettaisiin vakinaisina töinä alentamattomin työpalkoin; sekä että uuden tallin rakennustöitä ei saanut aloittaa, ennenkuin kaupunginvaltuusto oli hyväksynyt sen asemapiirroksen.

Kaupungin yleisten töiden hallitus laaditti sen jälkeen viimeksimainitun rakennuksen asemapiirrosehdotuksen, jossa sairaalan laajentamismahdollisuudet oli otettu hyvin huomioon ja jonka kaupunginvaltuusto myös hyväksyi [2]).

Tuberkuloosisairaala. Tuberkuloosisairaalan rakennustoimikunta toi esiin, että autojen sekä niitä varten tarvittavan autovajan oli katsottava kuuluvan nykyaikaisen sairaalan varusteihin, minkä johdosta toimikunta oli antanut arkkitehti E. Forsmanille tehtäväksi laatia kahden autovajan piirustukset, joissa kummassakin olisi tilaa neljälle autolle ja jotka rakennettaisiin tuberkuloosisairaala-alueen pohjoisrajalle siten, että ne liittyisivät hallintorakennuksen kumpaankin päätyyn. Nämä piirustukset toimikunta lähetti kaupunginvaltuustolle samalla esittäen valtuuston päätettäväksi, että autovajat rakennettaisiin ja tätä varten myönnettäisiin tarvittava määräraha. Tähän myöntyen valtuusto päätti [3]), että tuberkuloosisairaalaan rakennettaisiin autovaja laadittujen piirustusten mukaisesti, ja antoi rakennustoimikunnan käytettäväksi tähän tarkoitukseen 372,700 markkaa, mikä määrä oli ennakolta maksettava kaupunginkassasta ja aikanaan merkittävä vuoden 1929 menosääntöön.

Kaupunginvaltuuston vahvistaman tuberkuloosisairaalan rakennusohjelman mukaisesti oli erääseen sairaalan paviljongeista sisustettava ruumiiden säilytyshuone. Sairaalan ylilääkäri lausui kuitenkin ehdottomana käsityksenään, että tämä järjestely oli mitä suurimmassa määrässä sopimaton sekä terveydellisistä että psykologisista syistä: jokapäiväisten ruumiidenkuljetusten ja hautajaissaattojen näkeminen ei voinut olla vaikuttamatta masentavasti potilaihin. Rakennustoimikunta oli senvuoksi hankkinut arkkitehti E. Forsmanilta erillisen ruumishuone- ja kappelirakennuksen piirustukset, joka rakennus sijoitettaisiin sairaala-alueen koilliskulmaukseen, aivan sen itärajalle, ja piirustusten mukaan käsittäisi kappelihuoneen, vainajan omaisille tarkoitetun huoneen, ruumiinleikkaushuoneen, lääkärinhuoneen ja käärinhuoneen sekä kellarikerroksessa ruumishuoneen, paarihuoneen y. m. ruumiiden säilytykseen tarpeellisia huoneita. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [4]) esilletuodut näkökohdat ja päätti merkitä vuoden 1929 talousarvioon 721,450 markan määrärahan erillisen kappeli- ja ruumishuonerakennuksen teettämiseksi tuberkuloosisairaalaan sekä oikeuttaa sairaalan rakennustoimikunnan jo kuluvana vuonna ennakolta käyttämään myönnetyt varat tarkoitukseensa.

Erään rakennuksen osto. Rahatoimikamari ilmoitti 10,000 markasta ostaneensa rouva E. Bergströmiltä kymmenen huonetta käsittävän asuin-

[1]) Valt. pöytäk. 21 p. maalisk. 6 §. — [2]) S:n 9 p. toukok. 3 §. — [3]) S:n 13 p. kesäk. 24 §. — [4]) S:n 13 p. kesäk. 25 §.

rakennuksen, joka sijaitsi eräällä tuberkuloosisairaalan alueella olevalla tontilla, jonka vuokra-aika oli päättynyt lokakuun 1 p:nä. Kamari oli ryhtynyt tähän toimenpiteeseen tuberkuloosisairaalan ylilääkärin esityksestä, tämä kun oli ollut sitä mieltä, että kyseellinen rakennus sopivasti voitiin sisustaa asunnoiksi eräille sairaalan toimihenkilöille, joille ei voitu varata tilaa sairaalarakennuksissa, mutta joiden välttämättömästi täytyi asua sairaalan välittömässä läheisyydessä. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) kamarin toimenpiteet ja myönsi Sekalaisten menojen pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan 10,000 markan määrärahan kauppahinnan suorittamiseen ja 20,000 markkaa rakennuksen kunnostamiseen.

Sofianlehdon pientenlastenkoti. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [2]) kaupungin yleisten töiden hallituksen lähettämät Sofianlehtoon rakennettavan [3]) pientenlastenkodin pääpiirustukset sekä niihin liitetyn, 6,550,100 markkaan päättyvän kustannusarvion. Koska pientenlastenkodin rakennuttamista varten jo oli kuluvan vuoden menosääntöön merkitty [4]) 3,000,000 markkaa, valtuusto päätti merkitä vuoden 1929 talousarvioon loput tarvittavasta määrästä eli 3,550,100 markkaa sekä lisäksi 375,000 markkaa eräiden koneellisten laitteiden hankkimiseksi lastenkotiin sekä sen ympäristön tasoittamiseen ja kaunistamiseen.

Käpylän kansakoulutalo. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [5]) kaupunginarkkitehdin laatimat valtuuston aikaisemman päätöksen [6]) nojalla Käpylän kortteliin n:o 838 rakennettavan koulutalon pääpiirustukset sekä niihin liittyvän, 7,800,000 markkaan päättyvän kustannusarvion, kuitenkin siten, että kaupungin yleisten töiden hallitusta kehoitettiin yksissä neuvoin terveydenhoitolautakunnan ja suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan kanssa tekemään piirustuksiin muutos tilan varaamiseksi oppilaiden hammashoitoa varten.

Koska Käpylän uuden kansakoulurakennuksen rakennustyö oli edistynyt arvioitua pitemmälle, kaupunginvaltuusto estääkseen rakennustöiden keskeytymisen, päätti [7]) oikeuttaa kaupungin yleisten töiden hallituksen kertomusvuoden aikana ennakolta käyttämään 2,000,000 markkaa vuoden 1929 menosääntöön mainittua rakennustyötä varten merkittävästä määrärahasta.

Kansakoulutalon rakentaminen. Ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan ilmoitettua, että mainittujen koulujen käytettäväksi luovutettu Toukolassa oleva koulutalo välttämättömästi vaati perinpohjaisia muutostöitä voidakseen jatkuvasti täyttää tehtävänsä, rahatoimikamari oli tutkinut kysymystä ja tällöin vakuuttunut siitä, ettei kyseellistä puutteellista ja tulenvaarallista puutaloa enää ollut käytettävä koulutarkoituksiin, vaan että sen sijaan oli saatava ajanmukainen uudisrakennus. Kaupunginvaltuusto yhtyi tähän kamarin käsitykseen ja päätti [8]), että ruotsinkielisille kansakouluille oli rakennettava koulutalo kaupungin alueen koillisosaan sekä että tätä tarkoitusta varten oli merkittävä 1,000,000 markan suuruinen siirtomääräraha kaupungin vuoden 1929 menosääntöön.

Kansakoulut. Uusien ajanmukaisten käymäläin aikaansaamiseksi kesän aikana Porthaninkadun kansakoulutaloon kaupunginvaltuusto myönsi [9]) 150,000 markan suuruisen määrärahan maksettavaksi ennakolta kaupunginkassasta ja sittemmin merkittäväksi vuoden 1929 menosääntöön.

---

[1]) Valt. pöytäk. 31 p. lokak. 12 §. — [2]) S:n 3 p. lokak. 35 §. — [3]) Ks. v:n 1927 kert. s. 35. — [4]) S:n s. 96. — [5]) Valt. pöytäk. 9 p. toukok. 6 §. — [6]) Ks. v:n 1927 kert. s. 32. — [7]) Valt. pöytäk. 17 p. lokak. 11 §. — [8]) S:n 12 p. jouluk. 17 §; ks. myös tätä kert. s. 23. — [9]) Valt. pöytäk. 7 p. maalisk. 6 §.

Sähkölaitoksen talousrakennuksen laajentaminen. Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen tehtyä selvää sähkölaitoksen hallintorakennuksessa vallitsevan tilanahtauden aiheuttamista vaikeuksista ja ehdotettua, että mainittua rakennusta laajennettaisiin hallituksen toimesta laadittujen, esitykseen liitettyjen luonnospiirustusten mukaisesti, kaupunginvaltuusto päätti [1]) periaatteellisesti hyväksyä tämän ehdotuksen. Vuoden 1929 menosääntöön otettiin [2]) sittemmin 4,500,000 markan suuruinen määräraha, joka vastasi mainittuna vuonna suoritettavaa osaa yhteensä 6,332,000 markaksi arvioiduista kustannuksista.

Katajanokan tavara-asema. Kaupungin yleisten töiden hallitus ilmoitti, että tavara-aseman järjestäminen Helsingin makasiiniosakeyhtiön Katajanokalla olevaan varikkorakennukseen ei ollut voinut tapahtua vuonna 1927, kuten aikomuksena oli ollut [3]), koska yhtiö ei ollut voinut luovuttaa kaupungille sovittua huoneistoa, ennenkuin korttelissa n:o 187 olevan varikkorakennuksen lisärakennus oli valmistunut. Tämä tapahtuisi kuluvana vuonna, mutta kirjelmän oheinen tarkka kustannuslaskelma osoitti, että käytettävänä oleva 350,000 markan määräraha oli liian niukasti arvioitu. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti [4]) oikeuttaa hallituksen ylittämään kyseellistä määrärahaa 220,000 markkaa.

Tulli- ja pakkahuoneen sisustustyöt. Kaupunginvaltuusto päätti [5]), että Katajanokan tulli- ja pakkahuoneeseen hankittaisiin kahdeksan vesiklosettia, ja myönsi tähän tarkoitukseen 71,500 markan suuruisen määrärahan, joka maksettaisiin ennakolta kaupunginkassasta ja aikanaan merkittäisiin vuoden 1929 menosääntöön.

Työnvälitystoimiston huoneisto. Rahatoimikamari ilmoitti, että sen oli ollut pakko riistää työnvälitystoimistolta sen miesosastoille luovutettu Etelärannan talossa n:o 10 sijaitseva huoneisto voidakseen siten laajentaa satamahallinnon ja Helsingin merimieshuoneen tarpeisiin luovutettuja liian ahtaita huoneistoja, sekä että mainituille työnvälitystoimiston osastoille oli vuokrattu eräs Helenankadun talossa n:o 4 sijaitseva huoneisto, jota kuitenkin oli korjattava ja muutettava, ennenkuin se soveltui aiottuun tarkoitukseen. Kaupunginvaltuusto päätti [6]) hyväksyä nämä kamarin toimenpiteet sekä osoittaa työnvälitystoimiston huoneiston tarpeellisia korjaus- ja sisustustöitä varten 51,000 markkaa, mikä määrä oli suoritettava vuoden tilierotuksesta.

Satamaliikennekonttorin ja merimieshuoneen sisustustyöt. Rahatoimikamari toi esiin, että satamaliikennekonttorin ja merimieshuoneen huoneistojen laajentamisen yhteydessä oli suoritettava erinäisiä sisustustöitä, joiden kustannukset kaupungin yleisten töiden hallitus oli arvioinut 119,000 markaksi. Samalla kamari ilmoitti merkinneensä mainitun suuruisen määrärahan vuoden 1929 talousarvioehdotukseensa ja antaneensa hallitukselle toimeksi heti panna työt käyntiin. Kamarin anomukseen myöntyen kaupunginvaltuusto hyväksyi [7]) nämä toimenpiteet.

Eläinklinikan perustaminen. Rahatoimikamari, joka oli asettanut erityisen komitean valmistelemaan kysymystä eläinklinikan perustamisesta, ehdotti [8]), että eräs neljännen poliisiaseman pihamaalla Pengerkadun 5:ssä oleva ulkohuonerakennus sisustettaisiin sairaiden eläinten vastaanottolaitokseksi. Kaupunginarkkitehdin laatimien piirustusten mukaan rakennuksen

[1]) Valt. pöytäk. 3 p. lokak. 33 §. — [2]) Ks. tätä kert. s. 101. — [3]) Ks. v:n 1926 kert. s. 27. — [4]) Valt. pöytäk. 25 p. tammik. 23 §. — [5]) S:n 13 p. kesäk. 18 §. — [6]) S:n 5 p. syysk. 28 §. — [7]) S:n 31 p. lokak. 8 §. — [8]) Valt. pain. asiakirj. n:o 29.

keskiosa käsittäisi m. m. kahdeksan koirapilttuuta, pienen huoneen sairaiden eläinten hoidosta huolehtivaa eläinlääkäriä varten sekä seinäkaapin lääkeaineiden säilyttämiseksi; ulkohuoneen eteläosa, jossa oli kuudelle hevoselle tarkoitettu talli, jaettaisiin väliseinällä kahteen osaan, joissa kummassakin olisi kolme hevospilttuuta, ja näistä osastoista pohjoispuoleinen järjestettäisiin sairaiden hevosten vastaanottolaitokseksi, kun taas etelänpuoleinen edelleen jäisi poliisilaitoksen käytettäväksi. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) tämän ehdotuksen ja päätti merkitä kaupungin vuoden 1929 menosääntöön 30,000 markan suuruisen määrärahan Pengerkadun talon n:o 5 pihamaalla olevan ulkohuonerakennuksen sisustuksen muutostöihin pienehkön eläinsairaalan perustamiseksi sinne sekä antaa kaupungin yleisten töiden hallitukselle tehtäväksi suorittaa mainitut sisustusmuutokset pääasiallisesti edellä selostetun, kaupunginarkkitehdin laatiman piirustuksen mukaisesti.

Marian sairaala. Kaupungin sairaalain hallitus oli rahatoimikamarille lähettämässään kirjelmässä huomauttanut, että Marian sairaalan potilasmäärä oli lisääntynyt siinä määrin, ettei sairaalan pesulaitos enää kyennyt tyydyttämään sen pesuntarvetta, ja tämän johdosta rahatoimikamari oli hankkinut selvityksen laitoksen työtehon lisäämisen mahdollisuudesta. Kaupunginarkkitehti oli siten kehoituksesta laatinut ehdotuksen, jonka mukaan yksi pesukone ja sentrifuugi siirrettäisiin kulkutautisairaalasta Marian sairaalan pesulaitokseen ja sijoitettaisiin sen ensimmäiseen kerrokseen ja sen sijaan höyrymankeli sijoitettaisiin toiseen kerrokseen; sen ohessa tehtäisiin erinäisiä muutostöitä, ja koko järjestelystä arvioitiin koituvan kustannuksia 234,000 markkaa. Rahatoimikamari lähetti asiakirjat kaupunginvaltuustolle, joka päätti [2]), että Marian sairaalan pesulaitosta laajennettaisiin pääasiallisesti kaupunginarkkitehdin laatiman ehdotuksen mukaisesti, ja myönsi tätä tarkoitusta varten kaupungin yleisten töiden hallitukselle 234,000 markan suuruisen määrärahan maksettavaksi ennakolta kaupunginkassasta ja aikanaan merkittäväksi vuoden 1929 menosääntöön.

Sairaanhoitajatarasunnot. Kaupunginvaltuuston päätettyä [3]) luovuttaa Hietaniemenkadun tontilla n:o 7 olevan kivirakennuksen toisen kerroksen Marian sairaalan hoitohenkilökunnalle sairaalan johtaja oli perustellussa kirjallisessa esityksessä huomauttanut, etteivät mainitut huoneistot riittäneet tarkoitukseen, koska asuntoja tarvittiin vähintään 43 henkilölle, minkä lisäksi erinäiset sairaalan toimihenkilöt, jotka olivat sijoitetut kaupungin vuokraamiin yksityishuoneistoihin, myös olisi siirrettävä edellämainittuun kaupungin omistamaan taloon. Kirjelmä päättyi ehdotukseen, että kyseellisen kivitalon alakerroskin luovutettaisiin Marian sairaalan käytettäväksi. Sekä kaupungin sairaalain hallitus että rahatoimikamari puolsivat ehdotuksen hyväksymistä, varsinkin koska järjestyksen kannalta tuskin voitiin pitää sopivana, että samaan rakennukseen sijoitettiin osin naispuolista sairaanhoitohenkilökuntaa, osin naimattomia työmiehiä ja työläisperheitä, joille edellä mainittu alempi kerros oli ollut luovutettuna. Kamari katsoi, ettei uusien asuntojen hankkiminen viimeksimainituille tuottaisi vaikeuksia. Kaupunginvaltuusto päättikin [4]) luovuttaa Hietaniemenkadun tontilla n:o 7 olevan kivirakennuksen kokonaan asunnoiksi Marian sairaalan hoitohenkilökunnalle; tarkoitukseen aikaisemmin myönnettyjen määrärahain lisäksi osoittaa kyseellisen rakennuksen ensimmäisen kerroksen erilaisiin muutos- ja kuntoonpano-

[1]) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. 15 §; ks. myös tätä kert. s.124. — [2]) Valt. pöytäk. 13 p. kesäk. 26 §. — [3]) Ks. v:n 1927 kert. s. 119. — [4]) Valt. pöytäk. 13 p. kesäk. 23 §.

töihin 290,000 markkaa, mikä määrä maksettaisiin ennakolta kaupunginkassasta ja aikanaan merkittäisiin vuoden 1929 talousarvioon; sekä antaa sosialilautakunnalle tehtäväksi hankkia muualta sopivat huoneistot niille viidelle työläisperheelle, jotka asuivat puheena olevan ensimmäisen kerroksen huoneistoissa.

Kulkutautisairaalan laajennustyöt. Koska kulkutautisairaalan talousosastoa, jotta se, kuten tarkoituksena oli, voisi palvella myöskin tuberkuloosisairaalan tarvetta, oli laajennettava ja sinne hankittava erilaisia uusia koneita, kaupunginvaltuusto myönsi [1]) tähän tarkoitukseen määrärahoja yhteensä 1,898,719 markkaa, nim. pääluokkaan Sairaanhoito merkityistä käyttövaroistaan 1,155,719 markkaa keittiöosaston ja pesulaitoksen laajentamiseksi ja erinäisten uusien koneiden hankkimiseksi niihin sekä sairaalan varastokellarin sisustamiseksi uudestaan ja 270,000 markkaa leipomon laajentamiseksi sekä ennakkomaksuna kaupunginkassasta 473,000 markkaa jäähdytyslaitoksen sisustamiseksi sekä uuden peruna- ja juurikasvikellarin rakentamiseksi. Viimeksimainittu rahamäärä oli aikanaan merkittävä vuoden 1929 menosääntöön.

Kivelän sairaalan muutostyöt. Kaupunginvaltuusto päätti [2]) merkitä vuoden 1929 menosääntöön 1,324,400 markan suuruisen määrärahan erinäisten muutostöiden suorittamiseksi niissä kolmessa Kivelän sairaalan paviljongissa, jotka vapautuivat niihin sijoitettujen potilaiden tultua siirretyiksi tuberkuloosisairaalaan. Samalla annettiin rahatoimikamarille tehtäväksi laatia ja jättää valtuustolle kaupungin sairaalain hallituksen ehdottamien kivipaviljongissa suoritettavien pienehköjen muutostöiden sekä torpiksi sanottujen kahden puupaviljongin perinpohjaisten korjausten kustannusarviot.

Reijolan (Greijuksen) sairaala. Sittenkuin oli selvitetty, että Reijolassa oleva Kivelän sairaalan anneksi palosuojeluksen suhteen oli niin huonossa kunnossa, että siellä hoidetut avuttomat vanhukset tulipalon sattuessa todennäköisesti joutuisivat vaaraan, kaupunginvaltuusto päätti [3]), että kyseellinen sairaala vähitellen tyhjennettäisiin ja kokonaan lakkautettaisiin tuberkuloosisairaalan aloitettua toimintansa, jolloin Kivelän sairaalassa vapautuisi sairassijoja. Kaupungin sairaalain hallitusta ja rahatoimikamaria kehoitettiin ryhtymään tästä päätöksestä aiheutuviin toimenpiteisiin.

Elokuvien esittäminen kansakouluissa. Rahatoimikamari ilmoitti, että suomenkieliset kansakoulut kamarin myöntämin määrärahoin olivat hankkineet elokuvakoneen [4]), mutta että sitä ei voitu käyttää, ennenkuin oli sisustettu esityssali, joka vastasi elokuvahuoneistoja koskevia uusia asetuksia. Kamarilla oli aikomuksena myöntää Yleisten töiden pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan 62,000 markan määräraha mainittuun tarkoitukseen, kuitenkin edellyttäen, että kaupunginvaltuusto teki päätöksen elokuvaesityksiä varten tarvittavan salin sisustamisesta Neljännen linjan 13—15:ssä olevaan Kallion kansakoulutaloon kamarin kirjelmän oheisten piirustusten mukaisesti ja oikeutti kaupungin kaikki kansakoulut tarkastajaneuvoston määräämässä järjestyksessä tarpeen vaatiessa käyttämään salia. Kaupunginvaltuusto teki [5]) päätöksensä kamarin ehdotuksen mukaisesti.

Erään lastentarhahuoneiston täydennystyöt. Sekalaisten menojen pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan kaupunginvaltuusto myönsi [6]) 15,000 markan suuruisen määrärahan Tehtaankadun talossa n:o 13 olevassa, Barnabon lastentarhalle ostetussa huoneistossa suoritettavia täydennystöitä varten.

[1]) Valt. pöytäk. 30 p. toukok. 19 ja 20 §. — [2]) S:n 31 p. lokak. 9 §. — [3]) S:n 8 p. helmik. 16 §. — [4]) Ks. v:n 1927 kert. s. 245. — [5]) Valt. pöytäk. 21 p. maalisk. 5 §. — [6]) S:n 12 p. jouluk. 33 §; ks. myös tätä kert. s. 55.

Lauttasaaren kansanpuisto. Valtion ja kaupungin välisessä suuressa tilusvaihdossa [1]) kaupunki sai haltuunsa erinäisiä Lauttasaaren alueita, jotka rahatoimikamari ehdotti käytettäväksi siten, että saaren eteläisin niemeke, n. 22.25 ha, järjestettäisiin kansanpuistoksi, kun taas siitä länteen olevat niemet, n. 16.75 ha, toistaiseksi saisivat jäädä sillensä ja niillä olevat rakennukset vuokrattaisiin vahvistetuista vuokrista. Kansanpuistoksi ehdotettu alue oli viljelyskelpoista maata ja sekä lehti- että havumetsää kasvavaa. Sillä oli avonaisia paikkoja, jotka hyvin soveltuivat urheilu- ja leikkikentiksi, ja hyviä teitä kulki alueen halki. Myöskin tarpeelliset siltalaitteet olivat olemassa, mutta vaativat perinpohjaisia korjauksia. Erästä kunnallisneuvos J. Tallbergin perillisten omistamaa hirsistä asuinrakennusta, joka sijaitsi kansanpuistoalueen länsiosassa, kaupungin yleisten töiden hallitus oli pitänyt liian rappeutuneena, jotta kaupungin kannattaisi sitä lunastaa, jota vastoin rahatoimikamari katsoi, että sitä jonkin aikaa voitaisiin käyttää osin vartijain asuntona, osin vaatimattomana kahvintarjoilupaikkana, ja sen johdosta ehdotti, että se ostettaisiin 15,000 markasta. Täydellisesti hyväksyen rahatoimikamarin ehdotuksen kaupunginvaltuusto päätti [2]) luovuttaa Lauttasaaren eteläisen niemekkeen kansanpuistoksi sekä merkitä vuoden 1929 talousarvioon 100,000 markan määrärahan edellä mainitun rakennuksen kuntoonsaattamiseksi, siltain korjaamiseksi ja mukavuuslaitosten rakentamiseksi uuteen kansanpuistoon.

5. *Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.*

Torikauppa. Eräät henkilöt, jotka harjoittivat kauppaa osin Rautatientorilla, osin Harjutorin kauppahallissa ja joiden kaupungin kanssa tekemät myyntipaikkoja koskevat sopimukset rahatoimikamari oli sanonut irti osin kesäkuun 30 p:ään, osin kesäkuun 1 p:ään, anoivat edelliset, että kaupunginvaltuusto ottaisi käsitelläkseen kysymyksen uuden kauppahallin rakentamisesta ja sallisi heidän harjoittaa kauppaansa Rautatientorilla, kunnes heille voitiin osoittaa toinen paikka, jälkimmäiset taas, että valtuusto kumoaisi kamarin päätöksen. Rahatoimikamari ilmoitti sanoneensa irti myöskin n. s. narinkkakauppiaiden kanssa tehdyt, näiden Simonkadulla olevia myyntipaikkoja koskevat sopimukset heinäkuun 1 p:ään ja näiden kauppiaiden kamarilta anoneen, että tämä irtisanominen peruutettaisiin. Kyseellisen torikaupan lakkauttamista tarkoittavia toimenpiteitään kamari perusteli siten, että Rautatientorin koko pinta-ala tarvittiin liikennetarkoituksiin, että se osa Simonkatua, jolla katukauppaa harjoitettiin, lähitulevaisuudessa järjesteltäisiin uudestaan ja sen vuoksi oli tyhjennettävä sekä että terveydenhoitolautakunta oli esittänyt muistutuksia Harjutorin kauppahallia vastaan. Kamari ei myöskään pitänyt välttämättömänä paikkain osoittamista muualta kyseellisen kaupan harjoittamista varten, koska yleisö voi suorittaa ostoksensa kaupungin riittävän lukuisissa elintarve- y. m. myymälöissä. Poikkeuksena oli kuitenkin puuastiain kauppa, joka oli keskittynyt Rautatientorille ja jota varten kamari aikoi osoittaa toisen paikan.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [3]), että Rautatientorin torikauppa lakkautettaisiin kesäkuun 30 p:nä, jolloin siellä harjoitettu puuastiain kauppa siirrettäisiin Hakaniementorille; kehoittaa rahatoimikamaria

[1]) Ks. v:n 1927 kert. s. 20. — [2]) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. 19 §. — [3]) S:n 25 p. huhtik. 11 §.

osoittamaan toisen paikan, johon n. s. narinkkakauppa voitaisiin siirtää kesäkuun 30 p:nä 1929, jolloin se oli poistettava silloiselta paikaltaan Simonkadulta, sekä että Harjutorin torikaupan sallittaisiin jatkua siihenastisessa laajuudessaan kesäkuun 30 p:ään 1929.

Vanhankaupungin vesijohtolaitos. Vesijohtolaitos huomautti, että vedenkulutus oli kaupungissa lisääntynyt niin huomattavasti, etteivät laitoksen Vanhassakaupungissa olevat suodattimet lähitulevaisuudessa enää voisi tyydyttää vedentarvetta sekä että paine johtoverkostossa jo kesällä lisääntyisi vesisäiliön korotuksen johdosta, joka epäilemättä lisäisi säännöllistä vedenkulutusta. Tarve voitaisiin kenties aluksi tyydyttää väliaikaisesti lisäämällä suodattimien antoisuutta, mutta tähän toimenpiteeseen ei olisi viisasta ryhtyä, koska useat suodattimet olivat olleet lakkaamatta käytössä yli 19 vuotta ja siis oli jotenkin epävarmaa, voisivatko ne kestää säännöllistä suurempaa rasitusta. Laitos ehdotti sen vuoksi, että Vanhankaupungin Siltasaaressa olevat vanhat saostusaltaat muutettaisiin suodatinrakennuksiksi, joissa olisi tilaa 28 suodattimelle, mutta että aluksi uudistettaisiin vain puolet koko laitoksesta ja sinne asetettaisiin 12 suodatinta, minkä lisäksi kahden suodattimen putkiy. m. osat pidettäisiin varalla. Tähän tulisivat lisäksi tarpeelliset johdot sekä selkeytynyttä että suodatettua vettä varten. Esitykseen myöntyen kaupunginvaltuusto päätti [1]), että vuoden 1929 talousarvioon merkittäisiin 8,800,000 markkaa 12 uuden suodattimen rakentamiseksi Vanhaankaupunkiin sekä että 5,000,000 markkaa tästä määrästä saataisiin käyttää jo kuluvana vuonna.

Vesijohdon ulottaminen Sörnäisten niemelle y. m. Vuonna 1925 kaupunginvaltuusto periaatteellisesti hyväksyi [2]) palolaitoksen laajentamisohjelman, jonka mukaan m. m. Sörnäisten satama-alueelle rakennettaisiin pumppuasema. Koska kuitenkin tämä pumppuasema, jonka rakentamisesta kaupungin yleisten töiden hallitus oli arvioinut olevan kustannuksia 800,000 markkaa, palvelisi yksinomaan palolaitoksen tarpeita ja sen tarkoitusperä palotoimikunnan ja palopäällikön lausuntojen mukaan voitiin saavuttaa myöskin ulottamalla vesijohtoverkko Sörnäisten niemelle ja rakentamalla sinne viisi vesipostia, rahatoimikamari ehdotti, että kaupunginvaltuusto kumoaisi pumppuasemaa koskevan päätöksensä ja sen sijaan hyväksyisi jälkimmäisen ehdotuksen, jonka toteuttamisesta arvioitiin olevan kustannuksia 890,000 markkaa. Kamari perusteli ehdotustaan sillä, että kaupungilla olisi enemmän hyötyä vesijohdosta, joka voi palvella useita eri tarkoituksia, m. m. teurastamoa ja kaupungin äskettäin ostamia Kulosaaren alueita, minkä ohessa vesijohtoverkon laajentamisesta olisi pysyväistä hyötyä, jota vastoin oli mahdollista, ettei pumppuasema Sörnäisten satamaa vastedes laajennettaessa voisi jäädä paikalleen. Kaupunginvaltuusto hyväksyi rahatoimikamarin esiintuomat näkökohdat ja päätti [3]), että vuoden 1929 menosääntöön merkittäisiin 890,000 markan suuruinen määräraha vesijohtoverkon jatkamiseen Sörnäisten niemelle sekä viiden vesipostin rakentamiseen sinne.

Vesijohdon ulottaminen Sofianlehdon lastenkotiin. Kaupunginvaltuusto päätti [4]), että vuoden 1929 menosääntöön merkittäisiin 377,000 markan määräraha vesijohdon ulottamiseksi sen Sofianlehdon alueen rajaan asti, jolle pientenlastenkoti oli päätetty rakentaa. Samalla kaupungin teknillisten laitosten hallitus valtuutettiin viipymättä panettamaan työ alkuun ja ennakolta käyttämään siihen enintään edellä mainittu rahamäärä.

---

[1]) Valt. pöytäk. 13 p. kesäk. 21 §. — [2]) Ks. v:n 1925 kert. s. 38. — [3]) Valt. pöytäk. 28 p. marrask. 14 §; ks. myös tätä kert. s. 28, 46 ja 100. — [4]) Valt. pöytäk. 3 p. lokak. 34 §.

Määrärahain myöntäminen vesijohtoja varten. Vesijohtolaitos oli kahdessa promemoriassa lausunut mielipiteensä niistä uudistöistä, jotka laitoksen lähitulevaisuudessa välttämättömimmin olisi suoritettava. Tärkeimpänä näistä laitos piti vesijohdon rakentamista Kumpulan alueelta Hämeentielle. Tämä johto oli tarpeellinen m. m. vedensaannin turvaamiseksi Sturenkadun sillanrakennustöiden [1]) kestämisajaksi, koska Sörnäisten satamaradan alitse kulkeva suuri painejohto näitä töitä suoritettaessa helposti voi vioittua, minkä ohessa tämän johdon aikaansaaminen oli edellytyksenä erään toisen tärkeän työn suorittamiselle, nim. vesijohtotunnelin [2]) jatkamiselle Pasilan konepaja-alueelta Teollisuuskadulle. Tunnelin ulkopuolella, siitä koilliseen olevat johdot olivat painuneet syvälle pehmeään ja vesipitoiseen maaperään, ja seurauksena oli ollut, että niihin ilmestyneet vuodot olivat vaikeat löytää ja korjata. Nämä johdot olisi sen vuoksi uusittava ja asetettava suojaavaan tunneliin. Edelleen laitos huomautti, että vedensaannin I—IX ja XIII—XV kaupunginosiin välitti kaksi Eläintarhan kautta kulkevaa pääjohtoa, joista toinen jo oli 52 vuotta vanha ja toinen, suurempi, valmistui vuonna 1910. Vedenkulutus kasvoi kuitenkin lakkaamatta, ja jos uudempi johto jostakin syystä olisi suljettava, oli epäilyttävää, voitaisiinko vettä nostaa I—IX kaupunginosain korkeahkoilla paikoilla sijaitseviin huoneistoihin sekä laisinkaan Töölöön. Laitos katsoi sen vuoksi, että Turuntien alle Eläintarhan portilta ylioppilastalon aukiolle olisi rakennettava uusi pääjohto, joka kuitenkin aluksi ulotettaisiin ainoastaan kansallismuseon kohdalle, koska Heikinkadun suunta siitä lähtien ei ollut lopullisesti määrätty. Lopuksi laitos piti suotavana, että vesijohto laskettaisiin Sofianlehdonkatuun sen eteläisimmästä poikkikadusta Isonkyröntiehen asti, Sofianlehdonkadun ja Mäkelänkadun väliseen osaan Isonkyröntietä sekä viimeksimainitun tien ja Turjantien väliseen osaan Mäkelänkatua.

Sittenkuin edellä mainitut promemoriat sekä niistä annetut lausunnot oli esitetty kaupunginvaltuustolle, valtuusto päätti [3]) merkitä vuoden 1929 menosääntöön 686,000 markan suuruisen määrärahan vesijohdon laskemiseksi Kumpulan alueen kautta Kumpulantien ja Sofianlehdonkadun risteyksestä Hämeentielle, 1,100,000 markan määrärahan vesijohtotunnelin jatkamiseksi valtionrautateiden Pasilan konepaja-alueelta Sörnäisten satamaradan alitse Teollisuuskadulle sekä 3,500,000 markkaa vesijohdon laskemiseksi Turuntiehen Eläintarhan portilta kansallismuseon kohdalle.

Kaasulaitoksen laajentaminen. Huomauttaen, että kaasunkulutus viime vuosina lakkaamatta oli lisääntynyt ja että kaasulaitoksen kojejärjestelmä vain vaivoin kykeni tyydyttämään sille asetetut vaatimukset, kaupungin teknillisten laitosten hallitus ehdotti, että vuonna 1929 rakennettaisiin uusi kojejärjestelmä, joka käsittäisi jäähdyttäjiä, kaasupumppuja sekä tervan ja ammoniakin erottajia kaivoineen ja puhdistusarkkuja ja josta aiheutuvat kustannukset oli arvioitu yhteensä 7,600,000 markaksi. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [4]) periaatteellisesti tämän ehdotuksen ja merkitsi [5]) vuoden 1929 menosääntöön 5,000,000 markan määrärahan mainittuna vuonna suoritettavaksi aiottujen töiden kustantamiseksi.

Elimäenkadun kaasujohto. Rahatoimikamari ilmoitti sallineensa kaasulaitoksen laskea tarpeellisena pidetyn kaasujohdon Sturen- ja Kuortaneenkatujen väliseen osaan Elimäenkatua ja tämän työn aiheuttaneen kustannuksia

[1]) Ks. tätä kert. s. 42. — [2]) Ks. v:n 1908 kert. s. 192. — [3]) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. 29 § ja 19 p. jouluk. 1 §. — [4]) S:n 3 p. lokak. 32 §. — [5]) Ks. tätä kert. s. 100.

90,000 markkaa. Kamarin anomuksesta kaupunginvaltuusto päätti [1]) hyväksyä tämän toimenpiteen sekä merkitä vuoden 1929 menosääntöön edellä mainitun suuruisen määrärahan kyseellistä kaasujohtoa varten.

Sähkölaitoksen uudistyöt. Kaupunginvaltuuston sittemmin hyväksymän [2]) ehdotuksen mukaan, joka koski sähkövoiman hankkimista Imatran voimalaitoksesta kaupungin tarpeisiin, kaupunki oli velvollinen hankkimaan seuraavat energian siirtoon tarvittavat laitteet: linjan tai kaapelin Viikin latokartanosta sähkölaitoksen pääasemalle; 10,000 kVA:n muuntajalaitteet mainitulle pääasemalle; pikasäätölaitteet; tarpeelliset mittarilaitteet; vähintään 10,000 kw:n turpiinigeneraattorin; sekä uusimaan laitoksen suurjännite-ohjauslaitteen, mitä viimeksimainittua työtä kuitenkaan ei tehnyt välttämättömäksi ainoastaan virran otto valtiolta, vaan myöskin laitoksen oman tehon lisääntyminen. Turpiini- ja ohjauslaitteita varten tarvittavat määrärahat sisältyivät kuluvan vuoden menosääntöön, muuntajalaitetta varten tarvittiin 1,500,000 markan määräraha ja säätö- ja mittarilaitteita varten 300,000 markkaa. Viikin alueella olevalta valtion muuntaja-asemalta sähkölaitoksen pääasemalle vievä johto taasen voitiin mainitun laitoksen lausunnon [3]) mukaisesti rakentaa kolmella eri tavalla, nim. joko ilmajohtona, maakaapelina tai osin ilmajohtona, osin maakaapelina. Ensimmäinen vaihtoehto tulisi tuntuvasti huokeammaksi kuin toinen, mutta toisaalta ilmajohdon rakentaminen tiheästi asuttujen ja rakennettujen seutujen kautta olisi erittäin vaikeata. Tällainen johto olisi myöskin suuremmassa määrässä kuin maakaapeli omansa aiheuttamaan onnettomuuksia ja olisi myös enemmän alttiina vahingonteolle. Myöskin atmosfääriset seikat, kuten ukkonen, myrskyt, jäätyminen y. m. s. voisivat usein aiheuttaa häiriöitä, minkä ohessa kyseellistä voimansiirtoa välittävä ilmajohto myöskin sähköisiltä ominaisuuksiltaan olisi vähemmän edullinen kuin maakaapeli, koska se ainakin jossakin määrin häiritsisi puhelintoimintaa ja sillä olisi jonkin verran pienempi jännityksen säätökyky. Ilmakaapeliin ilmaantuvat viat olisivat sensijaan helpot löytää ja korjata. Maakaapeli olisi täysin vaaraton ympäristölleen ja jotenkin riippumaton atmosfäärisistä häiriöistä. Mutta vaihtoehdolla II oli se varjopuoli, että Hämeentie melkoiselta alalta oli lopullisesti järjestelemättä, minkä vuoksi kaapeli voitaisiin sijoittaa lopulliseen paikkaansa ainoastaan pääaseman ja Kumpulan peltojen väliseltä osalta. Vaihtoehdon III mukaan johto vedettäisiin maakaapelina varsinaisten kaupunkikorttelien läpi ja sen jälkeen ilmajohtona, osaksi vastaista, toistaiseksi rakentamatonta Kumpulan tietä pitkin. Pääaseman ja Viikin latokartanon välisen johdon, muuntajalaitteen sekä säätö- ja mittarilaitteiden aiheuttamat kustannukset nousivat sähkölaitoksen laskelmien mukaan 2,800,000 markkaan, jos johto rakennettiin vaihtoehdon I mukaisesti, 3,550,000 markkaan, jos vaihtoehto II hyväksyttiin, ja 3,100,000 markkaan, jos noudatettiin vaihtoehtoa III.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [4]) myöntää niitä laitteita varten, jotka tarvittiin virran vastaanottamiseksi Imatran voimalaitoksesta, 3,100,000 markan suuruisen määrärahan sekä jättää kysymyksen Viikissä sijaitsevan valtion muuntaja-aseman ja sähkölaitoksen pääaseman välisen johdon rakentamistavasta vastaisen valmistelun varaan.

Rahatoimikamarin siihen kehoittamana kaupungin yleisten töiden hallitus sittemmin lausui mielipiteensä siitä, oliko mahdollista asettaa maakaapeli

[1]) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. 21 §. — [2]) Ks. tätä kert. s. 114. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 2. — [4]) Valt. pöytäk. 8 p. helmik. 14 §.

Vallilasta Vanhaankaupunkiin, mikä hallituksen käsityksen mukaan ei käynyt päinsä, koska tietä ei vielä ollut levennetty Arabian ja Vanhankaupungin väliseltä osalta eikä sen suuntakaan ollut lopullisesti määrätty. Hallitus ehdotti senvuoksi, että kyseellinen Vanhankaupungin ja sähkölaitoksen pääaseman välinen sähköjohto maajohtona seuraisi Vallilantietä ja Mäkelänkatua tämän ja Kumpulantien risteykseen, mistä se ilmajohtona vedettäisiin pitkin tätä tietä Vanhaankaupunkiin. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) hallituksen ehdotuksen.

Sähkövirran toimittaminen kunnalliskotiin. Köyhäinhoitolautakunta oli valittanut, että sähkövirran saanti kunnalliskotiin pimeänä vuodenaikana usein keskeytyi, mistä aiheutui hankaluutta laitokselle, varsinkin sen sairaalalle ja keittiölle. Tämän johdosta sähkölaitos huomautti, että kunnalliskoti sai sähkövirtansa Vanhastakaupungista Oulunkylään, Malmille j. n. e. johdetun suurjännitejohdon haarajohdosta ja että kodilla oli oma muuntaja-asemansa. Käytännöllisimmin saataisiin virransaanti laitokseen taatuksi siten, että Oulunkylän johto vedettäisiin suurjännitemaakaapelina Käpylän muuntaja-asemalta ja entinen yhteinen johto jäisi yksinomaan kunnalliskodin tarkoituksia palvelemaan. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [2]) tämän suunnitelman ja päätti merkitä sen toteuttamiseksi tarvittavan määrärahan, 160,000 markkaa, vuoden 1929 menosääntöön. Samalla sähkölaitos oikeutettiin jo kuluvana vuonna laskemaan ehdotettu kaapeli ja ennakolta käyttämään sitä varten myönnetty määräraha.

Määrärahan myöntäminen Katajanokan raidelaitteita varten. Kaupunginvaltuusto päätti [3]) merkitä vuoden 1929 menosääntöön 348,000 markan suuruisen määrärahan erinäisten raidelaitteiden teettämiseksi Katajanokan uuden tavara-aseman kohdalle ja valtuutti samalla rahatoimikamarin jo kuluvana vuonna käyttämään tätä määrärahaa, jotta edellä mainitut työt valmistuisivat niin hyvissä ajoin, että asema voitaisiin ottaa käytäntöön vuoden 1929 alusta.

Saukon laiturin hiilisatama. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [4]) kaupungin yleisten töiden hallituksen toimesta laaditun Saukonlaiturin hiilisataman laajentamisohjelman, joka käsitti m. m. korttelien n:ot 752, 755 ja 758 kuntoonjärjestämisen.

Satamarakennustöitä y. m. Rahatoimikamari ilmoitti sallineensa kaupungin yleisten töiden hallituksen jatkaa Länsisataman rakennustöitä sekä käyttää tähän tarkoitukseen 300,000 markkaa, laskea Lapinniemelle rautatieraiteita 170,000 markalla sekä suorittaa satamarakennustöitä Katajanokalla 200,000 markalla, mitkä rahamäärät maksettaisiin ennakkoerinä niistä määrärahoista, jotka kamari oli merkinnyt vuoden 1929 talousarvioehdotukseen. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [5]) kamarin toimenpiteen.

Länsisataman työt y. m. Koska rakennuskonttorin satamaosaston töistä erotettujen työntekijäin keskuudessa vallitsi työttömyyttä, kaupunginvaltuusto päätti [6]) varata kaupungin yleisten töiden hallitukselle mahdollisuuden töiden järjestämiseen heille myöntämällä hallituksen käytettäväksi enintään 50,000 markkaa vuoden 1929 menosääntöön Länsisataman tasoitustöitä varten merkittävästä määrärahasta sekä 50,000 markkaa Kellosaaren tasoitustöitä varten myönnettävästä määrärahasta.

---

[1]) Valt. pöytäk. 9 p. toukok. 11 §. — [2]) S:n 31 p. lokak. 25 §. — [3]) S:n 28 p. marrask. 10 §. — [4]) S:n 17 p. lokak. 12 §. — [5]) S:n 28 p. marrask. 24 §. — [6]) S:n 12 p. jouluk. 48 §.

Täytemaan vastaanottaminen. Rahatoimikamari ilmoitti sallineensa kaupungin yleisten töiden hallituksen ylittää kuluvan vuoden menosääntöön täytemaan vastaanottamista varten rannoille merkittyä määrärahaa 200,000 markkaa ja anoi, että kaupunginvaltuusto hyväksyisi tämän toimenpiteen. Esitykseen myönnyttiin[1]). Myöhemmin valtuusto myönsi[2]) kyseelliseen määrärahaan tarpeen vaatiman 200,000 markan suuruisen lisäyksen, joka maksettaisiin talousarvion määrärahasta Ylimääräiset työt kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan.

Määrärahain myöntäminen satamissa toimitettavia mittauksia ja tutkimuksia varten. Yleisten töiden pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan kaupunginvaltuusto myönsi[2]) 30,000 markan lisäyksen rakennuskonttorin satamarakennusosaston satamain mittaus- ja tutkimusmäärärahaan.

Kellosaaren lentosatama. Kaupunginvaltuusto oli merkinnyt[3]) kuluvan vuoden menosääntöön määrärahan lentohallin sekä muiden tarpeellisten laitteiden rakentamiseksi Katajanokan väliaikaiseen lentosatamaan. Tämä satama kuitenkin vaikeuttaisi rakennuskonttorin satamaosaston laatiman Katajanokan satamalaitteiden rakentamisohjelman toteuttamista, tekisipä sen kenties mahdottomaksikin, minkä johdosta satamahallitus oli järjestänyt neuvottelukokouksen, johon otti osaa rahatoimikamarin, rakennuskonttorin ja Aero osakeyhtiön edustajia ja jossa pohdittiin kysymystä lentohallin sijoittamisesta. Neuvottelun tuloksena oli, että kokouksen osanottajat yksimielisesti katsoivat Länsisatamassa olevan Kellosaaren paraiten soveltuvan tähän tarkoitukseen. Rahatoimikamari tutki sittemmin tätä ehdotusta ja puolsi kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä[4]) sen hyväksymistä. Kamari myönsi, että kenties saattoi herättää ihmettelyä, että Länsisataman laituri-alueeseen liitettävä alue ehdotettiin väliaikaiseksi lentosatamaksi, joka vaati melkoisia perustamiskustannuksia. Oli kuitenkin huomattava, ettei Ruoholahden sataman sisäisintä osaa voitaisi ottaa uudestaanrakentamisohjelmaan lähimpinä kymmenvuotiskausina eli ennenkuin satamaradan järjestelyä ja Marian sairaalan muuttamista toisaalle koskevat kysymykset oli ratkaistu. Ja siihen mennessä lentosataman lopullinen paikka varmaan olisi löydetty ja olemassa olevat lentosatamalaitteet olisivat käytetyt loppuun ja todennäköisesti jo käyneet epäajanmukaisiksi. Kesänaikana vilkas soutu-, purje- ja pienten höyryalusten liikenne olisi tosin siirrettävä tästä osasta satama-aluetta toisaalle, mutta tästä ei aiheutuisi sanottavia vaikeuksia eikä kustannuksia. Kamari liitti kirjelmäänsä rakennuskonttorin satamaosaston laatiman Kellosaaren ehdotetun lentosataman asemapiirustuksen ja kustannusarvion. Tämän suunnitelman mukaisesti Kellosaari louhittaisiin 1.8 m korkeuteen. Sen pohjoiselle, hyvin suojatulle rannalle järjestettäisiin 150 m pituinen maihinlaskusilta. Itämerenkadun eteläpuolella olevalta täytetyltä alueelta täytettäisiin penger Kellosaareen ja tätä myöten vedettäisiin vesi- sekä sähkövalaistus- ja -voimajohdot saaressa oleviin rakennuksiin ja laitoksiin, mitkä kaikki työt olennaisesti kuuluivat vastaiseen satamarakennussuunnitelmaan. Tasoitus-, täyttämis- ja katutöiden sekä siltain, aitain ja johtojen aiheuttamat kustannukset oli arvioitu 830,000 markaksi, mistä 400,000 markkaa vastedes kauppasataman hyväksi koituviin pengerrystöihin ja 430,000 markkaa saaren tasoittamiseen, katujen viertämiseen ja johtoihin, mitkä kustannukset rasittaisivat lentosatamaa. Suunnitelman toteuttamisesta

[1]) Valt. pöytäk. 3 p. lokak. 16 §. — [2]) S:n 31 p. lokak. 7 §. — [3]) Ks. v:n 1927 kert. s. 98. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 8.

kamari huomautti, että sen ei tarvinnut tapahtua heti, vaan että kyseellisiä töitä varten voitiin merkitä määrärahat vuosien 1929 ja 1930 menosääntöihin.

Kamarin esitystä esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [1]), että väliaikainen lentosatama siirrettäisiin Kellosaareen; että kuluvan vuoden menosääntöön lentosatamaa varten merkityt määrärahat sai käyttää mainitun saaren kuntoonsaattamiseen sekä että kysymystä lisävarain myöntämisestä tähän tarkoitukseen harkittaisiin vuoden 1929 menoarvion käsittelyn yhteydessä.

Hakaniementorin korokelaitteiden muuttaminen. Koska oli huomattu, että Hakaniementorilla olevista korokelaitteista ei ollut jalankulkijoille tarkoitettua hyötyä sen johdosta, että suuren pyöreän korokkeen länsipuolella olevaa pientä koroketta ei ollut sijoitettu siihen osaan toria, jonka poikki jalankulkijat luonnollisimmin jatkoivat matkaansa Siltasaarenkadun läntisen jalkakäytävän suuntaan, kaupunginvaltuusto päätti [2]), että mainittu pienempi koroke rakennettaisiin 3 m levyiseksi, että sitä jatkettaisiin 2 m eteläänpäin ja se siirrettäisiin 5 m itäänpäin, mitä töitä varten valtuusto osoitti 18,000 markkaa Sekalaisten töiden pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan.

Sturenkadun suuntaan kulkeva katusilta. Maaliskuun 17 p:nä vuonna 1901 vahvistettuun [3]) kaupunginasemakaavaan sisältyi silta, joka oli tarkoitettu viemään Sturenkatu Sörnäisten niemelle vievän rautatien yli, ja mitä enemmän Vallilan asutus kasvoi, sitä tarpeellisemmaksi kävi mainittu silta, jonka tuli välittää liikennettä Vallilan ja Kallion pohjoisosan välillä. Hyvin tietoisena kyseellisen liikenneväylän aikaansaamisen tarpeellisuudesta rahatoimikamari oli työskennellyt asian ratkaisemiseksi ja m. m. neuvotellut [4]) Suomen osuuskauppojen keskuskunnan kanssa, joka oli oikeutettu rakentamaan raide Pääskylänkadun tontille n:o 20 ehdoin, että keskusliike otti osaa sillan rakennuskustannuksiin. Neuvottelujen tuloksena oli keskusosuuskunnan syyskuun 3 p:nä 1925 antama ilmoitus, että sen oli pakko luopua kyseellisestä raiteesta. Täten vastaisen sillan vapaiden aukkojen laajuus jäi riippuvaiseksi ainoastaan valtionrautateiden raidelaitteista, ja siltatyön lopullinen suunnitelma voitiin laatia. Sivuraiteen jäätyä pois voitiin myöskin nousu sillalle suunnitella verraten mukavin nousuin ja tonttimaata lunastamatta. Valtionrautateiden siltarakennustoimistossa laadittiin siltaa varten kahdet vaihtoehtoiset piirustukset, joista hallitus puolsi II:lla merkittyjä noudatettaviksi. Tämän suunnitelman mukaisesti Suomen osuuskuntien keskuskunnan raide poistettaisiin. Itse silta rakennettaisiin kolmin 10.3 m pituisin jännevälein. Eteläinen ja keskimmäinen silta-aukko, jotka olivat valtionrautateiden alueella, palvelisivat yksinomaan valtionrautateiden tarpeita, kun sen sijaan kaupungin maalla oleva pohjoinen aukko suoranaisesti yhdistäisi toisiinsa Teollisuuskadun itäisen ja läntisen osan. Sillan hyödyllinen leveys olisi 22 m jakautuen kahden 4.4 m. levyisen jalkakäytävän ja 13.2 m levyisen ajotien kesken. Sillanjänteet ja pilarit rakennettaisiin jäykistetystä betonista ja jäykisteeksi käytettäisiin pyörörautaa. Kannattavat rakenteet olivat lasketut seuraavaa kuormitusta varten: a) kahta 12 tonnin kuorma-autoa ja 18 tonnin jyrää varten; b) kahta 12 tonnin kuorma-autoa ja 500 kiloa m²:lle vastaavaa, tasan jaettua kuormitusta varten; tai c) kahta 16 tonnin raitiotievaunua ja 18 tonnin jyrää varten. Sillanjänteiden kaidelista tehtäisiin graniitista ja aidat raudasta. Ajorata päällystettäisiin suurilla nupukivillä ja jalkakäytävät asfaltilla. Sillan eteläinen

[1]) Valt. pöytäk. 4 p. huhtik. 13 §. — [2]) S:n 14 p. marrask. 6 §. — [3]) Ks. julkaisua Berättelse ang. Helsingfors stads kommunalförvaltning år 1899, s. 3. — [4]) Ks. v:n 1925 kert. s. 203.

nousupenger oli tarkoitettu rakennettavaksi umpinaiseksi pengermäksi melkein pystysuorin sivumuurein, joista itäinen saisi n. s. verkkomuurisen julkisivun ja läntinen tehtäisiin kylmämuuriksi. Rakennuskonttorin katuosaston työpäällikkö oli ehdottanut, että sillan nousupenkeren alle jäävä tila käytettäisiin autovajaksi, mutta sekä kaupungin yleisten töiden hallitus että rahatoimikamari vastustivat [1]) tätä ehdotusta, koska yritys tuskin tulisi kannattavaksi ja sen toteuttaminen edellytti erään valtionrautateiden omistaman maa-alueen lunastamista kaupungille. Myöskin kamarin puoltaman[1]) edellä mainitun vaihtoehdon II mukaan nousupenger rakennettaisiin pitkin korttelin n:o 368 tehdastonttia n:o 15 nousun ollessa 1 : 38.43 ja jatkuisi sen jälkeen 17.5 m pituudelta pengermänä, jonka nousu olisi 1 : 87.50 ja josta katu jakautuisi ylempään, sillalle johtavaan osaan, jonka nousu olisi 1 : 20, ja alempaan, Pääskylänkatuun päättyvään osaan, jonka kaltevuus olisi 1 : 47.50. Tässä yhteydessä rahatoimikamari huomautti, että liikenteelle epäilemättä olisi edullisempaa, jos Sturenkadun alempi osa voitaisiin ulottaa Aleksis Kiven katuun asti ja tehdä likipitäen vaakasuoraksi. Kun korttelin n:o 368 tehdastontin n:o 15 omistajaa kuitenkaan ei saatu kohtuullisesta korvauksesta luovuttamaan tällaisen järjestelyn edellyttämää tonttialaa, kamari ei tahtonut viivyttää sillan rakentamista jättämällä sitä pakkolunastustoimenpiteen varaan, varsinkaan koska liikenne edellä mainitun suunnitelman mukaisesti oli tyydyttävällä tavalla järjestettävissä.

Samaten kuin rautatiehallitus piti rahatoimikamarikin asiallisimpana, että kaupunki huolehti siltatyön suorituksesta ja että valtionrautatiet ainoastaan ottivat osaa sen kustannusten suorittamiseen. Kun kaupunki hyvin todennäköisesti käyttäisi jotakin pätevää urakoitsijaa ja rautatiehallitus oli ilmoittanut suostuvansa maksutta valvomaan työtä, ei näyttänyt olevan pelättävissä, että työ kaupungin johtamana tulisi huonommin suoritetuksi. Sen sijaan voitiin syystä muistuttaa, että tässä tapauksessa mahdollinen kustannusarvion ylittäminen jäisi yksinomaan kaupungin vastuulle. Tämän vahingonvaaran korvasi kamarin mielestä se etu, että kaupunki voi kiiruhtaa työn teettämistä sen tarvitsematta odottaa tarkoitukseen tarvittavien varojen ottamista valtionrautateiden talousarvioon.

Osaksi valtionrautateiden siltarakennustoimistossa, osaksi kaupungin rakennuskonttorissa tehtyjen laskelmain mukaan siltarakennustyön kokonaiskustannus nousisi 3,761,000 markkaan, josta nousupengermää varten 2,181,000 markkaa, maatukia, pilareita ja sillanjänteitä varten 1,460,000 markkaa sekä sillalla kulkevan kadun päällystämiseen 121,000 markkaa. Kustannusten jakamisesta valtionrautateiden ja kaupungin kesken kaupungin yleisten töiden hallitus oli ollut yhtä mieltä rautatiehallituksen kanssa katsoen, että kaupungin olisi kustannettava nousupenger ja kadun päällystäminen ja lisäksi suoritettava 400,000 markkaa maatukien, pilarien ja sillanjänteiden aiheuttamista kustannuksista. Viimeksimainittu määrä vastasi pohjoisen sillanjänteen kustannuksia, joka jänne oli tarpeellinen, jotta Teollisuuskadun alempana oleva osa voitaisiin johtaa sillan alitse. Valtionrautateiden suoritettavaksi tulisi näin ollen kustannuksista 1,060,000 markkaa. Rahatoimikamari katsoi, että edellä mainittu kustannusten jako oli suoritettu oikeiden perusteiden mukaisesti ja puolsi senvuoksi sen hyväksymistä.

Sillan vastaista kunnossapitoa koskevan kysymyksen suhteen rahatoimikamari piti ilman muuta selvänä, että kadunpäällystyksen kunnossapidon

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 31.

ja sillan puhtaanapidon tuli kuulua kaupungille. Sillan muusta kunnossapidosta ja mahdollisesti tarpeellisista korjaustöistä huolehtisi kamarin mielestä sopivimmin kaupunki, ja valtionrautatiet suorittaisivat $^2/_3$ niiden kustannuksista, mikä jako perustui siihen tosiseikkaan, että kaksi sillanjännettä oli rakennettu tyydyttämään rautateiden ja yksi kaupungin tarpeita.

Lopuksi rahatoimikamari ilmoitti pitäneensä tärkeänä, että silta rakennettiin viipymättä ja senvuoksi merkinneensä sitä varten määrärahan vuoden 1929 talousarvioehdotukseen siitä huolimatta, että valtionrautateiden saman vuoden talousarviossa ei ollut varattu määrärahaa tähän tarkoitukseen. Samasta syystä kamari oli valtuuttanut kaupungin yleisten töiden hallituksen jo kuluvana vuonna panettamaan nousupenkeren rakennustyöt käyntiin sekä käyttämään tähän tarkoitukseen ennakolta 300,000 markkaa vuoden 1929 talousarvioon merkittävästä määrärahasta.

Rahatoimikamarin edellä lyhyesti selostettua esitystä [1]) esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [2])

merkitä vuoden 1929 menosääntöön 2,701,000 markan määrärahan Sturenkadun suuntaisen katusillan rakentamiseksi Sörnäisten niemelle johtavan rautatien yli;

vahvistaa seuraavat määräykset noudatettaviksi siltaa rakennettaessa ja vastedes kunnossapidettäessä:

a) Silta rakennetaan rautatiehallituksen laatiman piirustuksen, vaihtoehdon II, mukaisesti. Mahdollisesti laadittavat työpiirustukset (rakennepiirustukset) on hyvissä ajoin ennen työhön ryhtymistä jätettävä rautatiehallituksen tarkastettaviksi ja hyväksyttäviksi.

b) Kaupunki suorittaa rakennustyön ja rautatiehallitus valvoo sitä, mikäli se koskee rautatieliikenteelle tarpeellisia vapaita aukkoja sekä maatukia, pilareita ja sillanjänteitä, mistä valvonnasta rautatiehallituksella ei ole oikeutta saada korvausta kaupungilta.

c) Kaupunki huolehtii sillankannen päällystyksen kunnossa- ja puhtaanapidosta. Maatukien, pilarien ja sillanjänteiden korjaukset kaupunki niinikään suorittaa saaden niistä valtionrautateiltä korvausta laskun mukaan $^2/_3$ kustannuksista. Korjausohjelmasta on ennakolta sovittava rautatiehallituksen kanssa;

valtuuttaa rahatoimikamarin, sikäli kuin tarpeelliseksi katsottiin, kaupunginkassasta ennakolta nostamaan myöskin valtionrautateiden suoritettavan osan sillan rakennuskustannuksista; sekä

hyväksyä rahatoimikamarin toimenpiteen myöntää siltatyön aloittamiseksi kuluvana vuonna ennakolta 300,000 markkaa kaupunginkassasta.

Rahatoimikamarin ehdotus siltatyön aiheuttamien kustannusten jakamisesta kaupungin ja valtionrautateiden kesken palautettiin kamariin, koska tarkistuslaskelmia toimitettaessa oli havaittu, että kamari oli arvioinut kustannukset liian pieniksi sekä koska valtionrautateiden suoritettava osuus sovelluttamalla pakkolunastuslain säännöksiä niinikään oli laskettu liian vähäiseksi.

Hämeentien järjestely. Liikenteenjärjestelytoimikunnan huomautettua, ettei Hämeentie täyttänyt niitä vaatimuksia, jotka sille m. m. liikenneteknilliseltä kannalta oli oikeus asettaa, ja esitettyä erinäisiä ehdotuksia, jotka tarkoittivat muistutusten aiheena olleiden epäkohtain poistamista, rahatoimikamari oli tarkemmin harkinnut tätä kysymystä ja tällöin ollut sitä mieltä, että

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 31. — [2]) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. 13 §.

Hämeentien järjestelyä varten oli vahvistettava suunnitelma, joka toteutettaisiin vähitellen sikäli kuin liikenne vaati ja kaupungin varat sallivat. Kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä rahatoimikamari ehdotti, että aluksi levennettäisiin Toisen linjan ja Sörnäisten haararadan yli vievän sillan välinen kadun osa niin että luoteinen katukäytävä tulisi 6.5 m leveäksi, kaakkoispuoleinen 4.5—5.5 m ja ajotie vähintään 16 m leveäksi. Edelleen kamari piti suotavana, että Hämeentielle istutettaisiin puita pitkin luoteisen katukäytävän ja ajotien rajaa, mikä tosin tulisi kalliiksi, koska puut oli istutettava kallioiseen kadunpohjaan louhittuun kanavaan, mutta antaisi kadulle, joka oli tärkeimpiä kaupunkiin johtavia valtaväyliä, arvokkaan leiman.

Rahatoimikamarin ehdotukseen myöntyen kaupunginvaltuusto sittemmin päätti [1]), että Hämeentie Toisen linjan ja Sörnäisten sivuradan yli vievän sillan väliseltä osalta järjesteltäisiin kamarin piirustukseen liitetyn kartan tarkemmin osoittamalla tavalla, minkä ohessa kamari hyväksyi kaupungin yleisten töiden hallituksen laatiman kyseellisen työn kustannusarvion. Mainitulle hallitukselle annettiin tehtäväksi vuositalousarvioehdotuksensa yhteydessä ehdottaa, miten edellä mainittu järjestelytyö oli rahoitettava.

Merikadun järjestely. Kaupunginvaltuustolle jätetyssä aloitteessa vt von Frenckell lausui muistutuksia sitä suunnitelmattomuutta vastaan, joka oli ilmennyt Merisataman seuduilla suoritetuissa istutus-, tasoitus- ja järjestelytöissä, ja ehdotti tämän johdosta, että kaupunginvaltuusto kehoittaisi rahatoimikamaria mahdollisimman pian esittämään ehdotuksen Merisataman ja Merikadun sekä, mikäli se ei aiheuttaisi ajanhukkaa, myöskin Kaivopuistonrannan lopullisen suunnan määräämiseksi, sekä valvomaan, että sellaiset päätökset ja toimenpiteet, jotka voivat vaikeuttaa kaupunginvaltuuston vapaata harkinta- ja päätösvaltaa näissä asioissa, jätettiin toteuttamatta. Näistä ehdotuksista antamassaan lausunnossa kaupungin yleisten töiden hallitus huomautti, että esityksessä mainittujen alueiden järjestely hallituksen mielestä oli suunniteltava Katajanokan sataman rakentamista, Eteläsataman rautatieraiteiden järjestelemistä ja satamaradan rakentamista kaksiraiteiseksi koskevien kysymysten yhteydessä, koska Merisatamassa tarpeellisten järjestelyraiteiden lukumäärä oli kokonaan riippuvainen edellä mainittujen satamain ja niiden yhdyslinjain järjestelystä. Näin ollen hallituksen mielestä toistaiseksi oli epäviisasta, melkeinpä mahdotonta lopullisesti ehdottaa, miten Merisataman rantaviiva oli määrättävä tai sinne ajatellut istutukset yksityiskohdittain järjestettävä, ja ehdotti sen vuoksi, että ainoastaan Merikadun viereisten istutusten raja määrättäisiin rakennuskonttorin kaupunginasemakaavaosaston laatiman piirustuksen mukaisesti niin, että kadun leveys olisi 20 m ja Huvila- ja Kapteeninkatujen välille aikaisemmin suunnitellut matalat pengermät jätettäisiin pois. Rahatoimikamari kannatti hallituksen ehdotusta lausuen samalla, ettei se voinut puoltaa sitä, että Merikadun muodostelu lopullisesti määrättäisiin esivallan vahvistamalla kaupunginasemakaavanmuutoksella, ennenkuin tämä voisi käsittää koko Merisataman alueen, ja ehdotti, että kaupunginvaltuusto puolestaan päättäisi kadun tasoitettavaksi edellä mainitulla tavalla, mikä voi tapahtua asemakaavaa muuttamatta, koska katu rajoittui järjestelemättömään alueeseen. Kamarin esitykseen myöntyen kaupunginvaltuusto päätti [2]) hyväksyä rakennuskonttorin kaupunginasemakaavaosaston laatiman Merisataman muodosteluehdotuksen; sekä ettei vtn von Frenckellin aloite aiheuttaisi muuta toimenpidettä.

---

[1]) Valt. pöytäk. 17 p. lokak. 10 §. — [2]) S:n 28 p. marrask. 12 §.

Ajotien järjestäminen Heikinpuiston poikki. Liikenteenjärjestelytoimikunta oli kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä ehdottanut, että suunnilleen It. Heikinkadun tontin n:o 12 kohdalta Länt. Heikinkadun pohjoispäähän järjestettäisiin ajotie, joka helpottaisi liikennettä Kaivokadulla, It. ja Länt. Heikinkadun välillä. Sekä kaupungin yleisten töiden hallituksen että kaupunginasemakaava-arkkitehdin oltua sitä mieltä, että tämän suunnitelman toteuttaminen aiheuttaisi paljon hankaluutta, ja rahatoimikamarin pääasiassa yhdyttyä tähän lausuntoon kaupunginvaltuusto päätti [1]) palauttaa asian rahatoimikamariin, jota kehoitettiin harkitsemaan muita keinoja liikenteenjärjestelytoimikunnan kirjelmässä mainitun kadunosan liikenneolojen parantamiseksi.

Määräraha jalkakäytävän rakentamiseen. Edellyttäen, että maistraatti hyväksyi rahatoimikamarin lähettämän, XII kaupunginosan korttelissa n:o 380 sijaitsevan Loviisankadun tontin n:o 3 korkeusaseman muuttamista koskevan ehdotuksen [2]), kaupunginvaltuusto myönsi [3]) Sekalaisten menojen pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan 30,000 markkaa 3 m levyisen kävelypenkereen ynnä portaiden rakentamiseksi mainitun tontin luoteisrajaa pitkin.

Hätäaputöiden järjestäminen. Kaupungin yleisten töiden hallitus, jolta oli tiedusteltu mahdollisuuksia sopivien töiden järjestämiseen kaupungissa vallitsevan työttömyyden lieventämiseksi, oli antamassaan vastauksessa ilmoittanut, että tasoitustöihin heti voitiin ryhtyä Mäkelän-, Teollisuus- ja Mechelininkaduilla ja niihin ottaa n. 100 miestä. Mainittujen hätäaputöiden järjestämiseen kaupunginvaltuusto sittemmin myönsi [4]) 120,000 markkaa ylimääräisiä töitä varten varatuista käyttövaroistaan.

Teiden rakentaminen Sörnäisten niemelle. Koska palonvaara Sörnäisten niemellä, missä oli suuria tulenvaarallisia varastoja, oli hyvin suuri ja kokemus oli osoittanut, että palokunnan teiden puutteen takia oli vaikeata tulipalon sattuessa kyllin nopeasti ehtiä palopaikalle, kaupunginvaltuusto päätti [5]), että mainitulle alueelle rakennettaisiin tarpeelliset tiet sekä että tätä tarkoitusta varten merkittäisiin 220,000 markan määräraha vuoden 1929 menosääntöön.

Tien rakentaminen Sofianlehdon lastenkotiin. Tien rakentamiseksi Mäkelänkadulta sille Sofianlehdon alueelle, jolle oli päätetty rakentaa pientenlastenkoti, kaupunginvaltuusto merkitsi [6]) 234,000 markan suuruisen määrärahan vuoden 1929 talousarvioon. Kaupungin yleisten töiden hallitus valtuutettiin panettamaan tietyöt heti käyntiin ja ennakolta käyttämään enintään edellä mainittu rahamäärä.

Vanhankaupungin viemärijohto. Osakeyhtiö Helsingin konekutomo, jolla oli vuokralla eräs kaupungin omistama Vanhankaupungin alue, oli valittanut, että mainitun alueen halki juokseva suuri laskuoja oli käynyt niin likaiseksi, että se aiheutti vakavia haittoja. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti [7]), että Vanhankaupunginselälle vedettäväksi suunnitellun viemärijohdon Osakeyhtiö Helsingin konekutomon vuokra-alueen kohdalle tuleva osa viipymättä rakennutettaisiin; että tämän työn 416,000 markaksi arvioidut kustannukset maksettaisiin kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan suoritettavia ylimääräisiä töitä varten merkitystä määrärahasta; sekä että työ suoritettaisiin työpalkkoja alentamatta.

[1]) Valt. pöytäk. 22 p. helmik. 20 §. — [2]) Ks. tätä kert. s. 110. — [3]) Valt. pöytäk. 22 p. helmik. 5 §. — [4]) S:n 12 p. jouluk. 48 §. — [5]) S:n 28 p. marrask. 14 §; vrt. tätä kert. s. 28 ja 37. — [6]) Valt. pöytäk. 3 p. lokak. 34 §. — [7]) S:n 7 p. maalisk. 5 §.

Määrärahoja viemärijohtoja varten. Koska Sofianlehdon uuden pientenlastenkodin rakennustöihin ei voitu ryhtyä, ennenkuin alueelle oli vedetty m. m. viemärijohdot, kaupunginvaltuusto päätti [1]) merkitä vuoden 1929 menosääntöön 202,000 markkaa viemärijohdon ulottamiseksi Sofianlehdonkatuun ja 201,000 markkaa samanlaisen johdon jatkamiseksi Kumpulan puroon saakka sekä oikeutti kaupungin yleisten töiden hallituksen viipymättä panettamaan työt käyntiin ja ennakolta käyttämään niihin varoja enintään edellä mainitut määrät.

Lisämäärärahoja yleisiä töitä varten. Koska kuluvan vuoden menosääntöön rahatoimikamarin määräyksen mukaan teetettäviä yleisiä töitä varten merkityt määrärahat oli käytetty loppuun jo talven ja kevään kuluessa, kaupunginvaltuusto myönsi [2]) Sekalaisten menojen pääluokassa olevista käyttövaroistaan 100,000 markan lisämäärärahan.

Eläinraatojen polttaminen ja hävittäminen. Terveydenhoitolautakunnan huomautettua, että kaupungissa käytännössä oleva eläinraatojen ja pilaantuneen lihan kaivaminen maahan sitä varten osoitetulle alueelle ei ollut terveydellisessä suhteessa tyydyttävä, rahatoimikamari oli asettanut [3]) komitean valmistelemaan kysymystä, miten eläinraatojen ja niihin verrattavissa olevien jätteiden hävittäminen sopivimmin olisi järjestettävä. Antamassaan mietinnössä [4]) tämä komitea lausui mielipiteenään, että eläinraatojen kuoppaaminen ei enää saisi olla sallittua Helsingin kokoisessa kaupungissa eikä edes sitä ympäröivällä, verraten tiheästi asutulla maaseudulla. Paras raatojen hävittämistapa olisi epäilemättä niiden polttaminen erityisessä uunissa. Pienehkössä määrässä tähän tarkoitukseen jo olikin käytetty erästä sähkölaitoksen uunia, joka kuitenkaan ei enää soveltuisi tähän tarkoitukseen, koska se oli päätetty muuttaa hiilillä lämmitettäväksi. Komitea ehdotti senvuoksi, että puhtaanapitolaitoksen johtajan laatima seuraavansisältöinen ehdotus hyväksyttäisiin. Kiinteä polttouuni olisi 50,000 markaksi arvioiduin kustannuksin rakennettava Malmilla olevalle kaupungin kaatopaikalle, minne kaupungissa talteen otetut eläinraadot ja niihin verrattavat jätteet tuotaisiin vartavasten valmistetuissa sinkkilaatikoissa, joiden kustannukset oli arvioitu 12,000 markaksi kappaleelta eli kolmesta tarvittavasta laatikosta yhteensä 36,000 markaksi. Jokaisen polton arvioitiin maksavan n. 100 markkaa. Rahatoimikamari lähetti komitean mietinnön kaupunginvaltuustolle kannattaen puolestaan siinä tehtyjä ehdotuksia, joiden kamari katsoi terveydenhoidollisessa suhteessa merkitsevän melkoista edistysaskelta. Kaupunginvaltuusto päättikin [5]) merkitä puhtaanapitolaitoksen vuoden 1929 menosääntöön 86,000 markan määrärahan eläinraatojen ja niihin verrattavien jätteiden hävittämistä varten edellä mainitussa komiteanmietinnössä ehdotetulla tavalla.

Kaupungin maatilain määrärahain ylittäminen. Rahatoimikamari ilmoitti, että erinäiset vuoden 1927 menosääntöön maatalouslautakuntaa ja sen alaisia tiloja varten merkityt määrärahat eri syistä olivat osoittautuneet riittämättömiksi sekä että kamari oli oikeuttanut lautakunnan ylittämään näitä määrärahoja yhteensä 281,132: 64 markalla ja samalla kehoittanut lautakuntaa talousarvioehdotusta laatiessaan erittäin huolellisesti arvioimaan menonsa sekä jouduttamaan kirjanpitonsa uudistamista sellaiseksi, että määrärahain käyttö vuoden varrella selvästi ilmeni siitä. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [6]) kamarin toimenpiteen.

[1]) Valt. pöytäk. 3 p. lokak. 34 §. — [2]) S:n 30 p. toukok. 13 §. — [3]) Ks. tätä kert. os. II. Rahatoimikamari. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 34. — [5]) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. 14 §. — [6]) S:n 4 p. huhtik. 22 §.

B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat.

Kertomus kaupungin vuoden 1927 tileistä ja tilinpäätöksestä. Kaupungin vuoden 1927 tilinpäätöksen supistelma osoitti seuraavat tulot ja menot:

Tulot.

Säästö vuodelta 1926	Smk	58,269,839: 98
Tuloja talousarvion mukaan	»	415,558,253: 01
Laskettujen tulojen ylijäämä	»	23,220,402: 02
Määrärahoja säästynyt	»	27,959,102: 29
Talousarvioon merkitsemättömät tulot	»	1,731,401: 68
Yhteensä	Smk	526,738,998: 98

Menot.

Määrärahoja talousarvion mukaan	Smk	425,558,253: 01
Vajausta lasketuissa tuloissa	»	2,138,610: 64
Talousarvioon merkitsemättömät menot	»	342,503: 12
	Smk	428,039,366: 77
Lainavaroja säästynyt	Smk	1,435,662: 77
Tilierotus vuoteen 1928, säästöä	»	97,263,969: 44
Yhteensä	Smk	526,738,998: 98

Tilinpäätöksen hyväksymisen sekä vastuunvapauden myöntämisen hallituksille ja lautakunnille, minkä kaupunkien kunnallishallintoasetuksen mukaisesti tuli tapahtua heinäkuun kuluessa, kaupunginvaltuusto päätti [1]) lykätä, kunnes kaupungin tilintarkastajat olivat antaneet tarkastuskertomuksensa puheena olevan vuoden tileistä ja hallinnosta.

Kertomus kaupungin vuoden 1927 tilien ja hallinnon tarkastuksesta. Vuositilintarkastajain tarkastettua kaupungin vuoden 1927 tilit ja hallinnon lähetettiin tilintarkastuskertomus [2]) ynnä revisionikonttorin vuosikertomus [2]) kaupunginvaltuustolle, minkä jälkeen valtuuston valmisteluvaliokunta jätti asiakirjat talousarviovaliokunnalle, jonka tuli antaa lausuntonsa tilintarkastajain esittämistä huomautuksista ja ehdotuksista.

Tämän johdosta antamassaan lausunnossa [3]) valiokunta toi esiin, että vuositilintarkastajat olivat esittäneet huomautuksen sen johdosta, että tilinpäätös, jonka tulisi olla valmis ennen maaliskuun 1 p:ää, oli annettu tilintarkastajille tarkastettavaksi vasta toukokuun loppupuolella, mutta koska viivästyminen oli osaksi aiheutunut rahatoimikonttorin henkilökunnan keskuudessa sattuneista sairaudentapauksista ja työjärjestyksen pysyväinen parannus oli mahdollinen vasta itse kirjanpitojärjestelmän tultua uudistetuksi, valiokunta ei katsonut kaupunginvaltuustolla olevan syytä esittää muistutusta tämän asian johdosta.

Edelleen vuositilintarkastajat olivat huomauttaneet, että kahden maatalouslautakunnan virkailijan luontoisetuja ei ollut arvioitu yhtenäisten perusteiden mukaisesti, mutta koska rahatoimikonttori aikoi ottaa tämän asian

[1]) Valt. pöytäk. 13 p. kesäk. 2 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 35. — [3]) S:n n:o 36.

käsiteltäväkseen asianmukaisessa järjestyksessä, ei valiokunnan mielestä kaupunginvaltuustolla tässäkään tapauksessa ollut syytä puuttua asiaan.

Sikäli kuin vuositilintarkastajat olivat todenneet, oli palopäällikkö ostanut palolaitoksen tarpeisiin suuremman määrän halkoja kuin sittemmin tilinpitovuoden kuluessa oli tarvittu, mistä oli ollut seurauksena, että hiilten ostoon laitokselle oli myönnettävä lisämääräraha, mutta tämänkään muistutuksen valiokunta ei katsonut antavan kaupunginvaltuustolle toimenpiteen aihetta.

Köyhäinhoitolautakunta oli jättänyt kaupungin järjestelmällisen kirjanpidon ulkopuolelle annetun köyhäinhoidon johdosta kaupungille kuuluvat saamiset [1]), mitä menettelyä vuositilintarkastajat eivät olleet voineet hyväksyä. Valiokunta katsoi puolestaan, että oli odotettava tätä kysymystä selvittelemään asetetun [2]) komitean lausuntoa, ennenkuin asiassa ryhdyttiin mihinkään toimenpiteeseen.

Vuositilintarkastajat olivat edelleen esittäneet muistutuksen teknillisissä laitoksissa sovellettua vakuutusjärjestelmää vastaan, jonka mukaan sähkön ja kaasun kuluttajia oli kehoitettu vakuuttamaan kaasun ja sähkön käyttämisestä suoritettavien maksujen suorittaminen Suomen luottovakuutus osakeyhtiössä, jonka oli sallittu sijoittaa asioimistonsa teknillisten laitosten huoneistoihin. Vuositilintarkastajain mielestä tästä järjestelmästä, joka tuotti vakuutusyhtiölle kohtuuttoman voiton, oli luovuttava ja asia järjestettävä tavalla, joka turvasi kaupungin omat ja kuluttajien edut. Valiokunta lausui tämän johdosta, ettei yrityksen kannattavuutta voitu arvostella yksinomaan yhtiön kahden ensimmäisen toimivuoden perusteella, koska suoritetut vakuutusmaksut olivat kertamaksuja ja nyt päätetyt vakuutukset vastedes voivat aiheuttaa yhtiölle tappiota. Valiokunta ehdotti puolestaan, että kaupunginvaltuusto antaisi rahatoimikamarille tehtäväksi yksissä neuvoin kaupungin teknillisten laitosten hallituksen kanssa tutkia kysymystä kaasu- ja sähkömaksujen vakuuttamisesta sekä tehdä valtuustolle ehdotuksen tarpeellisiksi havaituiksi toimenpiteiksi.

Käsitellessään vuositilintarkastajain kertomusta ja sen liitteenä painettua revisionikonttorin vuosikertomusta talousarviovaliokunta oli havainnut revisionikonttorin kertomuksen sisältävän erinäisiä lausuntoja asioista, joiden arvosteleminen ei ollut konttorin asia. Kertomuksen esitys ei myöskään kaikissa kohdin ollut asiallinen, ja varsinkaan ei revisionikonttorille valiokunnan mielestä kuulunut yleisten arvostelujen antaminen kaupungin lautakunnista ja virkamiehistä, vaan tuli konttorin rajoittua asiallisten yksityiskohtaisten muistutusten tekemiseen, milloin niihin oli aihetta.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi [3]) talousarviovaliokunnan tekemät, tässä selostetut ehdotukset myöntäen samalla rahatoimikamarille sekä kaupungin muille hallinnollisille lautakunnille, hallituksille ja virastoille vastuunvapauden niiden vuoden 1927 aikaisesta toiminnasta ja siitä antamista tilityksistä.

Vastuunvapauden myöntäminen Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnalle. Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnan lähetettyä kaupunginvaltuustolle kertomuksen mainitun säätiön pientenlastenkoulujen toiminnasta vuonna 1927 sekä asianomaisten tilintarkastajain toimittamastaan koulujen saman vuoden tilien tarkastuksesta antaman kertomuksen valtuusto myönsi [4]) johtokunnalle vastuunvapauden sen hallinnosta mainittuna vuonna.

---

[1]) Ks. v:n 1926 kert. s. 21*. — [2]) S:n v:n 1927 kert. s. 261. — [3]) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. 1 §. — [4]) S:n 4 p. huhtik. 20 §.

Kaupunginkassan tilaa valaiseva taulukko. Kaupungin kassa- ja tililaitoksen johtosäännön 35 §:n mukaisesti rahatoimikamari lähetti [1]) valtuustolle vuosineljännestilitaseet, joista ilmenivät kaupungin kaikki menot ja tulot maaliskuun 31 p:nä ja syyskuun 30 p:nä. Tilitaseet saatettiin talousarviovaliokunnan tietoon.

Lainan ottaminen. Koska kaupunginvaltuusto oli päättänyt, että talousarvioon sisältyvistä määrärahoista yhteensä 72,560,000 markan[2]) määrä osoitettaisiin lainavaroista ja suoritettaisiin vastedes otettavasta lainasta, mutta valtioneuvoston suostumus lainavarojen käyttämiseen kyseellisiin menoihin näytti olevan hankittava jo nyt, valtuusto päätti [3]):

antaa rahatoimikamarille tehtäväksi aikanaan tehdä esityksen lainan ehdoista sekä sen ottamisajasta; sekä oikeuttaa rahatoimikamarin käyttämään kaupungin tarpeihin vuonna 1929 lyhytaikaista luottoa enintään 240,000,000 markkaa tai vastaavan arvon ulkomaan rahassa.

Edelleen kaupunginvaltuusto päätti [4]) ottaa ulkomaisessa rahalajissa 2 vuotta pitemmin maksuajoin lainan, joka kuoletettaisiin enintään 30 vuoden kuluessa ja olisi määrältään enintään 320,000,000 markkaa laskettuna lainaa otettaessa käyvän kurssin mukaan. Tämä lainamäärä käytettäisiin seuraaviin tarkoituksiin:

Vuoden	1926	talousarviossa	mainittuihin	tarkoituksiin	Smk	23,477,000: —
»	1927	»	»	»	»	44,300,000: —
»	1928	»	»	»	»	54,476,000: —
»	1929	»	»	»	»	72,560,000: —
H:gin makasiiniosakeyhtiölle annettavaa lainaa varten					»	40,000,000: —
Teknillisten laitosten uudistöihin					»	25,000,000: —
Satamain uudistöihin					»	10,000,000: —
Kiinteistöostoja varten					»	6,000,000: —
Pienasuntotuotannon edistämiseen					»	1,000,000: —
					Yhteensä Smk	279,813,000: —

Päätös oli alistettava valtioneuvoston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi. Rahatoimikamari valtuutettiin ryhtymään kaikkiin siitä aiheutuviin toimenpiteisiin, minkä ohessa kamari valtuutettiin edustamaan kaupunkia kaikissa lainan ottoa koskevissa neuvotteluissa ja päätösten teossa sekä kaupungin puolesta allekirjoittamaan tarpeelliset laina- ja vastuusitoumukset sekä muut asiakirjat.

Kuoletuslainan myöntäminen siirtolapuutarhatarkoituksiin. Yhdistykset Helsingfors svenska Marthaförening ja Svenska kvinnoförbundet i Helsingfors, jotka olivat jäseniään varten vuokranneet kaksi kolmannesta Ruskeasuon siirtolapuutarhasta, ilmoittivat aikovansa rakennuttaa mainittuun siirtolapuutarhaan rakennuksen, jossa olisi työkalujen säilytyshuone, kokoushuone sekä pieni tulisija kahvinkeittoa varten, ja anoivat, että kaupunki avustaisi yritystä myöntämällä yhdistyksille 50,000 markan kuoletuslainan. Tähän myöntyen kaupunginvaltuusto päätti [5]) myöntää hakijoille heidän anomansa lainan Sekalaisten menojen pääluokassa olevista käyttövaroistaan koroin, joka oli 1 % suurempi Suomen pankin kulloinkin voimassa olevaa alinta diskonttokorkoa, sekä muuten ehdoin, että lainanottajat sitoutuivat yhteis-

[1]) Valt. pöytäk. 5 p. syysk. 22 § ja 12 p. jouluk. 22 §. — [2]) Ks. tätä kert. s. 106 ja 107. — [3]) S:n 19 p. jouluk. 2 §. — [4]) S:n 19 p. jouluk. 3 §. — [5]) S:n 9 p. toukok. 13 §.

vastuuseen lainan takaisinmaksamisesta ja että laina kuoletettiin 10 vuoden kuluessa 5,000 markan vuosierissä.

Lainaehtojen muuttaminen. Suomen krematorioyhdistys anoi, että kaupunki vapauttaisi yhdistyksen maksamasta sille kunnan varoista myönnetyn [1]) lainan vuotuismaksua tai korkoa vuosilta 1928—30, ja liitti anomukseensa selonteon toimintansa taloudellisesta tuloksesta vuosina 1926—27. Tämä osoitti tappiota, mutta yhdistys oletti nojautuen kirjelmässä esittämiinsä perusteihin ruumiinpolttolaitoksen käytön muutaman vuoden kuluttua laajentuneen siinä määrin, että tulot silloin riittäisivät sekä suoranaisiin kustannuksiin että täyden koron suorittamiseen. Esitykseen myöntyen kaupunginvaltuusto päätti [2]) vapauttaa Suomen krematorioyhdistyksen suorittamasta korkoa sille myönnetylle 1,000,000 markan lainalle vuosilta 1928—30.

Kiinnityksen siirtäminen myöhemmäksi. Kaupunginvaltuuston myönnettyä [3]) erinäisin ehdoin Uimahalli osakeyhtiölle kaupungin varoista 2,000,000 markan suuruisen lainan kiinnitystä vastaan, jolla oli etuoikeus erään toisen 2,000,000 markan lainan jälkeen, oli ilmennyt, ettei yhtiön alkuperäistä uimahallin rahoitussuunnitelmaa voitu noudattaa ja että lainoja tarvittiin n. 10,000,000 markkaa alkuperäisen arvion 5,000,000 markan määrän sijasta. Yhtiölle olikin mahdollista saada tarpeelliset lainat edellyttäen, että kaupunki oikeutti yhtiön kiinnittämään kiinteistöönsä lainoja yhteensä 6,000,000 markkaa etuoikeuksin ennen edellämainittua kunnan varoista myönnettyä lainaa. Yhtiön jätettyä rahatoimikamariin tätä tarkoittavan anomuksen kamari, jolla tosin johtosääntönsä nojalla oli oikeus kaupungin lainain vakuudeksi myönnettyjen kiinnitysten etuoikeusjärjestystä koskevien päätösten tekemiseen, oli alistanut yhtiön anomuksen kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi, koska kiinnitysetuoikeus oli nimenomaan mainittu valtuuston hyväksymissä lainaehdoissa [3]), ja valtuusto päätti [4]) tämän johdosta, että kaupungille 2,000,000 markan suuruisen lainan suorittamisen vakuudeksi myönnetty kiinnitys Uimahalli osakeyhtiön korttelissa n:o 64 Yrjönkadun tontilla n:o 21 B olevaan kiinteistöön saatiin etuoikeusasemaan nähden siirtää myöhemmäksi erinäisten muiden, yhteensä 6,000,000 markkaan nousevien lainain jälkeen.

Helsingin makasiiniosakeyhtiön uudisrakennustoiminnan rahoittaminen. Helsingin makasiiniosakeyhtiö lausui kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä, että yhtiön Katajanokalle rakennuttama makasiinirakennus, joka otettiin käytäntöön vuoden alusta, jo oli kokonaan käytännössä, joten siis ei ollut mitään varatilaa liikkeen lisääntymisen ja tavaran tilapäisen kasautumisen varalta. Yhtiön mielestä oli senvuoksi ollut välttämätöntä laatia laaja uudisrakennussuunnitelma, jonka mukaan rakennuksia teetettäisiin sekä Katajanokalle että Länsisatamaan. Ohjelman toteuttamiseen tarvittiin pääomaa 47,500,000 markkaa seuraavan laskelman mukaisesti:

Katajanokan uudisrakennus	Smk	12,000,000: —
Laivarannan kivimakasiini ynnä 4 nosturia	»	14,000,000: —
Hiilisataman varusteet	»	10,000,000: —
Länsisataman hallintorakennus	»	9,000,000: —
Pääoma-alennus y. m.	»	2,500,000: —
Yhteensä	Smk	47,500,000: —

[1]) Ks. v:n 1925 kert. s. 61. — [2]) Valt. pöytäk. 21 p. maalisk. 12 §. — [3]) Ks. v:n 1927 kert. s. 47. — [4]) Valt. pöytäk. 3 p. lokak. 19 §.

Tämän rahamäärän yhtiö aikoi hankkia osittain lisäämällä osakepääomansa 7,500,000 markasta 15,000,000 markkaan, osittain laskemalla liikkeeseen 40,000,000 markan suuruisen obligatiolainan. Viitaten siihen, että kaupunki oli yhtiön huomattavimpia osakkaita, ja kyseellisiin uudislaitteisiin liittyvään suureen yleiseen etuun yhtiö anoi, että kaupunki merkitsisi yhtiön uusia osakkeita 4,700,000 markasta sekä oikeuttaisi yhtiön varustamaan obligatiot Helsingin kaupungin takuulla sekä pääomaan että korkoon nähden.

Yhtiön esitystä ensimmäistä kertaa käsiteltäessä kaupunginvaltuustossa lausuttiin obligatiolainan ottamishanketta vastaan se muistutus, että kaupungin sitoutuminen takuuseen yhtiön lainasta voisi vaikuttaa epäedullisesti kaupungin omiin luotonsaantimahdollisuuksiin. Sen sijaan, että yhtiö ja kaupunki kilpailisivat lainamarkkinoilla, pitäisi asia järjestää siten, että kaupunki ottaisi suurehkon lainan ja siitä rahoittaisi yhtiön uudisrakennustoiminnan. Esitys palautettiinkin [1]) rahatoimikamariin, jonka tuli laatia mainittuun suuntaan käyvä ehdotus.

Suorittaakseen tämän tehtävän rahatoimikamari ryhtyi Helsingin makasiiniosakeyhtiön kanssa neuvotteluihin, joissa asianosaiset yhtyivät kannattamaan sellaista järjestelyä, että yhtiö luopui ottamasta omaa pitkäaikaista lainaa, kunnes kaupunki oli hankkinut seuraavan obligatiolainansa, jolloin otettaisiin harkittavaksi kysymys, voitiinko yhtiön vakautetun luoton tarve tyydyttää tästä lainasta kaupungin välityksellä tai jollakin muulla tavalla. Siihen mennessä yhtiö tulisi toimeen lyhytaikaisella luotolla, jota rahatoimikamari katsoi voivansa myöntää enintään 10,000,000 markkaa 7 %:n koroin.

Asiaa uudestaan esiteltäessä kaupunginvaltuusto hyväksyi [2]) rahatoimikamarin tekemän ehdotuksen sellaisin periaatteellisin muutoksin, että valtuusto katsoi kamarin olevan saatava erikoiset valtuudet voidakseen myöntää ehdotetun lainan kaupunginkassasta. Valtuusto päätti [2]) niin ollen merkitä kaupungin vuoden 1929 talousarvioon 4,700,000 markkaa Helsingin makasiiniosakeyhtiön uusien osakkeiden merkitsemiseksi ja 190,000 markkaa samojen osakkeiden leimaveron suorittamiseksi sekä valtuuttaa rahatoimikamarin myöntämään yhtiölle kaupungin kassavaroista lyhytaikaista luottoa enintään 10,000,000 markkaa 7 %:n koroin.

Etelä-Suomen voimaosakeyhtiön osakkeiden osto. Kaupungin teknillisten laitosten hallitus lähetti kaupunginvaltuustolle Tampereen pellava- ja rautateollisuusosakeyhtiön, Liittopankki osakeyhtiön ja Aktiebolaget Brändö villastad yhtiön esittämän Etelä-Suomen voimaosakeyhtiön osake-enemmistön myyntitarjouksen [3]). Tarjous tarkoitti 40,615 osakkeen myyntiä 400 markan hintaan osakkeelta ja sisälsi m. m. sen ehdon, että kaupungin lisäksi tuli lunastaa kaikki jäljellä olevat 14,385 osaketta, jotka eivät olleet tarjouksen tekijäin hallussa, ja maksaa niistä 200 % niiden nimellisarvosta eli 400 markkaa osakkeelta edellyttäen, että osakkeitten omistajat määräajan kuluessa tarjosivat ne lunastettaviksi edellä mainitusta hinnasta. Edelleen Tampereen pellava- ja rautateollisuusosakeyhtiö pidätti itselleen oikeuden vuoden 1931 päättyessä 5,000,000 markan hinnasta lunastaa omakseen kaikki Etelä-Suomen voimaosakeyhtiölle kuuluvat, yhtiön Ahvenkoskeen suunnitteleman vesivoimalaitoksen itäpuolella sijaitsevat johto- ja muuntolaitteet johtokatuineen ja oikeuksineen. Sittenkuin oli huomautettu, että viimeksimainittu ehto kylläkin velvoitti kaupungin myymään kyseelliset laitteet, mutta ei mitenkään velvoittanut

[1]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. 27 §. — [2]) S:n 3 p. lokak. 41 §; ks. myös tätä kert. s. 24 ja 106. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 24, liite 3.

yhtiötä niitä lunastamaan, yhtiö oli nimenomaan sitoutunut lunastamaan puheena olevan omaisuuden mainitusta hinnasta sekä ilmoittanut, että kaupunki, jos se sitä halusi, voi pidättää itselleen oikeuden Ahvenkosken ja Pernonkosken väliseen johtoon, missä tapauksessa lunastushinta olisi 3,100,000 markkaa.

Myyntitarjoukseen liitetyssä kirjelmässä [1]) hallitus teki selvää niistä syistä, jotka olivat saaneet Etelä-Suomen voimaosakeyhtiön tekemään tarjouksensa siitä huolimatta, että sen toiminta oli vuosi vuodelta edistynyt ja sen taloudellinen asema oli erittäin tyydyttävä. Hallitus huomautti niin ollen, että Helsingin kaupunki oli ollut ja yhä oli yhtiön suurin virranvastaanottaja. Virran toimittaminen tapahtui joulukuun 31 p:nä 1931 umpeen menevän sopimuksen nojalla. Oli olemassa mahdollisuus, että valtio tarjoaisi kaupungille virtaa Imatran voimalaitoksesta edullisemmin ehdoin kuin Etelä-Suomen voimaosakeyhtiö katsoi voivansa tarjota ja että yhtiö siten menettäisi suurimman kuluttajansa. Yhtiön osakkaat huomauttivat sitäpaitsi, että tilanne sekä verotukseen nähden että muissakin suhteissa oli kehittymässä suuntaan, joka oli epäedullinen itsenäiselle, yleisen yhtiön muodossa toimivalle voimansiirtoyritykselle, vaikkakin epävarmuuden suurimpana syynä todennäköisesti oli se jossakin määrin epämääräinen kilpailuasenne, jonka valtion voimalaitoksen johto yhtiön mielestä oli omaksunut saman alan yksityisiä yrityksiä kohtaan. Koska asema joka suhteessa tulisi edullisemmaksi, jos kaupunki yksin tulisi yhtiön omistajaksi, osake-enemmistön omistajat olivat tehneet aloitteen sellaisen ratkaisun aikaansaamiseksi, joka näytti paraiten turvaavan kaikkien asianosaisten edut.

Siihen omaisuuteen, jonka kaupunki saisi haltuunsa lunastamalla kaikki Etelä-Suomen voimaosakeyhtiön osakkeet, sisältyi johto- ja muuntajalaitteita, joiden arvo oli laskettu 18,484,850 markaksi, eräs Porvoossa sijaitseva 411,175: 75 markaksi arvioitu kaupunkikiinteistö ja maaseudulla olevia kiinteistöjä, jotka oli arvioitu 2,019,000 markaksi, sekä lisäksi yhtiön vesivoimavarat, jotka käsittivät Kuuskosken, Ahvenkosken, Savukosken ja Merikosken sekä niiden väliset vuolteet, joiden omistusoikeus ranta- ja patoamisoikeuksineen oli lopullisesti selvitetty, niin ettei mikään estänyt koskien rakentamista. Kysymystä, oliko kaupungilla syytä hyväksyä sille jätetty tarjous vai ei, oli kaupungin teknillisten laitosten hallitus ensin tarkastanut siitä näkökulmasta, takasiko myönteinen ratkaisu kohtuullisin kustannuksin kaupungille sen vesivoimamäärän, joka oli tarpeellinen, jotta sähkölaitoksen alati kasvava virranjakelu olisi turvattu huokeita ja pysyväisiä tariffeja noudatettaessa ja se voitaisiin ulottaa uusille alueille. Kaupungin sähkölaitokseen verrattavissa voimalaitoksissa oli kauan ollut vallalla pyrkimys mahdollisimman suuressa määrässä vapautumaan ulkomaisten, hinnaltaan vaihtelevain ja pula-aikoina vaikeasti saatavissa olevain hiilten käytöstä sekä niiden korvaamiseen vesivoimalla. Yksityiskohtaisiin laskelmiin nojautuen hallitus osoitti, että kaupunki, t. s. sähkölaitos, käyttämällä sen rahamäärän, jonka kaupunki siinä tapauksessa, ettei osakkeita lunastettu, sopimuksensa mukaan suorittaisi yhtiölle saamastaan energiasta, kauppahinnan sekä kaupungin aikaisemmin yritykseen sijoittamien varojen kuoletukseen, vuoden 1931 lopussa omistaisi yhtiön omaisuuden n. 7,000,000 markan kirjanpitoarvoin, mikä määrä vastasi laitteiden romuarvoa ynnä kiinteistöjen arvoa, joten kaupunki siis olisi saanut vesivoiman ilmaiseksi. Edelleen hallitus osoitti, että jos kosket rakennutettaisiin ja niiden koko vesivoima otettaisiin käytäntöön, niin niistä saatavissa olevan,

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 24, liite 1.

Helsinkiin siirretyn virtamäärän hinnaksi saataisiin 10 penniä kilowattitunnilta, mikä hinta voimalaitoksen pääoma-arvojen kuolettamisen jälkeen edelleen alenisi, ja teki tästä sen johtopäätöksen, että kaupunki jo omistamalla koskivoiman ja johdot todennäköisesti voisi huojistaa sen virranhinnan, joka kaupungin mahdollisesti olisi maksettava sivulliselle hankkijalle vesivoimalla kehitetystä virrasta, samaan määrään eli n. 10 penniin kilowattitunnilta ilman että koskien rakentaminenkaan oli välttämätöntä. Viitaten asiaa koskevaan selvitykseensä hallitus esitti, että Tampereen pellava- ja rautateollisuusosakeyhtiön, Liittopankki osakeyhtiön ja Aktiebolaget Brändö villastad yhtiön tekemä myyntitarjous hyväksyttäisiin; että kaupungin ennestään jo omistamat 20,000 Etelä-Suomen voimaosakeyhtiön osaketta kirjanpitoarvostaan, 4,000,000 markasta, siirrettäisiin kaupungin sähkölaitokselle; että osakkeiden arvosta vuosittain vuoden 1931 loppuun kuoletettaisiin se määrä, joka sähkölaitoksen voimassa olevan sopimuksen nojalla olisi suoritettava Etelä-Suomen voimaosakeyhtiön antamasta energiasta; että Etelä-Suomen voimaosakeyhtiötä toistaiseksi hoidettaisiin yhtiön muodossa; sekä että rahatoimikamari valtuutettaisiin ryhtymään näiden asiain järjestämisen vaatimiin toimenpiteisiin.

Tästä esityksestä antamassaan lausunnossa [1]) rahatoimikamari, joka oli asettanut valiokunnan [2]) kysymystä selvittelemään, huomautti, että se hyöty, jonka kaupunki voisi saada hankkimalla omakseen Etelä-Suomen voimaosakeyhtiön omaisuuden, lopultakin oli sen varassa, miten edullisesti yhtiön omistamat vesivoimat voitiin rakennuttaa. Koskien ja rantain omistusoikeus tuntui olevan täysin selvä lukuun ottamatta Pyhtään papinvirkatalon koskiosuuksia, joita koskeva kauppakirja oli laadittu, mutta lopullisesti vahvistamatta. Yhtiöllä oli hallussaan sen käyttöoikeus n. 30 vuodeksi. Patoamisoikeus näytti niinikään olevan niin kiistaton, että voima-aseman rakennusehtoja vahvistettaessa lopullisesti määrätty putouskorkeus tuskin mainittavasti alittaisi 11 m. Ahvenkoskeen rakennettavan voimalaitoksen rakennuskustannusten kamari hankkimiensa selvitysten nojalla laski nousevan hyvin lähelle 100 milj. markkaa, jota vastoin kaupungin teknillisten laitosten hallitus oli arvioinut ne ainoastaan 40.25 milj. markaksi. Kamarin laatima voimalaitoksen kannattavuuslaskelma, joka perustui 96 milj. markan rakennuskustannuksiin, oli seuraava:

Käytetty pääoma tammikuun 1 p:nä 1932	Smk	7,000,000: —
Voimalaitoksen rakennuttaminen	»	96,000,000: —
Helsingin—Porvoon linjan uudestaan rakennuttaminen	»	5,000,000: —
Yhteensä	Smk	108,000,000: —

Vuosikustannukset nousivat seuraaviin määriin:

Korko 6 %:n mukaan	Smk	6,480,000: —
Kuoletus	»	3,510,000: —
Käyttö ja kunnossapito	»	1,000,000: —
Hallinto, henkilökunta ja yleiskulut	»	1,000,000: —
Yhteensä	Smk	11,990,000: —

Sähkölaitoksen johtaja oli ollut sitä mieltä, että 10 milj. kwh voitaisiin myydä 21.7 pennin hinnasta kwh:lta ja että kaupunki käyttäisi 54 milj. kwh. Hyväksymällä nämä laskelmat saataisiin seuraava tulolaskelma:

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 24. — [2]) Ks. tätä kert. os. II. Rahatoimikamari.

Virranmyynnistä, 10,000,000 kwh à 21.7 penniä.....	Smk	2,170,000: —
Oma kulutus, 54,000,000 kwh à n. 18.2 penniä....	»	9,820,000: —
	Yhteensä Smk	11,990,000: —

Jos kaupunki yksin käyttäisi kaiken virran, tulisi sen hinnaksi n. 18.7 penniä kwh:lta.

Edellä esitetyt laskelmat osoittavat selvästi, että ehdotetussa Ahvenkosken voimalaitoksessa kehitetty sähkövirta tulisi tuntuvasti kalliimmaksi sitä hintaa, jonka kaupunki sopimuksen mukaisesti saisi maksaa Imatran voimalaitoksesta saamastaan virrasta [1]). Rahatoimikamarin mielestä oli edullisempaa tehdä valtion kanssa pitkäaikainen sopimus sähkövirran toimittamisesta sekä tarpeen vaatiessa lisätä sähkölaitoksen höyryllä käypää varakoneistoa kuin uhrata varoja nyt puheena olleeseen vesivoimalaitokseen. Kamarin mielestä kaupungin oleminen suurkuluttajana sekä ne huomattavat pääomat, jotka valtio oli sijoittanut Helsingin linjaan ja kaupunkiin rakennettuun muuntaja-asemaan, antoivat riittävät takeet siitä, että kaupunki vastedeskin saisi Imatran voimalaitoksesta virtaa hyväksyttävin ehdoin. Sitäpaitsi kamarista ei tuntunut sopivalta, että kaupunki miltei heti valtion varustauduttua antamaan virtaa Helsinkiin supistaisi Imatralta ottamansa virran kulutuksen vähäpätöiseen määrään, vaikkapa vain lyhyehköksi ajaksi. Tällainen menettely ei varmaankaan olisi omiaan kaupungin kulutuksen lisäännyttyä ja valtion kenties onnistuttua saamaan menekkiä toisaalta takaamaan kaupungille hyviä ehtoja.

Sille seikalle, että kaupunki jo aikaisemmin oli sitonut Etelä-Suomen voimaosakeyhtiöön 4,000,000 markkaa, ei tuntunut esillä olevaa asiaa arvosteltaessa olevan omistettava mainittavaa huomiota. Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen lausunnon mukaan yhtiön asema oli katsottava sellaiseksi, että kaupungin piti voida yhtiön suoritustilassakin ollessa odottaa saavansa takaisin tämä pääoma ynnä tuntuva voitto. Kamarin mielestä kaupungin kieltäytymisen osakkeita lunastamasta ei toki tarvinnut johtaa yhtiön toiminnan lakkauttamiseen, koska sille siinäkin tapauksessa, että kaupunki vastedes pääasiassa käyttäisi Imatran voimalaitosta, varmasti oli löydettävissä muita kehitysmahdollisuuksia. Siinäkin tapauksessa pitäisi kaupungin siis saada sijoittamalleen pääomalle korko.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti päätti [2]) evätä kaupungin teknillisten laitosten hallituksen esityksen Etelä-Suomen voimaosakeyhtiön osakkeiden ostamisesta.

Barnabon lastentarhan huoneisto. Kansanlastentarhain johtokunta lausui, että Barnabon lastentarhalle, joka oli sijoitettu Pietarinkadun talossa n:o 23 olevaan tilapäiseen ja tarkoitukseensa sopimattomaan huoneistoon, voitaisiin Tehtaankadun tontille n:o 13 rakennettavasta talosta saada sopiva, vartavasten sen tarkoituksiin sisustettu etelänpuoleinen huoneisto, josta oli näköala Tehtaan- ja Kapteeninkatujen väliseen puistikkoon ja joka sijaitsi ensimmäisessä asuntokerroksessa ja käsitti salin, kolme osastohuonetta, hallin, päällysvaatehuoneen, eristys- ja opettajatarhuoneet, varastohuoneen, kylpyhuoneen, pesuhuoneen, kuusi W. C:tä, seitsemän komeroa, keittiön ja palvelijatarhuoneen ja jonka lattiapinta-ala oli yhteensä 260 m^2. Koska oli osoittautunut vaikeaksi saada kyseelliselle lastentarhalle vuokratuksi tyy-

[1]) Ks. tätä kert. s. 116. — [2]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. 26 § ja 31 p. lokak. 27 §.

dyttävää, sopivasti sijaitsevaa huoneistoa, kaupunginvaltuusto päätti [1]) ostaa edellä kuvailtuun huoneistoon oikeuttavat Asunto-osakeyhtiö Tehtaankatu 13:n osakkeet sekä luovuttaa huoneiston lastentarhan käytettäväksi. Kauppahinta, 360,000 markkaa, merkittäisiin vuoden 1929 menosääntöön, mutta siitä saisi kuluvana vuonna ennakolta maksaa kaupunginkassasta 270,000 markkaa.

Helsingin kaupungin rakennusosakeyhtiö n:o 3. Kaupunginvaltuustolle osoittamassaan kirjelmässä sosialilautakunta oli huomauttanut, että asuntojen hankkiminen yhä edelleen tuotti vaikeuksia vähävaraiselle väestölle, minkä johdosta Helsingin kaupungin rakennusosakeyhtiö n:o 3 aikoi rakennuttaa Vallilan korttelin n:o 555 tontille n:o 16 samaan kortteliin äskettäin rakennuttamansa asuntotalon [2]) välittömäksi jatkoksi vielä yhden asuntorakennuksen; tämä käsittäisi 66 huoneen ja keittiön sekä 6 kahden huoneen ja keittiön asuinhuoneistoa, joiden vuokralaiset saisivat lunastaa huoneistojaan vastaavat osakkeet omikseen säännöllisin vähittäismaksuin kahdeksan vuoden kuluessa, lisäksi 240 m²:n alan, joka varattaisiin kaupungin tarpeisiin, sekä kaksi myymälähuoneistoa ja muutamia autovajoja. Lautakunta esitti, että kaupunki samalla tavalla kuin aikaisemmin avustaisi yhtiön rakennushankkeen toteuttamista, ja tähän myöntyen kaupunginvaltuusto päätti [3])

että kaupunki käyttäen pienasunto-osakeyhtiöiden osakkeiden merkitsemiseksi talousarvioon merkityn määrärahan varoja merkitsisi 2,787 uutta osaketta Helsingin kaupungin asunto-osakeyhtiössä n:o 3 1,114,800 markan arvosta; sekä

että talousarvion määrärahasta Kuoletuslainoja yleishyödyllisille rakennusyhtymille osoitettaisiin 1,530,000 markkaa kuoletuslainaksi vasta mainitulle yhtiölle sen edellä selostetun rakennusohjelman toteuttamiseksi 9 %:n vuotuismaksuin, mistä 7 3/4 % olisi korkoa maksamattomalle lainamäärälle.

Liikennemaksujen palauttaminen. Aero osakeyhtiö, joka vuoden varrella oli suorittanut kahdesta maahan tuomastaan lentokoneesta liikennemaksuja 8,000 markkaa eli 0.5 % tavaran arvosta, anoi, että sille myönnettäisiin [4]) samat huojennukset kuin vuonna 1927. Kaupunginvaltuusto myöntyi [5]) tähän anomukseen ja määräsi, että edellä mainitut liikennemaksut oli laskettava 0.15 %:ksi maahan tuotujen lentokoneiden arvosta ja että yhtiölle niin ollen oli palautettava 5,600 markkaa sen jo suorittamista liikennemaksuista.

Satamamaksujen palauttaminen. Etelä-Amerikan linjan asioimisto osakeyhtiön tekemän anomuksen, että Bergenske Dampskibsselskabille osaksi tai kokonaan palautettaisiin ne satamamaksut, 6,662: 40 markkaa, jotka oli suoritettu sen matkailuhöyrylaivasta Stella Polariksesta, joka elokuun 27 p:nä oli ollut muutaman tunnin ajan kiinnitettynä Katajanokan laituriin, kaupunginvaltuusto epäsi [6]).

Satamakannantakonttorin V haaraosastossa tapahtuva kannanta. Kaupunginvaltuuston päätettyä [7]), että Helsingin makasiiniosakeyhtiön Katajanokalla olevaan varastosuojaan perustettaisiin satamakannantakonttorin haaraosasto, ja yhtiön ilmoitettua, ettei se voinut luovuttaa tälle osastolle tarpeellista tilaa, ennenkuin varastosuojan teetettäväksi päätetty lisärakennus oli valmistunut, mutta samalla tarjouduttua erinäisin ehdoin huolehtimaan kaupungille tulevien maksujen kannannasta, valtuusto päätti [8]) hyväksyen yhtiön ehdot val-

[1]) Valt. pöytäk. 30 p. toukok. 28 §. — [2]) Ks. v:n 1927 kert. s. 78. — [3]) Valt. pöytäk. 13 p. kesäk. 20 §; ks. myös tätä kert. s. 23. — [4]) Ks. v:n 1927 kert. s. 48. — [5]) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. 43 §. — [6]) S:n 12 p. jouluk. 42 §. — [7]) Ks. tätä kert. s. 74 ja 121. — [8]) Valt. pöytäk. 8 p. helmik. 12 §.

tuuttaa rahatoimikamarin tekemään yhtiön kanssa seuraavansisältöisen sopimuksen:

1) Helsingin makasiiniosakeyhtiö on velvollinen omalla kustannuksellaan ja vastuullaan Katajanokalla olevassa varastosuojassaan n:o 6 ylläpitämään satamakannantakonttorin V haaraosastoa toimittaakseen siellä kaupungille yleisen varaston ja varaston tavaraliikenteestä kaupungille tulevain tuulaaki- ja liikennemaksujen maksuunpanon ja kannannan voimassa olevien asetusten ja taksojen mukaisesti.

2) Kirjanpidon ja tilityksen tulee tapahtua samalla tavalla kuin satamakannantakonttorin muiden haaraosastojen suhteen on määrätty, ja yhtiön on alistuttava niihin säännöksiin ja määräyksiin, jotka satamakannantakonttori katsoo tarpeelliseksi antaa. Veloituskuitit on laadittava samojen kaavakkeiden mukaisesti kuin satamakannantakonttorissa. Maksuunpanon ja tavarain punnitsemisen toimittavat V haaraosastossa palvelevat kaupungin virkailijat, 1 haaraosaston johtaja, 2 vaakamestaria ja 1 vahtimestari, joiden palkat yhtiö korvaa kaupungille.

3) Kaupungin viranomaisilla on oikeus maksuunpanon, kirjanpidon, kannannan ja muiden V haaraosastossa suoritettujen töiden tarkastamiseen.

4) Kannetut kaupunginvarat on viikoittain toimitettava kaupungin rahatoimikonttoriin, joka tässä kohden antaa tarkempia määräyksiä, mutta jos kannanta nousee 20,000 markkaan tai sen yli, on varat toimitettava samana tai viimeistään seuraavana päivänä.

5) Yhtiö ei vastaa mahdollisista veloitusvirheistä, mutta kyllä mahdollisista kassavajauksista ja suorittamattomista maksuista.

6) Edellisen vuoden kannannasta on yhtiön ennen tammikuun 15 p:ää annettava tilitys satamakannanta- ja rahatoimikonttoreille.

7) Yhtiö antaa Katajanokan tavarasuojasta n:o 6 maksutta kaupungin käytettäväksi tullilaitokselle tarpeellisen varastohuoneiston valoineen, lämpöineen ja siivouksineen sekä tarpeelliset konttoritarvikkeet kaupungin sikäläisille virkailijoille.

8) Hyvitykseksi edellä mainituista tehtävistä yhtiöllä on oikeus vähentää 5 % kaikista sen toimesta kannetuista kaupungin varoista, mikä vähennys otetaan huomioon varoja tilitettäessä.

9) Tämä sopimus koskee vuotta 1928, mutta pidennetään vuodeksi kerrallaan, ellei sitä kaksi kuukautta ennen vuoden loppua ole irtisanottu.

Kunnallisverotus. Rahatoimikamari, jolle kaupunginvaltuusto oli antanut tehtäväksi [1]) valmistella kysymystä kunnallisasetuksen 55 §:n 3 kohdan muuttamisesta siten, että verovapaus asianomaisen kunnanvaltuuston päätöksellä voitaisiin myöntää henkilöille, joiden tulot eivät ylittäneet 8,000 markkaa, sekä saman pykälän 4 kohdan muuttamisesta siten, että verohelpotuksen tai verovapauden myöntämistä yksityistapauksissa laajennettaisiin, oli asettanut tätä kysymystä selvittelemään valiokunnan [2]), jonka sittemmin jättämän mietinnön [3]) kamari lähetti kaupunginvaltuustolle omasta puolestaan huomauttaen [3]), että kunnan jäsenten kohtuuton verottaminen erinäisissä tapauksissa voi käydä kunnan omien etujen vastaiseksi. Verotusviranomaiset eivät voineet syrjäyttää lain määräyksiä eivätkä ensi sijassa pitää silmällä tarkoituksenmukaisuusnäkökohtia, joten heidän tuli pakko vuosittain määrätä lukuisille henkilöille veromäärä, joka oli ilmeisessä epäsuhteessa näiden maksukykyyn. Seurauksena oli ollut, että rahatoimikamari laajassa mitassa oli joutunut käsit-

[1]) Ks. v:n 1926 kert. s. 97. — [2]) S:n s. 226. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 5.

telemään kysymyksiä kunnallisveron poistosta ja että verojäämät olivat nousseet ylen suuriin määriin, joiden periminen aiheutti kaupungille kustannuksia. Ulosottoteitse perittävien ja tileistä poistettujen verojäämien luettelosta ilmeni, että veronmaksun laiminlyöjistä ratkaisevasti suurin osa oli pienituloisia henkilöitä. Edellä selostettujen epäkohtain poistaminen oli päivänpolttava kysymys ja kamarin käsityksen mukaan ratkaistavissa siten, että verotettavan tulon aliraja korotettiin 8,000 markkaan, että sallitun lapsivähennyksen määrää lisättiin sekä että oikeus verohelpotuksen tai -vapauden myöntämiseen yksityistapauksissa laajennettiin yhdenmukaiseksi voimassa olevan valtionverotuksen kanssa. Tämän uudistuksen toteuttaminen ei kamarin valiokunnan selvityksen mukaan huonontaisi kunnan taloudellista asemaa eikä ylenmäärin rasittaisi niitä veronmaksajia, joita ehdotetut vähennykset eivät koskeneet, ja se helpottaisi varmaan tuntuvasti sekä verotusviranomaisten ja ulosottolaitoksen että tavalla tai toisella kunnan vähävaraisia jäseniä palvelevien kunnan virastojen työtaakkaa.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [1]) valtioneuvostolta anoa toimenpidettä sellaisen muutoksen aikaansaamiseksi kunnallisverotuslainsäädäntöön, että suurin verotettava tulo, josta veroa ei suoriteta, voitaisiin vahvistaa 10,000 markaksi; että sallitun lapsivähennyksen määrää korotettaisiin; sekä että oikeutta verohuojennusten tai verovapauden myöntämiseen yksityistapauksissa laajennettaisiin niin että se tulisi yhtä laajaksi kuin tulo- ja omaisuusverolaissa säädetään, kuitenkin siten, ettei viimeksimainitun lain määräystä osakeyhtiöiden verohuojennuksesta olisi sovellettava kunnallisverotuksessa.

Kunnallisverotusjärjestelmää koskeva aloite. Vt Janatuinen y. m. jättivät valtuustolle aloitteen, joka tarkoitti kunnallisverotusjärjestelmän uudistamista. Aloite lähetettiin [2]) valmisteluvaliokuntaan.

Verovelvollisen henkilön tulosta verotuksessa tehtävä vähennys. Vahvistaessaan vuodeksi 1928 niitä rahamääriä, jotka kaupunkien kunnallishallinnosta joulukuun 8 p:nä 1873 annetun asetuksen 55 §:n 3 ja 4 kohdan mukaan, sellaisina kuin nämä esiintyvät mainitun asetuksen muuttamisesta tammikuun 20 p:nä 1922 annetussa laissa, kunnallisverotuksessa on vähennettävä verovelvollisen henkilön tulosta, kaupunginvaltuusto päätti [3]), että tällaisesta tulosta, ellei se ylittänyt 9,000 markkaa, sai vähentää 4,000 markkaa sekä että verovelvollisella henkilöllä oli oikeus jokaisen lapsen osalta, jonka hän elatusvelvollisuutensa johdosta oli elättänyt ja joka verovuoden päättyessä ei ollut täyttänyt 15 vuotta, vähentää tuloistaan 1,200 markkaa.

Poliisilaitoksen menosääntö. Kaupunginvaltuusto, jota Uudenmaan läänin maaherra oli kehoittanut lausumaan mielipiteensä poliisilaitoksen vuoden 1929 menosääntöehdotuksesta, jonka mukaan menot olivat lisääntyneet 539,500 markkaa eli 19,531,900 markkaan, päätti [4]) antamassaan vastauksessa puoltaa mainitun ehdotuksen hyväksymistä sekä ilmoittaa kaupungin suostuvan myöntämään $^2/_7$ uusista määrärahoista ja määrärahankorotuksista.

Lastensuojelulautakunnan hoidokkien rautatiematkat. Sosialiministeriö ilmoitti [5]), ettei se ollut voinut suostua kaupunginvaltuuston anomukseen [6]) vapaalippujen myöntämisestä valtionrautateillä lastensuojelulautakunnan huostaansa ottamille lapsille, jotka lähetettiin koulukoteihin ja yksityisiin kasvatuskoteihin tai niistä pois, sekä heidän saattajilleen, koska tähän tarkoitukseen

[1]) Valt. pöytäk. 7 p. maalisk. 7 §. — [2]) S:n 5 p. syysk. 63 §. — [3]) S:n 28 p. marrask. 7 §. — [4]) S:n 3 p. lokak. 9 §. — [5]) S:n 17 p. lokak. 3 §. — [6]) Ks. v:n 1927 kert. s. 90.

ei ollut varattu määrärahaa valtion kuluvan vuoden talousarvioon eikä myöskään vuoden 1929 talousarvioehdotukseen.

Tarkastus- ja satamakonstaapelien virkaloma. Satamaliikennekonttorin tarkastus- ja satamakonstaapelit valittivat, etteivät he mielestään olleet saaneet nauttia lain määräämää virkalomaa, ja anoivat, että kaupunginvaltuusto ryhtyisi toimenpiteisiin, jotta tämä epäkohta vastedes korjautuisi ja valittajille korvattaisiin heidän menettämänsä virkalomaetu. Rahatoimikamarin selvitettyä, että valittajat olivat nauttineet pitempää virkalomaa kuin työsopimuslaki määräsi ja ilmoitettua ottaneensa ehdotukseensa kaupungin viranpitäjäin tarkistetuksi palvelusehtosäännöksi yleisesti noudatettavat määräykset virkamiehille tulevan virkaloman pituudesta, jotta tässä kohden vastedes saataisiin aikaan yhdenmukainen menettely, kaupunginvaltuusto päätti [1]), ettei edellä mainittu esitys aiheuttaisi toimenpidettä.

Kansakoulujen siivoojattarien palvelusehdot. Kansakoulujen siivoojattarien anottua, että heidät katsottaisiin kaupungin vakinaisiksi työntekijöiksi ja että he saisivat nauttia kaikkia näille kuuluvia etuja ja oikeuksia sekä niiden saamiseksi lukea hyväkseen sen ajan, jonka he ennen tätä muutosta olivat olleet kaupungin palveluksessa, rahatoimikamari oli esityksestä antamassaan lausunnossa huomauttanut, että hakijat, joille kahtena kesäkuukautena ei voitu järjestää työtä kansakouluissa, olivat saaneet palkan ainoastaan vuoden 10 kuukaudelta ja sen takia joutuneet eläkkeen ja kesäloman suhteen jonkin verran epäselvään asemaan. Kamari oli kuitenkin tätä kysymystä harkittuaan havainnut, että hakijoille sinä aikana, jolloin heillä ei ollut työtä kansakouluissa, voitiin järjestää työtä kaupungin muissa laitoksissa, etupäässä sairaaloissa, ja päättänyt ryhtyä toimenpiteisiin asian järjestämiseksi. Kamarin ilmoituksen johdosta sekä koska siivoojattarien palvelusehdot vahvistettaisiin kaupungin viranpitäjäin uuden palvelusehtosäännön yhteydessä, kaupunginvaltuusto päätti [2]), ettei esitys toistaiseksi aiheuttaisi toimenpidettä valtuuston taholta.

Kunnan viranpitäjäin palkkajärjestely. Rahatoimikamarin ilmoitettua, että siihen painettuun mietintöön, johon kaupunginvaltuuston vuonna 1927 tekemä kaupungin viranpitäjäin palkkajärjestelyä koskeva päätös perustui, oli päässyt pujahtamaan joitakin painovirheitä, joten veneristen tautien poliklinikan lääkärintoimi oli sijoitettu 13:nteen eikä, kuten tarkoitus oli ollut, 7 palkkaluokkaan ja sähkölaitoksen käyttöosaston piirustuskonttorin johtajantoimi ruotsinkielisessä mietinnössä 9:nteen palkkakomitean ehdottaman 10 luokan sijasta, kaupunginvaltuusto päätti [3]) ainoastaan merkitä oikaisut tiedoksi. Samalla valtuusto kamarin tiedustelun johdosta ilmoitti, ettei valtuustolla ollut mitään muistuttamista sitä vastaan, että kaupunginorkesterin jäsenille tulevat ikäkorotukset, mikäli ne päättyivät epätasaisiin määriin, pyöristettiin lähinnä ylempään tasaiseen viiden markan määrään.

Erinäisten viranpitäjäin vahvistettu palkkasääntö. Kaupunginvaltuuston lähetettyä valtioneuvostolle kaupungin viranpitäjille vuosina 1928—30 tulevia palkkaetuja koskevan päätöksensä [4]) niiden palkkain tarkastamiseksi ja vahvistamiseksi, jotka vaativat sellaista vahvistamista, lääkintöhallitus oli sisäasiainministeriön kehoituksesta antanut lausuntonsa kaupunginvaltuuston kaupunginlääkäreille määräämistä palkoista oheenliittäen Suomen kaupunginlääkäriyhdistykseltä samasta kysymyksestä hankkimansa lausun-

[1]) Valt. pöytäk. 5 p. syysk. 59 §. — [2]) S:n 3 p. lokak. 30 §. — [3]) S:n 9 p. toukok. 2 §. — [4]) Ks. v:n 1927 kert. s. 53—54.

non; näissä molemmissa lausunnoissa ensimmäiselle kaupunginlääkärille ehdotettua palkkaa pidettiin liian pienenä. Kaupunginvaltuusto, jota ministeriö kehoitti lausumaan mielipiteensä edellä mainituista lausunnoista, päätti [1]) käsityksenään tuoda esiin, ettei lääkintöhallituksen eikä Suomen kaupunginlääkäriyhdistyksen lausuntojen pitänyt saada olla esteenä kaupunginvaltuuston Helsingin ensimmäiselle kaupunginlääkärille sopivaksi katsoman palkan vahvistamiselle.

Myöhemmin ilmoitettiin [2]) sisäasiainministeriön lokakuun 18 p:nä noudatettavaksi vahvistaneen [3]) kaupunginlääkäreille ja kaupunginkamreerille kyseellisenä aikana kuuluvia palkkaetuja koskevan valtuuston päätöksen sekä kysymyksen maistraatin ja raastuvanoikeuden jäsenten, maistraatinsihteerin, kaupunginviskaalien ja kaupunginvoutien palkoista tulevan valtioneuvostossa erikseen käsiteltäväksi.

Kansakoulunopettajain ikäkorotusoikeus. Erinäiset suomenkielisten kansakoulujen luokkaopettajat olivat anoneet kaupunginvaltuustolta korvausta yhteensä 103,043 markkaa siitä, että kaupunki heille elokuun 1 p:n 1922 ja huhtikuun 1 p:n 1928 väliseltä ajalta tulevia ikäkorotuksia laskiessaan ei ollut ottanut huomioon sitä aikaa, jonka hakijat ennen nimitystään kansakoulunopettajiksi Helsinkiin olivat hoitaneet vastaavia toimia muissa kunnissa. Tästä anomuksesta antamassaan lausunnossa rahatoimikamari toi esiin pääkohdittain seuraavaa: kansakoululaitoksen kustannuksista vuonna 1921 annettu laki vahvisti opettajan alimman vuosipalkan määrän, hänelle tulevan perheellisyysavustuksen sekä sen lisäpalkkion, jonka hän sai 5, 10 ja 15 vuoden palveluksesta. Virkavuosiksi oli luettava myöskin se aika, jonka hän aikaisemmin oli palvellut muussa kunnassa. Kaupungin viranpitäjäin vuoden 1922 palkkausohjesäännössä sijoitettiin opettajat siksi korkeaan luokkaan, että heidän palkkansa tuntuvasti ylitti lain määräämän palkan siitäkin huolimatta, että he tämän palkkausohjesäännön mukaan saivat ikälisäyksiä vasta oltuaan 3, 6 ja 10 vuotta kaupungin palveluksessa. Sen varalta, että erikoistapauksessa joku opettaja katsoisi lain määräämää palkkaa perheellisyysavustuksineen ja ikäkorotuslaskuperusteineen itselleen edullisemmaksi, sisällytettiin palkkausohjesääntöön näin kuuluva määräys: Jos viranpitäjä yleisen lain tai asetuksen perusteella haluaa palkkansa jossain kohdin toisin järjestellyksi, kuin kaupungin viranpitäjäin palkkauksesta voimassa olevat määräykset säätävät, saakoon palkkauksensa kaikilta kohdin sellaisen lain tai asetuksen mukaan ja siinä mainituin alkumäärin tai ellei näistä ole mitään sanottu, sen alkumäärän, minkä kaupunginvaltuusto erikseen vahvistaa. Heinäkuun 1 p:stä 1922 sovellettiin niinmuodoin kaupungissa kahta rinnakkaista palkkaustapaa, ja kunkin opettajan vapaan valinnan varassa oli, kummanko mukaan hän halusi palkkansa maksettavaksi.

Uuden, vuonna 1926 kansakoululaitoksen kustannuksista annetun lain mukaan, joka vahvisti opettajille korotetut alimmat pohjapalkat ja perheellisyysavustukset, suoritettiin ikäkorotusta 4 % 4, 8, 12 ja 16 vuoden palveluksesta, ja opettaja sai laskea hyväkseen aikaisemmat virkavuotensa toisessa kunnassa. Kaupungille myönnettiin kuitenkin oikeus järjestää opettajain palkkaus toisinkin edellyttäen, että kokonaispalkka nousi ainakin siihen määrään, mikä opettajalle kulloinkin tulisi edellä mainitun lain määräyksiä noudatettaessa; kaupungin vuoden 1922 palkkaussääntö ei siis millään tavalla joutunut ristiriitaan tämän uuden lain kanssa, vaan opettajille jäi edelleenkin

[1]) Valt. pöytäk. 5 p. syysk. 12 §. — [2]) Ks. v:n 1927 kert. s. 54. — [3]) Valt. pöytäk. 28 p. marrask. 2 §.

sama vapaa valinta, halusivatko he palkkansa lain säätämin määrin ja muutenkin lain määräämin ehdoin, vai vuoden 1922 palkkasäännön määrin ja ehdoin. Vasta kaupunginvaltuuston hyväksymä [1]) ja kouluhallituksen maaliskuun 31 p:nä 1928 vahvistama kaupungin kansakoulujen uusi ohjesääntö muutti tilannetta olennaisesti. Sen voimaan astuttua kaupungin kansakoulunopettajalla kamarin käsityksen mukaan oli oikeus samalla kuin hän nautti kaupungin viranpitäjäin palkkausohjesäännön mukaista palkkaa, ikäkorotuksen saamiseksi saman ohjesäännön mukaisesti lukea hyväkseen toisessa kunnassa palvelemansa aika.

Kuten edellä esitetystä ilmenee, rahatoimikamari katsoi, etteivät hakijain vaatimukset perustuneet lakiin ja että niiden hyväksyminen olisi ristiriidassa kaupungin viranpitäjäin palkkausohjesäännön määräysten kanssa. Myöskin kaupunginvaltuusto hyväksyi nämä kamarin esittämät näkökohdat ja epäsi [2]) kansakoulunopettajain edellä mainitun anomuksen.

Palkkakysymyksiä. Sairaalatarkastaja G. Palander, jolle vuonna 1925 oli myönnetty [3]) 1,500 markan suuruinen henkilökohtainen palkanlisäys kuukaudessa, lausui toivomuksen, että hän saisi pitää koko tämän palkanlisäyksen myöskin yleisen palkkajärjestelyn tammikuun 1 p:nä astuttua voimaan, mutta kaupunginvaltuusto päätti [4]) herra Palanderin tiedusteluun vastata, että hänen mainitussa palkkajärjestelyssä vahvistettujen perusteiden [5]) mukaisesti vuoden 1928 alusta tuli saada nostaa henkilökohtaista palkanlisäystä ainoastaan 212 markkaa kuukaudessa eli niin paljon kuin hänen uuden järjestelmän mukainen palkkansa oli pienempi hänellä joulukuussa 1927 olleita yhteenlaskettuja palkkaetuja.

Kaasulaitoksen johtotyöinsinöörin R. G. Rosenbröijerin saatua anomansa virkaeron ja viran oltua säädetyssä järjestyksessä julistettuna haettavaksi ilman että määräajan kuluessa oli ilmoittautunut ainoatakaan hakijaa kaupungin teknillisten laitosten hallitus oli ryhtynyt insinööri Rosenbröijerin kanssa neuvottelemaan hänen jäämisestään kaupungin palvelukseen, mihin hän olikin erinäisin ehdoin ilmoittanut suostuvansa. Kaupunginvaltuustolle lähetetyssä kirjelmässä hallitus puolsi näiden ehtojen hyväksymistä, ja tämän mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti [6]) oikeuttaa insinööri Rosenbröijerin niin kauan kuin hän hoiti kaasulaitoksen johtotyöinsinöörin tointa saamaan 16 palkkaluokan mukaiset palkkaedut; taata hänelle oikeuden ikäkorotuksen saamiseksi lukea hyväkseen aikaisempi palveluksensa samassa toimessa; sekä että vapaa kaasunkäyttö sisältyi johtotyöinsinöörin palkkaetuihin.

Myönnettyjä henkilökohtaisia palkanlisäyksiä. Ryttylän koulukodin opettaja T. Reino, joka rahatoimikamarin vuonna 1926 tekemän päätöksen [7]) nojalla oli saanut jonkin verran suuremman palkan kuin hänen toimeensa palkkausohjesäännön mukaan liittyi, oli tämän toimen tultua siirretyksi luokkaa ylemmäksi ja luontoisetujen johdosta tehdyn poiston samalla korotetuksi sekä menettänyt sen hänelle myönnetyn edun, että hänen palkkansa oli suurempi kuin muiden opettajain, että suorastaan joutunut saamaan pienemmän rahapalkan kuin aikaisemmin. Koska tämä ei tuntunut kohtuulliselta, kaupunginvaltuusto päätti [8]) myöntää opettaja Reinolle henkilökohtaista palkanlisäystä 330 markkaa kuukaudessa vuoden alusta lukien. Mainittu määrä oli otettava uusien virkain ja palkankorotusten määrärahasta.

---

[1]) Ks. tätä kert. s. 120. — [2]) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. 46 §. — [3]) Ks. v:n 1925 kert. s. 68. — [4]) Valt. pöytäk. 7 p. maalisk. 17 §. — [5]) Ks. v:n 1927 kert. s. 53. — [6]) Valt. pöytäk. 7 p. maalisk. 11 §. — [7]) Ks. v:n 1926 kert. s. 184. — [8]) Valt. pöytäk. 9 p. toukok. 12 §.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen esityksestä kaupunginvaltuusto päätti [1]) korottaa rakennuskonttorin huonerakennusosaston piirustajalle K. Nymanille myönnetyn henkilökohtaisen palkanlisäyksen 233 markasta 700 markkaan kuukaudessa syyskuun 1 p:stä lukien. Päätöksestä aiheutuvat lisäkustannukset, 467 markkaa kuukaudessa, oli suoritettava talousarvion määrärahasta Uusien virkain palkat ja palkankorotukset.

Rakennuskonttorin varasto-osaston konttoriapulaisten K. A. Borgstenin ja G. R. Lindrothin anottua, että heidän toimensa siirrettäisiin 4:nnestä 6 palkkaluokkaan, kaupunginvaltuusto päätti [2]) evätä anomuksen, mutta myöntää kumpaisellekin hakijalle 200 markan henkilökohtaisen palkanlisäyksen kuukaudessa, mikä vastasi 4 ja 5 palkkaluokan pohjapalkkain erotusta. Lisäpalkka oli maksettava kesäkuun 1 p:stä lähtien ja päätöksestä kuluvana vuonna aiheutuvat lisäkustannukset suoritettava talousarvion määrärahasta Uusien virkain palkat ja palkankorotukset.

Evättyjä anomuksia henkilökohtaisen palkanlisäyksen myöntämisestä. Sitävastoin kaupunginvaltuusto epäsi anomukset henkilökohtaisten palkanlisäysten myöntämisestä vahtimestarinapulaiselle O. Nuotiolle [3]), asuntotarkastuskonttorin kanslistille S. Forsblomille [4]) ja lihantarkastamon päiväkirjanpitäjälle U. Forssellille [5]).

Hyväksyttyjä anomuksia palkankorotuksen myöntämisestä kunnan viranpitäjille. Maistraatti lähetti kaupunginvaltuustolle puoltolauseineen kaksi rikostuomioiden toimeenpanijan konttorin ja ensimmäisen kaupunginvoudin konttorin ulosottoapulaisten tekemää anomusta, että heidät palkkaetujensa suhteen rinnastettaisiin toisen kaupunginvoudin konttorin ulosottoapulaisten kanssa, joiden pohjapalkka ja virkasivutulot yhteensä nousivat n. 2,900 markkaan kuukaudessa. Koska hakijain suorittaman työn täytyi katsoa olevan yhtä rasittavaa ja vastuullista kuin toisen kaupunginvoudin konttorin ulosottoapulaisten toimittama veronkanto, kaupunginvaltuusto päätti [6]), että rikostuomioiden toimeenpanijan konttorin sekä ensimmäisen kaupunginvoudin konttorin ulosottoapulaistoimet siirrettäisiin 7:nnestä 9 palkkaluokkaan ja edellisen konttorin esimiehentoimi 8:nnesta 10 luokkaan syyskuun 1 p:stä lukien, sekä että päätöksen kuluvana vuonna aiheuttamat lisäkustannukset, 63,550 markkaa, suoritettaisiin talousarvion määrärahasta Uusien virkain palkat ja palkankorotukset.

Myöskin maistraatin kanslian kaupunginpalvelijain anottua, että heidän toimensa samaten kuin edellä mainitut ulosottoapulaistoimet korotettaisiin 9 palkkaluokkaan, kaupunginvaltuusto päätti [7]), että hakijain toimet tammikuun 1 p:stä 1929 siirrettäisiin 6:nnesta 8 palkkaluokkaan.

Kaupunginvaltuusto myöntyi [8]) kansliansa vahtimestarin ja vahtimestarinapulaisen E. Ådahlin ja G. Hagelbergin tekemiin anomuksiin, että heidän toimensa siirrettäisiin edellisen 4:nnestä 5:nteen ja jälkimmäisen 2:sesta 3 palkkaluokkaan. Päätöksen tuli astua voimaan syyskuun 1 p:stä lukien.

Rahatoimikamarin huomautettua, että kamarin vahtimestarikunta suorittamaansa työhön katsoen oli huonommin palkattua kuin muiden virastojen vastaavat viranpitäjät, kaupunginvaltuusto päätti [9]), että kamarin vahtimestarintoimi siirrettäisiin 4:nnestä 5:nteen ja vahtimestarinapulaisentoimi 2:sesta 3 palkkaluokkaan toukokuun 1 p:stä lukien. Päätöksestä kuluvana

[1]) Valt. pöytäk. 5 p. syysk. 29 §. — [2]) S:n 13 p. kesäk. 14 §. — [3]) S:n 3 p. lokak. 28 §. — [4]) S:n 19 p. syysk. 29 §. — [5]) S:n 3 p. lokak. 27 §. — [6]) S:n 3 p. lokak. 24 ja 25 §. — [7]) S:n 28 p. marrask. 18 §; vrt. tätä kert. s. 91 ja 132. — [8]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. 38 §. — [9]) S:n 9 p. toukok. 9 §.

vuonna aiheutuvat lisäkustannukset, 5,640 markkaa, suoritettaisiin talousarvion määrärahasta Uusien virkain palkat ja palkankorotukset.

Tehdessään kaupungin kiinteistöhallintoa koskevan päätöksensä [1]) kaupunginvaltuusto samalla määräsi [2]), että mainitun hallinnon vahtimestarintoimi siirrettäisiin 2:sesta 4 palkkaluokkaan lukien tammikuun 1 p:stä 1929.

Kaupunginvaltuusto päätti [3]), että 7 palkkaluokkaan luettu satamaliikennekonttorin yhteydessä toimivan kannantaosaston johtajantoimi vuoden alusta lukien siirrettäisiin 9 palkkaluokkaan, johon edellä mainitun toimen kanssa rinnastettavat satamakannantakonttorin haaraosastojen johtajantoimet viimeksi toimitetussa palkkajärjestelyssä oli sijoitettu. Kuluvan vuoden osalle tuleva lisäkustannus, 8,280 markkaa, suoritettaisiin talousarvion määrärahasta Uusien virkain palkat ja palkankorotukset.

Terveydenhoitolautakunta huomautti, että lihantarkastamon tarkastusapulaiset, leimaajat, kantajat ja näytteenottajat, joiden toimet palkkajärjestelyssä otettiin vakinaiseen menosääntöön, tämän muutoksen johdosta olivat joutuneet saamaan pienemmän palkan kuin aikaisemmin, ellei heillä ollut kolmea ikäkorotusta, missä tapauksessa he tulivat saamaan entiseen verrattuna 9 markkaa paremman kuukausipalkan. Tämän johdosta ja jotta puheena olevat viranpitäjät eivät missään tapauksessa saisi pienempää palkkaa kuin aikaisemmin, kaupunginvaltuusto päätti [4]) siirtää heidän toimensa 2:sesta 3 palkkaluokkaan vuoden alusta lukien. Tämä päätös aiheuttaisi kuluvana vuonna yhteensä 15,360 markan lisäkustannuksen, joka rahatoimikamarin tuli suorittaa palkkajärjestelyn aiheuttamiin menoihin varatuista käyttövaroistaan.

Kaupunginvaltuusto päätti [5]), että köyhäinhoidon palveluksessa olevien diakonissojen palkka lokakuun 1 p:stä lähtien suoritettaisiin 5:nnen eikä kuten siihen asti 3 palkkaluokan mukaan.

Edelleen valtuusto päätti [6]), että köyhäinhoitolautakunnan päiväkodin johtajattarentoimi siirrettäisiin 2:sesta 3 palkkaluokkaan lokakuun 1 p:stä lukien. Tästä päätöksestä aiheutuvat lisäkustannukset suoritettaisiin talousarvion määrärahasta Uusien virkain palkat ja palkankorotukset.

Kunnalliskodin rehumestarin toimi, jonka haltija huolehti laitoksen sikalan hoidosta, siirrettiin [7]) 3:nnesta 5 palkkaluokkaan toukokuun 1 p:stä lukien. Päätöksestä johtuvat lisäkustannukset, 3,440 markkaa, oli suoritettava talousarvion määrärahasta Uusien virkain palkat ja palkankorotukset.

Kaupunginvaltuusto päätti [8]) siirtää lastensuojelulautakunnan vahtimestarintoimen 3:nnesta 4 palkkaluokkaan toukokuun 1 p:stä lukien. Tästä päätöksestä aiheutuvat lisäkustannukset, 1,720 markkaa, suoritettaisiin talousarvion määrärahasta Uusien virkain palkat ja palkankorotukset.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen huomautettua, että rakennuskonttorin kaupunginasemakaavaosaston työ oli niin huomattavasti lisääntynyt, että avustavan kaupunginasemakaava-arkkitehdin oli tullut pakko itsenäisesti hoitaa tehtävänsä, ja että hänen palkkansa näissä oloissa oli liian pieni, kaupunginvaltuusto päätti [9]). että avustavan kaupunginasemakaava-arkkitehdin toimi syyskuun 1 p:stä lukien siirrettäisiin 14:nnestä 15 palkkaluokkaan.

Kaupunginvaltuusto päätti [10]), että sähkölaitoksen kaikkien ala-asemien koneenkäyttäjäntoimet vuoden alusta lukien siirrettäisiin 7:nnestä 8 palkka-

[1]) Ks. tätä kert. s. 131. — [2]) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. 16 §. — [3]) S:n 9 p. toukok. 4 §. — [4]) S:n 9 p. toukok. 14 §. — [5]) S:n 17 p. lokak. 15 §. — [6]) S:n 3 p. lokak. 26 §. — [7]) S:n 9 p. toukok. 21 §. — [8]) S:n 9 p. toukok. 30 §. — [9]) S:n 5 p. syysk. 25 §. — [10]) S:n 30 p. toukok. 16 §.

luokkaan. Päätöksestä johtuvat lisäkustannukset, 62,640 markkaa, suoritettaisiin rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti kamarin käytettäväksi talousarvioon palkkajärjestelyn aiheuttamia menoja varten varatusta määrärahasta.

Evättyjä palkankorotusanomuksia. Avustavan rikostuomioiden toimeenpanijan J. Hertzin anomuksen, että hänen virkansa siirrettäisiin 13:nnesta 15 palkkaluokkaan, kaupunginvaltuusto epäsi [1]).

Nikkilän sairaalan ompelijatar F. L. Ahlblad anoi, että hänen kuukausipalkkansa korotettaisiin 835 markasta 897 markkaan, mikä lisäys vastaisi yhtä ikäkorotusta yhteismäärärahasta palkattujen viranpitäjäin toisessa palkkaluokassa ennen tammikuun 1 p:ää 1928 sovelletun palkkajärjestelmän mukaan, mutta kaupunginvaltuusto päätti [2]) jättää anomuksen huomioon ottamatta, koska hakijalla oli ollut sopimusvirka, jonka palkan rahatoimikamari määräsi.

Kaupunginvaltuusto epäsi [3]) köyhäinhoitolautakunnan ylivahtimestarin K. F. Wassin ja lautakunnan asiamiesosaston nuoremman järjestysmiehen H. Liimataisen anomukset, että heidän virkansa siirrettäisiin ylempään palkkaluokkaan, edellisen 4:nnestä 5:nteen ja jälkimmäisen 3:nnesta 4 palkkaluokkaan.

Samaten valtuusto epäsi [4]) rakennuskonttorin katu- ja viemäriosaston avustavan insinöörin W. Starckin anomuksen, että hänen virkansa siirrettäisiin 14:nnestä 15 palkkaluokkaan.

Hyvitys viran menettämisestä. Ent. kaupunginkassanhoitaja E. G. Hellström, jonka virka rahatoimikonttorin uudestaanjärjestelyn johdosta oli lakkautettu [5]) ja joka sen vuoksi edelläkäyneen irtisanomisen jälkeen oli vapautettu kaupungin palveluksesta tammikuun 1 p:stä lukien, anoi kohtuulliseksi katsotun määräistä ylimääräistä elinkautista eläkettä kunnan varoista perustaen anomuksensa siihen, että hän oli ollut 12 vuotta ja 1 ½ kuukautta kaupungin palveluksessa, josta hänen oli ollut pakko luopua ilman omaa syytään. Kaupunginvaltuusto ei kuitenkaan katsonut olevan syytä myöntyä tähän anomukseen, vaan päätti [6]) ainoastaan kehoittaa rahatoimikamaria järjestämään herra Hellströmille jonkin tilapäisen toimen kolmeksi kuukaudeksi huhtikuun 1 p:stä lukien sekä suorittamaan hänelle palkkioksi mainitulta ajalta 5,520 markkaa kuukaudelta, yhteensä 16,560 markkaa, Sekalaisten menojen pääluokassa olevista valtuuston käyttövaroista.

Kaupungin opetuslaitosten tuntiopettajien palkkiot. Saadakseen vakinaisten ja tuntiopettajain palkkauksen välille palautetuksi aikaisemmin vallinneen suhteen, joka oli muuttunut edellisiä koskeneen palkkajärjestelyn [7]) johdosta, kaupunginvaltuusto päätti [8]), että kansakoulujen tuntiopettajain sekä tyttöjen jatkokoulun käsityö- ja talousopettajattarien tuntipalkka olisi 22 markkaa tunnilta; että jatkokoulun tietopuolisten aineiden ja veistonopettajain palkkio olisi 28 markkaa tunnilta; että ammattikoulujen ja taideteollisuuskeskuskoulun tuntiopettajain palkkio olisi 28—35 markkaa tunnilta, jolloin kuitenkin ammattihygieniaa opettavan lääkärin tuli saada sama palkkio kuin aikaisemmin, 60 markkaa tunnilta; että työväenopiston tuntiopettajille maksettaisiin sama palkkio kuin ammattikoulujen tuntiopettajille sekä että luennoitsijain tuli saada 150 markkaa luennolta; että edellä mainituita palkkioita noudatettaisiin syyslukukauden alusta lukien; sekä että päätöksen kuluvana vuonna

[1]) Valt. pöytäk. 13 p. kesäk. 35 §. — [2]) S:n 14 p. marrask. 18 §. — [3]) S:n 14 p. marrask. 17 §. — [4]) S:n 5 p. syysk. 26 §. — [5]) Ks. v:n 1927 kert. s. 253. — [6]) Valt. pöytäk. 21 p. maalisk. 15 §. — [7]) Ks. v:n 1927 kert. s. 50 ja seur. — [8]) Valt. pöytäk. 3 p. lokak. 29 §.

aiheuttamat lisäkustannukset, 70,435 markkaa, suoritettaisiin vuoden tilierotuksesta.

Oikeus nauttia palkkaa virkavapauden ajalta. Kaupunginvaltuusto oikeutti seuraavat viranpitäjät heille sairauden takia kahta kuukautta pitemmäksi ajaksi myönnetyn virkavapauden aikana saamaan koko palkkansa alla mainitulta ajalta:

raastuvanoikeuden kaupunginpalvelija A. E. Sandström heinäkuun 12 ja 27 p:n väliseltä ajalta [1]);

tilastokonttorin assistentti E. Särkisilta toukokuulta sekä kesäkuun 16 p:stä elokuun 1 p:ään [2]);

revisionikonttorin kirjaaja E. Cajander 30 päivältä elokuun 22 p:stä lukien [3]);

revisionikonttorin vahtimestari L. Reiman kuudelta viikolta lukien lokakuun 25 p:stä [4]);

Marian sairaalan alihoitajatar S. I. Johansson kolmelta kuukaudelta maaliskuun 15 p:stä lukien [5]);

köyhäinhoitolautakunnan kirjuriapulainen H. Spranger joulukuulta 1927 [6]);

köyhäinhoitolautakunnan kodeissakävijä L. Winter heinäkuulta [7]);

köyhäinhoitolautakunnan vahtimestari A. Nyman heinäkuulta ja syyskuulta [8]);

sähkölaitoksen konttoriapulainen E. Juslin marraskuun 22 p:n ja joulukuun 31 p:n 1927 väliseltä ajalta [9]);

sähkölaitoksen konemestari E. Hagman yhden kuukauden ajalta lukien heinäkuun 5 p:stä [10]);

sähkölaitoksen koneenkäyttäjä J. E. Söderholm kolmelta kuukaudelta toukokuun 16 p:stä lukien [11]); sekä

puhtaanapitolaitoksen varastonhoitaja O. Aarto marraskuulta [12]).

Edelleen oikeutettiin erinäiset viranpitäjät, jotka jo olivat saaneet koko palkkansa kahdelta virkavapauskuukaudelta, heille sairauden takia myönnetyn jatketun virkavapauden ajalta saamaan osa palkastaan. Siten sai seuraavassa mainittu henkilö kolme neljännestä palkastaan, nim.:

Kullatorpan lastenkodin lastenhoitajatar L. Lindeberg maalis- ja huhtikuulta [13]).

Alla mainitut henkilöt saivat nostaa kaksi kolmannesta palkastaan:

satamaliikennekonttorin hissikoneenkäyttäjän apulainen R. Borgman neljältä kuukaudelta huhtikuun 10 p:stä lukien [14]); sekä

kaupunginkirjaston amanuenssi S. Flinck syys- ja lokakuulta [15]).

Seuraaville henkilöille oli maksettava puolet heidän palkastaan:

satamaliikennekonttorin hissikoneenkäyttäjän apulaiselle R. Borgmanille elokuun 10 p:stä vuoden loppuun [16]);

terveydenhoitolautakunnan yöpäivystäjälle A. Mastille neljältä kuukaudelta syyskuun 1 p:stä lukien [17]);

Nikkilän sairaalan sairaanhoitajattarelle K. Sandstedtille elo- ja syyskuulta [18]);

---

[1]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. 37 §; ks. myös tätä kert. os. II. Rahatoimikamari. — [2]) Valt. pöytäk. 30 p. toukok. 15 § ja 5 p. syysk. 27 §. — [3]) S:n 31 p. lokak. 15 §. — [4]) S:n 28 p. marrask. 28 §. — [5]) S:n 4 p. huhtik. 23 §. — [6]) S:n 25 p. tammik. 37 §. — [7]) S:n 5 p. syysk. 47 §. — [8]) S:n 5 p. syysk. 46 § ja 19 p. syysk. 34 §. — [9]) S:n 25 p. tammik. 34 §. — [10]) S:n 19 p. syysk. 36 §. — [11]) S:n 13 p. kesäk. 29 §. — [12]) S:n 12 p. jouluk. 32 §. — [13]) S:n 4 p. huhtik. 21 § ja 9 p. toukok. 23 §. — [14]) S:n 21 p. maalisk. 14 §. — [15]) S:n 17 p. lokak. 22 §. — [16]) S:n 19 p. syysk. 25 § ja 28 p. marrak. 30 §. — [17]) S:n 17 p. lokak. 17 §. — [18]) S:n 28 p. marrask. 29 §.

Nikkilän sairaalan kirjanpitäjälle M. Molanderille heinäkuun 15 p:n ja syyskuun 1 p:n väliseltä ajalta [1]);

suomenkielisten kansakoulujen opettajalle K. H. Paasikalliolle maaliskuun 15:nnestä 31 p:ään [2]);

suomenkielisten kansakoulujen opettajattarelle O. Oinolalle joulukuun 10:nnestä 20 p:ään 1927 [3]);

suomenkielisten kansakoulujen opettajattarelle S. Himangalle marraskuun 14 p:n ja joulukuun 20 p:n väliseltä ajalta [4]);

suomenkielisten kansakoulujen opettajattarelle A. Meriläiselle maaliskuun 15 ja 31 p:n väliseltä ajalta [5]);

ruotsinkielisten kansakoulujen veistonopettajalle A. G. Sigfridsille maaliskuun 14 p:stä huhtikuun 3 p:ään [6]);

kaupunginkirjaston haaraosastonjohtajalle F. Lindroosille joulukuun 7 p:stä 20 p:ään 1927 [7]);

kaasulaitoksen konttoriapulaiselle G. Andersinille kolmelta kuukaudelta syyskuun 16 p:stä lukien [8]); sekä

sähkölaitoksen koneenkäyttäjälle J. E. Söderholmille kolmelta kuukaudelta lukien elokuun 16 p:stä [9]).

Sitäpaitsi oikeutettiin [10]) kansanlastentarhain opettajatar L. Fagerlund hänelle sairauden takia toukokuuksi myönnetyn pidennetyn virkavapauden ajalta saamaan ikäkorotuksensa.

Kansanlastentarhain opettajatar A. Hirn, jolle oli myönnetty virkavapautta yksityisasiain vuoksi lokakuun 10 p:stä joulukuun 31 p:ään 1927, oikeutettiin [11]) tältä ajalta saamaan ikäkorotuksensa, 588 markkaa kuukaudessa. Sitävastoin kaupunginvaltuusto epäsi [12]) opettajatar Hirnin anomuksen, että samat edut myönnettäisiin hänelle vielä kevätlukukaudeksi 1928.

Evätty anomus saada nostaa palkka virkavapauden ajalta. Kaupunginvaltuusto epäsi [13]) suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan anomuksen, että sanottujen koulujen opettajatar R. Repo saisi nostaa kolmanneksen palkastaan maaliskuun 4 p:n ja toukokuun 5 p:n väliseltä ajalta, joksi hänelle oli myönnetty virkavapautta terveytensä hoitamista varten.

V. t. kunnallispormestarin viransijaisuuspalkkio. Maistraatin ilmoitettua rahatoimikamarille, että Turun hovioikeus oli määrännyt [14]) oikeusneuvosmies E. Gottlebenin hoitamaan kunnallispormestarin virkaa huhtikuun 1 p:stä 1928 huhtikuun 1 p:ään 1929 sekä että hänen viransijaisuuden ajalta tuli saada nostaa kunnallispormestarin virkaan liittyvä pohjapalkka, 8,300 markkaa, ja sen lisäksi vakinaisessa virassaan saavuttamansa ikäkorotukset, 1,050 markkaa, rahatoimikamari päätti alistaa viransijaisuuspalkkiota koskevan kysymyksen kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi, koska ensiksimainitun viran pohjapalkka oli 2,400 markkaa suurempi kuin oikeusneuvosmies Gottlebenin palkka ikäkorotuksineen. Samalla kamari kuitenkin lausui mielipiteenään, että herra Gottlebenille olisi kohtuullista myöntää maistraatin ehdottamat palkkaedut, koska hän nimityksen johdosta menetti vakinaisesta virastaan saamansa sivutulot. Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto kuitenkin mää-

---

[1]) Valt. pöytäk. 14 p. marrask. 20 §. — [2]) S:n 25 p. huhtik. 19 §. — [3]) S:n 25 p. tammik. 35 §. — [4]) S:n 25 p. tammik. 36 §. — [5]) S:n 7 p. maalisk. 12 §. — [6]) S:n 4 p. huhtik. 24 §. — [7]) S:n 25 p. tammik. 39 §. — [8]) S:n 28 p. marrask. 31 §. — [9]) S:n 19 p. syysk. 35 §. — [10]) S:n 13 p. kesäk. 39 §. — [11]) S:n 25 p. tammik. 38 §. — [12]) S:n 25 p. huhtik. 26 §. — [13]) S:n 7 p. maalisk. 13 §. — [14]) Vrt. tätä kert. s. 141.

räsi [1]), että v. t. kunnallispormestari Gottlebenin tätä virkaa hoitaessaan tuli saada ainoastaan siihen liittyvät palkkaedut.

Tyytymättömänä tähän päätökseen herra Gottleben valitti Uudenmaan läänin maaherralle huomauttaen, että rahatoimikamarin saatuaan ilmoituksen, että Turun hovioikeus oli määrännyt herra Gottlebenin hoitamaan kunnallispormestarin virkaa, erityistä esitystä tekemättä olisi pitänyt osoittaa maksettavaksi mainitun viran pohjapalkan lisäksi hänelle oikeusneuvosmiehenä kuuluvat ikäkorotukset. Katsoen sekä kaupungin viranpitäjäin palvelusehtosäännön 3 §:n säännöksen että korkeimman hallinto-oikeuden helmikuun 24 p:nä 1925 antaman päätöksen tukevan tätä käsitystä herra Gottleben anoi, että maaherra kumoaisi kaupunginvaltuuston edellä mainitun päätöksen, mikäli se oli kieltänyt valituksentekijältä oikeuden kyseellisen viransijaisuuden aikana nauttia oikeusneuvosmiehenä saavuttamiaan ikäkorotuksia.

Kaupunginvaltuusto, jolta tämän johdosta pyydettiin lausuntoa, päätti [2]) anoa, että valitukset hylättäisiin, ja toi esiin seuraavat seikat:

että kaupungin kunnallispormestarin pohjapalkka oli 8,300 markkaa ja maistraatin oikeusneuvosmiehen pohjapalkka 4,850 markkaa kuukaudessa, minkä vuoksi ja koska näitten määrien erotus oli valittajan oikeusneuvosmiehenä nauttimia ikäkorotuksia, 1,050 markkaa, huomattavasti suurempi, hänellä viranpitäjäin palvelusehtoja koskevan säännön mukaan ei ollut oikeutta siirryttyään kunnallispormestarin virkaan kantaa sanottuja ikäkorotuksia;

ettei valittajalla pitänyt olla sellaista oikeutta, varsinkaan koska hän ei ollut kunnallispormestarin viran vakinainen, vaan virkaatoimittava haltija;

että säännössä vahvistetut palvelusehdot sen 21 §:n mukaan olivat voimassa viranpitäjistä sikäli kuin yleisessä laissa tai asetuksessa ei muuta säädetty, ja ettei yleisessä laissa taikka asetuksessa ollut säädetty poikkeusta, joka tässä tapauksessa oikeuttaisi kunnallispormestarin lukemaan hyväkseen virkavuosia ikäkorotuksia varten; sekä

että valituskirjelmässä kosketeltu korkeimman hallinto-oikeuden päätös koski valtion virkamiestä, eikä sille sen vuoksi ollut annettava arvoa kyseellistä tapausta arvosteltaessa.

Lokakuun 31 p:nä maaherra antoi asiasta seuraavan päätöksen: Koska Helsingin kaupungin viranpitäjille on suoritettava ikäkorotuksia määrävuosien palveluksesta ja tällainen ikäkorotus maksetaan niin kauan kuin viranpitäjä on samaan palkkaluokkaan kuuluvassa virassa, ja koska ei edes ole väitettykään, että v.t. kunnallispormestari Gottleben olisi lopullisesti jättänyt oikeusneuvosmiehenvirkansa, eikä näytetty, että hän vakinaisesti olisi siirtynyt ylempään palkkaluokkaan kuuluvaan virkaan, ja hänet sentähden on katsottava oikeutetuksi keskeytymättä nauttimaan niitä ikäkorotuksia, jotka hänelle kuuluvat hänen virkavuosiensa perusteella oikeusneuvosmiehenvirassa, maaherra harkitsee oikeaksi, nojautuen Helsingin kaupungin kunnallisten viranpitäjäin palvelusehtosäännön 8 §:ään sekä kaupungin viranpitäjäin palkkaussäännön 3 §:ään, kumota kaupunginvaltuuston päätöksen, mikäli siinä valittajalta oli kielletty oikeus ikäkorotuksiin, ja velvoittaa kaupungin v.t. kunnallispormestari Gottlebenille suorittamaan hänelle oikeusneuvosmiehenä tulevat ikäkorotukset siltä ajalta, jolloin hän väliaikaisesti hoitaa kaupungin kunnallispormestarin virkaa.

---

[2]) Valt. pöytäk. 9 p. toukok. 10 §. — [2]) S:n 19 p. syysk. 4 §.

Tästä päätöksestä kaupunginvaltuusto päätti [1]) valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen ja tällöin m. m. huomauttaa, että maaherran omaksuman palvelusehtosäännön määräysten tulkinnan mukaisesti herra Gottlebenillä oli oikeus saada kyseelliset ikäkorotukset kunnallispormestarinvirkaan liittyvien palkkaetujen lisäksi, mikä merkitsi, että kerran saavutetut ikäkorotukset oli maksettava niin kauan kuin viranpitäjällä oli vakinainen virka siitä huolimatta, hoitiko hän sitä vai ei. Palvelusehtosäännössä kuitenkin määrättiin, että palkkaus, siihen luettuna ikäkorotukset, oli maksettava ainoastaan kun asianomainen todella hoiti virkaa, mistä määräyksestä oli myönnetty joitakin säännön 18 §:ssä mainittuja poikkeuksia. Vaikkakin herra Gottleben edelleen oli oikeusneuvosmiehenviran haltija, esti kyseellinen viranhoitomääräys häntä hoitamasta vakinaisia virkatehtäviään. Asian niin ollen valittaja ei voinut saada oikeusneuvosmiehenvirkaan liittyvää palkkaansa eikä osaa siitä ilman että kaupunginvaltuusto erityisellä päätöksellä oli siihen suostunut, mikä myöskin kaupungin viranpitäjäin palvelusehtosäännön 18 §:ssä selvästi lausuttiin.

Viranpitäjäin sairauden aikaiset sijaisuuspalkkiot. Lääketieteenlisensiaatti E. Svanljung anoi, että hänelle siltä ajalta, jona hän viransijaisena oli hoitanut Nikkilän sairaalan ylilääkärinvirkaa, myönnettäisiin paitsi mainittuun virkaan liittyviä palkkaetuja myöskin ne ikäkorotukset, jotka hän oli saavuttanut vakinaisessa virassaan sairaalan ensimmäisenä alilääkärinä, ja lääketieteenlisensiaatti A. Troupp, että hän siltä ajalta, jona hän viransijaisena oli hoitanut saman sairaalan ensimmäisen alilääkärin tointa, saisi nostaa sekä tähän virkaan liittyvät palkkaedut että ne ikäkorotukset, jotka kuuluivat hänelle hänen vakinaisessa virassaan sairaalan alilääkärinä, mutta kaupunginvaltuusto päätti [2]) jättää molemmat anomukset huomioon ottamatta, koska viransijaisuuspalkkioiden vahvistaminen oli rahatoimikamarin asia.

Oikeus palkan nauttimiseen ammattiopintoja varten myönnetyn virkavapauden ajalta. Nikkilän sairaalan osastonhoitajatar M. Svensson ja kulkutautisairaalan osastonhoitajatar G. Laaksonen oikeutettiin [3]) saamaan koko palkkansa siltä kuuden viikon ajalta, joksi he olivat saaneet virkavapautta käydäkseen Städtische Schwesterschaft nimisen dresdeniläisen yhtymän kutsumina opiskelutarkoituksessa erinäisissä Saksan sairaaloissa.

Valmistavan tyttöjen ammattikoulun opettajatar E. Bremer, joka oli ollut virkavapaana kymmenen päivän ajan seuratakseen opetusta Tukholman ammattikouluissa, oikeutettiin [4]) saamaan koko palkkansa mainitulta ajalta. Neiti Bremerin sijaisen palkkio, 866: 70 markkaa, maksettaisiin talousarvion määrärahasta Sijaispalkkiot muissa kuin sairaustapauksissa.

Hyväksyttyjä anomuksia saada lukea hyväkseen virkavuosia ikäkorotuksen saamiseksi. Toisen kaupunginvoudin konttorin kanslia-apulainen H. Andersson, joka oli hoitanut tointaan tilapäisenä apulaisena kesäkuun 27 p:stä 1925 tammikuun 1 p:ään 1926 ja yhteismäärärahasta palkattuna ylimääräisenä apulaisena viimeksimainitusta päivästä syyskuun 1 p:ään 1927, jolloin hänen toimensa otettiin vakinaiseen menosääntöön, oikeutettiin [5]) ikäkorotuksen saamiseksi lukemaan hyväkseen koko palvelusaikansa heinäkuun 1 p:stä 1925 lähtien.

Verotusvalmistelukunnan toinen sihteeri J. E. Blomkvist, joka heinäkuun 15 p:nä 1924 määrättiin hoitamaan edellisen haltijan kuoltua avoi-

[1]) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. 6 §. — [2]) S:n 14 p. marrask. 15 ja 16 §. — [3]) S:n 17 p. lokak. 8 §. — [4]) S:n 30 p. toukok. 17 §. — [5]) S:n 13 p. kesäk. 38 §.

meksi tullutta verotusvalmistelukunnan toisen sihteerin virkaa ja joulukuun 21 p:nä 1926, valmistelukunnan uudistamisesta tehdyn ehdotuksen rauettua valittiin tämän viran vakinaiseksi haltijaksi, oikeutettiin [1]) lukemaan ikäkorotukseen oikeuttaviksi virkavuosiksi koko vuoden 1924 elokuun 1 p:n jälkeinen aika, kuitenkin siten, että ikäkorotus kolmen vuoden palveluksesta oli maksettava hänelle vasta toukokuun 1 p:stä 1928.

Verotusvalmistelukunnan vahtimestarinapulainen L. I. Sivén, joka oli ollut valmistelukunnan palveluksessa tammikuun 15 p:stä 1923 ja koko palvelusaikansa hoitanut samoja tehtäviä, oikeutettiin [2]) siitä huolimatta, että hänen toimensa oli kuulunut vakinaiseen palkkasääntöön vasta vuoden 1928 tammikuun 1 p:stä lähtien, ikäkorotusten saamiseksi lukemaan hyväkseen koko ensiksi mainitun päivän jälkeinen aika, kuitenkin siten, että ikäkorotus kolmen vuoden palveluksesta oli maksettava hänelle lokakuusta lähtien.

Rahatoimikonttorin kirjanpitäjä K. J. Söderlund, joka ennenkuin hän heinäkuun 1 p:nä astui mainittuun virkaan, yhteensä 11 vuotta ja 7 kuukautta oli hoitanut kassanhoitajan toimia konttorissa, siitä 2 vuotta ja 11 kuukautta ylimääräisenä apulaisena ja 2 vuotta ja 5 kuukautta virkaatekevänä työväenpalkkojen kassanhoitajana, oikeutettiin [3]) ikäkorotusten saamiseksi lukemaan hyväkseen koko edellä mainittu virka-aikansa ja saamaan ikäkorotus kymmenen vuoden palveluksesta heinäkuun 1 p:stä lukien.

Talonisännöitsijän kanslian vahtimestari K. Sandberg, joka oli hoitanut tointaan sopimuksen mukaan marraskuun 1 p:stä 1922 tammikuun 1 p:ään 1928, jolloin se otettiin vakinaiseen menosääntöön, oikeutettiin [4]) ikäkorotuksen saamiseksi lukemaan hyväkseen koko se aika, jona hän oli hoitanut edellä mainittuja vahtimestarintehtäviä, kuitenkin siten, että hänen ikäkorotuksensa kolmen vuoden palveluksesta oli maksettava maaliskuun 1 p:stä lukien.

Myöskin talonisännöitsijän kanslian konekirjoittajatar P. Grönberg oikeutettiin [5]) edellämainitussa tarkoituksessa lukemaan hyväkseen vuoden 1923 heinäkuun 15 p:n ja vuoden 1928 tammikuun 1 p:n välinen aika, jona hän oli hoitanut tointaan sopimuksen mukaan. Hänen ikäkorotuksensa kolmen vuoden palveluksesta oli maksettava maaliskuun 1 p:stä lukien.

L. Reiman, joka maaliskuun 15 p:nä 1926 valittiin revisionikonttorin vahtimestariksi, oikeutettiin [6]) ikäkorotusten saamiseksi lukemaan hyväkseen vuoden 1923 tammikuun 15 p:n ja vuoden 1926 maaliskuun 15 p:n välinen aika, minkä hän sopimuksen nojalla oli toiminut rahatoimikonttorin vahtimestarinapulaisena. Hänen ikäkorotuksensa oli maksettava maaliskuun 1 p:stä lukien.

Satamakonttorin konttorikirjurit M. Roos ja M. Gylling oikeutettiin [7]) lukemaan ikäkorotukseen oikeuttaviksi virkavuosiksi se aika, jonka he ennen nimitystään toimiensa vakinaisiksi haltijoiksi olivat hoitaneet niitä virkaatoimittavina, eli neiti Roos tammikuun 1 p:stä huhtikuun 1 p:ään 1926 ja neiti Gylling tammikuun 1 p:stä 1926 tammikuun 1 p:ään 1928.

Tuberkuloosihuoltolan apulaislääkäri E. Qvarnström, joka oli hoitanut virkaansa marraskuun 1 p:stä 1924 kertomusvuoden alkuun erityisestä määrärahasta palkattuna ja viran tultua palkkajärjestelyssä luokitelluksi tammikuun 1 p:stä saaden 11 palkkaluokan mukaisen palkan, oikeutettiin [8]) lukemaan ikäkorotukseen oikeuttava virka-aikansa alkavaksi marraskuun 1 p:stä 1924, kuitenkin siten, että ensimmäinen ikäkorotus kolmen vuoden pal-

[1]) Valt. pöytäk. 9 p. toukok. 16 §. — [2]) S:n 17 p. lokak. 9 §. — [3]) S:n 28 p. marrask. 21 §. — [4]) S:n 8 p. helmik. 9 §. — [5]) S:n 8 p. helmik. 10 §. — [6]) S:n 7 p. maalisk. 3 §. — [7]) S:n 31 p. lokak. 21 §. — [8]) S:n 9 p. toukok. 7 §.

veluksesta oli maksettava hänelle maaliskuun 1 p:stä. Päätöksen aiheuttama lisäkustannus, 2,850 markkaa, oli suoritettava talousarvion määrärahasta Uusien virkain palkat ja palkankorotukset.

Lihantarkastuksen näytteenottajat K. Lilja, J. E. Kuhlman ja E. Karlsson oikeutettiin [1]) lukemaan ikäkorotukseen oikeuttaviksi virkavuosiksi se aika, minkä he ennen nimitystään kaupungin toimeen olivat olleet Helsingin maidontarkastusyhdistyksen palveluksessa, Lilja toukokuun 1 p:stä 1921 helmikuun 1 p:ään 1923, Kuhlman helmikuun 1 p:stä kesäkuun 1 p:ään 1923 ja Karlsson lokakuun 1 p:stä 1923 maaliskuun 1 p:ään 1924, kuitenkin siten, että Liljan ikäkorotus kuuden vuoden palveluksesta maksettaisiin lokakuun 1 p:stä lähtien.

Humaliston sairaalan ylihoitajatar E. Wallin oikeutettiin [2]) lukemaan ikäkorotukseen oikeuttaviksi virkavuosiksi vuoden 1925 toukokuun 1 p:n ja vuoden 1928 maaliskuun 2 p:n välinen aika, jona hän hoiti tointaan virkaatoimittavana.

Köyhäinhoitolautakunnan kanslian kirjuriapulainen H. Spranger oikeutettiin [3]) ikäkorotukseen oikeuttaviksi virkavuosiksi lukemaan vuosien 1918 ja 1919 toukokuun 1 p:n välinen aika, jonka hän ennen nimitystään viran vakinaiseksi haltijaksi oli hoitanut sitä virkaatoimittavana. Samalla valtuusto määräsi, että ikäkorotus kymmenen vuoden palveluksesta oli maksettava neiti Sprangerille marraskuun 1 p:stä lähtien.

Suomenkielisten kansakoulujen veistonopettajan apulainen T. Koskinen oli anonut oikeutta saada ikäkorotusta varten lukea hyväkseen vuoden 1916 heinäkuun 10 p:n ja vuoden 1924 syyskuun 3 p:n välisen ajan, jonka hän oli ollut sähkölaitoksen palveluksessa, sekä vuoden 1924 syyskuun 3 p:n ja joulukuun 31 p:n välisen ajan, jonka hän ennen nimitystään veistonopettajan apulaisen toimen vakinaiseksi haltijaksi väliaikaisesti oli sitä hoitanut, mutta koska Koskisen työ sähkölaitoksessa oli ollut aivan toista laatua kuin hänen toimensa kansakouluissa ja koska hän oli siitä saanut tuntipalkan, kaupunginvaltuusto päätti [4]) evätä esityksen, mikäli se koski ensinmainitussa laitoksessa palveltuja virkavuosia, mutta oikeuttaa hakijan lukemaan hyväkseen vuoden 1924 syyskuun 1 p:n jälkeisen ajan.

Kaasulaitoksen avustava johtotyöinsinööri K. Lindholm, joka oli hoitanut virkaansa kesäkuun 1 p:stä 1923 lähtien, mutta vasta marraskuun 2 p:stä 1926 sen vakinaisena haltijana, oikeutettiin [5]) lukemaan koko edellä mainittu virka-aikansa ikäkorotukseen oikeuttaviksi virkavuosiksi, kuitenkin siten, että hänen ensimmäinen ikäkorotuksensa kolmen vuoden palveluksesta oli maksettava marraskuusta lähtien.

Kaasulaitoksen sivutuotteiden myynnin esimies E. Högberg, joka oli ollut 18 vuotta laitoksen palveluksessa konttoristina, mutta vasta maaliskuusta 1924 lähtien myyntiosaston esimiehenä, oikeutettiin [6]) lukemaan ikäkorotukseen oikeuttaviksi virkavuosiksi koko virka-aikansa kaasulaitoksessa, kuitenkin siten, että hän marraskuun 1 p:stä saisi ikäkorotuksensa 10 vuoden palveluksesta.

Kaasulaitoksen laborantti R. Succo, joka oli hoitanut tointansa vuoden 1925 kesäkuun 15 p:stä lähtien, aluksi tilapäisenä apulaisena, sitten yhteismäärärahasta palkattuna ylimääräisenä apulaisena ja vuoden 1928 alusta vakinaisena

---

[1]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. 31 §. — [2]) S:n 25 p. huhtik. 27 §. — [3]) S:n 31 p. lokak. 20 §. — [4]) S:n 25 p. huhtik. 20 §. — [5]) S:n 31 p. lokak. 16 §. — [6]) S:n 14 p. marrask. 19 §.

sääntöpalkkaisena viranpitäjänä, oikeutettiin [1]) ikäkorotuksen saamiseksi lukemaan hyväkseen koko virka-aikansa heinäkuun 1 p:stä 1925 lähtien.

Kaupungin teknillisten laitosten hallitus anoi, että kaasulaitoksen koksiesimies K. Leino, joka oli ollut kaasulaitoksen palveluksessa kuukausipalkoin vuodesta 1908 vuoteen 1921, jolloin hänen toimessaan saamansa sairauden takia oli pakko luopua siitä, ja joka sen jälkeen oli toiminut saman laitoksen palveluksessa tuntipalkoin vuoden 1928 alkuun, jolloin hänet uudestaan otettiin kuukausipalkkaiseen toimeen, saisi ikäkorotuksen saamiseksi lukea hyväkseen koko sen ajan, jonka hän kuukausipalkoin oli ollut kaasulaitoksen palveluksessa, ja kaupunginvaltuusto päätti [2]) poiketen voimassa olevan palvelusehtosäännön määräyksistä oikeuttaa koksiesimies Leinon huhtikuun 1 p:stä saamaan ikäkorotuksen kymmenen vuoden palveluksesta. Päätöksestä aiheutuvat lisäkustannukset, 5,400 markkaa, oli maksettava talousarvion määrärahasta Uusien virkain palkat ja palkankorotukset.

Sähkölaitoksen Kallion aseman esimies G. A. Lemström, joka oli ollut laitoksen palveluksessa kesäkuun 16 p:stä 1909 heinäkuun 31 p:ään 1918, jolloin hänen kapinaan osaaottaneena oli pakko erota, ja sen jälkeen uudestaan joulukuusta 1927 lähtien, oikeutettiin [3]) ikäkorotusten y. m. etujen saamiseksi lukemaan hyväkseen koko edellä mainittu palvelusaikansa.

Sähkölaitoksen Töölön aseman esimies T. Valtonen, joka oli ollut laitoksen palveluksessa maaliskuun 15 p:stä 1925, ensiksi ylimääräisenä koneenkäyttäjänä pääasemalla ja tammikuun 1 p:stä 1927 Töölön aseman vakinaisena esimiehenä, oikeutettiin [4]) ikäkorotusten saamiseksi lukemaan hyväkseen koko edellä mainittu palvelusaikansa, kuitenkin siten, että ikäkorotus kolmen vuoden palveluksesta oli maksettava hänelle kesäkuun 1 p:stä lähtien.

Rakennuskonttorin satamaosaston avustava insinööri G. Lind, joka maaliskuun 1 p:stä 1925 oli hoitanut samoja tehtäviä kaupungin palveluksessa, tammikuun 1 p:ään 1928 sopimuspalkoin ja sen jälkeen sääntöpalkkaisena viranpitäjänä saaden 13 palkkaluokan mukaisen palkan, oikeutettiin [5]) ikäkorotuksen saamiseksi lukemaan hyväkseen koko edellä mainittu virka-aikansa, kuitenkin siten, että ikäkorotus kolmen vuoden palveluksesta oli maksettava hänelle syyskuun 1 p:stä lähtien.

Rakennuskonttorin katu- ja viemäriosaston työpäällikkö K. J. Willandt, joka määräyksen nojalla oli hoitanut virkaansa huhtikuun 1 p:stä 1919 s. v. syyskuun 9 p:ään, jolloin hänet nimitettiin sen vakinaiseksi haltijaksi, oikeutettiin [6]) ikäkorotusten saamiseksi lukemaan hyväkseen koko edellä mainittu virka-aika.

Evättyjä anomuksia saada lukea hyväkseen virkavuosia. Ulosottoapulainen R. Nordman oli anonut, että hän ikäkorotusten saamiseksi saisi lukea hyväkseen vuoden 1916 toukokuun 1 p:n ja vuoden 1923 kesäkuun 1 p:n välisen ajan, jonka hän oli palvellut kaupungin halkokonttorissa työnjohtajana ja rahastonhoitajana, sekä vuoden 1924 heinäkuun 1 p:n ja vuoden 1927 maaliskuun 1 p:n välisen ajan, jonka hän oli ollut Suvilahden kasarmin järjestysmiehenä, mutta kaupunginvaltuusto päätti [7]) evätä hänen anomuksensa, koska hänen aikaisempi toimintansa kaupungin palveluksessa oli ollut aivan toista laatua kuin hänen työnsä ulosottoapulaisena sekä koska hänen eroamisestaan halkokonttorista kului toista vuotta, ennenkuin hän uudestaan tuli kunnan toimeen.

Satamahallituksen tekemän anomuksen, että satamatarkastuskonstaapelit K. Heikkilä ja K. F. Karlsson ikäkorotusten saamiseksi saisivat lukea hy-

[1]) Valt. pöytäk. 13 p. kesäk. 37 §. — [2]) S:n 9 p. toukok. 15 §. — [3]) S:n 22 p. helmik. 16 §. — [4]) S:n 5 p. syysk. 30 §. — [5]) S:n 5 p. syysk. 39 §. — [6]) S:n 19 p. syysk. 30 §. — [7]) S:n 12 p. jouluk. 40 §.

väkseen sen ajan, jonka he olivat palvelleet vakinaisina satamakonstaapeleina, kaupunginvaltuusto epäsi [1]), koska edellinen virka kuului ylempään palkkaluokkaan kuin jälkimmäinen.

Samaten valtuusto epäsi [2]) työnvälitystoimiston apulaisen S. Rechardtin anomuksen, että hän saisi ikäkorotusta varten lukea hyväkseen sen ajan, jonka hän oli palvellut toimistossa yhteismäärärahasta palkattuna, koska hänen nimityksensä vakinaiseksi apulaiseksi merkitsi siirtymistä suurempipalkkaiseen toimeen.

Raastuvanoikeuden puheenjohtajain palkkiot. Huomauttaen, että raastuvanoikeuden osastojen II—VIII puheenjohtajat eivät saaneet täyttä korvausta suorittamastaan runsaasta, vastuullisesta ja vaativasta työstä, yhteinen raastuvanoikeus anoi [3]), että heidän palkkionsa korotettaisiin 8,000 markasta 12,000 markkaan vuodessa, mutta kaupunginvaltuusto epäsi [3]) tämän anomuksen.

Majoituslautakunnan virkailijain palkkiot. Kaupunginvaltuusto päätti [4]) säädetyssä järjestyksessä anoa Uudenmaan läänin maaherralta, että majoituslautakunnan viranpitäjäin palkkiot vuodelta 1927 vahvistettaisiin yhteensä 8,700 markaksi, mikä määrä vuoden 1927 menosäännön mukaisesti oli heille maksettu. Maaherra hyväksyi [5]) tämän esityksen.

Osanotosta rakennuskatselmuksiin suoritettava palkkio. Kaupunginvaltuusto päätti [6]), että terveydenhoitolautakunnan edustajana kaupungin rakennusjärjestyksessä säädettyihin rakennuskatselmuksiin osaaottavan henkilön vuosipalkkio korotettaisiin 2,500 markasta 12,000 markkaan vuoden 1929 alusta lukien.

Asiantuntijalausunnosta suoritettava palkkio. Filosofianmaisteri K. G. Bergman ja insinööri W. von Greyerz, jotka olivat laatineet kaupungin viemäriolojen järjestelyä koskevan mietinnön, olivat määränneet tästä palkkiokseen edellinen 30,000 markkaa ja jälkimmäinen 5,000 Ruotsin kruunua, ja kaupunginvaltuusto päätti [7]) osoittaa nämä rahamäärät, yhteensä 83,300 markkaa, Sekalaisten menojen pääluokassa olevista käyttövaroistaan.

Lentokoneiden laskeutumis- ja oleskelumaksut. Satamahallituksen laadittua ehdotuksen tariffiksi, jonka mukaan Helsingissä oli kannettava lentokoneiden laskeutumis- ja oleskelumaksuja, kaupunginvaltuusto päätti [8]) puolestaan hyväksyä kyseellisen ehdotuksen erinäisin rahatoimikamarin ehdottamin muutoksin [9]). Sisäasiainministeriö vahvisti valtuuston päätöksen kesäkuun 26 p:nä.

Tuberkuloosisairaalan hoitomaksut. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [10]) puolestaan kaupungin sairaalain hallituksen laatiman Helsingin tuberkuloosisairaalassa suoritettavien hoitomaksujen taksaehdotuksen [11]), ja Uudenmaan läänin maaherra vahvisti [12]) valtuuston päätöksen toukokuun 11 p:nä.

Haagan ja Munkkiniemen linjain raitiotiemaksut. Eräiden Ruskeasuon ja Uudenpellon asukkaiden anottua, että kaupungin ja mainittujen esikaupunkien välisestä raitiotiematkasta suoritettava maksu alennettaisiin samaan määrään, joka kannettiin matkasta kaupungin sisäpuolella, Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö, jolta oli hankittu lausunto tästä anomuksesta, oli ilmoittanut suostuvansa ottamaan käytäntöön alennetun tariffin kyseellisellä ja Munkkiniemen linjalla, jos kaupungin viranomaiset katsoivat siihen olevan riittävän

---

[1]) Valt. pöytäk. 5 p. syysk. 49 ja 50 §. — [2]) S:n 13 p. kesäk. 41 §. — [3]) S:n 3 p. lokak. 31 §; vrt. v:n 1927 kert. s. 61. — [4]) Valt. pöytäk. 25 p. tammik. 25 §. — [5]) S:n 7 p. maalisk. 1 §. — [6]) S:n 5 p. syysk. 42 §. — [7]) S:n 25 p. huhtik. 15 §; vrt. v:n 1927 kert. s. 262. — [8]) Valt. pöytäk. 8 p. helmik. 20 §. — [9]) Ks. Kunnall. asetuskok. s. 61. — [10]) Valt. pöytäk. 22 p. helmik. 17 §. — [11]) Ks. Kunnall. asetuskok. s. 11. — [12]) Valt. pöytäk. 5 p. syysk. 6 §.

painavia syitä. Kuitenkin yhtiö halusi pidättää itselleen oikeuden uuden tariffin voimaanastumisajan määräämiseen, koska sitä ennen olisi suoritettava erinäisiä odotettavissa olevan liikenteen lisääntymisen vaatimia lisärakennustöitä. Rahatoimikamarin esittämän ja yhtiön hyväksymän ehdotuksen mukaisesti vahvistettaisiin vyöhykerajat, jotka sijoitettaisiin Haagan linjalla Ruskeasuon pysäkille ja Munkkiniemen linjalla Johannesbergin pysäkille. Uuden tariffin mukaiset maksut olivat seuraavat:

1) Matkasta Ruskeasuolle ja Uuteenpeltoon sekä Johannesbergiin (Meilahti)
   a) Yksinkertainen matka kaupungissa 1 markka ynnä siirtomaksu 50 penniä ..... Smk 1: 50
   b) Alennuslippu kaupungin sisällä $71\,^3/_7$ penniä ynnä siirtomaksu 50 penniä..... » 1: $21\,^3/_7$
   c) Yksinkertainen matka yksinomaan esikaupunkilinjoilla.. » 1: 50
   d) Alennuslippu yksinomaan esikaupunkilinjoilla ..... » 1: —

2) Matkasta Ruskeasuolta ja Meilahdesta mihin paikkaan tahansa kaupungin raitiotieverkossa
   a) Yksinkertainen matka ..... Smk 1: 50
   b) Alennettu maksu ..... » 1: —

Matkasta vyöhykerajan ulkopuolella olevaan paikkaan (Haagaan, Munkkiniemeen) ja päinvastoin olisivat kaikki kohdissa 1) ja 2) mainitut lippujen hinnat 50 penniä suuremmat ja nousisivat siis samaan määrään, joka ennen ehdotettua maksujen huojistamista suoritettiin linjoilla kuljetun matkan pituudesta riippumatta.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [1]) toivomuksenaan lausua, että edellä ehdotettu Haagan ja Munkkiniemen linjojen raitiotiemaksujen tariffi astuisi voimaan heti kun odotettavissa olevan lisääntyneen liikenteen aiheuttamat työt oli suoritettu.

Lisämäärärahoja raastuvanoikeudelle. Kaupunginvaltuusto myönsi [2]) yhteensä 80,000 markkaa lisäystä vuoden menosääntöön merkittyyn raastuvanoikeuden tarverahamäärärahaan, joka oli havaittu riittämättömäksi pääasiassa sen johdosta, että puhtaaksikirjoitusmenot olivat jatkuvasti lisääntyneet. Lisämäärärahasta oli 40,000 markkaa otettava Sekalaisten menojen pääluokassa olevista valtuuston käyttövaroista ja 40,000 markkaa vuoden tilierotuksesta.

Lisämääräraha toiselle kaupunginvoudille. Kaupunginvaltuusto osoitti [3]) vuoden tilierotuksesta 30,000 markkaa lisäykseksi toisen kaupunginvoudin tarverahoihin, jotka olivat osoittautuneet riittämättömiksi etusijassa koska lomakkeiden painatuskustannukset olivat olleet arvioituja suuremmat.

Lisämäärärahoja raatihuoneen arkistolle. Sekalaisten menojen pääluokassa olevista käyttövaroistaan kaupunginvaltuusto myönsi [4]) 15,000 markan lisäyksen raatihuoneen arkiston tarverahamäärärahaan, joka ei riittänyt sen johdosta, että tuomiokirjat oli sidottu useampiin niteisiin kuin aikaisemmin, mikä lisäsi sidontakustannuksia.

Lisämäärärahoja rahatoimikamarin käytettäväksi. Rahatoimikamarin esityksestä kaupunginvaltuusto myönsi [5]) vuoden tilierotuksesta seuraavat lisämäärärahat: kamarin käyttövaroihin 100,000 markkaa, kamarin jäsenten

[1]) Valt. pöytäk. 30 p. toukok. 34 §. — [2]) S:n 5 p. syysk. 62 § ja 28 p. marrask. 9 §. — [3]) S:n 3 p. lokak. 23 §. — [4]) S:n 12 p. jouluk. 25 §. — [5]) S:n 12 p. jouluk. 45 §.

palkkioiksi 15,000 markkaa, tilapäisiä apulaisia ja asiantuntijalausuntoja varten 30,000 markkaa sekä vuoden varrella myönnettäviä eläkkeitä ja apurahoja varten 50,000 markkaa.

Lisämäärärahoja verotusvalmistelukunnalle. Koska vuoden menosääntöön verotusvalmistelukunnan tilapäisiä työvoimia varten merkitty määräraha oli havaittu riittämättömäksi, kaupunginvaltuusto myönsi [1]) käyttövaroistaan Sekalaisten menojen pääluokasta tähän tarkoitukseen 40,000 markan lisämäärärahan sekä tämänkin määrärahan tultua käytetyksi vielä 50,000 markkaa talousarvion määrärahasta Uusien virkain palkat ja palkankorotukset.

Kaupungin talojen määrärahain ylittäminen. Rahatoimikamari oli oikeuttanut talonisännöitsijän ylittämään vuoden 1927 menosääntöön poliisilaitokselle luovutettujen talojen valaistusta varten myönnettyä määrärahaa 9,000 markkaa ja saman vuoden menosäännössä olevaa erinäisten muiden kaupungin kiinteistöjen valaistusmäärärahaa 14,000 markkaa, ja kaupunginvaltuusto päätti [2]) hyväksyä kamarin toimenpiteen.

Satamahallintoa varten myönnettyjen määrärahain ylittäminen. Rahatoimikamarin sallittua satamahallituksen yhteensä 49,626: 15 markalla ylittää erinäisiä satamahallinnon vuoden 1927 menosäännön määrärahoja kaupunginvaltuusto kamarin anomuksesta päätti [3]) ainoastaan hyväksyä tämän toimenpiteen.

Määräraha satamakannantakonttorille. Päätettyään [4]), että perustettaisiin viides satamakannantakonttorin haaraosasto, sekä uskottuaan siinä toimitettavan kannannan Helsingin makasiiniosakeyhtiölle kaupunginvaltuusto osoitti [5]) 150,000 markkaa käyttövaroistaan Sekalaisten menojen pääluokasta sekä 100,000 markkaa vuoden tilierotuksesta sen korvauksen peittämiseksi, jonka yhtiö oli vaatinut tämän tehtävän hoitamisesta.

Lisämääräraha satamakannantaa varten. Koska vuoden menosääntöön Helsingin makasiiniosakeyhtiölle satamakannannan toimittamisesta suoritettavaa korvausta varten merkitty määräraha ei riittänyt tarkoitukseensa, kaupunginvaltuusto myönsi [6]) siihen vuoden tilierotuksesta 70,000 markan lisäyksen.

Määrärahoja rakennustarkastuskonttorille [7]). Koska kaupungin rakennustoiminta osoitti jatkuvan lisääntymisen merkkejä, kaupunginvaltuusto katsoi [8]) tarpeelliseksi merkitä vuoden 1929 menosääntöön määrärahat kahden avustavan rakennusinsinöörin palkkaamiseksi rakennustarkastuskonttoriin koko vuodeksi 1929 ja kolmen ylimääräisen avustavan insinöörin tai arkkitehdin palkkaamiseksi kahdeksaksi kuukaudeksi mainittua vuotta.

Kaupunginvaltuusto osoitti [9]) talousarvion määrärahasta Uusien virkain palkat ja palkankorotukset 20,000 markkaa käytettäväksi avustavan tarkastajan ja rakennusinsinöörin palkkaamiseksi rakennustarkastuskonttoriin syyskuun 1 p:stä ja joulukuun 1 p:stä lähtien. Kyseelliset virkamiehet olivat olleet konttorin palveluksessa edellinen vuoden alusta ja jälkimmäinen huhtikuun 1 p:stä ja saaneet palkkansa talousarvioon tätä tarkoitusta varten merkitystä määrärahasta. Samalla valtuusto päätti [9]), että kahden rahatoimikamarin luvalla kahdeksaksi kuukaudeksi konttorin palvelukseen otetun ylimääräisen valvojan palkka, joka oli suoritettu kamarin käyttövaroista, pantaisiin mak-

---

[1]) Valt. pöytäk. 30 p. toukok. 14 § ja 3 p. lokak. 20 §. — [2]) S:n 25 p. tammik. 17 §. — [3]) S:n 22 p. helmik. 14 §. — [4]) Ks. tätä kert. s. 56 ja 121. — [5]) Valt. pöytäk. 8 p. helmik. 12 § ja 14 p. marrask. 5 §. — [6]) S:n 14 p. marrask. 5 §. — [7]) Ks. tätä kert. s. 133. — [8]) Valt. pöytäk. 5 p. syysk. 24 §. — [9]) S:n 3 p. lokak. 21 §.

settavaksi edellä mainitusta talousarvion määrärahasta Uusien virkain palkat ja palkankorotukset.

Lisämäärärahoja palolaitokselle. Palolaitokselle myönnettiin [1]) vuoden tilierotuksesta 50,000 markan suuruinen määräraha joidenkin laitoksen ruiskuautojen perusteellista korjaamista varten.

Sekalaisten menojen pääluokassa olevista käyttövaroistaan kaupunginvaltuusto myönsi [2]) palotoimikunnalle lisämäärärahoja yhteensä 15,792: 45 markkaa, siitä 1,800 markkaa lisäykseksi palolaitoksen vuokrarahoihin, 3,000 markkaa tarverahoihin ja 10,992: 45 markkaa autovakuutusten määrärahaan.

Määrärahoja poliisilaitokselle. Kaupunginvaltuusto päätti kaupungin puolesta sitoutua suorittamaan $^2/_7$ niiden viiden puhelimen hankintakustannuksista, 19,000 markasta, ja kunnossapitokustanuksista, 2,400 markasta, jotka hankittaisiin erinäisten poliisilaitoksen virkailijain yksityisasuntoihin etsivän osaston toiminnan helpottamiseksi virastoajan päätyttyä [3]); poliisilaitokselle hankittavien viiden hevosen ostokustannuksista, jotka kaikkiaan oli arvioitu 35,000 markaksi [4]); neljän kirjoituskoneen ostokustannuksista, 14,400 markasta, henkilövaa'an ostokustannuksista, 1,500 markasta, ja laitoksen moottoriajoneuvojen korjauskustannuksista, 58,000 markasta [5]); poliisilaitoksen antropometrisen toimiston voimassapitoa varten myönnetystä 18,600 markan lisämäärärahasta [6]); kaluston hankkimisesta Hietaniemenkadun uuteen poliisitaloon aiheutuvista kustannuksista, jotka oli arvioitu yhteensä 36,125 markaksi [7]); poliisilaitoksen moottoriajoneuvojen, pelastusveneiden y. m. hoitoa varten anotuista lisämäärärahoista, 95,000 markasta [8]); seuraavista yhteensä 45,150 markkaan nousevista anotuista lisämäärärahoista: 10,000 markkaa puhtaaksikirjoitus- ja tarverahamäärärahaan, 10,000 markkaa talousmenoihin, 10,000 markkaa puhelimien kunnossapitoon, 5,000 markkaa raitiotielippujen hankkimiseen, 4,000 markkaa poliisimestarin käytettäväksi arvaamattomiin menoihin virantoimituksessa, 2,000 markkaa etsivän osaston johtajan käytettäväksi poliisimestarille tehtävän tilityksen ehdolla sekä 4,150 markkaa siivoojattarien palkkaamiseen [9]); samoinkuin poliisilaitokselle hankittavan uuden patrulliauton ostokustannuksista, 60,000 markasta, joka osto oli välttämätön, sittenkuin oli osoittautunut, että eräs miehistöauto, joka oli aiottu tarkoitusta varten myönnetyillä 50,000 markalla muuttaa patrulliautoksi, jo oli niin kulunut, ettei sitä kannattanut [10]) perusteellisesti korjauttaa. Korjausmääräraha jätettäisiin sisäasiainministeriön päätöksen mukaisesti toistaiseksi käyttämättä.

Terveydenhoitomäärärahain ylittäminen. Terveydenhoitolautakunta oikeutettiin [11]) ylittämään vuoden 1927 menosääntöön parantolahoidon kustantamiseksi merkittyä määrärahaa 11,792: 10 markkaa ja tuberkelitautisten henkilöiden elintarpeita ja vuokra-avustuksia varten samaksi vuodeksi myönnettyä määrärahaa 906: 61 markkaa.

Rahatoimikamari ilmoitti sallineensa terveydenhoitolautakunnan ylittää vuoden 1927 menosäännön kulkutautien vastustamismäärärahaa enintään 1,500 markkaa, minkä toimenpiteen kaupunginvaltuusto kamarin anomuksesta hyväksyi [12]).

Terveydenhoitoa varten myönnettyjä määrärahoja. Pääluokkaan Terveyden-

---

[1]) Valt. pöytäk. 3 p. lokak. 22 §. — [2]) S:n 14 p. marrask. 11 §. — [3]) S:n 25 p. tammik. 8 §. — [4]) S:n 22 p. helmik. 8 §. — [5]) S:n 4 p. huhtik. 1, 3 ja 4 § sekä 19 p. syysk. 2 §. — [6]) S:n 25 p. huhtik. 7 § ja 5 p. syysk. 7 §. — [7]) S:n 25 p. huhtik. 8 §. — [8]) S:n 5 p. syysk. 5 § ja 12 p. jouluk. 4 §. — [9]) S:n 19 p. syysk. 1 §. — [10]) S:n 17 p. lokak. 2 §. — [11]) S:n 8 p. helmik. 11 §. — [12]) S:n 22 p. helmik. 13 §.

hoito merkityistä käyttövaroistaan kaupunginvaltuusto myönsi [1]) yhteensä 58,700 markkaa lisäystä erinäisiin vuoden menosääntöön terveydenhoitoa varten merkittyihin määrärahoihin, nimittäin 9,000 markkaa kulkutautien vastustamiseen, 6,000 markkaa lääkäri- ja yöpäivystystä varten, 11,000 markkaa maidontarkastusta varten, 700 markkaa terveystoimistolle sekä 32,000 markkaa veneerisiä tauteja sairastavien miesten poliklinikalle.

Vuoden tilierotuksesta kaupunginvaltuusto myönsi [1]) 230,000 markkaa lisäykseksi tuberkuloosihuoltotoimiston talousarviomäärärahoihin.

Sitäpaitsi kaupunginvaltuusto myönsi [2]) Sekalaisten menojen pääluokassa olevista käyttövaroistaan 190,000 markan määrärahan huonekalujen hankkimiseksi uudessa tuberkuloosisairaalassa olevaan tuberkuloosihuoltotoimiston huoneistoon.

Lisämääräraha kunnalliselle hammaspoliklinikalle. Kaupunginvaltuusto myönsi [3]) Terveydenhoito nimisessä pääluokassa olevista käyttövaroistaan 2,000 markan lisäyksen kunnallisen hammaspoliklinikan vuoden menosäännössä olevaan tarverahamäärärahaan.

Määrärahoja sairaaloille. Sairaanhoito nimiseen pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan kaupunginvaltuusto osoitti [4]) 289,775 markkaa kone- y. m. kaluston hankkimiseksi Kivelän sairaalan keittiörakennukseen.

Samasta määrärahasta valtuusto myönsi [5]) 32,000 markkaa laboratoorikojeiden hankkimiseksi Marian sairaalaan.

Lisämääräraha sairaanhoitoa varten. Kaupungin yleisten töiden hallituksen ilmoitettua, että erinäiset vuoden menosääntöön sairaanhoitoa varten merkityt määrärahat eri syistä olivat osoittautuneet riittämättömiksi tarkoituksiinsa, kaupunginvaltuusto osoitti [6]) vuoden tilierotuksesta tarvittavia lisämääräraha yhteensä 252,000 markkaa, siitä 97,000 markkaa Marian sairaalalle, 65,000 markkaa kulkutautisairaalalle ja 90,000 markkaa Kivelän sairaalalle.

Uusien leivinuunien hankkiminen Nikkilän sairaalaan. Sittenkuin oli selvitetty, että Nikkilän sairaalan keittiöosasto potilasmäärän yhä lisäännyttyä oli liian puutteellisesti varustettu ruuanvalmistuskojeilla ja että varsinkin uunilaitteet kaipasivat laajentamista, kaupunginvaltuusto päätti [7]), että sairaalaan hankittaisiin kolme sähköleivinuuniryhmää sekä että tähän tarkoitukseen merkittäisiin vuoden 1929 menosääntöön 81,500 markkaa, mikä määräraha tarpeen vaatiessa saatiin kuluvana vuonna ennakolta maksaa kaupunginkassasta.

Määrärahoja köyhäinhoitoa varten. Sekalaisten menojen pääluokassa olevista käyttövaroistaan kaupunginvaltuusto myönsi [8]) köyhäinhoitolautakunnalle 8,000 markan lisäyksen sen vuoden menosääntöön merkittyyn tarverahamäärärahaan.

Myöhemmin köyhäinhoitolautakunta ilmoitti, ettei myöskään vuoden menosäännössä oleva suoranaisten avustusten määräraha riittänyt tarkoitukseensa, koska uusi köyhäinhoitolaki oli ulottanut kunnan avustusvelvollisuuden laajempiin piireihin ja helpottanut kotipaikkaoikeuden saamista, minkä johdosta köyhäinhoidon avunsaajain luku oli vuosi vuodelta lisääntynyt, osin koska sairaaloissa vallitsi niin suuri tilanpuute, että kunnalliskotiin oli täytynyt ottaa paljon sellaisiakin henkilöitä, joita oikeastaan olisi pitänyt hoitaa sairaaloissa, mistä taas oli seurauksena, että suoranaisia avustuksia

[1]) Valt. pöytäk. 28 p. marrask. 25 §. — [2]) S:n 5 p. syysk. 44 §. — [3]) S:n 12 p. jouluk. 30 §. — [4]) S:n 25 p. tammik. 21 §. — [5]) S:n 25 p. tammik. 22 §. — [6]) S:n 14 p. marrask. 10 §. — [7]) S:n 21 p. maalisk. 7 §. — [8]) S:n 28 p. marrask. 11 §.

oli annettava henkilöille, jotka olivat laitoshoidon tarpeessa, mutta joita edellä mainitusta syystä ei voitu ottaa kunnalliskotiin eikä työlaitokseen. Myöskin kunnalliskodin lääkeaine- ja sidetarvikemääräraha oli riittämätön johtuen siitä, että kodin hoidokkien hoitopäivien luku oli harvinaisen suuri. Lautakunnan esityksen johdosta kaupunginvaltuusto päätti [1]) myöntää suoranaisten avustusten määrärahaan tarpeellisen 1,200,000 markan suuruisen lisäyksen, mistä 1,000,000 markkaa osoitettaisiin pääluokkaan Köyhäinhoito merkityistä valtuuston käyttövaroista ja 200,000 markkaa vuoden tilierotuksesta, sekä lääkeaineiden ja sidetarvikkeiden määrärahaan 15,000 markan lisäyksen niinikään vuoden tilierotuksesta.

Edellä mainituista käyttövaroistaan kaupunginvaltuusto myönsi [2]) 59,100 markan määrärahan korjausten suorittamiseksi köyhäinhoidon työtuvassa sekä työvälineiden ja taloustarpeiden, huonekalujen y. m. hankkimiseksi sinne samoinkuin 195,000 markkaa kyseellisen laitoksen voimassapitoon kuluvana vuonna.

Köyhäinhoitolautakunnan ilmoitettua, että kolme kunnalliskodin hevosista oli tullut käyttökelvottomiksi ja täytyi hävittää sekä ehdotettua, että niiden sijaan hankittaisiin kuorma-auto, kaupunginvaltuusto päätti [3]), merkitä vuoden 1929 menosääntöön 36,000 markan suuruisen määrärahan ehdotetun auton ostoon.

Kansakoulujen määrärahain ylittäminen. Ruotsinkielisten kansakoulujen talousarvioon koulutarvikkeiden ostamiseksi vuonna 1927 merkitty määräraha oli havaittu riittämättömäksi, m. m. koska oppikirjain hinnat olivat kohonneet. Tämän johdosta rahatoimikamari oli oikeuttanut koulujen johtokunnan ylittämään sanottua määrärahaa 22,000 markkaa, minkä toimenpiteen kaupunginvaltuusto hyväksyi [4]).

Korvaus kansakoulunoppilaiden koulunkäynnistä vieraassa kunnassa. Pääluokassa Opetus- ja sivistyslaitokset olevista käyttövaroistaan kaupunginvaltuusto myönsi [5]) tarpeellisen 60,000 markan lisäyksen vuoden talousarvion määrärahaan Korvaus muille kunnille Helsingistä kotoisin olevien kansakoulunoppilaiden koulunkäynnistä.

Määräraha valmistavalle poikain ammattikoululle. Päättäessään [6]) viilaajain osaston perustettavaksi valmistavaan poikain ammattikouluun valtuusto samalla päätti [7]) merkitä vuoden 1929 menosääntöön määrärahoja yhteensä 44,350 markkaa, siitä 16,750 markkaa koulun uuden osaston kuntoonpanoa ja sen juoksevia menoja varten sekä 27,600 markkaa uuden työnjohtajantoimen palkkaamiseksi. Sitäpaitsi olisi tuntiopettajain määrärahaa korotettava 4,320 markkaa, jotta metallitöiden osastolle voitaisiin ottaa yksi opettaja lisää.

Määrärahoja kirjapainokoululle. Kaupunginvaltuusto päätti [8]) merkitä vuoden 1929 menosääntöön 25,200 markan suuruisen määrärahan uuden latomisaineiden apuopettajan palkkaamiseksi kirjapainokouluun sekä vähentää koulun tuntiopettajia varten merkittyä määrärahaa 5,120 markkaa, mikä vähennys oli mahdollinen sen johdosta, että osa aikaisemmin tuntiopettajain hoitamaa opetusta siirtyi uudelle vakinaiselle opettajalle.

Määrärahoja kansanlastentarhoille. Kansanlastentarhain johtokunta toi esiin, että Kotikallion lastentarhan opettajattaret siihen asti ilman korvausta olivat hoitaneet mainitun lastentarhan kerhotoimintaa ja lukutupaa, mutta

[1]) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. 31 §. — [2]) S:n 5 p. syysk. 48 §. — [3]) S:n 19 p. syysk. 21 §. — [4]) S:n 25 p. tammik. 19 §. — [5]) S:n 19 p. syysk. 28 §. — [6]) Ks. tätä kert. s. 128. — [7]) Valt. pöytäk. 14 p. marrask. 9 §. — [8]) S:n 14 p. marrask. 9 §; ks. myös tätä kert. s. 98 ja 138.

että se oli käynyt heille ylivoimaiseksi lukutuvassa käyvien lasten lukumäärän tuntuvasti lisäännyttyä. Kaupunginvaltuusto päätti [1]) tämän johdosta oikeuttaa johtokunnan ottamaan vakinaisen opettajattaren jatkamaan edellä mainittua hyvin hyödyllistä toimintaa ja osoitti hänen palkkaamiseensa kuluvaksi vuodeksi tarpeellisen määrärahan, 8,400 markkaa, pääluokassa Opetuslaitokset olevista käyttövaroistaan. Edelleen johtokunta oli osoittanut, että saman lastentarhan varsinaisille lastentarhaosastoille tarvittiin yksi opettajatar lisää, ja tämän esityksen hyväksyen kaupunginvaltuusto päätti [1]) vuoden 1929 alusta lisätä Kotikallion lastentarhan vuosimäärärahoja molempien edellä mainittujen opettajattarien palkkaamiseen tarvittavalla rahamäärällä.

Kokemuksen osoitettua, ettei Aulan apulastentarhassa kauan yksityisillä varoilla ylläpidetyn kokopäiväosaston tarve ollut tilapäistä laatua, kaupunginvaltuusto päätti [2]), että kyseellisen lastentarhan yhteyteen syyskuun 1 p:stä lukien perustettaisiin kokopäiväosasto, jota varten apulastentarhaan perustettaisiin 6 palkkaluokkaan kuuluva opettajattarentoimi, ja osoitti uuden osaston ylläpitämiseen kuluvaksi vuodeksi 8,783 markkaa pääluokassa Opetus- ja sivistyslaitokset olevista käyttövaroistaan.

Lisämääräraha kaupunginkirjastolle. Koska kaupunginkirjaston kuluvan vuoden menosääntöön merkitty painatus- ja sidontamääräraha oli osoittautunut riittämättömäksi, kaupunginvaltuusto myönsi [3]) kirjastolle vuoden tilierotuksesta tarpeen vaatiman 40,000 markan suuruisen lisämäärärahan.

Teknillisten laitosten lisämäärärahat ja määrärahain ylitykset. Sittenkuin oli ilmennyt, että erinäiset teknillisten laitosten vuoden 1927 menosäännön määrärahat eivät riittäneet tarkoituksiinsa, kaupunginvaltuusto päätti [4]) vajauksen peittämiseksi myöntää vesijohtolaitokselle 75,000 markan, kaasulaitokselle 245,000 markan ja sähkölaitokselle 231,000 markan suuruisen lisämäärärahan, jotka kaikki otettaisiin vuoden 1927 tilierotuksesta.

Sitäpaitsi oikeutettiin [5]) kaasulaitos yhteensä 22,013: 24 markalla ja sähkölaitos 28,127: 50 markalla ylittämään erinäisiä laitosten vuoden 1927 menosäännön määrärahoja, jotka olivat osoittautuneet riittämättömiksi tarkoituksiinsa.

Lisämääräraha kaupungin yleisten töiden hallitukselle. Kaupunginvaltuusto osoitti [6]) vuoden tilierotuksesta tarpeen vaatiman 20,000 markan suuruisen lisäyksen vuoden talousarvioon merkittyihin kaupungin yleisten töiden hallituksen tarverahoihin.

Tavaralavojen hankkiminen. Yleisten töiden pääluokkaan ylimääräisiä töitä varten merkityistä käyttövaroistaan kaupunginvaltuusto myönsi [7]) kaupungin yleisten töiden hallitukselle 30,000 markan suuruisen määrärahan tavaralavojen hankkimiseen. Tähän tarkoitukseen talousarvioon merkitty määräraha oli osoittautunut liian niukaksi sen johdosta, että puuteollisuuden tuotteiden, varsinkin paperin ja selluloosan, vienti oli niin tuntuvasti lisääntynyt, etteivät käytettävissä olevat tavaralavat riittäneet tavarain pinoamiseen laitureille.

Kaupunginpuutarhan määrärahain ylittäminen. Vuoden 1927 menosääntöön merkitty kasvihuoneiden ja kaupunginpuutarhassa olevan asuinrakennuksen polttoainemääräraha oli osoittautunut liian niukaksi keväällä vallinneiden kylmien säiden takia, minkä johdosta rahatoimikamari oli oikeuttanut

[1]) Valt. pöytäk. 25 p. huhtik. 21 ja 22 §. — [2]) S:n 13 p. kesäk. 33 §. — [3]) S:n 17 p. lokak. 20 §. — [4]) S:n 25 p. tammik. 20 §. — [5]) S:n 7 p. maalisk. 4 §. — [6]) S:n 14 p. marrask. 12 §. — [7]) S:n 12 p. jouluk. 20 §.

kaupungin yleisten töiden hallituksen ylittämään puheenaolevaa määrärahaa 15,000 markkaa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) kamarin toimenpiteen.

Määräraha puistovartijain palkkaamiseksi. Rahatoimikamari ilmoitti sallineensa kaupungin yleisten töiden hallituksen 30,000 markalla ylittää vuoden menosääntöön puistovartijain palkkausta varten merkittyä määrärahaa, joka oli ollut riittämätön sen takia, että kaupungin istutuksien vartiointi oli ollut tehokkaampaa kuin talousarviota laadittaessa oli ollut tarkoitus. Kamarin anomuksesta kaupunginvaltuusto hyväksyi [2]) tämän toimenpiteen ja määräsi, että mainittu lisäkustannus oli suoritettava talousarvion määrärahasta Ylimääräisiä töitä kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan.

Määrärahat työntekijäin kesälomia y. m. varten. Kaupungin yleisten töiden hallitus oikeutettiin [3]) ylittämään vuoden 1927 menosääntöön kaupungin yleisissä töissä olevien työntekijäin kesälomia, sairausavustuksia ja tapaturmavakuutuksia varten merkittyjä määrärahoja yhteensä 212,404: 47 markkaa.

Puhtaanapitomäärärahain ylittäminen. Puhtaanapitohallitus oikeutettiin [4]) ylittämään erinäisiä puhtaanapitolaitoksen vuoden 1927 menosäännön määrärahoja, nimittäin lumitöiden määrärahaa 400,000 markkaa, hiekoitusmäärärahaa 40,000 markkaa, rautatierahtien määrärahaa 40,000 markkaa ja Helsingin kunnalle maksettavien verojen määrärahaa 1,020 markkaa.

Jätteiden käyttö. Rahatoimikamari ilmoitti asettaneensa komitean selvittelemään kysymystä kaupungissa koottujen jätteiden käyttämisestä ja tämän komitean antaneen asiaa koskevan ehdotuksen, jonka pääsisältönä oli, että jätteet ilman edelläkäyvää lajittelua oli koottava 110 litran vetoisiin astioihin, jotka vipulaitteella voitaisiin paikalla tyhjentää vartavasten järjestettyyn kuljetusautoon. Jotta puhtaanapitolaitos voisi saada käytännöllistä kokemusta ehdotetusta järjestelmästä, kamari oli valtuuttanut laitoksen jo kuluvana vuonna koetteeksi sitä soveltamaan ja ennakolta käyttämään tämän työn aiheuttamiin kustannuksiin enintään 180,000 markkaa, minkä suuruisen määrärahan kamari oli merkinnyt vuoden 1929 talousarvioehdotukseensa. Kamarin esitykseen myöntyen kaupunginvaltuusto päätti [5]) hyväksyä edellä mainitut toimenpiteet.

Määräraha muistojuhlaa varten. Sekalaisten menojen pääluokassa olevista käyttövaroistaan kaupunginvaltuusto myönsi [6]) 10,000 markan suuruisen määrärahan yksinkertaisen muistojuhlan järjestämiseksi sen johdosta, että 10 vuotta oli kulunut Helsingin vapautumisesta vuoden 1918 kapinan aikana.

Määräraha komiteatöitä varten. Kaupunginvaltuusto myönsi [7]) 50,000 markkaa sen komitean käytettäväksi, jonka tuli laatia ehdotus joulukuun 9 p:nä 1927 kaupunkien kunnallislain muuttamisesta annetun lain edellyttämäksi Helsingin kaupungin kunnallishallinnon uudistamiseksi. Rahamäärä osoitettiin Sekalaisten menojen pääluokkaan merkityistä valtuuston käyttövaroista ja komitea oikeutettiin tarpeen vaatiessa anomaan lisämäärärahaa.

Määräraha liikenteenlaskua varten. Liikenteenjärjestelykomitea oli huomauttanut, että luotettava kaupungin liikennettä koskeva tilasto olisi suureksi hyödyksi liikennekysymyksiä käsiteltäessä, ja ehdottanut, että ryhdyttäisiin laatimaan tällaista määrätyillä paikoilla helmikuun 15 p:nä, toukokuun 15 p:nä ja lokakuun 1 p:nä säännöllisesti toimitettuihin liikenteenlaskuihin perustuvaa tilastoa. Kaupunginvaltuusto katsoi ehdotuksen ansaitsevan huo-

---

[1]) Valt. pöytäk. 25 p. tammik. 16 §. — [2]) S:n 19 p. syysk. 7 §. — [3]) S:n 8 p. helmik. 4 §. — [4]) S:n 8 p. helmik. 5 §. — [5]) S:n 31 p. lokak. 11 §. — [6]) S:n 22 p. helmik. 12 §. — [7]) S:n 8 p. helmik. 8 §.

miota ja päätti [1]) sen toteuttamiseksi merkitä 35,000 markan määrärahan vuoden 1929 menosääntöön.

Puhelinmäärärahain ylittäminen. Vuoden 1927 menosääntöön puhelimia ja puhelinmaksuja varten merkityn määrärahan osoittauduttua riittämättömäksi rahatoimikamari oli oikeuttanut rahatoimikonttorin ylittämään kyseellistä määrärahaa 52,000 markkaa ja anonut, että kaupunginvaltuusto hyväksyisi tämän toimenpiteen. Esitykseen myönnyttiin [2]).

Lisämääräraha kunnallisvaaleja varten. Koska vuoden talousarvioon kunnallisvaalien kustannusten peittämiseksi merkitty määräraha oli osoittautunut riittämättömäksi tarkoitukseensa, kaupunginvaltuusto myönsi [3]) siihen tarpeellisen 100,000 markan suuruisen lisäyksen. Lisämeno pantaisiin maksettavaksi vuoden tilierotuksesta.

Hätäaputöiden järjestäminen. Työttömien henkilöiden edustajat olivat kahdessa kaupunginvaltuustolle osoitetussa kirjelmässä anoneet, että hätäaputöiden järjestämiseksi myönnettäisiin määrärahoja; että kaikki työt, joiden suorittaminen kävi päinsä talvisaikaan, pantaisiin käyntiin vallitsevan työttömyyden kestäessä, ja töihin, joita varten määrärahat jo oli myönnetty, kiireellisesti ryhdyttäisiin; ettei kaupungin töitä annettaisi yksityisille urakoitsijoille, vaan ne teetettäisiin kaupungin toimesta; sekä että kaikkia työttömiä henkilöitä, varsinkin naisia, avustettaisiin työllä, ruualla tai rahalla. Esityksestä annetuissa lausunnoissa rahatoimikamari ilmoitti, että kamari jo oli panettanut alkuun talousarvioon merkityt työt, mikäli aika oli niille sopiva. Kysymys, oliko kaupungin työt suoritettava urakalla vai ei, oli kamarin mielestä jätettävä asianomaisten lautakuntain harkinnan varaan, ja kamari katsoi, ettei kaupunginvaltuuston ainakaan tässä yhteydessä ollut annettava töiden suoritustapaa koskevia ohjeita. Mitä tuli anomukseen avustusten myöntämisestä työttömille henkilöille, kamari ei katsonut työmarkkinoilla vallitsevan tilanteen mitenkään perustelevan vaadittua toimenpidettä ja oli sitä mieltä, että avustuksia olisi annettava ainoastaan köyhäinhoidon muodossa. Samalla kamari käsityksenään lausui, että työttömyys, jota joulukuussa 1927 ja kertomusvuoden tammikuussa tuskin voitiin pitää huolestuttavana, kaikesta päättäen kärjistyisi helmi- ja maaliskuussa. Jotta ylimääräisiä töitä voitaisiin panna käyntiin ja suunnitellut toimenpiteet toteuttaa heti tarpeen vaatiessa, tarvittiin kuitenkin joustavampaa menettelytapaa kuin siihen asti noudatettu, jonka mukaan kaupunginvaltuusto aina työmarkkinatilanteen muuttuessa saatuaan siitä selostuksen oli myöntänyt mahdollisesti tarpeelliset määrärahat. Tässä mielessä kamari ehdotti, että kaupunginvaltuusto työttömyyskauden alkaessa myöntäisi talousarvioon ylimääräisiä töitä varten merkityistä määrärahoistaan silloisen hetken tarvetta suuremman määrärahan, joka käytettäisiin työttömyyden lieventämiseen kamarin määräysten mukaisesti. Tähän myöntyen kaupunginvaltuusto päätti [4]) Yleisten töiden pääluokkaan ylimääräisiä töitä varten merkityistä käyttövaroistaan myöntää rahatoimikamarille 1,000,000 markkaa kaupungin työntekijäin, sekä miesten että naisten, keskuudessa talvella 1929 ilmenevän työttömyyden lieventämiseksi ja antoi kamarille tehtäväksi aikanaan lähettää valtuustolle selonteon varain käyttämisestä.

Myöhemmin työttömät henkilöt kokoontuneina pohtimaan kysymystä, mihin toimenpiteisiin olisi ryhdyttävä kaupungissa vallitsevan työttömyyden

---

[1]) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. 27 §. — [2]) S:n 25 p. tammik. 18 §. — [3]) S:n 12 p. jouluk. 23 §. — [4]) S:n 11 p. tammik. 2 §.

poistamiseksi, jättivät valtuustolle anomuksen, että henkilöille, jotka vallitsevan työttömyyden johdosta olivat joutuneet vaikeaan ahdinkotilaan, annettaisiin kunnan varoista vuokra-avustuksia työttömyyden ajaksi sekä että töitä järjestettäisiin kaikille työttömille. Mainittua esitystä esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [1]) lähettää sen rahatoimikamarin lopullisesti ratkaistavaksi.

Kaupunkilähetyksen työtuvassa maksetut työpalkat. Kaupunkilähetyksen työtuvassa työskentelevät naiset olivat anoneet, että heidän tuntipalkkansa, joka oli 2 markkaa, korotettaisiin, ja myöskin Helsingin työttömäin komitea anoi valtuustolle jättämässään kirjelmässä, että valtuusto ryhtyisi sen suuntaiseen toimenpiteeseen, että edellä mainitussa työtuvassa maksettu tuntipalkka, joka ei riittänyt ruokaan ja vuokraan, korotettaisiin; että huomiota omistettaisiin tavalle, jota mainitussa laitoksessa noudatettiin otettaessa työntekijättäriä töihin, heidän kohtelulleen sekä työtuvassa vallitseville terveydellisille oloille. Rahatoimikamarin tämän johdosta hankkimasta selvityksestä ilmeni, että kaupunkilähetyksen työtuvassa työskentelevät naiset enimmäkseen olivat vanhoja, miltei työkyvyttömiä henkilöitä, joita ei voitu katsoa varsinaisiksi työttömiksi ja jotka eivät voineet ansaita elatustaan kaupungin työtuvissa. Kaupunkilähetyksen edellä mainitun toiminnan oli sen vuoksi katsottava enemmän helpottavan köyhäinhoitorasitusta kuin lieventävän työttömyyttä, ja suoritettua palkkaa oli lähinnä verrattava köyhäinhoitolautakunnan hoidokeilleen suorittamiin avustuksiin. Työntekijäin ottaminen työhön tapahtui enimmäkseen kaupungin työnvälitystoimiston välityksellä. Edelleen kamari huomautti, että johdon käyttäytyminen työntekijättäriä kohtaan ei antanut moitteen aihetta sekä että terveydelliset olot työtuvan huoneistossa, vaikka se käsittikin myöskin pieniä ja matalia huoneita, eivät olleet antaneet aihetta perusteltuihin valituksiin, samoinkuin että kamarilla oli monivuotinen suotuisa kokemus kyseellisestä toiminnasta, joka perustui kamarin ja kaupunkilähetyksen keskinäiseen sopimukseen ja jota sosialiministeriö oli tukenut. Tutustuttuaan edellä esitettyyn selvitykseen kaupunginvaltuusto päätti [2]), etteivät kaupunkilähetyksen työtuvissa työskentelevien naisten ja Helsingin työttömäin komitean tekemät esitykset aiheuttaisi toimenpidettä.

Yleishyödyllisten yritysten ja laitosten avustaminen. Valiokunta, jonka kaupunginvaltuusto oli asettanut [3]) jakamaan menosääntöön yleishyödyllisten yritysten ja laitosten sekä hyväntekeväisyysseurojen avustamiseksi merkittyjä määrärahoja, ilmoitti lähettämässään mietinnössä [4]), että anottujen avustusten kokonaismäärä oli kokonaista 1,410,490 markkaa, jota vastoin käytettävissä oleva määräraha oli kaikkiaan vain 720,000 markan suuruinen. Valiokunnan oli senvuoksi samoinkuin useana edellisenäkin vuonna ollut pakko suhtautua epäävästi tai kielteisesti sellaisiinkin anomuksiin, joiden tarkoitus sen mielestä ansaitsi kannatusta. Myönnettyjen varain asianmukaisen käytön valvonta oli valiokunnan mielestä järjestettävä samalla tavalla kuin edellisinä vuosina ja asianomaiset hallitukset, lauta- ja johtokunnat velvoitettava vuoden 1929 helmikuun kuluessa antamaan kaupunginvaltuustolle selonteot niille uskotun valvonnan suorittamisesta.

Hyväksyen valiokunnan ehdotukset sellaisinaan kaupunginvaltuusto myönsi [5]) seuraaville yhdistyksille ja laitoksille alla mainitut avustukset:

---

[1]) Valt. pöytäk. 22 p. helmik. 22 §; ks. myös tätä kert. os. II. Rahatoimikamari. — [2]) Valt. pöytäk. 7 p. maalisk. 9 §. — [3]) Ks. tätä kert. s. 149. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 15. — [5]) Valt. pöytäk. 30 p. toukok. 21 §.

Yhdistykselle Taidetta kouluihin taideteoksen ostamiseksi Kaisaniemen kansakouluun	Smk	10,000: —
Opiston Helsingfors svenska folkhögskola toimikunnalle koulun voimassapitoon	»	4,000: —
Nuoriso- ja raittiusseura Fylgialle	»	6,000: —
Brage-yhdistykselle leikkeleteosta varten	»	5,000: —
Helsingin nuorten naisten kristilliselle yhdistykselle työtuvan ja tyttökodin voimassapitoon	»	15,000: —
Helsingin nuorten miesten kristilliselle yhdistykselle alaikäisten katumyyjäin puutarhatöitä, urheilua ja kerhotoimintaa varten sekä joutilaiden poikain työnvälitystoimiston voimassapitoon	»	15,000: —
Yhdistykselle Kristliga föreningen av unga män i Helsingfors	»	12,000: —
Helsingin poikakotisäätiölle sen poikakodin ylläpitämiseksi	»	12,000: —
Lasten työkotiyhdistykselle	»	80,000: —
Helsingin rouvasväenyhdistykselle sen lastenkodin voimassapitoon	»	8,000: —
Sairaanhoitajattarille T. Sainiolle ja H. Kivimäelle heidän Leppävaarassa olevan pientenlastenkotinsa ylläpitämiseksi	»	5,000: —
Yhdistykselle Koteja kodittomille lapsille lasten vastaanottokodin ylläpitämiseksi	»	15,000: —
Caritas-kesäsiirtolalle	»	6,000: —
Suomen lastenhoitoyhdistykselle	»	50,000: —
Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliiton Helsingin osastolle lasten kerhotoimintaa varten	»	6,000: —
Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliitolle lastenhoidon neuvonta-aseman ylläpitämiseksi Töölössä	»	10,000: —
Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliiton Käpylän osastolle lasten kesä- ja talvitoiminnan järjestämiseksi	»	4,000: —
Pasilan lastenseimelle	»	13,000: —
Apulastentarha Aulalle sen kesäsiirtolaa varten	»	6,000: —
Helsingin kaupunkilähetykselle:		
Helsingin lasten ja nuorison keskuudessa suoritettavaa työtä varten	»	20,000: —
sen muuta toimintaa varten	»	35,000: —
Helsingin sosialidemokraattiselle nuorisoyhdistykselle sen kesävirkistys- ja siirtolatoimintaa sekä opintokerhoa varten	»	8,000: —
Naisammattiosastojen käsityöseuralle kesävirkistyksen järjestämiseksi työläisnaisille ja -lapsille	»	2,000: —
Maitopisara-yhdistykselle	»	145,000: —
Helsingin diakonissalaitokselle Pitäjänmäellä olevan tuberkelitautisten lasten kodin voimassapitoon	»	20,000: —
Suomen sairaanhoitajatarliitolle kotisairashoito- ja terveydenhuoltokeskuksen ylläpitämiseksi	»	7,000: —
Helsingin taloustyöntekijäin yhdistykselle:		
sen talousapulaiskodin voimassapitoon	»	10,000: —
vapaapaikan voimassapitoon Lepopirtissä	»	10,000: —
Suomen vankeusyhdistykselle	»	4,000: —

Helsingin työväenyhdistykselle sen lainakirjaston täydentämiseksi	Smk	5,000: —
Suomen merimieslähetysseuralle Helsingin satamissa suoritettavaa lähetystyötä varten	»	20,000: —
Helsingin kasvatusopilliselle talouskoululle talousopetuskurssien järjestämistä varten	»	18,000: —
Mariayhdistykselle iäkkäiden kotiapulaisten kodin ylläpitämiseksi	»	10,000: —
Helsingin suomalaiselle Marttayhdistykselle kodinhoitokurssien järjestämiseksi	»	5,000: —
Yhdistykselle Helsingfors svenska Marthaförening kodinhoitokurssien järjestämiseksi	»	5,000: —
Heikkokuuloisten suojaamisyhdistykselle	»	2,000: —
Helsingin kuuromykkäyhdistykselle sen kuuromykkäin keskuudessa harjoittamaa valistus- ja kansansivistystyötä varten	»	1,000: —
Valkonauhayhdistykselle sen naisten työkodin voimassapitoon	»	10,000: —
Helsingin sosialidemokraattiselle naisyhdistykselle kesävirkistyksen järjestämiseksi varattomille äideille ja lapsille	»	9,000: —
Teollisuusseutujen evankelioimisseuralle kerhotoimintaa varten	»	3,000: —
Pelastusarmeijalle sen yhteiskunnallista toimintaa varten	»	35,000: —
Helsingin sokeainyhdistykselle sen työnvälitystoimintaa varten	»	20,000: —
Yhdistykselle Kirjoja sokeille	»	10,000: —
Helsingin sivistysjärjestöjen kansankonservatoriolle	»	12,000: —
Helsingin sosialidemokraattiselle raittiusyhdistykselle Riennolle lasten keskuudessa suoritettavaa raittiustyötä varten	»	3,000: —
Helsingin raittiusseuralle	»	5,000: —
Alkoholistiparantola Turvalle Helsingistä kotoisin olevien varattomien alkoholistien hoitoa varten	»	4,000: —
	Yhteensä Smk	720,000: —

Edelleen kaupunginvaltuusto päätti:

että ne yhdistykset, seurat ja yksityiset henkilöt, joille apurahoja myönnettiin, varain asianmukaisen käytön suhteen oli alistettava sellaiseen valvontaan, mikä säädettiin kaupunginvaltuuston marraskuun 25 p:nä 1913 vahvistamissa kaupungille tulevain juovutusjuomavoittovarain käytössä noudatettavaa menettelyä koskevissa säännöissä siten, että

yhdistys Taidetta kouluihin olisi suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan alainen;

Helsingin ruotsinkielisen kansanopiston toimikunta ja nuoriso- ja raittiusseura Fylgia olisivat ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan alaiset;

Helsingin nuorten miesten kristillinen yhdistys, Helsingin nuorten naisten kristillinen yhdistys, Kristliga föreningen av unga män i Helsingfors, Helsingin poikakotisäätiö, Lasten työkotiyhdistys, Helsingin rouvasväenyhdistys, sairaanhoitajattaret T. Sainio ja H. Kivimäki pientenlastenkotiinsa nähden, yhdistys Koteja kodittomille lapsille, Caritas-kesäsiirtolan hallitus, Suomen lastenhoitoyhdistys, Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliiton Helsingin ja Käpylän osastot, Pasilan lastenseimen toimikunta, Apulastentarha Aula, Hel-

singin kaupunkilähetys lasten ja nuorison hyväksi suoritettavaan työhön nähden, Helsingin sosialidemokraattinen nuorisoyhdistys sekä Naisammattiosastojen käsityöseura olisivat lastensuojelulautakunnan alaiset;

Maitopisara-yhdistys, Helsingin diakonissalaitos ja Suomen sairaanhoitajatarliitto olisivat terveydenhoitolautakunnan alaiset;

Helsingin taloustyöntekijäin yhdistys, Suomen vankeusyhdistys, Helsingin työväenyhdistys, Suomen merimieslähetysseura, Helsingin kasvatusopillinen talouskoulu, Helsingin suomalainen Marttayhdistys, yhdistys Helsingfors svenska Marthaförening, Heikkokuuloisten suojaamisyhdistys, Helsingin kuuromykkäyhdistys, Helsingin sosialidemokraattinen naisyhdistys, Teollisuusseutujen evankelioimisseura sekä Valkonauhayhdistys olisivat sosialilautakunnan alaiset;

Pelastusarmeija, Helsingin kaupunkilähetys yleiseen toimintaansa nähden, Helsingin sokeainyhdistys sekä Helsingin Mariayhdistys olisivat köyhäinhoitolautakunnan alaiset;

Brage-yhdistys sekä yhdistys Kirjoja sokeille olisivat kaupunginkirjaston johtokunnan alaiset;

Helsingin sivistysjärjestöjen kansankonservatorio olisi musiikkilautakunnan alainen; sekä

Helsingin sosialidemokraattinen raittiusyhdistys Riento, Helsingin raittiusseura ja Alkoholistiparantola Turva olisivat raittiuslautakunnan alaiset;

vahvistaa lisäehdoiksi, että kaikkien avustuksensaajain, jotka vastaavaa korvausta ottamatta myönsivät tarvitseville henkilöille apua, samalla kuin niiden soveltuvissa kohdin oli tehtävä ero kaupungissa kotipaikkaoikeutta nauttivien ja muiden täällä oleskelevien henkilöiden välillä, tuli jokaisessa eri tapauksessa köyhäinhoitolautakunnan rekisteritoimistosta hankkia tarkka tieto avunanojan oloista ja sen mukaan kuin avustusta muodossa tai toisessa annettiin ilmoittaa se toimistoon rekisteröitäväksi samoin kuin avustusten myöntämiseen ja niiden käytön valvontaan nähden alistua niihin määräyksiin, joita köyhäinhoitolautakunta katsoi tarpeelliseksi antaa;

että kaupunginvaltuuston edellä selostettu päätös oli saatettava asianomaisten hallitusten, johto- ja lautakuntain tietoon niiden asiana oleviin toimenpiteisiin ryhtymistä varten.

Toipumakodin avustaminen. Myöntyen Konvalescenthem — Toipumakoti yhdistyksen tekemään anomukseen kaupunginvaltuusto päätti [1]) merkitä vuoden 1929 menosääntöön 25,000 markan suuruisen määrärahan yhdistyksen Pukinmäellä olevan toipumakodin avustamiseksi.

Lasten työkodin avustaminen. Kaupunginvaltuusto myönsi yhdistykselle Lasten työkodit sen kaupungin varoista anoman 20,000 markan suuruisen apurahan, joka osoitettiin [2]) Sekalaisten menojen pääluokkaan merkityistä valtuuston käyttövaroista.

Helsingin käsityökoulun avustaminen. Myöntyen Helsingin käsityökoulun tekemään anomukseen kaupunginvaltuusto myönsi [3]) koululle 25,000 markan suuruisen avustuksen osoitettavaksi pääluokkaan Opetus- ja sivistyslaitokset merkityistä valtuuston käyttövaroista.

Määräraha kansankonservatoriolle. Sekalaisten menojen pääluokassa olevista käyttövaroistaan kaupunginvaltuusto osoitti [4]) 10,000 markkaa Sivistysjärjestöjen kansankonservatorion ylläpitämistä varten perustettavan säätiön kantarahaston aikaansaamiseksi.

[1]) Valt. pöytäk. 28 p. marrask. 34 §. — [2]) S:n 14 p. marrask. 26 §. — [3]) S:n 12 p. jouluk. 26 §. — [4]) S:n 31 p. lokak. 24 §.

Teatterien avustaminen. Kaupunginvaltuusto epäsi [1]) Suomen työväen teatterin kannatusosakeyhtiön anomuksen yhteensä 25,000 markan avustuksen myöntämisestä Työn näyttämölle ja Vallilan ulkoilmanäyttämölle.

Suomen kunnallisteknillisen yhdistyksen avustaminen. Myöntyen Suomen kunnallisteknillisen yhdistyksen anomukseen kaupunginvaltuusto myönsi [2]) yhdistykselle 25,000 markan kertakaikkisen avustuksen Sekalaisten menojen pääluokassa olevista valtuuston käyttövaroista.

Määräraha Suomen merimieslähetysseuralle. Suomen Merimieslähetysseura anoi, että sille myönnettäisiin 20,000 markan suuruinen apuraha, sekä että samaan tarkoitukseen merkittäisiin määräraha myös vuoden 1929 menosääntöön. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti [3]) ainoastaan lähettää esityksen siihen valiokuntaan, jonka tuli jakaa vuoden 1929 yleishyödyllisten yritysten ja laitosten avustusmääräraha.

Vapaussodan invaliidien kerhon avustaminen. Sekalaisten menojen pääluokassa olevista käyttövaroistaan kaupunginvaltuusto osoitti [4]) 15,000 markkaa avustukseksi Vapaussodan invaliidien liiton Helsingissä asuvien jäsenten perustamalle kerholle.

Apuraha Suomen standardisoimistoimikunnalle. Kaupunginvaltuusto myönsi [5]) Sekalaisten menojen pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan 10,000 markan apurahan Suomen standardisoimistoimikunnalle, jonka tarkoituksena oli säästäväisyyden edistäminen vastustamalla tarveaineiden, ajan ja työn tuhlausta sekä tuotantokustannusten huojistaminen ja samalla tavaran laadun parantaminen.

Apurahoja kongresseille y. m. Edellisessä mainituista käyttövaroistaan valtuusto myönsi [6]) 15,000 markkaa sosialiministeriön elokuun 20—31 p:ksi Helsinkiin järjestämän sosialisen viikon osanottajille toimeenpantavasta vastaanotosta aiheutuvien kustannusten peittämiseen.

Samoista varoista kaupunginvaltuusto myönsi [7]) Suomen laivanpäällikköliitolle 10,000 markan suuruisen määrärahan avustukseksi Helsingissä elokuun 16—18 p:nä pidetyn pohjoismaisen laivanpäällikkökongressin kustannusten peittämiseen.

Myönnettyjen eläkkeiden järjestely. Koska Marian sairaalan ent. osastonhoitajattaren J. C. Bergströmin nimi vuoden 1927 eläkejärjestelyssä erehdyksestä oli jäänyt pois rahatoimikamarin laatimasta järjesteltävien eläkkeiden luettelosta ja hän siten ei ollut saanut sitä eläkkeenkorotusta, joka muille ent. sairaanhoitajattarille tällöin oli myönnetty [8]), kaupunginvaltuusto päätti [9]), että mainittu erehdys oli oikaistava ja ent. osastonhoitajattaren Bergströmin eläke korotettava 1,311 markkaan kuukaudessa vuoden alusta lukien, mikä määrä vastasi 4 luokan mukaista eläkettä; neiti Bergströmillä oli erotessaan ollut 3 luokan mukainen palkka. Sitävastoin kaupunginvaltuusto epäsi [10]) neiti Bergströmin anomuksen, että eläkemäärä korotettaisiin 5 palkkaluokan loppupalkkaa vastaavaksi, johon luokkaan kaupungin sairaalain osastonhoitajattaret sittemmin oli sijoitettu.

Oikeus lukea hyväkseen virkavuosia eläkkeen saamiseksi. Työntekijä V. Koskinen oikeutettiin [11]) eläkkeen saamiseksi lukemaan hyväkseen vuosien 1895 ja 1914 välinen aika, jonka hän oli ollut Ryttylän tilan palveluksessa jo ennenkuin kaupunki sen osti.

---

[1]) Valt. pöytäk. 4 p. huhtik. 27 §. — [2]) S:n 12 p. jouluk. 37 §. — [3]) S:n 31 p. lokak. 26 §. — [4]) S:n 30 p. toukok. 33 §. — [5]) S:n 22 p. helmik. 23 §. — [6]) S:n 7 p. maalisk. 14 §. — [7]) S:n 3 p. lokak. 42 §. — [8]) Ks. v:n 1927 kert. s. 78. — [9]) Valt. pöytäk. 30 p. toukok. 10 §. — [10]) S:n 12 p. jouluk. 39 §. — [11]) S:n 30 p. toukok. 27 §.

Seurasaaren kaitsija S. A. Wallin oikeutettiin [1]) eläkkeen saamiseksi lukemaan hyväkseen vuodet 1892—1919, joiden aikana hän oli hoitanut samanlaista tointa Helsingin anniskeluosakeyhtiön palveluksessa.

Myönnettyjä eläkkeitä. Kaupunginvaltuusto myönsi seuraaville henkilöille anomuksesta ylimääräisiä elinkautisia eläkkeitä alla mainitut vuotuiset määrät:

kaupunginpalvelija E. F. Grönlundille 8,400 markkaa tammikuun 1 p:stä lukien [2]);

johtaja K. V. Puuskalle 3,600 markkaa huhtikuun 1 p:stä lukien [3]);

ent. avustavalle vanhemmalle kaupunginkirjurille A. Aureelle 18,000 markkaa kesäkuun 1 p:stä lukien [4]);

Kivelän sairaalan ent. leipojattarelle T. Laaksolle 5,400 markkaa helmikuun 1 p:stä lukien [5]);

lasten työkotien opettajattarelle A. von Rehausenille 7,200 markkaa kesäkuun 1 p:stä lukien [6]);

ruotsinkielisten kansakoulujen ent. opettajattarelle A. Hallbergille 3,600 markkaa elokuun 1 p:stä lukien [7]);

kaupungin kansakoulujen siivoojattarelle M. C. Karlssonille 3,600 markkaa marraskuun 1 p:stä lukien [8]);

kaupungin kansakoulujen siivoojattarelle I. Karlssonille 3,600 markkaa syyskuun 1 p:stä lukien [9]);

Ebeneserkodin opettajattarelle A. Sarkkilalle 6,000 markkaa lukien syyskuun 1 p:stä 1927 [10]);

Oikokadun 7:ssä olevan Sedmigradskyn pientenlastenkoulun johtajattarelle E. D. Myrstenille 18,348 markkaa syyskuun 1 p:stä lukien [11]);

vesijohtolaitoksen yövartijalle A. Ahlholmille 4,800 markkaa maaliskuun 1 p:stä lukien [12]);

rakennuskonttorin siivoojattarelle E. Järviselle 3,600 markkaa toukokuun 1 p:stä lukien [13]);

rakennuskonttorin katuosaston työntekijälle E. J. Vassmanille 2,400 markkaa lukien marraskuun 1 p:stä 1927 [14]);

rakennuskonttorin huonerakennusosaston työntekijälle H. Oksaselle 4,800 markkaa marraskuun 1 p:stä lukien [15]);

puhtaanapitolaitoksen ent. työntekijälle J. L. Wileniukselle 3,600 markkaa lukien joulukuun 1 p:stä 1927 [16]);

ens. kaupunginviskaalin E. A. Mestertonin leskelle 6,000 markkaa lukien tammikuun 1 p:stä [17]);

ulosottoapulaisen V. Olinin leskelle 3,600 markkaa marraskuun 1 p:stä lukien [18]);

eläkkeellä olleen orkesterinjäsenen J. A. Cronvallin leskelle 3,600 markkaa marraskuun 1 p:stä lukien [19]);

kaasulaitoksen lampunhoitajan H. Ilvosen leskelle 3,000 markkaa toukokuun 1 p:stä lukien [20]);

---

[1]) Valt. pöytäk. 13 p. kesäk. 42 §. — [2]) S:n 8 p. helmik. 15 §. — [3]) S:n 25 p. tammik. 26 §; ks. myös tätä kert. os. II. Rahatoimikamari. — [4]) Valt. pöytäk. 21 p. maalisk. 16 §. — [5]) S:n 25 p. huhtik. 16 §. — [6]) S:n 30 p. toukok. 29 §. — [7]) S:n 17 p. lokak. 16 §; ks. myös tätä kert. os. II. Rahatoimikamari. — [8]) Valt. pöytäk. 31 p. lokak. 18 §. — [9]) S:n 31 p. lokak. 19 §. — [10]) S:n 25 p. tammik. 29 § ja 19 p. syysk. 33 §. — [11]) S:n 4 p. huhtik. 25 §. — [12]) S:n 9 p. toukok. 8 §. — [13]) S:n 5 p. syysk. 36 §. — [14]) S:n 25 p. tammik. 32 §. — [15]) S:n 12 p. jouluk. 44 §. — [16]) S:n 8 p. helmik. 23 §. — [17]) S:n 21 p. maalisk. 13 §. — [18]) S:n 28 p. marrask. 20 §. — [19]) S:n 31 p. lokak. 17 §. — [20]) S:n 30 p. toukok. 35 §.

kaasulaitoksen lampunhoitajan A. Punakiven leskelle 3,000 markkaa huhtikuun 1 p:stä lukien [1]);

vesijohtolaitoksen työntekijän E. J. Röstin leskelle 3,000 markkaa lukien joulukuun 1 p:stä 1927 [2]);

rakennuskonttorin katuosaston työntekijän M. Asunmaan leskelle 4,200 markkaa lukien joulukuun 1 p:stä 1927 [3]);

rakennuskonttorin satamaosaston työntekijän U. Tallqvistin leskelle 3,600 markkaa lokakuun 1 p:stä lukien [4]);

rakennuskonttorin satamaosaston ulkotyöntekijän H. Telinin leskelle 836: 40 markkaa lukien tammikuun 1 p:stä 1929 [5]); sekä

puhtaanapitolaitoksen työntekijän F. V. Åhlgrenin leskelle 3,600 markkaa kesäkuun 1 p:stä lukien [6]).

Evättyjä eläkeanomuksia. Sitävastoin kaupunginvaltuusto ei katsonut olevan syytä myöntyä niihin eläkeanomuksiin, jotka seuraavat henkilöt olivat esittäneet, nim.:

neiti H. I. Hagman, jonka isävainaja oli ollut satamaliikennekonttorin hissikoneenkäyttäjänä [7]);

kunnalliskodin työnjohtaja J. Rinne, koska hän oli ollut kaupungin palveluksessa ainoastaan n. 10 vuotta [8]);

neiti A. Molander, joka oli ollut kaupungin kansakoulujen palveluksessa 14 vuotta ja 8 kuukautta eli syyskuun 1 p:ään 1897, jolloin hän ilman pakottavaa syytä erosi toimestaan [9]);

leskirouva E. Koskinen, jonka elokuun 19 p:nä 1927 kuollut tytär H. Koskinen 20 vuotta oli ollut kaupungin kansakoulujen opettajattarena, koska ei katsottu sopivaksi, että kunnan viranpitäjän eläke-etu siirrettiin hänen vanhemmilleen [10]);

taiteilija J. A. Rappin leski, jonka miesvainaja 20 vuotta oli toiminut opettajana kaupungin kannattaman taideteollisuuskeskuskoulun iltakursseilla, koska hakijan miehelläkään ei ollut ollut eläkeoikeutta [11]);

ent. koulunjohtajatar E. Hertz, koska hänen koulunsa ei ollut ollut kaupungin avustama [12]);

kaasumestari A. A. Hillerströmin leski, koska Hillerström oli ollut kaupungin palveluksessa ainoastaan 8 vuotta [13]);

sähkölaitoksen varastonhoitajan A. A. Barck-vainajan kaksi alaikäistä tytärtä, koska kuolinpesä ei ollut varaton ja kunnan varoista oli myönnetty orpoeläkkeitä ainoastaan poikkeustapauksissa äärimmäisen varattomuuden sitä vaatiessa [14]);

rakennuskonttorin satamaosaston työntekijän J. V. Björkin leski, koska ei edes Björk-vainajalla itsellään ollut ollut eläkeoikeutta [15]);

rakennuskonttorin satamaosaston palveluksessa olleen kivenhakkaajan F. Erikssonin leski, koska hänellä oli neljä aikuista, naimatonta lasta, jotka olivat velvolliset huolehtimaan äidistään [16]);

rakennuskonttorin varasto-osaston työntekijän J. V. Lindbäckin leski, koska anomus oli tehty vasta kahdeksan vuotta miehen kuoleman jälkeen [17]);

---

[1]) Valt. pöytäk. 30 p. toukok. 36 §. — [2]) S:n 8 p. helmik. 19 §. — [3]) S:n 25 p. tammik. 30 §. — [4]) S:n 3 p. lokak. 44 §. — [5]) S:n 12 p. jouluk. 35 §. — [6]) S:n 17 p. lokak. 14 §. — [7]) S:n 5 p. syysk. 60 §. — [8]) S:n 12 p. jouluk. 34 §. — [9]) S:n 22 p. helmik. 24 §: vrt. v:n 1925 kert. s. 98. — [10]) Valt. pöytäk. 28 p. marrask. 17 §. — [11]) S:n 13 p. kesäk. 40 §. — [12]) S:n 25 p. huhtik. 29 §. — [13]) S:n 14 p. marrask. 22 §. — [14]) S:n 8 p. helmik. 21 §. — [15]) S:n 14 p. marrask. 23 §. — [16]) S:n 8 p. helmik. 7 §. — [17]) S:n 28 p. marrask. 19 §.

rakennuskonttorin satamaosaston työntekijä J. Forsbäck, joka oli anonut lisäeläkettä sen johdosta, että hän ennen joutumistaan kaupungin töihin oli ollut poliisilaitoksen palveluksessa, minkä seikan valtuusto kuitenkaan ei katsonut antavan aihetta ylimääräisen eläkkeen myöntämiseen [1]);

ajomies J. B. Kivistön leski, jonka miesvainaja lähes 25 vuotta oli suorittanut puhtaanapitolaitoksen ajotöitä, koska Kivistö oli käyttänyt työssä omia hevosiaan eikä hänen sen vuoksi voitu katsoa olevan kunnan varsinaisiin työntekijöihin verrattavassa asemassa [2]);

puhtaanapitolaitoksen ent. ajomies K. Virtanen, koska hän oli ollut vain vajaat 7 vuotta kaupungin palveluksessa [3]); sekä

Herttoniemen muonamiehen Bergmanin leski, koska Bergman oli kuollut useita vuosia ennenkuin kaupunki osti mainitun tilan [4]).

Evätty köyhäinavustus. Köyhäinhoitolautakunta oli tarjoutunut ottamaan kunnalliskotiin hoidettavaksi leski E. M. Lehtisen, jolta oli evätty köyhäinavustus sen nojalla, että hän oli harjoittanut luvatonta väkijuomain myyntiä, minkä johdosta oli pelättävissä, että hän väärinkäyttäisi raha-avustustaan, mutta hän oli evännyt tarjouksen ja anoi kaupunginvaltuustolta avustusta. Valtuusto päätti [5]) kuitenkin jättää anomuksen huomioon ottamatta.

Matka-avustus laulukuorolle. Helsingin opettajainkuorolle myönnettiin [6]) Sekalaisten menojen pääluokassa olevista valtuuston käyttövaroista 20,000 markan suuruinen apuraha niiden kustannusten peittämiseksi, jotka kuorolle koituivat osanotosta Budapestissä kesäkuussa pidettyyn yleiseen suomalais-ugrilaiseen kulttuurikokoukseen.

C. F. Ekholmin stipendirahastosta myönnetyt apurahat. C. F. Ekholmin stipendirahaston vuoden 1927 korko nousi 17,078 markkaan. Rahatoimikamarin julistettua näistä varoista haettavaksi kahdeksan 2,000 markan suuruista stipendiä kaupunginvaltuusto päätti [7]), koska ainoastaan kolme hakijaa katsottiin sopiviksi saamaan apurahoja, antaa edellä mainitun suuruiset matka-apurahat näille henkilöille, nimittäin leipuri Y. Lindbergille, verhoilija V. Lähteiselle ja sähköteknikko H. Nilsson-Ollandtille, jota vastoin loput käytettävissä olevasta määrästä päätettiin lisätä vuoden 1928 korkovaroihin.

G. Pauligin lahjoitusrahasto. Rahatoimikamarin ehdotuksesta ja Helsingin kauppavaltuutettujen antaman lausunnon mukaisesti kaupunginvaltuusto myönsi [8]) ylioppilas P. Nikkaselle 9,500 markan suuruisen matka-apurahan Gustaf Pauligin lahjoitusrahaston korkovaroista.

Lahjoitus urheilutarkoituksiin. Kaupunginvaltuustolle osoittamassaan kirjelmässä insinööri E. von Frenckell ilmoitti aikovansa lahjoittaa kaupungille omistamansa 1,027 Pallokenttä osakeyhtiön osaketta. Tämän johdosta rahatoimikamari huomautti, että kaupunki vastaanottamalla mainitut lahjoitukset tulisi mainitun osakeyhtiön osake-enemmistön omistajaksi, sen koko osakepääoma kun oli 112,500 markkaa jakautuen 1,125:een 100 markan määräiseen osakkeeseen. Yhtiölle oli tammikuun 1 p:ään 1947 annettu vuokralle n. 11 ha laaja Toivon- ja Nordenskiöldinkatujen välisen puistotien, Ärtin koulupuutarhan, Nordenskiöldinkadun ja Urheilukadun rajoittama alue. Sen laitteiden arvon rakennuskonttori laski 1,095,000 markaksi, ja velkojen määrä oli 1,100,000 markkaa. Kaupungin yleisten töiden hallituksen lausuman mielipiteen mukaan koko laitoksella kuitenkin suhteellisen vähäisestä myynti-

[1]) Valt. pyötäk. 12 p. jouluk. 24 §. — [2]) S:n 8 p. helmik. 22 §. — [3]) S:n 19 p. syysk. 32 §. — [4]) S:n 14 p. marrask. 21 §. — [5]) S:n 25 p. tammik. 31 §. — [6]) S:n 25 p. huhtik. 14 §. — [7]) S:n 5 p. syysk. 37 §. — [8]) S:n 28 p. marrask. 33 §.

arvostaan huolimatta oli melkoinen käyttöarvo, ja hallituksen mielestä oli sekä periaatteelliselta että käytännölliseltä kannalta sopivampaa, että puisto, joka tyydytti yleistä urheilutarvetta ja jota laajat kansankerrokset käyttivät virkistyspaikkanaan, oli kaupungin hallussa ja ylläpidettävänä kuin että sen omisti yksityinen yhtiö, jolla ei ollut samoja edellytyksiä kuin kunnalla sen hoitamiseen ja kehittämiseen. Kaupunginvaltuusto ilmoittikin [1]) kaupungin kiitollisena vastaanottavan insinööri von Frenckellin lahjoituksen. Rahatoimikamarille annettiin tehtäväksi edustaa kaupungille lahjoitettua Pallokenttä osakeyhtiön osake-enemmistöä.

Vuoden 1929 meno- ja tulosääntö. Rahatoimikamarin laadittua ehdotuksen [2]) vuoden 1929 meno- ja tulosäännöksi ja talousarviovaliokunnan annettua siitä lausuntonsa [3]) kaupunginvaltuusto otti ehdotukset käsiteltävikseen sekä vahvisti [4]) kaupungin vuoden 1929 meno- ja tuloarvion [5]), joka osoitti seuraavat loppusummat:

Menot.

1.	Velat	Smk	60,380,625: 58
2.	Virastot	»	7,856,280: —
3.	Kunnallishallinto	»	17,266,978: —
4.	Palolaitos	»	4,648,445: —
5.	Poliisilaitos	»	7,997,371: —
6.	Yleiset rasitukset	»	11,000: —
7.	Terveydenhoito	»	7,288,711: —
8.	Sairaanhoito	»	39,379,670: —
9.	Köyhäinhoito	»	25,293,277: —
10.	Lastensuojelutoiminta	»	14,061,341: —
11.	Opetus- ja sivistyslaitokset	»	45,771,953: —
12.	Teknilliset laitokset	»	127,791,636: —
13.	Yleiset työt	»	110,924,853: —
14.	Katu- ja laiturivalaistus	»	4,396,500: —
15.	Puhtaanapito	»	19,370,815: —
16.	Kauppahallit, kauppatorit ja keskuskeittola	»	6,629,050: —
17.	Kiinteä omaisuus	»	38,785,583: —
18.	Eläkkeet ja apurahat	»	3,901,423: 40
19.	Sekalaiset menot	»	37,454,806: 80
		Yhteensä Smk	579,210,318: 78

Tulot.

	Säästöä vuodelta 1928	Smk	23,000,000: —
1.	Lainat ja korot	»	84,073,000: —
2.	Tuloa tuottavat oikeudet	»	38,836,340: —
3.	Terveyden- ja sairaanhoito	»	16,202,166: 90
4.	Köyhäinhoito ja lastensuojelutoiminta	»	13,303,299: 50
5.	Opetus- ja sivistyslaitokset	»	13,041,519: —

[1]) Valt. pöytäk. 14 p. marrask. 14 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 25. — [3]) S:n n:o 38. — [4]) Valt. pöytäk. 19 p. jouluk. 1 §. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 39.

6.	Teknilliset laitokset	Smk	134,520,018: —
7.	Yleiset työt	»	627,498: —
8.	Puhtaanapitolaitos	»	6,610,000: —
9.	Kauppahallit, kauppatorit ja keskuskeittola	»	8,506,000: —
10.	Kiinteä omaisuus	»	40,065,227: —
11.	Sekalaiset tulot	»	2,911,626: —
12.	Verotus	»	197,513,624: 38
		Yhteensä Smk	579,210,318: 78

Talousarvioehdotuksessa huomioon otetut näkökohdat. Rahatoimikamarin laatima vuoden 1929 talousarvioehdotus erosi muodon suhteen edellisistä talousarvioista m. m. siten, että palkkamäärärahain momenttijako oli yhdenmukaistettu. Kyseelliset määrärahat olivat kauttaaltaan ja johdonmukaisesti jaetut seuraaviin kuuteen momenttiin: Palkkiot, Luokitellut palkat, Luokittelemattomat pysyväisten toimien palkat, Tilapäiset työvoimat, Kesälomasijaiset ja Sairaslomasijaiset. Tämä muutos toteutettiin suunniteltua perinpohjaista talousarvion muodon uudistusta silmälläpitäen. Tässä yhteydessä harkittiin myöskin vielä pitemmälle menevää momenttijaon yhtenäistämistä, mutta käytännöllisten vaikeuksien vuoksi oli siitä toistaiseksi luovuttava. Mitä tuli talousarvioehdotuksen asialliseen sisältöön, rahatoimikamari, joka kolmena edellisenä vuonna ja varsinkin vuosina 1926—27 oli pyrkien kaupungin talouden vakiinnuttamiseen noudattanut äärimmäistä varovaisuutta pääomansijoituksissa, oli katsonut sopivaksi entistä runsaammin ehdottaa määrärahoja uudistöitä varten. Kaupungin talous näytti kestävän suuriakin tällaisten töiden aiheuttamia menoja. Sitäpaitsi rahatoimikamari odotti yksityisen rakennustoiminnan supistumista ja siitä johtuvaa työttömyyttä, jonka vallitessa olisi välttämätöntä panettaa alulle kunnan töitä.

Vahvistettu menosääntö osoitti vuoden 1928 arvioituihin menoihin verrattuna 53.6 milj. lisäystä, josta yleiset työt aiheuttivat 29.7 milj. ja teknilliset laitokset 17.9 milj. Suuremmassa määrässä kuin siihen asti rahallisista syistä oli ollut mahdollista, myönnettiin määrärahoja katuvalaistuksen parantamiseen, kansanpuistojen, urheilukenttien, puistojen ja istutusten kunnostamiseen, kaupungin virastohuoneistojen laajentamiseen, kauppa- ja teknillisten oppilaitosten avustamiseen y. m. s. tarkoituksiin. Talousarvion tulopuoli osoitti, että lisääntyneet menot voitiin peittää varsinaisilla tuloilla. Tärkeimmät tulolähteet olivat teknilliset laitokset, satamat ja kaupungin kiinteä omaisuus. Pitkäaikaisia lainavaroja käytettäisiin 72.6 milj. vuoden 1928 talousarvion vastaavan määrän oltua 54.5 milj. Lisäys johtui siitä, että varoja tarvittiin suuriin maanhankintoihin sekä laajoihin satamain ja teknillisten laitosten laajennustöihin. Mitään epätervettä kehitystä tämä ei merkinnyt, koska lainavarain myöntämisessä noudatettiin entistä tiukempia periaatteita. Lainavaroja käytettäisiin ainoastaan teknillisten laitosten ja satamain suurehkojen uudistöiden kustantamiseen, suoranaisiin korkoa tuottaviin tarkoituksiin tapahtuviin rahansijoituksiin sekä maanostoihin. Rahoitettaisiinpa pienemmät maanhankinnatkin muilla varoilla, eikä lainavaroja myöskään osoitettu ostettavilla alueilla olevien rakennusten lunastamiseen eikä kaduiksi ja liikenneväyliksi tarpeellisen maan ostoon. Teknillisten laitosten uudistöitä varten käytettävien lainavarojen ja laitteiden kuoletusjan välisen epäsuhteen poistamiseksi myönnettiin lainavaroja vain ⅓ tai ⅔

sellaisten laitteiden kustannuksista, joiden kuoletus tapahtui 10—20 vuoden kuluessa. Verotuksella koottava määrä oli 197.5 milj. eli 13.5 milj. suurempi kuin vuoden 1928 talousarviossa. Mutta koska veroäyrien lukumäärä todennäköisesti lisääntyisi tuntuvasti, voitiin odottaa veroäyriltä verotettavan määrän alenevan. Rahatoimikamari olikin pitänyt varsinkin palkannauttijoille raskaan verotuksen lieventämistä suotavana, mikäli se kävi päinsä ilman että kaupungin talouden vakiinnuttamista tarkoittavista vaatimuksista tingittiin.

Seuraavassa tehdään tarkemmin selvää kaupunginvaltuuston vahvistaman talousarvion vuoden 1928 talousarvioon verrattuna osoittamista tärkeimmistä muutoksista.

Menosääntö. Ensimmäiseen pääluokkaan, Velat, merkittiin menoja 60,380,625: 58 markkaa vuoden 1928 talousarvion vastaavan määrän oltua 55,970,834: 62 markkaa. Lisäyksestä kohdistui 529,691: 03 markkaa lukuun Kuoletukset, 1,970,099: 93 markkaa lukuun Korot ja 1,910,000 markkaa lukuun Sekalaiset menot.

Toisessa pääluokassa, Virastot, otettiin luvussa Maistraatti huomioon kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemät päätökset [1]) kaupunginpalvelijain siirtämisestä 6:nnesta 8 palkkaluokkaan, uuden kaupunginpalvelijantoimen perustamisesta sekä erään vahtimestarinapulaisentoimen lakkauttamisesta. Kesälomasijaisten määrärahaa korotettiin 2,000 markkaa, jotta maistraatinsihteerin ja toisen julkisen notaarin kesälomasijaisten palkkioita voitaisiin korottaa. Lukuun Raastuvanoikeus merkittiin uusi 48,000 markan suuruinen määräraha tilapäisten työvoimain palkkaamiseen. Kaupunginpalvelijain lomasijaispalkkio korotettiin 650 markasta 1,000 markkaan kuukaudessa ja tarverahamääräraha 100,000 markasta 150,000 markkaan. Luvun Syyttäjistö arvioidut menot lisääntyivät 19,843 markkaa, mistä lisäyksestä osan aiheutti 15,600 markan suuruinen uusi määräraha tilapäistä työvoimaa [2]) varten. Lukuun Ulosottolaitos merkittiin uusi 15,000 markan suuruinen määräraha, joka oli tarkoitettu m. m. ulosmittausten suorittamisessa tarpeellisen lainopillisen apulaisen palkkioksi. Palkkamäärärahaa vahvistettaessa otettiin huomioon kaupunginvaltuuston päätös [3]) ensimmäisen kaupunginvoudin konttorin ulosottoapulaisentoimen siirtämisestä 7:nnestä 9 palkkaluokkaan. Ensimmäisen kaupunginvoudin tarverahoja lisättiin 5,000 markkaa eli 20,000 markkaan ja toisen kaupunginvoudin vastaavia varoja 25,000 markkaa eli 60,000 markkaan. Kassa- ja kanslia-apulaisten palkkaamiseksi toisen kaupunginvoudin konttoriin myönnettiin [2]) 36,000 markkaa. Rikostuomioiden toimeenpanokonttorin menosäännössä otettiin huomioon kaupunginvaltuuston tekemä päätös [3]), että ulosottoapulaiset siirrettäisiin 7:nnestä 9:nteen ja heidän esimiehensä 8:nnesta 10 palkkaluokkaan. Tarverahamäärärahaa korotettiin 7,000 markkaa eli 20,000 markkaan. Raatihuoneenarkiston tilapäisen työvoiman palkkaamiseksi merkittiin 6,000 markan määräraha. Lomasijaismääräraha merkittiin 2,000:sta 3,000 markkaan korotetuin määrin ja tarverahamääräraha korotettiin 55,000 markasta 60,000 markkaan. Toisen pääluokan määrärahain summa oli 7,856,280 markkaa oltuaan vuoden 1928 talousarviossa 6,859,387 markkaa.

Kolmannessa pääluokassa, Kunnallishallinto, vahvistettiin kaupunginvaltuutettujen palkkio 150 markaksi kokoukselta puheenjohtajalle ja 75 markaksi jäsenille vuoden 1929 alusta lukien. Tämän päätöksen johdosta erä Palkkiot kohosi 75,000 markasta 100,000 markkaan. Tässä yhteydessä valtuusto päätti antaa rahatoimikamarille tehtäväksi harkita kysymystä kau-

[1]) Ks. tätä kert. s. 62 ja 132. — [2]) S:n s. 132. — [3]) S:n s. 62.

pungin hallitusten, lautakuntain, valiokuntain ja komiteain puheenjohtajain ja jäsenten palkkioiden yleisestä korottamisesta. Aikaisempi päätös [1]) palkankorotuksen myöntämisestä valtuuston kanslian vahtimestarille ja vahtimestarinapulaiselle otettiin huomioon. Koska näytti suotavalta, että kaupunginvaltuuston jäsenet joka vuoden lopussa saisivat nidotun kappaleen saman vuoden painettuja asiakirjoja ja esityslistoja niihin merkittyine päätöksineen, otettiin tarverahain määrää arvioitaessa huomioon, että niiden painatus ja sidonta voitiin kustantaa niillä. Rahatoimikamarin menosäännössä korotettiin automääräraha 45,000 markasta 60,000 markkaan. Tilapäisen työvoiman palkkaamiseksi myönnettiin 225,000 markkaa, millä määrärahalla kustannettaisiin asiantuntijalausunnot ja palkattaisiin tilapäinen sihteeri siksi ajaksi, jolloin eräs kamarin varsinaisista sihteereistä laati kertomuksia kunnallishallinnosta vuosina 1875—87. Kamarin painatuskustannusten arvioitiin lisääntyvän 110,000 markkaa eli 435,000 markkaan. Myöskin asiamiesosaston tilapäistä työvoimaa varten merkittiin 5,000 markkaa enemmän kuin vuodeksi 1928 eli 30,000 markkaa. Rahatoimikonttorin tilapäisiä työvoimia varten oli myönnettävä 325,000 markkaa eli 25,000 markkaa enemmän kuin vuonna 1928, etusijassa koska veronkanto osana vuotta aiheutti lisätyötä. Uusi oli 15,000 markan suuruinen lomasijaismääräraha, joka oli tarkoitettu kirjanpitäjän ja kolmen konttoriapulaisen palkkaamiseksi, ensinmainitun kolmeksi kuukaudeksi ja viimeksimainittujen kahdeksi ja puoleksi kuukaudeksi, jolloin vakinaisilla viranpitäjillä oli kesälomansa. Siivousmäärärahaa korotettiin 4,000 markkaa. Satamahallinnon arvioitiin tulevan maksamaan kaupungille 5,273,345 markkaa eli 647,858: 75 markkaa enemmän kuin edellisenä vuonna. Lisäyksestä tuli 8,747 markkaa satamahallituksen, 224,935 markkaa satamaliikennekonttorin ja 414,176: 75 markkaa satamakannantakonttorin osalle. Rahatoimikamarin päätös [2]) merenkulun katsastusmiesten palkkion korottamisesta otettiin huomioon. Satamaliikennekonttorin siivousmäärärahaa lisättiin, jotta siivoojattaren kuukausipalkka voitaisiin korottaa 250 markasta 300 markkaan. Erää Satamakannantakonttorin luokitellut palkat vahvistettaessa otettiin huomioon valtuuston aikaisemmin tekemä päätös [3]) ikäkorotuksen myöntämisestä kahdelle konttorikirjurille. Siivoustyö oli lisääntynyt, puhtaanapito- ja siivousmäärärahaa oli lisättävä 7,100 markkaa, joten se nousi 96,600 markkaan ja kävi mahdolliseksi korottaa kahden siivoojan palkkoja 100 markkaa kuukaudessa sekä ottaa yksi siivoojatar lisää. Korvaus Helsingin makasiiniosakeyhtiölle merkittiin 720,000 markaksi oltuaan vuonna 1928 480,000 markkaa. Poistoihin ja peruutuksiin merkittiin vain 5,000 markkaa, mikä merkitsi 10,000 markan vähennystä. Tilastokonttorin menosääntö kohosi 11,900 markkaa eli 1,089,400 markkaan. Menojen lisäys aiheutui etupäässä yleisestä palkkajärjestelystä sekä konttorin muutosta vuokrahuoneistoon, minkä johdosta sen menosäännössä esiintyivät uudet erät Vuokra, 60,000 markkaa, sekä Lämpö ja valaistus, 11,100 markkaa. Tilapäistä työvoimaa varten oleva määräraha korotettiin 62,000 markasta 95,700 markkaan, osin koska konttorin vakinaista henkilökuntaa oli supistettu ja ylimääräisiä apulaisia oli käytettävä entistä suuremmassa määrässä, osin koska tarvittiin määräraha aikaisempien vuosien kunnalliskertomusten kääntämistä varten [4]). Kaupunginvaltuuston päätös [5]) vahtimestarintoimen perustamisesta konttoriin otettiin huomioon. Erä Painatuskustannukset osoitti vähen-

[1]) Ks. tätä kert. s. 62. — [2]) S:n os. II. Rahatoimikamari. — [3]) S:n s. 69. — [4]) Ks. ylemp. ja os. II. Rahatoimikamari. — [5]) Ks. tätä kert. s.133.

nystä 67,000 markkaa, ja vuoden menosääntöön sisältynyt elinkustannustiedustelun määräraha jäi pois. Siivousta varten myönnettiin 11,500 markkaa eli 3,300 markkaa enemmän kuin vuonna 1928, koska siivoojattaren kuukausipalkka oli korotettu 600 markasta 800 markkaan ja myöskin puhdistusaineiden y. m. kulutus lisääntyisi konttorin muutettua suurempaan huoneistoon. Tarverahamääräraha kohosi 3,500 markkaa eli 20,000 markkaan. Sosiallautakunnan menosääntö päättyi 383,095 markkaan osoittaen edelliseen vuoteen verrattuna 45,475 markan lisäystä. Uusi oli 5,000 markan suuruinen määräraha mallipalstan kuntoonpanemiseksi ja samaten 13,295 markan määräraha kaluston hankkimiseksi kotitalouden opetusta varten. Työnvälitystoimiston vuoden 1929 menojen peittämiseksi myönnettiin 704,550 markkaa eli 101,349 markkaa enemmän kuin vuodeksi 1928. Lisäys johtui pääasiallisesti siitä, että toimiston miesten osasto oli muuttanut kaupungin talosta vuokrahuoneistoon, jonka vuokra, 54,000 markkaa, sisältyi uutena eränä talousarvioon. Mainitun muuton johdosta laskettiin myöskin lämpö- ja valaistusmenojen lisääntyvän 11,000 markasta 14,500 markkaan. Tilapäisten työvoimain määrärahaa korotettiin 4,300 markkaa eli 38,400 markkaan, jolloin aikaisemmin 10 kuukaudeksi palkattu naisapulainen voitiin pitää konttorin palveluksessa 12 kuukautta ja merimiesten osaston apulaisvahtimestarin palkkaa korottaa 100 markkaa eli 1,600 markkaan kuukaudessa. Kesälomasijaisten palkkaamiseksi merkittiin 9,600 markkaa eli 1,960 markkaa enemmän kuin vuodeksi 1928. Liikeapulaisten ja nuorison osaston johtajalle ei nimittäin enää toimiston liikkeen lisäännyttyä voitu järjestää ohjesäännön määräämää kesälomaa ilman että hänelle palkattiin sijainen loman ajaksi. Siivoojattarien kesälomasijaisten palkkiota korotettiin 200 markkaa. Jotta toimiston kahden siivoojattaren palkat voitaisiin korottaa, toisen 800 markasta 900 markkaan ja toisen 875 markasta 975 markkaan, korotettiin siivousmääräraha 22,500 markkaan. Revisionilaitoksen arvioidut menot lisääntyivät 72,303 markkaa eli 685,483 markkaan. Lisäyksen aiheutti yksinomaan yleinen palkkajärjestely. Verotusvalmistelukunnan talousarvio osoitti 229,312 markan suuruista menojen lisääntymistä, jonka pääasiallisesti aiheuttivat palkkaerät lukuunottamatta erää Palkkiot, joka väheni 75,300 markkaa eli 40,200 markkaan sen johdosta, että kuluvan vuoden menosääntöön oli sisältynyt seitsemän osastopuheenjohtajan 6,000 markan suuruinen vuosipalkkio, jota kuitenkin pidettiin suhteettoman suurena. Vuonna 1929 kuusi osastopuheenjohtajaa saisi korvausta 75 markkaa kokoukselta, kun taas seitsemättä puheenjohtajantointa hoitaisi eräs valmistelukunnan virkailijoista, joka ei saisi siitä mitään palkkiota. Painatus- ja sidontakustannusten määrärahaa korotettiin 5,000 markkaa eli 80,000 markkaan, koska ilmoituslomakkeita tarvittiin entistä enemmän. Vuokraa, lämpöä ja valaistusta varten myönnettiin 300,000 markkaa eli 73,000 markkaa enemmän kuin vuodeksi 1928. Lisäys johtui pääasiassa siitä, että rahatoimikamari oli korottanut valmistelukunnan kansliahuoneiston vuokraa. Siivoamista varten merkittiin 11,200 markkaa, mistä siivoojattaren palkka oli 8,400 markkaa oltuaan vuonna 1928 7,200 markkaa. Rakennustarkastuksen menosääntö osoitti lisäystä 115,444 markkaa. Valtuuston aikaisemmin tekemien päätösten [1]) mukaisesti merkittiin 192,000 markkaa tilapäisten työvoimain palkkaamiseksi ja 12,000 markkaa tarkastuskustannuksiin. Lomasijaismäärärahaa korotettiin 5,000 markkaa eli 20,000 markkaan, siivousmäärärahaa 1,500 markkaa eli 7,500 markkaan

[1]) Ks. tätä kert. s. 72 ja 74.

ja tarverahamäärärahaa 5,000 markkaa eli 15,000 markkaan. Julkisivupiirustusten tarkastustoimikunnalle myönnettiin määrärahoja yhteensä 11,300 markkaa, mikä merkitsi 8,500 markan vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna. Sitävastoin holhouslautakunnan määrärahat lisääntyivät 8,550 markkaa eli 27,970 markkaan. Tähän lukuun merkittiin uusi 750 markan erä sihteerin kesälomasijaisen palkkaamiseksi. Oikeusaputoimiston arvioidut menot lisääntyivät 16,323 markkaa nousten 130,445 markkaan; lisäys johtui yleisestä palkkajärjestelystä sekä pienemmältä osalta ilmoituskustannusten kohoamisesta. Raittiuslautakunnankin talousarviossa menojen arvioitiin lisääntyvän 164,590 markasta 180,550 markkaan. Sitävastoin voitiin luvun Sekalaiset menot määrärahoja vähentää 86,250 markkaa eli 251,250 markkaan, koska vuonna 1929 ei toimitettaisi kunnallisvaaleja eikä niitä varten siis tarvittu määrärahaa. Pienehkö 9,600 markan lisäys oli havaittavissa erässä Määräraha henkikirjoittajalle, koska hänen konttorihuoneistonsa vuokraa oli korotettu, ja erinäisten kaupunkiliittojen apurahat lisääntyivät 9,150 markkaa. Rahatoimikamarin käytettäväksi merkittiin 1,000,000 markkaa eli 100,000 markkaa enemmän kuin vuodeksi 1928. Kolmannen pääluokan määrärahain loppusumma, joka kuluvan vuoden talousarvion mukaan oli 15,330,325: 25 markkaa, nousi 17,266,978 markkaan.

Neljäs pääluokka, Palolaitos, osoitti kuluvan vuoden talousarvioon verrattuna arvioitujen menojen lisäystä 218,449 markkaa. Luvun Palkat ja muut edut määrärahat lisääntyivät 105,889 markkaa, kalustomäärärahat 56,000 markkaa, lämpö- ja valaistusmäärärahat 65,400 markkaa ja sekalaisten menojen määrärahat 8,000 markkaa, jota vastoin luvussa Palotalli oli havaittavissa menojen vähenemistä 16,840 markkaa. Palolaitokselle hankittavasta uudesta kalustosta mainittakoon vaahtosammutusauto, jota varten myönnettiin 110,000 markan suuruinen määräraha. Palolennättimen täydentämistä varten merkittiin 150,000 markkaa.

Viidennen pääluokan, Poliisilaitos, menosääntö päättyi 7,997,371 markkaan vastaavan määrän oltua kuluvan vuoden talousarviossa 7,648,920 markkaa. Lisäyksestä, joka oli 348,451 markkaa, tuli 162,475 markkaa kaupungin poliisilaitoksen ylläpitämiseksi suorittaman käteisen apumaksun, 180,976 markkaa huoneistomäärärahain ja 5,000 markkaa Sekalaisten määrärahain osalle.

Kuudes pääluokka, Yleiset rasitukset, pysyi entisellään, 11,000 markan suuruisena.

Seitsemännessä pääluokassa, Terveydenhoito, menoerät ensimmäisessä, Terveydenhoitolautakunta nimisessä luvussa lisääntyivät 24,318 markkaa, osin yleisen palkkajärjestelyn johdosta, osin koska uuden tuberkuloosiasetuksen määräysten noudattaminen vaati kulkutautien vastustamiseksi myönnettyjen määrärahojen korottamista. Toisessa luvussa, Lääkärit, eläinlääkärit ja sairaanhoitohenkilökunta, menot lisääntyivät 270,076 markkaa. Tällöin on kuitenkin otettava huomioon, että kaupungineläinlääkärin ja eläinlääkintäbakteriologin palkka samoinkuin lihantarkastuksen tarveraha- y. m. määrärahat, jotka vuonna 1928 nousivat 226,632 markkaan, oli siirretty kolmannesta luvusta tähän lukuun. Mainittu kolmas luku jaettiin kolmeen eri lukuun: Terveysolojen valvonta, Maidontarkastamo ja Ammattientarkastus, joissa yhteensä oli havaittavissa menojen lisääntymistä 327,430 markkaa. Mainittuja menosääntöjä vahvistettaessa otettiin huomioon valtuuston aikaisemmat päätökset [1]) desinfioitsijan sekä kunnallisen ammattientarkastajan toimien

[1]) Ks. tätä kert. s. 70, 133 ja 134.

perustamisesta sekä ikäkorotuksen myöntämisestä muutamille maidontarkastamon näytteenottajille. Maidontarkastuksen joutuminen kokonaan kaupungin tehtäväksi aiheutti tietenkin lisäkustannuksia. Ammattientarkastuksen menosäännöstä poistui louhintatöiden valvonnan määräraha. Lukuun Terveydellisten tutkimusten laboratorio merkittiin uusi 3,200 markan suuruinen määräraha pyhäpäiväpäivystystä varten. Paitsi palkkamäärärahoja korotettiin tarvikkeiden määrärahaa 8,000 markkaa ja siivousmäärärahaa 1,200 markkaa, jota vastoin lämpö-, valaistus- ja kaasumäärärahaa voitiin supistaa 1,680 markkaa. Terveystoimistoa varten myönnettiin 410,480 markkaa, lihantarkastamoa varten 701,860 markkaa ja asuntotarkastusta varten 235,650 markkaa edellisen vuoden vastaavain määrien oltua 360,703 markkaa, 682,371 markkaa ja 180,916 markkaa. Viimeksimainittua menosääntöä vahvistaessaan kaupunginvaltuusto otti huomioon aikaisemmin tekemänsä päätöksen [1]) kolmannen avustavan asuntotarkastajantoimen perustamisesta. Tuberkuloosihuoltotoimiston määrärahat nousivat yhteensä 1,763,522 markkaan ollen 257,286 markkaa suuremmat kuin kuluvan vuoden menosäännössä. Lisäys johtui yleisestä palkkajärjestelystä, uusien virkain perustamisesta ja siitä, että toimiston valvottavien henkilöiden lukumäärä oli tuntuvasti lisääntynyt kaikkien tuberkuloositapausten ilmoitusvelvollisuutta koskevan määräyksen tultua voimaan. Kunnallisen hammaspoliklinikan menosääntö osoitti arvioitujen menojen vähenemistä 11,908 markkaa sen johdosta, että kojeiden ja lääketarpeiden määrärahat voitiin vähentää 45,000 markasta 12,000 markkaan. Aikaisemmin tehty päätös [1]) avustavan kirjanpitäjäntoimen perustamisesta otettiin huomioon. Poliklinikoita ja muuta sairaanhoitoa varten merkittiin 467,218 markkaa. Yksityisten poliklinikkain apurahat pysyivät suurin piirtein muuttumattomina, kun taas kaupungin omista laitoksista venerisiä tauteja sairastavien miesten poliklinikalle myönnettiin määrärahoja 27,954 markkaa enemmän kuin vuoden menosäännön mukaan ja huoltotoimisto henkisesti sairaita varten sai 13,180 markkaa enemmän kuin kuluvaksi vuodeksi. Uuteen Teurastuslaitos nimiseen lukuun merkittiin laitoksen johtajan palkka [2]). Määrärahaa Arvaamattomiin tarpeisiin kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan korotettiin 100,000 markkaa, joten se nousi 200,000 markkaan, koska tahdottiin varata varoja keskuskodin ja perhehoidon järjestämiseksi henkisesti sairaille. Seitsemäs pääluokka päättyi 7,288,711 markkaan kuluvan vuoden talousarvion 6,258,383 markan sijasta.

Kahdeksannen pääluokan, Sairaanhoito, arvioidut menot lisääntyivät 164,358 markkaa. Seuraavissa luvuissa oli nimittäin määrärahoja korotettava: Sairaalahallitus, 6,596 markkaa, Tilivirasto, 15,540 markkaa, Marian sairaala, 750,390 markkaa, Kulkutautisairaala, 188,165 markkaa, Kivelän sairaala, 526 markkaa, Nikkilän sairaala, 504,049 markkaa, ja Erinäiset sairaanhoitokulut, 333,744 markkaa, jota vastoin tuberkuloosisairaalan menosäännössä menot vähenivät 234,652 markkaa ja kaupunginvaltuuston käyttövaroja vähennettiin 1,400,000 markkaa. Kahdessa viimeksimainitussa tapauksessa muutos aiheutui siitä, että vuoden talousarviossa oli suuret määrärahat kaluston hankkimista varten tuberkuloosisairaalaan sekä kulkutautisairaalan keittiön ja pesulaitoksen sisustamiseksi, jotta ne voisivat palvella ensiksimainitunkin sairaalan tarpeita. Eri menoeristä kohosivat sairaalain palkkamäärärahat yhteensä 4,107,791 markkaa, osin yleisen palkkajärjestelyn, osin uusien virkain perustamisen [3]) johdosta. Ruokintamäärärahoja lisättiin 794,077 markkaa, lämpö-

[1]) Ks. tätä kert. s. 135. — [2]) S:n s. 134. — [3]) S:n s. 135—137.

määrärahoja 664,829 markkaa, valaistusmäärärahoja 146,000 markkaa, lääketarpeiden määrärahoja 476,566 markkaa, rakennusten korjaus- ja vuokramäärärahoja 1,400 markkaa, vedenkulutusmäärärahoja 126,000 markkaa, vaatteidenpesu- ja pesuainemäärärahoja 5,400 markkaa, puhtaanapitomäärärahoja 67,675 markkaa, tarverahoja 19,100 markkaa, desinfioimisaineiden määrärahoja 10,000 markkaa, sairaidenkuljetusmäärärahoja 79,700 markkaa, erilaatuisten menojen määrärahoja 7,000 markkaa ja Kivelän ja Nikkilän sairaalain maanviljelyksen ja puutarhan määrärahoja 10,043 markkaa. Sensijaan voitiin kalustomäärärahoja vähentää 5,233,742 markkaa jo mainitusta syystä, hevosten elatusmäärärahaa 1,580 markkaa, koska Kivelän sairaalassa oli yksi hevonen vähemmän kuin edellisenä vuonna, ja Nikkilän sairaalan potilaiden elätteelleantomäärärahaa 72,381 markkaa. Ruokintamääräraha vahvistettiin 8: 50 markan yksikköhinnan mukaan henkilöä ja päivää kohden Marian sairaalassa, Kivelän sairaalassa ja kulkutautisairaalassa, 8 markan mukaan Nikkilän sairaalassa ja 9: 10 markan mukaan kulkutautisairaalassa. Kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemäin päätösten [1]) mukaisesti oli Kivelän sairaalaan perustettu uusi lämmittäjä-mekaanikon toimi ja tuberkuloosisairaalaan konemestarintoimi. Lämmitysmäärärahain lisääntymisen aiheuttivat kuitenkin ensi sijassa uuden tuberkuloosisairaalan polttoainekustannukset, jotka eivät rasittaneet kuluvan vuoden talousarviota. Muissa menoerissä havaittava lisäys aiheutui suurimmalta osalta samasta syystä. Luvussa Erinäiset sairaanhoitokulut otettiin huomioon kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemät päätökset [2]) avustavan opettajattarentoimen perustamisesta sairaanhoitajatarkouluun sekä 25,000 markan suuruisen avustuksen myöntämisestä yhdistykselle Konvalescenthem—Toipumakoti. Arvaamattomiin menoihin kaupunginvaltuuston määräyksen mukaisesti varattiin 500,000 markkaa edellisen vuoden vastaavan määrän oltua 1,900,000 markkaa. Kahdeksannen pääluokan menojen kokonaismäärä kohosi 39,215,312 markasta 39,379,670 markkaan.

Yhdeksänteen pääluokkaan, Köyhäinhoito, yhdistetyt menoerät osoittivat yhteensä 2,726,388 markan nousua. Uusi työtupa oli perustettu, työntekijäin palkkoja korotettu ja kunnalliskodin ruokakustannukset olivat lisääntyneet, ja nämä seikat vaativat määrärahain lisäämistä. Köyhäinhoitolautakunnan ja sen kanslian menosääntöä vahvistettaessa valtuusto otti huomioon aikaisemmin tekemänsä päätöksen [3]) diakonissojen siirtämisestä 3:nnesta 5 palkkaluokkaan sekä ikäkorotuksen myöntämisestä eräälle kirjuriapulaiselle. Lukuun Kassa- ja tilivirasto merkittiin uusi 2,000 markan suuruinen määräraha tilapäisen työvoiman palkkaamiseksi. Köyhäinhoidon päiväkodin määrärahat, yhteensä 129,870 markkaa, erotettiin luvusta Apurahoja ja kustannuksia laitoksesta erillään olevista köyhistä erityiseen lukuun. Kaupunginvaltuuston päätös [4]) kodin johtajattarentoimen siirtämisestä 2:sesta 3 palkkaluokkaan otettiin huomioon. Kunnalliskodille laitoksineen myönnettiin määrärahoja 8,783,747 markkaa eli 854,467 markkaa enemmän kuin kuluvan vuoden talousarvion mukaan. Lisäyksestä tuli 97,015 markkaa yhteisten kustannusten, 607,213 markkaa kunnalliskodin, 103,534 markkaa työlaitoksen, 10,680 markkaa maanviljelyksen, 27,175 markkaa sikalan ja 8,850 markkaa pesulaitoksen osalle. Kunnalliskotiin oli perustettu [5]) uusia virkoja, joita varten palkkausmäärärahat oli merkittävä talousarvioon. Ruokintakustannukset, jotka laskettiin 8 markan keskihinnan mukaan henkilöltä päivässä, lisääntyivät 323,610 markkaa kunnalliskodissa ja työlaitoksessa yhteensä. Uutta työtupaa varten mer-

[1]) Ks. tätä kert. s. 136. — [2]) S:n s. 84 ja 125. — [3]) S:n s. 63 ja 70. — [4]) S:n s. 63. — [5]) S:n s. 137.

kittiin 795,840 markkaa [1]). Koska kuluvan vuoden suoranaisten avustusten määräraha oli ollut hyvin riittämätön ja köyhäinhoidon tarve vuonna 1929 tuskin vähenisi, korotettiin mainittua määrärahaa 800,000 markkaa. Yhdeksännen pääluokan loppusumma oli 25,293,277 markkaa kuluvan vuoden vastaavan määrän oltua 22,566,889 markkaa.

Kymmenennessä pääluokassa, Lastensuojelutoiminta, menot lisääntyivät 1,486,358 markkaa, ja lisäys aiheutui pääasiallisesti viranpitäjäin palkkojen yleisestä järjestelystä, määrärahain varaamisesta uuden, todennäköisesti vuonna 1929 valmistuvan pientenlastenkodin sisustamiseen sekä ent. Greijuksen sairaalan sisustamiseen lastenkodiksi, tuberkelitautisten lasten lukumäärän lisääntymisestä ja laitosten ruokintakustannusten odotetusta kohoamisesta professori C. Tigerstedtin laatiman normaaliruokajärjestyksen tultua käytäntöön. Lisäyksestä tuli 112,414 markkaa lastensuojelulautakunnan ja 648,700 markkaa lastenhuoltolaitosten osalle, siitä 312,915 markkaa palkkamäärärahoihin ja 240,200 markkaa ruokamäärärahoihin, 80,000 markkaa elätteelleannon, erinäisten apumaksujen y. m., 395,244 markkaa lastensuojelulautakunnan hallinnon alaisten tilojen ja 250,000 markkaa arvaamattomiin menoihin varattujen kaupunginvaltuuston käyttövarojen osalle. Tilojen määrärahoja oli korotettava, ensi sijassa koska uudistöitä suoritettaisiin suuremmassa määrässä kuin vuonna 1928. Siten myönnettiin m. m. 150,000 markkaa sähkövalaistuksen järjestämiseksi Bengtsäriin. Lastensuojelutoimikunnan aiheuttamat menot nousivat kaikkiaan 14,061,341 markkaan oltuaan vuoden 1928 talousarviossa 12,574,983 markkaa.

Yhdennessätoista pääluokassa, Opetus- ja sivistyslaitokset, kohosi suomenkielisten kansakoulujen menosääntö 1,525,080 markkaa, etusijassa yleisen palkkajärjestelyn ja koulujen tuntipalkkioiden korotusta koskevan kaupunginvaltuuston päätöksen [2]) johdosta. Kansakoulujen uuden ohjesäännön määräämää kouluiässä olevien lasten luetteloimista varten myönnettiin 40,000 markkaa ja Käpylän uuden kansakoulun sisustamiseen 360,000 markkaa. Uutena määrärahana merkittiin sitäpaitsi 6,000 markkaa koulukirjastoa varten; suomen- ja ruotsinkielisten koulujen opettajain yhteinen kirjasto oli näet jaettu eri koulujen kesken ja tarkoituksena oli sekä opettajille että oppilaille tarkoitetun käsikirjaston aikaansaaminen jokaiseen kouluun. Ruotsinkielisten koulujen arvioidut menot kohosivat 387,038 markkaa, pääasiallisesti samasta syystä, joka aiheutti suomenkielisten koulujen menojen lisääntymisen. Palkkamäärärahaa vahvistettaessa otettiin huomioon valtuuston aikaisemmin tekemä päätös [3]) ikäkorotuksen myöntämisestä eräälle veistonopettajan apulaiselle. Kalusto- ja opetusvälinemäärärahaa korotettiin 77,700 markkaa, m. m. koska Annankadun kouluun oli hankittava uusia pulpetteja ja Porthaninkadun koulun valaistuslaitteet uusittava. Siivoamista varten myönnettiin 21,000 markkaa enemmän kuin kuluvaksi vuodeksi, koska kouluvahtimestarit oli vapautettu [4]) siivousvelvollisuudesta, minkä johdosta oli palkattava siivoojattaria. Jatkokoulun pesun arvioitiin maksavan 10,250 markkaa, siihen luettuna pesijättärien kesälomakorvaus. Oppilaiden kesävirkistysmäärärahaa korotettiin 20,000 markkaa, joten se nousi 140,000 markkaan. Oppivelvollisten lasten luetteloimista varten osoitettiin 29,000 markkaa ja koulukirjastoa varten 3,000 markkaa. Yleisen ammattilaiskoulun kansakoululuokkaa varten myönnettiin 10,010 markkaa eli 1,280 markkaa enemmän kuin kuluvan vuoden talousarviossa, koska tuntiopettajain palkkioita oli korotettu. Suomen- ja

[1]) Ks. tätä kert. s. 125. — [2]) S:n s. 64. — [3]) S:n s. 70. — [4]) S:n os. II. Rahatoimikamari.

ruotsinkielisten kansakoulujen yhteiset menot arvioitiin 295,320 markaksi vuoden 1928 talousarvion 226,056 markan sijasta. Lisäyksen aiheutti osin palkkamäärärahan kohoaminen, 9,864 markkaa, osin se seikka, että Helsingistä kotoisin olevien lasten koulunkäynnistä vieraassa kunnassa suoritettavaa korvausta varten kuluvan vuoden kokemuksen perusteella merkittiin 100,000 markkaa eli 60,000 markkaa enemmän, ja lopuksi se, että talousarvioon otettiin uusi 18,600 markan suuruinen määräraha opetusfilmien esittämistä varten. Koulupuutarhain määrärahaa voitiin sensijaan supistaa 18,000 markkaa, koska puutarhat olivat hyvin varustetut kalustolla y. m. Ammattiopetuslaitosten johtokunnalle myönnettiin määrärahoja yhteensä 59,260 markkaa, mikä kuluvan vuoden menosääntöön verrattuna merkitsi 7,304 markan lisäystä. Yleisten ammattilaiskoulujen arvioitiin aiheuttavan kustannuksia 950,396 markkaa, nimittäin taideteollisuuskeskuskoulun 242,850 markkaa, yleisen ammattilaiskoulun 399,904 markkaa, kirjapainokoulun 244,642 markkaa ja kone- ja siltarakennusosakeyhtiön oppilaskoulun 63,000 markkaa. Kuluvan vuoden vastaaviin määriin verrattuna määrärahat osoittivat lisäystä yhteensä 153,610 markkaa, mikä johtui palkkain ja tuntipalkkioiden korotuksesta, uuden viran perustamisesta [1]) kirjapainokouluun, siitä, että mainitun koulun sekä yleisen ammattilaiskoulun vuokra- ja lämmitysmenot olivat lisääntyneet 20,000 markkaa kumpaisenkin sekä että kirjapainokoulu tarvitsi uuden 35,000 markan suuruisen määrärahan uusien kirjasimien ostoon. Valmistavaan poikain ammattikouluun oli perustettu [2]) uusi työnjohtajantoimi, ja sen palkkoja ja palkkioita oli korotettu, minkä lisäksi vuonna 1929 pantaisiin kuntoon uusi työpaja. Koulukiinteistöt oli arvioitu uudestaan ja uuden arvon perusteella korotettiin kouluhuoneiston vuokraa 41,930 markkaa, joten se nousi 240,000 markkaan. Uusi 6,000 markan suuruinen määräraha merkittiin raitiotielippujen ostamiseksi oppilaille. Kaikkiaan koulun arvioidut menot lisääntyivät 163,738 markkaa. Valmistavan tyttöjen ammattikoulun menojen lisäys oli 46,752 markkaa ja johtui yksinomaan palkkain ja palkkioiden korotuksesta. Työväenopiston menosääntö sensijaan aleni 284,412 markkaa, mistä 232,712 markkaa tuli suomenkielisen ja 51,700 markkaa ruotsinkielisen osaston osalle. Vähenemisen aiheutti etupäässä se seikka, että kuluvan vuoden talousarviossa oli ollut harvinaisen suuret määrärahat opiston uuden huoneiston sisustamiseksi ja kalustamiseksi. Kansanlastentarhain vuoden 1929 talousarvio osoitti edellisen vuoden talousarvioon verrattuna lisäystä 795,009 markkaa. Lastentarhain suoranaisten ylläpitokustannusten lisääntymisen syynä oli ensi sijassa opettajattarien palkkojen korotus sekä huoneistojen vuokrien kohoaminen. Kotikallion lastentarhaan oli sitäpaitsi perustettu [3]) kaksi opettajattarentointa ja Aulan apulastentarhaan yksi. Lääkärien palkkioita varten, jotka aikaisemmin oli suoritettu lastentarhain ylläpitomäärärahasta, myönnettiin erityinen määräraha, johon yhdistettiin psykiaatterin palkkausmääräraha. Lasten kesävirkistystä varten myönnettiin 120,000 markkaa, joilla varoilla oli tarkoituksena ylläpitää 6 kesälastentarhaa; edellisen vuoden vastaava määräraha oli 100,000 markkaa. Luvussa Kauppaoppilaitokset ja teknillinen opetus korotettiin miltei kaikkien oppilaitosten määrärahoja, yhteensä 114,000 markkaa. Kaupunginkirjaston arvioidut menot kohosivat 156,642 markkaa nousten 2,609,308 markkaan. Lisäys johtui paitsi yleisestä palkkajärjestelystä siitä, että kesälomasijaisten määrärahaa korotettiin 4,000 markkaa, kirjallisuuden hankintamäärärahaa 40,000 markkaa, painatus- ja sidontakustannusten määrärahaa 50,000 markkaa sekä puhtaanapito- ja veden-

[1]) Ks. tätä kert. s. 138. — [2]) S:n s. 128. — [3]) S:n s. 78.

kulutusmäärärahaa 5,300 markkaa. Kaupungin museolle valtuusto myönsi 221,370 markkaa eli 71,444 markkaa enemmän kuin kuluvan vuoden talousarvion mukaan. Lisäystä osoittivat palkkamäärärahat, kokoelmien kartuttamismääräraha, mallimääräraha sekä lämpö- ja valaistusmääräraha. Helsinkiä 1870-luvulla esittävän mallin valmistamiseen tarvittiin 90,000 markkaa, mistä 45,000 markkaa merkittiin vuoden 1929 talousarvioon. Musiikkilautakunnan menosääntöä vahvistaessaan kaupunginvaltuusto korotti kaupunginorkesterin määrärahaa 163,407 markkaa, joten se nousi 2,742,295 markkaan. Ulkomaisten johtajain ja tunnetumpien solistien palkkaamiseksi tarvittiin entistä suurempi määräraha, samaten kuljetuskuluihin, koska musiikkilautakunta korottaessaan orkesterin avustuksesta oopperaesityksissä suoritettavaa maksua sitoutui kustantamaan soittovälineiden kuljetuksen oopperataloon. Myöskin nuottien hankintamäärärahaa, joka oli ollut riittämätön, oli korotettava, m. m. koska säveltäjille, joiden teoksia orkesteri esitti, useissa tapauksissa oli suoritettava korvausta Osakeyhtiö Teoston välityksellä. Tässä yhteydessä kaupunginvaltuusto päätti antaa rahatoimikamarille tehtäväksi tutkia, voitiinko nettotalousjärjestelmää soveltaa kaupunginorkesterissa. Luvussa Erinäiset sivistyslaitokset korotettiin Sörnäisten työväen näyttämön määräraha 30,000 markasta 50,000 markkaan. Samaten kuin aikaisemmin myönnettiin erinäisille laitoksille avustukset ehdoin, että ne antoivat kansannäytäntöjä, joihin pääsylippujen hinnat olivat enintään puolet tavallisista, nimittäin Suomen kansallisteatteri ja Ruotsalainen teatteri kumpikin vähintään 25, Kansan näyttämö 10 ja Suomalainen ooppera 8 esitystä. Arvaamattomiin tarpeisiin kaupunginvaltuuston määräyksen mukaisesti myönnettiin 300,000 markkaa, mistä 200,000 markkaa oli tarkoitettu kansanlastentarhain kunnallistamisesta aiheutuvien kustannusten peittämiseen. Yhdestoista pääluokka päättyi 45,771,953 markkaan osoittaen edelliseen vuoteen verrattuna 3,592,128 markan lisäystä.

Kahdennessatoista pääluokassa, Teknilliset laitokset, arvioidut menot ensimmäisessä, Vesijohtolaitos nimisessä luvussa lisääntyivät 8,468,045 markkaa, osin yleisen palkkajärjestelyn, osin vedenkulutuksen odotetun lisääntymisen johdosta, osin ja etupäässä koska uudistöitä varten myönnettiin suurempia määrärahoja. Lisäyksestä tuli 54,832 markkaa hallinnon, 89,720 markkaa kassa- ja tiliviraston ja 644,608 markkaa käytön osalle, siitä uusi 20,800 markan suuruinen määräraha suodatinhoitajan palkkaamiseen, 170,984 markkaa johtoverkon, vesisäiliön ja johtojen tarkastuksen, 62,601 markkaa mittari- ja talojohto-osaston, työpajan ja varaston ja 70,000 markkaa sekalaisten menojen osalle, josta 20,000 markkaa autokuluihin, 18,300 markkaa yleisten vesipostien ja satamajohtojen sekä 7,357,000 markkaa uudistöiden osalle. Seuraavia uudistöitä ja niihin liittyviä tarkoituksia varten myönnettiin alla mainitut määrärahat: työkalujen ja kaluston ostoon 455,000 markkaa, vesimittarien ostoon 200,000 markkaa, Vanhankaupungin laitoksen täydennys- y. m. töitä varten yhteensä 10,170,000 markkaa, nimittäin suodattimien hankkimiseen 8,800,000 markkaa [1]), uusien pumppujen hankkimiseen ja konehuoneessa suoritettaviin muutostöihin 800,000 markkaa sekä erilaisiin täydennystöihin 570,000 markkaa, palopostien asettamiseksi Töölöön 24,000 markkaa, Hietalahden- ja Köydenpunojankatujen välisen Eerikinkadun osan sekä Eerikin- ja Vladimirinkatujen välisen Köydenpunojankadun osan alitse kulkevain vesijohtojen uusimiseen 135,000 markkaa, Eläintarhanportin ja Kansallismuseon välisen vesijohdon uusimiseen 3,500,000 markkaa, Sörnäisten satamaradan alitse kulkevan vesijohtotunnelin ulottamiseksi Teollisuuskatuun

[1]) Ks. tätä kert. s. 37.

1,100,000 markkaa sekä uusien johtojen laskemiseksi Kaisaniemenkatuun Vuori- ja Mikonkatujen välille 237,000 markkaa, X kaupunginosan katuihin 890,000 markkaa, XII kaupunginosan katuihin 67,000 markkaa, XIII, XIV, ja XV kaupunginosain katuihin 1,013,000 markkaa, Vallilan katuihin 805,000 markkaa, Toukolan katuihin 189,000 markkaa, Kumpulan katuihin 2,623,000 markkaa, siitä 377,000 markkaa Sofianlehdon lastenkodin johtoja varten, joiden rakentamista koskevan päätöksen valtuusto aikaisemmin oli tehnyt, ja Käpylän katuihin 883,000 markkaa. Kaasulaitoksen menojen arvioitiin lisääntyvän 4,438,221 markkaa. Lisäykseen vaikutti yleinen palkkajärjestely sekä kaasuntuotannon lisääntyminen. Hallintomäärärahoja korotettiin 16,884 markkaa eli 115,600 markkaan, kassa- ja tiliviraston määrärahoja 259,487 markkaa eli 1,793,650 markkaan, jolloin otettiin huomioon kaupunginvaltuuston päätös [1]) ikäkorotuksen myöntämisestä muutamille viranpitäjille, käyttömäärärahoja 4,135,473 markkaa eli 22,851,250 markkaan, johtoverkon ja jakelukellon määrärahat huomioonottaen myönnetyt ikäkorotukset sekä vasta perustetun [2]) aliputkimestarintoimen palkka 321,548 markasta 450,240 markkaan, jakelumäärärahoja 140,000 markkaa eli 810,000 markkaan ja johtotyöosaston, työpajan, varaston ja näyttelyn määrärahoja 145,685 markkaa eli 725,509 markkaan. Viimeksimainittua määrää vahvistettaessa otettiin huomioon, että valtuusto aikaisemmin oli siirtänyt johtotyöinsinööri G. Rosenbröijerin ylempään palkkaluokkaan, oikeuttanut avustavan johtotyöinsinöörin K. Lindholmin saamaan ikäkorotuksen sekä perustanut uuden aliputkimestarintoimen [3]). Sekalaisten menojen määrärahoja oli lisättävä 280,000 markkaa, joten ne nousivat 2,245,000 markkaan, ja katuvalaistusmäärärahoja 20,000 markkaa eli 750,000 markkaan, jota vastoin uudistöihin laskettiin tarvittavan 688,000 markkaa vähemmän kuin vuodeksi 1928 eli 11,799,000 markkaa. Viimeksimainitusta määrästä varattiin pääputkiverkon laajentamiseen 1,002,000 markkaa, uusien katulyhtyjen asettamiseen, yksityisiä jakelujohtoja varten, kaasumittarien ostoon ja kaluston hankintaan yhteensä 2,762,000 markkaa, kolmen hitsausyhdistelmän ostoon 50,000 markkaa ja ilmanpuristimen ynnä siihen kuuluvien työkalujen hankkimiseen 85,000 markkaa, kojejärjestelmän ynnä puhdistusarkkujen rakentamiseen 5,000,000 markkaa [4]), sähkömoottorilla varustetun koksinmurskaajan hankkimiseen 80,000 markkaa, hiilivaunujen kuljetuslaitteen hankkimiseen 190,000 markkaa, uutta venttiileillä ja putkijohdoilla varustettua kompressoria varten, jonka tarkoituksena olisi taata kaasun pumppuaminen Töölön jakelukelloon, 130,000 markkaa, sorvin ostoon 37,000 markkaa, ammoniakkikojeen ostoon 280,000 markkaa, venttiileillä ja pumpulla varustetun bensoolipesijän hankkimiseen 220,000 markkaa, bensoolisäiliön sekä bensooliastiavajan rakentamiseen 163,000 markkaa sekä uutta uunilaitetta varten 1,800,000 markkaa [5]). Samaten kuin jo mainitut teknilliset laitokset ja samoista syistä kuin ne sähkölaitoskin vuodeksi 1929 tarvitsi lisättyjä määrärahoja. Lisäys oli 4,971,366 markkaa, mistä 22,260 markkaa tuli hallinnon, 360,889 markkaa kassa- ja tiliviraston, 1,519,698 markkaa käytön, 324,819 markkaa jakeluosaston, 100,000 markkaa katuvalaistuksen, 584,000 markkaa sekalaisten menojen ja 2,059,700 markkaa uudistöiden osalle. Menosääntöä vahvistettaessa otettiin huomioon valtuuston aikaisemmin tekemä päätös [6]) koneenkäyttäjäin palkkaetujen parantamisesta sekä ikäkorotuksen myöntämisestä Töölön aseman esimiehelle T. Valtoselle. Laitoksen sekalaisista menoista huomautettakoon, että palovakuutusmaksujen määrä-

[1]) Ks. tätä kert s. 70—71. — [2]) S:n s. 138. — [3]) S:n s. 61, 70 ja 138. — [4]) S:n s. 38. — [5]) Ks. v:n 1927 kert. s. 37. — [6]) Ks. tätä kert. s. 63 ja 71.

rahaa paloapuyhtiön maksujen lakattua voitiin supistaa 15,000 markkaa. Uusina määrärahoina merkittiin 125,000 markkaa propagandan kustantamiseksi sekä 100,000 markkaa vastaisten laajennussuunnitelmain selvittelyä varten. Hallituksen käytettäväksi myönnettiin 150,000 markkaa, siitä 50,000 markkaa kaupungin edustuksesta Helsingissä kesällä 1929 pidettävässä Pohjoismaiden neljännessä sähköteknikkokongressissa aiheutuviin kustannuksiin. Uudistöiden määrärahasta oli 4,500,000 markkaa tarkoitettu sähkölaitoksen uutta hallintorakennusta varten, jonka kokonaiskustannukset oli arvioitu 6,332,000 markaksi [1]), ja 260,000 markkaa Suvilahden kasarmin sisustamiseen laitoksen tarkoituksia varten, 7,950,000 markkaa koneiston laajennuksiin, 8,386,700 markkaa johtoverkon laajennuksiin, 200,000 markkaa hallituksen määräyksen mukaan suoritettavia johtotöitä ja 250,000 markkaa talojohtotöitä varten. Mittarien ostoon varattiin 1,500,000 markkaa, kaluston hankintaan 75,000 markkaa, konttorikoneiston hankintaan 485,000 markkaa ja uuden kuormaauton ostoon 75,000 markkaa. Kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemän päätöksen [2]) mukaisesti merkittiin 3,100,000 markan suuruinen määräraha virran vastaanottamiseksi Imatran voimalaitoksesta tarvittavia laitteita varten. Kahdennentoista pääluokan määrärahat nousivat yhteensä 127,791,636 markkaan vuoden 1928 talousarvion vastaavan määrän oltua 109,914,004 markkaa.

Kolmannessatoista pääluokassa, Yleiset työt, otettiin ensimmäisen luvun, Yleisten töiden hallitus ja rakennuskonttori, palkkamäärärahoja arvioitaessa huomioon valtuuston päätökset palkankorotuksen myöntämisestä muutamille viranpitäjille. Tilapäistä työvoimaa varten olevaa määrärahaa lisättiin m. m., jotta vuoden 1929 alusta voitaisiin ottaa rakennuskonttoriin kaksi insinööriä, punnitsija, kaksi piirustajaa ja kaksi konttoriapulaista lisää. Hallituksen jäsenten palkkio korotettiin 50 markasta 100 markkaan kokoukselta. Siivousta varten osoitettiin 45,500 markkaa eli 12,500 markkaa enemmän kuin edellisenä vuonna, koska huonerakennusosaston kaupungintalossa sijaitseva huoneisto oli tullut lisää. Säännöllisen liikenteenlaskun toimeenpanemiseksi eri paikoissa kaupunkia merkittiin 35,000 markkaa. Tiliviraston menosääntö kohosi 24,759 markkaa eli 234,674 markkaan, jota vastoin geodeettiosaston arvioidut menot vähenivät 7,000 markkaa sen johdosta, että kaupungin kiintopisteverkon tarkistus- ja laajennusmääräraha voitiin poistaa. Lukuun Rakennukset ja talot merkittiin korjauksia ja kunnossapitoa varten määrärahoja yhteensä 5,841,185 markkaa, siitä kaupungin omien kansakoulutalojen korjauksiin 898,100 markkaa, vuokrattujen kansakouluhuoneistojen 53,000 markkaa, sairaalain 880,000 markkaa, poliisilaitoksen rakennusten 393,150 markkaa sekä tulli- ja satamarakennusten korjauksiin 340,000 markkaa, siitä 119,000 markkaa satamaliikennekonttorin ja merimieshuoneen huoneistojen korjauksiin [1]). Uusi oli 150,000 markan suuruinen määräraha kansanlastentarhoille luovutettujen huoneistojen mahdollisia korjauksia varten. Lukuun Uudis- ja muutosrakennukset sisältyi määrärahoja yhteensä 23,591,750 markkaa. Vuoden 1928 vastaava luku oli 25,935,253 markkaa. Seuraavat kaupunginvaltuuston aikaisemmin päättämiä töitä varten tarvittavat määrärahat otettiin talousarvioon: Porthaninkadun kansakoulutalon uusia käymälöitä varten 150,000 markkaa [3]), Nikkilän sairaalan sähköleivinuuneja varten 81,500 markkaa [4]), kahden hissin y. m. hankkimiseksi Hietaniemenkadun poliisitaloon 297,600 markkaa [5]), kulkutautisairaalan jäähdytyslaitosta sekä peruna- ja juurikasvikellaria varten 473,000 markkaa [6]), Hietaniemenkadun

[1]) Ks. tätä kert. s. 33. — [2]) S:n s. 39. — [3]) S:n s. 32. — [4]) S:n s. 76. — [5]) S:n s. 28. — [6]) S:n s. 35.

tontilla n:o 7 olevan kivirakennuksen sisustustöihin 290,000 markkaa [1]), Marian sairaalan pesulaitoksen muutostöihin 234,000 markkaa [1]), vesiklosettien asettamiseksi tulli- ja pakkahuoneeseen 71,500 markkaa [2]), Kivelän sairaalan puisten sairaspaviljonkien muutostöihin 1,324,400 markkaa [3]), Sofianlehdon pientenlastenkodin rakentamiseksi 3,925,100 markkaa [4]), ammattikoulurakennusta varten 6,136,000 markkaa [5]), kappelin, ruumishuoneen ja autovajan rakentamiseksi tuberkuloosisairaalaan 1,094,150 markkaa [6]) sekä teurastuslaitosta varten 500,000 markkaa [7]). Sitäpaitsi myönnettiin 88,000 markkaa työväenopiston etupihojen järjestämiseen, 519,800 markkaa Snellmaninkadun kansakoulun muutostöihin, 151,000 markkaa Marian sairaalan sähköjohtojen uusimiseen, 97,000 markkaa huoneiston sisustamiseen Pääskylän lastentarhalle, 340,000 markkaa uusien höyrykattilain, kahden höyrypadan sekä pesukoneen ja kiertokoneen hankkimiseksi kunnalliskotiin ja työlaitokseen, 200,000 markkaa lastenkodin sisustamiseksi Reijolaan, 35,700 markkaa Hakasalmenpuiston soittolavan ja kahvilarakennuksen korjaamiseen, 103,000 markkaa kulkutautisairaalan kellarin korjaamiseen, 65,000 markkaa seisomapaikkaparvekkeen rakentamiseen Eläintarhan urheilukentälle, 4,800,000 markkaa Käpylään ja 1,000,000 markkaa Vallilaan rakennettavaa kansakoulutaloa varten, 500,000 markkaa toisen uimalaitoksen rakennuttamiseen Mustikkamaalle, 175,000 markkaa Hermannin paloaseman siirtämiseen Sörnäisten niemelle, 30,000 markkaa eläinklinikan huoneiston sisustamiseen ja 910,000 markkaa Käpylän paloasemaa varten. Luvussa Kadut ja yleiset paikat arvioitiin korjaus- ja kunnossapitokustannukset 1,970,000 markaksi, mikä merkitsi 170,000 markan vähennystä vuoden 1928 vastaaviin menoihin verrattuna. Uudistöiden määrärahat sensijaan lisääntyivät tuntuvasti, nimittäin 11,248,500 markkaa, nousten 22,199,500 markkaan. Tästä määrästä käytettäisiin 5,004,000 markkaa kaupungin katuosuuksien kiveämiseen, asfaltoimiseen tai viertämiseen, 137,000 markkaa Fredrikintorin järjestelyyn, 20,000 markkaa jalkakäytävän järjestämiseen Simonkadun istutuksen kohdalle, 210,000 markkaa Katajanokalle vievän sillan vasain ja sillankannen uudistamiseen, 85,000 markkaa Siltasaarenkadun leventämiseen tontin n:o 1 kohdalta, 75,000 markkaa jalkakäytävien ja kaupungin katuosuuden uudistamiseen Hämeentiellä Hakaniemen kauppahallin kohdalla sekä 202,000 markkaa jalkakäytävän rakentamiseen Brahenkadun urheilukentän viereen; 3,721,000 markkaa varattiin katujen tasoittamiseen XIII, XIV ja XV kaupunginosissa ja 2,139,500 markkaa X, XI, ja XII kaupunginosissa suoritettavia samanlaisia töitä varten. 51,000 markan kustannuksin rakennettaisiin portaat Topeliuksenkadulta Messeniuksenkadulle, 110,000 markalla penger korttelin n:o 463 kohdalle ja 255,000 markalla portaat Helsinginkadulta Aadolfinkadulle. Porvoon- ja Viipurinkatujen risteykseen rakennettaisiin jalkakäytävä 33,000 markan kustannuksin. Vallilassa suoritettaisiin katutöitä 3,022,000 markan, Hermannissa 178,000 markan, Toukolassa 1,203,000 markan ja Käpylässä 2,253,000 markan kustannuksin. Rahatoimikamarin käytettäväksi myönnettiin 600,000 markkaa, siitä 500,000 markkaa kenttäkivikatujen asfaltoimiseen ja 100,000 markkaa uusien korokkeiden rakentamiseen; täytemaan vastaanottoa varten myönnettiin 200,000 markkaa ja aikaisemmin päätettyä, Sturenkadun suuntaan satamaradan yli vievää siltaa varten 2,701,000 markkaa. Tässä yhteydessä kaupunginvaltuusto päätti antaa rahatoimikamarille tehtäväksi anoa maistraatilta, että Meilahdenkadun tonttien n:ot 1—7 vierelle aiottujen jalkakäytävien teettämisen saisi lykätä toistaiseksi.

[1]) Ks. tätä kert. s. 34. — [2]) S:n s. 33. — [3]) S:n s. 35. — [4]) S:n s. 32. — [5]) Ks. v:n 1927 kert. s. 33. — [6]) Ks. tätä kert. s. 31. — [7]) S:n s. 29.

Kanavain ja viemärien korjauksiin ja kunnossapitoon tarvittiin määrärahoja yhteensä 1,385,000 markkaa eli 21,000 markkaa enemmän kuin vuonna 1928. Uudistöihin varattiin 5,126,000 markkaa eli 2,568,000 markkaa enemmän kuin vuoden 1928 talousarvion mukaan. XIII, XIV ja XV kaupunginosain viemärijohtoja varten merkittiin määrärahoja 1,510,000 markkaa, Vallilan 377,000 markkaa, Toukolan 208,000 markkaa, Kumpulan 1,266,000 markkaa, siitä 403,000 markkaa Sofianlehdon pientenlastenkodin rakentamisen vaatimia töitä varten, Käpylän 581,000 markkaa ja Uudenpellon viemärijohtoja varten 288,000 markkaa. Viertoteitä ja teitä varten myönnettiin 8,089,000 markkaa, mistä 2,000,000 markkaa korjauksiin ja kunnossapitoon ja 6,089,000 markkaa uudistöihin. Edelliseen vuoteen verraten lisäys oli 2,014,000 markkaa. Tähän lukuun sisältyi 234,000 markan suuruinen määräraha tien rakentamiseen Mäkelänkadulta Sofianlehdon uuteen pientenlastenkotiin. Urheilu- ja leikkikenttäin korjaus ja kunnossapitokustannusten arvioitiin lisääntyvän 89,000 markkaa eli 442,000 markkaan, jota vastoin uudistyömäärärahoja katsottiin voivan vähentää 107,000 markkaa eli 742,000 markkaan. Viimeksimainittu määrä jakautui seuraavain eräin kesken: 337,000 markkaa Käpylän urheilukentän lopputasoitukseen, 155,000 markkaa Keuruun- ja Suvannonteiden varrella olevan leikkikentän tasoittamiseen, 200,000 markkaa Brahenkadun urheilukentän tasoitustöihin sekä 50,000 markkaa erilaisia Eläintarhan urheilukentällä suoritettavia töitä varten. Satamain määrärahoja korotettiin tuntuvasti, nimittäin 9,507,000 markkaa, joten ne nousivat 20,664,000 markkaan. Lisäyksestä tuli 753,000 markkaa korjausten ja kunnossapidon ja 8,754,000 markkaa uudistöiden osalle. Kaikkiaan myönnettiin uudistöitä varten 16,419,000 markkaa, siitä 4,400,000 markkaa Länsisataman laajennustöihin, 2,050,000 markkaa Ruoholahdentorin ja -rannan rautatieraiteiden järjestelyä varten, 460,000 markkaa rautatieraiteiden laskemiseen Lapinniemelle sekä sikäläisten katujen ja varastopaikkain järjestelyä varten, 600,000 markkaa Kellosaaren[1]) lentosataman tasoittamista ja täyttämistä varten, 5,000,000 markkaa Katajanokan sataman rakennustöihin, 348,000 markkaa raidelaitteiden järjestämiseen Katajanokan uuden tavara-aseman kohdalle, 220,000 markkaa teiden rakentamiseen Sörnäisten satama-alueelle, 150,000 markkaa Taivallahden rannalla olevien teiden ja varastopaikkain tasoittamiseen, 250,000 markkaa Sörnäisten sataman uuden pistolaiturin jatkamiseen, 590,000 markkaa siltain rakentamiseen, 30,000 markkaa Naurissaaren ja Kulosaaren kartanon välisen sillan itäisen maatuen täyttämistä varten, 50,000 markkaa rantapuistotien rakentamiseen Siltavuorenrannan ja Pohjoisrannan välille, 120,000 markkaa Kaisaniemenlahden rantaverhousta varten, 500,000 markkaa täytemaan vastaanottamiseen rannoille ja 1,651,000 markkaa työkoneiden ostoon. Istutusten kunnossapitoa varten arvioitiin tarvittavan 3,217,400 markkaa ja uudistöihin 1,795,800 markkaa eli ensiksimainittuun tarkoitukseen 854,400 markkaa ja jälkimmäiseen 106,800 markkaa enemmän kuin vuoden 1928 talousarvion mukaan. Varsinkin ylläpitokustannuksissa havaittava melkoinen lisäys johtui palkkain korotuksesta ja istutusten luvun lisääntymisestä. Niinpä oli Punanotkon, Vuorimiehenkadun ja Viidennen linjan leikkikenttäin hoito siirtynyt katuosastolta puisto-osastolle. Suurehkoista uudistyömäärärahoista mainittakoon 500,000 markkaa Kaisaniemenpuiston järjestelyä varten, 300,000 markkaa istutuksen järjestämiseen Hauhon- ja Kangasalanteiden välille ja 243,000 markkaa Alppilan puiston ja lammikon järjestelemiseen. Ruohon moottorileikkuukoneen ostoon myönnettiin 15,000

[1]) Ks. tätä kert. s. 41.

markkaa. Varaston menosääntö päättyi 2,434,900 markkaan, mistä määrästä 1,633,000 markkaa varattiin uusien työkoneiden ostoon. Luvussa Sekalaiset menot korotettiin metsienhoidon ja -vartioinnin määrärahaa 10,000 markkaa, joten se nousi 40,000 markkaan. Lukuun Työntekijäin erinäiset edut sisältyi määrärahoja yhteensä 2,260,000 markkaa eli 460,000 markkaa enemmän kuin vuoden 1928 talousarvion mukaan. Arvaamattomiin tarpeisiin varattiin 6,000,000 markkaa eli 2,900,000 markkaa yli vuoden 1928 vastaavan määrän. Lisäys aiheutui siitä, että työmarkkinoilla vallitsevan tilanteen katsottiin vaativan ylimääräisten töiden järjestämistä suuressa määrässä. Kolmannentoista pääluokan menojen kokonaismäärä oli 110,924,853 markkaa vuoden 1928 talousarvion vastaavan määrän oltua 81,239,888 markkaa.

Tässä yhteydessä kaupunginvaltuusto päätti, että rahatoimikamarin suostumus oli hankittava, ennenkuin pantiin käyntiin sellaisia Yleisten töiden pääluokkaan merkittyjä uudistöitä, joita varten oli myönnetty siirtomäärärahoja.

Neljänteentoista pääluokkaan, Katu- ja laiturivalaistus, sisältyi määrärahoja yhteensä 4,396,500 markkaa eli 163,582 markkaa enemmän kuin vuoden 1928 talousarviossa.

Viidennessätoista pääluokassa, Puhtaanapito, menot lisääntyivät 3,580,491 markkaa eli 19,370,815 markkaan. Lisäyksestä tuli n. 2,000,000 markkaa puhtaanapitolaitoksen viranpitäjäin ja työntekijäin palkankorotusten osalle kun taas loppuosa ainakin osittain johtui rakennetun kaupunginalueen laajentumisesta ja laitoksen toimesta puhtaanapidettävien talojen luvun lisääntymisestä. Koska laitoksen työtavat olivat suuressa määrässä koneellistuneet ja suuria pääomia oli kiinnitettynä työkoneisiin ja kuljetusvälineisiin, valtuusto halusi saada tarkemman selvityksen tämän pääomansijoituksen kannattavuudesta, varsinkin koska uusien moottoriajoneuvojen käyttö ja kunnossapito lisäsi laitoksen kuluja. Valtuusto päätti siis antaa rahatoimikamarille tehtäväksi vuoden 1930 talousarvioehdotuksen yhteydessä esittää valtuustolle tarkemman selvityksen puhtaanapitolaitokselle vuosina 1927—29 osoitettujen varain käytöstä ja m. m. kysymyksestä, missä määrin lisääntyneet menot johtuivat puhtaanapitotoiminnan laajenemisesta. Ensimmäisessä luvussa, Puhtaanapitohallitus ja puhtaanapitolaitos, menojen arvioitiin lisääntyvän yhteensä 22,536 markkaa eli 271,780 markkaan, siihen luettuna äsken perustetun [1]) konttoriapulaisen- ja asiapojantointen palkat. Tiliviraston määrärahoja korotettiin 66,455 markkaa, joten ne nousivat 244,235 markkaan. Katujen puhtaanapidon arvioitiin maksavan 7,695,500 markkaa eli 1,542,500 markkaa enemmän kuin edellisenä vuonna ja kiinteistöjen puhtaanapidon 4,025,000 markkaa eli 661,000 markkaa enemmän. Viidennen luvun, Malmin kaatopaikka, määrärahat lisääntyivät 343,000 markkaa eli 1,912,000 markkaan, mihin sisältyi uusi 86,000 markan suuruinen määräraha eläinraatojen hävittämistä varten. Hevostallia varten osoitettiin 305,000 markkaa eli 96,000 markkaa vähemmän kuin vuoden 1928 talousarvion mukaan. Autotallin menot sensijaan lisääntyivät 511,000 markkaa eli 1,660,000 markkaan. Tähän lukuun sisältyi uusi 40,000 markan suuruinen määräraha autojen vakuutuksia varten. Uudishankintoihin myönnettiin 2,350,000 markkaa, siitä 1,800,000 markkaa työkoneiden ostoon, 200,000 markkaa autotallin sisustamiseen ja 350,000 markkaa 1,000 galvanisoidun peltiastian hankkimiseen. Työntekijäin erinäisiksi eduiksi merkittyjen menojen arvioitiin lisääntyvän 115,000 markkaa eli 610,000 markkaan. Arvaamattomiin tarpeisiin varattiin 200,000 markkaa käytettäväksi rahatoimikamarin määräyksen mukaisesti.

[1]) Ks. tätä kert. s. 139.

Kuudennentoista pääluokan, Kauppahallit, kauppatorit ja keskuskeittola, määrärahain summa vahvistettiin 6,629,050 markaksi oltuaan vuoden 1928 talousarviossa 7,577,872 markkaa. Vähennys, 948,822 markkaa, tuli yksinomaan keskuskeittolan menosäännön osalle, sen liikkeen kun odotettiin supistuvan.

Seitsemännessätoista pääluokassa, Kiinteä omaisuus, arvioidut menot ensimmäisessä, Kaupunkitalot nimisessä luvussa lisääntyivät 25,939 markkaa eli 1,445,660 markkaan, mihin sisältyivät kaupungin kiinteistöhallinnon tilapäisen järjestelyn aiheuttamat kustannukset, 50,000 markkaa. Kunnallisten työväenasuntojen menosääntö päättyi 1,107,475 markkaan nousten 61,138 markkaa yli vuoden 1928 talousarvion vastaavan määrän. Maatalouslautakunnan ja sen hoitamien tilain määrärahoja korotettiin 172,246 markkaa, joten niiden loppusumma oli 3,300,190 markkaa. Erää Työpalkat voitiin tosin supistaa 130,000 markkaa sen johdosta, että kaupungilla siihen asti vuokralla ollut Viikin latokartanon peltoalue oli siirtynyt takaisin valtiolle, ja tallien määrärahoja 10,000 markkaa, mutta useimmat muut momentit osoittivat menojen lisääntymistä. Tuomarinkylään oli hankittava karjaa 110,000 markalla ja rakennettava navetta 100,000 markan ja vajarakennus 30,000 markan kustannuksin. Edelleen myönnettiin puimaladon rakentamiseksi Oulunkylään 30,000 markkaa, kolmen ladon rakentamiseksi 45,000 markkaa ja korjauksiin 25,000 markkaa. Kansanpuistojen menosääntöön sisältyi määrärahoja 1,121,237 markkaa enemmän kuin vuonna 1928. Tämä johtui siitä, että vuonna 1929 oli suoritettava useita kalliita uudisrakennustöitä, että puistojen lukumäärä oli lisääntynyt ja työpalkat kohonneet sekä siitä, että Korkeasaaren eläintarha oli laajentunut. Uusi oli 6,000 markan suuruinen määräraha kansanpuistojen kaitsijan apulaisen palkkaamiseksi. Seurasaaren menojen arvioitiin lisääntyvän 46,712 markkaa eli 247,556 markkaan ja Korkeasaaren puiston menojen 162,229 markkaa eli 528,717 markkaan. Viimeksimainittuun määrärahaan sisältyi 134,000 markan määrä näkötornin ja siihen liittyvän kioskin rakentamista varten. Korkeasaaren eläintarhan menot arvioitiin 303,337 markkaa suuremmiksi kuin vuonna 1928 eli 774,315 markaksi, siihen luettuna kaupunginvaltuuston päätöksen [1]) nojalla perustettavan uuden eläinhoitajantoimen palkka. Lisäys aiheutui pääasiallisesti siitä, että rehumestarille 148,500 markan kustannuksin rakennettaisiin asuinrakennus, joka sisältäisi myöskin konttorihuoneen, sekä että vesijohto vedettäisiin saaressa olevasta vesipostista valvojan ja eläinhoitajain asuntoihin, talli-, navetta- ja rehukeittiörakennuksiin sekä puutarhaan. Menojen vähenemistä osoittivat: Mustikkamaan menosääntö 12,460 markkaa, kauppaneuvos Henrik Borgströmin puiston menosääntö 31,715 markkaa ja Turholman lepokodin menosääntö 9,262 markkaa. Palosaaren menoihin varattiin 1,000 markkaa, Mustasaaren menoihin 26,800 markkaa ja Varsasaaren menoihin 24,900 markkaa enemmän kuin vuodeksi 1928. Viimeksimainittuun saareen rakennettaisiin vartijan asunto 54,000 markan, halkovaja ynnä asuinhuoneita 20,000 markan sekä kaksi käymälää 16,000 markan kustannuksin ja hankittaisiin rikkalaatikoita 2,500 markalla. Pihlajasaaren ja Lauttasaaren uusista puistoista laskettiin olevan kustannuksia 600,000 markkaa, millä määrärahalla lunastettaisiin erinäisiä näissä saarissa olevia rakennuksia, palkattaisiin vartijat y. m. Sekalaisten menojen lukuun merkittiin määrärahoja yhteensä 30,242,890 markkaa eli 7,041,938: 80 markkaa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Kulosaaren sillan kunnossapitokustannuk-

[1]) Ks. tätä kert. s. 138.

sia varten myönnettiin 150,000 markkaa. Vuoden 1929 osuus kaupungin ja valtion välisen tilusvaihdon aiheuttamista kustannuksista [1]) merkittiin 4,290,490 markaksi. Aktiebolaget Brändö villastad nimisen yhtiön omistamien maa- ja vesialueiden ostamiseksi merkittiin tähän lukuun 12,000,000 markkaa [2]), Brändö spårvägsaktiebolag nimisen yhtiön omistamien Kulosaaren siltain ostamiseksi 2,000,000 markkaa [2]), Korpaksen verotilan ostamiseksi 4,543,000 markkaa [3]), Lapinlahdenkadun tontin n:o 4 ja Malminkadun tontin n:o 9 ostamiseksi 5,900,000 markkaa [4]), Pakinkylän palstan Stenbacka n:o 2 ostamiseksi 400,000 markkaa [5]) ja erinäisten Stensbölen maa-alueiden ostamiseksi 434,400 markkaa [5]). Pääluokan loppusumma oli 38,785,583 markkaa vastaten 44,446,961: 80 markkaa vuoden 1928 talousarviossa.

Kahdeksanteentoista pääluokkaan, Eläkkeet ja apurahat, merkittiin uusi 150,000 markan suuruinen hautausapumääräraha, koska voimassa olevat määräykset velvoittivat kaupungin suorittamaan kunnan eläkettä nauttivien työntekijäin kuolinpesille vainajan kuukausieläkettä vastaavan määrän ja virkasääntöehdotuksessa ehdotettiin tällainen hautausavustus myönnettäväksi kunnan viranpitäjäinkin kuolinpesille. Kaikkiaan tähän pääluokkaan merkittiin määrärahoja 3,901,423: 40 markkaa eli 839,327: 40 markkaa enemmän kuin vuoden 1928 talousarvion mukaan.

Yhdeksännentoista pääluokan, Sekalaiset menot, menosääntöä vahvistettaessa kaupunginvaltuusto voi alentaa määrärahain summan 46,294,577: 80 markasta 37,454,806: 80 markkaan. Vähennyksestä, joka oli 8,839,771 markkaa, tuli 566,670 markkaa luvun Kalusto osalle ja 11,930,000 markkaa luvun Lisäyksiä palkkamenoihin, johon vuonna 1928 oli merkitty palkkajärjestelyn toteuttamisen takia välttämättömät suuret määrärahat, 150,000 markkaa luvun Naisten työtuvat ja 1,000,000 markkaa luvun Poistot ja palautukset osalle. Sensijaan luvun Erinäiset huoneenvuokrat arviomenot lisääntyivät 79,924 markkaa ja samaten sekalaisten menojen lukuun kootut menoerät 4,726,975 markkaa. Niinpä korotettiin lasten ja varhaisnuorison voimisteluja leikkityön edistämismäärärahaa 10,000 markkaa eli 40,000 markkaan, matkastipendimäärärahaa 50,000 markkaa eli 200,000 markkaan, määrärahaa kuoletuslainoiksi yleishyödyllisille rakennusyhtymille 800,000 markkaa eli 1,800,000 markkaan ja määrärahaa osakkeiden merkitsemiseksi pienasuntoosakeyhtiöissä 650,000 markkaa eli 1,400,000 markkaan. Kaupunginvaltuuston erityisten päätösten nojalla merkittiin sitäpaitsi seuraavat määrärahat: 300,000 markkaa taideteosten hankkimiseksi julkisiin paikkoihin, 360,000 markkaa Tehtaankadun talon n:o 13 [6]) osakkeiden merkitsemiseksi, 981,375 markkaa Botby gods aktiebolag [7]) nimisen yhtiön osakkeiden lunastamiseksi ja 4,890,000 markkaa Helsingin makasiiniosakeyhtiön osakkeiden merkitsemiseksi [8]).

Tulosääntö. Tulosääntöön merkittiin edellisen vuoden säästönä 23,000,000 markkaa.

Käsitellessään ensimmäistä osastoa, Lainat ja korot, kaupuginvaltuusto osoitti vastedes otettavasta obligatiolainasta alla mainittuihin tarkoituksiin seuraavat määrärahat:

Uusien suodattimien hankkiminen Vanhaankaupunkiin [9])	Smk	6,300,000: —
Vesijohtojen laskeminen [10])	»	6,850,000: —
Sörnäisten satamaradan alitse kulkevan vesijohtotunnelin pidentäminen [10])	»	730,000: —

[1]) Ks. v:n 1927 kert. s. 22. — [2]) Ks. tätä kert. s. 13. — [3]) S:n s. 10. — [4]) S:n s. 16. — [5]) S:n s. 14. — [6]) S:n s. 56. — [7]) S:n os. II. Rahatoimikamari. — [8]) S:n s. 52. — [9]) S:n s. 37 ja 99. — [10]) S:n s. 99.

Kaasulaitoksen pääputkiverkon laajentaminen [1])	Smk	650,000: —
Kojejärjestelmän hankkiminen kaasulaitokselle [2])	»	3,600,000: —
Kaasu-uunien rakentaminen [1])	»	600,000: —
Sähkölaitoksen rakennusten laajentaminen [3])	»	4,760,000: —
Sähkölaitoksen koneiston laajentaminen [3])	»	2,650,000: —
Sähkölaitoksen johtoverkon laajentaminen [3])	»	5,590,000: —
Voiman vastaanottamiseksi Imatran voimalaitoksesta tarpeellisten laitteiden rakentaminen [4])	»	1,530,000: —
Länsisataman rakennustyöt [5])	»	4,400,000: —
Katajanokan sataman laajennustyöt [5])	»	5,000,000: —
Kaupungin ja valtion välisen tilusvaihdon aiheuttamat kustannukset [6])	»	3,410,000: —
Erinäisten Kulosaaren alueiden osto [7])	»	12,000,000: —
Korpaksen tilan osto [8])	»	3,900,000: —
Lapinlahdenkadun tontin n:o 4 ja Malminkadun tontin n:o 9 osto [9])	»	2,700,000: —
Helsingin makasiiniosakeyhtiön osakkeiden merkitseminen [10])	»	4,700,000: —
Kuoletuslainoja yleishyödyllisille rakennusyhtymille [11])	»	1,800,000: —
Pienasunto-osakeyhtiöiden osakkeiden merkitseminen [11])	»	1,400,000: —
Yhteensä	Smk	72,560,000: —

Lainavarojen myöntämisessä noudatettiin entistä ankarampia periaatteita. Kuten näkyy, käytettäisiin niitä ainoastaan teknillisten laitosten ja satamain uudistöiden kustantamiseen, rahansijoituksiin korkoa tuottaviin yrityksiin sekä suurehkoihin maan hankintoihin. Luvussa Korot merkittiin kaupungin arvioidut korko- ja osinkotulot 11,513,000 markaksi eli 3,557,000 markkaa suuremmiksi kuin edellisenä vuonna. Koko osaston määrärahain summa oli 84,073,000 markkaa oltuaan vuonna 1928 83,732,000 markkaa.

Toiseen osastoon, Tuloa tuottavat oikeudet, merkittiin tuloja yhteensä 38,836,340 markkaa, mitä edellisen vuoden tuloarviossa vastasi 31,097,526 markkaa. Lukuun Erinäiset verot merkittiin kaupungille koiraverosta koituva tulo 375,000 markasta 400,000 markkaan korotetuin määrin. Satamista arvioitiin saatavan tuloa 36,621,650 markkaa vuoden 1928 vastaavan määrän oltua 29,407,836 markkaa eli 7,213,814 markkaa pienempi. Luku Sekalaista osoitti 500,000 markan suuruista tulojen lisääntymistä, jonka aiheutti erä Veronlisäystä kantoajan jälkeen maksetuista veroista.

Kolmannessa osastossa, Terveyden- ja sairaanhoito, merkittiin lukuun Terveydenhoito maidontarkastuksen tulot, jotka vuoden 1928 tulosäännön mukaan olivat olleet 42,000 markkaa, 208,409: 90 markkaksi. Yhteensä mainitun luvun tulojen odotettiin lisääntyvän 167,409: 90 markkaa eli 1,091,409: 90 markkaan. Kaupungille sairaanhoidosta koituvat tulot merkittiin 15,110,757 markaksi eli 1,528,228 markkaa suuremmiksi kuin vuoden 1928 tulosäännön mukaan. Suurin lisäys oli huomattavissa erässä Viranpitäjäin luontaisedut, joka kohosi 995,828 markkaa eli 5,974,357 markkaan. Marian sairaalan tulojen arvioitiin lisääntyvän 250,000 markkaa ja uutena eränä merkittiin vasta perustetun tuberkuloosisairaalan tulot, 270,000 markkaa. Sitäpaitsi siirrettiin sairaalain poliklinikkain tulot, 20,000 markkaa, lukuun Sairaanhoito. Aikai-

[1]) Ks. tätä. kert. s. 100. — [2]) S:n s. 38 ja 100. — [3]) S:n s. 101. — [4]) S:n s. 39. — [5]) S:n s. 103. — [6]) S:n s. 106. — [7]) S:n s. 13 ja 106. — [8]) S:n s. 10 ja 106. — [9]) S:n s. 16 ja 106. — [10]) S:n s. 52 ja 106. — [11]) S:n s. 56 ja 106.

sempiin talousarvioihin ne oli merkitty rahasääntöön merkitsemättömiksi tuloiksi. Kolmannen osaston loppusumma oli 16,202,166: 90 markkaa osoittaen 1,695,637: 90 markan lisäystä vuoden 1928 talousarvion vastaavaan määrään verrattuna.

Myöskin neljännessä osastossa, Köyhäinhoito ja lastensuojelutoiminta, arvioidut tulot lisääntyivät 1,885,518: 70 markkaa eli 13,303,299: 50 markkaan. Lisäyksestä kohdistui 840,624 markkaa lukuun Kunnalliskoti ja työlaitos, nimittäin 58,000 markkaa työlaitoksen, 15,000 markkaa maanviljelyksen, 50,000 markkaa sikalan tuloihin, 550,000 markkaa köyhäin ylläpidosta saatuihin korvauksiin ja 72,624 markkaa luontaisetujen korvauksiin. Sitäpaitsi tulivat lisäksi köyhäinhoidon työtuvan tulot, 100,000 markkaa. Pesulaitoksesta sitävastoin arvioitiin olevan tuloja 5,000 markkaa vähemmän kuin vuonna 1928. Lukuun Verot merkittiin kaupungille perunkirjoitusprosenteista kertyväksi arvioidut tulot 250,000 markaksi kuluvan vuoden talousarvion 100,000 markan sijasta. Kolmannen luvun, Lastensuojelulaitokset, tulojen arvioitiin lisääntyvän 894,894: 70 markkaa, ja lisäys jakautui tämän luvun kaikkien menoerien kesken lukuunottamatta Bengtsärin tilaa, jonka arvioitiin tuottavan 494,350 markkaa vuoden 1928 tuloarvion vastaavan erän oltua 495,600 markkaa, ja ammattioppilaskodin hoidokeilta perittyjä korvauksia, jotka merkittiin entisin määrin.

Viidennen osaston, Opetus- ja sivistyslaitokset, tulosääntö kohosi 768,372 markkaa eli 13,041,519 markkaan, mistä valtionapua seuraavat määrät:

Kansakouluille	Smk	6,600,000: —
Oppilaiden kesävirkistystä varten	»	290,000: —
Yleisille ammattilaiskouluille	»	157,056: —
Valmistaville ammattikouluille	»	1,292,177: —
Työväenopistolle	»	701,200: —
Kansanlastentarhoille	»	2,076,886: —
Kaupunginorkesterille	»	500,000: —
Yhteensä	Smk	11,617,319: —

Tässä yhteydessä kaupunginvaltuusto päätti valtioneuvostolta anoa kaupunginorkesterille vuodeksi 1930 800,000 markan valtionapua huomauttaen, että orkesterin konsertteja, jos anomukseen myönnyttiin, entistä suuremmassa määrässä voitiin radioida ja siten kuunnella eri osissa maata.

Teknillisten laitosten kaupungille tuottamat tulot merkittiin kuudenteen osastoon ja arvioitiin 134,520,018 markaksi, mikä määrä oli vuoden 1928 talousarvion vastaavaa määrää 15,634,672 markkaa suurempi. Vesijohtolaitoksen tulosääntö kohosi nimittäin 2,603,328 markkaa eli 21,496,720 markkaan, kaasulaitoksen 7,252,966 markkaa eli 43,473,018 markkaan ja sähkölaitoksen 5,778,378 markkaa eli 69,550,280 markkaan.

Seitsemännen, Yleisten töiden osaston tulojen kokonaismäärä aleni 650,002 markasta 627,498 markkaan, koska kaupunginpuutarhan tulojen arvioitiin vähenevän.

Kahdeksanteen osastoon, Puhtaanapitolaitos, merkityt tulot sensijaan lisääntyivät 250,000 markkaa eli 6,610,000 markkaan.

Yhdeksännen osaston, Kauppahallit, kauppatorit ja keskuskeittola, tuloeristä Kauppahallimyymäläin vuokrat kohosivat 320,000 markkaa. Erä Sekalaista pysyi muuttumattomana, kun taas toripaikkain vuokrien arvioitiin alenevan 100,000 markkaa, myymäläin ja myyntipöytäin vuokrain 37,000

markkaa sekä keskuskeittolan tulojen 1,000,000 markkaa. Viimeksimainittu vähennys johtui pääasiallisesti siitä, että köyhäinhoitolautakunta oli lakannut tilaamasta keskuskeittolasta ruokaa avunsaajilleen. Osaston loppusumma aleni edellisen vuoden tulosäännön 9,323,000 markasta 8,506,000 markkaan.

Kymmenenteen osastoon, Kiinteä omaisuus, merkittiin tontinlunastukset yhteensä 9,000,000 markaksi eli 3,000,000 markkaa yli vuoden 1928 vastaavan määrän. Luvussa Kiinteistöt tulot vähenivät 803,842 markkaa eli 16,124,427 markkaan. Vähennys aiheutui etupäässä siitä, että vuoden 1928 talousarvioon oli sisältynyt 1,000,000 markan suuruinen tulo Kaisaniemenkadun tontista n:o 4, joka sittemmin oli myyty. Erinäisistä rakennusten ja maan vuokrista arvioitiin kertyvän tuloja 11,154,000 markkaa. Melkein kaikki tämän luvun tuloerät osoittivat lisääntymistä, nimittäin Rakennusten ja tilusten vuokrat 1,310,000 markkaa, Tilapäiset maan ja kenttäin vuokrat 1,902,000 markkaa ja Kadun erilleen aitaaminen rakennustarkoituksiin 130,000 markkaa. Luvussa Maatilat ja kansanpuistot arvioitiin maatalouslautakunnan hoitamien tilain tulot 3,382,000 markaksi, mikä määrä oli 118,000 markkaa vuoden 1928 tuloarvion vastaavaa määrää pienempi, kun taas kansanpuistojen tulot lisääntyivät yhteensä 32,000 markkaa. Kymmenennen osaston tulojen kokonaismäärä lisääntyi 34,597,569 markasta 40,065,227 markkaan.

Yhdenteentoista osastoon merkityt sekalaiset tulot lisääntyivät 1,185,007 markkaa nousten yhteensä 2,911,626 markkaan. Lisäyksestä tuli 350,000 markkaa rakennustarkastuksen toimitusmaksujen, 500 markkaa postilaitoksen postipakettiosastosta suorittaman vuokramaksun, 21,757 markkaa erinäisten luontaisetujen korvausten, 5,000 markkaa sairaskuljetuksista kertyvien tulojen ja 11,750 markkaa työnvälityksestä saadun valtionavun osalle. Sitäpaitsi tuli lisäksi uusi 800,000 markan suuruinen erä, johon merkittiin kaupungin ostamalla [1]) Kulosaaren sillalla kannettavat maksut. Erää Autoasemain puhelinmaksut supistettiin 4,000 markkaa.

Kahdenteentoista osastoon, Verotus, merkittiin kunnan verovelvollisilta jäseniltä verotuksella koottava määrä 197,513,624: 38 markaksi oltuaan vuoden 1928 talousarviossa 184,034,977: 67 markkaa eli siis 13,478,646: 71 markkaa pienempi.

C. Muut asiat.

Tanskan ja Islannin kuningas esiintoi [2]) kaupunginvaltuuston puheenjohtajan välityksellä kaupungille ja sen asukkaille kiitoksensa niistä ystävyyden osoituksista, jotka olivat tulleet hänen osakseen hänen vieraillessaan Helsingissä.

Kunnianosoitus haudalla. Valmisteluvaliokunta ilmoitti [3]), että valiokunnan lähetystö kaupunginvaltuuston puolesta oli kunnioittanut vtn V. Mikkolan muistoa laskemalla kukkia hänen haudalleen.

Kaupunginvaltuuston diaariin merkityt ratkaisemattomat asiat. Käsiteltäessä kaupunginvaltuuston diaariin merkittyjen kesäkuun 30 p:nä ratkaisematta olevain asiain luetteloa [4]) kaupunginvaltuusto kesäkuun 30 p:nä päätti [5]) poistaa diaarista rahatoimikamarin esityksen erään Pasilassa olevan, sotaväen ampuma-

[1]) Ks. tätä kert. s. 13. — [2]) Valt. pöytäk. 30 p. toukok. 1 §. — [3]) S:n 5 p. syysk. 1 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 22. — [5]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. 6 §.

rataan kuuluvan vuokra-alueen takaisin hankkimisesta [1]); rahatoimikamarille annetun tehtävän yksissä neuvoin sosialilautakunnan kanssa laatia ja lähettää valtuustolle ehdotus siitä, miten kaupungin vastainen toiminta pienasuntotuotannon edistämiseksi olisi rahoitettava [2]); suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan esityksen kansakoulutalon rakentamisesta Kallioon; Helsingin kalakauppiaitten yhdistyksen esityksen kalakaupan järjestämisestä; erinäisten Pasilan esikaupungin asukkaiden anomuksen mainitun esikaupungin liikenneolojen parantamisesta [3]); sekä rahatoimikamarin esityksen John Stenbergin konetehdasosakeyhtiön omistaman X kaupunginosan korttelissa n:o 300 sijaitsevan Siltasaarenkadun tontin n:o 1 lunastamisesta ja saman kaupunginosan korttelissa n:o 283 Suvilahdenkadun varrella olevan tehdastontin n:o 4 myymisestä mainitulle yhtiölle [4]).

Tontinrajain korkeusmääräykset. Asunto-osakeyhtiö Loviisankatu 3 oli anonut, että sen omistaman, XII kaupunginosan korttelissa n:o 380 sijaitsevan Loviisankadun tontin n:o 3 luoteisrajalla oleva kallio louhittaisiin pois kaupungin kustannuksella, koska muussa tapauksessa tontille vahvistettuja korkeusasemia ja rakennuspiirustuksia noudatettaessa kaksi kerrosta joutuisi osittain maanpinnan alapuolelle. Tämän johdosta rahatoimikamari oli maistraatille ehdottanut, että kyseellisen tontin läntisen kulman korkeusasema korotettaisiin + 20.30 m:stä + 22.30 m:iin ja rakennuksen julkisivukaaviota muutettaisiin siten, että porttikäytävä siirrettäisiin Loviisankadun puolelle. Maistraatin kehoituksesta antamassaan lausunnossa kaupunginvaltuusto ilmoitti täydellisesti kannattavansa [5]) rahatoimikamarin ehdotuksen mukaista kysymyksen ratkaisua.

Edelleen valtuusto maistraatille antamissaan lausunnoissa ilmoitti, ettei sillä ollut mitään muistuttamista kaupungin yleisten töiden hallituksen laatimia ehdotuksia vastaan, jotka koskivat seuraavien tonttien rajain korkeusasemain muuttamista;

II kaupunginosan korttelien n:ot 37, 38 a ja 41 tonttien [6]);

IV kaupunginosan korttelin n:o 175 tonttien [7]);

XI kaupunginosan korttelissa n:o 326 sijaitsevan Helsinginkadun tontin n:o 24 [8]);

XIV kaupunginosan korttelin n:o 475 tonttien [9]);

XIII kaupunginosan korttelin n:ot 420 ja 421 tonttien [10]);

XIV kaupunginosan korttelin n:o 474 tonttien [11]); sekä

XII kaupunginosan korttelin n:o 368 tonttien [12]) n:ot 15 ja 20.

Rakennusjärjestyksen muutos. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1927 puolestaan hyväksynyt [13]) erinäisiä lisäyksiä rakennusjärjestyksen 43 §:n 2 kohtaan ja 50 §:n 7 kohtaan, jotka lisäykset tarkoittivat XII kaupunginosan korttelissa n:o 373 sijaitsevien tonttien n:ot 12, 14 ja 16 rakennusoikeuden laajentamista, ja sisäasiainministeriö vahvisti [14]) tämän valtuuston päätöksen s. v. joulukuun 21 p:nä.

Oikeus poiketa rakennuskorkeutta koskevista rakennusjärjestyksen määräyksistä. Aktiebolaget Kino-Palats osakeyhtiön anottua, että se poiketen kaupungin rakennusjärjestyksen korkeinta sallittua rakennuskorkeutta koskevista määräyksistä saisi rakennuttaa omistamalleen, korttelissa n:o 95 b

---

[1]) Ks. v:n 1919 kert. s. 8. — [2]) S:n v:n 1922 kert. s. 39. — [3]) Vrt. v:n 1927 kert. s. 42. — [4]) S:n s. 18 ja seur. — [5]) Valt. pöytäk. 22 p. helmik. 5 §. — [6]) S:n 5 p. syysk. 14 §. — [7]) S:n 5 p. syysk. 15 §. — [8]) S:n 17 p. lokak. 6 §. — [9]) S:n 31 p. lokak. 2 §. — [10]) S:n 31 p. lokak. 3 §. — [11]) S:n 31 p. lokak. 4 §. — [12]) S:n 28 p. marrask. 5 §. — [13]) Ks. v:n 1927 kert. s. 105. — [14]) Valt. pöytäk. 25 p. tammik. 1 §.

olevalle Pohj. Esplanaadikadun tontille n:o 39 hakemukseen liitettyjen piirustusten mukaisen rakennuksen, ja rahatoimikamarin antamassaan lausunnossa ehdotettua tämän anomuksen evättäväksi kaupunginvaltuusto päätti [1]) palauttaa asian kamariin, jonka tuli laatia ehdotus niiksi toimenpiteiksi, joita asian myönteisen ratkaisun katsottiin voivan vaatia.

Arkkitehti K. Borgin anottua, että Helsingin osuuskauppa r. l. nimisen osuuskunnan omistaman, XIV kaupunginosan korttelissa n:o 477 Runeberginkadun varrella olevan tontin n:o 60 saisi rakennuttaa jätettyjen piirustusten mukaisesti siten, että Runeberginkadun ja Turuntien kulmaan tulisi torni, jonka korkeus räystääseen laskettuna olisi n. 30.5 m, kerrosluku 8 ja huoneluku 22 ja tontin omistajan sitouduttua maksamaan kaupungille anotusta oikeudesta 220,000 markkaa, kaupunginvaltuusto päätti [2]) puolestaan hyväksyä edellä mainitut piirustukset sekä antaa rahatoimikamarille tehtäväksi siinä tapauksessa, että sisäasiainministeriö myönsi rakennushankkeen toteuttamisen edellyttämän erivapauden rakennusjärjestyksen määräyksistä, periä tontin omistajalta luvatun korvauksen.

Osakeyhtiö Tarkkampujankatu n:o 9:n anottua valtioneuvostolta, että se saaden erivapauden rakennusjärjestyksen 50 §:n määräyksistä oikeutettaisiin rakennuttamaan omistamalleen VII kaupunginosan korttelin n:o 106 tontille tuleva uudisrakennuksensa korkeammaksi kuin rakennusjärjestys salli ja sitouduttua siinä tapauksessa että erivapaus myönnettiin suorittamaan kaupungille 45,000 markkaa eli 15,000 markkaa jokaiselta rakennuskorkeuden lisäämisen johdosta saatavalta lisähuoneelta, kaupunginvaltuusto päätti [3]) valtioneuvostolle edellä mainitusta anomuksesta antamassaan lausunnossa ehdottaa sen hyväksyttäväksi.

Rahatoimikamari ilmoitti, että II kaupunginosan korttelissa n:o 38 b sijaitsevan Mikonkadun tontin n:o 5 omistaja, Atlas pankki osakeyhtiö, halusi rakennuttaa tälle tontille rakennusjärjestyksen sallimaa korkeamman rakennuksen sekä että kamari oli ollut yhtiön kanssa neuvotteluissa tästä kysymyksestä. Voimassa olevien määräysten mukaisesti tontille sai rakennuttaa viisikerroksisen rakennuksen ja jos Mikonkatua levennettiin, niinkuin aikomuksena oli [4]), seitsenkerroksisen rakennuksen tätä katua sekä 15 m pituudelta Hallituskatua vastaan, jolloin saataisiin 28 huonetta lisää. Yhtiö halusi kuitenkin teettää koko rakennuksen kahdeksankerroksiseksi ja siten saada vieläkin 65 huonetta lisää ja oli neuvotteluissa ilmoittanut suostuvansa suorittamaan kaupungille suunnitelmansa toteuttamisoikeudesta 2,334,300 markan korvauksen heti rakennuksen valmistuttua. Tästä määrästä oli 702,800 markkaa katsottava sen oikeuden korvaukseksi, että rakennukseen kadun leventämisen johdosta sai teettää 28 huonetta lisää, ja 1,631,500 markkaa hyvitykseksi oikeudesta poiketa rakennusjärjestyksen määräyksistä ja siten saada taloon vielä 65 huonetta. Koska kaupungille oli erittäin tärkeätä saada Mikon- ja Hallituskatujen kulma pyöristetyksi samalla kuin Mikonkatua levennettiin, kamari oli tiedustellut, suostuisiko yhtiö luovuttamaan kaupungille tähän tarkoitukseen tarvittavat 24.85 m² usein mainitusta tontista, ja yhtiö oli ilmoittanut suostuvansa kaupungin toivomukseen 248,500 markan korvauksesta. Rahatoimikamari jätti neuvottelujen tulokset kaupunginvaltuuston harkittaviksi, ja valtuusto päätti [5]) täydellisesti hyväksyen kamarin ehdotuksen puolestaan puoltaa Atlas pankki osakeyhtiön anomusta saada rakentaa II kaupunginosan kortteliin n:o 38 b, Mikonkadun tontille n:o 5, osoitenumero 9, tulevan uudisrakennuksensa

[1]) Valt. pöytäk. 30 p. toukok. 8 §. — [2]) S:n 13 p. kesäk. 16 §. — [3]) S:n 13 p. kesäk. 8 §. — [4]) Vrt. v:n 1927 kert. s. 25. — [5]) Valt. pöytäk. 13 p. kesäk. 43 §.

kahdeksan kerroksen korkuiseksi sekä Mikon- että Hallituskadun puolelta sekä siinä tapauksessa, että piirustukset saivat osakseen asianomaisten lopullisen vahvistuksen, antaa rahatoimikamarille toimeksi luvatun hyvityksen perimisen pankilta.

Kauppaneuvos K. Fazer anoi oikeutta teettää II kaupunginosan korttelissa n:o 33 Aleksanterinkadun varrella sijaitsevalle tontille n:o 13 tulevan uudisrakennuksen 28 m korkuiseksi yli nollatason 23.4 metrin asemesta, minkä voimassaoleva rakennusjärjestys määräsi korkeimmaksi sallituksi rakennuskorkeudeksi, ja sitoutui siinä tapauksessa, että hänen anomukseensa myönnyttiin, suorittamaan kaupungille korvausta 923,640 markkaa. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti [1]) valtioneuvostolle puoltaa kauppaneuvos Fazerin anomusta saada rakentaa edellä mainitulle tontilleen tuleva rakennuksensa mainittuun korkeuteen sekä Aleksanterinkadun että Kluuvikadun puolelta; sekä siinä tapauksessa, että tontille suunnitellun uudisrakennuksen piirustukset saivat asianomaisten viranomaisten lopullisen hyväksymisen, antaa rahatoimikamarille tehtäväksi rakennuksen valmistuttua vaatia kauppaneuvos Fazerilta luvatun korvauksen.

Osakeyhtiö Fredrikinkatu 59 anoi saada rakennuttaa IV kaupunginosan korttelissa n:o 162 Fredrikinkadun varrella sijaitsevan tonttinsa n:o 59 siten, että tontille tulevan uudisrakennuksen Kansakoulukadun puoleinen julkisivu saisi saman korkeuden, jonka rakennusjärjestys myönsi Fredrikinkadun puoleiselle julkisivulle sekä 15 metrille Kansakoulukadun puoleista julkisivua; kaupunginasemakaava-arkkitehdin laskelmien mukaan uudisrakennukseen täten saataisiin 20 huonetta lisää. Samalla yhtiö sitoutui, jos sen anomukseen myönnyttiin, suorittamaan kaupungille 240,000 markkaa hyvitystä. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti [2]) valtioneuvostolle puoltaa yhtiön anomusta, että sen IV kaupunginosan kortteliin n:o 162 Fredrikinkadun tontille n:o 59 tulevan uudisrakennuksen saisi rakentaa samoin räystäskorkeuksin Kansakoulukadun kuin Fredrikinkadunkin puolelta sekä antaa rahatoimikamarille tehtäväksi siinä tapauksessa, että tämä ehdotus sai asianmukaisen hyväksymisen, vaatia hakijayhtiöltä luvatun korvauksen, 240,000 markkaa.

Sittenkuin niiden kolmen tontin omistajat, jotka aikaisemmin olivat muodostaneet Topeliuksenkadun tontin n:o 17 ja jotka uudestaan yhdistettäisiin, olivat anoneet, että he vastoin voimassaolevan rakennusjärjestyksen määräyksiä saisivat teettää tontille rakennuksen, jonka kulmaosa, kuten oheenliitetystä julkisivukaaviosta ilmeni, käsittäisi seitsemän kerrosta sallittujen kuuden kerroksen sijasta, kaupunginvaltuusto päätti [3]) valtioneuvostolle puoltaa hakijain anomusta rakennusoikeuden lisäämisestä siten, että XIV kaupunginosan korttelissa n:o 487 olevalle Topeliuksenkadun tontille n:o 17 saisi rakennuttaa oheenliitetyn julkisivukaavion mukaisen rakennuksen, sekä sen varalta, että asianomaiset myönsivät anotun oikeuden, antaa rahatoimikamarille toimeksi vaatia hakijoilta heidän lupaamansa 210,000 markan suuruisen korvauksen.

IV kaupunginosan korttelissa n:o 156 sijaitsevan Ruoholahdenkadun tontin n:o 1 omistaja oli anonut saada rakennuttaa mainitulle tontille anomukseen liitettyjen luonnospiirustusten mukaisen rakennuksen, joka vastoin voimassaolevia, ainoastaan seitsemän kerrosta sallivia määräyksiä käsittäisi kymmenkerroksisen kulmaosan, ja sitoutunut, jos anomukseen myönnyttiin, siten saamansa edun korvaukseksi suorittamaan kaupungille määrätyn korvauksen.

[1]) Valt. pöytäk. 5 p. syysk. 34 §. — [2]) S:n 5 p. syysk. 40 §. — [3]) S:n 19 p. syysk. 41 § ja 3 p. lokak. 43 §.

Kun julkisivupiirustusten tarkastustoimikunta kuitenkin oli pitänyt kolmen kerroksen korotusta rakennustaiteellisesti epäonnistuneena, mutta sen sijaan lausunut, että katukuvalle saattaisi olla eduksi, että kulmaosaan teetettäisiin kaksi lisäkerrosta, jotka käsittäisivät yhteensä 22 huonetta, kaupunginvaltuusto päätti [1]) valtioneuvostolle puoltaa hakijan anomusta rakennusoikeuden laajentamisesta siten, että IV kaupunginosan korttelissa n:o 156 olevalle Ruoholahdenkadun tontille n:o 1 tulevan rakennuksen kulmaosan saisi teettää yhdeksän kerroksen korkuiseksi. Tontinomistajan, Kiinteimistöosakeyhtiö Fredrikinlinnan, sitoumuksen mukaisesti kaupunki siinä tapauksessa, että anomukseen myönnyttiin, saisi 330,000 markan korvauksen.

Rahatoimikamari ilmoitti neuvotelleensa Helsingin suomalaisen säästöpankin kanssa saadakseen kaupungille hankituksi osan pankin omistamaa II kaupunginosan korttelissa n:o 35 sijaitsevaa Kluuvikadun tonttia n:o 4 yhdistettäväksi Hallitus- ja Kluuvikatujen katualueeseen, jolloin näiden katujen risteykseen liikenteen helpottamiseksi saataisiin pieni aukio. Mainittu kaupunginasemakaavan muutos oikeuttaisi tontin omistajan rakennuttamaan tontille suunnitellun rakennuksen kulmaosan seitsenkerroksiseksi sallitun kerrosluvun muuten ollessa viisi. Pankki halusi kuitenkin teettää koko rakennuksen kahdeksankerroksiseksi ja ilmoitti suostuvansa tästä rakennusoikeuden lisäämisestä suorittamaan kaupungille määrätyn korvauksen. Rahatoimikamarin asiaa koskevaa esitystä esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [2]) valtuuttaa kamarin tekemään Helsingin suomalaisen säästöpankin kanssa seuraavansisältöisen sopimuksen:

1) Helsingin suomalainen säästöpankki luovuttaa Helsingin kaupungille korvauksetta karttaluonnokseen tarkemmin merkityn 6 × 10 m² laajuisen alueen II kaupunginosan korttelissa n:o 35 olevasta Kluuvikadun tontista n:o 4.

2) Jokaisesta 35 m² laajuisesta huoneesta, joka siinä tapauksessa, että rakennuksen saa teettää 29.0 m korkuiseksi yli nollavesirajan, saadaan siihen niiden lisäksi, jotka rakennusjärjestys sallii edellyttäen, että Kluuvikatua edellämainitulla tavalla levennetään, pankki suorittaa kaupungille 23,000 markkaa, mikä korvaus yhdellä kertaa maksetaan kaupunginkassaan heti rakennuksen valmistuttua.

3) Kaupunki sitoutuu asianomaisilta valtionviranomaisilta anomaan sekä suunnitelman toteuttamiseksi tarpeellisen kaupunginasemakaavan muutoksen vahvistamista että asianmukaista erivapautusta rakennuskorkeutta koskevista rakennusjärjestyksen määräyksistä.

4) Suunniteltuun rakennukseen saa paitsi sen hoitoa varten tarpeellisia isännöitsijän, vahtimestarin, talonmiehen ja lämmittäjän asuinhuoneistoja sisustaa tavallisia myymälä- ja liikehuoneistoja sekä matkustajahotellin.

Rahatoimikamarille annettiin tehtäväksi ryhtyä kaikkiin edellämainitusta päätöksestä aiheutuviin toimenpiteisiin.

Oopperatontit. Fastighetsaktiebolaget Andrégatan 26 niminen yhtiö oli valtioneuvostolta anonut, että IV kaupunginosan korttelissa n:o 77 sijaitsevien Suomalaisen oopperan tonttien n:ojen 8, 18 ja 20 rakentamattomat osat julistettaisiin yleiseksi paikaksi tai että ainakin tontin n:o 8 suhteen meneteltäisiin näin, koska siihen rajoittuvat tontit jo oli rakennettu korkeammin rakennuksin kuin rakennusjärjestys salli. Edelleen yhdistys Svenska folkskolans vänner oli anonut [3])

---

[1]) Valt. pöytäk. 17 p. lokak. 13 §. — [2]) S:n 14 p. marrask. 13 §. — [3]) Ks. v:n 1923 kert. s. 135.

lupaa saada rakentaa samassa korttelissa Lönnrotinkadun varrella olevalle tontilleen n:o 19 julkisivun edellä mainittuun tonttiin n:o 18 päin. Kaupunginvaltuusto päätti [1]) näistä kysymyksistä valtioneuvostolle annettavassa lausunnossa ehdottaa edellisen anomuksen evättäväksi, mikäli se koski oikeutta sellaiseen rakennuskorkeuteen, joka rakennusjärjestyksen mukaan oli sallittu yleisen paikan vierellä, mutta samalla ilmoittaa, ettei kaupungilla ollut mitään muistuttamista sitä vastaan, että korttelin n:o 77 tonttien n:ot 19 ja 21 etelärajalle tulevat rakennukset saivat julkisivun oopperatonttiin päin ja että ne rakennettiin yhtä korkeiksi kuin kulmatontilla n:o 6 oleva rakennus eli n. 28.5 m nollavesipisteestä lukien.

Lupa sairaalan rakentamiseen korttelii n:o 517. Kaupunginvaltuusto oli päättänyt [2]) myydä XIV kaupunginosan korttelissa n:o 517 sijaitsevat Espoonkadun tontit n:ot 4 ja 6 lääketieteentohtori T. Länsimäelle, joka aikoi niille rakennuttaa sairaalarakennuksen, joka kahden kerroksen lisäksi käsittäisi sairaalan lääkärin asunnoksi sisustetun ullakkokerroksen. Kyseellisen korttelin voimassaoleva rakennusjärjestys määräsi [3]) kuitenkin, että edellä mainituille tonteille sai rakennuttaa ainoastaan kaksikerroksisia asuinrakennuksia sekä ettei toisen kerroksen päällä olevaa ullakkotilaa saanut käyttää asuntotarkoituksiin. Ottaen huomioon suunnitellun rakennusyrityksen yleishyödyllisen luonteen kaupunginvaltuusto päätti [4]) anoa sisäasiainministeriöltä tontinomistajalle lupaa käyttää XIV kaupunginosan korttelissa n:o 517 Espoonkadun varrella oleville tonteille n:ot 4 ja 6 teetettävää rakennusta sairaalatarkoituksiin sekä teettää siihen kolme kerrosta.

Tehdaslaitoksen perustaminen varastotontille. Osuustukkukauppa r. l. anoi saada perustaa kahvinpaahtimon ja rehumyllyn omistamilleen VIII kaupunginosan korttelissa n:o 186 Laukkasaarenkadun varrella sijaitseville varastotonteille n:ot 2, 4 ja 6, mutta kaupunginvaltuusto päätti [5]) evätä tämän anomuksen, koska rakennusjärjestys kielsi tehdaslaitosten perustamisen varastotonteille.

Hyväksyttyjä piirustuksia. Töölön seurakuntatalon rakennustoimikunta lähetti XIV kaupunginosan kortteliin n:o 480 rakennettavan kirkko- ja seurakuntatalon pääpiirustukset, jotka kaupunginvaltuusto hyväksyi [6]).

Sakkorangaistus rakennusvelvollisuuden laiminlyömisestä. Vuonna 1918 kaupunki möi [7]) XIII kaupunginosan korttelissa n:o 410 sijaitsevan Runebergin-kadun tontin n:o 13 m. m. ehdoin, että ellei tonttia rakennettu kolmen vuoden kuluessa, sen omistaja oli velvollinen suorittamaan sakkoa 44,616 markkaa ja ellei rakennusvelvollisuutta kuudenkaan vuoden kuluessa ollut täytetty. samoin 44,616 markkaa. Tontti oli sittemmin siirtynyt osakeyhtiölle Nuorten naisten kristillisen yhdistyksen koti, ja tämä yhtiö oli rakennuttanut sille rakennuksen, joka oli valmistunut vasta vuonna 1927, minkä johdosta yhdistys sopimuksen mukaan oli velvollinen maksamaan edellä mainitun sakon. Koska yhdistys kuitenkin palveli yleishyödyllistä tarkoitusta ja ainoastaan voittamattomien taloudellisten vaikeuksien pakosta oli laiminlyönyt kyseellisen tontin rakennuttamisen, kaupunginvaltuusto yhdistyksen anomuksesta päätti [7]) vapauttaa sen suorittamasta erääntynyttä sakkomäärää korkoineen.

Sähkövoiman saanti Imatran voimalaitoksesta. Kaupungin teknillisten laitosten hallitus ilmoitti [8]), että sähkölaitoksen ja valtion koskivoimatoimiston

[1]) Valt. pöytäk. 5 p. syysk. 11 §. — [2]) Ks. tätä kert. s. 18. — [3]) Ks. v:n 1921 kert. s. 148. — [4]) Valt. pöytäk. 3 p. lokak. 10 §. — [5]) S:n 5 p. syysk. 54 §. — [6]) S:n 30 p. toukok. 30 §; ks. myös v:n 1926 kert. s. 13. — [7]) S:n 25 p. huhtik. 25 §. — [8]) Valt. pain. asiakirj. n:o 2.

väliset neuvottelut olivat johtaneet molemmin puolin hyväksyttyyn virrantosopimusehdotukseen, jonka sanamuoto oli seuraava:

Suomen valtio, koskirakennustoimikunnan edustamana, alempana nimitetty valtioksi, ja Helsingin kaupungin sähkölaitos, alempana nimitetty kaupungiksi, ovat keskenään tehneet seuraavan sopimuksen sähköenergian hankinnasta.

1 §. Energian hankinta ja vastaanotto. Tämän sopimuksen mukaan ja allamainituilla ehdoilla valtio antaa Imatran voimalaitoksen yhteydessä olevalta, Vantaanjoen varrelle, Viikin latokartanon alueelle, Helsingin pitäjään sijoitetulta muuntoasemaltaan kaupungin käytettäväksi sähköenergiaa kolmivaihevirtana, jonka jaksoluku on noin 50 sekunnissa ja jännitys noin 35,000 volttia. Energia siirretään kaupungin rakentamaa ja ylläpitämää johtoa myöten ylläsanotulta valtion muuntoasemalta kaupungin Sörnäisissä olevalle höyryvoima-asemalle, jossa se mitataan 5,000 voltin kokoojakiskoilla.

Ilman eri sopimusta ei kaupungin aiheuttama koko kuormitus mittauskohdassa saa nousta yli 10,000 kilowatin. Sikäli kuin kaupungin energiantarvekuormitus sekä kaupungin tekemä sopimus toisen energianhankkijan kanssa sallivat, sitoutuu kaupunki vastaanottamaan kaiken sen energiamäärän, jonka valtio mainittuun tehomäärään saakka asettaa kaupungin käytettäväksi.

2 §. Kaupungin vastahankinta. Jos poikkeuksellinen syy vaatii, niin kaupunki, ilmoituksen saatuaan, antaa alempana mainittavasta korvauksesta höyryvoima-asemaltaan 1 §:ssä mainittua johtoa myöten valtion muuntoasemalle väliaikaisesti niin paljon varaenergiaa, kuin kaupunki yli muiden sitoumustensa voi luovuttaa, ja saman laatuisena kuin mainitaan 1 §:ssä. Tätä energiaa nimitetään varaenergiaksi.

Kaupunki käyttää turbogeneraattoreitaan vaihesiirronsäätäjinä siten, että valtion muuntoaseman 35,000 voltin kokoojakiskoilla mitattu jännitys mikäli mahdollista jatkuvasti pysyy 35,000 voltissa; kaupungin täten säätämän loiskuormituksen ($V\ 3 \times E \times I \times \sin \varphi$) 1 §:ssä mainitussa mittauskohdassa ei kuitenkaan tarvitse ylittää 10,000 induktiivistä eikä 5,000 kapasitiivistä loiskilovolttiamperia.

3 §. Kaupungin muuntoasema ja johdot. Kaupun kirakentaa kaupungin ja valtion yhteisesti hyväksymän suunnitelman mukaan höyryvoima-asemansa yhteyteen muuntoaseman, johon sijoitetaan yksi kolmivaihemuuntaja 10,000 kVA, sekä valtion muuntoaseman ja kaupungin höyryvoima-aseman keskenään yhdistävän, 1 §:ssä mainitun johdon, jonka kupariköysien poikkipinta on noin 3×150 mm^2.

Kaupungin höyryvoima-asemalla olevat pikasäätäjät sekä mittarikoneisto on koetettava järjestää niin, että rinnakkaiskäyttö voimalaitosten kesken saadaan mahdollisimman hyväksi.

Nyt mainitun muuntoaseman sekä pikasäätäjät ynnä mittarikoneiston toimittaa ja ylläpitää kaupunki omalla kustannuksellaan.

Sen ohella kaupunki hankkii itselleen uuden, vähintään 10,000 kW kehittävän turbogeneraattorin.

4 §. Sähkömittarit ja yhdistysjohdot. Valtion kaupungille antaman energian samoinkuin kaupungin valtiolle antaman varaenergian määrät mitataan ja tarkastetaan kaupungin höyryvoima-asemalla 1 §:ssä mainitussa mittauskohdassa.

Sitä varten valtion ja kaupungin on kaupungin hyvissä ajoin osottamille paikoille omalla kustannuksellaan asetettava ja kunnossapidettävä kummankin yksi kilowattituntimittari, joka osottaa valtion antaman energiamäärän kilo-

wattitunnein ja joka on rakennettu epäsymmetristä kuormitusta varten, sekä kummankin samoin yksi epäsymmetristä kuormitusta varten rakennettu kilowattituntimittari, joka näyttää kaupungin antaman varaenergiamäärän kilowattitunnein. Kaikki mittarit ovat varustetut kuormituksen suuruutta osottavalla neljännestuntimaksimiosottimella sekä taaksepäinkäynnin estävillä laitteilla.

Näihin mittareihin kuuluvista virtamuuntajista kumpikin sopimuspuoli kustantaa oman virtamuuntajaryhmänsä. Mittauskojeiden yhdistysjohdot sekä jännitysmuuntajat asettaa ja kustantaa kaupunki.

Kummankin sopimuspuolen tulee sinetöidä kaikki mittarit.

5 §. Mittarien lukeminen. Valtion edustajan tulee kuukausittain sovittuna aikana lukea kaupungin höyryvoima-asemalla olevat, 4 §:ssä mainitut mittarit, murtaa maksimimittarien sinetit ja palauttaa niiden osottimet nolla-asentoon. Kaupungin edustajalla on oikeus olla saapuvilla lukemistilaisuudessa, mutta hänen poissaolonsa ei kuitenkaan estä toimituksen suorittamista sovittuna aikana.

6 §. Mittauskojeiden virheellisyydet. Jos valtion ja kaupungin mittarien osottamat energiankulutuksen määrät edellisen lukemisen jälkeiseltä ajalta eivät poikkea toisistaan enempää kuin 5 %, laskettuna pienemmästä mittarilukemasta, lasketaan maksut keskiarvon perusteella.

Jos sanottu poikkeama on suurempi kuin 5 %, laskettuna pienemmästä lukemasta, tai jos jompikumpi sopimuspuoli muuten haluaa mittarikojeiden tarkistusta, menetellään seuraavasti:

Mittauskojeiden tarkistuksen suorittaa Suomen teknillisen korkeakoulun sähköteknillinen laboratorio tai muu sopimuspuolten hyväksymä koetuslaitos. Kummallakin sopimuspuolella on oikeus olla edustettuna tarkistustilaisuudessa, mutta edustajan poissaolo, jos kutsu on hänelle annettu, ei estä sinettien murtamista ja tarkistuksen toimittamista.

Jotta tarkistusaikana energiankulutuksen ja kuormituksen mittaus ei esty, voidaan ensin tarkistaa toinen ja senjälkeen toinen mittauslaite.

Jos tarkistusta vaaditaan tai sellainen havaitaan tarpeelliseksi ennen jonkun kulutuskauden (kahden mittarinlukemisen välisen ajanjakson) loppua tai viimeistään 15:ntenä päivänä sen päättymisestä, määrätään maksut tältä kulutuskaudelta ottaen huomioon ne oikaisut, joihin tarkastus antaa aiheen.

Mittauskojeiden tarkistuksen kustantavat sopimuspuolet puoleksi kumpikin siinä tapauksessa, että sopimuspuolten mittarien osottamat kulutusmäärät viime lukemisen jälkeiseltä ajalta eroavat toisistaan enemmän kuin 5 %. Muussa tapauksessa vastaa tarkistuskustannuksista se sopimuspuoli, joka tarkistusta on vaatinut.

7 §. Maksujen laskeminen. Kaupungin on maksettava saamastaan, mittarin osottamasta energiasta jokaiselta kilowattitunnilta vuonna 1928 0.150 markkaa, vuoden 1929 alusta alkaen 0.150 markkaa, vuoden 1930 alusta alkaen 0.148 markkaa ja vuoden 1931 alusta alkaen 0.146 markkaa.

Valtio puolestaan suorittaa kaupungin sähkölaitokselta ehkä saamastaan, 2 §:n 1 kohdassa mainitusta varaenergiasta jokaista kilowattituntia kohti sellaisen korvauksen, joka vastaa sähkölaitoksen valtiolle antaman energiamäärän kehittämisestä aiheutuvia lisäkäyttökustannuksia.

Sanottujen käyttökustannusten lisäysten laskemiseksi kaupunki pitää kirjaa, jota valtio on oikeutettu tarkastamaan.

8 §. Maksujen suoritus. Kaupunki suorittaa kuukausittain valtiolle sen osottamaan maksukonttoriin viimeistään viidentenätoista päivänä asiano-

maisen laskun vastaanottamisesta lukien tämän sopimuksen mukaan tulevat maksunsa.

Valtio suorittaa kuukausittain kaupungille viimeistään viidentenätoista päivänä laskun vastaanottamisesta lukien 7 §:n määräysten mukaiset maksunsa saamastaan varaenergiasta. Nämä maksut lasketaan lähinnä edellisten mittarilukemisten väliseltä ajalta ja voidaan vähentää valtiolle tulevasta kuukausimaksusta.

9 §. Laitosten hoito. Kaupungin tulee:

pitää energianjako- ja käyttölaitteensa hyvässä kunnossa, niin etteivät ne aiheuta häiriöitä kaupungin energianjakelussa, ja yksin vastata siitä, että ne ovat voimassaolevien lainsäädösten ja yleisten määräysten mukaiset;

olla ilman valtion lupaa ottamatta sovitun kuormitusrajan yli nousevaa tehoa valtion muuntoasemalta;

kuormittaa kaikkia kolmea vaihetta siinä määrin samanlaisesti, ettei valtion muuntoasemalta lähtevässä johdossa minkään vaiheen virranvoimakkuus ylitä minkään muun vaiheen virranvoimakkuutta enemmän kuin 10 %:lla.

Sekä valtion että kaupungin tulee:

yleensä hoitaa ja käyttää laitteitaan siten, ettei kummankaan laitteiden käyttö häiriinny enemmän kuin mitä voidaan pitää normaalina.

Valtion taas tulee:

rinnakkaiskäytössä sähkölaitoksen kanssa ottaa huomioon kaupungin aikaisemmat virranottosopimukset sekä jos vaikeuksia rinnakkaiskäytön tai muun seikan suhteen ilmaantuu, myöskin sähkölaitoksen asialliset huomautukset.

10 §. Vikojen korjaaminen. Jos kaupungin omissa tai niihin yhdistetyissä laitteissa tai kojeissa oleva vika taikka niiden virheellinen käyttö tai hoito aiheuttaa keskeytyksen energianhankinnassa, on kaupungin heti korjattava vika tai virhe sekä viipymättä ilmoitettava valtion muuntoaseman päällystölle, milloin vika tai virhe huomattiin ja milloin se korjattiin.

Valtio puolestaan on velvollinen viipymättä korjaamaan sellaiset omissa laitteissaan esiintyvät viat, jotka rajoittavat tai keskeyttävät energian hankintaa.

11 §. Sopimuksen voimaanastuminen ja päättyminen. Sopimus tulee voimaan heti kun se on molemmin puolin lopullisesti allekirjoitettu.

Valtion tulee viimeistään viisitoista (15) päivää aikaisemmin ilmoittaa kaupungille, milloin energianhankinta voi alkaa. Niinhyvin valtion kuin kaupungin tulee kuitenkin järjestää energian antamista ja sen vastaanottamista varten vaadittavat laitteet niin hyvissä ajoin valmiiksi, että energian antaminen ja vastaanotto voi alkaa viimeistään 12 kuukauden kuluttua siitä kun sopimus on molemmin puolin lopullisesti allekirjoitettu, ellei 12 §:ssä mainittu ylivoimainen este tätä ehkäise.

Sopimus on voimassa 2 vuotta jommankumman sopimuspuolen tekemästä kirjallisesta irtisanomisesta lukien, mutta voidaan sopimus irtisanoa aikaisintaan joulukuun 31 p:nä 1929.

12 §. Ylivoimainen este. Ylivoimaiseksi esteeksi katsotaan sota, kapina, tulipalo, työlakko, asianomaisen työnantajajärjestön määräämä työnsulku sekä luonnonmullistus tai muu erinomainen tapaus, jonka estäminen ei ole ollut sopimuspuolten vallassa, jos tällainen este on todistettavasti tehnyt sopimuksen noudattamisen mahdottomaksi.

13 §. Hyvitys ja vahingonkorvaus. Tämä sopimus ei oikeuta sopimuspuolia

muuhun hyvitykseen tai vahingonkorvaukseen, kuin mistä sopimuksessa on nimenomaan mainittu.

14 §. Erimielisyydet. Tämän sopimuksen tulkintaa ja soveltamista koskevat erimielisyydet ratkaisee Suomen keskuskauppakamarin asettaman Helsingin välityslautakunnan sääntöjensä mukaisesti valitsema välimiehistö. Välimiehistön ratkaisu sitoo lopullisesti molempia sopimuspuolia.

15 §. Sopimuksen siirto. Sopimusta ei saa toiselle siirtää ilman valtion kirjallista suostumusta.

Sopimus on tehty ja allekirjoitettu kahtena samasanaisena kappaleena, joista yksi on annettu kummallekin asianosaiselle.

Edellä olevan sopimusehdotuksen kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) samalla valtuuttaen kaupungin teknillisten laitosten hallituksen kaupungin puolesta allekirjoittamaan sen.

Kunnan viranpitäjäin kielitaito. Vuonna 1927 vtt Harvia, Janatuinen ja Paloheimo jättivät kaupunginvaltuustolle aloitteen, jossa he huomauttivat, että voimassa oleva virkamiesten kielitaitoa koskeva laki koski ainoastaan valtion virkamiehiä ja kunnan virkamiehistä vain maistraatin ja raastuvanoikeuden jäseniä sekä erinäisiä näiden viranomaisten alaisia virkamiehiä, jotka olivat kesäkuun 1 p:nä 1922 valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain määräysten alaiset. Kunnan viranpitäjäin kielellistä pätevyyttä arvosteltaessa noudatettavien sääntöjen puute oli käytännössä aiheuttanut monenlaisia vaikeuksia, ja tähän viitaten aloitteentekijät anoivat, että kaupunginvaltuusto yleisellä säännöllä järjestäisi Helsingin kaupungin viranpitäjiltä vaadittavaa kielitaitoa koskevan kysymyksen; että tämä sääntö laadittaisiin niitä periaatteita noudattaen, joita on sovellettu laissa valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta ja tämän lain täytäntöönpanoasetuksissa; sekä että kaupunginvaltuusto asettaisi viisijäsenisen valiokunnan asiaa valmistelemaan. Kaupunginvaltuusto asettikin [2]) ehdotetun valiokunnan, joka sittemmin jätti pääkohdin seuraavansisältöisen mietinnön [3]):

Valiokunta oli aloitteentekijäin kanssa täysin yhtä mieltä siitä, että kysymys kunnan viranpitäjiltä vaadittavasta kielitaidosta kaipasi tarkempaa yleistä järjestelyä ja että oli kaupungin edun mukaista, että sen viranpitäjäin kielitaito arvosteltaisiin valtion virkamiesten suhteen voimassa olevien perusteiden mukaisesti, jolloin saavutettaisiin se tuntuva etu, ettei kaupungin tarvitsisi ryhtyä erityisiin toimenpiteihin tutkintojen järjestämiseksi kunnan virkojen hakijoille, vaan voitaisiin määrätä, että hakemuskirjoihin oli lisättävä valtion tutkintolautakunnan tai sen jäsenen tai apujäsenen antama kielitodistus. Tutkiessaan kysymystä, mikä suomen- ja mikä ruotsinkielen taidon määrä oli vaadittava kunnan eri viranpitäjiltä, valiokunta oli lähtenyt siitä, että kunnalla oli oikeus itsenäisesti, tarkoituksenmukaisimmalla tavalla järjestää kysymys viranpitäjäinsä kielellisistä pätevyysvaatimuksista, kuitenkin lukuun ottamatta niitä jo mainittuja virkamiehiä, joilta kielellisessä suhteessa vaadittavan pätevyyden laki määräsi. Mutta kiistämättä oli kunnalle edullista, että kysymys järjestettiin molemmille kieliryhmille oikeudenmukaisella tavalla ja huomioon ottaen, että kielilain säännöksiä toimituskirja- ja sisäisestä virkakielestä sekä kaupunginvaltuuston päätöksiä [4]) kunnan viranomaisten pöytäkirjakielestä y. m. noudatettiin. Koska Helsingin ruotsinkielinen väestö viimeisen, vuonna 1920 toimitetun väenlaskennan mukaan

[1]) Valt. pöytäk. 8 p. helmik. 14 §. — [2]) Ks. v:n 1927 kert. s. 136. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 17. — [4]) Ks. v:n 1923 kert. s. 137 ja v:n 1924 kert. s. 136.

oli 33.4 % kaupungin koko väestöstä ja siis tähän verrattuna suhteellisesti melkoista suurempi kuin ruotsalainen kieliryhmä verrattuna maan kokonaisväkilukuun, oli edellä mainitun valiokunnan omaksuman periaatteen mukaisesti Helsingin kunnan viranpitäjiltä vaadittava suurempi ruotsinkielen taito kuin sellaisten kaksikielisten virka-alueiden valtionvirkamiehiltä, joilla ruotsi oli vähemmistön kieli.

Ottaen huomioon edellä esitetyt näkökohdat valiokunta oli laatinut ehdotuksen säännöksi Helsingin kaupungin palkkasääntöisten virkain haltijoilta vaadittavasta kielitaidosta. Tässä säännössä jaettiin kaikki ne viranpitäjät, joilta vaadittiin määrätty kielitaito, viiteen luokkaan, joissa suomen- ja ruotsinkielen taidon vaatimukset olivat seuraavat: I luokassa sekä suomen- että ruotsinkielen täydellinen hallitseminen; II luokassa suomenkielen täydellinen hallitseminen sekä ruotsinkielen hyvä suullinen ja kirjallinen taito; III luokassa suomen- ja ruotsinkielen hyvä suullinen ja kirjallinen taito; IV luokassa suomenkielen hyvä suullinen ja kirjallinen taito sekä ruotsinkielen tyydyttävä suullinen ja kirjallinen taito; ja V luokassa suomen- ja ruotsinkielen suullinen taito. I luokkaan valiokunta oli lukenut erinäiset kunnallishallinnon keskeiset virat, joiden haltijain päätehtävänä oli kirjelmien ja muiden asiakirjain laatiminen; II luokkaan osin virastopäällikköjen ja niihin verrattavat virat, osin virat, joiden haltijat ainakin osittain toimivat kirjelmäin laatijoina, osin vihdoin virat, joiden haltijoilta katsottiin olevan vaadittava sama suomenkielen taito kuin vastaavilta valtionvirkamiehiltä; III luokkaan virat, joiden haltijat joutuivat kosketuksiin yleisön tai kaupungin virastojen kanssa tai palvelivat molempia kieliryhmiä varten olevissa opetus- tai sivistyslaitoksissa ja joilta sen johdosta tai muuten virka-asemansa takia katsottiin olevan vaadittava sekä suomen- että ruotsinkielen hyvä suullinen ja kirjallinen taito; IV luokkaan useita teknillisiä ja muita virkoja, joiden haltijoilla yleensä täytyi olla korkeakoulusivistys, mutta joille suuri kielitaito aina ei ollut välttämätön, koska he suhteellisen harvoin suorittivat kirjallista työtä tai joutuivat kosketuksiin yleisön kanssa; sekä V luokkaan viranhaltijat, joiden tehtäviin ei kuulunut kirjelmäin laatiminen ja jotka virantoimituksessaan ainoastaan suullisesti joutuivat kosketuksiin yleisön kanssa.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) valiokunnan ehdotuksen säännöksi Helsingin kaupungin viranhaltijoilta vaadittavasta kielitaidosta määräten samalla, että sääntöä oli ryhdyttävä soveltamaan tammikuun 1 p:stä 1929.

Myöhemmin valtuusto vahvisti [2]) edellä mainitusta päätöksestä johtuvan kaupunginvaltuuston kanslian johtosäännön muutoksen [3]).

Valtioneuvoston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi alistettavat päätökset. Marraskuun 11 p:nä 1927 päivätyssä kiertokirjelmässä sisäasiainministeriö ilmoitti kaupunginvaltuustolle tiedoksi, miten oli meneteltävä alistettaessa kaupunginvaltuuston päätöksiä valtioneuvoston tutkittaviksi ja vahvistettaviksi [4]).

Satamaviranomaisten johtosäännöt ja satamajäänmurtajain toimintaohjesääntö. Satamahallituksen laadittua ehdotukset [5]) satamalaitoksen johtajan, satamaliikennekonttorin ja satamakannantakonttorin johtosäännöiksi sekä kaupungin satamajäänmurtajain toimintaohjesäännöksi ja sekä rahatoimikamarin että valmisteluvaliokunnan niitä jonkin verran muokattua kaupun-

[1]) Valt. pöytäk. 30 p. toukok. 23 §, 3 p. lokak. 36 § ja 17 p. lokak. 24 §; ks. myös Kunnall. asetuskok. s. 65. — [2]) Valt. pöytäk. 17 p. lokak. 24 §. — [3]) Ks. Kunnall. asetuskok. s.70. — [4]) Valt. pöytäk. 25 p. tammik. 11 §; ks. myös v:n 1927 Kunnall. asetuskok. s. 219. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 26 v:lta 1927.

ginvaltuusto päätti[1]) hyväksyä ehdotukset valiokunnan niille antamassa muodossa.

Työnvälitystoimiston ohjesääntö. Kaupunginvaltuuston vuonna 1927 hyväksymän[2]) työnvälitystoimiston ohjesäännön sosialiministeriö vahvisti[3]) helmikuun 9 p:nä.

Alueläkärien johtosääntö. Kaupunginvaltuusto hyväksyi[4]) puolestaan kunnan viranpitäjiltä vaadittavaa kielitaitoa koskevan päätöksen[5]) aiheuttaman Helsingin alueläkärien johtosäännön muutoksen ja alisti päätöksensä maaherran vahvistettavaksi.

Maidontarkastamon johtosääntö. Tehdessään kaupungin maidontarkastuksen uudelleenjärjestämistä koskevan päätöksensä[6]) kaupunginvaltuusto samalla vahvisti[7]) Helsingin kaupungin maidontarkastamon uuden johtosäännön.

Kaupungin köyhäinhoidon sekä kunnalliskodin ja työlaitosten ohjesäännöt Uudenmaan läänin maaherra vahvisti[8]) joulukuun 23 p:nä 1927.

Kansakoulujen ohjesääntö. Kaupunginvaltuuston puolestaan hyväksyttyä[9]) kaupungin kansakoulujen uuden ohjesäännön ehdotuksen ja anottua, että kouluhallitus vahvistaisi sen, mainittu hallitus oli kehoittanut kansakoulujen tarkastajaneuvostoa antamaan lausuntonsa kyseellisestä ehdotuksesta sekä valtuuston valtioneuvostolle tekemästä esityksestä, joka koski virkavapauden myöntämistä kansakoulunopettajille koskevien määräysten muuttamista. Neuvoston tämän johdosta esittämien lausuntojen perusteella kouluhallitus kehoitti maistraattia omistamaan niissä esitetyille toivomuksille ja viitteille tarpeellista huomiota ja siinä tarkoituksessa ottamaan kansakoulujen ohjesääntöehdotuksen uudestaan käsiteltäväkseen. Maistraatti palautti asiakirjat kaupunginvaltuustoon, minkä jälkeen suomen- ja ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnat valtuuston valmisteluvaliokunnan ehdotuksesta laativat uuden ohjesääntöehdotuksen, joka sai osakseen tarkastajaneuvoston ja samaten kaupunginvaltuuston hyväksymisen[10]), kuitenkin siten, että valtuuston mielestä johtokunnalle oli pidätettävä oikeus koulun johtajaa kuultuaan päättää anomuksista, jotka koskivat kouluhuoneistojen tilapäistä luovuttamista lukukausien aikana, kun taas johtokunnan ehdotuksen mukaan tällainen päätös oli tehtävä yksissä neuvoin tarkastajan kanssa.

Kouluhallitus vahvisti[11]) muutetun kansakoulujen ohjesääntöehdotuksen kaupunginvaltuuston hyväksymässä muodossa maaliskuun 31 p:nä, kuitenkin edellyttäen, ettei rahatoimikamari luovuttaessaan kouluhuoneistoja käyttänyt hyväkseen oikeuttaan kouluhuoneistojen luovuttamiseen sitä ennen joka tapauksessa hankkimatta asianomaisen johtokunnan lausuntoa.

Työväenopistojen ohjesäännöt. Päättäessään[12]) työväenopiston jaettavaksi kahteen itsenäiseen opistoon, suomen- ja ruotsinkieliseen, kaupunginvaltuusto samalla erinäisin pienehköin muutoksin hyväksyi[13]) rahatoimikamarin laatimat molempien opistojen ohjesääntöehdotukset[14]). Täten valtuusto myöskin hylkäsi työväenopiston yhteisen johtokunnan ehdotukset, että yksi oppilai-

---

[1]) Valt. pöytäk. 30 p. toukok. 25 §; ks. myös Kunnall. asetuskok. s. 21—31. — [2]) Ks. v:n 1927 kert. s. 113. — [3]) Valt. pöytäk. 3 p. lokak. 39 §. — [4]) S:n 17 p. lokak. 24 §. — [5]) Ks. tätä kert. s. 118. — [6]) S:n s. 123. — [7]) Valt. pöytäk. 30 p. toukok. 22 §; ks. myös Kunnall. asetuskok. s. 54. — [8]) Valt. pöytäk. 25 p. tammik. 12 §; ks. myös v:n 1927 kert. s. 119 sekä v:n 1927 Kunnall.asetuskok. s. 189 ja 196. — [9]) Ks v:n 1926 kert. s. 105. — [10]) Valt. pöytäk. 8 p. helmik. 1 §. — [11]) S:n 9 p. toukok. 1 §; ks. myös Kunnall. asetuskok. s. 6. — [12]) Ks. tätä kert. s. 128. — [13]) Valt. pöytäk. 31 p. lokak. 22 §. — [14]) Valt. pain. asiakirj. n:o 38 v:lta 1927 ja n:o 28 v:lta 1928.

den edustaja oikeutettaisiin olemaan saapuvilla johtokunnan kokouksissa ja käyttämään niissä puhe- mutta ei äänivaltaa, sekä että suotaisiin jonkin verran määräysvaltaa opetussuunnitelmaa laadittaessa. Voimassa olevan ohjesäännön määräys, että opiston tuli pysyä syrjässä valtiollisista ja uskonnollisista riidoista, poistettiin uudesta ohjesäännöstä, koska opistojen johtajain tietenkin tuli valvoa, ettei mainitunlaatuisia riitaisuuksia esiintynyt opiston oppilaiden keskuudessa. Kouluhallitus vahvisti ohjesäännöt [1]) joulukuun 21 p:nä.

Työväenopiston puheenjohtajaneuvoston johtosääntö. Työväenopiston yhteisen johtokunnan laadittua ehdotuksen [2]) työväenopistojen puheenjohtajaneuvoston johtosäännöksi ja rahatoimikamarin tehtyä siihen erinäisiä muutoksia ja lisäyksiä [2]) kaupunginvaltuusto päätti [3]) muutamin pienehköin muutoksin hyväksyä kamarin ehdotuksen [4]).

Puhtaanapitolaitoksen tiliviraston johtosääntö y. m. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [5]) pienehköin muutoksin rahatoimikamarin laatimat ehdotukset [6]) puhtaanapitolaitoksen tiliviraston johtosäännöksi ja siitä aiheutuviksi puhtanapitohallituksen ohjesäännön sekä puhtaanapitolaitoksen, kaupungin kassa- ja tililaitoksen ja rakennuskonttorin tililaitoksen johtosääntöjen muutoksiksi [7]).

Vallilan työväenasunnot. Sosialilautakunnan kunnan työväenasuntojen hallintojaoston johtosäännössä säädettiin m.m., että vuokrattaessa Vallilan työväenasuntojen huoneistoja olosuhteiden muuten ollessa samanlaiset etusija oli annettava perheelle, joka ei nauttinut köyhäinapua. Tämä määräys ei kuitenkaan enää vastannut tarkoitustaan sittenkuin asuntopulaa ei enää ollut ja hätäasunnot oli lakkautettu. Henkilöillä, joiden taloudellinen asema oli jotenkuten turvattu, oli tilaisuus hankkia itselleen asuntoja muualta, jotavastoin kaupungin varattomimmat asukkaat, joista suurin osa nautti köyhäinhoidolta milloin suurempaa, milloin pienempää avustusta, pyrki kunnan työväenasuntoihin, joissa vuokrat yleensä olivat huokeammat kuin yksityistaloissa. Koska kyseellisille henkilöille joka tapauksessa oli hankittava asunnot ja köyhäinhoidon usein oli otettava osaa heidän vuokramenojensa suorittamiseen, oli kaupungille kiistämättä edullisinta että heille järjestettiin niin huokeat asunnot kuin mahdollista. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti [8]) antaa kunnan työväenasuntojen hallintojaoston johtosäännön 5 §:n 3 kohdalle seuraavan muutetun sanamuodon [9]):

3) että perheolojen muuten ollessa samanlaiset etusija annetaan sellaiselle perheelle, jonka on ilman omaa syytänsä täytynyt muuttaa pois aikaisemmasta huoneistostaan tai joka asuu huoneistossa, jonka asuntotarkastus julistaa perheelle epätyydyttäväksi.

Uuden satamakannantahaaraosaston perustaminen. Koska Helsingin makasiiniosakeyhtiön Katajanokalla olevaan varastosuojaan oli perustettu tullitoimisto ja oli välttämätöntä, että kaupungille tulevat, liikenteestä suoritettavat maksut voitiin kantaa samassa paikassa, kaupunginvaltuusto päätti [10]) perustaa satamakannantakonttoriin uuden haaraosaston; perustaa konttoriin 9 palkkaluokkaan kuuluvan haaraosastonhoitajantoimen; sekä toistaiseksi

---

[1]) Ks. Kunnall. asetuskok. s. 77. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 38, v:lta 1927 ja n:o 28, v:lta 1928. — [3]) Valt. pöytäk. 31 p. lokak. 22 §; ks. myös tätä kert. s. 128. — [4]) Ks. Kunnall. asetuskok. s. 80. — [5]) Valt. pöytäk. 8 p. helmik. 13 §. — [6]) Valt. pain. asiakirj. n:o 44, v:lta 1927. — [7]) Ks. Kunnall. asetuskok. s. 1—4. — [8]) Valt. pöytäk. 13 p. kesäk. 19 §. — [9]) Ks. Kunnall. asetuskok. s. 105. — [10]) S:n 8 p. helmik. 12 §; ks. myös tätä kert. s. 57.

uskoa uudessa haaraosastossa toimitettavan kannon Helsingin makasiiniosakeyhtiölle.

Satamakannantakonttorin virat. Satamahallituksen esityksestä [1]) kaupunginvaltuusto päätti [2]), että seuraavien satamakannantakonttorin virkain nimitykset muutettaisiin, nimittäin vanhempi kirjuri ja kirjuri osin osastonhoitajaksi, osin haaraosastonhoitajaksi, nuorempi kirjuri laskuttajaksi, vanhempi konttorikirjuri toimentajaksi sekä nuorempi konttorikirjuri konttorikirjuriksi.

Maidontarkastus. Vuonna 1927 rahatoimikamari asetti [3]) komitean valmistelemaan kysymystä maidontarkastuksen kunnallistamisesta, ja työnsä suoritettuaan tämä komitea jätti kamarille kysymystä koskevan mietinnön [4]). Koska paraikaa oli laadittavana uusi terveydenhoitolaki, joka hyvin todennäköisesti aiheuttaisi muutoksia maidontarkastuksen järjestelyyn, komitea ei pitänyt perusteellisten muutosten tekemistä voimassaolevaan tarkastusjärjestelmään silloin tarkoituksenmukaisena ja ehdotti ainoastaan, että sitä kehitettäisiin ja täydennettäisiin. Vuodesta 1923 lähtien oli noudatettu järjestelmää, joka perustui kaupungin ja Helsingin maidontarkastusyhdistyksen väliseen yhteistyöhön ja oli järjestetty vuosittain uudistettavan sopimuksen [5]) mukaisesti. Maidonnäytteitä ottivat rautatienasemalla ja satamissa osin kaupungin, osin yhdistyksen virkailijat, ja ne tutkittiin kaupungin maitolaboratoriossa, jonka henkilökunnasta suurin osa oli kunnan, osa kuitenkin yhdistyksen palveluksessa. Ala-arvoisista näytteistä asianomainen tuottaja suoritti määrätyn maksun yhdistykselle, jonka muina tulolähteinä lukuunottamatta pienehköä määrää korkotuloja olivat tuottajain ja välittäjäin vuosi- ja jäsenmaksut sekä pyynnöstä annettujen tutkimustodistusten lunastusmaksut. Maidontarkastusmaksuina yhdistys vuosittain suoritti kaupungille 25,000 markkaa. Sen tehtäviin kuului myöskin neuvontatoiminnan harjoittaminen tuotantopaikoilla sekä maitotalouden kohottamista tarkoittavien kilpailujen järjestäminen y. m. Edellä selostetun tarkastustyön tuloksena oli ollut hyvin huomattava maidon laadun paraneminen, mutta järjestelmän väliaikaisuudesta johtuva epävarmuus oli sensijaan ollut haitaksi. Komitea ehdotti senvuoksi, että kaupunki ottaisi hoitaakseen koko tarkastustyön ja siis palkkaisi koko maidontarkastuksessa toimivan henkilökunnan, johon konsulenttia ei luettaisi kuuluvaksi, kun taas Helsingin maidontarkastusyhdistys, jonka kanssa kaupunki jatkuvasti olisi yhteistoiminnassa, keskittäisi toimintansa tuotantoseuduilla harjoitettavaan neuvonta- ja valistustyöhön. Sitäpaitsi komitea ehdotti, että yhdistys ottaisi ohjelmaansa hyvän maidon käyttöä edistävän propagandatyön. Edelleen yhdistykselle uskottaisiin maidontarkastusmaksujen kanto. Nämä maksut olisivat 2: 50 markkaa kultakin saman tuottajan tarkastuspäivänä kaupunkiin tuomalta kuljetusastialta, kuitenkin enintään 30 markkaa kerralta ja 60 markkaa kuukaudessa tuottajaa kohden. Tarkastus- ja tilausmaidon tuottajain tuli maksaa vähintään 60 ja enintään 120 markkaa kuukaudessa tuottajaa kohden. Maksuista kertyvät tulot komitea suunnitteli jaettaviksi kaupungin ja yhdistyksen kesken siten, että edellinen saisi niistä 74 % ja jälkimmäinen 26 %. Jotta Helsingin maidontarkastusyhdistys voisi suorittaa komitean ehdottamat tehtävät, olisi sen sääntöjä muutettava. Uudistetun yhdistyksen kanssa kaupunki sittemmin tekisi sopimuksen kummankin osapuolen velvollisuuksista sekä tarkastusmaksun suuruudesta ja jaosta.

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 26, v:lta 1927. — [2]) Valt. pöytäk. 30 p. toukok. 25 §. — [3]) Ks. v:n 1927 kert. s. 260. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 10. — [5]) Ks. v:n 1923 kert. s. 245.

Tehokkaammin taatakseen kaupungin sekä tuottajain ja välittäjäin välisen yhteistoiminnan onnistumisen komitea ehdotti, että asetettaisiin neuvottelukunta, jossa kaikki mainitut eturyhmät olisivat sopivasti edustettuina ja jonka tehtävänä olisi seurata maidontarkastamon työtä sekä antaa lausuntoja siitä koskevista kysymyksistä, kuten virkain täyttämisestä, tarkastamon uudistamisesta, uusista työmenetelmistä y. m. s.

Rahatoimikamari lähetti tämän mietinnön kaupunginvaltuustolle puoltaen siinä esitettyjen ehdotusten hyväksymistä sellaisin lisäyksin, että neuvottelukunnan jäsenmäärä kamarin mielestä oli vahvistettava kuudeksi, jotta kaupungin edustajilla mahdollisesti sattuvissa erimielisyyksissä olisi enemmistö. Samalla kamari ilmoitti, että Helsingin maidontarkastusyhdistys oli muuttanut sääntönsä edellä mainitun komitean ehdottamalla tavalla ja puolestaan hyväksynyt edellä selostetun, maidontarkastuksen uudestijärjestelyä koskevan ehdotuksen.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [1])

että maidontarkastus uudistettaisiin edellä selostetussa komiteanmietinnössä tarkemmin selitetyllä tavalla;

tämän toteuttamiseksi perustaa maidontarkastamoon kolme näytteidenottajanvirkaa ja yhden konttoristinviran, jotka kaikki luettaisiin kahdeksanteen palkkaluokkaan; oikeuttaa terveydenhoitolautakunnan nimittämään edellisessä kohdassa mainittuihin virkoihin Helsingin maidontarkastusyhdistyksen vastaavien toimien haltijat; oikeuttaa edellisessä kohdassa mainitut henkilöt ikälisäysten ja eläkkeitten saamiseksi lukemaan hyväkseen ajan, jonka he olivat hoitaneet vastaavia toimia sanotun yhdistyksen palveluksessa; sekä oikeuttaa terveydenhoitolautakunnan Helsingin maidontarkastusyhdistyksen kanssa tekemään sopimuksen [2]), jonka sanamuodon valtuusto samalla vahvisti;

että maidontarkastamon työtä valvomaan ja antamaan neuvoja ja lausuntoja sen toimintaa koskevissa asioissa asetettaisiin neuvottelukunta, jonka puheenjohtajana toimisi kaupungineläinlääkäri ja muina jäseninä viisi henkilöä, joista terveydenhoitolautakunta ja Helsingin maidontarkastusyhdistys kumpikin valitsisivat kaksi ja Kulutusmaidon tuottajain liitto yhden;

että tämä järjestelmä astuisi voimaan vuoden 1929 alusta lukien; sekä

antaa terveydenhoitolautakunnalle tehtäväksi ryhtyä tästä päätöksestä johtuviin toimenpiteisiin ja laatia ehdotuksen maidontarkastuksen uudistamisen edellyttämiksi terveydenhoitojärjestyksen muutoksiksi.

Keuhkotautisten tiedonantotoimisto ja poliklinikka. Kaupunginvaltuustolle osoittamassaan kirjelmässä terveydenhoitolautakunta huomautti, että keuhkotautisten tiedonantotoimiston ja poliklinikan viranpitäjäin työtaakka oli hyvin raskas, mutta että toimiston työvoimia ei käynyt lisääminen niin kauan kuin se oli sijoitettuna silloiseen, Marian sairaalassa sijaitsevaan erittäin ahtaaseen huoneistoonsa. Vuoden 1929 alusta toimisto kuitenkin muutettaisiin sitä varten sisustettuun, uudessa tuberkuloosisairaalassa sijaitsevaan tilavaan huoneistoon, minkä johdosta lautakunta edellä mainituin perustein anoi, että toimiston sekä lääkäri- että hoito- ja muuta henkilökuntaa lisättäisiin. Edelleen lautakunta katsoi, että toimiston lautakunnan mielestä sopimaton nimi olisi samalla muutettava. Kaupunginvaltuusto hyväksyi täydellisesti lautakunnan ehdotukset ja päätti [3]) siten

[1]) Valt. pöytäk. 30 p. toukok. 22 §. — [2]) Ks. Kunnall. asetuskok. s. 55. — [3]) Valt. pöytäk. 5 p. syysk. 44 §.

että keuhkotautisten tiedonantotoimiston ja poliklinikan apulaislääkärintoimi vuoden 1929 alusta muutettaisiin 12 palkkaluokkaan kuuluvaksi alilääkärintoimeksi;

että toimiston apulaislääkäri E. Qvarnström siirrettäisiin mainittuun alilääkärintoimeen sitä haettavaksi julistamatta;

että 9 palkkaluokkaan kuuluva apulaislääkärintoimi, kaksi 7 luokkaan kuuluvaa hoitajattarentointa, 7 luokkaan kuuluva kanslistintoimi ja 2 luokkaan kuuluva vahtimestarintoimi perustettaisiin toimistoon lukien tammikuun 1 p:stä 1929; sekä

että nimitys »Keuhkotautisten tiedonantotoimisto ja poliklinikka» muutettaisiin »Helsingin kaupungin tuberkuloosihuoltotoimistoksi».

Eläinklinikan perustaminen. Helsingin eläinsuojelusyhdistyksen rahatoimikamarille jättämän esityksen johdosta, jossa anottiin toimenpiteisiin ryhtymistä eläinklinikan perustamiseksi kaupunkiin, kamari oli asettanut [1]) kysymystä käsittelemään komitean, joka sittemmin antamassaan mietinnössä [2]) esitti pääkohdittain seuraavaa:

Eläinlääkäri W. Hackmanin tilapäisen eläinklinikan lakattua toimimasta vuonna 1924 yliopiston eläinklinikka oli yksin täyttänyt sairaiden eläinten hoitolaitoksen tarpeen. Sairaat hevoset voivat siellä saada kliinillistä hoitoa vuoden umpeensa, mutta muuten laitos oli avoinna ainoastaan yliopiston lukukausien aikana. Koirain vastaanottolaitoksen puute oli hyvin tuntuva, eikä mahdollisten kulkutautien sattuessa ollut mitään mahdollisuutta ottaa hoidettavaksi eikä eristää sairaita eläimiä. Vaikka siis yleisen edun kulkutautitartunnan vaaran takia täytyi katsoa vaativan ryhtymään toimenpiteisiin sairaiden eläinten vastaanottolaitoksen perustamiseksi, oli toisaalta ilmeistä, ettei tämä laitos säännöllisissä oloissa, jolloin kulkutauteja kotieläinten keskuudessa ei esiintynyt, voisi palvella mitään huomattavaa yleistä etua, vaan pääasiallisesti ainoastaan tyydyttäisi yksityistä tarvetta. Tähän katsoen komitea arveli, että kaupungin tosin olisi perustettava sellainen pienenlainen laitos, mutta ei puututtava sen käyttöön, vaan luovutettava laitos sopimuksen perusteella laillistetun eläinlääkärin käytettäväksi, joka olisi velvollinen m. m. kulkutautien vallitessa sinne vastaanottamaan ja vahvistetusta palkkiosta hoitamaan tarttuvaa tautia sairastaviksi epäiltyjä eläimiä. Eläinlääkärin ottamisen ja sopimuksen tekemisen hänen kanssaan pitäisi komitean mielestä olla rahatoimikamarin asia, ja terveydenhoitolautakunnan pitäisi saada tehtäväkseen antaa kamarille ehdotus sopimukseen otettaviksi, vastaanottolaitoksen käyttöä koskeviksi määräyksiksi. Tämän yhteydessä komitea lausui toivomuksen, että eläinlääkäri mikäli mahdollista olisi yhteistyössä Helsingin eläinsuojelusyhdistyksen kanssa, mutta piti vähemmän sopivana hänen asettamistaan missään suhteessa yhdistyksen valvontaan.

Rahatoimikamari yhtyi [2]) täydellisesti komitean esille tuomiin näkökohtiin ja lähetti mietinnön kaupunginvaltuustolle, joka päätti [3]) perustaa ehdotetun eläinklinikan; valtuuttaa rahatoimikamarin tekemään laillistetun eläinlääkärin kanssa sopimuksen klinikan ylläpitämisestä; sekä antaa terveydenhoitolautakunnalle tehtäväksi esittää kamarille ehdotuksen mainittuun sopimukseen otettaviksi klinikan käyttöä koskeviksi määräyksiksi.

Yötyö sairaaloissa. Kaupungin sairaalain hallituksen huomautettua [4]), että kaupungin sairaalain yöhoitajattarilla oli kohtuuttoman pitkä työaika ja liian

---

[1]) Ks. v:n 1924 kert. s. 281. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 29. — [3]) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. 15 §; ks. myös tätä kert. s. 33. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 16.

harvoja vapaita vuorokausia sekä että sairaanhoitajataroppilaita liian paljon käytettiin yötyöhön, mikä oli vahingollista ja liian rasittavaa näille suhteellisen nuorille henkilöille, kaupunginvaltuusto päätti[1]) lausua, että sairaanhoitajataroppilaita heidän kurssinsa kahtena ensimmäisenä vuonna ei olisi käytettävä yötyöhön enempää kuin heidän koulutuksensa ehdottomasti vaati. Kysymys yöhoitajattarien työajan supistamisesta oli otettava käsiteltäväksi sairaalahenkilökunnan työtaakan vähentämistä koskevan kysymyksen yhteydessä.

Sairaanhoitajatarkoulu. Kaupungin sairaalain hallitus huomautti, ettei kaupungin sairaanhoitajatarkoulu kyennyt tyydyttämään kunnan sairaalain hoitajatartarvetta niin kauan kuin vuosittain järjestettiin ainoastaan yhdet kolmekymmentä oppilasta käsittävät kurssit, mutta että koulun laajentaminen siihen asti oli ollut vaikeata huoneiston ahtauden takia. Vuoden 1929 alusta koulu kuitenkin muuttaisi tuberkuloosisairaalassa sijaitsevaan uuteen huoneistoonsa, missä kahdet kurssit, kummallakin 26 oppilasta, voisivat työskennellä yhtaikaa. Ottaen huomioon hallituksen esiintuomat näkökohdat kaupunginvaltuusto päätti[2]), että sairaanhoitajatarkouluun vuodesta 1929 lähtien järjestettäisiin kahdet kurssit, että kouluun perustettaisiin 7 palkkaluokkaan kuuluva opettajattarentoimi s. v. tammikuun 1 p:stä lukien; sekä että kaupungin sairaalain hallituksen laatima koulun menosääntöehdotus käsiteltäisiin vuoden 1929 talousarviota järjesteltäessä.

Naisten työtuvan perustaminen. Köyhäinhoitolautakunta oli rahatoimikamarille osoitetussa kirjelmässä perustellut työkyvyltään heikoille naisille tarkoitetun työtuvan tarpeellisuutta ja huomauttanut, että se sopivasti voitaisiin perustaa Hämeentien talossa[3]) n:o 39 sijaitsevaan, Venäläiseltä hyväntekeväisyysseuralta vuokrattuun ja lautakunnan käytettäväksi luovutettuun huoneistoon. Edelleen lautakunta ehdotti, että työtuvan yhteyteen perustettaisiin yömaja, jota varten luovutettaisiin kaksi huonetta, toinen miehille, toinen naisille. Kamari katsoi lautakunnan ehdotuksen ansaitsevan huomiota ja sen toteuttamisen olevan omiaan vähentämään kerjäämistä kaupungissa, minkä vuoksi kamari kaupunginvaltuustolle puolsi sen hyväksymistä. Valtuusto päättikin[4]), että lokakuun 1 p:stä lukien perustettaisiin n. 100 naiselle tarkoitettu köyhäinhoitolautakunnan alainen työtupa, että työtuvan palvelukseen otettaisiin johtajatar, johtajattaren apulainen, keittiöapulainen ja vahtimestari sopimuspalkoin samasta ajankohdasta lukien sekä myönsi tämän päätöksen toteuttamiseen tarpeellisen määrärahan pääluokkaan Köyhäinhoito merkityistä käyttövaroistaan.

Kansakoulujen kustannusten supistaminen. Kaupunginvaltuuston kehoitettua[5]) rahatoimikamaria tutkimaan, eikö kansakoulujen menoja voitaisi vähentää, kamari oli asettanut komitean[6]) tarkemmin valmistelemaan tätä asiaa. Sittemmin antamassaan mietinnössä[7]) tämä komitea ilmoitti tutkimuksensa lähtökohdaksi toimittaneensa seikkaperäisen vertailun kansakoulujen vuosien 1923 ja 1927 menoarvioiden välillä ja tällöin todenneensa, että menojen lisäys oli yhteensä 1,902,614 markkaa. Tuntuvaa säästöä komitea katsoi olevan saavutettavissa ainoastaan talousarvion erissä Palkkaukset, Tuntiopettajat, Koulutarvikkeet sekä Kanslian ja kouluhuoneistojen vuokrat. Eniten voitai-

---

[1]) Valt. pöytäk. 30 p. toukok. 18 §. — [2]) S:n 25 p. huhtik. 18 §. — [3]) Ks. v:n 1927 kert. s. 182. — [4]) Valt. pöytäk. 5 p. syysk. 48 §; ks. myös tätä kert. s. 77 ja 96. — [5]) Ks. v:n 1926 kert. s. 106. — [6]) Ks. v:n 1927 kert. s. 260. — [7]) Valt. pain. asiakirj. n:o 39, v:lta 1927.

siin supistaa ensimmäistä erää, joka vuodesta 1923 vuoteen 1927 oli kohonnut 944,529 markkaa. Tähän oli myönnettyjen palkankorotusten ohella syynä se seikka, että kansakoulujen opettajain ja opettajattarien lukumäärää ei ollut vähennetty samassa suhteessa kuin oppilasmäärä oli vähentynyt, että toisin sanoen samalla luokalla olevien oppilaiden keskimäärä oli entisestään vähentynyt. Se että opettajistoa ei ollut vähennetty samalla kuin oppilasmäärä oli supistunut, oli valitettava tosiasia, mutta monessa suhteessa hyvin käsitettävää, varsinkin koska oppilasmäärä lähes puolen vuosikymmenen kestäessä lakkaamatta oli kasvanut ja ensimmäistä vähenemisen oiretta voitiin pitää tilapäisenä ja ohimenevänä. Jos siis varovaisella kannalla varsinkin alenemiskauden alussa näytti olevan oikeutuksensa, tuntui kuitenkin omituiselta, ettei niin selvää oppilasmäärään kohdistuvaa viitettä kuin syntyneisyystilaston tarjoamaa ollut otettu riittävästi huomioon. Useina vuosina peräkkäin oli elävänä syntyneiden lasten luku Helsingissä vähentynyt n. 100:lla tai 150:llä, ja joskin lasten kuolleisuuden väheneminen ja kaupunkiinmuutto jossain määrin lievensivät tämän seikan vaikutusta, täytyi sen seurauksena kuitenkin olla, että kansakouluihin pyrkivien lasten lukumäärä seitsemän vuoden kuluttua yhtä monena peräkkäisenä vuonna oli pienempi.

Komitean huomio oli edelleen kiintynyt siihen seikkaan, että kansakoulujen opettajista huomattavan moni oli ehtinyt kaksi vuotta eläkeiän ohi, mutta kuitenkin johtokuntain suostumuksella pysyi virassaan. Komitean mielestä näitä oikeuksia oli myönnetty liian auliisti ja siis enemmän ajateltu kyseellisten opettajain ja opettajattarien kuin kaupungin etua. Menetellen hyvin harkitsevasti ja päättäväisesti käsitellessään anomuksia, jotka koskivat 65 vuotta täyttäneiden henkilöiden oikeuttamista pysymään viroissaan, kansakoulujen johtokunnat vähitellen voisivat lakkauttaa tarpeettomia virkoja ja siten vähentää kansakoulujen kustannuksia.

Luokkain lukumäärän vähentämistä seurasi suoranaisesti jo mainitun palkkaustilillä havaittavan säästön lisäksi tuntiopettajapalkkioiden sekä huoneistovuokrien aiheuttamien menojen väheneminen. Eräs Koulutarvikemääräraha taaskin tarjosi kaksi mahdollisuutta säästämiseen. Toinen oli se, ettei kaupunki enää kustantaisi kouluissa käytettyjä veisto- ja käsityötarvikkeita, mitä toimenpidettä komitea kuitenkaan ei halunnut puoltaa, koska korvauksen periminen oppilailta mainituista tarvikkeista tuottaisi melkoisia vaikeuksia. Toinen mahdollisuus koski oppikirjain käyttöä. Koska mainitun kirjallisuuden hankkimiseen vuosittain kului suuria rahamääriä, komitea oli m. m. harkinnut, eikö kaupunki kenties itse voisi ryhtyä kustantamaan kyseellisiä kirjoja tai myöskin liittyä jonkin kustannusosakeyhtiön osakkaaksi. Molemmista ehdotuksista oli kuitenkin luovuttava, edellisestä, koska kaupungilla ei ollut edellytyksiä ehdotetun laatuisen liiketoiminnan harjoittamiseen, ja jälkimmäisestä, koska kaupunki osakkeenomistajana ei saisi suurempaa alennusta kuin myönnettiin koulukirjoja tukuttain ostettaessa. Lakimääräykset, jotka velvoittivat kaupungin maksutta hankkimaan oppilaille tarpeelliset koulukirjat, tekivät taas mahdottomaksi sen suuntaisen uudistuksen, että varakkaat vanhemmat itse kustantaisivat lapsilleen oppikirjat ja koulun kirjat annettaisiin muille oppilaille lainaksi, joka koulukauden päätyttyä oli palautettava uudestaan luovutettavaksi toisille oppilaille.

Rahatoimikamari hyväksyi periaatteellisesti komitean mietinnössä esitetyt näkökohdat. Kamari katsoi komitean vakuuttavasti selvittäneen, että kansakoulukustannuksia voitiin paraiten huojistaa siten, että oppilasmäärä luokkaa kohden sekä suomen- että ruotsinkielisissä kansakouluissa ko-

rotettiin määrättyyn minimikeskimäärään, jota ei saanut alittaa. Oli kuitenkin tärkeätä, ettei tätä keskimäärää vahvistettu niin suureksi, että sen toteuttaminen tuottaisi kansakoulujen hallinnolle liian suuria vaikeuksia. Kamari katsoi puolestaan, että kahta ryhmää luokkia, nimittäin heikkojen lasten apukoulun ja eristettyjen n. s. laitakaupunginkoulujen luokkia ei ollut tässä ensinkään otettava lukuun, ja ehdotti tällä edellytyksellä, että minimikeskimäärä vahvistettaisiin 35 oppilaaksi luokkaa kohden, mikä normaalimäärä saavutettaisiin noudattamalla kolmena peräkkäisenä vuonna määrättyä menettelyä.

Valtuuston valmisteluvaliokunta palautti rahatoimikamarin lähettämän esityksen [1]) kehoittaen kamaria ottamaan kysymyksen uudelleen käsiteltäväkseen ja erityisesti kiinnittämään huomionsa kotitalousopettajayhdistyksen lähettämään esitykseen jatkokoulujen jättämisestä huomioon ottamatta kansakoululuokkain vähintä sallittua oppilaskeskimäärää laskettaessa sekä laatimaan laskelmia siitä, miten suuri säästö kaupungille koituisi, jos oppilaskeskimäärä vahvistettaisiin 35:ksi, 34:ksi tai 30:ksi, jolloin myöskin olisi otettava huomioon äskettäin toimeenpantu viranpitäjäin palkkausjärjestely.

Tämän johdosta antamassaan vastauksessa [2]) rahatoimikamari ilmoitti, että kansakoulujohtokunnat sittemmin omasta aloitteestaan olivat ryhtyneet toimenpiteisiin kansakoulukustannusten vähentämiseksi ja että tässä mielessä oli lakkautettu 10 suomen- ja 6 ruotsinkielistä kansakoululuokkaa, mikä merkitsi vähintään 400,000 markan suuruista vuotuista säästöä. Tilastokonttorin kamarin kehoituksesta laatima selvitys osoitti, ettei suomenkielisten kansakoulujen luokkain lukumäärää tämän jälkeen enää tarvinnut supistaa, jos oppilaiden keskimäärä luokkaa kohden määrättiin 30:ksi, 34:ksi tai vieläpä 35:ksi. Ruotsinkielisissäkään kouluissa supistus ei olisi tarpeellinen, jos oppilaiden keskimäärä luokkaa kohden määrättäisiin 30:ksi, jota vastoin siinä tapauksessa, että keskimäärä vahvistettiin 34:ksi tai 35:ksi, oli lakkautettava 8 tai 10 luokkaa, kaikki edellyttäen, että laitakaupungin koulut ja apukoulut jätettiin huomioon ottamatta, jatkokouluja sensijaan ei. Viimeksimainittujen koulujen suhteen rahatoimikamari kuitenkin oli luopunut aikaisemmasta kannastaan ja katsoi kasvatusopillisten seikkain vaativan jatkokoulutkin jätettäväksi keskimäärälaskelmien ulkopuolelle. Jotta saavutettaisiin 34 tai 35 oppilaan keskimäärä luokkaa kohden, olisi silloin pakko lakkauttaa 5 tai 7 ruotsinkielistä luokkaa ja jos minimikeskimäärä vahvistettaisiin 33:ksi, 3 luokkaa. Jokaisen luokan lakkauttamisesta aiheutuvan säästön kamari arvioi 26,000 markaksi vuodessa.

Asiaa lopullisesti käsiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [3]) hylätä sen osan kamarin esitystä, jonka tarkoituksena oli vaikeuttaa opettajain ja opettajattarien pysymistä viroissaan heidän täytettyään 65 vuotta, sekä velvoittaa kansakoulujohtokunnat huolehtimaan siitä, ettei oppilasmäärä suomen- eikä ruotsinkielisissä kansakouluissa vuoden 1929 päättyessä saanut olla keskimäärin luokkaa kohden pienempi kuin 33, ottamatta kuitenkaan huomioon jatkokoulujen, apukoulujen ja eristettyjen laitakaupungin koulujen luokkia, sekä että se sen jälkeen pysyi ainakin tällä tasolla.

Jatko-opetus ruotsinkielisissä kansakouluissa. Ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunta huomautti, että uusi kansakouluohjesääntö oli tullut voimaan huhtikuun 13 p:nä ja että jatko-opetus seuraavana lukuvuonna oli jär-

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 39. — [2]) S:n n:o 7. — [3]) Valt. pöytäk. 4 p. huhtik. 16 §.

jesteltävä uudestaan sen määräysten mukaisesti. Ohjesäännössä määrättiin, että jatko-opetusta, joka oli kaksivuotinen, toisena vuonna annettaisiin yhdenpäivän- tai iltakouluissa 8—10 viikkotuntia, mutta että kaupunginvaltuustolla olisi oikeus erityisestä esityksestä lisätä viikkotuntien lukua jossakin koulussa. Tyttöjen jatko-opetusta oli kuitenkin ruotsinkielisissä kansakouluissa siihen asti annettu kahdella vuosikurssilla, VII ja VIII luokalla, joilla kummallakin oli ollut täysi viikkotuntimäärä, ja kokemus oli osoittanut, että työskentely jälkimmäisellä luokalla oli ollut erittäin arvokasta nuorille tytöille. Johtokunta anoi senvuoksi, että se oikeutettaisiin vastedeskin järjestämään tyttöjen jatko-opetus samalla tavalla kuin aikaisemmin, ja edelleen joidenkin ruotsinkielisten kansakouluoppilaiden vanhempien anomuksesta, että lukuvuonna 1928—29 saataisiin ylläpitää täydellistä VIII poikaluokkaa, joka toimisi tarkastaja R. Malmbergin laatiman suunnitelman mukaisesti.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [1]), että ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan sallittaisiin väliaikaisesti, kunnes jatko-opetus oli ehditty järjestää uuden ohjesäännön mukaisesti, ylläpitää Snellmaninkadun, Annankadun ja Ratakadun kansakouluissa VIII luokkaa tyttöjä varten täydellisin opetuksin, edellyttäen kuitenkin, että oppilasluku luokkaa kohden oli vähintään 25; sekä lukuvuonna 1928—29 väliaikaisesti ylläpitää Snellmanninkadun koulussa poikia varten VIII luokkaa, joka koulujen tarkastajan suunnitelman mukaisesti toimisi päiväluokkana täysin tuntimäärin, pääasiallisesti yhdessä VII luokan kanssa, mutta 8 viikkotuntina erikseen, edellyttäen, että luokan oppilasmäärä nousi vähintään 25:een.

Opetuksen harjoittelu kansakouluissa. Kaupunginvaltuusto myöntyi [2]) väliaikaisen ylioppilasseminaarin johtajan lehtori H. A. Salmenkallion anomukseen, että mainitun seminaarin oppilaat lukuvuonna 1928—29 saisivat kuunnella ja harjoitella opetusta jossakin kaupungin kansakouluista ehdoin, että kaupungille korvattiin kaikki siitä suoranaisesti aiheutuvat siivous-, valaistus- y. m. menot.

Valmistava poikain ammattikoulu. Ammattiopetuslaitosten johtokunta ilmoitti, että valmistavan poikain ammattikoulun metallitöiden osastolla, jolla oppilasmäärä oli 126, toimi töiden johtajina ainoastaan kaksi opettajaa. Ilmeinen seuraus siitä, että siten n. 60 oppilasta täytyi opettaa yhtaikaa, oli, että opetus menetti suuren osan tehokkuuttaan, ja tämän epäkohdan korjaamiseksi johtokunta ehdotti, että kouluun perustettaisiin uusi viilausosasto, joka voitaisiin sijoittaa koulun hallussa olevaan, Neitsytpolun tontilla n:o 5 sijaitsevaan piharakennukseen. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [3]) tämän esityksen samalla päättäen, että valmistavaan poikain ammattikouluun tammikuun 1 p:stä perustettaisiin uusi 7 palkkaluokkaan kuuluva työnjohtajantoimi.

Työväenopiston uudestaanjärjestely. Työväenopiston yhteinen johtokunta oli työväenopistojen valtionapua koskevan uuden lain [4]) ja sen toimeenpanoasetuksen [5]) julkaisemisen johdosta laatinut mainitun opiston uudestaanjärjestelyä tarkoittavan ehdotuksen [6]). Ehdotetun uudistuksen ydinkohta oli, että työväenopisto, joka perustamisestaan asti oli toiminut yhtenä suomen- ja ruotsinkielisen osaston käsittävänä laitoksena, jaettaisiin kahdeksi erilliseksi, suomen- ja ruotsinkieliseksi opistoksi. Edellämainittua ehdotusta eivät

---

[1]) Valt. pöytäk. 5 p. syysk. 56 §. — [2]) S:n 25 p. huhtik. 24 §. — [3]) S:n 14 p. marrask. 9 §; ks. myös tätä kert. s. 77 ja 98. — [4]) Ks. v:n 1926 Kunnall. asetuskok. s. 135. — [5]) Ks. v:n 1927 Kunnall. asetuskok. s. 3. — [6]) Valt. pain. asiakirj. n:o 38, v:lta 1927 .

aiheuttaneet mitkään periaatteelliset syyt. Myöskään ei molempien osastonjohtokuntain välinen yhteistyö ollut tuottanut mitään hankaluuksia, vaan oli päinvastoin sujunut ilman häiriöitä ja mitä parhaassa yhteisymmärryksessä. Kouluhallitus oli kuitenkin mielipiteenään lausunut, että valtionavun määrä olisi vaikea laskea, jos kahdella oikeastaan eri opistoina pidettävällä osastolla olisi yhteisiä menoja, eikä johtokunta ollut katsonut olevan syytä ryhtyä vastustamaan tätä käsitystä, varsinkaan koska työväenopiston molempien osastojen välillä vallinnut yhteys olennaisesti tulisi jatkumaan suunniteltujen erillisten opistojen kesken ehdotuksessa mainitun puheenjohtajaneuvoston välittämänä, johon kuuluisivat molempien opistojen johtokuntain puheenjohtajat sekä opistojen johtajat ja taloudenhoitajat. Tästä ehdotuksesta antamissaan lausunnoissa [1]) rahatoimikamari katsoi voivansa puoltaa työväenopiston yhteisen johtokunnan ehdotuksen hyväksymistä.

Kaupunginvaltuusto päättikin [2]), että työväenopisto, joka oli toiminut kahtena, suomen- ja ruotsinkielisenä, osastona, jaettaisiin kahdeksi itsenäiseksi opistoksi, Helsingin kaupungin suomalaiseksi työväenopistoksi ja Helsingin kaupungin ruotsalaiseksi työväenopistoksi.

Kansanlastentarhat. Komitea, jonka kaupunginvaltuusto oli asettanut [3]) selvittelemään kysymystä kansanlastentarhain suhteesta kunnallishallintoon, esitti marraskuun 25:ntenä 1927 päivätyssä mietinnössään [4]) kysymystä koskevat mielipiteensä ja ehdotuksensa. Johdannoksi komitea teki selkoa Helsingin kansanlastentarhain synnystä ja kehityksestä. Ne oli useimmissa tapauksissa perustettu yksityisten aloitteesta, mutta olivat jo toimintansa alkuaikoina saaneet avustusta kaupungilta, aluksi Anniskelu- ja vähittäismyyntiosakeyhtiön voittovaroista ja vuodesta 1913 lähtien menoarvioon merkityistä varoista. Mainittuna vuonna uskottiin lastentarhain valvonta erityiselle johtokunnalle ja niiden lähin silmälläpito kaupunginvaltuuston valitsemalle tarkastajalle, ja samana vuonna valtuusto vahvisti avustuksen myöntämisen ehdot ja valtio alkoi ottaa osaa lastentarhain voimassapitoon. Lastentarhain suhde valtioon järjesteltiin sittemmin useilla päätöksillä, laeilla ja asetuksilla: vuonna 1919 vahvistettiin lastentarhain valtionavun saamisehdot, vuonna 1924 lastentarhat oltuaan siihen asti kouluhallituksen alaiset alistettiin sosialiministeriön valvontaan ja marraskuun 11 p:nä 1927 julkaistiin laki kansanlastentarhain valtionavusta sekä asetus kansanlastentarhoista, jotka saavat valtionapua. Yleisen mielipiteen mukaan kansanlastentarhat olivat yksityisiä, kunnan avustamia laitoksia, joita kunnan puolesta valvoivat vartavasten asetetut elimet. Tästä käsityksestä lähdettäessä nousi kuitenkin kysymys, kuka siinä tapauksessa oli näiden laitosten omistaja. Helsingin 28 kansanlastentarhasta voitiin ainoastaan Ebeneserkotia kaksine lastentarhoineen pitää säätiönä oikeudellisessa mielessä. Muilla 26 lastentarhalla sensijaan ei ollut mitään itsenäistä järjestysmuotoa, ja niitä oli komitean käsityksen mukaan oikeastaan pidettävä kunnan laitoksina. Erikoisasemassa oli kuitenkin Kotikallion lastentarha. Sen oli vuonna 1903 perustanut neiti T. Wuorenheimo, joka edelleen oli sen johtajattarena ja omisti melkoisen osan sen irtaimistoa, minkä lisäksi tämä laitos oli sijoitettu Osakeyhtiö Kansankodin taloihin, jonka yhtiön osakkeet neiti Wuorenheimo omisti.

Vaikka kansanlastentarhoja jo mainittuja poikkeuksia lukuunottamatta komitean mielestä oikeastaan oli pidettävä kunnallisina, oli kuitenkin myön-

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 38, v:lta 1927 ja n:o 28, v:lta 1928. — [2]) Valt. pöytäk. 31 p. lokak. 22 §; ks. myös tätä kert. s. 120. — [3]) Ks. v:n 1926 kert. s. 106, 126 ja 222. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 14.

nettävä, että niiden asema niiden osittain itsenäisen kehityksen takia oli jonkin verran epäselvä. Koska tämä asiaintila ei tuntunut olevan edullinen niiden olemassaololle eikä niiden toiminnan vastaiselle kehitykselle, komitea oli sitä mieltä, että ne nimenomaan oli tunnustettava kunnan laitoksiksi ja niiden hallinto ja toiminta, mikäli tämä kysymyksen ratkaisu sekä tarkoituksenmukaisuus sitä vaativat, järjestettävä kunnan virastojen ja laitosten suhteen yleensä noudatettujen periaatteiden mukaisesti. Siten olisi kansanlastentarhain opettajisto merkittävä vakinaiseen palkkasääntöön ja sille myönnettävä eläkkeet kunnan varoista, niiden kassa- ja tililaitos järjestettävä uudestaan ja niiden huoneistotarpeet tyydytettävä. Komitean ehdotus opettajatartoimien merkitsemisestä vakinaiseen palkkasääntöön tiesi yksinomaan muodollista tai budjettiteknillistä laatua olevaa muutosta. Johtajattarien palkkioita, joiden määrä lastentarhan suuruuden ja sen käsittämien erikoisosastojen luvun mukaan oli vaihdellut 2,363 markasta 6,000:een, oli komitean mielestä jossain määrin tasoitettava. Kaupunginvaltuuston päätöksen [1]) mukaisesti lastentarhain opettajattaret oli kirjoitettu Suomen yksityiskoulujen eläkekassan jäseniksi, ja kaupunki suoritti säädetyt eläkemaksut. Komitean hankkiman selvityksen [2]) mukaisesti kaupungille olisi taloudellisesti edullista sanoa irti eläkekassan kanssa tekemänsä sopimus ja järjestää opettajattarien eläkekysymys kaupungin muiden viranpitäjäin suhteen sovellettujen perusteiden mukaisesti. Yksityisten lastentarhain taloutta hoitivat enimmäkseen asianomaiset johtajattaret, jotka nostivat myönnetyt määrärahat, tilasivat laitosten tarvikkeet, suorittivat niiden palkka- ja muut menot, kantoivat niiden tulot, hankkivat niille huoneistot y. m. Tässä kohden oli komitean mielestä tehtävä se muutos, että kansanlastentarhain menot suoritettaisiin rahatoimikonttorin välityksellä kansanlastentarhain tarkastajan kanslian ensin hyväksyttyä ja kirjattua laskut. Tämä merkitsisi vain lastentarhain kirjanpitojärjestelmän lopullista selvittämistä ja sen sopeuttamista kaupungin tililaitoksen puitteisiin. Lastentarhoille olisi suuri helpotus, jos kaupunki ottaisi huolehtiakseen niiden huoneistokysymyksen järjestämisestä. Komitean mielestä oli liian aikaista esittää, mitä suuntaviivoja tässä olisi noudatettava. Hankitusta selvityksestä [2]) kävi ilmi, että muutamat lastentarhahuoneistot olivat puutteellisessa kunnossa ja että muutamat eivät enää olleet tähän tarkoitukseen käytettävissä. Aluksi oli hankittava uudet, sopivat huoneistot yhdeksälle lastentarhalle.

Niinkuin edellä esitetystä käy selville, komitea puolestaan tuli siihen käsitykseen, että Helsingin kansanlastentarhoja, lukuunottamatta Ebeneserkodin ja Kotikallion laitoksia, oli jo nyt oikeastaan pidettävä kunnan laitoksina ja että kaupungin oli tunnustettava tämä asiaintila ottamalla ne kunnallishallinnon piiriin ja siis lopullisesti poistamalla niiden asemaa koskeva epäselvyys. Tapauksissa, joissa omistusoikeus ei ollut aivan ilmeinen, olisi komitean muutosehdotukset, jos kaupunginvaltuusto ne hyväksyi, toteutettava lastentarhain silloisten johtajattarien kanssa tehtävän erikoisen sopimuksen nojalla, jolloin lastentarhain huoneistoja koskevat vuokrasopimukset siirrettäisiin kaupungille.

Kansanlastentarhain hallinnon kunnallistamista tarkoittavat ehdotuksensa komitea oli yhdistänyt kahdeksaan ponteen, jotka kaupunginvaltuusto pienehköin muutoksin hyväksyi [3]) seuraavassa muodossa:

---

[1]) Ks. v:n 1915 kert. s. 90. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 14. — [3]) Valt. pöytäk. 30 p. toukok. 26 §.

1) rahatoimikamarin tulee ryhtyä neuvotteluihin Ebeneserkodin johtokunnan ja Kotikallion johtajattaren kanssa näiden lastentarhain kannatusehdoista tai myös, mitä Kotikallioon tulee, sen mahdollisesta luovuttamisesta kaupungille, ja alistaa mahdollisesti syntyneet sopimukset kaupunginvaltuuston tutkittaviksi ja hyväksyttäviksi;

2) rahatoimikamarin tulee sopia muiden kaupungin avustamain lastentarhain johtajattarien kanssa näiden laitosten luovuttamisesta kaupungille;

3) kaupungin haltuun joutuvien lastentarhain johtajatar- ja opettajatartoimet merkitään vakinaiseen palkkasääntöön ja sijoitetaan 6 palkkaluokkaan, minkä ohessa johtajattaret oikeutetaan saamaan erityinen palkkio, nimittäin vuosittain 2,400 markkaa koko lastentarhasta ja lisäksi 600 markkaa jokaisesta siihen liittyvästä työnhaarasta ja edelleen 200 markkaa jokaisesta asianomaisen johtajattaren alaisesta osastosta, kuitenkin yhteensä enintään 6,000 markkaa edellä mainittujen perusteiden mukaan;

4) yksityiskoulujen eläkekassan kanssa tehty sopimus sanotaan irti, mikäli se koskee kaupungin haltuun joutuvia lastentarhoja, ja näiden johtajattaret ja opettajattaret oikeutetaan kunnan eläkkeen saamiseksi lukemaan hyväkseen lastentarhoissa palvelemansa aika;

5) rahatoimikamarin tulee ensimmäisessä ponnessa edellytettyjen sopimusehdotusten yhteydessä esittää kaupunginvaltuustolle ehdotus niiden lastentarhain johtajattarien ja opettajattarien eläkekysymyksen järjestämiseksi, joita kaupunki ei ota haltuunsa;

6) rahatoimikonttori määrätään kolmannessa ponnessa mainittujen lastentarhain kassa- ja tilivirastoksi;

7) kansanlastentarhain johtokunnan tulee esittää ehdotukset edellä olevista päätöksistä johtuviksi lastentarhoja koskevien määräysten muutoksiksi sekä muuten ryhtyä tätä alaa koskevasta uudesta lainsäädännöstä aiheutuviin toimenpiteisiin; sekä

8) kolmannessa, neljännessä ja kuudennessa ponnessa mainitut muutokset, jotka ovat ensimmäisessä ja toisessa ponnessa mainittujen sopimusten varassa, tulevat voimaan valtuuston rahatoimikamarin esityksestä erikseen määräämänä aikana.

Kaupungin kiinteistöjen hallinto. Kaupunginvaltuustolle osoitetussa kirjelmässä [1]) rahatoimikamari lausui, että talonisännöitsijäntoimi tuli avoimeksi vuoden 1929 alussa, minkä seikan kamari katsoi antavan aiheen kiinteistöhallinnon väliaikaiseen järjestelemiseen. Mainitun hallinnon alaan kuuluvien asiain valmistelu ja käsittely olivat jaettuina usean viranomaisen ja esittelijän kesken, ja tästä oli ollut ilmeistä haittaa. Tosin koko kaupunginhallinto lähitulevaisuudessa uudistettaisiin, mutta kaupungille olisi ainoastaan eduksi, että saataisiin kokemusta — joskin lyhytaikaista ja jossain määrin rajoitettua — kiinteistöhallinnon keskityksestä, ennenkuin kaupunginvaltuuston oli lopullisesti määrättävä kantansa esillä olevassa asiassa kaupunkihallinnon perustamisen yhteydessä. Kamari ehdotti senvuoksi, että talonisännöitsijäntoimi muutettaisiin kiinteistöisännöitsijäntoimeksi, jonka haltija rahatoimikamarin valvonnan alaisena hoitaisi kaupungin kiinteistöjen hallintoa sekä valmistelisi ja esittelisi kamarille sitä koskevat kysymykset. Hänen tehtävänään olisi kaikkien niiden kaupungin omistamain rakennettujen kiinteistöjen hoito, jotka eivät kuuluneet minkään muun kunnan viranomaisen hallintopiiriin tai joiden hoitoa ei ollut uskottu erityisille taloudenhoitajille tai isännöitsi-

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 30.

jöille; kaikkien niiden kaupungin omistamien, vahvistetun kaupunginasemakaavan rajoissa ja sen ulkopuolella sijaitsevien maa-alueiden hallinto, jotka eivät olleet minkään erikoisviranomaisen hoidossa; kaupungin kiinteistöjä koskevien kauppakirjain, vuokra- ja muiden sopimusten laatiminen, mikä tehtävä kuitenkin toistaiseksi jäisi rahatoimikamarin asiamiesosastolle, joka sitä siihenkin asti oli hoitanut; huoneistojen vuokralle antaminen ja ottaminen kaupungin puolesta sekä maapalstain, vuokratonttien ja varastopaikkain vuokralle antaminen, mikäli ne eivät sijainneet satama-alueilla; vuokralle annettujen varastopaikkain rajojen paaluttaminen ja niiden tarpeellinen tarkkailu, kuitenkin siten, että rahatoimikamari edelleenkin toimittaisi n. s. kolmivuotiskatselmukset; huolehtiminen kaupungin palovakuutuksista, puhelimien, kaluston y. m. s. hankkiminen sekä kauppahallien ja torikaupan ylivalvonta. Kiinteistöjen hallinnosta huolehtivan henkilökunnan muodostaisivat rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti edellä mainitun kiinteistöisännöitsijän ohella hänen alaisensa tori- ja kauppahallivalvoja, rakennusmestari, kanslisti ja vahtimestari, joista ainoastaan rakennusmestarin toimi olisi uusi, jota vastoin ehdotus kaikkien muiden osalta merkitsi ainoastaan niihin liittyvien virkatehtävien järjestelyä.

Kaupunginvaltuuston valmisteluvaliokunnan suhtauduttua epäilevästi uusien virkain perustamiseen ajankohtana, jolloin koko kaupunginhallinnon ja mahdollisesti myöskin kiinteistöhallinnon uudistaminen oli valmisteltavana, kaupunginvaltuusto myöntyen rahatoimikamarin myöhemmin esittämään ehdotukseen päätti [1]):

valtuuttaa kamarin käyttämään kiinteistöjen hallinnosta aiheutuvien menojen suorittamiseen talousarvioon merkittyjä talonisännöitsijän sekä Oulunkylän, Kulosaaren ja Herttoniemen tilain isännöitsijäin palkkausmäärärahoja; sekä

merkitä kaupungin vuoden 1929 menosäännön Kiinteän omaisuuden pääluokkaan samaa tarkoitusta varten 50,000 markan määrärahan kamarin käytettäväksi.

Maistraatin virat. Kaupunginvaltuusto epäsi [2]) maistraatin tekemän anomuksen sen kirjaajakonttorin toimien nimitysten muuttamisesta siten, että kirjaaja nimitettäisiin ensimmäiseksi kirjaajaksi, ensimmäinen kirjaajanapulainen kirjaajaksi ja toinen kirjaajanapulainen kirjaajanapulaiseksi sekä että toisen kirjaajan toimi siirrettäisiin 4:nnestä 6:nteen ja kirjaajanapulaisen toimi 2:sesta 3:nteen palkkaluokkaan. Sitävastoin hyväksyttiin [3]) ehdotus uuden kaupunginpalvelijantoimen perustamisesta maistraattiin ja sen vahtimestarintoimen lakkauttamisesta, lukien tammikuun 1 p:stä 1929.

Kanslia-apulaisen palkkaaminen kaupunginviskaalinvirastoon. Koska kaupunginviskaalinviraston uudestaanjärjestely oli lisännyt mainitun viraston työtä, kaupunginvaltuusto päätti [4]), että sen palvelukseen tammikuun 1 p:stä lukien palkattaisiin kanslia-apulainen, ja myönsi tämän palkkaamiseen kuluvana vuonna 15,600 markkaa suoritettavaksi talousarvion määrärahasta Uusien virkain palkat ja palkankorotukset.

Toisen kaupunginvoudin konttorin henkilökunnan lisääminen. Kokemuksen osoitettua, ettei toisen kaupunginvoudin konttori voinut tulla toimeen uudessa työjärjestyksessään edellytetyin työvoimin, maistraatti anoi, että konttoriin perustettaisiin kanslia-apulaisentoimi ja kaksi kassa-apulaisentointa, mutta koska kyseellisen konttorin järjestely vielä oli kesken ja oli liian

[1]) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. 16 §; ks. myös tätä kert. s. 63 ja 105. — [2]) Valt. pöytäk. 3 p. lokak. 7 §. — [3]) S:n 28 p. marrask. 18 §. — [4]) S:n 8 p. helmik. 6 §.

aikaista arvostella, miten suuri henkilökunta säännöllisissä oloissa tarvittaisiin, kaupunginvaltuusto päätti [1]) hyväksyä maistraatin anomuksen ainoastaan osaksi, nimittäin siten, että toisen kaupunginvoudin konttoriin lokakuun 1 p:stä lukien perustettaisiin 3 palkkaluokkaan kuuluva kassa-apulaisentoimi ja samaan luokkaan kuuluva kanslia-apulaisentoimi, ja osoitti uusien viranhaltijain palkkaamiseen kuluvana vuonna 9,000 markkaa talousarvion määrärahasta Uusien virkain palkat ja palkankorotukset.

Uuden viran perustaminen satamakannantakonttoriin. Kaupunginvaltuusto päätti [2]), että satamakannantakonttoriin perustettaisiin uusi 11 palkkaluokkaan kuuluva satamakamreerintoimi lukien tammikuun 1 p:stä 1929.

Uuden vahtimestarintoimen perustaminen tilastokonttoriin. Kaupunginvaltuusto päätti [3]) tilastokonttoriin tammikuun 1 p:stä 1929 perustettavaksi 1 palkkaluokkaan kuuluvan vahtimestarintoimen, joka oli tarpeellinen m. m. senvuoksi, että pöytäkirjain ja muun työaineiston kuljetus oli tuntuvasti lisääntynyt konttorin muutettua kaupungintalosta Heikinkadun varrella sijaitsevaan huoneistoon.

Apulaisrakennustarkastajan virka. Maistraatti lähetti puoltolauseineen valtuustolle rakennustarkastajan tekemän esityksen, että apulaisrakennustarkastajan virka, joka entisen haltijan erottua vuonna 1919 jätettiin täyttämättä sen johdosta, että rakennustoimintaa harjoitettiin kaupungissa hyvin vähäisessä määrässä [4]), mutta jota kesäkuun 1 p:stä 1926 oli hoidatettu väliaikaisesti [5]), täytettäisiin vakinaisesti, koska kokemus oli osoittanut, että rakennustarkastuskonttorissa rakennustoiminnan vuosi vuodelta lisäännyttyä ei enää voitu tulla toimeen ilman mainittua virkailijaa. Kaupunginvaltuusto päättikin [6]), että apulaisrakennustarkastajan toimi täytettäisiin vakinaisesti lukien tammikuun 1 p:stä 1929 sekä että se tavallisessa järjestyksessä julistettaisiin haettavaksi.

Apulaisrakennustarkastajaksi valittiin [7]) sittemmin ainoa hakija, arkkitehti A. Toivonen.

Uusien virkain perustaminen poliisilaitokseen. Tuoden esiin, että rikollisuus kaupungissa oli lisääntynyt siinä määrin, että poliisilaitoksen etsivän osaston työvoimat olivat käyneet riittämättömiksi m. m. rikospaikoilla suoritettavien tutkimusten suorittamiseen, poliisimestari oli Uudenmaan läänin maaherralta anonut, että perustettaisiin kaksi uutta etsivän komisaarin virkaa. Kaupunginvaltuusto, jonka lausuntoa tämän johdosta pyydettiin, päätti [8]) puoltaa esitystä ja merkitä vuoden 1929 menosääntöön tarkoitukseen tarvittavan määrärahan.

Uuden kunnallisen ammattientarkastajanviran perustaminen. Terveydenhoitolautakunta huomautti kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä, että miespuolisten kunnallisten ammattientarkastajain tarkastettavien työpaikkain luku oli niin suuri, että kaikista ponnistuksista huolimatta osa niistä vuosittain jäi tarkastamatta. Tosin voitiin odottaa työmäärän vähenevän valtion ottaessa huolekseen rakennustyömaiden tarkastuksen, mutta sen jälkeenkään kunnallinen tarkastus ilman käytettävissä olevien työvoimien lisäämistä ei olisi kyllin tehokas. Lautakunnan mielestä oli välttämätöntä perustaa uusi kunnallinen ammattientarkastajanvirka, jonka haltijalle edellä mainitun tarkastuksen lisäksi uskottaisiin kaupungin omien louhintatöiden

[1]) Valt. pöytäk. 5 p. syysk. 38 §. — [2]) S:n 30 p. toukok. 25 §. — [3]) S:n 5 p. syysk. 21 §. — [4]) Ks. v:n 1920 kert. s. 182. — [5]) Ks. v:n 1926 kert. s. 114 ja 119. — [6]) Valt. pöytäk. 5 p. syysk. 23 §. — [7]) S:n 14 p. marrask. 4 §. — [8]) S:n 25 p. tammik. 9 §.

sekä niiden yksityisten louhintatöiden valvonta, joita ei suoritettu uudisrakennustöiden yhteydessä ja joiden valvontaa valtio siis ei ottaisi hoitaakseen. Lautakunnan ehdotuksen hyväksyen kaupunginvaltuusto päätti [1]) perustaa uuden, 8 palkkaluokkaan kuuluvan kunnallisen ammattientarkastajanviran lukien tammikuun 1 p:stä 1929 ja samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa väliaikaisen [2]) louhintatöiden valvojantoimen.

Satamakaitsijantoimen perustaminen. Terveydenhoitolautakunnan ilmoitettua, ettei terveyspoliisilla ollut käytettävänään kaupungin satamain terveydellisten olojen valvontaan tarvittavaa työvoimaa, kaupunginvaltuusto lautakunnan anomukseen myöntyen päätti [3]) perustaa erityisen 6 palkkaluokkaan kuuluvan satamakaitsijantoimen tammikuun 1 p:stä 1929 lukien.

Desinfioitsijantoimen perustaminen. Koska terveydenhoitolautakunnan desinfioitsijain työ tuberkuloosiasetuksen tultua voimaan oli niin tuntuvasti lisääntynyt, että käytettävissä olevat työvoimat olivat käyneet riittämättömiksi, kaupunginvaltuusto päätti [4]) lautakuntaan tammikuun 1 p:stä 1929 lukien perustettavaksi uuden 6 palkkaluokkaan kuuluvan desinfioitsijantoimen.

Lihantarkastamon johtajanvirka. Terveydenhoitolautakunta huomautti, että sen mielestä olisi asianmukaista ja suotavaa, että lihantarkastus siirrettäisiin uuteen teurastamoon, ja anoi tässä mielessä, että eläinlääkäri O. Lindströmin kuoltua avoimeksi joutuneen lihantarkastamon johtajanviran täyttäminen lykättäisiin, kunnes kaupunginvaltuusto oli tehnyt päätöksen teurastamon rakentamisesta, ja että virka sen jälkeen julistettaisiin haettavaksi ehdoin, että sen haltija oli velvollinen vastedes siirtymään kunnallisen teurastamon johtajaksi. Myöntyen anomuksen edelliseen osaan kaupunginvaltuusto päätti [5]), ettei lihantarkastamon johtajanvirkaa julistettaisi haettavaksi, ennenkuin kaupunginvaltuusto oli tehnyt päätöksensä teurastamon rakentamisesta, minkä jälkeen terveydenhoitolautakunnan vireille panema järjestelykysymys ratkaistaisiin.

Teurastamon johtajantoimen perustaminen. Terveydenhoitolautakunnan laadittua kaupunginvaltuuston kehoituksesta [6]) ehdotuksen uuden teurastuslaitoksen johtajanviran perustamiseksi [7]) valtuusto päätti [8]), että kyseellinen virka perustettaisiin tammikuun 1 p:stä 1929 lukien ja luettaisiin 18 palkkaluokkaan sekä haltijalta vaadittavan kielitaidon suhteen II luokkaan; että sen haltijan tehtävänä olisi toimia lihantarkastamon johtajana ja teurastamon rakennustoimikunnan jäsenenä ottaa osaa sen suunnittelu- ja rakennustyöhön sekä tämän laitoksen valmistuttua johtaa sen toimintaa; että virka oli kaupunginvaltuuston täytettävä; sekä että terveydenhoitolautakunnan oli viipymättä julistettava virka haettavaksi ja tällöin huomautettava hakijoille, että viran haltija oli velvollinen noudattamaan vastedes annettavia teurastamon ohje- ja johtosääntöjä.

Uuden viran perustaminen asuntotarkastuskonttoriin. Koska asuntotarkastuskonttorin työ oli kaupungin nopean kasvamisen johdosta tuntuvasti lisääntynyt ja tarkastusasiat sitäpaitsi osittain vaativat pidempää käsittelyä kuin aikaisemmin, kaupunginvaltuusto päätti [9]), että konttoriin tammikuun 1 p:stä 1929 lukien perustettaisiin kolmas 8 palkkaluokkaan kuuluva avustavan asuntotarkastajanvirka.

---

[1]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. 17 §. — [2]) Ks. v:n 1926 kert. s. 115. — [3]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. 19 §. — [4]) S:n 19 p. syysk. 18 §. — [5]) S:n 25 p. huhtik. 17 §. — [6]) S:n 19 p. syysk. 9 §. — [7]) Vrt. tätä kert. s. 29, sekä ylemp. — [8]) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. 29 §. — [9]) S:n 28 p. marrask. 16 §.

Uuden viran perustaminen kunnalliseen hammaspoliklinikkaan. Koska kunnan hammaspoliklinikan liike oli lisääntynyt niin tuntuvasti, että klinikan ainoan kirjanpitäjän oli vaikeata menestyksellisesti hoitaa kaikkia kansliatehtäviä, kaupunginvaltuusto päätti [1]), että klinikkaan tammikuun 1 p:stä 1929 perustettaisiin 3 palkkaluokkaan kuuluva konttoriapulaisentoimi.

Vapaaehtoisten apulaislääkärintoimien perustaminen kaupungin sairaaloihin. Kaupungin sairaalain hallituksen esityksestä kaupunginvaltuusto päätti [2]) oikeuttaa mainitun hallituksen sopimuksen mukaan ottamaan kaupungin sairaaloihin vapaaehtoisiksi apulaislääkäreiksi enintään kaksikymmentä laillistettua lääkäriä, joille ei kuuluisi muita etuja kuin maksuton ruoka ja hallituksen harkinnan mukaan myöskin vapaa asunto sairaalassa ja jotka otettaisiin vuoden ajaksi siten, että sopimusta asianomaisen ylilääkärin esityksestä voitaisiin pidentää enintään kaksi vuotta, vuodeksi kerrallaan. Samalla valtuusto määräsi, että myöskin edellä mainitut virat ennen täyttämistä oli julistettava haettaviksi.

Uusien virkain perustaminen Marian sairaalaan. Marian sairaalan sisätautien osaston ylilääkärin ilmoitettua, että laboratoriotutkimuksia, joille annettiin suuri merkitys sisätautiopin alalla, työvoimain ja tilan puutteessa ei voitu riittävästi suorittaa mainitulla osastolla, kaupunginvaltuusto päätti [3]) heinäkuun 1 p:stä lukien perustaa kyseelliselle osastolle 5 palkkaluokkaan kuuluvan laboratorioapulaisentoimen. Uuden toimen palkkaamiseen kuluvana vuonna valtuusto osoitti 11,400 markkaa talousarvion määrärahasta Uusien virkain palkat ja palkankorotukset. Kaupungin sairaalain hallitukselle annettiin tehtäväksi ryhtyä tästä päätöksestä aiheutuviin toimenpiteisiin.

Kaupungin sairaalain hallitus oli lausunut [4]) suotavaksi, että yöhoitajattarien asemaa parannettaisiin ja että varsinkin sairaanhoitajataroppilaiden yötyötä vähennettäisiin. Epäkohta oli m. m. se, että mainittujen viranhaltijain, jotka oli sijoitettu asumaan Eerikinkadun varrelle, täytyi saapua päivällisaterialle Marian sairaalaan noin kaksi tuntia ennen työnsä alkamista. Mainitun aterian siirtäminen myöhemmäksi, noin klo ½ 8—8:aan, pidentäisi kuitenkin ruokalahenkilökunnan työaikaa niin tuntuvasti, ettei koko toimenpidettä voitaisi toteuttaa ilman että ruokalaan otettaisiin johtajatar ja kaksi keittäjätärtä lisää. Myöskin ravintojärjestyskäsittely, jota entistä suuremmassa määrässä sovellettiin sairaalassa, teki keittiöhenkilökunnan lisäämisen välttämättömäksi. Hyväksyen hallituksen esittämät perustelut kaupunginvaltuusto päätti [5]) perustaa Marian sairaalaan 4 palkkaluokkaan kuuluvan ruokalan apulaisjohtajattarentoimen sekä kaksi sopimuspalkkaista keittäjättärentointa kesäkuun 1 p:stä lukien. Valtuusto myönsi tähän tarkoitukseen 23,800 markkaa talousarvion määrärahasta Uusien virkain palkat ja palkankorotukset.

Edelleen kaupungin sairaalain hallitus toi esiin, että Marian sairaalan työ siellä hoidettujen potilaiden suuren lukumäärän takia oli lisääntynyt niin tuntuvasti, että hallitus piti välttämättömänä perustaa sairaalaan erinäisiä uusia, kirjelmässä erikseen mainittuja toimia. Kaupunginvaltuusto päätti [6]) tämän johdosta, että sairaalaan tammikuun 1 p:stä 1929 lukien perustettaisiin seuraavat uudet virat: 9 palkkaluokkaan kuuluva apulaislääkärinvirka sisätautien osastolle, 5 palkkaluokkaan kuuluva yöylihoitajattaren apulaisen-

---

[1]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. 10 §. — [2]) S:n 4 p. huhtik. 17 §. — [3]) S:n 25 p. tammik. 22 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 16. — [5]) Valt. pöytäk. 30 p. toukok. 18 §; ks. myös tätä kert. s. 124. — [6]) Valt. pöytäk. 5 p. syysk. 43 §.

toimi, kolme 3 luokkaan kuuluvaa alihoitajattarentointa, 3 luokkaan kuuluva konttoriapulaisentoimi sekä siivoojattaren- ja kylvettäjättärentoimet, molemmat viimeksimainitut sopimuspalkoin. Sitäpaitsi valtuusto päätti, että röntgenosaston apulaislääkärintoimi lakkautettaisiin jo mainitusta ajankohdasta lähtien, jolloin tälle osastolle perustettaisiin 12 luokkaan kuuluva alilääkärintoimi.

Hallitus oli vielä anonut, että Marian sairaalan palvelukseen otettaisiin ylihoitajattaren apulainen, ja rahatoimikamari oli tämän anomuksen johdosta lausunut, että sairaalan ylihoitajattaren työtaakka epäilemättä oli liian raskas, mutta että sitä kamarin mielestä oli kevennettävä vapauttamalla mainittu viranhaltija tehtävistään sairaanhoitajatarkoulussa ja tekemällä hänelle mahdolliseksi omistautua kokonaan niihin tehtäviin, jotka hänelle ylihoitajattarena kuuluivat. Kaupunginvaltuusto päättikin [1]) toistaiseksi evätä hallituksen esityksen.

Lämmittäjä-mekaanikontoimen perustaminen Kivelän sairaalaan. Viitaten siihen, että Kivelän sairaalan uusi keittiörakennus oli valmistumaisillaan, kaupungin sairaalain hallitus oli huomauttanut, että laitoksen palvelukseen oli otettava lämmittäjä-mekaanikko, jonka tulisi ryhtyä toimeensa niin hyvissä ajoin, että hän voi olla saapuvilla laitteita asennettaessa. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti [2]) kesäkuun 1 p:stä lukien perustaa Kivelän sairaalaan 4 palkkaluokkaan kuuluvan lämmittäjä-mekaanikontoimen.

Uuden toimen perustaminen Nikkilän sairaalaan. Kaupungin sairaalain hallitus toi esiin, että Nikkilän sairaalalla oli käytettävänään kuorma- ja henkilöauto, joiden hoito oli uskottu sairaalan toimenhaltijoille. Hallitus ei pitänyt tätä järjestelyä tyydyttävänä ja anoi sen vuoksi, että sairaalaan tammikuun 1 p:stä 1929 perustettaisiin 4 palkkaluokkaan kuuluva autonkuljettajantoimi. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [3]) tämän esityksen.

Virkain perustaminen tuberkuloosisairaalaan. Kaupunginvaltuusto päätti [4]), että tuberkuloosisairaalaan tammikuun 1 p:stä 1929 perustettaisiin seuraavat alla mainittuihin palkkaluokkiin kuuluvat toimet:

	Luokka.
Lääkärit.	
2 alilääkäriä	12
2 apulaislääkäriä	9
1 röntgenologi	12
1 laryngologi	12
2 vapaaehtoista apulaislääkäriä	
Hoitohenkilökunta.	
1 yöylihoitajatar	6
17 osastonhoitajatarta	5
43 alihoitajatarta	3
Taloushenkilökunta.	
1 toimitsija	12
1 kirjanpitäjä	8
1 liinavaatevaraston johtajatar	5
1 liinavaatevaraston apulaisjohtajatar	2
1 käsityönjohtajatar	5
2 miespuolista vahtimestaria	3
1 naispuolinen vahtimestari	1
3 ovenvartijaa	3
1 autonkuljettaja	4
2 puhelimenhoitajaa	2
1 desinfioitsija	4
Ruokalahenkilökunta.	
1 ruokalan apulaisjohtaja	4
Konehenkilökunta.	
1 konemestari	6
Käsityöläiset.	
1 puuseppä	4

Sitäpaitsi palkattaisiin apuhenkilökunnaksi alla mainituin sopimuksen mukaisin kuukausipalkoin seuraavat toimenhaltijat: 4 renkiä, kukin 950 markkaa, 30 siivoojatarta, 805 markkaa, 4 palvelijatarta, 805 markkaa, 5

[1]) Valt. pöytäk. 5 p. syysk. 43 §. — [2]) S:n 4] p. huhtik. 15 §. — [3]) S:n 19 p. syysk. 15 §. — [4]) S:n 9 p. toukok. 20 §; ks. myös valt. pain. asiakirj. n:o 11.

kylvettäjää, 805 markkaa, 2 pesijätärtä, 865 markkaa, 7 apulaista, 805 markkaa, 1 yövartija, 950 markkaa, 1 keittäjätär, 865 markkaa, 3 keittäjätärtä, 835 markkaa, 6 palvelijatarta, 805 markkaa, 2 lämmittäjää, 980 markkaa, ja 2 ompelijatarta, 835 markkaa.

Kaupungin sairaalain hallituksen lähettämän tuberkuloosisairaalan vuoden 1929 talousarvioehdotuksen kaupunginvaltuusto päätti käsitellä yleisen talousarvionkäsittelyn yhteydessä.

Uusien virkain perustaminen kunnalliskotiin. Päättäessään [1]), että kunnalliskotiin ostettaisiin kuorma-auto, kaupunginvaltuusto samalla päätti [2]), että laitokseen tammikuun 1 p:stä 1929 perustettaisiin 4 palkkaluokkaan kuuluva autonkuljettajantoimi.

Sittenkuin kunnalliskotiin kolmen hävitettävän hevosen sijaan oli hankittu edellä mainittu kuorma-auto [1]), oli hevosten hoitajaksi otettu ajomies käynyt tarpeettomaksi. Kaupunginvaltuusto päätti [3]) senvuoksi lakkauttaa hänen toimensa tammikuun 1 p:stä 1929 ja samasta ajankohdasta lukien perustaa sopimuspalkkaisen lämmittäjäntoimen, jonka haltija saisi hoidettavakseen myöskin kunnalliskodin sikalassa olevan, siihen asti edellä mainitun ajomiehen hoidossa olleen höyrykattilan.

Huomauttaen, että kunnalliskodin alihoitajattarilla oli liian raskas työtaakka, köyhäinhoitolautakunta esitti, että kodin kaikille neljälle sairaalaosastolle otettaisiin viides alihoitajatar ja sen lisäksi perustettaisiin erityinen kylvettäjäntoimi; jos hoitohenkilökuntaa täten lisättiin, kävivät lautakunnan mielestä toinen yöhoitajattaren- ja toinen lastenhoitajattarentoimi tarpeettomiksi. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti [4]), että kunnalliskotiin tammikuun 1 p:stä 1929 perustettaisiin neljä uutta 3 palkkaluokkaan kuuluvaa alihoitajattarentointa ja sopimuspalkkainen kylvettäjäntoimi sekä että kodin toinen yöhoitajattaren- ja toinen lastenhoitajattarentoimi lakkautettaisiin samasta ajankohdasta lähtien.

Määrärahan myöntäminen lastensuojelulautakunnalle. Kaupunginvaltuusto myönsi [5]) lastensuojelulautakunnalle lastenvalvojan ja lastensuojelulautakunnan toimitusjohtajan varamiehen palkkioksi maaliskuun 1 p:stä kuluvan vuoden loppuun 8,000 markkaa eli 800 markkaa kuukaudelta suoritettavaksi Lastensuojelutoiminta-nimiseen pääluokkaan merkityistä valtuuston käyttövaroista.

Uuden toimen perustaminen Ryttylän koulukotiin. Koska keskuslämmitysuunien lukumäärä Ryttylän koulukodissa lisääntyisi uuden keittiörakennuksen valmistuttua ja tilan entinen iäkäs tallimies, joka siihen asti oli hoitanut lämmityslaitteita, tuskin sen jälkeen suoriutuisi tästä tehtävästä, kaupunginvaltuusto päätti [6]), että koulukotiin syyskuun 1 p:stä otettaisiin sopimuspalkkainen lämmittäjä, ja osoitti hänen palkkaamiseensa kuluvaksi vuodeksi 5,600 markkaa talousarvion määrärahasta Uusien virkain palkat ja palkankorotukset.

Erinäisten Ryttylän ja Toivolan maatilain toimien merkitseminen vakinaiseen palkkasääntöön. Kaupunginvaltuusto päätti [7]), että Ryttylän puutarhurin- ja maataloustöiden johtajantoimet sekä Toivolan maatalous- ja puutarhatöiden johtajantoimi vuoden alusta lukien siirrettäisiin vakinaiseen palkkasääntöön ja luettaisiin 5 palkkaluokkaan.

---

[1]) Ks. tätä kert. s. 77. — [2]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. 21 §. — [3]) S:n 28 p. marrask. 32 §. — [4]) S:n 17 p. lokak. 18 §. — [5]) S:n 9 p. toukok. 5 §; vrt. tätä kert. s. 141. — [6]) Valt. pöytäk. 13 p. kesäk. 34 §. — [7]) S:n 9 p. toukok. 24 §.

Oulunkylän lastenkoti. Edelleen valtuusto päätti [1]), että Oulunkylän lastenkodin syfiliittiselle osastolle maaliskuun 1 p:stä lukien perustettaisiin palvelijattarentoimi, koska osastolla hoidettujen lasten lukumäärä oli lisääntynyt ja osaston hoitajattaren oli mahdotonta yksin suoriutua heidän hoidostaan. Uuden palvelijattaren palkkaamiseen kuluvana vuonna valtuusto osoitti 8,500 markkaa talousarvion tililtä Uusien virkain palkat ja palkankorotukset.

Uuden toimen perustaminen kirjapainokouluun. Koska latojaoppilaiden lukumäärä kirjapainokoulussa oli niin suuri, että heidän opettamisensa kävi koulun ainoalle latomisen opettajalle ylivoimaiseksi, kaupunginvaltuusto päätti [2]), että kirjapainokouluun tammikuun 1 p:stä 1929 perustettaisiin uusi 6 palkkaluokkaan kuuluva apulaisopettajantoimi.

Uuden toimen perustaminen vesijohtolaitokseen. Koska vilkas rakennustoiminta asetti vesijohtolaitoksen tuotantokyvyn entistä ankarammalle koetukselle ja myöskin yksityisten johtotöiden valvonta vaati kohtuuttoman paljon aikaa laitoksen teknilliseltä henkilökunnalta, kaupunginvaltuusto piti [3]) tarpeellisena lisätä laitoksen työvoimia perustamalla 15 palkkaluokkaan kuuluvan putkiverkostoinsinöörintoimen lukien tammikuun 1 p:stä 1929.

Uusien virkain perustaminen kaasulaitokseen. Koska kaasulaitoksen johto- työ- ja katuputkityöosastojen työt vilkkaan rakennustoiminnan vuoksi olivat tuntuvasti lisääntyneet, kaupunginvaltuusto päätti [4]) perustaa kumpaisellekin edellämainitulle osastolle tammikuun 1 p:stä 1929 8 palkkaluokkaan kuuluvan aliputkimestarintoimen.

Edelleen valtuusto päätti [5]) samasta ajankohdasta perustaa kaasulaitokseen 2 palkkaluokkaan kuuluvan konttoriapulaisentoimen.

Sitävastoin evättiin [6]) kaupungin teknillisten laitosten hallituksen esitys 3 palkkaluokkaan kuuluvan konttoristintoimen perustamisesta laitokseen.

Esitys propagandapäälliköntoimen perustamisesta sähkölaitokseen. Huomauttaen, miten tärkeätä oli totuttaa yleisö entistä suuremmassa määrässä käyttämään sähköä, kaupungin teknillisten laitosten hallitus esitti, että sähkölaitokseen perustettaisiin uusi 15 palkkaluokkaan sijoitettava toimi, jonka haltijan tehtävänä olisi määrätietoista propaganda- ja neuvontatoimintaa harjoittamalla ohjata virran kulutusta laitoksen kuormitussuhteille edulliseen suuntaan, joten työ tuottaisi suoranaista hyötyä laitoksen taloudelle. Kaupunginvaltuusto epäsi [7]) kuitenkin laitoksen hallituksen esityksen, mutta antoi samalla rahatoimikamarille tehtäväksi harkita, olisiko syytä merkitä vuoden 1929 menosääntöön määräraha sähkölaitoksen neuvontatoimintaa [8]) varten.

Korkeasaaren eläintenhoitajain luvun lisääminen. Koska Korkeasaaren eläintarhan eläinkanta oli huomattavasti lisääntynyt, kaupunginvaltuusto päätti [9]) tammikuun 1 p:stä 1929 perustaa eläintarhaan neljännen sopimuspalkkaisen eläintenhoitajantoimen.

Uusien virkain perustaminen rakennuskonttoriin. Koska kaupungin vanha lokaviemäriverkko lähitulevaisuudessa oli uudistettava ja tämä työ oli suoritettava mahdollisimman nopeasti ja sen yhteydessä selvitettävä teknilliset ja taloudelliset mahdollisuudet siirtyä järjestelmään eri likavesi- ja sadevesijohtoineen niillä kaupungin alueilla, joiden viemäreihin meriveden korkeuden vaihtelut vaikuttivat, tai mahdollisesti koko vanhan viemäriverkoston alueella, mutta rakennuskonttorin katu- ja viemäriosaston työvoimat olivat aivan riit-

[1]) Valt. pöytäk. 22 p. helmik. 15 §. — [2]) S:n 14 p. marrask. 9 §; ks. myös tätä kert. s. 77. — [3]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. 11 §. — [4]) S:n 19 p. syysk. 12 §. — [5]) S:n 19 p. syysk. 13 §. — [6]) S:n 19 p. syysk. 14 §. — [7]) S:n 19 p. syysk. 16 §. — [8]) Ks. tätä kert. s. 100. — [9]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. 20 §.

tämättömät tämän työn suorittamiseen, kaupunginvaltuusto päätti [1]), että rakennuskonttorin katu- ja viemäriosastolle heinäkuun 1 p:stä lukien perustettaisiin uusi, 13 palkkaluokkaan kuuluva avustavan insinöörin toimi sekä että viran hoidattamisesta kuluvana vuonna aiheutuvat kustannukset, 26,400 markkaa, suoritettaisiin talousarvion määrärahasta Uusien virkain palkat ja palkankorotukset.

Kaupunginarkkitehdin huomautettua, että rakennuskonttorin huonerakennusosaston teknilliset työvoimat eivät riittäneet osaston alati lisääntyvien töiden suorittamiseen, ja rahatoimikamarin lausuttua käsityksenään, ettei kaupungin rakennustoiminnan lähimmässä tulevaisuudessa voinut odottaa laimenevan, kaupunginvaltuusto päätti [2]) tammikuun 1 p:stä 1929 perustaa rakennuskonttorin huonerakennusosastolle 13 palkkaluokkaan kuuluvan avustavan arkkitehdin toimen.

Edelleen valtuusto päätti [3]), että rakennuskonttorin kaupunginasemakaavaosaston väliaikaisesti hoidatetut [4]) avustavan arkkitehdin ja avustavan insinöörin virat tammikuun 1 p:stä 1929 merkittäisiin vakinaiseen menosääntöön ja luettaisiin edellinen 14 ja jälkimmäinen 13 palkkaluokkaan.

Uusien virkain perustaminen puhtaanapitolaitokseen. Myöntyen puhtaanapitolaitoksen tekemään esitykseen kaupunginvaltuusto päätti [5]) tammikuun 1 p:stä 1929 perustaa laitokseen konttoriapulaisen- ja asiapojantoimet, jotka luettaisiin luokittelemattomien virkain ryhmään, joiden palkan rahatoimikamari vahvistaa.

Rahatoimikamarin sihteerin virkaero. Rahatoimikamarin sihteerille A. Ervastille myönnettiin [6]) ero virastaan lukien tammikuun 1 p:stä. Tilapäiseksi sihteeriksi mainitusta ajankohdasta toukokuun 1 p:ään otettiin sairaalain tiliviraston kamreeri A. Danielson rahatoimikamarin sihteerin pohjapalkkaa vastaavin palkoin.

Samalla kaupunginvaltuusto päätti [6]) tehdä tuomioistuimelle sekä Uudenmaan läänin maaherralle kaupunkien kunnallislain 52 §:ssä säädetyn ilmoituksen.

Kunnallisen hammaspoliklinikan johtajan virkaero. Kunnallisen hammaspoliklinikan johtajalle hammaslääkäri A. Aspelundille myönnettiin [7]) anomuksesta ero virastaan elokuun 1 p:stä lukien.

Nikkilän sairaalan ylilääkärin virkaero. Nikkilän sairaalan ylilääkäri E. J. Horelli, joka oli nimitetty lääkintöhallituksen lääkintöneuvokseksi, oli anonut eroa kunnallisesta virastaan kesäkuun 1 p:stä lukien ja virkavapautta maaliskuun 1 p:stä mainittuun päivään. Kaupunginvaltuusto katsoi kuitenkin lääketieteenlisensiaatti Horellin kanssa Nikkilän sairaalan ylilääkärinviran hoidattamisesta tehdyn sopimuksen lakanneen olemasta voimassa hänen tultuaan nimitetyksi lääkintöneuvokseksi ja päätti [8]) senvuoksi eväten hänen virkavapausanomuksensa kehoittaa kaupungin sairaalain hallitusta ryhtymään toimenpiteisiin viran täyttämiseksi uudestaan. Samalla määrättiin sairaalan ensimmäinen alilääkäri E. Svanljung hoitamaan avoinna olevaa ylilääkärintointa, kunnes se jälleen täytettiin.

Eroamisvelvollisen viranhaltijan oikeus pysyä virassaan. Satamakapteeni A. Lindfors, joka täytti 66 vuotta marraskuussa, oikeutettiin [9]) pysymään virassaan marraskuun 1 p:ään 1929.

[1]) Valt. pöytäk. 13 p. kesäk. 13 §. — [2]) S:n 14 p. marrask. 7 §. — [3]) S:n 28 p. marrask. 15 §. — [4]) Ks. tätä kert. os. II. Rahatoimikamari. — [5]) Valt. pöytäk. 14 p. marrask. 8 §. — [6]) S:n 25 p. tammik. 24 §. — [7]) S:n 9 p. toukok. 27 §. — [8]) S:n 7 p. maalisk. 18 §. — [9]) S:n 28 p. marrask. 27 §.

Palopäällikkö G. Wasenius, joka maaliskuun 10 p:nä täytti 65 vuotta, oikeutettiin [1]) pysymään virassaan yksi vuosi eteenpäin mainitusta päivästä lukien.

Eteläisen alueen aluelääkäri O. F. Hästesko oikeutettiin [2]) toukokuun 27 p:stä, jolloin hän täytti 65 vuotta, pysymään virassaan vuosi eteenpäin.

Kaupungingeodeetti W. O. Lille, joka joulukuussa täytti 65 vuotta, oikeutettiin [3]) edelleen vuoden aikana lukien tammikuun 1 p:stä 1929 hoitamaan kaupungingeodeetin virkaa.

Vuoden 1918 kapinaan osallistuneiden henkilöiden ottaminen takaisin palvelukseen. Sähkölaitoksen ent. koneenkäyttäjä J. V. Toivola, joka kapinaan osallistuneena toukokuun 1 p:nä 1918 oli erotettu toimestaan palveltuaan joulukuun 16 p:stä 1910 laitoksessa korjaustöissä ja varakoneenkäyttäjänä, anoi kaupunginvaltuustolta, että hänet otettaisiin takaisin sähkölaitoksen palvelukseen. Valtuusto päätti [4]) kuitenkin olla ottamatta anomusta käsiteltäväksi, koska työntekijäin ottaminen sähkölaitoksen töihin oli laitoksen toimitusjohtajan asia.

Aluelääkärin oikeuttaminen asumaan alueensa ulkopuolella. Hermannin aluelääkäri H. Roos, jonka ei ollut onnistunut saada sopivaa asuinhuoneistoa alueeltaan, mutta joka oli varannut itselleen huoneiston sen rajojen sisäpuolella rakenteilla olevasta uudisrakennuksesta, oikeutettiin [5]) asumaan alueensa ulkopuolella vuoden 1929 helmikuun loppuun, johon mennessä kyseellisen uudisrakennuksen arvioitiin valmistuvan.

Oikeus hoitaa kunnallista luottamustointa vieraassa kunnassa. Nummen pitäjässä olevan Tavolan koulukodin johtajalle J. Jokiselle myönnettiin [6]) oikeus toimia Nummen kunnan köyhäinhoitolautakunnan puheenjohtajana.

Tässä yhteydessä rahatoimikamari huomautti, ettei vieraassa kunnassa toimintaansa harjoittava kaupungin viranhaltija lain mukaan voinut kieltäytyä ottamasta vastaan luottamustointa tässä kunnassa paitsi maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetussa laissa tarkemmin mainituissa tapauksissa. Koska siis kaupunginvaltuuston päätös [7]), jolla Helsingin kaupungin viranhaltijoilta kiellettiin kunnallisen luottamustoimen hoitaminen vieraassa kunnassa, joissakin tapauksissa joutui ristiriitaan kunnallislain määräysten kanssa, rahatoimikamari ehdotti, että valtuusto, ellei se katsonut voivansa peruuttaa edellä mainittua päätöstään, ainakin selittäisi, ettei se koskenut niitä kunnan viranhaltijoita, joiden virkatehtäviensä hoidon vuoksi oli vakinaisesti asuttava toisen kunnan alueella, sekä valtuuttaisi rahatoimikamarin ratkaisemaan tähän kuuluvat kysymykset alistamatta niitä valtuuston harkittaviksi, mikäli ne koskivat viranhaltijoita, jotka olivat saaneet kamarilta luvan asua kaupungin ulkopuolella. Kaupunginvaltuusto epäsi [6]) tämän anomuksen.

Nuoremmaksi oikeusneuvosmieheksi valittiin [8]) 6 hakijasta varatuomari K. A. Kaira. Vaalin johdosta syntyneet asiakirjat ja vaalipöytäkirja oli lähetettävä Uudenmaan läänin maaherralle.

Rahatoimikamarin sihteeriksi valittiin [9]) 11 hakijasta sairaalain tiliviraston sihteeri A. Danielson.

Tilintarkastajan vaali. Erääseen revisionikonttorin reviisorinvirkaan, joka oli ollut avoinna entisen haltijan O. Gadolinin saatua anomansa virkaeron [10]),

[1]) Valt. pöytäk. 7 p. maalisk. 2 §. — [2]) S:n 4 p. huhtik. 26 §. — [3]) S:n 28 p. marrask. 26 §. — [4]) S:n 25 p. tammik. 41 §. — [5]) S:n 13 p. kesäk. 36 §. — [6]) S:n 28 p. marrask. 23 § — [7]) Ks. v:n 1927 kert. s. 106. — [8]) Valt. pöytäk. 22 p. helmik. 19 §. — [9]) S:n 30 p. toukok. 11 §. — [10]) Ks. v:n 1927 kert. s. 126.

nimitettiin [1]) entinen rahatoimikonttorin apulaiskamreeri O. Paldani. Samalla taattiin reviisori Paldanille henkilökohtainen 6,394 markan suuruinen kuukausipalkka.

Hermannin alueen alueläkäriksi valittiin [2]) kahdesta hakijasta lääketieteenlisensiaatti H. R. Roos.

Kunnallisen hammaspoliklinikan johtajaksi valittiin [3]) kahdesta hakijasta hammaslääkäri T. H. J. Ekman.

Sairaalain tiliviraston kamreeriksi kaupunginvaltuusto valitsi [4]) 28 hakijasta kirjanpitäjä V. Kerkkäsen.

Nikkilän sairaalan ylilääkäriksi valittiin [5]) 4 hakijasta lääketieteen- ja kirurgiantohtori S. E. Donner.

Lastenvalvojan varamies. Kaupunginvaltuusto määräsi [6]) lastenhuoltotarkastaja K. F. Palomäen joulukuun 9 p:nä 1927 annetussa laissa erinäisistä muutoksista heinäkuun 27 p:nä 1922 avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista annettuun lakiin edellytetyksi lastenvalvojan varamieheksi, minkä toimenpiteen raastuvanoikeus maaliskuun 7 p:nä hyväksyi [7]).

Kaasulaitoksen toimitusjohtajaksi valittiin [8]) 10 hakijasta insinööri J. E. R. Brandt.

Kunnallispormestarinvirka. Saapuneen ilmoituksen [9]) mukaan Turun hovioikeus oli maaliskuun 15 p:nä määrännyt oikeusneuvosmies E. Gottlebenin hoitamaan Helsingin kunnallispormestarinvirkaa huhtikuun 1 p:stä 1928 huhtikuun 1 p:ään 1929, miksi ajaksi viran vakinaiselle haltijalle L. Ehrnroothille oli myönnetty virkavapaus.

Kapunginvaltuuston kanslian sihteerintehtävät. Koska kaupunginvaltuuston toinen sihteeri K. Rein oli otettu kaupunginhallinnon uudistamiskysymystä valmistelevan komitean sihteeriksi, kaupunginvaltuusto päätti [10]) vapauttaa hänet hänen vakinaisista virkatehtävistään toukokuun 1 p:stä lukien toistaiseksi sekä määrätä valtuuston ensimmäisen sihteerin E. Cavoniuksen oman virkansa ohella hoitamaan toisen sihteerin tehtäviä. Samalla valtuusto oikeutti kansliansa ottamaan sopivan henkilön avustamaan sihteerintehtävien suorittamisessa ja käyttämään hänen palkkaamiseensa tarpeellisen osan sihteeri Reinin vakinaisesta palkasta, jota vastoin tämä saisi loput palkastaan sekä kohtuulliseksi katsotun lisämäärän komitean käytettävinä olevista varoista.

Myönnetty virkavapaus. Kunnalliselle ammattientarkastajalle B. Olinille, joka ulkomailla opiskeli tehdasterveydenhoitoa, työväensuojelutekniikkaa ja työväenoloja, myönnettiin [11]) anomuksesta pidennetty virkavapaus vuoden ajaksi lukien elokuun 15 p:stä. Samalla määrättiin rouva E. Sundbäck mainittuna aikana hoitamaan neiti Olinin virkaa saaden siihen liittyvät palkkaedut.

Asuntojen hankkiminen työttömille metallityöläisille. Muutamat Kone- ja siltarakennusosakeyhtiön työpajain työnsulun alaiset metallityöntekijät, jotka oli sanottu irti muuttamaan yhtiön talossa olevista asunnoistaan, olivat anoneet, että heille kaupungin toimesta hankittaisiin halvat asunnot. Yhtiö oli kuitenkin sittemmin ilmoittanut hankkineensa asunnot kaikille työhönpalan-

---

[1]) Valt. pöytäk. 25 p. tammik. 7 §. — [2]) S:n 21 p. maalisk. 4 §. — [3]) S:n 3 p. lokak. 14 §. — [4]) S:n 3 p. lokak. 15 §. — [5]) S:n 9 p. toukok. 22 §. — [6]) S:n 22 p. helmik. 18 §; ks. myös tätä kert. s. 137. — [7]) Valt. pöytäk. 4 p. huhtik. 2 §. — [8]) S:n 13 p. kesäk. 27 §. — [9]) S:n 25 p. huhtik. 2 §; vrt. tätä kert. s. 67. — [10]) Valt. pöytäk. 25 p. huhtik. 23 §. — [11]) S:n 5 p. syysk. 45 §.

neille entisille työläisilleen, ja kaupunginvaltuusto päätti [1]), ettei anomus aiheuttaisi muuta toimenpidettä.

Katujen nimet. Kaupunginvaltuuston puolestaan hyväksyttyä [2]) Helsingin katujen uuden nimistön kaupunginasemakaava-arkkitehti, jolle oli uskottu tehtäväksi laatia ehdotus päätöksen aiheuttamaksi kaupunginasemakaavanmuutokseksi oli huomauttanut, että valtuuston hyväksymä nimiluettelo oli epätäydellinen, ja ehdottanut siihen tehtäväksi joitakin lisäyksiä ja oikaisuja. Tämän johdosta valtuusto tarkisti [3]) aikaisemman päätöksensä osaksi hyväksyen kaupunginasemakaava-arkkitehdin ehdotukset. Oikaistun nimiluettelon sekä nimien muutoksen aiheuttaman ehdotuksen uudeksi kaupunginasemakaavaksi valtuusto lähetti [4]) valtioneuvoston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi.

Katajanokan radioasema. Saapuneen tiedon mukaan kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö tammikuun 18 p:nä esiteltäessä kaupunginvaltuuston esitystä Katajanokan radioaseman avaamisesta yleiselle liikenteelle ei ollut katsonut voivansa siihen myöntyä [5]).

Sotaväen ravinto- ja rehuannokset. Uudenmaan läänin maaherran pyydettyä kaupunginvaltuuston lausuntoa sotalaitoksen tarpeisiin rauhan aikana annettavia luontoissuorituksia koskevan lain määräämien ravinto- ja rehuannoksien hinnoituksesta valtuusto majoituslautakunnan ehdotuksesta ja sen laatiman laskelman mukaisesti päätti [6]) esittää, että perusravintoannoksen hinnaksi miestä ja päivää kohden vuonna 1928 määrättäisiin 7: 40 markkaa, mistä määrästä aamiaisen korvaukseksi sopisi laskea 2: 40 markkaa, päivällisen 3: 20 markkaa ja illallisen 1: 80 markkaa, sekä rehuannoksen hinnaksi päivässä ratsuhevoselle 16: 53 markkaa, tykistöhevoselle 16: 80 markkaa ja kuormastohevoselle 16: 45 markkaa, minkä lisäksi huhti- ja lokakuulla tulisi joka hevosta kohden 1: 08 markkaa, mikä vastasi puolen pellavansiemenkakkukilon hintaa.

Uusien apteekkien perustaminen. Terveydenhoitolautakunta huomautti, että apteekin puute Käpylän puutarhaesikaupungissa tuotti sikäläiselle väestölle suuria vaikeuksia varsinkin öiseen aikaan, koska tarvittavat lääkeaineet oli noudettava joko Hermannin tai Oulunkylän apteekista, jotka kumpikin sijaitsivat kolmen kilometrin päässä Käpylästä. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto myöntyen lautakunnan tekemään anomukseen päätti [7]) valtioneuvostolle esittää, että Käpylän puutarhaesikaupunkiin ensi tilassa perustettaisiin apteekki.

Suomen farmaseuttiliiton esitettyä valtioneuvostolle, että Helsinkiin perustettaisiin uusi apteekki, joka sijoitettaisiin Turuntien, Runeberginkadun ja Topeliuksenkadun rajoittamalle alueelle, sisäasiainministeriö oli maistraatin välityksellä pyytänyt asiasta kaupunginvaltuuston lausuntoa, ja valtuusto päätti [8]) hankittuaan terveydenhoitolautakunnan lausunnon antamassaan vastauksessa puoltaa farmaseuttiliiton esitystä, kuitenkin siten, että Kammionkatu määrättäisiin kyseellisen alueen etelärajaksi.

Kuntain taloudenhoitoa koskevan lainsäädännön muuttaminen. Kaupunginvaltuustolta oli vaadittu lausuntoa kuntien taloudenhoitoa koskevan lainsäädännön tarkastamista varten asetetun valtion komitean mietinnöstä, joka kosketteli kuntien rahatoimen hallintoa, talousarviota, verojen maksuunpanoa ja kirjanpitoa sekä niiden tilintarkastusta ja omaisuuden inventoimista.

[1]) Valt. pöytäk. 25 p. tammik. 40 §. — [2]) Ks. v:n 1927 kert. s. 129. — [3]) Valt. pöytäk. 9 p. toukok. 17 §. — [4]) S:n 3 p. lokak. 12 §. — [5]) S:n 21 p. maalisk. 1 §; vrt. v:n 1926 kert. s. 121. — [6]) Valt. pöytäk. 25 p. tammik. 13 §. — [7]) S:n 30 p. toukok. 24 §. — [8]) S:n 17 p. lokak. 4 §.

Vuoden 1927 kaupunkien kunnallislain mukaan rahatoimen johto ja valvonta oli kokonaan keskitetty kaupunginhallitukseen, ja komitea ehdotti, että kassa- ja tilitehtävät uskottaisiin erityiselle tämän alaiselle rahatoimistolle. Talousarvion muotoon ja asialliseen sisältöön nähden komitea piti tärkeänä, että se yleensä laadittiin täydellisenä bruttoarviona ottamatta kuitenkaan lukuun kunnallisia liikelaitoksia, joissa voitaisiin soveltaa tavallista liikekirjanpitoa ja määritellä nettotulos joko voitto- ja tappiotiliin perustuvan ennakkolaskelman kautta tai merkitsemällä talousarvioon edellisen vuoden todellinen vuositulos. Komitea ei kuitenkaan katsonut olevan syytä lakimääräyksillä velvoittaa kuntia soveltamaan kumpaakaan mainituista menettelyistä, mutta ne olisi laissa oikeutettava laatimaan liikelaitostensa talousarviot nettojärjestelmän mukaisesti. Pääomavarojen käytöstä kuntien taloudessa sekä niiden käsittelystä talousarviossa komitea oli sitä mieltä, ettei aikaisemmin oltu tehty riittävää eroa tulojen ja pääomavarojen eikä myöskään menojen ja pääomasijoitusten välillä, joten helposti oli jouduttu kuluttamaan aikaisemmin koottuja varoja ja heikontamaan kunnan taloudellista asemaa. Tämän estämiseksi voitaisiin ajatella rahastojen muodostamista, jotka olisivat käytettävissä, milloin kunnan olisi pakko tehdä jokin pysyväinen pääomansijoitus. Komitean ehdotus käsitti kolme eri lajia rahastoja, nimittäin erikoisrahastot määrättyjä tai määrätynluontoisia tarkoituksia varten, verotasausrahaston verorasituksen huojentamiseksi taloudellisesti huonompina vuosina sekä käyttörahaston kuntain taloudessa säännöllisesti esiintyvän liikkuvan pääoman tarpeen tyydyttämiseksi. Molempien viimeksimainittujen rahastojen sekä mahdollisten muiden samanluontoisten rahastojen omat tulot ja menot jätettäisiin talousarvion ulkopuolelle hoidettaviksi niitä varten vahvistettujen sääntöjen mukaisesti. Koska rahastojärjestelmä kuitenkaan ei riittänyt suojaamaan koottuja pääomavaroja, komitea ehdotti, että luovuttaisiin siihen asti tavallisesta talousarvionasetelmasta ja talousarvio jaettaisiin varsinaiseen ja pääoma-arvioon. Jälkimmäiseen otettaisiin pääomavarat ja pääomansijoitukset, kun taas kaikki juoksevat tulot ja menot merkittäisiin varsinaiseen talousarvioon. Sekä varsinaisessa että pääoma-arviossa siirrettäisiin syntynyt säästö tai vajaus seuraavan vuoden vastaavaan arvioon. Komitea katsoi tämän talousarvionmuodon tarjoavan parhaan takeen kunnan omaisuuden säilymisestä ja ehdotti varatakseen kunnille mahdollisuuden sen käyttämiseen erinäisiä muutoksia kunnallislakeihin ja -asetuksiin.

Komitean ehdotuksen mukaan oli kaupunginhallituksen ennen marraskuun 15 p:ää jätettävä talousarvioehdotuksensa kaupunginvaltuustolle. Sen oltua 7 päivää julkisesti nähtävänä oli valtuuston joulukuussa käsiteltävä sitä kahdessa kokouksessa. Ainoastaan ensimmäisessä näistä voitaisiin siihen ehdottaa lisäyksiä ja muutoksia, joista toiseen kokoukseen oli hankittava kaupunginhallituksen lausunto, ellei kaupunginhallitus jo talousarvioehdotustaan valmistellessaan ollut niitä käsitellyt. Toisessa kokouksessa oli talousarvio lopullisesti vahvistettava. Vuoden varrella tarvittavat lisä- ja uudet määrärahat tuli kaupunginvaltuuston myöntää.

Kunnallisverosta ehdotettiin mietinnössä, että lakiin otettaisiin nimenomainen määräys siitä, että kunakin varainhoitovuonna maksuun pantu vero oli katsottava saman vuoden veroksi. Veroäyrin suuruutta määrättäessä saisi määrän pyöristää lähinnä ylempään markan neljännekseen. Eri vuosien verorasituksen tasoittamiseksi komitea ehdotti, että kaupunginvaltuusto oikeutettaisiin verotuslautakunnan laskettua vuoden verotettavan tulomäärän kaupunginhallituksen ehdotuksesta määräenemmistöllä korottamaan verottamalla

koottavaa määrää niin paljon, että veroäyriltä kannettava määrä tulisi samaksi kuin edellisenä vuonna. Koska siten lisättyä verotuloa ei osoitettaisi määrätarkoituksiin, lisäsi se varainhoitovuoden ylijäämää, joka siirrettäisiin seuraavan vuoden varsinaiseen talousarvioon ja voitaisiin käyttää seuraavan vuoden verojen lieventämiseen tai pääomasijoituksiin tai myöskin siirtää verotasausrahastoon.

Tilintarkastus tapahtuisi komitean ehdotuksen mukaan siten, että kaupunginvaltuuston vuoden alussa valitsemat tilintarkastajat tarkastaisivat sekä tilit että kaupunginhallituksen ja kunnan muiden täytäntöönpanoviranomaisten toiminnan. Heidän työnsä helpottamiseksi valtuusto voisi uskoa kassa- ja tililaitoksen jatkuvan tarkastuksen vakinaiselle tilintarkastajalle, joka olisi kaupunginhallituksen alainen ja jonka toiminta rajoittuisi numerotarkastukseen. Kaupungin tilit olisi jätettävä tilintarkastajille ennen huhtikuun 1 p:ää ja tilintarkastuskertomus kaupunginhallitukselle ennen toukokuun 15 p:ää. Kiinteistön ja irtaimiston tarkastajat velvoitettaisiin antamaan kaupunginvaltuustolle lausuntonsa, jonka tulisi sisältää ehdotuksia omaisuuden hoidossa mahdollisesti tarpeellisista parannuksista. Irtaimistoluetteloon tehtävien, poistoja y. m. koskevien muutosten ehdottaminen kuuluisi sensijaan lähinnä kaupunginhallitukselle.

Tärkeän voimassa olevan lainsäädännön muutoksen sisälsi komitean ehdotus, että valtioneuvosto oikeutettaisiin antamaan yleisiä ohjeita kuntien talousarvioiden ja kirjanpidon muodosta, minkä uudistuksen komitea halusi toteuttaa tehdäkseen mahdolliseksi kunnallistalouden julkisen tarkastuksen, joka oli välttämätön senkin vuoksi, että kuntain talous melkoiselta osalta rahoitettiin valtionavuilla, sekä helpottaakseen kunnallisen finanssitilaston laatimista. Edelleen komitea halusi laissa säädettäväksi, että kaupunginvaltuuston tuli erityisessä johtosäännössä antaa tarkempia määräyksiä talousarviosta sekä kassa- ja tililaitoksesta.

Tästä mietinnöstä, mikäli se koski kaupunkikuntain taloudenhoitoa, antoivat sekä rahatoimikamari [1]) että valmisteluvaliokunta [2]) lausuntonsa, ja asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [3]) valtioneuvostolle annettavassa lausunnossa, jonka oheen liitettäisiin kaikki asiassa syntyneet asiakirjat sekä kokouksessa pidetyn keskustelupöytäkirjan jäljennös, puoltaa komitean ehdotuksia huomioon ottaen valmisteluvaliokunnan tekemät muutosehdotukset ja huomautukset, joista seuraavassa mainitaan tärkeimmät.

Koska kaupungin kassa- ja tililaitoksen hoitoa koskevien määräysten tarkoituksena tuntui olevan tämän hoidon keskittäminen rahatoimistoon (rahatoimikonttoriin), kaupunginvaltuusto halusi huomauttaa, että kyseellisen lainsäädännön ei pitäisi saada estää erillisten kassa- ja tilivirastojen voimassapitämistä. Voimassa oleva lainsäädäntö sisältää määräyksiä talousarvion vahvistamisajasta (joulukuu), mutta jättää sensijaan kuntain itsensä määrättäväksi, milloin talousarvioehdotus viimeistään on annettava kaupunginvaltuustolle. Helsingissä täksi ajankohdaksi kassa- ja tililaitoksen johtosäännössä on määrätty marraskuun puoliväli. Koska kysymys talousarvioehdotuksen antamisajasta liittyy kysymykseen, millä tavalla talousarvioehdotusta on kaupunginvaltuuston taholta valmisteltava, ennenkuin se esitellään valtuustolle, ja ensiksimainittu kysymys voidaan eri kaupungeissa ratkaista eri tavoin, tuntui sopivammalta, että kunnat itse edelleenkin saivat ratkaista tämän sisäisen järjestyskysymyksen. Kaupunginvaltuusto ehdotti senvuoksi, että tämä aikamääräys poistettaisiin ehdotuksesta.

---

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 1. — [2]) S:n n:o 12. — [3]) Valt. pöytäk. 9 p. toukok. 19 §.

Määräystä, että kaupunginvaltuuston on käsiteltävä talousarvioehdotusta kahdessa kokouksessa, olisi selvennettävä nimenomaan määräämällä, että jälkimmäisessä kokouksessa ei saanut esittää kokonaan uusia aloitteita eikä niistä äänestää. Lisä- ja uusien määrärahain myöntämisoikeuden pidättäminen yksinomaan kaupunginvaltuustolle ei tuntunut valtuustosta tarkoituksenmukaiselta, sillä mitään haittaa voisi tuskin aiheutua järjestelmästä, joka oikeuttaisi kaupunginhallituksen ohjesääntöönsä sisältyvän nimenomaisen valtuuden nojalla ja siinä mainituin rajoituksin tekemään päätöksiä määräraha-asioissa.

Kaupunginvaltuusto piti tarpeettomana laissa nimenomaan määrätä, oliko maksettavaksi määrättyä veroa pidettävä sen vuoden verona, jonka tuloja se koski, vai sen vuoden, jona maksuunpano toimitettiin, ja vastusti ehdottomasti veroäyrimäärän korottamista tasaisiin neljännesmarkkoihin. Pyöristäminen tasaisiin kymmenesmarkkoihin oli valtuuston mielestä sallittavan verontasoittamisen äärimmäinen raja. Myöskään ei korotusta olisi tehtävä pakolliseksi, vaan olisi jokaisen kaupungin kaupunginhallitus oikeutettava näissä puitteissa oman harkintansa mukaan vahvistamaan veroäyri vähintään matemaattisesti oikeaksi määräksi. Komitean ehdotusta, joka tarkoitti eri vuosien verorasituksen tasaisempaa jakamista, kaupunginvaltuusto ei pitänyt onnistuneena, koska niin perinpohjaisen muutoksen tekeminen kunnallisen verovelvollisuuden perusteihin ei näyttänyt riittävästi perustellulta. Käytännössä tämä määräys olisi omansa vaikeuttamaan veroäyrin alentamista, minkä ohessa se tavallaan johtaisi ylimääräiseen talousarvion käsittelyyn kesken varainhoitovuotta.

Lakiehdotuksen mukaan vakinaisen tilintarkastajan tai revisionikonttorin tehtävä rajoittuisi tilien tarkastukseen, jota vastoin kunnan hallinnon tarkastus pidätettiin vuosittain valituille tilintarkastajille. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto pyysi huomauttaa, että tilit olivat niin läheisessä yhteydessä itse hallinnon kanssa, että oli vaikeata vetää selvää rajaa niiden välille. Helsingin revisionikonttorin voimassa olevan johtosäännön mukaan sen toiminta ei rajoittunut tilien tarkastamiseen, vaan tuli revisionikonttorin m. m. tarkastaa, että hallintoa hoitavien viranomaisten toimenpiteet olivat tarkoituksenmukaisia. Ei näyttänyt olevan mitään syytä lainsäädäntötoimiin estää tämän tilintarkastusjärjestelmän pysyttämistä ja kehittämistä edelleen. Kaupunginvaltuusto esitti senvuoksi, että myöskin määräys kaupunginreviisorin tehtävän rajoittamisesta kassa- ja tililaitoksen tarkastamiseen poistettaisiin.

Edelleen kaupunginvaltuusto ehdotti erinäisiä määräyksiä tarpeettomina poistettavaksi ja joissakin toisissa tapauksissa lakiin tehtäväksi selventäviä ja täydentäviä lisäyksiä ja muutoksia.

Lausunto eteläisen Espoon ja Helsingin välistä tieyhteyttä koskevasta ehdotuksesta. Uudenmaan läänin maaherran kehoitettua kaupunginvaltuustoa lausumaan mielipiteensä Espoon kunnanvaltuutettujen tekemästä anomuksesta, että ent. venäläisen sotaväen rakentamat tiet Munkkiniemestä Kuusisaaren ja Lehtisaaren yli Huopalahden kunnassa ja Uutniemestä Hagalundin kautta Gräsaan Espoon kunnassa sekä kylätie mainitusta talosta Martinkylän, Sökön ja Bastvikin kautta Kauklahteen viimeksimainitussa pitäjässä julistettaisiin yleiseksi maantieksi, jonka valtio ottaisi hoitoonsa tiestä hyötyvien ensin panetettua sen kuntoon, kaupunginvaltuusto päätti [1]) antamassaan lausunnossa lausua suotavaksi, että ehdotettu tie saataisiin

[1]) Valt. pöytäk. 28 p. marrask. 4 §.

aikaan, mutta samalla pidättää kaupungille vallan määrätä, miten se oli liitettävä kaupungin tieverkkoon.

Tapaninkylän ja Malmin kyläin muodostaminen kauppalaksi. Saatuaan kehoituksen lausua mielipiteensä valtioneuvostolle tehdystä anomuksesta, että Helsingin pitäjässä sijaitsevat Malmin ja Tapaninkylän kylät muodostettaisiin kauppalaksi, kaupunginvaltuusto päätti [1]) ilmoittaa, ettei se katsonut voivansa antaa tästä anomuksesta asiallista lausuntoa, ennenkuin se selvitysmies, jonka valtioneuvosto Helsingin kunnanvaltuutettujen ehdotuksesta oli määrännyt valmistelemaan kysymystä edellä mainittujen alueiden järjestelemisestä, oli antanut mietintönsä ja tämä oli esitelty kaupunginvaltuustolle.

Pakinkylän yhdistäminen kaupunkiin. Saatuaan kehoituksen lausua mielipiteensä erinäisten Helsingin pitäjän Pakinkylässä asuvien henkilöiden valtioneuvostolle tekemästä anomuksesta, että mainittu kylä yhdistettäisiin Helsingin kaupunkiin, kaupunginvaltuusto päätti [2]) ilmoittaa sisäasiainministeriölle, ettei valtuusto katsonut voivansa antaa lausuntoa tästä kysymyksestä, ennenkuin valmisteltavana oleva kysymys erinäisten Helsingin pitäjän alueiden yhdistämisestä kaupunkiin oli esitetty valtuustolle.

Kansalaisoikeudet. 76 tapauksessa kaupunginvaltuusto puolsi ja 4 tapauksessa ehdotti evättäväksi Suomen kansalaisoikeutta koskevia hakemuksia [3]); 2 tapauksessa valtuusto ei katsonut itsellään olevan syytä lausua mielipidettään mainitunlaatuisista hakemuksista. Ensiksimainituista tapauksista 44 koski Venäjän, 11 Ruotsin, 6 Saksan, 5 Viron, 3 Puolan, 2 Norjan, 2 Ranskan, 1 Latvian, 1 Kreikan ja 1 Turkin kansalaisia.

Elinkeino-oikeudet. 21 tapauksessa kaupunginvaltuusto antoi [4]) puoltavan lausunnon ulkomaalaisten anomuksista saada harjoittaa kaupungissa elinkeinoa.

1 tapauksessa kaupunginvaltuusto ilmoitti [5]), ettei sillä ollut mitään muistuttamista ampuma-aseiden ja -tarvikkeiden kaupan harjoittamista koskevaan anomukseen myöntymistä vastaan. 42 tapauksessa valtuusto puolsi anomuksia saada myydä alkoholipitoisia aineita [6]).

Kaupunginvaltuusto päätti [7]) puoltaa maistraatille esitettyä anomusta, joka koski luvan myöntämistä räätälinammatin harjoittamiseen käyttämällä palveluksessaan apulaisia ja jonka tekijä oli kärsinyt rangaistuksen valtion- ja maanpetoksesta eikä nauttinut kansalaisluottamusta.

Lupa harjoittaa työnvälitystä. Lausunnossa, jonka kaupunginvaltuusto antoi yhdistyksen Sjuksköterskeföreningen i Finland — Suomen sairaanhoitajataryhdistys tekemästä anomuksesta saada harjoittaa työnvälitystä omille jäsenilleen, valtuusto päätti [8]) ilmoittaa, ettei sillä ollut mitään muistuttamista anomuksen hyväksymistä vastaan edellyttäen, että suunniteltu toiminta ei joutunut ristiriitaan työnvälityslain 1 §:n 3 kohdan kanssa.

Yhdistys Helsingfors svenska Marthaförening oli maistraatilta anonut lupaa saada työnvälityksen harjoittamiseksi perustaa toimiston nimeltä

---

[1]) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. 5 §. — [2]) S:n 5 p. syysk. 4 §. — [3]) S:n 25 p. tammik. 42 §, 22 p. helmik. 9 §, 21 p. maalisk. 17 §, 25 p. huhtik. 31 §, 30 p. toukok. 6 §, 13 p. kesäk. 15 §, 5 p. syysk. 41 §, 19 p. syysk. 39 §, 31 p. lokak. 14 §, 28 p. marrask. 13 § ja 12 p. jouluk. 47 §. — [4]) S:n 25 p. tammik. 4 §, 8 p. helmik. 3 §, 22 p. helmik. 6 §, 21 p. maalisk. 2 §, 4 p. huhtik. 12 §, 25 p. huhtik. 9 §, 30 p. toukok.7 §, 13 p. kesäk. 11 §, 19 p. syysk. 5 §, 3 p. lokak. 11 ja 13 §, 17 p. lokak. 5 §, 31 p. lokak. 6 §, 14 p. marrask. 2 ja 3 §, 28 p. marrask. 3 § sekä 12 p. jouluk. 2 §. — [5]) S:n 25 p. tammik. 10 §. — [6]) S:n 8 p. helmik. 24 §, 7 p. maalisk. 19 §, 4 p. huhtik. 14 §, 9 p. toukok. 18 §, 13 p. kesäk. 28 ja 44 §, 19 p. syysk. 40 §, 3 p. lokak. 38 §, 17 p. lokak. 23 § sekä 28 p. marrask. 8 §. — [7]) S:n 25 p. tammik. 3 §. — [8]) S:n 25 p. tammik. 5 §.

Marthas hemsysterbyrå, jonka tarkoituksena olisi välittää yhdistyksen jäseniä koteihin tilapäisiksi apulaisiksi, n. s. kotisisariksi. Esityksestä antamassaan lausunnossa kaupunginvaltuusto puolsi [1]) sen hyväksymistä ehdoin, että välityspalkkio vahvistettiin enintään 50 markaksi välitykseltä.

Maistraatille antamassaan lausunnossa kaupunginvaltuusto ilmoitti [2]), ettei sillä ollut mitään muistuttamista sitä vastaan, että Suomen muusikeriliitto — Finlands musikerförbund välitti työtä jäsenilleen.

Kaupunginvaltuusto epäsi [3]) yhdistyksen Svenska kvinnoförbundet anomuksen saada ammatinneuvontatoimistonsa yhteydessä välittää työtä jäsenilleen, koska yhdistys ei ollut mikään ammattijärjestö ja sen anomus koski työnhakijain välittämistä kaikille niille naispuolisille työaloille, joilla kunnallinen työnvälitys toimi.

Kaupunginvaltuutettujen vaali. Valmisteluvaliokunta oli ehdottanut, että valtuutettujen vaali ajanjaksoksi 1929—31 toimitettaisiin, paitsi joulukuun 4 p:nä, myöskin saman kuukauden 5 p:nä, minkä ehdotuksen kaupunginvaltuusto hyväksyi [4]).

Vuositilintarkastajain vaali. Kaupunginvaltuusto päätti [5]), että kaupungin vuoden 1928 tilit tarkastaisi 12 tilintarkastajaa, joille sitäpaitsi valittaisiin 12 varamiestä, ja valitsi [5]) sen jälkeen vuositilintarkastajiksi filosofianmaisteri E. A. Edbergin, neuvosmies O. Ekmanin, maalari S. Heikkilän, pankinkamreeri V. Hougbergin, toimittaja E. Härmän, johtaja J. Kaupin, taloudenhoitaja A. Lassilan, pankinjohtaja V. Laurolan, toimittaja A. E. Leinon, insinööri Ä. B. Liljerothin, pankinjohtaja L. Paciuksen ja sähköteknikko V. V. Salovaaran sekä heidän varamiehikseen hinnoittelija E. Edelmannin, prokuristi A. Englundin, varastonhoitaja F. Heinosen, pankinjohtaja H. Hultinin, kirvesmies J. Järvisen, professori I. Kaitilan, konttoripäällikkö W. Leinon, filosofianmaisteri J. Somerin, pankinkamreeri F. Säfströmin, pankinjohtaja H. von Troilin, työnvälitysneuvoja T. Uskin ja liikemies N. von Weymarnin.

Tilintarkastajien vaali. Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin vuoden 1928 tilien tarkastajiksi kaupunginvaltuusto valitsi [6]) kamreeri S. Ehrstedtin ja kirjaltaja K. F. Hellgrenin.

Sailors home'n vuoden 1928 tilien tarkastajaksi valittiin [7]) kauppias E. Sundström ja tämän varamieheksi pankkiiri O. Lucander.

Työväenopiston johtokuntain jäsenten toimikausi. Kaupunginvaltuusto päätti [8]) pidentää työväenopiston kumpaisenkin osaston johtokunnan jäsenten toimikauden toistaiseksi ja kunnes opiston toimeenpantavaksi päätetty [9]) uudestaanjärjestely voitiin toteuttaa.

Vapautus hallitusten ja lautakuntain jäsenyydestä. Rakennusmestari O. Vilamo oli anonut vapautusta kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajan tehtävästä, ja kaupunginvaltuusto päätti [10]) myöntyä hänen anomukseensa ja valita hänen sijaansa inventtaajaksi kamreeri V. Apajalahden.

Lasinhioja V. Vuorio vapautettiin [11]) anomuksestaan raittiuslautakunnan jäsenyydestä ja hänen sijaansa valittiin jäseneksi vuoden loppuun metallityöntekijä R. Parviainen.

---

[1]) Valt. pöytäk. 25 p. tammik. 6 §. — [2]) S:n 22 p. helmik. 7 §. — [3]) S:n 13 p. kesäk. 9 §. — [4]) S:n 28 p. marrask. 6 §. — [5]) S:n 11 p. tammik. 1 §. — [6]) S:n 4 p. huhtik. 20 §. — [7]) S:n 12 p. jouluk. 7 §. — [8]) S:n 12 p. jouluk. 9 §. — [9]) Ks. tätä kert. s. 128. — [10]) Valt. pöytäk. 5 p. syysk. 58 §. — [11]) S:n 25 p. tammik. 28 §.

Putkityöntekijä H. Kunelius vapautettiin [1]) anomuksestaan teknillisten laitosten hallituksen jäsenyydestä ja hänen sijaansa valittiin jäseneksi vt Y. Lehtinen.

Vtn Mikkolan kuoltua valittiin [2]) hänen sijaansa musiikkilautakunnan jäseneksi vt Huotari.

Maatalouslautakunnan jäseneksi manalle menneen jäsenen V. Viherkosken sijaan valittiin [3]) vt Holopainen.

Vapautus komitean jäsenyydestä. Hovioikeudenasessori T. Malinen, joka oli nimitetty valtioneuvoston jäseneksi, vapautettiin [4]) anomuksestaan sen komitean jäsenyydestä, joka oli asetettu valmistelemaan kysymystä rajakkaisten alueiden liittämisestä kaupunkiin. Uuden jäsenen valitseminen eronneen sijaan lykättiin [5]) toistaiseksi.

Ratapihaan rajoittuvan alueen kaupunginasemakaava. Lausunnossa, jonka kaupungin teknillisten laitosten hallitus antoi kaupunginvaltuuston valmisteluvaliokunnan esittämästä ehdotuksesta [6]), että asetettaisiin komitea tarkkaamaan ja valvomaan kaupunginasemakaavaosaston työtä sen laatiessa kaupunginasemakaavaa sille osalle Etu-Töölöä, jota arkkitehti O. Kallion suunnitelma [6]) ei koskenut, sekä mainitun suunnitelman teknillistä suoritusta, huomautettiin, että kaupunginasemakaavaosaston edellä mainitun tehtävän edellinen osa koski Kaisaniemen, Eläintarhan lahtea ympäröivien ranta-alueiden, Eläintarhan ja keskuspuiston, Pasilan aseman ympäristön ja mahdollisesti erinäisten XIV kaupunginosan osien kaupunginasemakaavaehdotusten laatimista. Tämä työ liittyi kuitenkin läheisesti muihin suunnittelutöihin, joita hallitus valvoi. Jos ehdotettu komitea asetettaisiin, joutuisi kaupunginasemakaava-arkkitehti kahden eri elimen alaiseksi, mikä tuskin oli puollettavissa. Lisäksi hallitus lausui, että sen tehtäviin kuului vuoden 1924 kaupunginasemakaavakilpailun käsittämän alueen lopullisen asemakaavaehdotuksen tarkastaminen ja lausunnon antaminen siitä, mikä tehtävä edellytti perinpohjaista sekä teknillistä että myös erittäin tärkeätä ja seikkaperäistä taloudellista selvittelyä, sekä että koska Töölön alueen keskiosia koskevan taloudellisen selvittelyn hankkimista ei voitu lykätä, kunnes kaikki ympäröivät alueet oli suunniteltu, koska useat tärkeät järjestelykysymykset vaativat pikaista ratkaisua, tuntui luonnolliselta, että hallitus samalla kuin se suoritti edellä mainitun keski-Töölöön kohdistuvan selvittelyn, sai valvoa myöskin rajakkaisten kaupunginalueiden asemakaavatyötä. Edellä esitettyyn viitaten hallitus piti suotavana, että ellei kaupunginvaltuusto pitänyt hallitusta kyllin pätevänä tyydyttävästi valmistelemaan näin laajakantoista kysymystä, siihen valittaisiin lisäjäseniksi kolme kaupunginasemakaava-alan erikoistuntijaa, jotka oikeutettaisiin ja velvoitettaisiin ottamaan osaa hallituksen kokouksiin sen käsitellessä usein mainitun ratapihaan rajoittuvan kaupunginalueen asemakaavakysymyksiä sekä seuraamaan kaupunginasemakaavaosaston suorittamaa suunnittelutyötä.

Esillä olevaa kysymystä käsiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [7]), että yleisten töiden hallituksen oli usein mainitun alueen asemakaavallisia kysymyksiä käsitellessään sekä valvoessaan asemakaavaosaston suunnittelutyötä asiantuntijoina käytettävä arkkitehti O. Kalliota ja arkkitehti B. Jungia sekä valtionrautateiden konstruktiivisen rataosaston johtajaa A. Grunéria.

---

[1]) Valt. pöytäk. 30 p. toukok. 37 §. — [2]) S:n 5 p. syysk. 2 §. — [3]) S:n 21 p. maalisk. 9 §. — [4]) S:n 5 p. syysk. 57 §. — [5]) S:n 19 p. syysk. 24 §. — [6]) Ks. v:n 1927 kert. s. 4. — [7]) Valt. pöytäk. 8 p. helmik. 17 § ja 22 p. helmik. 11 §.

Näiden henkilöiden palkkiot oli suoritettava valiokunta- ja komiteamenoihin varatusta talousarvion määrärahasta.

Jäsenten valitseminen valiokuntiin ja komiteoihin. Talousarviovaliokunnan jäseniksi kaupunginvaltuusto valitsi [1]) vtt Aallon, von Frenckellin, Honkajuuren, Idströmin, Lavoniuksen, Lindforsin, Moision, Salovaaran ja Uddin.

Yleishyödyllisten yritysten ja laitosten avustamismäärärahan jakokysymystä valmistelevan valiokunnan jäseniksi valittiin [1]) vtt Huotari, Jansson, Jokela, Railo ja Tötterman; valiokunta valtuutettiin samalla vahvistamaan määräajat, joiden kuluessa anomukset ja asianomaisten hallitusten ja lautakuntain tarpeelliset lausunnot oli annettava.

Kaupunginvaltuusto päätti [2]) asettaa komitean laatimaan ehdotuksia toimenpiteiksi, joihin oli ryhdyttävä kaupunkien kunnallislain muuttamisesta joulukuun 9 p:nä 1927 annetussa laissa säädettyjen uudistusten toteuttamiseksi Helsingissä, ja valitsi samalla komitean jäseniksi seuraavat henkilöt: valtuuston puheenjohtajan Tulenheimon, vtt Harvian, Leinon, Lindforsin, Nurmisen ja Tolletin sekä rahatoimikamarin edustajiksi kaupunginjohtaja A. Castrénin sekä avustavat kaupunginjohtajat J. W. Andersinin ja V. Huplin. Komitea oikeutettiin käyttämään asiantuntijoita sekä palkkaamaan tarpeelliset työvoimat.

Kunnan teurastamon rakennustoimikunnan puheenjohtajaksi kaupunginvaltuusto valitsi [3]) vtn Lindforsin ja jäseniksi vtt Koskimiehen, Moision ja Uskin sekä insinööri E. Holmbergin.

Kaupunginjohtaja A. Castrén valittiin [4]) edustamaan kaupunkia Helsingissä elokuun 20—31 p:nä pidettävän sosialisen viikon ja näyttelyn neuvottelevassa toimikunnassa.

Koska kymmenen vuotta tuli kuluneeksi Helsingin vapautumisesta vuoden 1918 kapinan aikana, kaupunginvaltuusto päätti [5]) sen muistoksi panna toimeen yksinkertaisen juhlatilaisuuden ja valitsi sitä järjestämään asetetun valiokunnan jäseniksi puheenjohtaja Tulenheimon sekä vtt von Frenckellin, Honkajuuren, Lavoniuksen, Ramsayn ja Tolletin.

Useat Itä-Uudenmaan kunnat, joille olisi hyötyä Helsingin—Korian rautatien aikaansaamisesta, olivat valinneet edustajia yhteiseen kokoukseen, jossa asetettiin työvaliokunta viemään hanketta eteenpäin. Tähän valiokuntaan valittiin herrat E. W. Lehtinen, U. Oesch, G. G. Rosenqvist, J. Rutila ja G. Söderström sekä varalle herrat K. R. de la Chapelle, S. Laurinmäki ja V. Walkama, minkä ohessa käännyttiin Helsingin kaupunginvaltuuston puoleen pyytäen, että valtuusto kannattaisi ratayritystä ja avustaisi sen toteuttamista sekä valitsisi kaupungin puolesta edustajat edellä mainittuun valiokuntaan. Valtuusto päätti [6]) valita valiokunnan jäseniksi vtt Lindforsin ja Wuolteen.

Joka viides vuosi järjestetään n. s. pohjoismaiset rakennuspäivät, jotka viimeksi pidettiin vuonna 1927 Tukholmassa ja silloin tehdyn päätöksen mukaisesti seuraavalla kerralla pidettäisiin Helsingissä vuonna 1932. Kokouksen järjestämisestä huolehtisi komitea, johon tuli kuulua valtion ja Helsingin kaupungin sekä erinäisten rakennusammattia harrastavien yhtymien edustajia. Kaupungin edustajiksi edellä mainittuun komiteaan kaupunginvaltuusto va-

---

[1]) Valt. pöytäk. 11 p. tammik. 1 §. — [2]) S:n 8 p. helmik. 8 §. — [3]) S:n 19 p. syysk. 9 §; ks. myös tätä kert. s. 29. — [4]) Valt. pöytäk. 25 p. huhtik. 28 §. — [5]) S:n 22 p. helmik. 12 §. — [6]) S:n 7 p. maalisk. 16 §.

litsi [1]) kaupunginjohtaja A. Castrénin ja kaupunginasemakaava-arkkitehti B. Brunilan.

Hallitusten ja lautakuntain jäsenten vaali. Kaupunginvaltuusto valitsi [2]) seuraavassa mainitut henkilöt kaupungin hallitusten ja lautakuntain puheenjohtajiksi, jäseniksi ja varajäseniksi:

kaupunginvaltuuston vaalilautakuntaan: jäseniksi insinööri E. von Frenckellin, johtaja Y. Harvian ja herra U. Nurmisen sekä varajäseniksi ent. kansakoulunopettajan J. E. Janatuisen ja lääketieteenlisensiaatti U. Töttermanin;

rahatoimikamariin: jäseniksi ent. pankinjoht. G. Estlanderin, insinööri E. von Frenckellin, taloudenhoitaja A. Halmeen, pankkiylitarkastaja J. A. Levoniuksen, oikeusneuvosmies G. Leopoldin ja seppä A. Virran;

satamahallitukseen: jäseniksi kirjaltaja K. F. Hellgrenin, satamatyöntekijä K. Lahtisen, merenkulkuneuvos A. V. Lindbergin ja johtaja J. Pelinin sekä varapuheenjohtajaksi johtaja H. Ramsayn;

työnvälitystoimiston johtokuntaan: puheenjohtajaksi filosofiantohtori S. Ivalon, varapuheenjohtajaksi toimittaja A. E. Leinon, työnantajia edustaviksi jäseniksi johtaja W. Korhosen ja insinööri P. Kyreniuksen ja varalle kamreeri O. Tidermanin sekä työntekijöitä edustaviksi jäseniksi toimitsija E. Härmän ja toimittaja M. Paasivuoren sekä varalle maalari U. Nurmisen;

sosialilautakuntaan: jäseniksi johtaja Y. Harvian, rouva S. Lagerborg-Steniuksen, taloudenhoitaja H. Moision, toimittaja M. Paasivuoren, kirjelajittelija P. Rahikaisen, arkkitehti M. Välikankaan ja herra H. Öhmanin;

kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajiksi: kamreeri V. Apajalahden, maalarimestari H. A. Bergströmin, filosofianmaisteri A. Edbergin, konttoripäällikkö K. E. Grönlundin, seppä J. Hallan, johtaja P. E. Hallblomin, kirjaltaja F. Perhon, varastonhoitaja K. V. Saxellin ja filosofianmaisteri E. J. Warosen;

kaupungin kiinteän omaisuuden katselmusmiehiksi: varatuomari H. Munckin, puuseppä L. Salomaan, rakennusmestari G. Welroosin, arkkitehti U. Åbergin ja viilaaja F. A. Åkermanin;

kaupunginkassan tarkastusmiehiksi: kamreeri V. Hougbergin ja konttoristi E. Jokisen sekä varalle kamreeri S. Ehrstedtin ja tilintarkastaja J. E. Toiviaisen;

verotuslautakuntaan: jäseniksi ylireviisori Y. Ainion, vanhemman hallitussihteerin E. von Bonsdorffin, varatuomari B. von Fieandtin, maalarimestari A. Haanojan, maalarityöntekijä S. Heikkilän, varatuomari A. Hinnerichsenin, johtaja N. Kavaleffin, silittäjä H. Laineen, ompelija S. Lehtisen, hallitussihteeri K. A. A. Linturin, rappaaja H. Markkasen, työmies T. Mutikaisen, kauppaneuvos A. F. Nymanin, pankinjohtaja L. Paciuksen, konttoripäällikkö G. Pätysen, varatuomari U. Ruskin, veturinkuljettaja H. Rostedtin, kansakoulunopettaja J. A. Tarpilan, työnvälitysneuvoja T. Uskin, sorvari M. Waahteran ja verhoilija E. Väisäsen;

tutkijalautakuntaan: jäseniksi viilaaja H. Blomqvistin, protokollasihteeri G. W. Boijerin, kamarineuvos E. E. Enebergin, isännöitsijä C. F. Fagerholmin, ylikamreeri K. Lassilan, varastotyöntekijä N. Lehdon, puuseppä L. Salomaan ja hallitussihteeri I. Toivasen;

julkisivupiirustusten tarkastustoimikuntaan: jäseniksi professori O. Tarjanteen ja työnvälitysneuvoja T. Uskin;

[1]) Valt. pöytäk. 17 p. lokak. 21 §. — [2]) S:n 12 p. jouluk. 7 ja 8 §.

majoituslautakuntaan: puheenjohtajaksi everstiluutnantti I. Lydmanin, varapuheenjohtajaksi everstiluutnantti W. Calamniuksen ja jäseneksi uunityöntekijä K. G. Järvisen sekä varajäseniksi johtaja C. Neoviuksen ja kirvesmies A. Uusitalon;

holhouslautakuntaan: jäseneksi esittelijäneuvos I. Groundstroemin;

oikeusaputoimiston johtokuntaan: jäseniksi varatuomari S. Ilmasen, oikeusneuvosmies G. Leopoldin, varatuomari S. T. Mannermaan, varatuomari A. Salon ja rouva M. Schultz-Cajanderin;

urheilulautakuntaan: jäseniksi insinööri E. von Frenckellin, kirjaltaja A. Grönroosin, lääketieteenlisensiaatti K. Karin, verhoilija V. Lähteisen ja lääketieteenlisensiaatti U. Töttermanin;

raittiuslautakuntaan: jäseniksi herra J. H. Konttisen, insinööri F. Kreanderin ja herra R. Parviaisen sekä varajäseniksi herra V. Englundin ja johtaja J. Herajärven;

ammattioppilaslautakuntaan: puheenjohtajaksi kunnallisneuvos V. von Wrightin, varapuheenjohtajaksi varatuomari E. von Boehmin ja jäseniksi maalarimestari A. Haanojan, kultaseppä O. Lindroosin, kirjansitoja E. Merikosken ja kirjaltaja E. Virtasen sekä varajäseniksi viilaaja H. Blomqvistin, johtaja I. Renbergin ja puuseppä M. Rinteen;

palotoimikuntaan: jäseniksi viilaaja H. Blomqvistin, veturinkuljettaja F. Gröndahlin, johtaja G. Idströmin, insinööri I. Killisen ja työmies R. Reunasen;

kaupungin sairaalain hallitukseen: jäseniksi professori G. Beckerin, filosofiantohtori G. Hartwallin, dosentti F. Langenskiöldin, toimitsija A. Luostarisen ja järjestösihteeri E. Sallilan, minkä ohessa puheenjohtajaksi valittiin professori E. Sandelin ja varapuheenjohtajaksi dosentti K. F. Hirvisalo;

köyhäinhoitolautakuntaan: jäseniksi rouva E. Aallon, filosofianmaisteri H. Alleniuksen, ylijohtaja A. P. Arvelon, eversti O. Ehrströmin, filosofiantohtori J. af Forselleksen, rouva I. Grönstrandin, kouluhoitajatar L. Haganin, laulunopettajatar P. af Heurlinin, rouva E. Huttusen, toimittaja A. E. Leinon, aluelääkäri V. Leontjeffin, oikeusneuvosmies G. Leopoldin, taloudenhoitaja H. Moision, kansakoulunopettajatar O. Oinolan, rouva F. Pietikäisen ja herra A. Venäläisen sekä varajäseniksi kansakoululääkäri E. Alhon, pastori T. af Björkstenin, viilaaja H. Blomqvistin, herra E. Bäckströmin, kaupunginkätilö H. Edelmannin, tullipäällysmies A. Forsströmin, opettajatar I. Grönbergin, opettajatar E. Heikelin, herra J. Jokisen, rouva H. Kaukosen, herra E. Kervisen, pastori P. Mustalan, kirjastonapulainen A. Petterssonin, lääketieteenlisensiaatti A. Ruotsalaisen, pastori S. Sireniuksen, kirvesmies A. Uusitalon, lääketieteenlisensiaatti A. Wartiovaaran ja aluelääkäri L. Wetterstrandin, minkä ohessa puheenjohtajaksi valittiin ensimmäinen palomestari W. Bergström ja varapuheenjohtajaksi pianoteknikko J. Virtanen;

lastensuojelulautakuntaan: jäseniksi oikeusneuvosmies T. Nilssonin, kirjanpitäjä B. Tabellen, lääketieteenlisensiaatti U. Töttermanin, rouva L. Uurtamon ja professori A. Ylpön, minkä ohessa puheenjohtajaksi valittiin professori M. Ruuth ja varapuheenjohtajaksi rouva A. Huotari;

suomenkielisten kansakoulujen johtokuntaan: jäseniksi toimittaja P. Lönngrenin ja filosofiantohtori E. Railon;

ruotsinkielisten kansakoulujen johtokuntaan: jäseniksi herra Å. Lövbergin ja lehtori A. Mickwitzin;

kansanlastentarhain johtokuntaan: jäseniksi rouva T. Hanemannin,

rouva H. Jokisen, rouva T. Oksasen, lääketieteenlisensiaatti A. Ruotsalaisen ja kirkkoherra E. Wirénin;

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokuntaan: jäseniksi arkkitehti E. Fabritiuksen ja rouva F. Pietikäisen;

kaupunginkirjaston johtokuntaan: jäseniksi filosofiantohtori A. H. Bergholmin, toimittaja A. Huotarin, kirjaltaja V. Isolan, alikirjastonhoitaja H. E. Pippingin ja ylikirjastonhoitaja G. Schaumanin;

kaupunginmuseon johtokuntaan: jäseniksi filosofiantohtori J. Ailion, intendentti A. Hämäläisen ja yliarkkitehti M. Schjerfbeckin;

musiikkilautakuntaan: jäseniksi rouva E. von Frenckellin, vaatturi T. Hiekkarannan, kauppaneuvos A. Niklanderin, johtaja H. Ramsayn ja herra E. Salmisen;

kaupungin teknillisten laitosten hallitukseen: jäseniksi professori K. A. Ahlforsin, työmies Y. Lehtisen ja insinööri E. Schröderin sekä puheenjohtajaksi professori B. Wuolteen ja varapuheenjohtajaksi ylikonemestari V. V. Salovaaran;

kaupungin yleisten töiden hallitukseen: jäseniksi johtaja G. K. Bergmanin, pankinjohtaja T. Grotenfeltin, herra O. Martikaisen, monttööri O. V. Oksasen ja herra V. Riipisen sekä puheenjohtajaksi insinööri E. Moringin ja varapuheenjohtajaksi arkkitehti K. S. Kallion;

puhtaanapitohallitukseen: jäseniksi toimittaja A. Aallon, rakennusmestari A. Malmin, johtaja C. Neoviuksen ja rehtori M. Sergeliuksen; sekä

maatalouslautakuntaan: jäseniksi professori E. Ehrnroothin, pankinjohtaja M. Honkajuuren, kirvesmies A. Lindgrenin, varatuomari H. Munckin ja johtaja V. Tannerin.

Vanhempainneuvoston vaali. Kouluhallituksen kehoituksesta kaupunginvaltuusto valitsi [1]) vanhempainneuvoston Kulmakoulu-nimiselle kahdeksanluokkaiselle yhteiskoululle.

Jäsenten valitseminen yksityisten laitosten hallituksiin. Ammattienedistämislaitoksen säätiön hallituksen jäseniksi valittiin [2]) työnvälitysneuvoja T. Uski ja professori B. Wuolle sekä varalle filosofiantohtori G. Hartwall ja toimitsija E. Härmä.

Taideteollisuuskeskuskoulun johtokunnan jäseniksi valittiin [2]) filosofiantohtori J. Ailio ja professori A. Lindgren sekä heidän varamiehikseen kirjaltaja K. F. Hellgren ja arkkitehti W. Jung.

Kauppakorkeakoulun johtokuntaan valittiin [2]) jäseneksi pääjohtaja J. Castrén.

Sailors home'n hallituksen jäseneksi valittiin [2]) kamreeri V. Hougberg ja varajäseneksi filosofianmaisteri H. Allenius.

Valtuuston edustajaksi opiston Svenska handelshögskolan i Helsingfors hallitukseen valittiin [3]) lakitieteenkandidaatti G. Norrmén.

Lakimääräisten lautakuntain jäsenten vaali. Uudenmaan läänin maaherran vahvistettua Helsingin tulo- ja omaisuusverotuslautakunnan jäsenluvun kahdeksaksi kaupunginvaltuusto valitsi [4]) mainitun lautakunnan jäseniksi rakennusmestari W. Ekmanin, varatuomari B. von Fieandtin, kirjaltaja A. Karvosenojan ja konttoripäällikkö G. Pätysen sekä varajäseniksi vanhemman hallitussihteerin E. von Bonsdorffin, johtaja C. F. Mannerströmin, taloudenhoitaja H. Moision ja kansakoulunopettaja J. A. Tarpilan.

---

[1]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. 3 §. — [2]) S:n 12 p. jouluk. 7 §. — [3]) S:n 5 p. syysk. 53 §. — [4]) S:n 12 p. jouluk. 10 §.

Kunnallisvaalilain 3 §:n mukaisesti toimitettiin [1]) kunnallisvaalien keskuslautakunnan sekä kaupungin äänestysalueiden puheenjohtajain, varapuheenjohtajain ja jäsenten vaalit.

Kaupunginvaltuuston edustajat eri tilaisuuksissa. Norden-yhdistyksen Tukholman-piiri oli kehoittanut Helsingin kaupunkia lähettämään kaupunginvaltuuston puheenjohtajan tai jonkun muun siihen valitun henkilön kaupungin edustajaksi Tukholmassa tammikuun 30 p:nä—helmikuun 4 p:nä vietettävälle Tanskan viikolle, ja valtuusto päätti [2]) antaa valmisteluvaliokunnalleen toimeksi tehdä päätöksen edellä mainitun kutsun johdosta sekä, jos valiokunta katsoi sen tarpeelliseksi, valita viikolle edustajan.

Kaupungin saatua kutsun ottaa osaa Budapestissä kesäkuun 10—17 p:nä pidettävään III Suomalaisugrilaiseen kulttuurikokoukseen valmisteluvaliokunta oli kehoittanut vtua von Frenckelliä edustamaan kaupunkia mainitussa tilaisuudessa, minkä toimenpiteen kaupunginvaltuusto hyväksyi [3]).

Suomen satamaliiton hallitus ilmoitti, että Helsingissä marraskuun 24 p:nä pidettäisiin liittokokous, jossa käsiteltäisiin hallituksen laatimia ehdotuksia tarkistetuiksi satamamaksutariffeiksi, ja anoi, että kaupunginvaltuusto lähettäisi edustajia tähän kokoukseen. Tämän johdosta valtuusto antoi [4]) vttlle Lindforsille ja Ramsaylle sekä rahatoimenjohtaja V. Huplille ja satamalaitoksen johtajalle O. E. Jaatiselle tehtäväksi edustaa kaupunkia liittokokouksessa.

---

[1]) Valt. pöytäk. 13 p. kesäk. 3 §, 5 p. syysk. 3 § ja 28 p. marrask. 35 §. — [2]) S:n 11 p. tammik. 3 §. — [3]) S:n 13 p. kesäk. 12 §. — [4]) S:n 14 p. marrask. 24 §.

II. Rahatoimikamari.

Rahatoimikamarin puheenjohtajana toimi vuoden varrella kaupunginjohtaja ent. senaattori A. Castrén sekä hänen ollessaan estyneenä jompikumpi avustavista kaupunginjohtajista, insinööri J. W. Andersin tai johtaja V. A. Hupli. Kaupunginvaltuuston valitsemina kamarin jäseninä olivat filosofianmaisteri G. Estlander, taloudenhoitaja A. Halme, vanhempi oikeusneuvosmies G. Leopold, pankkiylitarkastaja J. A. Levonius, varatuomari O. Kauppi ja seppä A. Virta. Rahatoimikamarin jaostoon kuuluivat kaupunginjohtaja sekä kaksi kamarin jäsentä, jotka valittiin neljäksi kuukaudeksi kerrallaan [1]). Myöskin kansanpuistojen jaostoon kuuluivat kaupunginjohtaja ja kaksi jäsentä [1]).

Kanslianjohtajana toimi avustava kaupunginjohtaja Andersin. Sihteerinvirkoja hoitivat varatuomari A. Blomberg, ent. kaupunginarkkitehti K. Hård af Segerstad ja filosofianmaisteri H. Dalström; yksi sihteerinvirka oli sihteeri A. Ervastin tammikuun 1 p:nä erottua [2]) avoinna toukokuun 30 p:ään, jolloin siihen valittiin kamreeri A. Danielson. Notaarina oli filosofianmaisteri G. Brotherus, avustavana notaarina hovioikeudenauskultantti I. Nordberg ja kirjaajana neiti I. Heikel. Asiamiehenä oli varatuomari M. Wilskman ja asiamiesosaston notaarina varatuomari T. Törnblom. Kaupungin painatustöiden valvojana toimi ent. kirjapainonjohtaja T. J. Artman.

Rahatoimikamarilla oli vuoden varrella 109 ja kamarin jaostolla ja kansanpuistojen jaostolla 68 kokousta. Kamarin pöytäkirjain pykäläluku oli 6,419 ja lähetettyjen kirjeiden luku 1,608.

Rahatoimikamarin vuoden varrella käsittelemistä asioista mainitaan tässä seuraavat:

A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

1. *Kiinteän omaisuuden hankintaa ja kaupungille kuuluvan tuollaisen omaisuuden luovutusta koskevat kysymykset.*

Kiinteistöjen osto [3]). Rahatoimikamari hyväksyi [4]) asiamies M. Wilskmanin laatiman ehdotuksen kauppakirjaksi, jolla tilanomistaja E. Gärkman möi kaupungille omistamansa Korpaksen tilan.

---

[1]) Ks. tätä kert. s. 262. — [2]) S:n s. 139. — [3]) Ks. myös tätä kert. s. 10. — [4]) Rkmrin pöytäk. 9 p. maalisk. 389 §.

Rahatoimikamarin kehoituksesta [1]) asiamies M. Wilskman oli laatinut ehdotukset Aktiebolaget Brändö villastad osakeyhtiön omistamien maa- ja vesialueiden sekä Brändö spårvägsaktiebolag yhtiön omistamien kahden sillan lunastamista koskeviksi kauppakirjoiksi. Kamari hyväksyi [2]) nämä ehdotukset ja kauppakirjat allekirjoitettiin [3]) kesäkuun 6 p:nä. Ostettujen maa- ja vesialueiden valvonta uskottiin [3]) rakennuskonttorille. Asiamiehelle annettiin [3]) tehtäväksi merkitä rahatoimikamarin notariaattiluetteloon ja kaupungin kiinteistökirjaan ne vuokrasopimukset, jotka kaupan johdosta siirtyivät kaupungille.

Kaupunginvaltuuston päätettyä [4]) ostaa Malminkadun tontin n:o 9 rahatoimikamarin asiamies oli laatinut ehdotuksen kaupungin ja tontin omistajan, A. Ch. Tolkkilan perillisten, väliseksi kauppakirjaksi, ja kamari hyväksyi [5]) tämän ehdotuksen samoinkuin sopimuksen, että tontin kauppahinta suoritettaisiin joulukuun 1 p:nä.

Samaten rahatoimikamari hyväksyi [6]) asiamiehen ehdotuksen kauppakirjaksi, jolla kauppias W. Wolotinen möi kaupungille omistamansa Lapinlahdenkadun tontin n:o 4, jonka kauppahinta niinikään suoritettaisiin joulukuun 1 p:nä.

Edelleen rahatoimikamari päätti [7]) hyväksyä asiamiehen ehdotuksen kauppakirjaksi, jolla kauppias G. Jankes möi kaupungille omistamansa Pakinkylän palstan. Kauppahinta oli suoritettava joulukuun 1 p:nä ja myyjä oikeutettiin käyttämään palstalla olevaa pientä huvilarakennusta syyskuun 1 p:ään 1929.

Erästä Pukinmäen palstaa koskevan kauppakirjan laatiminen. Rahatoimikamari päätti [8]) laatia herra F. Hj. Öhrnbergille Helsingin pitäjän Malmin kylässä sijaitsevaan Boxbackan yksinäisrälssitaloon kuuluvan, Bäcksängen n:o 12 nimisen maa-alueen kauppakirjan, sittenkuin oli selvitetty, että alue vuonna 1918 oli siirtynyt herra Öhrnbergin haltuun herra J. E. Salmelta, joka heinäkuun 19 p:nä 1916 laaditun kauppasopimuksen mukaan oli lunastanut sen Boxbacka aktiebolag yhtiöltä, sekä että herra Öhrnberg jo vuonna 1919 oli suorittanut edellä mainitussa kauppakirjassa määrätyt kauppahinnan osamaksut.

Tuomarinkylän kartanon kauppakirjat. Vuonna 1917 konsuli J. Kavaleff tarjosi kaupungin lunastettavaksi Tuomarinkylän (Domarby) kartanon, johon kuului m. m. Nystuga-niminen verotila R. N. 3^{243}. Kauppa tehtiinkin [9]), ja kaupunki otti tilan haltuunsa. Erehdyksestä jäi kuitenkin mainittu Nystuganiminen tila erikseen mainitsematta kauppakirjassa, ja konsuli Kavaleff kieltäytyi allekirjoittamasta kauppakirjasta unohtunutta maa-aluetta koskevaa lisäsopimusta, joka oli tarpeellinen, jotta kaupunki voisi saada siihen lainhuudatuksen. Tämän johdosta rahatoimikamari antoi [10]) kaupunginjohtaja A. Castrénille ja asiamies M. Wilskmanille tehtäväksi neuvotella konsuli Kavaleffin kanssa kysymyksen järjestämisestä sovinnollista tietä sekä siinä tapauksessa, ettei sopimusta saataisi aikaan, esitellä asian uudestaan, jolloin kamari ratkaisisi, oliko konsuli Kavaleff haastettava oikeuteen, jotta kaupungille kuuluva Nystuga-nimisen tilan omistusoikeus saataisiin todistetuksi.

Myydyt tontit. Rahatoimikamari möi vuoden varrella alla mainitut tontit:

---

[1]) Rkmrin pöytäk. toukok. 11 p. 845 §. — [2]) S:n 5 p. kesäk. 1,006 §. — [3]) S:n 8 p. kesäk. 1,011 §. — [4]) Ks. tätä kert. s. 16. — [5]) Rkmrin pöytäk. 30 p. marrask. 2,123 §. — [6]) S:n 30 p. marrask. 2,124 §. — [7]) S:n 30 p. marrask. 2,125 §. — [8]) S:n 29 p. syysk. 1,589 §. — [9]) Ks. v:n 1917 kert. s. 16. — [10]) Rkmrin pöytäk. 6 p. maalisk. 371 §.

Korttelin numero.	Katu.	Tontin numero.	Ostaja.	Tontin pinta-ala, m².	Huutokauppahinta, Smk.
359	Aleksis Kiven katu	2	Varatuomari M. Olsson [1]	1,196.732	1,300,000 —
359	»	4		1,072.500	550,000 —
359	»	6		1,457.326	750,000 —
359	»	8		1,469.780	750,000 —
359	»	10		1,071.067	750,000 —
326	Castréninkatu	28	Arkkitehti U. Åberg [1]	1,537.725	1,200,000 —
335	Fleminginkatu	10	Rakennusmestari F. Katajavuori [2]	1,480.900	1,100,000 —
339	»	12	Herra O. Tanner [3]	1,366.130	975,000 —
338 a	»	13	Herra E. Eklund [4]	1,066.750	700,000 —
339	»	14	Isännöitsijä J. O. Rinne [5]	1,325.350	1,000,000 —
338 a	»	15	Maanmittausinsinööri V. Harkko [6]	1,246.000	700,000 —
338 a	Helsinginkatu	14	Herra J. Reunanen [7]	1,205.192	850,000 —
326	»	22	Herra V. Lundin [8]	1,167.900	1,200,000 —
326	»	24	Herra A. J. Antikainen [9]	1,749.000	1,500,000 —
340	Hämeenkatu	37	Eläinlääkäri L. Gröndahl [4]	1,245.664	2,065 000 —
340	»	39	Asunto-osakeyhtiö Kalliorinne [4]	1,415.900	2,205,000 —
429	Ilmarinkatu	6	Rakennusmestari T. Pajunen [10]	594.000	940,000 —
41	Kaisaniemenkatu	2	Henkivakuutusosakeyhtiö Pohja [7]	909.802	6,500,000 —
38 a	»	7	Toiminimi Kehä, Pölhö & Kumpp. [11]	1,723.300	14,000,000 —
38 a	»	8	Osakeyhtiö Kaisanlinna [11]	993.219	5,500,000 —
38 a	»	9	Kiinteimistö osakeyhtiö Kaisaniemenkatu n:o 4 [11]	802.187	4,893,000 —
37	»	11	Insinööri Y. E. A. Rannikko [7]	1,042.666	5,200,000 —
37	»	13	Herra O. K. O. Rannikko [11]	902.600	5,131,000 —
37	»	15	Eläkelaitos Elonvara [7]	847.773	5,100,000 —
326	Kaarlonkatu	10	Rakennusmestari A. Salovaara [7]	1,190.638	1,524,000 —
346	Pengerkatu	22	Herrat E. Niemi ja V. L. Mattila [3]	1,169.803	750,000 —
343	»	25	Rakennusmestari M. Lillsund [12]	1,417.500	700,000 —
343	»	27	Rakennusmestari E. Törnkvist [13]	1,298.265	600,000 —
359	»	32	Varatuomari M. Olsson [1]	1,466.122	750,000 —
517	Tavaststjernankatu	9	Pankinjohtaja J. K. Paasikivi [14]	1,668.500	300,000 —

Kaisaniemenkadun tontti n:o 9. Urakoitsija O. Kiviranta oikeutettiin [15] panettamaan alkuun rakennustyöt Kaisaniemenkadun tontilla n:o 9, jonka hän oli huutanut erään yhtiön laskuun, siitä huolimatta, ettei kauppakirjaa voitu laatia, ennenkuin anottu II kaupunginosan korttelia n:o 38 a koskeva kaupunginasemakaavanmuutos oli vahvistettu.

Kaisaniemenkadun tontti n:o 7. Rahatoimikamari teki [16] seuraavan sopimuksen toiminimen Kehä, Pölhö & Kumpp. kanssa, joka toukokuun 30 p:nä 1928 toimitetussa huutokaupassa oli perustettavan yhtiön laskuun huutanut valtioneuvoston vahvistettavaksi lähetettyyn kaupunginasemakaavan muu-

[1]) Rkmrin pöytäk. 10 p. huhtik. 596 §. — [2]) S:n 6 p. maalisk. 366 §. — [3]) S:n 27 p. maalisk. 512 §. — [4]) S:n 3 p. huhtik. 565 §, 20 p. huhtik. 689 § ja 10 p. heinäk. 1,169 §. — [5]) S:n 24 p. heinäk. 1,251 §. — [6]) S:n 28 p. helmik. 312 §. — [7]) S:n 22 p. toukok. 911 §. — [8]) S:n 26 p. kesäk. 1,108 §. — [9]) S:n 10 p. heinäk. 1,169 §. — [10]) S:n 7 p. helmik. 196 §. — [11]) S:n 30 p. toukok. 973 §. — [12]) S:n 21 p. helmik. 271 §. — [13]) S:n 20 p. maalisk. 474 §. — [14]) S:n 6 p. marrask. 1,856 §. — [15]) S:n 8 p. kesäk. 1,018 §. — [16]) S:n 1 p. kesäk. 976 § ja rkmrin jston pöytäk. 19 p. kesäk. 4,227 §.

tosehdotukseen korttelin n:o 38 a tontiksi n:o 7 merkityn, Kaisaniemenkadun varrella sijaitsevan tontin sillä olevine rakennuksineen.

Toiminimellä on oikeus ottaa haltuunsa ne mainittujen rakennusten huoneistot, jotka ovat vapaina tai vapautuvat kesäkuun 1 p:n jälkeen sekä toimituttaa niissä tarpeellisiksi havaitsemansa korjaukset;

toiminimellä on oikeus jo ennen kiinteistön vastaanottoa lukea hyväkseen sen toimesta korjatuista huoneistoista ehkä saatavat vuokrat;

toiminimellä on oikeus suorittaa korjauksia muissakin kuin edellä mainituissa huoneistoissa, mikäli vuokralaiset antavat siihen suostumuksensa;

talon isännöitsijä kantaa kaikki huoneistojen vuokrat;

jos puheena oleva kiinteistönkauppa jostakin syystä raukeaa, jäävät edellä mainittujen korjausten kustannukset toiminimen vahingoksi, kun taas kaikki vuokrat tulevat kaupungille.

Muuten tämä sopimus ei muuta huutokauppatilaisuudessa vahvistettuja kauppaehtoja.

Tontin lunastaminen ilman huutokauppaa. Rahatoimikamari päätti [1]) sanomalehdistössä julkaistavalla kuulutuksella kehoittaa niitä vuokraajia, jotka katsoivat itsellään olevan oikeuden ilman huutokauppaa lunastaa vuokra-alueensa omikseen, viimeistään toukokuun 12 p:nä 1928 esittämään tätä koskevat vaatimuksensa.

Tonttiluettelo. Rahatoimikamari hyväksyi [2]) laaditun myytäväksi tarjottavien tonttien luettelon. Luovutusehdot pysyisivät muuttumattomina vuoden ensimmäisen neljänneksen ja kaupunginvaltuustolle oli hyvissä ajoin tehtävä esitys niihin tämän jälkeen tehtävistä muutoksista.

Rakennuskonttoria kehoitettiin [3]) laatimaan ja lähettämään kamarille niitä vuokra-alueita koskeva kartta, jotka sijaitsivat kertomusvuonna myytäväksi tarjottavilla tonteilla, sekä ilmoittamaan kamarille, millaisin ehdoin kyseelliset alueet oli annettu vuokralle.

Maan pakkolunastaminen Imatran voimalaitoksen tarpeisiin. Valtion koskivoimatoimisto ilmoitti, että aikaisemmin tehdyssä anomuksessa [4]) saada pakkolunastaa maata Imatran voimalaitoksen tarpeisiin erehdyksestä ei mainittu Oulunkylän kunnan alueelta tarvittavaa maata, minkä vuoksi näiden alueiden hankkimiseksi oli ryhdyttävä uuteen pakkolunastustoimitukseen. Tämä koskisi myöskin Helsingin kaupungin omistamiin tiloihin Landboas R. N. 1, Monsas R. N. 2 [1] ja 2 [2] sekä Nybondas R. N. 5 [1] ja 5 [2] kuuluvaa maata, ja rahatoimikamari päätti [5]) edellä mainitun toimiston tiedustelun johdosta ilmoittaa, ettei kaupungilla ollut mitään huomauttamista pakkolunastusta vastaan.

Kaupungin ja valtion välinen tilusvaihto. Toteutettaessa kaupungin ja valtion välistä suurta tilusvaihtoa [6]) valtio vaati itselleen kaupungin luovuttamien ammuskellarien lisäksi niiden ympäriltä suurehkot maakaistaleet, jotka tarvittaisiin vartiointi- ja turva-alueeksi. Rahatoimikamari päätti [7]) myöntyä valtion vaatimukseen 5,66 ha:n laajuisen Viikin latokartanon alueen suhteen, kuitenkin vasta kaupunginvaltuuston valmisteluvaliokunnan annettua siihen suostumuksensa [8]).

Käpylän paloasema. Käpylän kortteli n:o 885 varattiin [9]) Käpylän paloaseman paikaksi.

---

[1]) Rkmrin jstn pöytäk. 18 p. huhtik. 3,454 §. — [2]) Rkmrin pöytäk. 13 p. tammik. 69 §. — [3]) S:n 20 p. tammik. 110 §. — [4]) Ks. v:n 1927 kert. s. 145. — [5]) Rkmrin pöytäk. 9 p. marrask. 1,905 §. — [6]) Ks. v:n 1927 kert. s. 20. — [7]) Rkmrin pöytäk. 5 p. kesäk. 985 §. — [8]) S:n 8 p. kesäk. 1,042 §. — [9]) S:n 13 p. huhtik. 646 §.

2. *Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta sekä tilapäistä käyttöoikeutta koskevat asiat.*

Viikin latokartanon vuokralleotto. Rahatoimikamari päätti [1]) periaatteellisesti, että kaupunki ottaisi Viikin latokartanon vuokralle vuoden ajaksi edellyttäen, että saatiin aikaan hyväksyttävät vuokraehdot. Maatalouskonttorille annettiin tehtäväksi neuvotella kysymyksestä asianomaisten valtionviranomaisten kanssa sekä aikanaan alistaa neuvottelun tulos kamarin tutkittavaksi ja ratkaistavaksi.

Kumpulan omakotitonttien vuokramaksut. Rahatoimikamari vahvisti [2]) niille Kumpulan omakotialueen eteläosan tonteille, jotka edelleen olivat vapaat luovutettaviksi, sekä saman alueen pohjoisosassa oleville uusille tonteille uudet, jonkin verran korotetut vuokramaksut.

Puodinkylän tilan vuokralleanto. Maatalouslautakunta oikeutettiin [3]) huolehtimaan Puodinkylän (Botbyn) tilan vuokraamisesta kokonaisena sekä laatimaan ja allekirjoittamaan sitä koskevat sopimukset ehdoin, etteivät ne koskeneet pitempää aikaa kuin viittä vuotta, että niiden laatimisessa noudatettiin kamarin vahvistamia [4]) vuokrasopimuskaavakkeita sekä että vuokramaksu suoritettiin käteisesti.

Erään Pakinkylän palstan vuokralleanto. Kallioniitty-niminen Helsingin pitäjän Pakinkylässä sijaitseva palsta R. N. 3^{149} vuokrattiin [5]) lihakauppias A. Kuusikille maaliskuun 5 p:stä lukien kolmen kuukauden irtisanomisajoin ja 100 markan vuosivuokrasta. Samalla pidennettiin määräaika, jonka kuluessa herra Kuusikilla oli oikeus kuljettaa pois palstalla olevat rakennukset ja ruokamulta, vuokrakauden loppuun.

Erään Pukinmäen alueen vuokralleanto. Maatalouslautakunta oikeutettiin [6]) kuuden kuukauden irtisanomisajoin vuokraamaan halkokauppias R. Virtaselle halkovarastopaikaksi eräs 600 m²:n laajuinen Pukinmäen alue.

Korpaksen tilan vuokralleanto. Korpaksen tila vuokrattiin [7]) Aktiebolaget M. G. Stenius osakeyhtiölle 5 vuodeksi lukien marraskuun 1 p:stä 36,000 markan vuosivuokrasta ja muuten kaupungin vuokralle antamia maatiloja koskevin ehdoin sellaisin lisäyksin, että vuokraajan tuli pitää kunnossa ja korjauttaa rakennukset ja aidat, mihin tarkoitukseen maatalouslautakunnan kuitenkin tarvittaessa tuli toimittaa puuaineet.

Samalla annettiin maatalouslautakunnalle toimeksi valvoa Korpaksen tilan hoitoa. Kaupunginagronoomi A. J. Tamminen määrättiin edustamaan kaupunkia tilalla pidettävässä lähtö- ja tulokatselmuksessa, kun taas sähkölaitos sai tehtäväkseen arvioida sillä olevat entiselle omistajalle kuuluvat sähkölaitteet niiden mahdollista lunastamista varten.

Koulutontin vuokralleanto Oulunkylästä. Oulunkylän kunnalle vuokrattiin [8]) 4,320 m²:n laajuinen Oulunkylän alue joulukuun 31 p:ään 1972 4,000 markan vuosivuokrasta. Alueelle rakennettaisiin talo ruotsinkielistä kansakoulua varten.

Lammassaaren vuokralleanto. Lammassaari vuokrattiin [9]) raittiusyhdistys Koitolle maaliskuun 14 p:ään 1929 500 markan maksusta.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 7 p. jouluk. 2,177 §. — [2]) S:n 7 p. jouluk. 2,190 §. — [3]) S:n 24 p. huhtik. 719 §. — [4]) S:n 27 p. huhtik. 729 §. — [5]) S:n 6 p. maalisk. 374 §. — [6]) S:n 16 p. maalisk. 455 §. — [7]) S:n 19 p. lokak. 1,741 ja 1,741 a §§. — [8]) S:n 14 p. syysk. 1,495 §. — [9]) S:n 18 p. toukok. 907 §.

Maatalouskoelaitos oikeutettiin [1]) 5 vuoden aikana maksutta käyttämään kokeilutarkoituksiin erinäisiä Oulunkylän alueita.

Toivolan koulukoti. Toivolan koulukodille vuokrattiin [2]) n. 1 ha peltomaata Oulunkylän ja Pakinkylän rajalta 750 markan vuosimaksusta, joka oli suoritettava maatalouskonttoriin. Samalla koulukoti oikeutettiin omiin tarpeisiinsa ottamaan alueelta hiekkaa ja multaa.

Vuokralle annetut asuntotontit ja -alueet. Rahatoimikamari teki seuraavat asuntotarkoituksiin käytettävää maata koskevat vuokrasopimukset:

Tiluksen nimi.	Vuokraajan nimi.	Vuokrakausi päättyy.	Vuotuinen vuokramaksu, Smk.
Humalisto, kortt. n:o 505 palsta n:o 4	Filosofiantohtori J. Jännes [3])	3 kk. irtis.	27,000 —
S:n kortt. 505 palsta n:o 5		1 v:n irtis.	32,400 —
Hämeentie, kortt. n:o 650 tontti n:o 67	Asunto-osakeyhtiö It. Viertotie 67 [4])	1929, jouluk. 31	45,000 —
		1934, jouluk. 31	45,500 —
		1944, jouluk. 31	56,000 —
		1954, jouluk. 31	70,000 —
		1964, jouluk. 31	85,000 —
		1974, jouluk. 31	100,000 —
		1984, jouluk. 31	120,000 —
		1999, jouluk. 31	145,000 —
Kumpula, kortt. n:o 933 tontti n:o 61	Kauppias A. Meriluoto [5])	1935, kesäk. 1	840 —
		1945, kesäk. 1	1,260 —
		1955, kesäk. 1	1,575 —
		1965, kesäk. 1	1,900 —
		1980, kesäk. 1	2,200 —
S:n kortt. n:o 933 tontti n:o 63	Monttööri J. Kettunen [6])	1980, kesäk. 1	Kuten edell.
S:n „ „ 933 „ „ 65	Kirvesmies J. J. Elo [7])	1980, kesäk. 1	Kuten edell.
S:n „ „ 933 „ „ 67		1980, kesäk. 1	Kuten edell.
S:n „ „ 933 „ „ 69		1980, kesäk. 1	Kuten edell.
S:n „ „ 933 „ „ 71		1980, kesäk. 1	Kuten edell.
S:n „ „ 932 „ „ 64	Autonkuljettaja A. Wahlroos [8])	1935, kesäk. 1	980 —
		1945, kesäk. 1	1,470 —
		1955, kesäk. 1	1,835 —
		1965, kesäk. 1	2,200 —
		1980, kesäk. 1	2,570 —
S:n „ „ 932 „ „ 66	S:n s:n [8])	1980, kesäk. 1	Kuten edell.
S:n „ „ 935 „ „ 41	Kirvesmies J. Mäkelä [9])	1935, kesäk. 1	1,000 —
		1945, kesäk. 1	1,500 —
		1955, kesäk. 1	1,875 —
		1965, kesäk. 1	2,250 —
		1980, kesäk. 1	2,625 —
S:n „ „ 935 „ „ 47	Kirvesmies G. Tallgren [10])	1980, kesäk. 1	Kuten edell.
S:n „ „ 936 „ „ 16	Varastonhoitaja H. Pajunen [11]); sopimus sittemmin purettu [12])	1980, kesäk. 1	Kuten edell.
S:n „ „ 936 „ „ 16	Kivityöntekijä A. Hanganpää [13])	1980, kesäk. 1	Kuten edell.

[1]) Rkmrin pöytäk. 10 p. helmik. 221 §. — [2]) Rkmrin jstn pöytäk. 3 p. heinäk. 4,471 §. — [3]) Rkmrin pöytäk. 2 p. maalisk. 359 §. — [4]) S:n 10 p. heinäk. 1,182 §; ks. v:n 1925 kert. s. 163. — [5]) Rkmrin jstn pöytäk. 18 p. tammik. 2,647 §. — [6]) S:n 18 p. tammik. 2,649 §. — [7]) S:n 15 p. helmik. 2,925 § ja 19 p. syysk. 5,247 §. — [8]) S:n 1 p. helmik. 2,778 §. — [9]) S:n 28 p. maalisk. 3,297 §. — [10]) S:n 3 p. lokak. 5,330 §. — [11]) S:n 14 p. maalisk. 3,184 §. — [12]) S:n 14 p. elok. 4,758 §. — [13]) S:n 17 p. lokak. 5,566 §.

Kumpula, kortt. n:o 936 tontti n:o 18						Varastonhoitaja H. Pajunen [1]	1980, kesäk. 1		Kuten edell.
S:n kortt. n:o 936 tontti n:o 20						Torikauppias E. A. Sahlström [2]	1980, kesäk. 1		Kuten edell.
S:n	„	„	936	„	„ 24	Muurari E. Linna [3]	1980, kesäk. 1		Kuten edell.
S:n	„	„	937	„	„ 31	Kirvesmies S. Salo [4]	1980, kesäk. 1		Kuten edell.
S:n	„	„	937	„	„ 33	Kadunlask. Y. Lehtovaara [5]	1980, kesäk. 1		Kuten edell.
S:n	„	„	937	„	„ 37	Yövartija J. Hokkanen [6]	1980, kesäk. 1		Kuten edell.
S:n	„	„	940	„	„ 36	Vahtimestari G. Nordberg [7]	1935, kesäk. 1	1,200	—
							1945, kesäk. 1	1,800	—
							1955, kesäk. 1	2,250	—
							1965, kesäk. 1	2,700	—
							1980, kesäk. 1	3,150	—
S:n	„	„	927	„	„ 73	Muurari E. Linna [8]	1940, kesäk. 1	1,200	—
							1950, kesäk. 1	1,800	—
							1960, kesäk. 1	2,250	—
							1970, kesäk. 1	2,700	—
							1980, kesäk. 1	3,200	—
S:n	„	„	927	„	„ 81	Maalari J. A. Lehtonen [8]	1980, kesäk. 1	Kuten edell.	
S:n	„	„	924	„	„ 11	Poliisikonstaapeli I. I. Hanganpää [8]	1940, kesäk. 1	1,500	—
							1950, kesäk. 1	2,250	—
							1960, kesäk. 1	2,800	—
							1970, kesäk. 1	3,400	—
							1980, kesäk. 1	4,000	—
S:n	„	„	934	„	„ 49	Työväenasunto- osakeyhtiö Turvala [9]	1935, kesäk. 1	1,600	—
							1945, kesäk. 1	2,400	—
							1955, kesäk. 1	3,000	—
							1965, kesäk. 1	3,600	—
							1980, kesäk. 1	4,200	—
S:n	„	„	934	„	„ 51	S:n s:n [9]	1980, kesäk. 1	Kuten edell.	
S:n	„	„	943	„	„ 7	Lasinleikkaaja F. V. Rasi [10]	1980, kesäk. 1	Kuten edell.	
S:n	„	„	932	„	„ 51	Kirvesmies T. Kuusela [8]	1940, kesäk. 1	1,720	—
							1950, kesäk. 1	2,580	—
							1960, kesäk. 1	3,225	—
							1970, kesäk. 1	3,870	—
							1980, kesäk. 1	4,520	—
S:n	„	„	932	„	„ 53	Kirvesmies E. Leppänen [8]	1980, kesäk. 1	Kuten edell.	
S:n	„	„	940	„	„ 8	Asunto-osakeyhtiö Rauhala [11]	1935, kesäk. 1	1,800	—
							1945, kesäk. 1	2,700	—
							1955, kesäk. 1	3,350	—
							1965, kesäk. 1	4,000	—
							1980, kesäk. 1	4,600	—
S:n	„	„	933	„	„ 73	Bostadsaktiebolaget Gumtäckt 73 [12]	1935, kesäk. 1	3,250	—
							1945, kesäk. 1	5,200	—
							1955, kesäk. 1	6,500	—
							1965, kesäk. 1	7,800	—
							1980, kesäk. 1	9,100	—
S:n	„	„	941	„	„ 14	Asunto-osakeyhtiö Limingantie 14 [13]	1935, toukok. 31	4,000	—
							1945, toukok. 31	6,000	—
							1955, toukok. 31	7,500	—
							1965, toukok. 31	9,000	—
							1980, toukok. 31	11,000	—
S:n	„	„	944	„	„ 12	Osakeyhtiö Limingantie n:o 12 [14]	1980, kesäk. 1	Kuten edell.	

[1]) Rkmrin jstn pöytäk. 14 p. elok. 4,758 §. — [2]) S:n 9 p. toukok. 3,769 §. — [3]) S:n 18 p. tammik. 2,646 §. — [4]) S:n 28 p. maalisk. 3,296 §. — [5]) S:n 30 p. toukok. 3,995 §. — [6]) S:n 7 p. elok. 4,711 §. — [7]) S:n 7 p. elok. 4,710 §. — [8]) Rkmrin pöytäk. 14 p. jouluk. 2,238 §. — [9]) Rkmrin jstn pöytäk. 5 p. syysk. 4,928 §. — [10]) S:n 1 p. helmik. 2,781 §. — [11]) S:n 14 p. maalisk. 3,183 §. — [12]) S:n 5 p. kesäk. 4,037 §. — [13]) S:n 18 p. tammik. 2,648 §. — [14]) S:n 15 p. helmik. 2,924 §.

Käpylä, kortt. n:o 821 tontti n:o 1	Asunto-osakeyhtiö Pohjolankatu 1 A [1])	1937, jouluk. 31	40,000	—
		1947, jouluk. 31	50,000	—
		1957, jouluk. 31	65,000	—
		1967, jouluk. 31	80,000	—
		1977, jouluk. 31	95,000	—
		1987, jouluk. 31	115,000	—
		1999, jouluk. 31	135,000	—
S:n kortt. n:o 824 tontti n:o 14	Helsingin kaupungin evankelis-luterilaiset seurakunnat [2])	1999, tammik. 1	32	25
S:n „ „ 826 „ „ 37	Helsingin puhelinyhdistys [3])	1934, jouluk. 31	1,000	—
		1944, jouluk. 31	1,500	—
		1954, jouluk. 31	1,875	—
		1964, jouluk. 31	2,250	—
		1974, jouluk. 31	2,625	—
S:n „ „ 861 „ „ 16	Kirvesmies V. V. Wiman [4])	1936, jouluk. 31	1,000	—
		1946, jouluk. 31	1,500	—
		1956, jouluk. 31	1,875	—
		1966, jouluk. 31	2,250	—
		1976, jouluk. 31	2,625	—
S:n „ „ 891 „ „ 10	Kirvesmies L. Kuusisto [5])	1935, toukok. 31	1,400	—
		1945, toukok. 31	2,000	—
		1955, toukok. 31	2,500	—
		1965, toukok. 31	3,000	—
		1975, toukok. 31	3,500	—
		1985, toukok. 31	4,000	—
S:n „ „ 891 „ „ 12	Kirvesmies V. V. Korvenranta [6])	1985, toukok. 31	Kuten edell	
S:n „ „ 891 „ „ 8	Kirvesmies E. A. Syrén [7])	1935, toukok. 31	1,500	—
		1945, toukok. 31	2,250	—
		1955, toukok. 31	2,800	—
		1965, toukok. 31	3,300	—
		1975, toukok. 31	3,800	—
		1985, toukok. 31	4,300	—
S:n „ „ 862 „ „ 29	Herra J. F. Martin [8])	1932, jouluk. 31	1,600	—
		1942, jouluk. 31	2,400	—
		1952, jouluk. 31	3,000	—
		1962, jouluk. 31	3,600	—
		1972, jouluk. 31	4,200	—
Reijola, huvilapalsta n:o 13, Rödbacken	Leskirouva E. Winberg [9])	6 kk. irtis.	1,000	—
Reimars, kortt. n:o 21 tontti n:o 1	Työmies M. Merilä [10])	1937, jouluk. 31	1,000	—
		1947, jouluk. 31	1,200	—
		1957, jouluk. 31	1,400	—
		1967, jouluk. 31	1,600	—
		1970, jouluk. 31	1,800	—
S:n kortt. n:o 24 tontti n:o 4	Herra J. V. Bom [11])	1970, jouluk. 31	600	—
			20 % korot. joka 10:s vuosi	
S:n „ „ 28 „ „ 5	Kirvesmies D. Karén [12])	1970, jouluk. 31	Kuten edell.	
S:n „ „ 24 „ „ 3	Puuseppä P. Vatanen [13])	1970, jouluk. 31	700	—
			20 % korot. joka 10:s vuosi	

[1]) Rkmrin pöytäk. 1 p. toukok. 754 §. — [2]) Rkmrin jstn pöytäk. 24 p. heinäk. 4,598 §. — [3]) Rkmrin pöytäk. 17 p. helmik. 265 §; ks. v:n 1927 kert. s. 27. — [4]) Rkmrin jstn pöytäk. 19 p. syysk. 5,246 §. — [5]) S:n 1 p. helmik. 2,779 §. — [6]) S:n 1 p. helmik. 2,780 §. — [7]) S:n 5 p. jouluk. 6,356 §. — [8]) Rkmrin pöytäk. 2 p. maalisk. 352 §; vrt. v:n 1927 kert. s. 156. — [9]) Rkmrin jstn pöytäk. 1 p. helmik. 2,770 §; ks. v:n 1927 kert. s. 155. — [10]) Rkmrin pöytäk. 9 p. marrask. 1,966 §. — [11]) Rkmrin jstn pöytäk. 10 p. heinäk. 4,565 §. — [12]) S:n 10 p. heinäk. 4,566 §. — [13]) S:n 4 p. tammik. 2,507 §.

Reimars, kortt. n:o 24 tontti n:o 6	Ratavartija A. Kontturi [1]	1970, jouluk. 31	Kuten edell.	
Taipale, palsta n:o 11	Leipuri S. Gromoffin perilliset [2]	1 kk. irtis.	1,400	—
S:n palsta n:o 12	Herra J. Hellsten [3]	1 kk. irtis.	2,400	—
Toukola, kortt. n:o 904 tontti n:o 13	Toukolan oma-koti osakeyhtiö [4]	1934, jouluk. 31	1,000	—
		1944, jouluk. 31	2,000	—
		1954, jouluk. 31	3,000	—
		1964, jouluk. 31	4,000	—
		1974, jouluk. 31	5,000	—
S:n kortt. n:o 913 tontti n:o 13	Kirjaltaja A. H. Laajanen [5]	1930, kesäk. 1	500	—
		1940, kesäk. 1	1,500	—
		1950, kesäk. 1	1,875	—
		1960, kesäk. 1	2,250	—
		1970, kesäk. 1	2,625	—
		1980, kesäk. 1	3,000	—
Vallila, kortt. n:o 539 tontti n:o 18	Asunto-osakeyhtiö Pakaankatu 18 [6]	1934, jouluk. 31	20,000	—
		1944, jouluk. 31	26,000	—
		1954, jouluk. 31	32,000	—
		1964, jouluk. 31	38,000	—
		1974, jouluk. 31	45,000	—
		1984, jouluk. 31	53,000	—
		1999, jouluk. 31	65,000	—
S:n kortt. n:o 548 tontti n:o 20	Osakeyhtiö Pakaankatu 20 [7]	1934, jouluk. 31	28,000	—
		1944, jouluk. 31	36,000	—
		1954, jouluk. 31	46,000	—
		1964, jouluk. 31	56,000	—
		1974, jouluk. 30	66,000	—
		1984. jouluk. 31	76,000	—
		1999, jouluk. 31	90,000	—
S:n „ „ 549 „ „ 27	Sörnäisten työväenyhdistys [8]	1937, jouluk. 31	30,000	—
		1947, jouluk. 31	40,000	—
		1957, jouluk. 31	50,000	—
		1967, jouluk. 31	60,000	—
		1977, jouluk. 31	70,000	—
		1987, jouluk. 31	80,000	—
		1999. jouluk. 31	90,000	—
S:n „ „ 555 „ „ 16	Helsingin kaupungin rakennusosakeyhtiö n:o 3 [9]	1937, jouluk. 31	25,000	—
		1944, jouluk. 31	65,000	—
		1954, jouluk. 31	80,000	—
		1964, jouluk. 31	95,000	—
		1974, jouluk. 31	110,000	—
		1984, jouluk. 31	130,000	—
		1999, jouluk. 31	160,000	—
S:n „ „ 582 tontit n:ot 8, 10, 43 ja 45	Asunto-osakeyhtiö Euranlinna [10]	1934, jouluk. 31	220,000	—
		1944, jouluk. 31	280,000	—
		1954, jouluk. 31	350,000	—
		1964, jouluk. 31	420,000	—
		1974, jouluk. 31	500,000	—
		1984, jouluk. 31	580,000	—
		1999, jouluk. 31	670,000	—

Eläintarhan huvilapalsta n:o 3 oli vuonna 1927 luovutettu leskirouva E. Heleniukselle ja hänen alaikäisille lapsilleen tammikuun 1 p:stä 1929 lukien, mutta koska aikaisemmin voimassa ollut palstaa koskeva vuokra-

[1]) Rkmrin pöytäk. 31 p. elok. 1,410 §. — [2]) S:n 9 p. maalisk. 406 §. — [3]) S:n 15 p. toukok. 891 §. — [4]) Rkmrin jstn pöytäk. 4 p. huhtik. 3,329 §. — [5]) Rkmrin pöytäk. 2 p. marrask. 1,832 §; vrt. v:n 1921 kert. s. 240. — [6]) Rkmrin pöytäk. 11 p. toukok. 839 §. — [7]) S:n 20 p. huhtik. 683 §. — [8]) S:n 1 p. toukok. 755 §. — [9]) S:n 19 p. kesäk. 1,069 §. — [10]) S:n 11 p. toukok. 850 § ja 19 p. kesäk. 1,070 §.

sopimus päättyi marraskuun 15 p:nä 1928, päätti [1]) rahatoimikamari velkoa leskirouva Heleniukselta 2,400 markkaa marraskuun 15 p:n ja joulukuun 31 p:n 1928 välisestä ajasta.

Pasilankadun tonttia n:o 13 koskeva riita. Herra J. W. Wanhalan ja yhdistyksen Arbetets vänner molempien anottua saada vuokrata korttelissa n:o 567 sijaitsevan Pasilankadun tontin n:o 13 rahatoimikamari päätti [2]) vuokrata sen hakija Wanhalalle maaliskuun 1 p:ään 1957 vuokrasta, joka ensimmäiseltä kymmenvuotiskaudelta olisi 5,000 markkaa ja sen jälkeen kymmenvuosittain kohoaisi 10 %, sekä muuten kaupunginvaltuuston mainitulle tontille vahvistamin vuokraehdoin.

Edellä mainittua päätöstä perusteltiin siten, että molemmista hakijoista herra Wanhala oli jättänyt hakemuksensa aikaisemmin, mikä kuitenkin todettiin erehdykseksi, koska se päinvastoin oli saapunut kamariin n. kuukautta myöhemmin kuin yhdistyksen Arbetets vänner samaa tarkoittava anomus. Kamari päätti sen johdosta peruuttaa edellä mainitun päätöksensä ja luovuttaa Pasilankadun tontin n:o 13 edellä jo mainituin ehdoin yhdistykselle Arbetets vänner.

Herra Wanhala vaati kuitenkin oikeudessa rahatoimikamarin velvoitettavaksi pysymään aikaisemmassa päätöksessään, ja saatuaan tästä tiedon rahatoimikamari päätti [3]) ryhtyä neuvotteluihin herra Wanhalan kanssa saadakseen hänet tyytymään johonkin toiseen sopivaan tonttiin, jonka kaupunki voisi hänelle luovuttaa. Samalla kehoitettiin asiamiestä toistaiseksi olemaan allekirjoittamatta yhdistyksen Arbetets vänner kanssa tehtävää vuokrasopimusta.

Tehdastonttien vuokralleanto. Aktiebolaget Autocar osakeyhtiölle vuokrattiin [4]) Elimäenkadun varrella sijaitsevat tehdastontit n:o 20 korttelissa n:o 693 ja n:o 17 korttelissa n:o 694, edellinen helmikuun 9 p:ään 1958 ja jälkimmäinen heinäkuun 24 p:ään 1958, ja vuosivuokra määrättiin ensimmäiseltä kymmenvuotiskaudelta edellisestä 12,570 markaksi ja jälkimmäisestä 12,900 markaksi, toiselta vastaavasti 17,500 ja 18,060 markaksi ja viimeiseltä kymmenvuotiskaudelta 22,530 ja 23,220 markaksi.

Korttelissa n:o 696 Elimäenkadun varrella oleva tehdastontti n:o 7 vuokrattiin [5]) Sementtirakennus osakeyhtiölle huhtikuun 12 p:ään 1958 ja vuosivuokra määrättiin 8,478 markaksi ensimmäiseltä, 11,869: 20 markaksi toiselta ja 15,260: 40 markaksi kolmannelta kymmenvuotiskaudelta.

Osakeyhtiö Metro auto aktiebolag'ille vuokrattiin [6]) korttelissa n:o 693 Elimäenkadun varrella sijaitseva tehdastontti n:o 24 30 vuodeksi lukien toukokuun 4 p:stä 1928 vuosivuokrasta, joka olisi 15,000 markkaa ensimmäisinä, 21,000 markkaa seuraavina ja 29,400 markkaa viimeisinä 10 vuotena. Sittemmin kyseellinen sopimus purettiin [7]) ja tontti vuokrattiin [8]) Rakennustoimisto Leon. Henrikssons byggnadsbyrå nimiselle toiminimelle lukien elokuun 1 p:stä 1928 ja muuten samoin ehdoin kuin aikaisemmin.

Korttelissa n:o 693 Elimäenkadun varrella sijaitseva tehdastontti n:o 22 vuokrattiin [9]) insinööri C. H. Nyströmille toukokuun 31 p:ään 1958 17,300 markan vuosivuokrasta ensimmäiseltä, 24,225 markasta toiselta ja 31,150 markasta kolmannelta kymmenvuotiskaudelta.

---

[1]) Rkmrin jstn pöytäk. 17 p. lokak. 5,520 §; vrt. v:n 1927 kert. s. 148. — [2]) Rkmrin pöytäk. 19 p. lokak. 1,743 § ja 9 p. marrask. 1,898 §. — [3]) S:n 14 p. jouluk. 2,230 §. — [4]) S:n 10 p. helmik. 217 § ja 24 p. heinäk. 1,255 §. — [5]) S:n 13 p. huhtik. 633 §. — [6]) S:n 4 p. toukok. 792 §. — [7]) Rkmrin jstn pöytäk. 19 p. kesäk. 4,234 §. — [8]) Rkmrin pöytäk. 31 p. heinäk. 1,303 §. — [9]) S:n 25 p. toukok. 940 §.

Helsingin meijeriliikkeelle vuokrattiin [1]) korttelissa n:o 697 Teollisuuskadun varrella sijaitsevat tehdastontit n:ot 7 ja 9 30 vuodeksi lukien heinäkuun 1 p:stä 1928 ja vuosivuokra määrättiin yhteensä 37,325 markaksi kymmeneltä ensimmäiseltä, 52,265 markaksi kymmeneltä seuraavalta ja 67,205 markaksi kymmeneltä viimeiseltä vuodelta.

Korttelissa n:o 692 Kuortaneenkadun varrella sijaitsevat tehdastontit n:ot 9 ja 11 vuokrattiin [2]) tehtailija J. Merivaaralle joulukuun 31 p:ään 1957 ja vuosivuokrat vahvistettiin edellisestä tontista 20,850 markaksi ja jälkimmäisestä 28,350 markaksi ensimmäiseltä, vastaavasti 29,190 ja 39,690 markaksi toiselta sekä 37,530 ja 51,030 markaksi kolmannelta kymmenvuotiskaudelta sekä ehdoin,

että 6 m:n levyiselle alueelle pitkin Kuortaneenkatua, joka alue 6 kuukautta irtisanomisen jälkeen oli luovutettava kaupungille, ei saanut teettää rakennuksia.

Suvilahden lautatarhalle vuokrattiin [3]) korttelissa n:o 283 Sörnäisten rantatien varrella sijaitseva tehdastontti n:o 6 5 vuodeksi lukien tammikuun 1 p:stä 1929 50,000 markan vuosivuokrasta ja sellaisin ehdoin, että kaupungilla oli oikeus 3 vuoden kuluttua vuokrakauden alusta lukien korottaa vuokramaksua enintään 50 % sekä vuokra-ajan kuluessakin vuoden kuluttua irtisanomisesta ottaa haltuunsa ne tontin osat, joita kaupungin teknilliset laitokset mahdollisesti tarvitsivat.

Vuonna 1927 insinööreille R. F. Heikelille ja S. Olinille vuokratut [4]) korttelissa n:o 693 Teollisuuskadun varrella sijaitsevat tehdastontit n:ot 31 ja 33 luovutettiin edellinen Colas osakeyhtiölle [5]) ja jälkimmäinen Keskusvalimo osakeyhtiölle [6]) samaksi ajaksi ja samoin ehdoin kuin aikaisemmin.

Itämerenkadun varastopaikat. Rahatoimikamari päätti [7]), että Itämerenkadun varrella sijaitsevat varastopaikat vuokrattaisiin 5 vuodeksi tammikuun 1 p:ään 1933 17 markan vuokrasta m²:lta paikoista, jotka eivät sijainneet pistoraiteen varrella ja 20 markan mukaan muista paikoista, pidättämällä kaupungille oikeus 50 %:n vuokrankorotukseen tammikuun 1 p:stä 1931 lukien.

Edelleen kamari päätti [8]), että edellä mainituille varastopaikoille sai rakentaa korjauspajoja ja autotalleja ehdoin, että piirustukset asianmukaisessa järjestyksessä hyväksyttiin sekä että palopäällikön ja muiden kysymykseen tulevien viranomaisten laatimia määräyksiä tarkasti noudatettiin.

Ruoholahden varastopaikat. Kaupungin yleisten töiden hallitus lähetti kamarille rakennuskonttorin satamaosaston työpäällikön esityksen Ruoholahdentorin ja Ruoholahdenrannan rautatieraiteiden uudestaanjärjestelystä. Esitetyn suunnitelman toteuttaminen edellytti Ruoholahden pohjoisrannalla olevien varastopaikkain jaoituksen muuttamista, minkä johdosta rahatoimikamari hallituksen ehdotuksen mukaisesti päätti [9]) antaa asiamiehelleen tehtäväksi sanoa irti kyseellisiä alueita koskevat vuokrasopimukset.

Merisataman varastopaikat. Merisataman varastoalueita järjestelemään asetetun komitean ehdotuksesta rahatoimikamari päätti [10]):

että komitean ehdotukseen liitettyyn karttaan keltaisella värillä merkityt korttelit luovutettaisiin satamaviranomaisille tilapäisiä varastoja varten ja että näitä kortteleita ei saanut aidata;

että rahatoimikamari antaisi edellä mainittuun karttaan punaisella värillä merkityt korttelit vuokralle kuuden kuukauden irtisanomisajoin;

[1]) Rkmrin pöytäk. 10 p. heinäk. 1,180 §. — [2]) S:n 26 p. kesäk. 1,143 §. — [3]) S:n 16 p. maalisk. 464 §. — [4]) Ks. v:n 1927 kert. s. 151. — [5]) Rkmrin jstn pöytäk. 28 p. jouluk. 6,540 §. — [6]) S:n 7 p. marrask. 5,867 §. — [7]) Rkmrin pöytäk. 20 p. tammik. 99 §. — [8]) S:n 16 p. maalisk. 467 §. — [9]) S:n 4 p. jouluk. 2,172 §. — [10]) S:n 30 p. maalisk. 541 §.

että jälkimmäiset alueet aidattaisiin yhtenäisin aitauksin, joiden malli samalla vahvistettiin;

että kaikkien alueelle teetettävien rakennusten ja laitteiden piirustukset oli asianmukaisessa järjestyksessä vahvistettava;

kieltää vuokraajia käyttämästä varastoimistarkoituksiin vuokra-alueittensa ulkopuolella olevaa tilaa tai heittämästä sinne jätteitä t. m. s.;

vahvistaa punaisella värillä merkittyjen alueiden vuosivuokran 20 markaksi m²:ltä;

myöntää nykyisille vuokraajille heinäkuun 1 p:ään 1928 kestävän ylimenokauden, jonka kuluessa uudet alueet oli pantava kuntoon ja jolta vuokrat maksettaisiin nykyisten perusteiden mukaisesti, sekä määrätä, että niiden vuokraajain, joille ei myönnettäisi tai jotka eivät halunneet varastopaikkaa uudelleen järjestellyltä alueelta, ennen toukokuun 1 p:ää 1928 tuli tyhjentää hallussaan olevat alueet;

kehoittaa nykyisiä vuokraajia kirjallisesti anomaan uudestaan järjestettyjen alueiden vuokraoikeutta ja samalla ilmoittamaan, mihin tarkoitukseen he halusivat käyttää alueita sekä mitä laitteita ja rakennuksia he aikoivat niille teettää;

pyytää satamahallitusta määräämään tarkastuskonstaapelin valvomaan järjestystä myöskin punaisella värillä merkittyjä kortteleita ympäröivillä alueilla sekä Merisatamassa että Ruoholahdensatamassa;

pyytää satamahallitusta korottamaan sen hallinnon alaisten varastopaikkain paikkavuokrat vähintään edellä mainittuun määrään; sekä

antaa rakennuskonttorin satamaosastolle tehtäväksi pitää luetteloa edellä mainituista varastopaikoista, paaluttaa ne sekä valvoa niiden käyttöä.

Munkkisaaren eteläpuolella olevat varastopaikat. Satamahallitus valtuutettiin [1]) kertomusvuonna vuokraamaan varastopaikkoja tiiliä y. m. rakennusaineita varten Munkkisaaren eteläpuolella olevalta täytetyltä alueelta.

Sotaväen kenttäharjoitukset. Helsingin komendanttiviraston anottua, että eräs Länt. Eläintarhan alue luovutettaisiin sotaväen kenttäharjoituksia varten, rahatoimikamari päätti [2]) tähän tarkoitukseen tarjota erään Reijolan ja Meilahden välisen metsäalueen, minkä tarjouksen komendanttivirasto hyväksyi [3]).

Erään Ruskeasuon alueen vuokralleanto. Osakeyhtiö Luulle vuokrattiin [4]) viideksi vuodeksi lukien helmikuun 1 p:stä 2400 markan vuosivuokrasta eräs 400 m²:n laajuinen Ruskeasuon läheisyydessä sijaitseva alue, jolle yhtiö aikoi varastoida luita, ehdoin, että alueelle teetettävien rakennusten piirustukset laadittiin yksissä neuvoin ensimmäisen kaupunginlääkärin kanssa sekä että terveydenhoitolautakunta hyväksyi ja rahatoimikamari vahvisti ne, että terveydenhoitolautakunnan määräämiä varovaisuustoimenpiteitä tarkasti noudatettiin sekä että laitteita hoidettiin niin, ettei niistä koitunut haittaa ympäristölle.

Erään alueen luovuttaminen Suomen vankeusyhdistykselle. Suomen vankeusyhdistys oli ilmoittanut, että sillä oli aikomuksena järjestää tilapäistä kivenhakkuutyötä Helsingistä kotoisin oleville, rangaistuksensa kärsineille rangaistusvangeille, sekä anonut, että kaupunki luovuttaisi sopivan paikan tähän tarkoitukseen. Tähän myöntyen rahatoimikamari päätti [5]) antaa Pengerkadun varrelle tulevan puistoalueen kaakkoisosan yhdistyksen käytettäväksi sekä oikeuttaa yhdistyksen siellä maksutta louhimaan kalliota ehdoin, että työ järjestettiin rakennuskonttorin ohjeiden mukaisesti.

[1]) Rkmrin pöytäk. 27 p. huhtik. 731 §. — [2]) S:n 19 p. lokak. 1,749 §. — [3]) S:n 6 p. marrask. 1,861 §. — [4]) S:n 3 p. helmik. 194 §. — [5]) S:n 20 p. tammik. 105 §.

Ilman lupaa käytetyt vuokra-alueet ja varastopaikat. Sihteeri A. Blombergille annettiin [1]) tehtäväksi laatia ehdotus sakkomääräyksiksi, joita oli noudatettava, milloin kaupungin maan vuokraajat vuokrasopimuksen voimassaoloajan päätyttyä ilman lupaa edelleen käyttivät hyväkseen vuokra-alueitaan.

Halkokeskus Forsén & Lemström nimistä toiminimeä, joka ilman lupaa piti hallussaan 100 m²:n laajuista rautatieraiteiden ja toiminimelle vuokratun Lapinniemen alueen välistä aluetta, kehoitettiin [2]) viipymättä ja viimeistään ennen helmikuun loppua poistamaan kaikki varastot mainitulta lisäalueelta sekä maksamaan siitä kaupunginkassaan vuokraa 300 markkaa.

Aktiebolaget Tolvan nimistä yhtiötä kehoitettiin [3]) viimeistään syyskuun 1 p:ään mennessä poistamaan tehdaskorttelista n:o 178 sinne lupaa hankkimatta varastoimansa työaineet uhalla, että tämä muuten tehtäisiin kaupungin toimesta yhtiön kustannuksella. Yhtiön ilman lupaa hallussaan pitämästä alueesta velottaisiin siltä vuokramaksua 10 markan mukaan m²:ltä vuodessa.

Rakennuskonttorin ilmoitettua, että muutamat toiminimet ilman lupaa olivat käyttäneet erinäisiä kaupungin varastopaikkoja, rahatoimikamari päätti [4]) velvoittaa nämä toiminimet viimeistään marraskuun 3 p:ään mennessä poistamaan varastonsa kyseellisistä paikoista sekä maksamaan vuokrat siltä ajalta, jona he luvatta olivat pitäneet alueita hallussaan, nim. Aktiebolaget Aug. Eklöf 2,000 markkaa, Puutavaraliike Hämeen sahat 200 markkaa, Skånska cementgjuteriet 100 markkaa, Metsäkeskus osakeyhtiö 1,400 markkaa, Osakeyhtiö Johto 600 markkaa sekä Länsisataman puutavaraliike 80 markkaa.

Varastopaikkojen tarkastajalle annettiin tehtäväksi [4]) valvoa, että edellämainitut varastopaikat tyhjennettiin määräajan kuluessa sekä että veneet, jotka ilman lupaa oli varastoitu Ruoholahden varastoalueen halki kulkeville poikkikaduille, viipymättä poistettiin uhalla, että tämä muuten tehtäisiin rakennuskonttorin toimesta.

Urakoitsija P. Riipiseltä, joka ilman asianmukaista lupaa oli varastoinut kiviä tuberkuloosisairaalan alueelle, oli asiamiehen toimesta velottava [5]) tästä varastopaikasta vuokramaksua 2,000 markkaa kuukaudelta lukien helmikuun 15 p:stä ja kunnes paikka oli luovutettu kaupungin vapaasti käytettäväksi, mikä ajankohta rakennuskonttorin tuli ilmoittaa asiamiehelle. Ellei vuokramaksua vapaaehtoisesti maksettu tai kivikasaa viipymättä toimitettu pois, ryhdyttäisiin oikeudellisiin toimenpiteisiin mainittua Riipistä vastaan.

Laidunoikeudet. Kaupungingeodeetin laatima laidunmaiden vuokralleantoa koskeva ehdotus hyväksyttiin [6]).

Perunapalstat. Kaasulaitoksen työntekijöille luovutettiin [7]) Sörnäisten teurastamoalueelta 50 perunapalstaa 25 markan maksusta palstalta.

Herra O. F. Granqvist, jolle oli vuokrattu Leppäsuon alueella oleva perunapalsta n:o 65, oli muokannut maan ja pannut siihen perunaa, ennenkuin rahatoimikamari peruutti vuokrasopimuksen ja kaupunginpuutarhuri vei palstalta pois ruokamullan ja perunat. Herra Granqvistille täten koituneen vahingon korvaukseksi myönnettiin [8]) hänelle 350 markkaa kamarin käyttövaroista.

Pidennetyt vuokraoikeudet. Rahatoimikamari pidensi seuraavien tilusten vuokrakaudet:

---

[1]) Rkmrin jstn pöytäk. 5 p. kesäk. 4,044 §. — [2]) S:n 15 p. helmik. 2,911 §. — [3]) Rkmrin pöytäk. 24 p. heinäk. 1,265 §. — [4]) Rkmrin jstn pöytäk. 17 p. lokak. 5,562 §. — [5]) Rkmrin pöytäk. 16 p. marrask. 2,027 §. — [6]) S:n 16 p. maalisk. 462 §. — [7]) Rkmrin jstn pöytäk. 25 p. huhtik. 3,556 §. — [8]) S:n 3 p. heinäk. 4,462 §.

Tiluksen nimi.	Vuokraajan nimi.	Vuokrakausi pidennetty.		Vuotuinen vuokra-maksu, Smk.
		mistä	mihin	
Eläintarha, huvilapalsta n:o 1	Talonomistaja K. F. Skogster ja G. A. Osenius [1])	1928, marras-kuun 14	1933, marras-kuun 14	9,600 —
S:n osa huvilapalstasta n:o 4	Leskirouva H. Söder-berg [2])	1928, marras-kuun 15	1933, marras-kuun 15	10,000 —
Kaivopuisto, kahvila-alue	Arkkitehdit E. Borg, E. Kuhlefelt-Ekelund ja E. Ruuth [3])	1929, kesäk. 1	1932, kesäk. 1	7,500 —
Kumpula, asuntopalsta litt. F.	Ajuri F. H. Lindberg [4])	1929, syys-kuun 1	6 kk. irtis.	1,200 —
S:n asuntopalsta litt. M	Leskirouva S. Aarnio [5])	1929, syys-kuun 1	6 kk. irtis.	1,200 —
S:n „ „ R	Herra F. Dernjatin [6])	1929, syys-kuun 1	6 kk. irtis.	1,200 —
S:n „ „ T	Puutarhuri V. Carlsson [7])	1928, tammi-kuun 1	6 kk. irtis.	1,500 —
S:n „ „ Ö	Ajuri A. Aaltonen ja työmies J. Auvinen [8])	1929, syys-kuun 1	6 kk. irtis.	1,200 —
Luoto, tilus n:o 101	Aktiebolaget Klippan [9])	1929, tammi-kuun 1	1932, tammi-kuun 1	10,000 —
Meilahti, huvilapalsta n:o 28 A	Leski S. A. Isaksson [10])	1929, syys-kuun 1	1934, syys-kuun 1	2,400 —
S:n huvilapalsta n:o 28B	Herra K. R. Färm [11])	1929, syys-kuun 1	1932, syys-kuun 1	500 —
Oulunkylän itäinen huvilaryhmä, asuntopalsta n:o 58	Rouva T. M. Öster-berg [12])	1929, tammi-kuun 1	1933, joulu-kuun 31	2,100 —
Pääskylänrinne, kortt. n:o 286 tontti n:o 1	Nobel-Standard Osakeyhtiö Suomessa [13])	1929, tammi-kuun 1	1 kk. irtis.	12,000 —
Ruoholahdenkatu, tontti n:o 17 kortt. n:o 167	Asunto-osakeyhtiö Ruoholahti bostadsaktiebolag [14])	1929, huhti-kuun 25	1934, huhti-kuun 25	50,000 —
Salmisaari, huvilapalsta sen lounaisosassa	Rouva K. Lönnberg [15])	1928, joulu-kuun 1	1929, heinä-kuun 1	600 —
Strömstenin pelto, palsta n:o 16.	Prokuristi J. Hellstén [16])	1928, elokuun 15	1 kk. irtis.	240 —
Taipale, asuntopalsta n:o 8	G. A. Lundin perillis-et [17])	1928, elokuun 15	1 kk. irtis.	1,680 —
Vallila, kortt. n:o 580 tontti 7	Konsuli G. R. Söder-lund [18])	1929, kesä-kuun 1	3 kk. irtis.	8,400 —

Loviselund. Kalastaja F. L. Karlssonin kanssa tehty Kulosaaren tilan Loviselund-nimistä aluetta sekä tilan kalavesiä koskeva sopimus pidennettiin [19]) vuodeksi eteenpäin lukien kesäkuun 1 p:stä 1928 samoin ehdoin kuin aikaisemmin.

Vuokraoikeuden siirto. Rahatoimikamari hyväksyi seuraavien tiluksien vuokraoikeuden siirron:

[1]) Rkmrin pöytäk. 13 p. tammik. 49 §. — [2]) S:n 19 p. kesäk. 1,074 §. — [3]) S:n 2 p. marrask. 1,836 §. — [4]) Rkmrin jstn pöytäk. 17 p. lokak. 5,567 §. — [5]) S:n 12 p. syysk. 4,995 §. — [6]) S:n 12 p. syysk. 4,996 §. — [7]) S:n 21 p. maalisk. 3,253 §. — [8]) S:n 12 p. syysk. 4,994 §. — [9]) Rkmrin pöytäk. 19 p. kesäk. 1,086 § ja 14 p. syysk. 1,481 §. — [10]) S:n 30 p. maalisk. 550 §. — [11]) S:n 31 p. elok. 1,409 §. — [12]) S:n 30 p. maalisk. 549 §. — [13]) S:n 30 p. maalisk. 558 §. — [14]) S:n 4 p. toukok. 789 §. — [15]) Rkmrin jstn pöytäk. 26 p. syysk. 5,281 §. — [16]) Rkmrin pöytäk. 10 p. heinäk. 1,172 §. — [17]) S:n 17 p. heinäk. 1,222 §. — [18]) S:n 21 p. jouluk. 2,285 §. — [19]) Rkmrin jstn pöytäk. 19 p. kesäk. 4,243 §; ks. v:n 1927 kert. s. 147.

Tiluksen nimi.	Uuden vuokraajan nimi.
Eläintarha, huvilapalsta n:o 5	Liikemies E. Koskinen [1])
S:n huvilapalsta n:o 5	Lehtori A. Sivén [2])
S:n „ „ 9	Liikemies K. J. Rautajoki [3])
Hermanni I, kortt. n:o 655 tontti n:o 16	Herra O. Hyyryläinen [4])
S:n kortt. n:o 655 tontti n:o 17	Neiti A. Nylund [5])
S:n II, kortt. n:o 17 tontti n:o 1	Ylioppilas K. E. V. Liljeberg [6])
Herttoniemi, asuntopalsta n:o 65	Herra J. E. Lamberg [7])
Hämeentie, kortt. n:o 651 tontti n:o 81	Kauppias H. Koivunen [8])
Inarintie, kortt. n:o 545 tontti n:o 25	Ajuri M. Rouhiainen [9])
Keuruuntie, kortt. n:o 550 tontti n:o 20	Maanviljelijä H. Ojansuu [10])
S:n kortt. n:o 550 tontti n:o 20	Maanviljelijä A. Maunula [11])
Kumpula, kortt. n:o 935 tontti n:o 49	Konemestari G. W. Mattsson [12])
S:n kortt. n:o 935 tontti n:o 62	Kauppias J. Sirén [13])
S:n „ „ 936 „ „ 26	Herra M. Närhi [14])
S:n „ „ 936 „ „ 26	Ajuri O. J. Holmberg [15])
S:n „ „ 936 „ „ 34	Herra O. Holmberg [16])
S:n „ „ 939 „ „ 37	Asunto-osakeyhtiö Limingantie 37 [17])
S:n „ „ 941 „ „ 20	Vahtimestari A. Rossi [18])
S:n „ „ 941 „ „ 24	Osakeyhtiö Valkeapää Ltd [19])
S:n „ „ 941 „ „ 24	Sähkömonttööri A. A. Kokko [20])
S:n „ „ 941 „ „ 24	Mekaanikko V. Koskinen [21])
S:n „ „ 942 „ „ 15	Herra K. E. Salminen [22])
S:n „ „ 944 „ „ 2	Piirtäjä J. V. Virtanen [23])
Kuusisaari, huvilapalsta n:o 1	Rouva E. Pohjanheimo [24])
S:n huvilapalsta n:o 1 a	Herra K. Kalervo [25])
Käpylä, kortt. n:o 823 tontti n:o 7	Arkkitehti A. Eriksson [26])
S:n kortt. n:o 823 tontti n:o 18 a	Herra F. V. Johansson [27])
S:n „ „ 862 „ „ 31	Kansakoulunopettaja J. Koivisto [28])
S:n „ „ 865 „ „ 2	Kirjeenkantaja O. Sinisalo [28])
S:n „ „ 868 „ „ 3	Herra T. Lehti [29])
S:n „ „ 868 „ „ 3	Insinööri W. Kaustell [30])
S:n „ „ 868 „ „ 15	Herra G. Vesanto [31])
S:n „ „ 869 „ „ 7 b	Vaihdemies J. W. Välimäki [32])
S:n „ „ 869 „ „ 8 a	Työmies V. L. Lehtinen ja puuseppä K. Vilonen [33])
S:n „ „ 870 „ „ 5 a	Farmasiankandidaatti H. V. Mäkelä [34])
S:n „ „ 870 „ „ 11	Veturinkuljettaja K. J. Sjöblom [35])
S:n „ „ 873 „ „ 7 b	Maanviljelijä J. F. Oja [36])
S:n „ „ 874 „ „ 15	Herra O. Manner [37])
S:n „ „ 874 „ „ 17	Herra L. Luoto [38])
S:n „ „ 876 „ „ 25	Rouva F. Mäkelä [39])
S:n „ „ 876 „ „ 25	Herra V. Jokinen [40])

[1]) Rkmrin jstn pöytäk. 1 p. helmik. 2,715 §. — [2]) S:n 26 p. syysk. 5,260 §. — [3]) S:n 21 p. marrask. 6,020 §. — [4]) S:n 14 p. marrask. 5,961 §. — [5]) S:n 4 p. tammik. 2,501 §. — [6]) S:n 19 p. jouluk. 6,499 §. — [7]) S:n 28 p. jouluk. 6,549 §. — [8]) S:n 28 p. jouluk. 6,530 §. — [9]) Rkmrin pöytäk. 14 p. syysk. 1,498 §. — [10]) Rkmrin jstn pöytäk. 7 p. elok. 4,709 §. — [11]) S:n 3 p. lokak. 5,327 §. — [12]) S:n 14 p. marrask. 5,972 §. — [13]) S:n 31 p. lokak. 5,743 §. — [14]) S:n 4 p. tammik. 2,520 §. — [15]) S:n 5 p. syysk. 4,930 §. — [16]) S:n 28 p. marrask. 6,132 §. — [17]) S:n 15 p. helmik. 2,926 §. — [18]) S:n 14 p. maalisk. 3,180 §. — [19]) S:n 4 p. tammik. 2,521 §. — [20]) S:n 30 p. toukok. 3,993 §. — [21]) S:n 12 p. jouluk. 6,419 §. — [22]) S:n 1 p. helmik. 2,782 §. — [23]) S:n 5 p. syysk. 4,927 §. — [24]) S:n 29 p. helmik. 3,018 §. — [25]) S:n 24 p. heinäk. 4,606 §. — [26]) S:n 5 p. syysk. 4,929 §. — [27]) S:n 19 p. syysk. 5,249 §. — [28]) S:n 18 p. tammik. 2,644 ja 2,645 §§. — [29]) S:n 25 p. huhtik. 3,549 §. — [30]) S:n 21 p. elok. 4,767 §. — [31]) S:n 24 p. lokak. 5,675 §. — [32]) S:n 5 p. kesäk. 4,039 §. — [33]) S:n 12 p. jouluk. 6,418 §. — [34]) S:n 26 p. kesäk. 4,315 §. — [35]) S:n 17 p. lokak. 5,565 §. — [36]) S:n 1 p. helmik. 2,784 §. — [37]) S:n 5 p. kesäk. 4,040 §. — [38]) S:n 25 p. huhtik. 3,547 §. — [39]) S:n 18 p. huhtik. 3,472 § — [40]) S:n 25 p. huhtik. 3,548 §.

Käpylä, kortt. n:o 876 tontti n:o 27	Insinööri E. J. Rinne [1])
Lohjantie, kortt. n:o 540 tontti n:o 15	Talonomistaja E. E. Samuelsson [2])
S:n kortt. n:o 541 tontti n:o 6	Talonomistaja G. A. Mannila [3])
Läntinen Ourasaari	Rouva M. Saarinen [4])
Meilahti, A—B—C—D—A huvilapalstasta n:o 7	Varatuomari A. Mangström [5])
S:n huvilapalsta n:o 23 Ulfåsa	Pankinjohtaja E. Hackman [6])
S:n „ „ 25 Mainiemi	Taiteilija I. Hannikainen [7])
S:n „ „ 25 b	Varatuomari B. H. L. Tuominen [8])
S:n „ „ 26 d	S:n s:n [9])
S:n „ „ 29	Herra L. Lillrank [10])
S:n „ „ 32	Filosofianmaisteri R. Ilmoni ja rakennusmestari K. F. Sundell [11])
Mäkelänkatu, kortt. n:o 580 tontti n:o 7	Konsuli G. R. Söderlund [12])
Oulunkylä, huvilapalsta n:o 1, Hasabacka	Neidit F., A. ja L. Kyrklund [13])
S:n huvilapalsta n:o 2, Hopstycksåker	Everstinrouva O. Taurén [14])
S:n „ „ 2, Kullobacka	Rouva A. E. Helenius [15])
S:n „ „ 2, Kvarnhagen	Monttööri J. Blomberg [16])
S:n „ „ 4, „	Rouva E. Timonen [17])
S:n „ „ 3, Kvarnåkern	Nimismies I. Andersson [18])
S:n „ „ 9, Storkärr	Uunintekijä H. R. Tammio ja herra V. Tammio [19])
S:n huvilapalstat n:ot 1, 1 a ja 1 b, Kvarnåkern	Herra E. Wilén, neiti O. Keinänen, lehtori E. Malmberg ja rouva A. Malmberg [20])
Ouluntie, kortt. n:o 546 tontti n:o 9	Tehtailija J. P. Hellstedtin kuolinpesä [21])
Pasilankatu, kortt. n:o 561 tontti n:o 5	Herra M. J. ja rouva E. Hopeavuori [22])
S:n kortt. n:o 565 tontti n:o 8	Kirjapainonjohtaja O. Lindstedt [23])
Päijänteentie, kortt. n:o 531 tontti n:o 43	Maanviljelijä H. Niskanen [24])
Reijola, asuntopalsta Mansikkamäki	Neidit A. ja I. Anthoni [25])
S:n asuntopalsta n:o 12 a	Työmies O. Sjöblom [26])
S:n „ „ 14	Neiti J. M. Granlund [27])
S:n „ „ 14 a	Rouva E. Willberg [28])
Reimars, kortt. n:o 18 tontti n:o 4	Herra J. O. Knuuttila [29])
S:n kortt. n:o 18 tontti n:o 4	Herra A. Tuominen [30])
S:n „ „ 19 „ „ 4	Herra I. H. Nieminen [31])
S:n „ „ 26 „ „ 5	Herra H. Suominen [32])
Roineentie, kortt. n:o 551 tontti n:o 5	Herra G. V. Lindroos [33])
S:n kortt. n:o 551 tontti n:o 5	Osakeyhtiö Roineentie 5 [34])
Ruskeasuo, palsta n:o 19	Leski A. Lönnqvist [35])
S:n palsta n:o 20	Neiti A. Lindström [35])
Suvannontie, kortt. n:o 546 tontti n:o 10	Maanviljelijä A. A. Nylund [36])
Toukola, kortt. n:o 3 tontti n:o 2	Talonomistaja F. Timper [37])
S:n kortt. n:o 9 tontti n:o 2	Merikapteeni G. M. Karlsson [38])
S:n „ „ 904 „ „ 4	Poliisikonstaapeli M. Pohjanniemi [39])
S:n „ „ 904 „ „ 6	Herra T. Hallberg ja työmies F. Mäkelä [40])

[1]) Rkmrin jstn pöytäk. 18 p. tammik. 2,643 §. — [2]) S:n 7 p. elok. 4,714 §. — [3]) S:n 31 p. lokak. 5,744 §. — [4]) S:n 1 p. helmik. 2,769 §. — [5]) S:n 29 p. helmik. 3,019 §. — [6]) S:n 12 p. kesäk. 4,125 §. — [7]) S:n 5 p. syysk. 4,879 §. — [8]) S:n 21 p. marrask. 6,011 §. — [9]) S:n 21 p. marrask. 6,012 §. — [10]) S:n 5 p. jouluk. 6,345 §. — [11]) S:n 29 p. elok. 4,811 §. — [12]) Rkmrin pöytäk. 9 p. marrask. 1,903 §. — [13]) Rkmrin jstn pöytäk. 11 p. tammik. 2,545 §. — [14]) S:n 19 p. kesäk. 4,224 §. — [15]) S:n 24 p. heinäk. 4,607 §. — [16]) Rkmrin pöytäk. 16 p. maalisk. 456 §. — [17]) Rkmrin jstn pöytäk. 18 p. huhtik. 3,459 §. — [18]) Rkmrin pöytäk. 14 p. elok. 1,333 §. — [19]) Rkmrin jstn pöytäk. 29 p. helmik. 3,020 §. — [20]) S:n 29 p. helmik. 3,049 §. — [21]) S:n 14 p. marrask. 5,960 §. — [22]) S:n 19 p. syysk. 5,124 §. — [23]) S:n 14 p. maalisk. 3,154 §. — [24]) Rkmrin pöytäk. 30 p. maalisk. 553 §. — [25]) Rkmrin jstn pöytäk. 7 p. maalisk. 3,101 §. — [26]) S:n 17 p. lokak. 5,564 §. — [27]) S:n 19 p. kesäk. 4,223 §. — [28]) S:n 14 p. elok. 4,764 §. — [29]) S:n 26 p. kesäk. 4,324 §. — [30]) S:n 21 p. marrask. 6,017 §. — [31]) Rkmrin pöytäk. 19 p. lokak. 1,731 §. — [32]) Rkmrin jstn pöytäk. 26 p. syysk. 5,269 §. — [33]) S:n 14 p. maalisk. 3,182 §. — [34]) S:n 21 p. elok. 4,768 §. [35]) S:n 5 p. syysk. 4,873 §. — [36]) S:n 18 p. huhtik. 3,473 §. — [37]) S:n 10 p. lokak. 5,390 §. [38]) S:n 23 p. toukok. 3,940 §. — [39]) S:n 18 p. huhtik. 3,471 §. — [40]) S:n 3 p. lokak. 5,328 §.

Toukola, kortt. n:o 908 tontti n:o 4	Herra O. Orasmaa [1]
S:n kortt. n:o 911 tontti n:o 2	Herra A. Lönnqvist [2]
S:n „ „ 911 „ „ 25 a	Ajuri O. G. Andelin [3]
S:n „ „ 911 „ „ 25 a	Merikapteeni V. Niemelä [4]
S:n „ „ 911 „ „ 29	Herra B. ja rouva I. M. Alanko [5]
S:n „ „ 912 „ „ 5	Työmies I. Nikunen ja K. A. Vainio [6]
S:n „ „ 915 „ „ 8	Talonomistaja M. V. Vehka [7]
Vallilantie, kortt. n:o 540 tontti n:o 9	Neiti H. Tuominiemi [8]
S:n kortt. n:o 530 tontti n:o 12	Herra E. E. Samuelsson [9]
S:n „ „ 531 „ „ 20	Herra E. E. Samuelsson [10]
S:n „ „ 531 „ „ 38	Vahtimestari G. V. Lindroos [11]
S:n „ „ 531 „ „ 38	Asunto-osakeyhtiö Vallilantie 38 [12]
Virtaintie, kortt. n:o 551 tontti n:o 4	Maalari F. Lepistö [13]

Kumpulan ravirata. Suomen kenttäratsastusklubin anomuksesta peruutettiin [14] sen kaupungin kanssa maaliskuun 31 p:nä 1924 tekemä erästä Kumpulan aluetta koskeva vuokrasopimus [15] edellyttäen, että yhdistys Suomen raviurheilun ystävät yksin otti vastatakseen sopimuksesta ja vuokraehtojen täyttämisestä.

Puodinkylän alueita koskeva vuokrasopimus. Asiamiesosaston tehtäväksi annettiin [16] sopimuksen aikaansaaminen maanviljelijä A. Juslinin kanssa eräistä Puodinkylän vuokra-alueista, jotka hänellä oli hallussaan erään aikaisemman, Osakeyhtiö Astran kanssa tehdyn sopimuksen nojalla.

Kaarelan tila. Rahatoimikamari suostui [17] siihen, että agronoomi F. Behmin kanssa tehty erästä Kaarelan aluetta koskeva vuokrasopimus siirrettiin maanviljelijä K. Holmbergille maaliskuun 14 p:stä lukien. Herra Holmbergin takaajiksi vuokrasopimuksessa määrättyjen ehtojen täyttämisestä hyväksyttiin [18] maanviljelijä G. Holmberg, insinööri V. Harkko ja apteekkari T. Jääskeläinen.

Erästä kaupungin vuokraajaa vastaan esitetty valitus. Poliisiviranomaisten valitettua, että kaupungin vuokramaalle rakennetussa Pasilankadun talossa n:o 40 vietettiin säädytöntä elämää, rahatoimikamari päätti [19] ainoastaan, ettei alueen vuokrasopimusta uudistettaisi.

Ent. ruutikellarit. Helsingin säilyketehdas osakeyhtiön kanssa tehty, Pasilassa olevaa ruutikellaria n:o 126 koskeva vuokrasopimus sanottiin irti [20] elokuun 1 p:ään, ja kesäkuun 21 p:n ja syyskuun 14 p:n väliseltä ajalta ennakolta suoritettu vuokra, 354: 15 markkaa, palautettiin [21] yhtiölle, koska mainittu kellari vaihdon johdosta oli siirtynyt valtiolle, joka vaati itselleen mainitun ajan vuokramaksun.

Peruutettu vuokrasopimus. Kone- ja siltarakennusosakeyhtiölle vuonna 1925 [22] vuokratun Vallilan korttelissa n:o 555 sijaitsevan palstan litt. B. vuokrasopimus peruutettiin [23] lukien tammikuun 1 p:stä 1928.

---

[1]) Rkmrin jstn pöytäk. 1 p. helmik. 2,783 §. — [2]) S:n 14 p. marrask. 5,973 §. — [3]) S:n 5 p. kesäk. 4,038 §. — [4]) S:n 19 p. syysk. 5,248 §. — [5]) S:n 3 p. lokak. 5,329 §. — [6]) S:n 10 p. heinäk. 4,567 §. — [7]) S:n 18 p. huhtik. 3,474 §. — [8]) S:n 9 p. toukok. 3,768 §. — [9]) S:n 10 p. heinäk. 4,563 §. — [10]) S:n 28 p. maalisk. 3,295 §. — [11]) S:n 14 p. maalisk. 3,181 §. — [12]) S:n 21 p. elok. 4,769 §. — [13]) S:n 4 p. huhtik. 3,355 §. — [14]) Rkmrin pöytäk. 23 p. marrask. 2,054 §. — [15]) Ks. v:n 1924 kert. s. 30. — [16]) Rkmrin pöytäk. 25 p. syysk. 1,564 §. — [17]) S:n 31 p. elok. 1,405 §. — [18]) S:n 25 p. syysk. 1,561 §. — [19]) S:n 2 p. marrask. 1,846 §. — [20]) Rkmrin jstn pöytäk. 26 p. kesäk. 4,310 §. — [21]) S:n 5 p. syysk. 4,923 §. — [22]) Ks. v:n 1925 kert. s. 161. — [23]) Rkmrin pöytäk. 19 p. kesäk. 1,069 §.

Irtisanottuja vuokrasopimuksia. Rahatoimikamari päätti [1]), että erinäisiä Taipaleen alueella ja Runeberginkadun varrella sijaitsevia vuokrapalstoja koskevat vuokrasopimukset sanottaisiin irti lukien huhtikuun 15 p:stä, toukokuun 15 p:stä ja elokuun 15 p:stä 1928.

Vuokraehtojen muutos. Keskinäisen henkivakuutusyhtiö Suomen luvattua Asunto-osakeyhtiö Aidolle, jolle oli vuokrattu Vallilan korttelin n:o 557 tontti n:o 29, kuoletuslainan edellyttäen, että kaupunki luopui sille yhtiön kanssa tehdyssä vuokrasopimuksessa pidätetystä sopimuksen purkamisoikeudesta, rahatoimikamari yhtiön anomukseen myöntyen päätti [2]) poistaa sopimuksesta vuokraoikeuden menettämistä koskevan määräyksen.

Vuokramaksujen alentaminen. Konsuli L. Waseniukselle myönnettiin [3]) 2,000 markan alennus Anneperin tilan vuosivuokrasta, joten vuosivuokra jäljelläolevalta vuokrakaudelta heinäkuun 1 p:stä 1928 lukien olisi 5,500 markkaa.

Vuokramaksun korottaminen. Käpylän korttelin n:o 862 tontin n:o 29 vuokramaksut korotettiin [4]) 1,600 markkaan tammikuun 1 p:stä 1929 joulukuun 31 p:ään 1932, 2,400 markkaan tammikuun 1 p:stä 1933 joulukuun 31 p:ään 1942, 3,000 markkaan tammikuun 1 p:stä 1943 joulukuun 31 p:ään 1952, 3,600 markkaan tammikuun 1 p:stä 1953 joulukuun 31 p:ään 1962 ja 4,200 markkaan tammikuun 1 p:stä 1963 joulukuun 31 p:ään 1972.

Vuokramaksun suorittamisen lykkääminen. Asunto-osakeyhtiö Itä Viertotie 67 anoi, että se vapautettaisiin maksamasta Hämeentien tontin 67 vuokramaksuja tammikuun 1 p:nä 1929 päättyvältä ajalta, ja tähän anomukseen myönnyttiin [5]).

Vuokramaksujen palauttaminen. Toiminimi Kehä, Pölhö & Kumpp. oikeutettiin [6]) anomuksestaan saamaan takaisin Pakaankadun tonttien n:ot 8, 10 ja 12 vuokraoikeudesta suoritettuja maksuja yhteensä 11,085 markkaa, koska kaupunki ei ollut panettanut tontteja sellaiseen kuntoon, että vuokraaja olisi voinut niille rakentaa. Heti tämän tapahduttua alkaisi vuokraajan maksuvelvollisuus.

Herra A. Koskiselle oli palautettava [7]) 7,200 markkaa eräästä Vallilan- ja Roineenteiden kulmauksessa olevasta alueesta syyskuun 1 p:n 1927 ja syyskuun 1 p:n 1928 väliseltä ajalta suoritettuja vuokramaksuja, koska vuokraaja ei ollut voinut käyttää aluetta hyväkseen.

Vapaampi käyttöoikeus, johon sisältyi vuokraajan oikeuttaminen rahatoimikamarilta lupaa hankkimatta luovuttamaan vuokraoikeutensa toiselle henkilölle, myönnettiin Meilahden huvilapalstan n:o 32 [8]) vuokraajalle, rakennusmestari K. Sundellille, Ruskeasuon vuokrapalstan n:o 19 [9]) vuokraajalle, rouva A. A. Lönnqvistille sekä Ruskeasuon asuntopalstan n:o 18 [10]) vuokraajalle, työmies A. E Malleniukselle.

Lupa autotallien sisustamiseen. Puutavaraliikkeelle Hämeen sahat myönnettiin [11]) lupa erään Ruoholahden varastopaikalla n:o 10 olevan vajan käyttämiseen autotallina.

Pelastusarmeija oikeutettiin [12]) sisustamaan autovaja korttelissa n:o 178 olevaan kiviseen tallirakennukseen ehdoin, että työ suoritettiin palopääl-

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 27 p. tammik. 135 §. — [2]) S:n 14 p. elok. 1,331 §. — [3]) S:n 1 p. toukok. 760 §.; vrt. v:n 1925 kert. s. 163. — [4]) Rkmrin pöytäk. 2 p. maalisk. 352 §. — [5]) S:n 10 p. heinäk. 1,183 §. — [6]) S:n 20 p. tammik. 107 §. — [7]) S:n 17 p. heinäk. 1,224 §. — [8]) S:n 10 p. heinäk. 1,173 §. — [9]) S:n 21 p. syysk. 1,559 §. — [10]) S:n 29 p. syysk. 1,593 §. — [11]) S:n 10 p. helmik. 222 §. — [12]) Rkmrin jstn pöytäk. 2 p. toukok. 3,692 §.

likön määräysten mukaisesti ja että autovajaa käytettiin ainoastaan armeijan omia autoja varten.

Helsingin puu osakeyhtiö oikeutettiin [1]) rakentamaan Ruoholahdessa olevalle varastotontilleen autotalli kolmea autoa varten ehdoin, että rakennus tehtiin tulenkestävästä aineesta ja sijoitettiin kadun varrelle kadulle avautuvin ovin, että autotalliin tehtiin tulenkestävät ikkunat lankalasista, että autotalleja koskevia määräyksiä valaistuslaitteiden, tuuletuksen y. m. suhteen noudatettiin sekä että paloviranomaiset tarkastivat ja hyväksyivät autotallin ennenkuin sitä ryhdyttiin käyttämään.

Lupa rakentaa lauta-aitoja. Voimisteluseuralle Helsingin voimistelijat myönnettiin [2]) oikeus lauta-aidan rakentamiseen Turuntien varrella olevalle vuokratontille n:o 5.

Aug. Ludv. Hartwallin kivennäisvesitehdas osakeyhtiön anomukseen saada korottaa yhtiön vuokra-alueen ympärillä oleva lauta-aita Itämerenkadun puolelta 4 m korkuiseksi rahatoimikamari myöntyi [3]).

Lupa kellarikerroksen sisustamiseen. Sokeain jatko-opiston yhdistys oikeutettiin [4]) sisustamaan varastohuoneita Käpylän korttelin n:o 873 tontilla n:o 17 olevan rakennuksen kellarikerrokseen.

Toukolan nahkurinliike. Ensimmäisen kaupunginlääkärin F. Hisingerin esitettyä muistutuksensa sen johdosta, että Toukolan rantakorttelissa n:o 1 oleva nahkurinliike aiheutti ympäristölle terveydellistä haittaa, rahatoimikamari päätti [5]) kehoittaa liikkeen omistajaa herra A. Saldittia, ryhtymään terveydenhoitolautakunnan ohjeiden mukaisiin toimenpiteisiin mainittujen epäkohtain korjaamiseksi sekä lautakuntaa pitämään silmällä kyseellistä aluetta. Ellei vuokraaja noudattanut lautakunnan määräyksiä, ryhdyttäisiin muihin toimenpiteisiin.

Kolmivuotiskatselmukset. Kaupungingeodeetti W. O. Lillen toimitettua tarkastuskatselmuksen, jotta saataisiin selvitetyksi, missä määrin vuoden 1927 kolmivuotiskatselmuksessa muistutuksia aiheuttaneet puutteellisuudet oli korjattu, rahatoimikamari päätti [6]) antaa asiamiehelleen tehtäväksi ryhtyä vuokraajien suhteen niihin toimenpiteisiin, joihin kaupungingeodeetin katselmusasiakirjain katsottiin antavan aiheen.

Edelleen kaupungingeodeetti lähetti vuoden varrella toimitettujen kolmivuotiskatselmusten katselmuspöytäkirjat. Erinäisistä niihin sisältyvistä Toukolan, Vallilan ja Käpylän vuokra-alueita koskevista muistutuksista rahatoimikamari päätti [7]) hankkia sosialilautakunnan lausunnon. Niitä huomautuksia taas, jotka koskivat Kaisaniemen keilarataa sekä Hietaniemen tontteja 2 a, 3 a, 4 ja 5, käsiteltäisiin erityisen esittelyn jälkeen, ja mitä muihin muistutuksiin tulee, oli asianomaisia vuokraajia kehoitettava ennen heinäkuun 1 p:ää 1929 korjauttamaan muistutusten aiheena olleet puutteellisuudet.

Herra O. Maijala oikeutettiin [8]) lykkäämään aitauksen rakentaminen Hämeentien varrella olevien tonttien n:ot 67 ja 69 välille heinäkuun 1 p:ään 1929.

Reimarsin korttelin n:o 26 tontin n:o 6 vuokraaja oikeutettiin [9]) lykkäämään mainitun tontin rakennuttaminen, tasoittaminen ja aitaaminen heinäkuun 1 p:ään 1929.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 9 p. marrask. 1,962 §. — [2]) S:n 10 p. heinäk. 1,187 §. — [3]) Rkmrin jstn pöytäk. 7 p. elok. 4,700 §. — [4]) Rkmrin pöytäk. 21 p. syysk. 1,554 §. — [5]) S:n 5 p. lokak. 1,631 §. — [6]) S:n 17 p. heinäk. 1,223 § ja 5 p. lokak. 1,626 §. — [7]) S:n 2 p. marrask. 1,854 §. — [8]) S:n 3 p. heinäk. 1,154 §. — [9]) S:n 3 p. heinäk. 1,155 §.

Reimarsin korttelin n:o 22 tontin n:o 3 vuokraaja H. Grönberg oikeutettiin [1]) lykkäämään mainitun tontin rakennuttaminen heinäkuun 1 p:ään 1929.

Arkkitehti A. Eriksson, joka Käpylän korttelissa n:o 823 olevan vuokratonttinsa n:o 7 kolmivuotiskatselmuksessa oli velvoitettu ennen heinäkuun 1 p:ää 1928 maalauttamaan tontilla olevan asuinrakennuksen ulkoseinät, oikeutettiin [2]) lykkäämään mainittu työ syyskuun 1 p:ään 1929.

Vuokraaja J. E. Koponen, joka oli velvoitettu ennen heinäkuun 1 p:ää 1928 suorittamaan joitakin tasoitustöitä Käpylän korttelissa n:o 874 olevalla vuokratontillaan n:o 8, oikeutettiin [3]) lykkäämään tämän työn suorittaminen heinäkuun 1 p:ään 1929.

Vuokraaja C. G. Nordbergille myönnettiin [4]) lupa lykätä Herttoniemen vuokrapalstalla n:o 60—61 suoritettaviksi määrättyjen korjaustöiden suorittaminen kesäkuun 1 p:ään 1929.

Suomen krematorioyhdistys vapautettiin [5]) toistaiseksi korttelissa n:o 454 olevan krematorioalueen aitaamisvelvollisuudesta.

Helsingfors aktiebostäder niminen yhtiö vapautettiin [6]) Kampinmalmin asuntopalstan n:o 68 D aitaamisvelvollisuudesta.

Salmisaaren höyrynosturi vuokrattiin [7]) Paraisten kalkkivuoriosakeyhtiölle seuraavin ehdoin:

että yhtiö hankki ja kustansi nosturin poltto- ja voiteluaineet sekä käytön aikana tarpeelliset korjaukset;

että nosturia käytti yhtiön palkkaama henkilökunta rakennuskonttorin ohjeiden mukaan;

että yhtiö nosturin siirrosta, josta rakennuskonttorin tuli huolehtia, suoritti 2,000 markkaa kerta kaikkiaan;

että yhtiö maksoi vuokraa 480 markkaa viikossa työpäivän ollessa kahdeksan tuntia sekä 10 markan ylihinnan tunnilta yliajasta, mistä yhtiön oli pidettävä kirjaa, kuitenkin siten, että vuokra oli maksettava vähintään kuukaudelta sekä sen jälkeen viikolta; samoinkuin

että nosturi luovutettiin kaupungin käytettäväksi samassa kunnossa, missä se oli yhtiön ottaessa sen haltuunsa.

Lupa pystyttää purkausnosturi Jaalarantaan. Paraisten kalkkivuoriosakeyhtiön anottua, että se oikeutettaisiin pystyttämään sementinpurkausnosturi Länsisataman Jaalarannan varrelle, rahatoimikamari hankittuaan asiasta Helsingin makasiiniosakeyhtiön lausunnon päätti [8]) oikeuttaa viimeksi mainitun yhtiön pystyttämään Jaalarantaan tarvittavat purkauslaitteet, mihin yhtiö oli ilmoittanut suostuvansa edellyttäen, että Paraisten kalkkivuoriosakeyhtiö sitoutui suorittamaan laitteen perustamiskustannusten koron ja kuoletuksen sekä käyttökustannukset ja lisäksi ehdoin, että myöskin muut yritykset saivat käyttää hyväkseen puheena olevia purkauslaitteita.

Lupa nosturin asettamiseen. Aktiebolaget Algol osakeyhtiölle myönnettiin [9]) lupa kuljetettavan sähkönosturin pystyttämiseen korttelissa n:o 178 olevalle vuokra-alueelleen ehdoin, että nosturi pystytettiin rakennuskonttorin ohjeiden mukaisesti sopivan etäisyyden päähän rautatieraiteista sekä ettei nosturinraiteita jatkettu yhtiön alueen ulkopuolelle.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 10 p. heinäk. 1,170 §. — [2]) Rkmrin jstn pöytäk. 19 p. syysk. 5,240 §. — [3]) S:n 24 p. lokak. 5,674 §. — [4]) Rkmrin pöytäk. 30 p. marrask. 2,135 §. — [5]) S:n 8 p. toukok. 826 §. — [6]) S:n 26 p. kesäk. 1,138 §. — [7]) S:n 19 p. kesäk. 1,104 §. — [8]) S:n 4 p. toukok. 772 §. — [9]) Rkmrin jstn pöytäk. 19 p. syysk. 5,244 §.

Lupa vaa'an asettamiseen. Helsingin makasiiniosakeyhtiö oikeutettiin [1]) asettamaan autovaaka Länsisatamaan Saukonkadun ajotien ja korttelin n:o 260 rajaa pitkin suunniteltujen rautatieraiteiden välille.

Väliaikaisten siltain rakentaminen satama-alueelle. Aktiebolaget Lars Krogius & C:o osakeyhtiön anottua maistraatilta lupaa saada rakentaa yhtiön hallussa olevalle Kruunuvuoren- ja Laukkasaarenkatujen väliselle varastopalstalle n:o 9 vievä noususilta ja sitä varten aidata tarpeellinen katualue, rahatoimikamari päätti [2]) siltä pyydetyssä lausunnossa ilmoittaa maistraatille, ettei kamarilla ollut mitään muistuttamista edellä mainitun anomuksen hyväksymistä vastaan, kuitenkin ehdoin, että yhtiö korvaukseksi katualueen myöntämisestä suoritti 60 pennin maksun m²:ltä viikossa, mikä määrä rahatoimikonttorin tavallisessa järjestyksessä tuli velkoa.

Tässä yhteydessä rahatoimikamari päätti [2]) turhan kirjeenvaihdon välttämiseksi valtuuttaa satamaliikennekonttorin vastedes myöntämään oikeuksia väliaikaisten siltain rakentamiseen satama-alueelle sekä katumaan aitaamiseen tässä tarkoituksessa 60 pennin maksusta m²:ltä viikossa sekä huolehtimaan tämän maksun veloituksesta.

Itämerenkadun rautatieraiteiden poikki kulkeva ajoliikenne. Vesijohtoliike P. Nieminen, jolla oli autotalli Itämerenkadun varrella olevalla vuokratontillaan n:o 25, oikeutettiin [3]) järjestämään ylikäytävä mainitulla kadulla olevien rautatieraiteiden poikki ja toistaiseksi liikennöimään sitä ehdoin, että ylikäytävä poistettiin heti kun sen havaittiin olevan esteeksi tai rautatieviranomaiset sitä vaativat, sekä että toiminimi ylikäytävää rakennettaessa noudatti rakennuskonttorin antamia ohjeita.

Tässä yhteydessä kamari päätti [3]) kehoittaa asiamiestään vastedes ottamaan Itämerenkadun varrella olevia tontteja koskeviin vuokrasopimuksiin määräyksen, että ajoliikenne kadun pohjoispuolella olevilta tonteilta raiteiden poikki oli sallittu ainoastaan niillä kohdilla, missä oli tätä tarkoitusta varten järjestetyt ylikäytävät.

Kauppahallit. Rahatoimikamari päätti [4]) heinäkuun 1 p:stä lukien korottaa Kasarmintorin hallin myymäläin vuokria vaate- ja lasitavaramyymälöistä 100 % ja kenkämyymälöistä 1,000 markkaa vuodessa, mikä päätös kuitenkaan ei koskenut niitä myymälöitä, jotka toimitetun huutokaupan jälkeen jo oli annettu vuokralle.

Vuoden varrella toimitettiin [5]) kahden Kauppatorin hallin ja kahden Kasarmintorin hallin myymälän vuokraoikeutta koskevat huutokaupat. Näiden myymäläin vuokrat nousivat yhteensä 64,000 markkaan.

Torikauppa. Kaupunginjohtaja Castrénin ilmoitettua, että rahatoimikamarin kanslia oli sanonut irti Rautatientorin ja n. s. Narinkan myyntipaikkoja koskevat vuokrasopimukset kesäkuun 30 p:ään, kamari päätti [6]) ainoastaan hyväksyä tämän toimenpiteen.

Tori- ja kauppahallivalvojalle annettiin [7]) tehtäväksi sanoa irti Harjutorin hallin myymälöitä koskevat vuokrasopimukset kesäkuun 1 p:ään 1928. Mainitun hallin kauppiaiden anomuksen, että irtisanominen peruutettaisiin, kamari epäsi [8]).

Kaupunginvaltuuston päätettyä [9]), että puutavarain kauppa siirrettäisiin

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 22 p. toukok. 931 §. — [2]) S:n 26 p. lokak. 1,786 §. — [3]) S:n 21 p. jouluk. 2,290 §. — [4]) S:n 20 p. huhtik. 695 §. — [5]) Rkmrin jstn pöytäk. 11 p. tammik. 2,544 §, 14 p. maalisk. 3,179 § ja 26 p. syysk. 5,279 §. — [6]) Rkmrin pöytäk. 20 p. tammik. 111 §. — [7]) S:n 2 p. maalisk. 354 §. — [8]) S:n 13 p. maalisk. 434 §. — [9]) Ks. tätä kert. s. 36.

Rautatientorilta Hakaniementorille, rahatoimikamari määräsi [1]), että edellä mainittu kauppa sai tapahtua siinä osassa toria, joka siihen asti oli ollut luovutettuna heinäkauppaa varten; että viimeksi mainittu kauppa vuorostaan siirrettäisiin torin rannanpuoleiseen osaan; että puutavarain kauppaa sai harjoittaa ainoastaan klo 12:een eikä siis, kuten aikaisemmin, koko päivää; että ainoastaan puutavaroita sai myydä; sekä että vuokramaksu olisi 100 markkaa myyntipaikalta kuukaudessa.

Muutamat sokeat kaupustelijat oikeutettiin [2]) Kauppa- ja Hakaniementoreilla omien valmisteidensa ohella myymään muitakin tavaroita samassa laajuudessa kuin siihen asti, niin kauan kuin heillä oli jo hankittua varastoaan jäljellä, kuitenkin enintään kuluvan kalenterivuoden loppuun.

Kaupungin kaduilla tapahtuva makkarakauppa. Rahatoimikamari päätti [3]) että oikeudet vuonna 1929 myydä makkaroita seuraavissa paikoissa tarjottaisiin huutokaupalla: Hakaniementorilla, Kauppatorilla, Erottajalla, Heikinpuistossa, Rautatientorilla, Fredrikintorilla, Arkadian aukiolla, Hämeentien ja Helsinginkadun kulmassa, Unionin- ja Liisankatujen kulmassa sekä Pikku Roobertinkadun ja Yrjönkadun kulmassa. Edellä mainitut myyntioikeudet annettiin [4]) sittemmin vuokralle maksuista, jotka nousivat yhteensä 693,500 markkaan.

Muu katukauppa. Rahatoimikamari vahvisti [5]) niiden vesikioskien ja jäätelön myyntipaikkain minimivuokrat, joiden vuokraoikeudet tarjottaisiin huutokaupalla.

Edelläkäyneen huutokaupan jälkeen vuokrattiin [6]) sittemmin 21 jäätelönmyyntipaikkaa huhtikuun 15 p:stä lokakuun 15 p:ään vuokramaksuista, jotka vaihtelivat 6,100 markasta 45,100 markkaan ja yhteensä nousivat 313,300 markkaan. Vuokramäärät oli maksettava ennakolta, puolet huhtikuun 15 p:nä ja loput heinäkuun 1 p:nä.

Kuusi eri paikkaa vaunuista tapahtuvaa virvoitusjuomain y. m. myyntiä varten vuokrattiin [7]) huhtikuun 15 p:n ja lokakuun 15 p:n väliseksi ajaksi yhteensä 31,300 markan vuokramaksuista.

27 vesikioskia vuokrattiin [7]) samaksi ajaksi yhteensä 629,600 markan maksuista. Sittemmin purettiin [8]) 2 kioskia koskevat vuokrasopimukset ja samat kioskit vuokrattiin [9]) myöhemmin huutokaupalla 23,100 markasta aikaisempien vuokrien oltua 34,500 markkaa.

Koska kaupungin toimesta rakennetut uudet vesikioskit valmistuivat myöhemmin kuin oli arvioitu, alennettiin [10]) 6 kioskin vuokramaksuja 48,400 markkaa eli 144,200 markasta 95,800 markkaan. Sittemmin alennettiin [11]) vielä 2 kioskin vuokramaksuja yhteensä 2,500 markkaa.

Rahatoimikamari määräsi [12]), että sunnuntaisin ja juhlapäivinä huhtikuun 15 p:stä lokakuun 15 p:ään 1928 sai myydä marjoja ja hedelmiä kolmessa paikassa Kaisaniemenpuistossa ja kahdessa paikassa Eläintarhassa. Myyntioikeudet luovutettiin [13]) sittemmin yhteensä 28,200 markan maksuista.

Sitäpaitsi myönnettiin [13]) oikeuksia ulkoilmavalokuvauksen harjoittamiseen neljässä kamarin aikaisemmin määräämässä [12]) paikassa Kaisaniemessä.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 8 p. kesäk. 1,037 §. — [2]) S:n 14 p. elok. 1,335 §. — [3]) S:n 2 p. marrask. 1,841 §. — [4]) S:n 27 p. marrask. 2,037 §. — [5]) S:n 27 p. tammik. 142 §. — [6]) S:n 24 p. helmik. 297 §. — [7]) S:n 20 p. maalisk. 490 §. — [8]) S:n 13 p. huhtik. 640 §. — [9]) Rkmrin jstn pöytäk. 25 p. huhtik. 3,553 §. — [10]) Rkmrin pöytäk. 19 p. kesäk. 1,078 §. — [11]) Rkmrin jstn pöytäk. 3 p. heinäk. 4,474 §. — [12]) Rkmrin pöytäk. 3 p. helmik. 174 §. — [13]) Rkmrin jstn pöytäk. 29 p. helmik. 3,053 §.

Tästä suoritettavat maksut nousivat 53,600 markkaan, mistä puolet oli maksettava ennakolta maaliskuun 15 p:nä ja loput seuraavan heinäkuun 1 p:nä. Samaan tarkoitukseen luovutettiin [1]) edelleen kaksi paikkaa Korkeasaaresta, kaksi paikkaa Mustikkamaalta, kaksi paikkaa Seurasaaresta ja yksi paikka Mustasaaresta kesän ajaksi yhteensä 12,500 markan maksuista.

Oikeus virvokkeiden myyntiin kesän aikana Eläintarhan urheilukentällä myönnettiin [2]) urheiluseuralle Helsingin toverit 5,000 markan maksusta.

Neiti I. Nurminen oikeutettiin [3]) kertomusvuonna harjoittamaan kahvintarjoilua lentosatamassa 500 markan maksusta.

Korttikeskus nimiselle toiminimelle myönnettiin [4]) lupa kahden vuoden aikana tarjota Korkeasaaressa myytäväksi maisemakortteja enintään 2 markan hinnasta kortilta ja enintään 3,000 korttia kutakin lajia ehdoin, että toiminimi suoritti kaupungille 50 penniä jokaisesta myydystä kortista, mikä maksu oli toimitettava kaupunginkassaan toukokuun 1 p:nä ja heinäkuun 1 p:nä.

Herra H. Helenius oikeutettiin [5]) asettamaan Korkeasaareen hajuvesiautomaatti 500 markan maksusta kesältä 1928.

Aktiebolaget Libra osakeyhtiölle myönnettiin [6]) oikeus huhtikuun 15 p:n ja lokakuun 15 p:n välisenä aikana pitää henkilövaakoja Runebergin-esplanaadissa, Rantatorilla Kauppahallin vieressä, Hakaniementorilla, Kaivopuistossa sekä Korkeasaaressa ennakolta kaupunginkassaan maksettavasta 500 markan kuukausimaksusta vaakaa kohden. Sama oikeus myönnettiin yhtiölle [7]) entisin ehdoin kesäksi 1929.

Rouva L. K. Toivonen oikeutettiin [8]) kiinnittämään makeisautomaatti Hämeentien tontilla n:o 92 olevan rakennuksen seinään.

Lupa kilpien, ilmoitusten y. m. mainoslaitteiden asettamiseen. Rahatoimikamarin anottua [9]) toimenpiteitä, jotta kaupungille pidätettäisiin oikeus myöntää lupia ilmoitusten kiinnittämiseen uudisrakennusta varten erotettua katualuetta ympäröiviin lauta-aitoihin, maistraatti ilmoitti [10]) päättäneensä vastedes myöntää lupia kadun erottamiseen edellä mainittuun tarkoitukseen ehdoin, ettei lauta-aitaan kiinnitetty rumentavia ilmoituksia, sekä antaneensa julkisivupiirustusten tarkastustoimikunnalle tehtäväksi valvoa, että tätä määräystä noudatettiin.

Suomalainen ooppera osakeyhtiö oikeutettiin [11]) kiinnittämään mainoskaappi kaupungin omistamaan Vilhonkadulla olevaan lauta-aitaan.

Koiton näyttämölle myönnettiin [12]) lupa asettaa Hakaniementorille Mustikkamaan ulkoilmateatterin ilmoitustaulu sekä sinne opastava tienviitta.

Siloam-seurakunta oikeutettiin [13]) asettamaan ilmoituskaappi Toisen linjan ja Siltasaarenkadun kulmaan ehdoin, että kaappi viipymättä poistettiin, jos sen havaittiin olevan haitaksi.

Pasilan työväenyhdistyksen anomuksen johdosta rahatoimikamari päätti [14]), että yleinen ilmoitustaulu asetettaisiin Pasilankadun ja kaupungista Pasilan esikaupunkiin vievän tien yhtymäkohtaan.

---

[1]) Rkmrin jstn pöytäk. 19 p. tammik. 2,667 §, 27 p. tammik. 2,738 ja 2,739 §§, 15 p. helmik. 2,893 ja 2,894 §§ sekä 14 p. maalisk. 3,203 §. — [2]) S:n 30 p. toukok. 3,991 §. — [3]) S:n 29 p. helmik. 3,051 §. — [4]) S:n 12 p. kesäk. 4,163 §. — [5]) S:n 2 p. huhtik. 3,403 a §. — [6]) Rkmrin pöytäk. 17 p. helmik. 258 §. — [7]) Rkmrin jstn pöytäk. 5 p. jouluk. 6,360 §. — [8]) S:n 10 p. heinäk. 4,560 §. — [9]) Ks. v:n 1927 kert. s. 162. — [10]) Rkmrin pöytäk. 16 p. maalisk. 465 §. — [11]) Rkmrin jstn pöytäk. 7 p. maalisk. 3,102 §. — [12]) S:n 28 p. maalisk. 3,298 §. — [13]) S:n 18 p. huhtik. 3,465 §. — [14]) S:n 17 p. heinäk. 4,587 §.

Toiminimelle P. C. Rettig & C:o myönnettiin [1]) lupa järjestää sähkömainos Runeberginesplanaadin luoteiskulmassa olevan vesikioskin päälle siksi ajaksi vuotta, jolloin kioskissa ei tarjoiltu virvoitusjuomia, sekä vuoden umpeensa pitää mainoskilpeä kioskin katolla. Näistä oikeuksista toiminimen tuli suorittaa 5,000 markkaa vuodessa lukien tammikuun 1 p:stä ja ehdoin, että mainos poistettiin kuukauden kuluttua määräyksen antamisesta.

Johtaja O. Lundbomille myönnettiin [2]) oikeus talven aikana käyttää Kappelin ravintolan vieressä olevaa soittopaviljonkia valomainosten järjestämiseen 1,000 markan vuokrasta sekä ehdoin, että mainostus järjestettiin rahatoimikamarin hyväksymän [3]) suunnitelman mukaisesti.

Ford Motor Company of Finland niminen toiminimi oikeutettiin [4]) tammikuun 19 p:n ja helmikuun 4 p:n väliseksi ajaksi pystyttämään portin muotoinen mainos Kaivohuoneen edustalle sinne järjestetyn autonäyttelyn merkiksi. Yhtiön tuli tästä oikeudesta suorittaa korvausta 1,000 markkaa.

Edelleen myönnettiin [5]) samalle toiminimelle lupa sijoittaa edellä mainituksi ajaksi ilmoitustelineitä seuraaviin paikkoihin: Kansallismuseon kohdalle, Erottajalle, Hakaniementorille, Kauppatorille, Etel. Makasiinikadulle Etelärannan kulmaan, Arkadian aukiolle sekä Vuorimiehenkadun varrelle laivatelakka-alueen läheisyyteen, ehdoin, että rakennuskonttori hyväksyi telineiden piirustukset sekä että toiminimi tämän oikeuden korvaukseksi suoritti 500 markkaa telineeltä.

Osuuskunta Suomen messut oikeutettiin [6]) pystyttämään ja radiomessujen aikana, helmikuun 18 p:stä 26:nteen, pitämään mainospylväs Aleksanterinkadulla, Svenska gården'in porttikäytävän itäpuolella, ehdoin, että osuuskunta poisti pylvään vuorokauden kuluessa messujen päättymisestä ja suoritti korvausta 500 markkaa kerta kaikkiaan.

Edelleen mainittu osuusliike sai [7]) luvan huhtikuun 21 p:stä 29:nteen pitää mainostorneja pystytettyinä Erottajalle, ylioppilastalon edustalle, Arkadian aukiolle sekä Pohj. Rautatiekadun ja Nervanderinkadun kulmaan ehdoin, että osuusliike suoritti kaupunginkassaan 50 markkaa tornia ja päivää kohden sekä että poliisiviranomaisten antamia määräyksiä tarkasti noudatettiin.

Emäntäliitolle (Husmoderförbundet) oikeutettiin [8]) maaliskuun 13 p:stä 19:nteen, jolloin kaupungissa pidettäisiin elintarvemessut, koristamaan Aleksanterinkadun talon n:o 16—18 edusta ehdoin, että liitto mainitusta oikeudesta suoritti kaupunginkassaan 200 markkaa sekä alistui tarkasti noudattamaan niitä määräyksiä, joita poliisiviranomaiset mahdollisesti antaisivat.

Helsingin suojeluskuntapiirille myönnettiin [9]) lupa propagandaviikkonsa aikana, huhtikuun 12—19 p:nä, pitää kaupungissa erityisiin telineihin kiinnitettyjä ilmoitustauluja.

Helsingin taidehalli oikeutettiin [10]) halliin järjestetyn tanskalaisen taiteen näyttelyn johdosta pystyttämään kuusi mainospylvästä, nimittäin Erottajalle, ylioppilastalon edustalle, Arkadian aukiolle, Pohj. Rautatiekadun ja Nervanderinkadun kulmaan sekä taidehallin edustalle ja pitämään ne paikoillaan kolme päivää ehdoin, että poliisiviranomaisten mahdollisesti antamia määräyksiä tarkasti noudatettiin sekä että taidehalli sille myönnetystä oikeudesta suoritti 50 markan maksun pylväältä päivää kohden.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 13 p. huhtik. 639 §. — [2]) S:n 21 p. elok. 1,348 §. — [3]) Rkmrin jstn pöytäk. 26 p. syysk. 5,272 §. — [4]) Rkmrin pöytäk. 13 p. tammik. 55 §. — [5]) S:n 20 p. tammik. 98 §. — [6]) Rkmrin jstn pöytäk. 15 p. helmik. 2,921 §. — [7]) Rkmrin pöytäk. 13 p. huhtik. 642 §. — [8]) S:n 9 p. maalisk. 396 §. — [9]) S:n 3 p. huhtik. 573 §. — [10]) Rkmrin jstn pöytäk. 9 p. toukok. 3,765 § ja 19 p. kesäk. 4,248 §.

Osakeyhtiö Suomen yleisradiolle myönnettiin [1]) oikeus huhtikuun 22 p:nä pitää kovaäänistä Runebergin esplanaadissa sekä vetää tätä varten tarpeellinen johto kadun yli Kämpin hotelliin.

Arpain myynti. Rouva M. Mikkola Itä-Hämeen museoyhdistyksen asiamiehenä oikeutettiin [2]) enintään 2 viikon aikana käyttämään kaupungin vanhoja puukioskeja arpain myyntiin 250 markan maksusta viikolta.

Muuntaja-asemat. Sähkölaitos oikeutettiin [3]) rakennuttamaan seuraavat muuntaja-asemat: rakennuskonttorin osoittamaan paikkaan Länt. Kaivopuistoon [3]), rakennuskonttorin osoittamaan paikkaan Lauttasaarenkadun varrelle [4]); rakennuskonttorin osoittamaan paikkaan Itämerenkadun varrelle edellyttäen, että aseman rakennustyöt aloitettiin vasta sittenkuin kadulla oli suoritettu erinäisiä louhintatöitä [5]); Loviisan- ja Porvoonkatujen väliseen puistikkoon, Vallilan kansakoulun pihamaalle sekä Hämeentien varrelle [6]); korttelіin n:o 557 [7]); sekä rakennuskonttorin osoittamaan paikkaan Marian sairaalan alueelle [8]).

Lupa puhelinkioskin sekä kahden jakokaapin pystyttämiseen. Helsingin puhelinyhdistys oikeutettiin [9]) yksissä neuvoin rakennuskonttorin kanssa pystyttämään puhelinkioski Fredrikin- ja Arkadiankatujen kulmaukseen sekä kaksi jakokaappia Katajanokan puistikkoihin kaupunginasemakaavainsinööri T. Öllerin tarkemmin osoittamiin paikkoihin ehdoin, että kaappien piirustukset alistettiin rahatoimikamarin hyväksyttäviksi.

Oikeus puhelimien asettamiseen. Muutamille autonkuljettajille myönnettiin [10]) lupa puhelimen asettamiseen satamaviranomaisten osoittamaan paikkaan.

Autonkuljettaja E. M. Rehnberg sai [11]) luvan kiinnittää puhelimen vanhan hautausmaan lähellä olevaan raitiotiepylvääseen.

Oikeus johtojen rakentamiseen. Paraisten kalkkivuoriosakeyhtiölle myönnettiin [12]) oikeus rakentaa viemärijohto yhtiön Sörnäisten rantatien varrella olevalta tehdasalueelta suoraan mereen ja toistaiseksi käyttää sitä ehdoin, että työ suoritettiin rakennuskonttorin ohjeiden mukaisesti ja että yhtiö kustansi mahdollisesti tarpeellisen viemärinsuun ympärille kasautuneen lietteen ruoppauksen sekä kaikki vastedes mahdollisesti tarpeellisiksi havaittavat johdon muutos- ja lisärakennustyöt.

C. F. R. Spennertin kuolinpesälle myönnettiin [13]) lupa toistaiseksi vetää vesijohto vuokratontille Humalisto n:o 2 Humalistonkadulta Humaliston huvilapalstan n:o 1 yli, n. 1—1 ½ m etäisyyteen sen länsirajasta, ehdoin, että johto heti Linnankoskenkadun tultua tasoitetuksi yhdistettiin mainitussa kadussa olevaan johtoon.

Osakeyhtiö Lojo elektricitetsverk aktiebolag oikeutettiin [14]) vetämään ja pysyttämään korkeajännitteisjohto kaupungin maan poikki yhtiön Toivoniemen tilalla Lohjan pitäjässä sijaitsevasta korkeajännitteisjohdosta samassa pitäjässä sijaitsevaan Varolan taloon seuraavin ehdoin:

Oikeus kestää korkeintaan joulukuun 31 p:ään 1937, jolloin yhtiön Helsingin kaupungin kanssa tekemä virranhankintaa koskeva sopimus loppuu.

Vedettäessä johtoa Helsingin kaupungin maiden poikki on tarkoin seu-

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 13 p. huhtik. 674 §. — [2]) S:n 12 p. lokak. 1,701 §. — [3]) S:n 19 p. kesäk. 1,105 §. — [4]) S:n 26 p. kesäk. 1,116 §. — [5]) S:n 26 p. kesäk. 1,117 §. — [6]) S:n 1 p. kesäk. 978 §. — [7]) S:n 24 p. heinäk. 1,256 §. — [8]) Rkmrin jstn pöytäk. 31 p. heinäk. 4,685 §. — [9]) Rkmrin pöytäk. 26 p. kesäk. 1,145 § ja 24 p. heinäk. 1,268 §. — [10]) Rkmrin jstn pöytäk. 23 p. toukok. 3,935 §. — [11]) S:n 23 p. toukok. 3,936 §. — [12]) S:n 25 p. tammik. 2,694 §. — [13]) S:n 1 p. helmik. 2,760 §. — [14]) Rkmrin pöytäk. 7 p. jouluk. 2,186 §.

rattava Toivoniemen koulukodin johtajan antamia ohjeita ja työ suoritettava siten, että Toivoniemen talolle koituu mahdollisimman vähän haittaa.

Johto on vedettävä toimilupa-asiakirjoihin liitetyssä piirustuksessa merkittyjen punaisten viivojen osoittamaa suuntaa.

Muuten on sähköjohdoista voimassa olevia määräyksiä tarkoin noudatettava.

Jos yhtiö rikkoo tässä sopimuksessa olevia määräyksiä, on kaupunki oikeutettu heti irtisanomaan toimiluvan ja yhtiö velvollinen poistamaan johdot sekä korvaamaan kaiken kaupungille mahdollisesti aiheutuneen vahingon.

Pikku-Huopalahteen laskeva viemärijohto. Rahatoimikamarin saatua tietoonsa, että Aktiebolaget M. G. Stenius osakeyhtiö aikoi rakennuttaa viemärijohdon, joka laskisi Pikku-Huopalahden kapeaan suuhun, kamari päätti [1]) yhtiölle osoittamassaan kirjelmässä vaatia toimenpiteihin ryhtymistä viemäriveden puhdistamiseksi.

Lupa kaapelin laskemiseen. Aktiebolaget M. G. Stenius osakeyhtiö oikeutettiin [2]) vaihtamaan Meilahden muuntaja-asemalta Munkkiniemeen vievä ilmajohto kaapeliin, joka vedettäisiin raitiotielinjaa ja raitiotiesiltaa myöten, ehdoin, että yhtiö työn suorituksessa noudatti sähkölaitoksen antamia ohjeita.

Suomen pankin ja poliisilaitoksen välinen hälyytysjohto. Suomen pankki oikeutettiin [3]) vetämään hälyytysjohto talostaan Kirkkokadun poikki postitaloon, sieltä Snellmaninkadun poikki yliopiston laboratoriorakennukseen, edelleen Hallituskadun poikki valtioneuvoston linnan ja Aleksanterinkadun yli raatihuoneeseen ja sieltä Sofiankadun poikki poliisilaitoksen taloon.

Lupa pylväiden pystyttämiseen. Omnibusosakeyhtiölle myönnettiin [4]) lupa omnibusliikenteen pysäkkien merkiksi kiinnittää kaasu- ja sähkölaitoksen valaistuspylväisiin sekä Pohjoisrannassa olevaan paviljonkiin viittoja sekä pystyttää samaa tarkoitusta varten seitsemän pylvästä, nimittäin Etel. Esplanaadikadun talossa n:o 2 olevan Valion liikkeen edustalle jalkakäytävän reunaan, Pursimiehenkadulle talojen n:ot 13 ja 24 edustalle, Kapteeninkadulle puistikon reunaan, Keskuskadulle Stockmannin liikepalatsin kohdalle, Mikonkadulle tontin n:o 5 edustalle sekä Etel. Esplanaadikadulle talon n:o 16 edustalle.

Lupa karusellin y. m. pitoon. Yhdistykselle Föreningen Ekenäs folkhälsa myönnettiin [5]) lupa pitää Knipnäsin lasten kesäsiirtolan hyväksi kaksi karusellia Hakaniementorilla huhtikuun 29 p:stä toukokuun 6 p:ään ja Tehtaanpuistossa toukokuun 12—28 p:nä ehdoin, että ydistys karusellien sijoituksessa noudatti tori- ja kauppahallivalvojan sekä poliisiviranomaisten mahdollisesti antamia ohjeita.

Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliitolle myönnettiin [6]) lupa toukokuun 15—29 p:nä pitää karusellia Kaisaniemenpuistossa kasvitieteellisen puutarhan lounaiskulman kohdalla rakennuskonttorin määräämässä paikassa.

Myöhemmin yhdistys oikeutettiin [7]) myöskin elokuun 25 p:stä syyskuun 16 p:ään pitämään karusellia ja maaliinammuntatelttaa mainitussa puistossa.

Kaupungin puistojen y. m. käyttöoikeudet. Seuraavat yhdistykset y. m. oikeutettiin alla mainittuihin tarkoituksiin käyttämään kaupungin puistoja ja aukioita:

Urheiluseura Helsingin pallonlyöjät toukokuun 24 p:nä järjestämään jalkapallokilpailut Johanneksen kirkon viereiselle urheilukentälle [8]);

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 24 p. huhtik. 710 §. — [2]) S:n 31 p. heinäk. 1,308 §. — [3]) S:n 31 p. elok. 1,407 §. — [4]) S:n 23 p. maalisk. 498 §. — [5]) S:n 10 p. helmik. 225 §. — [6]) Rkmrin jstn pöytäk. 4 p. huhtik. 3,356 §. — [7]) Rkmrin pöytäk. 31 p. heinäk. 1,280 §. — [8]) Rkmrin jstn pöytäk. 23 p. toukok. 3,938 §.

Helsingin kisaveikot järjestämään juoksukilpailut Kaivopuistoon lokakuun 14 p:nä alkaen klo 13 sekä samalla käyttämään hyväkseen Kaivohuoneen edustalla olevaa hiekkakenttää, jolle järjestettäisiin kahvin ja virvoitusjuomain tarjoilu; luvan myöntämisen ehdoksi määrättiin, että yhdistys vastasi kaikesta kilpailujen johdosta puiston ruohokentille ja istutuksille koituvasta vahingosta [1]);

Suomen ja Ruotsin välisen maaottelun osanottajat syyskuun 6—8 p:nä 1929 pitämään hallussaan Eläintarhan urheilukenttää [2]);

Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliitto toukokuun 27 p:nä pitämään hallussaan Kaivopuistoa, johon järjestettäisiin lastenjuhla [3]); tämän ohessa kamari periaatteellisesti myöntyi [4]) yhdistyksen anomukseen saada käyttää toukokuun aikana 1929 Hesperian puistoa huvittelualueena velvoittaen kuitenkin hakijan aikanaan alistamaan kamarin tutkittaviksi ja hyväksyttäviksi ne järjestelyt, joihin puistossa tätä tarkoitusta varten oli ryhdyttävä;

Yhdistys Koteja kodittomille lapsille toukokuun 5 p:n ja kesäkuun 2 p:n väliseksi ajaksi järjestämään ulkoilmahuvituksia Hakasalmen ja Hesperian puistoihin [5]);

Pelastusarmeija toukokuun 1 p:stä syyskuun 30 p:ään pitämään ulkoilmakokouksia Kaivopuistossa, Kapteeninkadun puistikossa, Tehtaanpuistossa, Kaisaniemen puistossa, Eläintarhassa, Porthaninrinteen ja Toisen linjan kulmauksessa, Hakaniemen- ja Hietalahdentoreilla sekä Kaikukujan viereisellä kalliolla sekä heinäkuun 1 p:nä pitämään ulkoilmajuhla Kaivopuistossa [6]);

Filadelfiaseurakunta pitämään hengellisiä ulkoilmakokouksia Kaisaniemenpuistossa lähellä uutta kansakoulua ehdoin, ettei puiston ruohokenttiä tallattu [7]);

Suomen luterilainen evankeliumiyhdistys heinäkuun 1 p:nä pitämään ulkoilmakokous Eläintarhan Mäntymäellä [8]);

Suomen rauhanliiton Helsingin osasto jokaisen kuukauden kolmantena sunnuntaina pitämään ulkoilmakokous Kaisaniemenpuistossa oikeutettuna sateen sattuessa siirtämään kokouspäivä seuraavaan sunnuntaihin [9]);

Suomen antimilitaristinen liitto pitämään ulkoilmakokouksia Kaisaniemen puistossa heinäkuun 1 ja 22 p:nä [10]);

Suomen automobiiliklubi heinäkuun 14 p:nä klo 10—12 käyttämään Kaivopuiston Ison puistotien yläpäätä autokilpailujen järjestämiseen sekä syyskuun 15 ja 16 p:nä pitämään hallussaan Ullanlinnan kylpylaitoksen edustalla olevaa aukioita sekä Isoa puistotietä ehdoin, että poliisiviranomaisten antamia määräyksiä noudatettiin [11]); sekä

Helsingin ammatillinen keskusneuvosto r. y. järjestämään ulkoilmajuhla Mustikkamaalle elokuun 26 p:nä [12]).

Katumaan luovuttaminen uudisrakennusten vierestä. Koska paljon hankaluutta aiheutui siitä, että uudisrakennusyritykset käyttivät katumaata rakennustarpeiden varastoimiseen y. m. rahatoimikamari päätti [13]) alistaa maistraatin harkittavaksi, eikö olisi syytä rajoittaa katujen luovuttamista mai-

---

[1]) Rkmrin jstn pöytäk. 3 p. lokak. 5,333 § ja 10 p. lokak. 5,398 §. — [2]) Rkmrin pöytäk. 30 p. marrask. 2,122 §. — [3]) Rkmrin jstn pöytäk. 9 p. toukok. 3,766 §. — [4]) Rkmrin pöytäk. 7 p. syysk. 1,452 §. — [5]) S:n 7 p. jouluk. 2,179 §. — [6]) Rkmrin jstn pöytäk. 25 p. huhtik. 3,554 § ja 26 p. kesäk. 4,317 §. — [7]) S:n 9 p. toukok. 3,770 §. — [8]) S:n 19 p. kesäk. 4,247 §. — [9]) S:n 19 p. kesäk. 4,250 §. — [10]) S:n 3 p. heinäk. 4,468 §. — [11]) S:n 10 p. heinäk. 4,569 § ja 12 p. syysk. 4,985 §. — [12]) S:n 28 p. elok. 4,821 §. — [13]) Rkmrin pöytäk. 26 p. kesäk. 1,112 §.

nittuihin tarkoituksiin mahdollisimman vähiin, varsinkin kun oli puhe kaupungin keskiosissa olevista uudisrakennuksista.

Oikeus käyttää kaupungin maata. Herra A. Nyberg anoi saada pystyttää Armfeltintien huvilan n:o 1 viereiseen puistikkoon rappaustöitä varten tarpeelliset telineet, ja hänen anomukseensa myönnyttiin [1]) ehdoin, että anomuksentekijä korvasi puistikolle mahdollisesti aiheutuvan vahingon.

Osakeyhtiö Fredrikinkatu 75 oikeutettiin [2]) omistamallaan Fredrikinkadun tontilla n:o 75 suoritettujen rappaustöiden helpottamiseksi pystyttämään joitakin telineitä mainitun talon edustalla olevaan puistikkoon ehdoin, että kaupunginpuutarhurin antamia neuvoja ja määräyksiä tarkasti noudatettiin sekä että tämä töiden valmistuttua sai yhtiön kustannuksella panettaa puistikon entiseen kuntoon.

Oikeus ajotien leventämiseen. Rakennusliike Kolmio oikeutettiin [3]) tilapäisesti leventämään Laivurinkadun ajotietä tontin n:o 33 edustalta ehdoin, että rakennuskonttorin ja poliisimestarin antamia määräyksiä tarkasti noudatettiin, että katu ja katupenger aikanaan korjattiin entiselleen rakennuskonttorin toimesta, mutta yhtiön kustannuksella sekä että laajennustyö aloitettiin vasta toiminimen jätettyä konttoriin kirjallisen sitoumuksen, että se vastasi kaikista edellä mainitun toimenpiteen mahdollisesti aiheuttamista kustannuksista.

Lumenkaato. Koska sellaista epäjärjestystä oli esiintynyt, että lumikuormia oli kaadettu jäälle kaupungin ranta-alueille sellaisiinkin paikkoihin, joita ei ollut luovutettu tähän tarkoitukseen, rahatoimikamari päätti [4]) kehoittaa puhtaanapitolaitosta laatimaan ehdotuksen lumenkaadon järjestämiseksi sekä merkitsemään vuoden 1929 menosääntöehdotukseen tarpeellisen määrärahan lumen vastaanottamista sekä tarpeellista kaatopaikkain vartiointia varten.

Puhtaanapitolaitoksen tämän johdosta annettua ehdotuksensa rahatoimikamari päätti [5])

että hevosilla kuljetettuja lumikuormia sai kaataa jäälle seuraaviin paikkoihin: Taivallahden rantaan; Itämerenkadun tontin n:o 13 viereen; Hietasaarenkadun päähän; Neptunin- ja Tarmonkatujen kulmaan; Helsinginniemen ja Munkkisaaren välillä olevan laiturin länsipuolelle; saman laiturin itäpuolelle; Katajanokan jatketun laiturin päähän; Tervasaaren luo; Uudenmaan kasarmin pohjoispuolelle Maurinkadun päähän; Siltavuorensatamaan Hakaniemenkadun päähän; Siltavuorensatamaan Näkinkujan päähän; Hanasaaren luo; sekä Kyläsaaren ja mannermaan väliselle jäälle; samoinkuin lisäksi Helsinginkadun varrelle kortteliin n:o 353; Helsinginkadun varrelle kortteliin n:o 322; Aleksis Kiven kadun varrelle kortteliin n:o 389; ja Mäkelänkadun varrelle kortteliin n:o 708;

että moottoriajoneuvoilla kuljetettua lunta sai kaataa jäälle seuraaviin paikkoihin: Lauttasaarenkadun vierelle; Itämerenkadun vierelle; Sörnäisten rantatien varrella olevien laiturien väliin; ja Taivallahden rantaan; sekä lisäksi eräälle Pasilan esikaupungin länsipuolella olevalle alueelle ja eräälle Käpylän alueelle;

että yleisö sai käyttää edellä mainittuja kaatopaikkoja;

että yksinomaan puhtaanapitolaitos sai kaataa lunta seuraaviin paikkoihin, jotka kaikki sijaitsivat jäällä: Töölönlahden rantaan vastapäätä

[1]) Rkmrin pöytäk. 17 p. huhtik. 672 §. — [2]) Rkmrin jstn pöytäk. 31 p. heinäk. 4,688 §. — [3]) S:n 18 p. tammik. 2,657 §. — [4]) Rkmrin pöytäk. 11 p. toukok. 842 §. — [5]) S:n 2 p. marrask. 1,833 §.

Turuntien osoitenumeroa 24; Seurasaarentien varrelle; Uunisaaren luo; Helsingin laivatelakka osakeyhtiön alueelle; sekä Eteläsataman rautatiesillan itäpuolelle.

Poliisilaitosta oli kehoitettava valvomaan, ettei lunta kaadettu paikkoihin, joita ei ollut tähän tarkoitukseen osoitettu.

Lupa tien käyttämiseen. Hammaslääkäri T. Ekmanille myönnettiin [1]) lupa käyttää Miramarin huvilapalstalle vievänä ajotienä aikaisemmin Humlevikin huvilapalstan halki rakennettua ajotietä ehdoin, että herra Ekman omalla kustannuksellaan pani tien kuntoon ja ylläpiti sitä sekä että hän tarkemmin sopi tien käytöstä viereisen huvilapalstan vuokraajan kanssa.

Länt. Pukkisaareen vievä silta. Rahatoimikamari hyväksyi [2]) It. ja Länt. Pukkisaaren vuokraajain tekemän sopimuksen sillan rakentamisesta edellisen saaren kautta jälkimmäiseen edellyttäen, ettei tämä velvoittanut kaupunkia panettamaan Seurasaaren siltaa ajokuntoon, ennenkuin kaupunki sen hyväksi näki sekä ettei sopimus muuttanut kyseellisiä saaria koskevien vuokrasopimusten ehtoja.

Kahvila Mississippiin vievä tie. Kahvila Mississipin omistajalle myönnettiin [3]) lupa omalla kustannuksellaan ja rakennuskonttorin antamien ohjeiden mukaisesti rakentaa jalkatie kahvilapaviljonkiin sekä järjestää kukkaistutuksia sen läheisyyteen sekä täyttää ympäristössä olevat vesiperäiset paikat. Kaupunginpuutarhurille annettiin tehtäväksi panettaa kahvila-alueelle ilmoitustauluja, joissa kiellettiin epäsiisteys sekä puiden ja pensaiden taittaminen.

Pakinkylän ja Tuomarinkylän välinen tie. Pakinkylän tielautakunta tiedusteli, sallisiko kaupunki, että lautakunta mahdollisesti saaden avustusta valtion varoista rakentaisi tien Pakinkylästä Tuomarinkylään erinäisten kaupungin omistamien, tietarkoituksiin varattujen palstain yli, ja rahatoimikamari päätti [4]) vastata, ettei sillä periaatteellisesti ollut mitään huomauttamista tien rakentamiseen tarvittavan maan luovuttamista vastaan edellyttäen, että rakennuskonttori sai valvoa työn suoritusta, ettei se vaikeuttanut kaupungin vastaisia tierakennuksia, ettei kaupungin omistusoikeus tiepalstoihin supistunut sekä että tie katsottiin yksityiseksi. Lopullinen lupa tien rakentamiseen myönnettäisiin vasta tielautakunnan esitettyä riittävän selvityksen siitä, että työ voitiin suorittaa edellä mainituin ehdoin.

Lupa ampumaradan rakentamiseen. Helsingin pitäjän eteläinen suojeluskunta oikeutettiin [5]) rakentamaan ampumarata eräälle karttaan merkitylle Pukinmäen alueelle ja toistaiseksi ylläpitämään sitä.

Lupa pitää näytteillä autoja. Autokonttori niminen toiminimi sai luvan [6]) helmikuussa pidettävien automessujen aikana pitää kolme autoa näytteillä Heikin- ja Lönnrotinkatujen risteyksessä 1,800 markan maksusta koko ajalta.

Autojen seisotuspaikat. Rahatoimikamari päätti [7]) maistraatilta anoa, että autojen seisottaminen kiellettäisiin Unioninkadun ja Heikinkatujen välisen Pohj. Esplanaadikadun pohjoissivulla ja pitkin Pohj. Esplanaadikadun ja Aleksanterinkadun välisen Heikinkadun puistikon istutuksen itäreunaa sekä että autojen seisotuspaikoiksi osoitettaisiin Pohj. Esplanaadikadun ja Heikinkatujen kulmauksessa sekä Erottajantorilla Heikinkadun vierellä olevat, karttaluonnokseen tarkemmin merkityt paikat. Sitäpaitsi olisi poliisi-

[1]) Rkmrin jstn pöytäk. 19 p. syysk. 5,254 §. — [2]) Rkmrin pöytäk. 2 p. maalisk. 356 §. — [3]) S:n 24 p. heinäk. 1,257 §. — [4]) S:n 14 p. jouluk. 2,228 §. — [5]) S:n 2 p. marrask. 1,840 §. — [6]) S:n 17 p. helmik. 261 §. — [7]) S:n 28 p. elok. 1,390 §.

mestaria kehoitettava pitämään silmällä niitä paikkoja, missä autoja liikenteelle haitaksi yleisesti seisotettiin.

Rautatientorin korokkeet. Autonkuljettaja A. Malmille myönnettiin [1]) lupa korokkeen rakentamiseen Rautatientorille sen paikan viereen, missä hänen linja-autollaan oli asemapaikkansa, ehdoin, että rakennuskonttori sai rakentaa korokkeen Malmin kustannuksella.

Myöskin herra V. Tammisalon anottua lupaa korokkeen rakentamiseen sen Rautatientorin paikan viereen, joka oli osoitettu hänen linja-autonsa asemapaikaksi, ja rakennuskonttorin tämän johdosta pyydetyssä lausunnossa ilmoitettua, että kyseellisen korokkeen aiheuttamat kustannukset nousisivat 900 markkaan, rahatoimikamari päätti [2]) antaa konttorille tehtäväksi suorittaa työn hakijan kustannuksella.

Kaupungin sisäinen omnibusautolinja. Maistraatille osoitetussa kirjelmässä rahatoimikamari päätti [3]) ehdottaa myönnyttäväksi Osakeyhtiö Omnibus aktiebolaget'in tekemään anomukseen saada omnibusautoin liikennöidä osin reittiä Kauppatori—Etel. Esplanaadikatu, Erottajankatu—Lönnrotinkatu—Fredrikinkatu—Pohj. Rautatiekatu—Runeberginkatu—Lutherinkatu—Temppelikatu—Fredrikinkatu—Lönnrotinkatu—Erottajankatu—Etel. Esplanaadikatu—Kauppatori, osin reittiä Etel. Esplanaadikatu—Erottaja—Keskuskatu —Rautatientori.

Luistinrata. Urheiluseuralle Helsingin luistelijat myönnettiin [4]) lupa talvella 1928—29 pitää luistinrataa Kaisaniemenlahdella.

Jäällä olevat kilparadat. Suomen raviurheilun ystävät nimiselle yhdistykselle myönnettiin [5]) lupa raviradan järjestämiseen Pohjoissataman jäälle ehdoin, että satamahallituksen ja poliisimestarin antamia määräyksiä tarkasti noudatettiin. Satamaliikennekonttoria kehoitettiin [6]) osoittamaan yhdistykselle sama alue, joka aikaisemmin oli luovutettu tähän tarkoitukseen. Talveksi 1928—29 yhdistys sai saman oikeuden.

Helsingin autonkuljettajayhdistykselle myönnettiin [7]) lupa järjestää Taivallahden jäälle kilpailurata, jolla pidettäisiin autokilpailut joko tammikuun 29 p:nä tai helmikuun 5 p:nä, kuitenkin ehdoin, että poliisimestarin ja rakennuskonttorin antamia määräyksiä tarkasti noudatettiin.

Suomen moottoripyöräklubille myönnettiin [8]) lupa moottoripyöräkilpailujen järjestämiseen Taivallahden jäälle helmikuun 19 p:nä. Samalla kamari vahvisti oheellisen kartan mukaisen radan eristysrajan.

Edelleen klubin Helsingin osasto oikeutettiin [9]) järjestämään Taivallahden jäälle moottoripyöräin nopeuskilpailut sunnuntaina maaliskuun 18 p:nä ehdoin, että poliisiviranomaisten ja rakennuskonttorin antamia ohjeita tarkasti noudatettiin.

Suomen automobiiliklubille myönnettiin [10]) lupa helmikuun 26 p:nä tai, jos sää silloin oli sopimaton, maaliskuun 4 p:nä järjestää autokilpailut Taivallahden jäälle tähän tarkoitukseen laitetulle radalle. Klubin tuli itse huolehtia siitä, ettei rataa käytetty ennen kilpailuja. Tämä kamarin päätös oli saatettava poliisiviranomaisten tietoon anoen, että ne rataa eristettäessä ottaisivat huomioon Suomen moottoripyöräklubille aikaisemmin myönnetyn luvan.

---

[1]) Rkmrin jstn pöytäk. 7 p. elok. 4,699 §. — [2]) S:n 21 p. marrask. 6,062 §. — [3]) Rkmrin pöytäk. 14 p. elok. 1,328 § ja 2 p. lokak. 1,603 §. — [4]) Rkmrin jstn pöytäk. 28 p. jouluk. 6,566 §. — [5]) Rkmrin pöytäk. 13 p. tammik. 48 §. — [6]) S:n 12 p. lokak. 1,702 §. — [7]) Rkmrin jstn pöytäk. 11 p. tammik. 2,542 §. — [8]) S:n 1 p. helmik. 2,775 §. — [9]) S:n 14 p. maalisk. 3,215 §. — [10]) Rkmrin pöytäk. 10 p. helmik. 224 §.

Lupa jäiden ottamiseen. Aktiebolaget Hugo Bastmanin höyrypanimo osakeyhtiö oikeutettiin [1]) talvella 1927—28 ottamaan jäitä 3,000 m²:n laajuiselta Vanhankaupunginlahden alueelta 600 markan maksusta.

Seuraavat toiminimet ja yksityishenkilöt oikeutettiin talvella 1928—29 ottamaan jäitä alla mainituista paikoista seuraavista maksuista:

Aug. Ludv. Hartwallin kivennäisvesitehdas osakeyhtiö 4,000 m²:n laajuiselta alueelta Vantaanjoen Pikkukoskenlahdesta 40 pennin maksusta m²:ltä eli yhteensä 1,600 markasta [2]);

Rouva S. Öhrnberg 1,000 m²:n laajuiselta Vantaanjoen alueelta 40 pennin maksusta m²:ltä eli yhteensä 400 markasta [3]);

Herra G. A. Ståhlberg 1,500 m²:n laajuiselta Vanhankaupunginselän alueelta ja 500 m²:n laajuiselta Vantaanjoen alueelta edelliseltä 30 pennin ja jälkimmäiseltä 40 pennin maksusta m²:ltä eli yhteensä 450 ja 200 markasta [4]); sekä

Osakeyhtiö P. Sinebrychoff 7,000 m²:n laajuiselta Salmisaaren ja Kellosaaren väliseltä alueelta 30 pennin maksusta m²:ltä eli yhteensä 2,100 markasta [5]).

Kaikissa tapauksissa määrättiin luvan myöntämisen ehdoksi, että vuokramaksut oli suoritettava ennakolta kaupunginkassaan, että jääradat oli huolellisesti aidattava kuusilla kaupungin kalastuksenkaitsijan ohjeiden mukaisesti, ettei ratoja saanut ryhtyä käyttämään, ennenkuin kalastuksenkaitsija oli antanut siihen suostumuksensa sekä että muuten noudatettiin kaikkia mainitun virkailijan antamia määräyksiä.

Lupa puiden kaatamiseen. Suomen metsästysyhdistyksen ilmoitettua aikovansa laajentaa kaupungin vuokramaalla Pasilassa olevaa ampumaratansa sekä anottua saada tässä tarkoituksessa kaataa alueelta puita rahatoimikamari päätti [6]) antaa rakennuskonttorille tehtäväksi kaataa kyseellistä metsää niin laajalti kuin katsottiin tarpeelliseksi sekä käyttää kaadetut puut kaupungin tarpeisiin tai myydä ne arvioinnin jälkeen yhdistykselle tai jollekin muulle halukkaalle ostajalle.

Lupa hiekan, soran, mullan y. m. ottamiseen. Kaupungin yleisten töiden hallitus ilmoitti aikovansa antaa jatkaa Saukon laiturirakennustöitä ja tähän tarkoitukseen tarvitsevansa hiekkaa, jota sopivasti voitaisiin ottaa kaupungin vesialueilta. Kamari suostui [7]) tähän.

Käpylän, Kumpulan ja Toukolan omankodinrakentajille myönnettiin [8]) lupa maksutta ottaa täytemaata karttaan merkityltä Käpylän korttelin n:o 845 alueelta sekä multaa paikoista, jotka joutuisivat katumaaksi, kuitenkin edellyttäen, ettei kaupunki tarvinnut multaa omiin tarkoituksiinsa.

Paraisten kalkkivuoriosakeyhtiölle myönnettiin [9]) lupa ottaa enintään 50,000 m³ hiekkaa kaupungin vesialueilta sen rajaviivan länsipuolelta, joka Lauttasaaren ja Salmisaaren välisen salmen keskikohdalta ajateltiin vedetyksi Äransgrundin majakalle, mutta velvoitettiin mikäli mahdollista säästämään Melkön tunnettua hiekka-aluetta. Nostetusta hiekasta yhtiön tuli suorittaa kaupunginkassaan 3: 50 markkaa m³:ltä. Rakennuskonttorin tuli valvoa hiekan nostamista ja rahatoimikonttorin huolehtia veloituksesta rakennuskonttorin antamien ilmoitusten mukaisesti.

---

[1]) Rkmrin jstn pöytäk. 25 p. tammik. 2,696 §. — [2]) S:n 28 p. marrask. 6,140 §. — [3]) S:n 19 p. jouluk. 6,517 §. — [4]) S:n 28 p. jouluk. 6,555 §. — [5]) S:n 28 p. jouluk. 6,556 §. — [6]) Rkmrin pöytäk. 20 p. huhtik. 693 §. — [7]) S:n 27 p. huhtik. 721 §. — [8]) S:n 8 p. kesäk. 1,035 §. — [9]) S:n 31 p. heinäk. 1,310 §.

Tässä yhteydessä rahatoimikamari päätti [1]) antaa rakennuskonttorille tehtäväksi tarkasti tutkia, miltä kaupungin vesialueilta hiekkaa oli nostettavissa ja miten paljon.

Paraisten kalkkivuoriosakeyhtiön suoritettua työn loppuun rakennuskonttori ilmoitti [2]) yhtiön nostaman hiekkamäärän olevan 52,106 m³, mistä 2,060 m³ oli otettu edellä mainitun rajaviivan itäpuolelta ja 50,046 m³ sen länsipuolelta.

Oulunkylän suomalaisen yhteiskoulun johtokunta oikeutettiin [3]) maksutta ottamaan enintään 100 kuormaa soraa kaupungin alueelta maatalouskonttorin antamien ohjeiden mukaisesti.

Edelleen valtuutettiin [4]) viimeksimainittu konttori maksutta antamaan soraa, täytemaata ja kiviä kaupungin mailta Malmin—Puodinkylän tierakennusta varten.

Metsästysoikeudet. Herroille S. Fazerille, K. Fazerille ja C. Voss-Schraderille myönnettiin [5]) lupa kertomusvuonna ampua variksia kaupungin takamailla edellyttäen, että poliisiviranomaiset antoivat siihen suostumuksensa.

Samaten hammaslääkäri T. Ekman sai [6]) luvan ampua variksia ja rastaita kaupungin mailla.

Palopäällikkö G. Waseniukselle myönnettiin [7]) lupa harjoittaa metsästystä Viikin latokartanon mailla niin kauan kuin koko maatila oli kaupungin hallussa sekä linnustusta Vanhankaupunginlahdella, Herttoniemen ja Kulosaaren kartanon vesialueet mukaan luettuina, 100 markan vuosimaksusta.

Näyttelypaviljongin rakentamislupa. Pohjoismaiden Auto-Tuonti niminen toiminimi oikeutettiin [8]) pystyttämään autonäyttelypaviljonki Kasarmintorille helmikuussa pidettävien automessujen kestämisajaksi ehdoin, että poliisimestarin mahdollisesti antamia määräyksiä sekä paikan että näytteille pantavien autojen suhteen tarkasti noudatettiin sekä että kaupunginkassaan ennakolta suoritettiin 30,000 markan suuruinen maksu.

Konttorirakennuksen teettäminen Sörnäisten satamaan. Stevedoring osakeyhtiö oikeutettiin [9]) rakennuttamaan Sörnäisten satamaan konttorirakennus kamarin hyväksymien piirustusten mukaisesti ehdoin, ettei siihen teetetty tulisijoja sekä että se poistettiin kaupungin viranomaisten määräyksestä niin pian kuin sen alue tarvittiin kaupungin omiin tarkoituksiin. 81 m²:n laajuisesta rakennuspaikasta oli maksettava vuokraa 15: 60 markkaa m²:ltä vuodessa.

Lupa pitää rakennuksia paikallaan. John Stenbergin konetehdas osakeyhtiö oikeutettiin [10]) pitämään korttelissa n:o 300 Siltasaarenkadun tontilla n:o 1 sijaitseva konttorirakennuksensa paikallaan yksi vuosi lukien lokakuun 1 p:stä 1927 10,000 markan vuosimaksusta.

Eräät Taipaleen Reijolan ja Laakson alueiden sekä n. s. Strömstenin pellon vuokraajat oikeutettiin [11]) lyhyehkön ajan kuluessa pitämään rakennuksensa kyseellisillä alueilla.

Rakennusten säilyttäminen. Työväen luistinrata osakeyhtiö anoi saada pitää riisuutumispaviljonkinsa, joka talvella oli sijoitettuna yhtiön luistin-

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 31 p. heinäk. 1,311 §. — [2]) S:n 30 p. lokak. 1,790 §. — [3]) Rkmrin jstn pöytäk. 14 p. elok. 4,757 §. — [4]) Rkmrin pöytäk. 23 p. marrask. 2,062 §. — [5]) Rkmrin jstn pöytäk. 25 p. tammik. 2,698 §. — [6]) S:n 25 p. huhtik. 3,550 §. — [7]) Rkmrin pöytäk. 24 p. heinäk. 1,270 §. — [8]) S:n 20 p. tammik. 97 §. — [9]) S:n 18 p. toukok. 899 § ja 12 p. lokak. 1,694 §. — [10]) S:n 5 p. kesäk. 1,005 §; ks. v:n 1926 kert. s. 154. — [11]) Rkmrin jstn pöytäk. 18 p. huhtik. 3,488, 3,490 ja 3,491 §§, 25 p. huhtik. 3,566—3,569 §§ sekä 23 p. toukok. 3,947 ja 3,948 §§, samoinkuin rkmrin pöytäk. 15 p. toukok. 890 §, 10 p. heinäk. 1,171 § sekä 21 p. elok. 1,351 ja 1,352 §§.

radalle, Eläintarhanlahden rannalla, ja rahatoimikamari päätti [1]) tämän johdosta kehoittaa rakennuskonttoria osoittamaan yhtiölle sopivan paikan tähän tarkoitukseen.

Rakennusten poistaminen. Raastuvanoikeuden maaliskuun 12 p:nä vuonna 1925 antamallaan päätöksellä määrättyä, että V. Michelssonin ja K. V. Ellenbergin, jotka ilman lupaa pitivät hallussaan kaupungin omistamilla Mustikkamaan alueilla n:ot 4 ja 7 olevia huviloita, häädön uhalla oli poistettava nämä rakennukset, mikä päätös sittemmin oli lähetetty ensimmäiselle kaupunginvoudille täytäntöönpanoa varten, rahatoimikamari hänen anomuksestaan päätti [2]) antaa häädön täytäntöönpanoa varten tarvittavat työvoimat hänen käytettäväkseen sekä osoittaa paikan, mihin purettujen rakennusten jätteet sai panna, ellei niitä voitu kuljettaa pois saaresta.

Asiamiehelle annettiin [3]) tehtäväksi ryhtyä toimenpiteisiin Hietaniemen varastopaikalla n:o 34 olevan vanhan venevajan sekä erinäisten Kellosaaren rakennusten poistamiseksi.

Herra S. Salon kanssa tehty Pasilan asuntopalstaa litt. B. koskeva vuokrasopimus päätettiin [4]) heti sanoa irti ja herra Salo velvoittaa irtisanomisajan kuluessa poistamaan palstalta liikenteelle haitalliset rakennuksensa.

Ruoholahden virutushuone, joka haittasi sataman liikennettä, määrättiin [5]) rakennuskonttorin toimesta poistettavaksi ennen heinäkuun 1 p:ää 1929. Kaupungin yleisten töiden hallitukselle annettiin [5]) tehtäväksi laatia ehdotus virutushuoneen järjestämisestä toiseen sopivaan paikkaan.

Bensiinisäiliön rakentamislupa. Aktiebolaget Nobel-Standard i Finland osakeyhtiön anottua, että Sörnäisten n. s. ravintola-alueella sijaitsevia palstoja A, B ja C koskeva vuokrasopimus uudistettaisiin ja yhtiö oikeutettaisiin rakentamaan n. 3,000 m³:n vetoinen bensiinisäiliö, että alueen D vuokra-aikaa pidennettäisiin ja yhtiölle vuokrattaisiin eräs lisäalue, rahatoimikamari päätti [6]) ryhtyä yhtiön kanssa neuvotteluihin seuraavien ehtojen pohjalla: yhtiö oikeutetaan rakennuttamaan edellä mainittu uusi säiliö; vuokrasopimus pidennetään vuoden 1940 loppuun; ja niiden alueiden vuokramaksu, joiden vuokraoikeuden pidentäminen tulee kysymykseen, vahvistetaan 15 markaksi m²:ltä.

Bensiininjakeluasemat. Rahatoimikamari päätti, että seuraavat paikat luovutettaisiin bensiiniasemia varten, nim.: eräs Länt. Kaivopuiston huvilapalstan n:o 3 eteläpuolella oleva alue [7]); Mäkelänkadun ja Koskelantien risteys [8]); Turuntien varrella Töölön sokeritehtaasta etelään oleva alue [9]); eräs korttelin n:o 369 alue Sturen- ja Porvoonkatujen risteyksessä [10]); sekä Mäkelän- ja Pohjolankatujen risteys [10]).

Sittemmin toimitetussa jakeluoikeuksien huutokaupassa myönnettiin: Suomalaiselle kivennäisöljyosakeyhtiölle lupa järjestää bensiiniasema Länt. Kaivopuistoon kolmeksi vuodeksi kesäkuun 1 p:stä lukien 14,000 markan vuosivuokrasta yhdeltä jakelupylväältä ja 28,000 markasta, jos paikalle pystytettiin kaksi pylvästä [11]), kaksipylväinen, Fennia-järjestelmän mukainen bensiinin- ja petroolinjakeluasema Sirpalesaareen [12]) samaksi ajaksi 6,000 markan vuosimaksusta, bensiininjakeluasema Penger- ja Helsinginkatujen väliselle aukiolle [13]), kortteliin n:o 369 Itäisen Brahenkadun varrelle [14]) sekä Mäkelän- ja Pohjolan katujen kulmaukseen [14]), kolme viimeksi mainittua kolmeksi

[1]) Rkmrin jstn pöytäk. 21 p. maalisk. 3,250 §. — [2]) S:n 15 p. helmik. 2,901 §. — [3]) S:n 25 p. huhtik. 3,551 § ja 21 p. marrask. 6,061 §. — [4]) Rkmrin pöytäk. 31 p. elok. 1,411 §. — [5]) S:n 2 p. marrask. 1,845 §. — [6]) S:n 29 p. syysk. 1,587 §. — [7]) S:n 9 p. maalisk. 409 §. — [8]) S:n 10 p. heinäk. 1,178 §. — [9]) S:n 10 p. heinäk. 1,179 §. — [10]) S:n 23 p. marrask. 2,073 §. — [11]) S:n 27 p. maalisk. 513 §. — [12]) S:n 15 p. toukok. 883 §. — [13]) S:n 13 p. marrask. 1,980 §. — [14]) S:n 11 p. jouluk. 2,194 §.

vuodeksi tammikuun 1 p:stä 1929 lukien, ensimmäinen 20,000 markan, toinen 57,000 markan ja kolmas 15,000 markan vuosimaksusta;

Suomalaiselle öljytehtaalle E. Grönblomille lupa bensiininjakeluaseman järjestämiseen Hesperian alueelle Töölön sokeritehtaan eteläpuolelle kolmen vuoden ajaksi 40,000 markan vuosimaksusta [1]);

Liikemies A. Gyllenbergille lupa bensiininjakeluaseman järjestämiseen Mäkelänkadun ja Koskelantien kulmaukseen kolmeksi vuodeksi 10,000 markan vuosimaksusta;

Keskusosuusliike Hankkijalle lupa järjestää bensiininjakeluasema Töölön n. s. viidenpennintullin luo kolmeksi vuodeksi lukien tammikuun 1 p:stä 1929 20,000 markan vuosimaksusta [2]);

Aktiebolaget Benzin osakeyhtiö, jolla vuokrasopimuksen nojalla oli ollut hallussaan Hietalahdentorilla oleva bensiininjakeluasema tammikuun 1 p:ään 1928 ja joka sen jälkeen oli käyttänyt sitä ilman että sopimusta oli uudistettu, velvoitettiin [3]) maksamaan kaupunginkassaan maksamattomat vuokramaksut tammikuun 1 p:n ja heinäkuun 1 p:n väliseltä ajalta. Sittenkuin kyseellisen paikan vuokraoikeus uudelleen oli tarjottu huutokaupalla, luovutettiin [4]) se samalle yhtiölle kolmeksi vuodeksi viimeksi mainitusta päivästä lukien 10,000 markan vuosimaksusta.

Sama yhtiö oikeutettiin järjestämään bensiininjakeluasema Dagmarinkadun tontin n:o 1 viereen kolmen vuoden ajaksi tammikuun 1 p:stä 1929 lukien 10,000 markan vuosimaksusta [5]).

Osakeyhtiö Henry Auto aktiebolagille myönnettiin [6]) lupa järjestää bensiininsäilytys- ja -jakelulaite Munkkisaareen sekä pitää se siellä niin kauan kuin yhtiöllä oli vuokralla saaressa olevia työpajarakennuksia.

Maistraatille annetuissa lausunnoissa rahatoimikamari puolsi alla mainittujen toiminimien anomuksia saada pystyttää bensiininjakeluasemia seuraaviin paikkoihin: Osakeyhtiö Henry Auto aktiebolag tehdaskorttelissa n:o 367 Fleminginkadun varrella olevalle tontille n:o 13 [7]); Suomalainen kivennäisöljy osakeyhtiö kaupungin varastopihaan Malminkadun varrelle [8]); Suomen petroolintuontiosakeyhtiö Masut valtion omistamalle Teatterikujan tontille n:o 2 [9]); Pääskylän autohalli ja konepaja osakeyhtiö Hämeentien tontille n:o 37 [10]); Asfalttiosakeyhtiö Lemminkäinen tehdaskortteliin n:o 296 b [12]); ja herra S. Virtanen Neljännen linjan tontille n:o 14 [11]).

Julkisivukaaviot vahvistettiin [13]) seuraaville Kumpulan omakotialueen tonteille: korttelin n:o 926 n:oille 1—11 ja 82—92, korttelin n:o 927 n:oille 2—12 ja 71—81, korttelin n:o 928 n:oille 10 ja 69 sekä erinäisille korttelin n:o 932 tonteille.

Hyväksyttyjä piirustuksia. Rahatoimikamari hyväksyi vuoden varrella Vallilan [14]), Toukolan [15]), Käpylän [16]), Kumpulan [17]), Reimarsin tilan [18]) ja Rus-

[1]) Rkmrin pöytäk. 24 p. heinäk. 1,252 §. — [2]) S:n 13 p. marrask. 1,979 §. — [3]) S:n 8 p. kesäk. 1,016 §. — [4]) S:n 26 p. kesäk. 1,126 §. — [5]) S:n 13 marrask. 1,980 §. — [6]) S:n 21 p. jouluk. 2,300 §. — [7]) S:n 16 p. marrask. 2,017 §. — [8]) S:n 16 p. marrask. 2,018 §. — [9]) S:n 16 p. marrask. 2,019 §. — [10]) S:n 21 p. jouluk. 2,294 §. — [11]) S:n 28 p. jouluk. 2,325 §. — [12]) S:n 28 p. jouluk. 2,326 §. — [13]) S:n 2 p. maalisk. 353 § ja 7 p. jouluk. 2,190 §. — [14]) S:n 15 p. toukok. 893 ja 21 p. syysk. 1,558 sekä rkmrin jstn pöytäk. 18 p. huhtik. 3,485 §, 30 p. toukok. 4,026 ja 4,027 §, 10 p. heinäk. 4,554 ja 4,570 §, 17 p. heinäk. 4,590 § ja 31 p. heinäk. 4,681 §. — [15]) Rkmrin pöytäk. 2 p. marrask. 1,847 § sekä rkmrin jstn pöytäk. 7 p. maalisk. 3,112 §, 21 p. maalisk. 3,249 §, 25 p. huhtik. 3,562 ja 3,563 §, 23 p. toukok. 3,950 §, 31 p. lokak. 5,752 §, 14 p. marrask. 5,976 § sekä 21 p. marrask. 6,084 ja 6,085 §. — [16]) Rkmrin pöytäk. 2 p. maalisk. 352 § sekä rkmrin jstn pöytäk. 7 p. maalisk. 3,112 §, 18 p. huhtik. 3,481, 3,484 ja 3,487 §, 25 p. huhtik. 3,562 ja 3,570 § sekä 10 p. heinäk. 4,555 §. — [17]) Rkmrin pöytäk. 15 p. toukok. 887 ja 888 §, 26 p. lokak. 1,785 § ja 14 p. jouluk. 2,243 § sekä rkmrin jstn pöytäk. 1 p. helmik. 2,759 §, 7 p. maalisk. 3,112 §, 14 p. maalisk. 3,186 §, 18 p. huhtik. 3,487 § ja 25 p. huhtik. 3,562 §. — [18]) Rkmrin jstn pöytäk. 14 p. marrask. 5,981 §.

keasuon [1]) vuokra-alueille, muille asunto- ja huvila-alueille [2]) sekä varasto- ja teollisuusalueille [3]) teetettävien uudisrakennusten piirustuksia ja sikäläisten vanhempien rakennusten muutospiirustuksia, erinäisille Kumpulan omakotialueen pohjoisosan tonteille tulevien rakennusten mallipiirustukset [4]), Ruskeasuon siirtolapuutarha-alueelle tulevan uudisrakennuksen [5]), vesilinnan korotuksen sekä vartijanasunnon [6]); tuberkuloosisairaala-aluetta ympäröivän aidan [7]), kulkutautisairaalan juurikasvikellarin [8]), Kivelän sairaalaan rakennettavan halkovajan ja autotallin [9]), Kellosaaren lentokonehallin [10]), Sörnäisten satamaan tulevan konttorirakennuksen [11]) sekä kortteliin n:o 581 rakennettavan Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön vaunuhallin piirustukset [12]), kaupungintalon puhelinkeskukselle luovutettujen huoneiden [13]) ja Hesperian puiston palstalla litt. E olevan rakennuksen [14]) muutospiirustukset, Hämeentien tontille n:o 76 tulevan uuden kattilahuoneen [15]), Varsasaaren vartijanasunnon ja laiturin [16]), Helsingin konekutomon Vanhassakaupungissa olevalle vuokratontille teetettävän pienehkön lisärakennuksen ja asuntorakennuksen sekä tulevan portinvartijan tuvan piirustukset [17]), Töölön sokeritehtaan alueelle teetettävän lisärakennuksen [18]), Kaarelassa olevalle Osakeyhtiö Julius Tallbergin vuokratontille tulevan uudisrakennuksen [19]), Pukinmäen vapaaehtoisen palokunnan uudisrakennuksen [20]), Pasilan korttelin n:o 565 tontille n:o 5 Maistraatinkadun varrelle ja Ruoholahden varastoalueen tontille n:o 26 tulevien autotallien [21]), Humalluodolle teetettävän kanoottivajan [22]), Turuntien varrelle tulevan bensiininjakeluaseman [23]) ja Pallokentälle teetettävien laitteiden [24]) piirustukset, kauppaneuvos Henrik Borgströmin puistoon Tuurholmaan teetettävän kioskin piirustusehdotukset [25]) sekä kahden vesikioskin piirustukset kustannusarvioineen, joista toinen päättyi 40,000 markkaan ja toinen 28,000 markkaan [26]).

Pidennetty rakennusaika myönnettiin [27]) lokakuun 1 p:ään 1929 vuokraaja H. Niemiselle Reimarsin korttelin n:o 23 asuntotonttiin n:o 3 nähden sekä vuoden loppuun Asunto-osakeyhtiö Limingantie 11:lle Kumpulan korttelin n:o 942 tonttiin n:o 11 nähden.

Sielullisesti sairaiden aputoimisto. Terveydenhoitolautakunnan esityksestä rahatoimikamari päätti [28]), että sielullisesti sairaiden aputoimisto, jolla oli käytettävänään jonkin verran sopimaton Marian sairaalassa sijaitseva huoneisto, syyskuun 1 p:stä saisi käyttää Kaisaniemenkadun talossa n:o 3 sijaitsevaa kunnallisen hammaspoliklinikan huoneistoa, nimittäin poliklinikan odotus-

---

[1]) Rkmrin jstn pöytäk. 18 p. huhtik. 3,486 § ja 23 p. toukok. 3,946 §. — [2]) S:n 11 p. tammik. 2,538 §, 8 p. helmik. 2,866 §, 10 p. heinäk. 4,553 ja 4,568 § sekä 31 p. heinäk. 4,682 § ja rkmrin pöytäk. 15 p. toukok. 889 §. — [3]) Rkmrin pöytäk. 15 p. toukok. 894 §, 19 p. lokak. 1,730 § ja 2 p. marrask. 2,848 § sekä rkmrin jstn pöytäk. 1 p. helmik. 2,758 §, 14 p. maalisk. 3,185 §, 18 p. huhtik. 3,483 §, 23 p. toukok. 3,945 §, 12 p. kesäk. 4,146—4,148 §, 26 p. kesäk. 4,330—4,333 §, 10 p. heinäk. 4,557 ja 4,558 §, 17 p. heinäk. 4,586, 24 p. heinäk. 4,615 ja 4,616 §, 7 p. elok. 4,698 §, 12 p. syysk. 4,986 §, 19 p. syysk. 5,245 §, 3 p. lokak. 5,323 §, 31 p. lokak. 5,745 ja 5,751 § sekä 14 p. marrask. 5,978 ja 5,980 §. — [4]) Rkmrin pöytäk. 14 p. jouluk. 2,243 §. — [5]) S:n 24 p. huhtik. 704 §. — [6]) S:n 22 p. toukok. 935 § ja 16 p. marrask. 2,014 §. — [7]) S:n 14 p. syysk. 1,494 §. — [8]) S:n 9 p. marrask. 1,970 §. — [9]) S:n 26 p. kesäk. 1,137 §. — [10]) S:n 9 p. marrask. 1,971 §. — [11]) S:n 18 p. toukok. 899 §. — [12]) S:n 7 p. syysk. 1,446 §. — [13]) Rkmrin jstn pöytäk. 24 p. lokak. 5,664 §. — [14]) Rkmrin pöytäk. 15 p. toukok. 895 §. — [15]) S:n 4 p. jouluk. 2,182 §. — [16]) Rkmrin jstn pöytäk. 15 p. helmik. 2,896 §. — [17]) S:n 22 p. helmik. 2,994 §, 28 p. maalisk. 3,306 § ja 30 p. toukok. 4,025 §. — [18]) S:n 18 p. huhtik. 3,482 §. — [19]) S:n 5 p. syysk. 4,914 §. — [20]) S:n 21 p. marrask. 6,087 §. — [21]) S:n 14 p. marrask. 5,979 § ja 5,980 §. — [22]) S:n 10 p. heinäk. 4,556 §. — [23]) S:n 7 p. elok. 4,708 §. — [24]) Rkmrin pöytäk. 18 p. toukok. 909 §. — [25]) S:n 30 p. maalisk. 564 § ja 3 p. huhtik. 575 §. — [26]) S:n 9 p. maalisk. 392 §. — [27]) S:n 8 p. kesäk. 1,019 § ja rkmrin jstn pöytäk. 7 p. elok. 4,713 §. — [28]) Rkmrin pöytäk. 19 p. kesäk. 1,099 §.

huonetta, kansliahuonetta ja huuhteluhuonetta, joka päivä klo 17:n jälkeen ehdoin, että toimisto huolehti huoneiden siivouksesta.

Kansakoulutalojen luovuttaminen muihin kuin koulutarkoituksiin. Rahatoimikamari päätti [1]), että kansakoulujen voimistelusaleissa toimitettaisiin katselmus, jotta saataisiin selville, missä määrin niitä voitiin luovuttaa eri voimisteluseurain käytettäväksi. Edustajikseen tähän katselmukseen rahatoimikamari valitsi kaupunginjohtaja A. Castrénin, rahatoimenjohtaja V. Huplin ja kamarin jäsenen Estlanderin, minkä ohessa kaupunginarkkitehti G. Taucher, asianomaiset kansakoulutarkastajat sekä voimistelunneuvoja L. Tanner oli kutsuttava saapuville katselmukseen.

Voimistelunopettajatar A. Elfving, joka johti erästä naispuolisten kauppa-apulaisten voimistelukurssia, oikeutettiin [2]) sitä varten käyttämään Ratakadun kansakoulun voimistelusalia joka maanantai klo 19.30—20.30 ja voimistelunopettajatar G. Alfthan samaan tarkoitukseen käyttämään Annankadun kansakoulun voimistelusalia joka maanantai ja keskiviikko klo 18—21.45 ehdoin, että he suorittivat kansakoulujen taloudenhoitajalle maksun, joka peitti kaupungille huoneiston luovutuksesta aiheutuneet voimistelusalien siivous- ja valaistuskustannukset. Jos edellä mainitut salit jo olivat varatut edellä mainittuina aikoina, tuli opettajattarien Elfvingin ja Alfthanin sopia asianomaisten koulunjohtajain kanssa muusta sopivasta ajasta.

Suomen lähetysseura anoi saada pitää jumalanpalveluksia Tehtaankadun kansakoulutalossa, ja rahatoimikamari päätti [3]) tämän johdosta ilmoittaa, ettei sillä puolestaan ollut mitään muistuttamista tämän anomuksen hyväksymistä vastaan, sekä kehoittaa hakijaa kääntymään asiassaan suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan puoleen.

Helsingin oravat nimiselle partioliitolle myönnettiin [4]) lupa käyttää kokoushuoneenaan Punavuorenkadun kansakoulun ruokasalia.

Suomen partioliitto anoi, että kaksi kansakoulua luovutettaisiin niitä partiojohtajakursseja varten, jotka järjestettäisiin liiton tammikuun 3—6 p:nä 1929 vietettävän vuosikokouksen yhteyteen, sekä että kurssien osanottajat, n. 250 henkeä, saisi majoittaa samoihin kouluihin. Rahatoimikamari myöntyi [5]) tähän anomukseen ja jätti pyydettyjen huoneistojen osoittamisen suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan asiaksi.

Tehtaankadun kansakoulutalo luovutettiin [6]) Suomen opettajain raittiusliitolle joulukuun 28 p:nä 1928— tammikuun 4 p:nä 1929 pidettävien raittiuskurssien majoituspaikaksi ehdoin, että liitto korvasi kaupungille kaikki majoituksen aiheuttamat lämmitys-, valaistus- ja siivouskustannukset.

Suomen naisten liikuntakasvatusliitolle myönnettiin [7]) lupa tammikuun 2—5 p:nä 1929 käyttää Neljännen linjan kansakoulutaloa iltakurssejaan varten sekä tammikuun 3—8 p:nä 1929 Tehtaankadun kansakoulutaloa majoitustarkoituksiin ehdoin, että liitto korvasi kaupungille kouluhuoneistojen valaistuksesta, lämmityksestä ja siivouksesta kurssipäivinä aiheutuvat kustannukset.

Edellä mainitun yhdistyksen vielä anottua saada majoitustarkoituksiin käyttää eräitä kansakoulurakennuksia kesäkuun 27—30 p:n 1929 välisenä aikana, jolloin Helsingissä vietettäisiin liiton järjestämää kansainvälistä voimistelujuhlaa, rahatoimikamari päätti [8]) mainittuun tarkoitukseen luovuttaa

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 30 p. lokak. 1,810 §. — [2]) S:n 18 p. syysk. 1,531 §. — [3]) Rkmrin jstn pöytäk. 5 p. syysk. 4,924 §. — [4]) Rkmrin pöytäk. 20 p. marrask. 2,043 §. — [5]) S:n 20 p. marrask. 2,044 §. — [6]) Rkmrin jstn pöytäk. 12 p. jouluk. 6,421 §. — [7]) S:n 12 p. jouluk. 6,422 § ja 28 p. jouluk. 6,552 §. — [8]) Rkmrin pöytäk. 11 p. jouluk. 2,215 §.

Kaisaniemen, Neljännen linjan ja Töölön kansakoulurakennukset, valtuuttaa suomenkielisten kansakoulujen tarkastajan tarpeen vaatiessa luovuttamaan vielä neljännenkin koulun sekä, jos jossakin edellämainituista koulutaloista toimitettavat korjaustyöt tulisivat haittaamaan majoitusta, vaihtamaan sen johonkin toiseen sopivaksi havaittuun koulutaloon. Liiton olisi kustannettava majoituksesta suoranaisesti johtuvat menot.

Kaupungin rakennusten käyttö. Kaupunginvaltuuston syyskuun 22 p:nä tekemän päätöksen [1]) mukaisesti rahatoimikamari luovutti [2]) rautatiehallitukselle kappaletavara-asemaa ja satamaratakonttoria varten korttelissa n:o 189 Rahapajanrannan varrella olevan, joulukuun 27 p:nä 1927 päivätyllä sopimuksella Helsingin makasiiniosakeyhtiöltä vuokratun varastorakennuksen n:o 1 ensimmäisen kerroksen sekä osan sen toista kerrosta seuraavin ehdoin: rautatieviranomaiset saavat maksutta pitää hallussaan edellä mainittuja huoneistoja tammikuun 1 p:ään 1938; kaupunki huolehtii huoneistojen lämmittämisestä ja valaistuksesta ja kustantaa ne; sekä rautatiehallitus sitoutuu käyttämään huoneistoja yksinomaan edellä mainittuihin tarkoituksiin ja muuten noudattamaan rahatoimikamarin ja Helsingin makasiiniosakeyhtiön välillä tehdyn vuokrasopimuksen ehtoja.

Yksityisille henkilöille Hietaniemenkadun talosta n:o 4 luovutettujen huoneiden vuokra vahvistettiin [3]), vuoden 1928 marraskuun 1 p:n ja vuoden 1929 kesäkuun 1 p:n väliseltä ajalta 400 markaksi huoneelta kuukaudessa ja pesutuvan käytöstä suoritettava maksu 8 markaksi päivältä. Kylpyhuoneiden kaasunkulutuksesta oli maksut suoritettava käyttämällä kaasuautomaatteja, joita järjestettäisiin kaikkiin kylpyhuoneisiin.

Reijolan sairaalan lakkauttamisen jälkeen sairaalarakennus luovutettiin [4]) lastensuojelulautakunnalle käytettäväksi lastenhuoltotarkoituksiin.

N. s. Lindbeckin palsta sillä olevine rakennuksineen sekä kauppias Jankesilta ostetulla palstalla oleva rakennus luovutettiin [5]) Toivolan koulukodin käytettäväksi.

Kaupungin vuokralle ottamasta Hämeentien talosta n:o 39 luovutettiin [6]) 10 huonetta köyhäinhoitolautakunnalle, joka aikoi niihin sijoittaa työtuvan. Huoneiden vuokra vahvistettiin 40,000 markaksi.

Edellä mainitun talon toinen kerros luovutettiin [7]) Pääskylän kansanlastentarhalle 30,000 markan vuosivuokrasta.

Naisten työtupain johtokunta anoi, että työtupain käytettäväksi luovutettaisiin korttelin n:o 283 tontilla n:o 4 sijaitsevan Suvilahden kasarmin kolmas kerros, pihamaalla oleva puinen sivurakennus sekä läntisessä sivurakennuksessa oleva keittiö, että johtokunta oikeutettaisiin käyttämään 125,000 markkaa työtupain talousarviomäärärahasta mainituissa huoneistoissa tarpeellisten korjausten kustantamiseen sekä että rakennuskonttorille annettaisiin määräys aloittaa korjaustyöt heti kesäkuun 1 p:n jälkeen. Rahatoimikamari myöntyi [8]) periaatteellisesti tähän anomukseen. Samalla sähkölaitos oikeutettiin [8]) kesäkuun 1 p:nä ottamaan haltuunsa muut Suvilahden kasarmin huoneistot, joista laitoksen tuli maksaa 160,000 markan suuruinen vuosivuokra, kun taas työtuvat maksaisivat 80,000 markkaa syyskuun 1 p:stä lukien. Edelleen kamari

---

[1]) Ks. v:n 1926 kert. s. 27. — [2]) Rkmrin jstn pöytäk. 17 p. lokak. 5,526 § ja 24 p. lokak. 5,650 §. — [3]) Rkmrin pöytäk. 25 p. syysk. 1,572 §. — [4]) S:n 17 p. huhtik. 663 § ja 9 p. lokak. 1,675 §. — [5]) Rkmrin pöytäk. 19 p. lokak. 1,745 § ja 9 p. marrask. 1,975 §; ks. myös tätä kert. s. 14. — [6]) Rkmrin pöytäk. 11 p. toukok. 844 §. — [7]) S:n 29 p. toukok. 972 §. — [8]) S:n 29 p. toukok. 971 § ja 16 p. marrask. 2,032 §.

myöntyi [1]) johtokunnan anomukseen saada jatkuvasti käyttää kansliahuoneistona siihenastista Heikinkadun talon n:o 17 huoneistoa.

Johtokunnan anottua, että Suvilahden kasarmista annettaisiin sen käytettäväksi lisää tilaa talvella 1928—29 100—150 naiselle järjestettäviä ammattikursseja varten, rahatoimikamari päätti [2]) mainittuun tarkoitukseen luovuttaa myöskin kasarmin välikerroksen, joka seuraavana kesänä luovutettaisiin sähkölaitokselle.

Yhdistykselle Arbetets vänner i Tölö luovutettiin [3]) vuodeksi 1929 entisin ehdoin yhdistyksen hallussa siihen asti ollut Dagmarinkadun ent. kansakoulutalon huoneisto. Sama huoneisto tarpeellisine kalustoineen luovutettiin [4]) sotalaitoksen käytettäväksi asevelvolliskutsuntaa varten samoin ehdoin kuin aikaisemmin.

Rouva R. Ervasti oikeutettiin [5]) kesäkuun 1 p:ään asti maksutta asumaan hänelle ja hänen perheelleen luovutetussa Leppäsuon huvilan huoneistossa.

Insinööri G. Bäckströmille vuokrattiin [6]) vuoden ajaksi kesäkuun 1 p:stä lukien neljä huonetta tehdaskorttelin n:o 178 Hernesaarenkadun puoleisesta rakennuksesta siihen asti voimassa ollein ehdoin.

Rahatoimikamari kehoitti [7]) talonisännöitsijää elokuun 1 p:ään sanomaan irti kaupungin omistamien Salmisaaren huvilain asukkaiden kanssa tehdyt vuokrasopimukset, koska huvilat luovutettaisiin [8]) asunnoiksi niille perheille, joiden täytyi muuttaa Hietaniemenkadun kunnallisesta työväenasuntorakennuksesta Marian sairaalan ottaessa sen haltuunsa.

Kun kuitenkin eräät edellä mainituista perheistä kernaammin hankkivat itselleen asunnot muualta, oikeutettiin [9]) kirvesmies D. N. Kuusela ja työmies V. V. Mattsson jäämään asuntoihinsa toistaiseksi.

Ylikonstaapeli J. Aallolle luovutetun Ruskeasuon huvilan n:o 34 huoneen vuokra alennettiin [10]) 375 markasta 200 markkaan kuukaudessa lukien tammikuun 1 p:stä 1929.

Herttoniemen huvilat luovutettiin [11]) kesän ajaksi seuraavista vuokramääristä alla mainituille henkilöille ja laitoksille: huvila n:o 9 oikeusneuvosmies K. Furuhjelmille 1,800 markasta, huvila n:o 9 a rahatoimikamarin asiamiehelle M. Wilskmanille 2,000 markasta, huvila n:o 9 b avustavalle kassanhoitajalle W. Erikssonille 2,000 markasta, huvila n:o 10 avustavalle kaupunginasemakaava-arkkitehdille B. Aminoffille 2,500 markasta, huvila n:o 11 maistraatin aktuaarille F. Landgrénille 1,000 markasta, huvila n:o 12 Voimistelu- ja urheiluseura Riennolle 1,800 markasta, huvila n:o 14 maistraatinsihteeri F. Hasselblattille 1,200 markasta sekä huvila n:o 16 Hyvösen lastenkodille 3,000 markasta.

Herttoniemen huvila n:o 16 vuokrattiin [12]) piirustaja E. Monnille vuoden ajaksi kesäkuun 1 p:stä lukien 4,800 markan vuosimaksusta, huvila n:o 20 vaatturi J. Lammensivulle vuoden ajaksi kesäkuun 1 p:stä lukien 3,000 markan vuosivuokrasta, huvila n:o 21 työmies R. Holmströmille samoin vuoden ajaksi kesäkuun 1 p:stä lukien 3,000 markan vuosivuokrasta, huvila n:o 22 työmies O. Eldille samaksi ajaksi 2,200 markan maksusta, huvila n:o 23 Osakeyhtiö Brändö material aktiebolagille samaksi ajaksi 3,600 markan maksusta sekä n. s. Gaddin huvila seppä A. Gaddille kesän ajaksi 300 markan maksusta.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 31 p. elok. 1,399 §. — [2]) S:n 16 p. marrask. 2,031 §. — [3]) S:n 10 p. heinäk. 1,215 §. — [4]) S:n 24 p. heinäk. 1,272 §. — [5]) S:n 17 p. tammik. 79 §. — [6]) Rkmrin jstn pöytäk. 14 p. maalisk. 3,177 §. — [7]) S:n 26 p. kesäk. 4,307 §. — [8]) Rkmrin pöytäk. 3 p. heinäk. 1,158 §. — [9]) Rkmrin jstn pöytäk. 24 p. heinäk. 4,618 ja 4,619 §. — [10]) S:n 12 p. jouluk. 6,412 §. — [11]) Rkmrin pöytäk. 10 p. tammik. 38 § ja 16 p. maalisk. 453 §. — [12]) Rkmrin jstn pöytäk. 9 p. toukok. 3,773 §.

Herttoniemen huvila n:o 8 vuokrattiin [1]) Helsingin kaupungin työväenopiston suomenkielisen osaston opistolaisyhdistykselle huhtikuun 1 p:stä lukien 2,500 markan vuosimaksusta.

Herttoniemen huvila n:o 12 vuokrattiin [2]) talveksi 1928—29 urheiluseuralle Helsingin hiihtäjät 1,000 markan vuokrasta, joka oli ennakolta suoritettava kaupunginkassaan. Samalla yhdistys oikeutettiin asettamaan huvilaan kamiinat ehdoin, että voimassa olevia paloturvallisuusmääräyksiä noudatettiin.

Herttoniemen huvila n:o 9 a vuokrattiin [3]) samaksi ajaksi urheiluseuralle Työväen hiihtäjät ennakolta maksettavasta 1,000 markan kertakaikkisesta vuokrasta sekä muuten ehdoin, ettei toisen kerroksen ulkoparveketta käytetty sekä että huvila talvikauden päättyessä luovutettiin takaisin kaupungille siistittynä.

Eräs Mustikkamaan huvila vuokrattiin [4]) kesäksi laivuri A. Österille 2,000 markan vuokrasta.

Eräs Mustasaaren huvila vuokrattiin kesäksi kansanpuistojen valvojalle R. Palmgrenille [5]) 1,000 markan vuokrasta, josta puolet oli maksettava kesäkuun 1 p:nä ja puolet syyskuun 1 p:nä ja eräs samassa saaressa oleva huvila ravintoloitsija V. Sundbergille [6]) vuoden ajaksi lukien tammikuun 1 p:stä 1929 5,000 markan vuosivuokrasta.

Torppari H. V. Sohlille vuokrattiin [7]) Puodinkylän tilan maalla oleva pieni asuinrakennus, navettarakennus, muona-aitta ja sauna marraskuun 1 p:stä 1927 toukokuun 1 p:ään 1928 150 markan kuukausivuokrasta.

Kolme Pikku Pässin huvilassa olevaa asuinhuoneistoa vuokrattiin [8]) siltavahdeille V. Sommardahlille, Å. Hagelbergille ja W. Örthénille kuukauden irtisanomisajoin 125 markan kuukausivuokrasta. Molempien ensiksi mainittujen kanssa tehtävä vuokrasopimus olisi voimassa kesäkuun 7 p:stä ja vartija Örthénin kanssa tehty lokakuun 1 p:stä lukien.

Tulo- ja omaisuusverolautakunnan huoneiston vuokra kolmivuotiskaudelta 1929—31 vahvistettiin [9]) 145,000 markaksi vuodelta, lämmitys- ja valaistuskustannukset mukaan luettuina. Verotusvalmisteluviranomaisten käytettävänä olevan koko huoneiston vuokra olisi vuodesta 1929 lähtien 290,000 markkaa vuodessa, siitä 45,000 markkaa lämmöstä ja valaistuksesta.

Kaupungin uimalaitokset. Rahatoimikamari päätti [10]) kesäksi 1927 luovuttaa Ursinin kallion uimalaitoksen yhdistykselle Helsingfors simsällskap, Humallahden uimalaitoksen Helsingin uimareille, Mustikkamaan uimalaitoksen Helsingin työväenyhdistyksen voimistelu- ja urheiluseura Jyrylle sekä Kyläsaaren uimalaitoksen Työväen uimareille velvoittaen yhdistyksen Helsingfors simsällskap ja Jyryn kahtena päivänä luovuttamaan niille vuokratut laitokset Työväen uimarien käytettäviksi kilpailujen ja uimanäytösten toimeenpanemiseen sekä kolme ensin mainittua yhdistystä antamaan 20 vapaalippua Työväen uimareille. Talousarvioon uimaseurojen avustamiseksi merkitystä 40,000 markan suuruisesta määrärahasta myönnettiin yhdistyksille Helsingfors simsällskap, Helsingin uimarit ja Helsingin työväenyhdistyksen voimistelu- ja urheiluseura Jyry jokaiselle 11,000 markkaa ja Työväen uimareille 7,000 markkaa ehdoin, että asianomaisissa uimalaitoksissa ylläpidettiin eri miesten ja naisten osastoja, että kaupungin koulujen oppilaat, poliisi- ja

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 16 p. maalisk. 453 §. — [2]) Rkmrin jstn pöytäk. 5 p. jouluk. 6,353 §. — [3]) S:n 28 p. jouluk. 6,567 §. — [4]) S:n 20 p. huhtik. 3,523 §. — [5]) S:n 8 p. toukok. 3,757 §. — [6]) S:n 18 p. syysk. 5,148 §. — [7]) S:n 29 p. helmik. 3,050 §. — [8]) Rkmrin pöytäk. 25 p. syysk. 1,562 §. — [9]) S:n 25 p. syysk. 1,567 §. — [10]) S:n 11 p. toukok. 829 §.

palomiehistö sekä kaupungin avustamien leikkikerhojen lapset saivat niissä ilmaiseksi uida ja maksutonta uinninopetusta, t. s. että ylläpidettiin täydellisiä uimakouluja, että uimalaitosten siisteyttä ja järjestystä valvottiin erittäin huolellisesti sekä että kaikki ne yhdistykset, jotka olivat saaneet avustusta, ennen tammikuun 1 p:ää 1929 antoivat selonteon vuoden 1928 aikaisesta toiminnastaan.

Jätkäsaaren uimalaitos vuokrattiin [1]) kesän ajaksi herra A. K. Strandbergille 1,000 markan maksusta joka oli suoritettava ennakolta kaupunginkassaan.

Kaivopuiston kylpy- ja uimalaitos vuokrattiin [2]) vuodeksi 1929 siihen asti voimassa ollein ehdoin herroille O. Ekmanille, J. L. Lydeckenille, K. Seidenschnurille ja U. Westerholmille.

Kioskien luovuttaminen. Tori- ja kauppahallivalvoja valtuutettiin [3]) enintään kahdeksi viikoksi kerrallaan luovuttamaan kaupungin vanhat puukioskit arpainmyyntiä varten 250 markan maksusta viikolta.

Näyttelyitä y. m. Kappelin ravintolassa. Rahatoimikama rimyöntyi [4]) Osakeyhtiö Universal aktiebolagin anomukseen saada kolmena päivänä pitää pesukonetta näytteillä mainitussa ravintolassa.

Helsingin rouvasväenyhdistykselle myönnettiin [5]) lupa järjestää samaan huoneistoon arpain myynti Kainojen köyhien hyväksi.

Ravintolain vuokralleanto. Ravintoloitsija O. Sundbergin kanssa tehty Mustasaaren ravintolaa koskeva vuokrasopimus sanottiin irti [6]) toukokuun 1 p:ään, koska herra Sundberg ei ollut maksanut vuokraansa määräaikana ja siten oli menettänyt oikeutensa. Sittenkuin kuitenkin insinööri G. Herlitz ja kamreeri C. von Knorring olivat sitoutuneet takaukseen vuokran asianmukaisesta suorittamisesta, kamari päätti [7]) hyväksyä takausmiehet sekä peruuttaa irtisanomisen ehdoin, että vuokraaja tarkasti noudatti vuokrasopimuksen ehtoja sekä niitä määräyksiä, jotka vuokrasopimuksen nojalla mahdollisesti annettaisiin.

Kansanpuistojen valvoja valtuutettiin [8]) vuokraamaan kauppaneuvos Henrik Borgströmin puistossa Tuurholmassa olevat kioskit toinen 1,000 markan ja toinen 1,500 markan minimivuokrasta kesän jäljellä olevaksi ajaksi sekä puistossa oleva ravintola heinäkuun 1 p:stä syyskuun 15 p:ään 5,000markan minimivuokrasta. Halukasta vuokraajaa ei kuitenkaan ilmaantunut, ja sen johdosta rahatoimikamari päätti [9]) ainoastaan kehoittaa kansanpuistojen valvojaa hyvissä ajoin ennen vuoden 1929 kesäkautta ryhtymään laitosten vuokraamista tarkoittaviin toimenpiteisiin.

Vuokralle otetut huoneistot. Rahatoimikamari otti vuoden varrella vuokralle seuraavat huoneistot, joihin sijoitettaisiin alla mainitut virastot ja laitokset:

tullipostiosaston tarpeisiin, ensi sijassa tullissa käsiteltyjen, mutta vielä jakelemattomien pakettitavarain säilyttämistä varten siihen asti valtionrautateiden satamaratakonttorin hallussa olleen, Helsingin makasiiniosakeyhtiön Katajanokalla olevassa varastosuojassa n:o 5 sijaitsevan huoneiston 80 markan vuosivuokrasta m²:ltä lukien tammikuun 1 p:stä 1929 [10]);

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 25 p. toukok. 947 §. — [2]) S:n 23 p. marrask. 2,067 §. — [3]) S:n 12 p. lokak. 1,701 §. — [4]) Rkmrin jstn pöytäk. 3 p. lokak. 5,324 §. — [5]) S:n 7 p. maalisk. 3,098 §. — [6]) Rkmrin pöytäk. 6 p. maalisk. 388 §. — [7]) S:n 13 p. maalisk. 435 §. — [8]) Rkmrin jstn pöytäk. 26 p. kesäk. 4,285 §. — [9]) S:n 28 p. elok. 4,823 §. — [10]) Rkmrin pöytäk. 26 p. lokak. 1,781 §.

työnvälitystoimiston tarpeisiin seitsemän huonetta ja keittiön y. m. käsittävän huoneiston Aleksanterinkadun talosta n:o 12 kolmeksi vuodeksi lukien kesäkuun 1 p:stä 54,000 markan vuosivuokrasta [1]);

poliisilaitoksen kirjapainoa ja varushuonetta y. m. varten siihen asti samaan tarkoitukseen käytetyn Heikinkadun talossa n:o 12 sijaitsevan huoneiston yhdeksi vuodeksi lukien kesäkuun 1 p:stä 40,000 markan vuosivuokrasta; tässä yhteydessä annettiin talonisännöitsijälle tehtäväksi yksissä neuvoin rakennuskonttorin kanssa selvittää, eikö poliisilaitokselle edellä mainitun huoneistontarpeen tyydyttämiseksi voitaisi luovuttaa huoneistoa jostakin talosta, jonka kaupunki joko omisti tai vastedes rakennuttaisi [2]);

poliisilaitoksen tutkinto-osastolle huoneiston Aleksanterinkadun talosta n:o 16—18 vuoden ajaksi lukien kesäkuun 1 p:stä 20,800 markan vuosivuokrasta, joka oli maksettava neljännesvuosittain ennakolta [3]);

kunnallisen ammattientarkastuksen tarpeisiin huoneiston Etelärannan talosta n:o 6 kolmeksi kuukaudeksi kesäkuun 1 p:stä lukien 1,100 markan kuukausivuokrasta sekä kahden huoneen ja keittiön huoneiston Kaisaniemenkadun talosta n:o 5 lokakuun 1 p:stä 1928 syyskuun 1 p:ään 1929 1,300 markan kuukausivuokrasta, lämpö ja valaistus siihen luettuna [4]);

lihantarkastamon tarpeisiin Salomoninkadun tontilla n:o 3 sijaitsevan asuinrakennuksen koko ensimmäisen kerroksen sekä saman rakennuksen koko kellarikerroksen lämpöineen ja jäähdytyksineen, kuitenkin lukuunottamatta sitä saman huoneiston osaa, joka tarvittiin jäähdytyslaitetta varten, sekä osuuden maidontarkastamolle vuokratusta meijerirakennuksen kolmannessa kerroksessa sijaitsevasta laboratoorihuoneistosta vuoden ajaksi lukien kesäkuun 1 p:stä 116,000 markan vuosivuokrasta [5]);

maidontarkastamolle laboratoorihuoneiston Salomoninkadun talon n:o 5 kolmannesta kerroksesta vuoden ajaksi lukien kesäkuun 1 p:stä 24,000 markan vuosivuokrasta [5]);

Humaliston sairaalan tarpeisiin sen hallussa siihen asti olleen filosofiantohtori J. Jänneksen omistaman Humaliston huvilan n:o 4 huoneiston tammikuun 1 p:stä kesäkuun 1 p:ään tai, jos mahdollista, heinäkuun 1 p:ään 1929 12,000 markan kuukausivuokrasta [6]);

köyhäinhoitolautakunnan kanslian tarpeisiin kolmen huoneen ja keittiön huoneiston Fabianinkadun talosta n:o 8 kolmeksi vuodeksi kesäkuun 1 p:stä lukien 22,800 markan vuosivuokrasta; osuusliikkeen Suomen messut kanssa tehty, kanslian käytettävänä siihen asti ollutta, Yrjönkadun varrella sijaitsevaa huoneistoa koskeva vuokrasopimus lakkaisi mainittuna ajankohtana olemasta voimassa, ja osuuskunta ottaisi 500 markalla osaa kanslian muuttokustannusten suorittamiseen [7]);

suomen- ja ruotsinkielisten kansakoulujen kanslioille niiden siihenastiset, Tähtitorninkadun talossa n:o 4 olevat huoneistot vuoden ajaksi kesäkuun 1 p:stä lukien 30,000 markan vuosivuokrasta suomenkielisestä ja 24,000 markasta ruotsinkielisestä kansliasta; sopimus tiesi kuluvan vuoden osalta 2,700 ja 3,000 markan vuokrankorotusta, jotka maksettaisiin talousarvion määrärahasta Arvaamattomat vuokrat ja vuokrankorotukset [8]);

suomenkielisten kansakoulujen tarpeisiin niiden käytettävänä siihen asti olleen, Pellervontien talossa n:o 15 sijaitsevan huoneiston vuoden ajaksi

[1]) Rkmrin pöytäk. 22 p. toukok. 939 §. — [2]) S:n 3 p. helmik. 170 §. — [3]) Rkmrin jstn pöytäk. 12 p. kesäk. 4,127 §. — [4]) S:n 30 p. toukok. 3,987 §, 17 p. lokak. 5,552 § ja rkmrin pöytäk. 23 p. marrask. 2,059 §. — [5]) Rkmrin pöytäk. 9 p. maalisk. 395 §. — [6]) S:n 24 p. heinäk. 1,276 §. — [7]) S:n 7 p. helmik. 208 §. — [8]) S:n 14 p. helmik. 233 §.

lukien kesäkuun 1 p:stä 600 markan kuukausivuokrasta; sopimus aiheutti kuluvalta vuodelta 350 markan vuokrankorotuksen, mikä lisämeno suoritettaisiin talousarvion määrärahasta Arvaamattomat vuokrat ja vuokrankorotukset [1]); koulujen hallussa siihen asti olleen Käpylän metodisti-episkopaalisen seurakunnan talossa sijaitsevan huoneiston vuoden ajaksi lukien kesäkuun 1 p:stä entisin ehdoin [2]); sekä Nuorten miesten kristillisen yhdistyksen Pääskylänkadun varrella olevassa talossa sijaitsevan huoneiston lukuvuodeksi 1928—29 1,000 markan kuukausivuokrasta; syys—joulukuun vuokra oli suoritettava arvaamattomia vuokria ja vuokrankorotuksia varten varatusta talousarvion määrärahasta. [3]);

ruotsinkielisten kansakoulujen tarpeisiin kolme huonetta, hallin ja eteisen käsittävän huoneiston Käpylän Pellervontien talosta n:o 7 1,750 markan kuukausivuokrasta vuoden 1928 syyskuun 1 p:n ja vuoden 1929 kesäkuun 1 p:n väliseksi ajaksi [4]);

toiminimeltä Maskinaktiebolaget E. Grönblom valmistavan tyttöjen ammattikoulun tarpeisiin sen siihenastisen, Heikinkadun talossa n:o 13 sijaitsevan huoneiston kolmeksi vuodeksi kesäkuun 1 p:stä lukien 180,000 markan vuosivuokrasta sekä ehdoin, että kaupunki vuokrakauden aikana sai käyttää huoneistoa muihinkin kuin koulutarkoituksiin. Sopimus sisälsi vuokrankorotuksen, joka kuluvan vuoden osalta oli peitettävä tällaisia tarkoituksia varten talousarvioon merkityn määrärahan varoilla [5]);

kansanlastentarhain kanslian tarpeisiin sen hallussa siihen asti olleen, Mikonkadun talossa n:o 11 sijaitsevan huoneiston vuoden ajaksi lukien kesäkuun 1 p:stä 16,800 markasta 18,000 markkaan korotetuin vuosivuokrin; kuluvan vuoden osalle tuleva lisäkustannus, 700 markkaa, maksettaisiin talousarvion määrärahasta Arvaamattomat vuokrat ja vuokrankorotukset [6]);

kansanlastentarhain kanslian ja osaksi tilastokonttorin tarpeisiin viiden huoneen ja keittiön huoneiston Heikinkadun talosta n:o 12 kesäkuun 1 p:stä 1929 vuoden ajaksi 40,000 markan vuosivuokrasta, joka vuodelta 1929 maksettaisiin tämän vuoden talousarvioon arvaamattomia vuokria ja vuokrankorotuksia varten merkitystä määrärahasta [7]);

Solhem-nimisen kansanlastentarhan tarpeisiin sen siihenastisen, Pursimiehenkadun talossa n:o 9—11 sijaitsevan huoneiston kahdeksi vuodeksi lukien kesäkuun 1 p:stä 2,756: 90 markasta 4,000 markkaan korotetusta kuukausivuokrasta; kuluvan vuoden osalle tuleva lisäkustannus oli suoritettava talousarvion määrärahasta Arvaamattomat vuokrat ja vuokrankorotukset [8]);

Barnabo-nimisen kansanlastentarhan tarpeisiin sen hallussa siihen asti olleen huoneiston vuoden ajaksi kesäkuun 1 p:stä lukien 20,000 markasta 30,000 markkaan korotetusta vuosivuokrasta; kuluvan vuoden lisäkustannus suoritettaisiin talousarvion määrärahasta Arvaamattomat vuokrat ja vuokrankorotukset [9]);

Solhälla-nimisen kansanlastentarhan tarpeisiin Toisen linjan talossa n:o 2 sijaitsevan huoneiston viideksi vuodeksi lukien siitä päivästä, jolloin huoneisto luovutetaan lastentarhan käytettäväksi, viimeistään kesäkuun 1 p:stä 1929, 85,200 markan vuosivuokrasta [10]);

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 27 p. maalisk. 523 §. — [2]) Rkmrin jstn pöytäk. 30 p. toukok. 3,983 §. — [3]) Rkmrin pöytäk. 2 p. lokak. 1,618 §. — [4]) Rkmrin jstn pöytäk. 12 p. syysk. 4,981 §. — [5]) S:n 24 p. tammik. 130 §. — [6]) S:n 7 p. helmik. 207 §. — [7]) S:n 21 p. jouluk. 2,275 §. — [8]) S:n 28 p. helmik. 324 § ja 8 p. kesäk. 1,013 §. — [9]) S:n 28 p. helmik. 325 §. — [10]) S:n 17 p. huhtik. 662 §.

Ebeneserkodin tarpeisiin sen hallussa siihen asti olleet huoneistot 53,200 markasta 85,000 markkaan korotetusta vuosivuokrasta lukien tammikuun 1 p:stä 1929 [1]);

Pasilan lastentarhan tarpeisiin lisähuoneen Hertankadun talosta n:o 16 vuoden ajaksi kesäkuun 1 p:stä lukien 250 markan kuukausivuokrasta, joka kuluvan vuoden osalta oli suoritettava talousarvion määrärahasta Arvaamattomat vuokrat ja vuokrankorotukset [2]);

Bertha-Mariakodin kansanlastentarhan tarpeisiin sen hallussa siihen asti olleen Töölönkadun talossa n:o 47 sijaitsevan huoneiston kesäkuun 1 p:stä lähtien 12,000 markasta 40,000 markkaan korotetusta vuosivuokrasta [3]);

rakennuskonttorin huonerakennusosaston tarpeisiin Heikinkadun talossa n:o 12 sijaitsevan 7 huoneen huoneiston kolmeksi vuodeksi kesäkuun 1 p:stä lukien 60,000 markan vuosivuokrasta [4]); sittenkuin oli havaittu, ettei huoneisto soveltunut rakennuskonttorin tarpeisiin, rahatoimikamari päätti [5]), että se luovutettaisiin tilastokonttorille, jonka kaupungintalossa olevaan huoneistoon rakennuskonttorin huonerakennusosasto saisi muuttaa.

Sitäpaitsi kamari osoitti [6]) arvaamattomien vuokrien ja vuokrankorotusten määrärahasta 14,400 markkaa sen huoneiston vuokran suorittamiseksi kuluvalta vuodelta, jonka palotoimikunta oli vuokrannut Korkeavuorenkadun talosta n:o 33 laitoksen työnjohtajan asunnoksi.

Rahatoimikamari päätti [7]) suostua siihen, että Tomtebon kansanlastentarhan hallussa olevan Kalevankadun talon n:o 21 huoneiston vuokraa oli korotettu 500 markkaa kuukaudessa sen johdosta, että taloon oli järjestetty keskuslämmitys.

Rahatoimikamarin saatua ilmoituksen, että kaupungilla oli tilaisuus vuokrata kunnalliseksi voimistelusaliksi 400 m²:n laajuinen huoneisto Fredrikinkadun n:ossa 34 sijaitsevasta Anniskeluosakeyhtiön entisestä talosta, kamari päätti [8]) periaatteessa hyväksyä tarjouksen, mutta lykätä kysymyksen lopullisen ratkaisemisen, kunnes rakennuskonttori oli antanut siltä pyydetyn lausunnon huoneiston kuntoonpanon ja voimistelutelineiden hankkimisen aiheuttamista kustannuksista.

Vuokratessaan [9]) Helsingin puhelinyhdistykseltä Kaarlenkadun talossa n:o 11 sijaitsevan huoneiston kamari kaupungin puolesta sitoutui vuokrakauden päätyttyä luovuttamaan huoneiston takaisin muuttumattomassa kunnossa. Huoneistossa suoritettiin sen jälkeen erinäisiä sisustustöitä, jolloin suuret salit väliseinillä jaettiin useihin pieniin huoneisiin ja lattioita korotettiin. Vuokrasopimuksen irtisanomisen jälkeen yhdistys ilmoitti suostuvansa luopumaan vaatimuksestaan, että huoneisto oli saatettava entiseen kuntoonsa, ehdoin, että se ilman korvausvelvollisuutta sai ottaa haltuunsa väliseiniin ja lattioihin käytetyt laudat, minkä ehdotuksen rahatoimikamari hyväksyi [10]).

Kaupungilla oli ollut neljäksi vuodeksi kolmannen poliisiaseman tarpeisiin vuokrattuna eräs Eerikinkadun talon n:o 10 huoneisto, joka vuokrakauden päättyessä oli palautettava entiseen kuntoonsa. Talon omistajan ilmoitettua suostuvansa 43,000 markan korvauksesta vapauttamaan kaupungin edellä mainitusta velvollisuudesta, rahatoimikamari päätti [11]) hyväksyä tarjouksen ja osoittaa pyydetyn korvausmäärän käyttövaroistaan.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 8 p. toukok. 810 §. — [2]) S:n 8 p. kesäk. 1,043 §. — [3]) S:n 3 p. heinäk. 1,166 §. — [4]) S:n 3 p. huhtik. 577 §. — [5]) S:n 17 p. huhtik. 673 §. — [6]) Rkmrin jstn pöytäk. 4 p. tammik. 2,510 §. — [7]) Rkmrin pöytäk. 28 p. helmik. 327 §. — [8]) S:n 28 p. jouluk. 2,329 §. — [9]) Ks. v:n 1927 kert. s. 183. — [10]) Rkmrin pöytäk. 15 p. toukok. 898 §. — [11]) S:n 25 p. toukok. 961 §.

Oulunkylän lastenkodin laajentaminen. Talousarvion määrärahasta Arvaamattomat vuokrat ja vuokrankorotukset rahatoimikamari osoitti [1]) 2,362: 50 markkaa Oulunkylän lastenkodin laajentamisen johdosta lisääntyneiden vuokrakustannusten peittämiseen kuluvan vuoden osalta.

3. *Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.*

Rakennusoikeuden lisääminen. Saatuaan ilmoituksen, että sisäasiainministeriö oli vahvistanut kaupunginvaltuuston hyväksymän [2]) XII kaupunginosan kortteleita n:ot 372 ja 373 koskevan kaupunginasemakaavanmuutoksen, rahatoimikamari päätti [3]) antaa asiamiehelleen tehtäväksi velkoa taiteilija A. Viléniltä ja rouva A. Jacobsonilta, jotka jo olivat käyttäneet hyväkseen kaupunginasemakaavanmuutoksen myöntämää lisättyä rakennusoikeutta, vahvistetut lisämaksut, mutta sensijaan lykätä lisämaksun perimisen Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiöltä, kunnes yhtiö oli käyttänyt hyväkseen edellä mainitun päätöksen sille myöntämää lisättyä rakennusoikeutta, ja kehoittaa yhtiötä nimenomaan ilmoittamaan kamarille, milloin se ryhtyi siten käyttämään tonttiaan hyväkseen.

Kaupungin maa-alueiden kartoittaminen. Kaupungin yleisten töiden hallitus oikeutettiin [4]) käyttämään osa kolmio- ja polygoonimittauksia varten tarkoitetusta talousarvion määrärahasta kaupungin äskettäin ostamien maa-alueiden kartoittamiseen.

Eräiden vesialueiden rauhoittaminen. Asiamiehelle annettiin [5]) tehtäväksi ryhtyä Vanhankaupunginlahden pohjukan ja Mustasaarta ympäröivien vesialueiden rauhoittamista tarkoittaviin toimenpiteisiin.

Kaupungin vesialueiden maarajat. Koska kaupungilla vilkkaan rakennustoiminnan johdosta oli käytettävänään runsaasti täytemaata, jota käytettiin ranta- ja vesialueiden täyttämiseen, kamari antoi [6]) kaupungin yleisten töiden hallitukselle tehtäväksi yksissä neuvoin satamahallituksen kanssa laatia ehdotuksen kaupunginalueen lopullisiksi rantaviivoiksi.

Erään Vanhankaupungin alueen järjestely. Rahatoimikamari hyväksyi [7]) periaatteellisesti Vanhassakaupungissa olevaa vesijohtolaitoksen suodatusallasta ympäröivän alueen järjestelysuunnitelman.

Rakennusrajat vahvistettiin [8]) erinäisille Kumpulan omakotialueen korttelin n:o 932 tonteille.

Koska Toukolan korttelin n:o 904 tontille n:o 13 suunniteltua kokoussalia ja saunarakennusta ei voitu sijoittaa tontille vahvistettujen rakennusrajojen puitteisiin, rahatoimikamari päätti [9]) suostua näiden rajain muuttamiseen sosialilautakunnan lähettämästä piirustuksesta tarkemmin ilmenevällä tavalla.

Pihamaan korottaminen. Rahatoimikamari myöntyi [10]) Osakeyhtiö Helsinginkatu 15:n anomukseen sen omistaman Helsinginkadun tontin n:o 15 pihamaan korottamisesta ehdoin, että yhtiö suoritti tästä kaupungille korvausta 140,000 markkaa.

Osoitenumeroiden muuttaminen. Maistraatti vahvisti [11]) huhtikuun 24 p:nä rahatoimikamarin ehdottamat [12]) muutetut osoitenumerot erinäisille Kangasalan- ja Sammatinteiden tonteille.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 7 p. helmik. 202 §. — [2]) Ks. tätä kert. s. 3. — [3]) Rkmrin pöytäk. 16 p. marrask. 2,016 §. — [4]) S:n 8 p. toukok. 807 §. — [5]) S:n 7 p. syysk. 1,442 §. — [6]) S:n 24 p. huhtik. 740 §. — [7]) S:n 29 p. syysk. 1,601 §. — [8]) S:n 2 p. maalisk. 353 §. — [9]) S:n 26 p. kesäk. 1,133 §. — [10]) S:n 7 p. syysk. 1,448 §. — [11]) S:n 4 p. toukok. 778 §. — [12]) S:n 13 p. huhtik. 652 §.

Teknillisissä laitoksissa sattuvat häiriöt. Teknillisille laitoksille huomautettiin [1]), että rahatoimikamarille on viipymättä ilmoitettava, kun laitoksissa sattuu häiriöitä.

Vesipostit. Rahatoimikamari päätti [2]), että Länsisatamaan rakennettaisiin kaksi vesipostia, ja osoitti tähän tarkoitukseen 25,000 markkaa luvussa Vesijohtolaitos olevista käyttövaroistaan.

Korttelin n:o 189 vedentarpeen tyydyttäminen. Vesijohtolaitoksen laatima ehdotus sopimukseksi VIII kaupunginosan korttelissa n:o 189 sijaitsevan kiinteistön n:o 24—38 vedentarpeen tyydyttämisestä hyväksyttiin [3]) ja asiamiehelle annettiin tehtäväksi ryhtyä tämän johdosta tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Vesijohtoputkien uusiminen. Viitaten siihen, että Senaatintorin alla valtioneuvoston linnan edustalla oleva vesijohtoputki oli yli 50 vuotta vanha, vesijohtolaitos anoi, että sen sijaan 60,000 markaksi arvioiduin kustannuksin laskettaisiin uusi mitoiltaan laajempi putki. Esitykseen myönnyttiin [4]) ja tarvittavat varat osoitettiin lukuun Vesijohtolaitos sisältyvistä kamarin käyttövaroista.

Mustikkamaan vesijohto. Helsingin työväenyhdistys anoi, että vesijohtolaitos määrättäisiin suorittamaan kaikesta Mustikkamaalla kulutetusta vedestä suoritettavat maksut osakeyhtiölle Brändö villastad aktiebolag ja että yhdistys sen jälkeen saisi laitokselle maksaa ravintolan vedenkulutuksen osalle tulevan määrän. Vesijohtolaitos, jolta oli pyydetty lausuntoa tästä esityksestä, huomautti pääkohdittain seuraavaa:

Mustikkamaan vesijohto rakennettiin vuonna 1922 kaupungin kustannuksella ja kytkettiin Kulosaaren johtoon [5]). Työväenyhdistys taaskin kustansi Mustikkamaan rannan ja ravintolan välisen johdon. Keväällä 1927 asetettiin vesiposti [6]) saarella olevan urheilukentän luo, ja siihen vievä johto kytkettiin ravintolan johtoon. Ensiksi mainitun johdon hoito- ja kunnossapitokustannukset oli suoritettu kansanpuistojen määrärahasta, vesipostista kulutetun veden maksut taas yleisten vesipostien määrärahasta; jälkimmäiset oli maksettu ravintolan haltijalle. Laitos, joka piti sopivana, että yhdistyksen anomukseen periaatteellisesti myönnyttiin ja että kaupunki otti hoitoonsa vesijohdon aina vesipostiin asti, ehdotti, että ravintolaan asetettaisiin erityinen vesimittari. Sen asettamisesta johtuvat kustannukset voitaisiin suorittaa talousarviossa olevasta vesipostien hoitomäärärahasta, jota vastoin kaupunki vapautuisi kaikista yhdistyksen taholta mahdollisesti esitettävistä korvausvaatimuksista. Yhdistys hoitaisi sen jälkeen mittarinsa ja johtonsa vesipostin johdon kytkykohdasta lukien. Vesipostista kulutetun veden maksut sekä Kulosaaren ja postin välisen johdon kunnossapitokustannukset suoritettaisiin Mustikkamaan kansanpuiston määrärahasta.

Vesijohtolaitoksen ehdotus hyväksyttiin [7]).

Muuntajan rakentaminen kaasulaitokseen. Rahatoimikamari osoitti [8]) lukuun Kaasulaitos merkityistä käyttövaroistaan 120,000 markkaa muuntajan rakentamiseksi mainitun laitoksen tarpeisiin.

Suurjännitekaapelin vetäminen Sörnäisiin. Lukuun Sähkölaitos merkityistä käyttövaroistaan rahatoimikamari myönsi [9]) 370,000 markan suuruisen määrärahan suurjännitekaapelin vetämiseksi Sörnäisten rantatien varrella oleviin teollisuuslaitoksiin.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 11 p. toukok. 833 a §. — [2]) S:n 8 p. toukok. 804 §. — [3]) Rkmrin jstn pöytäk. 12 p. kesäk. 4,161 §. — [4]) Rkmrin pöytäk. 28 p. elok. 1,383 §. — [5]) Ks. v:n 1922 kert. s. 25 ja 227. — [6]) Ks. v:n 1926 kert. s. 87. — [7]) Rkmrin pöytäk. 6 p. maalisk. 387 §. — [8]) S:n 10 p. tammik. 24 §. — [9]) S:n 22 p. toukok. 929 §.

Kaupungin maalle pystytettävät johto- y. m. pylväät. Sähkölaitoksen lähetettyä niiden pylväiden piirustukset, jotka olivat tarkoitetut kannattamaan kaupungin maalle tulevia Imatran voimalaitoksen johtoja, rahatoimikamari päätti [1]), koska suuri osa kyseellisistä pylväistä jo oli pystytetty, ainoastaan huomauttaa kaupungin teknillisten laitosten hallitukselle, että kaupungin maalle pystytettävien johto- y. m. pylväiden piirustukset on alistettava kamarin hyväksyttäviksi, ennenkuin ne rakennetaan ja pystytetään.

Lentosatama. Rahatoimikamari päätti [2]) sanoa irti Kellosaaren vuokraajan kanssa tehdyn vuokrasopimuksen sekä panettaa alkuun lentosatamaa varten tarpeelliset saaren tasoitustyöt hätäaputyönä sikäli kuin Salmisaaren työt päättyivät.

Puhtaanapitolaitosta kehoitettiin [3]) huolehtimaan Katajanokan lentosataman puhtaanapidosta käyttämällä laitoksen käytettävissä olevia määrärahoja.

Itämerenkadun purkausraide. Rahatoimikamari päätti [4]), että Itämerenkadun purkausraidetta jatkettaisiin, ja myönsi tähän tarkoitukseen 40,000 markan suuruisen määrärahan Yleisten töiden pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan.

Katajanokan kappaletavara-asema. Kaupungin yleisten töiden hallitukselle annettiin [5]) tehtäväksi hankkia Katajanokan kappaletavara-asemalle neljä Toledo-vaakaa ja asettaa ne paikoilleen, toimittaa tarpeelliseksi katsottu raiteiden siirto sekä leventää kuormauslaituria 1.75 m.

Malmin kaalopaikalta johtava pistoraide. Rahatoimikamari teki [6]) rautatiehallituksen kanssa seuraavan sopimuksen oheelliseen karttapiirrokseen kirjaimin A-B merkityn, Malmin hiekkakuopassa olevalle puhtaanapitolaitoksen varastopaikalle vievän pistoraiteen kunnossa- ja puhtaanapidosta sekä liikennöimisestä.

Mainittu raide on Helsingin kaupungin toimesta pidettävä kunnossa ja puhtaana myöskin lumesta ja jäästä; rautatiehallinto huolehtii kuitenkin talvella raiteen auraamisesta, milloin tarve vaatii ja se muuten on mahdollista;

Helsingin kaupunki sitoutuu kustantamaan ne varmuuslaitteet, jotka raiteen liikenteen turvaamiseksi nyt tai vastedes katsotaan tarpeellisiksi;

Kaupunki sitoutuu kustantamaan ne raiteiston laajennukset, joita raiteen liikennöiminen tuonnempana voi vaatia;

Kaupunki sitoutuu liikenteen vastaisen liikennöimisen suhteen noudattamaan sekä niitä määräyksiä, joita on annettu tai vastedes tullaan antamaan samankaltaisten raiteiden liikennöimistavasta ja kuljetusmaksuista, samoin myös nyt puheena olevaa raidetta varten mahdollisesti annettavia erikoismääräyksiä, sekä huolehtimaan siitä, ettei mitään esineitä aseteta raiteelle eikä niin lähelle sitä, että tästä saattaisi aiheutua vahinkoa valtionrautateiden henkilökunnalle tai liikkuvalle kalustolle;

Kaupunki sitoutuu vastaamaan kaikista rautatien käytöstä johtuvista vahingoista ja haitoista sekä korvaamaan ne vahingot, jotka raidetta liikennöitäessä syntyvistä tulipaloista rautatielle johtuvat tai voidaan lain mukaan määrätä rautatien maksettaviksi myöskin siinä tapauksessa, että tulipalo aiheutuu valtion rautateiden veturista tai vaunusta lähteneistä kipinöistä;

Kaupunki sallii puheena olevan raiteen siirtämisen tai sen poistamisen valtionrautateiden alueelta, jos rautatiehallinto vastaisuudessa syystä tai toisesta katsoo sen tarpeelliseksi.

[1]) Rkmrin pöytäk. 28 p. elok. 1,397 §. — [2]) S:n 13 p. maalisk. 429 §. — [3]) Rkmrin jstn pöytäk. 18 p. tammik. 2,586 §. — [4]) Rkmrin pöytäk. 20 p. maalisk. 475 §. — [5]) S:n 12 p. lokak. 1,700 §. — [6]) S:n 13 p. tammik. 59 §.

Tätä sopimusta, joka on laadittu kaksin kappalein, yksi kummallekin sopimuksentekijälle, ei saa rautatiehallituksen suostumuksetta toisille siirtää.

Katujen asfaltoiminen. Rahatoimikamari päätti [1]), että Etel. Esplanaadikatu Ruotsalaisen teatterin kohdalta asfaltoitaisiin n. 2,500 m²:n alalta käyttämällä talousarvioon erinäisten katujen asfaltoimista varten merkittyä määrärahaa.

Asfalttijalkakäytäväin aikaansaaminen Hietalahdentorille. Rahatoimikamari päätti [2]), että Hietalahdentorin poikki rakennettaisiin asfaltoidut jalkakäytävät ja myönsi rakennuskonttorin käytettäväksi tähän tarkoitukseen enintään 30,000 markkaa suoritettavaksi talousarvion määrärahasta Erinäiset katujen ja yleisten paikkain korjaukset

Merikadun kuntoonpanettaminen. Rahatoimikamari päätti [3]), että Laivurin- ja Kapteeninkatujen välinen osa Merikatua kertomusvuoden kuluessa järjestettäisiin lopulliseen kuntoonsa ja alisti maistraatin tutkittavaksi, voitaisiinko Kapteeninkadun ja Neitsytpolun välisellä osalla olevien tonttien omistajat oikeuttaa lykkäämään katuosuuksiensa kiveäminen vuoteen 1929.

Vuorikadun kivikaide. Osakeyhtiö Vuorikatu n:o 7:n valitettua, että Vuorikadulla oleva kivikaide esti ajoneuvojen pääsyn yhtiön tontille, rahatoimikamari päätti [4]) ilmoittaa yhtiölle, että rakennuskonttori oli valtuutettu alentamaan kaidetta edellyttäen, että yhtiö suoritti siitä aiheutuvat, 4,100 markaksi arvioidut kustannukset.

Rautatienaseman edustalla olevan aukion puhtaanapito. Rahatoimikamari hyväksyi [5]) valtionrautateiden 5 piirin ratainsinöörin laatiman ehdotuksen rautatienaseman edustalla olevan aukion puhtaanapitovelvollisuuden jakamisesta rautateiden ja kaupungin kesken.

Kansakoulujen katuosuuksien puhtaanapito. Rahatoimikamari päätti [6]), että Annankadun, Ratakadun, Snellmaninkadun ja Topeliuksenkadun ruotsalaisten kansakoulujen katuosuudet lukien tammikuun 1 p:stä 1929 pidettäisiin puhtaana puhtaanapitolaitoksen eikä kuten siihen asti asianomaisten koulujen talonmiesten toimesta.

Talonomistajan velvollisuus pitää katuosuutensa kunnossa. Rakennuskonttorin tiedustelun johdosta maistraatti marraskuun 1 p:nä päivätyssä kirjeessä lausui mielipiteenään, että Merikatu ja Pohjoisranta oli luettava yleisiksi paikoiksi, ja että niiden varsilla sijaitsevien tonttien omistajat niin ollen olivat velvolliset itse pitämään katuosuutensa kunnossa sekä kustantamaan niiden kiveämisen nupukivillä 15 metrin leveydeltä.

Tämän johdosta rahatoimikonttorille annettiin [7]) tehtäväksi niin pian kuin maistraatti oli antanut määräyksen Merikadun kiveämisestä tonttien n:ot 11, 13, 15 ja 17 kohdalta, periä tonttien omistajalta korvaus niistä kustannuksista, jotka aiheutuivat heidän katuosuuksiensa kiveämisestä 15 metriin asti tontinrajasta. Sitä vastoin vapautettiin ne tontinomistajat, joiden katuosuudet aikaisemmin oli kivetty kaupungin kustannuksella, korvausvelvollisuudesta, mutta heidän tuli heti ryhtyä huolehtimaan kadun kunnossapidosta.

Puiden istuttaminen. Puiden istuttamista varten talousarvioon merkityistä käyttövaroistaan rahatoimikamari myönsi [8]) 24,000 markan suuruisen

[1]) Rkmrin pöytäk. 21 p. elok. 1,362 §. — [2]) S:n 27 p. huhtik. 725 §. — [3]) S:n 13 p. maalisk. 427 §. — [4]) S:n 14 p. elok. 1,332 §. — [5]) S:n 17 p. tammik. 74 §. — [6]) S:n 6 p. marrask. 1,864 §. — [7]) S:n 16 p. marrask. 2,026 §. — [8]) S:n 21 p. syysk. 1,543 § ja 1,551 § sekä 30 p. marrask. 2,139 §.

määrärahan istutusten järjestämiseksi Loviisankadun talon n:o 68 pihamaalle, 15,000 markkaa Viidennen linjan varrella olevan leikkikentän istutus- ja korjaustöihin sekä 32,240 markkaa kahdeksan lehmuksen istuttamiseksi Arkadiankadulle.

Istutukset. Rakennuskonttorille annettiin [1]) tehtäväksi rakentaa jalkakäytävä Kaisaniemen- ja Unioninkatujen välisen puistikon halki avustavan kaupunginasemakaava-arkkitehdin B. Aminoffin laatiman ehdotuksen mukaisesti sekä käyttäen tähän tarkoitukseen enintään 7,000 markkaa erään kuvanveistoksen perustustöihin varatusta määrärahasta.

Rahatoimikamari päätti [2]), että Tehtaankadun puistossa olevan mukavuuslaitoksen ympärille järjestettäisiin istutuksia rakennuskonttorin sopivaksi katsomalla tavalla.

Suomenlinnan puistotyöt. Kaupunginjohtaja A. Castrén ilmoitti määränneensä erään kaupungin puutarhureista johtamaan Suomenlinnassa suoritettavia puistotöitä sekä oikeuttaneensa hänet tarpeen vaatiessa käyttämään tähän työhön kaupungin palveluksessa olevia työmiehiä. Tämä toimenpide hyväksyttiin [3]).

Kelkkamäki. Rahatoimikamari päätti [4]), että Suomenlinnaan talveksi 1929 järjestettäisiin kelkkamäki sekä että sikäläisen komendanttiviraston kanssa neuvoteltaisiin sopivan paikan luovuttamisesta mäkeä varten. Rakennuskonttorille annettiin tehtäväksi sopia jonkun Suomenlinnassa asuvan henkilön kanssa mäen hoidosta.

Kaisaniemen lammikko. Kaupunginarkkitehdin selvitettyä, että Kaisaniemen puiston lammikko voitiin aikaansaada hänen laatimaansa alkuperäistä, 885,000 markkaan päättyvää kustannusarviota huokeammin kustannuksin ainoastaan, jos kestävyysvaatimuksista tingittiin, kamari päätti [5]) suostua lammikon rakentamiseen kaupunginasemakaava-arkkitehdin edellä mainitun suunnitelman mukaisesti.

Epäjärjestys kaupungin puistoissa. Koska kaupungin puistoissa vallitseva järjestys antoi aihetta muistutuksiin, rahatoimikamari päätti [6]) kaikkien kaupungissa toimivien koulujen johtajille lähetettävässä kiertokirjeessä kehoittaa näitä teroittamaan oppilaittensa mieliin, että puistojen suojeleminen ja istutusten jättäminen rauhaan oli heidän velvollisuutensa. Sitäpaitsi päätettiin sanomalehdissä julkaistavalla kuulutuksella huomauttaa yleisölle samaa asiaa ja mikäli mahdollista kosketella sitä myöskin lehtien uutisosastoissa. Kaupungin yleisten töiden hallitusta oli kehoitettava harkitsemaan, mihin toimenpiteihin puistojen ja istutusten vartioinnin tehostamiseksi oli ryhdyttävä, sekä mahdollisesti merkitsemään tätä tarkoitusta varten määräraha vuoden 1929 talousarvioehdotukseensa.

Kaupungin metsien haaskaus. Kaupungin metsien haaskauksen estämiseksi rahatoimikamari päätti [7]) kuulutuksella kieltää oksain ja joulukuusien myynnin kaupungin toreilla jokaiselta, joka ei voinut esittää selvitystä siitä, että hänen kaupan pitämänsä tavarat olivat hankitut asianmukaisella luvalla.

Vanhan kirkon puistossa olevat sankarihaudat. Käyttövaroistaan rahatoimikamari myönsi [8]) 2,157: 95 markkaa sähköllä valaistujen faneeritähtikoristeiden hankkimiseksi Vanhan kirkon puistikon sotilashaudoille.

---

[1])Rkmrin pöytäk. 3 p. heinäk. 1,168 §. — [2]) S:n 5 p. lokak. 1,640 §. — [3]) S:n 24 p. huhtik. 730 §. — [4]) Rkmrin jstn pöytäk. 19 p. jouluk. 6,512 §. — [5]) Rkmrin pöytäk. 16 p. maalisk. 446 §; vrt. v:n 1927 kert. s. 98. — [6]) Rkmrin pöytäk. 28 p. elok. 1,386 §. — [7]) S:n 23 p. marrask. 2,053 §. — [8]) Rkmrin jstn pöytäk. 9 p. toukok. 3,777 §.

Hautain hoito. Kaupunginpuutarhurille annettiin [1]) tehtäväksi panettaa kuntoon Vanhassakaupungissa oleva kauppiaan ja kaupunginporvarin H. van Sandenin hauta.

Professori Herzensteinin muistomerkki. Professori M. J. Herzensteinin Terijoella olevan muistomerkin kuntoonpanemista varten rahatoimikamari osoitti [2]) 10,375 markkaa käyttövaroistaan. Samalla kamari päätti valtuuttaa Terijoen poliisipäällikön kaupungin puolesta tekemään urakoitsijan kanssa sopimuksen työn suorittamisesta.

Aleksanterinpatsas. Rahatoimikamari hyväksyi [3]) Aktiebolaget Koru osakeyhtiön jättämän tarjouksen Aleksanterinpatsaan graniittipylväiden koristeiden korjaamisesta. Työn kustannukset, 1,800 markkaa, suoritettaisiin kamarin käyttövaroilla.

Maanteiden lähtökohta. Uudenmaan tie- ja vesirakennuspiirin piiriinsinöörin tiedusteluun rahatoimikamari päätti [4]) vastata, että asematalon pääsisäänkäytävän akseliin ajateltu viiva, joka olisi kohtisuorassa Kaivokatua vastaan, olisi valittava valtion toimesta ja sen kustannuksella kertomusvuoden kuluessa suoritettavan maan yleisten maanteiden kilometrimittauksen lähtökohdaksi. Rakennuskonttorille annettiin tehtäväksi laatia ja lähettää kamarille Kaivokadun korokkeihin edellä mainitun lähtökohdan osoittamiseksi upotettavien rautalaattain lopulliset piirustukset.

Rakennuskonttori lähettikin sittemmin kyseellisten laattain piirustukset, jotka rahatoimikamari hyväksyi [5]).

Maantiesilla Lehtisaaren ja Otnäsin niemen välisen salmen yli. Rakennuskonttorin satamaosaston annettua eteläisen Espoon tiekomitean anomuksesta ja kaupunginjohtajan suostumuksella tutkia Lehtisaaren ja Otnäsin niemen välistä salmea, jotta saataisiin selvitetyksi, olisiko mahdollista rakentaa salmen poikki maantiesilta, rahatoimikamari päätti [6]) käyttövaroistaan myöntää 616 markan suuruisen määrärahan työnjohdon, työkalujen kuljetuksen ja pöytäkirjan laatimisen aiheuttamien kustannusten suorittamiseksi sekä vapauttaa komitean maksamasta vuokraa tutkimuksessa käytetyistä kaupungille kuuluvista työkaluista. Komitea sensijaan suorittaisi hankkimansa työväen palkat, 1,552 markkaa.

Tiekysymyksiä. Rahatoimikamari, jolta oli pyydetty lausuntoa eräiden Pukinmäen asukkaiden Uudenmaan läänin maaherralle esittämästä anomuksesta, että muutamat Pukinmäen yhteiskunnan tiet julistettaisiin kyläteiksi, päätti [7]) ehdottaa anomuksen hyväksyttäväksi ainoastaan seuraavassa lueteltujen teiden osalta: Pukinmäen pysäkin ja Oulunkylän kunnan rajalla olevan n. s. ryssänsillan välinen tie; Pukinmäen pysäkiltä rautatien länsipuolitse Malmin tavara-asemalle vievä tie; sekä Pukinmäen pysäkiltä Strömsin tilan sivuitse kaupungin ja Malmin välisen maantien varrella sijaitsevan ruotsalaisen kansakoulun luo vievä tie.

Sillan rakentaminen kaupungin satamissa olevan jäärailon yli. Kamarin jäsenen Estlanderin huomautettua, että ainoa silta, joka vei kaupungin itäisiin satamiin avatun jäärailon poikki ja välitti liikennettä m. m. Korkeasaareen, oli erittäin ala-arvoinen, kapea ja liian heikosti rakennettu, rahatoimikamari päätti [8]) kehoittaa kaupungin yleisten töiden hallitusta ehdottamaan toimenpiteitä kyseellisten liikenneolojen parantamiseksi.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 25 p. toukok. 951 §. — [2]) S:n 14 p. syysk. 1,489 §. — [3]) Rkmrin jstn pöytäk. 22 p. helmik. 2,998 §. — [4]) Rkmrin pöytäk. 24 p. tammik. 123 §. — [5]) S:n 8 p. toukok. 805 §. — [6]) S:n 9 p. maalisk. 410 §. — [7]) S:n 2 p. marrask. 1,834 §. — [8]) S:n 13 p. tammik. 72 §.

Vantaanjoen yli vievä silta. Vantaanjoen maantiesillan kuntoon saattamiseksi rahatoimikamari myönsi [1]) 35,000 markkaa yleisiä töitä varten varatuista käyttövaroistaan.

Tien korjaaminen. Kulosaaresta Herttoniemeen vievän tien korjausta varten rahatoimikamari myönsi [2]) käyttövaroistaan 3,000 markan suuruisen määrärahan.

Kulosaaren silta. Rahatoimikamari päätti [3]):

että osakeyhtiö Brändö spårvägsaktiebolag huolehtisi Kulosaaren sillan siltamaksujen kannosta kesäkuun 20 tai ainakin 15 p:ään, minkä jälkeen rahatoimikamari ottaisi sen hoitaakseen;

että kaupunki rahatoimikonttorin välityksellä palkkaisi siltain vartiointia varten otetut vartijat ja muun henkilökunnan;

uskoa siltain hoidon kesäkuun 11 p:stä lukienrakennuskonttorille, jonka viipymättä oli toimitettava niiden katselmus;

antaa kanslialleen tehtäväksi sopia Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön kanssa kaupungille tulevien siltamaksujen suorittamistavasta sekä raitiotiepaviljongin ja Suomalaiselle kivennäisöljytehtaalle vuokratun bensiininjakeluaseman vuokrasta; sekä

oikeuttaa rahatoimikonttorin merkitsemään kannetut siltamaksut erityiselle tilille ja näillä varoilla kustantamaan henkilökunnan palkkauksen kuluvana vuonna, minkä jälkeen talousarvioon merkittäisiin määräraha tähän tarkoitukseen.

Laskuojan kuntoonpano. Rahatoimikamari päätti [4]), että Suomen raviurheilun ystäville vuokratun alueen halki kulkeva laskuoja pantaisiin kuntoon 40,000 markaksi arvioiduin kustannuksin, jotka suoritettaisiin Yleisten töiden pääluokkaan merkityistä kamarin käyttövaroista.

Viemärijohdot. Viemärijohdon rakentamiseksi Vaasankatuun Harju- ja Pengerkatujen välille rahatoimikamari myönsi [5]) 90,000 markan suuruisen määrärahan yleisiä töitä varten varatuista käyttövaroistaan.

Rakennuskonttoria kehoitettiin [6]) viipymättä ryhtymään toimenpiteisiin It. Satamakadun viemärijohdon kuntoonsaattamiseksi sekä käyttämään tähän tarkoitukseen 15,000 markkaa määrärahasta Viemärit satama-alueella.

Katuvalaistus. Rahatoimikamari päätti [7]), että katuvalaistus puoliyölampuin lopetettaisiin toukokuun 20 p:nä ja aloitettaisiin jälleen elokuun 1 p:nä sekä että kokoyölamppuvalaistus keskeytettäisiin toukokuun 29 p:n ja heinäkuun 20 p:n väliseksi ajaksi.

Luvussa Sähkölaitos olevista käyttövaroistaan rahatoimikamari myönsi 15,500 markan suuruisen määrärahan Viiskulman katuvalaistuksen parantamiseksi [8]), 9,000 markan määrärahan valaistuksen järjestämiseksi Mäkelänkadulta Vallilan ulkoilmateatteriin vievälle tielle [9]); 92,000 markan määrärahan valaistuksen järjestämiseksi Kaisaniemen puiston lammikon ympärille [10]) ja 14,000 markkaa valaistuksen järjestämiseksi Teollisuuskadulle sekä Elimäen- ja Kuortaneenkaduille samoinkuin näiden välisille kujille [11]).

Kaupungin yleisten töiden hallituksen esityksestä rahatoimikamari

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 13 p. huhtik. 635 §. — [2]) Rkmrin jstn pöytäk. 21 p. marrask. 6,059 §. — [3]) Rkmrin pöytäk. 11 p. toukok. 845 § ja 8 p. kesäk. 1,011 §; ks. myös tätä kert. s. 14, 155, 221 ja 227. — [4]) Rkmrin pöytäk. 9 p. maalisk. 393 §. — [5]) S:n 13 p. huhtik. 649 §. — [6]) S:n 23 p. marrask. 2,075 §. — [7]) S:n 15 p. toukok. 877 §. — [8]) S:n 8 p. kesäk. 1,024 §. — [9]) S:n 17 p. heinäk. 1,231 §. — [10]) S:n 2 p. lokak. 1,611 §. — [11]) S:n 12 p. lokak. 1,690 §.

päätti [1]) että kaupunki suorittaisi Länsisataman vaunuvaa'an valaistuskustannukset. Sataman raideristeyksen kohdalla oli valaistusta parannettava [2]).

Edelleen kamari päätti [3]), että katuvalaistusta lisättäisiin Senaatintorin länsiosassa, Liisankadulla, Mariankadulla presidentin linnan edustalla, Kivenhakkaajankadulla sekä Linnan- ja Kruunuvuorenkatujen, Merimiehen- ja Albertinkatujen sekä Korkeavuoren- ja Jääkärinkatujen risteyksissä samoinkuin Suvilahdenkadulla ja Mustikkamaan laiturin luona.

Sähkölaitokselle annettiin [4]) tehtäväksi parantaa Kanavakadun katuvalaistusta 18,000 markaksi arvioiduin kustannuksin sekä ryhtyä toimenpiteisiin valaistuksen lisäämiseksi Katajanokan tavaramakasiinin luona käyttäen tähän tarkoitukseen 20,000 markkaa.

Edelleen kamari päätti [5]), että tuberkuloosisairaalaan vievälle tielle järjestettäisiin katuvalaistus, ja määräsi samalla, että sekä valaistus- että johtopylväät tehtäisiin puusta.

Toimenpiteitä liikenteen järjestelemiseksi. Rahatoimikamari päätti [6]), että seisahdusmerkinantopylväitä pystytettäisiin niiden katujen suuhun, joilla ainoastaan yhtäälle kulkeva liikenne oli sallittu, ei kuitenkaan Heikin- ja Kalevankatujen risteykseen. Kaupungin yleisten töiden hallitus valtuutettiin käyttämään tähän tarkoitukseen enintään 2,000 markkaa yleisiä töitä varten varatuista rahatoimikamarin käyttövaroista.

Kahden korokkeen rakentamiseksi Sörnäisten uuden katusillan itä- ja länsipuolelle kamari osoitti [7]) 10,000 markkaa talousarvioon tätä tarkoitusta varten merkitystä määrärahasta.

Rakennettavaksi päätetyn [8]) korokkeen teettäminen Ylioppilastalon edustalla olevalle aukiolle lykättiin [9]) toistaiseksi.

Rahatoimikamari hyväksyi [10]) Suomalaisen osakeyhtiön Gasaccumulatorin tarjouksen 12,900 markasta vaihtaa Keskus- ja Kaivokatujen risteykseen kokeeksi sijoitetun liikenneloiston pysyväiseen loistoon. Mainittu rahamäärä osoitettiin yleisiä töitä varten varatuista kamarin käyttövaroista. Samalta tililtä myönnettiin 800 markkaa rakennuskonttorin käytettäväksi loistoa varten tarpeellisten betoniperustusten kustantamiseksi.

Koska oli havaittu tarpeelliseksi sijoittaa raitiotiepysäkki Unioninkadulle Pitkänsillan eteläpäähän ja Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiökin oli ilmoittanut suostuvansa siihen edellyttäen, että kaupunki rakennutti ja kustansi osoitettuun paikkaan kaksi koroketta, yhden kummallekin puolelle raiteita, rahatoimikamari päätti [11]) tällaisiin tarkoituksiin talousarvioon merkitystä määrärahasta myöntää 10,000 markkaa työn suorittamista varten.

Korokkeen rakentamista varten Viiskulmalle myönnettiin [12]) samoista varoista 2,000 markkaa.

Rahatoimikamari määräsi [13]), että kilpikonnanmuotoisia korokkeita sijoitettaisiin Kasarmintorin lounaisosaan sekä Annan- ja Simonkatujen risteykseen.

Edelleen kamari määräsi [14]) korokkeita rakennettavaksi Turuntielle talojen n:ot 22, 30, 50 ja 64 edustalle sekä Turuntien ja Runeberginkadun kulmassa olevien raitiotiepysäkkien kohdalle samoinkuin myöskin Hämeen-

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 23 p. lokak. 1,757 §. — [2]) S:n 30 p. marrask. 2,134 §. — [3]) S:n 30 p. lokak. 1,788 §; rkmrin jstn pöytäk. 19 p. jouluk. 6,529 § ja 5 p. syysk. 4,910 §. — [4]) Rkmrin pöytäk. 23 p. marrask. 2,077 §. — [5]) S:n 30 p. marrask. 2,133 §. — [6]) S:n 28 p. helmik. 314 §. — [7]) S:n 28 p. helmik. 315 §. — [8]) Ks. v:n 1927 kert. s. 28. — [9]) Rkmrin pöytäk. 28 p. helmik. 316 §. — [10]) S:n 28 p. helmik. 317 §. — [11]) S:n 10 p. huhtik. 600 §. — [12]) S:n 8 p. kesäk. 1,024 §. — [13]) S:n 10 p. syysk. 1,458 §. — [14]) S:n 2 p. lokak. 1,605 §.

tielle Näkinkujan sekä tontin n:o 17 kohdalle. Viiden ensiksi mainitun korokkeen kustannukset suorittaisi Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö ja kahden viimeksi mainitun kustannukset kaupunki, mihin tarkoitukseen rahatoimikamari myönsi 20,000 markkaa talousarvion määrärahasta Uudet korokkeet.

Tässä yhteydessä rahatoimikamari katsoi sopivaksi määrätä, että Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön aina tuli suorittaa raitiotiepysäkkien kohdalle tulevien korokkeiden aiheuttamat kustannukset, jota vastoin muiden katukorokkeiden kustantaminen kuului kaupungille.

Liikenteenjärjestelykomitean ehdotuksesta rahatoimikamari päätti [1]), että Aleksanterinkadulle Senaatintorin laitaan pystytettäisiin kaksi pylvästä ajosuunnan osoittajineen, sekä että pieni jalankulkijakoroke rakennettaisiin torin lounaiskulmaan. Sitäpaitsi asetettaisiin torin kaikkiin neljään kulmaan pylväät tauluineen, joissa kiellettäisiin vinottain torin poikki kulkeva liikenne. Mainittujen laitteiden aiheuttamat, 3,700 markaksi arvioidut kustannukset oli suoritettava talousarvion määrärahasta Uudet korokkeet.

Osakeyhtiö Omnibus aktiebolag oikeutettiin [2]) rakentamaan koroke karttaan tarkemmin merkittyyn paikkaan Erottajalle rakennuskonttorin ohjeiden mukaisesti ehdoin, että korokkeen leveys oli enintään 2 m ja pituus enintään 15 m.

Osuusliike Elanto oikeutettiin [3]) omalla kustannuksellaan rakennuttamaan koroke Hämeentien ja Kaikukadun risteykseen ehdoin, että työ suoritettiin rakennuskonttorin ehdotuksen ja ohjeiden mukaisesti. Laite oli katsottava väliaikaiseksi ja koroke joutuisi kaupungin omaisuudeksi heti kun se oli otettu käytäntöön.

Rahatoimikamari hyväksyi [4]) liikenteenjärjestelykomitean ehdotuksen liikenteen järjestelemisestä Eteläsataman tullipaviljongin luona m. m. siten, että mainitun paviljongin uloskäytävän edessä oleva paikka itäänpäin erotettaisiin siirrettävällä aidalla ja autoille osoitettaisiin seisotuspaikka rautatieraiteiden toiselta puolelta.

Autoasemain puhelimet. Rahatoimikamari päätti [5]), että puhelimet kaupungin kustannuksella järjestettäisiin alla mainituille autoasemille: Lönnrotin- ja Pohj. Esplanaadikatujen väliselle aukiolle; Mariankadulle tämän kadun ja Liisankadun kulmaan; Meritullintorille Borgströmin tupakkatehtaan luo; Hallituskadun tontin n:o 10 kohdalle; Rauhankadun tontin n:o 10 kohdalle; Kasarmintorille lennätinaseman edustalle; Linnan- ja Kruunuvuorenkatujen kulmaan; Kapteenin- ja Tehtaankatujen kulmaan; Kolmikulmalle Yrjönkadun tonttien n:o 12 ja 14 edustalle; Vuorimiehenkadun ja Neitsytpolun kulmaan; Sepän- ja Tehtaankatujen kulmassa olevan vesikioskin luo; Bulevardin ja Fredrikinkadun kulmaan, Fredrikinkadun tontin n:o 28 edustalle; Ruoholahdensatamaan, Lauttasaaren lauttaliikennekioskiin; Hietalahdentorin bensiininjakelukioskiin; Museo- ja Oksasenkatujen kulmaan jälkimmäisen kadun tontin n:o 5 edustalle; Lönnrotin- ja Yrjönkatujen kulmaan; Fleminginkadun ja Viidennen linjan kulmassa olevan kirjastotalon luo; Porvoonkadun varrella olevaan puistikkoon tonttien n:ot 19 ja 21 edustalle; Hämeentien ja Intiankadun kulmaan; Temppelikadun tontin n:o 8 edustalle; Eerikin- ja Lapinlahdenkatujen kulmaan sekä Lapinlahdenkadun päähän Marian sairaalan edustalle.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 6 p. marrask. 1,870 §. — [2]) S:n 6 p. marrask. 1,872 §. — [3]) S:n 13 p. marrask. 1,991 §. — [4]) S:n 28 p. jouluk. 2,323 §. — [5]) Rkmrin jstn pöytäk. 26 p. syysk. 5,276 § ja rkmrin pöytäk. 28 p. jouluk. 2,305 §.

Rahatoimikonttorille annettiin tehtäväksi hankkia mainittuihin paikkoihin vuokrapuhelimet käyttämällä talousarvioon uusia puhelimia ja puhelinmaksuja varten merkittyä määrärahaa ja rakennuskonttorille järjestää puhelinkaapit sekä suorittaa ennalta olemassa olevien kaappien tarpeelliset korjaukset, mistä töistä aikanaan oli annettava lasku kamarille.

Samalla kamari peruutti [1]) aikaisemmin myöntämänsä luvat pitää yksityisiä puhelimia kaupungin maalla olevien autoasemien luona, nim. kaksi puhelinta Kauppatorilla ja yksi Rautatientorilla.

Yksityiset puhelimet, jotka ilman asianmukaista lupaa oli asetettu autoasemille, määrättiin viipymättä poistettavaksi.

Laadittu ehdotus autoasemien merkitsemisestä puhelinluetteloon hyväksyttiin.

Puhelinkaappien maalaaminen. Kaupungin kiinteän omaisuuden aiheuttamiin tilapäismenoihin varatuista käyttövaroistaan rahatoimikamari osoitti [2]) 3,006: 40 markkaa autoasemien puhelinkaappien maalaamiseen.

Linja-autoasemain ilmoituskaapit. Rakennuskonttorille annettiin [3]) tehtäväksi pystyttää Rautatientorilla ja Simonkadulla oleville linja-autoasemille lasioviset, aikatauluja y. m. varten tarkoitetut ilmoituskaapit.

Radioantennit. Rahatoimikamari ratkaisi [4]) lukuisia anomuksia, jotka koskivat oikeutta radioantennien vetämiseen kaupungin maan yli.

Rakennuskonttorille annettiin tehtäväksi [5]) poistaa kasvaviin puihin kiinnitetyt antennit.

Raitiotiet. Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiölle myönnettiin [6]) lupa toisen raiteen rakentamiseen Turuntielle Töölön tullin sekä Haagan ja Munkkiniemen raitiotielinjain haarautumiskohdan välille. Kun tämä raide oli rakennettu, määrättiin [7]) kaupungininsinööri E. Molander ja rakennuskonttorin katuosaston työpäällikkö K. J. Willandt toimittamaan sen katselmus. Linja avattiin [8]) liikenteelle edellä mainittujen herrain suoritettua tehtävänsä ja annettua tarkastustodistuksen.

Rahatoimikamarin valitsemien [9]) katselmusmiesten kanslianjohtaja J. W. Andersinin ja kaupungininsinööri E. Molanderin annettua Pasilan esikaupunkiin vievän uuden raitiotien tarkastustodistuksen rahatoimikamari päätti [10]) oikeuttaa Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön viipymättä ryhtymään linjaa liikennöimään.

Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö oikeutettiin [11]) jatkamaan Lapinlahden eli n. s. punaisen linjan raiteita linjan siihenastisesta päätekohdasta Sturen- ja Mäkelänkatujen risteykseen, mihin järjestettäisiin raidesilmukka.

Edelleen oikeutettiin [12]) yhtiö järjestämään sivuamisraiteet Mäkelänkadulle ehdoin, että ne sijoitettiin entisten raiteiden luonais- ja länsipuolelle. Kaupungin yleisten töiden hallitusta kehoitettiin panettamaan alulle kadun leventäminen siltä kohdalta, mihin edellämainitut raiteet sijoitettaisiin.

Rahatoimikamari päätti [13]) kehoittaa Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiötä siirtämään Hämeentien sekä Senaatintorin raitiotieraiteet niille määrättyyn paikkaan.

---

[1]) Rkmrin jstn pöytäk. 26 p. syysk. 5,276 § ja rkmrin pöytäk. 28 p. jouluk. 2,305 §. — [2]) Rkmrin pöytäk. 21 p. jouluk. 2,292 §. — [3]) S:n 10 p. helmik. 223 §. — [4]) Rkmrin jstn pöytäk. 29 p. helmik. 3,022 §, rkmrin pöytäk. 9 p. marrask. 1,906—1,961 §, ja rkmrin jstn pöytäk. 28 p. marrask. 6,136 §. — [5]) Rkmrin pöytäk. 4 p. toukok. 790 §. — [6]) S:n 21 p. elok. 1,346 §. — [7]) S:n 5 p. lokak. 1,624 §. — [8]) S:n 26 p. lokak. 1,775 §. — [9]) S:n 28 p. elok. 1,389 §. — [10]) S:n 10 p. syysk. 1,459 §. — [11]) S:n 25 p. syysk. 1,573 §. — [12]) S:n 24 p. heinäk. 1,262 §. — [13]) S:n 26 p. kesäk. 1,118 §.

Kaupungin omien ja kaupungin hallussa olevien talojen korjaus- ja sisustustyöt. Rahatoimikamari myönsi [1]) käyttövaroistaan 920: 20 markkaa rahatoimikonttorin huoneiston sähköjohtojen korjauksiin.

Tilastokonttori oikeutettiin [2]) rakennuttamaan väliseinä Heikinkadun talossa n:o 12 sijaitsevassa uudessa huoneistossaan olevaan suureen saliin, pystyttämään hyllyjä julkaisuvarastoaan varten, asettamaan uudestaan sähköjohdot ja paperoimaan muutamia huoneita sekä suorittamaan erinäisiä muita korjauksia 30,000 markaksi arvioiduin kustannuksin, joista 3,000 markkaa suoritettaisiin yleisiä töitä varten varatuista kamarin käyttövaroista ja loput maksettaisiin ennakkona kaupunginkassasta.

Yleisten töiden pääluokassa olevista käyttövaroistaan rahatoimikamari myönsi [3]) 78,000 markkaa Jätkäsaaren tavara-aseman laajentamiseen.

Erinäisten pienehköjen korjaus- ja muutostöiden suorittamista varten Katajanokan tullipostiosaston huoneistossa kamari osoitti [4]) 20,000 markkaa rakennuskonttorin nostamattomista määrärahoista. Sittemmin kamari päätti [5]), että aikaisemmin Katajanokan satamakonttorin hallussa ollut huoneisto sisustettaisiin tullipostiosaston tarpeisiin 42,500 markaksi arvioiduin kustannuksin.

Yleisiä töitä varten merkityistä käyttövaroistaan rahatoimikamari myönsi [6]) 3,000 markan suuruisen määrärahan erinäisten korjausten suorittamiseksi poliisilaitokselle luovutetuissa Aleksanterinkadun talon n:o 24 huoneistoissa, 9,600 markkaa Ruskeasuon poliisiasemalle luovutetun huoneiston korjauksiin sekä 5,700 markkaa keskuspoliisin kieltolakikomennuskunnan hallussa olevan huoneiston korjauksiin.

Erinäisten korjausten suorittamiseksi keskuspoliisille luovutetussa Aleksanterinkadun talon n:o 26 huoneistossa rahatoimikamari sitäpaitsi myönsi [7]) käyttövaroistaan 16,000 markan suuruisen määrärahan.

Edelleen kamari päätti [8]), että poliisilaitoksen tallin sähköjohdot viipymättä oli uusittava.

Rahatoimikamari myönsi [9]) käyttövaroistaan 4,000 markan suuruisen määrärahan maidon- ja lihantarkastamon laboratoorihuoneiston sisustustöihin sekä 270 markkaa sen lattian maalaamiseen, se kun oli turmeltunut erään rikkihappoa sisältävän pullon särkyessä.

Sähkölaitosta kehoitettiin [10]) ensi tilassa ryhtymään toimenpiteisiin erinäisten Marian sairaalan sähköjohtojen uusimiseksi, mitä työtä varten kamari päätti merkitä määrärahan vuoden 1929 talousarvioehdotukseen.

Rahatoimikamari myönsi [11]) käyttövaroistaan 3,115 markkaa köyhäinhoitolautakunnan Vallilan kanslian sisustamiseen.

Rahatoimikamari myöntyi [12]) köyhäinhoitolautakunnan esitykseen, että lautakunta saisi käyttäen hyväkseen työlaitoksen jäljellä olevia määrärahoja sekä työvoimana laitoksen hoidokkeja suorittaa joitakin muutostöitä, nimittäin väliseinällä jakaa kaksi paviljongin litt. C huonetta, sisustaa kaksi paviljongin litt. A. huonetta asuinhuoneiksi ja väliseinällä jakaa erään työlaitoksen yläkerroksessa olevan huoneen kahdeksi huoneeksi sekä edelleen sisustaa

---

[1]) Rkmrin jstn pöytäk. 24 p. heinäk. 4,592 §. — [2]) Rkmrin pöytäk. 29 p. toukok. 969 § ja 8 p. kesäk. 1,026 §. — [3]) S:n 13 p. tammik. 62 §. — [4]) S:n 9 p. maalisk. 408 §. — [5]) S:n 30 p. marrask. 2,130 §. — [6]) Rkmrin jstn pöytäk. 22 p. helmik. 2,996 § ja rkmrin pöytäk. 3 p. heinäk. 1,159 §. — [7]) Rkmrin pöytäk. 2 p. maalisk. 344 §. — [8]) S:n 30 p. marrask. 2,132 §. — [9]) Rkmrin jstn pöytäk. 4 p. huhtik. 3,347 § ja rkmrin pöytäk. 11 p. jouluk. 2,206 §. — [10]) Rkmrin pöytäk. 21 p. elok. 1,357 §. — [11]) Rkmrin jstn pöytäk. 14 p. maalisk. 3,173 §. — [12]) Rkmrin pöytäk. 30 p. marrask. 2,131 §.

n. s. pienemmän tallirakennuksen autotalliksi. Rakennuskonttorille annettiin tehtäväksi laatia töiden suorittamisen edellyttämät piirustukset sekä alistaa ne kamarin hyväksyttäviksi.

Käyttövaroistaan rahatoimikamari osoitti [1]), 3,000 markkaa ruokakellarin sisustamiseksi Hyvösen lastenkodille luovutettuun Herttoniemen huvilaan n:o 16.

Kaupunginvaltuuston päätettyä [2]) että Neljännen linjan kansakoulutaloon sisustettaisiin elokuvien esityssali, rahatoimikamari osoitti [3]) tähän tarkoitukseen 62,000 markkaa yleisiä töitä varten varatuista käyttövaroistaan.

Rahatoimikamari päätti [4]), että Porthaninkadun kansakouluun järjestettäisiin koululääkärin vastaanottohuone ja että siitä aiheutuvat kustannukset, 18,000 markkaa, suoritettaisiin Yleisten töiden pääluokkaan merkityistä kamarin käyttövaroista.

Lämminvesikojeen ja sähkökeittolaatan hankkimiseksi Topeliuksenkadun ruotsalaisen kansakoulun lääkärinvastaanottohuoneeseen rahatoimikamari osoitti [5]) käyttövaroistaan 4,500 markkaa.

Koululääkärin vastaanottohuoneen sisustamiseksi Ratakadun ruotsalaiseen kansakouluun myönnettiin [6]) 11,400 markan suuruinen määräraha Yleisten töiden pääluokassa olevista kamarin käyttövaroista.

Samoista varoista osoitettiin [7]) 29,600 markkaa erinäisten Annankadun ruotsalaisessa kansakoulussa suoritettavien muutostöiden kustantamiseksi.

Rahatoimikamari päätti [8]) periaatteellisesti myöntyä ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan ehdotukseen, että keskuslämmitys ja W. C. sekä varastohuone järjestettäisiin Annankadun kansakoulutaloon ja keskuslämmitys, W. C., koululääkärin vastaanottohuone, mankelihuone sekä terveyden- ja sairaanhoidon opetushuone Snellmaninkadun kansakoulutaloon.

Erään Neljännen linjan talossa n:o 14 sijaitsevan huoneiston sisustamiseksi kansanlastentarhain tarpeisiin rahatoimikamari myönsi [9]) käyttövaroistaan 24,500 markan lisämäärärahan sekä suostui [10]) siihen, että kansanlastentarhain voimassapitomäärärahasta käytettiin samaan tarkoitukseen 1,679: 90 markkaa.

Paloviranomaisten lausuttua muistutuksensa erinäisissä kansanlastentarhahuoneistoissa havaittujen epäkohtain johdosta rahatoimikamari päätti[11]), että kyseelliset huoneistot oli pantava kuntoon, ja osoitti tähän tarkoitukseen 16,870 markkaa käyttövaroistaan.

Samoista varoista kamari myönsi [12]) 3,500 markan määrärahan paloviranomaisten vaatimien korjaustöiden suorittamiseksi Hertankadun talosta n:o 16 eräälle kansanlastentarhalle luovutetussa huoneistossa.

Neljän oven asettamiseksi eräälle kansanlastentarhalle luovutettuun Pursimiehenkadun talon n:o 9—11 huoneistoon kamari osoitti [12]) käyttövaroistaan 4,000 markkaa.

Kaupungin yleisten töiden hallitukselle annettiin tehtäväksi [13]) suorittaa erinäisiä tarpeellisia korjauksia Pääskylän kansanlastentarhalle luovutetussa Hämeentien talon n:o 39 huoneistossa 97,000 markaksi arvioiduin kustannuksin, minkä määrän rahatoimikamari aikoi merkitä vuoden 1929 talousar-

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 13 p. huhtik. 634 §. — [2]) Ks. tätä kert. s. 35. — [3]) Rkmrin pöytäk. 24 p. heinäk. 1,273 §. — [4]) S:n 13 p. tammik. 63 §. — [5]) S:n 2 p. maalisk. 347 §. — [6]) S:n 2 p. maalisk. 348 § ja 27 p. huhtik. 736 §. — [7]) S:n 2 p. maalisk 349 §. — [8]) S:n 4 p. toukok. 785 ja 786 §. — [9]) S:n 2 p. maalisk. 360 §. — [10]) S:n 7 p. jouluk. 2,184 §. — [11]) S:n 12 p. huhtik. 670 §. — [12]) S:n 8 p. kesäk. 1,043 §. — [13]) S:n 21 p. elok. 1,354 §.

vioehdotukseen. Edelleen kamari määräsi [1]), että Vallilan kansakoulutaloon sisustettaisiin kaksi kellaria, jotka luovutettaisiin edellä mainitun kansanlastentarhan käytettäviksi.

Erinäisten pienehköjen korjaustöiden suorittamiseksi Pietarinkadun talossa n:o 6 rahatoimikamari myönsi [2]) 6,000 markan määrärahan yleisiä töitä varten merkityistä käyttövaroistaan.

Kahden palovakuutuslaitoksen suoritettua Hietaniemenkadun tontilla n:o 7 sijaitsevan työväenasuntoryhmän n:o 2 palovahinkojen korvaukseksi 53,818: 50 markkaa rakennuskonttori oikeutettiin [3]) käyttämään tämä rahamäärä palovahingoittuneen rakennuksen tarpeellisiin korjauksiin rahatoimikamarille vastedes annettavan tilityksen ehdoin.

Rahatoimikamari päätti [4]), että Helsingin käsityökoululle luovutettuun Puutarhakadun talossa n:o 4 sijaitsevaan huoneistoon järjestettäisiin pesuhuone sekä kolme W. C:tä, mistä aiheutuvat 44,500 markaksi arvioidut kustannukset suoritettaisiin yleisiä töitä varten myönnetyistä kamarin käyttövaroista.

Kuuteen Hakasalmen huvilan huoneeseen päätettiin [5]) panettaa korkkimatot ja tästä aiheutuvat, 11,500 markaksi arvioidut kustannukset suorittaa yleisiä töitä varten talousarvioon merkityistä kamarin käyttövaroista.

Terveydenhoitolautakunnan huomautettua, että kaupungin omistama Heikinkadun talo n:o 17 oli epätyydyttävässä kunnossa, rahatoimikamari päätti [6]) antaa kaupungin yleisten töiden hallitukselle tehtäväksi korjauttaa muistutusten aiheena olleet puutteellisuudet 15,000 markaksi arvioiduin kustannuksin ja osoitti tämän rahamäärän kaupungin kiinteistöjen tilapäisiin menoihin varatuista käyttövaroistaan.

Naisten työtuville luovutettujen [7]) Suvilahden kasarmin huoneistojen kuntoon saattamiseksi rahatoimikamari osoitti [8]) 121,000 markkaa talousarvioon mainittuja työtupia varten merkitystä määrärahasta.

Rahatoimikamari päätti [9]), että Kumpulan puutarhurinasuntoon laitettaisiin vesi- ja viemärijohdot, ja osoitti tähän tarkoitukseen 17,000 markkaa yleisiä töitä varten varatuista käyttövaroistaan.

Rahatoimikonttorin ilmoitettua, että Kulosaaren sillan kolmen sillanvartijan ja heidän perheittensä asunnoksi luovutettu Pikku-Pässin huvila oli ehdottomasti korjausten tarpeessa, rahatoimikamari päätti [10]) antaa konttorin suorituttaa tarpeelliset työt 28,100 markaksi arvioiduin kustannuksin, jotka peitettäisiin kertyneillä Kulosaaren siltamaksuilla.

Erään Munkkisaaressa sattuneen tulipalon johdosta suoritettavien korjausten aiheuttamat kustannukset, 3,037: 60 markkaa, oli peitettävä [11]) siten, että 1,643: 55 markkaa otettaisiin vuoden 1922 menosääntöön merkityistä, kaupungin kiinteän omaisuuden tilapäismenoihin varatuista kamarin käyttövaroista, kun taas loput peitettäisiin vakuutusyhtiön suorittamalla 1,394: 05 markan suuruisella palovahingonkorvauksella.

Pienehkön tulipalon tehtyä tuhoa Kaisaniemen ravintolassa rahatoimikamari päätti [12]), että vahingot korjattaisiin rakennuskonttorin laatiman ehdotuksen mukaisesti ja että rahatoimikonttorin tuli nostaa palovahingonkorvaukset, sekä oikeutti vuokraajan rakennuskonttorin valvomana suoritutta-

[1]) Rkmrin pöytäk. 23 p. lokak. 1,773 §. — [2]) S:n 5 p. lokak. 1,641 §. — [3]) S:n 14 p. jouluk. 2,247 §. — [4]) S:n 20 p. tammik. 106 §. — [5]) S:n 19 p. lokak. 1,734 §. — [6]) S:n 30 p. maalisk. 561 §. — [7]) Ks. tätä kert. s. 190. — [8]) Rkmrin pöytäk. 19 p. kesäk. 1,084 §. — [9]) S:n 30 p. maalisk. 559 §. — [10]) S:n 7 p. syysk. 1,435 §. — [11]) S:n 13 p. tammik. 67 §. — [12]) S:n 15 p. toukok. 876 §.

maan korjaukset ja korjaustöiden valmistuttua ja rakennuskonttorin hyväksyttyä ne hakemuksen nojalla nostamaan 18,000 markkaa, mihin määrään korjauskustannusten oli arvioitu nousevan. Rahatoimikonttori ilmoitti [1]) sittemmin kamarin päätöksen nojalla nostaneensa edellä mainitun palovahingonkorvauksen, joka oli 10,800 markkaa.

Korttelissa n:o 178 olevan pesutuvan korjaamiseen rahatoimikamari osoitti [2]) 8,792: 25 markkaa vuoden 1927 menosääntöön kaupungin kiinteän omaisuuden tilapäismenoja varten merkityistä käyttövaroistaan.

Oulunkylän kartanon isännöitsijälle annettiin tehtäväksi [3]) valvoa, että Oulunkylän palstan Hopstycksåkern n:o 1 rakennukset viipymättä korjattiin.

Ryttylän keittiörakennus. Sosialiministeriön lastensuojeluosasto ilmoitti toimituttaneensa Ryttylän koulukodin uuden keittiörakennuksen loppukatselmuksen sekä sen jälkeen määränneensä maksettavaksi rakennusta varten myönnetyn valtionavun jäännöserän. Samalla osasto huomautti, että seuraavassa mainitut parannukset oli tehtävä vuosikorjausten yhteydessä: keskuskeittiön ruokasäiliöön oli tehtävä raittiin ilman venttiili ja ruokakellarien läpi kulkeva tukkeutunut poistoilmakanava oli avattava. Rahatoimikamari päätti [4]) toimittaa muistutukset rakennuskonttorin tietoon ja antaa sille tehtäväksi suorituttaa vaaditut parannukset.

Kansakoulutalojen lipputangot. Rakennuskonttoria kehoitettiin [5]) pystyttämään lipputangot Neljännen linjan, Suomenlinnan, Töölönkadun ja Vallilan kansakoulutaloihin.

Rakennusten myynti. Maatalouslautakunnalle annettiin tehtäväksi [6]) ryhtyä toimenpiteisiin Pakinkylän palstalla R. N. 3[41] olevien rakennusten myymiseksi sekä aikanaan suorittaa kauppahinta kaupunginkassaan.

Ruskeasuon työkaluvaja. Yhdistykset Helsingfors svenska Marthaförening ja Svenska kvinnoförbundet, jotka aikoivat yhteisesti rakennuttaa työkaluvajan Ruskeasuon siirtolapuutarhaan, oikeutettiin [7]) tähän tarkoitukseen maksutta käyttämään erään alueella olevan vanhan ladon puuainetta.

Rakennusten purkaminen. Kaisaniemenkadun tontilla n:o 4 olevien rakennusten purkamista varten rahatoimikamari osoitti [8]) 69,140: 50 markkaa kaupungin kiinteän omaisuuden tilapäismenoihin varatuista käyttövaroistaan.

Määräraha kioskin rakennuttamiseksi Tuurholmaan. Sittenkuin rahatoimikamari oli hyväksynyt Tuurholmaan, Kauppaneuvos Henrik Borgströmin puistoon rakennettavan kioskin 100,000 markkaan päättyvän kustannusarvion, mutta tähän tarkoitukseen oli merkitty talousarvioon ainoastaan 46,115 markkaa, kamari päätti [9]) yleisten töiden aiheuttamiin menoihin myönnetyistä käyttövaroistaan osoittaa 50,000 markan suuruisen lisämäärärahan.

Kansanpuistot. Rahatoimikamari päätti [10]), että Kauppaneuvos Henrik Borgströmin puistoon Tuurholmaan rakennettaisiin jääkellari ja käymälä, jotka kustannettaisiin kioskin rakentamiseksi samaan puistoon myönnettyjen määrärahain ylijäämällä.

Samalla kamari päätti, että mainittu kioski tarjottaisiin huutokaupalla vuokrattavaksi.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 8 p. kesäk. 1,014 §. — [2]) Rkmrin jstn pöytäk. 4 p. tammik. 2,512 §. — [3]) Rkmrin pöytäk. 24 p. heinäk. 1,263 §. — [4]) S:n 14 p. jouluk. 2,225 §. — [5]) S:n 1 p. toukok. 763 §. — [6]) Rkmrin jstn pöytäk. 31 p. lokak. 5,735 § ja 21 p. marrask. 6,060 §. — [7]) Rkmrin pöytäk. 24 p. huhtik. 704 §. — [8]) Rkmrin jstn pöytäk. 23 p. toukok. 3,944 § ja 19 p. kesäk. 4,220 §. — [9]) Rkmrin pöytäk. 3 p. huhtik. 575 §. — [10]) Rkmrin jstn pöytäk. 12 p. kesäk. 4,164 §.

Uimahuoneen rakentaminen. Myöntyen Helsingin kaupungin sairaanhoitajattarien lepokotiyhdistyksen anomukseen rahatoimikamari päätti [1]), että yhdistykselle luovutetulle Herttoniemen huvilan alueelle rakennettaisiin uimahuone, ja myönsi tähän tarkoitukseen käyttövaroistaan 2,000 markkaa.

Mukavuuslaitokset. Rahatoimikamari päätti [2]), että mukavuuslaitos rakennettaisiin Jätkäsaaren hiilisataman Poikkikadun varrelle, ja osoitti tähän tarkoitukseen 30,800 markkaa yleisten töiden pääluokassa olevista käyttövaroistaan. Sepän- ja Tehtaankatujen risteyksessä olevaan samanlaiseen laitokseen päätettiin [3]) teettää katos 2,000 markaksi arvioiduin kustannuksin, jotka peitettäisiin samoilla varoilla.

Eläintarhan urheilukenttä. Katsojakorokkeiden rakentamiseksi Eläintarhan urheilukentälle rahatoimikamari myönsi [4]) käyttövaroistaan 25,000 markan suuruisen määrärahan.

Rakennuskonttorin työpajat. Rakennuskonttorin työpajain työmiehet valittivat, että heidän työaikaansa talvikuukausina oli lyhennetty 3 ½ tuntia viikossa, mihin antamassaan selityksessä kaupungin yleisten töiden hallitus huomautti, että rakennuskonttorin varasto-osastolla, jolla ei ollut käytettävänään määrärahoja varastotyön suorittamista varten, työmäärän kesän päätyttyä vähetessä ei ollut muuta neuvoa kuin lyhentää työpäivää. Eräitä kaupungin töitä, esim. ruoppauskoneiden korjaaminen, oli tosin uskottu yksityisille liikkeille, mutta tämä johtui siitä, että rakennuskonttorin työpajat eivät sijainneet merenrannassa ja kyseellisen työn suorittaminen niissä sen vuoksi olisi ollut vaikeata. Esitys ei aiheuttanut [5]) muuta toimenpidettä kuin että kaupungin yleisten töiden hallitusta kehoitettiin suunnittelemaan rakennuskonttorin työpajain mahdollista siirtämistä toiseen sopivampaan paikkaan.

Kaupungin koulukiinteistöjen arviointi. Rahatoimikamari antoi [6]) Kaupunkien yleisen paloapuyhdistyksen arviomiehille O. Holvikivelle ja R. Willmanille tehtäväksi uudelleen arvioida kaupungin koulu- y. m. kiinteistöt, joiden vuokra-arvoihin kaupungin valtiolta saamien avustusten määrät perustuvat.

Palovakuutus. Rahatoimikonttorille annettiin tehtäväksi [7]) palovakuuttaa Hietaniemenkadun tontille n:o 4 rakennettu uusi poliisitalo 4,200,000 markasta syyskuun 15 p:stä lukien sekä Kivelän sairaalan uusi keittiörakennus 3,000,000 markasta samasta ajankohdasta lukien.

Tontinrajalle teetetyt rakennukset. Vuonna 1924 kaupunki teki [8]) Huvilakadun tontin n:o 4 omistajan kanssa sopimuksen, jonka mukaan kaupungin omistamat VII kaupunginosan korttelissa n:o 183 olevilla Laivurinkadun tonteilla n:ot 1—3 olevat rakennukset, jotka osittain ulottuivat ensiksi mainitun naapuritontin alueelle, saisivat jäädä paikoilleen viideksi vuodeksi ehdoin, että kaupunki suoritti tontin omistajalle korvausta 660 markkaa vuodessa. Tämä sopimus hyväksyttiin [9]) olemaan voimassa edelleenkin kuuden kuukauden molemminpuolisin irtisanomisajoin.

Kadunjärjestelytöissä tehdyt luurankolöydöt. Rakennuskonttoria kehoitettiin [10]) toimittamaan yliopiston anatomiselle laitokselle ne pääkallot ja luurangot, jotka oli löydetty Senaatintorin järjestelytöissä, sekä vastedes huolellisesti ottamaan talteen ja toimittamaan mainitulle laitokselle kaupungin yleisissä töissä mahdollisesti löydetyt samanlaiset jätteet.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 12 p. kesäk. 4,138 §. — [2]) Rkmrin pöytäk. 4 p. toukok. 782 §. — [3]) S:n 2 p. marrask. 1,849 §. — [4]) S:n 26 p. kesäk. 1,149 §. — [5]) S:n 18 p. jouluk. 2,249 §. — [6]) S:n 11 p. toukok. 848 §. — [7]) Rkmrin jstn pöytäk. 12 p. syysk. 4,987 ja 4,988 §. — [8]) Ks. v:n 1924 kert. s. 225. — [9]) Rkmrin jstn pöytäk. 5 p. jouluk. 6,359 §. — [10]) S:n 3 p. heinäk. 4,370 §.

Ruoholahdensatamassa vallitseva järjestys. Satamahallitusta kehoitettiin [1]) valvomaan, etteivät asiaankuulumattomat henkilöt kiinnittäneet aluksiaan siihen Ruoholahdensataman laituriin, joka ensi sijassa oli tarkoitettu Seurasaaren, Lauttasaaren y. m. saarten säännöllistä liikennettä varten.

Kaupungin talojen hallinto. Saatuaan tiedonannon, että kaupunginvaltuusto oli päättänyt ostaa Malminkadun tontin n:o 9 ja Lapinlahdenkadun tontin n:o 4, molemmat rakennuksineen, kamari uskoi [2]) kauppaan sisältyvien rakennusten hoidon talonisännöitsijän toimeksi.

Puodinkylän tilan hoito. Rahatoimikamari päätti [3]), että kaupungin omistamat Puodinkylän tilan osat määrättäisiin maatalouslautakunnan hoidettaviksi.

Reimarsin tilaan kuuluvien kaupungin omistamien vesialueiden valvonta uskottiin [4]) kalastuksenkaitsija G. A. Liljebergille.

Laiturin korjaaminen. Rahatoimikamari myönsi [5]) käyttövaroistaan 15,415 markan määrärahan Tuurholman lepokodin laiturin korjaamiseen.

Kansanpuistot. Kaupungin kiinteän omaisuuden tilapäismenoihin varatuista käyttövaroistaan rahatoimikamari myönsi [6]) 2,400 markkaa sähkövalaistuksen järjestämiseksi eräälle Mustikkamaan venelaiturille.

Rahatoimikamari päätti [7]), että Varsasaareen rakennettaisiin laituri ja kaivo, mutta että vartijanasunnon teettäminen lykättäisiin vuoteen 1929.

Kansanpuistoihin kohdistuva liikenne. Sittenkuin laivuri K. J. Pakkanen oli eduskunnan oikeusasiamiehelle esittänyt valituksensa sen johdosta, että rahatoimikamari maaliskuun 14 p:nä tekemällään päätöksellä [8]) oli evännyt häneltä oikeuden harjoittaa ammattimaista moottoriveneliikennettä kaupungin kansanpuistoihin, ja tämän johdosta oli pyydetty kamarin lausuntoa, kamari päätti [8]) vastauksessaan lausua pääkohdittain seuraavaa: Koska kamarin asiana on valvoa, että kaupungin kansanpuistojen liikenneolot ovat järjestetyt luotettavasti ja sääntöjen mukaisesti, on sen ollut pakko uskoa tämän liikenteen harjoittaminen henkilölle, jonka voidaan edellyttää pystyvän sitä hoitamaan niin että liikenne todella on turvattu. Kokemus oli osoittanut, etteivät tilapäiset liikennöitsijät voineet tyydyttävällä tavalla välittää liikennettä, minkä vuoksi se oli yksinoikeuksin uskottu laivuri A. Österille. Kamarin mielestä kaupungilla oli täysi oikeus tähän menettelyyn, koska kansanpuistojen maihinnoususillat eivät sijainneet yleistä satama-liikennettä varten luovutetulla alueella, vaan olivat kaupungin yksityistä omaisuutta, jota se siis voi kieltää ketä hyvänsä käyttämästä. Kirjelmässä esittämiinsä syihin viitaten kamari esitti [9]), että Pakkasen valitus jätettäisiin huomioon ottamatta.

Myöhemmin antamassaan täydentävässä selityksessä kamari lausui, että sen ensimmäinen kirjelmä oli epätäydellinen siltä kohden, missä kosketeltiin kansapuistojen laiturien sijaitsemista satama-alueen ulkopuolella. Puheena olevat laiturit sijaitsivat kylläkin satama-alueen ulkorajojen sisäpuolella, mutta niitä ei kuitenkaan ollut luovutettu yleiselle liikenteelle samalla tavalla kuin mainitun alueen varsinaiset rantalaiturit. Tässä mielessä kansanpuistolaiturit kaupungin yksityisinä laitureina olivat satama-alueen ulkopuolella. Kaupungilla oli siis täysi oikeus järjestää niihin suuntautuva liikenne yleistä

[1]) Rkmrin jstn pöytäk. 20 p. kesäk. 4,284 §. — [2]) Rkmrin pöytäk. 9 p. marrask. 1,976 §. — [3]) S:n 24 p. tammik. 114 §. — [4]) Rkmrin jstn pöytäk. 15 p. helmik. 2,915 §. — [5]) Rkmrin pöytäk. 23 p. maalisk. 511 §. — [6]) S:n 24 p. heinäk. 1,264 §. — [7]) Rkmrin jstn pöytäk. 8 p. toukok. 3,761 §. — [8]) S:n 14 p. maalisk. 3,204 §. — [9]) Rkmrin pöytäk. 3 p. huhtik. 566 §.

etua paraiten vastaavalla tavalla, ja liikenteen välittämisen uskominen yksinoikeuksin luotettavalle henkilölle oli siten riittävästi perusteltu. Lisäksi olivat tosin palkkasoutajat ja pienehköjen moottorialusten kuljettajat välittäneet liikennettä kaupungin ja kansanpuistojen välillä satamakapteenin antamalla luvalla. Pakkanen ei kuitenkaan ollut edes anonutkaan sellaista lupaa. Satamahallituksen helmikuun 14 p:nä 1928 Pakkaselle myöntämä liikennelupa koski ainoastaan liikenteelle luovutettuja satama-alueen laitureita eikä suinkaan oikeuttanut häntä viemään matkustajia kansanpuistoihin.

Edellä selostettuun täydentävään selitykseen viitaten rahatoimikamari esitti [1]), että Pakkasen valitus kaikilta osiltaan hylättäisiin.

Uimapaikan järjestäminen. Komitea [2]), joka oli asetettu valmistelemaan kysymystä uimapaikkain järjestämisestä ja uimalaitosten rakentamisesta, lähetti tehtävänsä suoritettuaan asiaa koskevan mietintönsä ja lausui siinä pääasiassa seuraavaa:

Komitea oli uusien uimalaitosten tarvetta tutkiessaan vakuuttunut siitä, että ensi sijassa olisi rakennettava Mustikkamaan etelärannalle suunniteltu uusi uimalaitos. Edelleen oli Kaivopuiston uimalaitos jotenkin rappeutunut, ja sen sijaan olisi lähitulevaisuudessa saatava aikaan uusi laitos, jonka sopivimpana paikkana komitea ehdottomasti piti Harakan saarta. Valtio, joka omisti tämän saaren, ei kuitenkaan ollut suostuvainen vuokraamaan tähän tarkoitukseen tarvittavaa aluetta. Myöskin Luoto olisi joissakin suhteissa varsin sopiva, mutta jos tämän saaren ja Kaivopuiston välinen salmi syvennettäisiin, niin Luodon ohi kulkeva meriliikenne todennäköisesti kehittyisi häiritsevän vilkkaaksi ja aiheuttaisi veden likaantumista. Sitäpaitsi oli olemassa se mahdollisuus, ettei saataisi aikaan sopimusta saaressa olevan ravintolarakennuksen luovuttamisesta kaupungille. Siinä tapauksessa olisi tuskin muuta mahdollisuutta kuin antaa uimalaitoksen jäädä Kaivopuistoon, mikä kuitenkin ehdottomasti edellytti seudun viemäriolojen järjestämistä uudelleen veden laadun parantamiseksi. Koska kaupungissa ei ollut kansainvälisiä mittasuhteita täyttävää uimalaitosta, oli komitean mielestä erittäin tärkeätä, että kaupunki rakennuttaisi sellaisen laitoksen, joka käsittäisi kaikki tarpeelliset laitteet sekä uimarien että yleisön mukavuudeksi ja että tämä laitos rakennettaisiin niin, että siellä voitaisiin järjestää kilpailuja kansainvälisten sääntöjen mukaisesti. Tälle laitokselle sopivana paikkana kamari ehdotti Seurasaaren länsirantaa siellä jo olevan uimalaitoksen pohjoispuolella, ja oli sitä mieltä, ettei tätä laitosta olisi luovutettava millekään yksityiselle yhdistykselle, vaan että sen tuli jäädä kaupungin käytettäväksi. Lisäksi olisi yleisölle kuitenkin varattava tilaisuus merikylpyjen ottamiseen myöskin tähän tarkoitukseen luovutetuilla ranta-alueilla, joilla hyvin yksinkertaiset järjestelyt riittäisivät: ensi sijassa alueen rajoittaminen paikotellen lauta-aidoilla, toisaalla ainoastaan ilmoitustauluilla; julistuksia, että uimapukua on käytettävä; muutamiin paikkoihin mukavuuslaitoksia ja riisuutumiskatoksia; väyliä rannalta veteen y. m. Tällaisiksi vapaauimapaikoiksi soveltuivat komitean mielestä seuraavat paikat: kaksi Taivallahden rannalla sijaitsevaa aluetta, 300 m Mustikkamaan rantaa uudesta uimalaitoksesta Österin huvilaan asti; Kauppaneuvos Henrik Borgströmin puiston laiturista pohjoiseen ja itään sijaitseva Tuurholman niemi ja lahti, 400 m pituudelta

[1]) Rkmrin pöytäk. 16 p. marrask. 2,022 §. — [2]) Ks. v:n 1927 kert. s. 259.

Lauttasaaren eteläisintä nientä, 100 m Mustasaaren laiturin luota sekä Hevossaaren itäinen niemi ja Varsasaaren lounaisrannalla oleva lahdelma.

Hyväksyen komitean ehdotukset rahatoimikamari päätti [1]):

että edellä mainitut paikat viipymättä oli järjestettävä vapaauimapaikoiksi;

osoittaa tähän tarkoitukseen 92,000 markkaa yleisiä töitä varten varatuista käyttövaroistaan;

uskoa merikylpyläin hoidon ja valvonnan kansanpuistojen valvojalle;

antaa kaupungin yleisten töiden hallitukselle tehtäväksi kiireellisesti laatia Mustikkamaalle ja Kaivopuistoon ehdotettujen uusien uimalaitosten piirustukset ja kustannusarviot, jotta niitä varten tarvittavat määrärahat voitaisiin merkitä vuoden 1929 menosääntöön; sekä

antaa kaupungin yleisten töiden hallitukselle tehtäväksi yksissä neuvoin urheilulautakunnan kanssa laatia Seurasaareen rakennettavan uimakilpailuradan piirustukset ja kustannusarvion huomioon ottaen, että radalla tuli voida järjestää kansainvälisten sääntöjen mukaisia uimakilpailuja.

Käyttövaroistaan rahatoimikamari osoitti [2]) 10,000 markkaa Taivallahden ehdotetun uimapaikan sekä Mustikkamaan ja Mustasaaren uimapaikkain puhdistamiseen.

B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat.

Tilapäinen luotto. Kaupunginvaltuusto oli oikeuttanut [3]) rahatoimikamarin vuonna 1928 käyttämään kaupungin tarpeisiin lyhytaikaista luottoa yhteensä 161,300,000 markkaa eli vastaavan arvon ulkomaisessa rahassa, ja kuluvana vuonna oli jo otettu [4]) 3,000,000 dollarin suuruinen lyhytaikainen laina, josta kuitenkin 25,000 dollaria oli maksettu takaisin Suomen pankin välityksellä. Rahatoimikamari, jolla niin ollen oli oikeus vielä ottaa lainaksi n. 43,200,000 markkaa eli vastaava arvo ulkomaisessa rahalajissa, päätti [5]) ottaa eräältä yhtymältä, jota puheena olevassa tapauksessa edusti pankkilaitos Aktiebolaget svenska handelsbanken kuluvan vuoden ajaksi 4,000,000 Ruotsin kruunun suuruisen lainan, jonka vuotuinen korko olisi 5 %. Viimeksi mainittua lainaa koskevan sopimuksen voimassaoloaikaa pidennettiin [6]) sittemmin puoli vuotta lukien joulukuun 31 p:stä 1928, jolloin korko vahvistettiin 6 %:ksi.

Edelleen kamari päätti [7]) hyväksyä The national City Bank of New York nimisen pankin tarjouksen 4,000,000 dollarin tilapäisluoton myöntämisestä kuudeksi kuukaudeksi 6 %:n koroin ja ennakolta suoritettavin ¼ %:n provisioin. Tässä sopimuksessa ei asianomaiselle pankille taattu mitään preferenssioikeutta vastaiseen obligatiolainaan nähden.

Obligatiolainan ottaminen. Rahatoimenjohtaja V. Hupli teki selkoa Ruotsiin, Englantiin ja Amerikkaan tekemästään matkasta [8]) sekä ilmoitti kaikissa edellä mainituissa maissa saaneensa ottaa vastaan lainatarjouksia Helsingin kaupungille. Hänen neuvostaan rahatoimikamari hylkäsi [9]) The National

[1]) Rkmrin pöytäk. 8 p. kesäk. 1,031 §. — [2]) S:n 22 p. toukok. 937 §. — [3]) Ks. v:n 1927 kert. s. 47. — [4]) S:n s. 194. — [5]) Rkmrin pöytäk. 8 p. kesäk. 1,009 §. — [6]) S:n 21 p. jouluk. 2,272 §. — [7]) S:n 12 p. jouluk. 2,221 § ja 14 p. jouluk. 2,222 §. — [8]) Ks. tätä kert. s. 252. — [9]) Rkmrin pöytäk. 5 p. kesäk. 984 §.

City Bank of New York nimisen pankin tarjouksen 1,000,000 dollarin suuruisen lainan myöntämisestä 4 7/8 %:n koroin, koska pankki vaati lainasopimukseen samanlaista etuoikeusmyönnytystä, jonka se oli aikaisemmissa lainasopimuksissa saanut kaupungilta.

Edellä mainitun etuoikeussopimuksen kamari päätti [1]) sanoa irti marraskuun 1 p:ään, ja pankilta saapuneen ilmoituksen [2]) mukaan tämä elokuun 29 p:nä oli saanut tiedon irtisanomisesta.

Sittemmin rahatoimenjohtaja ilmoitti, että The National City Bank of New York oli lähettänyt Helsinkiin edustajansa, joka neuvotteluissa obligatiolainan myöntämisestä Helsingin kaupungille rahatoimikamarin pidettyä [3]) ensimmäistä sopimusehdotusta kaupungille liian epäedullisena oli ilmoittanut pankin suostuvan järjestämään halutun 7 ½—8 milj. dollarin suuruisen lainan, jonka korko olisi 5 ½ % ja kuoletusaika 30 vuotta ja joka emittoitaisiin 90 %:n kurssiin ja 25,000 dollarin provisiota vastaan. Rahatoimikamari ei kuitenkaan katsonut [4]) voivansa hyväksyä tätä ehdotusta.

Lainan takaisinmaksaminen. Rahatoimikamari päätti [5]) siinä tapauksessa, että sosialiministeriö siihen suostui, sanoa irti sen 210,000 markan suuruisen kuoletuslainan, jonka kaupunki syyskuun 10 p:nä 1926 oli saanut [6]) valtion varoista rakennuksen teettämiseksi kortteliin n:o 382. Laina maksettaisiin verotusvaroilla.

Obligatioiden lunastaminen. Asiamies M. Wilskmanin jätettyä kamarille 47 The National City Bank of New York nimisen pankin sinetöimää pakettia, joiden tuli sisältää 3,517 kaupungin vuoden 1902 lainaan kuuluvaa obligatiota samoinkuin 15 irroitettua korkolippua luetteloineen kamari päätti [7]) uskoa mainitun sinetöidyn paketin rahatoimikonttorin huostaan ja kehoittaa konttoria Suomen pankin edustajan läsnäollessa avaamaan ne samoinkuin tarkistamaan arvopaperit oheisten luettelojen perusteella sekä ryhtymään kaikkiin puheena olevien arvopaperien lunastamisesta johtuviin toimenpiteisiin.

Hampurilainen pankkiiriliike F. Lange & C:o oli ehdottanut

että kaupunki lunastaessaan sekä arvottuja että arpomattomia täysarvoisia obligatioita ja niihin kuuluvia erääntyneitä korkokuponkeja suorittaisi 75 % niiden nimellisarvosta Ruotsin kruunuissa siinä tapauksessa, että obligatiot täyttivät toukokuun 27 p:nä 1921 annetun obligatiolain määräämät ehdot maksun saamiselle Suomen markkaa korkeammassa ulkomaisessa rahalajissa, jolloin arpomattomiin obligatioihin kuuluvat juoksevat kupongit sisältyisivät tähän hintaan ja kaupungilla olisi oikeus tutkia ja määrätä, mitkä obligatiot oli katsottava täysarvoisiksi; sekä

että kaupunki ennen määrätystä hinnasta lunastettaviin ala-arvoisiin obligatioihin kuuluvista juoksevista kupongeista suorittaisi maksupäivään saakka kertyneen koron kurssin Rmk —: 40 = Smk 1: — mukaan.

Rahatoimikamarilla ei ollut [8]) periaatteellisesti mitään muistuttamista sitä vastaan, että toistaiseksi suoritettaisiin edellä mainitut hinnat, kuitenkin ehdoin, että lunastettavaksi tarjottujen obligatioiden luettelo ennen lopullisen sopimuksen tekoa annettiin kamarin tarkastettavaksi ja hyväksyttäväksi.

Toiminimen sen jälkeen lähetettyä luettelon hallussaan olevista obligatioista rahatoimikamari päätti [9]) 75 %:lla nimellisarvosta Ruotsin kruunuissa

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 19 p. kesäk. 1,080 §. — [2]) S:n 18 p. syysk. 1,507 §. — [3]) S:n 4 p. jouluk. 2,148 §. — [4]) S:n 12 p. jouluk. 2,221 § ja 14 p. jouluk. 2,222 §. — [5]) S:n 15 p. lokak. 1,707 §. — [6]) Ks. v:n 1926 kert. s. 70. — [7]) Rkmrin jstn pöytäk. 18 p. tammik. 2,590 §. — [8]) Rkmrin pöytäk. 17 p. helmik. 263 §. — [9]) S:n 19 p. kesäk. 1,081 §.

lunastaa niiden luettelossa olevien obligatioiden kupongit, joiden korkolippuja eri tapauksissa affidavitia koskevan lain tultua voimaan oli lunastettu mainitussa rahalajissa.

Sitävastoin kamari epäsi toiminimen anomuksen, että sama hinta suoritettaisiin myöskin sen aikaisemmin lähettämistä obligatioista.

Myöhemmin kamari päätti [1]) lunastaa toiminimeltä vielä 14 vuoden 1898 lainaan kuuluvaa obligatiota sekä 48 vuoden 1900 lainan obligatiota 75 %:lla niiden arvosta Ruotsin kruunuissa.

Johtaja H. Cambell anoi, että kaupunki lunastaisi hänen omistamansa kaupungin vuoden 1911 lainaan kuuluvan obligation litt. B n:o 8,444 sekä että hänelle maksettaisiin myöskin erääntynyt korko, vaikkakin obligatioon kuuluvat kupongit erehdyksestä oli hävitetty. Rahatoimikamari päätti [2]) myöntyä tähän anomukseen ehdoin, että hakija antoi pankkitakauksen kaikesta siitä vahingosta, joka saattoi koitua kaupungille siinä tapauksessa, että puheena olevat kupongit vastedes esitettiin lunastettaviksi.

Osakeyhtiö Pohjoismaiden yhdyspankin tiedustelun johdosta kamari päätti [3]) ilmoittaa, että kaupunki oli suostuvainen täydestä arvosta Ruotsin kruunuissa lunastamaan johtaja A. Åfeltin kuolinpesälle kuuluvat Helsingin kaupungin vuoden 1892 obligatiot, joiden nimellisarvo oli 20,000 markkaa, mikäli obligatiot olivat arvotut ja korkoliput maksettavaksi erääntyneet, samoinkuin loput niin pian kuin ne oli arvottu tai ne olivat erääntyneet lunastettaviksi. Siinä tapauksessa, että obligatioiden haltija halusi heti maksun kaikista obligatioista, kaupunki suostui suorittamaan viimeksi mainituista 75 % Ruotsin rahassa.

Kööpenhaminalaisen herra H. Steinin tekemän ja ulkoasiainministeriön rahatoimikamarille välittämän tiedustelun johdosta kamari päätti [4]) ilmoittaa, että kaupungin vuosien 1909 ja 1911 obligatiolainoihin kuuluvia obligatioita ja korkolippuja vapaasti lunastetaan Lontoossa samoinkuin että kaupunki tarjoutui maksamaan 500 markan nimellisarvoisista vuoden 1898 lainaobligatioista 45 dollaria sekä 500 markan nimellisarvoisista vuoden 1900 lainaobligatioista 48 dollaria sekä että korkoliput lunastettiin kurssiin Rmk —: 40 = Smk. 1: —[5]).

Herra Steinin lähettämän luettelon mukaan oli Tanskassa olevien vuosien 1898 ja 1900 lainaobligatioiden yhteenlaskettu nimellisarvo ainoastaan 4,000 markkaa. Nämä kaupunki suostui lunastamaan edellä mainituin ehdoin, mutta rahatoimikamari ei katsonut olevan syytä ryhtyä muihin toimenpiteihin tanskalaisten obligationhaltijain suhteen.

Pariisilainen pankkiiriliike Stéen frères tarjosi 4,000 kaupungin vuoden 1902 lainaan kuuluvaa obligatiota ja rahatoimikamari päätti [6]) tarjota niistä saman hinnan, joka suoritettiin yhtymän Association nationale des porteurs de valeures mobilières välittämässä lunastuksessa, eli 48 dollaria obligatiolta ynnä sen lisäksi provisioksi ja kulunkeihin sekä korvaukseksi siitä, että yhtymän kaupunkia vastaan vireille panema oikeudenkäynti lopetettiin, 12—14 ½ dollaria obligatiota kohden.

N. 5,000:sta ylimääräisestä kaupungin vuoden 1902 4 %:n lainan kupongista kamari kaupungin puolesta sitoutui poikkeuksellisesti suorittamaan $ 1.26 dollaria kultakin puolen vuoden korkolipulta, jos nämä toimitettiin kamarille ennen lokakuun 15 p:ää.

[1]) Rkmrin pöytäk. 29 p. syysk. 1,583 §. — [2]) S:n 24 p. tammik. 118 §. — [3]) S:n 3 p. huhtik. 574 §. — [4]) S:n 7 p. elok. 1,324 §. — [5]) Vrt v:n 1927 kert. s. 198. — [6]) Rkmrin pöytäk. 23 p. elok. 1,365 § ja 21 p. syysk. 1,536 §.

Sen johdosta toiminimi Stéen frères esitti [1]) lunastettavaksi yhteensä 6,217 obligatiota, joiden lunastushinta provisioineen nousi 438,500 dollariin.

Sopimusajan mentyä umpeen pariisilainen toiminimi Stéen frères oli esittänyt lunastettavaksi vielä erään määrän obligatioita, nimellisarvoltaan yhteensä 20,000 markkaa, ja rahatoimikamari päätti [2]) lunastaa nämäkin obligatiot edellä mainittuun sopimukseen sisältyvin ehdoin.

Pankkilaitokselta Midland Bank Limited kamari päätti [3]) täydestä arvosta lunastaa kolmen vuoden 1911 obligatiolainan obligation jo vuonna 1918 maksettavaksi erääntyneet korkoliput.

Myöntyen belgialaisen herra E. Plouquet'in tekemään anomukseen rahatoimikamari päätti [4]) lunastaa 26 hänen omistamaansa, kaupungin vuoden 1902 lainaan kuuluvaa obligatiota, joiden päällyslehdet oheenliitetyn virallisen todistuksen mukaan olivat tuhoutuneet tulipalossa. Lunastushinnaksi suoritettiin 48 dollaria obligatiolta pankkilaitoksen Caisse Générale de Rapports et de Dépôts annettua 5 vuoden takauksen.

Rahatoimikamarin annettua tukholmalaiselle pankkiiriliikkeelle C. Bert, Lilja & C:o tehtäväksi ostaa Lontoossa kaupungin laskuun kaupungin vuosien 1909 ja 1911 lainoihin kuuluvia obligatioita yhteensä 5,000 £:n hinnasta kamari päätti [5]) kehoittaa rahatoimikonttoria tässä tarkoituksessa siirtämään pankkiiriliikkeen tilille Midland Bank Limited Overseas Branch London pankissa 2,000 £.

Asiamies M. Wilskmanille annettiin [6]) tehtäväksi matkustaa Pariisiin seuraamaan Helsingin kaupunkia vastaan eräässä sikäläisessä tuomioistuimessa vireille pantua obligatioiden lunastamista koskevaa oikeudenkäyntiä. Asiamiehen matkakustannusten peittämiseksi kamari osoitti 7,000 markkaa talousarvion tililtä Provisiot y. m. Edelleen määrättiin [7]) asiamies Wilskmanille maksettavaksi 2,826 markkaa edellä mainitun oikeudenkäynnin aiheuttamien sähkösanomamaksujen ja edustuskustannusten y. m. peittämiseksi. Juttu oli esillä toukokuun 14—15 p:nä, mutta lykättiin silloin.

Palkkioksi asianajaja R. Coulet'lle, joka ajoi kaupungin asiaa sitä vastaan Pariisissa vireille pannussa oikeudenkäynnissä, maksettiin [8]) 27,011: 95 Ranskan frangia, mikä meno oli otettava talousarvion määrärahasta Provisiot y. m.

Asiamies M. Wilskmanille annettiin [9]) tehtäväksi tuoda Genèvestä ja Pariisista siellä lunastetut kaupungin obligatiot. Matkakustannusten peittämiseksi kamari myönsi [9]) hänelle 9,016: 45 markkaa. Samalla annettiin asiamies Wilskmanille valtakirja edellä mainittujen obligatioiden vastaanottamiseen.

Obligatioiden arvonta. Vuonna 1928 arvottiin seuraavat määrät kaupungin obligatiolainoihin kuuluvia obligatioita: marraskuun 1 p:nä vuoden 1892 4 ½ %:n lainasta 75 obligatiota à 5,000 markkaa, 279 obligatiota à 1,000 markkaa ja 378 obligatiota à 500 markkaa, helmikuun 1 p:nä vuoden 1898 3 ½ %:n lainasta 31 obligatiota à 5,000 markkaa, 84 obligatiota à 2,000 markkaa, 102 obligatiota à 1,000 markkaa ja 200 obligatiota à 500 markkaa, vuoden 1900 4 %:n lainasta 35 obligatiota à 5,000 markkaa, 86 obligatiota à 2,000 markkaa, 109 obligatiota à 1,000 markkaa ja 231 obligatiota à 500 markkaa, kesäkuun

[1]) Rkmrin pöytäk. 30 p. lokak. 1,801 §. — [2]) S:n 6 p. marrask. 1,876 §. — [3]) S:n 18 p. syysk. 1,506 §. — [4]) S:n 21 p. jouluk. 2,279 §. — [5]) Rkmrin jstn pöytäk. 28 p. jouluk. 6,550 §. — [6]) Rkmrin pöytäk. 23 p. maalisk. 515 §. — [7]) Rkmrin jstn pöytäk. 23 p. toukok. 3,941 §. — [8]) Rkmrin pöytäk. 26 p. kesäk. 1,124 § ja rkmrin jstn pöytäk. 28 p. jouluk. 6,531 §. — [9]) Rkmrin pöytäk. 12 p. lokak. 1,681 ja 1,682 § sekä rkmrin jstn pöytäk. 14 p. marrask. 5,966 §.

18 p:nä vuoden 1902 4 %:n lainasta 2,965 obligatiota à 500 markkaa sekä marraskuun 1 p:nä vuoden 1922 7 %:n lainasta 265 obligatiota à 5,000 markkaa. Arvottavaksi määrätyn obligatiomäärän sijasta kaupunki lunasti: vuoden 1909 4 ½ %:n lainasta 75 obligatiota à 2,515 markkaa, vuoden 1911 4 ½ %:n lainasta 95 obligatiota à 2,515 markkaa ja 117 obligatiota à 503 markkaa, vuoden 1913 5 %:n lainasta 259 obligatiota à 536 markkaa, vuoden 1916 5 %:n lainasta 20 sitoumuskirjaa à 25,000 markkaa, vuoden 1917 5 %:n lainasta 16 obligatiota à 10,000 markkaa, 12 obligatiota à 5,000 markkaa ja 13 obligatiota à 1,000 markkaa, vuoden 1919 ensimmäisestä 5 ½ %:n lainasta 13 obligatiota à 10,000 markkaa, 14 obligatiota à 5,000 markkaa ja 63 obligatiota à 1,000 markkaa sekä vuoden 1919 toisesta 5 ½ %:n lainasta 75 obligatiota à 10,000 markkaa ja 14 obligatiota à 500 markkaa.

Annetut lainat. Helsingin makasiiniosakeyhtiölle myönnettiin [1]) kaupungin kassavaroista 5,000,000 markan laina 7 %:n vuotuisin koroin ja yhden kuukauden molemminpuolisin irtisanomisajoin. Tarpeen vaatiessa voitiin lainamäärä erityisen esityksen jälkeen korottaa aina 10,000,000 markkaan.

Vuonna 1925 Asunto-osakeyhtiö Osmo-Käpylä nosti kaupungin varoista rakennuslainan, joka 80,000 markalla ylitti sen määrän, joka yhtiöllä olisi ollut oikeus saada. Sittenkuin erehdys oli vuonna 1927 huomattu, rahatoimikamari päätti [2]), että vastuu ylittävästä lainamäärästä jaettaisiin yhtiön ja sen osakkaiden kesken sosialilautakunnan laatiman ehdotuksen mukaisesti ja että velallisten oli maksusitoumukseksi annettava yhtiön asettamat ja osakkaiden hyväksymät kolmen kuukauden vekselit, jotka heillä oli oikeus uudistaa enintään kolme kertaa. Lainoille laskettaisiin korkoa 9 %:n mukaan lukien toukokuun 19 p:stä 1925. Yhtiön osuudesta hyväksyttäisiin suoritukseksi sen tunnustama vekseli muuten samoin ehdoin, jotka oli vahvistettu osakkaille.

Lahjoitusrahastoista myönnetyt lainat. Yhdistykselle Föreningen för Helsingfors gästhem och natthärbärgen myönnettiin [3]) 1,000,000 markan suuruinen laina kaupungin lahjoitusvaroista kuuden kuukauden molemminpuolisin irtisanomisajoin sekä 8 ½ %:n vuotuisin koroin, joka oli maksettava kaupunginkassaan kesäkuun ja joulukuun viimeisenä päivänä. Lainan maksamisen vakuudeksi kaupungin tuli saada kiinnitys VI kaupunginosan korttelissa n:o 124 sijaitsevaan, yhtiön omistamaan Pursimiehenkadun taloon ja tonttiin n:o 10 etuoikeuksin kuuden yhteensä 275,000 markkaan nousevan velkakirjan jälkeen, jotka elokuun 30 p:nä 1928 annetun rasitustodistuksen mukaan oli aikaisemmin kiinnitetty tähän kiinteistöön.

Poiketen lahjoitusvarojen käyttöä koskevasta päätöksestään [4]) rahatoimikamari päätti [5]) myöntää Poikakotisäätiölle mainituista varoista 100,000 markan kuoletuslainan 10 vuoden kuoletusajoin ja Suomen pankin kulloinkin voimassa olevaa alinta diskonttokorkoa 1 % korkeammin vuotuisin koroin. Lainan maksamisen vakuudeksi kamari hyväksyi [5]) säätiön omistamat, Uudenmaankadun talossa n:o 18 olevaan huoneistoon oikeuttavat osakkeet sekä rouva A. von Christiersonin ja neiti D. Dahlbergin henkilökohtaisen täytetakauksen.

Asunto-osakeyhtiö Mäkilinnalle myönnettiin [6]) kaupungin lahjoitusvaroista 300,000 markan suuruinen laina kiinnitysoikeuksin yhtiön omistamaan Agri-

[1]) Rkmrin pöytäk. 21 p. syysk. 1,538 §; vrt. tätä kert. s. 51. — [2]) Rkmrin pöytäk. 10 p. helmik. 218 §. — [3]) S:n 11 p. syysk. 1,470 §. — [4]) Ks. v:n 1926 kert. s. 205. — [5]) Rmkrin pöytäk. 6 p. marrask. 1,873 §. — [6]) S:n 13 p. marrask. 1,993 §.

colankadun tonttiin ja taloon n:o 5 eräiden muiden yhteensä 3,400,000 markkaan nousevien lainain jälkeen. Lainan korko vahvistettiin 8 ½ %:ksi ja irtisanomisaika molemmin puolin 6 kuukaudeksi.

Lahjoitettujen varain hallinto. Rahatoimikonttori ilmoitti, että Helsingin panttiosakeyhtiö tarjosi merkittäväksi 800 markan määräisiä yhtiön arvonjärjestelyosakkeita m. m. ehdoin, että yhtiön osakkaitten saadakseen yksi uusi osake ilmaiseksi tuli omistaa kaksi vanhaa sekä että merkitsijä suoritti uusien osakkeitten leimaveron. Edelleen konttori huomautti kamarille, että kaupungin lahjoitusvaroihin sisältyi 142 edellä mainitun yhtiön osaketta ja että sillä siis oli mahdollisuus saada 71 ilmaista osaketta. Tämän johdosta kamari päätti [1]), että kaupunki käyttäisi hyväkseen kyseellistä merkitsemisoikeuttaan sekä että leimavero 1,136 markkaa, suoritettaisiin lahjoitusvaroilla. Samalla kamari päätti panttilainauslaitosten tarkastajalta tiedustella, oliko edellä mainittu osakeanti laillinen.

Vahvistettu korkokanta. Rahatoimikamari päätti [2]), että kaupunginkassassa oleville Mankala fors aktiebolagin varoille oli suoritettava korkoa 6 %:n mukaan.

Kiinnityksen siirtämiseen myöhemmäksi rahatoimikamari myöntyi [3]) erinäisissä tapauksissa.

Riita rouva Alanderin kanssa. Sittenkuin korkein oikeus tammikuun 30 p:nä 1928 antamallaan päätöksellä oikeusjutussa, jossa Helsingin kaupunki esiintyi kantajana ja rouva H. Alander vastaajana ja joka koski 450 Botby gods aktiebolag nimisen yhtiön osakkeen lunastamista, oli jättänyt asian Turun hovioikeuden päätöksen [4]) varaan ja sitäpaitsi velvoittanut Helsingin kaupungin suorittamaan rouva Alanderille hänelle tästä oikeudenkäynnistä aiheutuneiden kustannusten korvaukseksi 600 markkaa ja rahatoimikamari huhtikuun 23 p:nä 1928 päivätyssä kirjelmässään oli anonut [5]), että korkein oikeus kirjelmässä esitettyjen syiden perusteella purkaisi edellä mainitun tuomionsa ja oikeuttaisi rahatoimikamarin ilmoituksen johdosta saattamaan edellä mainitun rouva Alanderin rahatoimikamaria vastaan nostaman kanteen uudestaan tutkittavaksi, korkein oikeus toukokuun 21 p:nä 1928 antamassaan päätöksessä ei ollut katsonut olevan syytä myöntyä kamarin anomukseen.

Tämän johdosta rahatoimikamari päätti [6]) kehoittaa rahatoimikonttoria edellä mainittujen 450 Botby gods aktiebolag yhtiön osakkeiden lunastamiseksi maksamaan rouva Alanderille 675,000 markkaa ynnä 5 %:n vuotuisen koron toukokuun 15 p:stä 1919 maksupäivään. Tämä rahamäärä oli suoritettava ennakolta kaupunginkassasta ja aikanaan merkittävä vuoden 1929 talousarvioehdotukseen. Sen ohessa kamari osoitti käyttövaroistaan 4,100 markkaa Turun hovioikeuden ja korkeimman oikeuden rouva Alanderille tuomitsemaksi korvaukseksi.

Osakkeiden osto. Käyttövaroistaan rahatoimikamari osoitti [7]) tarpeellisen 15,000 markan suuruisen lisäyksen Touhulan kansanlastentarhalle tarkoitettuun huoneistoon oikeuttavien Asunto-osakeyhtiö Neljäs linja 14 nimisen yhtiön osakkeiden lunastamiseen.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 30 p. lokak. 1,807 §. — [2]) S:n 28 p. helmik. 319 §. — [3]) S:n 30 p. maalisk. 548 §, 14 p. syysk. 1,496 §, 29 p. toukok. 967 §, 19 p. kesäk. 1,076 §, 30 p. marrask. 2,108 ja 2,109 § sekä 14 p. jouluk. 2,232 §. — [4]) Ks. v:n 1926 kert. s. 183. — [5]) Rkmrin pöytäk. 20 p. huhtik. 676 ja 676 a §. — [6]) S:n 8 p. kesäk. 1,010 §. — [7]) S:n 23 p. marrask. 2,055 §.

Kavallukset toisen kaupunginvoudin konttorissa. Sittenkuin ulosottoapulaisten B. A. Malmgrenin ja O. W. Lindqvistin, jotka olivat kavaltaneet heille uskottuja kunnan verovaroja yhteensä 183,418 markkaa, toimitetussa ulosmittausyrityksessä oli havaittu olevan vailla ulosmitattavaa omaisuutta, rahatoimikamari päätti [1]), että edellä mainittu määrä poistettaisiin tileistä.

Ulosottoapulaisten vaihtorahat. Rahatoimikamari määräsi [2]), että sen vaihtokassan määrä, joka toisen kaupunginvoudin konttorin ulosottoapulaisten tuli saada kaupunginkassasta, vähennettäisiin 2,000 markasta 1,000 markkaan.

Naisten työtuvat. Naisten työtupain johtokunnalle myönnettiin [3]) oikeus samaten kuin siihen asti käyttää työtupain tuloja niiden menojen peittämiseen.

Halkokonttorin liiketoimet. Vuonna 1923 halkokonttori kehoitti rahatoimikamarin asiamiestä nostamaan korvauskanteen jämsäläistä maanviljelijää J. Vuolle-Apialaa vastaan halkokaupoissa syntyneistä välisuhteista. Kaupungin saatava maanviljelijä Vuolle-Apialalta nousi 13,136: 89 markkaan. Vastaajaa ei kuitenkaan silloin tavattu, ja kun asia uudelleen pantiin vireille, olivat ne henkilöt, jotka halkokonttori olisi voinut kutsua todistajiksi, muuttaneet tietämättömiin. Koska siis kaupungin saatavaa ei olisi voitu näyttää toteen, rahatoimikamari päätti [4]) jättää oikeudenkäynnin sillensä ja poistaa kirjoista puheena olevan saatavan, 13,136: 89 markkaa.

Joulukuun 4 p:nä 1922 päivätyllä kauppakirjalla rahatoimikamari möi Haapalan höyrysahalle osan halkokonttorin omaisuutta 700,000 markan kauppahinnasta, jonka suoritukseksi kaupunki m. m. sai 631,500 markan tunnusteen. Toiminimen sittemmin tehtyä vararikon oli kaupungin saatavasta jäljellä 155,098: 50 markkaa, ja rahatoimikamari päätti [5]), että tämä määrä poistettaisiin kaupungin tileistä ja että sillä rasitettaisiin halkokonttorin tiliä.

Verotuskysymyksiä. Rahatoimikonttorin tiedustelun [6]) johdosta kamari ilmoitti, ettei kaupungin verosaatavia ulkomailla asuvilta henkilöiltä voitu periä pakkoteitse, vaan että ne oli tavallisessa järjestyksessä poistettava, ellei ollut aihetta otaksua verovelvollisen palaavan Suomeen tai hankkivan itselleen täällä ulosmitattavaa omaisuutta.

Kunnallisverotus. Verotusvalmistelukunnan ilmoitettua, että veroäyrien luku tutkijalautakunnan suoritettua työnsä loppuun oli 28,269,035, rahatoimikamari päätti [7]), että vuoden talousarviossa verotettavaksi vahvistettu määrä, 184,034,977: 67 markkaa, perittäisiin verovelvollisilta 6: 60 markan mukaan veroäyriä kohden.

Kaupunginvaltuuston määrättyä, että vuoden kunnallisverot kertomusvuonna kannettaisiin neljässä erässä elo-, syys-, loka- ja marraskuussa, rahatoimikamari vahvisti [8]) kannantapäivät eri kaupunginosissa asuville verovelvollisille. Samalla kamari päätti, että rahatoimikonttori järjestäisi veronkannannan myöskin Toukolassa, Käpylässä ja Pasilassa klo 13—19.

Satamakannanta. Rahatoimikamari päätti [9]), että Helsingin makasiiniosakeyhtiön kanssa kannannan toimittamisesta satamakannantakonttorin V haaraosastossa tehty sopimus [10]) jatkuisi muuttumattomana vuonna 1929.

Liikennemaksutariffi. Kaupunginvaltuuston päätettyä lähettää edustajia Suomen satamaliiton kokoukseen, jossa käsiteltäisiin kysymystä uudesta

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 23 p. maalisk. 494 §. — [2]) S:n 3 p. helmik. 171 §. — [3]) Rkmrin jstn pöytäk. 25 p. tammik. 2,689 §. — [4]) Rkmrin pöytäk. 6 p. maalisk. 376 §. — [5]) S:n 23 p. maalisk. 493 §. — [6]) S:n 6 p. maalisk. 373 §. — [7]) S:n 17 p. heinäk. 1,236 §. — [8]) S:n 17 p. heinäk. 1,238 §. — [9]) S:n 23 p. lokak. 1,756 §. — [10]) Ks. tätä kert. s. 57.

liikennemaksutariffista, rahatoimikamari päätti [1]) evästykseksi mainituille edustajille lausua, ettei kaupunki periaatteellisesti vastustanut kohtuullista tariffin korotusta, ellei se muodostunut sellaiseksi, että kaupunkien tulot sen johdosta tuntuvasti lisääntyisivät.

Takaus tullimaksujen suorittamisesta. Sähkölaitoksen esityksestä rahatoimikamari päätti [2]) jättää kaupungin tullikamariin 100,000 markkaa vaadituksi takaukseksi sellaisten laitoksen maahan tuomien koneosien tullimaksujen suorittamisesta, joita ei voitu tavallisessa järjestyksessä tullata, koska ne satamassa olevista aluksista kuormattiin suoraan rautatievaunuihin kuljetettaviksi edelleen laitoksen Sörnäisissä olevalle asemalle, missä ne aikanaan tullattiin.

Lihantarkastusmaksut. Puolustusministeriön intendentuuriosasto anoi, että maksut kaupungin lihantarkastamossa toimitetusta ministeriön Pasilassa olevasta sikalasta tuodun sianlihan tarkastuksesta saisi suorittaa kuukausittain, mihin anomukseen kamari myöntyi [3]).

Laivamaksut matkoista kansanpuistoihin. Rahatoimikamari määräsi [4]), että maksun laivamatkasta kansanpuistoihin tuli olla sama kuin edellisenä vuonna.

Kansanpuistojen ravintolain hinnastot. Rahatoimikamari vahvisti [5]) hinnastot kansanpuistojen ravintoloissa tapahtuvaa tarjoilua varten samalla määräten, että nämä hinnastot sekä suomen- että ruotsinkielisinä ja kamarin allekirjoittamina oli asetettava kansanpuistojen valvojan osoittamaan näkyvään paikkaan ravintolarakennuksiin sekä lisäksi niiden ulkopuolelle, mikäli sinne oli järjestetty tarjoilua.

Korkeasaaren leijonat. Rahatoimikamari päätti [6]) tiedustella valtiovarainministeriöltä, eikö kaupunki voimassa olevan leimaverolain mukaan ollut vapaa velvollisuudesta suorittaa tällaista veroa niistä maksuista, jotka oli kannettu Korkeasaaressa kesän aikana olleita leijonia näytettäessä yleisölle, koska se ei ollut tapahtunut ansio-, vaan opetustarkoituksessa.

Kulosaaren silta. Pelastusarmeija vapautettiin [7]) siltamaksujen suorittamisesta kuljettaessa Kulosaaren sillan yli armeijan Mustikkamaalla olevaan kesäsiirtolaan. Päätös olisi voimassa kesä—elokuussa ja koskisi enintään 50 henkeä päivässä.

Rahatoimikamari myöntyi [8]) Kulosaaren ruotsalaisen yhteiskoulun anomukseen, että n. s. siltakortit vapaata kulkua varten Kulosaaren sillan yli myöskin sillan tultua kaupungin omaisuudeksi myönnettäisiin niille mainitun koulun oppilaille, jotka sitä anoivat, 25 markan maksusta kortilta lukukaudessa.

Edelleen kamari päätti [9]), ettei sairaskuljetusvaunujen eikä palo- ja poliisipäällystön ja -miehistön niiden virka-asioissa kulkiessa Kulosaaren sillan yli tarvinnut suorittaa siltamaksua, ja kehoitti rahatoimikonttoria jakamaan siltakortteja niille kaupungin laitoksille, joiden henkilökunnan töittensä vuoksi oli käytettävä siltaa, sekä samaten Raitiotie- ja omnibus-osakeyhtiölle jaettavaksi yhtiön virkamiehille ja työntekijöille, joiden samassa tarkoituksessa oli liikuttava sillalla.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 23 p. marrask. 2,051 §. — [2]) S:n 28 p. jouluk. 2,310 §. — [3]) S:n 10 p. helmik. 219 §. — [4]) Rkmrin jstn pöytäk. 8 p. toukok. 3,755 §. — [5]) S:n 8 p. toukok. 3,756 §. — [6]) Rkmrin pöytäk. 14 p. elok. 1,334 §; vrt. tätä kert. s. 254 ja 128*. — [7]) Rkmrin pöytäk. 8 p. kesäk. 1,043 a §. — [8]) S:n 4 p. syysk. 1,430 §. — [9]) S:n 30 p. marrask. 2,116 § ja 21 p. jouluk. 2,286 §.

Rahatoimikamari kehoitti [1]) asiamiestään tekemään Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön kanssa sopimuksen Kulosaaren sillan yli kuljettaessa suoritettavasta siltamaksusta. Sen johdosta tehtiin sittemmin seuraava sopimus kaupungin ja yhtiön kesken:

1) Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö suorittaa kaupungille siltamaksuna 50 penniä jokaiselta henkilöltä, joka yhtiön raitiotievaunussa ajaa sillan yli ja suorittaa raitiotiemaksun, ellei henkilö jälempänä olevien määräysten mukaan ole siltamaksun suorittamisesta vapaa.

2) Siltamaksun määräämiseksi lasketaan kuukausittain sillan yli kulkeneiden matkustajain luku niiden raporttien perusteella, jotka yhtiön lippuvaraston johtajatar antaa yhtiön kassaan.

3) Yhtiö suorittaa kunkin kuukauden siltamaksut kaupunginkassaan viimeistään seuraavan kuukauden 10 päivänä.

4) Siltamaksun suorittamisesta ovat vapaat:

a) henkilöt, jotka ovat raitiotieyhtiön virkapuvussa;

b) henkilöt, jotka yhtiön laskuun työskentelevät raitiotien rakennus- tai korjaustöissä joko Kulosaaren sillalla tai Kulosaaressa ja jotka esittävät todistuksen siitä, että he ovat yhtiön palveluksessa, tai jotka yhtiön virkapuvussa oleva esimies sellaisiksi siltavahdille ilmoittaa;

c) kaikki raitiotievaunussa sillan yli ajavat henkilöt, joilla on vuosikortti, vapaakortti tai jetonki;

d) kaikki vuosikortin, vapaakortin tai jetongin omaavat raitiotieyhtiön palveluksessa olevat henkilöt, jotka käyden tai millä ajoneuvolla tahansa kulkevat sillan yli.

Rahatoimikamarilla on oikeus milloin tahansa tarkastuttaa, että yhtiön ilmoitukset sillan yli kulkeneiden henkilöiden luvusta ovat oikeat.

Tämä sopimus on voimassa kolme (3) kuukautta jommankumman sopimuspuolen esittämän irtisanomisen jälkeen.

Tätä sopimusta on tehty kaksi yhdenmukaista kappaletta, yksi kummallekin sopimuspuolelle.

Vapautus maksujen suorittamisesta. Kaupungin ostaman, II kaupunginosan korttelissa n:o 38 a sijaitsevan Kaisaniemenkadun tontin n:o 4 ent. omistaja V. Leino vapautettiin [2]) suorittamasta hänen maksettavakseen pantua 6,300 markan suuruista maksua kadun aitaamisesta tontille suunniteltua rakennusyritystä varten.

Vapautus koiraverosta. Metsänvartija A. Sirén vapautettiin [3]) suorittamasta veroa eräästä koirasta, joka oli hänelle apuna kaupungin metsien vartioimisessa.

Valtionavut. Rahatoimikamari päätti [4]) anoa valtionapua Vantaanjoen yli vievän uuden sillan rakennuskustannuksiin.

Sosialiministeriö myönsi [5]) kaupungille 200,000 markan apurahan naisten työttömyyden torjumiseksi vuonna 1928 velvoittaen kaupungin aikanaan antamaan tilityksen varain käyttämisestä.

Vuoden 1927 kuluessa toimitetuista työnvälityksistä kaupunki sai [6]) valtionapua 180,275 markkaa, siitä 34,460 markkaa korvaukseksi työn välityksestä merimiehille.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 30 p. marrask. 2,127 §. — [2]) S:n 23 p. marrask. 2,057 §. — [3]) Rkmrin jstn pöytäk. 4 p. tammik. 2,523 §. — [4]) Rkmrin pöytäk. 17 p. helmik. 255 §. — [5]) Rkmrin jstn pöytäk. 1 p. helmik. 2,724 §. — [6]) S:n 14 p. maalisk. 3,157 §.

Ryttylän koulukotia varten myönnetty valtionapu, 374,500 markkaa, nostettiin [1]) kokonaan vuoden kuluessa. Sitäpaitsi kaupunki nosti koulukotien valtionapua 1,886,363: 35 markkaa, mistä 506,770: 35 markkaa oli vuoden 1927 avustuksesta jäljellä olevia eriä ja 1,379,593 markkaa kaksi erää vuoden 1928 valtionavusta.

Kouluhallitukselta saapuneen tiedonannon mukaan oli kaupungille vuodelta 1927 kansakouluja varten tulevan valtionavun määrä vahvistettu 5,754,700 markaksi, mihin rahatoimikamari päätti [2]) tyytyä.

Ruotsinkielisten kansakoulunoppilaiden kesävirkistyksen aiheuttamiin kustannuksiin vuonna 1928 valtio otti osaa [3]) suorittamalla niistä yhteensä 66,539 markkaa, siitä 50,000 markkaa korvaukseksi kaupungille ja 16,539 markkaa yhdistykselle Helsingfors svenska folkskolors lärar- och lärarinneförening.

Kaupungille suomenkielisten kansakoulujen oppilaiden kesävirkistystä varten suoritettu valtionapu nousi 119,519 markkaan.

Kauppa- ja teollisuusministeriö ilmoitti [4]) määränneensä maksettavaksi valmistavan tyttöjen ammattikoulun valtionapua syyslukukaudelta 1927 130,000 markkaa, kevätlukukaudelta 1928 209,200 markkaa ja syyslukukaudelta 1928 146,800 markkaa.

Valmistavalle poikain ammattikoululle kaupunki vuodelta 1928 nosti [5]) valtionapua 369,700 markkaa, siitä 221,800 markkaa kevätlukukaudelta ja 147,900 markkaa syyslukukaudelta.

Yleisten ammattilaiskoulun valtionapu oli kevätlukukaudelta 40,220 markkaa ja syyslukukaudelta 37,834 markkaa ja kirjapainokoulun samoin 30,970 markkaa ja 21,600 markkaa [6]).

Kansanlastentarhain valtionavun neljäntenä neljänneksenä vuodelta 1927 kaupunki nosti 386,725 markkaa; vuoden 1928 valtionavun määrä oli 1,446,000 markkaa. [7])

Rahatoimikamarin anottua, että työväenopistolle syyslukukaudelta 1927 määrättäisiin maksettavaksi valtionapua 360,014 markkaa ja ennakkomaksuna vuoden 1928 valtionavusta 112,500 markkaa, kouluhallitus lokakuun 12 p:nä oli evännyt kamarin anomuksen sen nojalla, ettei opistolla ollut hallituksen vahvistamaa ohjesääntöä. Tästä kouluhallituksen päätöksestä rahatoimikamari päätti [8]) valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen huomauttaen, että kaupunginvaltuusto jo oli hyväksynyt sekä suomen- että ruotsinkielisen työväenopiston ohjesäännöt, jotka lähitulevaisuudessa alistettaisiin kouluhallituksen tutkittaviksi ja vahvistettaviksi, sekä että vahvistetun ohjesäännön puute, joka johtui erinäisistä valituskirjelmässä tarkemmin ilmoitetuista seikoista, aikaisemmin ei ollut estänyt valtionavun saantia.

Kaupunginorkesterin voimassapitoon vuosina 1927 ja 1928 kaupunki sai valtion varoista avustusta 1,000,000 markkaa.

Hyvösen lastenkodin talousarvio. Rahatoimikamari vahvisti [9]) Hyvösen lastenkodille vuodeksi 1929 seuraavan talousarvion:

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 18 p. tammik. 2,609 § ja 19 p. jouluk. 4,695 §. — [2]) Rmkrin pöytäk. 30 p. lokak. 1,802 §. — [3]) S:n 13 p. marrask. 1,995 §. — [4]) Rkmrin jstn pöytäk. 1 p. helmik. 2,723 §, 25 p. huhtik. 3,542 § ja 28 p. marrask. 6,124 §. — [5]) S:n 25 p. huhtik. 3,543 § ja 28 p. marrask. 6,123 §. — [6]) S:n 25 p. huhtik. 3,541 § ja 28 p. marrask. 6,121 ja 6,122 §. — [7]) S:n 4 p. huhtik. 3,345 §. — [8]) Rkmrin pöytäk. 22 p. lokak. 1,752 §. — [9]) S:n 27 p. marrask. 2,093 §.

Menot:

Palkat	Smk.	158,326: —
Ruokatalous	»	113,706: —
Vaatetus	»	18,000: —
Kalusto	»	15,000: —
Lämpö ja valo	»	26,000: —
Kulungit	»	20,000: —
Korjaukset	»	25,000: —
Säästö	»	41,224: —
Yhteensä	Smk.	417,256: —

Tulot:

Korvausta 27 lapsen elatuksesta	Smk.	87,480: —
Korvausta henkilökunnalta luontoiseduista	»	49,776: —
Korkoja	»	280,000: —
Yhteensä	Smk.	417,256: —

Samalla kamari päätti[1])huomauttaa lastensuojelulautakunnalle, ettei vahvistettuja talousarvion eriä saanut ilman kamarin suostumusta ylittää.

Korvaus kadun viertämisestä. Rahatoimikamari päätti[2]), että kreikkalais-oikeauskoiselta seurakunnalta oli perittävä 30,000 markkaa korvaukseksi seurakunnan katuosuuden viertämisestä pitkin sen hautausmaan reunaa.

Korvaus kadun kiveämisestä. Asunto-osakeyhtiö Läntinen viertotie 35 nimisen yhtiön katuosuus oli kivetty kaupungin toimesta, ja rahatoimikamari päätti[3]), että yhtiön tästä korvaukseksi oli suoritettava 58,256: 10 markkaa, siitä 30,256: 10 markkaa heti ja jäännöserä, 28,000 markkaa, ynnä sille kertyvä 9 ½ %:n korko, ennen maaliskuun loppua 1929.

Bostadsaktiebolaget Leo asunto-osakeyhtiön oli katuosuutensa kiveämisestä suoritettava[4]) 70,283 markkaa, mistä puolet oli maksettava maaliskuun kuluessa ja loput syyskuussa 1929. Maksamatta olevalle määrälle yhtiön tuli suorittaa korkoa 9 ½ %:n mukaan.

Korvaus rakennusoikeuden lisäämisestä. Kaupunginvaltuuston tehtyä[5]) Kiinteistöosakeyhtiö Oivalan kanssa, jonka omisti Osakeyhtiö Putkijohto aktiebolag, sopimuksen, jonka mukaan tämä luovuttaisi kaupungille osan omistamaansa Köydenpunojankadun tonttia n:o 4 a ja sitäpaitsi suorittaisi 100,000 markkaa korvaukseksi mainitun tehdastontin muuttamisesta asuntotontiksi, rahatoimikamari päätti[6]) hyväksyä yhtiön ehdotuksen, että mainitun korvauksen ensimmäinen erä erääntyisi maksettavaksi kesäkuun 1 p:nä 1929.

Maistraatin ilmoitettua, että osakeyhtiö Arbetarbyggnads aktiebolaget Fridhem oli saanut luvan sisustaa asuinhuoneita korttelissa n:o 126 sijaitsevalle Tehtaankadun tontille n:o 11 tekeillä olevan rakennuksen seitsemänteen kerrokseen ehdoin, että yhtiö suoritti tästä kaupungille korvaukseksi 48,000 markkaa, rahatoimikamari päätti[7]) antaa asiamiehelleen tehtäväksi töiden valmistuttua periä yhtiöltä mainitun korvausmäärän.

Korvaus satamassa sattuneesta vahingosta. Satamahallituksen ilmoitettua, että toukokuun 10 p:nä nostettaessa speditioniliikkeen H. Elmgren & C:o

[1]) Rkmrin pöytäk. 27 p. marrask. 2,093 §. — [2]) S:n 23 p. lokak. 1,758 §. — [3]) S:n 21 p. jouluk. 2,278 §. — [4]) S:n 21 p. jouluk. 2,284 §. — [5]) Ks. v:n 1926 kert. s. 35. — [6]) Rkmrin pöytäk. 14 p. jouluk. 2,227 §. — [7]) S:n 21 p. jouluk. 2,296 §.

toimesta huonekaluvaunua eräällä kaupungin Rahapajanrannassa olevista nostokurjista, oli sattunut tapaturma, joka oli aiheuttanut kaupungille 10,135 markaksi arvioidun vahingon, rahatoimikamari päätti [1]) antaa asiamiehelleen tehtäväksi periä mainitulta liikkeeltä tämän rahamäärän ja ellei sitä vapaaehtoisesti suoritettu, vedota asian johdosta tuomioistuimeen.

Palolaitoksen autojen korjaukset. Palopäällikkö oikeutettiin [2]) käyttämään palolaitoksen autojen korjauksiin 14,630 markkaa, minkä määrän Keskinäinen vakuutuslaitos Sampo oli suorittanut korvaukseksi erään autojen yhteentörmäyksen aiheuttamista vahingoista.

Palovahingonkorvaus. Kansanpuistojen valvojan ilmoitettua, että kaupungin omaisuudelle Palosaaressa kesäkuun 12 p:nä tapahtuneessa räjähdyksessä aiheutuneet vahingot oli arvioitu 13,240: 70 markaksi, minkä määrän Palovakuutusosakeyhtiö Fennia oli maksanut, hänet valtuutettiin [3]) näillä varoilla kustantamaan vahingoittuneen omaisuuden korjaaminen.

Kansanlastentarhan laajentaminen. Kansanlastentarhain johtokunta oikeutettiin [4]) syyslukukaudeksi laajentamaan Kotivaran lastentarhan kokopäiväosastoa niin että sille voitiin ottaa vastaan 52 lasta siihenastisten 32 lapsen asemesta sekä tämän johdosta ylittämään laitoksen määrärahaa 9,000 markkaa.

Lastentarhalasten tuberkuliinikokeet. Rahatoimikamari oikeutti [5]) kansanlastentarhain johtokunnan käyttämään lasten kesävirkistystä varten osoitetusta 100,000 markan suuruisesta määrärahasta 5,000 markkaa lasten tuberkuliinikokeiden kustantamiseen.

Hiekan hankkiminen kansanlastentarhoihin. Myöntyen kansanlastentarhain tarkastajan tekemään anomukseen rahatoimikamari päätti [6]) antaa rakennuskonttorille tehtäväksi toimittaa kuuteen eri kansanlastentarhaan hiekkaa siitä korvausta vaatimatta.

Palkkausjärjestelmä. Koska oli todettu, että voimassa olevassa palkkajärjestelmässä oli erinäisiä puutteellisuuksia, kamari antoi [7]) palkkakomitealle toimeksi tutkia niitä ja antaa kamarille asiaa koskevan esityksen.

Samalle komitealle annettiin [8]) tehtäväksi laatia ehdotus yhtenäisiksi perusteiksi, joita noudatettaisiin myönnettäessä palkankorotuksia määrävuosien palveluksesta viranhaltijoille, jotka aikaisemmin oli palkattu yhteismäärärahasta tai joilla oli ollut sivuvirka, mutta jotka uuden palkkajärjestelmän tultua voimaan saivat sopimuspalkan.

Palkkajärjestely. Kaupungin viranhaltijain ja työntekijäin palkkajärjestelyä koskevan kaupunginvaltuuston päätöksen [9]) johdosta rahatoimikamari päätti [10]):

antaa kanslialleen toimeksi huhtikuun 1 p:ään 1928 sanoa kaupunginvaltuuston kanslian kielenkääntäjän K. V. Puuskan irti toimestaan [11]);

valtuuttaa asianomaiset viranomaiset toistaiseksi ja kunnes rahatoimikamari toisin määräsi maksamaan palkan aikaisempien sopimusten mukaisesti niille viranhaltijoille, joille rahatoimikamarin asiaa koskevan mietinnön [12]) 3 kohdassa oli ehdotettu sopimuspalkka;

[1]) Rkmrin pöytäk. 14 p. elok. 1,330 §. — [2]) Rkmrin jstn pöytäk. 4 p. tammik. 2,516 §. — [3]) S:n 28 p. elok. 4,824 §. — [4]) Rkmrin pöytäk. 9 p. lokak. 1,662 §. — [5]) S:n 4 p. toukok. 766 § ja 10 p. heinäk. 1,210 §. — [6]) Rkmrin jstn pöytäk. 23 p. toukok. 3,910 § ja 19 p. syysk. 5,242 §. — [7]) Rkmrin pöytäk. 17 p. tammik. 78 §. — [8]) S:n 10 p. heinäk. 1,218 §. — [9]) Ks. v:n 1927 kert. s. 50 ja seur. — [10]) Rkmrin pöytäk. 3 p. tammik. 10 §. — [11]) Vrt. v:n 1927 kert. s. 127. — [12]) Valt. pain. asiakirj. n:o 40 v:lta 1927.

kehoittaa asianomaisia johto- ja lautakuntia antamaan kamarille ehdotuksensa siitä, mistä päivästä kaupunginvaltuuston päätös, ettei kaupungin viranhaltijain ole sallittava hoitaa kunnallista luottamustointa vieraassa kunnassa, oli pantava täytäntöön; sekä

pöytäkirjan otteella saattaa nämä kaupunginvaltuuston ja rahatoimikamarin päätökset kaikkien kaupungin johto- ja lautakuntain y. m. viranomaisten tietoon.

Sen johdosta, että erinäiset sivuvirat menettivät vakinaisen luonteensa uuden palkkajärjestelmän [1]) vuoden 1928 alussa tullessa voimaan, rahatoimikamari päätti [2]), että virkain haltijat toistaiseksi ja kunnes kamari asianomaisten ehdotuksesta toisin päättäisi, saisivat nostaa sen palkkion, joka tarkoitusta varten oli merkitty talousarvioon. Samalla kamari päätti lausua asianomaisille hallituksille ja lautakunnille sen toivomuksen, että entisille viranhaltijoille mikäli mahdollista varattaisiin mahdollisuus jatkuvasti hoitaa tehtäviään samoin palkoin, minkä he olivat saaneet vuonna 1927.

Uudessa ohjesäännössä vakinaiseen palkkasääntöön siirrettyjen sivuvirkain haltijoille oli toistaiseksi suoritettava ikäkorotukset samojen perusteiden mukaan kuin muille luokiteltujen virkain haltijoille.

Sotapalvelukseen kutsutut viranhaltijat ja työntekijät. Kaupungin yleisten töiden ja kaupungin teknillisten laitosten hallitusten tiedustelujen johdosta rahatoimikamari päätti [3]) ilmoittaa, että kunnan viranhaltijoilla ja työntekijöillä, jotka olivat virkavapaina ottaakseen osaa sotaväen reserviharjoituksiin, oli oikeus virkavapauden ajalta saada palkkansa vähentämättömänä sekä että poissaolo virantoimituksesta edellä mainitun syyn takia ei saanut rajoittaa asianomaisen kesälomaoikeutta. Tästä päätöksestä aiheutuvat lisäkustannukset oli suoritettava määrärahasta Sijaispalkkiot muissa kuin sairaustapauksissa.

Kansakoulujen siivous. Ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan esityksestä rahatoimikamari päätti [4]) vapauttaa mainittujen koulujen vahtimestarit kouluhuoneistojen siivousvelvollisuudesta. Samalla kamari osoitti käyttövaroistaan 22,000 markkaa puheena olevaa työtä varten otettavien siivoojattarien palkkioiksi.

Palkkakysymyksiä koskevia päätöksiä. Siivoojatar H. Salosen, joka piti puhtaana raatihuoneella olevan toisen kaupunginvoudin konttorin huoneiston, anottua että hänen palkkansa korotettaisiin 500 markasta 700 markkaan kuukaudessa sen johdosta, että hänen työtaakkansa oli tuntuvasti suurempi kuin muiden raatihuoneen siivoojattarien, rahatoimikamari päätti [5]) myöntää hänelle anotun edun tammikuun 1 p:stä enintään maaliskuun loppuun sekä kehoittaa talonisännöitsijää siihen mennessä jakamaan raatihuoneen siivoustyöt tasan siellä työskentelevien siivoojattarien kesken.

Ruotsinkielisen ylemmän kansakoulun luokkaopettaja H. Österberg, joka syyskuun 1 p:stä 1927 oli toiminut jatkokoulussa, oikeutettiin [6]) niin kauan kuin hänen viimeksi mainittu viranhoitomääräyksensä oli voimassa vakinaisen virkansa peruspalkan ja ikäkorotusten lisäksi saamaan tämän ja jatkokoulun opettajanviran pohjapalkan välinen erotus. Päätöksen aiheuttama lisäkustannus, 920 markkaa vuoden 1927 syyskuun 1 p:n ja joulukuun 31 p:n väliseltä ajalta ja 2,800 markkaa tammikuun 1 p:stä elokuun 31 p:ään 1928, oli suoritettava ikä- ja palkankorotuksia varten varatuista rahatoimikamarin käyttövaroista.

[1]) Ks. v:n 1927 kert. s. 50 ja seur. — [2]) Rkmrin pöytäk. 10 p. tammik. 18 §. — [3]) S:n 11 p. syysk. 1,474 §. — [4]) S:n 10 p. tammik. 40 §. — [5]) S:n 7 p. helmik. 206 §. — [6]) S:n 25 p. syysk. 1,577 §.

Koska musiikkilautakunta piti tärkeänä, ettei alttoviulunsoittaja F. Grieben, joka oli otettu kaupunginorkesterin palvelukseen yhdeksäksi kuukaudeksi, mutta jolla kesäkuukausina ei ollut toimeentulomahdollisuuksia, tämän takia luopunut orkesterista, myönnettiin [1]) hänelle musiikkilautakunnan esityksestä kamarin käyttövaroista 3,450 markan lisäpalkka, joka vastasi hänen puolta palkkaansa kolmen kuukauden ajalta.

Kansanpuistojen virkailijain palkkajärjestely. Kansanpuistojen valvojan esityksestä rahatoimikamari päätti [2])

että eläkkeellä oleva Seurasaaren kaitsija S. A. Wallin saisi nauttien eläkettään sekä siihenastisia asuntoetujaan hoitaa entistä tointaan syyskuun 1 p:stä vuoden loppuun;

että Mustikkamaan kaitsija A. Hägg siirrettäisiin hoitamaan Korkeasaaren yhdistettyä kaitsijan- ja puutarhurintointa saaden samat palkkaedut kuin siihen asti;

että Mustikkamaan kaitsijan kuukausipalkka, 1,840 markkaa, pysytettäisiin tämän määräisenä ainoastaan toukokuun 1 p:n ja lokakuun 1 p:n väliseltä ajalta, mutta olisi talvikuukausilta 1,000 markkaa, luontoisedut mukaan luettuina; sekä

että Tuurholmassa olevan Kauppaneuvos Henrik Borgströmin puiston saarenvartijan palkka olisi 1,595 markkaa neljältä kesäkuukaudelta ja 800 markkaa vuoden muilta kuukausilta, mistä määristä oli vähennettävä 350 markkaa luontoisetujen korvaukseksi. Tämä palkanjärjestely tulisi voimaan tammikuun 1 p:stä 1929.

Kulosaaren sillan hallinto. Rahatoimikamari vahvisti [3]) Kulosaaren sillan sillanesimiehen kuukausipalkan 2,500 markaksi, kolmen sillanvartijan kuukausipalkan 1,500 markaksi ja näiden lisäksi perustettavan mekaanikon toimen kuukausipalkan 1,700 markaksi. Sillanhallinnon ylivalvonta uskottiin rahatoimikonttorin osastopäällikölle H. Öhmanille 300 markan kuukausipalkkiosta. Edellä mainitun päätöksen tuli astua voimaan kesäkuun 7 p:nä. Sijaisen palkkaamiseen sillanvartijain kesälomain ajaksi rahatoimikonttori saisi käyttää yhteensä 3,150 markkaa ja uusien siltalippujen hankkimiseen, siltahenkilökunnan puhelinkeskustelumaksujen suorittamiseen y. m. s. enintään 4,000 markkaa.

Ikäkorotukset. Konttoriapulainen T. Öller, joka oli ollut verotusvalmistelukunnan palveluksessa tammikuun 3 p:stä 1921, mutta heinäkuun 1 p:stä 1925 heinäkuun 1 p:ään 1927 oli saanut palkkansa valtion varoista, oikeutettiin [4]) ikäkorotuksen saamiseksi maaliskuun 1 p:stä lukemaan hyväkseen ensiksi mainittu kunnan toimessa palvelemansa aika.

Hermannin aluelääkäri H. Roos oikeutettiin [5]) ikäkorotuksen saamiseksi lukemaan hyväkseen vuoden 1926 tammikuun 1 p:n ja vuoden 1928 maaliskuun 21 p:n välinen aika, jonka hän oli toiminut Marian sairaalan apulaislääkärinä.

Kunnalliskodin alihoitajattarelle I. Lehdolle myönnettiin [6]) oikeus ikäkorotuksen saamiseksi lukea hyväkseen Nikkilän sairaalan alihoitajattarena palvelemansa aika.

Köyhäinhoitolautakunta anoi, että muutamille lautakunnan alaisille luokittelemattomien virkain haltijoille maksettaisiin seuraavat ikäkorotukset pohjapalkan ollessa alla mainitun suuruinen:

[1]) Rkmrin pöytäk. 3 p. huhtik. 590 §. — [2]) S:n 7 p. syysk. 1,443 §. — [3]) S:n 26 p. kesäk. 1,148 §. — [4]) S:n 10 p. huhtik. 609 §. — [5]) S:n 5 p. kesäk. 986 §. — [6]) S:n 22 p. toukok. 915 §.

Pohjapalkka, Smk.	Ikäkorotus, Smk.
— 975: —	70: —
975: — —1,050: —	80: —
1,050: — —1,150: —	85: —
1,150: — —1,200: —	95: —
1,200: — —	100: —

Rahatoimikamari myönsi [1]) ehdotetut ikäkorotukset.

Rahatoimikamari hyväksyi [2]) ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan ehdotuksen erinäisille mainittujen koulujen opettajille ja opettajattarille myönnettäviksi ikäkorotuksiksi, jotka uuden kansakouluohjesäännön määräysten mukaisesti oli laskettu ottamalla huomioon muilla paikkakunnilla palvellut virkavuodet.

Suomenkielisten kansakoulujen johtokunta ilmoitti, että tarkastaja M. Pesonen huhtikuun 1 p:stä lukien oli myöntänyt erinäisille mainittujen koulujen opettajille ikäkorotukset, joita laskettaessa oli otettu huomioon myöskin kyseellisen opettajan vieraissa kunnissa palvelema aika. Tämän johdosta rahatoimikamari päätti [3]) huomauttaa johtokunnalle, että kamarin asia on tutkia ja ratkaista kysymykset kaupungin palkkausohjesäännön mukaisten ikäkorotusten myöntämisestä.

Rakennuskonttorin satamaosaston piirustaja H. Vinqvist, joka maaliskuun 14 p:nä 1925 otettiin toimeensa yhteismäärärahasta palkattujen viranhaltijain 15 palkkaluokan mukaisin palkoin ja lokakuun 1 p:nä 1926 määrättiin hoitamaan avoinna olevaa 17 luokkaan kuuluvaa vaakitsijan tointa ja joka vuoden 1928 alusta oli palannut uudessa palkkausohjesäännössä 8 vakinaiseen palkkaluokkaan luettuun piirustajantoimeensa, oikeutettiin [4]) saamaan ikäkorotus kolmen vuoden palveluksesta huhtikuun 1 p:stä lukien. Päätöksestä johtuvat lisäkustannukset, 2,115 markkaa, oli suoritettava kamarin käytettäväksi ikäkorotuksiin ja palkankorotuksiin myönnetyistä varoista.

Rakennuskonttorin konttoriapulainen A. Sandberg, joka oli hoitanut tätä tointa kesäkuun 1 p:stä 1924 saaden tammikuun 1 p:ään 1928 yhteismäärärahasta palkattujen viranhaltijain osin 12, osin 13 luokan mukaisen palkan ja jonka toimi vasta siitä lähtien oli luettu 4 vakinaiseen palkkaluokkaan, oikeutettiin [5]) ikäkorotuksen saamiseksi maaliskuun 1 p:stä lukemaan hyväkseen koko edellä mainittu virka-aika. Tästä päätöksestä aiheutuvat lisäkustannukset oli suoritettava ikäkorotuksia ja palkankorotuksia varten varatuista kamarin käyttövaroista.

Vahvistettuja palkkoja. Poliisilaitokselle luovutetun Hietaniemenkadun talon n:o 4 lämmittäjä-talonmiehelle myönnettiin [6]) rahapalkkaa 1,500 markkaa kuukaudessa, mistä kuitenkin oli vähennettävä 400 markkaa luontoisetujen korvaukseksi.

Rahatoimikamari vahvisti [7]) terveydenhoitolautakunnan alaisia luokittelemattomia pysyväisiä toimia hoitaville viranhaltijoille tammikuun 1 p:stä 1929 lähtien suoritettavat palkat.

Rahatoimikamari määräsi [8]) maitolaboratoorin näytteidenottajan J. Juneksen palkan tammikuun 1 p:stä lukien suoritettavaksi 5 palkkaluokan mukaisesti.

[1]) Rkmrin pöytäk. 10 p. heinäk. 1,203 §. — [2]) S:n 26 p. kesäk. 1,121 §. — [3]) S:n 27 p. marrask. 2,080 §. — [4]) S:n 24 p. tammik. 124 §. — [5]) S:n 10 p. huhtik. 616 §. — [6]) S:n 10 p. huhtik. 612 §. — [7]) S:n 10 p. heinäk. 1,201 ja 1,202 §. — [8]) S:n 6 p. maalisk. 369 §.

Rahatoimikamari päätti [1]), että köyhäinhoidon päiväkodin palvelijattaret palkkaetujen suhteen oli rinnastettava kunnalliskodin palvelijattarien kanssa.

Rahatoimikamari vahvisti [2]) köyhäinhoitolautakunnan luokittelemattomien, pysyväisten virkain haltijoille vuonna 1929 suoritettavien palkkain määrät.

Rikhardinkadun varrella olevan kaupunginkirjaston talon talonmiehen A. Laineen ja Perämiehenkadun lukusalin valvojan E. F. Willmanin pohjapalkat vahvistettiin [3]) 950 markaksi kuukaudessa tammikuun 1 p:stä lukien ja kumpaisellekin viranpitäjälle 3, 6 ja 10 vuoden palveluksesta tulevat ikäkorotukset 70 markaksi kuukaudessa.

Rahatoimikamari vahvisti [4]) rakennuskonttorin luokittelemattomien pysyväisten toimien haltijoille toistaiseksi suoritettavat palkkamäärät.

Seuraavien naisten työtupain viranhaltijain kuukausipalkat vahvistettiin [5]) alla mainituiksi määriksi: johtajatar M. Pyhälän 2,200 markaksi, apulaisjohtajatar E. Malmstedtin 1,590 markaksi, keittiöapulaisen E. Salosen 930 markaksi ja vahtimestari Hj. Leimun 1,500 markaksi.

Kunnan työväenasuntojen talonmiesten kuukausipalkat vahvistettiin [6]) maaliskuun 1 p:stä lukien seuraavan suuruisiksi: F. Vahlberg 2,055 markkaa; E. Lehtinen 1,745 markkaa; F. Laine 1,685 markkaa; J. Partanen 1,685 markkaa; V. V. Westerlund 1,595 markkaa ja J. V. Lehti 1,500 markkaa. Vuoden 1929 alusta myönnettiin [7]) E. Lehtiselle palkankorotusta 125 markkaa ja V. V. Westerlundille 90 markkaa kuukaudessa. Samalla vahvistettiin [7]) seuraavien toimiaan sivuvirkoina hoitavien talonmiesten vuosipalkat: J. Laurilan 9,000 markaksi, J. A. Stenbergin 4,800 markaksi ja E. Johanssonin 3,600 markaksi.

Myönnettyjä palkankorotuksia. Rahatoimikamarin kanslian siivoojattarien palkat korotettiin [8]) A. Palmroosin 650 markasta 700 markkaan ja S. Saleniuksen 550 markasta 600 markkaan kuukaudessa lukien tammikuun 1 p:stä. Menonlisäys oli suoritettava kamarin siivousmäärärahasta.

Tilastokonttorin siivousmäärärahaan myönnettiin [9]) rahatoimikamarin käyttövaroista 1,800 markan lisäys, josta 1,000 markkaa käytettäisiin konttorin siivoojattaren kuukausipalkan korottamiseen 600 markasta 700 markkaan lukien maaliskuun 1 p:stä.

Varastopaikkain tarkastajan palkka, joka vuonna 1927 oli ollut 1,000 markkaa kuukaudessa vahvistettiin [10]) kuluvana vuonna 1,250 markaksi.

Apulaiskamreerin palkkaamista varten kuluvaksi vuodeksi satamakannantakonttoriin oli talousarviossa 36,000 markan suuruinen määräraha, mitä palkkamäärää satamahallitus kuitenkin piti liian vähäisenä ottaen huomioon puheena olevaan toimeen liittyvän vastuun ja työtaakan. Rahatoimikamari, joka hyväksyi hallituksen näkökohdat, päätti [11]) palkankorotuksiin varatuista käyttövaroistaan myöntää 7,200 markan suuruisen lisäyksen, jotta apulaiskamreerille toistaiseksi ja kunnes toisin määrättiin voitaisiin maksaa 3,600 markan kuukausipalkka.

Myöhemmin kamari muutti [12]) edellä mainittua päätöstään siten, että apulaiskamreeri Ekebomille tammikuun 1 p:stä lukien oli maksettava 3,650

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 10 p. heinäk. 1,203 §. — [2]) S:n 13 p. marrask. 1,986 §. — [3]) S:n 18 p. syysk. 1,529 §. — [4]) S:n 13 p. marrask. 1,988 §. — [5]) S:n 16 p. lokak. 1,720 §. — [6]) S:n 6 p. maalisk. 368 §. — [7]) S:n 30 p. lokak. 1,796 §. — [8]) S:n 10 p. huhtik. 610 §. — [9]) S:n 13 p. maalisk. 422 §. — [10]) S:n 10 p. tammik. 19 §. — [11]) S:n 10 p. tammik. 17 §. — [12]) S:n 3 p. helmik. 193 §.

markkaa kuukaudessa eli sama palkka, joka kuului hänelle hänen vakinaisessa toimessaan haaraosastonjohtajana.

Työnvälitystoimiston siivoojattarien palkat korotettiin [1]) H. Pyynnösen 975 markkaan ja L. Hartikaisen 900 markkaan kuukaudessa lukien toukokuun 1 p:stä. Kuluvan vuoden osalle tuleva lisäkustannus, 1,600 markkaa, oli suoritettava palkankorotuksiin varatuista kamarin käyttövaroista.

Ammattioppilaslautakunnan kanslistin palkka korotettiin [2]) 400 markasta 600 markkaan kuukaudessa tammikuun 1 p:stä lukien.

Poliisilaitokselle luovutetun Ratakadun talon n:o 10 lämmittäjä-talonmiehen kuukausipalkka korotettiin [3]) 1,700 markkaan; korotuksesta kuluvana vuonna aiheutuvat lisäkustannukset oli suoritettava palkankorotuksiin varatuista kamarin käyttövaroista.

Rahatoimikamari päätti [4]), että ylimääräiselle ammattientarkastajalle S. Westerholmille tammikuun 1 p:stä lähtien suoritettaisiin sama palkka kuin muille ammattientarkastajille, t. s. 8 palkkaluokan mukaan. Tämän päätöksen kuluvana vuonna aiheuttama lisäkustannus, 3,600 markkaa, oli suoritettava talousarvion tililtä Palkkajärjestelyn aiheuttamat kustannukset.

Kaupungin sairaalain hallituksen esityksestä rahatoimikamari myönsi [5]) palkankorotuksia ja ikäkorotuksia erinäisille sairaalain luokittelemattomien, pysyväisten toimien haltijoille; nämä lisäykset oli suoritettava hallituksen kunkin viranhaltijan suhteen erikseen määräämästä ajankohdasta lukien. Marian sairaalan v. t. toimitsijan ehdotuksesta korotettiin [5]) myöskin sairaalan rengin A. A. Strandströmin palkka 950 markasta 1,021 markkaan kuukaudessa tammikuun 1 p:stä lukien.

Lämmittäjänä toimivan Kivelän sairaalan rengin palkka korotettiin [6]) 980 markkaan kuukaudessa, mikä vastaa 7 palkkaluokan mukaista palkkaa entisessä palkkausjärjestelmässä. Samalla oikeutettiin toimen haltija A. Pulkkinen kesäkuun 1 p:stä lukien saamaan kuukausipalkkaa 1,128 markkaa, mikä vastasi edellä mainittua peruspalkkaa ynnä kahta ikäkorotusta.

Kunnalliskodin hierojattaren palkkiota korotettiin [7]) 300 markkaa kuukaudessa lukien huhtikuun 1 p:stä; kuluvan vuoden lisäkustannus oli suoritettava palkankorotuksiin varatuista rahatoimikamarin käyttövaroista.

Rahatoimikamari vahvisti [8]) kunnalliskodin luokittelemattomien pysyväisten toimien haltijoille uuden palkkasäännön, joka tiesi heille kaikille vähäistä palkankorotusta. Korotetut palkat maksettaisiin tammikuun 1 p:stä lähtien ja korotuksesta kuluvana vuonna aiheutuva lisäkustannus, 36,576 markkaa, suoritettaisiin palkkojen vakiinnuttamisen aiheuttamiin menoihin varatuista kamarin käyttövaroista.

Rahatoimikamari määräsi [9]), että kaupunginkirjaston Käpylän haaraosaston siivoojattaren V. Honkasen kuukausipalkkaa heinäkuun 1 p:stä oli korotettava 52 markkaa.

Kaupungin yleisten töiden hallitus ilmoitti myöntäneensä rakennusmestari A. Nybergille, jonka palkka maksettiin työmäärärahoista ja siihen asti oli ollut 4,500 markkaa kuukaudessa, palkanlisäystä 500 markkaa kuukaudessa. Tämä toimenpide hyväksyttiin [10]).

Naisten työtupain johtokunnan korotettua kirjanpitäjän ja kassanhoitajattaren S. Järvisen palkan 2,400 markkaan ja opettajatar E. Wallinin

[1]) Rkmrin pöytäk. 4 p. toukok. 767 §. — [2]) S:n 10 p. tammik. 35 §. — [3]) S:n 10 p. helmik. 212 §. — [4]) S:n 27 p. maalisk. 520 §. — [5]) S:n 1 p. toukok. 748 §. — [6]) S:n 5 p. kesäk. 990 §. — [7]) S:n 17 p. huhtik. 661 §. — [8]) S:n 24 p. huhtik. 709 §. — [9]) S:n 9 p. lokak. 1,663 §. — [10]) S:n 31 p. heinäk. 1,294 §.

palkan 1,850 markkaan kuukaudessa syyskuun 1 p:stä lukien kamari hyväksyi [1]) nämäkin toimenpiteet.

Seuraavain kauppahallien palveluksessa olleiden henkilöiden palkat vahvistettiin [2]) suoritettaviksi alla mainituin korotetuin kuukausimäärin tammikuun 1 p:stä lukien: G. A. Hedenström 1,800 markkaa; D. Eerola 1,800 markkaa; E. A. Veckström 350 markkaa; K. R. Vill 1,300 markkaa; E. N. Uuro 1,300 markkaa; A. Niinimäki 1,400 markkaa; A. Vinqvist 600 markkaa; F. Blomqvist 1,100 markkaa ja H. Johansson 600 markkaa. Tästä päätöksestä kuluvana vuonna aiheutuvat lisäkustannukset oli suoritettava palkankorotuksia varten talousarvioon merkityistä kamarin käyttövaroista.

Korttelin n:o 178 isännöitsijän ehdotuksesta rahatoimikamari korotti [3]) mainitun korttelin talonmiehen palkan 200 markasta 250 markkaan ja kahden yövartijan palkat 1,000 markasta 1,200 markkaan kuukaudessa lukien tammikuun 1 p:stä 1929.

Luontoisetujen johdosta tehtävä vähennys. Rahatoimikamari vahvisti [4]) kaupungin viranhaltijain palkoista luontoisetujen takia tehtävien vähennysten määrät.

Henkilökohtainen palkanlisäys. Rakennuskonttorin satamaosaston vaakitsijalle I. Wittenbergille myönnettiin [5]) rahatoimikamarin käyttövaroista henkilökohtaista palkanlisäystä 350 markkaa kuukaudessa lukien huhtikuun 1 p:stä vuoden loppuun.

Vuokra-avustukset. Jotta Alppimajan kansanlastentarhan palvelijatar voisi vuokrata itselleen huoneen samasta porraskäytävästä, missä lastentarha sijaitsi, rahatoimikamari päätti [6]) oikeuttaa kansanlastentarhain johtokunnan maksamaan hänelle vuokra-avustusta 150 markkaa kuukaudessa sekä sallimaan hänen käyttää yhden sylen lastentarhan halkoja huoneensa lämmittämiseen. Päätöksen kuluvana vuonna aiheuttamat lisäkustannukset oli suoritettava talousarvion määrärahasta Arvaamattomat vuokrat ja vuokrankorotukset.

Lahjapalkkiot. Pienolan kansanlastentarhan palvelijattarelle K. Kronqvistille, joka oli hoitanut tointaan 30 vuotta, myönnettiin [7]) 1,000 markan lahjapalkkio kamarin käyttövaroista. Samalla rahatoimikamari päätti alistaa kansanlastentarhain johtokunnan harkittavaksi, olisiko Kronqvistille hankittava Suomen talousseuran mitali.

Matkakustannusten korvaaminen. Käyttövaroistaan rahatoimikamari myönsi [8]) 282 markkaa jäsenelleen Halmeelle niiden kustannusten korvaamiseksi, jotka hänelle aiheutuivat matkustamisesta kaupunkiin ottaakseen osaa kamarin kokouksiin kesän aikana.

Menetettyjen virkasivutulojen korvaaminen. Kamarin käyttövaroista myönnettiin [9]) kaupunginpalvelija A. E. Sandströmille 500 markkaa ja kaupunginpalvelija A. R. Lemströmille 500 markkaa korvaukseksi hänen sairauden takia menettämistään virkasivutuloista.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 31 p. elok. 1,400 §. — [2]) S:n 10 p. huhtik. 611 §. — [3]) S:n 30 p. lokak. 1,797 §. — [4]) S:n 10 p. tammik. 14 §, rkmrin jstn pöytäk. 19 p. tammik. 2,669 §, rkmrin pöytäk. 31 p. tammik. 167 §, 7 p. helmik. 198 §, 10 p. helmik. 212 §, 28 p. helmik. 313 §, 3 p. huhtik. 569 §, 24 p. huhtik. 709 §, 15 p. toukok. 869 §, 5 p. kesäk. 988 ja 989 §, 19 p. kesäk. 1,101 §, rkmrin jstn pöytäk. 18 p. syysk. 5,149 §, rkmrin pöytäk. 2 p. lokak. 1,613 §, 16 p. lokak. 1,720 § ja 18 p. jouluk. 2,257 §. — [5]) Rkmrin pöytäk. 2 p. maalisk. 336 §. — [6]) S:n 28 p. helmik. 326 §. — [7]) S:n 8 p. toukok. 819 §. — [8]) Rkmrin jstn pöytäk. 14 p. elok. 4,748 §. — [9]) S:n 25 p. huhtik. 3,545 §, 29 p. elok. 4,833 § ja 5 p. syysk. 4,908 §.

Oikeus palkan nostamiseen virkavapauden ajalta. Rahatoimikonttorin ylimääräinen apulainen R. Ervasti oikeutettiin [1]) kahden viikon kesäloman ajalta saamaan koko palkkansa.

Sijaispalkkiot muissa kuin sairaudentapauksissa. Oikeuskanslerin marraskuun 29 p:nä antaman ilmoituksen mukaan tuli kaupunginviskaali M. Enebäckin siltä ajalta, jona hän oli pidätettynä virantoimituksesta, saada kaksi kolmannesta palkastaan, jota vastoin yksi kolmannes käytettäisiin hänen sijaisensa palkkaamiseen. Sen johdosta rahatoimikamari päätti [2]) määrätä sijaiselle, varatuomari E. von Behrille, maksettavaksi 4,000 markan kuukausipalkkion marraskuun 12 p:stä toistaiseksi ja kunnes toisin päätettiin.

Kassanhoitaja K. J. Söderlund, joka oli määrätty toukokuun 1 p:ään asti hoitamaan avoinna olevaa 8 palkkaluokkaan kuuluvaa kassanhoitajantointa, oikeutettiin [3]) sijaispalkkiona nostamaan sama palkka, joka hänellä vuonna 1927 oli ollut vakinaisessa toimessaan. Lisäkustannus oli suoritettava rahatoimikonttorin ylimääräisten apulaisten määrärahasta.

Kulosaaren sillanesimiehen sijaisen palkkaamiseksi hänen kesälomansa ajaksi rahatoimikamari osoitti [4]) 2,500 markkaa suoritettavaksi kertyvistä siltamaksuista.

Sairauden aikaisia sijaispalkkioita rahatoimikamari myönsi seuraavissa tapauksissa alla mainitut määrät tätä tarkoitusta varten talousarvioon merkitystä määrärahasta:

toisen julkisen notaarin W. Toppeliuksen sijaiselle kesäkuun 15 p:stä heinäkuun 1 p:ään sekä elokuun 12:nnesta 31 p:ään yhteensä 4,050 markkaa [5]);

maistraatin kirjaajanapulaisen A. Wennerqvistin sijaisille toukokuun 7 ja 31 p:n väliseltä ajalta 1,275 markkaa [6]);

maistraatin kaupunginpalvelijan E. Lindellin sijaisille kuukaudelta maaliskuun 15 p:stä lukien sekä lisäksi kuukaudelta elokuun 3 p:stä lukien yhteensä 4,200 markkaa [7]);

maistraatin kaupunginpalvelijan C. Wagellon sijaiselle kesäkuun 1 p:stä 15 p:ään 1,050 markkaa [8]);

vanhemman oikeusneuvosmiehen G. Lagerbladin sijaiselle tammi- ja helmikuulta 12,700 markkaa [9]);

vanhemman oikeusneuvosmiehen K. Furuhjelmin sijaiselle kesäkuulta 3,000 markkaa [10]);

vanhemman oikeusneuvosmiehen C. A. Timgrenin sijaisille kuukauden ajalta lukien syyskuun 20 p:stä 6,350 markkaa [11]);

raastuvanoikeuden kaupunginpalvelijan A. E. Sandströmin sijaisille maaliskuun 25 p:stä toukokuun 10 p:ään sekä kesäkuun 27 p:stä heinäkuun 27 p:ään yhteensä 5,250 markkaa [12]);

raastuvanoikeuden kaupunginpalvelijan A. R. Lemströmin sijaiselle kuukauden ajalta lukien heinäkuun 15 p:stä 1,700 markkaa [13]);

ensimmäisen kaupunginviskaalin E. Nyyssölän sijaiselle toukokuun 15 p:stä heinäkuun 31 p:ään 2,125 markkaa [14]);

[1]) Rkmrin pöytäk. 24 p. heinäk. 1,278 §. — [2]) S:n 11 p. jouluk. 2,216 §. — [3]) S:n 3 p. tammik. 11 §: vrt. v:n 1927 kert. s. 253. — [4]) Rkmrin jstn pöytäk. 14 p. elok. 4,750 §. — [5]) S:n 19 p. kesäk. 4,257 § ja 14 p. elok. 4,753 §. — [6]) S:n 23 p. toukok. 3,913 §. — [7]) S:n 21 p. maalisk. 3,255 § ja 10 p. heinäk. 4,548 §. — [8]) S:n 5 p. kesäk. 4,034 §. — [9]) Rkmrin pöytäk. 13 p. tammik. 47 §; rkmrin jstn pöytäk. 8 p. helmik. 2,838 §. — [10]) Rkmrin jstn pöytäk. 23 p. toukok. 3,920 §. — [11]) S:n 17 p. lokak. 5,556 §. — [12]) S:n 25 p. huhtik. 3,545 § ja 29 p. elok. 4,833 § — [13]) S:n 5 p. syysk. 4,908 §. — [14]) S:n 23 p. toukok. 3,919 §.

toisen kaupunginviskaalin A. Plantingin sijaiselle kahdelta viikolta lokakuun 1 p:stä lukien 2,000 markkaa [1]);

kolmannen kaupunginviskaalin M. Enebäckin sijaiselle neljältä viikolta lokakuun 6 p:stä lukien 4,000 markkaa [2]);

ensimmäisen kaupunginvoudin P. Laxénin sijaiselle kahdelta viikolta joulukuun 12 p:stä lukien 2,000 markkaa [3]);

rikostuomioiden toimeenpanijan konttorin konttoriapulaisen A. Rauniston sijaiselle syyskuun 5 ja 26 p:n väliseltä ajalta 1,100 markkaa [4]);

rikostuomioiden toimeenpanijan konttorin ulosottoapulaisen I. Nikiforowin sijaiselle marras- ja joulukuulta 5,800 markkaa [5]);

rahatoimikamarin asiamiesosaston notaarin T. Törnblomin sijaiselle elokuun 10 p:stä syyskuun 3 p:ään 2,000 markkaa [6]);

verotusvalmistelukunnan toiselle sihteerille, joka kuukauden ajan oman virkansa ohella hoiti ensimmäisen sihteerin B. von Fieandtin virkaa, 545 markan palkanlisäyksen [7]);

rahatoimikonttorin kirjanpitäjän K. F. Vikstedtin sijaiselle kahdelta kuukaudelta tammikuun 1 p:stä lukien 6,500 markkaa [8]);

satamahallituksen kanslistin D. Cleven sijaiselle kahdeksalta päivältä 250 markkaa [9]);

satamahallituksen vahtimestarin N. Nyforsin sijaiselle yhdeltä kuukaudelta 900 markkaa [10]);

satamaliikennekonttorin satamakonstaapelin V. E. Blomqvistin sijaisille kahdelta kuukaudelta huhtikuun 26 p:stä lukien 3,000 markkaa [11]);

satamaliikennekonttorin satamakonstaapelin A. Adamssonin sijaiselle maaliskuulta 1,500 markkaa [12]);

satamaliikennekonttorin satamakonstaapelin F. O. Österholmin sijaiselle yhdeltä viikolta syyskuun 14 p:stä lukien 350 markkaa [13]);

satamakannantakonttorin v. t. haaraosastonjohtajan H. Wallénin sijaisille 2 kuukaudelta lukien syyskuun 3 p:stä 5,800 markkaa [14]);

satamakannantakonttorin veloittajan E. Jernströmin sijaisille kahdelta kuukaudelta lukien elokuun 23 p:stä 4,600 markkaa [15]);

satamakannantakonttorin konttorikirjurin S. Bäckmanin sijaiselle 2 kuukaudelta lokakuun 1 p:stä lukien 3,400 markkaa [16]);

satamakannantakonttorin v. t. konttorikirjurin H. Sergeliuksen sijaisille 3 viikolta elokuun 6 p:stä lukien 1,189: 80 markkaa [17]);

satamakannantakonttorin hissikoneenkäyttäjän apulaisen R. Borgmanin sijaisille huhtikuun 10 p:stä vuoden loppuun yhteensä 14,400 markkaa [18]);

tilastokonttorin assistentin E. Särkisillan sijaisille kolmelta kuukaudelta lukien maaliskuun 1 p:stä 4,830 markkaa [19]);

tilastokonttorin laskuapulaisen H. Montellin sijaiselle yhdeltä kuukaudelta elokuun 21 p:stä lukien 1,200 markkaa [20]);

[1]) Rkmrin jstn pöytäk. 10 p. lokak. 5,410 §. — [2]) S:n 17 p. lokak. 5,553 § ja 31 p. lokak. 5,754 §. — [3]) S:n 19 p. jouluk. 6,514 §. — [4]) S:n 12 p. syysk. 4,980 §. — [5]) S:n 7 p. marrask. 5,882 §. — [6]) S:n 5 p. syysk. 4,909 §. — [7]) Rkmrin pöytäk. 29 p. toukok. 966 §. — [8]) S:n 17 p. tammik. 88 §. — [9]) Rkmrin jstn pöytäk. 19 p. kesäk. 4,258 §. — [10]) S:n 1 p. helmik. 2,765 §. — [11]) S:n 23 p. toukok. 3,916 § ja 19 p. kesäk. 4,259 §. — [12]) S:n 11 p. huhtik. 3,402 §. — [13]) S:n 10 p. lokak. 5,412 §. — [14]) S:n 12 p. syysk. 4,983 §. — [15]) S:n 12 p. syysk. 4,982 §. — [16]) S:n 10 p. lokak. 5,413 §. — [17]) Rkmrin pöytäk. 10 p. syysk. 1,456 §. — [18]) S:n 6 p. maalisk. 378 § sekä rkmrin jstn pöytäk. 29 p. elok. 4,830 § ja 7 p. marrask. 5,879 §. — [19]) Rkmrin jstn pöytäk. 14 p. maalisk. 3,174 § sekä rkmrin pöytäk. 8 p. toukok. 808 §. — [20]) Rkmrin jstn pöytäk. 29 p. elok. 4,831 §.

tilastokonttorin laskuapulaisen H. Zimmermannin sijaiselle marraskuun 17 p:n ja joulukuun 26 p:n väliseltä ajalta 1,600 markkaa [1]);

revisionikonttorin avustavalle reviisorille, joka elokuun 20 p:stä lokakuun 5 p:ään oman virkansa ohella hoiti reviisori S. Purasen tointa, 1,875 markan lisäpalkkion [2]);

revisionikonttorin revisioniapulaiselle A. Kinnuselle, joka huhtikuun 13:nnesta 26 p:ään sekä heinäkuun 1 p:stä 20:nteen ja elokuun 16 p:stä syyskuun 22 p:ään oman virkansa ohella hoiti konttorin kirjaajan E. Cajanderin virkaa, 700 markan lisäpalkkion [2]);

revisionikonttorin vahtimestarin L. Reimanin sijaiselle kahdelta kuukaudelta lukien toukokuun 29 p:stä sekä kahdelta kuukaudelta lokakuun 8 p:stä lukien 1 palkkaluokan mukaista peruspalkkaa vastaavan määrän eli yhteensä 4,800 markkaa [3]);

terveydenhoitolautakunnan konttoriapulaisen A. Wilskmanin sijaiselle huhtikuun 17 p:stä kesäkuun 13 p:ään 3,170 markkaa [4]);

terveydenhoitolautakunnan päivystäjän M. Snellmanin sijaiselle yhdeltä kuukaudelta helmikuun 22 p:stä lukien 1,700 markkaa [5]);

terveydenhoitolautakunnan yövalvojan A. Mastin sijaisille vuoden 1927 joulukuun 18 ja 31 p:n sekä vuoden 1928 tammikuun 1 ja 17 p:n väliseltä ajalta ja edelleen 5 kuukaudelta elokuun 1 p:stä lukien yhteensä 10,000 markkaa [6]);

terveyspoliisin kaitsijan H. Laurellin sijaiselle tammi- ja helmikuulta 4,200 markkaa [7]);

terveyspoliisin desinfioitsijan M. Kuhlbäckin sijaisille kahdelta kuukaudelta tammikuun 15 p:stä lukien 4,200 markkaa [8]);

terveyspoliisin tartuntatautisten asuntojen puhdistajattaren E. Karlssonin sijaiselle kahdelta kuukaudelta tammikuun 9 p:stä lukien 1,900 markkaa [9]);

terveyspoliisin tartuntatautisten asuntojen puhdistajattaren E. Raatikaisen sijaiselle kahdelta kuukaudelta maaliskuun 9 p:stä lukien 1,900 markkaa [10]);

desinfioimismajalan sairaanhoitajattaren J. Lindbergin sijaiselle joulukuulta 1,500 markkaa [11]);

maidontarkastuksen kanslia-apulaisen S. Paateron sijaiselle yhdeltä kuukaudelta marraskuun 7 p:stä lukien 1,000 markkaa [12]);

maitolaboratoorin laboratooriapulaisen K. Hinderssonin sijaiselle maaliskuulta 1,350 markkaa [13]);

maidontarkastuksen siivoojattaren M. Martinmäen sijaiselle yhdeltä kuukaudelta maaliskuun 19 p:stä lukien 1,161 markkaa [14]);

terveydellisten tutkimusten laboratoorin bakteriologisen osaston johtajan A. de la Chapellen sijaisille kahdelta kuukaudelta kesäkuun 21 p:stä lukien 4,000 markkaa [15]);

veneeristen tautien vastustamista varten toimivan terveystoimiston sairaanhoitajattaren E. Sjöstedtin sijaiselle kahdelta kuukaudelta toukokuun 15 p:stä lukien 3,000 markkaa [16]);

---

[1]) Rkmrin jstn pöytäk. 5 p. jouluk. 6,367 §. — [2]) S:n 17 p. lokak. 5,554 §. — [3]) S:n 26 p. kesäk. 4,309 § ja 24 p. lokak. 5,666 §. — [4]) S:n 25 p. huhtik. 3,544 § ja 23 p. toukok. 3,917 §. — [5]) S:n 14 p. maalisk. 3,169 §. — [6]) S:n 4 p. tammik. 2,515 § ja 7 p. elok. 4,707 § sekä rkmrin pöytäk. 11 p. syysk. 1,478 §. — [7]) Rkmrin jstn pöytäk. 25 p. tammik. 2,676 §. — [8]) S:n 25 p. tammik. 2,678 § ja 29 p. helmik. 3,037 §. — [9]) S:n 25 p. tammik. 2,679 § ja 29 p. helmik. 3,036 §. — [10]) S:n 28 p. maalisk. 3,292 §. — [11]) S:n 19 p. toukok. 6,515 §. — [12]) S:n 21 p. marrask. 6,051 §. — [13]) S:n 14 p. maalisk. 3,170 §. — [14]) S:n 11 p. huhtik. 3,405 §. — [15]) S:n 10 p. heinäk. 4,545 §. — [16]) S:n 23 p. toukok. 3,918 §.

veneeristen tautien vastustamista varten toimivan terveystoimiston kaitsijan F. Fagerlundin sijaiselle kahdelta kuukaudelta tammikuun 14 p:stä lukien 2,400 markkaa [1]);

lihantarkastamon johtajan O. Lindströmin sijaiselle tammikuun 18 p:n ja maaliskuun 8 p:n väliseltä ajalta 6,800 markkaa [2]);

lihantarkastamon tarkastuseläinlääkärin H. Tallgrenin sijaiselle heinäkuulta 4,000 markkaa [3]);

lihantarkastamon leimaajan B. Wulffin sijaiselle kahdelta kuukaudelta helmikuun 2 p:stä lukien 2,700 markkaa [4]);

kunnallisen ammattientarkastajan I. Schreckin sijaiselle elokuun 6 ja 27 p:n väliseltä ajalta 1,800 markkaa [5]);

kunnallisen hammaspoliklinikan kirjanpitäjättären S. Tawaststjernan sijaiselle kahdelta kuukaudelta marraskuun 1 p:stä lukien 3,400 markkaa [6]);

köyhäinhoitolautakunnan kanslianhoitajan H. von Creutleinin sijaiselle heinäkuulta 1,800 markkaa [7]);

köyhäinhoitolautakunnan kanslianhoitajan L. Koiviston sijaisille maaliskuulta 1,800 markkaa [8]);

köyhäinhoitolautakunnan apulaiskanslianhoitajan E. Mellbergin sijaisille viideltä viikolta helmikuun 17 p:stä lukien 2,000 markkaa [9]);

köyhäinhoitolautakunnan kodissakävijän L. Winterin sijaiselle 3 viikolta lukien joulukuun 28 p:stä 1927, 2 viikolta lukien tammikuun 18 p:stä, yhdeltä kuukaudelta lukien huhtikuun 17 p:stä sekä heinäkuulta yhteensä 3,900 markkaa [10]);

köyhäinhoitolautakunnan kodissakävijän S. Amirchanjanzin sijaiselle kolmelta viikolta huhtikuun 2 p:stä lukien 900 markkaa [11]);

köyhäinhoitolautakunnan kodissakävijän L. Nymanin sijaiselle elokuulta 1,200 markkaa [12]);

köyhäinhoitolautakunnan kodissakävijän E. Eklundin sijaiselle kahdelta kuukaudelta elokuun 27 p:stä lukien 2,400 markkaa [13]);

köyhäinhoitolautakunnan kirjuriapulaisen H. Sprangerin sijaiselle tammi- ja helmikuulta 2,650 markkaa [14]);

köyhäinhoitolautakunnan diakonissan O. Lyytikäisen sijaiselle kahdelta kuukaudelta tammikuun 7 p:stä lukien 1,800 markkaa [15]);

köyhäinhoitolautakunnan siivoojattaren O. Oksan sijaiselle elokuulta 900 markkaa [16]);

köyhäinhoidon kassa- ja tiliviraston kamreerin F. Rosendahlin sijaiselle yhdeltä kuukaudelta kesäkuun 15 p:stä lukien 4,400 markkaa [17]);

köyhäinhoidon kassa- ja tiliviraston vahtimestarin A. Nymanin sijaiselle kolmelta kuukaudelta toukokuun 3 p:stä lukien sekä lisäksi yhdeltä kuukaudelta syyskuun 1 p:stä lukien yhteensä 4,000 markkaa [18]);

kunnalliskodin konttoriapulaisen I. Jokisen sijaiselle toukokuun 15 p:n ja kesäkuun 1 p:n väliseltä ajalta 750 markkaa [19]);

---

[1]) Rkmrin jstn pöytäk. 25 p. tammik. 2,677 §. — [2]) S:n 1 p. helmik. 2,764 § ja 29 p. helmik. 3,035 §. — [3]) S:n 10 p. heinäk. 4,544 §. — [4]) S:n 15 p. helmik. 2,908 § ja 14 p. maalisk. 3,168 §. — [5]) S:n 7 p. elok. 4,706 §. — [6]) S:n 21 p. marrask. 6,052 §. — [7]) S:n 10 p. heinäk. 4,551 §. — [8]) S:n 14 p. maalisk. 3,171 § ja 11 p. huhtik. 3,403 §. — [9]) S:n 14 p. maalisk. 3,172 § ja 11 p. huhtik. 3,404 §. — [10]) S:n 11 p. tammik. 2,537 §, 15 p. helmik. 2,906 §, 9 p. toukok. 3,764 § ja 10 p. heinäk. 4,547 §. — [11]) S:n 9 p. toukok. 3,763 §. — [12]) S:n 14 p. elok. 4,756 §. — [13]) S:n 12 p. syysk. 4,984 §. — [14]) S:n 4 p. tammik. 2,511 § ja 15 p. helmik. 2,905 §. — [15]) S:n 15 p. helmik. 2,907 §. — [16]) S:n 14 p. elok. 4,754 §. — [17]) S:n 12 p. kesäk. 4,143 §. — [18]) S:n 23 p. toukok. 3,912 §, 12 p. kesäk. 4,142 § ja 14 p. elok. 4,755 §. — [19]) S:n 12 p. kesäk. 4,144 §.

kunnalliskodin osastonhoitajattaren E. Nordinin sijaiselle toukokuulta 883 markkaa [1]);

lastensuojelulautakunnan toimitusjohtajan R. Liukkosen sijaiselle joulukuun 4 p:stä 1927 vuoden loppuun 1,000 markkaa sekä kesäkuun 6 p:stä heinäkuun 6 p:ään 1,400 markkaa [2]);

lastensuojelulautakunnan naisopastajan I. Glansenstjernan sijaiselle kesäkuun 15 p:n ja elokuun 1 p:n väliseltä ajalta 2,700 markkaa [3]);

lastensuojelulautakunnan lääkärin R. Granholmin sijaiselle 2 viikolta marraskuun 13 p:stä lukien 1,000 markkaa [4]);

lastensuojelulautakunnan lääkärin E. O. Lindénin sijaiselle kesäkuun 16 p:n ja heinäkuun 3 p:n väliseltä ajalta 1,000 markkaa [5]);

lastensuojelulautakunnan vahtimestarin H. Niemuran sijaiselle syyskuun 1 ja 21 p:n väliseltä ajalta 900 markkaa [6]);

Kullatorpan lastenkodin lastenhoitajattaren L. Lindebergin sijaisille kolmelta kuukaudelta tammikuun 1 p:stä lukien 1,930 markkaa [7]);

Kullatorpan lastenkodin lastenhoitajattaren A. Nordlingin sijaiselle 14 päivältä lokakuun 4 p:stä lukien 425 markkaa, mistä määrästä oli vähennettävä 245 markkaa nautittujen luontoisetujen korvaukseksi [8]);

Kullatorpan lastenkodin keittäjättären H. Jakolan sijaiselle 2 viikolta joulukuun 10 p:stä lukien 450 markkaa, mistä määrästä 245 markkaa oli vähennettävä nautittujen luontoisetujen korvaukseksi [9]);

Bengtsårin koulukodin hoitajattaren S. Saarisen sijaiselle joulukuun 29 p:stä 1927 maaliskuun 1 p:ään 1928 1,982 markkaa [10]);

Ryttylän koulukodin emännöitsijän H. Lipposen sijaiselle toukokuun 4 ja 31 p:n väliseltä ajalta 700 markkaa [11]);

Ryttylän koulukodin hoitajattaren T. Pastellin sijaiselle tammikuun 30 p:stä maaliskuun 12 p:ään 1,000 markkaa [12]);

Ryttylän koulukodin hoitajattaren M. Aflechtin sijaiselle yhdeltä kuukaudelta lokakuun 19 p:stä lukien 1,200 markkaa, mistä määrästä 200 markkaa oli vähennettävä nautittujen luontoisetujen korvaukseksi [13]);

Toivolan koulukodin emännöitsijän L. Kuittisen sijaiselle kahdelta kuukaudelta heinäkuun 16 p:stä lukien 1,680 markkaa [14]);

ammattioppilaskodin hoitajattaren A. Tavion sijaiselle helmikuun 20 p:stä maaliskuun 5 p:ään 600 markkaa [15]);

valmistavan tyttöjen ammattikoulun opettajattaren E. Coléruksen sijaiselle huhtikuun 13 p:stä toukokuun 31 p:ään 2,772: 80 markkaa [16]);

valmistavan tyttöjen ammattikoulun opettajattaren A. Pulkkisen sijaiselle lokakuun 20 p:stä joulukuun 1 p:ään 2,600 markkaa [17]);

kaupunginkirjaston amanuenssin K. Nybergin sijaiselle tammikuun 7 ja 14 p:n väliseltä ajalta 320 markkaa [18]);

kaupunginkirjaston amanuenssin F. Ruusuvuoren sijaiselle tammikuun 21 p:stä maaliskuun 7 p:ään ja marraskuun 19 p:stä 26 p:ään yhteensä 2,560 markkaa [19]);

---

[1]) Rkmrin jstn pöytäk. 23 p. toukok. 3,911 §. — [2]) S:n 4 p. tammik. 2,514 § ja 5 p. kesäk. 4,029 §. — [3]) S:n 10 p. heinäk. 4,546 §. — [4]) S:n 21 p. marrask. 6,054 §. — [5]) S:n 31 p. heinäk. 4,677 §. — [6]) S:n 19 p. syysk. 5,243 §. — [7]) S:n 18 p. tammik. 2,663 § ja 22 p. helmik. 2,984 § sekä rkmrin pöytäk. 13 p. maalisk. 415 §. — [8]) Rkmrin jstn pöytäk. 17 p. lokak. 5,557 §. — [9]) S:n 28 p. jouluk. 6,554 §. — [10]) S:n 18 p. tammik. 2,665 § ja 22 p. helmik. 2,983 §. — [11]) S:n 26 p. kesäk. 4,313 §. — [12]) S:n 22 p. helmik. 2,981 §. — [13]) S:n 31 p. lokak. 5,756 §. — [14]) S:n 31 p. heinäk. 4,678 §. — [15]) S:n 22 p. helmik. 2,982 §. — [16]) S:n 2 p. toukok. 3,679 §. — [17]) S:n 21 p. marrask. 6,053 §. — [18]) S:n 25 p. tammik. 2,687 §. — [19]) S:n 14 p. maalisk. 3,176 § ja 5 p. jouluk. 6,368 §.

kaupunginkirjaston amanuenssin I. Tamlanderin sijaiselle maaliskuun 17 p:stä huhtikuun 10 p:ään 530 markkaa [1]);

kaupunginkirjaston amanuenssin E. Laurellin sijaiselle maaliskuun 11 p:stä toukokuun 10 p:ään 1,650 markkaa [2]);

kaupunginkirjaston amanuenssin A. Hertzin sijaiselle kahdelta kuukaudelta maaliskuun 24 p:stä lukien 2,490 markkaa [2]);

kaupunginkirjaston amanuenssin S. Flinckin sijaisille kahdelta kuukaudelta huhtikuun 1 p:stä lukien 2,700 markkaa sekä edelleen kahdelta kuukaudelta syyskuun 1 p:stä lukien 2,880 markkaa [3]);

kaupunginkirjaston amanuenssin K. Färlingin sijaiselle toukokuun 9:nnestä 31 p:ään sekä edelleen heinäkuulta yhteensä 1,040 markkaa [4]);

kaupunginkirjaston amanuenssin E. Kytömaan sijaiselle elokuun 31 p:stä syyskuun 16 p:ään 700 markkaa [5]);

kaupunginkirjaston vahtimestarin A. Lindgrenin sijaiselle yhdeltä kuukaudelta kesäkuun 28 p:stä lukien 1,080 markkaa [6]);

rakennuskonttorin siivoojattaren E. Järvisen sijaiselle kahdelta kuukaudelta maaliskuun 2 p:stä lukien 950 markkaa [7]);

puhtaanapitolaitoksen konttoriapulaisen K. Sundbergin sijaiselle elokuun 13 p:n ja lokakuun 10 p:n väliseltä ajalta 2,400 markkaa [8]);

puhtaanapitolaitoksen varastonhoitajan O. Aarron sijaiselle kahdelta kuukaudelta maaliskuun 12 p:stä lukien sekä edelleen marraskuulta yhteensä 7,000 markkaa [9]);

puhtaanapitolaitoksen kirjurin E. Michailoffin sijaiselle kahdelta kuukaudelta lokakuun 14 p:stä lukien 2,400 markkaa [10]);

kaupungintalon yövartijan F. A. Nybergin sijaiselle kahdelta kuukaudelta tammikuun 9 p:stä lukien 2,460: 35 markkaa [11]); sekä

raatihuoneen siivoojattaren I. Lindströmin sijaiselle lokakuun 29 p:n ja joulukuun 16 p:n väliseltä ajalta 825 markkaa [12]).

Luvussa Sähkölaitos olevista käyttövaroistaan kamari sitäpaitsi myönsi [13]) 2,677: 50 markkaa kamreeri G. Weckmanin sijaisen palkkaamiseksi siksi 1 ½ kuukauden ajaksi, jona hän nautti virkavapautta sairauden takia.

Kulosaaren sillan sillanvartijan L. Abrahamssonin sijaiselle oli marraskuun 22 p:n ja joulukuun 22 p:n väliseltä ajalta maksettava [14]) 1,700 markan palkkio, joka oli suoritettava kannetuista siltamaksuista kertyvistä varoista.

Palkkionkorotus. Rahatoimikamarin vahtimestarinapulaisen E. Niemuran palkkiota kamarin autojen kuljetuksesta korotettiin [15]) 100 markkaa kuukaudessa, mikä lisämeno oli suoritettava automäärärahasta.

Puhtaanapitohallituksen sihteerin palkkio korotettiin [16]) 742 markasta 1,000 markkaan kuukaudessa lukien tammikuun 1 p:stä 1929.

Palkkioita eri tehtävistä. Seuraaville viranhaltijoille, jotka yliaikana olivat avustaneet kaupungin vuoden 1929 talousarvion laadinnassa, myönnettiin [17]) palkkioita seuraavat määrät: notaari G. Brotherukselle 5,500 mark-

---

[1]) Rkmrin jstn pöytäk. 25 p. huhtik. 3,546 a §. — [2]) S:n 23 p. huhtik. 3,922 §. — [3]) S:n 23 p. toukok. 3,922 § ja 31 p. lokak. 5,755 §. — [4]) S:n 30 p. toukok. 3,986 § ja 7 p. elok. 4,705 §. — [5]) S:n 26 p. syysk. 5,288 §. — [6]) S:n 7 p. elok. 4,705 §. — [7]) S:n 21 p. maalisk. 3,258 § ja 18 p. huhtik. 3,461 §. — [8]) S:n 10 p. lokak. 5,411 §. — [9]) S:n 21 p. maalisk. 3,257 § ja 28 p. marrask. 6,145 §. — [10]) S:n 24 p. lokak. 5,667 §. — [11]) S:n 22 p. helmik. 2,985 §. — [12]) S:n 19 p. jouluk. 6,513 §. — [13]) Rkmrin pöytäk. 8 p. toukok. 811 § ja rkmrin jstn pöytäk. 26 p. syysk. 5,338 §. — [14]) Rkmrin jstn pöytäk. 28 p. marrask. 6,138 §. — [15]) Rkmrin pöytäk. 17 p. tammik. 81 §. — [16]) S:n 10 p. syysk. 1,460 §. — [17]) S:n 30 p. marrask. 2,112 §.

kaa, rahatoimikonttorin kirjanpito-osaston päällikölle E. Jernströmille 4,500 markkaa ja sihteeri A. Danielsonille 6,000 markkaa; nämä palkkiomäärät oli maksettava kamarin ylimääräisten apulaisten määrärahasta, josta niinikään myönnettiin [1]) neiti A. Happoselle avustuksesta puheena olevassa työssä 750 markan palkkio.

Notaari G. Brotherukselle myönnettiin [2]) 2,000 markan palkkio rahatoimikamarin saksalaisen ja englantilaisen kirjeenvaihdon hoidosta vuonna 1927. Rahamäärä oli maksettava kamarin mainitun vuoden käyttövaroista.

Rahatomikonttorin vahtimestarille J. H. Nymanille, jolle oli uskottu konttorin uuden auton kuljettaminen, myönnettiin [3]) tästä tehtävästä heinäkuun 1 p:stä lukien 400 markan kuukausipalkkio, jota kuitenkaan ei maksettaisi talvikuukausilta, koska ainoastaan toinen konttorin autoista silloin oli käytännössä.

Käyttövaroistaan kamari määräsi [4]) vahtimestareille R. Ahlholmille ja H. Holmbergille maksettavaksi yhteensä 400 markkaa palkkioksi ylityöstä.

Kaupungin kaduilla yönaikaan tapahtuvan makkarakaupan valvojille päätettiin [5]) suorittaa palkkiota 10 markkaa kutakin tarkastettua vaunua kohden yössä. Tämän päätöksen kuluvana vuonna aiheuttamat kustannukset, 1,020 markkaa, oli suoritettava kamarin käyttövaroista.

Kalastuksenkaitsija G. A. Liljebergille myönnettiin [6]) samoista varoista 850 markan palkkio korvaukseksi kaupungin jäänottopaikkain valvonnasta.

Rahatoimikamari vahvisti [7]) merenkulunkatsastusmiehille vuonna 1929 suoritettavien palkkioiden määrät.

Talonisännöitsijä K. Gustavsonille, joka vuodesta 1922 oli palkkiota saamatta hoitanut Kotkankadun talon n:ot 14—16 isännöitsijäntointa, myönnettiin [8]) 800 markan korvaus kuukaudelta lukien heinäkuun 1 p:stä 1928 vuoden loppuun. Kuluvan vuoden lisäkustannuksesta oli 2,100 markkaa maksettava vuoden talousarviossa olevasta isännöitsijäpalkkioiden määrärahasta ja 2,700 markkaa kamarin käyttövaroista.

Talonisännöitsijä oikeutettiin [9]) lokakuun 1 p:stä vuoden loppuun maksamaan Hietaniemenkadun talon n:o 4 lämmittäjälle 450 markkaa kuukaudessa korvaukseksi portaiden ja hissien siivouksesta.

Herra J. E. Andersinille määrättiin [10]), kaupungin vakuutuksia koskevan yhdistelmän laatimisesta maksettavaksi 1,416 markkaa.

Käyttövaroistaan rahatoimikamari myönsi [11]) Helsingin kalakauppiasyhdistykselle 300 markan palkkion siitä että yhdistys loka—joulukuussa noteerasi Helsingissä kaupan pidettyjen kalain määrän sekä niistä saadut hinnat.

Terveydenhoitolautakunta sai [12]) kamarin käyttövaroista 728: 73 markkaa jaettavaksi erinäisten lautakunnan viranhaltijain kesken, joiden oli täytynyt olla työssä itsenäisyydenpäivänä.

Kamarin jäsenille Estlanderille ja Halmeelle maksettiin [13]) edelliselle 130 ja jälkimmäiselle 100 markkaa kamarin käyttövaroista palkkioksi Korkeasaareen hankittujen suurehkojen varastojen katselmuksen ja inventoimisen toimittamisesta.

[1]) Rkmrin pöytäk. 21 p. jouluk. 2,276 §. — [2]) S:n 10 p. tammik. 22 §. — [3]) S:n 17 p. heinäk. 1,239 § ja 30 p. lokak. 1,799 §. — [4]) Rkmrin jstn pöytäk. 2 p. toukok. 3,677 §. — [5]) Rkmrin pöytäk. 9 p. marrask. 1,902 §. — [6]) Rkmrin jstn pöytäk. 14 p. maalisk. 3,178 §. — [7]) Rkmrin pöytäk. 10 p. heinäk. 1,209 §. — [8]) S:n 4 p. syysk. 1,421 §. — [9]) Rkmrin jstn pöytäk. 3 p. lokak. 5,339 §. — [10]) S:n 21 p. maalisk. 3,244 §. — [11]) S:n 16 p. lokak. 1,712 §. — [12]) Rkmrin pöytäk. 17 p. tammik. 92 §; vrt. v:n 1927 kert. s. 225. — [13]) Rkmrin jstn pöytäk. 19 p. tammik. 2,675 §.

Rakennuskonttorin rakennusmestareille V. Hedmanille ja E. Hanssonille myönnettiin [1]) kamarin käyttövaroista 2,000 markan palkkio kaikkien kaupungin kansanpuistoissa vuosina 1926—28 suoritettujen korjaus- ja uudisrakennustöiden tarkastuksen toimittamisesta.

Niille henkilöille, jotka olivat suorittaneet kolmivuotiskatselmuksia kaupungin vuokra-alueilla, määrättiin [2]) kamarin käyttövaroista maksettavaksi 5,540 markkaa.

Kamarin käyttövaroista myönnettiin [3]) asuntotarkastaja K. Wasastjernalle 601 markan palkkio Ryttylän koulukodin keittiörakennuksen tarkastuksen toimittamisesta.

Filosofianmaisteri E. Waroselle myönnettiin [4]) 13,000 markkaa palkkioksi kaupungin viranhaltijain palvelusehtosäännön muutoksia koskevain mietintöjen sekä uuden virkasääntöehdotuksen laatimisesta sekä palkkakysymysten esittelystä rahatoimikamarissa ja palkkakomiteassa.

Köyhäinhoitolautakunnan jäsenelle H. Moisiolle myönnettiin [5]) 750 markan palkkio osanotosta viiteentoista Helsingin ammatillisen keskusneuvoston asettaman työttömyyskomitean kokoukseen.

Kaupunginkamreeri P. J. Björkille, joka kamarin toimenannosta [6]) oli tarkastanut Pallokenttä osakeyhtiön tilit, myönnettiin [7]) tästä palkkioksi 750 markkaa.

Herroille I. Lindforsille, G. Idströmille ja G. Estlanderille määrättiin [8]) maksettavaksi 350 markkaa kullekin sen neuvottelutoimikunnan jäsenyydestä, joka oli käsitellyt kysymystä erinäisten Kulosaaren kiinteistöjen sekä osakeyhtiön Brändö spårvägsaktiebolag omaisuuden lunastamisesta.

Kamarin ylimääräisten apulaisten määrärahasta maksettiin [9]) jäsen Estlanderille 6,500 markkaa palkkioksi kahdesta mietinnöstä, joista toinen koski Kulosaaren tilan ostamista ja toinen paikan luovuttamista lentosatamalle Kellosaaresta.

Professori O. Talaalle myönnettiin [10]) kamarin käyttövaroista 2,500 markkaa palkkioksi lausunnosta, joka koski kaupungin ja Aktiebolaget M. G. Stenius osakeyhtiön välistä oikeudenkäyntiä Leppäsuon alueen omistusoikeudesta.

Sotavahingonkorvausasioita koskevasta selvityksestä kamari suoritti [11]) käyttövaroistaan 1,670 markkaa.

Kauppaneuvos I. Lindforsille myönnettiin [12]) kamarin käyttövaroista 5,000 markan palkkio osanotosta kaupungin ja valtion välistä suurta tilusvaihtoa koskeviin neuvotteluihin.

Laamanni J. Ugglalle myönnettiin [13]) 7,500 markan suuruinen palkkio hänen kamarin anomuksesta laatimastaan tonttikysymyksiä käsittelevästä selvityksestä.

Jäsen Estlanderille määrättiin [14]) kamarin käyttövaroista maksettavaksi 400 markkaa palkkioksi kamarin edustamisesta kahdeksassa maatalouslautakunnan kokouksessa.

Jäsen Estlanderille ja kaupungininsinööri E. Molanderille myönnettiin [15]) kummallekin 250 markan palkkio osanotosta viiteen kaupungin kiinteistöhallinnon uudistuskysymystä valmistelevan komitean kokoukseen.

[1]) Rkmrin pöytäk. 6 p. marrask. 1,863 §. — [2]) Rkmrin jstn pöytäk. 7 p. marrask. 5,846 §. — [3]) S:n 14 p. marrask. 5,924 §. — [4]) S:n 23 p. toukok. 3,943 §. — [5]) S:n 5 p. syysk. 4,913 §. — [6]) Rkmrin pöytäk. 18 p. toukok. 909 §. — [7]) Rkmrin jstn pöytäk. 5 p. jouluk. 6,373 §. — [8]) S:n 21 p. maalisk. 3,239 §. — [9]) S:n 9 p. toukok. 3,748 §. — [10]) S:n 18 p. huhtik. 3,453 §. — [11]) S:n 9 p. toukok. 3,778 §. — [12]) Rkmrin pöytäk. 21 p. jouluk. 2,291 §. — [13]) S:n 27 p. huhtik. 728 §. — [14]) Rkmrin jstn pöytäk. 18 p. tammik. 2,587 §. — [15]) S:n 31 p. lokak. 5,709 §.

Nikkilän sairaalan ent. johtajalle E. J. Horellille myönnettiin [1]) 5,000 markan palkkio sen komitean sihteerintoimesta, joka oli antanut mietinnön mainitun sairaalan laajentamiskysymyksestä.

Kaupungin ja valtion yhteisen sairaalakomitean jäsenille määrättiin [2]) maksettavaksi yhteensä 1,350 markkaa.

Kamarin jäsenille Halmeelle ja Leopoldille myönnettiin [3]) kummallekin 100 markan palkkio Toukolan kansakoulun lisärakennuskysymystä selvittelevän komitean jäsenyydestä.

Jäsen Kaupille myönnettiin [4]) 350 markkaa palkkioksi osanotosta Etelä-Suomen voimaosakeyhtiön osakkeiden ostokysymystä valmistelemaan asetetun komitean työhön.

Uuden rakennusjärjestyksen ehdotusta laatimaan asetetun komitean jäsenille myönnettiin [5]) palkkioiksi yhteensä 24,529 markkaa.

Eläinraatojen polttamista koskevaa kysymystä valmistelemaan asetetun komitean jäsenille maksettiin [6]) yhteensä 1,050 markkaa.

Tilapäisten apulaisten ja asiantuntijain lausuntojen määrärahasta rahatoimikamari myönsi [7]) insinööri H. Malmille 6,800 markkaa palkkioksi niistä selvityksistä ja laskelmista, joita hän kamarin toimenannosta oli laatinut sen johdosta, että Etelä-Suomen voimaosakeyhtiön osake-enemmistö oli tarjottu kaupungin lunastettavaksi. Samasta määrärahasta myönnettiin [8]) 20,000 markkaa insinööri H. Backmanille hänen antamastaan Etelä-Suomen voimaosakeyhtiön koskien rakennuttamista koskevasta asiantuntijalausunnosta ja 2,000 markkaa insinööri A. Lindforsille Merikoskeen rakennettavan voimalaitoksen kustannuslaskelmain laatimisesta.

Tilapäisten apulaisten ja asiantuntijain lausuntojen määrärahasta osoitettiin [9]) rakennusmestareille R. Villbergille ja O. Holvikivelle 1,200 markkaa palkkioksi talojen ja tonttien arvioimisesta.

Kesälomaoikeus. Ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunta lausui käsityksenään, että kaupunginvaltuuston kesäkuun 15 p:nä 1927 tekemää kesälomia koskevaa päätöstä [10]) oli sovellettava kahteen mainittujen koulujen tyttöjen jatkoluokkain palveluksessa olevaan pesijättäreen sekä että näillä kesäkuun 1 p:nä 1922 annetun työsopimuslain nojalla oli oikeus anoa korvausta kesälomaedusta, jota vaille he aikaisempina vuosina olivat jääneet. Rahatoimikamari päätti [11]) hyväksyä sen periaatteen, että puheena olevilla viranhaltijoilla oli oikeus saada palkkansa heille kuuluvaa kesälomaa vastaavalta ajalta, jolloin päiväpalkka oli laskettava siten, että pesijättärien vuositulot jaettiin koulun työpäivien luvulla. Päätöksen tuli vaikuttaa taannehtivasti ja toisen pesijättären, S. Wahlroosin, siten saada korvaus kesälomasta, jota vaille hän oli jäänyt vuosina 1924—1927 ja toisen L. Nordqvistin, sama etu vuosilta 1926—27.

Kotkankadun talossa n:o 5 olevan tuberkulootisten miesten kodin ent. palvelijatar L. Pehkonen, joka oli hoitanut mainittua tointa tammikuun 1 p:stä 1925 maaliskuun 15 p:ään 1928, jolloin hän sai siitä eron, ja joka viimeksi oli saanut säädetyn kesäloman kesällä 1927, anoi korvausta siitä kesälomasta, jonka hän työehtolain mukaisesti oli oikeutettu saamaan vuonna 1928, ja

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 13 p. maalisk. 425 §. — [2]) Rkmrin jstn pöytäk. 17 p. lokak. 5,551 §. — [3]) S:n 12 p. kesäk. 4,126 §. — [4]) S:n 3 p. lokak. 5,320 §. — [5]) S:n 24 p. heinäk. 4,614 §. — [6]) S:n 21 p. marrask. 6,009 §. — [7]) S:n 19 p. kesäk. 4,261 §. — — [8]) S:n 5 p. syysk. 4,874 § ja 19 p. syysk. 5,125 §. — [9]) S:n 19 p. syysk. 5.144 §. — [10]) Ks. v:n 1927 kert. s. 71. — [11]) Rkmrin pöytäk. 10 p. tammik. 39 §.

rahatoimikamari päätti [1]) hänen anomukseensa myöntyen myöntää hänelle hyvitystä 136 markkaa, mikä vastasi neljän työpäivän palkkaa. Meno oli suoritettava talousarvion määrärahasta Sijaispalkkiot muun syyn kuin sairauden takia.

Kaupungin työntekijäin tapaturmavakuutukset. Rahatoimikamari päätti [2]), että kaupungin työntekijät vuonna 1929 jatkuvasti pidettäisiin tapaturmavakuutettuina Keskinäisessä vakuutuslaitos Sammossa, mutta että sen kanssa tehty sopimus säädetyn ajan kuluessa sanottaisiin irti lakkaavaksi mainitun vuoden joulukuun 31 p:nä sekä että sopimuksen ehdot otettaisiin harkittaviksi ja muille vakuutuslaitoksille suotaisiin tilaisuus tarjousten tekemiseen.

Kaupungin työntekijöille vahvistetut korkeimmat palkat. Kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotuksesta rahatoimikamari päätti [3]), että mainituissa töissä olevien työntekijäin korkein palkka sai olla vahvistettua [4]) alipalkkaa 10 % suurempi.

Samaten kamari määräsi [5]), että puhtaanapitolaitoksen ja kaupungin teknillisten laitosten työntekijäin palkkain tuli olla mainittujen laitosten minimipalkkoja 10 % suuremmat, jälkimmäisille kuitenkin poikkeustapauksissa 20 % suuremmat, sellaisin poikkeuksin, ettei viimeksi mainittua korotusta ollut myönnettävä töissä, joiden laatuisia suoritettiin muissakin laitoksissa.

Työpalkat. Kaupungin teknillisten laitosten hallitus oikeutettiin [6]) korottamaan sähkölaitoksen sähkötyöntekijäin voimassa olevia maksimipalkkoja 15 % kaikissa ryhmissä lukuunottamatta ensimmäisen vuoden oppilaita, joiden palkkoja oli korotettava 25 %.

Vahingonkorvauksen myöntäminen tapaturman aiheuttaman ruumiinvamman johdosta. Lihantarkastamon kaitsija H. Sjöblom anoi saada itse pitää ne 2,458 markkaa, jotka Keskinäinen vakuutuslaitos Sampo oli hänelle maksanut vahingonkorvaukseksi tapaturman aiheuttamasta ruumiinvammasta ja joita hänellä ei ollut oikeutta pitää ilman kamarin myöntämää lupaa, koska hän oli saanut koko palkkansa siltä ajalta, jonka hän oli ollut sairaana tapaturman johdosta. Rahatoimikamari oikeutti [7]) kaitsija Sjöblomin pitämään 1,821 markkaa korvaukseksi hänen tapaturmassa turmeltuneista vaatteistaan, mutta määräsi samalla, että vahingonkorvauksen ylijäämä samoinkuin mahdollisesti suoritettava lisäkorvaus oli maksettava kaupunginkassaan.

Suomenkielisten kansakoulujen siivoojattarelle A. Kiviselle, joka oli erään tapaturman johdosta saanut ruumiinvamman ollessaan työssä Töölönkadun kansakoulutalossa, myönnettiin [8]) kamarin käyttövaroista sairasavustukseksi 1,100 markkaa, mikä vastasi hänen kahden kuukauden palkkaansa, siitä vähennettynä se 394: 30 markan määrä, jonka Keskinäinen vakuutuslaitos Sampo oli hänelle korvaukseksi suorittanut.

Rahatoimikamarin kehoitettua vakuutusneuvostoa vahvistamaan sen ruumiinvamman johdosta myönnettävän vahingonkorvauksen suuruuden, joka oli maksettava työntekijöille, jotka ennen vuotta 1918 olivat kaupungin töissä joutuneet tapaturman uhriksi, ja sen jälkeen kehoitettua [9]) asianomaisia vahingoittuneita alistumaan uuteen lääkärintarkastukseen, vakuutusneuvosto oli huhtikuun 4:ntenä päivätyssä kirjeessä ilmoittanut, että vahingonkorvausten, mikäli ne järjestettiin ennen vuotta 1918 voimassa olleen, joulukuun 5 p:nä 1895 annetun, työnantajan vastuuta työntekijää kohtaavasta ruu-

[1]) Rkmrin jstn pöytäk. 18 p. huhtik. 3,477 §. — [2]) Rkmrin pöytäk. 4 p. jouluk. 2,174 §. — [3]) S:n 17 p. tammik. 76 §. — [4]) Ks. v:n 1927 kert. s. 73. — [5]) Rkmrin pöytäk. 17 p. tammik. 77 § ja 31 p. tammik. 152 §. — [6]) S:n 18 p. jouluk. 2,250 §. — [7]) S:n 31 p. tammik. 161 §. — [8]) S:n 27 p. maalisk. 526 §. — [9]) Vrt. v:n 1927 kert. s. 226.

miinvammasta koskevan lain määräysten mukaisesti, tuli olla kirjelmään liitetyn luettelon mukaiset. Samalla vakuutusneuvosto huomautti, että kalliinajanlisäyksiä valtion varoista myönnetään ainoastaan henkilöille, joiden työkyvyttömyysprosentti oli vähintään 30 %.

Tämän johdosta rahatoimikamari päätti [1]), että alla mainittujen henkilöiden tuli saada seuraavassa mainitut vuosiavustukset:

	Yhteensä, Smk.	Valtion osuus siitä, Smk.
A. Aarnio	1,397: 80	1,225: —
T. N. Domander	1,079: 60	950: —
A. Jokinen	2,782: —	2,350: —
P. Leinonen	1,079: 60	950: —
J. A. Oksanen	1,737: 60	1,500: —
A. Salminen	1,397: 80	1,225: —
G. J. Sunell	1,737: 60	1,500: —
K. Koskinen	1,397: 80	1,225: —
E. J. Packalén	1,376: 20	1,225: —
Yhteensä	13,986: —	12,150: —

Sitäpaitsi rahatoimikamari päätti [1]) myöntää käyttövaroistaan K. Lempiselle ja P. Lempiselle kummallekin 45 markkaa heille eräästä lääkärintarkastuksesta aiheutuneiden kustannusten korvaukseksi. Rahatoimikonttorille annettiin tehtäväksi aikanaan tilata sosialiministeriöltä edellämainittu valtion osuus, 12,150 markkaa.

Erään Bengtsårin koulukodin hoidokin heittämä kivi oli osunut laitoksen työnjohtajan A. Holmströmin tyttäreen, joka oli loukkaantunut niin vaikeasti, että hänen täytyi saada lääkärin- ja sairaalahoitoa. Herra Holmströmille täten aiheutuneiden kustannusten peittämiseksi rahatoimikamari myönsi [2]) hänelle käyttövaroistaan 200 markkaa.

Korkeasaaren kaitsijan J. A. Löfmanin kuoltua tapaturmaisesti ja Keskinäisen vakuutuslaitos Sammon tiedusteltua, halusiko kaupunki saada vahingonkorvauksen maksetuksi hänen kuolinpesälleen, rahatoimikamari päätti [3]) vastata, ettei kamari katsonut siihen olevan syytä, koska tapaturma ei ollut sattunut Löfmanin ollessa virantoimituksessa, vaan hänen omassa kellarissaan.

Hätäaputyöt [4]). Helsingin sokeainyhdistykselle myönnettiin [5]) 19,500 markan suuruinen avustus harjansidontatöiden järjestämiseksi työttömille sokeille henkilöille. Tästä määrästä oli 9,500 markkaa otettava siitä 200,000 markan suuruisesta määrärahasta [6]), jonka sosialiministeriö oli antanut kaupungin käytettäväksi työttömyyden lieventämiseen, ja 10,000 markkaa kaupunginvaltuuston samaan tarkoitukseen myöntämästä [4]) 1,000,000 markan suuruisesta määrärahasta. Viimeksi mainitusta määrärahasta yhdistys myöhemmin sai [7]) vieläkin 6,550 markkaa työn järjestämiseksi talven kuluessa sokeille hoidokeilleen.

Kaupunginjohtaja Castrénin tehtyä selkoa työmarkkinoilla vallitsevasta tilanteesta rahatoimikamari päätti [8]) kehoittaa rakennuskonttoria jatkamaan vuoden 1927 lopulla käyntiin pantuja hätäaputöitä.

[1]) Rkmrin pöytäk. 19 p. kesäk. 1,066 §. — [2]) S:n 16 p. lokak. 1,722 §. — [3]) S:n 30 p. marrask. 2,119 §. — [4]) Ks. myös tätä kert. s. 80. — [5]) Rkmrin pöytäk. 17 p. tammik. 89 §. — [6]) Ks. tätä kert. s. 222. — [7]) Rkmrin pöytäk. 10 p. helmik. 230 §. — [8]) S:n 24 p. tammik. 115 §.

Edelleen kamari päätti [1]) kehoittaa kaupungin yleisten töiden hallitusta vallitsevan työttömyyden lieventämiseksi helmikuun 6 p:nä panettamaan käyntiin Tallberginkadun tasoittamisen ja käyttämään siihen 100,000 markkaa kaupungin hätäaputöitä varten myöntämästä määrärahasta sekä tekemään Aktiebolaget Julius Tallberg osakeyhtiön kanssa sellaisen sopimuksen, että kaupunki 100 markan korvauksesta m³:ltä suorittaisi louhimistöitä yhtiön mainitun kadun varrella omistamalla tehdastontilla, mikä työ niinikään suoritettaisiin hätäaputyönä.

Sitäpaitsi kehoitettiin [2]) rakennuskonttoria toistaiseksi pitämään 35 työtöntä henkilöä Sörnäisten lautatarhan tasoitus- ja täyttötöissä.

Sittemmin rahatoimikamari päätti [3]), että kaupungin hätäaputyöt lopetettaisiin huhtikuun 15 p:nä, koska työn tarjonta yksityisten työnantajain taholta oli lisääntynyt.

Rakennuskonttori valtuutettiin [4]) ilman työnvälitystoimiston välitystä ottamaan hätäaputöihin töiden vähenemisen johdosta irtisanottuja konttorin satamaosaston työntekijöitä. Työttömien henkilöiden, jotka eivät olleet olleet kaupungin vakinaisissa töissä, täytyi sensijaan hätäaputyötä saadakseen kääntyä työnvälitystoimiston puoleen.

Avustuksia työttömyyden vastustamiseksi. Helsingin ammatillisen keskusneuvoston työttömyysjaostolle myönnettiin [5]) kamarin käyttövaroista 600 markan kuukausimääräraha joulukuun 1 p:stä 1928 toukokuun 1 p:ään 1929 avustukseksi sen kanslian vuokran suorittamiseen sekä samoista varoista sen yleisiä kuluja varten 2,500 markkaa, minkä määrän sai nostaa ainoastaan menotodisteilla varustettua laskua vastaan.

Naisten työtuvat. Naisten työtupain johtokuntaa kehoitettiin [6]) helmikuun 10 p:nä panettamaan käyntiin työttömille naisille suunnitellut ammattikurssit johtokunnan sopivaksi harkitsemassa laajuudessa.

Kaupunkilähetyksen työtuvat. Kaupunkilähetykselle myönnettiin [7]) sen aikaisemmin saaman 80,000 markan määrän lisäksi hätäaputöiden järjestämiseksi 18,356 markkaa sosialiministeriön työttömyyden vastustamiseksi myöntämästä avustuksesta.

Niistä varoista, jotka sosialiministeriö oli myöntänyt kaupungille käytettäväksi naisten työttömyyden lieventämiseen, rahatoimikamari myönsi [8]) kaupunkilähetykselle 32,000 markan määrärahan työn järjestämiseksi 50 vanhalle naiselle yhdistyksen työtuvassa lokakuun 1 p:stä vuoden loppuun, kuitenkin edellyttäen, että valtio myönsi samaan tarkoitukseen yhtä suuren määrän.

Myönnetyt eläkkeet. Rahatoimikamari myönsi voimassa olevain eläkeohjesääntöjen määräysten mukaisesti seuraaville viranhaltijoille ja työntekijöille alla mainitun määräiset elinkautiset eläkkeet:

raastuvanoikeuden ent. kaupunginpalvelijalle A. A. Nybergille 1,231 markkaan korotetun määrän lukien kesäkuun 1 p:stä 1927 [9]);

ulosottoapulaiselle E. J. Wikströmille 1,884 markkaa elokuun 1 p:stä lukien [10]);

kaupunginvaltuuston kanslian kielenkääntäjälle K. V. Puuskalle 1,380 markkaa huhtikuun 1 p:stä lukien [11]);

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 31 p. tammik. 165 §. — [2]) S:n 16 p. maalisk. 473 §. — [3]) S:n 3 p. huhtik. 601 §. — [4]) S:n 10 p. jouluk. 2,192 §. — [5]) S:n 14 p. jouluk. 2,234 §. — [6]) S:n 31 p. tammik. 165 §. — [7]) S:n 17 p. tammik. 90 §; ks. v:n 1927 kert. s. 228. — [8]) Rkmrin pöytäk. 18 p. syysk. 1,532 §. — [9]) S:n 5 p. kesäk. 994 §; vrt. v:n 1927 kert. s. 229. — [10]) Rkmrin pöytäk. 10 p. heinäk. 1,211 § ja 7 p. elok. 1,314 §. — [11]) S:n 20 p. maalisk. 481 §.

rahatoimikonttorin kirjanpitäjälle K. F. Vikstedtille 1,985 markkaa, siitä vähennettynä hänelle tuleva valtion eläke, maaliskuun 1 p:stä lukien [1]);

satamakannantakonttorin vahtimestarille K. H. Karlssonille 1,203 markkaa huhtikuun 1 p:stä lukien [2]);

rakennustarkastuskonttorin kanslistille G. Wileniukselle 989 markkaa helmikuun 1 p:stä lukien [3]);

palolaitoksen tallimiehelle J. E. Aaltoselle 1,643 markkaa heinäkuun 1 p:stä lukien [4]);

terveyspoliisin kaitsijalle H. M. Laurellille 1,011 markkaa maaliskuun 1 p:stä lukien [5]);

tartuntatautisten asuntojen puhdistajattarelle E. K. Raatikaiselle 384 markkaa elokuun 1 p:stä lukien [6]);

terveydenhoitolautakunnan kanslia-apulaiselle A. Wilskmanille 1,268 markkaa marraskuun 1 p:stä lukien [7]);

terveyspoliisin desinfioitsijalle M. J. Kuhlbäckille 1,105 markkaa lukien tammikuun 1 p:stä 1929 [8]);

desinfioimismajalan kylvettäjättärelle E. Sköldille 317 markkaa joulukuun 1 p:stä lukien [9]);

Marian sairaalan alihoitajattarelle A. Saarenheimolle 1,203 markkaa kesäkuun 1 p:stä lukien [10]);

Marian sairaalan yövartijalle A. Ekströmille 605 markkaa heinäkuun 1 p:stä lukien [11]);

Kivelän sairaalan osastonhoitajattarelle H. G. Lyralle 1,425 markkaa kesäkuun 1 p:stä lukien [12]);

kulkutautisairaalan palvelijattarelle H. V. Peltoselle 318 markkaa marraskuun 1 p:stä lukien [13]);

Nikkilän sairaalan perhehoitajalle A. Stenmanille 1,311 markkaa kesäkuun 1 p:stä lukien [14]);

köyhäinhoidon kanslianhoitajalle H. von Creutleinille 1,616 markkaa elokuun 1 p:stä lukien [15]);

kunnalliskodin emännöitsijälle E. Bobergille 936 markkaa lukien tammikuun 1 p:stä 1929 [16]);

Ryttylän tilan rengille V. Koskiselle 613 markkaa syyskuun 1 p:stä lukien [17]);

suomenkielisten kansakoulujen opettajattarelle A. L. Sarlinille 1,643 markkaa, siitä vähennettynä hänelle tuleva valtion eläke, lukien marraskuun 1 p:stä 1927 [18]);

suomenkielisten kansakoulujen opettajalle S. Peltolalle 1,935 markkaa, siitä vähennettynä hänelle tuleva valtion eläke, syyskuun 1 p:stä lukien [19]);

suomenkielisten kansakoulujen opettajalle O. Kotilaiselle 1,935 markkaa, siitä vähennettynä hänelle tuleva valtion eläke, marraskuun 1 p:stä lukien [20]);

ruotsinkielisten kansakoulujen opettajattarelle A. Hallbergille [21]) 1,785 markkaa, siitä vähennettynä hänelle tuleva valtion eläke, elokuun 1 p:stä lukien [22]);

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 27 p. maalisk. 535 §. — [2]) S:n 6 p. maalisk. 380 §. — [3]) S:n 13 p. maalisk. 418 §. — [4]) S:n 10 p. heinäk. 1,212 §. — [5]) S:n 14 p. helmik. 242 §. — [6]) S:n 10 p. heinäk. 1,213 §. — [7]) S:n 2 p. lokak. 1,615 §. — [8]) S:n 4 p. jouluk. 2,156 §. — [9]) S:n 4 p. jouluk. 2,155 §. — [10]) S:n 15 p. toukok. 872 §. — [11]) S:n 17 p. heinäk. 1,234 §. — [12]) S:n 15 p. toukok. 873 §. — [13]) S:n 13 p. marrask. 2,011 §. — [14]) S:n 22 p. toukok. 922 §. — [15]) S:n 10 p. heinäk. 1,217 §. — [16]) S:n 13 p. marrask. 2,012 p. — [17]) S:n 28 p. elok. 1,391 §. — [18]) S:n 27 p. maalisk. 531 §. — [19]) S:n 27 p. marrask. 2,095 §. — [20]) S:n 28 p. jouluk. 2,318 §. — [21]) Ks. tätä kert. s. 86. — [22]) Rkmrin pöytäk. 12 p. kesäk. 1,050 §.

ruotsinkielisten kansakoulujen opettajattarelle F. A. Calamniukselle 1,785 markkaa, siitä vähennettynä hänelle tuleva valtion eläke, elokuun 1 p:stä lukien [1]);

ruotsinkielisten kansakoulujen opettajalle U. J. Wendellille, 1,935 markkaa, siitä vähennettynä hänelle tuleva valtion eläke, elokuun 1 p:stä lukien [2]);

ruotsinkielisten kansakoulujen opettajattarelle I. Rosqvistille 1,785 markkaa, siitä vähennettynä hänelle tuleva valtion eläke, elokuun 1 p:stä lukien [3]);

ruotsinkielisten kansakoulujen opettajattarelle S. A. Jürgensille 1,785 markkaa, siitä vähennettynä hänelle tuleva valtion eläke, elokuun 1 p:stä lukien [3]);

ruotsinkielisten kansakoulujen siivoojattarelle M. Willbergille 290 markkaa lukien tammikuun 1 p:stä 1929 [4]);

kaupunginorkesterin soittotaiteilijalle J. A. Cronvallille 1,622 markkaa tammikuun 1 p:stä lukien [5]);

vesijohtolaitoksen työntekijälle J. G. Saukkolalle 1,195 markkaa maaliskuun 1 p:stä lukien [6]);

vesijohtolaitoksen viilaajalle O. Wiitaselle 1,169 markkaa toukokuun 1 p:stä lukien [7]);

vesijohtolaitoksen ulkotyöntekijälle K. H. Tammelinille 560 markkaa elokuun 1 p:stä lukien [8]);

vesijohtolaitoksen työntekijälle J. F. Selanderille 670 markkaa lokakuun 1 p:stä lukien [9]);

kaasulaitoksen syphonipumppaajalle A. Uddströmille 941 markkaa lukien tammikuun 1 p:stä 1929 [10]);

sähkölaitoksen rahastajalle J. F. Bollströmille 892 markkaa kesäkuun 1 p:stä lukien[11]);

rakennuskonttorin satamaosaston ulkotyöntekijälle B. Rönnbergille joulukuulta 1927 526 markkaa VI palkka-asteikkoa sovellettaessa sekä tammikuun 1 p:stä 1928 lukien 605 markkaa kuukaudessa [12]);

rakennuskonttorin satamaosaston kirvesmiehelle A. G. Heinolle 891 markkaa tammikuun 1 p:stä lukien [13]);

rakennuskonttorin satamaosaston ulkotyöntekijälle J. V. Nylundille 534 markkaa huhtikuun 1 p:stä lukien [14]);

rakennuskonttorin satamaosaston ulkotyöntekijälle K. A. Peltoselle 431 markkaa helmikuun 1 p:stä lukien [15]);

rakennuskonttorin satamaosaston ulkotyöntekijälle G. Aallolle 849 markkaa huhtikuun 1 p:stä lukien [16]);

rakennuskonttorin satamaosaston ulkotyöntekijälle K. E. Salinille 534 markkaa helmikuun 12 p:stä lukien [17]);

rakennuskonttorin satamaosaston kirvesmiehelle A. Rinteelle 1,053 markkaa heinäkuun 1 p:stä lukien [18]);

rakennuskonttorin satamaosaston kirvesmiehelle S. J. Walleniukselle 783 markkaa syyskuun 1 p:stä lukien [19]);

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 12 p. kesäk. 1,051 §. — [2]) S:n 12 p. kesäk. 1,052 §. — [3]) S:n 10 p. heinäk. 1,214 §. — [4]) S:n 11 p. jouluk. 2,207 §. — [5]) S:n 7 p. helmik. 199 §. — [6]) S:n 3 p. huhtik. 592 §. — [7]) S:n 22 p. toukok. 923 §. — [8]) S:n 9 p. lokak. 1,661 §. — [9]) S:n 13 p. marrask. 1,999 §. — [10]) S:n 28 p. jouluk. 2,320 §. — [11]) S:n 22 p. toukok. 926. §. — [12]) S:n 10 p. tammik. 26 §. — [13]) S:n 10 p. tammik. 27 §. — [14]) S:n 27 p. maalisk. 530 §. — [15]) S:n 27 p. maalisk. 532 §. — [16]) S:n 27 p. maalisk. 533 §. — [17]) S:n 8 p. toukok. 820 §. — [18]) S:n 19 p. kesäk. 1,103 §. — [19]) S:n 2 p. lokak. 1,616 §.

rakennuskonttorin satamaosaston työntekijälle M. Kyllöselle 494 markkaa lokakuun 1 p:stä lukien [1]);

rakennuskonttorin satamaosaston kirvesmiehelle J. Hautalalle 861 markkaa lokakuun 1 p:stä lukien [2]);

rakennuskonttorin satamaosaston työntekijälle A. Wainikaiselle 811 markkaa elokuun 1 p:stä lukien [3]);

rakennuskonttorin satamaosaston työntekijälle J. A. Kanervalle 714 markkaa marraskuun 1 p:stä lukien [4]);

rakennuskonttorin satamaosaston työntekijälle K. Nurmiselle 1,744 markkaa marraskuun 1 p:stä lukien [5]);

rakennuskonttorin satamaosaston työntekijälle J. Kaipaiselle 399 markkaa marraskuun 1 p:stä lukien [6]);

rakennuskonttorin satamaosaston ulkotyöntekijälle I. Partaselle 767 markkaa marraskuun 1 p:stä lukien [7]);

rakennuskonttorin satamaosaston ulkotyöntekijälle J. E. Forsbäckille 380 markkaa marraskuun 1 p:stä lukien [8]);

rakennuskonttorin satamaosaston ulkotyöntekijälle F. Gustafssonille 683 markkaa marraskuun 1 p:stä lukien [9]);

rakennuskonttorin satamaosaston ulkotyöntekijälle J. Anttilalle 712 markkaa marraskuun 1 p:stä lukien [10]);

rakennuskonttorin satamaosaston ulkotyöntekijälle A. Ekströmille 793 markkaa marraskuun 1 p:stä lukien [11]);

rakennuskonttorin satamaosaston ulkotyöntekijälle A. G. Merikannolle 380 markkaa marraskuun 1 p:stä lukien [12]);

rakennuskonttorin satamaosaston työntekijälle M. Wallinille 429 markkaa marraskuun 1 p:stä lukien [13]);

rakennuskonttorin katuosaston työntekijälle J. G. Sandholmille 814 markkaa helmikuun 26 p:stä lukien [14]);

rakennuskonttorin katuosaston työntekijälle K. V. Miettiselle 963 markkaa toukokuun 1 p:stä lukien [15]);

rakennuskonttorin katuosaston työntekijälle H. Borgille 480 markkaa helmikuun 25 p:stä lukien [16]);

rakennuskonttorin puisto-osaston työntekijättärelle M. V. Westerholmille 355 markkaa maaliskuun 1 p:stä lukien [17]);

rakennuskonttorin varasto-osaston työntekijälle I. V. Wahlströmille 741 markkaa tammikuun 1 p:stä lukien [18]);

rakennuskonttorin varasto-osaston työntekijälle O. R. Nousiaiselle 518 markkaa maaliskuun 1 p:stä lukien [19]);

rakennuskonttorin varasto-osaston varastomiehelle K. J. Lundbergille 1,174 markkaa joulukuun 1 p:stä lukien [20]);

puhtaanapitolaitoksen työnjohtajalle K. A. Björklundille 1,375 markkaa toukokuun 1 p:stä lukien [21]);

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 9 p. lokak. 1,657 §. — [2]) S:n 9 p. lokak. 1,658 §. — [3]) S:n 16 p. lokak. 1,710 §. — [4]) S:n 16 p. lokak. 1,711 §. — [5]) S:n 23 p. lokak. 1,771 §. — [6]) S:n 6 p. marrask. 1,891 §. — [7]) S:n 13 p. marrask. 1,998 §. — [8]) S:n 27 p. marrask. 2,096 §. — [9]) S:n 27 p. marrask. 2,097 §. — [10]) S:n 27 p. marrask. 2,098 §. — [11]) S:n 4 p. jouluk. 2,160 §. — [12]) S:n 18 p. jouluk. 2,259 §. — [13]) S:n 28 p. jouluk. 2,319 §. — [14]) S:n 3 p. huhtik. 591 §. — [15]) S:n 8 p. toukok. 818 §. — [16]) S:n 11 p. jouluk. 2,208 §. — [17]) S:n 13 p. maalisk. 417 §. — [18]) S:n 14 p. helmik. 241 §. — [19]) S:n 20 p. maalisk. 480 §. — [20]) S:n 20 p. marrask. 2,046 §. — [21]) S:n 27 p. maalisk. 529 §.

puhtaanapitolaitoksen ajomiehelle K. F. Halénille 637 markkaa maaliskuun 17 p:stä lukien [1]);

puhtaanapitolaitoksen työntekijättärelle F. Laaksoselle 712 markkaa syyskuun 1 p:stä lukien [2]);

puhtaanapitolaitoksen työntekijättärelle K. P. Pylkälle 528 markkaa syyskuun 1 p:stä lukien, siitä vähentämällä se ruumiinvamman johdosta myönnetty vahingonkorvaus, jonka Keskinäinen vakuutuslaitos Sampo kuukausittain tuli hänelle suorittamaan [3]);

puhtaanapitolaitoksen vartijalle H. J. Sandholmille 574 markkaa marraskuun 10 p:stä lukien [4]);

puhtaanapitolaitoksen työntekijälle O. W. Winqvistille 552 markkaa marraskuun 10 p:stä lukien [5]);

talonisännöitsijä K. Gustavsonille 2,073 markkaa lukien tammikuun 1 p:stä 1929 [6]); sekä

Seurasaaren kaitsijalle S. A. Wallinille 1,425 markkaa elokuun 15 p:stä lukien [7]).

Kuolinpesän oikeus palkan nostamiseen. Satamajäänsärkijä Herculeen tammikuun 14 p:nä kuolleen kapteenin J. A. Lindholmin leski oikeutettiin [8]) nostamaan miesvainajansa koko tammikuun palkka.

Lihantarkastamon johtajan O. Lindströmin kuolinpesä oikeutettiin [9]) nostamaan hänen koko maaliskuun palkkansa, vaikkakin hän kuoli jo mainitun kuukauden 5 p:nä.

Huhtikuun 12 p:nä kuolleen ruotsinkielisten kansakoulujen vahtimestarin N. A. Östermanin kuolinpesä oikeutettiin [10]) nostamaan hänen koko huhtikuun palkkansa.

Heinäkuun 8 p:nä kuolleen ulosottoapulaisen A. V. Nybergin leski oikeutettiin [11]) nostamaan Nybergin koko heinäkuun palkka.

Heinäkuun 5 p:nä kuolleen valmistavan tyttöjen ammattikoulun opettajattaren E. Coléruksen kuolinpesä oikeutettiin [12]) nostamaan hänen koko heinäkuun palkkansa.

Kesäkuun 3 p:nä kuolleen sähkölaitoksen piirustajan J. Kylliäisen kuolinpesä oikeutettiin [13]) nostamaan hänen koko kesäkuun palkkansa.

Hautausavustukset. Hautausavustukseksi oli kamarin käyttövaroista maksettava:

puhtaanapitolaitoksen työnjohtajan A. Tyynelän leskelle 1,500 markkaa [14]);

yövartija E. Henrikssonin leskelle 1,500 markkaa [15]); sekä

eläkkeellä olleen rakennuskonttorin ent. työntekijän E. Mäkisen leskelle 1,500 markkaa [16]).

Korvaus Sailors Homelle. Yhdistykselle Sailors Home myönnettiin [17]) 28,392 markan suuruinen korvausmäärä eli 50 % sen yhdistyksen kaluston arvosta, joka oli hävinnyt sen kiinteistön ollessa vuokrattuna kaupungille. Päätetty menoerä oli suoritettava kamarin käyttövaroista.

Vahingonkorvaus vaatteiden turmeltumisesta. Maidontarkastamon palveluksessa oleville vahtimestari J. E. Martinmäelle ja näytteidenottaja A. A.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 24 p. huhtik. 718 §. — [2]) S:n 6 p. marrask. 1,889 §. — [3]) S:n 6 p. marrask. 1,890 §. — [4]) S:n 4 p. jouluk. 2,158 §. — [5]) S:n 4 p. jouluk. 2,159 §. — [6]) S:n 4 p. jouluk. 2,157 §. — [7]) S:n 19 p. kesäk. 1,102 §. — [8]) S:n 31 p. tammik. 164 §. — [9]) S:n 31 p. maalisk. 518 §. — [10]) S:n 4 p. toukok. 767 §. — [11]) S:n 24 p. heinäk. 1,243 §. — [12]) S:n 17 p. heinäk. 1,235 §. — [13]) S:n 31 p. heinäk. 1,300 §. — [14]) S:n 11 p. syysk. 1,479 §. — [15]) S:n 25 p. syysk. 1,570 §. — [16]) S:n 6 p. marrask. 1,893 §. — [17]) S:n 16 p. maalisk. 452 §.

Luodolle myönnettiin [1]) edelliselle 65 markkaa ja jälkimmäiselle 95 markkaa korvaukseksi siitä vahingosta, joka heille oli koitunut rikkihapon turmellessa heidän vaatteensa erään tapaturman sattuessa tarkastamon laboratoorissa.

Varastetun omaisuuden korvaaminen. Työmies A. Piriselle, jonka päällysvaatteet katosivat Marian sairaalan odotushuoneesta sillävälin kuin lääkäri tutki häntä viereisessä huoneessa, myönnettiin [2]) kamarin käyttövaroista 600 markan avustus.

Onnelan kansanlastentarhan johtajattarelle L. Uparille myönnettiin [3]) 1,219: 35 markan korvaus omaisuudesta, jonka hän oli menettänyt lastentarhan huoneistoon tehdyn murtovarkauden johdosta. Rahamäärä oli maksettava kamarin käyttövaroista. Samalla kamari päätti huomauttaa kansanlastentarhain johtokunnalle, että sen on annettava tarkat ohjeet rahavarojen säilyttämisestä, jotta puheena olevan laatuiset vahingot vastedes välttyisivät.

Avustuksia julkaisuille. Käyttövaroistaan rahatoimikamari myönsi [4]) 4,000 markan suuruisen avustuksen erinäisten Helsinki-aiheisten kuvien julkaisemista varten aikakauslehdessä L'art Vivant.

Myöntyen toimiston Bureau actuel de l'institut international de statistique anomukseen rahatoimikamari päätti [5]) myöntää mainitulle toimistolle 100 Hollannin floriinia avustukseksi toimiston julkaiseman maailman suurten kaupunkien oloja valaisevan tilastollisen vuosikirjan toisen painoksen painatuskustannusten peittämiseen. Samalla tilastokonttoria kehoitettiin lähettämään toimistolle sen pyytämät Helsinkiä koskevat tiedot julkaistaviksi puheena olevassa julkaisussa.

Avustus palokunnalle. Tapanilan vapaaehtoiselle palokunnalle myönnettiin [6]) kamarin käyttövaroista 5,000 markan suuruinen avustus moottoriruiskun ostoon.

Avustus sairaanhoitajataryhdistykselle. Helsingin kaupungin sairaanhoitajattarien lepokotiyhdistykselle myönnettiin [7]) rahatoimikamarin käyttövaroista 4,000 markan avustus sen lepokodin ylläpitoa varten.

Avustus retkikunnalle. Käyttövaroistaan rahatoimikamari myönsi [8]) 300 markkaa avustukseksi eräälle Wienistä saapuneelle Helsingissä oleskelevalle retkikunnalle.

Määräraha Suomi-seuralle. Suomi-seuralle myönnettiin [9]) kamarin käyttövaroista 5,000 markan määräraha Helsingissä vierailevien ulkosuomalaisten vastaanottoa varten.

Kaupungin lippujen y. m. lainaaminen. Rahatoimikamari myöntyi [10]) Suomen lähetysneuvoston anomukseen saada lainata lippuja ja kasveja kaupungin varastosta käytettäväksi Helsingissä syyskuun 12—16 p:nä pidettävän toisen pohjoismaisen lähetyskongressin huoneistojen koristamiseen.

Suomen lastentarhanopettajataryhdistys ilmoitti, että toinen pohjoismainen lastentarhakongressi pidettäisiin Helsingissä toukokuun 29 p:stä kesäkuun 7 p:ään, ja anoi, että kaupunki sen johdosta antaisi pystyttää neljä lipputankoa Ebeneserkodin ja neljä takoa Kaisaniemen kansakoulutalon edustalle sekä että kaupungin varastoista annettaisiin lainaksi kolme valtakunnan lippua. Rahatoimikamari myöntyi [11]) tähän anomukseen ja antoi rakennuskonttorille tehtäväksi pystyttää tangot ja luovuttaa liput.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 11 p. jouluk. 2,206 §; vrt. tätä kert. s. 256. — [2]) Rkmrin pöytäk. 10 p. helmik. 220 §. — [3]) S:n 3 p. huhtik. 589 §. — [4]) S:n 4 p. syysk. 1,431 §. — [5]) Rkmrin jstn pöytäk. 12 p. jouluk. 6,420 §. — [6]) Rkmrin pöytäk. 11 p. toukok. 841 §. — [7]) S:n 3 p. huhtik. 583 §. — [8]) Rkmrin jstn pöytäk. 18 p. huhtik. 3,519 §. — [9]) Rkmrin pöytäk. 21 p. elok. 1,360 §. — [10]) Rkmrin jstn pöytäk. 23 p. toukok. 3,933 §. — [11]) S:n 23 p. toukok. 3,934 §.

Voimistelun, leikin ja urheilun edistämismäärärahat. Vuoden menosääntöön merkityt määrärahat, 30,000 markkaa leikin ja urheilun edistämiseksi lasten ja nuorison keskuudessa sekä 50,000 voimisteluseurain toiminnan tukemiseksi, jaettiin [1]) seuraavien järjestöjen kesken:

Suomen palloliitto, Helsingin piiri	Smk.	1,500: —
Pukinmäen ponnistajat	»	500: —
Svenska Finlands idrottsförbund, Helsingin piiri	»	2,500: —
Käpylän urheilijat	»	1,000: —
Käpylän kisailijat	»	500: —
Toimen pojat	»	500: —
Helsingin ruotsalainen partiopiiri	»	500: —
Voimistelu- ja urheiluseura Vesa	»	2,000: —
Suomen naisten liikuntakasvatusliitto, Helsingin piiri	»	1,000: —
Työväen urheiluliitto, Helsingin piiri	»	1,000: —
Svenskt förbund för fysisk fostran för Finlands kvinnor	»	2,000: —
Helsingin jalkapalloklubi	»	500: —
Voimistelu- ja urheiluseura Visa	»	500: —
Kruunuhaan urheiluseura	»	2,000: —
Teollisuusseutujen evankelioimisseura	»	500: —
Voimistelu- ja urheiluseura Kullervo	»	2,000: —
Voimistelu- ja urheiluseura Helsingin ponnistus	»	1,000: —
Vallilan kunnallisten työväenasuntojen poikain ja tyttöjen voimistelu- ja urheiluseurat	»	1,000: —
Helsingin nuorten miesten kristillinen yhdistys	»	2,000: —
Voimistelu-ja urheiluseura Jyry	»	2,000: —
» » » Into	»	500: —
Helsingin kisaveikot	»	2,000: —
Urheiluseura Kamraterna	»	2,000: —
Helsingin pallonlyöjät	»	500: —
Suomalainen partiotyttöjärjestö Hespartto	»	500: —
Yhteensä	Smk.	30,000: —

Helsingin voimistelijat	Smk.	5,000: —
Svenska kvinnoförbundets gymnastikklubb	»	1,000: —
Helsingin sokeain yhdistyksen voimisteluseura	»	1,000: —
Gymnastikföreningen i Helsingfors	»	2,000: —
Pukinmäen ponnistajat	»	500: —
Käpylän urheilijat sekä sen naisosasto	»	2,000: —
Käpylän kisailijat	»	500: —
Helsingin ruotsalainen partiopiiri	»	1,000: —
Voimistelu- ja urheiluseura Toive	»	1,000: —
Helsingin työväen naisvoimistelijat	»	3,500: —
Työväen urheiluliitto, Helsingin piiri	»	2,000: —
Voimistelu- ja urheiluseura Visa	»	2,500: —
Kruunuhaan urheiluseura	»	1,500: —
Naisvoimisteluseura Säkenet	»	3,500: —
Teollisuusseutujen evankelioimisseura	»	1,000: —
Voimistelu- ja urheiluseura Kullervo	»	2,000: —

[1]) Rkmrin pöytäk. 30 p. maalisk. 545 §.

Helsingfors gymnastikklubb	Smk.	3,500: —
Voimistelu- ja urheiluseura Helsingin ponnistus	»	1,500: —
Helsingin naisvoimistelijat	»	3,500: —
Voimistelu- ja urheiluseura Katajaiset	»	1,500: —
Voimistelu- ja urheiluseura Jyry	»	2,000: —
Idrottsföreningen Kamraterna	»	1,500: —
Suomalaiset naisvoimistelijat	»	3,000: —
Työväen voimistelijat	»	3,500: —
	Yhteensä Smk.	50,000: —

Luistinurheilun edistäminen. Vuoden talousarviossa oleva luistinratojen avustusmääräraha, 60,000 markkaa, jaettiin [1]) seuraavalla tavalla alla lueteltuja luistinratoja ylläpitävien urheiluseurain ja yksityisten henkilöiden kesken:

Suomalainen luistinrata	Smk.	20,000: —
Helsingfors skridskoklubb'in rata	»	11,000: —
Työväen luistinrata	»	15,000: —
Urheiluseura Spartan rata	»	7,500: —
Pallokentän luistinrata	»	6,000: —
Hietalahdensataman luistinrata	»	500: —
	Yhteensä Smk.	60,000: —

Urheilulautakunta oikeutettiin [2]) jo kuluvana vuonna jakamaan 26,000 markkaa siitä määrärahasta, joka vuoden 1929 talousarvioon merkittäisiin koulunuorison luistinurheilun edistämiseksi.

Määräraha urheiluseuralle. Suomen voimistelu- ja urheiluliitolle myönnettiin [3]) kamarin käyttövaroista 5,000 markan määräraha vastaanottojuhlallisuuksien järjestämiseksi olympialaisiin kisoihin osallistuneille urheilijoille.

Matka-apurahat. Rahatoimikamari päätti [4]) myöntää vuoden menosääntöön matka-apurahoiksi kaupungin viranhaltijoille merkitystä määrärahasta matka-apurahoja seuraaville henkilöille:

Ensimmäiselle kaupunginvoudille P. Laxénille	Smk.	8,000: —
Kaupunginvaltuuston ens. sihteerille E. Cavoniukselle	»	10,000: —
Rahatoimikamarin asiamiehelle M. Wilskmanille	»	2,500: —
Rahatoimikonttorin veronkannanta-osaston päällikölle Hj. Storkållille	»	6,000: —
Avustavalle satamakapteenille C. Nygrénille	»	3,600: —
Tilastokonttorin johtajalle O. Bruunille	»	4,000: —
Sosialilautakunnan puutarhaneuvojalle E. Kochille	»	4,000: —
Kunnalliselle ammattientarkastajalle I. Schreckille	»	8,000: —
Tuberkuloosihuoltotoimiston sairaanhoitajattarelle E. Randelinille	»	6,000: —
Kulkutautisairaalan liinavaatevaraston johtajattarelle A. Wilénille	»	6,000: —
Kivelän sairaalan apulaislääkärille U. Töttermanille	»	8,000: —

[1]) Rkmrin pöytäk. 4 p. toukok. 793 §. — [2]) S:n 14 p. jouluk. 2,237 §. — [3]) Rkmrin jstn pöytäk. 7 p. elok. 4,701 §. — [4]) Rkmrin pöytäk. 24 p. helmik. 288 §, 27 p. maalisk. 536 §, 7 p. elok. 1,315 §, 14 p. elok. 1,336 § ja 7 p. syysk. 1,437 §.

Köyhäinhoitolautakunnan varapuheenjohtajalle J. Virtaselle	Smk.	8,000: —
Köyhäinhoitolautakunnan asiamiehelle V. A. Eloniemelle Köyhäinhoitolautakunnan apulaisjoht. J. Jakobssonille	»	3,000: —
Kunnalliskodin osastonhoitajattarelle T. Tarvaiselle	»	4,000: —
Suomenkielisten kansakoulujen opettajattarelle L. Pylkkäselle	»	7,000: —
Ruotsinkielisten kansakoulujen opettajattarelle A. Grönroosille	»	8,000: —
Työväenopiston suomenkielisen osaston joht. Z. Castrénille	»	10,000: —
Vesijohtolaitoksen ylikonemestarille A. Luckmanille	»	8,000: —
Kaasulaitoksen varastonhoitajalle R. Savolaiselle	»	5,000: —
Kaasulaitoksen avustavalle johtotyöinsin. K. Lindholmille	»	8,000: —
Sähkölaitoksen konemestarille T. Condulle	»	7,500: —
Rakennuskonttorin huonerakennusosaston rakennusmestarille V. Hedmanille	»	6,000: —
Rakennuskonttorin geodeettisen osaston piirustajalle E. Monnille	»	6,000: —
	Yhteensä Smk.	146,600: —

Apurahain saajat olivat velvolliset ennen vuoden loppua antamaan matkakertomuksen sekä rahatoimikamarille että asianomaiselle lautakunnalle tai hallitukselle, minkä ohessa kamari päätti, että apurahan myöntäminen ei sinänsä sisältänyt oikeutta virkavapauteen matkan ajaksi, vaan että se oli asianmukaisessa järjestyksessä hankittava.

Sihteeri E. Cavonius sai luvan [1]) käyttää edellä mainitun apurahan vasta vuonna 1929.

Rahatoimikamari antoi [2]) 5,000 markkaa käyttövaroistaan kansakoulujen tarkastajaneuvoston käytettäväksi matka-avustuksiksi neuvoston valitsemalle henkilölle, joka osallistuisi Berliinissä huhtikuun 12—17 p:nä pidettävään kasvatusopilliseen kongressiin, ollen velvollinen ennen vuoden loppua antamaan rahatoimikamarille selonteon opintomatkastaan.

Samoista varoista myönnettiin [3]) kaupungininsinööri E. Molanderille 15,000 markan suuruinen matka-apuraha.

Edelleen oikeutettiin [3]) kaupungin yleisten töiden hallitus myöntämään rakennuskonttorin satamaosaston työpäällikölle S. Randelinille 12,000 markan suuruinen matka-apuraha lentosataman määrärahasta, rakennuskonttorin katuosaston työpäällikölle K. J. Willandtille 15,000 markan apuraha erinäisten kenttäkivettyjen katujen asfaltoimista varten myönnetystä määrärahasta, satamaosaston avustavalle insinöörille R. Mallénille 10,000 markkaa Länsisataman laajennustöiden määrärahasta sekä huonerakennusosaston avustavalle arkkitehdille R. V. Luukkoselle 10,000 markkaa ammattikoulurakennuksen määrärahasta.

Henkisesti sairaiden huoltotoimiston sairaanhoitajattarelle N. Heikelille myönnettiin [4]) 3,000 markan suuruinen matka-apuraha kamarin käyttövaroista.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 28 p. jouluk. 2,313 §. — [2]) S:n 20 p. maalisk. 478 §. — [3]) S:n 27 p. maalisk. 536 § ja rkmrin jstn pöytäk. 18 p. huhtik. 3,462 §. — [4]) Rkmrin pöytäk. 27 p. huhtik. 716 §.

Rahatoimikamari [1]) antoi rahatoimenjohtaja V. Huplille tehtäväksi seurata Suomen pankin pääjohtajaa R. Rytiä tämän matkalle Englantiin ja Pohjois-amerikan yhdysvaltoihin alustavasti tiedustellakseen eräiltä pankkilaitoksilta, mitä mahdollisuuksia kaupungilla olisi osin lyhytaikaisen luoton, osin uuden obligatiolainan saantiin, ja valtuutti [2]) rahatoimenjohtaja Huplin Pohjois-amerikan yhdysvalloissa tekemään ja kaupungin puolesta allekirjoittamaan sopimuksen 1,000,000 dollarin lainan ottamisesta. Matkan oli määrä alkaa huhtikuun lopulla ja kestää n. kuukausi ja sen arvioitiin tulevan maksamaan 30,000—40,000 markkaa. Matkakustannusten korvauksen lisäksi myönnettiin [3]) rahatoimenjohtaja Huplille päivärahoja 600 markkaa päivässä.

Käyttövaroistaan rahatoimikamari myönsi [4]) kirjapainokoulun johtajalle U. Salovaaralle 3,000 markan lisäyksen siihen 5,000 markan suuruiseen apurahaan, jonka herra Salovaara oli saanut kauppa- ja teollisuusministeriöltä Saksaan tehtävää opintomatkaa varten.

Samoista varoista kamari myönsi [5]) 6,000 markkaa Suomen apukouluyhdistyksen käytettäväksi, jotta yhdistys voisi lähettää yhden suomenkielisen ja yhden ruotsinkielisen edustajan Tanskan Hindsgavelissa pidettävään Pohjoismaiden apukoululiiton kongressiin.

Edelleen kamari myönsi [6]) käyttövaroistaan köyhäinhoitolautakunnalle 5,000 markan määrärahan kustantaakseen kymmenen köyhäinhoitovirkailijan osallistumisen Tukholmaan tehtävään opintomatkaan.

Rahatoimikamari myönsi [7]) käyttövaroistaan kunnallisille ammattientarkastajille yhteensä 350 markkaa käytettäväksi Helsingissä elokuun 20—26 p:nä pidettävän sosialisen viikon osanottokorttien lunastamiseen.

Osanottoa varten Viipurissa syyskuun 22—23 p:nä pidettävään Suomen kunnallisteknillisen yhdistyksen kokoukseen rahatoimikamari myönsi [8]) käyttövaroistaan seuraaville viranhaltijoille kullekin 600 markan matka-avustuksen: rakennuskonttorin katu- ja viemäriosaston työpäällikölle K. J. Willandtille, saman osaston avustavalle insinöörille H. Valjakalle, vesijohtolaitoksen toimitusjohtajalle A. Skogille, rakennuskonttorin kaupunginasemakaavaosaston avustavalle arkkitehdille E. Kaalamolle, sähkölaitoksen johtajanassistentille R. Brummerille, avustavalle rakennustarkastajalle A. Toivoselle sekä puhtaanapitolaitoksen johtajalle E. Rosenbröijerille.

Määräraha ylimääräisen notaarin palkkaamiseksi raastuvanoikeuteen. Rahatoimikamari myönsi [9]) käyttövaroistaan 4,000 markan määrärahan notaarin palkkaamiseen tammi- ja helmikuun ajaksi sille tilapäiselle jaostolle, joka töiden lisääntymisen takia oli järjestetty raastuvanoikeuden kolmannen osaston yhteyteen.

Lisämääräraha rikostuomioden toimeenpanijalle. Käyttövaroistaan rahatoimikamari myönsi [10]) 7,000 markkaa lisäykseksi rikostuomioiden toimeenpanijan tarverahoihin, jotka olivat osoittautuneet riittämättömiksi.

Lisäys rahatoimikamarin vuoden 1927 määrärahoihin. Vuoden 1927 käyttövaroistaan rahatoimikamari myönsi [11]) 2,200 markkaa lisäykseksi mainitun vuoden määrärahaan kamarin jäsenten palkkioiksi, 1,654: 81 markkaa lisäykseksi kamarin automäärärahaan, sekä 10,380 markkaa tilapäisten apulaisten palkkaamiseksi kansliaan.

---

[1]) Rkmrin pyötäk. 13 p. huhtik. 628 §. — [2]) S:n 24 p. huhtik. 705 §. — [3]) S:n 20 p huhtik. 678 §. — [4]) S:n 5 p. kesäk. 996 §. — [5]) S:n 5 p. kesäk. 997 §. — [6]) S:n 5 p kesäk. 998 §. — [7]) S:n 3 p. heinäk. 1,157 §. — [8]) S:n 18 p. syysk. 1,530 §. — [9]) S:n 17 p. tammik. 86 §; vrt. v:n 1927 kert. s. 252. — [10]) Rkmrin pöytäk. 28 p. elok. 1,374 § ja rkmrin jstn pöytäk. 28 p. marrask. 6,141 §. — [11]) Rkmrin jstn pöytäk. 29 p. helmik. 3,057 §.

Virhelaskurahat. Käyttövaroistaan rahatoimikamari myönsi [1]) yhteensä 8,128: 50 markkaa rahatoimikonttorin kassanhoitajain virhelaskujen aiheuttamien vajausten peittämiseen.

Määrärahoja tilastokonttorille. Tilastokonttorille myönnettiin [2]) kamarin käyttövaroista 5,150 markan määräraha Heikinkadun talossa n:o 12 sijaitsevan konttorin uuden huoneiston valaistus- ja lämmityskustannuksiin, 4,000 markkaa vahtimestarinapulaisen palkkaamiseen ja 11,791: 30 markkaa konttorin muuttokustannusten peittämiseen.

Lisämääräraha työnvälitystoimistolle. Käyttövaroistaan rahatoimikamari myönsi [3]) 1,500 markkaa lisäykseksi työnvälitystoimiston lämpö- ja valaistusmäärärahaan, joka oli riittämätön sen johdosta, että eräs toimiston osastoista oli muuttanut uuteen suurempaan huoneistoon.

Määräraha rakennustarkastuskonttorille. Rakennustarkastuskonttorille myönnettiin [4]) kamarin käyttövaroista 4,900 markan määräraha konttorin karttain ja asiakirjain sitomista varten sekä 5,000 markkaa lisäykseksi sen tarverahamäärärahaan.

Lisämääräraha palolaitokselle. Palopäällikön ilmoitettua, että palolaitoksen vuoden 1927 polttoainemääräraha oli riittämätön, rahatoimikamari osoitti [5]) tarvittavan lisäyksen, 24,902: 45 markkaa, mainitun vuoden talousarvion määrärahasta Polttoainehintojen kohoamisen varalta.

Poliisivartiointi. Käyttövaroistaan rahatoimikamari myönsi [6]) poliisilaitokselle tilitysvelvollisuuden ehdoin 8,160 markan määrärahan ylimääräisen vartioinnin kustantamiseen.

Lisämäärärahoja terveydenhoitoa varten. Käyttövaroistaan rahatoimikamari myönsi [7]) terveydenhoitolautakunnalle lisämäärärahoja yhteensä 2,500 markkaa, siitä 1,000 markkaa rokotusainevarastoa ja 500 markkaa automatkoja ja päivärahoja sekä 1,000 markkaa kulunkeja varten.

Maitolaboratoorin osanotto elintarvemessuihin. Terveydenhoitolautakunnalle myönnettiin [8]) rahatoimikamarin käyttövaroista 2,500 markan määräraha käytettäväksi maitolaboratoorin kymmenvuotisen olemassaolonsa aikana maitohygienian alalla aikaansaamia parannuksia valaisevan tilastoaineiston asettamiseen näytteille Husmoderförbundet-nimisen yhdistyksen Helsinkiin maaliskuun 13—16 p:nä järjestämille messuille.

Lisämääräraha maidontarkastamolle. Arvaamattomia vuokria ja vuokrankorotuksia varten myönnetyistä käyttövaroistaan rahatoimikamari myönsi [9]) 700 markan lisäyksen maidontarkastamon vuokramäärärahaan.

Pienten kotieläinten hengiltäottaminen. Rahatoimikamari myönsi [10]) käyttövaroistaan 5,600 markkaa terveydenhoitolautakunnan käytettäväksi pienten kotieläinten hengiltäottamista koskevan kysymyksen järjestämiseksi.

Neiti A. von Konowille myönnettiin [11]) kamarin käyttövaroista 260 markkaa korvaukseksi niistä kustannuksista, jotka hänelle olivat aiheutuneet koirain ja kissain hengiltäottamisesta maaliskuussa.

Määrärahoja köyhäinhoitolautakunnalle. Käyttövaroistaan rahatoimikamari myönsi [12]) köyhäinhoitolautakunnalle 300 markan määrärahan lauta-

[1]) Rkmrin pöytäk. 24 p. tammik. 126 §, 10 p. heinäk. 1,220 § ja 21 p. jouluk. 2,277 §. — [2]) S:n 29 p. toukok. 969 § sekä rkmrin jstn pöytäk. 24 p. heinäk. 4,611 §. — [3]) Rkmrin pöytäk. 11 p. jouluk. 2,199 §. — [4]) Rkmrin jstn pöytäk. 22 p. helmik. 2,979 § ja 12 p. syysk. 4,979 §. — [5]) Rkmrin pöytäk. 17 p. tammik. 87 §. — [6]) Rkmrin jstn pöytäk. 26 p. kesäk. 4,311 §. — [7]) Rkmrin pöytäk. 18 p. jouluk. 2,258 §. — [8]) S:n 28 p. helmik. 322 §. — [9]) Rkmrin jstn pöytäk. 17 p. lokak. 5,552 §. — [10]) Rkmrin pöytäk. 8 p. kesäk. 1,040 §. — [11]) Rkmrin jstn pöytäk. 26 p. kesäk. 4,318 §. — [12]) S:n 14 p. maalisk. 3,173 § ja rkmrin pöytäk. 11 p. jouluk. 2,210 §.

kunnan Vallilan kanslian valaistuskustannusten peittämiseksi, 300 markan määrärahan saman kanslian muuttokustannuksiin sekä 3,000 markkaa lisäykseksi köyhäinhoidon lämmitys-, valaistus- ja vedenkulutusmäärärahaan.

Määrärahoja kansanlastentarhoille. Puutarhan järjestämistä varten Barnabon kansanlastentarhalle, joka oli sijoitettu Pietarinkadun taloon n:o 19—21, rahatoimikamari osoitti [1]) käyttövaroistaan 1,500 markkaa.

Talousarvion tililtä Arvaamattomat vuokrat ja vuokrankorotukset rahatoimikamari osoitti [2]) 1,200 markkaa lisämäärärahaksi apulastentarha Aulalle, jonka huoneiston vuokraa oli korotettu, sekä käyttövaroistaan samalle lastentarhalle 621 markkaa erään oven avaamista ja sähköjohtojen kuntoonpanemista varten sekä askarteluesineiden hankkimiseen samoinkuin 14,000 markkaa kesäsiirtolan järjestämiseksi lastentarhan kirjoissa oleville lapsille.

Touhulan kansanlastentarhalle myönnettiin [3]) samoista käyttövaroista määrärahoja yhteensä 3,850 markkaa niiden kustannusten peittämiseksi, jotka olivat aiheutuneet sen muutosta uuteen huoneistoon, tämän siivouksesta ja sähköjohtojen laittamisesta, sekä 1,200 markkaa viemärin järjestämiseen sen talon katolle järjestetyltä leikkikentältä, johon lastentarha oli sijoitettu.

Lisämäärärahoja ammattikouluille. Käyttövaroistaan rahatoimikamari myönsi [4]) 2,500 markan lisäyksen valmistavan poikain ammattikoulun lämmitys-, valaistus- ja vedenkulutusmäärärahaan.

Ammattiopetuslaitosten johtokunnan käytettäväksi myönnettiin [5]) 3,412 markan suuruinen määräraha ylimääräisen opettajan palkkaamiseksi valmistavan tyttöjen ammattikoulun talousosastolle niiksi seitsemäksi viikoksi, jolloin puku- ja liinavaateosastojen oppilaat suorittivat ruuanlaittokurssin. Tämä menoerä oli suoritettava kamarin käyttövaroista.

Lisämääräraha kaupunginkirjastolle. Koska kaupunginkirjaston vuoden 1927 vuokramäärärahat eivät riittäneet tarkoitukseensa, rahatoimikamari myönsi [6]) kirjastolle tarpeellisen 2,375 markan lisäyksen vuoden 1927 talousarvion tililtä Arvaamattomat vuokrat ja vnokrankorotukset.

Lisämääräraha rakennuskonttorille. Rahatoimikamari myönsi [7]) käyttövaroistaan 10,000 markkaa lisäykseksi rakennuskonttorin määrärahaan Työkalujen osto ja korjaus.

Toukokuun 16 päivän paraati. Istuinpaikkain järjestämistä varten Nikolainkirkon edustalle toukokuun 16 p:n paraadin ajaksi rahatoimikamari osoitti [8]) käyttövaroistaan 7,500 markkaa.

Korkeasaari. Rahatoimikamari määräsi [9]), että Korkeasaaren talousarviomäärärahasta sai käyttää 4,000 markkaa ravintolan puutarhakaluston korjaamiseen ja maalaamiseen.

Käyttövaroistaan rahatoimikamari myönsi [10]) 6,000 markkaa hevosen ostoon sekä 5,000 markkaa leijonaesityksen aiheuttamien kustannusten peittämiseen. Viimeksi mainittua eläintä näytettäisiin heinäkuun 1 p:stä elokuun 20 p:ään 1 markan maksusta aikuisilta henkilöiltä ja 50 pennin maksusta lapsilta.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 28 p. helmik. 328 §. — [2]) S:n 15 p. toukok. 862 § ja 5 p. kesäk. 995 §. — [3]) S:n 15 p. toukok. 863 §. — [4]) Rkmrin jstn pöytäk. 24 p. lokak. 5,671 §. — [5]) Rkmrin pöytäk. 6 p. marrask. 1,887 §. — [6]) Rkmrin jstn pöytäk. 8 p. helmik. 2,840 §. — [7]) Rkmrin pöytäk. 28 p. elok. 1,387 §. — [8]) S:n 8 p. toukok. 827 §. — [9]) Rkmrin jstn pöytäk. 19 p. tammik. 2,671 §. — [10]) Rkmrin pöytäk. 17 p. helmik. 286 §, 26 p. kesäk. 1,151 § ja rkmrin jstn pöytäk. 28 p. elok. 4,822 §.

Näiden maksujen tuottamasta tulosta käytettäisiin [1]) 10,000 markkaa rautahäkin ostoon, kun taas loput, 22,000 markkaa, talletettaisiin pankkiin hoidettavaksi erityisenä rahastona, jonka pankkikirja ja asianomaiset kuitit oli jätettävä rahatoimikonttoriin.

Määräraha maatalouslautakunnalle. Käyttövaroistaan rahatoimikamari myönsi [2]) 6,000 markkaa maatalouslautakunnan käytettäväksi tilapäisen apulaisen palkkaamiseen 2—3 kuukaudeksi avustamaan kaupunginagronoomia erinäisissä kaupungin maatilain hallinnon suunnittelu- ja järjestelytöissä.

Puodinkylän alueiden kartta. Kaupungin kiinteän omaisuuden tilapäismenoihin varatuista käyttövaroistaan rahatoimikamari myönsi [3]) maanmittausinsinööri H. Wikbergille 1,110: 50 markkaa korvaukseksi erinäisten Puodinkylän alueiden kartan laatimisesta.

Lämmittäjäkurssit. Rahatoimikamari myönsi [4]) käyttövaroistaan 750 markkaa kurssimaksujen suorittamiseksi 10 kaupungin palveluksessa olevan lämmittäjän puolesta, jotka olivat osallistuneet Voima- ja polttoainetaloudellisen yhdistyksen järjestämiin lämmittäjäkursseihin.

Autonkuljettajakurssit. Käyttövaroistaan kamari osoitti [5]) 800 markkaa jonkun kamarin vahtimestareista kouluttamiseen autonkuljettajaksi.

Kaluston y. m. osto. Rahatoimikamari osoitti kaupungin talojen kaluston osto- ja korjausmäärärahoista m. m. seuraavat rahamäärät:

erilaisten kalustoesineiden hankkimiseksi raatihuoneeseen 8,885 markkaa sekä kaluston korjauksiin 2,000 markkaa [6]);

ensimmäisen kaupunginvoudin konttorille kahden Dalton laskukoneen ostoon 10,625 ja Add-Index laskukoneen ostoon 9,765 markkaa [7]);

erilaisten kalustoesineiden ostamiseksi rikostuomioiden toimeenpanijan työhuoneeseen 2,700 markkaa, kaluston korjauksiin 65 markkaa sekä kassakaapin ostoon 4,300 markkaa [8]);

Add-Index laskukoneen ostoon ulosottolaitokselle 9,720 markkaa ja Sundstrand laskukoneen ostoon 6,750 markkaa [9]);

kolmen kaupunginvaltuuston kansliassa olevan Smith Premier kirjoituskoneen vaihtamiseksi kolmeen Remington kirjoituskoneeseen välimaksuksi 11,850 markkaa [10]);

rahatoimikamarin kanslialle sähkölämmityskojeen ostoon 220: 50 markkaa [11]) sekä erinäisten kalustoesineiden korjaamiseen 2,003: 20 markkaa [11]), mitkä kustannukset oli suoritettava vuoden 1927 määrärahoilla, katto- ja pöytälampun ostoon rahatoimenjohtajan työhuoneeseen 2,400 markkaa [12]), Remington portable kirjoituskoneen hankkimiseen 3,000 markkaa [13]), mustepullon ostoa varten kanslianjohtajan työhuoneeseen 400 markkaa [14]), uusien ikkunaverhojen hankkimiseen 4,200 markkaa [15]), veran hankkimiseen istuntopöydälle 850 markkaa [15]), kynänterotuskoneen ostoon 410 markkaa [16]) ja lattiankiilloituskoneen ostoon 2,500 markkaa [17]) sekä erään asiamiesosaston kirjoituskoneen vaihtamista varten uuteen koneeseen välimaksuksi 3,900 markkaa [18]);

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 18 p. jouluk. 2,271 §. — [2]) S:n 10 p. heinäk. 1,207 §. — [3]) Rkmrin jstn pöytäk. 1 p. helmik. 2,725 §. — [4]) S:n 11 p. tammik. 2,539 §, 15 p. helmik. 2,900 §, 28 p. maalisk. 3,304 § ja 25 p. huhtik. 3,564 §. — [5]) S:n 18 p. huhtik. 3,480 §. — [6]) S:n 15 p. helmik. 2,909 §. — [7]) S:n 18 p. huhtik. 3,463 § ja 1 p. helmik. 2,767 §. — [8]) S:n 18 p. tammik. 2,661 § ja 10 p. heinäk. 4,550 §. — [9]) S:n 23 p. toukok. 3,921 §. — [10]) S:n 7 p. maalisk. 3,109 §. — [11]) S:n 18 p. tammik. 2,588 ja 2,589 §. — [12]) S:n 7 p. elok. 4,703 § ja 14 p. elok. 4,749 §. — [13]) S:n 31 p. lokak. 5,732 §. — [14]) S:n 7 p. marrask. 5,883 §. — [15]) S:n 21 p. marrask. 6,050 §. — [16]) S:n 31 p. heinäk. 4,679 §. — [17]) S:n 7 p. maalisk. 3,108 §. — [18]) S:n 26 p. kesäk. 4,312 §.

rahatoimikonttorille kahden kirjoituspöydän ja kirjoitustuolin ostoon 4,625 markkaa [1]), kolmen kirjoituskonetuolin ostoon 1,350 markkaa [2]), kahden Calculator laskukoneen vaihtamiseksi kolmeen Burroughs-portable laskukoneeseen välimaksuksi 7,750 markkaa [3]) Acmekaapin ostoon 2,710 markkaa [4]), Roneoarkistokaapin ostoon 4,650 markkaa [5]) ja kaupunginkamreerin työhuoneen kaluston korjauksiin 2,715 markkaa [6]), Brunsviga laskukoneen vaihtamiseksi Odhner laskukoneeseen välimaksuksi 5,000 markkaa [7]), Corona yhteenlaskukoneen ostoon 4,400 markkaa [8]), pöydän ja kirjoituskonetuolin hankkimiseksi 1,295 markkaa [9]), kirjalokeron hankkimiseen viscard-kansien säilyttämistä varten 754 markkaa [10]) ja Adrema käsipainokoneen ostoon 10,000 markkaa [11]);

pulpetin ja kahden tuolin ostamiseksi tullipostiosaston huoneistoon 2,700 markkaa [12]);

kaluston hankkimiseksi satamaliikennekonttorin uuteen tullipaviljonkiin 7,100 markkaa [13]);

erilaisen kaluston hankkimiseksi satamahallituksen istuntosaliin 15,750 markkaa [14]);

tilastokonttorille kahden Remington kirjoituskoneen sekä niihin kuuluvien pöytäin ja tuolien ostoon 13,760 markkaa, uuden Roneo teräskaapin osan hankkimista varten 3,800 markkaa, pöytälampun ostoon 125 markkaa, karttakaapin ostoon 500 markkaa ja pöytäliinan ostoon 150 markkaa sekä lamppujen ja ikkunaverhojen ostoon 3,850 markkaa [15]);

työnvälitystoimistolle Remington kirjoituskoneen hankkimista varten 6,000 markkaa sekä kaluston ja nimikilpien hankkimiseksi Helenankadun varrella sijaitsevaan toimiston uuteen huoneistoon 5,000 markkaa [16]);

verotusvalmistelukunnalle kuuden Brunsviga laskukoneen hankkimiseen 26,790 markkaa [17]);

rakennustarkastuskonttorille korttiluettelon rekisterin ja kirjahyllyn hankkimiseen 3,800 markkaa [18]);

kirjoituspöydän, kirjoitustuolin ja pöytälampun ostoa varten ammattioppilaslautakunnan kansliaan 1,350 markkaa [19]);

ikkunaverhotankojen, renkaiden ja nyörien hankkimiseksi terveydenhoitolautakunnan toimistoon 650 markkaa [20]);

kahdentoista Kardex-kannen hankkimiseen terveyspoliisille 6,750 markkaa [21]);

kahden kattolampun ostoon ammattientarkastuksen uuteen toimistohuoneistoon 474: 20 markkaa [22]);

maidon- ja lihantarkastamojen kalustojen täydentämiseen 41,037 markkaa sekä maidontarkastamon laboratoorin kaluston korjaamiseen sen turmelluttua erään rikkihappoa sisältävän pullon räjähtämisen johdosta, 675 markkaa [23]);

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 25 p. tammik. 2,690 §. — [2]) S:n 22 p. helmik. 2,980 §. — [3]) Rkmrin jstn pöytäk. 29 p. helmik. 3,038 §. — [4]) S:n 28 p. maalisk. 3,293 §. — [5]) S:n 23 p. toukok. 3,923 §. — [6]) S:n 23 p. toukok. 3,924 §. — [7]) S:n 24 p. lokak. 5,672 §. — — [8]) S:n 31 p. lokak. 5,753 §. — [9]) S:n 28 p. marrask. 6,142 §. — [10]) S:n 28 p. marrask. 6,146 §. — [11]) S:n 28 p. marrask. 6,147 §. — [12]) S:n 29 p. helmik. 3,042 §. — [13]) S:n 14 p. maalisk. 3,175 §. — [14]) S:n 28 p. marrask. 6,143 §. — [15]) S:n 11 p. tammik. 2,536 § ja rkmrin pöytäk. 29 p. toukok. 969 §. — [16]) Rkmrin jstn pöytäk. 19 p. syysk. 5,241 § ja rkmrin pöytäk. 26 p. kesäk. 1,135 §. — [17]) Rkmrin pöytäk. 6 p. marrask. 1,884 §. — [18]) Rkmrin jstn pöytäk. 22 p. helmik. 2,979 §. — [19]) S:n 7 p. elok. 4,704 §. — [20]) S:n 29 p. helmik. 3,041 §. — [21]) S:n 11 p. huhtik. 3,406 §. — [22]) S:n 7 p. marrask. 5,878 §. — [23]) Rkmrin pöytäk. 13 p. tammik. 54 § ja 11 p. jouluk. 2,206 §.

kaluston hankkimiseksi köyhäinhoitolautakunnalle 16,635 markkaa, neljän tuolin ostoon lautakunnan asiamiesosastolle 1,160 markkaa, kaluston hankkimiseksi Vallilan kansliaan 3,150 markkaa sekä ikkunaverhojen, pesutelineen ja hyllyn ostamiseksi avustuskanslioihin 800 markkaa [1]);

lastensuojelulautakunnalle laskukoneen ostamiseksi kansliaan 6,412: 50 markkaa sekä kahden kirjoituspöydän ja kolmen arkistokaapin ostoon 3,200 markkaa [2]);

kolmen harmoonin ja erilaisten kuvataulujen ostamiseksi ruotsinkielisiin kansakouluihin 19,241: 90 markkaa sekä koululääkärin vastaanottohuoneiden sisustamista varten Annan-, Rata-, Snellmanin-, Porthanin- ja Topeliuksenkatujen kansakouluihin 6,000 markkaa [3]);

kirjoituskoneen ja kellon ostamista varten valmistavaan poikain ammattikouluun 3,500 markkaa [4]);

erään kansanlastentarhain kanslian omistaman Smith Premier kirjoituskoneen vaihtamiseksi Remington kirjoituskoneeseen välimaksuksi 6,750 markkaa [5]);

pölynimijän ostamiseen kansanlastentarhoille 2,300 markkaa ja sähkölattiankiilloittajan hankkimiseen 2,350 markkaa [6]);

erilaisten kalustoesineiden hankkimiseksi Touhulan kansanlastentarhaan 2,242 markkaa sekä kaluston korjauksiin 1,350 markkaa [7]);

erilaisten kalustoesineiden hankkimiseksi Pääskylän kansanlastentarhaan 4,100 markkaa [8]);

erilaisten kalustoesineiden hankkimiseksi Barnabon kansanlastentarhaan 7,650 markkaa sekä saman lastentarhan kaluston korjauksiin 3,350 markkaa [9]);

rakennuskonttorille huonekalujen y. m. kaluston ostoon 115,930 markkaa, erään Smith Premier kirjoituskoneen vaihtamiseksi Remington kirjoituskoneeseen välimaksuksi 5,750 markkaa, kahden Remington kirjoituskoneen ostoon 11,230 markkaa, Burrough Calculator laskukoneen ostoon 8,325 markkaa ja Brunsviga laskukoneen ostoon 6,075 markkaa [10]); sekä

Kardex-kaapin ostoon puhtaanapitohallitukselle 5,400 markkaa ja laskukoneen ostoon 6,412: 50 markkaa [11]).

Rahatoimikamarin käyttövaroista osoitettiin sitäpaitsi seuraavat määrät:

kahden paloruiskun ostamiseksi raatihuoneen arkistoon 2,000 markkaa [12]), kahden paloruiskun hankkimiseksi Oikokadun kansakouluun 800 markkaa [13]) sekä tarpeellisten paloruiskujen hankkimiseksi rahatoimikonttorin arkistoon ja kansanlastentarhoihin 6,920 markkaa [14]);

mattojen ja ikkunaverhojen ostoa varten raatihuoneeseen 1,300 markkaa [15]);

tulensammutusvälineiden hankkimiseksi Sörnäisten satamakonttoriin 626 markkaa [16]);

tilastokonttorille ikkunaverhojen ostoon 200 markkaa [17]);

---

[1]) Rkmrin jstn pöytäk. 25 p. tammik. 2,686 §, 15 p. helmik. 2,902 §, 14 p. maalisk. 3,173 § ja 12 p. kesäk. 4,145 §. — [2]) S:n 18 p. tammik. 2,664 § ja 4 p. huhtik. 3,348 §. — [3]) S:n 4 p. tammik. 2,509 § ja 12 p. kesäk. 4,140 §. — [4]) S:n 25 p. tammik. 2,691 §. — [5]) S:n 5 p. syysk. 4,912 §. — [6]) S:n 10 p. lokak. 5,405 §. — [7]) Rkmrin pöytäk. 11 p. toukok. 863 §. — [8]) Rkmrin jstn pöytäk. 10 p. lokak. 5,407 §. — [9]) S:n 5 p. jouluk. 6,365 §. — [10]) S:n 22 p. helmik. 2,978 §, 5 p. kesäk. 4,035 §, 5 p. syysk. 4,911 §, 26 p. syysk. 5,287 §, 10 p. lokak. 5,409 §, 17 p. heinäk. 4,591 §, 24 p. lokak. 5,669 §, 21 p. marrask. 6,055 § ja 28 p. marrask. 6,139 §. — [11]) S:n 1 p. helmik. 2,768 §. — [12]) S:n 1 p. helmik. 2,763 §. — [13]) Rkmrin pöytäk. 28 p. elok. 1,395 §. — [14]) S:n 13 p. maalisk. 432 §. — [15]) Rkmrin jstn pöytäk. 15 p. helmik. 2,909 §. — [16]) S:n 10 p. heinäk. 4,559 §. — [17]) Rkmrin pöytäk. 29 p. toukok. 969 §.

lippujen ostoon paloasemalle 5,000 markkaa [1]);
palohälyytyskilpien ostoon 1,445 markkaa [2]);
terveydenhoitolautakunnalle Pullmotor-merkkiä olevan happikaasukojeen ostoon 7,500 markkaa [3]);
köyhäinhoitolautakunnalle mattojen, aitauksen y. m. hankkimista varten 3,600 markkaa [4]);
neljän valtakunnan lipun ostamista varten ruotsinkielisiin kansakouluihin 1,880 markkaa [5]);
mattojen ja ikkunaverhojen ostamista varten Touhulan kansanlastentarhaan 2,000 markkaa [6]);
työväenopiston ruotsinkieliselle osastolle kirjojen y. m. ostoon 5,000 markkaa [7]) sekä n. s. epidiaskopin ostoon 10,000 markkaa [8]);
rakennuskonttorille tusshilaatikon ostoon 273: 70 markkaa [9]);
lippujen ja lipputankojen hankkimiseksi kansanpuistoihin 4,400 markkaa [10]);
yhden Suomen lipun ostoon 2,400 markkaa [11]); sekä
3 suuren ja 24 pienemmän Norjan lipun ostoon 13,220 markkaa [12]).

Konttoritarpeiden ostoista myönnetty alennus. Rahatoimikamari päätti [13]) kiertokirjelmällä saattaa kaikkien kaupungin virastojen ja laitosten tietoon, että Osakeyhtiö Systema oli sitoutunut myöntämään 10 %:n alennuksen kaikkien toiminimen kaupungille myymien kirjoitus-, lasku- y. m. tavallisten konttorikoneiden hinnasta sekä sen lisäksi 5 % kulutusalennusta, mitkä edut kuitenkaan eivät tulleet kysymykseen koneita vaihdettaessa eikä suurehkoissa asennustöissä.

Kaluston myynti. Työväenopiston suomenkielisen osaston johtokunta oikeutettiin [14]) myymään parikymmentä pukkien varassa seisovaa pöytää ynnä niihin kuuluvat penkit, jotka olivat käyneet opistolle tarpeettomiksi, kuitenkin ehdoin, ettei kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajilla ollut mitään muistuttamista sitä vastaan.

Tulipalonvaara raatihuoneessa. Rahatoimikamari päätti [15]) hankkia köysitikapuut raatihuoneeseen sisustettuun uuteen kansliahuoneeseen, koska paloviranomaiset olivat huomauttaneet, että huoneesta ei ollut tulipalon varalta tarpeellista varauloskäytävää.

Puhelimet. Rahatoimikamari päätti [16]), että erinäisiin kaupungin virastoihin ja laitoksiin oli hankittava uusia puhelimia sekä että joitakin puhelimia oli siirrettävä; tästä aiheutuvat kustannukset oli suoritettava uusien puhelimien ja puhelinmaksujen määrärahasta.

Naisten työtupain johtokunta oikeutettiin [17]) käyttämään 10,800 markkaa vuoden 1927 talousarvioon merkitystä mainittujen laitosten määrära-

---

[1]) Rkmrin jstn pöytäk. 25 p. huhtik. 3,546 §. — [2]) S:n 10 p. lokak. 5,414 §. — [3]) S:n 29 p. elok. 4,832 §. — [4]) S:n 25 p. tammik. 2,686 §, 14 p. maalisk. 3,173 § ja 12 p. kesäk. 4,145 §. — [5]) S:n 12 p. kesäk. 4,140 §. — [6]) Rkmrin pöytäk. 15 p. toukok. 863 §. — [7]) Rkmrin jstn pöytäk. 25 p. tammik. 2,685 §. — [8]) S:n 1 p. helmik. 2,766 §. — [9]) S:n 5 p. kesäk. 4,035 §. — [10]) S:n 10 p. heinäk. 4,552 §. — [11]) Rkmrin pöytäk. 18 p. toukok. 908 §. — [12]) Rkmrin jstn pöytäk. 7 p. maalisk. 3,099 § ja 23 p. toukok. 3,881 §. — [13]) S:n 7 p. maalisk. 3,096 §. — [14]) Rkmrin pöytäk. 5 p. kesäk. 993 §. — [15]) S:n 4 p. toukok. 779 §. — [16]) Rkmrin jstn pöytäk. 18 p. tammik. 2,662 §, 25 p. tammik. 2,688 §, 8 p. helmik. 2,837 §, 21 p. maalisk. 3,256 §, 30 p. toukok. 3,985 ja 3,988 §, 5 p. kesäk. 4,030 §, rkmrin pöytäk. 26 p. kesäk. 1,135 §, rkmrin jstn pöytäk. 3 p. lokak. 5,340 §, 10 p. lokak. 5,396 §, 24 p. lokak. 5,668 §, 7 p. marrask. 5,881 §, 28 p. marrask. 6,144 § ja 5 p. jouluk. 6,369 § sekä rkmrin pöytäk. 9 p. marrask. 1,969 §. — [17]) Rkmrin jstn pöytäk. 11 p. tammik. 2,543 §.

hasta hankkiakseen niiden kolmen vuokrapuhelimen sijaan omat osuuspuhelimet.

Kolmannen poliisiaseman puhelimet ja lamput. Kaupunginjohtaja ilmoitti antaneensa rakennuskonttorille tehtäväksi hankkia kolmannelle poliisiasemalle puhelimia ja lamppuja. Tämä toimenpide hyväksyttiin [1]), minkä ohessa kamari päätti, että mainitun kaluston hankintakustannukset oli suoritettava kaupunginkassasta myönnettävällä ennakkomäärällä, jonka valtio aikanaan korvaisi.

Työlaitoksessa sattunut tulipalo. Köyhäinhoitolautakunta oikeutettiin [2]) käyttämään erään työlaitoksessa maaliskuun 29 p:nä sattuneen tulipalon johdosta saatu palovahingonkorvaus vahingoittuneen omaisuuden korjaamiseen sekä uuden kaluston hankkimiseen.

Hevosen osto. Lastensuojelulautakunta oikeutettiin [3]) 7,000 markalla ostamaan hevonen Toivolan koulukotiin.

Pesukoneiden osto. Rahatoimikamari päätti [4]), että lunastettaisiin insinööri J. Strömiltä käytetty pesukoneisto 54,000 markan hinnasta Sofianlehdon pientenlastenkotia varten. Tarkoitukseen tarvittava määräraha oli merkittävä kamarin vuoden 1929 talousarvioehdotukseen.

Pelastusvene Vantaanjokeen. Rakennuskonttorille annettiin [5]) tehtäväksi hankkia pelastusvene Vantaanjokeen.

Autojen osto. Kaupungin yleisten töiden hallitus oikeutettiin [6]) käyttämään rakennuskonttorin uusien työkoneiden hankintamäärärahan ylijäämä Ford-merkkiä olevan henkilöauton ostoon.

Toiminimi Weilin & C:o oli tarjoutunut myymään kaupungille Peerless-merkkiä olevan avonaisen viiden hengen auton saaden vastineeksi kaupungin omistaman Berliet-merkkisen suljetun auton sekä välirahaksi 44,000 markkaa. Rahatoimikamari hyväksyi [6]) tämän tarjouksen ja määräsi tarvittavan rahamäärän otettavaksi kamarin käyttövaroista.

Talousarvioon oli merkitty 35,000 markan määräraha kuorma-auton ostoon kaasulaitokselle. Tähän hintaan voitiin kuitenkin saada ainoastaan Ford-auto, ja koska tämä autotyyppi oli osoittautunut rakenteeltaan liian heikoksi kaasulaitoksen tarpeisiin, rahatoimikamari päätti [7]) oikeuttaa laitoksen ostamaan suuremman ja vahvemman auton ja myönsi sen johdosta tarpeellisen lisämäärärahan, 25,000 markkaa, luvussa Kaasulaitos olevista käyttövaroistaan.

Palotoimikunta oikeutettiin [8]) talousarviossa edellytetyn suuremman ruiskuauton sijaan ostamaan kaksi pienempää ruiskuautoa.

Rahatoimikamari vaihtoi [9]) Hupmobile Sedan-auton Hupmobile special Sedan-autoon ja suoritti välimaksuksi 32,600 markkaa, mistä 15,000 markkaa oli otettava kamarin automäärärahasta ja 17,600 markkaa kamarin käyttövaroista.

Kaluston palovakuutus. Rahatoimikamari päätti [10]), että Ärtin koulupuutarhan kalusto palovakuutettaisiin 15,000 markasta ja Kumpulan siirtolapuutarhan kalusto 20,000 markasta.

Edelleen kamari kehoitti [11]) rahatoimikonttoria vakuuttamaan kansa-

[1]) Rkmrin pöytäk. 5 p. kesäk. 1,003 §. — [2]) S:n 4 p. toukok. 798 §. — [3]) S:n 26 p. kesäk. 1,119 §. — [4]) S:n 21 p. elok. 1,359 §. — [5]) S:n 11 p. toukok. 843 §. — [6]) S:n 2 p. maalisk. 364 ja 365 §. — [7]) S:n 8 p. toukok. 812 §. — [8]) S:n 19 p. kesäk. 1,068 §. — [9]) Rkmrin jstn pöytäk. 12 p. kesäk. 4,150 §. — [10]) Rkmrin pöytäk. 28 p. elok. 1,396 §. — [11]) Rkmrin jstn pöytäk. 7 p. marrask. 5,870 §.

koulujen puutarhatyökalut murtovarkauden varalta Keskinäisessä vakuutuslaitos Sammossa 20,000 markasta.

Taideteoksia kaupungin istutuksiin. Kuvanveistäjä Y. Liipolalta ostettiin 85,000 markalla hänen valmistamansa Diana-niminen veistos, joka valettaisiin pronssiin ja pystytettäisiin Kolmikulman puistikkoon[1]). Tämän rahamäärän samoinkuin 5,000 markkaa edellä mainitulla paikalla tarpeellisia perustustöitä varten rahatoimikamari osoitti [1]) käyttövaroistaan. Kuvanveistäjä Liipola ilmoitti [2]) sittemmin, että taideteos oli valmis ja että kaupunki voi ottaa sen haltuunsa samoinkuin että hän oli päättänyt antaa teokselleen nimen Tellervo, Tapion tytär.

Sittenkuin rahatoimikamarin tilaama [3]), Äidinrakkaus-niminen veistos oli pystytetty Kaisaniemen- ja Liisankatujen väliseen puistikkoon, rahatoimikamari päätti [4]) kaupungin puolesta ottaa sen vastaan sekä uskoa sen hoidon rakennuskonttorille.

Muistolahja. Rahatoimikamari päätti [5]), että Suomen ent. Pariisin ministerille C. Enckellille, joka oli avustanut kaupunkia sen vuoden 1902 obligatioiden lunastamista koskevissa neuvotteluissa, annettaisiin muistolahja. Sittemmin kamari määräsi [6]), että edellä mainituksi muistolahjaksi valittaisiin eräs kuvanveistäjä F. Nylundin taideteos, jonka hinta, 20,000 markkaa, suoritettaisiin kamarin käyttövaroista.

Samoista varoista kamari myönsi [7]) 2,500 markan suuruisen määrärahan illallisten järjestämiseksi ministeri Enckellille.

Edustusmäärärahat. Käyttövaroistaan rahatoimikamari määräsi [8]) maksettavaksi 8,421 markkaa niistä juhlista johtuneiden kustannusten peittämiseksi, joilla kamari oli kunnioittanut lakitieteentohtori R. Couletia, kaupungin asianajajaa sitä vastaan Pariisin tuomioistuimessa vireille pannussa obligatioiden lunastamista koskevassa oikeudenkäynnissä.

Kaupungin sairaalain ylihoitajattarille myönnettiin [9]) 2,000 markan määräraha Helsinkiin kesän aikana vierailulle saapuvien dresdeniläisten sairaanhoitajattarien vastaanotosta aiheutuvien kustannusten peittämiseksi.

Käyttövaroistaan rahatoimikamari myönsi [10]) 1,000 markkaa työväenopiston suomenkielisen osaston käytettäväksi vastaanottojuhlan järjestämiseen Helsinkiin vierailemaan saapuvalle Jenan kansankorkeakoulun retkikunnalle.

Tanskan ja Norjan kuninkaiden vierailut. Käyttövaroistaan rahatoimikamari määräsi [11]) maksettavaksi yhteensä 169,082: 65 markkaa Tanskan ja Norjan kuninkaiden vierailusta Helsingissä aiheutuvien kustannusten peittämiseksi.

Lahjoitus. Saatuaan ilmoituksen, että kirjakauppias J. V. Lindstedt oli lahjoittanut kaupungin museolle 7 Helsinki-aiheista taidemaalari P. Boschankowskyn vesivärimaalausta, rahatoimikamari päätti [12]) kaupungin puolesta kiitollisena ottaa lahjoituksen vastaan ja luovuttaa sen museolle.

Lahjoitusrahastojen korkovarain käyttö. Rahatoimikonttorin ilmoitettua, että Alma Uhlénin rahaston korkovarat nousivat 49,989: 10 markkaan, raha-

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 23 p. maalisk. 508 § ja 12 p. kesäk. 1,085 §. — [2]) S:n 21 p. syysk. 1,537 §. — [3]) Ks. v:n 1927 kert. s. 240. — [4]) Rkmrin pöytäk. 3 p. heinäk. 1,168 §. — [5]) S:n 24 p. heinäk. 1,277 §. — [6]) S:n 31 p. heinäk. 1,285 §. — [7]) S:n 31 p. heinäk. 1,286 §. — [8]) Rkmrin jstn pöytäk. 8 p. helmik. 2,831 §. — [9]) Rkmrin pöytäk. 3 p. huhtik. 584 §. — [10]) S:n 31 p. heinäk. 1,301 §. — [11]) Rkmrin jstn pöytäk. 23 p. toukok. 3,942 §, 30 p. toukok. 4,028 §, 5 p. kesäk. 4,045 §, 12 p. kesäk. 4,149 §, 19 p. kesäk. 4,260 § ja 7 p. elok. 4,702 §. — [12]) Rkmrin pöytäk. 16 p. marrask. 2,029 §.

toimikamari päätti [1]), sittenkuin aikaisemmin myönnettyjen eläkkeiden määrä, 45,000 markkaa, oli vähennetty, osoittaa 4,000 markkaa avustukseksi hätää kärsiville naispuolisille konttoristeille ja liikeapulaisille ja lisätä loput, 989: 10 markkaa, pääomaan. Saatuaan yhdistyksen Hemmet för kvinnliga kontorister och handelsbiträden johtokunnan lausunnon saapuneista avustusanomuksista kamari jakoi [2]) edellä mainitun määrärahan seuraavien henkilöiden kesken: C. K. J. Hansson 1,000 markkaa, E. A. Hartman 1,000 markkaa, E. Grasow 1,000 markkaa, A. A. Hagelberg 500 markkaa ja A. A. E. Sairanen 500 markkaa.

Rafael Ahlströmin rahaston korkovaroista annettiin [3]) soitto-, sävellys- ja laulutaiteen edistämiseksi tarkoitettuja varoja jakamaan asetetulle lautakunnalle 86,000 markkaa, Suomen taideyhdistyksen palkinto- ja ostolautakunnalle samaten 86,000 markkaa sekä Suomen kirjailijaliitolle ja yhdistykselle Finlands svenska författarförbund kummallekin 43,000 markkaa.

R. Heimbergerin rahaston käytettävissä olevista korkovaroista, joita oli 5,435: 60 markkaa, rahatoimikamari päätti [4]) myöntää 5,400 markkaa ammattiopetuslaitosten johtokunnan käytettäväksi sekä oikeuttaa johtokunnan, vaikkakin varat etusijassa olivat tarkoitetut palkinnoiksi yleisten ammattilaiskoulujen oppilaille ja ne yleensä oli käytettykin siten, tällä kertaa käyttämään 2,000 markkaa palkinnoiksi muiden ammattikoulujen oppilaille. Loput, 35: 60 markkaa, lisättäisiin pääomaan. Johtokunta jakoi [5]) määrärahan seuraavalla tavalla alla mainittujen koulujen kesken: yleiselle ammattilaiskoululle 3,400 markkaa, valmistavalle poikain ammattikoululle 550 markkaa, valmistavalle tyttöjen ammattikoululle 550 markkaa, kirjapainokoululle 350 markkaa ja taideteollisuuskeskuskoululle 550 markkaa.

K. H. Renlundin stipendi- ja palkintorahaston korkovaroista, 2,615: 10 markasta, myönnettiin [6]) yleiselle ammattilaiskoululle 665 markkaa, taideteollisuuskeskuskoululle 1,175 markkaa, työväenopiston suomenkieliselle osastolle 650 markkaa ja sen ruotsinkieliselle osastolle 125 markkaa.

Rahatoimikonttorin ilmoitettua, että C. F. Ekholmin stipendirahaston korkovaroja oli käytettävissä 17,078 markkaa, kamari päätti [7]), että korkovaroista jaettaisiin kahdeksan 2,000 markan suuruista apurahaa, jota vastoin 1,078 markkaa lisättäisiin pääomaan.

Rahatoimikamari päätti [8]), että sittenkuin rouva S. Nyström, joka oli saanut vuotuista avustusta neiti Lina Borgströmin lahjoitusrahastojen korkovaroista, oli kuollut, mainittu vuosiavustus myönnettäisiin leski A. S. Kavallille, joka aikoinaan oli ollut lahjoittajattaren palveluksessa.

Gustaf Pauligin rahaston korkovarat tekivät vuodelta 1927 5,157: 25 markkaa ja tekisivät rahatoimikonttorin ilmoituksen mukaan kuluvalta vuodelta n. 4,500 markkaa. Näistä varoista rahatoimikamari päätti [9]) jakaa 9,500 markkaa stipendeinä ja lisätä loput pääomaan.

Kelvollisen palvelusväen palkitsemisrahaston vuoden 1927 korkovaroista oli käytettävissä 280: 05 markan määrä, ja kuluvan vuoden korot tekivät 800 markkaa. Näistä varoista oli [10]) 1,000 markkaa rahaston sääntöjen mukaisesti annettava avustuksiksi ja loput lisättävä pääomaan. Seuraaville henkilöille annettiin [11]) apurahoja 100 markkaa kullekin: M. K. Blomberg, S. Borgman,

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 14 p. helmik. 246 §. — [2]) S:n 10 p. huhtik. 598 §. — [3]) S:n 21 p. helmik. 277 §. — [4]) S:n 8 p. toukok. 813 §. — [5]) Rkmrin jstn pöytäk. 24 p. heinäk. 4,610 §. — [6]) S:n 4 p. huhtik. 3,346 §. — [7]) Rkmrin pöytäk. 8 p. toukok. 814 §. — [8]) S:n 27 p. maalisk. 514 §. — [9]) S:n 18 p. syysk. 1,508 §. — [10]) S:n 18 p. syysk. 1,509 §. — [11]) S:n 30 p. lokak. 1,787 §.

H. M. Broberg, E. S. Forsman, F. Ch. Jernvall, M. J. Karén, M. Koponen, K. H. Ljungell, M. E. Olsson ja E. A. Vesander.

Rouva B. von Fieandt, joka vuosittain sai 1,000 markkaa avustusta veljensä Gunnar Hjeltin rahastosta testamentintekijän marraskuun 6 p:nä 1915 päiväämän testamenttimääräyksen nojalla, anoi, että tämä avustus korotettaisiin 10,000 markkaan, mikä määrä ilmeisesti rahan arvon alennettua paremmin vastasi sitä taloudellista apua, jonka testamentintekijä oli halunnut sisarelleen suoda. Tämän johdosta rahatoimikamari päätti [1]), että avustusta vuonna 1928 maksettaisiin 10,000 markkaa.

C. Muut asiat.

Rahatoimikamarin kokoukset y. m. Rahatoimikamari päätti [2]):

1) että kamarin varsinaiset kokoukset kuluvana vuonna pidettäisiin joka tiistai klo 19 ja ylimääräiset kokoukset tarpeen vaatiessa perjantaisin, niinikään klo 15, tai pyhän sattuessa lähinnä seuraavana arkipäivänä samaan aikaan lukuunottamatta lauantaita, jolloin kokouksen tuli alkaa klo 14;

2) että kamarin jaosto kokoontuisi keskiviikkoisin klo 15, ollen asianomaisilla jaostoilla kuitenkin oikeus sopia päivästä ja ajasta toisinkin;

3) että jaoston kokoonpano olisi seuraava: tammi—huhtikuussa herrat Estlander ja Virta, touko—elokuussa herrat Levonius ja Halme sekä syys—joulukuussa herrat Kauppi ja Leopold; herra Estlanderin varamiehenä toimisi herra Leopold ja päinvastoin, herra Levoniuksen varamiehenä herra Kauppi ja päinvastoin sekä herra Halmeen varamiehenä herra Virta ja päinvastoin;

4) että kaupunginjohtajat ja sihteerit olisivat yleisön tavattavina klo 13—15, asiamies ja notaarit klo 10—15; sekä

5) että rahatoimikamarin ja -konttorin tiedonannot ja ilmoitukset Sanomalehtien ilmoitustoimiston välityksellä julkaistaisiin sanomalehdissä Arbetarbladet, Helsingin Sanomat, Hufvudstadsbladet, Suomen Sosialidemokraatti ja Uusi Suomi.

Rahatoimikamarin jaostoon erinäisten kansanpuistojen valvojan toimipiiriä koskevien asiain käsittelyä varten kuuluisivat [3]) kaupunginjohtaja A. Castrén puheenjohtajana sekä herrat Estlander ja Halme jäseninä.

Kesän aikana, kesäkuun 5 p:stä lähtien, rahatoimikamarin jaoston tuli kokoontua [4]) tiistaisin klo 18.

Kaupunginkassan vuosineljännestarkastuksissa tuli [5]) kaupunginjohtajan olla saapuvilla rahatoimikamarin edustajana.

Rahatoimikamarille osoitetut laskut tuli [6]) kanslianjohtajan ja hänen estyneenä ollessaan rahatoimenjohtajan hyväksyä.

Rahatoimikamarin kanslia ja konttori sekä muut kamarin alaiset virastot oli pidettävä suljettuina [7]) pääsiäislauantaina, huhtikuun 7 p:nä, itsenäisyydenpäivänä, joulukuun 6:ntena, sekä jouluaattona, joulukuun 24:ntenä.

Kanslianjohtaja J. W. Andersinille annettiin [8]) tehtäväksi määrätä kamarin eri viranhaltijain kesäloma-ajat. Kaupunginjohtaja A. Castrénille tai hänen ollessaan estyneenä sihteeri K. Hård af Segerstadille uskottiin teh-

[1]) Rkmrin pöytäk. 21 p. jouluk. 2,274 §. — [2]) S:n 3 p. tammik. 1 §. — [3]) S:n 3 p. tammik. 8 §. — [4]) S:n 1 p. kesäk. 983 §. — [5]) S:n 3 p. tammik. 2 §. — [6]) S:n 3 p. tammik. 3 §. — [7]) S:n 3 p. huhtik. 571 § ja 4 p. jouluk. 2,169 §. — [8]) S:n 25 p. toukok. 962 §.

täväksi kanslianjohtaja Andersinin nauttiessa kesälomaansa jakaa saapuvat asiat eri esittelijäin kesken. Lisäksi kamari päätti, että sihteeri A. Blombergin tuli hoitaa asiamiehen tehtävät tämän kesäloman aikana ja asiamiesosaston notaarin T. Törnblomin notaari G. Brotheruksen tehtävät tämän kesäloman aikana.

Rahatoimikamarin asiamiesosasto. Rahatoimikamari määräsi [1]), että asiamiehen vuosittain oli annettava selonteko toiminnastaan, ensimmäisen kerran vuodelta 1927, diaarien ohella pidettävä kortistoa kaikista velkomisasioista sekä, jos tarpeelliseksi katsottiin, muistakin asioista.

Talousarvioehdotuksen käsittely. Rahatoimikamari päätti [2]), että talousarvioehdotuksen tuli olla oikaisuvedoksena jo ensimmäisen lukemisen tapahtuessa. Toinen lukeminen olisi asiallisessa suhteessa viimeinen, ja kolmannessa lukemisessa ratkaistaisiin ainoastaan muodollisia kysymyksiä, kuitenkin siten, että muutoksia ja lisäyksiä voitiin tehdä siinä tapauksessa, että kamari teki siitä yksimielisen päätöksen. Kaupunginvaltuuston ja rahatoimikamarin päätökset talousarvioon otettavista määrärahoista otettaisiin huomioon, mikäli ne oli tehty ennen toista talousarvionkäsittelyä.

Kesäaika kaupungin virastoissa. Rahatoimikonttori oli kesä—elokuussa pidettävä avoinna klo 8.45—15, lauantaisin klo 8.45—14, kuitenkin siten, että kassat oli suljettava klo 14.30 ja klo 13.30 [3]).

Rakennuskonttori oikeutettiin [4]) kesäkuukausina noudattamaan samoja aukioloaikoja kuin rahatoimikonttori.

Liputus. Rahatoimikamari päätti [5]), että kaikki kaupungin rakennukset oli liputettava kesäkuun 24 p:nä.

Vuosien 1875—87 kunnalliskertomukset. Rahatoimikamari hyväksyi [6]) periaatteessa tilastokonttorin ehdotuksen, että laadittaisiin ja painatettaisiin kertomukset kaupunginvaltuuston toiminnasta vuosina 1875—87 ja rahatoimikamarin toiminnasta vuosina 1877—87 samoinkuin yleishakemisto kunnalliskertomuksiin vuoteen 1930 asti.

Elinkustannustiedustelu. Tilastollisen päätoimiston sosialitilastollinen osasto oli ehdottanut, että sitä tutkimusta Helsingin elinkustannuksista [7]), joka perustui n. 375 henkilön kokovuotiseen kirjanpitoon, täydennettäisiin panemalla toimeen samanlaatuinen tutkimus n. 400 kaupungin varattomimpaan väestöön kuuluvan henkilön tuloista ja menoista n. kahden viikon kuluessa, sekä anonut, että tilastokonttori avustaisi osastoa jälkimmäisessäkin tutkimuksessa. Sen johdosta rahatoimikamari antoi [8]) tilastokonttorille tehtäväksi avustaa tilastollista päätoimistoa tarpeellisen tutkimusaineiston keräämisessä.

Vuokratiedustelu. Tilastollisen päätoimiston sosialitilastollisen osaston anottua, että kaupunki samoinkuin aikaisemminkin avustaisi kerättäessä kesäkuun aikana tarpeellista tilastoaineistoa Helsingin vuokratason selvillesaamiseksi, rahatoimikamari päätti [9]) antaa tilastokonttorille tehtäväksi ryhtyä edellä mainitussa tarkoituksessa yhteistoimintaan tilastollisen päätoimiston kanssa sekä suorittaa vuokratiedustelusta aiheutuvat kustannukset talousarvioon tätä tarkoitusta varten merkityllä määrärahalla.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 24 p. tammik. 113 §. — [2]) S:n 28 p. syysk. 1,579 §. — [3]) S:n 29 p. toukok. 965 §. — [4]) S:n 5 p. kesäk. 991 §. — [5]) S:n 18 p. toukok. 908 §. — [6]) S:n 12 p. kesäk. 1,045 §. — [7]) Ks. v:n 1927 kert. s. 129 ja 4*. — [8]) Rkmrin pöytäk. 21 p. helmik. 272 §; ks. myös tätä kert. s. 4*. — [9]) Rkmrin pöytäk. 11 p. toukok. 828 §.

Työväenjärjestöjen tiedonantajan tilaaminen. Kaupunginjohtaja A. Castrén ilmoitti, että hän saatuaan tietoonsa, että kaupunginkirjaston johtokunta oli päättänyt tilata mainittuun kirjastoon Työväenjärjestöjen tiedonantajan, oli kieltänyt kaupunginkirjastonhoitajaa panemasta hallituksen päätöstä täytäntöön ja vaatinut johtokunnalta selitystä sen johdosta, että se oli päättänyt tilata lehden, joka oli yleisesti tunnettu kommunistiseksi, jonka toimitus oikeusministerin toimesta oli asetettu syytteeseen maanpetoksesta ja jonka lakkauttamista vaadittiin. Kaupunginjohtajan toimenpiteen hyväksyen rahatoimikamari päätti [1]) esittää, että maistraatti vahvistaisi kiellon.

Kaupunginmuseon kokoelmat. Kaupunginmuseon johtokunnan esitys, joka koski suotavia toimenpiteitä museon kokoelmien kartuttamiseksi, päätettiin [2]) lyhennettynä julkaista painosta ja jakaa kaikille kaupungin hallituksille ja lautakunnille.

Tonttien myynnin tiedoittaminen. Rahatoimikamari päätti [3]), että tonttien myymisestä oli annettava tieto puhtaanapitolaitokselle.

Kaupunginvaltuutettujen lausunnot talousarvioehdotusta käsiteltäessä. Kaupunginvaltuutettujen kaupungin vuoden 1929 menoarvioehdotusta käsiteltäessä esittämien lausuntojen johdosta rahatoimikamari päätti [4])

antaa satamahallitukselle tehtäväksi laatia laskelman kaupungin satamain kannattavuudesta;

antaa sosialilautakunnalle tehtäväksi laatia tarkat laskelmat Käpylän, Toukolan ja Kumpulan omakotialueiden kannattavuudesta sekä tällöin kaupungin asuntopoliittiset tehtävät huomioonottaen erityisesti harkita, voitiinko voimassa olevia vuokramaksuja pitää suuruudeltaan tarkoituksenmukaisina;

kehoittaa köyhäinhoitolautakuntaa ryhtymään toimenpiteisiin niiden valitusten johdosta, joita oli esitetty m. m. yleisön kohtelusta Siltasaaren kansliassa ja siitä, että avun hakijain usein täytyi odottaa ylen kauan, ennenkuin he saivat asiansa esitetyksi, sekä aikanaan ilmoittamaan kamarille, mihin toimenpiteisiin lautakunta oli asiassa ryhtynyt; sekä

kehoittaa rakennuskonttoria tutkimaan, voitaisiinko Hesperian puisto kokonaan tai osaksi panna väliaikaisesti kuntoon, erityisesti leikkikenttäin tarvetta silmällä pitäen.

Maksut kadun aitaamisoikeudesta. Koska kadun aitaamisesta rakennusyrityksiin suoritettavien maksujen veloitus ja kannanta ei ollut tyydyttävällä tavalla järjestetty, veloitus kun tapahtui vasta senjälkeen kuin rakentaja oli lakannut käyttämästä katua ja kannanta siten vuoden, vieläpä kahdenkin kuluttua, rahatoimikamari rahatoimenjohtaja V. Huplin ehdotuksesta päätti [5]) vahvistaa uudet säännöt [6]) noudatettaviksi puheena olevain maksujen veloittamisessa.

Maksujen periminen. Rahatoimenjohtaja V. Hupli ilmoitti, että hänen käsityksensä mukaan maavuokrain, kadun aitaamismaksujen, yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahastosta myönnettyjen lainain sekä valtion varoista saatujen kuoletuslainain, tontinlunastusten, desinfioimismaksujen y. m. tilapäisten saatavien, vuokrain ja maksujen periminen oli epätyydyttävästi järjestetty siten, että sekä itse maksujen kannanta että niiden tilitys kohtuuttomasti viivästyi. Syynä tähän oli rahatoimenjohtajan mielestä osin se, että perimisessä noudatettiin sopimatonta menetelmää, osin se

[1]) Rkmrin pöytäk. 27 p. huhtik. 723 § ja 8 p. toukok. 823 §. — [2]) S:n 1 p. toukok. 744 §. — [3]) Rkmrin jstn pöytäk. 23 p. toukok. 3,949 §. — [4]) Rkmrin pöytäk. 21 p. jouluk. 2,280 §. — [5]) S:n 12 p. lokak. 1,684 § ja 20 p. marrask. 2,039 §. — [6]) Ks. Kunnall. asetuskok. s. 65.

ettei rahastaja W. Eriksson ollut huolellisesti hoitanut tehtäväänsä. Rahatoimenjohtaja oli sen vuoksi peruuttanut hänelle uskotut valtuudet ja uskonut puheena olevain maksujen perimisen yksinomaisena tehtävänä vahtimestari J. Nymanille. Edelleen rahatoimenjohtaja herätti kysymyksen rahastuksen järjestämisestä uudelleen, mutta se jätettiin [1]) eri esityksen varaan.

Ratapihan järjestely. Insinööri V. J. Tammelinin lähetettyä kamarille Helsingin ratapihan järjestelyehdotuksen, joka myöskin kosketteli asuntoalueille johtavia liikenneväyliä, professori E. Saarinen oli lupautunut korvauksetta antamaan siitä lausuntonsa. Tämän johdosta rahatoimikamari päätti [2]) lähettää professori Saariselle kiitoskirjeen.

Rakennuskorkeutta koskevat rakennusjärjestyksen määräykset. Rakennusmestari J. Ahde-vainajan perilliset oikeutettiin [3]) poiketen voimassa olevista rakennuskorkeutta koskevista määräyksistä korottamaan omistamansa, VII kaupunginosan korttelissa n:o 136 sijaitsevalla Tehtaankadun tontilla n:o 4 olevan rakennuksen katolisen kirkon puoleista osaa enintään 35 cm, jotta ullakkokerrokseen kävisi mahdolliseksi sisustaa joitakin huoneita.

Oikeus järjestää ikkunoita naapuritonttia vastaan olevaan päätyyn. Asuntoosakeyhtiö Fredrikinkatu n:o 58:lle myönnettiin [4]) lupa avata kaksi ikkunaa omistamansa Fredrikinkadun talon n:o 58 päätyyn, jota vastassa oli kaupungin omistama saman kadun tontti n:o 56, ehdoin, että yhtiö sitoutui muuraamaan umpeen ikkunat heti kun tontti n:o 56 oli rakennettu.

Kauppapalatsi. Uudenmaan läänin maaherran hyväksyttyä sen uudisrakennuksen piirustukset, jonka Kauppapalatsi osakeyhtiö aikoi rakennuttaa II kaupunginosan korttelissa n:o 37 sijaitsevalle Kaisaniemenkadun tontille n:o 9, ja rahatoimikamarin valitettua [5]) tästä korkeimpaan hallinto-oikeuteen huomauttaen, että piirustukset poikkesivat rakennusjärjestyksen määräyksistä sikäli, että tontin pinta-alasta oli suunniteltu rakennettavaksi suurempi osa kuin rakennusjärjestys salli, korkein hallinto-oikeus huhtikuun 23 p:nä antamallaan päätöksellä kumosi [6]) maaherran edellä mainitun päätöksen.

Latvialaisten kunnallismiesten vierailu. Kaupunginjohtaja A. Castrénille annettiin tehtäväksi [7]) päättää, miten erinäisten kaupunkiin vierailemaan saapuvien latvialaisten kunnallismiesten vastaanotto oli järjestettävä.

Virolaisten sairaanhoitajattarien vierailu. Kaupungin sairaalain hallitus ilmoitti, että 15 virolaista sairaanhoitajatarta aikoi saapua vierailemaan Helsinkiin lokakuun alussa sekä että hallitus oli suostunut siihen, että heidät majoitettiin johonkin silloin käyttämättä olevaan kulkutautisairaalan paviljonkiin, että he saivat ilmaiseksi aamukahvit sairaalan ruokalassa sekä että kuudelle heistä varattiin tilaisuus sairaanhoidon harjoittelemiseen kaupungin sairaaloissa, joissa he myös saisivat ateriansa. Tämä toimenpide hyväksyttiin [8]).

Kansanpuistojen liikenteen aikataulut rahatoimikamari hyväksyi [9]).

Esikaupunkien liikenneyhteydet. Esikaupunkien liikenneyhteyskysymystä valmistelemaan asetettu komitea antoi mietintönsä, ja rahatoimikamari päätti [10]) hankkia siitä rautatiehallituksen lausunnon, mikäli kysymys koski valtionrautateiden omistaman maan yli kulkevaa liikennettä. Kaupungin

[1]) Rkmrin pöytäk. 30 p. lokak. 1,805 §. — [2]) S:n 24 p. heinäk. 1,274 §. — [3]) S:n 8 p. kesäk. 1,029 §. — [4]) S:n 15 p. toukok. 892 §. — [5]) Ks. v:n 1927 kert. s. 146. — [6]) Rkmrin pöytäk. 19 p. kesäk. 1,083 § ja 31 p. heinäk. 1,282 §. — [7]) S:n 14 p. elok. 1,341 §. — [8]) S:n 16 p. lokak. 1,719 §. — [9]) Rkmrin jstn pöytäk. 2 p. huhtik. 3,404 a §. — [10]) Rkmrin pöytäk. 12 p. kesäk. 1,063 §.

yleisten töiden hallitusta kehoitettiin kaupunginasemakaavaa suunnitellessaan ottamaan huomioon komitean ehdotusten toteuttamismahdollisuudet.

Rottain hävittäminen. Talonisännöitsijälle annettiin tehtäväksi [1]) ryhtyä toimenpiteisiin rottain hävittämiseksi kaupungin taloista.

Lihan punnitseminen. Satamahallituksen esitykseen myöntyen rahatoimikamari päätti [2]), että Helsingissä kaupan pidetyn lihan punnitseminen vuoden 1929 alusta oli toimitettava lihantarkastamossa eikä kuten siihen asti satamaviranomaisten toimesta.

Turuntien varrella oleva kahvila. Rahatoimikamari oikeutti [3]) voimisteluseuran Helsingin voimistelijat pitämään Turuntien varrella olevan kahvilansa avoinna myöskin talvikuukausina.

Uimahallia koskeva sopimus. Urheilulautakunta ilmoitti kaupungin ja Uimahalli osakeyhtiön välillä tehdyn lainasopimuksen mukaisesti sopineensa yhtiön kanssa kaupungin kansakoulujen oppilaiden oikeudesta käyttää hyväkseen yhtiön uimahalleja. Ilmoitus ei antanut [4]) rahatoimikamarille toimenpiteen aihetta.

Matkakertomuksia jättivät [5]) lastensuojelutoiminnan johtaja R. Liukkonen, kirjaltaja V. Korander, filosofianmaisteri V. Aspelund, lämpöteknikko O. W. Fagerholm, kunnalliskodin ja työlaitoksen apulaisjohtaja H. Waahterlinna, rakennuskonttorin katuosaston insinööri V. Starck, kaupunginpuutarhuri J. E. Blomqvist, lastensuojelulautakunnan kanslianhoitaja M. Tawaststjerna, lastensuojelulautakunnan naistarkastajat A. Stegman ja M. Ahlberg, rakennuskonttorin kaupunginasemakaavaosaston avustava arkkitehti E. Kaalamo, ruotsinkielisten kansakoulujen opettaja T. Häggström, kansakoulutarkastaja A. Jotuni, Kivelän sairaalan apulaislääkäri U. Tötterman ja ammattiopetuslaitosten tarkastaja A. Breitholtz.

Rahatoimikamarin viranhaltijat. Kaupunginjohtaja A. Castrén määrättiin [6]) rahatoimenjohtaja V. Huplin ollessa matkoilla kaupungin asioissa oman virkansa ohella hoitamaan hänenkin tehtävänsä.

Rahatoimikamari valtuutti [7]) kansliansa toistaiseksi palkkaamaan sopivan henkilön hoitamaan sihteeri A. Ervastin siihen asti hoitamaa [8]) sihteerintointa samalla määräten, että sijaisen tuli saada virkaan liittyvä pohjapalkka. Tämän johdosta otettiin [9]) sairaalain tiliviraston kamreeri A. Danielson tilapäiseksi sihteeriksi kamariin tammikuun 9 p:stä lukien. Toukokuun 30 p:nä kaupunginvaltuusto valitsi [10]) kamreeri Danielsonin toimen vakinaiseksi haltijaksi.

Sihteeri H. Dalströmille myönnettiin [11]) sairauden takia virkavapautta yhdeksi kesäkuukaudeksi ja hänet oikeutettiin tältä ajalta saamaan palkkansa vähentämättömänä.

Sihteeri A. Danielson määrättiin [12]) syyskuun 1 p:stä enintään seuraavan joulukuun 15 p:ään avustamaan rahatoimenjohtajaa vuoden 1929 talousarvioehdotuksen laadinnassa.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 16 p. maalisk. 466 §. — [2]) S:n 9 p. marrask. 1,901 §. — [3]) S:n 10 p. heinäk. 1,186 §. — [4]) Rkmrin jstn pöytäk. 17 p. lokak. 5,560 §; ks. myös tätä kert. s. 117*. — [5]) Rkmrin jstn pöytäk. 18 p. tammik. 2,599—2,604 §, 1 p. helmik. 2,737 §, rkmrin pöytäk. 20 p. maalisk. 487 ja 488 §, 2 p. lokak. 1,619 §, rkmrin jstn pöytäk. 14 p. marrask. 5,922 ja 5,923 §. — [6]) Rkmrin pöytäk. 13 p. huhtik. 628 §. — [7]) S:n 3 p. tammik. 9 §. — [8]) Ks. tätä kert. s. 139. — [9]) Rkmrin pöytäk. 10 p. tammik. 13 §, rkmrin jstn pöytäk. 18 p. tammik. 2,591 § ja rkmrin pöytäk. 1 p. toukok. 764 §. — [10]) Ks. tätä kert. s. 140 — [11]) Rkmrin jstn pöytäk. 5 p. kesäk. 4,033 §. — [12]) Rkmrin pöytäk. 14 p. elok. 1,327 §.

Avustavalle notaarille I. Nordbergille myönnettiin [1]) virkavapautta maaliskuun 1 p:stä enintään vuoden loppuun, minä aikana hänen oli määrä toimia kunnallisen keskustoimiston lainopillisen sihteerin sijaisena. Hänen virkavapautensa aikana tuli [2]) notaarien G. Brotheruksen ja T. Törnblomin omien virkainsa ohella yhteisesti hoitaa avustavan notaarin toimeen liittyvät tehtävät ja saada palkkioksi viimeksi mainittuun virkaan kuuluva pohjapalkka, josta puolet maksettaisiin notaari Brotherukselle, puolet notaari Törnblomille.

Rahatoimikamari oikeutti [3]) kansliansa kesä—elokuuksi ottamaan palvelukseensa ylimääräisen apulaisen erityisesti avustamaan notaareita ja kirjaajaa, mutta myöskin muita viranhaltijoita. Palkkioksi oli mainitulle henkilölle suoritettava 2,000 markkaa kuukaudessa kamarin käyttövaroista. Tämän päätöksen johdosta kanslia otti [4]) puheena olevaksi apulaiseksi lakitieteen ylioppilaan T. Nordbergin.

Avustavalle notaarille I. Nordbergille annettiin tehtäväksi [5]) valmistella ja esitellä kamarin kokouksissa juoksevat eläke- y. m. asiat 1,000 markan lisäpalkkiosta kuukaudessa, joka oli maksettava talousarvioon kamarin kanslian tilapäisten apulaisten palkkaamiseksi merkitystä määrärahasta. Tämä määräys olisi voimassa syyskuun 1 p:stä lukien, jolloin notaari Nordberg ryhtyi jälleen virkaansa, ja niin kauan kuin sihteeri Danielson avusti rahatoimenjohtajaa talousarvion laadinnassa.

Neiti A. Happonen otettiin [6]) tilapäiseksi apulaiseksi kamarin kansliaan syyskuun 1 p:stä enintään vuoden loppuun avustamaan rahatoimenjohtajaa talousarvion laadinnassa 2,500 markan kuukausipalkkioin, joka oli suoritettava tällaisia tarkoituksia varten menosääntöön merkitystä määrärahasta.

Asiamiesosaston notaari T. Törnblom valtuutettiin [7]) sinä aikana, jolloin asiamies M. Wilskman kaupungin asioissa [8]) oleskeli Pariisissa, allekirjoittamaan osaston lähtevät kirjelmät ja muut asiakirjat.

Asiamies M. Wilskmanille myönnettiin [9]) virkavapautta yksityisasiain vuoksi lokakuun 16 p:stä kuukauden loppuun, minä aikana notaari T. Törnblomin tuli toimia hänen sijaisenaan.

Rahatoimikamarin asiamiesosaston notaarille T. Törnblomille myönnettiin [10]) virkavapautta sairauden takia elokuun 10 p:stä syyskuun 3 p:ään, sijaisena hovioikeudenauskultantti I. Nordberg.

Rahatoimikamari päätti [11]), että hovioikeudenauskultantti O. Larma otettaisiin tilapäiseksi apulaiseksi asiamiesosastolle neljäksi kuukaudeksi lukien huhtikuun 1 p:stä 2,500 markan kuukausipalkkioin, joka suoritettaisiin kamarin tilapäisten apulaisten määrärahasta. Apulainen Larma vapautettiin [12]) sittemmin virkatehtävistään kesäkuun 8 p:n ja heinäkuun 7 p:n väliseksi ajaksi, joksi hänet oli määrätty ottamaan osaa Lappeenrannassa pidettäviin aliupseerien reserviharjoituksiin. Samalla kamari määräsi, että apulaiselle Larmalle kesäkuun 5 p:nä oli maksettava tältä ajalta palkkiota 1,500 markkaa ja että hänen määräyksensä toimia ylimääräisenä apulaisena asiamiesosastolla olisi voimassa syyskuun 1 p:ään ja että hän toimiajaltaan saisi

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 10 p. helmik. 232 §. — [2]) S:n 24 p. helmik. 311 §. — [3]) S:n 15 p. toukok. 853 §. — [4]) Rkmrin jstn pöytäk. 12 p. kesäk. 4,107 §. — [5]) Rkmrin pöytäk. 4 p. syysk. 1,426 §. — [6]) S:n 4 p. syysk. 1,428 §. — [7]) S:n 27 p. maalisk. 539 §. — [8]) Ks. tätä kert. s. 217. — [9]) Rkmrin pöytäk. 12 p. lokak. 1,681 §. — [10]) Rkmrin jstn pöytäk. 5 p. syysk. 4,909 §; ks. myös tätä kert. s. 233. — [11]) Rkmrin pöytäk. 16 p. maalisk. 471 §. — [12]) S:n 1 p. kesäk. 974 §.

2,500 markan kuukausipalkan, joka maksettaisiin tavallisessa järjestyksessä heinäkuun 13 p:nä ja elokuun 13 p:nä, mutta ei kesäkuussa.

Asiamiesosaston ylimääräiseksi apulaiseksi syyskuun 1 p:stä vuoden loppuun otettiin [1]) lakitieteen ylioppilas T. Nordberg, joka oikeutettiin saamaan palkkaa 2,500 markkaa kuukaudessa. Tästä aiheutuva meno oli suoritettava mainitun osaston tilapäisten apulaisten määrärahasta. Apulaisen Nordbergin virkamääräys pidennettiin [2]) sittemmin tammikuun 1 p:stä 1929 enintään mainitun vuoden loppuun, ja hänen palkkionsa tuli olla entisellään, 2,500 markkaa kuukaudessa.

Ylimääräiselle vahtimestarinapulaiselle K. J. Olinille myönnettiin [3]) anomuksesta ero toimestaan lokakuun 1 p:stä lukien, ja hänen sijaansa otettiin [4]) nuorukainen A. Lekander, jonka tuli ryhtyä toimeensa lokakuun 1 p:nä ja saada palkkaa 500 markkaa kuukaudessa.

Rahatoimikonttorin viranhaltijat. Osastopäällikkö E. Jernström määrättiin [5]) hoitamaan kaupunginkamreerin tehtäviä tämän ollessa tilapäisesti estyneenä.

Edelleen valtuutettiin [6]) osastopäällikkö Jernström allekirjoittamaan ja kassaosaston maksettavaksi määräämään sellaiset todisteet, joiden lopullinen laatiminen ei ollut rahatoimikonttorin asia.

Rahatoimikamari päätti [7]), että 2 rahatoimikonttorin 15 konttoriapulaisentoimesta jätettäisiin toistaiseksi täyttämättä ja muut 13 tointa otettaisiin vakinaiseen menosääntöön tammikuun 1 p:stä lukien.

Avonaiseen kirjanpitäjäntoimeen valittiin [8]) konttorin ent. kassanhoitaja K. J. Söderlund, jonka tuli ryhtyä virkaansa hoitamaan toukokuun 1 p:nä. Samalla määrättiin [9]) herra Söderlund hoitamaan avointa kassanhoitajantointa toistaiseksi ja kunnes virka oli täytetty. 8 palkkaluokkaan kuuluvaan kassanhoitajantoimeen valittiin sittemmin neiti E. Väissi [10]) ja 7 palkkaluokkaan kuuluvaan kassanhoitajantoimeen neiti E. J. M. Laes [11]). Kahteen avoimeen konttoriapulaisentoimeen otettiin rouva G. Fröding [12]) ja neiti S. Luukanen [13]).

Ent. avustava kaupunginkirjanpitäjä A. Aure määrättiin [14]) kertomusvuoden loppuun toimimaan konttorissa ylimääräisenä virkamiehenä.

Virkavapautta sairauden takia myönnettiin kirjanpitäjä F. Vikstedtille [15]) kahdeksi kuukaudeksi tammikuun 1 p:stä lukien ja konttoriapulaiselle I. Törnblomille [16]) kahdeksi kuukaudeksi syyskuun 15 p:stä lukien.

Talonisännöitsijäntoimi. Taloninsännöitsijä K. Gustavson, joka oli eronnut [17]) toimestaan tammikuun 1 p:stä 1929 lukien, määrättiin [18]) hoitamaan sitä sijaisena tammi- ja helmikuussa nauttien entistä palkkaansa, siitä vähennettynä hänelle kunnan varoista maksettu eläkemäärä.

Kansanpuistot. Rahatoimikamari oikeutti [19]) kansanpuistojen valvojan ottamaan kanslia-apulaisen sekä myönsi tämän palkkaamiseen kuluvana vuonna tarvittavan määrän, 2,400 markkaa, käyttövaroistaan.

Kansanpuistojen valvojan kesäloma. Kansanpuistojen valvojan sijaiseksi lokakuun ajaksi, jolloin hänellä oli kesälomansa, määrättiin [20]) agronoomi Å.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 31 p. elok. 1,402 §. — [2]) S:n 30 p. marrask. 2,126 §. — [3]) S:n 2 p. lokak. 1,610 §. — [4]) Rkmrin jstn pöytäk. 24 p. lokak. 5,648 §. — [5]) Rkmrin pöytäk. 13 p. maalisk. 413 §. — [6]) S:n 13 p. maalisk. 414 §. — [7]) S:n 17 p. tammik. 82 §. — [8]) S:n 24 p. huhtik. 699 §. — [9]) S:n 24 p. huhtik. 700 §. — [10]) S:n 1 p. toukok. 762 §. — [11]) S:n 12 p. kesäk. 1,044 §. — [12]) S:n 24 p. huhtik. 701 §. — [13]) S:n 16 p. marrask. 2,028 §. — [14]) S:n 30 p. lokak. 1,806 §. — [15]) S:n 17 p. tammik. 88 §; ks. myös tätä kert. s. 233. — [16]) Rkmrin jstn pöytäk. 17 p. lokak. 5,555 §. — [17]) Ks. tätä kert. s. 271. — [18]) Rkmrin pöytäk. 4 p. jouluk. 2,157 §. — [19]) S:n 6 p. maalisk. 386 § — [20]) Rkmrin jstn pöytäk. 18 p. syysk. 5,146 §.

von Schoultz, jonka tuli palkkioksi saada nostaa tätä tarkoitusta varten talousarvioon merkitty määräraha.

Varsasaaren vartiointi. Kansanpuistojen valvojan esittämä ehdotus, että Varsasaareen asetettaisiin vartija lauantaiksi ja sunnuntaiksi, hyväksyttiin [1]), ja valvoja oikeutettiin käyttämään tarpeellinen rahamäärä mainitun kansanpuiston talousarviomäärärahasta teltan ostamiseen mainitun vartijan käytettäväksi.

Keskuskeittola. Keskuskeittolan johtokunnan jäseniksi vuodeksi 1928 valittiin [2]) professori C. Tigerstedt sekä rouvat H. Gebhard ja O. Tainio, varalle filosofianmaisteri G. Estlander ja rouva H. Seppälä. Professori Tigerstedtin tuli toimia johtokunnan puheenjohtajana ja keskuskeittolan toimitusjohtajana.

Naisten työtupain johtokuntaan valittiin [3]) vuodeksi 1928 filosofianmaisteri A. Hällfors puheenjohtajaksi sekä työnvälitystoimiston osastonjohtaja A. Bruun, metallityöntekijä P. Kalervo, varatuomari O. Kauppi ja johtaja V. V. Salovaara jäseniksi.

Naisten työtupain toimitusjohtajalle P. T. Steniukselle myönnettiin [4]) anomuksesta ero toimestaan lukien heinäkuun 1 p:stä, ja hänen sijaansa valittiin [5]) johtajaksi liikemies L. K. Laurin, joka oikeutettiin saamaan 4,000 markan sopimuspalkka kuukaudessa.

Tilastokonttorin viranhaltijat. Myöntyen tilastokonttorin tekemään esitykseen rahatoimikamari päätti [6]), että yksi konttorin laskuapulaisen toimi toistaiseksi sai jäädä täyttämättä sekä että sen entiselle haltijalle uskotut tehtävät hoidettaisiin laskua vastaan ja siitä aiheutuvat menot suoritettaisiin konttorin tilapäisten apulaisten määrärahasta.

Konttorin aktuaarille S. J. Liedolle myönnettiin [7]) anomansa virkaero lukien lokakuun 1 p:stä sekä virkavapautta edellisen syyskuun ajaksi. Amanuenssi V. Kuhlefelt määrättiin syyskuun 1 p:stä toistaiseksi hoitamaan aktuaarintoimeen liittyvät tehtävät ja neiti D. Neovius samana aikana toimimaan neiti Kuhlefeltin sijaisena, molemmat saaden asianomaisiin virkoihin liittyvät pohjapalkat. Aktuaarinvirka oli julistettava haettavaksi 30 päivän kuluessa syyskuun 23 p:stä lukien. Määräajan kuluessa saapui erinäisiä hakemuksia, mutta ketään hakijoista ei pidetty virkaan sopivana, minkä johdosta rahatoimikamari päätti [8]) jättää sen sillä kertaa täyttämättä sekä kehoittaa konttorin johtajaa ennen vuoden 1929 tammikuuta tekemään uuden ehdotuksen aktuaarinviran julistamisesta haettavaksi.

Tilastokonttorin anottua 5,000 markan suuruista määrärahaa niiden kustannusten peittämiseksi, jotka aiheutuivat maistraatin tilastollista päätoimistoa varten vaatiman, kaupungin raha-asioita valaisevan tilaston laatimisesta, rahatoimikamari päätti [9]) määrätä kaupunginkassanhoitaja E. Hellströmin kolmen kuukauden aikana huhtikuun 1 p:stä lukien toimimaan tilastokonttorissa 5,520 markan kuukausipalkoin, jonka kaupunginvaltuusto oli määrännyt maksettavaksi käyttövaroistaan.

Valitus satamahallituksen toimenpiteen johdosta. Satamahallitus oli kolmen kuukauden ajaksi pidättänyt [10]) satamakonstaapeli A. Adamssonin virantoimituksesta ja määrännyt hänet menettämään kaikki palkkaetunsa sen johdosta,

---

[1]) Rkmrin jstn pöytäk. 20 p. kesäk. 4,280 §. — [2]) Rkmrin pöytäk 3 p. tammik. 4 §. — [3]) S:n 3 p. tammik. 5 §. — [4]) S:n 5 p. kesäk. 1,000 §. — [5]) S:n 7 p. syysk. 1,441 §. — [6]) S:n 17 p. tammik. 83 §. — [7]) S:n 21 p. syysk. 1,546 §. — [8]) S:n 13 p. marrask. 2,013 §. — [9]) S:n 27 p. maalisk. 517 §; ks. myös tätä kert. s. 4*—5*. — [10]) Rkmrin jstn pöytäk. 19 p. kesäk. 4,229 §.

että Adamsson satamatyöläislakon ja nostokurkien hoitajain sen yhteydessä julistaman myötätuntoisuuslakon aikana oli kieltäytynyt noudattamasta satamakapteenin määräystä ja hoitamasta nostokurkia. Tästä toimenpiteestä Adamsson valitti rahatoimikamariin, joka asiaa käsiteltäessä katsoi selvitetyn, että satamakapteeni puheena olevassa tapauksessa oli velvoittanut valittajan suorittamaan työtä, jonka oli katsottava kuuluvan hänen tehtäviinsä, sekä ettei hallitus rangaistusta määrätessään ollut ylittänyt toimivaltaansa eikä rikkonut voimassa olevia määräyksiä vastaan, minkä vuoksi kamari päätti [1]), ettei valitus aiheuttaisi toimenpidettä.

Rakennustarkastuskonttorin viranhaltijat. Rahatoimikamari päätti [2]), että rakennuskonttorin palkkausmäärärahasta sai maksaa konttorin v. t. kanslistille J. Sibeliukselle palkkioksi 2,070 markkaa kuukaudessa helmikuun 1 p:stä, kunnes kanslistintoimi oli vakinaisesti täytetty.

Rakennustarkastuskonttorin työvoimain lisääminen. Rahatoimikamari myönsi [3]) käyttövaroistaan 64,000 markkaa maistraatin käytettäväksi kahden avustavan rakennusvalvojan palkkaamiseen kahdeksaksi kuukaudeksi.

Rakennuskonttorin työvoimain lisääminen. Rahatoimikamari päätti [4]), että rakennuskonttorin kaupunginasemakaavaosastolle huhtikuun 1 p:stä vuoden loppuun sai ottaa ylimääräisen insinöörin ja ylimääräisen arkkitehdin, sekä osoitti heidän palkkaamiseensa 83,250 markkaa käyttövaroistaan.

Jouduttaakseen Herttoniemen vastaisen käyttöohjelman laatimistyötä rahatoimikamari oikeutti [5]) kaupungin yleisten töiden hallituksen ottamaan rakennuskonttorin satamaosaston palvelukseen kaksi ylimääräistä insinööriä yhdeksäksi kuukaudeksi ja yhden ylimääräisen piirustajan kahdeksaksi kuukaudeksi sekä käyttämään heidän palkkaamiseensa 108,100 markkaa talousarvioon tilapäisiä apulaisia varten merkitystä määrärahasta.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen esityksestä rahatoimikamari päätti [6]), että tilapäinen avustavan puutarhurin toimi säilytettäisiin toistaiseksi ja kunnes sen ottaminen vakinaiseen menosääntöön katsottiin sopivaksi.

Kaupungin viranhaltijain pätevyysehdot. Maistraatin kehoitettua rahatoimikamaria lausumaan mielipiteensä valtion oppikoulukomitean tiedustelusta, joka koski m. m. suoritetun keskikoulututkinnon merkitystä pätevyysehtona Helsingin kunnan virkoihin pyrittäessä, kamari päätti [7]) ehdottaa, että maistraatti vastaisi pääkohdittain seuraavasti:

1) Useimmat kaupungin viroista ja toimista ovat sellaisia, ettei niiden haltijoilta vaadita minkään määrätyn tutkinnon suorittamista. Milloin suoritettu tutkinto on määrätty pätevyysehdoksi, on se joko korkeakoulu- tai ammattikoulututkinto. Keskikoulututkinnon suorittamista voitaneen tuskin määrätä pätevyysehdoksi kaupungin virkaa tai tointa täytettäessä, mutta se on luettava ansioksi haettaessa sellaisia virkoja, joiden haltijoilta ei vaadita korkeakoulu- tai ammattikoulututkinnon suorittamista.

2) Kunnan viranhaltijoilta vaadittavaa molempien kotimaisten kielten taitoa koskeva ehdotus esitettäisiin kertomusvuoden kuluessa kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi [8]).

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 23 p. lokak. 1,754 §. — [2]) Rkmrin jstn pöytäk. 8 p. helmik. 2,839 §. — [3]) Rkmrin pöytäk. 10 p. huhtik. 604 § ja 4 p. toukok. 765 §; vrt. tätä kert. s. 74. — [4]) Rkmrin pöytäk. 21 p. helmik. 275 §. — [5]) S:n 2 p. maalisk. 336 §. — [6]) S:n 13 p. marrask. 1,989 §. — [7]) S:n 3 p. helmik. 173 §. — [8]) Ks. tätä kert. s. 118.

3) Jonkin ulkomaisen sivistyskielen taito on ansioksi vain suhteellisen harvoja virkoja ja toimia haettaessa, etusijassa sellaisia, joiden hakijain on ollut suoritettava korkeakoulu- tai ammattikoulututkinto. Viroista ja toimista, joiden haltijoilta ei vaadita tällaista tutkintoa, mutta joissa jonkin sivistyskielen taito silti voi olla hyödyksi, mainittakoon m. m. ne satamalaitoksen virat, joiden haltijat joutuvat suoranaisesti kosketuksiin ulkomaisten liikennöitsijäin kanssa, sekä ne teknillisten laitosten virat, joiden haltijat joutuvat käsittelemään ulkomaisia tavarahankintoja tai suoranaisesti palvelevat yleisöä. Mainituissa tapauksissa lienee hyötyä etusijassa saksan- ja englanninkielten taidosta.

Viranpitäjäin oikeus harjoittaa elinkeinoa. Kaupungin hallituksille ja lautakunnille huomautettiin [1]), ettei sellaisten kaupungin viranhaltijain, joiden virkatehtäviin kuului valvoa tai tarkastaa ammatteja tai elinkeinoja, rakennustoimintaa t. m. s., ollut lupa itse ottaa osaa tällaisen toiminnan harjoittamiseen.

Eroamisvelvollisen viranhaltijan oikeus pysyä virassaan. Talonisännöitsijä K. Gustavsonille myönnetty oikeus [2]) pysyä virassaan yksi vuosi sen jälkeen kuin hän oli täyttänyt 65 vuotta, pidennettiin [3]) olemaan voimassa kuluvan vuoden loppuun.

Samaten pidennettiin [4]) rahatoimikonttorin konttorikirjurille H. Wegeliukselle myönnetyn samaa tarkoittavan oikeuden [2]) voimassaoloaika lokakuun 1 p:ään 1929.

Oikeus pitää sivuvirkoja. Rahatoimikamari päätti [5]):

että 65 vuoden ikä, jossa kunnan viranpitäjä on velvollinen eroamaan, ei estänyt häntä hoitamasta sivuvirkaa;

että viranhaltijoilta yleensä oli evättävä oikeus pitää sivuvirkoja, joita oli hoidettava heidän vakinaisena virka-aikanaan ja jotka vaativat heiltä aikaa useita tunteja viikossa; sekä

että viranhaltijat yleensä oli oikeutettava hoitamaan kaupungin omia sivuvirkoja.

Tässä yhteydessä rahatoimikamari peruutti aikaisemmin lukuisille kunnan viranhaltijoille myönnettyjä oikeuksia sivuvirkain hoitamiseen oikeuttaen heidät kuitenkin uudestaan sitä anomaan, jos asianomaisen sivuviran hoito voitiin järjestää siten, ettei siitä koitunut haittaa viranhaltijan vakinaiselle työlle. Muut ennen myönnetyt oikeudet sivuvirkain hoitamiseen jäisivät voimaan toistaiseksi ja kunnes rahatoimikamari toisin päätti, ja asianomainen virasto olisi velvollinen valvomaan, ettei sivuviran hoitaminen häirinnyt vakinaista työtä sekä jos niin tapahtuisi, viipymättä ilmoittamaan asian rahatoimikamarille.

Seuraavat henkilöt oikeutettiin vakinaisen kunnallisen virkansa ohella hoitamaan alla mainittuja sivuvirkoja:

toisen kaupunginvoudin konttorin ylimääräinen ulosottomies C. Oker-Blom hoitamaan ylimääräisen virkamiehen tointa korkeimmassa oikeudessa [6]);

rahatoimikamarin avustava notaari I. Nordberg hoitamaan Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön sihteerintointa [7]);

rahatoimikamarin asiamiesosaston notaari T. Törnblom hoitamaan ylimääräisen virkamiehen tointa korkeimmassa oikeudessa [8]);

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 18 p. toukok. 905 a §. — [2]) Ks. v:n 1927 kert. s. 257. — [3]) Rkmrin pöytäk. 4 p syysk. 1,421 §. — [4]) S:n 18 p. syysk. 1,505 §. — [5]) S:n 19 p. kesäk. 1,106 §. — [6]) S:n 7 p. elok. 1,313 §. — [7]) S:n 18 p. syysk. 1,524 §. — [8]) S:n 2 p. lokak. 1,612 §.

tilastokonttorin aktuaari S. J. Lieto neljänä päivänä viikossa klo 8—9.30 ja kahtena päivänä viikossa klo 8—8.45 antamaan opetusta Helsingin kauppiaitten kauppakoulussa [1]);

avustava reviisori Y. Wahlroos vuonna 1929 toimimaan Helsingin kaupungin rakennusosakeyhtiö n:o 2:n isännöitsijänä [2]);

sosialilautakunnan kotitalousneuvoja I. Grotenfelt kolmenatoista tuntina viikossa opettamaan käsitöitä ja kaunokirjoitusta yksityisissä oppilaitoksissa [3]);

lihantarkastamon tarkastuseläinlääkäri B. Österholm hoitamaan valtion eläinlääkintölaboratorion assistentinvirkaa helmikuun 1 p:stä kuluvan vuoden loppuun [4]); tässä yhteydessä rahatoimikamari päätti [4]) kehoittaa terveydenhoitolautakuntaa lausumaan mielipiteensä kysymyksestä, olisiko mahdollista lisätä tarkastuseläinlääkärin tehtäviä siten, että hänellä olisi täysi päivätyö ja hänen virkansa voitaisiin katsoa pääviraksi [4]);

kunnallinen amattientarkastaja E. Heikkinen hoitamaan Kaupunkien yleisen paloapuyhdistyksen Helsingin pohjoisen piirin asiamiehen tointa [5]);

köyhäinhoitolautakunnan johtajanapulainen J. Jakobsson hoitamaan Helsingin yliopiston kasvatusopillisen voimistelun aliopettajantointa, johon liittyi kahdeksan puolentunnin opetusvelvollisuus viikossa, sekä erään täkäläisen oppikoulun voimistelunopettajantointa, johon liittyi neljän viikkotunnin opetusvelvollisuus [6]);

köyhäinhoitolautakunnan kodissakävijä N. Gebauer opettamaan 7 ½ viikkotuntina eräässä valmistavassa koulussa [6]);

köyhäinhoitolautakunnan asiamies W. A. Eloniemi kuluvan vuoden loppuun asti hoitamaan n. s. puoliesittelyä korkeimmassa hallinto-oikeudessa [6]);

lastensuojelulautakunnan kanslisti E. Hirn kahdeksana tuntina viikossa klo 8—9.50 opettamaan valmistavassa tyttöjen ammattikoulussa [7]);

suomenkielisten kansakoulujen opettaja A. Hihlman lukuvuonna 1928—29 kahtenatoista viikkotuntina opettamaan eräässä täkäläisessä oppikoulussa [8]);

suomenkielisten kansakoulujen opettajatar L. Porkka lukuvuonna 1928—29 yhtenätoista viikkotuntina opettamaan eräässä täkäläisessä oppikoulussa [8]);

suomenkielisten kansakoulujen opettaja V. Kanerva lukuvuonna 1928—29 n. kolmena tuntina päivässä hoitamaan määrättyjä tehtäviä Suomen vankeusyhdistyksen palveluksessa [8]);

suomenkielisten kansakoulujen opettaja A. A. Tynell lukuvuonna 1928—29 hoitamaan erästä tointa valtioneuvoston julkaisuvarastossa [8]);

suomenkielisten kansakoulujen opettaja J. O. Metsikkö lukuvuonna 1928—29 hoitamaan erästä Helsingin lääninvankilan opettajantointa, johon liittyi kolmen tunnin päivittäinen opetusvelvollisuus [9]);

suomenkielisten kansakoulujen opettaja Y. Lahtinen yhtenätoista tuntina viikossa opettamaan laulua ja musiikkioppia työväenopiston suomenkielisellä osastolla [10]);

suomenkielisten kansakoulujen veistonopettaja V. Seppä hoitamaan erästä tointa Kotikasvatusyhdistyksen palveluksessa [11]);

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 14 p. elok. 1,337 §. — [2]) S:n 4 p. jouluk. 2,170 §. — [3]) S:n 18 p. syysk. 1,511 §. — [4]) S:n 31 p. tammik. 150 §. — [5]) S:n 18 p. syysk. 1,512 §. — [6]) S:n 18 p. syysk. 1,513 § — [7]) S:n 28 p. elok. 1,377 §. — [8]) S:n 18 p. syysk. 1,514 §. — [9]) S:n 18 p. syysk. 1,515 §. — [10]) S:n 18 p. syysk. 1,516 §. — [11]) S:n 9 p. lokak. 1,653 §.

suomenkielisten kansakoulujen opettaja A. Halén-Harla lukuvuonna 1928—29 opettamaan yhteensä neljänä viikkotuntina Helsingin koelyseossa ja Helsingin toisessa suomalaisessa lyseossa [1]);

suomenkielisten kansakoulujen opettaja H. Vakkilainen opettamaan yhteensä seitsemänä viikkotuntina kirjapainokoulussa [2]);

ruotsinkielisten kansakoulujen opettaja J. Holmström lukuvuonna 1928—29 opettamaan enintään neljänä viikkontuntina ruotsalaisessa normaalilyseossa [3]);

ruotsinkielisten kansakoulujen opettaja C. T. Häggström lukuvuonna 1928—29 enintään 7 viikkotuntina antamaan opetusta oppilaitoksessa Nya svenska läroverket [3]);

ruotsinkielisten kansakoulujen opettaja B. Holmström sivuvirkana hoitamaan Kaupunkien yleisen paloapuyhdistyksen kirjanpitäjän tointa, kuitenkin ainoastaan kuluvan vuoden loppuun [4]);

sähkölaitoksen kamreeri G. Weckman toistaiseksi toimimaan Temppelikadun talon n:o 8 isännöitsijänä [5]);

sähkölaitoksen käyttöinsinööri O. Råbergh kuluvan vuoden loppuun asti hoitamaan konerakennuksen assistentinvirkaa teknillisessä korkeakoulussa [6]);

rakennuskonttorin katuosaston avustava insinööri W. Starck lukuvuonna 1928—29 18 tuntina viikossa antamaan opetusta teollisuuskoulussa edellyttäen, etteivät nämä tunnit sattuneet rakennuskonttorin työaikana [7]);

rakennuskonttorin katuosaston avustava insinööri H. Valjakka lukuvuonna 1928—29 15 tuntia viikossa opettamaan teollisuuskoulussa edellä mainituin edellytyksin [7]); sekä

rakennuskonttorin katuosaston avustava insinööri H. A. Relander lukuvuonna 1928—29 13 tuntina viikossa opettamaan teollisuuskoulussa edellä mainituin edellytyksin [7]).

Rahatoimenjohtaja V. Huplin tiedustelun johdosta rahatoimikamari ilmoitti [8]) ettei sillä ollut mitään muistuttamista sitä vastaan, että rahatoimenjohtaja otti vastaan sen komitean jäsenyyden, jonka valtioneuvosto oli asettanut virastokysymystä tutkimaan.

Lupa asua kaupungin ulkopuolella. Alla mainitut kunnan viranhaltijat oikeutettiin anomuksistaan asumaan kaupungin ulkopuolella:

vanhempi oikeusneuvosmies B. C. Carlson Kauniaisissa yksi vuosi lukien kesäkuun 1 p:stä [9]);

kunnallinen ammattientarkastaja A.-L. Levanto syyskuun 1 p:ään 1929 Munkkiniemessä [10]);

suomenkielisten kansakoulujen opettajatar M. Becker toistaiseksi Munkkiniemessä [11]);

suomenkielisten kansakoulujen opettajatar A. Meriläinen vuonna 1929 Kauniaisissa [12]);

terveydenhoitolautakunnan kaitsija W. Meriläinen vuonna 1929 Kauniaisissa [13]); sekä

sähkölaitoksen koneenkäyttäjä T. A. Valtonen vuonna 1929 Kulosaaren huvilakaupungissa [14]).

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 30 p. lokak. 1,789 §. — [2]) S:n 20 p. marrask. 2,033 §. — [3]) S:n 18 p. syysk. 1,517 §. — [4]) S:n 23 p. lokak. 1,755 §. — [5]) S:n 28 p. elok. 1,382 §. — [6]) S:n 25 p. syysk. 1,578 §. — [7]) S:n 18 p. syysk. 1,518 §. — [8]) S:n 4 p. syysk 1,429 §. — [9]) S:n 6 p. maalisk. 370 §. — [10]) S:n 21 p. elok. 1,350 §. — [11]) S:n 4 p. helmik. 236 §. — [12]) S:n 4 p. jouluk. 2,150 §. — [13]) S:n 4 p. jouluk. 2,149 §. — [14]) S:n 4 p. jouluk. 2,161 §.

Rahatoimikamarin edustajat hallituksissa, lautakunnissa y. m. Kamarin edustajaksi kaupungin teknillisten laitosten hallitukseen valittiin [1]) kanslianeuvos Andersin ja kamarin edustajaksi maatalouslautakuntaan jäsen Estlander. Sitä vastoin kamari ei katsonut olevan syytä valita erityistä edustajaa kaupungin yleisten töiden hallitukseen, koska jäsen Estlander oli tämänkin hallituksen jäsen.

Jäsenelle Levoniukselle annettiin tehtäväksi [2]) edustaa kaupunkia vuoden 1928 kaupungin kiinteän omaisuuden katselmuksessa.

Rahatoimikamari päätti [3]) valita edustajan Mankala fors aktiebolag yhtiön johtokuntaan.

Suomi-seuran kehoitettua rahatoimikamaria valitsemaan yhden jäsenen kaupunkiin saapuvien Amerikassa asuvien suomalaisten vastaanottotoimikuntaan kamari päätti [4]), että sitä toimikunnassa edustaisi kaupunginjohtaja A. Castrén ja hänen ollessaan estyneenä se henkilö, joka hänen sijastaan hoiti kaupunginjohtajan tointa.

Kaupunginjohtaja A. Castrén ja kaupunginarkkitehti G. Taucher valittiin [5]) Helsingin konservatorion johtokunnan jäseniksi.

Kaupungin edustajiksi Kansan näyttämön säätiöön rahatoimikamari valitsi [6]) jäsenensä Halmeen, kunnallisen keskustoimiston johtajan Y. Harvian ja professori A. L. Hjelmmanin.

Rautatiesuunnitelmat. Johtaja I. Lindfors valtuutettiin [7]) edustamaan kaupunkia helmikuun 13 p:nä pidettävässä kuntainvälisessä kokouksessa, jossa pohdittaisiin n. s. Korian rautatiesuunnitelmaa.

Kaupungininsinööri E. Molander valittiin [8]) edustamaan Helsingin kaupunkia Lohjan kauppalassa huhtikuun 22 p:nä pidettävässä kokouksessa, jossa pohdittaisiin Helsingin—Risteen ratasuunnitelmaa. Kaupungininsinöörin sen jälkeen suoritettua tämän tehtävän ja tehtyä rahatoimikamarille selkoa kokouksen neuvotteluista kamari määräsi [9]) käyttövaroistaan maksettavaksi 506 markkaa hänen matkakustannustensa peittämiseksi.

Hernesaarensalmi. Asiamies M. Wilskmanille annettiin tehtäväksi [10]) hankkia kaupungille asianomainen lupa Munkkisaaren ja Hernesaaren välisen salmen täyttämiseen.

Kaupungininsinööri E. Molanderille uskottiin [11]) tehtäväksi valvoa kaupungin oikeutta siinä marraskuun 14 p:nä 1928 alkavassa katselmustoimituksessa, joka vesioikeuslain määräysten mukaisesti oli pantava toimeen mainitun salmen suunnitellun täyttämisen johdosta.

Katselmusmiesten vaali. Asuntotarkastaja K. Wasastjerna sekä kamarin jäsen Halme valittiin [12]) toimittamaan Ryttylän koulukodin uuden talousrakennuksen katselmus. Katselmus toimitettiin toukokuun 24 p:nä ja katselmuskirja jätettiin [13]) rahatoimikamarille.

Kaupunginagronoomi A. J. Tamminen määrättiin [14]) edustamaan kaupunkia Viikin latokartanossa marraskuun 6 p:nä tapahtuvassa lähtö- ja tulokatselmuksessa.

Tilintarkastajain vaali. Uimahalli osakeyhtiön tilien tarkastajaksi valittiin [15]) kamarin jäsen Kauppi.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 3 p. tammik. 6 §. — [2]) S:n 3 p. tammik. 7 §. — [3]) S:n 28 p. helmik. 318 §. — [4]) S:n 11 p. toukok. 836 §. — [5]) S:n 28 p. jouluk. 2,312 §. — [6]) S:n 6 p. marrask. 1,882 §. — [7]) S:n 10 p. helmik. 231 §. — [8]) S:n 3 p. huhtik. 572 §. — [9]) S:n 12 p. kesäk. 1,064 §. — [10]) S:n 31 p. elok. 1,403 §. — [11]) S:n 30 p. lokak. 1,798 §. — [12]) S:n 13 p. huhtik. 644 §. — [13]) S:n 19 p. lokak. 1,733 §. — [14]) S:n 30 p. lokak. 1,828 §. — [15]) S:n 29 p. syysk. 1,591 §.

Botby aktiebolag. Kamarin jäsenelle Leopoldille annettiin tehtäväksi [1]) perehtyä Botby aktiebolagin hoitoon, jotta hän voisi yhtiössä valvoa kaupungin oikeutta ja etua, minkä ohessa hänet oikeutettiin tässä tarkoituksessa käyttämään apunaan asiantuntijoita.

Leppäsuon alueen pakkolunastus. Uudenmaan läänin maanmittausinsinöörin F. O. Immellin ilmoitettua, että kysymys Leppäsuon alueen pakkolunastuksen valmistavista toimenpiteistä otettaisiin käsiteltäväksi elokuun 2 p:nä pidettävässä kokouksessa, ja kehoitettua rahatoimikamaria valitsemaan edustajansa tähän tilaisuuteen kamari päätti [2]) valtuuttaa asiamiesosaston edustamaan kaupunkia sekä anoa, että maistraatti puolestaan valitsisi kaksi uskottua miestä.

Kaupungin edustajaksi siihen pakkolunastuslautakuntaan, jonka tuli antaa lausunto Leppäsuon alueen n:o 68 a käyttö- ja lunastusoikeuden pakkolunastus ehdoista, valittiin [3]) pankinjohtaja Hj. Ekholm.

Asiamies M. Wilskmanille annettiin tehtäväksi [4]) edustaa kaupunkia edellä mainitun pakkolunastusjutun käsittelyä varten joulukuun 3 p:nä pidettävässä pakkolunastuslautakunnan kokouksessa.

Lakitieteenkandidaatti G. Norrmén, joka toimi kaupungin asiamiehenä tämän ja Osakeyhtiö M. G. Steniuksen välisessä Leppäsuon alueen lunastusoikeutta koskevassa oikeudenkäynnissä, valtuutettiin [5]) sittemmin ajamaan kaupungin asiaa myöskin edellä mainitussa pakkolunastuslautakunnassa, koska tämän käsiteltävät asiat läheisesti liittyivät oikeudenkäynnillä ratkaistaviin riitakysymyksiin.

Pakkolunastuslautakunnan vaadittua kaupungilta kyseellisen alueen arviokirjaa, joka oli laadittava edellyttäen, että aluetta sai käyttää ainoastaan puutarhatarkoituksiin, rahatoimikamari päätti [6]) uskoa vaaditun arvioinnin toimittamisen puutarhureille O. Lundellille ja T. Barckille sekä kaupungingeodeetti W. O. Lillelle, minkä ohessa kaupungin yleisten töiden hallitusta kehoitettiin antamaan arvioida alueella olevat rakennukset.

Viikin ja Rastbölen välinen tie. Asiamiesosasto velvoitettiin [7]) valvomaan kaupungin oikeutta Uudenmaan läänin vanhemman maanmittausinsinöörin E. Tukkilan kuuluttamassa kokouksessa, jossa suunniteltaisiin tien rakentamista Viikin latokartanosta Herttoniemen ja Strömsin tilain kautta Puodinkylään ja Rastböleen. Avustavaa kaupunginarkkitehtia B. Aminoffia kehoitettiin tässä tilaisuudessa olemaan asiamiehelle avuksi.

Gråö-nimisen saaren erottaminen. Kaupungin edustajaksi siihen maanmittaustoimitukseen, joka koski Gråö-nimisen saaren erottamista kaupungin omistamasta kantatilasta, valittiin [8]) asiamies M. Wilskman.

Komiteat. Varatuomari K. V. Holman sijaan valittiin [9]) kamarin jäsen Leopold sen komitean jäseneksi, joka vuonna 1924 oli asetettu laatimaan kaupungin virastojen yksityisille antamista toimituskirjoista kannettavien maksujen taksaehdotusta.

Rahatoimikamari asetti [10]) komitean valmistelemaan kysymystä kaupungin kiinteistöhallinnon järjestämisestä ja valitsi siihen kaupunginjohtaja A. Castrénin puheenjohtajaksi sekä kamarin jäsenen Estlanderin ja kaupungin-

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 9 p. lokak. 1,680 §. — [2]) S:n 17 p. heinäk. 1,228 §. — [3]) S:n 26 p. lokak. 1,776 §. — [4]) S:n 16 p. marrask. 2,024 §. — [5]) S:n 14 p. jouluk. 2,226 §. — [6]) S:n 28 p. jouluk. 2,328 §. — [7]) S:n 17 p. heinäk. 1,232 §. — [8]) S:n 30 p. marrask. 2,128 §. — [9]) S:n 21 p. jouluk. 2,281 §; ks. v:n 1924 kert. s. 284. — [10]) Rkmrin pöytäk. 17 p. tammik 93 §.

insinööri E. Molanderin jäseniksi, viimeksi mainitun kaupungin yleisten töiden hallituksen edustajaksi.

Kaupungin kiinteistöjen palovakuutuskysymystä pohtimaan asetettiin [1]) komitea, johon tulivat kanslianjohtaja J. W. Andersin puheenjohtajaksi sekä kamarin jäsen Kauppi ja johtaja W. A. Lavonius.

Valiokunnalle, johon kuuluivat kaupunginjohtaja A. Castrén, rahatoimenjohtaja V. Hupli ja kamarin jäsen Leopold, annettiin [2]) tehtäväksi neuvotella valtion edustajain kanssa tonttipaikan luovuttamisesta suunnitellulle posti- ja lennätintalolle.

Valiokuntaan, joka selvitteli erinäisiä lainopillisia kysymyksiä, m. m. Taipaleen alueen tonttien lunastusoikeutta koskevia, lähetettiin [3]) kysymys Suomen kansallisteatterin viereisen katumaan omistusoikeudesta.

Vuonna 1929 myytäväksi tarjottavien tonttien luetteloa laatimaan asetettiin [4]) komitea, johon tulivat rahatoimenjohtaja V. Hupli puheenjohtajaksi sekä kaupungin asemakaava-arkkitehti B. Brunila, rahatoimikamarin sihteeri K. Hård af Segerstad, kamarin jäsen Kauppi ja kaupungingeodeetti W. O. Lille.

Varastoalueiden järjestelykysymystä valmistelemaan asetetulle komitealle annettiin [5]) tehtäväksi laatia kaupungin tilapäisten varastoalueiden rakennusjärjestysehdotus.

Helsingin kauppiaitten yhdistyksen anottua, että kiireellisiin toimenpiteisiin ryhdyttäisiin puunjalostustuotteiden vientimakasiinin rakentamiseksi, ja satamahallituksen ehdotettua, että Katajanokalle rakennettaisiin voi- ja juustomakasiini, rahatoimikamari päätti [6]) asettaa viisimiehisen komitean tätä kysymystä tutkimaan ja antamaan siitä ehdotuksensa ja valitsi siihen edustajikseen kaupunginjohtaja A. Castrénin ja kamarin jäsenen Kaupin, satamahallituksen edustajaksi johtaja H. Ramsayn ja kaupungin yleisten töiden hallituksen edustajaksi kaupungininsinööri E. Moringin, minkä ohessa Helsingin kauppiaitten yhdistystä edusti [7]) tukkukauppias O. Huttunen. Kaupunginjohtaja Castrénin tuli toimia komitean puheenjohtajana.

Asetettiin [8]) komitea, joka sai tehtäväkseen valvoa, että Katajanokan kappaletavara-aseman jäljellä olevat rakennustyöt suoritettiin loppuun niin pian kuin mahdollista ja kaikkien asianosaisten edut mikäli mahdollista otettiin huomioon. Tähän komiteaan valittiin [8]) puheenjohtajaksi kaupunginjohtaja A. Castrén sekä muiksi jäseniksi kamarin jäsen Kauppi ja johtaja A. Niklander, minkä lisäksi rautatiehallitusta kehoitettiin valitsemaan kaksi jäsentä sekä kaupungin yleisten töiden hallitusta ja satamahallitusta kumpaakin yksi jäsen.

Valmistelemaan kysymystä uuden matkustajatullipaviljongin rakennuttamisesta Eteläsatamaan asetettiin [9]) komitea, johon valittiin kanslianjohtaja J. W. Andersin puheenjohtajaksi sekä satamahallituksen puheenjohtaja H. Ramsay ja rakennuskonttorin satamaosaston työpäällikkö S. Randelin ja tulliviranomaisten edustajaksi ylitarkastaja L. N. Summelin.

Pankinjohtaja T. Grotenfelt vapautettiin [10]) anomuksestaan kaupungin ja valtion yhteisen sairaalakomitean jäsenyydestä ja hänen sijaansa valittiin jäseneksi kamarin jäsen Leopold.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 17 p. tammik. 94 §. — [2]) S:n 21 p. syysk. 1,535 §. — [3]) S:n 30 p. lokak. 1,829 §. — [4]) S:n 9 p. marrask. 1,972 §. — [5]) S:n 30 p. marrask. 2,136 §. — [6]) S:n 24 p. heinäk. 1,267 §. — [7]) Rkmrin jstn pöytäk. 7 p. elok. 4,692 §. — [8]) Rkmrin pöytäk. 26 p. lokak. 1,774 §. — [9]) S:n 2 p. marrask. 1,851 §. — [10]) S:n 17 p. tammik. 95 §.

Rahatoimikamari valitsi [1]) jäsenensä Leopoldin edustajakseen komiteaan, jonka terveydenhoitolautakunta oli asettanut valmistelemaan kysymystä ruumishuoneen aikaansaamisesta.

Terveydenhoitolautakunnan ilmoitettua, että kaupungissa oli sattunut yksi pernaruton tapaus ja sen johdosta ehdotettua, ettei raatoja ja pilaantunutta lihaa kuten siihen asti saisi kaivaa maahan keskussairaalan alueelle, rahatoimikamari päätti [2]) asettaa komitean, jonka tuli tutkia tätä kysymystä ja antaa ehdotus sen ratkaisemiseksi, ja valitsi sen jäseniksi kaupungin eläinlääkäri W. Ehrströmin, ens. kaupunginlääkärin F. Hisingerin ja puhtaanapitolaitoksen johtajan E. Rosenbröijerin sekä kamarin jäsenet Halmeen ja Leopoldin, joista viimeksi mainitun tuli toimia puheenjohtajana. Sitäpaitsi kehoitettaisiin kaupungin teknillisten laitosten hallitusta valitsemaan joku sähkölaitoksen viranhaltijoista komitean jäseneksi.

Pankinjohtaja E. Rydman vapautettiin [3]) anomuksestaan sen komitean jäsenyydestä, jonka rahatoimikamari vuonna 1927 oli asettanut [4]) selvittelemään kysymystä köyhäinhoidon korvaukseksi kaupungille kuuluvien saatavien poistamisesta, ja valitsi [3]) hänen sijaansa puheenjohtajaksi ja jäseneksi kamarin jäsenen Kaupin.

Komitealle, johon valittiin kanslianjohtaja J. W. Andersin puheenjohtajaksi sekä kamarin jäsenet Estlander ja Halme, annettiin tehtäväksi [5]) selvitellä kysymystä kaupungin kansakoulutalojen käytön järjestämisestä tehokkaammalle kannalle.

Kaupunginjohtaja A. Castrénille sekä kamarin jäsenille Leopoldille ja Levoniukselle uskottiin [6]) niiden sääntöehdotusten tarkastaminen, jotka oli laadittu kansanlastentarhain kunnallistamista koskevan kaupunginvaltuuston päätöksen [7]) johdosta.

Valmistelemaan kysymystä Etelä-Suomen voimaosakeyhtiön osake-enemmistön lunastamisesta asetettiin [8]) valiokunta, johon tulivat kanslianjohtaja J. W. Andersin, rahatoimenjohtaja V. Hupli ja kamarin jäsen Kauppi.

Rahatoimenjohtaja V. Hupli valittiin [9]) esikaupunkialueiden liikenneyhteyskysymystä järjestämään asetetun komitean jäseneksi kauppalanjohtaja R. Itkosen sijaan, jolle oli myönnetty vapautus tästä tehtävästä.

Kaupunginjohtaja A. Castrénille ja avustavalle kaupunginasemakaavaarkkitehdille B. Aminoffille annettiin [10]) tehtäväksi neuvotella puolustusministeriön kanssa sopivan alueen luovuttamisesta ampumaradaksi Helsinkiin sijoitetulle sotaväelle.

Rautatiehallitus ilmoitti [11]) valinneensa liikennejohtaja A. B. T. Bläsarin ja asemapäällikön apulaisen O. B. Komin edustajikseen Katajanokalla, Länsisatamassa, Hakaniementorilla ja Vallilassa liikennöivien rautatievaunujen puhtaanapitokysymystä valmistelemaan asetettuun komiteaan.

Satamahallitus ilmoitti [12]) valinneensa satamakapteeni A. Lindforsin ja rakennuskonttorin satamaosaston työpäällikön S. Randelinin edustajikseen komiteaan, joka oli asetettu käsittelemään kysymystä jätteiden y. m. poistamisesta.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 3 p. helmik. 184 §. — [2]) S:n 3 p. heinäk. 1,161 §. — [3]) S:n 16 p. maalisk. 451 §. — [4]) Ks. v:n 1927 kert. s. 261. — [5]) Rkmrin pöytäk. 11 p. jouluk. 2,205 §. — [6]) S:n 9 p. marrask. 1,974 §. — [7]) Ks. tätä kert. s. 129. — [8]) Rkmrin pöytäk. 3 p. huhtik. 567 §. — [9]) S:n 12 p. kesäk. 1,063 §. — [10]) S:n 21 p. jouluk. 2,303 §. — [11]) Rkmrin jstn pöytäk. 14 p. maalisk. 3,162 §; vrt. v:n 1926 kert. s. 218. — [12]) Rkmrin jstn pöytäk. 22 p. helmik. 2,999 § ja 21 p. maalisk. 3,207 §; ks. myös v:n 1926 kert. s. 143*.

Jäsenten valitseminen asunto-osakeyhtiöiden ja -osuuskuntain johtokuntiin. Rahatoimikamari valitsi seuraavat henkilöt alla lueteltujen yleishyödyllisten asunto-osakeyhtiöitten ja -osuuskuntain johtokuntiin:

Asunto-osakeyhtiö Stenbäckinkatu 18—20:n: opettajatar J. Poijärven ja filosofianmaisteri V. Kaukorannan [1]);

Osakeyhtiö Virkamiesasuntola Apollonkatu 18:n: rahatoimikamarin v. t. sihteerin A. Danielsonin ja sosialilautakunnan sihteerin A. Erikssonin sekä varalle kamarin sihteerin A. Blombergin [2]);

Virkamiesasuntoja osakeyhtiön: rahatoimikamarin sihteerin A. Blombergin, sosialilautakunnan sihteerin A. Erikssonin sekä kamarin jäsenen Estlanderin [3]);

Asunto-osakeyhtiö Tyynin: rahatoimikamarin v. t. sihteerin A. Danielsonin johtokunnasta eronneen ent. sihteerin A. Ervastin sijaan [3]);

Asunto-osakeyhtiö Sturen: kanslianjohtaja J. W. Andersinin, kamarin sihteerin A. Blombergin sekä sosialilautakunnan sihteerin A. Erikssonin [4]);

Asunto-osakeyhtiö Hauhon: sosialilautakunnan sihteerin A. Erikssonin, johtaja K. R. Heinosen sekä kunnan työväenasuntojen isännöitsijän G. Karhumaan sekä varamiehiksi kamarin sihteerin A. Blombergin ja kamarin jäsenen Kaupin [5]);

Osakeyhtiö Virkamiesasuntoja Sampsantie 40:n: kanslianjohtaja J. W. Andersinin, kamarin sihteerin A. Blombergin ja sosialilautakunnan sihteerin A. Erikssonin [6]);

Asunto-osuus Vanajan r. l.: sosialilautakunnan sihteerin A. Erikssonin, kamarin jäsenen Halmeen ja kunnan työväenasuntojen isännöitsijän G. Karhumaan sekä varajäseniksi kamarin sihteerin A. Blombergin ja v. t. sihteerin A. Danielsonin [7]);

Vallilan asunto-osuuskunnan r. l.: kamarin sihteerin A. Blombergin, sosialilautakunnan sihteerin A. Erikssonin ja kamarin jäsenen Halmeen sekä varajäseniksi kamarin sihteerin A. Danielsonin ja kamarin jäsenen Virran [8]);

Asunto-osuuskunta Käpylän r.l.: sosialilautakunnan sihteerin A. Erikssonin, kamarin jäsenen Halmeen ja avustavan rakennustarkastajan A. Toivosen sekä varalle kamarin sihteerin A. Danielsonin ja kamarin jäsenen Virran [9]);

Oma asunto-osakeyhtiön: rahatoimikamarin sihteerin A. Blombergin, kamarin jäsenen Halmeen ja sosialilautakunnan sihteerin A. Erikssonin sekä varajäseniksi kamarin sihteerin A. Danielsonin ja kamarin jäsenen Virran [10]);

Asunto-osakeyhtiö Tyynin: rahatoimikamarin sihteerin A. Blombergin, sosialilautakunnan sihteerin A. Erikssonin ja kamarin jäsenen Virran sekä varajäseniksi kamarin sihteerin A. Danielsonin ja asiamies M. Wilskmanin [11]);

Asunto-osakeyhtiö Aidon: sosialilautakunnan sihteerin A. Erikssonin, arkkitehti A. Nybergin ja rahatoimikamarin avustavan notaarin I. Nordbergin sekä varamiehiksi kamarin sihteerin A. Danielsonin ja johtaja K. R. Heinosen [12]);

Helsingin kaupungin rakennusosakeyhtiö n:o 1:n: sosialilautakunnan sihteerin A. Erikssonin, johtaja K. R. Heinosen ja kamarin jäsenen Kaupin sekä varamiehiksi kaupunginasemakaava-arkkitehti B. Brunilan ja kunnallisten työväenasuntojen isännöitsijän G. Karhumaan [13]);

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 13 p. tammik. 52 §. — [2]) S:n 3 p. helmik. 172 §. — [3]) S:n 17 p. helmik. 259 ja 260 §. — [4]) S:n 2 p. maalisk. 362 §. — [5]) S:n 30 p. maalisk. 551 §. — [6]) S:n 30 p. maalisk. 552 §. — [7]) S:n 4 p. toukok. 800 §. — [8]) S:n 28 p. elok. 1,392 §. — [9]) S:n 28 p. elok. 1,393 §. — [10]) S:n 12 p. lokak. 1,703 §. — [11]) S:n 12 p. lokak. 1,704 §. — [12]) S:n 13 p. marrask. 2,002 §. — [13]) S:n 20 p. marrask. 2,047 §.

Asunto-osuuskunta Voiton r.l .: rahatoimikamarin sihteerin A. Danielsonin, sosialilautakunnan sihteerin A. Erikssonin ja kamarin jäsenen Halmeen sekä varalle kamarin sihteerin A. Blombergin ja kamarin jäsenen Virran [1]);

Asunto-osuuskunta Vallilan r. l.: rahatoimikamarin sihteerin A. Blombergin, kaupunginasemakaava-arkkitehti B. Brunilan, sosialilautakunnan sihteerin A. Erikssonin ja kamarin jäsenen Halmeen sekä varajäseniksi kamarin sihteerin A. Danielsonin ja sosialilautakunnan avustavan sihteerin A. G. Varosen [2]);

Asunto-osuuskunta Haavan r. l.: sosialilautakunnan sihteerin A. Erikssonin, kamarin jäsenen Halmeen ja avustavan kaupunginasemakaava-arkkitehdin V. T. Määtän sekä varalle rahatoimikamarin sihteerit A. Blombergin ja A. Danielsonin [3]);

Asunto-osuuskunta Käpylän r. l.: sosialilautakunnan sihteerin A. Erikssonin, kamarin jäsenen Halmeen, herra E. Korttilan ja avustavan kaupunginasemakaava-arkkitehdin V. T. Määtän sekä varalle kamarin sihteerit A. Blombergin ja A. Danielsonin [4]); sekä

Asunto-osakeyhtiö Osmo-Käpylän: sosialilautakunnan sihteerin A. Erikssonin ja avustavan rakennustarkastajan A. Toivosen sekä varalle rahatoimikamarin avustavan notaarin I. Nordbergin [5]).

Rahatoimikamarin velvoitettua [6]) asiamiehensä vuosittain antamaan selonteon kamarin asiamiesosaston toiminnasta asiamies antoi seuraavat vuosia 1924—28 koskevat tiedot:

Rahatoimikamarin asiamiesosaston käsittelemät asiat vuosina 1924—28.

Asian laatu.	1924.			1925.			1926.			1927.			1928.		
	Vuoden kuluessa loppuun käsiteltyjä.	Seuraavaan vuoteen siirtyneitä.	Yhteensä.	Vuoden kuluessa loppuun käsiteltyjä.	Seuraavaan vuoteen siirtyneitä.	Yhteensä.	Vuoden kuluessa loppuun käsiteltyjä.	Seuraavaan vuoteen siirtyneitä.	Yhteensä.	Vuoden kuluessa loppuun käsiteltyjä.	Seuraavaan vuoteen siirtyneitä.	Yhteensä.	Vuoden kuluessa loppuun käsiteltyjä.	Seuraavaan vuoteen siirtyneitä.	Yhteensä.
ınkursseja, vuosi-															
ıaasteita y. m.	288	97	385	279	79	358	217	117	334	257	79	336	233	86	319
xeudenkäyntejä ja perimisiä	258	138	396	386	37	423	253	73	326	202	52	254	420	87	507
innityksiä ja lai- ıasopimuksia.....	123	16	139	91	20	111	103	11	114	210	5	215	257	12	269
ıanvuokria	260	94	354	259	100	359	516	81	597	497	28	525	421	30	451
ıoneenvuokria	50	7	57	22	3	25	28	4	32	37	—	37	32	1	33
ıuppakirjoja ja lain- huutoja	27	5	32	33	15	48	45	19	64	49	20	69	70	15	85
stamentteja	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	1
imilupia ja urakka- sopimuksia.....	14	2	16	6	5	11	15	3	18	14	3	17	69	4	73
ınnallisveroja.....	118	51	169	138	31	169	333	59	392	111	50	161	41	15	56
kalaisia asioita	54	24	78	60	12	72	50	7	57	53	6	59	38	10	48
Yhteensä	1,194	434	1,628	1,274	302	1,576	1,560	374	1,934	1,430	244	1,674	1,581	261	1,842

Kertomusvuonna 1928 lähetettiin 1,447 kirjettä.

[1]) Rkmrin pöytäk. 20 p. marrask. 2,048 §. — [2]) S:n 11 p. jouluk. 2,214 §. — [3]) S:n 18 p. jouluk. 2,267 §. — [4]) S:n 18 p. jouluk. 2,268 §. — [5]) S:n 18 p. jouluk. 2,269 §. — [6]) Ks. tätä kert. s. 263.

Painatustöiden valvojan välityksellä suoritettiin vuonna 1928 seuraavat painatus- ja sidontatyöt, joiden kustannukset nousivat allaolevassa taulukossa mainittuihin määriin.

Lautakunta tai virasto, jonka laskuun työ suoritettiin.	Lomakkeet.		Muut painatustyöt.		Painatus-kulut.	Sidonta-kulut.	Yhteensä.
	Eri lajeja.	Yhteensä kpl.	Eri lajeja.	Yhteensä kpl.	Smk.		
Maistraatti	71	48,185	—	—	21,884	3,492	25,376
Raastuvanoikeus	69	76,500	—	—	33,938	20	33,958
Ensimmäisen kaupunginvoudin konttori	14	78,400	—	—	7,405	—	7,405
Toisen kaupunginvoudin konttori	47	685,900	—	—	46,257	2,276	48,533
Rikostuomioiden toimeenpanijan konttori	24	113,250	—	—	12,782	1,450	14,232
Raatihuoneen arkisto	—	—	—	—	—	39,668	39,668
Kaupunginvaltuuston kanslia	5	8,100	42	12,900	120,912	—	120,912
Rahatoimikamarin kanslia	30	337,000	96	25,285	439,019	8,858	447,877
Rahatoimikamarin asiamiesosasto	14	6,800	—	—	2,921	1,327	4,248
Rahatoimikonttori	56	1,115,700	3	650	84,241	8,643	92,884
Satamahallitus ja sen alaiset laitokset	31	304,100	—	—	15,209	971	16,180
Tilastokonttori	14	6,807	38	22,560	227,217	7,006	234,223
Työnvälitystoimisto	10	79,500	1	200	8,180	—	8,180
Verotusvalmistelukunta	21	831,900	—	—	59,932	15,668	75,600
Terveydenhoitolautakunta ja sen alaiset laitokset	71	172,642	—	—	24,536	1,214	25,750
Sairaalat ja sairaalain tilivirasto	33	188,010	—	—	32,038	10,291	42,329
Köyhäinhoitolautakunta ja sen alaiset laitokset	80	173,150	2	325	28,879	1,146	30,025
Lastensuojelulautakunta	25	37,300	1	150	7,019	—	7,019
Suomenkieliset kansakoulut	25	137,396	—	—	17,280	3,280	20,560
Ruotsinkieliset kansakoulut	23	47,585	—	—	8,643	—	8,643
Muut opetuslaitokset	8	4,316	4	1,150	6,168	—	6,168
Kansanlastentarhat	—	—	1	300	405	129	534
Kaupunginkirjasto	59	349,043	4	4,265	43,381	[1])222,609	265,990
Kaupunginmuseo	—	—	5	1,700	11,866	—	11,866
Vesijohtolaitos	20	38,100	1	350	14,056	4,259	18,315
Kaasulaitos	84	1,251,425	1	350	75,871	4,150	80,021
Sähkölaitos	131	1,977,535	1	350	121,872	15,410	137,282
Rakennuskonttori	32	121,300	—	—	17,101	2,928	20,029
Puhtaanapitolaitos	14	62,203	—	—	10,720	915	11,635
Kansanpuistot	39	1,063,860	—	—	19,767	—	19,767
Muut lautakunnat ja laitokset	73	333,430	5	1,262	43,715	8,978	52,693
Yhteensä	1,123	9,649,437	205	71,797	1,563,214	364,688	1,927,902

[1]) Kertomusvuonna sidottiin 15,622 kirjaa (v. 1927 13,226) 13: 57 (14: 32) markan keskimääräisestä hinnastä kirjaa kohti. Ki jojen sidontaan ja korjauksiin kirjasto käytti 1,557.5 (1,098) työtuntia.

Vuonna 1927 painatettiin 7,271,440 lomaketta, joten kertomusvuoden lisäys oli 2.4 miljoonaa. Muutkin painatustyöt lisääntyivät. Niiden kaupunginvaltuuston asiakirjain sivuluku, joiden painatus kustannettiin rahatoimikamarin painatuskustannusmäärärahalla, kohosi 2,358:sta 3,210:een ja taulukkojen y. m. tavallista tekstiä kalliimpihintaista painatusta edellyttävien mainittujen asiakirjain sivumäärä 1,578:sta 2,262:een. Samaten lisääntyi klisheiden ja karttaliitteiden lukumäärä, joiden aiheuttamat kustannukset oltuaan vuonna 1927 11,484: 66 markkaa nousivat 37,973: 90. markkaan Vaikkakin taulukkosivuja oli 276 kappaletta enemmän kuin edellisenä vuonna, hinta painettua sivua kohden aleni 114: 27 markasta 113: 85 markkaan, karttaliitteitä kuitenkaan huomioon ottamatta. Jos nämäkin otetaan huomioon, kohosi hinta 119: 14 markasta 125: 65 markkaan sivulta.

Vuonna 1928 painatetut asiakirjat aiheuttivat kustannuksia yhteensä 403,448: 05 markkaa, vuonna 1927 280,932: 53 markkaa, joten lisäys oli 122,515: 52 markkaa.

Painatus- ja sidontakustannukset yhteensä kohosivat 1,830,952: 19 markasta 1,927,901: 57 markkaan, joten lisäys oli 96,949: 38 markkaa. Koska osa kaupungin virastoista ja laitoksista edelleenkin suoritutti töitä käyttämättä valvojan välitystä, edellä olevat luvut kuitenkaan eivät vastaa kaupungin kaikkia painatus- ja sidontakustannuksia.

Saavutettu säästö, joka vuonna 1927 oli ollut 95,817: 34 markkaa, oli kertomusvuonna 163,816: 50 markkaa. Nämä määrät edustavat aikaisemmin suoritetun ja asianomaisen vuoden yksikköhintain mukaan laskettujen painatus- ja sidontakustannusten välistä erotusta, kuitenkin niin, että tätä säästöä laskettaessa ei ole otettu mukaan sellaisia töitä, joista on suoritettu jo vuosina 1926 tai 1927 alennettu yksikköhinta.

Syyskuun 1 p:stä lähtien sekä kirjapainotyöntekijäin palkat, että paperinhinnat kohosivat, minkä johdosta kirjapainot korottivat hintojaan 10 %. Tämä korotus ei kuitenkaan mainittavasti vaikuttanut kaupungin painatus- ja sidontatöihin, koska suurehkoista töistä oli olemassa aikaisemmat sopimukset ja kirjapainojen välistä kilpailua hyväksi käyttämällä voitiin saada lomake- y. m. pienehköt painatustyöt suoritetuiksi kohtuullisin hinnoin.

Painatustöihin voitanee lukea myös ilmoitukset. Niiden aiheuttamat kustannukset nousivat 248,202: 90 markkaan oltuaan vuonna 1927 213,892: 92 markkaa. Ilmoitushinnan alennus oli mainittuina vuosina edellisenä 18,704: 75 markkaa ja jälkimmäisenä 16,286: 78 markkaa.

III. Tilastokonttori.

Tilastokonttorin vuodelta 1928 antama vuosikertomus oli seuraava:

Konttorin henkilökunta. Rahatoimikamari myönsi syyskuun 21 p:nä aktuaari S. J. Liedolle hänen pyytämänsä eron virasta, lokakuun 1 p:stä lukien, sekä virkavapautta syyskuun ajaksi. Virka julistettiin haettavaksi ja sitä haki 11 henkilöä, mutta koska kukaan hakijoista ei näkynyt olevan täysin pätevä virkaan, päätti rahatoimikamari marraskuun 13 p:nä julistaa viran uudelleen haettavaksi vuoden 1929 alussa. V. t. aktuaarina toimi syyskuun—joulukuun välisenä aikana amanuenssi V. Kuhlefelt, jonka virkaa hoiti ent. ylim. aktuaari D. Neovius.

Kaupunginvaltuuston joulukuun 14 p:nä 1927 tekemällä päätöksellä siirrettiin ylim. laskuapulaiset S. Hedlund ja A. Grönroos vakinaiseen palkkasääntöön, tammikuun 1 p:stä lukien. Viimeksimainittu erosi kuitenkin jo tammikuun 15 p:nä, ja oikeutti rahatoimikamari konttorin tammikuun 17 p:nä jättämään viran toistaiseksi täyttämättä.

Syyskuun 5 p:nä päätti kaupunginvaltuusto perustaa uuden vahtimestarintoimen konttoriin, tammikuun 1 p:stä 1929 lukien, ja sijoitettiin se 1 palkkaluokkaan.

Virkavapautta nauttivat vuoden kuluessa assistentti E. Särkisilta häntä kohdanneen sairauden johdosta maaliskuun 1—kesäkuun 1 ja kesäkuun 15—elokuun 1 p:n välisenä aikana, ja hoiti virkaa maaliskuun—toukokuun aikana laskuapulainen E. Inberg, jonka sijaisena toimi maaliskuun 1 p:stä toukokuun 15 p:ään rouva I. Jusélius ja toukokuun 15—31 p:ään rouva S. Lieto; laskuapulainen H. Montell elokuun aikana, neiti A.-M. Söderlund sijaisenaan, laskuapulainen E. Inberg yksityisasiain tähden heinäkuun 15 p:stä elokuun 15 p:ään, laskuapulainen H. Zimmermann marraskuun 17 p:stä joulukuun 26 p:ään sairauden tähden, neiti A.-M. Söderlund sijaisenaan, sekä laskuapulainen G. Fontell joulukuun 3 p:stä vuoden loppuun sairauden tähden; kaikki, lukuunottamatta laskuapulaista Inbergiä, oikeudella kantaa täyden palkkansa, minkä oikeuden, mikäli koski assistentti Särkisillan 2 kuukautta ylittänyttä virkavapauden aikaa, kaupunginvaltuusto myönsi toukokuun 30 ja syyskuun 5 p:nä.

Rahatoimikamari myönsi tässä mainittujen sijaisten palkkaamiseen tarvittavat määrärahat maaliskuun 14 p:nä, toukokuun 8 p:nä, elokuun 29 p:nä ja joulukuun 5 p:nä. Sitä paitsi nautti assistentti E. Särkisilta lokakuun 15—30 p:ään lääkärintodistuksen nojalla vapautusta 1 tunnin työstä päivittäin.

Laskun mukaan palkattuina työskentelivät konttorissa neidit D. Neovius sekä A. Grönroos, A.-M. Söderlund ja V. Svinhufvud sekä rouva S. Lieto, minkä ohella ent. aktuaari S. J. Lieto syksyn kuluessa valvoi tilastollisen

päätoimiston vaatiman Helsingin kaupungin finansseja koskevan työn laadintaa.

Siivoojatar S. Kylkisen palkka korotettiin 700 markkaan, huhtikuun 1 p:stä lukien.

Johtaja O. Bruun sai rahatoimikamarilta elokuun 14 p:nä 4,000 markan suuruisen matka-apurahan osanottoa varten Hampurissa syyskuun 4—6 p:nä Verband der deutschen Städtestatistiker ja Deutsche Statistische Gesellschaft yhdistysten järjestämiin tilastopäiviin.

Rahatoimikamarin kesäkuun 19 p:nä tekemällä päätöksellä kiellettiin aktuaari S. J. Lieto syyskuun 1 p:stä sivutoimena hoitamasta kauppakoulun opettajanvirkaa, mutta tehdystä anomuksesta myönsi kamari hänelle kuitenkin sittemmin sellaisen oikeuden.

Kaupunginvaltuuston lokakuun 17 p:nä hyväksymän, kaupungin viranpitäjiltä vaadittavaa kielitaitoa koskevan säännön mukaan luettiin johtaja ja aktuaari II luokkaan, jonka mukaan mainituilta viranpitäjiltä vaaditaan suomenkielen täydellinen taito ja hyvä taito puheessa ja kirjoituksessa käyttää ruotsin kieltä; amanuenssin- ja assistentinvirat luettiin III luokkaan, ja vaaditaan niiden hoitajilta että he puheessa ja kirjoituksessa osaavat hyvin käyttää suomen- ja ruotsinkieltä. Konttori ei saanut tilaisuutta antaa lausuntoa asiassa.

Konttorin huoneisto. Rahatoimikamarin päätettyä että konttorin huoneisto kaupungintalossa (ent. seurahuone) luovutettaisiin rakennuskonttorin huonerakennusosastolle päätti kamari huhtikuun 17 p:nä vuokrata konttorille uuden huoneiston Heikinkadun talosta n:o 12 kolmeksi vuodeksi, kesäkuun 1 p:stä lukien, 60,000 markan vuosivuokrasta. Rahatoimikamarin kesäkuun 8 p:nä myönnettyä 30,000 markkaa uudessa huoneistossa tehtäviä erinäisiä korjauksia varten (sähköjohtojen uusiminen, kirjahyllyjen hankkiminen, maalaus ja uusien seinäpaperien asettaminen), minkä korjausten todelliset kustannukset nousivat 25,898: 36 markkaan, sekä toukokuun 29 p:nä osoitettua 4,050 markkaa lamppujen ostoon y. m., 5,150 markkaa puihin ja valoon vuoden loppuun sekä 4,000 markkaa uuden vahtimestarinapulaisen palkkaamiseen, sai konttori kesäkuun loppupuolella muuttaa uuteen huoneistoon, jolla oli erinäisiä etuja vanhaan verraten, erittäinkin mikäli koski mahdollisuutta säilyttää konttorin kirjavarastoa. Itse muutto maksoi, etupäässä konttorin suuren kirjaston ja kirjavaraston tähden, 11,791: 30 markkaa, jotka rahatoimikamari osoitti heinäkuun 24 p:nä.

Konttorin julkaisut. Vuoden varrella julkaisi konttori seuraavat kahdeksan julkaisua:

Toukok. 18. Helsingin kaupungin tilasto. Helsingfors stads statistik. VI. Opetuslaitokset. Undervisningsväsen. 6. 1924—27. IV + 92 + 62 siv.

Heinäk. 4. Helsingin kaupungin tilasto. Helsingfors stads statistik. II—III. Ulkomaan kauppa ja merenkulku. Utrikes handel och sjöfart. Uusi sarja. Ny serie. 1. 1927. IV + 20 + 92 siv.

» 28. Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri. 7. 1928. VIII + 278 siv.

Syysk. 4. Helsingin kaupungin kunnallinen asetuskokoelma. 5. 1927. VIII + 236 siv.

» » Kommunal författningssamling för Helsingfors stad. 5. 1927. VIII + 236 siv.

Lokak. 29. Helsingin kaupunkia koskevat asetukset. Kunnallinen käsikirja. Neljäs vihko. VIII + 370 siv. (siv. 833—1202).
» » Författningar rörande Helsingfors stad. Kommunal handbok. Fjärde häftet. VIII + 374 siv. (siv. 855—1228).
Jouluk. 29. Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja — Statistisk årsbok för Helsingfors stad. 21. 1928. XIV + 332 siv.

Vuoden lopulla oli painettavana terveyden- ja sairaanhoitotilasto vuosilta 1924—26 ja vuoden 1926 kunnalliskertomus, jotka molemmat julkaisut myöhästyneinä vuoden 1927 jälkeen toimitetun konttorin henkilökunnan vähentämisestä aiheutuneesta jäljellejääneiden virkailijoiden osalle tulleesta lisääntyneestä työstä johtuen tulevat ilmestymään vasta vuoden 1929 alussa. Vuoden varrella painettiin edelleen 2 vihkoa vuoden 1928 kunnallista asetuskokoelmaa, mitkä täydennettyinä vuoden lopulla annetuilla asetuksilla tullaan varustamaan nimilehdellä ja hakemistolla ja sitomaan. Tässä julkaisussa ja asetusten kodifioinnissa julkaistuista asetuksista konttori toimitti erikoispainokset seuraavista: Taksa maksuista, joita suoritetaan hoidosta Helsingin kaupungin sairaaloissa (200 kpl.); Helsingin kaupungin apulaislääkärien ohjesääntö (200 suomenkielistä ja 100 ruotsinkielistä kpl.); Helsingin kaupungin sairaalain hoitohenkilökunnan ohjesääntö (1,000 suomenkielistä ja 500 ruotsinkielistä kpl.); Helsingin kaupungin sairaalain taloushenkilökunnan ohjesääntö (200 suomenkielistä ja 100 ruotsinkielistä kpl.); Helsingin kaupungin köyhäinhoidon ohjesääntö (350 kpl.); Helsingin kaupungin köyhäinhoitolautakunnan ja sen alaisten viranpitäjäin johtosääntö (350 kpl.); Helsingin kaupungin kansakoulujen ohjesääntö (600 suomenkielistä ja 200 ruotsinkielistä kpl.); Helsingin kaupungin satamaviranomaisten ohjesääntö (55 kpl.); Helsingin kaupungin työnvälitystoimiston ohjesääntö (200 suomenkielistä ja 200 ruotsinkielistä kpl.); sekä Rahatoimikamarin muutettu ohjesääntö (100 kpl.); jotapaitsi liikenneohjesäännöstä painettiin uusi painos (2,000 kpl.).

Muille viranomaisille annetut tiedot ja avustukset. Kuten lähinnä edellisinä vuosina sai konttori tilastolliselta päätoimistolta kuukausittain tietoja elinkustannusindeksistä, laski vuokraindeksin valtuuston lokakuun 7 p:nä 1925 tekemän päätöksen perusteella sekä lähetti usealle kunnan laitokselle ja viranomaiselle ilmoituksen lähinnä edellisen kuukauden indeksiluvusta.

Toukokuun 7 p:nä konttori antoi rahatoimikamarille lausunnon ja ehdotuksen tilastollisen päätoimiston tekemästä esityksestä, että järjestettäisiin tiedustelu kaupungissa vallitsevan vuokratason selville saamiseksi kesäkuun 1 p:n jälkeen, ja kamari antoi toukokuun 11 p:nä sanotun tiedustelun järjestämisen konttorin toimeksi. Kerätyt tiedot yhdistettiin konttorissa, minkä jälkeen valmiit taulukot alkuperäisine aineistoineen lähetettiin tilastolliseen päätoimistoon.

Kuten aikaisemmin lähetettiin merenkulkuhallitukselle laivaliikennettä satamissa ja satamakannantaa vuonna 1927 koskevia tietoja. Kuten tavallisesti tilastokonttori huolehti Uudenmaan läänin maaherran vuosikertomukseen kuuluvista taululiitteistä, mikäli ne koskivat Helsingin kaupunkia.

Rahatoimikamarille lähetettiin laskelma siitä, paljonko kustannuksia voitaisiin vähentää vahvistamalla kansakoulujen oppilaiden keskimäärän kutakin luokkaa kohden 35, 34 tai 30:ksi [1]).

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 7.

Rahatoimikamarille lähetettiin yliesikunnan vaatimat ja konttorin kokoomat kaupungin elintarveoloja y. m. koskevat salaiset tiedot.

Kaupunginjohtajalle konttori laati promemorian, joka koski kaupungissa lähitulevana viitenä vuotena tarvittavia uusia asuntoja.

Rahatoimikamarille lähetettiin konttorin laatima ehdotus kaupungin puhelinten ja niiden puhelinluettelossa olevien numeroiden ilmoitustavan muuttamiseksi.

Metsätieteellisen tutkimuslaitoksen käytettäväksi asetettiin osa konttorissa säilytettävää, puidenkulutusta Helsingissä valaisevaa, aineistoa.

Haagin kaupungissa sijaitseva kansainvälinen tilastolaitos oli ilmoittanut aikovansa julkaista uuden lisätyn painoksen julkaisustaan Annuaire statistique des grandes villes. Konttori ryhtyi yhdistelemään tarkoitukseen tarvittavia tietoja, mutta niitä ei kuitenkaan lähetetty vuoden kuluessa. Konttorin esityksestä myönsi rahatoimikamari joulukuun 12 p:nä sanotun vuosikirjan toimittamista varten 100 floriinin suuruisen avustuksen.

Joukko koti- ja ulkomaisia kunnallisia ja muita viranomaisia pyysi vuoden varrella Helsinkiä koskevia tilastollisia ja muita tietoja, ja konttori koetti kykynsä mukaan täyttää asianomaisten toivomuksia.

Elinkustannustiedustelu. Tammikuun 1 p:nä alkoi vuoden kestävä ajanjakso, jonka kuluessa eräiden perheiden oli vietävä kirjaa tuloistaan ja menoistaan. Konttorin palkkaamat neuvojat tarkastivat säännöllisesti kirjanpitoa vuoden varrella. Monen perheen vuoden varrella lopetettua kirjanpitonsa syystä tai toisesta, oli vuoden lopulla jäljellä 268 perhettä, joille maksettiin korvausta 400 markkaa; tästä suoritti kaupunki 200 perheelle ja sosialiministeriö 68 perheelle maksettavan palkan sekä suhteellisen osan neuvojille maksetusta palkkiosta.

Helmikuun 10 p:nä lähetti tilastollisen päätoimiston sosialitilastollinen osasto rahatoimikamarille esityksen, että kysymyksessä oleva tiedustelu täydennettäisiin lyhyemmällä, kaksi viikkoa kestävällä tiedustelulla. Tämän perusteli osasto sillä, että edelliseen osaaottavat kuuluivat keskimittaista korkeampaan väestöryhmään, ja oli toivottavaa saada tietoja köyhimmänkin väestökerroksen kulutuksesta. Vaaditussa lausunnossa piti tilastokonttori kysymyksessä olevaa tiedustelua tarpeettomana tai ainakin kaupungille hyödyttömänä, syystä että eri kansankerrokset jo olivat edustettuina varsinaisessa tiedustelussa, jonka kautta saatuja tietoja siis voitiin pitää elinkustannusten vaihtelujen laskemisen perusteena, jota laskelmaa ei voitu tehdä suunnitellun lyhytaikaisen tiedustelun kautta saatujen tietojen perusteella, koska indeksilaskelmien perusteeksi ei voida ottaa köyhimmissä kansankerroksissa vallitsevia oloja. Tästä huolimatta päätti rahatoimikamari helmikuun 21 p:nä antaa konttorille toimeksi avustaa mainitun tiedustelun toimeenpanoa. Kirjanpitoperheet saatiin Suomen ammattijärjestön ja kansakoulujen opettajakunnan kautta sekä kehoittamalla yleisöä sanomalehdistössä. Tilastolliseen päätoimistoon lähetettyjen tilikirjojen luku oli 116 ja kirjanpitäjille suoritti valtio 30 markan suuruisen palkkion, minkä lisäksi 4 neuvojalle maksettiin 400 markkaa; valtion kokonaiskustannukset nousivat niin ollen 5,080 markkaan. Mitään korvausta konttorille tutkimuksesta koituneista menoista ei sitä vastoin suoritettu.

Kaupunkien finanssitilasto. Helmikuun 16 p:nä maistraatille lähettämässään kirjelmässä vaati tilastollinen päätoimisto yksityiskohtaisia tietoja kaupungin menoista, tuloista ja taloudellisesta tilasta vuosina 1925, 1926 ja 1927, mitkä tiedot oli lähetettävä ennen lokakuun 1 p:ää. Tämä tilasto tuotti kont-

torille sangen paljon työtä, tilastollisen päätoimiston vaatiessa erinäisiä tietoja, joita ei voitu saada rahatoimikonttorin tilinpäätöskertomuksesta tai kirjanpitokirjoista, vaan jotka oli yhdistettävä tuhansien kirjanpitotodisteiden nojalla. Osin oli päätoimiston kaavakkeiden mukaan kaikki kaupunkien virastojen väliset tilitykset ilmoitettava erikseen, m. m. kaupunkien laitosten suorittamat vesi-, kaasu- ja sähkömaksut, osin taas oli ilmoitettava kaikki tiedot, jotka voisivat tehdä mahdolliseksi että päätoimiston laatimasta tilastosta näkyisi kaupungin kunakin vuonna todella suorittamat menot ja sen todelliset tulot, siis eritellen kunkin meno- ja tulomomentin kohdalla sekä siirtomäärärahat että tulo- ja menojäämät. Erittäinkin viimemainittujen laskeminen osoittautui sangen vaivalloiseksi, minkä tähden konttori, saatuaan pääasiallisesti valmiiksi vuoden 1925 tilaston, anoi tilastolliselta päätoimistolta, että vuosien 1926 ja 1927 tilasto saataisiin laatia jakamatta kysymyksessä olevia jäämiä eri momenttien mukaan. Tähän päätoimisto suostuikin vuoden lopulla.

Konttorilla ei ollut käytettävänään mitään määrärahaa kysymyksessä olevaa työtä varten, vaan oli se suurimmaksi osaksi suoritettava vakinaisin työvoimin. Maaliskuun 17 p:nä konttori teki rahatoimikamarille esityksen, että mainittuun tarkoitukseen myönnettäisiin 5,000 markan suuruinen määräraha. Tätä ehdotusta esiteltäessä päätti kamari kuitenkin maaliskuun 27 p:nä kaupunginvaltuuston maaliskuun 21 p:nä tekemän päätöksen perusteella määrätä ent. kaupunginkassanhoitajan E. G. Hellströmin, jonka virka oli lakkautettu, kolmen kuukauden aikana, huhtikuun 1 p:stä lukien, olemaan virassa konttorissa saaden samaa palkkaa kuin ennenkin. Hän oli kuitenkin konttorissa vain vähän päälle yhden kuukauden, mutta kantoi, konttorin siihen vaikuttamatta, palkkaa koko kolmen kuukauden ajalta. Syksyllä valvoi eronnut aktuaari S. J. Lieto erikoisesta palkkiosta tilaston laadintaa, mutta voi omistaa sille verraten lyhyen ajan. Näissä olosuhteissa ei tilasto tullut, kuten oli otaksuttu, valmiiksi vuoden kuluessa, vaan tulee sen laatiminen vaatimaan vielä suurimman osan vuotta 1929.

Kunnalliskertomusten päähakemisto. Kesäkuun 4 p:nä teki konttori rahatoimikamarille esityksen, jossa osoitettiin, että olisi välttämätöntä saada aikaan kunnalliskertomusten päähakemisto, joista kertomuksista silloin 38 nidosta, käsittäen vuodet 1888—1925, oli ilmestynyt, sekä sen ohella myöskin laadittava ja julkaistava selostus kaupunginvaltuuston toiminnasta kaupunginvaltuustolaitoksen perustamisesta vuonna 1875 vuoteen 1887 saakka; hakemistoon olisi sisällytettävä myöskin viimeksimainittu ajanjakso ja olisi se ulotettava viimeiseen vuoteen ennen kunnallishallinnon uudestijärjestelyä, siis nähtävästi vuoteen 1930. Tämän ehdotuksen rahatoimikamari periaatteessa hyväksyi kesäkuun 12 p:nä, jolloin konttorille annettiin toimeksi tehdä asiassa tarkempi ehdotus. Kysymyksessä oleva yksityiskohtainen suunnitelma lähetettiin kamarille elokuun 29 p:nä ja ehdotti konttori sen yhteydessä, että työ uskottaisiin kamarin sihteerille filosofianmaisteri H. Dalströmille. Asiaa ei ratkaistu lopullisesti vuoden kuluessa, mutta rahatoimikamari otti vuoden 1929 menosääntöehdotukseensa viimeksimainitun sijaisen palkkaamista varten tarvittavan määrärahan, mikä sisältyi myöskin kaupunginvaltuuston hyväksymään menosääntöön.

Muita lausuntoja. Kesäkuun 4 p:nä konttori lähetti rahatoimikamarille vaaditun lausunnon, joka koski kysymystä mitä olisi otettava kalustoluetteloon, ja konttori esitti tällöin, että jos sen kirjavarasto ja kirjasto oli otettava luetteloihin, olisi sitä ennen annettava ohjeet, minkä arvoisina ne olisi sinne merkittävä.

Kesäkuun 11 p:nä konttori antoi yksityiskohtaisen lausunnon, kaupunginviranpitäjiä koskevan uuden virkasäännön johdosta, ja lokakuun 2 p:nä samoin matkustussääntöehdotuksen johdosta.

Konttorin menot ja tulot. Seuraava taulukko osoittaa missä määrin konttorin määrärahoja vuoden varrella käytettiin tai säästettiin:

Menoerä.	Määräraha.	Lisämääräraha.	Yhteensä.	Menot.	Säästetty (+) tai ylitetty (—) määrä.
Palkat	536,800 —	[1]) 44,840 —	581,640 —	581,640 —	— —
Tilap. apulaiset	62,000 —	20,560 —	82,560 —	83,211 70	— 651 70
Painatuskustannukset	[2]) 532,950 16	— —	532,950 16	234,222 50	[3]) + 298,727 66
Siivous	8,200 —	1,399 75	9,599 75	9,599 75	— —
Tarverahat	16,500 —	— —			
Lämpö ja valo	— —	[4]) 5,350 —	33,641 30	33,687 65	— 46 35
Muutto	— —	[5]) 11,791 30			
Elinkustannustiedustelu	108,000 —	— —	108,000 —	40:200 —	[3]) + 67,800 —
Yhteensä	1,264,450 16	83,941 05	1,348,391 21	982,561 60	+ 365,829 61

Tähän tulee lisää 22,185 markkaa, jotka rahatoimikamarin päätöksen perusteella osoitettiin osin yleiseltä kalustotililtä, osin rahatoimikamarin yleisistä käyttövaroista ja millä määrillä m. m. ostettiin 2 Continental kirjoituskonetta pöytineen ja tuoleineen (13,760 markkaa), uusi osasto konttorin Roneo-teräskaappiin (3,800 markkaa), karttakaappi (500 markkaa) ja erinäisiä katto- ja pöytälamppuja (3,775 markkaa).

Konttorin tulot myydyistä julkaisuista nousivat 2,577: 20 markkaan.

Vuoden 1929 menosääntö. Elokuun 28 p:nä lähetettiin rahatoimikamarille ehdotus 1929 vuoden menosäännöksi. Kaupunginvaltuuston joulukuun 19 p:nä vahvistama menosääntö päättyi 1,089,400 markkaan.

Kirjasto lisääntyi vuoden kuluessa 323 numerolla. Rakennuskonttorin asemakaavaosasto lähetti 96 fotostaattijäljennöstä vuonna 1925 hyväksytyistä kaupunginasemakaavanmuutoksista.

Lähetettyjen toimituskirjain luku oli 2,893. Näistä oli lähteviä kirjelmiä 816 ja lähetettyjä julkaisuja 2,077.

---

[1]) Näistä on 7,630 markkaa siirretty määrärahasta sijaisten palkkaamiseksi sairauden aikana. — [2]) Tähän sisältyy vuodesta 1927 siirretyt 186,950; 16 markkaa. — [3]) Siirrettiin vuoteen 1929. — [4]) Rahatoimikamarin myöntämä toukokuun 29 p:nä. — [5]) Rahatoimikamarin myöntämä heinäkuun 24 p:nä.

IV. Satamahallitus.

Satamahallituksen vuodelta 1928 antama kertomus oli seuraavansisältöinen:

Hallituksen jäsenistö. Satamahallitukseen kuuluivat vuonna 1928 itseoikeutettuina jäseninä satamalaitoksen johtaja O. E. Jaatinen, puheenjohtajana, ja rakennuskonttorin satamarakennusosaston työpäällikkö S. Randelin sekä seuraavat kaupunginvaltuuston valitsemat jäsenet: kirjaltaja K. F. Hellgren, satamatyöntekijä K. Lahtinen, merenkulkuneuvos A. V. Lindberg, johtaja J. Pelin sekä filosofiantohtori H. Ramsay, samalla varapuheenjohtaja.

Kokoukset y. m. Hallitus kokoontui vuoden varrella 18 kertaa. Useiden tärkeiden kysymysten valmistelu annettiin sanottua tarkoitusta varten asetettujen komiteain toimeksi. Sen ohessa ottivat hallituksen edustajat osaa muutamien rahatoimikamarin asettamien komiteain työhön.

538:sta vuoden varrella diarioon viedystä asiasta ratkaistiin suurin osa. Hallitus lähetti kaikkiaan 324 kirjelmää ja lausuntoa.

Käsitellyt tärkeimmät asiat. Hallitus antoi rahatoimikamarille lausuntonsa seuraavista kysymyksistä: tammikuun 24 p:nä satama-alueella olevien merimerkkien kunnossapidosta; helmikuun 14 p:nä Aktiebolaget Sandvikens skeppsdocka och mekaniska verkstad osakeyhtiön anomuksen johdosta, että sille vuokrattaisiin Munkkisaarella oleva alue ynnä siihen rajoittuva vesialue; maaliskuun 6 p:nä lentohallin rakentamista koskevassa asiassa; huhtikuun 3 p:nä antoi hallitus rahatoimikamarille lausunnon ehdotuksesta, että Kulosaarella oleva alue ja Kivinokka ynnä koko Aktiebolaget Brändö villastad nimiselle osakeyhtiölle kuuluva vesialue ostettaisiin kaupungille; samana päivänä Osuustukkukauppa r. l. nimisen osuuskunnan anomuksesta saada korttelissa n:o 186 omistamilleen makasiinitonteille n:ot 2, 4 ja 6 Sipulisaarenkadun varrella rakentaa kahvipaahtimon ja väkirehumyllyn; samana päivänä Paraisten kalkkivuori osakeyhtiön anomuksen johdosta, että sille myönnettäisiin oikeus asettaa Länsisatamassa olevaan Jaalanrantaan sähköllä käypä purkausnosturi sekä laskea sitä varten tarvittavat raiteet; sekä syyskuun 4 p:nä yleisten töiden hallituksen vuodelle 1929 laatimasta menoarvioehdotuksesta; ja joulukuun 28 p:nä sähkölaitoksen ja kaasulaitoksen esityksistä lastauspaikkain varaamisesta niille Sörnäisten satamassa.

Toukokuun 29 p:nä lähetti hallitus rahatoimikamarille esityksen, että kaupungin rakennuskonttorille annettaisiin toimeksi ottaa 1929 vuoden talousarvioon määräraha maasta vietävän voin järjestelyä varten tarpeellisen makasiinin rakentamista varten. Syyskuun 4 p:nä päätti hallitus sittemmin tehdä esityksen asiassa rahatoimikamarille.

Heinäkuun 3 p:nä lähetti hallitus rahatoimikamarille vuoden 1929 talousarvioehdotusta varten laaditun palkkausluettelon.

Elokuun 14 p:nä ilmoitti maistraatti, että sisäasiainministeriö oli kesäkuun 26 p:nä vahvistanut tariffin, jonka mukaan Helsingin kaupungissa kannetaan lentokoneiden laskeutumis- ja oleskelumaksuja.

Samana päivänä antoi hallitus rahatoimikamarille lausuntonsa Suomen laivapäällikköliiton kaupunginvaltuustolle jättämän anomuksen johdosta, että Helsingissä 16—18 p:nä elokuuta 1928 pidettävän laivanpäällikköjen kongressin järjestämisestä aiheutuneiden kustannusten peittämiseksi myönnettäisiin 20,000 markkaa.

Syyskuun 4 p:nä lähetti hallitus rahatoimikamarille satamahallinnon 1929 vuoden tulo- ja menoarvioehdotuksen.

Samana päivänä teki hallitus rahatoimikamarille esityksen lisäyksestä kaupungin ja Helsingin makasiiniosakeyhtiön väliseen liikennemaksujen kannantaa koskevaan sopimukseen.

Samana päivänä päätti hallitus pyytää Helsingin makasiiniosakeyhtiötä hankkimaan Länsisatamaan vaununvaihtamisen helpoittamiseksi kaksi spillsiä.

Syyskuun 26 p:nä vahvisti hallitus taksan, jonka mukaan Helsingin satama-alueilla säilytetyn tavaran paikanvuokraa maksetaan.

Samana päivänä teki hallitus kaupunginvaltuustolle esityksen Helsingin makasiiniosakeyhtiölle liikennemaksujen kannannasta tulevan korvauksen suorittamista varten tarkoitetun määrärahan koroittamisesta.

Samana päivänä vahvisti hallitus taksan kaupungin vaakamestarille tulevasta palkkiosta, hänen pyynnöstä palvellessaan yleisöä tullipakkahuoneen ulkopuolella tapahtuvalla punnitsemisella.

Marraskuun 12 p:nä teki hallitus rahatoimikamarille esityksen Helsingin makasiiniosakeyhtiön ehdotuksesta uusien raiteiden rakentamisesta Länsisatamaan.

Samana päivänä teki hallitus merenkulkuhallitukselle esityksen merimajakan rakentamisesta Gråskärsbådarna-nimiselle karille Helsingin satamaan pääsyn turvaamiseksi talvisaikaan.

Samana päivänä lähetti hallitus Suomen satamaliitolle kirjelmän, joka koski satamaliiton laatimaa uutta liikennemaksutariffia.

Satamaliikennekonttorin vuodelta 1928 laatima kertomus oli seuraavan sisältöinen:

Helsingin satamassa kävi vuoden varrella 7,354 rannikkolaivaa, jotka edustivat 359,212 nettorek.tonnia sekä 2,842 ulkomailta tullutta laivaa, joiden rekisteritonniluku oli 1,621,957 nettorek.tonnia eli yhteensä 10,196 laivaa, tonniluvuiltaan 1,981,169 nettorek. tonnia, johon tuli vielä lisää erinäisiä höyry- ja moottorialuksia, jotka edustivat yhteensä 17,748 nettorek.tonnia, ja kävivät päivittäin satama-alueella sekä maksoivat satamamaksunsa viikottain. Vertaus vuoteen 1927 osoittaa että rannikkoalusten luku vuonna 1928 lisääntyi 45:llä ja tonnisto 13,754 nettorek.tonnilla, sekä ulkomailla kulkevien laivojen lukumäärä 259:llä ja tonnisto 260,895 nettorek. tonnilla. Koko vuoden 1928 tonniluku lisääntyi siis vuoden 1927 tonnilukuun verrattuna 274,649 nettorek. tonnilla. Satamain paikallisliikenteessä oli huomattavissa 2,480 nettorek. tonnin lisäännys.

Rahapajanrantaa Katajanokalla pidennettiin vuoden varrella 63 m:llä ja varustettiin rautatieraiteella, jolloin lähellä oleva kenttä samalla kertaa kivettiin. Tämän kautta helpotettiin Eteläsataman liikennettä huomattavasti.

Katajanokan 6 sähkönosturia oli käynnissä 9,524 tuntia, eli 3,140 tuntia enemmän kuin edellisenä vuonna ja 25 tonnin nosturi 919 tuntia, eli 321 tuntia enemmän kuin edellisenä vuonna.

Satamajäänsärkijä Herkules avusti vuonna 1928 342 laivaa kaupungin satamissa laitureista ja laitureihin; vastaava luku edellisenä vuonna oli 182, josta ilmenee miten suuria vaatimuksia lisääntynyt liikenne asettaa jäänsärkijälle. Talviliikennettä välittävien laivojen lisäännyttyä sekä lukumäärältään että suuruudeltaan ja koska kaupungin nykyiselle jäänmurtajalle on osoittautunut mahdottomaksi ennättää ja voida avustaa laivoja laitureihin ja laitureista, johon sen vuoksi useasti käytettiin suuria jäänmurtajia, tullee satamaliikennekonttori lähitulevaisuudessa esittämään, että satamahallitus anoisi kaupunginvaltuustolta uuden, ajanmukaisen ja voimakkaamman satamajäänsärkijän rakentamista.

Satamakannantakonttorin vuodelta 1928 antama kertomus oli seuraava:

Satamakannantakonttorin johtosäännön vahvisti kaupunginvaltuusto toukokuun 30 p:nä 1928.

Palkkasääntö. Joulukuun 14 p:nä 1927 vahvisti kaupunginvaltuusto muutetun palkkasäännön eri virkain nimitysmuutoksineen, joiden tuli astua voimaan tammikuun 1 p:stä 1928 lukien.

Viranpitäjät. Vuoden varrella erosi 1 konttorikirjuri, 2 vaakamestaria ja 1 vahtimestari, viimemainittu saavuttamansa ikärajan johdosta. Konttorin ylimääräisistä viranpitäjistä siirrettiin seuraavat vakinaiseen menosääntöön, tammikuun 1 p:stä 1928 lukien, nimittäin 1 konttorikirjuri, 2 hissilaitoksen koneenkäyttäjänapulaista ja 1 lämpöjohtokoneenkäyttäjä.

Konttorin laajentaminen. Sen johdosta että vuoden alusta oli perustettu erikoinen tullikamari Helsingin makasiiniosakeyhtiölle kuuluvassa tavarasuojassa Katajanokalla, lisääntyivät konttorin haarakonttorit yhdellä, haarakonttori V:llä.

Veloitus. Tulo- ja menosäännön nimikkeen Satamat kohdalle otetuista maksuista veloitti konttori vuonna 1928 kaikkiaan 34,850,566: 25 markkaa; edellisenä vuonna 28,458,487: 50. Lisäännys oli siis 6,392,078: 75 markkaa. Vuoden menosääntöön verrattuna osoitti veloitus 5,442,730: 25 markan ylijäämää. Koska tariffit kolmelle suurimmalle maksulle, liikenne-, tuulaaki- ja satamamaksuille olivat samat koko vuoden, näkyy siis, että tavarain tuonti oli huomattavasti lisääntynyt.

Paikkavuokrista koituneet tulot olivat 42,466: 10 markkaa laskettuja pienemmät. Näitä paikkavuokria korotettiin syyskuussa, muutoin olisi vajaus tullut vieläkin suuremmaksi. Syynä siihen, että tulot tässä erässä eivät nousseet arvioituun määrään, lienee se, että tuontitavaroita tarvittiin heti, ja ne sentähden kuljetettiin heti pois satama-alueelta.

Koko veloitettu määrä ylitti, kuten mainittiin, menosäännössä arvioidun määrän 5,442,730: 25 markalla, kuten seuraavasta yhdistelmästä ilmenee:

---

[1]) Siitä palautettiin 13,150: 10 markkaa.

	Lasketut tulot, Smk.		Todelliset tulot, Smk.		Ylijäämä (+) tai vajaus (—), Smk.	
Tuulaaki kaupunkiin osoitetuista sekä vientitavaroista	11,000,000	—	[1])12,461,593	70	+1,461,593	70
Tuulaaki muihin kaupunkeihin osoitetuista tavaroista	320,000	—	475,116	15	+ 155,116	15
Liikennemaksut	12,500,000	—	[1])15,698,103	25	+3,198,103	25
Makasiinivuokrat	185,000	—	213,873	65	+ 28,873	65
Satamamaksut	4,000,000	—	[2])4,133,895	70	+ 133,895	70
Nosturimaksut	350,000	—	512,880	—	+ 162,880	—
Punnitusmaksut	3,000	—	1,743	45	— 1,256	55
Maksut aluksille annetusta vedestä	300,000	—	395,371	50	+ 95,371	50
Paikanvuokrat satama-alueilla	400,000	—	357,533	90	— 42,466	10
Venelaiturimaksut	125,000	—	152,395	—	+ 27,395	—
Satamajäänsärkijämaksut	100,000	—	200,600	—	+ 100,600	—
Helsingin makasiiniosakeyhtiön suoritettava korvaus satamakannantakonttorin IV haaraosaston viranpitäjän palkkauksesta	94,836	—	180,020	—	+ 85,194	—
Lentokoneiden satamamaksut	30,000	—	67,439	95	+ 37,439	95
Yhteensä	29,407,836	—	34,850,566	25	+5,442,730	25

Koko veloitetusta määrästä veloitti pääkonttori 10,672,157: 10 markkaa, haaraosasto I 836,681: 50, haaraosasto II 4,819,256: 65, haaraosasto III 6,112,777: 30, haaraosasto IV 7,797,091: 05 ja haaraosasto V 4,612,602: 65 markkaa.

Vientitavarain tuulaakimaksut nousivat 3,235: 20 markkaan. Liikennemaksujen kokonaismäärä oli ulkomailta tulleista tavaroista 14,359,862: 25 markkaa, maasta viedyistä tavaroista 1,047,323: 20 markkaa, sekä tavaroista jotka vesitse olivat saapuneet oman maan paikkakunnilta 290,917: 80 markkaa. Ulkomailta maahan tuotujen yleisestä varastosta otettujen tavaroiden tuulaaki- ja liikennemaksut nousivat 4,931,919: 90 markkaan, mitkä maksut veloitettiin haaraosastoissa IV ja V. Varastoon pantujen ja sieltä otettujen tavaroiden tuulaaki- ja liikennemaksuja kertyi 1,511,159: 50 markkaa. Veloitusilmoituskirjainluku vuoden kuluessa oli 259,210, osoittaen edelliseen vuoteen verrattuna 30,559 kirjan lisäystä.

Kannanta. Veloitetusta määrästä, 34,850,566: 25 markasta, kertyi vuoden kuluessa 34,677,575: 50 markkaa, vastaten 99.5 %. Tätä tulosta on pidettävä erittäin tyydyttävänä, kun ottaa huomioon ettei konttorilla ole oikeutta pidättää tavaroita, joista konttorin veloittamia maksuja ei ole suoritettu. Vuoden alussa oli vuosilta 1917—27 perimättä 200,030: 17 markkaa, mistä määrästä vuoden varrella kertyi 131,917: 34 markkaa eli 65.9 %. Joulukuun 31 p:nä 1928 suorittamatta olevat maksut, 241,153: 58 markkaa, jakautuivat eri vuosien kesken seuraavasti [3]):

	Maksuunpantu määrä, Smk.	Siitä perimätön määrä, Smk.		Maksuunpantu määrä, Smk.	Siitä perimätön määrä, Smk.
1917....	532,922: 23	814: 14	1923....	14,602,689: 04	10,8:10 12
1918....	609,522: 28	—	1924....	15,701,115: 85	15,624: 61
1919....	4,469,760: 48	269: 57	1925....	21,998,682: 90	12,727: 37

[1]) Siitä palautettiin 6,058: 45 markkaa. — [2]) S:n 306,035: 10 markkaa. — [3]) Vuosien 1917—20 tietoihin eivät sisälly silloisen satamakonttorin, nykyisen satamaliikennekonttorin veloittamat maksut; tuulaaki muihin kaupunkeihin osoitetuista tavaroista on luettu mukaan ainoastaan vuosina 1925, 1926 ja 1927.

	Maksuunpantu määrä, Smk.	Siitä perimätön määrä, Smk.		Maksuunpantu määrä, Smk.	Siitä perimätön määrä, Smk.
1920....	5,226,002: 40	182: 56	1926....	22,968,339: 85	12,504: 66
1921....	9,307,087: 07	3,246: 67	1927....	28,458,487: 50	9,045: 40
1922....	[1]) 11,471,726: 33	2,887: 73	1928....	34,850,566: 25	173,040: 75

Kertomusvuoden perimättömistä maksuista kertyi jo tammikuun 1929 aikana 120,930: 25 markkaa. Koko määrästä valvottiin vuoden kuluessa 5 eri vararikossa yhteensä 1,462: 15 markkaa.

Tullipakkahuoneitten ulkopuolella olevien tavaroiden punnitus. Tullipakkahuoneitten ulkopuolella olevien tukkutavaroiden punnitukseen käytti tähän tarkoitukseen asetettua vaakamestaria 33 eri liikettä, joiden laskuun 53.4 tonnia tavaroita punnittiin. Näihin punnituksiin käytettiin kaikkiaan 17,923 tuntia. Bruttotulot nousivat 220,900 markkaan, josta 55,225 markkaa tuli vaakamestarin ja 165,675 markkaa hänen palkkaamiensa punnitusapulaisten osalle. Vaakamestari ei nauti palkkaa kaupungilta, mutta saa 1,200 markkaa vuodessa vuokra-avustusta.

Menot ja tulot[2]). Konttorin menosääntö vuodelta 1928 päättyi 2,835,683: 25 markkaan, kun taas todelliset menot nousivat 3,274,812: 98 markkaan. Konttorin 16 menoerästä 7 osoitti säästöä, jotavastoin määrärahat palkkauksia, satamakamreerin virka-apua, kaluston korjauksia, tavarahissien käyttövoimaa, lämpöä ja valaistusta varten sekä korvaus Helsingin makasiiniosakeyhtiölle satamakannannasta ylitettiin yhteensä 488,032: 63 markalla. Tästä määrästä oli 290,481: 40 markkaa korvausta mainitulle yhtiölle, jolle uuden haaraosaston veloitettujen maksujen kannanta oli uskottu.

Tulot ylittivät sitä vastoin huomattavasti, 5,442,730: 25 [3]) markalla, tulosääntöön otetun määrän. Vuosi 1928 oli siis konttorille sangen edullinen, riippuen sekä siitä että laivaliikenne oli käynnissä vuoden ympäri että suuresta tavarain tuonnista.

---

[1]) Näistä 57,507: 50 markkaa Helsingin makasiiniosakeyhtiön maksuunpanemia. — [2]) Erikoistiedot sisältyvät Helsingin kaupungin tilastoon V. 13. 1928. — [3]) Siitä palautettiin kuitenkin myöhemmin 325,243: 65 markkaa.

V. Ulosottolaitos.

Helsingin kaupungin ulosottolaitoksen tarkastajan vuosikertomus toimintavuodesta 1928 oli seuraava:

Vuoden 1928 aikana sai ulosottolaitoksen tarkkailuosasto valmiiksi n. s. henkilökorttien laatimisen, joiden korttien tuli milloin tahansa osoittaa kullekin ulosottoapulaiselle uskottujen verolippujen luku- sekä niiden edustama rahamäärä eriteltynä verolajin ja -vuosikerran mukaan. Suunnitelman mukaisesti tarkkailuosasto, laitettuaan henkilökortit kuntoon, jätti niiden jatkuvan hoidon toisen kaupunginvoudinkonttorin henkilökunnan huostaan. Henkilökorttien käytäntöön ottamisen jälkeen voitaneen katsoa toisen kaupunginvoudinkonttorin perimis-, tilinpito- ja tarkkailutehtäväin uudestijärjestely loppuunsuoritetuksi. Tämä uudestijärjestely alotettiin kesällä 1927 maistraatin tammikuussa 1927 asettaman komitean laatiman ohjelman mukaisesti.

Tyydytyksellä on mainittava, että uuteen perimis-, tilinpito- ja tarkkailujärjestelmään liittyneet toiveet tähän saakka ovat toteutuneet. Niinpä ovat konttorin toimeksiantajat, s. o. rahatoimikamari, kirkko, maaseudun lukuisa kuntapiiri y. m., joiden on pakko maksu- ja verojäämien perimisessä ryhtyä pakkotoimenpiteisiin säästyneet vaillinki- ja korkotappiolta, saatuaan toiselta kaupunginvoudilta hyvissä ajoin tarkasti laaditut tilitykset perityistä veroista ja estetodistuksilla palautuneista verolipuista.

Toisen kaupunginvoudin konttoriin saapui kertomusvuonna 115,376 verolippua perittäväksi Helsingissä asuvilta verovelvollisilta henkilöiltä; näistä lipuista koski 32,402 kunnallisveroja, 27,897 valtion tulo- ja omaisuusveroja ja 55,077 kirkollisveroja. Perimisen tulos ilmenee alla olevasta taulukosta:

	Verolippujen lukumäärä.	Peritty veromäärä, Smk.	Peritty lisävero, Smk.
Jäämiä vuodelta 1923 ja edellisiltä vuosilta.			
Kunnallisvero	209	198,273: 53	142,180: 95
Valtion tulo- ja omaisuusvero	37	69,200: 75	12,500: —
Kirkollisvero	120	15,823: 20	—
Yhteensä	*366*	*283,297: 48*	*154,680: 95*
Jäämiä vuodelta 1924.			
Kunnallisvero	528	292,225: 60	94,308: 95
Valtion tulo- ja omaisuusvero	369	121,563: 11	39,488: —
Kirkollisvero	1,196	108,698: 77	—
Yhteensä	*2,093*	*522,487: 48*	*133,796: 95*

	Verolippujen lukumäärä.	Peritty veromäärä, Smk.	Peritty lisävero, Smk.
Jäämiä vuodelta 1925.			
Kunnallisvero	2,588	2,092,596: 17	425,771: 45
Valtion tulo- ja omaisuusvero	3,511	1,271,189: 72	180,397: 60
Kirkollisvero	11,712	827,914: 05	—
Yhteensä	*17,811*	*4,191,699: 94*	*606 169: 05*
Jäämiä vuodelta 1926.			
Kunnallisvero	13,792	12,321,145: 41	1,019,098: 30
Valtion tulo- ja omaisuusvero	14,667	8,942,422: 80	482,966: —
Kirkollisvero	19,197	2,226,664: 20	—
Yhteensä	*47,656*	*23,490,232: 41*	*1,502,064: 30*
Jäämiä vuodelta 1927.			
Kunnallisvero	1,278	1,995,410: 35	64,147: —
Kaiken kaikkiaan	*69,204*	*30,483,127: 66*	*2,460,858: 25*

Vuonna 1927 perittiin 68,192 verolippua; lisäys kertomusvuonna oli siis 1,012 eli 1.5 %. Lippujen edustama rahamäärä nousi vuonna 1928 32,943,985: 91 markkaan, oltuaan 31,278,329: 76 markkaa vuonna 1927, vastaten 1,665,656: 15 markan eli 5.3 %:n lisäystä.

Toimeksiantajien Helsingissä perittäväksi jättämistä verolipuista palautettiin vuoden kuluessa yhteensä 54,757 merkinnällä, että veromääriä ei voitu laillisesti periä seuraavista syistä (estelajien mukaan):

Palautettuja verolippuja estelajien mukaan.

	Verovelvolliset olivat:				
	Köyhiä.	Löytämättömiä.	Muut estelajit.	Virka-apuja.	Yhteensä.
Kunnallisvero vuodelta:					
1924	266	80	22	43	411
1925	3,059	599	173	311	4,142
1926	5,567	4,324	1,253	418	11,562
1927	7	135	3	127	272
Yhteensä	*8,899*	*5,138*	*1,451*	*899*	*16,287*
Valtion tulo- ja omaisuusvero vuodelta:					
1924	229	68	24	33	354
1925	3,543	682	90	303	4,618
1926	2,799	2,873	1,810	434	7,916
Yhteensä	*6,571*	*3,623*	*1,924*	*770*	*12,888*
Kirkollisvero vuodelta:					
1924 ja aikaisemmin	29	157	17	1,656	1,859
1925	4,391	3,900	316	1,483	10,090
1926	3,461	5,511	264	2,372	11,608
Yhteensä	*7,881*	*9,568*	*597*	*5,511*	*23,558*
Erilaisia vanhempia verolippuja	819	498	568	40	1,925
Kaiken kaikkiaan	24,170	18,827	4,540	7,220	54,757

Kaikista perimiseen jätetyistä verolipuista palautettiin 47.5 %, joista 29.9 % koski kunnallisveroja, 23.6 % valtion tulo- ja omaisuusveroja, 43.0 % kirkollisveroja sekä 3.5 % erilaisia vanhempia verolippuja.

Ylläolevat luvut antavat jonkinverran epätäydellisen kuvan perintätyön kielteisestä tuloksesta, s. o. niistä verolajin, vuosikerran ja estelajin mukaan ryhmitellyistä verolipuista, jotka laillisella estetodistuksella varustettuina oli palautettu toimeksiantajille ilman maksua. Vuonna 1927 palautettiin 74,625 sellaista verolippua, osoittaen siis kertomusvuonna 19,868 eli 26.6 %:n vähennystä.

Sitäpaitsi perittiin ulosottolaitoksen toimesta seuraavat sekalaiset verot ja maksut:

Vero- tai maksulaji.	Perittyjen verolippujen lukumäärä.	Peritty määrä, Smk.
Koiravero	543	107,984: 80
Maksut Kauppayhdistykselle	1,532	34,082: 60
» sairaaloille	21	14,037: 50
» » rakennusten tarkastuksista	8	1,200: —
» kadun aitaamisesta rakennusyrityksiä varten	36	74,512: 50
Tuulaakimaksut	849	28,746: 55
Vero ruotsalaiselle Olaus Petrin seurakunnalle	26	4,192: 40
Vero juutalaiselle seurakunnalle	32	39,150: —
Vero venäläiselle kreikkalais-oikeauskoiselle seurakunnalle	503	49,330: —
Yhteensä	3,550	353,236: 35

Maaseudun toimeksiantajain laskuun perittiin sitäpaitsi 10,132 verolipun määrä, yhteensä 3,754,923: 89 markkaa, vastaten 4,287,975: 37 markkaa vuonna 1927, ollen vähennys siis 533,051: 48 markkaa eli 12.4 %. 244,308: 44 markkaa siirrettiin vuodesta 1927. 3,542,763: 69 markkaa näistä tuloista tilitettiin vuonna 1928 ja 456,468: 64 markkaa siirrettiin vuoteen 1929. Maaseudulta saapui virka-apupyynnöllä 29,608 verolippua ja sinne lähetettiin 8,623 vastauskirjettä.

Pakollisesti perittyjen verojäämien kokonaismäärä nousi vuonna 1928 37,052,146: 15 markkaan, tai jos yllä luetellut pienemmät verot ja maksut vähennetään, 36,698,909: 80 markkaan, mikä viimeksimainittu summa vuonna 1927 vastasi 35,566,305: 13 markkaa, tehden lisäys siis 1,132,604: 67 markkaa eli 3.2 %.

Tarkkailuosaston toiminta kohdistui edelleenkin etupäässä toisen kaupunginvoudin konttorin töiden jatkuvaan valvontaan sekä uuden perimis-, tilitys- ja tarkkailujärjestelmän vakiinnuttamiseen ja kehittämiseen. Ensimmäisen kaupunginvoudin ja avustavan rikostuomioiden toimeenpanijan konttorien toimien valvonta supistui muutamaan tilapäiseen tarkastukseen, jolloin voitiin todeta näiden virastojen toimivan luotettavasti ja tyydyttävällä tuloksella.

VI. Palolaitos.

Palotoimikunnan kertomus vakinaisen palokunnan toiminnasta vuonna 1928 oli seuraavansisältöinen:

Palotoimikunnan jäsenet. Palotoimikuntaan, joka maistraatin alaisena valvoo palolaitosta, kuuluivat kertomusvuonna seuraavat henkilöt: insinööri G. Idström puheenjohtajana, kamreeri A. J. Suviranta varapuheenjohtajana sekä teollisuusneuvos I. Killinen, mallipuuseppä K. L. Lydman ja työmies R. Reunanen. Sihteerinä toimi varatuomari A. Th. Möller. Palotoimikunta kokoontui vuoden kuluessa 11 kertaa.

Tulipalot. Palokunta hälyytettiin vuoden varrella 400 kertaa, josta 287 kertaa todellisiin tulipaloihin tai tulipalonalkuihin, 47 kertaa nokivalkeoihin, 24 kertaa savun johdosta, 8 kertaa valonheijastuksesta, 4 kertaa pulmoottoriavustuksen antamista varten, 2 kertaa tapaturman takia, kerran lyhytsulun takia, kerran vesijohtoputken halkeamisesta johtuneen vedentulvan takia kellarissa, 3 kertaa väärinkäsityksestä ja 23 kertaa ilkivaltaisuudesta. Edelliseen vuoteen verrattuna hälyytysten luku lisääntyi 19:llä ja tulipalojen luku 34:llä. Tulipaloista sattui 248 järjestetyssä kaupungissa ja 39 sen ulkopuolella.

Vuoden eri kuukausien kesken tulipalot jakautuivat seuraavasti: tammikuussa 29, helmikuussa 22, maaliskuussa 24, huhtikuussa 18, toukokuussa 24, kesäkuussa 22, heinäkuussa 29, elokuussa 10, syyskuussa 25, lokakuussa 21, marraskuussa 30 ja joulukuussa 33. Tulipaloista sattui 168 päivällä, laskien klo 6—18 ja 119 yöaikaan, klo 18—6. Ensimmäinen tieto tulen irtipääsystä saatiin 179 tapauksessa puhelimitse, 97 tapauksessa palolennättimellä ja 11 tapauksessa suullisen sanantuojan ilmoittamana.

Tulipalojen jakautuminen tulen irtipääsypaikan mukaan käy selville seuraavista numeroluvuista:

	Kivitaloja.	Puutaloja.	Yhteensä.
Asuinhuoneita	55	23	78
Rakenteilla olevia taloja	40	—	40
Tehdas- tai työhuoneita	23	2	25
Kellareita	10	4	14
Autoja	—	—	14
Vajoja tai ulkohuonerakennuksia	7	5	12
Myymälöitä tai varastohuoneita	10	—	10
Työainekojuja tai paviljonkeja	—	10	10
Kaatopaikkoja	—	—	8
Autovajoja	7	—	7
Höyrypannuhuoneita	7	—	7
Varastopaikkoja	—	—	7
Terva- tai öljypatoja	—	—	7
Ullakoita	5	1	6
Rautatievaunuja	—	—	6
Sähkökaapeleita	—	—	6
Metsämaata	—	—	6

	Kivitaloja.	Puutaloja.	Yhteensä.
Rikkalaatikoita	—	—	5
Leipomoita	3	—	3
Sairaaloita	3	—	3
Höyry- tai moottoriveneitä.....	—	—	3
Hissikuiluja	2	—	2
Bensiinijakeluasemia	—	—	2
Elokuvateatteri	1	—	1
Raitiotievaunu	—	—	1
Lentokone	—	—	1
Veturitalli	—	—	1
Puuaita	—	—	1
Nostorana	—	—	1
Yhteensä	173	45	287

Tulen irtipääsemisen syyt käyvät selville allaolevista luvuista:

Puutteellinen tulisija tai savujohto	62	Syttyminen kaasujohdosta ..	6
Tulisijasta pudonneet kipinät ja kekäleet	30	Tulensekaisen tuhkan säilyttäminen sopimattomassa paikassa	6
Tulenarkojen nesteiden varomaton pitely	22	Puhalluslampun varomaton pitely jäätyneitä putkia sulatettaessa	5
Syttyminen käynnissä olevasta moottorista	16	Räjähdys.....	4
Lampun, kynttilän tai tulitikkujen varomaton pitely	14	Lasten leikkiminen tulella.....	3
Lyhytsulku sähköjohdoissa	13	Nokivalkea	2
Itsesytytys	11	Veturin kipinät	1
Tulensijan liiallinen kuumuus	10	Filmin varomaton käsittely ..	1
Huolimaton tupakanpoltto	9	Syttyminen joulukuusesta	1
Sähkökojeiden varomaton käsittely	6	Tuntematon (selville saamaton)	65
		Yhteensä	287

Eri kaupunginosain kesken tulipalot jakautuivat seuraavasti:

I kaupunginosa	17	XV kaupunginosa	3
II »	23	XX »	8
III »	9	Vallila	18
IV »	31	Hermanni	5
V »	14	Pasila	8
VI »	7	Vanhakaupunki	1
VII »	22	Käpylä	2
VIII »	5	Ruskeasuo	1
IX »	1	Uunisaari	1
X »	16	Nihti	1
XI »	34	Särkkä	1
XII »	21	Helsingin pitäjä.....	1
XIII »	25	Yhteensä	287
XIV »	12		

Vuoden kuluessa sattuneista 287 tulipalosta oli 153 pientä eli senlaatuista että ne sammutettiin käyttämällä ainoastaan pönttöruiskua tai oli sammutettu jo ennen palokunnan saapumista, 103 keskikokoista eli senlaatuista että yksi vesijohdon tai suuremman ruiskun suihku on riittänyt tulen sammuttamiseen ja 31 vaarallisempaa laatua eli siksi laajaa että vähintäin 2 vesipostin tai moottoriruiskun suihkua otettiin käytäntöön tulipaloa sammutettaessa.

	Sairaustapauksissa.	Tapaturmissa.	Yhteensä.		Sairaustapauksissa.	Tapaturmissa.	Yhteensä.
Heinäkuu	273	46	319	Lokakuu	321	54	375
Elokuu	282	31	313	Marraskuu ..	302	40	342
Syyskuu	306	46	352	Joulukuu	343	43	386
				Yhteensä	4,097	426	4,523

Palomiehistön terveys oli kertomusvuonna verraten hyvä, sillä sairaalassa hoidettiin ainoastaan 9 miestä (7.5 % miesluvusta) yhteensä 150 vuorokautta.

Palokunnan avustusrahastot käsittivät vuoden alussa yhteensä 426,928: 40 markkaa. Vuoden kuluessa varat lisääntyivät sairaankuljetusmaksuista 26,354 markkaa, koroista 29,181: 88 markkaa sekä lahjojen y. m. kautta 21,778: 75 markkaa eli yhteensä 77,314: 63 markkaa. Menot kirjojen, sanomalehtien, nuottien ja soittimien ostoon sekä soitonjohtajan palkkaukseen y. m., nousivat 29,139: 40 markkaan.

Vuoden lopussa oli säästö näin ollen 475,103: 63 markkaa, mistä summasta 370,999: 58 markkaa oli sijoitettuna pääoma- ja säästökassatilille eri pankkeihin, 95,000 markkaa lainana kiinnitystä vastaan, 9,100 markkaa pankkiosakkeina ja 4: 05 markkaa käteistä rahaa kassassa.

Irtaimisto ja kalusto. Palokunnan hallussa oleva kalusto ja tulensammutusvälineet lisääntyivät vuoden kuluessa pääasiallisesti sairaankuljetusauton, henkilöauton ja letkuauton hankinnalla. Sitä paitsi täydennettiin letkuvarasto. Kaluston ja irtaimiston arvo lisääntyi 546,235 markalla; poistetun omaisuuden arvo oli 42,916 markkaa. Joulukuun 31 p:nä 1928 oli kaluston ja irtaimiston arvo kirjattu 4,436,800 markaksi.

Palolaitoksen ylläpitokustannukset olivat vuonna 1928 4,591,539: 45 markkaa ja jakautuivat seuraaviin eriin:

	Määräraha, Smk.	Menot, Smk.	Määräraha ylitetty, Smk.	Määrärahain säästö, Smk.
Palkkaukset ja muut edut	3,641,989: —	3,632,106: 55	—	9,882: 45
Palotalli	78,400: —	71,977: 75	—	6,422: 25
Palokalut ja kalusto ..	509,752: 15	492,894: 45	—	16,857: 70
Lämmitys, valo y. m. ..	260,000: —	253,035: 05	—	6,964: 95
Sekalaista	132,951: 65	141,525: 65	8,574: —	—
Yhteensä	4,623,092: 80	4,591,539: 45	8,574: —	40,127: 35

Ainoastaan yksi suuri tulipalo sattui, nimittäin heinäkuun 17 p:nä klo 3 aamulla, kun Sörnäisten osakeyhtiön X kaupunginosan Verkkosaarella, lähellä Sörnäisten kuormauspaikkaa sijaitseva saha ja höyläämö paloi poroksi. Saha- ja höyläämörakennus oli tosin kivestä, mutta palokunnan saapuessa palopaikalle oli tuli päässyt niin suureen valtaan että liekit löivät ulos suuren rakennuksen joka ikkunasta ja lähellä olevat lankku- ja lautatapulit olivat syttyneet. Sitä paitsi palokunnan saapuminen palopaikalle myöhästyi pitkän matkan ja saarelle johtavan huonossa kunnossa olevan sillan takia. Kolmen tunnin kuluessa saatiin palo rajoitetuksi. Jälkisammutusta jatkui kaksi vuorokautta. Sammutustyössä käytettiin 12 vesisuihkua 7:stä autoruiskusta. Vapaaehtoinen palokunta otti sammutustyöhön osaa. Palovahingot nousivat yhteensä 11,057,904: 36 markkaan.

Tammikuun 12 p:nä talossa n:o 1 Mikonkadun varrella syntyneen tulipalon yhteydessä sattui seuraava tapaturma: humalassa oleva mieshenkilö, joka tupakkaa polttaessaan oli nukkunut ja aiheuttanut tulen irtipääsyn, tukehtui savuun.

Palovahingot ja niiden korvaaminen. Tulen suuremmassa tai pienemmässä määrässä vahingoittaman irtaimiston arvo oli 45,968,840: 60 markkaa ja kiinteän omaisuuden 387,551,650 markkaa eli yhteensä 433,520,490: 60 markkaa, kun taas palovahingonkorvaus irtaimesta omaisuudesta oli 4,930,971: 51 markkaa ja kiinteästä omaisuudesta 8,266,912: 41 markkaa eli yhteensä 13,197,883: 92 markkaa, korvaus oli niin ollen 3.04 % vakuutussummasta.

Järjestetyssä kaupungissa palovahingot nousivat 2,022,235: 56 markkaan, tehden 0.51 % tulen suuremmassa tai pienemmässä määrässä vahingoittaman omaisuuden arvosta, 398,734,198 markasta, jota vastoin palovahingot järjestetyn kaupungin ulkopuolella olevilla kaupunkiin kuuluvilla alueilla, jonne ei palokunta niin nopeasti voi saapua, nousivat 11,175,648: 36 markkaan eli 34.13 % omaisuuden arvosta, 34,786,292: 60 markasta.

Vertailun vuoksi annetaan tässä tietoja palovahingon arvosta prosenteissa koko vakuutussummasta kymmenvuotiskautena 1918—27:

	Järjestetyssä kaupungissa.				Järjestetyn kaupungin rajojen ulkopuolella.			
1918	2.34	1923	0.86	1918	7.25	1923	14.23
1919	4.78	1924	0.98	1919	26.10	1924	8.29
1920	1.18	1925	0.81	1920	17.74	1925	3.77
1921	0.73	1926	1.44	1921	16.95	1926	2.36
1922	1.11	1927	1.02	1922	19.42	1927	21.77

Palolaitoksen sairaankuljetusvaunuja ja -autoja käytettiin vuoden kuluessa 4,523 kertaa, niistä 4,097 kertaa sairaiden ja 426 kertaa tapaturman uhrien kuljetukseen. Vastaavat luvut edelliseltä vuodelta olivat 4,158, 3,776 ja 382, joten kuljetusten lukumäärä nousi 365:llä. Keskimäärin toimitettiin 12.4 ajoa päivää kohti ja kuljetusmatkojen yhteinen pituus oli vuoden aikana 19,742 km. Näistä kuljetuksista suoritettiin kaupunginkassaan yhteensä 113,805 markkaa.

Allaolevasta yhdistelmästä ilmenee vaunujen ja autojen käyttö eri kuukausina:

	Sairaustapauksissa.	Tapaturmissa.	Yhteensä.		Sairaustapauksissa.	Tapaturmissa.	Yhteensä.
Tammikuu ..	361	35	396	Huhtikuu	378	15	393
Helmikuu	325	33	358	Toukokuu	415	28	443
Maaliskuu	436	27	463	Kesäkuu	355	28	383

VII. Köyhäinhoitolautakunta.

Köyhäinhoitolautakunnan kertomus Helsingin kaupungin köyhäinhoidon hallinnosta vuonna 1928 [1]) oli seuraavansisältöinen:

Kertomusvuoden alusta hoidettiin Helsingin kaupungin köyhäinhoitoa uuden, Uudenmaan läänin maaherran joulukuun 23 p:nä 1927 vahvistaman ohjesäännön, sekä mainitulle ohjesäännölle perustuvan, köyhäinhoitolautakunnan hyväksymän köyhäinhoitolautakuntaa ja sen alaisia virkailijoita koskevan johtosäännön mukaan.

Uuden ohjesäännön mukaan työskenteli köyhäinhoitolautakunnan kanslia, toimitusjohtajan johdolla, kolmena eri osastona, nim. yleisenä osastona, asiamiesosastona ja kassa- ja tiliosastona. Yleinen osasto oli toimitusjohtajan välittömässä johdossa, kun taas molempia toisia osastoja johti asianomainen asiamies ja kamreeri.

Yleiseen osastoon kuuluivat johtajanapulainen, keskuskanslia, rekisteritoimisto sekä avustuskansliat; sen toiminta käsittää köyhäinhoidon myöntämistä ja valvontaa koskevat asiat, köyhäinhoidolle kuuluvan tai sen hoidossa olevan omaisuuden hallintaa, köyhäinhoitolaitoksia, köyhäinhoidon meno- ja tulosääntöä sekä virkailijoiden ottamista ja eroittamista koskevat asiat. Asiamiesosasto hoitaa kotipaikkaoikeutta ja köyhäinhoidon korvausta koskevat asiat. Sekä asiamies- että kassa- ja tilivirasto hoitavat heidän toiminta-alaansa kuuluvat lastensuojelulautakunnan asiat.

Köyhäinhoitolautakuntaan tulee kuulua vähintään 18 jäsentä ja kokoontuu se osin kokonaisuudessaan, osin jaostoihin jaettuna. Nämä viimemainitut päättävät köyhäinhoidon myöntämisestä ja tulee niihin kuulua vähintäin 3 jäsentä. Köyhäin valvontaa varten on kaupunki jaettu viiteentoista tarkastuspiiriin, jotka ovat lautakunnan jonkun jäsenen (piirin johtaja) valvonnan alaisina. Jokaiseen jaostoon kuuluu kolme tarkastusaluetta. Sitä paitsi on olemassa jaosto, n. k. ensimmäinen jaosto, joka päättää kunnalliskotiin ja työlaitokseen ottamisesta sekä köyhäinhoidon myöntämisestä henkilöille, joiden kotipaikka on Helsinki, mutta asuvat muualla. Asiat, jotka koskevat köyhäinhoidon myöntämistä kaupungissa asuville henkilöille, valmistelee, mikäli ei ole kysymys köyhäinhoitolaitoksiin ottamisesta, johtajanapulainen. Avustukset korkeintaan viikoksi myöntää johtajanapulainen yksin, korkeintaan kuukaudeksi johtajanapulainen yhdessä asianomaisen piirin johtajan kanssa, pidemmäksi ajaksi taasen asianomainen jaosto. Jaoston päätös on, jos jaoston jäsen, toimitusjohtaja tai asiamies niin vaativat, alistettava köyhäinhoitolautakunnan harkittavaksi. Ensimmäinen jaosto toimii yhtaikaa kunnalliskodin ja työlaitoksen johtokuntana.

Lautakunnan virkailijoista nimittää kaupunginvaltuusto osastopäälliköt (toimitusjohtajan, asiamiehen ja kamreerin); muut viranpitäjät nimittää

[1]) Eräät kertomusta seuranneet taulukkotiedot, joita ei ole tähän merkitty, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1929.

lautakunta toimitusjohtajan ja asianomaisen osastopäällikön esityksestä. Vahtimestarit ja kanslioiden muun henkilökunnan ottaa toimeensa toimitusjohtaja ja kunnalliskodin ja työlaitoksen palveluskunnan laitosten johtokunta.

Köyhäinhoitolautakunnan jäseninä olivat vuonna 1928, ylivalvontansa alaisten piirien mukaan ryhmitettyinä, seuraavat henkilöt:

Piiri.	Jäsen, johtaja.	Varajäsen.
—	Ensimmäinen palomestari W. W. Bergström.	Veturinkuljettaja F. B. Gröndahl.
I.	Rouva F. Pietikäinen.	Sähkötyöläinen J. E. Aalto.
II.	Eversti O. E. Ehrström.	Lääketieteentohtori A. Ruotsalainen.
III.	Toimittaja A. E. Leino.	Rouva H. Kaukonen.
IV.	Rouva E. Huttunen.	Metallityöläinen Hj. Blomqvist.
V.	Taloudenhoitaja H. Moisio.	Metallityöläinen J. K. Lehtonen.
VI.	Filosofianmaisteri H. Allenius.	Pastori P. Mustala.
VII.	Aluelääkäri V. Leontjeff.	Aluelääkäri C. J. L. Wetterstrand.
VIII.	Filosofiantohtori J. M. af Forselles.	Lääketieteenlisensiaatti A. K. A. Wartiovaara.
IX.	Laulunopett. P. af Heurlin.	Kätilö F. Lönnqvist.
X.	Pianoteknikko J. Virtanen.	Kirjastonamanuenssi A. Pettersson.
XI.	Kansakoulunopett. O. Oinola.	Lääketieteentohtori E. Alho.
XII.	Taloudenhoitaja A. Halme.	Rouva M. Salmela.
XIII.	Isännöitsijä C. F. Fagerholm.	Filosofianmaisteri E. Heikel.
XIV.	Kouluhoitajatar L. Hagan.	Kaupunginkätilö H. H. C. Edelmann.
XV.	Sementtityöl. P. J. Nevalainen.	Ompelijatar S. Lehtinen.
—	Rouva I. J. Grönstrand.	Pastori Th. af Björkstén.
—	Esittelijäneuvos A. P. Arvelo	Tarkastaja I. A. Grönberg.

Vakinainen jäsen Nevalainen kuoli lokakuun 24 p:nä, jolloin hänen sijaansa tuli varajäsen Lehtinen.

Puheenjohtajana toimi jäsen Bergström ja varapuheenjohtajana jäsen Virtanen.

Tarkastuspiirit käsittivät seuraavat osat kaupunkia: 1:nen piiri I, II, III ja VIII kaupunginosan; 2:nen piiri VII ja IX kaupunginosan sekä VI kaupunginosan Albertinkadun itäpuolella; 3:s piiri VI kaupunginosan Albertinkadun länsipuolella; 4:s piiri V kaupunginosan sekä IV kaupunginosan Eerikinkadun eteläpuolella; 5:s piiri IV kaupunginosan muut osat sekä Töölön Arkadiankadun eteläpuolella; 6:s piiri Töölön Arkadiankadun pohjoispuolella, Meilahden ja Ruskeasuon; 7:s piiri XI kaupunginosan Kolmannen linjan, Lönnrotinkadun ja Viidennen linjan eteläpuolella; 8:s piiri XI kaupunginosan muut osat Fleminginkadun länsipuolella sekä XII kaupunginosan Vaasankadun eteläpuolella ja Brahenkadun länsipuolella; 9:s piiri XI kaupunginosan muut osat sekä XII kaupunginosan Vaasankadun etelä- ja Brahenkadun itäpuolella; 10:s piiri XII kaupunginosan Vaasankadun pohjois- ja Kotkankadun kaakkoispuolella; 11:s piiri XII kaupunginosan Kotkankadun luoteispuolella sekä Pasilan; 12:s piiri X kaupunginosan; 13:s piiri Vallilan Sturenkadun, Hattulantien ja Anjalantien eteläpuolella sekä Hermannin Saarikadun eteläpuolella; 14:s piiri Vallilan muut osat Kumtähdenkadun eteläpuolella; 15:s piiri Hermannin Saarikadun pohjoispuolella, Toukolan, Käpylän ja Vanhankaupungin.

Köyhäinhoitolautakunnan jaostojen jäsenet olivat kertomusvuonna seuraavat: ensimmäiseen jaostoon, joka samalla toimi kunnalliskodin ja työlaitoksen johtokuntana kuuluivat jäsenet Ehrström, Fagerholm, Moisio, Oinola ja Virtanen, herra Ehrström puheenjohtajana ja herra Virtanen varapuheenjohtajana; toiseen jaostoon kuuluivat I, II, ja III tarkastuspiirin johtajat sekä sitä paitsi jäsenet Leontjeff ja Hagan, herra Leontjeff puheenjohtajana ja rouva Pietikäinen varapuheenjohtajana; kolmanteen jaostoon kuuluivat IV, V ja VI tarkastuspiirien johtajat sekä sitäpaitsi jäsenet Grönstrand ja Leino, herra Moisio puheenjohtajana ja herra Allenius varapuheenjohtajana; neljänteen jaostoon kuuluivat VII, VIII ja XI tarkastuspiirien johtajat sekä sitä paitsi jäsenet af Heurlin ja Nevalainen, opettajatar Oinola puheenjohtajana ja piirilääkäri Leontjeff varapuheenjohtajana; viidenteen jaostoon kuuluivat IX, X ja XII tarkastuspiirien johtajat sekä sitäpaitsi jäsenet Pietikäinen ja Huttunen, herra Virtanen puheenjohtajana ja herra Halme varapuheenjohtajana; kuudenteen jaostoon kuuluivat XIII, XIV ja XV tarkastuspiirien johtajat sekä sitäpaitsi jäsenet Allenius ja Grönstrand, herra Nevalainen puheenjohtajana ja herra Fagerholm varapuheenjohtajana.

Kokoukset y. m. Köyhäinhoitolautakunnalla oli vuoden varrella 12 vakinaista ja 2 ylimääräistä kokousta ja käsiteltiin niissä 377 asiaa, joista toimitusjohtaja oli valmistanut 325 ja asiamies 52 asiaa.

Ensimmäinen jaosto kokoontui 15 kertaa, toinen jaosto 22 kertaa, kolmas jaosto 25 kertaa, neljäs jaosto 23 kertaa ja viides ja kuudes jaosto kumpikin 24 kertaa. Niissä käsiteltiin kaikkiaan 10,729 asiaa, joista ensimmäinen jaosto 779, toinen 2,133, kolmas 1,879, neljäs 1,818, viides 1,954 ja kuudes jaosto 2,166 asiaa.

Kunnalliskodin johtokunta kokoontui 19 kertaa ja käsitteli niissä 356 asiaa, joista 179 koski hoidokkien poistamista laitoksesta. Johtokunnan kokoukset pidettiin säännöllisesti kunnalliskodissa.

Lautakunnan vuoden varrella käsittelemistä periaatteellisempaa laatua olevista tai yleisempää mielenkiintoa herättävistä asioista mainittakoon seuraavat:

Sosialiministeriön köyhäinhoitolautakunnalta anottua lausuntoa leskikenraalitar E. S:n anomuksesta saada valtionapua matkustaakseen Pariisiin, missä hänelle oli luvattu paikka pakolaisten turvakodissa, lautakunta päätti maaliskuun 5 p:nä ehdottaa anomusta evättäväksi. Tästä huolimatta sosialiministeriö kuitenkin myönsi rouva E. S:n matkaa varten 6,300 markan suuruisen määrärahan sekä kehoitti köyhäinhoitolautakuntaa, jos se katsoi syytä olevan, maksaa kysymyksessä olevan määrän ja myöhemmin kantaa sen sosialiministeriöltä. Toukokuun 7 p:nä suostui lautakunta välittämään kyseessä olevan avustuksen.

Rahatoimikamarin vaadittua köyhäinhoitolautakunnan lausuntoa sosialilautakunnan esityksestä että sääntöihin, jotka koskevat kaupungin työväenasuntojen vuokraamista, tehtäisiin sellainen muutos että, milloin asunnonhakijain perhesuhteet muuten olivat samanlaiset, annettakoon etusija perheelle, joka ilman omaa syytä oli pakotettu muuttamaan asunnosta, jossa se siihen asti oli asustanut, tai myöskin asui huoneissa, jotka asunnontarkastaja oli selittänyt perheelle sopimattomiksi, ja päätti lautakunta huhtikuun 2 p:nä ehdottaa suostuttavaksi sosialilautakunnan esitykseen, lisäämällä että etusija oli annettava myöskin sellaiselle perheelle, jolle köyhäinhoitolautakunta muusta syystä ehdottaa annettavaksi asunto kaupungin työväenasunnoista. Näihin asuntoihin olisi otettava ainoastaan Helsingissä kotipaikkaoikeutta nauttivia henkilöitä.

Vielä oli rahatoimikamari kehoittanut köyhäinhoitolautakuntaa antamaan lausuntoaan siitä, oliko syytä väärinkäytösten estämiseksi rajoittaa nimileimasimien käyttöä maksuosoituksia hyväksyttäessä tai ryhtyä mahdollisesti toisiin toimenpiteisiin, ja päätti köyhäinhoitolautakunta toukokuun 7 p:nä ehdottaa, että niihin oli vaadittava omakätinen nimikirjoitus.

Maaherranviraston vaadittua köyhäinhoitolautakunnan selvitystä erään työntekijättären tekemän valituksen johdosta, syystä että häneltä oli evätty ennen nauttimansa suoranainen avustus kodissa, ja sen sijaan tarjottu paikkaa kunnalliskodissa, köyhäinhoitolautakunta päätti toukokuun 7 p:nä esittää, että kysymyksessä oleva henkilö, jonka ainoan lapsen lastensuojelulautakunta oli ottanut huostaansa, oli syntynyt vuonna 1891 ja poti hermoheikkoutta, joka teki hänet toistaiseksi työhön kykenemättömäksi sekä että hän ei ole voinut tulla toimeen aikaisemmin nauttimallaan avustuksella, vaan on anonut tehokkaampaa apua. Valitus ei aiheuttanut mitään toimenpidettä maaherran puolelta.

Lautakunnan kokouksessa toukokuun 7 p:nä toimitusjohtaja nosti kysymyksen toimenpiteisiin ryhtymisestä kerjäämisen ehkäisemiseksi ja ehdotti että perustettaisiin köyhäinhoitolautakunnan alainen naisten työtupa. Tämän johdosta asetti lautakunta kysymystä valmistelemaan komitean, johon kuului lautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä toimitusjohtaja ja asiamies. Tämä komitea kannatti tehtyä ehdotusta ja rahatoimikamarin myönnettyä tarkoitukseen 10 huonetta talosta n:o 39 It. Viertotiellä ja valtuuston myönnettyä tarvittavat määrärahat, voi työtupa alottaa toimintansa lokakuussa. Tämän työtuvan yhteydessä on pienehkö kerjäläisille tarkoitettu yömaja.

Kesäkuun 4 p:nä köyhäinhoitolautakunta päätti rahatoimikamarilta anoa matka-apurahaa 10 lautakunnan virkailijalle, jotka aikoivat joukolla tehdä opintomatkan Tukholmaan heinäkuussa. Rahatoimikamari myönsi kullekin heistä 500 markkaa tähän tarkoitukseen.

Vaadittuna lausuntona, joka koski rahatoimikamarin palkkakomitean ehdotusta virkasäännöksi päätti köyhäinhoitolautakunta heinäkuun 2 p:nä ehdottaa tehtäväksi m. m. seuraavat muutokset:

että oikeus pysyä virassaan erikoisesta anomuksesta myönnettäisiin korkeintaan 67 vuoden ikään asti;

että määrätty virka-aika olisi voimassa kaikkiin kaupungin viranpitäjiin nähden, lukuunottamatta maistraatin ja raastuvanoikeuden;

että viranpitäjä, joka siirtyy korkeampaan palkkaluokkaan, oikeutettaisiin, ikälisien saamista varten, laskemaan hyväkseen samankaltaisessa virassa palvelemansa aika; sekä

että yhteismäärärahoista palkattujen viranpitäjäin kesälomat järjestettäisiin seuraavien perusteiden mukaan: 1 viikon kesäloma myönnetään vähintään puolen vuoden palveluksen jälkeen, 2 viikon vähintään vuoden palveluksesta, 3 viikon loma vähintään viiden vuoden ja 1 kuukauden loma vähintään kymmenen vuoden palveluksen jälkeen.

Elokuun 6 p:nä köyhäinhoitolautakunta esitti kaupunginvaltuustolle että kunnalliskodille hankittaisiin kuorma-auto. Esitykseen myönnyttiin.

Samana päivänä esitti lautakunta myöskin että kunnalliskotiin rakennettaisiin ajanmukainen juurikasviskellari sekä lihan, maidon y. m. jäähdytyslaitos. Kysymystä ei kertomusvuonna ratkaistu lopullisesti.

Syyskuun 3 p:nä köyhäinhoitolautakunta päätti myöntää apulaisjohtajalle J. Jakobssonille ja asiamies V. A. Eloniemelle 10 päivän virka-

loman sekä lähettää rahatoimikamarille näiden viranpitäjäin anomuksen saada kunnallinen matka-avustus voidakseen osallistua sosialisfilantropisen yhdistyksen Tanskan osaston syyskuun 11—14 p:nä järjestämiin kursseihin ja kokouksiin. Rahatoimikamari myönsi tähän tarkoitukseen yhteensä 3,000 markkaa.

Lokakuun 30 p:nä antoi köyhäinhoitolautakunta maistraatin vaatiman selityksen revisionikonttorin köyhäinhoitolautakuntaa vastaan tekemäin muistutusten johdosta. Nämä muistutukset eivät aiheuttaneet mitään toimenpidettä ei maistraatin eikä kaupunginvaltuuston puolelta.

Koska vuoden 1929 alusta otetaan 5 uutta virkailijaa kunnalliskotiin, jossa nytkin jo vallitsi puute viranpitäjäin asunnoista, lautakunta päätti marraskuun 5 p:nä rahatoimikamarille ehdottaa tehtäväksi erinäisiä muutostöitä, joiden tarkoituksena oli lieventää tätä asuntopulaa. Ehdotukseen myönnyttiin.

Helmikuun 5:ntenä 1926 päivätyllä lähetteellä oli rahatoimikamari pyytänyt köyhäinhoitolautakunnan lausuntoa valtuutetun M. Sillanpään kaupunginvaltuustossa tekemästä esityksestä sellaisen kunnallisen äitiyseläkejärjestelmän järjestämisestä, että äideille, joilla ei ollut elättäjää ja itse huolehtivat lapsistaan ja joiden vuositulot eivät ylittäneet 6,000 markkaa, kunnan puolesta maksettaisiin raha-avustusta, jonka määrä olisi riippuva heidän elätettävänään olevien lasten lukumäärästä. Kysymystä valmisteli lautakunnan asettama komitea, johon kuuluivat jäsenet Oinola, af Forselles ja Pietikäinen sekä toimitusjohtaja ja asiamies ja marraskuun 5 p:nä lautakunta päätti lähettää rahatoimikamarille komitean sittemmin antaman mietinnön. Siinä kannatettiin valtuutetun Sillanpään esitystä hieman laajennetussa muodossa. Lautakunnan päätöstä vastaan pani jäsen Arvelo vastalauseensa, koska kysymys ei vielä ollut kypsä, vaan kaipasi hänen mielestään lisäselvittelyä. Kysymystä ei kertomusvuonna lopullisesti ratkaistu.

Sittenkun kunnalliskodin johtokunta, ottaen huomioon laitoksen lääkärin pitkän vastaanottoajan kunnalliskodissa, samoinkuin hänen velvollisuutensa valvoa ruuanvalmistusta, oli valtuuttanut lääkärin syömään aamiaisen laitoksella maksuvapaasti ja toimitusjohtaja oli, laitoksen ohjesäännön 7 §:n mukaisesti, alistanut tämän päätöksen köyhäinhoitolautakunnan ratkaistavaksi, lautakunta päätti marraskuun 5 p:nä äänestyksellä 8 äänellä 8 vastaan, jolloin puheenjohtajan ääni ratkaisi asian, että kunnalliskodin lääkäri ainoastaan maksua vastaan oli oikeutettu syömään laitoksella.

Rahatoimikamarin vaadittua köyhäinhoitolautakunnan lausuntoa työlaitoksen perustamista naisia varten pohtimaan asetetun komitean mietinnön johdosta, lautakunta päätti puoltaa tätä komitean ehdotusta ja samalla lausua toivomuksenaan, että lopulliset piirustukset, ennenkuin ne vahvistettaisiin, olisi jätettävä lautakunnan tarkastettavaksi.

Köyhäinhoidon virkailijain keskuudessa tapahtuneista muutoksista mainittakoon seuraavat: kanslianjohtaja rouva H. von Creutlein, joka 29 ½ vuotta oli ollut köyhäinhoidon palveluksessa, erosi toimestaan heinäkuun 2 p:nä, ja hänen jälkeensä tuli avustava kanslianjohtaja A. Grönvik. Avustavaksi kanslianjohtajaksi otettiin rouva E. Kaila. Kunnalliskodin johtaja O. Granlund erosi ja hänen jälkeensä tuli apulaisjohtaja H. Vaahterlinna, jonka jälkeläiseksi valittiin vankeinhoitovirkamies V. Terho. Kassalaitoksen kirjanpitäjä E. Johansson siirrettiin samanlaiseen toimeen asiamiesosastolle, jonka jälkeen kassaosaston kirjanpitäjäksi valittiin neiti H. Vuorinen. Vuoden alusta perustettiin uusi virka, jonka haltijan toimena on valvoa kodeissa-

kävijäin työtä, ja otettiin tähän virkaan Helsinginpitäjän köyhäinhoidontarkastaja neiti M. Molander. Samaan aikaan lakkautettiin toinen apulaisjohtajantoimi ja sen haltija varatuomari I. Oppman siirrettiin vastaperustettuun apulaisasiamiehentoimeen.

Vuoden varrella teki kunnalliskodin osastonhoitajatar T. Tarvainen rahatoimikamarin myöntämillä varoilla opintomatkan Skandinaviaan.

Kursseja viranhaltijoille. Köyhäinhoidon viranpitäjille pidettiin vuoden kuluessa yhteensä 62 luentoa, joita varten valtuusto oli ottanut määrärahan vuoden menosääntöön. Luennoista pidettiin 25 maalis—huhtikuussa ja 37 loka—joulukuussa. Kurssit olivat aijotut etupäässä kodeissakävijöitä varten ja avustuskanslioiden viranpitäjille, mutta myöskin muut kanslian virkailijat kävivät niissä ahkerasti. Luentoja pidettiin seuraavista aineista: köyhäinhoitopolitiikkaa ja käytännöllistä köyhäinhoitoa 14, köyhäinhoitolakia ja muuta sosialilainsäädäntöä 11, sosialipolitiikkaa 4, mielisairausoppia 9, tuberkuloosioppia 3, hampaidenhoitoa 1, pientenlastenhoitoa 2, asuntojen terveydenhoito-oppia 2, kotikasvatusta 5, raittiuskysymystä 3, siveellisyyskysymystä 3, ravintoaineiden ravitsemusarvosta ja hinnasta 3, sekä yksityisestä hyväntekeväisyydestä 2 luentoa. Luennoitsijoina esiintyivät professori C. Tigerstedt, ylilääkäri E. Anttinen, lääketieteentohtorit A. Ruotsalainen ja L. Leidenius, hammaslääkäri G. Sivén, filosofiantohtorit J. Helo ja V. Hytönen, filosofianmaisteri G. Gauffin, varatuomarit E. Aaltio, V. A. Eloniemi ja I. Oppman, kouluneuvos V. Reima, avustava asunnontarkastaja E. Nordensvan, tarkastajatar L. Soini, kirkkoherra E. Wirén, pelastusarmeijaneversti H. Randelin sekä köyhäinhoitolautakunnan varapuheenjohtaja J. Virtanen, kunnalliskodin johtaja H. Waahterlinna ja toimitusjohtaja H. Myhrberg.

Kansliatyö. Yleinen osasto lähetti vuoden varrella yhteensä 2,680 kirjelmää. Näistä oli puheenjohtaja allekirjoittanut ja asianomainen esittelijä varmentanut 111, toimitusjohtaja yksin allekirjoittanut 418, 10 allekirjoitti apulaisjohtaja, 709 rekisteritoimiston johtaja ja yhteensä 1,432 kanslianjohtajat. Muilla paikkakunnilla asuvien henkilöiden köyhäinhoitoanomukset, mitkä ensimmäinen jaosto käsitteli, nousivat 431. Anomuksia päästä kunnalliskotiin ja työlaitokseen oli 330 joista 318 hyväksyttiin. Muita anomuksia köyhäinhoidon saamisesta tehtiin 9,950. Näistä viimemainituista valmisteli avustuskanslia I 4,012, kanslia II 3,772 ja kanslia III 2,166.

Kanslian I toiminta-alue, mikä kanslia kesäkuun 1 p:nä muutti talosta n:o 1 Yrjönkadulla taloon n:o 8 Fabianinkadulla, käsitti tarkastusalueet I—VI eli kaupunginosat Pitkänsillan eteläpuolella sekä Töölön ja Meilahden. Työt kansliassa II mikä edelleenkin sijaitsi talossa n:o 3 Siltasaarenkadulla, kohdistuivat tarkastusalueisiin VII—XII ja kanslia III, joka maaliskuussa muutti uuteen, ajanmukaiseen huoneistoonsa talossa Anjalantie n:o 1, käsitti alueet XIII—XV.

Avustuskansliat pidettiin avoinna arkipäivisin klo 9 ap.—klo 13 ip.

Näiden kansliain lähetteiden luku nousi kaikkiaan 77,976, joista 26,482 kansliasta I, 31,096 kansliasta II ja 20,398 kansliasta III.

Sekä kansliassa I että kansliassa II oli toimessa 6 kodeissakävijää ja 2 diakonissaa, kun taas kansliassa III oli ainoastaan 3 kodeissakävijää ja 1 diakonissa. Kodeissakävijät kävivät vuoden kuluessa 19,893 kodissa, jotka jakautuivat eri alueisiin seuraavalla tavalla:

Alue.	Käyntejä.	Alue.	Käyntejä.	Alue.	Käyntejä
I.	1,224	VI.	1,363	XI.	981
II.	1,358	VII.	1,699	XII.	1,305
III.	1,694	VIII.	1,017	XIII.	1,499
IV.	1,326	IX.	1,526	XIV.	1,173
V.	1,228	X.	1,513	XV.	987

Köyhäinhoidon 5 diakonissaa jakoi erinäisiä avustuksia ja kävi perheissä, joissa oli ala-ikäisiä tai sairaita sekä henkilöitä, jotka erinäisistä syistä tarvitsivat erikoishoitoa. Diakonissojen tekemien kotikäyntien luku nousi 17,265.

Rekisteritoimisto. Yksityishenkilöt, hyväntekeväisyysyhdistykset y. m. tekivät rekisteritoimistolle seuraavan määrän avunetsijöitä koskevia tiedusteluja:

Suomenkieliset kansakoulut	4,165	Työnvälitystoimisto	164
Ruotsinkieliset »	1,361	Tasavallan presidentin siviilikanslia	102
Työttömäin avustustoimikunta	674	Keuhkotautisten tiedonantotoimisto ja poliklinikka	17
Lastensuojelulautakunta	449		
Yksityishenkilöt	190	Yhteensä	7,122

Seuraavan määrän ilmoituksia puutteenalaisille henkilöille annetusta avusta tekivät allamainitut yhdistykset ja laitokset:

Suomenkieliset kansakoulut	18,145	Kaupunkilähetys	223
Pelastusarmeija	1,422	Suomen vankeusyhdistys	6
		Yhteensä	19,796

Tehtyjen kyselyjen lukumäärä jakaantuu eri kuukausille seuraavasti:

Tammikuu	185	Toukokuu	2,510	Syyskuu	919
Helmikuu	407	Kesäkuu	46	Lokakuu	1,745
Maaliskuu	347	Heinäkuu	18	Marraskuu	397
Huhtikuu	182	Elokuu	18	Joulukuu	348

Uusia avustuskortteja on annettu 696 henkilölle.

Rekisteröityjen avustuskorttien luku on lisääntynyt 2,961 ja oli vuoden lopussa 40,602. Henkilö-asiakirjojen luku on lisääntynyt 2,933 ja oli asiakirjojen lukumäärä vuoden lopussa 36,465.

Kansakouluista tehtyjen kyselyjen johdosta on 410 tapauksessa vastattu että avustus ei ollut tarpeen.

Kodeissakävijäin valvoja teki vuoden varrella yhteensä 2,800 kotikäyntiä avustuksensaajain luona. Käynnit aiheuttivat lukuisia avustuksia koskevia muutosehdotuksia, mitkä säännöllisesti saavuttivat asianomaisen jaoston hyväksymisen.

Varoituksen saaneet henkilöt. Poliisin pyynnöstä varoitti toimitusjohtaja 28 miestä ja 10 naista kerjuusta sekä apulaisjohtaja 189 miestä ja 1,128 naista muusta irtolaisuudesta.

Asiamiesosasto. Taulukosta II ilmenee asiamiesosaston kirjeenvaihdon laajuus. Lähetettyjen kirjelmien lukumäärä oli 7,164.

Vieraille kunnille esitettiin takaisinmaksuvaatimus 1,801 tapauksessa, joista 1,547 koski korvausta köyhäinhoitolautakunnan, ja 254 lastensuojelulautakunnan antamasta avustuksesta. Velkomusasioista on 934 vuoden varrella tulleita, niistä 814 köyhäinhoidon velkomisia. Köyhäinhoidosta, joka valtion on kustannettava, tehtiin 356 korvausvaatimusta. Yksityisiä elatusvelvollisia velottiin 5,795 tapauksessa, niistä 4,386 tapauksessa annetusta köyhäinhoidosta ja 1,409 tapauksessa lastenhoidosta. Edellisistä oli 1,001 vuoden varrella lisää tulleita.

Asiamiesosaston kaksi järjestysmiestä antoi yhteensä 2,340 yksityiselle elatusvelvolliselle kehoituksen korvata köyhäinhoito. Työlaitokseen lähetettiin 84 miestä ja 6 naista työllään hyvittämään kuntaa saamastaan köyhäinavustuksesta.

Avustuksensaajain lukumäärä[1]), joka vuonna 1927 oli 8,010, nousi vuonna 1928 yhteensä 8,296:een. Köyhäinhoidon puoleen käännyttiin 10,329 tapauksessa, ollen vastaava luku edellisenä vuonna 10,193. Kertomusvuonna oli avustuksensaajista 6,848 täyskasvuisia ja 785 alaikäisiä, yhteensä 7,633, Helsingissä asuvia henkilöitä ja he saivat 9,666 tapauksessa erilaisia avustuksia. Köyhäinhoidolle lahjoitettujen varojen koroilla avustettiin 290 henkilöä, ja 373 muilla paikkakunnilla asuvaa, mutta Helsingissä kotipaikkaoikeutta nauttivaa henkilöä sai avustusta oleskelupaikkakunnan köyhäinhoitoviranomaisen välityksellä. Alempana esiintyvät yksityiskohtaiset tiedot koskevat ainoastaan ensinmainittua avustuksensaajain ryhmää.

Täysikäisten avustuksensaajain jakautuminen ikään ja sukupuoleen nähden käy selville allaolevasta taulukosta:

Ikä.	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.	Ikä.	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
16—20 v.	111	133	244	60—70 v.....	283	604	887
20—30 »	453	695	1,148	70—80 »	202	635	837
30—40 »	483	651	1,134	80— »	53	246	299
40—50 »	497	757	1,254	Tuntematon ikä	1	4	5
50—60 »	406	634	1,040	Yhteensä	2,489	4,359	6,848

Miehistä oli 78.3 % ja naisista 65.8 % 16—60 vuotiaita.

Ala-ikäisten avunsaajain jakautuminen iän ja sukupuolen mukaan käy selville seuraavasta yhdistelmästä:

Ikä.	Poikia.	Tyttöjä.	Yhteensä.	Ikä.	Poikia.	Tyttöjä.	Yhteensä.
—3 v.	67	65	132	12 v. tai ikä tuntematon	78	88	166
3—7 »	123	108	231				
7—12 »	134	122	256	Yhteensä	402	383	785

Kuten ylläolevista luvuista näkyy oli suurin osa lapsista eli 53.8 % 7 vuotiaita tai vanhempia, kun taas lapset alle 3 vuoden muodostivat ainoastaan 16.8 % kaikista alaikäisistä avustuksensaajista.

---

[1])Tähän ei sisälly 538 miestä ja 713 naista, jotka olivat saaneet yksinomaan rahaavustusta alle 500 markkaa, ei myöskään 212 miestä ja 457 naista, jotka olivat saaneet ainoastaan lääkkeitä alle 500 markan arvosta.

Tietoja täyskasvuisten avustuksensaajain siviilisäädystä annetaan seuraavassa yhdistelmässä:

	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
Naimattomia	1,372	2,126	3,498
Naimisissa olevia	905	457	1,362
Leskiä	177	1,415	1,592
Eronneita	34	238	272
Naimattomia äitejä	—	122	122
Tuntematon siviilisääty	1	1	2
Yhteensä	2,489	4,359	6,848

1,370 täyskasvuista avustuksensaajaa ja 617 lasta oli Helsingissä syntyneitä. 5,572 16 vuotta vanhemmalla henkilöllä ja 614 lapsella oli kotipaikkaoikeus kaupungissa. Yllämainittua seikkaa valaisevat lähemmin seuraavat luvut:

Syntymäpaikka.	Avustuksensaajat. Yli 16-vuotiaat.	Alle 16-vuotiaat.
Helsinki	1,370	617
Muu Suomen paikkakunta	5,185	89
Ulkomaat	182	6
Ilmoittamaton paikkakunta	111	73
Yhteensä	6,848	785

Kotipaikka.	Avustuksensaajat. Yli 16-vuotiaat.	Alle 16-vuotiaat.
Helsinki	5,572	614
Muu Suomen paikkakunta	330	57
Selvittämätön	750	106
N. k. kruununtapaus	196	8
Yhteensä	6,848	785

Eri ikäryhmien jakautuminen täyskasvuisten avustuksensaajain syntymäpaikan mukaan näkyy seuraavasta yhdistelmästä:

	Helsinki.	Muu Suomen paikkakunta.	Ulkomaat.	Tuntematon syntymäpaikka.	Yhteensä.
16—30 vuotiaita	531	813	21	27	1,392
30—50 »	435	1,849	64	40	2,388
Yli 50 »	404	2,523	97	39	3,063
Tuntematon ikä	—	—	—	5	5
Yhteensä	1,370	5,185	182	111	6,848

Kaikista 16—30 vuotiaista avustuksensaajista oli 38.1 % Helsingissä syntyneitä, kun taas 30—50 vuotiaitten ikäryhmän vastaava prosenttiluku oli 18.2 ja yli 50 vuotiaitten ikäryhmän ainoastaan 13.2.

Seuraavat luvut valaisevat täyskasvuisten avustuksensaajain kielisuhteita:

	Suomenkielisiä. Abs.	%	Ruotsinkielisiä. Abs.	%	Muunkielisiä. Abs.	%	Yhteensä.
Miehiä	1,651	66.3	823	33.1	15	0.6	2,489
Naisia	2,807	64.4	1,517	34.8	35	0.8	4,359
Yhteensä	4,458	65.1	2,340	34.2	50	0.7	6,848

Ammatin mukaan jakautuivat täyskasvuiset avustuksensaajat siten, että 3,106 henkilöä eli 45.4 % oli ammattikehitystä vailla olevia työläisiä,

1,399 henkilöä eli 20.4 % tehtaan- tai ammattityöläisiä, 1,030 eli 15.1 % henkilöllisiä palvelijoita, 619 eli 9.0 % erilaisten muiden ammattien harjoittajia ja 694 eli 10.1 % varsinaista ammattia vailla olevia henkilöitä. Sairaus, viallisuus tai muu työkyvyttömyys oli syynä 68.5 %:n avustuksen tarpeeseen, ja vanhuus 15.6 %:n kaikista avustetuista henkilöistä, kun taas 1.8 % oli joutunut köyhäinhoidon rasitukseksi perheen lukuisuuden, 5.2 % työttömyyden, 2.8 % laiskuuden, haluttomuuden, juoppouden y. m. s. tähden sekä 6.1 % muista syistä.

Avustetut lapset oli 656 tapauksessa, 83.6 %, avioliitossa ja 129 tapauksessa, 16.4 %, avioliiton ulkopuolella syntyneitä. Vanhempien ammatin mukaan he jakautuivat seuraavasti:

Isän ammatti.	Aviosyntyiset lapset.	Äidin ammatti.	Aviottomat lapset.
Ammattikehitystä vailla olevia työläisiä	406	Palvelijattaria	48
Tehtaan- tai ammattityöläisiä	168	Ammattikehitystä vailla olevia työläisiä	53
Muita ammatinharjoittajia	80	Ammattityöläisiä	25
Ammattia vailla olevia henkil.	2	Muita ammatinharjoittajia	3
Yhteensä	656	Yhteensä	129

422 tapauksessa elivät molemmat vanhemmat; 234 tapauksessa ainoastaan toinen; 129 tapauksessa oli äiti naimaton. 309 lasta eli 39.4 % oli avun tarpeessa perheen lukuisuuden, 204 lasta eli 26.0 % lapsen sairauden tai viallisuuden tähden sekä 272 lasta eli 34.6 % muusta tai tuntemattomasta syystä.

Köyhäinhoitolautakunnan toimesta vuonna 1928 hoidetuista, elätetyistä ja rahalla avustetuista oli:

Kunnalliskotiin ja työlaitokseen otettuja	1,578	Lääkkeillä y. m. avustettuja[2])	1,052
Päiväkodeissa ja kesäsiirtoloissa hoidettuja	581	Lahjoitettujen varojen korolla avustettuja	290
Elätteelle annettuja	63	Sairaaloissa y. m. laitoksissa kunnalliskodista erillään hoidettuja	4,189
Kotiinsa suoranaista avustusta saaneita[1]):		Yhteensä[3])	10,329
kaupungissa asuvia	2,203		
toisella paikkakunnalla asuvia	373		

Kunnalliskoti ja työlaitos. Kunnalliskodissa ja työlaitoksessa hoidettiin vuonna 1928 1,500[4]) täyskasvuista henkilöä. Edelliseltä vuodelta jäljellä olevia oli 1,048 henkilöä, vuoden varrella otettiin 452 ja poistettiin 460, vuoteen 1929 jäi siis jäljelle 1,040 henkilöä. Poistetuista:

[1]) Avunsaajain perheet (mies eli vaimo ja lapset) eivät ole mukaanluetut, ei myöskään 1,251 henkilöä, jotka olivat saaneet yksinomaan raha-avustusta alle 500 markkaa. — [2]) Tähän ei sisälly 669 henkilöä, jotka olivat saaneet lääkkeitä vähemmän kuin 500 markan arvosta. — [3]) Koska sama henkilö vuoden varrella on voinut saada useanlaatuista avustusta, ei summa esitä avustettujen henkilöiden kokonaislukua, vaan niiden tapausten lukumäärää, joissa köyhäinhoidon apua on käytetty. — [4]) Näistä oli 37 henkilöä otettu sekä kunnalliskotiin että työlaitokseen, mutta sisältyvät tähän vain kerran.

Siirtyi vapaaseen elämään	232	Karkasi laitoksesta	36
Lähetettiin kotiseudulleen	10	Kuoli	156
Siirrettiin muihin laitoksiin ..	26	Yhteensä	460

Vuoden lopulla jäljellä olevain hoidokkien jakautuminen ajan pituuden mukaan minkä he ovat olleet kunnalliskotiin ja työlaitokseen otettuina, näkyy seuraavasta yhdistelmästä:

Vähemmän kuin vuoden	255	11—15 vuotta	56
1 vuoden	133	16—20 »	12
2 vuotta	117	21—25 »	6
3 »	132	27 »	1
4 »	81	42 »	1
5 »	74	45 »	1
6 »	56	Yhteensä	1,040
7—10 »	115		

Hoidokkien vaihtuminen eri kuukausina selviää allaolevista luvuista:

	Laitoksiin otettuja.	Eronneita.		Laitoksiin otettuja.	Eronneita.
Tammikuu	49	32	Heinäkuu	27	40
Helmikuu	48	35	Elokuu	29	37
Maaliskuu	46	37	Syyskuu	48	34
Huhtikuu	28	44	Lokakuu	31	35
Toukokuu	21	55	Marraskuu	48	24
Kesäkuu	28	36	Joulukuu	49	51

Hoidokkien luku eri kuukausina oli:

	Suurin määrä.	Vähin määrä.	Keski-määrä.		Suurin määrä.	Vähin määrä.	Keski-määrä.
Tammikuu	1,058	1,043	1,052	Elokuu	918	882	898
Helmikuu	1,053	1,047	1,050	Syyskuu	954	919	936
Maaliskuu	1,054	1,034	1,044	Lokakuu	977	954	969
Huhtikuu	1,051	1,014	1,034	Marraskuu	1,014	974	1,002
Toukokuu	1,004	944	970	Joulukuu	1,053	1,021	1,040
Kesäkuu	940	903	922	Koko vuonna	1,058	879	983
Heinäkuu	903	879	891				

Ikänsä mukaan jakautuivat täyskasvuiset hoidokit seuraavasti:

Ikä.	Kunnallisk. Mie-hiä.	Nai-sia.	Työlait. Mie-hiä.	Yh-teensä.	Ikä.	Kunnallisk. Mie-hiä.	Nai-sia.	Työlait. Mie-hiä.	Yh-teensä.
16—30 vuotta	13	59	26	98	50—70 vuotta	133	255	183	571
30—50 »	55	128	136	319	70— »	125	386	38	549
					Yhteensä	326	828	383	1,537

Syynä kunnalliskotiin ottamiseen oli useimmissa tapauksissa vanhuus tai sairaus, työlaitokseen ottamiseen sitäpaitsi työttömyys.

Hoidokkien siviilisääty ilmenee seuraavasta yhdistelmästä:

	Kunnalliskoti. Miehiä.	Naisia.	Työlaitos. Miehiä.	Yhteensä.
Naimattomia	177	423	206	806
Naimisissa olevia	88	69	125	282
Leskiä	57	278	39	374
Eronneita	4	23	13	40
Naimattomia äitejä	—	35	—	35
Yhteensä	326	828	383	1,537

Syntymäpaikan mukaan jakautuivat hoidokit seuraavasti:

	Kunnalliskoti. Miehiä.	Naisia.	Työlaitos. Miehiä.	Yhteensä.
Helsinki	54	118	93	265
Muu paikkakunta	272	710	290	1,272
Yhteensä	326	828	383	1,537

Laitosten hoidokeista oli:

	Kunnalliskoti. Miehiä.	Naisia.	Työlaitos. Miehiä.	Yhteensä.
Suomenkielisiä	155	444	217	816
Ruotsinkielisiä	164	380	164	708
Muunkielisiä	7	4	2	13
Yhteensä	326	828	383	1,537

Kunnalliskodissa hoidettiin vuoden varrella 41 lasta, joista 18 poikaa ja 23 tyttöä, kaikki alle 2 vuotta. Äidit olivat 1 tapauksessa naimisissa olevia ja 40 tapauksessa naimattomia.

Hoitopäiviä oli vuoden varrella 359,664 ja jakautuivat ne seuraavasti:

	Kaikkiaan. Kunnalliskoti.	Työlaitos.	Yhteensä.	Keskimäärin hoidokkia kohti. Kunnalliskoti.	Työlaitos.	Yhteensä.
Miehiä	70,546	67,258	137,804	216	176	194
Naisia	217,256	—	217,256	262	—	262
Lapsia	4,604	—	4,604	112	—	112
Yhteensä	292,406	67,258	359,664	245	176	228

Täysikäisten hoidokkien hoitopäivien jakautuminen eri ikäryhmien kesken näkyy seuraavasta yhdistelmästä:

	Kaikkiaan. Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.	Keskimäärin hoidokkia kohti. Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
Alle 30 vuotta	6,713	9,397	16,110	172	159	164
30—50 vuotiaita	26,301	29,132	55,433	138	228	174
50—70 »	60,252	69,137	129,389	191	271	227
70— »	44,538	109,590	154,128	273	284	281
Yhteensä	137,804	217,256	355,060	194	262	231

Hoitopäivien luku keskimäärin hoidokkia kohti kohosi siis hoidokkien iän mukana ja oli yleensä suurempi naisille kuin miehille.

Kunnalliskodin ja työlaitoksen menot ja tulot olivat:

	Menot, Smk.		Tulot, Smk.
Yhteiset menot	706,570: 65	Kunnalliskoti	174,827: 30
Kunnalliskoti	4,928,858: 80	Työlaitos.....	239,381: 30
Työlaitos.....	1,267,668: 60	Luontoisedut	888,533: 45
Yhteensä	6,903,098: 05	Yhteensä	1,302,742: 05

Tuottavain laitosten nettotulot nousivat maanviljelyksestä 14,311: 15 markkaan, sikalasta 233,297: 15 markkaan ja pesulaitoksesta 256,872: 10 markkaan, yhteensä 504,480: 40 markkaan.

Bruttokustannus hoidokkia kohti päivässä (lapset mukaanluettuina) oli 19: 19 markkaa. Jos vähennetään kunnalliskodista ja työlaitoksesta saadut tulot saadaan nettokustannukseksi päivää kohti 15: 57 markkaa. Jos taas otetaan mukaan tuloa tuottavain laitosten nettotulot nousevat nettokustannukset hoidokkia ja päivää kohti 14: 17 markkaan (vuonna 1927 13: 39 markkaa).

Kustannukset[1]) avustuksensaajain ruokinnasta nousivat 2,537,633: 90 markkaan, ollen siis 7: 06 markkaa päivässä (vuonna 1927 6: 62 markkaa).

Hoidokkien työ. Työkykyisiä hoidokkeja pidettiin työssä laitosten ruokaloissa ja työsaleissa sekä pesulaitoksessa, maanviljelyksessä ja sikalassa.

Hoidokeista oli 192 miestä ja 19 naista vuoden varrella otettu korvaamaan työllään kaupungin heille antaman köyhäinhoidon. Heidän laskettiin tuottaneen kaupungille 208,960 markkaa.

Lääkärinhoidosta huolehti laitosten vakinainen lääkäri, joka kävi laitoksissa säännöllisesti joka päivä. Polikliinisten käyntien luku vuonna 1928 oli 3,004 jakautuen vuoden eri kuukausille seuraavasti:

Tammikuu	267	Toukokuu	228	Syyskuu.....	215
Helmikuu	234	Kesäkuu	213	Lokakuu	150
Maaliskuu	318	Heinäkuu	254	Marraskuu ..	290
Huhtikuu	280	Elokuu	247	Joulukuu	308
				Yhteensä	3,004

Kaikkiaan sattui 156 kuolemantapausta, jakautuen kuolemansyyn mukaan seuraavasti:

	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.		Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
Sydän- ja munuaistaudit	21	25	46	Selkäydintauti	3	4	7
Verisuonten kalkkeutuminen.....	12	24	36	Ruusu	—	2	2
				Vanhuudenheikous	1	—	1
Aivohalvaus	7	24	31	Sokeritauti	—	1	1
Syöpä.....	4	15	19	Tapaturma	—	1	1
Keuhkotulehdus	4	7	11	Verenmyrkytys ..	1	—	1
				Yhteensä	53	103	156

Kirjastossa oli vuoden lopussa 2,927 kirjaa, joista suomenkielisiä 1,484 ja ruotsinkielisiä 1,443. Kirjalainojen lukumäärä nousi 6,706:een. Lukusalikäyntien määrä oli vuoden kuluessa 24,826. Paitsi erinäisiä kuvalehtiä oli käytettävänä 61 kpl suomenkielistä sekä 46 kpl ruotsinkielistä Helsingissä ilmestyvää lehteä.

[1]) Varastot vuoden alussa mukaanluettuna, varastot vuoden lopussa poisluettuna.

Pesulaitos. Kunnalliskodin pesulaitoksessa suoritettiin kertomusvuonna omien laitosten pesun lisäksi myöskin Kivelän ja Humaliston sairaalain sekä lastensuojelulautakunnan lastenkotien, rahatoimikonttorin ja yksityisten henkilöiden pesu. Kunnalliskodissa pestyt ja mankeloidut vaatteet painoivat 373,912 kg. Pesulaitoksessa työskenteli, paitsi 17 palkattua pesijätärtä, myöskin 15 hoidokkia, joiden päivätöistä pesulaitokselta velottiin 10 markkaa päivältä. Tuloja oli 875,480: 10 markkaa, kun taas menot olivat 618,608 markkaa, joten siis nettovoitoksi jäi 256,872: 10 markkaa.

Maanviljelys ja puutarhanhoito. Maanviljelystä harjoitettiin kertomusvuonna samalla tapaa kuin aikaisemmin. Työlaitoksen hoidokkien maanviljelyksessä suorittamista päivätöistä velottiin siltä 25 markkaa hevospäivätyöstä ja 10 markkaa hoidokaspäivätyöstä. Tulot tekivät 194,270 markkaa, menot taasen 179,958: 85 markkaa. Puhdas tulo oli siis 14,311: 15 markkaa. Sato käsitti 1,763 hl perunoita, 100 hl lanttuja, 204 hl porkkanoita, 60 hl punajuuria, 3,000 kg kaalia, 30,000 kg heiniä, 5,600 kg kauraa, 183 kuormaa vihantarehua sekä muita vihanneksia ja puutarhatuotteita, kuten rabarberia, viinimarjoja, mansikoita y. m. laitoksen omiksi tarpeiksi.

Sianhoito. Sikakanta oli vuoden alussa 429 eläintä ja vuoden päättyessä 418 eläintä. Vuoden varrella myytiin 211 elävää eläintä 192,279 markalla ja 8,579 kg sianlihaa 119,686: 25 markalla. Sianlihaa toimitettiin omalle ruokalalle 24,235 kg arvoltaan 290,280 markkaa. Sikalasta oli vuonna 1928 menoja 369,488: 10 markkaa ja tuloja 602,785: 25 markkaa, joten siis puhdas voitto oli 233,297: 15 markkaa.

Elätteelleanto. Vuonna 1928 oli köyhäinhoidon kustannuksella elätteelle sijoitettu 63 henkilöä, joista 29 miestä ja 34 naista. Nämä jakautuivat avuntarpeen syyn mukaan seuraavasti:

	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
Mielisairaus tai tylsämielisyys	25	26	51
Vanhuudenheikkous	1	3	4
Muu sairaus tai kivulloisuus	2	2	4
Raajarikkoisuus	1	3	4
Yhteensä	29	34	63

Hoitopäivien lukumäärä oli 18,355, niistä 7,963 miesten ja 10,392 naisten päivää.

Päiväkodeissa ja kesäsiirtoloissa hoidetut. Eri päiväkodeissa hoidettiin köyhäinhoidon kustannuksella 275 poikaa ja 273 tyttöä, yhteensä 548 lasta, joiden ikä ja perheolot näkyy seuraavasta yhdistelmästä:

Ikä.	Vanhemmat avioliitossa.	Äiti leski.	Isä leski.	Äiti naimaton.	Yhteensä.	Näistä: Poikia.	Tyttöjä.
—3 vuotta	23	3	—	8	34	19	15
3—7 »	130	47	—	23	200	104	96
7—12 »	114	78	4	18	214	109	105
12— »	41	51	3	5	100	43	57
Yhteensä	308	179	7	54	548	275	273

Köyhäinhoidon omassa päiväkodissa hoidettiin vuoden aikana 87 lasta, nimittäin 36 poikaa ja 51 tyttöä. Tämä päiväkoti, edelleenkin Alppikadun n:o 19:ssä, oli koko vuoden aikana avoinna kaikkina arkipäivinä. Hoitopäivien lukumäärä oli 8,563 eli keskimäärin 98.4 lasta kohti. Keskimäärin on lapsia

päiväkodin aukiolopäivinä hoidettu päivää kohti 30.2. Hoidetuista lapsista oli 7 alle 2 vuotiaita, 32 lasta 2—7 vuotiaita ja 48 lasta yli 7 vuotiaita.

Päiväkodin kustannukset nousivat seuraaviin määriin:

	Kokonaiskustannus, Smk.	Kustannus päivää kohti, Smk.
Ruoka	34,383: 60	4: 02
Palkat	[1]) 19,188: 75	2: 24
Vuokra	19,450: —	2: 27
Lämpö ja valo	4,199: —	—: 49
Erinäiset menot	3,630: 05	—: 42
Yhteensä	80,851: 40	9: 44

20 poikaa ja 13 tyttöä oleskeli köyhäinhoidon kustannuksella kesäsiirtoloissa.

Suoranaisia avustuksia. Vuoden aikana avustusta rahassa tai erilaisten tarveaineiden muodossa saaneiden avustuksensaajain lukumäärä nousi [2]) 2,576:een. Näistä asui 373 toisilla paikkakunnilla ja avustus annettiin tällöin oleskelupaikan köyhäinhoitoviranomaisten välityksellä. Viimeksimainittuja avustuksensaajia asui 208 henkilöä 29:ssä Uudenmaan läänin eri kunnassa, 17 10:ssä Turun ja Porin läänin kunnassa, 41 18:ssa Hämeen läänin kunnassa, 25 20:ssä Vaasan läänin kunnassa, 9 8:ssa Oulun läänin kunnassa, 10 8:ssa Mikkelin läänin kunnassa, 16 10:ssä Kuopion läänin kunnassa ja 47 13:ssa Viipurin läänin kunnassa. Suurin määrä näistä avustuksensaajista eli 50 asui Helsingin pitäjässä, 30 Espoossa, 28 Viipurissa, 22 Haagan kauppalassa, 14 Tampereella, 13 Huopalahdessa ja Oulunkylässä, 8 Tuusulassa, Grankullassa ja Kirkkonummella, 7 Porvoon maaseurakunnassa, 6 Porvoon kaupungissa ja Hyvinkäällä sekä 5 Pernajassa; 35:ssä kunnassa oli 2—4 ja 67:ssä kunnassa ainoastaan 1 Helsingin kaupungin köyhäinhoidon avustama henkilö.

Kaupungissa asuvista täyskasvuisista avustuksensaajista oli 16 henkilöä paitsi muuta apua saanut suoranaista avustusta vähemmän kuin 500 markkaa, kun taas 2,187 henkilöä oli saanut suuremman määrän. Elatusvelvollisuutta silmälläpitäen jakautuivat viimeksimainitut avustuksensaajat siten, että 159 oli yksinäisiä miehiä, 1,090 oli yksinäisiä naisia, 102 oli lapsettomia perheitä ja 836 oli lapsiperheitä.

Lasten lukumäärä avustetuissa perheissä käy selville seuraavasta yhdistelmästä:

Lasten lukumäärä perheessä.	Perheitä, joihin kuului: mies ja vaimo ynnä lapsia.	yksinäinen mies (leski) ynnä lapsia.	yksinäinen nainen (naimaton, eronnut tai leski) ynnä lapsia.	Yhteensä.
1	36	4	212	252
2	37	7	232	276
3	36	4	127	167
4	25	—	51	76
5	22	—	16	38
6	12	—	3	15
7	7	—	1	8
8	2	—	—	2
9	2	—	—	2
Yhteensä	179	15	642	836

[1]) Lukuunottamatta luontoisetuja 19,188: 75 markkaa, jotka maksettiin takaisin. — [2]) Ks. alav. 1, siv. 10.

Lapsia yhteensä	583	30	1,366	1,979
Lapsia keskimäärin perhettä kohti	3.3	2.0	2.1	2.4

Avustuksesta osalliseksi tulleiden lukumäärä oli yhteensä 4,447[1]), niistä 455 miestä, 2,013 naista ja 1,979 lasta.

Kaupungissa asuvat 500 markan tai enemmän suoranaista avustusta saaneet yli 16 vuotiaat henkilöt jakautuivat iän ja sukupuolen mukaan seuraavasti:

Ikä.	Miehiä.	Naisia.	Yht.	Ikä.	Miehiä.	Naisia.	Yht.
16—20 vuotta	20	18	38	60—70 vuotta	60	337	397
20—30 »	53	78	131	70—80 »	51	337	388
30—40 »	82	202	284	80— »	11	92	103
40—50 »	101	382	483	Yhteensä	440	1,747	2,187
50—60 »	62	301	363				

Tietoja avustuksensaajain siviilisäädystä annetaan allaolevassa yhdistelmässä:

	Miehiä.	Naisia.	Yht.		Miehiä.	Naisia.	Yht.
Naimattomia	118	442	560	Naimattomia äitejä	—	86	86
Naineita	290	73	363	Yhteensä	440	1,747	2,187
Leskiä ja eronneita	32	1,146	1,178				

Syntymäpaikan ja kotipaikan mukaan avustuksensaajat jakautuivat seuraavasti:

Syntymäpaikka.	Miehiä.	Naisia.	Yht.	Kotipaikka.	Miehiä.	Naisia.	Yht.
Helsinki	88	236	324	Helsinki	338	1,394	1,732
Muu Suomen paikkakunta	328	1,455	1,783	Muu Suomen paikkakunta	27	137	164
Ulkomaat	23	41	64	Riidanalainen	62	160	222
Ilmoittamaton paikkakunta	1	15	16	N. k. kruununtapaukset	13	56	69
Yhteensä	440	1,747	2,187	Yhteensä	440	1,747	2,187

Avuntarpeen syy oli:

	Miehiä.	Naisia.	Yht.
Sairaus tai muu työkyvyttömyys	278	626	904
Vanhuus	65	514	579
Perheen lukuisuus	24	99	123
Työnpuute	47	73	120
Oman tai aviopuolison huolimattomuus, juoppous y. m. s.	11	163	174
Muu syy	15	272	287
Yhteensä	440	1,747	2,187

Avustuksensaajain jakautuminen ammattinsa mukaan käy selville seuraavasta yhdistelmästä:

[1]) Tähän eivät sisälly henkilöt, jotka olivat saaneet vähemmän kuin 500 markkaa.

	Miehiä.	Naisia	Yht.
Tehdas- ja ammattityöläisiä..	130	455	585
Ammattikehitystä vailla olevia työläisiä	230	772	1,002
Yksityisten palvelijoita	—	215	215
Muita	80	305	385
Yhteensä	440	1,747	2,187

Suoranaisia avustuksia jaettiin vuoden kuluessa yhteensä 5,692,738: 70 markkaa. Avustuksensaajain koko lukumäärä, yksinomaan alle 500 markkaa saaneet mukaanluettuina, nousi 3,827, joten avustus henkilöä kohti oli 1,487: 52 markkaa. Lukuunottaen ainoastaan kaupungissa asuvat avustuksensaajat, jotka olivat saaneet vähintäin 500 markkaa, kaikkiaan 4,518,940 markkaa, oli keskiavustus avunnauttijaa kohti 2,066: 27 markkaa.

Viimeksimainittu määrä jakautui avustuksensaajain sukupuoleen nähden seuraavasti:

	Avustuksensaajat.	Avustukset kaikkiaan, Smk.	Keskiavustus henkilöä kohti, Smk.
Miehiä	440	861,003: —	1,956: 83
Naisia	1,747	3,657,937: —	2,093: 84
Yhteensä	2,187	4,518,940: —	2,066: 27

Avustuksesta osallisiksi tulleiden lukumäärä oli 4,447 henkilöä, joten keskiavustus avustettua henkilöä kohti oli 1,016: 18 markkaa (923: 18 markkaa v. 1927).

Avustuksensaajain luku vaihteli vuoden eri kuukausina seuraavasti:

Tammikuu	1,926	Heinäkuu	1,664
Helmikuu	1,982	Elokuu	1,652
Maaliskuu	1,978	Syyskuu	1,698
Huhtikuu	1,865	Lokakuu	1,876
Toukokuu	1,829	Marraskuu	1,938
Kesäkuu	1,776	Joulukuu	2,115

Avustukset annettiin osin rahassa, osin ruokatavaroiden, ruoka-annosten, jalkineiden, valmiiden vaatteiden, kankaiden, sukkien y. m. muodossa.

Perheitä, joissa oli »sota-orpoja» oli kaikkiaan 113. Suoranaisesti avustettujen »sota-orpojen» lukumäärä oli 203. Näille lapsille annettujen suoranaisten avustusten kokonaissumma oli 227,822 markkaa.

Kunnalliskodin ulkopuolella olevissa laitoksissa ja sairaaloissa hoidetut. Helsingin kaupungin köyhäinhoidon kustannuksella hoidettiin 1,800 miestä, 2,170 naista ja 219 lasta allamainituissa sairaaloissa, parantoloissa ja muissa laitoksissa:

	Potilaat.			Hoitopäivät.			Keskimäärin hoidokkia kohti.
	Miehiä.	Naisia.	Yht.	Miehiä.	Naisia.	Yht.	
Marian sairaalassa ..	566	955	1,521	16,967	26,338	43,305	28
Kivelän »	510	439	949	69,046	77,172	146,218	154
Nikkilän mielisairaalassa	315	454	769	97,370	144,586	241,956	315

Humaliston sairaalassa	117	—	117	13,207	—	13,207	113
Kulkutautisairaalassa	—	63	63	—	4,558	4,558	72
Yleisen sairaalan eri osastoilla	66	68	134	1,406	2,047	3,453	26
Lapinlahden keskuslaitoksessa	139	118	257	6,087	10,053	16,140	63
Rajamäen työsiirtolassa	78	22	100	9,709	3,540	13,249	132
Muissa laitoksissa	9	51	60	1,582	6,957	8,539	142
Yhteensä	1,800	2,170	3,970	215,374	275,251	490,625	124

Lapsista hoidettiin 105 poikaa ja 85 tyttöä kaupungin omissa sairaaloissa, 8 poikaa ja 12 tyttöä valtion sairaaloissa sekä 7 poikaa ja 2 tyttöä muissa laitoksissa.

Lahjoitettujen varojen koroilla avustetut. Köyhäinhoidolle lahjoitettujen rahastojen korot nousivat seuraaviin määriin:

	Smk.		Smk.
Hedvig Charlotta Gripenbergin rahasto	944: 05	Elsa Maria Lampan rahasto	1,064: 90
Wilhelm Elgin rahasto	868: 20	Waldemar Wavulinin lahjoitusrahasto	1,264: 35
Carl Gustaf Hanellin rahasto	438: 30	Lasten kesäsiirtolain rahasto	1,011: 45
Alexandras understöd	500: 85	Johan Gustav Rosenbergin rahasto	421: 45
Carl Sierckenin rahasto	236: —	Puolisoiden Isak Mattsson-Kivilän apurahasto	10,000: —
Gustava Katharina Brobergin y. m. rahastot	1,222: 20	Emma Grefbergin rahasto	9,007: 40
W. J. S. Westzynthiuksen testamenttirahasto	1,761: 65	Alfred Kordelinin avustusrahasto	14,734: 75
Maria Bergmanin testamenttirahasto	842: 90	John Holmströmin rahasto	10,034: 90
Adolf Fredrik Sierckin rahasto	590: —	Yhteensä	55,027: 65
Lisette Gardbergin rahasto	84: 30		

Näitä korkovaroja käytettiin osaksi avustukseksi 290 henkilölle, osaksi kesäsiirtolahoidon järjestämiseksi muutamille köyhäinhoidon päiväkodin hoidokeille.

Köyhäinhoidon tulot ja menot. Seuraavassa taulussa esitetään tietoja köyhäinhoidon arvioiduista ja todellisista tuloista ja menoista vuonna 1928[1]):

[1]) Yksityiskohtaiset tiedot on julkaistu Helsingin kaupungin tilastossa V. 13. 1928.

	Arvioidut tulot ja menot.				Todelliset tulot ja menot.		Määrä, jolla todelliset tulot ja menot ylittivät (+) tai alittivat (—) lasketut.	
	Menosäännön mukaan.		Kaupunginvaltuuston ja rahatoimikamarin myöntämiä ja lisämäärärahoja.					
Tulot:								
Tuloja kunnalliskodista.....	203,150	—	—	—	174,827	30	— 28 322	70
» työlaitoksesta.....	227,000	—	—	—	239,381	30	+ 12 381	30
» maanviljelyksestä	185,000	—	—	—	194,270	—	+ 9,270	—
» sianhoidosta	600,000	—	—	—	602 785	25	+ 2,785	25
» pesulaitoksesta	870,000	—	—	—	875 480	10	+ 5,480	10
Korvausta köyhäin elatuksesta	2,650,000	—	—	—	3,462 718	80	+ 812,718	80
Luontoisedut	878,280	—	—	—	909 522	20	+ 31,242	20
Yhteensä Smk	5,613,430	—	—	—	6 458,984	95	+ 845,554	95
Menot:								
Köyhäinhoitolautakunta	1,786,955	—	217,466	—	1,987,082	90	— 17,338	10
Köyhäinhoidon kassa- ja tililaitos.....	210,654	—	19,496	—	230,137	85	— 12	15
Kunnalliskoti ja sen yhteydessä olevat laitokset (yhteiset kustannukset)	645 898	—	60,672	90	706,570	65	— —	25
Kunnalliskoti	4,924 331	—	105 226	05	4,928,858	80	— 100,698	25
Työlaitos	1,223 636	—	49,954	—	1,267,668	60	— 5,921	40
Maanviljelys.....	176 020	—	10,680	—	179 958	85	— 6,741	15
Sianhoito	362 485	—	7,040	—	369 488	10	— 36	90
Pesulaitos.....	596 910	—	21,698	—	618 608	—	— —	—
Elätteelleantokustannukset ..	80,000	—	—	—	68,520	50	— 11,479	50
Sairaanhoitokustannukset	6,630,000	—	—	—	6,523 054	15	— 106 945	85
Lääkkeet	80,000	—	—	—	124,177	70	+ 44 177	70
Suoranaiset avustukset	4 500,000	—	1,192 738	80	5,692 738	70	— —	10
Päivähoitokustannukset.....	250,000	—	465	—	246 214	90	— 4 250	10
Matkakulut	15 000	—	3,000	—	17,978	75	— 21	25
Hautauskulut	85 000	—	—	—	73 647	70	— 11,352	30
Arvaamattomat menot	—	—	152 188	90	152,188	90	— —	—
Kalusto.....	—	—	[1]) 21 745	—	21,745	—	— —	—
Yhteensä Smk	21,566,889	—	1,862,370	65	23 208 640	05	— 220,619	60

Kaupungin 1928 vuoden budjettiin olivat köyhäinhoidon määrärahat merkityt 22,566,889 markan määräisinä, niistä kuitenkin 1,000,000 markkaa arvaamattomiin tarpeisiin kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti. Siten jäi köyhäinhoidon menoja varten 21,566,889 markkaa. Vuoden varrella myönsi kaupunginvaltuusto ja rahatoimikamari lisämäärärahaa yhteensä 1,862,370: 65 markkaa. Köyhäinhoidon menot nousivat kaikkiaan 23,208,640: 05 markkaan ja jos menojen kokonaismäärästä vähennetään tulot, 6,458,984: 95 markkaa, jää jäljelle 16,749,655: 10 markkaa, mikä määrä siis osoittaa kunnan todelliset menot köyhäinhoidosta vuonna 1928. Vuonna 1927 todelliset köyhäinhoitokustannukset olivat 15,858,530: 28 markkaa, vuonna 1926 15,816,880: 44 markkaa, vuonna 1925 14,561,959: 24 markkaa ja vuonna 1924 11,993,603: 80 markkaa.

[1]) Myönnetty yleisestä kalustomäärärahasta.

Taulu I. Katsaus köyhäinhoitolautakunnan kansliain työhön v. 1928.

	Henkilöitä, jotka on lähetetty		Maksettu suoranaisia avustuksia ja elätteelleantomaksuja.	Jaettuja lääkkeitä ja sairasparseleja.	Kustannettu hautauksia.	Annettuja varattomuudentodistuksia.	Annettuja muita todistuksia.	Sisäänjätettyjä anomuksia.	Evättyjen anomusten ilmoituksia.	Suoritettuja velkomisia muista kunnista.	Muita asioita.	Käsiteltyjä asioita yhteensä.
	Kunnalliskotiin ja työlaitokseen.	Toisiin laitoksiin.										
Fabianinkadun kanslia.												
Tammikuu	19	115	1,241	133	10	26	6	537	157	—	110	2,354
Helmikuu	17	158	1,458	81	5	27	2	575	162	—	144	2 629
Maaliskuu	19	109	1,440	96	8	50	5	451	183	—	101	2 462
Huhtikuu	21	131	1,283	157	11	37	5	469	119	—	67	2 300
Toukokuu	11	170	1,125	113	9	28	—	457	110	—	62	2 085
Kesäkuu	17	183	865	108	8	38	1	536	73	—	89	1,918
Heinäkuu	11	126	888	89	7	36	—	366	36	—	28	1,587
Elokuu	14	129	523	59	6	10	15	425	41	—	62	1,284
Syyskuu	20	168	1,008	47	4	33	17	635	54	—	47	2,033
Lokakuu	17	256	1,272	169	5	37	—	646	113	—	134	2,649
Marraskuu	21	138	1,273	156	3	21	4	650	113	—	149	2,528
Joulukuu	18	163	1,466	115	8	16	—	575	90	—	202	2,653
Yhteensä	*205*	*1,846*	*13,842*	*1,323*	*84*	*359*	*55*	*6,322*	*1,251*	—	*1,195*	*26,482*
Siltasaarenkadun kanslia.												
Tammikuu	22	118	1,529	168	14	58	—	536	184	80	273	2,982
Helmikuu	17	148	1,554	158	11	51	—	468	137	46	268	2,858
Maaliskuu	23	110	1,654	185	13	65	3	461	97	53	215	2,879
Huhtikuu	10	99	1,423	164	10	58	—	505	138	133	185	2,725
Toukokuu	7	168	1,123	154	11	53	—	487	117	56	185	2,361
Kesäkuu	11	124	1,108	125	2	47	—	421	107	49	128	2,122
Heinäkuu	15	97	814	140	7	33	—	331	59	155	149	1,800
Elokuu	28	118	884	129	12	39	2	392	123	65	249	2 041
Syyskuu	30	122	967	116	14	59	3	657	106	84	193	2,351
Lokakuu	28	141	1,361	132	11	59	—	588	96	91	234	2,741
Marraskuu	38	112	1,470	192	7	56	—	552	124	62	304	2,917
Joulukuu	32	113	1,792	175	15	56	—	520	152	191	273	3,319
Yhteensä	*261*	*1,470*	*15,679*	*1,838*	*127*	*634*	*8*	*5,918*	*1,440*	*1,065*	*2,656*	*31,096*
Anjalantien kanslia.												
Tammikuu	5	78	1,463	145	1	61	—	298	88	—	56	2,195
Helmikuu	—	72	1,356	174	4	67	3	260	75	—	50	2,061
Maaliskuu	2	83	1,510	153	2	62	3	213	90	—	61	2,179
Huhtikuu	2	71	1,451	159	2	62	11	219	66	—	47	2,090
Toukokuu	1	80	983	175	4	49	5	199	34	—	38	1,568
Kesäkuu	2	50	861	151	1	54	1	165	55	—	42	1,382
Heinäkuu	1	61	715	97	2	44	1	141	62	—	39	1,163
Elokuu	4	62	644	106	1	59	2	144	48	—	52	1,122
Syyskuu	3	63	766	119	1	57	5	240	44	—	69	1,367
Lokakuu	1	96	913	134	2	63	9	267	51	—	80	1,616
Marraskuu	2	54	1,042	146	4	73	5	267	67	—	68	1,728
Joulukuu	2	37	1,303	144	—	57	1	252	72	—	59	1,927
Yhteensä	*25*	*807*	*13,007*	*1,703*	*24*	*708*	*46*	*2,665*	*752*	—	*661*	*20,398*
Kaikkiaan	**491**	**4,123**	**42,528**	**4,864**	**235**	**1,701**	**109**	**14,905**	**3,443**	**1,065**	**4,512**	**77,976**

Taulu II. Yleiskatsaus köyhäinhoitolautakunnan asiamiesosaston kirjeenvaihtoon vuonna 1928.

Laitos tai viranomainen, jolta saapui tai jolle lähetettiin kirjelmiä.	Saapuneita kirjelmiä, jotka koskivat					Lähetettyjä kirjelmiä, jotka koskivat				
	Helsingin kaupungille tehtyjä korvausvaatimuksia.	Toiselle kunnalle tehtyjä korvausvaatimuksia.	Yksityisille elatusvelvollisille tehtyjä korvausvaatimuksia.	Valtiolle tehtyjä korvausvaatimuksia.	Yhteensä.	Helsingin kaupungille tehtyjä korvausvaatimuksia.	Toiselle kunnalle tehtyjä korvausvaatimuksia.	Yksityisille elatusvelvollisille tehtyjä korvausvaatimuksia.	Valtiolle tehtyjä korvausvaatimuksia.	Yhteensä.
Köyhäinhoitolautakunnat	151	248	15	1	415	118	1,755	14	2	1,889
Yksityiset henkilöt, yhtymät tai laitokset	18	21	52	—	91	29	30	393	8	460
Pastorinvirastot	22	945	51	11	1,029	26	919	63	24	1,032
Poliisilaitokset	78	541	32	16	667	84	552	63	28	727
Kruununnimismiehet	—	10	26	—	36	—	14	30	—	44
Henki- tai kihlakunnankirjurit	11	1,444	3	4	1,462	16	1,491	3	6	1,516
Maaherra	65	318	72	10	465	63	652	181	369	1,265
Korkein hallinto-oikeus	—	7	11	—	18	2	24	14	5	45
Asiamiehet, maistr., valtuustot	10	1	—	—	11	14	5	2	—	21
Kaupungin- tai kruununvouti	—	2	2	—	4	1	53	69	—	123
Lastensuojelulautakunta	5	151	198	8	362	13	8	9	—	30
Sosialiministeriö	—	—	—	4	4	—	2	—	10	12
Yhteensä	360	3,688	462	54	4,564	366	5,505	841	452	7,164

Taulu III. Miesten työlaitoksen toiminta vuonna 1928.

Työhaara.	Päivätöitä.	Tuloja laitoksessa elätettyjen päivätöistä, ainekset siihen luettuina.				Käytettyjen työtarvikkeiden arvo, Smk.	Nettotulot (työpalkat), Smk.	Päivätyön keskiarvo, Smk.	
		Kunnalliskodille tehdyt työt.	Työlaitokselle tehdyt työt.	Muut työt.	Yhteensä.			Brutto.	Netto.
Puusepäntyöt	4,841	51 298	18 608	53 400	123 306	94,342	28,964	25 47	5 98
Suutarintyöt	4,093	67,296	35 381	28,193	130,870	103,785	27,085	31 98	6 62
Sepäntyöt	1,665	20,898	2,488	2,654	26,040	16,190	9 850	15 64	5 92
Maalaustyöt	1,927	21,524	3,446	69,994	94,964	68,070	26,894	49 28	13 96
Vaatturityöt	2,710	30,570	58,690	7,438	96,698	86,039	10,659	35 68	3 93
Sekalaiset työt	34,009	121,419	3,111	22,121	146,651	10,722	135,929	4 31	4 —
Yhteensä	49,245	313,005	121,724	183,800	618,529	379,148	239,381	12 56	4 86

Tarveaineita oli 1928 vuoden alussa 147,644 markan arvosta, vuoden varrella hankittiin niitä 351,788: 60 markalla ja kulutettiin 379,148: 10 markalla, joten tarveaineiden säästö vuoteen 1929 oli 120,284: 50 markkaa.

VIII. Lastensuojelulautakunta.

Lastensuojelulautakunnan vuodelta 1928 antama kertomus[1]) oli seuraavansisältöinen:

Lautakunnan kokoonpano. Lastensuojelulautakuntaan kuuluivat vuonna 1928 professori M. Ruuth puheenjohtajana ja tarkastajatar M. Sillanpää varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä lastentarhanjohtajatar I. Poppius, rouva A. Suominen, kirjanpitäjä B. Tabelle, lääketieteenlisensiaatti U. Tötterman ja professori A. Ylppö.

Lautakunta kansakoulujohtokuntana. Koska lastensuojelulautakunta toimii samalla koulukodeissa olevien kansakoulujen johtokuntana, kehoitettiin kiertokirjeellä kaikkia koulukotien vaalikelpoisia opettajia ja opettajattaria valitsemaan edustajan, jonka tulisi olla saapuvilla sellaisissa kokouksissa, joissa käsiteltiin varsinaisesti koulua koskevia kysymyksiä. Opettajakunnan edustajaksi vuodeksi 1928 valittiin sittemmin johtajatar L. Ridvall ja varaedustajaksi opettaja T. Reino. Lautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja hoitivat, siihen valittuina, vastaavat tehtävät johtokunnassa.

Opetuksen tarkastamisesta lautakunnan alaisissa kansa- ja ammatillisissa jatkokouluissa huolehti Helsingin kaupungin suomenkielisten kansakoulujen tarkastaja M. Pesonen ruotsinkielisten kansakoulujen tarkastajan R. Malmbergin avustamana.

Lastensuojelulautakunnan toimihenkilöt. Lastensuojelutoiminnan toimitusjohtajana toimi filosofianmaisteri R. Liukkonen, jolle ohjesäännön mukaisesti kuului myöskin lautakunnan sihteerin tehtävät ja kasvatuksellisista syistä huostaan otettujen lastenhuoltolaitosten valvonta. Lautakunnan kassa- ja tiliasiat ovat olleet vuoden 1920 alusta alkaen yhdistettynä köyhäinhoidon kassa- ja tilivirastoon, jossa niitä on hoitanut tämän viraston johtaja, kamreeri F. O. Rosendahl. Koulukotien sekä vastaanotto- ja ammattioppilaskodin lääkärinä oli lääketieteenlisensiaatti E. O. Lindén, joka tarkasti myöskin tylsämielisten laitoksiin ja aistivialliskouluihin pyrkivät lapset sekä yleensä 7 vuotta vanhemmat lautakunnan hoidokit. Yleisen kansliaosaston kansliatehtäviä hoitivat neiti C. Nyström ja rouva D. Kangas ja kodeissakävijänä toimi neiti L. V. Lidman. Osastoon kuuluvaa rekisteri- ja tiedonantotoimistoa hoiti neiti M. Tawaststjerna neiti H. Ståhlmannin avustaessa häntä toimistolle ilmoitettujen lastensuojelutapausten tutkimisessa.

Lastenvalvojana toimi varatuomari E. A. Aaltio ja lastenhuoltotarkastajana, nuorisonhuoltajana sekä samalla lastenvalvojan varamiehenä pastori K. F. Palomäki. Näiden johtamille osastoille kuuluvain aviottomain

[1]) Eräät kertomusta seuranneet taulukkotiedot, joita ei ole tähän merkitty, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1929.

ja elättilasten hoitoa valvoi lääketieteenlisensiaatti E. R. Granholm etupäässä hänen johdollaan toimivien naistarkastajien neiti M. Ahlbergin ja rouva A. Stegmanin avustamina, joista edellinen huolehti 0—3 vuotiaista ja jälkimmäinen sitä vanhemmista lapsista. Neiti Ahlbergin välittömän ohjauksen alaisina naisopastajina toimivat sovittua piirijakoa noudattaen rouva O. E. Sarin sekä neidit I. Glansenstierna ja V. M. Wessman. Rouva Stegmanin ohjaamina työskentelivät naisopastajat rouvat M. Ekholm ja T. Ojanne sekä neiti M. Ramstedt. Kansliatehtäviä hoitivat turvattomain lasten osastolla neidit E. Ekholm ja G. Boldt sekä nuorisonhuoltojaostolla neiti E. Hirn. Aviottomain lasten osaston kansliatehtävistä huolehti rouva A. Aminoff neiti I. Pantsarin avustamana.

Yhteisenä vahtimestarina lautakunnan kanslian kaikilla osastoilla toimi H. Niemura.

Lautakunnan kokoukset. Lastensuojelulautakunta kokoontui säännöllisesti jokaisen kuukauden toisena ja neljäntenä tiistaina, paitsi kesä-, heinä- ja elokuun aikana, jolloin lautakunnan kokouksia tarvitsi pitää ainoastaan kerran kuukaudessa. Ylimääräisiä kokouksia oli vuoden kuluessa 2, lukuunottamatta erinäisiä tehtäviä varten valittujen toimikuntain tilapäisiä kokoontumisia. Kansakoulujohtokuntana, jolloin myöskin laitosten opettajakunnan edustaja otti osaa päätöksiin, käsitteli lautakunta asioita 5 eri kertaa. Lautakunnan kokouksissa toimintavuoden kuluessa pidetyt pöytäkirjat sisälsivät yhteensä 1,373 eri asiaa, joista 439 oli yleisen kansliaosaston, 246 aviottomain lasten osaston ja 688 turvattomain lasten osaston esittämiä.

Huomattavimmista lautakunnan kertomusvuoden aikana käsittelemistä lastenhuollon kehittämistä koskevista kysymyksistä mainittakoon ensinnäkin yksityishoitoon sijoitettujen lasten hoitomaksujen säännöstely nykyiselleen vakiintunutta rahanarvoa silmälläpitäen. Mainintaa ansaitsevat myöskin lautakunnan kaupunginhallinnolle tekemät esitykset Greijuksen sairaalarakennuksen luovuttamisesta lastenhuoltotarkoituksiin sekä sähkövalaistuksen hankkimisesta Bengtsårin koulukotiin, mitkä esitykset ratkaistiin suotuisasti. Niinikään tehtiin myös terveydenhoitolautakunnalle, jonka alaisena kunnallinen hammasklinikka toimii, esitys laitoksissa olevien lasten hammashoidon uudelleen järjestämisestä. Tähänkin tarkoitukseen myönsi kaupunginvaltuusto tarvittavan määrärahan.

Lähetetyt kirjelmät ja toimituskirjat. Lautakunnan tekemäin päätösten johdosta taikka muusta syystä lähetettiin kansliasta toimintavuoden kuluessa yhteensä 4,511 kirjelmää tai laajempaa esitystä, joista 399 lautakunnan puheenjohtajan ja sihteerin allekirjoittamia, 180 toimitusjohtajan lähettämiä, 1,164 köyhäinhoidollisten, 1,962 aviottomain lasten osastolta ja 806 nuorisonhuoltojaostolta toimitettuja. Näitä paitsi lähetettiin eri osastoilta yhteensä 1,431 kirjeellistä kansliaan kutsua lasten isille, äideille tai muille yksityisille henkilöille sekä nuorisonhuoltojaostolta joukko erinäisiä tiedusteluja, joita ei katsottu tarpeelliseksi rekisteröidä.

Holhoustoiminta. Lautakunnalle joulukuun 19 p:nä 1923 ja marraskuun 3 p:nä 1926 vahvistetun ohjesäännön mukaan siirtyi ammattiholhoojalle kuulunut holhoustoiminta lastenvalvojalle. Aikaisemmin määrättyihin holhotteihin nähden ei ole kuitenkaan oikeudellista siirtoa toimitettu, vaan on lautakunnan toimitusjohtaja niistä edelleen vuonna 1928 huolehtinut. Tällaisia holhottavia oli vuoden alussa 129 ja vuoden lopussa 120. Sukupuolen ja äidinkielen mukaan jakautuivat nämä lapset seuraavasti:

Poikia	58	Suomi	80
Tyttöjä	62	Ruotsi	40
Yhteensä	120	Yhteensä	120

Ikänsä puolesta nämä jakautuivat heinäkuun 1 p:nä seuraavasti:

7— 9 vuotta	2	15—18 vuotta	40
9—13 »	38	18—21 »	28
13—15 »	12	Yhteensä	120

Holhotit oli holhooja sijoittanut seuraavasti:

Kaupungin koulukoteihin	15	Yksityisiin kasvatuskoteihin	37
Muihin lastenhuoltolaitoksiin	11	Sukulaistensa luokse	57
		Yhteensä	120

Holhottien koulunkäynnistä annetaan seuraavat tiedot:

Ei vielä valmistavassa koulussa	1
Kansakoulussa	46
Oppikoulussa	3
Ammattikoulussa	17
Saannut päästötodistuksen kansakoulusta	50
Keskeyttänyt koulunkäyntinsä ilman päästötodistusta	3
Yhteensä	120

Ilmoitukset hoidon ja kasvatuksen puutteessa olevista lapsista. Lukuunottamatta lautakunnan nuorisonhuoltojaostolle ilmoitettuja 659 koulusta poisjäännyttä lasta kuin myöskin saman jaoston välityksellä 345 kesäksi maalle pyrkinyttä sekä 369 puutarhatoimiin ja 965 leikkikentille halunutta lasta, on lautakunnan rekisteritoimistoon kertomusvuoden kuluessa jätetty yhteensä 1,269 ilmoitusta hoidon ja kasvatuksen puutteessa olevista lapsista, jakautuen tapaukset ilmoituksen tehneisiin nähden seuraavasti:

Köyhäinhoitolautakunta	75	Yksityiset lastensuojeluyhdistykset	49
Kansakoulutarkastajat	13	Yksityishenkilöt	529
Poliisilaitoksen etsivä osasto	5	Lastensuojelulautakunnan eri osastot	521
Suojelupoliisi	33	Yhteensä	1,269
Muut viranomaiset	44		

Ilmoituksen aiheuttivat seuraavat seikat:

Kasvatukselliset syyt	172	Lasten pahoinpitely tai huono hoito	59
Lasten aistiviallisuus tai vähälahjaisuus	20	Vanhempien huono elämä	88
» turvattomuus	436	Asuntopula	28
Aviottomia lapsia	444	Muita syitä	22
		Yhteensä	1,269

Yleinen kansliaosasto. Suojelukasvatusta tarvitsevia lapsia, joiden suhteen toivottiin yleisen kansliaosaston toimenpiteitä, oli edellämainituista 160. Kussakin yksityistapauksessa toimitetun tarkan tutkimuksen perusteella otti lautakunta 157 lasta huostaansa; muussa 3 tapauksessa eivät vanhemmat suostuneet luovuttamaan lapsiansa lautakunnan huostaan. 12 aistiviallisen ja raajarikkoisen lapsen puolesta toimitettiin sisäänpääsyanomus heille soveltuviin hoitolaitoksiin. Huostaanotettujen lasten jakautuminen äidinkielen ja sukupuolen mukaan näkyy seuraavista luvuista:

	Poikia.	Tyttöjä.	Yhteensä.
Suomi	92	32	124
Ruotsi	25	8	33
Yhteensä	117	40	157

Kasvatuksellisista syistä huostaanotetuista lapsista oli 133 eli 84.7 % syntynyt Helsingissä ja 24 eli 15.3 % muilla paikkakunnilla. Avioliitossa syntyneitä oli 106 eli 67.5 % ja avion ulkopuolella syntyneitä 51 eli 32.5 %. Iän mukaan jakautuivat lapset seuraavasti:

— 7 vuotiaita	8	13—15 vuotiaita	47
7— 9 »	5	15—18 »	42
9—13 »	55	Yhteensä	157

Lautakunnan huostaan joutuessaan asuivat lapset seuraavissa kaupunginosissa:

I	1	X	9	Vallila	2
III	1	XI	8	Hermanni	15
IV	6	XII	8	Toukola	2
V	2	XIII	2	Käpylä	1
VI	5	XIV	3	Saarissa	3
VII	10	Alueet rautatien		Muilla alueilla	76
VIII	1	länsipuolella	2		
				Yhteensä	157

Kasvatuksellisista syistä huostaanotetuista lapsista annettakoon vielä seuraavat tiedot:

Lapsia, jotka varhain olivat kadottaneet isänsä	63
» » » » » äitinsä	41
» joilla oli isäpuoli	12
» » » äitipuoli	4
» joissa ilmeni perinnöllistä rappeutuneisuutta tai henkistä vajakykyisyyttä	17

Yhteensä oli kansliaosaston huostassa 515 lasta, kuten allaolevista luvuista ilmenee:

Edelliseltä vuodelta jäljellä olevia	358
Vuoden varrella hoidettaviksi otettuja	157
Vuoden varrella poistettuja	114
Jäljellä seuraavaan vuoteen	401

Suurin osa näistä lapsista oli sijoitettuna kaupungin koulukoteihin. Varattomat tylsämieliset, kuuromykät sekä raajarikkoiset ja kaatuvatautiset lapset olivat, mikäli kunnan velvollisuus oli huolehtia heidän koulunkäynnistään, lastensuojelulautakunnan toimesta sijoitetut heille sopiviin laitoksiin ja pienehkö määrä lapsia oli elätteellä lastenhoitolaitoksissa tai yksityishenkilöiden luona, niinkuin allaoleva yleiskatsaus lähemmin osoittaa:

	Suomenkielisiä.			Ruotsinkielisiä.			Kaikkiaan.
	Poikia.	Tyttöjä.	Yht.	Poikia.	Tyttöjä.	Yht.	
Kaupungin omissa laitoksissa	283	54	337	59	1	60	397
Muissa lastenhoitolaitoksissa ja aistivialliskouluissa	37	29	66	13	13	26	92
Yksityiskodeissa	13	7	20	2	4	6	26
Yhteensä	333	90	423	74	18	92	515

Lasten vanhempien sääty tai ammatti näkyy seuraavista luvuista:

	Luku.	%.
Ammattitaidottomia työläisiä	302	58.6
Tehdas- ja ammattitaitoisia työläisiä	153	29.7
Pikkuliikkeen harjoittajia ja palvelusmiehiä	50	9.7
Virkamiehiä ja tehtailijoita	10	2.0
Yhteensä	515	100.0

Avioliitossa syntyneitä oli 340 eli 66.0 %, ja avion ulkopuolella 175 eli 34.0 %.

Vuonna 1928 oli kaikkiaan 68 lautakunnan hoidokkia sijoitettuna allamainituissa aistivialliskouluissa y. m. sellaisissa laitoksissa:

	Uusia.	Eronneita.	Jäljellä vuoden lopussa.
Oulun kuuromykkäin koulussa	1	—	1
Jyväskylän kuuromykkäin koulussa	1	—	1
Turun kuuromykkäin koulussa	—	1	6
Pietarsaaren kuuromykkäin koulussa	—	1	—
Åvikin koulukodissa Hyvinkäällä	—	—	1
Raajarikkoisten työkoulussa	—	6	2
» työkoulun huoltolaitoksessa	1	—	1
Perttulan tylsämielisten kasvatuslaitoksessa	2	1	17
Toivolan tylsämielisten kasvatuskodissa Muhoksella	—	1	3
Kuhankosken tyttökodissa Laukaassa	2	—	7
Sortavalan diakonissalaitoksessa	—	1	7
Helsingin diakonissalaitoksessa	5	1	5
Helsingin kaupungin kunnan sairaaloissa	2	—	3
Pitkäniemen keskuslaitoksessa	1	—	1
Yksityisessä kasvatuskodissa	—	—	1
Yhteensä	15	12	56

Näitä paitsi oli lautakunnan luetteloissa 6 sellaista tylsämielistä, joiden puolesta oli lähetetty sisäänpääsyanomus ja maksusitoumus Perttulaan tai muihin tällaisille lapsille sovellettuihin hoitolaitoksiin, mutta joita ei laitoksissa vallitsevan tilanpuutteen vuoksi ole voitu niihin sijoittaa.

Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti. Lautakunnan huostaan otetuista lapsista koetetaan ensin Merikadun 21:ssä (Laivurinkadun 1:ssä) sijaitsevassa vastaanottokodissa tehdä mahdollisimman tarkkoja havaintoja, jotta heidät voitaisiin sittemmin terveydentilansa, erilaisten luonteenominaisuuksiensa ja siveellisen laatunsa perusteella sijoittaa kullekin parhaiten soveltuvaan laitokseen tai yksityiseen kasvatuskotiin. Käytökseltään moiteettomat lapset voivat vastaanottokodissa asuen käydä kaupungin kansa- ja ammattikouluissa.

Samassa talossa, vaikka eri rakennuksessa toimiva ammattioppilaskoti taasen tarjoaa asuntoa ja hoitoa sellaisille lautakunnan alaisista laitoksista kaupunkiin käsityöläisoppiin tai tehtaiden työpajoihin siirtyville hoidokeille, joilla ei ole kunnollista omaa kotia ja jotka eivät yksikseen jätettyinä voisi vielä tulla elämässä omin neuvoin toimeen.

Vastaanotto- ja ammattioppilaskodin johtajana toimi opettaja M. Tuokko, emännöitsijänä neiti E. Mäiseli sekä hoitajattarena neiti I. Jääskeläinen. Ammattioppilaskotia hoiti neiti A. Tavio heinäkuun 1 p:ään ja siitä lähtien neiti L. Lundén. Tätä paitsi oli kaikilla osastoilla yhteisesti 1 keittäjätär ja 2 palvelijatarta.

Hoidokkeja oli vuonna 1928 vastaanottokodissa kaikkiaan 194, niistä 109 suojeluskasvatusta tarvitsevaa lasta ja 85 köyhäinhoidollista lasta. Ammattioppilaskodissa oli 38 hoidokkia.

Koulukodit. Vuonna 1928 oli kaupungilla maaseudulla seuraavat 5 oppilasasuntoloilla varustettua koulukotia:

Bengtsårin koulukoti siihen kuuluvine maatiloineen Bromarvin pitäjässä oli kaksikielinen ja tarkoitettu korkeintaan 90 yläkansakoulun tai jatkokoulun ikäasteella olevalle pojalle. Toimihenkilökuntaan kuuluivat johtaja Hj. Ekholm, suomenkielisen osaston opettaja T. N. Oksanen, ruotsinkielisen osaston opettaja C. A. Collén ja kummankinkielisten jatkoluokkain opettaja V. Müller. Veistonopettajana oli A. I. Johansson ja emännöitsijänä H. A. Malmström. Näitä paitsi oli laitoksessa 3 lastenhoitajatarta, suutari ja räätäli, puutarhuri, karjakko ja maataloustöiden johtaja, jotka antoivat samalla käytännöllistä opetusta eri käsityöammateissa, lämmittäjä, samalla seppä ja kalastaja, tallimies, renki, 2 pesijää, leipoja ja 3 palvelijatarta.

Tavolan koulukoti Nummen pitäjässä, jossa on sijoja enintään 20 henkisesti vajakykyiselle pojalle. Johtaja-opettajana oli J. Jokinen; emännöitsijänä ja samalla hoitajattarena toimi neiti M. Leppäniemi, apunaan 1 palvelijatar.

Ryttylän koulukoti omine maatalouksineen Hausjärvellä voi ottaa vastaan 140 yläkansakoulun ja jatkokoulun ikäasteella olevaa suomenkielistä poikaa. Tämän laitoksen toiminnassa on kiinnitetty erikoista huomiota mahdollisimman monipuolisen ja tehokkaan ammattiopetuksen järjestämiseen. Laitoksen johtajana oli T. Rönkä, opettajina K. Ahtinen ja T. Reino ja opettajattarena L. Kivekäs sekä veistonopettajana L. Keinänen ja metallitöiden opettajana Hj. Kelin ja laitoksen emännöitsijänä H. Lipponen. Näitä paitsi kuuluivat Ryttylän toimihenkilökuntaan 5 lastenhoitajatarta, suutari- ja räätälimestari, seppä, lämmittäjä, puutarhuri, maataloustöiden johtaja, karjakko, tallimies, 2 muonamiestä, keittäjätär, leipoja, 3 palvelijaa ja 2 pesijätärtä.

Toivoniemen koulukoti omine maatiloineen Lohjan pitäjässä oli tarkoitettu 40 suomenkieliselle tytölle. Toimihenkilökuntaan kuuluivat seuraavat henkilöt: johtajatar L. Ridvall, opettajatar I. Pesonen, emännöitsijä,

samalla taloustöiden ohjaaja, T. M. Kalliosaari sekä hoitajatar ja samalla käsitöiden opettajatar H. Koivisto. Näitä paitsi oli laitoksessa maataloustöiden johtaja, karjakko, tallimies, 2 muonamiestä ja palvelija, joka toimi samalla puutarhurina.

Toivolan koulukodista Helsingin pitäjässä seuraa selostus myöhemmin (ks. siv. 48*).

Opetus koulukotien kouluissa oli järjestetty mikäli mahdollista noudattaen kaupungin kouluille vahvistettuja opetussuunnitelmia. Yläkansakoulun oppijakson suorittaneille oppilaille järjestettiin jatko-opetusta Bengtsårin, Ryttylän ja Toivoniemen koulukodeissa; kahdessa ensinmainitussa laitoksessa pantiin tällöin pääpaino puusepän-, suutarin-, räätälin-, sepän- ja puutarhurinammattiin sekä maatalouteen kuuluvien töiden oppimiseen, kun taas Toivoniemen jatkokoulussa pääasiallisesti opetettiin käsitöitä ja kotitaloudenhoitoa. Myöskin Toivolan koulukodissa oli lapsilla tietopuolisen opetuksen ohella tilaisuus saada harjoitusta käytännöllisissä kotiaskareissa ja puutarhanhoidossa.

Oppilasmäärä yleisen kansliaosaston tilastoihin kuuluvissa kouluissa oli helmikuun 1 p:nä 1929 279, josta Bengtsårissa 83, Tavolassa 23, Ryttylässä 136 ja Toivoniemessä 37.

Sukupuolen ja äidinkielen mukaan oppilaat jakautuivat seuraavasti:

	Suomi.	Ruotsi.	Yhteensä.
Poikia	195	47	242
Tyttöjä	33	4	37
Yhteensä	228	51	279

Oppilaiden jakautuminen syntymäpaikan mukaan näkyy allaolevasta yhdistelmästä:

Helsinki	223	Muut Suomen kunnat	32
Helsinkiin rajoittuvat kunnat	4	Ulkomaat	3
Muut Uudenmaan läänin kunnat	17	Yhteensä	279

270:llä eli 96.8 %:lla oppilaista oli koti Helsingissä.

Oppilaiden ikä vaihteli 8:sta 19 vuoteen, kuten allaolevista luvuista tarkemmin ilmenee:

8 vuotta	1	12 vuotta	33	16 vuotta	38
9 »	4	13 »	36	17 »	33
10 »	10	14 »	51	18 »	6
11 »	18	15 »	48	19 »	1
				Yhteensä	279

Lasten vanhemmat olivat 268 tapauksessa työläisiä, 9 tapauksessa pienammatinharjoittajia ja palveluskuntaa sekä 2 tapauksessa virkamiehiä.

Oppilaiden käytöksen huolellinen valvominen laitoksissa on erittäin tärkeä asia. Tyydytyksellä voidaankin merkitä, ettei hoidokkien käytöksessä, pienempiä hairahduksia ja muutamia karkausyrityksiä lukuunottamatta, ole suurin piirtein katsoen ollut vakavampaa mustuttamisen aihetta. Asianomaisten johtajain kuukausittain lautakunnan kansliaan lähettämien arvos-

telujen mukaan on allamainitusta yhdistelmästä näkyvä prosenttimäärä kaikista oppilaista vuonna 1928 käyttäytynyt hyvin, tyydyttävästi tai huonosti.

	Bengtsår.	Tavola.	Ryttylä.	Toivoniemi.
Hyvin	84	83	83	64
Tyydyttävästi	8	15	11	19
Huonosti	8	2	6	17
Yhteensä	100	100	100	100

On yleensä osoittautunut vaikeaksi, varsinkin lautakunnan kansliasta käsin, saada lähempiä tietoja lautakunnan entisten hoidokkien oloista ja elämänvaiheista heidän erottuaan lautakunnan hoidosta. Ne tiedot, joita heidän kirjeenvaihdostaan tai muusta yhteydestään laitosten johtajain ja johtajattarien sekä aikaisempain kasvatuskotiensa kanssa on näiden välityksellä saatu, ovat säännöllisesti merkityt asianomaisten kansliassa säilytettäviin asiakirjoihin. Vaikkakaan ne eivät riitä täydellisen tilaston esittämiseen, voidaan kuitenkin varmuudella sanoa, että valtava enemmistö pääkaupungin koulukotien entisistä oppilaista on kehittynyt hyödyllisiksi yhteiskunnan jäseniksi. Toiselta puolen täytyy ikävällä mainita, että vankeinhoitohallituksesta sosialiministeriön lastensuojelutoimiston välityksellä saapuneiden ilmoitusten mukaan on 8 Bengtsårin, 1 Toivoniemen ja 1 Tavolan aikaisempaa hoidokkia ollut vuoden 1928 aikana suorittamassa oikeuden varkaudesta, irtolaisuudesta tai spriinkuljetuksesta tuomitsemaa vankeusrangaistusta. Vuoden 1928 kuluessa poistetusta 114 oppilaasta on kansliaosasto saanut seuraavat tiedot:

Opintojaan jatkaa ammattikouluissa y. m. kursseilla	14
Sijoitettu valtion kasvatuslaitokseen	1
Jatkaa kansakouluissa	6
Toimii käytännöllisellä alalla:	
puusepäntöissä	8
metalliverstaissa	6
tehdastyöläisenä	8
suutarin- tai räätälintöissä	6
muurarin- tai maalarintöissä	4
viinurina	1
kaivertajana	1
renkinä tai palvelijattarena	20
maanviljelystöissä	12
muissa toimissa	15
Sairaalassa	3
Kunnalliskodissa	2
Ulkomailla	2
Otettu kotikuntaan	3
Kuollut	2
Yhteensä	114

Alaikäiset lainrikkojat. Poliisi- ja oikeusviranomaisten käsiteltäväksi joutuneita alaikäisiä lainrikkojia oli heidän asiainsa tutkintoaikana lautakunnan hoidossa toimintavuoden kuluessa 11, yhteensä 343 päivää. Näistä

on sosialiministeriön lastensuojelutoimisto suorittanut valtion osuutena ruokarahoja 3,430 markkaa ja heille varatun hoitolan kunnossapitokustannuksia 15,080 markkaa eli yhteensä 18,510 markkaa.

Lahjoitusrahastot. Lastensuojelulautakunnalle kuuluivat allamainitut lasten hyväksi lahjoitetut, rahatoimikonttorin hoidossa olevat rahastot, joiden pääoma ja käytettävissä olevat korkovarat joulukuun 31 p:nä 1928 nousivat seuraaviin määriin: Adolf Holmgrenin lahjoitusrahasto turvattomille äideille ja lapsille, pääoma 40,000 markkaa ja käytettävissä olevat korkovarat 3,504: 45 markkaa; Merikapteeni Lars Albert Grönholmin Helsingin orpolasten rahasto, pääoma 6,375 markkaa ja käytettävissä olevat korkovarat 357: 30 markkaa; Bergman puolisoiden lahjoitusrahasto jatko-opetuksen hankkimiseksi turvattomille lapsille, pääoma 61,000 markkaa ja käytettävissä olevat korkovarat 3,713: 70 markkaa.

Lastensuojelurahastoihin kuuluu myöskin aviopuolisoiden Gustaf ja Maria Hyvösen kaupungille lahjoittama omaisuus, jolla ylläpidetään Kotkankadun n:ossa 14 avattua lastenkotia hätääkärsiville suomea tai ruotsia puhuville lapsille. Lastenkodin hallintoa hoitaa lastensuojelulautakunnan valvonnan alainen viisijäseninen johtokunta, jonka lautakunta valitsee kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Uusia rakennuksia ja suurempia korjaustöitä. Kertomusvuoden alussa valmistui käyttökuntoon Ryttylän uusi keittiörakennus, jota varten sisustuksineen oli rakennuskonttorin käytettäväksi myönnetty kahdessa erässä yhteensä 749,000 markkaa, josta valtio suoritti puolet. Sofianlehtoon rakennettavaa pikkulastenkotia varten oli niinikään yleisten töiden menosääntöön vuodelta 1929 hyväksytty 3,925,100 markan suuruinen määräraha, ja suoritettiin rakennuksen edellyttämien viemärijohtojen teettämistä y. m. perustavaa laatua olevia töitä jo vuoden lopulla. Lautakunnan talousääntöön oli merkitty Ryttylän navettarakennuksen uusimiseksi 83,500 markkaa sekä Bengtsårin vesijohdon laajennukseen, työkaluvajan rakentamiseen, latojen kunnostamiseen y. m. pienempiin rakennustöihin 64,850 markkaa. Näiden määrärahojen lisäksi siirrettiin edelliseltä vuodelta 30,000 markkaa Toivoniemen sähkölaitteiden loppusuorituksia varten. Täten saatiin ratkaisuvaikeuksia tuottanut kysymys sähkövalon ja -voiman hankkimisesta sanottuun laitokseen pois päiväjärjestyksestä. Myöskin viimeksimainituista töistä, Ryttylän navetan korjauksia lukuunottamatta, saatiin 45 %:n suuruinen valtionapu.

Turvattomain lasten osasto huolehti lautakunnan huostaan otetuista köyhäinhoidollisista lapsista. Näitä se koetti sijoittaa etupäässä yksityishoitoon, mutta koska varsinkaan hentojen pikkulasten maaseudulle lähettäminen ei ole lastenhoidon kannalta tarkoituksenmukaista eikä kouluikäisillekään lapsille ole aina heti sopivaa kasvatuskotia saatavissa, oli osaston käytettävänä Oulunkylän ja Kullatorpan pikkulastenkodit sekä Toivolan koulukoti. Osa tilapäiseen hoitoon otettuja lapsia asui vastaanottokodissa.

Lastenkodit. Oulunkylän pikkulastenkodissa, jossa 10 sijaa käsittävine syfilistä sairastavien osastoineen oli sijaa 45 lapselle, toimi johtajattarena neiti E. Boström, avustaen häntä 10 lastenhoitajatarta, ompelijatar, keittäjä ja 2 palvelijaa.

Kullatorpan lastenkodissa, jonka eri osastoilla on niinikään yhteensä 45 sijaa, toimii johtajattarena rouva E. Ahlgrén, ollen hänen apunaan 6 lastenhoitajatarta sekä ompelija, keittäjä ja 2 palvelijaa.

Toivolan, korkeintaan 90 huonohoitoiselle lapselle tarkoitetun, koulu-

kodin johtajana oli kansakoulunopettaja K. A. Kurkela, luokkaopettajattarena neiti A. Järvinen sekä luokkaopettajana V. Uusivirta, avustaen heitä alakansakoulunoppilaitten ja kehityksessään jäljellejääneiden opetuksessa rouva L. Kurkela, joka samalla toimi hoitajattarena. Näitä paitsi työskenteli tässä laitoksessa 3 lastenhoitajatarta, emännöitsijä, ompelija, keittäjä, 3 palvelijaa, suutari sekä puutarhan ja maatalouden hoidossa tarvittavat henkilöt.

Lastenkotien silmälläpidosta huolehti lähinnä lastensuojelulautakunnan lastenhuoltotarkastaja, joka apulaisineen kodeissa käyden tarkkaili lasten hoitoa ja kasvatusta. Lasten terveydellisen puolen valvonta sekä ruokajärjestyksen määrääminen näissä kodeissa kuului lautakunnan lääkäreille. Taloudenhoidossa on Oulunkylän ja Kullatorpan lastenkotien johtajattaria avustanut johtaja K. A. Kurkela.

Lasten sijoituksessa lastenkoteihin noudatettiin edelleen sitä periaatetta että samalla ikä- ja kehityskaudella olevat lapset, mikäli mahdollista, sijoitettiin samaan lastenkotiin. Eri kotien kesken jakautuivat lapset siten, että 0—3 vuotiaat olivat sijoitettuina Oulunkylän lastenkotiin, 3—7 vuotiaat Kullatorpan lastenkotiin ja 7—16 vuotiaat Toivolan koulukotiin ja vastaanottokotiin. Oulunkylän pikkulastenkodissa vallitsevan tilanahtauden takia täytyi kuitenkin osa 3 v. nuoremmista lapsista sijoittaa toistaiseksi Kullatorppaan, mikä suuresti vaikeutti tämän lastenkodin toimintaa. Toivolan kodissa oli toiminnassa täydellinen ala- ja yläkansakoulu. Vastaanottokotiin sijoitetut lapset kävivät kaupungin kansakouluissa.

Vuonna 1928 otettiin koteihin ja erosi niistä seuraavat määrät lapsia:

	Oulunkylän lastenkoti.	Kullatorpan lastenkoti.	Vastaanottokodin koulukotiosasto.	Toivolan koulukoti.	Yhteensä.	Näistä: poikia.	Näistä: tyttöjä.
Vuodelta 1927 hoitoon jääneitä....	44	35	28	74	181	117	64
Vuoden 1928 aikana hoitoon otettuja	64	109	57	82	312	184	128
Yhteensä	108	144	85	156	493	301	192
Näistä:							
Luovutettiin vanhempain hoitoon ..	15	36	16	24	91	50	41
» toisen kunnan hoitoon .	5	2	—	10	17	14	3
Sijoitettiin yksityishoitoon	10	28	12	22	72	26	46
Lähetettiin lastenhuoltolaitoksiin	13	18	22	29	82	59	23
» toiseen laitokseen	1	1	1	2	5	3	2
» sairaalaan	14	22	—	2	38	24	14
Kuoli	2	1	—	—	3	2	1
Yleensä poistettuja	60	108	51	89	308	178	130
Vuoteen 1929 jääneitä	48	36	34	67	185	123	62
Jäljellä olevista oli:							
Avioliitossa syntyneitä	6	23	26	46	102	65	37
Avioliiton ulkopuolella syntyneitä ..	42	13	8	21	83	58	25

Yksityishoitoon annettavia lapsia koetettiin, mikäli mahdollista, sijoittaa sukulaistensa luokse asumaan. Hoitokotien sopivaisuudesta hankittiin aina paikallisten asiamiesten tai köyhäinhoitolautakuntain välityksellä tarkat

tiedot. Samoin on lasten hoitoa niissä koetettu valvoa tarkastuksien kautta, joita lautakunnan paikallisasiamiehet tai muut luotettavat henkilöt neljästi vuodessa toimittivat, laatien kustakin tarkastuksesta erikoisen selostuksen sosialiministeriön köyhäinhoitotoimiston tähän tarkoitukseen hyväksymille kaavakkeille. Myöskin lastenhuoltotarkastajan apulainen koetti eri seuduille tekemillään tarkastusmatkoilla valvoa, että kasvatus ja hoito kasvatuskodeissa on lasten ikä- ja kehityskautta vastaava. Kasvatuskodit olivat yleensä tyydyttäviä. Kaikki kouluijässä olevat hoitolapset saivat käydä kansakoulua, josta johtuvat koulumaksut lautakunta suoritti. Sitäpaitsi toimitti lautakunta 45 kansakoulukurssin suorittaneelle köyhäinhoidolliselle lapselle tilaisuuden saada taipumuksiensa mukaista ammatillista jatko-opetusta seminaareissa, kauppa-, maamies-, urkuri- ja talouskouluissa, konekirjoituskursseilla tai erilaisiin käsityöammatteihin valmistavissa kouluissa, käyttäen tähän tarkoitukseen yhteensä 49,184: 75 markkaa, josta sosialiministeriö nuorten elinkeino- ja ammattiopetukseen varaamistaan määrärahoista suoritti puolet.

Paikallisasiamiehinä toimivat rouva A. Charpentier Espoossa, neidit M. Hoffman Kirkkonummella, V. Boxström Siuntiossa ja M. Malmgren Vihdissä, rouva M. Ekholm Helsingin pitäjässä, neidit H. Savimaa Tuusulassa ja M. Byman Sipoossa, rouva S. Halmekytö Janakkalassa, neiti M. Kielomaa Nurmijärvellä, rouvat S. Karhula Vähässäkyrössä ja L. Närvi Koskella T. l., neiti M. Auramo Marttilassa, rouvat E. Halonen Lapinlahdella ja A. Kukkonen Joroisissa, kansanopiston johtaja J. Kytömaa Ylivieskassa, maanviljelijä V. Jakola Sievissä ja rouva L. Palomäki Lohjalla.

Turvattomain lasten osaston elätteelle antamien lasten vaihtuminen näkyy seuraavista luvuista:

	Yksityisiin lastenkoteihin sijoitettuja. Kaupunkiin.	Maalle.	Yksityisiin perheisiin sijoitettuja. Kaupunkiin.	Maalle.	Yksityishoitoon sijoitettuja yhteensä.
Vuodelta 1927 hoitoon jääneitä ..	140	250	407	824	1,621
Vuoden kuluessa hoitoon otettuja..	81	95	115	149	440
Yhteensä	221	345	522	973	2,061
Näistä:					
Siirrettiin toiseen sijoituspaikkaan..	17	10	21	34	82
Luovutettiin vanhempainsa hoitoon	23	29	54	29	135
» toisen kunnan hoitoon	3	2	1	—	6
Pääsi ottolapseksi tai luovutettiin yksityishoitoon	3	2	5	5	15
Siirrettiin yleiselle kansliaosastolle..	4	14	11	21	50
Otettiin kunnan lastenkotiin	6	3	11	5	25
» koulukotiin	—	—	2	8	10
» yksityisiin lastenkoteihin ..	2	4	10	21	37
» toiseen laitokseen	—	1	1	3	5
» sairaalaan	1	—	3	5	9
Poistettiin työkykyiseksi tultuaan..	18	19	45	66	148
Kuoli	2	2	—	1	5
Yhteensä poistettuja	79	86	164	198	527
Vuoteen 1929 jääneitä	142	259	358	775	1,534

Jäljellä olevista oli:

	Yksityisiin lastenkoteihin sijoitettuja. Kaupunkiin.	Maalle.	Yksityisiin perheisiin sijoitettuja. Kaupunkiin.	Maalle.	Yksityishoitoon sijoitettuja yhteensä.
Poikia	68	107	149	426	750
Tyttöjä	74	152	209	349	784
Yhteensä	142	259	358	775	1,534
Avioliitossa syntyneitä	60	167	173	342	742
Avioliiton ulkopuolella syntyneitä	82	92	185	433	792
Yhteensä	142	259	358	775	1,534

Sotaorpoja oli kaikista turvattomain lasten osaston luetteloissa olevista hoitolapsista yhteensä 108.

Maaseudulle yksityishoitoon annettujen lasten sijoitusalueet selviävät seuraavasta luettelosta:

	Vuodelta 1927 jääneitä.	Vuonna 1928 hoitoon otettuja.	Vuonna 1928 poistettuja.	Vuoteen 1929 jääneitä.		Vuodelta 1927 jääneitä.	Vuonna 1928 hoitoon otettuja.	Vuonna 1928 poistettuja.	Vuoteen 1929 jääneitä.
Espoo	37	9	9	37	Marttila	2	—	1	1
Kirkkonummi	71	8	20	59	Lapinlahti	6	—	1	5
Siuntio	32	5	10	27	Joroinen	2	1	—	3
Vihti	83	13	21	75	Sievi	17	6	4	19
Helsingin pit.	70	10	18	62	Loppi	—	1	—	1
Tuusula	30	10	12	28	Lohja	—	8	1	7
Sipoo	49	5	11	43	Eri kunnat [1])	366	67	79	354
Janakkala	2	—	1	1	Yhteensä	824	149	198	775
Nurmijärvi	39	4	5	38	Näistä:				
Vähäkyrö	8	—	2	6					
Ylivieska	8	2	3	7	Poikia	449	72	95	426
Koski T. l.	2	—	—	2	Tyttöjä	375	77	103	349

Yksityishoitoon sijoitettujen kuukausimaksut vaihtelivat lasten iästä, hoitopaikasta, kasvatusvanhempain sukulaisuudesta y. m. asiaan vaikuttavista seikoista riippuen, kaupungissa 200 markasta 300 markkaan ja maaseutupitäjissä 100 markasta 250 markkaan, tehden terveistä lapsista keskimäärin n. 2,220 markkaa vuodessa. Tuberkelitautisten lasten hoidosta maksettiin eri määrärahasta lastenkoti Droppenille 12 markkaa päivältä eli 360 markkaa kuukaudessa. Nämäkin lapset mukaanluettuina kohoavat keskimääräiset hoitomaksut n. 2,526 markkaan vuodessa. Kun lisäksi otetaan huomioon vieraiden kuntien velkomat koulumaksut sekä sairashoitokustannukset ja hellittävissä tapauksissa myönnetyt vaateavustukset, ovat lautakunnan yksityishoitoon sijoittamat lapset aikaisemmin selostettuine jatko-opetuksineen tulleet maksamaan yhteensä [2]) 4,091,133: 75 markkaa eli keskimäärin n. 2,557 markkaa kutakin lasta kohden.

[1]) Näillä tarkoitetaan kuntia, joihin ei ole asetettu erityisiä asiamiehiä, vaan joissa lapset ovat asianomaisten köyhäinhoitoviranomaisten silmälläpidon alaisia. — [2]) Maksukykyisiltä vanhemmilta takaisin perittyjä korvauksia ja valtiolta sotaorpojen huollosta saatua 50 % avustusta lukuunottamatta.

Nuorisonhuoltojaosto. Jaostolle ilmoitettiin toimintavuoden kuluessa 659 koulusta poisjäänyttä lasta. Suoritettujen tiedustelujen ja kotikäyntien tuloksena, jotka vuoden kuluessa nousivat 426:en, sekä neuvottelujen kautta kansliassa saatiin 142 lasta palaamaan kansakouluun. Muut lapset olivat keskeyttäneet koulunkäyntinsä seuraavista syistä:

Siirtyneet toiseen kouluun	53
Olivat ansiotyössä	175
» muuttaneet paikkakunnalta	193
Oli kuollut	6
Sairauden takia	51
Esitetty otettavaksi lautakunnan hoitoon	39
Yhteensä	517

Toimintavuonna oli jaoston käytettävänä 10,000 markan suuruinen määräraha rautatielippujen hankkimiseksi varattomille lapsille, jotka lähetettiin maalle viettämään kesää siellä asuvien omaistensa luona. Köyhäinhoidon mainittuja lippuja lapsilleen anoneiden vanhempain varattomuudesta *antaman lausunnon perusteella* jaettiin 345 *meno- ja paluulippua.*

Niille lapsille, joilla ei ollut sukulaisia maaseudulla, toimitti jaosto kirjeellisten tiedustelujen ja sanomalehti-ilmoitusten avulla kesäkoteja, jossa työssä kenraali Mannerheimin lastensuojeluliitto ja yhdistys Koteja koditto-mille lapsille antoivat hyväntahtoista apuansa. Kaikkiaan sai täten 299 lasta ilmaisen kesänviettopaikan, siihen laskettuna myöskin ne lapset, jotka lähetettiin Barnens byn, Caritaksen ja Solhällan sekä Nuorten miesten kristillisen yhdistyksen kesäsiirtoloihin kuin myöskin 30 lasta, jotka pienestä kuukausimaksusta saivat viettää kesänsä Knipnäsin ja Aulangon-torpan siirtoloissa. Kesäkoteihin lähetettyjen lasten ikä vaihteli 3—17 vuoteen; useimmat olivat yli 10 vuoden.

Jaosto hoiti kertomusvuonnakin lautakunnan käytettäväksi luovutettua viljelysmaata Kumtähdessä, jonka kunnossapitoon lautakunnan menosääntöön oli hyväksytty 10,000 markan suuruinen määräraha. Tämä alue jaettiin 116 viljelyspalstana sellaisille huonoissa asunto-oloissa eläville köyhille perheille, joissa on useita lapsia, tarkoituksessa, että lapset auttamalla vanhempiaan näiden palstojen viljelemisessä ja hoidossa saisivat sopivaa kesäaskartelua raittiissa ulkoilmassa. Tällaisten perheiden yhteinen lapsiluku oli 369.

Valtuuston tarkoitukseen myöntämällä 20,000 markan määrärahalla järjesti lastenhuoltotarkastaja kaupungissa kesäänsä viettäville nuoremmille lapsille kolme leikkikenttää. Yksi sijaitsi Eläintarhassa Borgströmin patsaan edustalla olevalla nurmikolla, toinen Vallilassa Pakaankadun varrella ja kolmas Sepän- ja Tehtaankadun välisellä aukealla. Sekä Eläintarhan että Vallilan kentillä toimi kaksi leikinjohtajaa, Sepänkadun kentällä vain yksi. Toiminta kesti kesäkuun 11 p:stä elokuun 11 p:ään. Lasten lukumäärä nousi Eläintarhan kentällä 376:en, ollen keskimäärin 46 toimintapäivää kohden. Vallilan kentälle oli ilmoittautunut 364 ja Sepänkadun kentälle 225 lasta ja oli edellisessä keskimäärin 84 ja jälkimmäisessä 40 lasta kutakin päivää kohden. Leikkikenttien ohjelmissa oli erilaisia laulu- ja liikuntoleikkejä, urheiluharjoituksia ja kilpailuja urheilumerkkien saamiseksi; satujen kertomista, uintimatkoja, retkeilyjä y. m. s.

Alaikäisten katuammattilaisten toiminnan silmälläpito kuuluu myös jaoston tehtäviin ja on lastenhuoltotarkastaja tässä asiassa ollut yhteis-

toiminnassa näiden ammattilaisten vakinaisten kaitsijain kanssa. Kengänkiillottajiksi pyrki 158 poikaa, joista hyväksyttiin 85. Ansiotoimintansa ohella ottivat 75 näistä pojasta ahkerasti osaa Nuorten miesten kristillisen yhdistyksen heille järjestämään kasvitarhatyöskentelyyn sekä urheilukilpailuihin ja veneretkiin.

Milloin kerjääviä lapsia on tavattu kaupungilla tai niistä on jaostolle ilmoitettu, on otettu selvää lasten kotioloista ja saatettu asia köyhäinhoitoviranomaisten tiedoksi mahdollista avustuksen antamista varten.

Vuoden kuluessa toimitettiin jaoston välityksellä paikkoja perheisiin 8 nuorelle tytölle.

Nuorisonhuoltajan ominaisuudessa lastenhuoltotarkastaja valvoi yleishyödyllisiin tarkoituksiin varatusta määrärahasta lautakunnan suosituksesta avustettujen yksityisten lastenkotien toimintaa ja antoi siitä eri selostuksen.

Aviottomain lasten osasto. Lastenvalvojan välittömässä johdossa toimivan aviottomain lasten osaston tärkeimpänä tehtävänä on ollut aviottomain lasten tiedusteleminen ja luetteloiminen, valmistavan tutkimuksen toimeenpano lapsiin ja niiden äiteihin nähden, äitien opastaminen lasten hoidossa, lasten sijoittaminen hoitokoteihin ja hoidon valvominen, isyyden tutkiminen ja elatussopimuksien tekeminen sekä elatusavun periminen. Osaston kirjoihin merkittyjen valvonnan tai tiedustelunalaisten lasten luku oli seuraava:

	Alle 3 vuoden.	3—17 vuotiaita.	Yhteensä.
Edelliseltä vuodelta jäljellä olevia	438	2,125	2,563
Uusia hoidokkeja	376	30	406
Poistettuja	178	123	301
Jäljellä vuoteen 1929	512	2,156	2,668

Valmistavan tutkinnon uuden aviottomain lasten luetteloon merkityn lapsen äidin kanssa on toimittanut naistarkastaja. Siinä on merkitty tarpeelliset tiedot lapsesta, äidistä ja isästä sekä ne todisteet, jotka äiti voi esittää isyyden selvillesaamiseksi. Näihin tietoihin perustuvat allaolevat yhdistelmät, jotka valaisevat vuoden lopussa jäljellä olevien lasten vanhempain siviilisäätyä ja ikää sekä ammattia tai säätyä:

Äitien siviilisääty:	
Naimattomia	2,288
Leskiä tai laillisesti eronneita	145
Naineita	76
Tuntematon	159
Yhteensä	2,668

Isien siviilisääty:	
Naimattomia	1,585
Leskimiehiä tai laillisesti eronneita	113
Naineita	178
Tuntematon	792
Yhteensä	2,668

Äitien ikä:	
15 vuotiaita	1
16—20 »	273
21—25 »	857
26—30 »	679
31—35 »	376
36—40 »	178
41— »	73
Tuntematon	231
Yhteensä	2,668

Isien ikä:	
16—20 vuotiaita	108
21—25 »	506
26—30 »	456
31—35 »	251
36—40 »	179
41—50 »	104
51— »	26
Tuntematon	1,038
Yhteensä	2,668

Äitien ammatti:	
Palvelijattaria	963
Tehtaissa työskent. naisia	575
Ompelijattaria ja modisteja	229
Konttoristeja ja myymäläapulaisia	199
Ulkotyöläisnaisia	166
Pesijättäriä ja siivoojattaria	104
Tarjoilijattaria	73
Kaupustelijoita y. m. pikkuelinkeinon harj.	22
Kylvettäjiä ja hierojia	21
Raitiovaunun konduktöörejä	15
Sairaanhoitajattaria	13
Taiteilijoita	3
Koululaisia	1
Ilman varsinaista tointa olevia	284
Yhteensä	2,668

Isien ammatti:	
Tehdastyöläisiä	694
Käsityöläisiä	339
Ulkotyöläisiä	273
Sotilaita ja aliupseereja	143
Renkejä ja ajomiehiä	135
Konttoristeja ja myymälänapul.	129
Pikkuelink. harj. y. m. palv. miehiä	108
Virkamiehiä, suurliikkeen harj.	93
Talonpoikia y. m.	71
Merimiehiä	63
Poliiseja	44
Opiskelijoita	43
Upseereja	19
Raitiovaunun kuljettajia	16
Taiteilijoita	13
Viinureita	8
Lääkäreitä	4
Ilman varsinaista tointa olevia	473
Yhteensä	2,668

Lasten sijoittamisessa äitejä avustivat naistarkastajat, jotka yksityisesti kyselemällä ja sanomalehdissä ilmoittamalla koettivat hankkia kasvatuskoteja. Hoitokustannukset — 300—400 markkaa kuukaudelta — tuottivat kuitenkin varattomille äideille suuria vaikeuksia lastensa sijoittamisessa.

Aviottomain lasten hoitoa valvoivat naisopastajat, jotka pitkin vuotta kodeissa käyden seurasivat lasten ruumiillista ja henkistä kehitystä sekä antoivat äideille ohjeita lasten käsittelemisessä ja hoidossa. Määrätyissä tapauksissa he veivät lautakunnan kasvattilastenhoitoa valvovan lääkärin mukanaan kasvatuskotiin, varsinkin silloin, kun lapsen ruumiillinen kehitys oli sellainen, että opastajat katsoivat hänen olevan erikoishoidon tarpeessa. Opastajat, joiden kodeissa käyntien luku vuonna 1928 nousi 10,370:en, joista 1,704 turhaankäyntiä ja 8,666 todellista tarkastuskäyntiä, antoivat toiminnastaan seuraavat tiedot:

Äitinsä luona olevat lapset saivat:	%
hyvän hoidon	47.3
suhteell. hyvän hoidon	49.0
epätyydyttävän hoidon	3.7
Yhteensä	100.0

Kasvatusäidin luo sijoitetut lapset saivat:	%
hyvän hoidon	53.4
suhteellisell. hyvän hoidon	46.0
epätyydyttävän hoidon	0.6
Yhteensä	100.0

Äidin koti oli:	
hyvässä kunnossa	48.3
suhteell. hyvässä kunnossa	47.3
epätyydyttävässä kunnossa	4.4
Yhteensä	100.0

Kasvatusäidin koti oli:	
hyvässä kunnossa	53.3
suhteell. hyvässä kunnossa	46.2
epätyydyttävässä kunnossa	0.5
Yhteensä	100.0

Osaston hoidokeista kuoli vuoden 1928 kuluessa 26, joista kuollessaan oli:

Äidin hoidossa	4	Kasvatuskodissa	2
Sairaalassa	13	Tuntem. paikassa	2
Lastenkodissa	5	Yhteensä	26

Kuolleista lapsista oli 18 lasta alle 1 vuoden, 3 lasta 1—2 vuotiaita, 2 lasta 2—3 vuotiaita, 1 lapsi 4 vuotias, 1 lapsi 12 vuotias ja 1 lapsi 14 vuotias. Lasten jakautuminen kuolemansyyn mukaan näkyy allaolevasta yhdistelmästä:

Keuhkokuume	5	Keuhkokatarri	1
Keuhkoputkitulehdus	3	Sydänhalvaus	1
Synnynnäinen heikkous	2	Sydänheikkous	1
Ravintomyrkytys	2	Hinkuyskä	1
Vatsa- ja suolikatarri sekä suolitulehdus	2	Tuberkuloosi	1
		Ontelomärkimä	1
Munuaistauti	2	Epämuodostuma suolissa	1
Influensa	2	Tuntematon syy	1
		Yhteensä	26

Alle vuoden vanhojen lasten kuolevaisuus muihin edellämainittuihin kuolleisiin alaikäisiin verrattuna oli 69.2 %.

Isyyden lopullisen selvittämisen toimitti lastenvalvoja niiden tiedonantojen johdolla, joita äidit olivat antaneet lastensa isistä. Nämä selvittelyt tapahtuivat tavallisesti yhteisten neuvottelujen kautta, joita lastenvalvoja piti asianosaisten kanssa. Lastenvalvojan suorittama työ sekä saavutukset isyyden selvittämisessä ilmenevät allaolevasta tilastosta:

Tehtyjä elatussopimuksia	65
Tapauksia, jolloin haaste on otettu	23
Vanhemmat asuvat yhdessä huolehtien itse lapsestaan	27
Todistuksen puutteessa rauenneita tapauksia	20
Kansliaan kutsuttujen isien koko luku	135

Edellämainittujen sopimusten lisäksi välitettiin muiden paikkakuntain lastenvalvojain anomuksesta 16 elatussopimusta Helsingissä asuvilta isiltä, kun taasen näiltä saatiin vastaavaa virka-apua muualla oleskeleviin isiin nähden 5 eri tapauksessa.

Vuonna 1928 oli 69 tapausta tuomioistuimen käsiteltävänä; näistä ratkaistiin vuoden kuluessa 55, joista 44 hyväksyttiin ja 11 kumottiin, kun taas 14 jätettiin ratkaisematta seuraavaan vuoteen.

Osaston toimesta perittiin kertomusvuonna elatus- ja kasvatusavustuksia Helsingin kaupunkikuntaan kuuluville lapsille 725,196: 09 markkaa, josta isiltä kannettuja 684,171: 09 markkaa ja äideiltä saatuja 41,025 markkaa. Lisäksi välitettiin ulkokuntalaisille lapsille pääkaupungissa työansiolla oleskelevilta elatusvelvollisilta 68,318: 95 markkaa, joten siis osaston perimien elatus- ja kasvatusavustuksien yhteissumma oli kyseessäolevana vuonna 793,515: 04 markkaa.

Aviottomain lasten ja heidän äitiensä tilapäiseksi avustamiseksi oli osaston käytettäväksi varattu lautakunnan menoarvioon 50,000 markan suuruinen määräraha, johon myöhemmin myönnettiin lisäksi 12,000 markkaa. Näiden yhteissummasta, 62,000 markasta, käytettiin kaikkiaan 61,939: 60

markkaa, josta 18,415: 65 markkaa kului todistajapalkkioihin sekä lastenvalvojan kansliamenoihin, 2,000 markkaa lastenjuhliin ja 41,523: 95 markkaa jaettiin kotikävijäin esityksestä joko pieninä raha-avustuksina tai valmiina vaatekappaleina lapsensa kanssa suurimmassa ahdinkotilassa oleville äideille. Edellä mainitun rahamäärän lisäksi jaettiin Adolf Holmgrenin lahjoitusrahaston korkovaroista yhteensä 900 markkaa kehoituspalkintoina lapsensa hyvin hoitaneille imettäville äideille.

Ottolapsiksi hyviin lapsirakkaisiin perheisiin toimitettiin asianomaisten äitien suostumuksella 17 aviotonta lasta.

Lastenvalvojan varsinaisen holhouksen alaisena oli kertomusvuonna 57 lasta, joista 52 edelliseltä vuodelta siirtynyttä.

Tulot ja menot. Lastensuojelutoiminnan aiheuttamat menot nousivat vuonna 1928 12,609,660: 55 markkaan, jakautuen seuraaviin eriin:

Lastensuojelulautakunta	Smk	904,055: 75
Kasvatuksellisesti laiminlyötyjen lasten koulukodit	»	3,154,879: 85
Vastaanotto- ja ammattioppilaskodit	»	537,098: 55
Elätteelleanto ja jatko-opetus	»	4,091,133: 75
Toivolan koulukoti	»	887,439: 60
Pikkulastenkodit	»	1,042,934: 30
Aistiviallisten, tylsämielisten ja raajarikkoisten lasten erikoishoito ja opetus	»	145,145: 70
Muut lasten hoitokustannukset	»	111,484: 70
Maatilat	»	1,735,488: 35
Yhteensä	Smk	12,609,660: 55

Edelläesitettyjen vuosimenojen lisäksi on rakennuskonttorin tilille viety eräitä lastensuojelulautakunnan alaisten laitosten ja maatalousrakennusten korjauskustannuksia seuraavat määrät:

Oulunkylän lastenkoti	Smk	23,606: 89
Kullatorpan »	»	28,210: 48
Toivolan koulukoti	»	66,911: 27
Vastaanottokoti	»	27,076: 83
Bengtsårin koulukoti	»	59,564: 75
» tila	»	3,000: —
Ryttylän koulukoti	»	8,861: 50
Toivoniemen »	»	75,004: 90
» tila	»	7,600: —
Yhteensä	Smk	299,836: 62

Lastensuojelutoiminnasta aiheutuneet tulot nousivat vuonna 1928 5,808,451: 75 markkaan, jakautuen seuraaviin eriin:

Koulukotien valtionapu vuodelta 1928	Smk	2,152,984: 05
Tuloja koulukotien oppilastöistä	»	81,587: 30
Korvausta koulu- ja lastenkodeissa hoidetuista sekä elätteelle annetuista lapsista	»	1,297,708: 90
Korvausta ammattioppilaskodin hoidokeista	»	37,750: —
Bengtsårin tila	»	474,345: 95
Toivoniemen »	»	302,371: 95

Ryttylän tila	Smk	413,813: 85
Toivolan »	»	281,413: 15
Luontoisetuja	»	[1]) 766,476: 60
Yhteensä	Smk	5,808,451: 75

Vähennettynä nämä tulot edellämainittujen, lastensuojelulautakunnan tileissä esiintyväin menojen sekä rakennuskonttorin omilla määrärahoillaan suorittamain korjauskustannusten yhteissummasta, 12,909,497: 17 markasta, jää kaupungin kustannuksiksi 7,101,045: 42 markkaa, valmistuneen Ryttylän keittiörakennuksen ja alullepannun pikkulastenkodin aiheuttamia menoja lukuunottamatta.

Koulukoteihin kuuluvien tilojen maatalouskirjanpidossa, jossa myöskin varastojen arvot ovat huomioonotetut, tehtiin tilinpäätös siten, että laitosten käyttämistään rakennuksista maatiloille suorittamat vuosivuokrat Bengtsårissa 197,000 markkaa, Toivoniemellä 53,100 markkaa, Ryttylässä 225,200 markkaa ja Toivolassa 96,600 markkaa, joista laitosten tuloihin sisältyy 45 % valtionapu, siirrettiin kaupunginkassaan kaupungin näihin kiinteistöihin sijoittamain pääomain korkojen korvaukseksi. Näiden siirtojen jälkeen osoitti mainittu tilinpäätös voittoa Bengtsårin tilalla 2,113: 40 markkaa, Toivoniemen tilalla 5,434: 90 markkaa ja Toivolan tilalla 2,552: 17 markkaa eli yhteensä 10,100: 47 markkaa, jotavastoin Ryttylän tilan tilit päättyivät 3,486: 50 markan tappioon. Maatilojen yhteiseksi voitoksi jäi näin ollen 6,613: 97 markkaa. Tämän yhteydessä on huomattava, että maataloustilien ulkopuolella käytettiin Ryttylän navetan ja kuivausriihen sekä Bengtsårin latojen ja Toivoniemen perunakellarien uusimiseen aikaisemmin mainituista rakennuskonttorin määrärahoista 10,600 markkaa ja lautakunnan yleismenoihin sisältyvistä varoista 113,500 markkaa, eli yhteensä 124,100 markkaa, mikä ei kuitenkaan sanottavasti vaikuta maatilojen taloudelliseen tulokseen, sillä rakennusten arvo kohosi vastaavassa määrässä.

Eri laitosten suoranaiset menot[2]), ainoastaan luontoisedut ja yksityishoitoon lähetettyjen lasten vaatetusmenot poisluettuina, nousivat seuraaviin määriin:

		Kaikkiaan.	Lasta ja päivää kohti.	Lasta ja vuotta kohti.
Oulunkylän lastenkoti	Smk	486,290: 55	27: 34	10,007: 44
Kullatorpan »	»	355,181: 30	25: 84	9,455: 66
Toivolan koulukoti	»	739,391: 60	25: 17	9,212: 19
Vastaanottokoti	»	384,746: 30	24: 37	8,920: 95
Amattioppilaskoti	»	99,950: 25	16: 07	5,883: 21
Bengtsårin koulukoti	»	965,804: 25	37: 16	13,599: 74
Tavolan »	»	166,884: 70	20: 06	7,340: 44
Ryttylän »	»	1,331,849: 25	28: 37	10,384: 02
Toivoniemen »	»	[3]) 377,274: 05	30: 97	11,334: 01
Yhteensä	Smk	[3]) 4,907,372: 25	27: 83	10,184: 79

Jos otetaan huomioon myöskin rakennuskonttorin suorittamat huoneistojen kunnossapitokustannukset, saadaan keskikustannukseksi lasta ja päivää kohti kaikissa laitoksissa 29: 53 markkaa ja lasta ja vuotta kohti 10,807: 07 markkaa.

[1]) Tästä 82,797 markkaa maataloushenkilökunnan luontoisetuja. — [2]) Ks. myös taul. siv. 63*. — [3]) Tähän sisältyy vuodelta 1927 siirtynyt 30,000 markkaa.

Kokonaiskustannukset jakautuivat seuraaviin eriin:

Palkkaukset	Smk	1,568,707: —
Palkkiot ja edut	»	63,583: —
Keittiö- y. m. palveluskunta	»	301,142: 50
Ruoka	»	1,040,537: 40
Vaatetuksen ja kaluston hankinta	»	411,101: 30
Vaatetuksen ja kaluston kunnossapito	»	69,118: 65
Vaatteiden pesu	»	107,474: 85
Käsityö- ja jatko-opetus	»	13,507: 80
Lääkkeet ja sidetarvikkeet	»	32,025: 95
Kirjat, uutteruusrahat y. m.	»	42,733: 90
Korjaukset	»	33,447: 65
Lämpö ja valo	»	[1]) 430,419: 95
Vuokrat	»	696,285: —
Sekalaiset menot	»	97,287: 30
	Yhteensä Smk	[1]) 4,907,372: 25

Lähinnä edelliseen vuoteen verraten ovat laitoslasten keskimääräiset hoitokustannukset kohonneet 2: 93 markkaa päivää ja 1,095: 74 markkaa vuotta kohden. Tämä johtuu suurelta osaltaan palkkojen uudelleen järjestelystä sekä koulukodeissa erikoisesti siitä, että huoneistojen vuokria niissä tuntuvasti korotettiin.

Terveydenhoito. Koulukotien lääkäri lääketieteenlisensiaatti E. O. Lindén kävi Bengtsärin koulukodissa huhti- ja syyskuussa. Huhtikuussa todettiin neljä keskinkertaisen vaikeata trakoomitapausta; näistä lapsista oli kaksi vielä syyskuussa lievästi sairaana. Vaikkakaan ei mitään suoranaista tapausten lukumäärän vähentymistä ole voitu todeta viime vuoden aikana, lienee kuitenkin todennäköistä, että kulkutauti on loppumaisillaan, varsinkin kun viimeksi sairastuneet ovat vanhempia oppilaita, jotka pian pääsevät pois koulukodista. Sen jälkeen kun heidät oli poistettu koulun kirjoista, neuvottiin tautia potevat Helsingin silmäklinikkaan mahdollisesti jatkuvaa hoitoa saamaan. Södergårdissa ilmennyttä itsepäistä syyhytautia voitiin vielä huhtikuussa todeta pari lievää tapausta, mutta syyskuussa ei todettu ainoatakaan epäilyttävää tapausta. Syöpäläiset näyttävät lopullisesti hävinneen koko koulukodista. Huhtikuussa olivat käymälät hieman epäsiistit, mutta syyskuussa jonkin verran paremmassa kunnossa.

Tyydytyksellä voitiin todeta, että kauan kytenyt toivo saada vettä Midgårdiin oli täyttynyt. Trakoomi-kulkutaudin vastustamiseen tulisi tämän vaikuttaa suotuisasti. Koulukodin terveydentila oli kertomusvuonna ylipäänsä sangen hyvä. Professori C. Tigerstedtin laatima uusi ruokajärjestelmä otettiin käytäntöön täällä kuten muissakin koulukodeissa maaliskuusta alkaen, ensin kahtena kuukautena koetteeksi ja sittemmin lopullisesti. Kaupungille tuli uusi ruokajärjestelmä luonnollisesti hieman kalliimmaksi, mutta vaihtelevamman ja maukkaamman, hoidokeille ja henkilökunnalle samanlaisen ruuan edut korvasivat täydellisesti tämän haitan. Punnittaessa ei Bengtsärissa voitu havaita mitään huomattavaa tulosta. Lasten paino eneni kuitenkin normaalisti. Yhdistelmä painosuhteista pari vuotta ennen ja jälkeen muutoksen voisi kenties antaa tietoja, joiden kaikesta päättäen, pitäisi puhua uuden ruokajärjestelmän eduksi.

[1]) Ks. alav. 2 siv. 57*.

Kesäkuun 3 p:nä käytiin Tavolassa, missä tutkittiin kaikki 22 lasta. Näistä oli 18 lasta laitoksessa, 2 elätteelle annettua ja 2 johtajan luona. Terveydentila oli vuoden kuluessa ollut verraten hyvä. Kaikki olivat ruumillisesti terveitä sekä hyvin kehittyneitä, ja useimmissa voitiin todeta verraten suurta psyykkillistä edistymistä. Pari oli kuitenkin henkisesti sangen heikkoa. Suoritetun koulukurssin jälkeen voitaneen suurin osa vaikeudetta muuttaa Ryttylän ammattikouluihin.

Huomattava parannus ravitsemustilassa voitiin todeta kodissa maaliskuun lopussa tapahtuneen punnitsemisen jälkeen, jolloin uusi ruokajärjestelmä jonkin aikaa oli ollut käytännössä. Kaivo oli huonohkossa kunnossa, kun siihen voi virrata savista pintavettä ja oli vesi siinä enemmän kuin tavallista savenväristä, mutta hyvänmakuista. Puute olisi autettavissa poistamalla maakerrostuma ja tuomalla soraa. Edellisessä vuosikertomuksessa mainittu haitta, joka johtui siitä, että johtajan tuberkuloosia sairastavaa poikaa hoidettiin kotona, oli sikäli autettu, että poika kuoli lokakuussa 1927. Mitään seurauksia ei tästä vaarallisesta naapuruudesta voitu havaita. Saunassa oli parhaillaan käynnissä siellä hyvin tarpeellinen korjaustyö. Kokonaisvaikutus kodista ja lapsista oli kaikin tavoin edellistä vuotta parempi.

Samana päivänä käytiin myöskin Toivoniemen koulukodissa. Kaikki 31 lasta tutkittiin ja havaittiin terveiksi. Täällä voitiin havaita harvinaisen suuri painonlisäys. Neljännespunnitsemisessa maaliskuun 31 p:nä oli useamman paino lisääntynyt pari kiloa ja muutamat 3 à 4 kiloa. Koulukodissa oli jaettu aamiainen uuden ruokajärjestelmän mukaan niin että lapset saivat aamuisin velliä ja voileipiä ja klo 11-aikaan toisen aamiaisen perunoineen ja puuroineen, välipalan klo 2 ip. ja päivällisen klo 5 ip. eikä ensinkään puuroa illalla. Iltapuuro tarjottiin siis toisena aamiaisena ja kaikki olivat tyytyväisiä tähän järjestelyyn. Terveydentila oli muuten ollut hyvä edellisen käynnin jälkeen.

Syyskuun 8 p:nä käytiin Ryttylän koulukodissa. 117:sta pojasta oli 8:lla lievähkö struuma ja yhdellä pidemmälle kehittynyt struuma, joka suuresti haittasi häntä. Terveydentila oli muuten sillä kertaa hyvä. Yhdellä pojalla oli ollut keuhkokuume kesällä ja kaksi oli tapaturmaisesti loukannut toisen silmänsä.

Keittiö- ja talousrakennus oli nyttemmin valmis ja tarkoituksenmukainen ja navettarakennus uudestisisustettu ja uudenaikainen sekä laitos kokonaisuudessaan valmis. Uuteen ruokajärjestykseen olivat kaikki tyytyväisiä. Painonlisäys oli kuitenkin sangen vähäinen, kuten kesällä tavallisesti. Sairashuoneita sisustettiin paraillaan. Kaikki oli muuten tavallisuuden mukaan tyydyttävää ja hyvää.

Toivolan koulukodissa käytiin lokakuun 2 p:nä ja tehtiin siellä perusteellinen tarkastus. Kodissa oli silloin 84 lasta — muutamia päiviä aikaisemmin heitä oli ollut 98. Tarkastustilaisuudessa oli makuuhuoneissa aivan liian ahdasta ja pieni koulusali oli tilavuuteen nähden suuresti epätyydyttävä. Ilmakuutio oli 72.5 m^3 ja siellä opetettiin 32—34 pikkukouluoppilasta, jotka saivat n. 0.2—2 m^3 ilmaa kukin. Syyskuussa, kun oppilaita oli eniten, oli pakko sijoittaa 2 pientä lasta samaan sänkyyn Lehtolassa, johon silloin oli sijoitettuna 28 lasta.

Mäntylän koulusalit oli muutettu ylimpään kerrokseen ja makuusalit alakertaan, joka oli hyvin harkittua.

Muutoin olivat lapset Toivolassa olleet ja olivat yhä vieläkin sangen terveitä. Vuoden alussa sattui kuitenkin silloin tällöin joku anginatapaus

ja maaliskuussa muutamia influensa- ja keuhkokatarritapauksia ja huhtikuussa tuotiin kotiin ja eristettiin siellä kolme 1½—5 vuotiasta lasta hinkuyskän tähden. Kesäkuun 4 p:nä todettiin 11-vuotiaan pojan sairastavan tuberkuloosia, jolle Helsingin tuberkuloosihuoltola lupasi valmistaa paikan Lohjan tuberkuloosisten koulukodissa Lohjalla tahi Halilaan tai Harjavaltaan. Hänet eristettiin Toivolassa, kunnes hänen sanatoriohoitonsa saatiin järjestetyksi. Marraskuussa sattui vesirokkotapaus, kaksi anginatapausta ja yksi hinkuyskätapaus, jotka kaikki eristettiin koulukodissa. Joulukuussa siirrettiin hinkuyskäpotilas Kullatorpan lastenkotiin.- Joulukuussa sattui sitäpaitsi yksi kurkkutaudin (kurkkumätä) tapaus; potilas lähetettiin kulkutautisairaalaan.

Marttalan ja Lehtolan käymälät olivat huonot ja talousrakennuksen viereinen kaivo oli puutteellinen, joten se oli talven aikana korjattava. Keittiöosastossa toimitettiin vuoden lopulla täydellinen korjaus ja uudenaikaistuttaminen. Näihin huviloihin sijoitetuista lapsista oli viisi henkisesti takapajulla olevaa, jotka vaikuttivat haitallisesti työhön sekä kodissa että koulussa; olikin jo ryhdytty toimenpiteisiin heidän muuttamisekseen jonnekin muualle.

Myöhemmin käytäessä Toivolassa, marraskuun 9 p:nä, oli kaupunki ostanut n. k. Jankesin huvilan. Lehtolassa vallitsevien sietämättömien olojen tähden tuntui lääkäristä, ja lienee myöskin lastensuojelulautakunta suunnitellut, että koko Lehtolaa ei olisi enää käytettävä pienten lasten kotina vaan olisi koti muutettava Jankesin huvilaan, johon mahtuu korkeintaan 25 lasta.

Lokakuun 21 p:nä toimitettiin vuosikatselmus vastaanottokodissa ja oppilaskodissa. Vastaanottokodissa oli silloin 30 lasta, oppilaskodissa 13 nuorukaista. Terveydentila oli hyvä. Oppilaskodissa oli, kesäkuun 6 p:nä toimitetusta cyanisavustuksesta huolimatta, näyttäytynyt pari ludetta. Maaliskuussa sattui 2 anginatapausta vastaanottokodissa ja sitäpaitsi yksi tulirokkotapaus, joka kuitenkin jäi ainoaksi. Joulukuussa sattui vastaanottokodissa yksi anginatapaus ja yksi oppilaskodissa.

Lääketieteenlisensiaatti E. R. Granholm antoi seuraavan selostuksen lastenkotien terveydentilasta vuonna 1928.

Oulunkylän pientenlastenkodissa sattuneet sairaustapaukset ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

	0—1 v. lapsia.	Yli 1 v. lapsia.	Yhteensä.
Henkitorvenkatarria	19	7	26
Influensaa	4	4	8
Keuhkokuumetta	5	3	8
Vesirokkoa	—	6	6
Riisitautia	6	—	6
Korvatulehdusta	5	—	5
Maha- ja suolikatarria	1	1	2
Imurauhastulehdusta	—	2	2
Tulirokkoa	1	1	2
Mätämudostuma keuhkopussissa	1	—	1
Aivotulehdusta	1	—	1
Idiotiaa	—	1	1
Yhteensä	43	25	68

Edellämainituista lapsista siirrettiin 10 sairaalaan; näistä oli 6 sairastunut keuhkokuumeeseen, 2 tulirokkoon, 1 aivotulehdukseen, jota paitsi yhdellä lapsella oli mätää keuhkopussissa. Kaikista sairastuneista lapsista kuoli 6, joista 4 keuhkokuumeeseen, 1 henkitorvenkatarriin ja 1 mätämuodostumaan keuhkopussissa. Näistä lapsista kuoli 4 sairaalassa, nimittäin 3 keuhkokuumeeseen ja 1 mätämuodostumaan keuhkopussissa. Kuolleet lapset olivat kaikki alle 1 vuotiaita. Kodissa hoidettiin kaikkiaan 112 lasta, joten siis kuolevaisuusprosentti oli 5.36, huomattavasti korkeampi kuin lähinnä edel-

lisinä vuosina. Sairaustapausten luku oli, kuten taulukosta ilmenee, sangen suuri, varsinkin esiintyi hengityselinten tauteja lukuisasti. Kodissa vallitsi myöskin koko vuoden huomattava ahtaus, jonka vuoksi tarttuvat hengityselintaudit olivat voineet helposti levitä.

Sairastapaukset Kullatorpassa ilmenevät allaolevista numeroista:

Hinkuyskää	20	Imurauhastulehdusta	1
Influensaa	8	Kurkkumätää	1
Tulirokkoa	7	Trakoomia	1
Henkitorvenkatarria	4	Riisitautia	1
Pussitautia	4	Nivuskohjua	1
Keuhkokuumetta	3	Napakohjua	1
Risatautia	2	Yhteensä	53

Sairaista lapsista hoidettiin 14 sairaalassa, jossa 2 lasta kuoli keuhkokuumeeseen. Kodissa sattui kolmas kuolemantapaus, sekin keuhkokuumeesta johtunut.

Vuoden varrella hoidettiin kodissa 145 lasta. Kuolevaisuusprosentti oli siis 2.07.

Lukuisat hinkuyskätapaukset sattuivat marras- ja joulukuussa, jolloin kaikki lapset, yhtä lukuunottamatta, suuressa rakennuksessa sairastuivat. Vaikka useimpien lasten yskä oli sangen vaikea, sattui vaikeampia lisätauteja ainoastaan yhdessä tapauksessa, nimittäin keuhkokuume, joka aiheutti kuoleman.

Lastensuojelulautakunnan valvonnan alla olevien 0—3 vuotiaitten lasten joukossa, jotka olivat äitiensä tai kasvatusäitiensä hoitamia, oli seuraavia taudintapauksia, jotka olivat saatetut lääkärin tietoon. Lyhytaikaisia tai vähäpätöisempiä tauteja ei ilmoiteta, eivätkä siis sisälly allalueteltuihin taudintapauksiin.

	0—1 v. lapsia.	1—3 v. lapsia.	Yhteensä.
Äkillistä henkitorvenkatarria	12	9	21
Hinkuyskää	7	12	19
Riisitautia	4	11	15
Keuhkokuumetta	4	6	10
Maha- ja suolikatarria	5	3	8
Influensaa	2	6	8
Maitorupea	5	3	8
Vesirokkoa	1	5	6
Kouristusta	4	2	6
Tulirokkoa	—	4	4
Paiseita	3	1	4
Rakkokatarria	—	3	3
Kroonillista henkitorvenkatarria	—	2	2
Korvatulehdusta	2	—	2
Imurauhastulehdusta	2	1	3
Synnynnäistä syfilistä	1	—	1
Idiotiaa	1	—	1
Yhteensä	53	68	121

Näistä lapsista kuoli 6, joista 3 keuhkokuumeeseen, 2 maha- ja suolikatarriin ja 1 hinkuyskään. Kaikki kuolleet lapset olivat alle 1-vuotiaita.

Gustaf ja Maria Hyvösen lastenkodin johtokunnan antama kertomus lastenkodin hoidosta ja hallinnosta vuonna 1928 oli seuraavan sisältöinen:

Lastenkodin johtokuntaan kuuluivat tarkastajatar M. Sillanpää puheenjohtajana sekä jäseninä ensimmäinen kaupunginlääkäri F. Hisinger, suomen-

kielisten kansakoulujen taloudenhoitaja S. Ojanne, lastentarhanjohtajatar I. Poppius ja varatuomari L. Silvenius. Johtokunta kokoontui tarvittaessa ja käsiteli vuoden kuluessa 34 asiaa.

Lastenkodin johtajattarena oli sairaanhoitajatar I. Siirala, jota avusti lastentarhanopettajatar ja 3 lastenhoitajatarta sekä tarpeellinen keittiöhenkilökunta.

Lapsia oli kodissa koko vuoden 30, näistä 12 tyttöä ja 18 poikaa, jotka melkein kaikki oli otettu kotiin jo sen alkaessa vuonna 1925. 4 lasta siirrettiin vuoden kuluessa heille sopivampiin laitoksiin. Lasten hoitopäiviä oli 10,870. Iältään olivat lapset 2—14 vuotiaita. 12—15 vuotiaille järjestettiin kodissa säännöllisesti lastentarhatehtäviä 2—2 ½ tuntia päivässä, mitkä tunnit olivat päivän odotetuimmat, 13 lasta kävi koulua, näistä 9 kansakoulussa, 2 kansakoulun jatkoluokilla, 1 ammattikoulussa ja 1 apulastentarha Aulassa. Koulutyönsä ohella tekivät lapset kotiaskareita ja lastentarhanopettajattaren johdolla käsitöitä ja veistoa. Vanhemmat tytöistä ja pojista kuuluivat partioon ja näistä oli kolme tyttöä Hesparton kesäleirillä. Koti oli, kuten ennenkin, koko kesän kaupungilta vuokraamassaan huvilassa Herttoniemellä. Kylmäin ja sateisten ilmojen vuoksi muodostui kesän vietto hieman hankalaksi. Huvilan ahtaista huoneista voitiin ainoastaan kolmea lämmittää, ja niihin sijoitettiin pienimmät lapset. Elokuun 30 p:nä muutettiin sateessa kaupunkiin takaisin. Kaupungissa saatiin taas tilavat oleskeluhuoneet, mutta leikkipaikan puute ulkoilmassa teki masentavan vaikutuksen, etenkin kun Alppilan metsät eivät aina olleet soveliaat lasten oleskelupaikoiksi.

Lastenkodin lääkäri lääketieteenlisensiaatti R. Granholm antoi lasten terveydentilasta seuraavan selostuksen:

Terveydentila oli vuoden varrella suhteellisen hyvä. 8 lasta poti influensaa, 6 lasta lievää henkitorven katarria, 1 lapsi angiinaa ja 1 lapsi mätävuotoa korvasta.

Johtokunnan laatima talousarvio ja lastenkodin todelliset menot sekä kustannukset lasta ja hoitopäivää kohti selviävät seuraavasta yhdistelmästä:

	Johtokunnan talousarvion määrärahat, Smk.	Todelliset menot, Smk.	Kokonaiskustannukset lasta ja päivää kohti, Smk.
Palkat	127,904: —	124,183: —	11: 42
Talousmenot	107,655: —	89,013: 18	8: 19
Vaatetus	18,000: —	17,717: 55	1: 63
Kalusto	15,000: —	14,953: 30	1: 38
Lämpö ja valo	26,000: —	24,098: 90	2: 22
Kulunkimenot	20,000: —	21,431: 85	1: 97
Korjaukset	20,000: —	9,598: 90	—: 88
Yhteensä	334,559: —	300,951: 68	27: 69

Lasten elatuksesta kertyi korvausta 91,317 markkaa ja henkilökunta maksoi luontoiseduistaan 46,227 markkaa. Jos edellämainitut tulot vähennetään menoista jää nettomenoiksi 163,407: 68 markkaa eli 15: 03 markkaa lasta ja päivää kohti.

Kaupungin menot elatuspäivää kohti lastensuojelulautakunnan alaisista laitoksista vuonna 1928.

Menoerät.	Oulunkylän lasten koti.	Kullatorpan lasten koti.	Toivolan koulukoti.	Vastaanottokoti.	Ammattioppilaskoti.	Koulukoti				
						Bengtsår.	Tavola.	Ryttylä.	Toivoniemi.	Kaikkiaan.
	Penniä.									
Palkkaukset	1,073	891	683	520	307	1,322	839	847	1,167	890
Palkkiot ja edut	125	109	26	9	—	—	—	37	—	36
Keittiö- y. m. henkilökunta	256	269	246	108	—	232	109	109	74	171
Elatus	421	574	625	583	702	617	587	613	579	590
Vaatetus ja kalusto:										
hankinta	138	195	130	149	212	299	137	342	292	233
kunnossapito	34	36	54	31	28	46	14	40	29	39
Vaatteiden pesu	305	170	64	43	69	—	—	—	—	61
Käsityö- ja jatko-opetus	—	—	8	14	16	8	13	4	24	8
Sairaanhoito ja lääkkeet	46	58	19	6	8	10	7	8	15	18
Kirjat ja uutteruusrahat	—	—	30	9	15	38	8	38	24	24
Korjaukset	7	2	34	18	26	15	46	17	15	19
Lämpö ja valaistus	239	188	195	222	160	309	126	264	369	244
Vuokrat	38	17	329	693	[2]	758	71	480	436	395
Sekalaiset menot	52	74	74	32	64	62	49	38	73	55
Yhteensä	2,734	2,583	2,517	2,437	1,607	3,716	2,006	2,837	3,097	2,783

[1]) Lukuunottamatta toimihenkilökunnan luontoisetujen, elätteelle annettujen lasten vaatetuksen ja rakennuskonttorin määrärahoilla suoritettujen korjausten aiheuttamia kustannuksia. — [2]) Kustannukset sisältyvät vastaanottokodin vuokraan.

IX. Kaupunginkirjasto.

Kaupunginkirjaston hallituksen kertomus vuodelta 1928 [1]) oli seuraavan sisältöinen:

Johtokunta. Kirjaston johtokuntaan kuuluivat vuonna 1928 filosofiantohtori A. H. Bergholm, puheenjohtaja, filosofiantohtori G. Schauman, varapuheenjohtaja, lehtori E. Pontán, toimittaja A. Huotari ja kirjaltaja V. Isola. Johtokunta kokoontui vuoden varrella 9 kertaa.

Henkilökunta. Kirjaston pienten, Töölössä, Vallilassa ja Käpylässä sijaitsevien haaraosastojen johtajanvirat, jotka aikaisemmin olivat olleet n. k. sivuvirkoja, määrättiin vuoden alusta lukien kuulumaan palkkasäännössä luokiteltujen virkojen 3:teen luokkaan. Perämiehenkadun 15:ssä olevan lukuhuoneiston valvojantoimi, joka myöskin aikaisemmin oli ollut sivuvirka, muutettiin sopimusluontoiseksi, vakinaiseen palkkasääntöön kuulumattomaksi viraksi. Kaupunginvaltuusto vahvisti lokakuun 17 p:nä Helsingin kaupungin viranpitäjiltä vaadittavan kielitaidon määräykset, jotka ovat voimassa vuoden 1929 alusta alkaen. Niiden mukaisesti vaaditaan kirjaston johtajalta, että hän täydellisesti hallitsee suomenkieltä ja kykenee puheessa ja kirjoituksessa hyvästi käyttämään ruotsinkieltä, avustavilta kirjastonhoitajilta ja haarakirjastojen johtajilta, että osaavat puheessa ja kirjoituksessa hyvin käyttää suomen- ja ruotsinkieltä sekä amanuensseilta taito puheessa käyttää suomen- ja ruotsinkieltä. Kirjaston muiden viranpitäjien kielitaidon vaatimukset määrää se viranomainen, joka virat täyttää. Uudet määräykset eivät koske ennen tammikuun 1 p:nä 1929 virkaan otettuja viranpitäjiä.

Huoneistot. Pääkirjastolle suunnitellun uuden talon rakentamiskysymystä käsiteltiin vuoden varrella rahatoimikamarin vuonna 1927 asettamassa rakennuskomiteassa. Kirjastonhoitaja esitti pyynnöstä komitealle lyhyesti yleisiä, suurempien kaupunkikuntien kirjastolaitoksen järjestelyssä havaittavia näkökohtia sekä samalla loi tilastotiedoin valaistun katsauksen Helsingin kaupungin kirjaston kehitykseen viimeksi kuluneena 15-vuotiskautena korostaen tällöin kehityksen huoneistoille asettamia vaatimuksia. Komitea pyysi sitten kirjaston johtokuntaa laatimaan uuden talon rakennusohjelman, jommoinen, väliaikainen nimittäin, sille toimitettiinkin. Sen mukaan tulisi kirjastotalo rakennettavaksi kolmikerroksiseksi ja sen peittämä maa-ala olisi noin 2,000 m^2. Rakennuksen keskiosaan sijoitettaisiin suuri lainaushalli, jonka lattia-ala olisi noin 700 m^2, ja sen ympärillä sijaitsisivat lukusalit, kirjamakasiini, tiedonantotoimisto, kirjastokonttori y. m. Luentosali, lasten-

[1]) Kertomukseen liittyvät taulukkotiedot lainausliikkeestä sekä käynneistä lukusalissa on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1929.

osasto, varastohuone j. m. s. oli järjestettävä pohjakerrokseen, kun taas työsalit, työhuoneet, opintokerhohuoneet, kirjastokoulun tarvitsemat huoneet y. m. sijoitettaisiin ylimpään kerrokseen. Välikerroksessa voitaisiin mahdollisesti saada tilaa erikoiskokoelmille ja varattava huoneita tulevaisuuden tarpeita silmälläpitäen. Eri osastojen suuruus sekä niiden asema toisiinsa nähden suunniteltiin myöskin ohjelmaluonnoksessa. Komitea ei ennättänyt kuitenkaan vuoden kuluessa lähemmin käsitellä suunnitelmaa, sen huomio kun pääasiallisesti kiintyi uudisrakennuksen paikan määräämistä koskevaan kysymykseen. Kaupunginarkkitehdin ja asemakaava-arkkitehdin mielestä ei rakennukselle toistaiseksi varattu, kansallismuseon lähettyvillä oleva paikka ollut sopiva. Tonttipaikkaa koskevia ehdotuksia pohdittiin, mutta komitea ei vielä määrännyt kantaansa lopullisesti.

Lainausliike. Lainausajat olivat vuoden kuluessa muuttumattomina Kirjalainojen lukumäärä oli hiukan pienempi kuin lähinnä edellisenä vuonna vähennys kohdistuu romaani- ja kertomuskirjallisuuteen, tietokirjallisuuden lainaus sen sijaan lisääntyi. Pääkirjasto ja Kallion haarakirjasto olivat avoinna 345 päivää, Töölön, Vallilan ja Käpylän haarakirjastot 304 päivää.

Kirjalainojen lukumäärä vuosina 1928 ja 1927 oli seuraava:

	1928.	1927.
Pääkirjastossa	426,755	419,709
Kallion haarakirjastossa	192,356	203,206
Töölön »	29,996	29,760
Vallilan »	32,626	31,622
Käpylän »	21,215	19,864
Yhteensä	702,948	704,161

Lainain keskimäärä lainauspäivää kohti oli pääkirjastossa 1,237 (1,224 v. 1927), Kallion haarakirjastossa 557 (592 v. 1927), Töölön haarakirjastossa 99 (98 v. 1927), Vallilan haarakirjastossa 107 (105 v. 1927) ja Käpylän haarakirjastossa 70 (65 v. 1927) eli yhteensä 2,070 (2,084 v. 1927). Suurin määrä päivässä annettuja lainoja oli 3,803.

Aikuisille sekä lapsille ja nuorisolle annettujen kirjalainojen välinen suhde käy selville seuraavasta taulusta:

	Kirjalainoja aikuisille.		Kirjalainoja lapsille ja nuorisolle.		Yhteensä.
	Luku.	%.	Luku.	%.	
Pääkirjasto	330,111	77.4	96,644	22.6	426,755
Kallion haarakirjasto	118,369	61.5	73,987	38.5	192,356
Töölön „	15,941	53.1	14,055	46.9	29,996
Vallilan „	15,664	48.0	16,962	52.0	32,626
Käpylän „	12,244	57.7	8,971	42.3	21,215
Yhteensä	492,329	70.0	210,619	30.0	702,948

Aikuisille annettujen lainojen prosenttiluku oli kertomusvuonna 70.0, mutta 69.5 vuonna 1927, ja lapsille ja nuorisolle annettujen lainojen prosenttiluvut 30.0 ja 30.5. Verrattaessa nämä numerot toisiinsa huomaa, että lasten ja nuorison lainauksen väheneminen aikuisten lainoihin nähden, mikä seikka on ilmennyt vuodesta 1920 lähtien, on edelleenkin ollut havaittavissa.

Erikielisen kirjallisuuden lainausta valaisee seuraava taulu:

	Suomenkielinen kirjallisuus.		Skandinavinen kirjallisuus.		Muunkielinen kirjallisuus.		Yhteensä.
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.	
Pääkirjasto	207,466	48.6	204,633	48.0	14,656	3.4	426,755
Kallion haarakirjasto	160,249	83.3	32,107	16.7	—	—	192,356
Töölön „	17,080	56.9	12,916	43.1	—	—	29,996
Vallilan „	23,197	71.1	9,429	28.9	—	—	32,626
Käpylän „	19,160	90.3	2,055	9.7	—	—	21,215
Yhteensä	427,152	60.8	261,140	37.1	14,656	2.1	702,948

Kaikkien kertomusvuonna lainaksi annettujen suomenkielisten kirjain prosenttiluku oli 60.8, oltuaan 60.6 vuonna 1927, skandinavisten vastaavasti 37.1 ja 37.4 sekä muunkielisten 2.1 ja 2.0. Suomenkielisen ja vieraskielisen kirjallisuuden lainaus lisääntyi siis jonkun verran, skandinavisen kirjallisuuden lainaus sen sijaan vastaavassa määrin väheni.

Kertomus- ja romaanikirjallisuuden sekä tietokirjallisuuden lainauksen välistä suhdetta valaisee seuraava taulu, jossa myös on otettu huomioon vanhemmille ja nuoremmille henkilöille annettujen lainain välinen ero.

	Kirjalainoja aikuisille.				Kirjalainoja lapsille ja nuorisolle.				Kaikki kirjalainat.			
	Romaanikirjallisuus.		Muu kirjallisuus.		Kertomuskirjallisuus.		Muu kirjallisuus.		Romaani- ja kertomuskirjallisuus.		Muu kirjallisuus	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Pääkirjasto	212,532	64.4	117,579	35.6	67,781	70.1	28,863	29.9	280,313	65.7	146,442	34
Kallion haarakirjasto	81,017	68.4	37,352	31.6	56,390	76.2	17,597	23.8	137,407	71.4	54,949	28
Töölön „	11,597	72.7	4,344	27.3	11,476	81.7	2,579	18.3	23,073	76.9	6,923	23
Vallilan „	10,639	67.9	5,025	32.1	13,458	79.3	3,504	20.7	24,097	73.9	8,529	26
Käpylän „	7,877	64.3	4,367	35.7	5,934	66.1	3,037	33.9	13,811	65.1	7,404	34
Yhteensä	323,662	65.7	168,667	34.3	155,039	73.6	55,580	26.4	478,701	68.1	224,247	31

Romaani- ja kertomuskirjallisuutta lainattiin kaikkiaan 478,701 nidettä (68.1 %), vastaten 483,800 nidettä (68.7 %) vuonna 1927 sekä tietokirjallisuutta 224,247 nidettä (31.9 %), vastaten 220,361 nidettä (31.3 %) vuonna 1927. Tietokirjallisuuden lainaus lisääntyi niinmuodoin kertomus-

vuonna sekä lainojen lukumäärään että romaani- ja kertomuskirjallisuuden lainaukseen nähden, viimeksimainittu lainaus kun väheni. Lisääntynyt tietokirjallisuuden lainaus johtui kokonaan aikuisten lainauksesta; lapset ja nuoriso lainasivat tietokirjallisuutta suhteellisesti vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Kirjavaraston eri osastoista lainattujen niteiden luku pääkirjastossa ja haaraosastoissa käy selville seuraavasta yhdistelmästä:

	Pääkirjasto.	Kallion haarakirjasto.	Töölön haarakirjasto.	Vallilan haarakirjasto.	Käpylän haarakirjasto.	Yhteensä.	%.
I. Uskontoa	3,639	939	74	268	40	4,960	0.7
II. Historiaa, arkeologiaa ja elämäkertoja	32,968	13,846	2,058	2,434	1,724	53,030	7.5
III. Maantietoa, kansatiedettä, antropologiaa ja matkakertomuksia	21,714	9,761	1,955	1,870	1,632	36,932	5.3
IV. Romaan., kertom. j. satuj.	280,313	137,407	23,073	24,097	13,811	478,701	68.1
V. Runoja, näytelmiä, albumeja sekä kirjallisuushistoriaa ja taidetta	28,071	10,313	1,121	1,403	1,038	41,946	6.0
VI. Luonnontiedettä, matematiikkaa, lääketiedettä ja teknologiaa	20,465	8,101	721	844	1,116	31,247	4.4
VII. Oikeus- ja valtiotiedettä, yhteiskunnallisia kysymyksiä ja taloutta	10,975	3,530	166	424	539	15,634	2.2
VIII. Kielitiedettä	7,512	1,539	128	231	355	9,765	1.4
IX. Filosofiaa, siveysoppia, kasvatusta, kirja- ja kirjastotied., urheilua sekä muita ja sekal. ain.	21,098	6,920	700	1,055	960	30,733	4.4
Yhteensä	426,755	192,356	29,996	32,626	21,215	702,948	100.0

Vertailu vuoden 1927 lainaukseen osoittaa, että kirjallisuusosastoista II, III, VII, VIII ja IX annetut lainat suhteellisesti jonkun verran lisääntyivät, IV ja VI osastosta otetut lainat suhteellisesti vähentyivät, kun taas I ja V osastoon kuuluvan kirjallisuuden lainausta koskevat prosenttiluvut pysyivät muuttumattomina.

Kirjakokoelmia annettiin lainaksi Bengtsårin koulukotiin, Fylgian lomakotiin, Ebeneserkotiin, Espoossa olevaan Aurora-kesäkotiin ja Helsingin raittiusyhdistyksen opintokerholle.

Vuoden kuluessa lainaksi annetuista kirjoista on 219 palauttamatta; näistä oli 171 lainattu pääkirjastosta, 32 Kallion haarakirjastosta, 3 Töölön haarakirjastosta, 8 Vallilan haarakirjastosta ja 5 Käpylän haarakirjastosta.

Kirjastosta sai kotilainoja kaikkiaan 31,222 henkilöä. Näistä oli 6,515 uusia lainaajia. Seuraavassa taulussa esitetään lainaajia koskevia tietoja:

	Miehiä.			Naisia.			Lapsia ja nuorisoa.			Kaiken kaikkiaan.
	Ruumiillis. työntekij.	Muita.	Yhteensä.	Ruumiillis. työntekij.	Muita.	Yhteensä.	Poikia.	Tyttöjä.	Yhteensä.	
Lainaajat, joiden äidinkieli oli suomi.										
Pääkirjasto	2,016	1 995	4,011	1,413	2,257	3,670	1,213	593	1,806	9,487
Kallion haarakirjasto	1,497	693	2,195	1,138	896	2,034	1,052	788	1,840	6,069
Töölön »	122	74	196	89	118	207	241	122	363	766
Vallilan »	259	25	284	173	38	211	241	149	390	885
Käpylän »	142	58	200	31	154	185	187	148	335	720
Yhteensä	4,036	2,850	6,886	2,844	3,463	6,307	2,934	1,800	4,734	17,927
Lainaajat, joiden äidinkieli oli ruotsi.										
Pääkirjasto	1,173	2,808	3,981	932	4,374	5,306	895	624	1,519	10,806
Kallion haarakirjasto	202	191	393	160	326	486	222	174	396	1,275
Töölön »	78	68	146	42	125	167	118	89	207	520
Vallilan »	58	11	69	40	19	59	101	60	161	289
Käpylän »	12	13	25	1	43	44	26	23	49	118
Yhteensä	1,523	3,091	4,614	1,175	4,887	6,062	1,362	970	2,332	13,008
Lainaajat, joiden äidinkieli oli muu kieli.										
Pääkirjasto	18	103	121	3	138	141	15	10	25	287
Kaikkiaan lainaajia.										
Pääkirjasto	3,207	4,906	8,113	2,348	6,769	9,117	2,123	1,227	3,350	20,580
Kallion haarakirjasto	1,699	889	2,588	1,298	1,222	2,520	1,274	962	2,236	7,344
Töölön »	200	142	342	131	243	374	359	211	570	1,286
Vallilan »	317	36	353	213	57	270	342	209	551	1,174
Käpylän »	154	71	225	32	197	229	213	171	384	838
Yhteensä	5,577	6,044	11,621	4,022	8,488	12,510	4,311	2,780	7,091	31,222

Vuonna 1927 oli lainaajien lukumäärä 30,100, joista 17,250 eli 57.3 % lainasi pääasiallisesti suomenkielistä, kun taas 12,850 eli 42.7 % lainasi enimmäkseen ruotsinkielistä ja ulkomaista kirjallisuutta. Vastaavat, kertomusvuotta koskevat prosenttiluvut ovat 57.4 ja 42.6. Suomenkielisten lainaajien lukumäärä lisääntyi niinmuodoin vähäisessä määrin. Kertomusvuonna lainaajat on ryhmitetty äidinkielen perusteella; pääkirjastossa, josta lainataan myöskin vieraskielistä kirjallisuutta, on kiinnitetty huomiota siihen, onko lainaajien äidinkielenä suomi, ruotsi vai muu kieli, haarakirjastoissa taas, onko suomi vai ruotsi lainaajien äidinkieli. Tämän jaottelun perusteella oli suomenkielisten lainaajien lukua osoittava prosenttiluku 57.4, ruotsinkielisten 41.7 ja muunkielisten 0.9. Aikuisten lainaajien lukumäärä lisääntyi nuorten lukumäärään verraten; edellisten prosenttiluku oli 77.3 (75.4 v. 1927) ja jälkimmäisten 22.7 (24.6 v. 1927). Aikuisten lainauksesta on mainittava, että ruumiillisen työn tekijöihin kuuluvien ja muiden lainaajien välinen suhde muuttui, samoin kuin on ollut laita lähinnä edellisinäkin vuosina, jälkimmäisten eduksi; ruumiillisen työn tekijäin prosenttiluku oli 39.8 (43.9 v. 1927) ja muiden lainaajien 60.2 (56.1 v. 1927).

Lukusalit. Pääkirjaston neljä lukusalia oli yleisölle avoinna 357 päivää. Kallion haarakirjaston aikuisten lukusali oli avoinna 356, lasten lukusali 343 ja sanomalehtisali 357 päivää. Töölön, Vallilan ja Käpylän lukuhuoneet sekä Perämiehenkadun varrella oleva lukuhuoneisto olivat avoinna 357 päivää. Päivittäinen aukioloaika oli muuttumattomana.

Pääkirjaston opintosalissa oli käyntien määrä 18,706 (18,048 v. 1927), yleisessä lukusalissa 57,298 (52,196 v. 1927), lasten lukusalissa 49,707 (51,353 v. 1927) sekä sanomalehtisalissa 243,064 (238,807 v. 1927), siis kaikkiaan 368,775 (360,404 v. 1927). Kallion haarakirjastossa oli käyntien luku aikuisten lukusalissa 32,010 (27,385 v. 1927), lasten lukusalissa 59,265 (54,050 v. 1927) ja sanomalehtisalissa 143,819 (142,162 v. 1927) eli yhteensä 235,094 (223,597 v. 1927). Pienten haarakirjastojen lukuhuoneissa oli käyntien määrä seuraava: Töölön haarakirjastossa 87,883 (79,224 v. 1927), Vallilan haarakirjastossa 97,977 (72,976 v. 1927), Käpylän haarakirjastossa 29,222 (27,587 v. 1927) sekä Perämiehenkadun lukuhuoneistossa 98,480 (94,117 v. 1927). Kirjaston lukusaleissa ja lukuhuoneissa oli käyntejä kertomusvuonna kaikkiaan 917,431, kun taas niiden luku vuonna 1927 oli 857,905.

Lukusalikäyntien päivittäinen keskimäärä oli pääkirjastossa 1,032 (1,012 v. 1927), Kallion haarakirjastossa 666 (635 v. 1927), Töölön haarakirjastossa 246 (223 v. 1927), Vallilan haarakirjastossa 274 (206 v. 1927), Käpylän haarakirjastossa 82 (77 v. 1927), Perämiehenkadun lukuhuoneistossa 276 (264 v. 1927) ja koko kirjastossa 2,576 (2,417 v. 1927).

Vuoden kuluessa ilmestyneitä aikakaus- ja sanomalehtiä oli lukusaleissa ja lukuhuoneissa yleisön käytettävissä pääkirjastossa 305 aikakauslehteä (404 kpl.) ja 72 sanomalehteä (92 kpl.), Kallion haarakirjastossa121 aikakauslehteä (167 kpl.) ja 37 sanomalehteä (47 kpl.), Töölön haarakirjastossa 49 aikakauslehteä (56 kpl.) ja 23 sanomalehteä (28 kpl.), Vallilan haarakirjastossa 42 aikakauslehteä (47 kpl.) ja 17 sanomalehteä (24 kpl.), Käpylän haarakirjastossa 37 aikakauslehteä (40 kpl.) ja 15 sanomalehteä (18 kpl.) sekä Perämiehenkadun lukuhuoneistossa 41 aikakauslehteä (45 kpl.) ja 15 sanomalehteä (29 kpl.).

Kysymys kommunistisen sanomalehden »Työväenjärjestöjen Tiedonantajan» tilaamisesta lukusaleihin aiheutti erimielisyyttä kirjaston johtokunnan keskuudessa. Johtokunta päätti kuitenkin kolmella äänellä kahta vastaan, että mainittu sanomalehti hankittaisiin kirjaston kaikkiin lukusaleihin, yhtenä kappaleena kuhunkin. Kirjastonhoitaja ei katsonut voivansa panna päätöstä täytäntöön ja ilmoitti asian kaupunginvaltuustolle, joka kumminkaan ei kertomusvuonna ottanut tilauskysymystä käsiteltäväksi.

Samoin kuin useina edellisinä vuosina järjestettiin talvella, keväällä ja syksyllä pääkirjastossa ja Kallion haarakirjastossa lapsille satuiltoja; pääkirjastossa 33 suomenkielistä ja 30 ruotsinkielistä, Kallion haarakirjastossa 25 suomenkielistä ja 8 ruotsinkielistä. Erittäin suomenkielisillä satutunneilla oli runsaasti lapsia.

Vuoden varrella pantiin pääkirjastossa koetteeksi alulle opintokerhotyö. Avustava kirjastonhoitaja H. Hirn johti vuoden lopulla opintokerhoa, jonka aineena oli Kustaa III:n aika (»Gustaf den tredjes tid»). Sitä ennätettiin käsitellä vain osaksi; opiskelun oli määrä jatkua sitten seuraavana vuonna. Osanottajia oli kymmenkunta.

Kirjavarasto käsitti tammikuun 1 p:nä 1928 151,588 nidettä. Vuoden varrella poistettiin 2,743 ja hankittiin 13,436 uutta nidettä, niin että kirjavarasto joulukuun 31 p:nä käsitti 162,281 nidettä, joista 82,023 oli 50.6 % suomenkielistä, 75,848 eli 46.7 % skandinavista ja 4,410 eli 2.7 % muunkielistä kirjalli-

suutta. Romaani- ja kertomuskirjallisuutta oli 70,957 nidettä eli 43.7 %, muuta kirjallisuutta 91,324 nidettä eli 56.3 %. Kirjavarastosta oli 100,307 nidettä sijoitettuna pääkirjastoon, 38,416 Kallion haarakirjastoon, 11,125 Töölön haarakirjastoon, 8,468 Vallilan haarakirjastoon, 3,932 Käpylän haarakirjastoon ja 33 Perämiehenkadun lukuhuoneistoon. Melkoinen osa pääkirjaston vanhempaa kirjavarastoa pidettiin makasinoituna.

Kirjalahjoja ovat antaneet kirjastolle kaupunginkirjastonhoitaja E. Ackerknecht, vapaaherratar A. von Bonsdorff, Ranskan ministeri M. de Coppet, Eesti kultuurkapitaali kujutavate kunstide sihtkapitaal, herra O. A. Ekholm, insinöörinrouva S. Graf, arkkitehti B. F. Granholm, haarakirjastonhoitaja R. Gröönroos, Harplinge hembygds- och fornminnesförening, avustava kirjastonhoitaja H. Hirn, tohtori J. Hoving, haarakirjastonhoitaja H. Huttunen, neiti I. Kondyreff, amanuenssi M. Koskimies, ylioppilas E. Kytömaa, Liettuan Helsingissä oleva konsulaatti, herra T. Morariu, kustannusosakeyhtiö Otava, intendentti R. Palmgren, filosofiantohtori J.-L. Perret, »Pro jure nationum»-yhdistys Suomessa, Puolan Helsingissä oleva lähetystö, herra G. Stenman (suurehkon kirjakokoelman), Suomen ruotsalainen rakennusmestariyhdistys, Osakeyhtiö Systema, The American Library in Paris (suurehkon kokoelman englantilaista kirjallisuutta), The Bar Association of St. Louis, Tshekkoslovakian Helsingissä oleva konsulaatti ja Valtioneuvoston julkaisuvarasto.

Kirjasto sai myöskin korvauksetta vastaanottaa julkaisuja, joita olivat toimittaneet Aarhusin valtionkirjasto, Ahvenanmaan maakuntalautakunta, Bergenin yleinen kirjasto, Danziger Heimatdienst, Eduskunnan kirjasto, osuusliike Elanto, Helsingin kaupungin rahatoimikonttori, Helsingin kaupungin tilastokonttori, Helsingin kaupunginvaltuuston kanslia, Helsingin postimerkkienkeräilijäyhdistys, Helsingin säästöpankki, Hydrografinen toimisto, Kansainvälisen sosiaalipoliittisen yhteistyön valtuuskunta, Odensen keskuskirjasto, Pelastusarmeija, Porin kaupunginkirjasto, postihallitus, Posti- ja lennätinlaitos, postisäästöpankkihallitus, Ruotsalaisen kirjallisuuden seura Suomessa, Suomen matkailijayhdistys, Suomen pankki, Keskinäinen henkivakuutusyhtiö Suomi, Svenska gymnastik- och idrottsföreningarnas riksförbund, Tampereen kaupungin rahatoimikamari, The American Library in Paris, Tukholman työläiskirjastoliitto, Turun kaupungin rahatoimikamari, Uppsalan yliopiston kirjasto, Valtion kirjastotoimisto, Viipurin kaupunginkirjasto, Viipurin kaupungin rahatoimikamari sekä seuraavien aikakaus- ja sanomalehtien toimitukset: »Aikain vartija», »Bank of Finland», »Barnens missionstidning», »Era», »Helmiä syvyydestä», »Helsingin nuorten miesten kristillisen yhdistyksen kuukauslehti», »Hufvudstadsbladet», »Kalastaja», »Kirjatyö—Bokarbete», »Lasten lähetyslehti», »Missionstidning för Finland», »Mondo», »Pärlor ur djupet», »Rauhaa kohti», »Rauhan sanomia», »Sielunterveysseuran aikakauslehti», »Sosialinen aikakauskirja — Social tidskrift», »Sociala och kommunala spörsmål», »Suomen lähetyssanomia», »Suomen viesti», »Teosofi», »The christian science monitor», »Tidskrift utgiven av Stiftelsen för psykisk hälsa», »Uusmaan uutiset», »Vapaa ääni» ja »Vårtecken».

Painosta julkaistiin vuonna 1927 kirjastoon hankitun suomenkielisen kirjallisuuden luettelo, vastaava ruotsinkielisen ja ulkomaisen kirjallisuuden luettelo sekä kertomus kirjaston toiminnasta vuonna 1927.

Tulot. 55,172 tapauksessa velvoitettiin lainanottajat maksamaan sakkoja, joita kertyi kaikkiaan 44,094: 40 markkaa, 2,027 suomenkielistä kirjaluetteloa myytiin kaikkiaan 3,759: 05 markasta, 708 ruotsinkielistä luetteloa 1,559: 45 markasta ja 19 vieraskielisen kirjallisuuden luetteloa 38 markasta.

Eräytyneistä vakuuksista kertyi 3,261 markkaa ja vanhojen sanomalehtien y. m. myynnistä kertyi 5,106: 35 markkaa. Tuloja oli kaikkiaan 57,818: 25 markkaa.

Kadonneiten ja vahingoittuneiden kirjain korvausrahoja kertyi 3,805: 25 markkaa. Säästöä edelliseltä vuodelta oli 48: 25 markkaa. Näillä varoilla ostettiin kirjallisuutta ja lunastettiin aikaisemmin korvattuja kirjoja 3,843: 35 markan arvosta. Säästöä vuoteen 1929 jäi täten 10: 15 markkaa.

Menot [1]) ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä, johon myös on otettu laitokselle myönnetyt määrärahat:

	Määräraha, Smk.	Menot, Smk.
Palkat, palkkiot ja sairasapu	1,478,031: 70	1,461,189: 70
Kirjallisuus	480,000: —	479,998: 85
Painatus- ja sidontakulut [2])	265,633: 10	265,633: 10
Kalusto	23,000: —	22,689: 15
Vuokrat	117,200: —	114,200: —
Lämpö ja valo	141,800: —	127,333: 65
Puhtaanapito ja vedenkulutus	29,500: —	28,521: 15
Tarverahat	22,000: —	18,944: 10
Yhteensä	2,557,164: 80	2,518,509: 70

Tässä yhteydessä mainittakoon kirjaston johtokunnan vuoden lopulla tekemä päätös siitä, ettei kirjastolle pyydetä valtionapua. Se rahallinen kannatus, joka uuden kirjastolain mukaan voitaisiin saada, on määrältään verrattain vähäpätöinen, mutta sen vastaanottaminen tulisi monessa suhteessa rajoittamaan kunnallisten viranomaisten määräämisoikeutta kirjastoon nähden.

Kirjoja sokeille ja Brage nimiset yhdistykset, joille kaupunginvaltuusto oli myöntänyt apurahoja yleishyödyllisten yritysten ja laitosten kannattamiseksi varatusta määrärahasta, olivat kertomusvuonna kirjastojohtokunnan valvonnan alaisia apurahojen käyttöön nähden. Johtokunta saattoi todeta, että yhdistykset ovat käyttäneet saamansa avustuksen tarkoituksenmukaisesti ja jatkaneet menestyksellisesti hyödyllistä toimintaa.

---

[1]) Tähän eivät sisälly kirjastorakennusten kunnossapidosta ja palovakuutuksesta aiheutuneet kulut. — [2]) Tähän sisältyy 39,990:87 markan suuruinen lisämääräraha, jonka kaupunginvaltuusto myönsi sidonta- ja painatuskuluihin, samoin kuin vuodesta 1927 siirtynyt erä 5,642: 23 markkaa. Määrärahasta on 221,611: 90 markkaa käytetty sidonta- ja 44,021: 20 markkaa painatuskuluihin.

X. Rakennustarkastuskonttori.

Rakennustarkastajan maistraatille toiminnastaan vuodelta 1928 lähettämä kertomus oli seuraavansisältöinen:

Rakennustoiminta kertomusvuonna oli erittäin vilkasta, mikä näkyy seuraavista tilastotiedoista:

Lopputarkastuksessa hyväksyttyjä uudisrakennuksia oli 189, joiden kuutiosisällys oli 2,108,840 m³. Jos rakennuskustannukset, tontin hintaa lukuunottamatta, lasketaan 350 markaksi kuutiometriltä, joka lienee oikeutettua siihen nähden, että tilastoon otetaan myöskin puu- ja muut yksinkertaisemmat rakennukset, kiinnitettiin vuoden varrella uudisrakennuksiin pääkaupungissa n. 738,094,000 markan suuruinen pääoma[1]). Samojen laskuperusteiden mukaan oli yksilöhinta vuonna 1927 320 markkaa, uudisrakennusten kuutiosisällys 1,535,579 m³ ja kiinnitetty pääoma 491,385,280 markkaa[1]). Vastaavat luvut vuodelta 1926 olivat 300 markkaa, 1,253,666 m³ ja 376,099,800 markkaa[1]).

Lisäätulleita asuinhuoneistoja oli kaikkiaan 4,957, joissa oli 6,729 huonetta ja 4,798 keittiötä eli kaikkiaan 11,527 asuinhuonetta. Vuoden varrella muihin kuin asuintarkoituksiin valmistuneiden huoneistojen pinta-ala oli 167,336 m² ja, edellyttäen tavallisen huoneen suuruudeksi 30 m², vastasi mainittu ala n. 5,577 huonetta. Huoneiden vuosituotanto oli siten 17,104.

Vuoden varrella purettiin 106 taloa, joissa oli 1,182 huonetta. Todellinen huoneiden lisäys oli siis 15,922.

Vuoden varrella lisäärakennetut 4,957 asuinhuoneistoa jakaantuivat suuruuden mukaan seuraavasti:

	Asuinhuoneistoja kaikkiaan.	Niistä Vallilassa, Toukolassa ja Käpylässä.		Asuinhuoneistoja kaikkiaan.	Niistä Vallilassa, Toukolassa ja Käpylässä.
Yksityisiä huoneita	107	2	6 huonetta ja keittiö ..	68	—
Asuinkeittiöitä	1,509	210	7 » » » ..	33	—
1 huone ja keittiö	1,779	242	8 » » » ..	20	1
2 huonetta	55	—	9 » » » ..	8	—
2 huonetta ja keittiö ..	783	41	Huoneistoja, joissa oli useampia huoneita ..	3	—
3 » » » ..	234	7			
4 » » » ..	234	1	Yhteensä	4,957	505
5 » » » ..	124	1			

Edellämainituissa huoneistoissa oli 2,885 kylpyhuonetta ja 190 suihkuhuonetta.

[1]) Nämä numerot poikkeavat jonkinverran Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa v:lta 1929 julkaissuista tiedoista johtuen eri laskumenetelmästä.

Muiden huoneistojen pinta-ala, 167,336 m², jakautui seuraaviin erilaatuisiin huoneistoihin:

	m².		m².
Puotihuoneistoja	12,360	Ruokala- ja kahvilahuoneistoja	3,017
Varastohuoneita	51,916	Saunoja	5,008
Tehdas- ja työhuoneita	26,102	Kouluja	4,633
Autotalleja	20,893	Sairaalahuoneistoja	20,372
Konttorihuoneistoja	11,384	Kirkkoja ja kokoushuoneita	7,135
Elokuvahuoneistoja	1,538	Lämmittämättömiä huoneita	2,978
		Yhteensä	167,336

Huoneluku vastarakennettua huoneistoa kohti vuosina 1922—28 ilmenee seuraavasta yhdistelmästä:

Vuosi.	Huoneistoja.	Huoneita.	Huoneita huoneistoa kohti.
1922	740	1,895	2.6
1923	738	2,541	3.4
1924	1,469	4,856	3.5
1925	2,089	6,356	3.0
1926	3,321	8,974	2.7
1927	4,628	11,250	2.4
1928	4,957	11,527	2.3

Ylläolevista numeroista näkyy, että huoneiden luku huoneistoa kohden on vuodesta 1924 lähtien säännöllisesti pienentynyt.

Vuoden varrella sovellutettiin tarkastuksia tehtäessä uusia menettelytapoja, mikä tuotti lisätyötä rakennustarkastuskonttorille. Etenkin työpiirustusten, rakennepiirustusten ja laskelmien tarkastustavan koventaminen lisäsi suuresti virkailijain työtä. Tämän toimenpiteen kautta voitettiin kuitenkin se, että konttorin arkistopiirustukset tarkasti osoittavat rakennustavan ja lopullisen pohjamuodon, mikä tulevaisuudessa muutostöitä tehtäessä on arvaamattomasta merkityksestä. Sen lisäksi pakoitti se arkkitehdin ja rakennusinsinöörin kiinteään yhteistyöhön, mikä rakenteiden suunnitteluun nähden oli suureksi eduksi. Sitäpaitsi voivat konttorin tarkastajat aina olla varmat siitä mitä piirustuksia rakennuspaikalla on seurattava.

Seuraava taulukko, jossa on tietoja rakennusyritysten lukumäärästä, joita varten rakennustarkastuskonttorissa oli tarkastettu piirustukset, valaisee selvästi konttorin työtaakkaa vuosina 1928, 1927 ja 1926.

	1928.		1927.		1926.	
	Tarkastettujen piirustusten lukumäärä.	Kuutiosisältö, m³.	Tarkastettujen piirustusten lukumäärä.	Kuutiosisältö, m³.	Tarkastettujen piirustusten lukumäärä.	Kuutiosisältö, m³.
Tammikuu	15	132,474	2	14,293	23	83,140
Helmikuu	19	138,070	12	175,455	15	144,195
Maaliskuu	31	314,041	15	171,906	9	138,422
Huhtikuu	24	355,019	21	224,187	22	251,350
Toukokuu	24	282,600	22	197,480	14	188,280
Kesäkuu	21	266,442	43	317,725	15	76,007
Heinäkuu	110	713,509	22	335,558	14	87,021
Elokuu	20	261,294	11	187,858	16	183,197
Syyskuu	14	199,474	14	159,015	18	147,907
Lokakuu	8	74,772	16	116,499	9	131,560
Marraskuu	14	25,115	19	197,414	23	75,990
Joulukuu	11	119,365	6	9,814	29	141,599
Yhteensä	311	2,882,175	203	2,107,204	207	1,648,668

Luvuista näkyy, että konttorin virkamiehet, varsinkin kesän aikaan, olivat ylenmäärin rasitettuja.

Tarkastettujen työ- ja rakennuspiirustusten lukumäärä vuosina 1928 ja 1927 ilmenee seuraavasta yhdistelmästä:

Vuosi.	Työpiirustuksia.	Rakennuspiirustuksia.	Rakennepiirustuksia.	Tarkastettuja välikattoja, m².
1928	811	1,112	3,772	671,857
1927	—	495	3,687	515,552

Vasta kertomusvuonna konttorin onnistui pakoittaa rakennuttajat jotakuinkin säännöllisesti jättämään työpiirustukset tarkastettavaksi. Rakennepiirustuksia sitä vastoin on jo ennenkin tarkastettu melkein yhtä paljon kuin kertomusvuonnakin.

Tämän lisäksi suoritettiin rakennustarkastuskonttorin kautta 132 rakennusten lopputarkastusta sekä monia välitarkastuksia ja maistraatintarkastuksia. Tähän on lisättävä arkkitehtitarkastajien aitatarkastukset ja kirjoihin merkitsemättä jätetyt vähemmän tärkeät tarkastukset rakennuspaikoilla.

Konttorin insinöörit toimittivat 141 rakennustarkastusta lukuunottamatta lukuisia perustus- ja välitarkastuksia, joita ei merkitä kirjoihin.

Yllämainitusta selviää, että rakenne- ja työpiirustusten tarkastukseen nähden on saatu aikaan suuri parannus, mikä tietysti on eduksi rakennustason kohottamiselle ja hyvälle rakentamiselle.

Rakennuspiirustusten tarkastamisessa noudatettiin vuoden kuluessa rakennuskorkeuteen nähden samoja periaatteita kuin edellisenäkin vuonna. Ullakkokerroksen sisustamista sisäänvedettyine ulkomuureineen vastustettiin samalla kuin puollettiin yhtä metriä korkeampaa julkisivua. Jos on ollut tarpeellista tehdä pienehköjä poikkeuksia rakennuskorkeusmääräyksiin, jotta saataisiin yhtenäinen listakorkeus viereisen talon kanssa on konttori rakennustaiteellisista syistä puoltanut sitä. Niillä alueilla, joissa kaupunki on myynyt tontteja ja joille julkisivukaavio on hyväksytty, on toiminta yhtenäisen ja rauhallisen katukuvan aikaansaamiseksi ollut verrattain yksinkertaista, mutta kaupungin vanhoissa osissa on julkisivumuovailuissa usein ollut erikoisen vaikeata pakottaa rakentajia seuraamaan rakennustarkastuskonttorin antamia ohjeita ja määräyksiä. Suuri osa arkkitehtikuntaa teki kuitenkin kaiken voitavansa auttaakseen konttoria sen pyrkiessä luomaan rauhallisen ja yhtenäisen katukuvan.

Mitä pohjasovitukseen tulee, konttori pyrki, kuten edellisenäkin vuonna luomaan yksinkertaisen ja konsentroidun pohjasovitelman. Tämä koski etenkin pienempiä huoneistoja, joissa jokainen neliömetri on suuriarvoinen, niissä otettiin huomioon käytännölliset ja taloudelliset näkökohdat pohjaratkaisua arvosteltaessa.

Yksityishuoneet keittoalkooveineen parantuivat monessa tapauksessa sikäli, että keittoalkoviin laitettiin ikkuna, mikä lisäsi mahdollisuutta käyttää huonetta asuintarkoitukseen. Yhä useammin varustettiin pienemmätkin huoneistot kylpyhuoneella tai suihkuhuoneella, mikä kehitys sosialiselta kannalta katsoen on sangen ilahduttavaa. Ulko-osissa kaupunkia oli hyvin tavallista, että talon asukkaita varten rakennettiin yhteinen saunalaitos. Vuoden varrella rakennettiin n. 5,000 m² uusia saunoja, mikä selvästi osoittaa terveydellisten olojen parantuneen.

Esimerkkinä rakennustoiminnan aikaansaannoksista vuoden varrella selostettakoon seuraavassa muutamia kertomusvuonna rakennettuja uudisrakennuksia:

Vuoden varrella rakennettu tontti n:o 15 Helsinginkadun varrella, korttelissa n:o 349, XII kaupunginosassa, rajoittui pohjoisessa Helsinginkujaan ja etelässä edellämainittuun katuun, joista kuja sijaitsee huomattavasti korkeammalla kuin katu. Tätä seikkaa käytettiin hyväksi siten että pihamaan alle rakennettiin suuri tilava elokuvateatteri etuhuoneineen ja kadun puolelle sijoitettiin myymälähuoneistoja sekä toiseen kerrokseen suurehko kahvila. Ylemmissä kerroksissa oli asuinhuoneistoja, kujanpuoleisessa rakennuksessa yksityishuoneita keittokomeroineen ja Helsinginkadun puolella korkeintaan kahden huoneen ja keittiön huoneistoja, joissa eteisen lisäksi tilava halli lisäsi asuinhuoneiden lukua. Pohjasovitus portaineen oli erittäin selväpiirteinen ja julkisivussa jonkinverran kuivine muotoineen oli onnistuneella tavalla korostettu elokuvasalin ja kahvilan sisäänkäytävää. Piirustukset olivat arkkitehtien S. Frosterusen ja O. Gripenbergin laatimat.

Tontille Pohjolankatu n:o 1, korttelissa n:o 821 Käpylässä rakennettiin nelikerroksinen rakennus myymälähuoneistoineen pohjakerroksessa ja asuinhuoneistoineen yläkerroksissa. Suurimmat huoneistot ovat 6 huoneen ja keittiön huoneistoja ja kaikissa huoneistoissa on kylpyhuone. Erikoista huomiota ansaitsevat yksityishuoneet makuu- ja valoisine keittokomeroineen, jotka hyvin tyydyttävät lapsettoman nuoren perheen asuntotarpeen. Julkisivut yksinkertaisine muotoineen ja suurine ikkunoineen sopeutuivat hyvin puutarhakaupunginosan tyyliin ja tontille vapaasti sijoitettu rakennus antoi tilaisuuden puuistutuksiin naapuritonttia vastaan. Rakennuksen piirustukset olivat arkkitehti A. Willbergin laatimat.

Anjalantien n:oon 1, korttelissa n:o 555 Vallilassa rakennettu talo oli samanmallinen, vaikka siellä ei ollut kylpyhuoneita. Erikoisen onnistunut oli suuri pihamaa leikkikenttineen, radiomastoineen ja istutuksineen. Julkisivujen rakennuslamellit oli maalattu siten, että ne vaikuttivat pihakuvan vilkastuttamiseen. Piirustukset olivat professori A. Lindgrenin laatimat.

Tässä yhteydessä lienee sopivaa esittää mallipiirustukset Toukolan aluetta varten, jossa rakennustoiminta on ollut erittäin vilkasta. Mallipiirustukset olivat tarkoitetut yksikerroksisia omakotirakennuksia varten, joiden kellarikerroksessa on pesutupa, sauna, työhuone tai autotalli, pohjakerroksessa 2 huonetta, keittiö ja eteinen ja ullakkokerroksessa huone ja keittiö. Molemmissa kerroksissa on W. C., jota vastoin ei rakennukseen ole sisustettu kylpyhuonetta. Lopputarkastuksessa todettiin kuitenkin, että toinen alakerroksen huoneista tavallisesti oli vuokrattu asukkaille, jotka käyttivät keittokojeenaan uunin eteen sijoitettuja irtonaisia Bolinder-helloja tai primuskeittiöitä. Näin ollen on omakotialueella käytetty yksityishuonetta perheasuntona vieläpä siten, että eteinen ja käymälä ovat perheille yhteisiä mitä tuskin on tarkoitettu. Rakennustyyppi tuntuu tämän johdosta liian suurelta ja kulunee vielä vuosia ennenkuin vähävaraiset perheet yleisesti käyttävät kahden huoneen ja keittiön asuntoja. Luonnollisempaa olisi sen tähden pyrkiä pienempään tyyppiin, jotta tulos sosialiselta kannalta olisi tyydyttävämpi.

Itäisissä ja koillisissa kaupunginosissa olivat vähävaraisten asunnot useimmiten ylläesitetyn mallisia. On pidettävä sangen valitettavana yksityishuoneiden suurta osuutta asuntotuotannossa, mikä asianhaara riippunee verrattain korkeista tonttihinnoista ja rakennuskustannuksista ja joka vasta vähitellen asuntokulttuurin kohotessa saadaan korjatuksi.

Länsi osissa kaupunkia Töölön alueella esiintyvät asuntotyypit ja rakennukset poikkeavat suuressa määrin edellä esitetyistä. Yksityishuoneita oli paljon vähemmän, mutta tässäkin osassa kaupunkia olivat pienet, huoneen ja keittiön tai kahden huoneen ja keittiön huoneistot hyvin lukuisia.

Tontille n:o 15 Mechelininkadun varrella, korttelissa n:o 429 XIII kaupunginosassa rakennettu rakennus muodostaa tonttilamellin suuressa yhtenäisesti rakennetussa Arkadian- ja Sammonkadun välisessä korttelissa. Koko rakennusryhmässä oli tiiliset julkisivut ja tiilikatot ja pohjakerroksen pilasterijärjestys ja yhtenäinen kattolista yhdistävät onnistuneella tavalla koko korttelin suureksi mahtavaksi kokonaisuudeksi. Yksitoikkoisuuden välttämiseksi olisi kuitenkin pintakäsittelyn avulla pitänyt korostaa tonttilamellin yksilöllisyyttä paljon jyrkemmin kuin mitä on tehty. Pohjaratkaisuun nähden on rakennus varsin onnistunut. Rakennuksessa, jossa on kaksi porrasta, on jokaisen porrastason kohdalla kaksi 2 huoneen ja keittiön huoneistoa ja kaksi yksityishuonetta. Suurempiin huoneistoihin sijoitettu, jonkinverran ahdas halli muodostaa kuitenkin asuinhuonelisäyksen ja puotihuoneistot asuinhuoneineen ovat tyypiltään onnistuneita asuntokaupunginosan pikkukauppoja varten. Piirustukset ovat arkkitehti T. A. Elon laatimat.

Tontille n:o 61 Runeberginkadun varrella, korttelissa n:o 473 XIV kaupunginosassa rakennettiin pohjasovitukseltaan selväpiirteinen ja käytännöllinen rakennus, jossa huoneistot oli käytännöllisesti järjestetty. Mutta huomio kiintyy etenkin taiteelliseen kulmaratkaisuun; rakennus kohoaa Runeberginkadulle päin, mikä onnistuneesti korostaa rakennuksen kulmaosaan sijoitettua pääosaa. Piirustukset ovat arkkitehtien O. Sahlbomin ja F. A. Virran laatimat.

Samoin oli tontille n:o 6 Etelä Hesperiankadun varrella, korttelissa n:o 447 XIII kaupunginosassa rakennettu talo erittäin onnistunut: pohjasovitus oli selvä ja kaksine sydänmuurineen konstruktiivisesti hyvä ja huoneistot olivat yksinkertaisia ja hyvin järjestettyjä. Tornikorotus kulmassa oli puolustettavissa. Arkkitehti A. Ekman oli laatinut piirustukset.

Vanhassa osassa kaupunkia olivat rakennustyypit jonkinverran eroavia siinä suhteessa, että suurempia huoneistoja oli enemmän.

Tontille n:o 21 Tehtaankadulla, korttelissa n:o 126, VII kaupunginosassa rakennettiin talo, jonka kulmaan sisustettiin suuria loistohuoneistoja, minkä tontin kolmiomainen muoto ja hyvä asema teki mahdolliseksi. Iso kulmahuone, tilava halli ja käytännöllisesti järjestetty huonerivi on hyvin onnellisesti ratkaistu. Pienemmätkin huoneistot olivat käytännöllisiä. Julkisivu oli onnistunut, yksinkertainen, korostettuine kulmaratkaisuineen. Piirustukset olivat arkkitehti T. A. Elon laatimat.

Tontille n:o 10 Vuorimiehenkadun varrella, korttelissa n:o 100 B, VII kaupunginosassa rakennettiin suurehkoja, kaikilla mukavuuksilla ja eri keittiöportailla varustettuja huoneistoja, joita m. m. juuri viimemainitusta syystä voidaan pitää esikuvana. Huoneiden sijoitus oli hyvä ja huoneet olivat tilavat. Rauhallinen julkisivu oli todistuksena siitä mitä yhtenäinen kattolista voi vaikuttaa. Julkisivuun sijoitetut ulkonemat korostivat onnistuneesti tonttilamellia korttelissa. Viereiset vanhat talot olisi rakennettava yhtä korkeiksi kuin uudet. Piirustukset olivat arkkitehti B. Liljeqvistin laatimat.

Korkeavuorenkadun tontille n:o 31, korttelissa n:o 105 VII kaupunginosassa rakennettu talo osoittaa miten rakennusjärjestys, sikäli kuin se koskee vanhempia kaupunginosia, pakoittaa epäsäännölliseen pohjaratkaisuun; valaistusolot on kuitenkin saatu siedettäviksi yhdistämällä kaksi tai useampia tontteja.

Jos rakennusrajoja käytettäisiin voitaisiin tosin saada myöskin säännöllinen T-muotoinen rakennusryhmä, jonka kautta pihojen muoto tulisi säännöllisemmäksi. Talossa oli tavallisia pieniä verrattain mukavasti järjestettyjä huoneistoja. Kadun jyrkkä nousu pitkin tonttia oli syynä siihen että julkisivuryhmä oli tehty porrasmaiseksi. Piirustukset olivat arkkitehti E. Toivosen laatimat.

Tontti n:o 5 Vuorimiehenkadun varrella, korttelissa n:o 100 A VII kaupunginosassa oli maastosuhteiden ja tontin pohjoisosan rajoitetun rakennuskorkeuden pakosta muodostettu rauhalliseksi kuutioksi suuren penkeröidyn pihan ympärille, pääsisäänkäytävä oli sijoitettu Vuorimiehenkadun puolelle. Verrattain lukuisat portaat tekivät pohjasovituksen konsentroiduksi ja suuret huoneistot halleineen oli onnistuneesti ratkaistu. Hallien liian kapeaa muotoa vastaan voisi kuitenkin tehdä muistutuksen. Julkisivun käsittely oli onnistunut ja korttelin läntinen osa oli mainitun talon rakentamisen kautta saanut rauhallisen, linnamaisen ratkaisun. Etupihaa rajoittava muuri eristi sen naapureista. Piirustukset olivat arkkitehtien S. Frosteruksen ja O. Gripenbergin laatimat.

Yllä esitetyistä esimerkeistä näkee selvästi rakennustoiminnan saavutukset vuoden kuluessa ja osoittavat ne, että on pyritty selvempään pohjasovitukseen ja rauhallisempaan julkisivukäsittelyyn yhtenäisen rauhallisen katukuvan eduksi.

Kertomusvuoden kuluessa valmistui kaupungissa sitä paitsi julkisia ja puolijulkisia rakennuksia, jotka herättävät huomiota.

Etenkin tontille n:o 21 b Yrjönkadun varrella, korttelissa n:o 64 IV kaupunginosassa rakennettu Uimahalli oli pohjaratkaisuunsa nähden mielenkiintoinen. Syystä, että tontilla oli ainoastaan n. 5 m:n pituinen julkisivu, oli aivan oikein korottaa se tornimaiseksi. Uima-altaat ja saunat olivat ilman ikkunoita ja päivänvaloa, ja on tämä järjestelytapa lämmönsäästöön nähden taloudellinen, ilman terveydellisiä epäkohtia. Muutkin huoneistot olivat onnistuneita. Erittäin tunnollisesti tehdyt sisustukset ja käytännöllinen pintakäsittely asettaa rakennuksen huomattavalle sijalle julkisten rakennusten joukossa. Piirustukset olivat arkkitehti V. Vähäkallion laatimat.

Toisena esimerkkinä mainittakoon vuoden kuluessa valmistunut taidehalli, joka on rakennettu tontille n:o 3 Nervanderinkadun varrella, korttelissa n:o 401 XIII kaupunginosassa. Pohjakerrokseen oli sijoitettu suuri eteishalli, kanslia, talonmiehen asunto ja klubihuoneistoja keittiöineen ja yläkerrokseen suuret näyttelysalit. Pohjasovitus hyvin järjestettyine kiertokulkuineen, ja erinomaisesti valaistuine saleineen oli hyvin onnistunut ja yksinkertainen julkisivukäsittely oli miellyttävä, mutta olisi ehkä vaatinut parempaa rakennusainetta ja pintakäsittelyä. Piirustukset olivat arkkitehtien H. Ekelundin ja J. Eklundin laatimat.

Viimeisenä mainittakoon tontille n:o 5 Apollonkadun varrella, korttelissa n:o 448 XIII kaupunginosassa rakennettu metodisti-episkopalisen seurakunnan kirkko- ja asuinrakennus. Kirkko ja torni on rakennettu tontin kulmaan, korkealle kukkulalle ja liitetty asunto-osaan hyvin onnistuneesti. Muutenkin on pohjaratkaisua pidettävä onnistuneena. Asunnot, koulusalit, sairaala-osasto ja kokoushuoneet oli sopivalla tavalla sijoitettu niille varattuihin rakennuksen osiin. Julkisivukäsittely oli yksinkertainen ja kirkko-osan muovailu kauniine, siroine tornimuotoineen erittäin kaunis, jonka lisäksi kirkko-osan liittäminen viereiseen asuinrakennukseen Vänrikki Stoolinkadun puolella oli taitavasti tehty. Koko rakennusryhmä oli rakennustaiteellisesti onnistunut lisäys katukuvaan. Piirustukset olivat arkkitehti A. Willbergin laatimat.

Kuten edelläesitetystä selviää, on rakennustoiminnassa huomattavissa kehitys parempaan päin etenkin pohjasovitukseen ja julkisivukäsittelyyn nähden, mutta pihamaiden järjestely ja etenkin suurien yhteisten pihamaiden istutukset Töölön kaupunginosassa on kokonaan laiminlyöty.

Kun rakennusjärjestyksessä ei ole selviä määräyksiä pihamaiden istutusten suhteen, ehdotti rakennustarkastuskonttori muutamia vuosia sitten, että asia järjestettäisiin tontin kauppakirjaan ja tonttikarttaan otetuilla erikoismääräyksillä. Rahatoimikamari ei kuitenkaan ratkaissut asiaa vuoden kuluessa.

Asia olisi kuitenkin helposti järjestettävissä, jos tontteja myytäessä kauppakirjaan otettaisiin erikoismääräys, ja jos sen noudattamisen valvonta uskottaisiin puutarhalautakunnalle. Teknillisessäkään suhteessa ei asia tuottaisi vaikeuksia, vaikka pihamaan alla oleva tilakin käytettäisiin rakennustarkoituksiin.

Tukholmasta hankittiin seuraavat tiedot erilaatuisia istutuksia varten tarvittavan ruokamultakerroksen paksuudesta: puita varten 2.50 m, jos multakerroksessa on 1.10 m:n säde, suurempia pensaita varten 1.00 m, säteen ollessa 0.70 m, pienempiä pensaita varten 0.80 m, jos säde on 0.50 m, aurinkoisia ruohokenttiä varten 0.40 m, sekä varjossa olevia ruohokenttiä varten 0.30 m.

Nämä tiedot osoittavat, että istutusten järjestely vaatii verrattain pieniä lisäkustannuksia kunhan asian oikeudellinen puoli saadaan järjestetyksi.

Samalla vaatisi kysymys rikkalaatikkojen sijoituksesta ratkaisunsa ja ainoa tapa, joka voidaan hyväksyä on että ne sijoitetaan erikoisesti niitä varten rakennettuihin pieniin rakennuksiin.

Pihamaiden järjestelyllä ja istuttamisella on merkityksensä ei ainoastaan lisäämällä yksityisissä kortteleissa asuvien viihtyisyyttä, vaan muodostavat ne huomattavan lisän yleisiin puistoihin ja istutuksiin ja antavat tiheästi rakennetuille kaupunginosille väriä ja vaihtelua asukkaiden iloksi.

Yllämainittu selostus osoittaa rakennustarkastuskonttorin monipuolista työtä ja pyrkimystä aikaansaada rauhallinen katukuva ja taloudellisesti ratkaistu pohjamuoto rakentajille eduksi ja asukkaille viihdytykseksi.

XI. Julkisivupiirustusten tarkastustoimikunta.

Julkisivupiirustusten tarkastustoimikunnan toiminnastaan vuonna 1928 antama kertomus sisälsi seuraavaa:

Toimikuntaan kuuluivat kertomusvuonna itseoikeutetut jäsenet rakennustarkastaja H. Andersin, joka toimi samalla puheenjohtajana, kaupunginasemakaava-arkkitehti B. Brunila ja kaupunginarkkitehti G. Taucher sekä kaupunginvaltuuston vuodeksi valitsemat jäsenet professori O. Tarjanne, toimien samalla varapuheenjohtajana, ja työnvälitysneuvoja T. Uski. Sihteerinä toimi rahatoimikamarin notaari G. Brotherus. Toimikunta kokoontui vuoden varrella 26 kertaa. Toimikunnan pöytäkirjain pykäläluku oli 493 ja lähetettyjen kirjelmäin luku 20. Menojensa peittämiseksi oli toimikunnalla käytettävänään 19,800 markan suuruinen määräraha, johon tuli lisää vuodelta 1927 siirretty 8,876: 50 markan suuruinen määräraha. Todelliset menot nousivat 8,724: 60 markkaan.

Toimikunnan toiminta jatkui vuonna 1928 samoja suuntaviivoja noudattaen kuin edellisenä vuonna. Vuoden kuluessa toimikunta tarkasti julkisivupiirustukset 147 kivestä rakennettavaa uudisrakennusta varten, joko yksityisille taikka kaupungin vuokratonteille. Tällöin hyväksyttiin suuri määrä piirustuksia lopullisesti vasta sen jälkeen kun niihin oli tehty toimikunnan vaatimat erinäiset muutokset. Tämän lisäksi toimikunta tarkasti 55 julkisivupiirustusta Toukolan, Käpylän ja Kumpulan omakotitonteille rakennettavia puurakennuksia varten kuin myöskin joukon piirustuksia rakennus- ja julkisivumuutoksia, lisärakennuksia, bensiiniasemia, vajoja, reklaamilyhtyjä, -kilpiä y. m. varten.

Yleiset julkisivukaaviot toimikunta vahvisti seuraaville kortteleille ja yksityisille tonteille: XI kaupunginosan kortteleille n:oille 326 ja 340, XIV kaupunginosan kortteleille n:oille 470 ja 475 sekä II kaupunginosan korttelin n:o 38 a tonteille n:oille 2 a, 7, 8 ja 9 sekä korttelin n:o 41 tontille n:olle 2, XI kaupunginosan korttelin n:o 337 tontille n:o 19, XII kaupunginosan korttelin n:o 375 tontille n:o 18 ja XIV kaupunginosan korttelin n:o 499 tontille n:o 3.

Toimikunnan kertomusvuoden talousarvioon oli tarverahoja merkitty 10,000 markkaa uudisrakennuksien julkisivujen yhtenäistyttämiseksi ja niiden taiteellisen tason korottamiseksi, järjestämällä pienempiä kilpailuja julkisivukaavioiden ehdotuksien teettämistä varten. Tämän lisäksi rahatoimikamari vuoden 1927 lopussa myöntyi toimikunnan anomukseen saada vuoteen 1928 siirtää 1927 vuoden tarverahojen säästön 8,876: 50 markkaa. Toimikunnan tarkoituksena oli järjestää kilpailu niiden rakennusten julkisivukaavioita

varten, joita tullaan rakentamaan Helsinginkadun varrella länsi puolella Kristiinankatua oleville tonteille. Jo edellisenä vuonna oli toimikunta julistanut tällaisen kilpailun, mutta valitettavasti ilman tulosta. Vaikkakin toimikunnalla edelläkerrotun määrärahan siirron kautta oli käytettävänään verrattain runsaasti määrärahoja, katsoi toimikunta kuitenkin ajankohdan toistaiseksi epäsuotuisaksi tällaisen kilpailun järjestämiseen, koska kaupunkimme arkkitehdit erittäin vilkkaan rakennustoiminnan johdosta olivat siksi sidottuja pelkkiin rakennustehtäviin, että he eivät todennäköisesti voineet uhrata aikaansa sellaisiin kilpailuihin.

XII. Majoituslautakunta.

Majoituslautakunnan vuodelta 1928 antama kertomus oli seuraavansisältöinen:

Majoituslautakuntaan kuului vuonna 1928 everstiluutnantti I. Lydman puheenjohtajana, vanhempi raatimies G. Leopold varapuheenjohtajana ja muurari K. Järvinen sekä varajäsenet asioitsija K. Aaltonen ja everstiluutnantti V. Holopainen. Pöytäkirjan lautakunnan kokouksissa laati laamanni E. Lindroos.

Vuoden kuluessa ei lautakunta välittänyt ainoatakaan sotilasmajoitusta.

Lautakuntaan tulleiden ilmoitusten mukaan valtio korvasi kaupungille lautakunnan puheenjohtajan ja jäsenten palkkaamisesta, tarverahoista y. m. vuoden 1927 jälkimmäiseltä vuosipuoliskolta koituneet menot 4,720 markalla ja vuoden 1928 edelliseltä vuosipuoliskolta koituneet menot 4,430 markalla.

Lautakunnan hoidossa edelleen olevasta irtaimistosta säilytettiin osa lautakunnan Sofiankadun 1:ssä sijaitsevassa virkahuoneistossa ja osa eräässä ullakkokomerossa Pohj. Makasiinikadun 2:ssa. Muu irtaimisto, joka aikaisemmin on ollut lautakunnan hoidettavana, siirrettiin kesäkuun 16 p:nä 1920 kaupungin varastopihaan.

Vuonna 1928 saapui lautakunnalle kaupunginvaltuustolta 1, rahatoimikamarilta 10 ja rahatoimikonttorilta 4 eli yhteensä 15 kirjelmää ja lähetettä. Lähetettyjen kirjeiden luku oli 38.

Majoituslautakunnan kaupungille aiheuttamat menot nousivat 9,230: 70 markkaan.

Ehdotus lautakunnan meno- ja tuloarvioksi vuodeksi 1929 perusteluineen lähetettiin rahatoimikamarille toukokuun 31 p:nä.

XIII. Holhouslautakunta.

Holhouslautakunnan kertomus vuodelta 1928 oli seuraava:

Holhouslautakuntaan kuuluivat vuonna 1928 esittelijäneuvos K.T. Modeen, jonka raastuvanoikeus määräsi lautakunnan puheenjohtajaksi nelivuotiskaudeksi 1928—31, sekä hallintoneuvos P. A. Rikberg, varatuomari N. A. Lahtinen ja esittelijäneuvos I. V. Groundstroem jäseninä. Lautakunnan sihteerinä toimi oikeusneuvosmies K. A. Kaira.

Lautakunta kokoontui, kuten edellisinäkin vuosina, jokaisena perjantaina tahi, jos silloin oli pyhäpäivä, seuraavana arkipäivänä, paitsi kesä-, heinä- ja elokuussa, jolloin kokouksia oli ainoastaan kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena perjantaina. Näin ollen nousi kokouksien lukumäärä 44:ään.

Vuoden kuluessa käsitteli lautakunta 608 asiaa; lautakunnan vuoden aikana tarkastamien holhoustilien luku oli 532. Sen ohessa antoi lautakunta pyynnöstä holhoojille ja kasvattajille suullisia neuvoja ja tietoja holhunalaisten asioitten hoidossa.

Lautakunnan holhouskirjan kappaleeseen oli vuoden 1928 alussa merkittynä yhteensä 784 holhoustointa, joista 415 perustui määräykseen ja 369 oli lainmääräämiä holhoustoimia, sekä 150 uskotunmiehen tointa. Vuoden kuluessa merkittiin holhouskirjaan yhteensä 132 uusia holhous- ja uskotunmiehen toimia, ja poistettiin sieltä 116. Sen johdosta oli lautakunnan kappaleeseen vuoden 1928 lopussa merkittynä yhteensä 950 holhous- ja uskotunmiehen tointa, jakautuen 810 holhoustoimeen, joista 442 oli määräykseen perustuvia holhoustoimia ja 368 lainmääräämiä holhoustoimia, sekä 140 uskotunmiehen tointa.

Holhouslautakunnan toimivallassa tapahtui 1928 vuoden alusta sellainen muutos, että ne tehtävät, jotka avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista heinäkuun 27 p:nä 1922 annetun lain mukaan sanottuihin lapsiin nähden aikaisemmin olivat kuuluneet holhouslautakunnalle, joulukuun 9 p:nä 1927 tapahtuneen lainmuutoksen kautta suurimmaksi osaksi siirrettiin lastensuojelulautakunnalle, ja jätettiin holhouslautakunnalle ainoastaan velvollisuus valvoa lasten omaisuuden hoitoa.

XIV. Oikeusaputoimisto.

Oikeusavustajan kertomus Helsingin kaupungin vähävaraisten oikeusaputoimiston toiminnasta vuonna 1928 [1]) oli seuraava:

Joulukuun 7 p:nä 1927 pidetyssä kaupunginvaltuuston kokouksessa valittiin oikeusaputoimiston johtokunnan jäseniksi vuodeksi 1928 vanhempi oikeusneuvosmies G. Leopold, hallintoneuvos O. Möller, varatuomari S. Ilmanen, hovioikeudenauskultantti A. Salo ja ent. kansakoulunopettaja J. E. Janatuinen. Näistä valitsi sittemmin johtokunta puheenjohtajakseen hallintoneuvos Möllerin ja varapuheenjohtajakseen oikeusneuvosmies Leopoldin.

Oikeusaputoimiston johtokunnalla oli vuoden 1928 varrella kaikkiaan kolme kokousta, joissa käsiteltiin vain juoksevia asioita.

Oikeusavustajan virkaa hoiti vuoden aikana varatuomari N. Lindegrén ja apulaisoikeusavustajan tointa taasen varatuomari S. Ervasti. Kesälomasijaisena toimi varatuomari V. Malin.

Oikeusaputoimiston menosääntö, joka vuonna 1927 oli 87,064 markkaa, oli kyseessäolevana vuonna 114,122 markkaa. Nousu johtuu siitä, että palkkausta koskeva erä on kohonnut.

Oikeusaputoimisto sai vuoden varrella entiseen tapaan toimeksiantoja Tukholman kaupungin oikeusaputoimistolta (Stockholms stads rättshjälpsanstalt), jonka välitystä toimisto puolestaan on kahdessa asiassa käyttänyt. Myös Oslon vastaava toimisto on vuoden kuluessa kerran kääntynyt toimiston puoleen. Sitä paitsi on oltu molemminpuoleisessa yhteydessä erinäisten maassa toimivien köyhäinasianajajain kanssa.

Muuten jatkui oikeusaputoimiston toiminta vuoden kuluessa entiseen tapaan. Toimistossa käyneiden luku lisääntyi edelliseen vuoteen verraten jonkin verran, mutta asioiden laatuun nähden ei tapahtunut mitään huomattavampia muutoksia. Alempana olevat numerotiedot osoittavat lähemmin toimiston toimintaa.

Käyntien luku oli vuoden aikana 6,958 niitten luvun ollessa vuonna 1927 6,823, vuonna 1926 6,264, vuonna 1925 5,900 ja vuonna 1924 5,063.

Eri kuukausien osalle jakautuivat käynnit seuraavasti:

Tammikuu (25 päivää)	578	Elokuu (27 päivää)	586
Helmikuu (25 ½ »)	568	Syyskuu (26 »)	603
Maaliskuu (27 »)	623	Lokakuu (27 »)	652
Huhtikuu (23 »)	535	Marraskuu (26 »)	658
Toukokuu (25 »)	511	Joulukuu (23 »)	555
Kesäkuu (26 »)	498	Yhteensä (306 päivää)	6,958
Heinäkuu (26 »)	591		

[2]) Eräitä kertomusta seuranneita taulukkotietoja ei ole tähän merkitty.

Kuten ylläolevasta taulukosta ilmenee, oli oikeusaputoimisto vuoden kuluessa avoinna 306 päivää. Käyntien luku päivää kohti oli siis keskimäärin 22.7, niiden ollessa 22.5 v. 1927 ja 20.7 v. 1926.

Suurin päivittäinen käyntien luku oli 63, vähin 3.

Alempana olevat tilastotiedot osoittavat asioitten luvun ja asiakkaitten säädyn, sukupuolen, ammatin y. m.; tällöin on otettu huomioon ainoastaan ne asiat, joissa toimisto on ryhtynyt oikeudenkäyntiin tai kirjallisiin tehtäviin tai pidempiin suullisiin neuvotteluihin.

Tällaisten asiain kokonaismäärä oli 926, joista 908 oli kertomusvuonna tulleita ja 18 edelliseltä vuodelta ratkaisematta olevia. Kirjallisia toimituksia oli 831, niistä hakukirjoja 405.

Säätynsä ja ammattinsa sekä sukupuolensa mukaan ryhmittyivät kävijät seuraavasti:

	Mp.	Np.	Yht.
Naimisissa olevia naisia ja leskiä	—	332	332
Palvelijattaria	—	152	152
Työläisiä	120	45	165
Ompelijattaria	—	34	34
Kauppa-apulaisia	—	33	33
Keittäjättäriä	—	24	24
Partureita	2	13	15
Tarjoilijattaria	—	14	14
Maalareita	11	—	11
Konttoriapulaisia	2	8	10
Autonkuljettajia	10	—	10
Puusepppiä	8	—	8
Pesijättäriä	—	8	8
Siivoojattaria	—	7	7
Neitejä	—	6	6
Monttöörejä	4	—	4
Talonmiehiä	4	—	4
Juoksutyttöjä	—	4	4
Ajureita	4	—	4
Yövahteja	4	—	4
Kauppiaita	—	3	3
Kampaajia	—	3	3
Modisteja	—	3	3
Valokuvaajia	—	3	3
Juoksupoikia	2	—	2
Asemamiehiä	2	—	2
Räätäleitä	2	—	2
Koneenkäyttäjiä	2	—	2
Poliiseja	2	—	2
Silittäjä	—	1	1
Vahtimestari	1	—	1
Mittarinlukija	1	—	1
Sairaanhoitajatar	—	1	1
Kätilö	—	1	1
Latoja	1	—	1
Ent. lentäjä	1	—	1
Pianisti	—	1	1
Leipuri	1	—	1
Filosofianmaisteri	1	—	1
Puutarhuri	1	—	1
Kersantti	1	—	1
Vääpeli	1	—	1
Ylim. postiljooni	1	—	1
Eläintenhoitaja	1	—	1
Palosotilas	1	—	1
Kuvanveistäjä	1	—	1
Yhteensä	192	696	888

Vuoden varrella käsiteltyjen juttujen ja asiain ryhmittyminen laatunsa mukaan käy selville seuraavasta, vahvistetun kaavakkeen mukaan laaditusta yhdistelmästä:

Velvoiteoikeuteen kuuluvia asioita:	
Vuokrasaatavia	18
Työ- ja palkkariitoja	328
Muita saamisoikeuksia	71
Esineoikeuteen kuuluvia asioita	8
Perheoikeuteen kuuluvia asioita:	
Avioliittoriitoja	15
Avioeroja	77
Kihlauksen purkautumisia	2
Pesäeroja	10
Perheen elatus	63
Aviottomain lasten elatus	6
Perintöoikeuteen kuuluvia asioita	31
Testamenttioikeuteen kuuluvia asioita	2
Yleisiä veroja koskevia asioita	58
Holhousasioita	1
Vähäpätöisiä rikosasioita	18
Sotilasavustuksia	52
Tapaturma-asioita	8
Toimeksiantoja	22
Erinäisiä tiedusteluja, hakemuksia, valituksia y. m.	136
Yhteensä	926

Vireille pannuista jutuista ja asioista tuli, mikäli oikeusaputoimiston toimenpiteestä riippui, vuoden varrella lopullisesti ratkaistuiksi ja kirjoista poistetuiksi 903, kuten alempana olevista luvuista näkyy:

Sopimalla ratkaistu	347	Annettu eri viranomaisille	319
Oikeudenkäynnillä ratkaistu	92	Juttuja, joissa toimisto otti haasteen, mutta ei ajanut loppuun	44
Erin. syistä jätetty sillensä	101	Yhteensä	903

Edellämainitut, eri viranomaisille annetut 319 asiaa jakautuivat eri virastojen ja viranomaisten kesken seuraavasti:

Valtioneuvosto	37	Valtion tapaturmalautakunta	1
Valtiovarainministeriö	13	Helsingin kaupungin maistraatti	3
Oikeuskansleri	1	» kaupunginvaltuusto	1
Vakuutusneuvosto	4	» kaupungin raastuvanoikeus	1
Korkein oikeus	75	» » rahatoimikamari	6
» hallinto-oikeus	24	» » köyhäinhoitolautakunta	1
Turun hovioikeus	4	Tutkijalautakunta Helsingissä	14
Uudenmaan läänin maaherra	92	Metsähallitus	1
Mikkelin läänin maaherra	1	Uudenmaan läänin kutsuntatoimisto	5
Hämeen läänin maaherra	1	Siviiliviraston leski- ja orpokassa	1
Porvoon tuomiokapituli	9	Rautatiehallitus	3
Tampereen tuomiokapituli	20	Yhteensä	319
Turun »	1		

Se seikka, että 101 asiaa jätettiin sillensä, johtui, samoinkuin edellisinä vuosina, siitä, etteivät oikeudenetsijät, sen jälkeen kuin oikeusaputoimisto oli ryhtynyt ensimmäiseen toimenpiteeseen eikä sopimusta voitu saada aikaan, enää palanneet, mutta myöskin siitä, ettei ollut toiveita juttujen voittamisesta oikeudenkäynnillä, sekä lopuksi siitä, että hakijat eivät joko tahtoneet tai voineet esittää asian edelleen ajamiseen tarvittavaa varattomuudentodistusta.

Syynä siihen, että toimisto ei ajanut 44 yllämainittua juttua, joissa haaste jo oli otettu, oli osittain, että haaste oli otettu Helsingin ulkopuolella sijaitseviin oikeuksiin, joissa toimiston virkamiehet toimiston voimassa olevan johtosäännön mukaan eivät ole velvolliset oikeudenetsijöitä avustamaan, osittain, etteivät hakijat ilmoittaneet toimistolle, milloin jutut tulisivat esille täkäläisessä raastuvanoikeudessa.

Vuoden kuluessa pantiin alulle 127 oikeusjuttua, joista 92 lopullisesti ratkaistiin; näistä viimeksimainituista voitettiin 87 ja hävittiin 5.

Kaupungin raastuvanoikeudessa esiinnyttiin kaikkiaan 176 kertaa 117 päivänä. Kun työpäivien luku nousi 306:een, esiinnyttiin niinmuodoin raastuvanoikeudessa suunnilleen joka toinen päivä.

XV. Sosialilautakunta.

Sosialilautakunnan kertomus vuodelta 1928 oli seuraava:

Lautakunnan kokoonpano, jaostot, virkailijat y. m. Sosialilautakuntaan kuuluivat kunnallisneuvos V. J. von Wright puheenjohtajana, toimittaja M. Paasivuori varapuheenjohtajana sekä kunnallisen keskustoimiston johtaja Y. Harvia, arkkitehti S. Lagerborg-Stenius, lehtori K. H. Laine, taloudenhoitaja H. Moisio ja arkkitehti M. Välikangas jäseninä.

Kunnallisten työväenasuntojen hallintojaoston puheenjohtajana toimi herra von Wright, jäseninä rouva Lagerborg-Stenius ja herra Paasivuori sekä varajäseninä rouva Laine ja herra Moisio.

Tontinvuokrajaoston puheenjohtajana oli herra Harvia, jäseninä herrat Moisio ja Välikangas sekä varajäseninä rouva Lagerborg-Stenius ja herra Paasivuori.

Yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston hallintojaostoon kuuluivat herra Paasivuori puheenjohtajana, herrat von Wright ja Välikangas jäseninä sekä herrat Harvia ja Moisio varajäseninä.

Kotitalous- ja siirtolapuutarhajohtokunnan puheenjohtajana oli rouva Laine, jäseninä rouva H. Gebhard, herra Y. Harvia, tarkastaja M. Sillanpää ja professori C. Tigerstedt.

Lautakunnan ja jaostojen sihteerinä toimi arkkitehti E. A. Eriksson ja apulaissihteerinä maisteri A. G. Waronen, joka samalla toimi kotitalous- ja siirtolapuutarhajohtokunnan sihteerinä. Kanslistin tointa hoiti neiti H. M. Helkeniemi. Vahtimestarina toimi nuorukainen V. K. Sippola.

Kunnallisten työväenasuntojen isännöitsijänä oli herra G. V. Karhumaa ja emännöitsijänä rouva L. K. Lehtonen. Omakotialueiden rakennustoimintaa valvoi arkkitehti U. A. Moberg. Siirtolapuutarhaneuvojana toimi neiti E. Koch, talousneuvojana neiti K. E. Olsoni ja käsityönneuvojana neiti I. Grotenfelt. Kumtähden siirtolapuutarhan puutarhurina toimi herra A. M. Hellman.

Vuoden kuluessa kokoontui lautakunta ja sen jaostot yhteensä 62 kertaa, nimittäin sosialilautakunta 9, tontinvuokrajaosto 25, yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston hallintojaosto 8, kunnallisten työväenasuntojen hallintojaosto 6 sekä kotitalous- ja siirtolapuutarhajohtokunta 14 kertaa. Niissä pidettyjen pöytäkirjain pykäläin lukumäärä nousi yhteensä 514:een, nimittäin 77, 258, 73, 33 ja 73.

Lähetettyjen kirjelmäin luku oli 418, ollen näiden luku vuonna 1927 348 ja vuonna 1926 278.

Asuntokysymyksiä. Sosialilautakunnan työ kohdistui yhä edelleenkin kunnan asuntopolitiikkaan ja varsinkin rakennustoimintaan kaupungin vuokratonttialueilla Vallilassa, Käpylässä, Toukolassa, Kumpulassa ja Hermannissakin, jossa kertomusvuonna aloitettiin uuden kivitalon rakentaminen.

Rakennustoiminta oli vuoden aikana vilkkaampaa kuin aikaisemmin ja oli valmistuneiden asuinhuoneistojen ja huoneitten lukumäärä huomattavasti suurempi kuin aikaisempina vuosina. Vuonna 1926 valmistui kaupun-

gissa yhteensä 3,321 asuinhuoneistoa, joissa oli 8,974 huonetta. Vuonna 1927 olivat vastaavat luvut 4,628 ja 11,250 sekä vuonna 1928 4,957 ja 11,527. Asuntotuotanto oli siis niin suuri, että asuntopulaa ei todennäköisesti tarvitse pelätä kaupungissa lähiaikoina, ja päättäen sanomalehdistössä vuokrattavaksi tarjottujen asuntojen lukumäärästä, pitäisi kaupungissa olla huomattava asuntoreservi. Tilanne ei kuitenkaan ole joka suhteessa niin valoisa kuin mitä tästä mahdollisesti voidaan päätellä, sillä rakennuskustannusten kalleuden takia on vielä olemassa suuria väestöryhmiä, jotka eivät ole säännöllistä tietä voineet hankkia itselleen asuntoja. Syitä tähän tilanteeseen ei voitane täysin selvittää tässä kertomuksessa, mutta edellä mainittujen rakennuskustannusten kalleuden lisäksi vaikuttanevat siihen pääoman puute ja siitä johtuva korkea korkokanta sekä vaikeus hankkia yhdellä kertaa osakehuoneistoon tarvittavia varoja.

Kaupunki oli edelleenkin ollut tilaisuudessa harjoittamansa asuntopoliittisen toiminnan kautta huolehtimaan suhteellisen halpojen pienasuntojen tarpeen tyydyttämisestä. Helsingin kaupungin rakennusosakeyhtiö n:o 3 nimisen yhtiön Vallilan korttelin n:o 555 tontille n:o 1 rakennuttama asuinrakennus valmistui vuoden kuluessa, joten asukkaat pääsivät muuttamaan siihen kevään kuluessa. Yhtiön johtokunta teki sittemmin esityksen rakennusyrityksen jatkamisesta. Kysymyksessä olevasta korttelista oli nimittäin Kone- ja siltarakennusosakeyhtiölle vuokrattu tontti n:o 16 vielä rakentamatta ja yhtiö oli ilmoittanut olevansa halukas luopumaan vuokraoikeudestaan. Suunnitellun uudisrakennuksen kuutiosisällys tulisi olemaan 17,200 m³, sen hyödyllinen pinta-ala 3,043 m² ja sen kustannukset oli laskettu 6,400,000 markaksi. Yritys rahoitettaisiin seuraavasti: pääomaa kaupungilta 1,114,800 markkaa ja sisäänkirjoitusmaksuina vuokralaisilta 235,200 markkaa sekä lainoja kiinnitystä vastaan seuraavassa järjestyksessä: laina Helsingin työväen säästöpankilta 3,520,000 markkaa ja kaupungilta 1,530,000 markkaa. Alkujaan oli tarkoitus varata uudisrakennuksesta pari huoneistoa kaupungin omia tarkoituksia varten ja sittemmin teki lautakunta esityksen, että toinen, 147 m²:n suuruinen huoneisto, varattaisiin kunnallisten työväenasuntojen lastenseimeä varten, ja toinen 300 m² suuruinen luovutettaisiin lastentarhain johtokunnalle lastentarhahuoneistoa varten. Edelliseen tarvittavat rakennus- ja muutostyöt aiheuttivat 58,400, jälkimmäinen taas 182,300 markan lisäkustannuksen.

Joulukuussa teki lautakunta vielä aloitteen uuden puolikunnallisen rakennusyrityksen aikaansaamiseksi, antaen Helsingin kaupungin rakennusosakeyhtiö n:o 3:n johtokunnalle tehtäväksi laatia tarpeelliset suunnitelmat ja laskelmat.

Yksityinen rakennustoiminta lautakunnan hallinnan alaisilla alueilla oli sekin hyvin vilkasta kuten seuraavasta, mainituilla alueilla vuonna 1928 valmistuneita huoneistoja ja huoneita koskevasta taulukosta ilmenee:

	Huoneistoja.	Huoneita.
Vallila	384	596
Käpylä	65	128
Toukola	1	6
Kumpula	54	128
Yhteensä	504	858

Vallilaan rakennettiin vuoden varrella 1 kivitalo; samoin rakennettiin Käpylään 1 kivitalo. Käpylässä rakennettiin omakotirakennuksia melkein yksinomaan Taivaskallion alueelle, koska muissa osissa puutarhakaupunkia

ei enää ollut saatavissa varsinaisia omakotitontteja; samoin olivat kaikki Toukolan alueen omakotitontit jo käytännössä. Kumpulan alueella, oli omakotitontteja vielä saatavissa, ja oli niiden kysyntä sangen vilkasta. Kumpulan alueen pohjoisosassa saatettiin kertomusvuoden kuluessa kuntoon korttelit n:ot 923—929 ja alueen vuokraamattomien tonttien vuokraehdot järjestettiin uudelleen lautakunnan esityksen mukaisesti.

Kysymyksessä olevien alueitten henkikirjoitettu väestö lisääntyi vuonna 1927 1,332 henkilöllä ja oli tammikuun 1 p:nä 1928 kaikkiaan 19,203 henkilöä, kuten alla olevasta yhdistelmästä ilmenee:

Vuosi.	Vallila.	Käpylä.	Toukola.	Kumpula.	Yhteensä.
1927	11,632	3,993	2,054	192	17,871
1928	12,539	4,086	2,066	512	19,203

Läheisen Hermannin alueen asukasluku oli vuonna 1928 2,818 henkilöä ja Käpylän vieressä olevassa kunnalliskodissa asui 1,202 henkilöä, joten kaikilla mainituilla alueilla asuvien henkilöiden lukumäärä nousi 23,223:een.

Yleishyödyllisille yrityksille myönnetyt avustukset. Kaupunginvaltuuston yleishyödyllisten yritysten ja laitosten avustusmäärärahan jakamiskysymystä valmistelemaan asettaman valiokunnan pyydettyä lausuntoa siitä, minkä yritysten ja laitosten y. m. olisi saatava avustusta tätä tarkoitusta varten varatusta määrärahasta, sosialilautakunta päätti puoltaa seuraaville yhdistyksille annettavaksi alempana mainitut avustuserät: Helsingin kotitaloustyöntekijäin yhdistykselle 20,000 markkaa, Suomen vankeusyhdistykselle 4,000 markkaa, Helsingin työväenyhdistykselle 5,000 markkaa, Suomen merimieslähetysseuralle 20,000 markkaa, Helsingin kasvatusopilliselle talouskoululle 18,000 markkaa, Helsingin sosialidemokraattiselle naisyhdistykselle 7,000 markkaa, Teollisuusseutujen evankelioimisseuralle 3,000 markkaa, Valkonauha-yhdistykselle 10,000 markkaa, Helsingin ruotsalaiselle Martha-yhdistykselle 5,000 markkaa, Helsingin suomalaiselle Martta-yhdistykselle 5,000 markkaa, Heikkokuuloisten suojaamisyhdistykselle 2,000 markkaa ja Helsingin kuuromykkäyhdistykselle 1,000 markkaa.

Valtuusto hyväksyikin lautakunnan ehdotukset, paitsi mikäli koski Helsingin sosialidemokraattista naisyhdistystä, jonka määräraha korotettiin 2,000 markalla 9,000 markkaan.

Yllämainituista yrityksistä käytti kaksi, nimittäin Helsingin taloustyöntekijäin yhdistys ja Helsingin sosialidemokraattinen naisyhdistys saamansa avustukset ylläpitääkseen vapaapaikkoja varattomia henkilöitä varten lepokodeissaan. Edellisen yhdistyksen lepokoti on Siuntiossa, ja sen hoidokkien lukumäärä oli vuoden varrella 341, niistä 12 vapaapaikalla. Yhdistyksellä oli myöskin Helsingissä koti taloustyöntekijöitä varten, jossa vuoden kuluessa asui kaikkiaan 879 henkilöä. Useat näistä olivat aivan varattomia, joita yhdistys monin tavoin avusti m. m. suoranaisilla avustuksillakin. Jälkimmäinen yhdistys vastaanotti kesäsiirtolassaan 196 henkilöä, joista 24 äitiä ja 12 lasta olivat varattomia. Yhdistyksen kulut näille varatuista vapaapaikoista olivat yhteensä 7,901 markkaa.

Suomen vankeusyhdistys käytti saamansa avustuksen välittääkseen työtä vapaaksi päässeille vangeille ja ylläpitääkseen suojakotia heille. Helsingissä toimitti yhdistys heille tilapäistyötä.

Helsingin työväenyhdistys käytti koko avustusmäärärahansa ammatti- ja tietokirjallisuuden ostamiseen.

Suomen merimieslähetysseura harjoitti avustusmäärärahallaan satamalähetystyötä kaupungissa. Käytännöllistä avustustyötä seura harjoitti toimittamalla yösijoja 368 hengelle, ruokaa 216 hengelle, kahvia 775 hengelle, työpaikkoja 312 miehelle, jota paitsi se antoi vaatetusapua 88 tapauksessa. Seura ylläpitää myöskin lukutupaa ja kerhohuoneistoa merimiehiä varten Helsingissä ja kävi niissä yhteensä 6,922 henkeä.

Helsingin kasvatusopillinen talouskoulu ja Marttayhdistykset järjestivät avustuksillaan kotitalousopetuskursseja kaupungissa. Kurssit olivat yleensä joko aivan maksuttomia tai olivat maksut niin alhaisia, että ruoka-aineet juuri saatiin maksetuiksi, mutta saaduilla varoilla oli hankittava opetusvoimat ja tarpeelliset huoneistot.

Teollisuusseutujen evankelioimisseuran tarkoitus on ollut kerätä kerhotoiminnan avulla laitakaupungin nuoriso kaduilta ja opettaa heitä oikein käyttämään vapaa-aikojaan. Seuralla oli yhteensä 24 kerhoa, joissa oli yhteensä 345 jäsentä.

Valkonauhayhdistyksellä oli Grankullassa työkoti, mihin se koetti kerätä kadun turmiollisen vaikutuksen alaiseksi joutuneita nuoria naisia. Kodissa oli kuluneena vuonna kaikkiaan 38 oppilasta, joista 31 oli Helsingin kaupungista.

Kahden viimeksimainitun yhdistyksen on katsottava täyttävän varsin tärkeän yhteiskunnallisen tehtävän, ja valitettavaa on etteivät ne varojen puutteessa ole tilaisuudessa toimimaan voimaperäisemmin, sillä ne joutuvat välittömään kosketukseen ainoastaan pieneen osaan väestöä, jonka hyväksi niiden tulisi toimia.

Heikkokuuloisten suojaamisyhdistys ja Helsingin kuuromykkäinyhdistys maksoivat saamallaan apurahalla vuokran toimintaansa varten tarvitsemistaan huoneistoista ja järjestääkseen hoidokeilleen pieniä kursseja.

Sosialilautakunnan kunnallisten työväenasuntojen hallintojaosto hoiti kuten ennenkin isännöitsijän avustamana puheenaolevien rakennusten valvonnan ja lähimmän hallinnon. Asuntorakennusten lukumäärä vähentyi vuoden kuluessa yhdellä, sillä Hietaniemenkadun n:o 5—23 sijaitsevaan ryhmään kuuluva kivitalo luovutettiin kokonaisuudessaan Marian sairaalan sairaanhoitajattarien asuinrakennukseksi, samalla siirrettiin se sairaalain hallituksen alaiseksi.

Seuraavasta yhdistelmästä ilmenee huoneistojen ja huoneiden lukumäärä kaikissa kunnallisissa työväenasunnoissa sekä niissä asuvien henkilöiden luku vuoden 1928 lopussa:

Työväenasunnot.	Huoneistojen luku.	Huoneiden luku.	Niissä asuvien henkilöiden luku.	Keskimäärin henkilöitä huonetta kohti.
Hietaniemenkatu n:ot 5—23	106	121	239	2.0
Kristiinankatu n:o 16	39	42	155	3.7
Somerontie n:ot 4—18	155	160	628	3.9
Kangasalantie n:ot 47—59	239	240	1,025	4.3
Karstulantie, kortt. n:ot 584—585	330	496	1,711	3.4
It. Viertotie n:o 107, lentoasema	34	34	99	2.9
Sammatintie, kortt. n:o 553	48	72	233	3.2
Mäkelänkatu, kortt. n:o 584	87	174	483	2.8
Kumpulan siirtolapuutarha, puutarhurin asunto	1	4	9	2.3
Yhteensä	1,039	1,343	4,582	3.4

Kunnallisissa työväenasunnoissa asui vuonna 1927 4,863 henkilöä, joten vähennys vuoden varrella oli 281 henkilöä. Asukasluku huonetta kohden oli edellisenä vuonna 3.6 ja kertomusvuonna 3.4, joten olosuhteet olivat tulleet jossain määrin siedettävämmiksi. Syynä siihen oli viime vuosina vallinneet verrattain hyvät ansiomahdollisuudet, sekä tilaisuus hankkia itselleen sopivia asuntoja muualta. Mutta vieläkin lienee kunnallisia työväenasuntoja pidettävä liika-asuttuina.

Menot ja tulot. Vuoden menosääntöön merkityt kunnallisten työväenasuntojen määrärahat ja niiden käyttö selviää allaolevista numeroista:

	Määräraha, Smk.	Menot, Smk.
Palkkaukset	80,868: —	82,860: —
Henkilökunta	162,880: —	157,191: —
Lämpö.....	25,600: —	12,506: 60
Valaistus	34,100: —	31,610: —
Vedenkulutus	140,350: —	120,690: 60
Puhtaanapito	131,269: —	110,294: —
Sisäkorjaukset	226,500: —	211,054: 35
Palovakuutusmaksut ..	153,620: —	134,541: 10
Sekalaista	65,950: —	57,814: 20
Vuokra	25,200: —	25,200: —
Yhteensä	1,046,337: —	943,761: 85

Tulot oli arvioitu nousevan 3,260,460 markkaan, mutta vuoden aikana kertyi ainoastaan 3,176,877: 50 markkaa.

Sosialilautakunnan tontinvuokrajaosto huolehti kuten ennenkin omakotialueiden lähimmästä valvonnasta sekä tontti- ja rakennusasioiden käsittelystä. Jaosto antoi lausuntonsa vuokraoikeuden siirrosta 58 tapauksessa, vuokraoikeuden myöntämisestä 43 tapauksessa, tonttien varaamisesta toistaiseksi 41 tapauksessa sekä piirustusten vahvistamisesta 49 tapauksessa.

Yleinen rakennustoiminta oli lamaannuksissa ja oli vaikeata rahoittaa rakennusyrityksiä, mistä oli seurauksena vuokratonttien kysynnän väheneminen. Syynä kysynnän pienenemiseen oli, että eniten kysyttyjä tontteja kahdenperheen taloja varten ei ollut enää tarpeeksi runsaasti saatavissa. Vuoden kuluessa valmistui tosin Kumpulan alueen pohjoisosa siihen kuntoon, että sieltä voitiin luovuttaa tontteja rakennettavaksi ja rahatoimikamari vahvisti joulukuun 7 p:nä tonttien vuokramaksut. Alue oli kuitenkin osaksi siksi alavaa, että siellä sijaitsevat tontit osoittautuivat vähemmän halutuiksi, koska niiden perustustyöt tuottivat vaikeuksia. Paitsi kysymyksessä olevia epäedullisia yhdenperheen talojen tontteja oli Taivaskalliolla vuokrattavana ainoastaan samoja rakennuksia varten tarkoitettuja tontteja sekä Kumpulassa suurempia, useamman perheen taloja varten tarkoitettuja tontteja.

Kumpulan uusia omakotitontteja varten oli arkkitehti U. Moberg laatinut mallipiirustukset, jotka rahatoimikamari joulukuun 14 p:nä sosialilautakunnan esityksestä vahvisti noudatettaviksi.

Kivitalotonttien kysyntä oli vuoden alussa verrattain vilkasta, mutta laimeni vuoden loppuun mennessä, koska parhaat tarjona olevat tontit jo oli luovutettu vuokralle, eikä rakennusolojen kiristyessä jälelläoleville vähem-

män edullisille tonteille enää halullisia vuokraajia ilmaantunut. On kuitenkin todennäköistä, että vuokratonttien kysyntä tulee kasvamaan uusien katurakennustöitten valmistuttua, kun jaosto voi taasen tarjota parempia tontteja rakentajille.

Sosialilautakunnan yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston hallintojaosto. Jaosto myönsi vuoden kuluessa yhteensä 34 uutta lainaa, yhteensä 802,000 markkaa, niistä 15 Käpylän ja 19 Kumpulan rakennuksia varten. Edellisistä oli suurin osa lisälainoja, jotka myönnettiin alkuperäisen vahvistetun rakennusohjelman valmistumisen jälkeen suoritettujen vesi- ja viemärijohto- y. m. töiden suorittamista varten. Pienimmät, 6,000—10,000 markan suuruiset lainat olivat juuri tällaisia lisälainoja; suurin laina 160,000 markkaa, myönnettiin eräälle Kumpulan asunto-osakeyhtiölle. Useat rakentajat anoivat myöskin oikeutta kiinteistöihinsä kiinnittää myöhemmin suorittamiaan perusparannustöitä varten ottamansa lainat ennen rahaston lainoja. Jaosto käsitteli kaikkiaan 18 tällaista postponeerausanomusta esittäen rahatoimikamarille että ne hyväksyttäisiin.

Useitten tonttien vaihtaessa vuokraajaa, jaosto joutui käsittelemään lukuisia lainansiirtokysymyksiä. 17 tapauksessa jaosto hyväksyi tontin uuden vuokraajan lainanottajaksi, ja oli tällaisten lainojen yhteenlaskettu summa 362,000 markkaa. Jaosto oli toiselta puolen pakotettu irtisanomaan yhteensä 5 lainasopimusta, joko sen vuoksi, että se ei voinut ohjesääntönsä ja lainaehtojen mukaisesti hyväksyä tontin uutta vuokraajaa lainanottajaksi tai sen vuoksi, että lainaehtoja oli rikottu sisustamalla rakennuksiin lisähuoneistoja. Näitten lainojen yhteenlaskettu pääoma-arvo oli 99,500 markkaa.

Lainarahaston pääoma oli 1 p:nä tammikuuta 1928 8,397,250 markkaa, johon tuli lisää vuoden talousarviossa myönnetty 1,000,000 markan suuruinen erä. Rahastosta myönnettyjen lainojen erääntymätön määrä nousi jolukuun 31 p:nä 1928 7,917,138: 03 markkaan.

Kotitalous- ja siirtolapuutarhajohtokunta kokoontui 14 kertaa. Suurimman osan aikaansa lautakunta omisti sopivien toimintamuotojen suunnittelemiseen kotitalousneuvonnan alalla. Vuonna 1927 lokakuun 1 p:nä alotettua kotitalousopetusta jatkettiin edelleenkin toimeenpanemalla ruuanlaitto- ja käsityökursseja sekä kodinhoitoa koskeva luentosarja. Sen ohessa järjestettiin erikoisia neuvontatilaisuuksia ja havaintokursseja.

Ruuanlaiton havaintotunteja annettiin yhteensä 29, ruuanlaittokursseja järjestettiin 16 ja oli niiden yhteenlaskettu oppilasmäärä 226. Sen lisäksi järjestettiin lyhyt kurssi jouluruokien valmistuksessa, johon kurssiin otti osaa 21 henkeä. Syksyllä järjestettiin sitäpaitsi joka kuukauden viimeisenä keskiviikkona entisille ja silloisille kurssilaisille n. k. koti-iltoja, joissa käsiteltiin yleisiä kodinhoidon alaa koskevia kysymyksiä.

Kevätlukukaudella järjestettiin 16 luentoa käsittävä kodinhoitokurssi: kaikki neuvojat luennoivat alaansa kuuluvista aineista ja sitäpaitsi oli niihin hankittu ulkoapäin luennoitsijoita. Kuuntelijoita oli n. 20—35 henkeä luentoa kohti.

Käsityökursseja oli kaikkiaan 13 ja oli niillä yhteensä 188 osanottajaa. Sen lisäksi toimi käsityönneuvoja Vallilassa yksissä sikäläisen työväenasuntojen emännöitsijän kanssa työväenasuntojen äitikerhossa, koettaen siten vaikuttaa

kotikulttuurin kohottamiseksi ja järjesti sitä paitsi lukuisia yleisiä neuvontatilaisuuksia. Käsityönneuvonta oli koko ajan sekä suomen- että ruotsinkielistä. On valitettavaa, etteivät neuvojat ole tilaisuudessa kotikäyntien kautta vaikuttamaan, koska monet tuntuvat arastelevan vieraan henkilön kutsumista kotiinsa, mutta kurssien ja neuvontatilaisuuksien aikana saapuivat useat henkilöt pyytämään apua ja neuvoa lukuisissa yksityistapauksissa.

Puutarhaneuvonta laajentui huomattavasti. Kumpulan, Käpylän ja Toukolan omakotialueitten tontinvuokraajat käyttivät useasti puutarhaneuvojan apua. Koko viljelyskauden kävi neuvoja näillä alueilla neljä iltaa viikossa, vuorotellen kullakin, sekä viljelyskauden loputtua aina vuoden loppuun asti tarpeen mukaan useampana iltana viikossa. Käyntien aikana annettiin suullisia neuvoja sekä käytännöllisiä ohjeita kasvitarhan hoitamisessa. Lisäksi valmistettiin yhteensä 55:lle puutarhaviljelijälle yksityiskohtaisia viljelyssuunnitelmia puutarhakarttoineen. Siirtolapuutarhoissa oli neuvoja kaksi iltaa viikossa, vuorotellen kummassakin. Aamupäivisin työskenteli hän sosialilautakunnan kansliassa valmistaen puutarhakarttoja ja viljelyssuunnitelmia.

Kesän kuluessa teki puutarhaneuvoja neiti Koch kaupungin myöntämällä 4,000 markan suuruisella opintomatkarahalla kolmiviikkoisen matkan Ruotsiin, Tanskaan ja Pohjois Saksaan tutustuakseen sikäläisiin siirtolapuutarhoihin ja omakotialueitten puutarhoihin. Huomattavin nähtävyys matkalla oli eräs uusi ryhmäpuutarha Hampurissa, jossa noudatettiin aivan samanlaisia periaatteita kuin Kumpulan siirtolapuutarhassa, majatkin olivat samanmalliset. Tyydytyksellä voidaan todeta, että Helsinki, missä kehitys on ollut aivan itsenäinen, on tilaisuudessa tarjoamaan jotain, joka on yhtä hyvää kuin paras ulkomailla tarjona oleva.

Kumpulan siirtolapuutarhassa lisääntyi palstanvuokraajien luku vuoden kuluessa jonkinverran ja n. 40 palstaa varattiin lähinnä seuraavaksi viljelyskaudeksi. Johtokunnan vahvistettua palstoille rakennettavien majojen mallipiirustukset, rakennettiin yhteensä 26:lle palstalle puutarhamajat. Lukuisat viljelijät hankkivat itselleen puutarhasuunnitelmat ja kaikkiaan 20 viljelyskartan. Siirtolapuutarhuri A. Hellman avusti käytännöllisessä neuvontatyössä. Sen lisäksi perusti hän omaan laskuunsa viljelyspalstalleen taimiston, josta viljelijät sekä siirtolapuutarhassa että omakotialueilla olivat itse tilaisuudessa valitsemaan haluamansa taimet.

Ruskeansuon puutarhassa olivat kaikki palstat viljeltyinä ja useimmille oli rakennettu pienet puutarhamajat. Puutarha oli yleensä hyvinhoidetun ja valmiin näköinen. Alueen vuokranneet yhdistykset rakensivat sinne kesän kuluessa uuden kalustovajan, ja sen yhteyteen kokous- ja kasvihuoneen, jota varten kaupunginvaltuusto, johtokunnan anomusta puollettua, myönsi yhdistykselle 50,000 markan kuoletuslainan.

Sitäpaitsi antoi johtokunta vuoden kuluessa sosialilautakunnalle eräitä lausuntoja, niinpä on johtokunta kokouksessaan syyskuun 11 p:nä tarkastanut Kumpulan pohjoisosaan rakennettavaksi tarkoitettujen omakotirakennusten mallipiirustukset pitäen niitä kotitalouden kannalta sangen onnistuneina.

XVI. Ammattioppilaslautakunta.

Ammattioppilaslautakunnan toiminnasta vuonna 1928 on saatu seuraavat tiedot:

Lautakuntaan kuuluivat kertomusvuonna kunnallisneuvos V. von Wright puheenjohtajana ja varatuomari E. von Boehm varapuheenjohtajana sekä jäseninä maalarimestari A. Haanoja, kultaseppä O. Lindroos, kirjansitoja E. Merikoski ja kirjaltaja E. Virtanen ynnä varajäseninä metallisorvaaja H. Blomqvist, liikemies O. Honkalinna, johtaja L. Lyytikäinen ja puuseppä M. Rinne. Sihteerintehtäviä hoiti varapuheenjohtaja lokakuun 1 p:ään ja siitä lähtien varatuomari U. Ekman; kanslistina toimi neiti G. Laurén. Kokouksia oli vuoden varrella 12.

Kertomusvuonna luetteloitiin 137 oppisopimusta ja edelliseltä vuodelta oli luettelossa jäljellä 633 sopimusta, joten luetteloituja sopimuksia oli vuoden lopulla kaikkiaan 770. Oppilaiden ammatin mukaan jakautuivat vuoden varrella luetteloidut sopimukset seuraavasti:

Ammatti.	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.	Ammatti.	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
Veturinkuljettajia ..	35	—	35	Mallipuuseppiä	2	—	2
Viilaajia	19	—	19	Konetyöntekijöitä ..	2	—	2
Latojia	14	5	19	Kattilaseppiä	1	—	1
Partureita ja kähertäjiä	3	9	12	Levyseppiä	1	—	1
Puuseppiä	9	—	9	Kupariseppiä	1	—	1
Painajia	8	—	8	Kursoojia	1	—	1
Rautasorvareita	5	—	5	Käämijöitä	1	—	1
Maalareita	4	—	4	Kelloseppiä	1	—	1
Sähkömonttöörejä ..	4	—	4	Hienomekanikoita ..	1	—	1
Verhoilijoita	3	—	3	Kemigrafeja	1	—	1
Syövyttäjiä	3	—	3	Kirjansitojia	1	—	1
Metallikonetyöntekijöitä	2	—	2	Leipureita	1	—	1
				Yhteensä	123	14	137

Sopimuksia teki 13 oppilasta 3 vuodeksi ja 124 oppilasta 4 vuodeksi.

XVII. Työnvälitystoimisto.

Helsingin kaupungin työnvälitystoimiston johtokunnan vuodelta 1928 antama kertomus [1]) oli seuraavansisältöinen:

Johtokunta. Työnvälitystoimiston johtokuntaan kuuluivat vuonna 1928 puheenjohtajana filosofiantohtori S. Ivalo, varapuheenjohtajana toimittaja A. E. Leino, jäseninä työnantajain edustajat johtaja W. Korhonen ja insinööri P. Kyrenius sekä työntekijäin edustajat toimitsija E. Härmä ja toimittaja M. Paasivuori. Edellisten varamiehenä oli kamreeri O. Tiderman, jälkimmäisten maalari U. Nurminen. Johtokunnan sihteerinä toimi toimiston johtaja W. O. Ahtio.

Johtokunta kokoontui vuoden kuluessa 7 kertaa, käsitellen, paitsi lukuisia toimiston juoksevia asioita, eräitä yleisempää laatua olevia kysymyksiä, joista seuraavat mainittakoon:

Merimiesosaston ohjesääntö. Kaupunginvaltuuston toimeksiannosta laati johtokunta, merimiesosaston apujohtokuntaa kuultuaan, ehdotuksen sanotun osaston ohjesäännöksi. Ehdotuksen mukaan merimiesten työnvälitystä valvoo lähinnä toimiston johtokunnan asettama apujohtokunta, jossa laivanvarustajat ja merimiehet ovat tasavoimaisesti edustettuina ja jonka puheenjohtajana toimii toimiston johtokunnan puheenjohtaja.

Ammatin valintaa tarkoittavan kunnallisen neuvonnan järjestämistä käsitteli johtokunta alustavasti aivan vuoden lopulla. Sen lausunto asiasta valmistui kuitenkin vasta seuraavan vuoden alussa.

Kaupungin viranpitäjäin palvelussäännön muuttamista koskevasta komiteanmietinnöstä antamassaan lausunnossa johtokunta yhtyi kannattamaan nykyiseen sääntöön ehdotettuja muutoksia.

Työsuhteita ja työmarkkinain tilaa käsitteli johtokunta useaan kertaan antaen niistä lausuntoja kaupungin viranomaisille ja sosialiministeriölle.

Miesosastojen uusi huoneisto. Kun toimiston miesosastojen entistä L. Rannan 10:ssä olevaa huoneistoa tarvittiin välttämättä toisiin kaupungin tarkoituksiin, vuokrasi rahatoimikamari sanottuja osastoja varten kesäkuun 1 p:stä alkaen huoneiston Helenankadun 4:stä, joka johtokunnan ehdottamalla tavalla korjattuna saatiin välttävään kuntoon. Muutto uuteen huoneistoon tapahtui syyskuun alussa.

Toimiston henkilökunta. Toimiston johtajana oli W. O. Ahtio. Osastonjohtajina miesosastoilla toimivat H. E. Blomqvist, F. E. Huhtala ja K. B. Sundström sekä apulaisina U. Vinha ja K. I. Vuolanne. Naisosastojen johtajina toimivat rouva R. Hänninen sekä neidit L. Ahlgren, A. Bruun, T. Melanen ja E. Sundström, apulaisina rouva E. Bauer sekä neidit A. Ahovaara, S.

[1]) Eräät kertomusta seuranneet taulukkotiedot, joita ei ole tähän merkitty, ovat julkaistuina Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1929.

Rechardt ja A. Vallinheimo. Ylimääräisenä apulaisena naisosastoilla toimi rouva A. Salmi. Vahtimestareina olivat V. Jyrkänne ja syyskuun 1 p:stä lähtien merimiesosastolla J. A. Sivenius.

Toimiston liike kasvoi edelleen kertomusvuonna. Edelliseen vuoteen verraten tapahtui lisäännys miesosastojen liikkeessä sekä työnhakemusten että välitysten osalta, naisosastojen liikkeessä vain jälkimmäisten osalta.

Työnhakemukset ja työnhakijat. Ryhmitettyinä sukupuolen mukaan ja verrattuina edelliseen vuoteen oli työnhakemusten luku seuraava:

	1928.		1927.		Lisäännys (+) vuonna 1928 verrattuna vuoteen 1927.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Miesten tekemiä	11,849	34.8	11,284	33.6	+ 565	+ 5.0
Naisten »	22,164	65.2	22,327	66.4	— 163	— 0.7
Yhteensä	34,013	100.0	33,611	100.0	+ 402	+ 1.2

Työnhakemuksia teki kaikkiaan 12,567 (edell. v. 13,173) eri henkilöä, niistä 5,127 (4,883) miestä ja 7,440 (8,290) naista. Työtä hakevien eri henkilöiden luku lisääntyi siis miesosastoilla, aiheutuen yksinomaan siitä että merimiesosasto oli toiminnassa koko vuoden, kun taas edellisenä vuonna vain 8 kuukautta. Naisosastoilla hakijain luku sen sijaan melkoisesti väheni ja oli sen vaikutuksesta koko toimistossakin 606 pienempi kuin edellisenä vuonna. Työnhakijat uudistivat työnhakemuksensa työttömiksi uudelleen jouduttuaan miehet 6,722 (6,401) ja naiset 14,724 (14,037) eli yhteensä 21,446 (20,438) eri tapauksessa.

Henkikirjoituspaikan mukaan jakautuivat työnhakijat vuonna 1928 seuraavasti:

	Miehiä.		Naisia.		Yhteensä.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Helsingissä	3,592	70.1	4,868	65.4	8,460	67.3
Muilla paikkakunnilla	1,535	29.9	2,572	34.6	4,107	32.7
Yhteensä	5,127	100.0	7,440	100.0	12,567	100.0

Muilla paikkakunnilla henkikirjoissa olevien miespuolisten työnhakijain prosenttimäärä, joka edellisenä vuonna oli 25.7 nousi jonkun verran, kun kesän aikana maalaista työväkeä runsaasti ilmoittautui toimistoon.

Perheolojen [1]) mukaan ryhmitettyinä oli työnhakijoista:

	Miehiä.		Naisia.		Yhteensä.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Perheellisiä	1,511	29.5	950	12.8	2,461	19.6
Yksinäisiä	3,616	70.5	6,490	87.2	10,106	80.4
Yhteensä	5,127	100.0	7,440	100.0	12,567	100.0

[1]) Perheellisiin on ryhmityksessä viety, paitsi naimisissa olevia henkilöitä, myöskin naimattomat henkilöt, joilla on lapsia elätettävänä ja yksityisiin myöskin lesket, joilla ei ole lapsia alle 16 vuoden, joten ryhmitys ei ole tehty siviilisäädyn, vaan perheenelättämisvelvollisuuden perusteella.

Edellisenä vuonna oli miehistä yksinäisiä 68.4 %, naisista 85.9 % ja kaikista työnhakijoista 79.4 %.

Äidinkielen mukaan ryhmittyivät työnhakijat seuraavasti:

	Miehiä.		Naisia.		Yhteensä.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Suomenkielisiä	4,111	80.2	6,608	88.8	10,719	85.3
Ruotsinkielisiä	976	19.0	817	11.0	1,793	14.3
Muunkielisiä	40	0.8	15	0.2	55	0.4
Yhteensä	5,127	100.0	7,440	100.0	12,567	100.0

Edelliseen vuoteen verraten ei suomen- ja ruotsinkielisten työnhakijain lukujen suhde ole sanottavasti muuttunut.

Tarjotut paikat. Tarjottuja paikkoja oli kaikkiaan 29,863, joista miesten paikkoja 7,513 eli 25.2 % ja naisten paikkoja 22,350 eli 74.8 %. Edelliseen vuoteen verraten lisääntyi miehille tarjottujen paikkain luku 899:llä eli 13.6 % ja naisille tarjottujen paikkain luku 1,656 eli 8.0 % sekä yhteensä 2,555 eli 9.4 %.

Työpaikkakunnan mukaan ryhmitettyinä oli tarjotuista paikoista:

	Miesten paikkoja.		Naisten paikkoja.		Yhteensä.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Helsingissä	6,957	92.6	20,134	90.1	27,091	90.7
Muualla	556	7.4	2,216	9.9	2,772	9.3
Yhteensä	7,513	100.0	22,350	100.0	29,863	100.0

Täytetyt paikat. Toimiston työntulos, välitysten määrä, verrattuna myös edelliseen vuoteen, selviää seuraavasta:

	1928.		1927.		Lisäännys vuonna 1928 verrattuna vuoteen 1927.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Miesten paikkoja ..	7,142	28.5	6,269	26.7	873	13.9
Naisten » ..	17,958	71.5	17,242	73.3	716	4.2
Yhteensä	25,100	100.0	23,511	100.0	1,589	6.8

Melkoinen lisäännys edelliseen vuoteen verraten miesten paikkain luvussa johtuu osaksi siitä, että merimiesosasto oli toiminnassa 4 kuukautta kauemmin kuin edellisenä vuonna, osaksi siitä, että nuorison välitys miesosastoilla huomattavasti lisääntyi.

Missä määrin toimisto voi tyydyttää työvoiman kysyntää Helsingissä ja muilla paikkakunnilla, osoittavat seuraavat luvut. Tarjotuista paikoista täytettiin:

	Miesten paikkoja.		Naisten paikkoja.		Yhteensä.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Helsingissä	6,715	96.5	16,925	84.1	23,640	87.3
Muualla	427	76.8	1,033	46.6	1,460	52.7
Yhteensä	7,142	95.1	17,958	80.3	25,100	84.1

Miehille Helsingissä tarjotut paikat voi toimisto edelleenkin täyttää jokseenkin tarkkaan. Naisille etenkin maaseudulla tarjotuista paikoista sen sijaan

jäi täyttämättä melkoisesti suurempi prosentti kuin edellisenä vuonna. Tämä johtui siitä, että palvelijattarista oli koko vuoden tuntuva, ajoittain suurikin puute.

Ammattialan mukaan ryhmittyivät työnhakemukset sekä tarjotut ja täytetyt paikat seuraavasti:

Ammatti ja toimiala.	Työnhakemuksia.			Tarjottuja paikkoja.			Täytettyjä paikkoja.		
	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
Maa- ja metsätalous	42	414	456	205	553	758	117	339	456
Teollisuus ja käsityö.									
Metalliteollisuus	328	122	450	75	34	109	60	31	91
Kivi-, savi- ja lasiteollisuus	45	8	53	7	1	8	2	1	3
Kemiallinen teollisuus	1	38	39	2	15	17	2	15	17
Nahka- ja karvateollisuus	8	10	18	1	1	2	1	—	1
Kehruu- ja kutomateollisuus	—	25	25	1	100	101	1	—	1
Pukutavara- ja puhdistusteoll.	2	585	587	1	577	578	1	574	575
Paperiteollisuus	10	40	50	2	—	2	2	—	2
Puuteollisuus	64	247	311	20	274	294	9	273	282
Rakennusteollisuus	3,479	1,129	4,608	1,215	1,162	2,377	1,165	941	2,106
Valaistuslaitokset	22	10	32	4	—	4	3	—	3
Ravinto- ja nautintoaineteoll.	21	186	207	4	98	102	3	89	92
Graafillinen teollisuus	53	19	72	10	—	10	7	—	7
Teollisuus ja käsityö, luokittamattomat	85	—	85	25	—	25	22	—	22
Kauppa ja kulkuneuvot.									
Kauppa-ala	582	710	1,292	128	477	605	121	314	435
Meri- ja satamaliikenne	2,634	151	2,785	1,160	68	1,228	1,138	59	1,197
Maaliikenne	205	—	205	94	—	94	56	—	56
Ravintola- ja hotelliliike	50	3,166	3,216	22	2,979	3,001	19	2,556	2,575
Sekatyöt, luokittamattomat	2,713	2,306	5,019	3,658	1,807	5,465	3,632	1,801	5,433
Taloustoimet	—	12,500	12,500	—	13,704	13,704	—	10,673	10,673
Erinäiset toimet	285	64	349	79	20	99	73	13	86
Käskyläisiä ja oppilaita	1,220	434	1,654	800	480	1,280	708	279	987
Yhteensä	11,849	22,164	34,013	7,513	22,350	29,863	7,142	17,958	25,100

Merimiesten työnvälitys [1]). Merimiesosaston apujohtokuntaan kuuluivat vuonna 1928 laivanvarustajain edustajina merikapteenit V. Lindblom ja A. Vihuri sekä merimiesten edustajina Suomen merimiesten ja lämmittäjäin unionin sihteeri K. Ahonen ja saman järjestön asiamies M. Hjelmman. Edellisten varamiehenä oli konemestari K. Höök, jälkimmäisten merimies N. Karlsson.

Työnhakemuksia tehtiin merimiesosastoon kaikkiaan 2,494. Kun työtä hakevia eri henkilöitä oli 1,569, uudistivat nämä siis hakemuksensa työttömiksi uudelleen jouduttuaan 925 tapauksessa. Työnhakijoista oli helsinkiläisiä 529 eli 33.7 % ja vieraspaikkakuntalaisia 1,040 eli 66.3 %. Perheellisiä oli hakijoista 193 eli 12.3 % ja yksinäisiä 1,376 eli 87.7 %. Äidinkieleltään oli tämän osaston hakijoista suomenkielisiä 1,099 eli 70.0 %, ruotsinkielisiä 441 eli 28.1 % ja muunkielisiä 29 eli 1.9 %.

[1]) Kaikki numerotiedot sisältyvät myöskin edellä olevaan, koko toimistoa koskevaan selontekoon.

Työtarjouksia tehtiin osastoon kaikkiaan 1,081, joista Helsinkiin 809 eli 74.8 % ja muille paikkakunnille 272 eli 25.2 %. Helsinkiin tarjotuista paikoista osasto täytti 805 eli 99.5 % ja muille paikkakunnille tarjotuista paikoista 254 eli 93.4 %, sekä kaikista tarjotuista paikoista 1,059 eli 98.0 %.

Osaston välittämistä paikoista oli laivanpäällikön paikkoja 5, perämiesten paikkoja 35, konemestarin paikkoja 127, kansimiehistön paikkoja 305, konemiehistön paikkoja 506, radiosähköttäjän paikkoja 6 ja keittiöhenkilökunnan paikkoja 75.

Työsuhteet Helsingissä vuonna 1928. Vuoden alusta loka—marraskuulle saakka olivat työsuhteet aina kuhunkin vuodenaikaan nähden erittäin hyvät, jopa paremmat vielä kuin edellisenä vuonna. Toimistossa oli miespuolisia työnhakijoita lokakuun puoliväliin saakka yleensä vähemmän kuin edellisenä vuonna. Poikkeuksena tästä oli vain huhtikuu, jolloin työnhakijain määrä oli suurempi kuin edellisenä vuonna samaan aikaan. Tämäkin johtui suurimmaksi osaksi siitä, että merimiesosaston työnhakijat, joista suuri osa vietti talvensa maaseudulla, alkoivat kertomusvuonna jo huhtikuussa kerääntyä toimistoon. Edellisenä vuonna tekivät he sen vasta toukokuussa, jolloin merimiesosasto alkoi toimintansa. Naispuolisia työnhakijoita oli koko vuoden vähemmän kuin edellisenä vuonna. Jonkin verran työnpuutetta esiintyi talvella nytkin. Sen poistamiseksi järjesti kaupunki erilaisia töitä, vaikkakin varsinaisia hätäaputöitä vähemmän kuin edellisinä vuosina. Tammi—maaliskuussa osoitti toimisto kaupungin töihin 254 (edell. v. 421) miestä sekä erilaisiin kaupungin järjestämiin ja avustamiin työtupiin ja kursseille 61 naista. Keväällä alkoivat työsuhteet parantua jo maaliskuun lopulla ja olivat, kuten mainittu, myöhään syksyyn saakka hyvät. Kesällä oli useilla työaloilla työntekijöistä tuntuvakin puute. Marraskuun alusta lähtien työolot sitten alkoivat huonontua, aluksi etupäässä rakennusteollisuudessa, sittemmin tämän sekä huonon vuodentulon vaikutuksesta useilla muillakin työaloilla. Miespuolisten työnhakijain luku toimistossa nousi marraskuussa parilla sadalla ja saman verran jälleen joulukuussa, ollen vuoden lopussa melkoista suurempi kuin edellisenä vuonna vastaavana aikana. Joulukuun jälkipuoliskolla järjesti kaupunki jälleen hätäaputöitä 100 miehelle.

Työsuhteiden vaihtelujen valaisemiseksi vuosina 1928 ja 1927 esitettäköön tässä toimiston kirjoissa olleiden työttömäin määrä kunkin kuukauden puolivälissä olleella viikolla:

	1928.			1927.		
	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
Tammikuu	696	431	1,127	857	582	1,439
Helmikuu	534	401	935	764	544	1,308
Maaliskuu	610	328	938	640	502	1,142
Huhtikuu	507	325	832	371	340	711
Toukokuu	332	238	570	[1] 434	381	[1] 815
Kesäkuu	273	213	486	437	392	829
Heinäkuu	199	194	393	282	304	586
Elokuu	224	203	427	242	322	564
Syyskuu	269	185	454	335	486	821
Lokakuu	318	191	509	376	509	885
Marraskuu	507	292	799	449	378	827
Joulukuu	687	216	903	583	312	895

[1]) Lisäännys aiheutuu siitä, että merimiesosasto alkoi toimintansa toukokuun 1 p:nä.

Edellisessä on työttömiksi luettu myöskin joukko tilapäisiin töihin osoitettuja, vaikkakin osa näistä on vuoden ympäri tällaisten töiden varassa.

Tärkeimmillä työaloilla vallinneista työsuhteista esitettäköön vielä seuraavia tietoja:

Maataloudessa oli hyvät työsuhteet koko vuoden. Naispuolisesta työväestä oli puute joulukuun alkupuolelle saakka. Epäedullisen kesän johdosta myöhästynyt sadonkorjuu aiheutti syys—lokakuussa erittäin kiireellisen työkauden ja vilkkaan työväen kysynnän Helsingin toimistossakin. Kun tällöin vielä oli kaupungissakin melko runsaasti töitä, voi toimisto täyttää vain osan sille maatalouden alalta tarjotuista paikoista.

Metalliteollisuudessa oli niinikään verrattain hyvät työsuhteet koko vuoden. Rakennusteollisuuteen liittyvillä aloilla varsinkin oli runsaasti töitä. Kun rakennustoiminta vuoden lopulla laimeni, vähenivät työt näillä metallialoillakin, mutta huomattavat väen vähennykset tapahtuivat vasta seuraavan vuoden alussa. Työttömyyttä oli metallityöläisten keskuudessa jonkun verran vain tammi—helmikuussa sekä joulukuun lopulla.

Kivi- ja saviteollisuudessa oli kivenhakkaamoissa samoinkuin paikkakunnan ainoassa poslinitehtaassa säännölliset työsuhteet ympäri vuoden. Sementti- ja asfalttitehtaissa oli suurimpana osana vuotta erittäin runsaasti töitä, mutta vähenivät ne melkoisesti vuoden lopulla. Samaa on sanottava myös paikkakunnan kalkki- ja lasitehtaan työoloista.

Nahka- ja karvateollisuuden alalla oli kenkätehtaissa jokseenkin säännölliset, vaikka ehkä jonkun verran huonommat työsuhteet kuin edellisenä vuonna. Vuoden lopulla, jolloin tilanne oli epävarma, oli joku määrä sesonkityöläisiä vapaana.

Pukutavara- ja puhdistusteollisuudessa oli niinikään vuoden lopulla jonkun verran huonommat työsuhteet kuin edellisenä vuonna.

Paperiteollisuuden alalla oli talvella lievää työttömyyttä, muina aikoina säännölliset työt.

Puuteollisuudessa olivat työsuhteet vuoden lopulle saakka sangen hyvät. Talvella oli metsätöitä runsaammin kuin edellisenä vuonna, ja rakennustarpeita valmistavissa tehtaissa oli suurimpana osana vuodesta erittäin kiireelliset työt. Paikkakunnan ainoa sahalaitos paloi kesällä, ja joutui tällöin n. 150 työläistä työttömäksi. Suurin osa näistä hakeutui kuitenkin pian muille aloille. Lautatarhoista ja laatikkotehtaista joutui talven tullen melkoinen joukko miehiä vapaaksi.

Rakennusteollisuudessa oli erittäin hyvät työolot muina aikoina vuodesta, paitsi talvella, jolloin joku määrä apuväkeä ja eräitä ammattilaisia, etenkin kirvesmiehiä oli työttömänä. Maalis—huhtikuulta loka—marraskuulle saakka oli rakennustoiminta erittäin vilkas, vilkkaampi ehkä kuin minään edellisenä vuonna. Erinäisistä rakennusammattilaisista, kuten muurareista, rappareista, maalareista y. m. oli ajoittain puute, ja melkoinen joukko maaseudulta tullutta apuväkeä työskenteli kesäkauden helsinkiläisillä uudisrakennuksilla. Kun sitten rakennustoiminta myöhäsyksyllä huomattavasti supistui, joutui rakennustyöväkeä suuret joukot vapaiksi. Vieraspaikkakuntalaisista lienee enin osa palannut takaisin kotiseuduilleen.

Ravinto- ja nautintoaineteollisuudessa oli makkara- ja säilyketehtaissa säännölliset työsuhteet koko vuoden, samoinkuin paikkakunnan sokeritehtaassa sekä tupakkatehtaissa. Karamelli- ja suklaatehtaissa sen sijaan vähenivät työt syksyn kuluessa huomattavasti ja joukko naispuolista työväkeä joutui vapaaksi. Naispuolisia leipureita oli niinikään syksyllä joitakin vapaina.

Graafillisessa teollisuudessa oli säännölliset työsuhteet. Talvella oli kymmenkunta ammattilaista jonkun aikaa työttömänä.

Kauppa-alalla oli säännöllinen liike. Kehittyneemmistä naispuolisista liikeapulaisista oli ajoittain puute, mutta nuorempia ja alalle pyrkijöitä sensijaan oli syksyllä ja talvella joku määrä työttömänä.

Meri- ja satamaliikenne oli talven ja kevään aikana sangen vilkas. Kesäkuun alusta lähtien olivat työsuhteet satamatöissä poikkeukselliset kesäkuun 2 p:nä alkaneen satamatyöläisten lakon vuoksi. Lakkoon ryhtyi sen alkaessa n. 1,600 työläistä, joukossa muutamia kymmeniä naisia. Vuoden lopulla oli kaupungissa useita kymmeniä merimiehiä joutilaina, vaikkakin useimmat syksyllä laivoista vapautuneet vieraspaikkakuntalaiset palasivat talveksi kotiseudulleen.

Taloustoimien alalla oli taitavista keittäjistä ja tottuneista sisäköistä, samoinkuin palvelijattarista yleensäkin koko vuoden tuntuva, jopa ajoittain suurikin puute. Keväällä ja syksyllä vallitsi ajoittain puute myöskin tilapäisistä apulaisista ja siivoojista.

Käskyläisistä, n. 14—15 vuotiaista pojista ja tytöistä, varsinkin ruotsinkielen taitoisista, oli koko vuoden tuntuva puute. Sen sijaan oli 16—18 vuotiaita nuorukaisia melkoinen joukko (50—60) toimistossa kaiken talvea työnhakijoina.

XVIII. Naisten työtuvat.

Naisten työtupien johtokunnan toiminnastaan vuonna 1928 antama selonteko oli seuraava:

Naisten työtupien johtokuntaan kuuluivat vuonna 1928 filosofianmaisteri A. J. Hällfors puheenjohtajana, sähköteknikko V. V. Salovaara varapuheenjohtajana sekä osastonjohtajatar A. Bruun, mekaanikko P. H. Kalervo ja tuomari O. Kauppi jäseninä. Johtokunnan sihteerinä toimi työtupien toimitusjohtaja P. T. Stenius heinäkuun 1 p:ään asti, jolloin hän erosi toimestaan, heinäkuun 1 p:stä syyskuun 15 p:ään johtokunnan varapuheenjohtaja Salovaara sekä syyskuun 15 p:stä vuoden loppuun vastanimitetty toimitusjohtaja L. Laurin. Kuten edellä olevasta käy selville, tapahtui vuoden kuluessa toimitusjohtajan vaihdos ja hoiti toimitusjohtajan tehtäviä viran ollessa täyttämättä heinäkuun 1 p:n ja syyskuun 15 p:n välisenä aikana johtokunnan varapuheenjohtaja Salovaara.

Kertomusvuonna johtokunta kokoontui 19 kertaa käsitellen yhteensä 118 asiaa, joista huomattavin osa koski tavanmukaisia juoksevia, työtupien toiminnassa esiintyviä kysymyksiä, kuten töiden järjestelyä, työnhankintoja j. n. e. Johtokunnan pöytäkirjan pykäläluku oli 134.

Käsitellyt tärkeimmät asiat. Tärkeimmistä asioista mainittakoon seuraavat:

Johtokunnassa miltei sen toiminnan alusta alkaen vireillä ollut kysymys tarkoitustaan vastaavan huoneiston hankkimisesta työtupien käytettäväksi, ratkaistiin lopullisesti kertomusvuoden aikana. Helsingin puhelinyhdistyksen vuokraama huoneisto Kaarlonkadun n:o 11:ssä sanottiin irti kesäkuun 1 p:stä, jolloin huoneisto luovutettaisiin yhdistykselle. Johtokunnan hallussa oleva Heikinkadun varrella vanhassa kaasulaitoksessa sijaitseva huoneisto oli taasen niin rappeutunut, että sitä ei enää voinut käyttää. Sen johdosta johtokunta päätti kokouksessaan huhtikuun 30 p:nä pyytää rahatoimikamarilta, että työtupien käytettäväksi luovutettaisiin n. s. Suvilahden kasarmirakennuksesta riittävän suuri huoneisto, johon voitaisiin sijoittaa sekä johtokunnan alainen kanslia, että molemmat työtuvat ja joihin, mikäli mahdollista, huoneita varattaisiin myöskin ammattikurssien tarpeisiin. Koska mainittu kasarmi oli aiottu luovuttaa sähkölaitokselle, pohdittiin ehdotusta mainitun laitoksen kanssa, minkäjälkeen rahatoimikamari kokouksessaan toukokuun 25 p:nä suostui luovuttamaan kysecssäolevasta rakennuksesta työtupien käytettäväksi rakennuksen yläkerran, siipirakennuksessa olevista huoneista yhden huoneen työntekijättärien ruokailuhuoneeksi, sekä pihalla olevan puisen rakennuksen kansliahuoneistoksi. Kasarmin kokonaisvuokraksi määrättiin 240,000 markkaa, ja kun työtuville luovutettujen huoneistojen pinta-ala oli noin ⅓ koko

rakennuksen lattiapinta-alasta, vahvistettiin työtupien huoneistojen vuokra 80,000 markaksi.

Jo ennenkuin mainittu rahatoimikamarin päätös oli tehty, oli johtokunta pyytänyt kaupungin rakennuskonttorin huonerakennusosastoa laatimaan suunnitelman ja kustannusarvion niiksi muutos- ja korjaustöiksi, jotka aiheutuisivat mainittujen huoneistojen kuntoonlaittamisesta työtupien käytettäväksi. Kustannusarvio päättyi 125,000 markkaan, mihin summaan ei ollut sisällytetty sähköjohtojen aiheuttamia erikoistöitä. Sittenkun rahatoimikamari oli hankkinut korjaussuunnitelmasta ja kustannusarviosta yleisten töiden hallituksen lausunnon, hyväksyi rahatoimikamari ne ja korjaustyöt voitiin aloittaa heinäkuun alkupuolella. Korjaustyöt sekä varsinkin koneiden montteeraaminen paikoilleen, veivät siksi pitkän ajan, että uuteen huoneistoon päästiin muuttamaan vasta marraskuun alussa. Tämän jälkeen ovat työtuvat työskennelleet tässä uudessa tarkoitustaan vastaavassa huoneistossa.

Voidakseen järjestää työtupien työskentelyn käytännöllisesti sinä aikana, jolloin työtuvilla oli käytettävänään ainoastaan ent. kaasulaitoksella sijaitseva huoneisto, sekä noudattaakseen aikaisemmin omaksumaansa menettelytapaa, pitää työtuvat suljettuina jonkun osan kesästä, johtokunta lakkautti kesäkuun 1 p:stä työtupa n:o 2:n, jolloin myöskin työläiset sanottiin irti töistään. Heinäkuun 15 p:nä suljettiin työtupa n:o 1, mutta samalla valmistettiin työtupa n:o 2:n entisille työläisille tilaisuus palata töihinsä työskentelemään työtupa n:o 1 huoneistossa Heikinkadulla. Syyskuun 1 p:stä yhdistettiin työtuvat ja niiden toimintaa voitiin säännöllisesti jatkaa viimeksimainitussa huoneistossa marraskuun alkuun, koska töihin haluavia työläisiä ei ilmoittautunut enempää kuin mitä huoneistoon mahtui. Työtupien yhdistämisestä johtui että työtuvan johto voitiin uskoa yhdelle johtajattarelle ja tällainen järjestely sopivasti toimeenpanna, koska työtupa n:o 2:n johtajatar, neiti Pyhälä, oli valittu köyhäinhoitolautakunnan perustaman työtuvan johtajattareksi ja oli siitä syystä sanoutunut irti toimestaan.

Köyhäinhoitolautakunnan päätös perustaa ennen mainittu työtupa työkyvyltään kaikkein heikommille hätäaputöihin pyrkiville työläisille, jossakin määrin helpotti työtupien toimintaa, sikäli että heikot, työtupiin sopimattomat työtä hakevat naiset voitiin opastaa köyhäinhoitolautakunnan alaiseen työtupaan. Työläiset osoittautuivat kuitenkin haluttomiksi tällaiseen siirtymiseen ja ainoastaan 4 irtisanottua työläistä siirtyi mainittuun työtupaan. Tähän haluttomuuteen lienee syynä sekin, että työtupien, valtuuston päätöksen mukaan, on ollut maksettava näille työkyvyltään heikommille työläisille tuntipalkkana 3 markkaa tunnilta, kun taas köyhäinhoitolautakunnan alaisessa työtuvassa suoritetaan avustusta etupäässä luontoisavustuksen muodossa.

Koska oli aihetta epäillä, että eräät työtupien palveluksessa olevat työläiset potivat tarttuma-asteella olevaa keuhkotautia, ja kun työtuvat valmistivat tuotteita armeijalle, suojeluskunnalle ja vieläpä sairaaloillekin, katsoi työtupien johtokunta välttämättömäksi tutkituttaa kaikki työntekijättäret ennenkuin siirryttiin työskentelemään uudessa huoneistossa. Syyskuun 19 p:nä pitämässään kokouksessa johtokunta hyväksyi tätä tarkoittavan sopimuksen keuhkotautisten huoltolan kanssa. Tarkastus toimitettiin seuraavan lokakuun kuluessa, ja osoitti, ettei keuhkotauti ollut yleisesti levinnyt työläisten keskuudessa. Ainoastaan yksi henkilö sanottiin mainitun huoltolan lausunnon johdosta irti töistä. Mainitussa syyskuussa pitämässään kokouksessa päätti johtokunta myöskin vaatia, että kaikkien työläisten oli käytävä tarkastuttamassa itsensä ja esitettävä tarkastustodistus tullakseen otetuksi työtupaan.

Vuoden 1927 lopulla oli työtupien johtokunta laatinut tavanmukaisen suunnitelman ammattikurssien toimeenpanoa varten talven aikana työttömille henkilöille. Kurssit oli suunniteltu 130 henkilölle ja päättyi niitä varten laadittu menoarvio 299,700 markkaan. Rahatoimikamari valtuutti johtokunnan järjestämään mainitut kurssit. Vuoden vaihteessa ilmaantui työttömyyttä ammattitaidottomien naisten keskuudessa, jonka tähden johtokunta päätti helmikuun 7 p:nä pitämässään kokouksessa aloittaa mainitut kurssit 13 p:stä samaa kuuta ja jatkaa niitä neljä kuukautta eli toukokuuu 13 p:ään asti. Kurssien aloitettua toimintansa kävi kuitenkin ilmi, ettei työttömyyttä esiintynyt ammattitaidottomien naistyöläisten keskuudessa niin suuressa määrin kuin oli oletettu, sillä korkein oppilasmäärä oli ainoastaan 58 henkeä. Tämän vuoksi jaettiin kurssit vain kahteen osastoon ja pidettiin ne työtupa n:o 2:n huoneistossa, Kaarlonkatu n:o 11:ssä, määrättyjen neljän kuukauden aikana. Aikaisemman päätöksen mukaan suoritti työtupien johtokunta kurssin osanottajille avustuksena 2: 25 markkaa tunnilta, jonka määrän rahatoimikamari oli vahvistanut hyväksyessään kurssien menoarvion. Kurssien aikana tekivät osanottajat anomuksen avustuksen koroittamisesta 3 markkaan tunnilta, mutta kaupungin viranomaiset eivät katsoneet olevan syytä suostua tähän anomukseen. Kurssien vähäisen osanottajamäärän vuoksi tulivat ne maksamaan ainoastaan 77,353: 90 markkaa, josta kaupunki maksoi suunnilleen puolet.

Laatiessaan suunnitelman talvella 1927—28 pidettäviä kursseja varten korotti johtokunta kurssien osanottajille maksettavan avustuksen 2: 50 markaksi ja ehdotti että johtokunta valtuutettaisiin maksamaan erikoisia kehoituspalkkioita sellaisille osanottajille, joiden työn tulokset olivat parhaat.

Elokuun 27 p:nä pitämässään kokouksessa käsitteli johtokunta alustavasti tulo- ja menoarviota vuodelle 1929, mikä ehdotus lopullisesti hyväksyttiin syyskuun 3 p:nä pidetyssä kokouksessa. Talousarvio päättyi 450,000 markan tappioon ja otti valtuusto tämän määrärahan vuoden 1929 talousarvioon johtokunnan käytettäväksi.

Työläisten lukumäärä kertomusvuoden jokaisen kuukauden 1 p:nä oli seuraava:

	Työtuvassa n:o 1.	Työtuvassa n:o 2.	Yhteensä.		Työtuvassa n:o 1.	Työtuvassa n:o 2.	Yhteensä.
Tammikuu.....	53	65	118	Heinäkuu	44	[1]) 25	69
Helmikuu	53	67	120	Elokuu	—	27	27
Maaliskuu	50	49	99	Syyskuu.....	56	—	56
Huhtikuu	50	47	97	Lokakuu	64	—	64
Toukokuu	52	44	96	Marraskuu.....	65	—	65
Kesäkuu	47	—	47	Joulukuu	61	—	61

Työtuntien lukumäärä työtuvissa oli seuraava:

	Työtuvassa n:o 1.	Työtuvassa n:o 2.	Yhteensä.		Työtuvassa n:o 1.	Työtuvassa n:o 2.	Yhteensä.
Tammikuu ..	7,284.0	7,732.5	15,016.5	Heinäkuu ..	3,934.0	1,634.5	5,568.5
Helmikuu ..	7,896.5	7,385.5	15,282.0	Elokuu	—	5,415.0	5,415.0
Maaliskuu ..	9,506.0	8,309.0	17,815.0	Syyskuu ..	8,641.5	—	8,641.5
Huhtikuu ..	6,870.0	5,336.0	12,206.0	Lokakuu ..	9,701.0	—	9,701.0
Toukokuu ..	6,664.5	4,836.5	11,501.0	Marraskuu .	9,983.0	—	9,983.0
Kesäkuu....	8,145.5	—	8,145.5	Joulukuu ..	11,274.5	—	11,274.5
				Yhteensä	89,900.5	40,649.0	130,549.5

[1]) Heinäkuun 15 p:nä.

Työpalkkoina maksettiin työtuvassa n:o 1 364,860: 15 markkaa ja työtuvassa n:o 2 129,072: 35 markkaa eli yhteensä 493,932: 50 markkaa. Keskimääräinen tuntipalkka ensimmäisessä työpaikassa oli 4: 06 markkaa ja jälkimmäisessä 3:18 markkaa eli molemmissa työtuvissa 3: 78 markkaa. Sitäpaitsi maksettiin palkkoina kotona työskenteleville työläisille 33,535 markkaa, josta työtuvassa n:o 1 16,058: 75 markkaa ja työtuvassa n:o 2 17,476: 25 markkaa.

Suoritetut työt. Tulot kertomusvuonna työtuvissa suoritetuista töistä nousivat seuraaviin määriin:

Suoritetut työt.	Työtuvassa. n:o 1.	n:o 2.	Yhteensä, Smk.
Sairaaloille	71,515: 50	1,170: —	72,685: 50
Kansakouluille	63,165: 15	—	63,165: 15
Puolustusministeriölle	205,299: 75	100,574: 15	305,873: 90
Suojeluskunnalle	43,937: 50	12,020: —	55,957: 50
Yksityisille henkilöille ja muille laitoksille	142,116: 85	82,531: 35	224,648: 20
Yhteensä	526,034: 75	196,295: 50	722,330: 25

Tulot ja menot. Allaolevasta yhdistelmästä käy selville työtupain tulot ja menot kertomusvuonna:

Tuloja.

	Smk.
Säästö tammikuun 1 p:nä	47,435: 22
Vuoden määräraha	600,000: —
Tuloja tehdyistä töistä:	
puolustusministeriölle	278,182: 20
yksityisille henkilöille ja laitoksille	376,875: —
omaan varastoon	211,202: 60
hallin myymälään	111,376: —
Vuosialennusta	14,435: 90
Korvaus lämmöstä	6,400: —
Yhteensä	1,645,906: 92

Menoja.

	Smk.
Työpalkkoja	527,467: 50
Kesälomapalkkoja	15,932: 60
Viranpitäjäin palkkoja	140,200: —
Vuokria	47,499: 67
Lämpö, sähkö ja kaasu	42,341: 35
Koneidenkorjauksia	11,781: 11
Muita korjauksia	159,944: 84
Kaluston osto	32,830: 75
Työtarpeiden osto	320,984: 48
Kansliakustannuksia	113,448: 25
Hallin myymälän menoja	14,761: 85
Sekalaisia menoja	38,802: 40
Rahatoimikonttorin saldo	138,969: 49
Saldo joulukuun 31 p:nä	40,942: 60
Yhteensä	1,645,906: 92

Loppukatsaus. Työtupien johtokunta oli laskenut työtupien toiminnan tuottaman vajauksen vuodelta 1928 450,000 markaksi, mutta siitä huolimatta kaupunginvaltuusto[1]) myönsi 600,000 markan suuruisen määrärahan eli 150,000 markkaa enemmän kuin mitä johtokunta oli anonut. Tämä johtui siitä, että valtuusto samalla velvoitti työtupien johtokunnan suorittamaan alaisissaan työtuvissa työskenteleville työläisille 3 markkaa tunnilta, mitä palkkaa työläiset kuitenkin olivat nauttineet jo parin vuoden ajan, minkä tähden lisättyä määrärahaa ei tarvittu tähän tarkoitukseen. Johtokunta voi sen vuoksi esittää rahatoimikamarille, että Suvilahden kasarmin korjaustöiden aiheuttamat menot suoritettaisiin kysymyksessä olevasta määrärahasta. Työtupien taloudellinen tulos osoittautui kuitenkin siksi edulliseksi, ettei näistä arvaamattomista menoista huolimatta anottua määrärahaa tarvinnut ylittää kuin 11,030: 51 markalla, joten myönnetyn määrärahan säästöksi näinollen

[1]) Ks. v. 1927 kert. s. 100.

jäi 138,969: 49 markkaa. Suvilahden kasarmirakennuksen lopulliset korjaus- ja muutostyöt nousivat n. 150,000 markkaan. Voidakseen lopullisesti koneistaa alaisensa laitoksen tuli johtokunnan sijoittaessaan työtuvat uuteen huoneistoon, hankkia uusia koneita, m. m. 10 kpl. uusia vaihtovirtamoottoreita, jotka maksoivat 21,000 markkaa. Työtupien todellinen tappio ei siten sanottavasti ylittänyt 250,000 markkaa.

Kertomusvuoden kuluessa ovat työtupien tulot olleet yhteensä 998,471: 70 markkaa, lukuunottamatta kaupungin myöntämää määrärahaa. Työläisille maksetut palkat kesälomapalkkoineen tekivät yhteensä 543,400: 10 markkaa. Tästä käy selville että työtupien bruttotulot, 455,071: 60 markkaa, voitiin käyttää peittämään työtupien hallinto-, työnjohto- ja hoitokuluja. Työläisille maksetut palkat, tai sen avustuksen määrä, jonka kaupunki laitoksen kautta käytti työttömyyden torjumiseksi ylitti työtupien tuottaman tappion n. 300,000 markalla, jolla määrällä työtuvat siis avustivat kaupungin rasituksia.

Yllämainittu osoittaa, että työtuvat vuonna 1928 toimivat menestyksellisemmin kuin aikaisemmin. Kuitenkin on laitoksen taloutta jatkuvasti haitannut samat vaikeudet, joihin edellisissä vuosikertomuksissa on viitattu. Edellä esitetyt luvut laitoksen taloudesta osoittavat selvästi, että laitoksen hallinto-, työnjohto- ja yleiset hoitokulut ovat suhteettoman korkeat laitoksen yleiseen tuottoon ja työläisille maksettuihin palkkoihin verraten. Siinäkin tapauksessa, että näistä hoitokuluista vähennetään työtupien siirrosta toiseen huoneistoon aiheutuneet kustannukset, n. 200,000 markkaa, ovat hoitokulut suhteellisen korkeat. Kun näitä kuluja tuskin enää voitaneen pienentää, voisivat laitokset kannattaa ainoastaan edellyttämällä että työläisten lukumäärää lisättäisiin, jotta laitosten bruttotulo vastaavasti kasvaisi. Myöskin olisi työläisten lukumäärä jaettava tasaisemmin eri vuodenosille, jotta työn johdolla ja laitosten muulla henkilökunnalla olisi säännöllisesti työtä vuoden ympäri. Laitosten luonteen vuoksi ei tällainen menettely liene mahdollinen, mutta tulee johtokunta jatkuvasti pyrkimään siihen, että hallintokustannukset saataisiin vähenemään ja työteho nousemaan pienentääkseen siten laitosten nettotappiota mikäli mahdollista.

XIX. Verotusvalmistelukunta.

Verotusvalmistelukunnan vuodelta 1928 antama kertomus oli seuraava:

Toukokuun 30 p:nä 1911 annetun, verotusvalmistelukuntaa koskevan ohjesäännön mukaan on verotusvalmistelukunnan vuosittain kaupunginvaltuustolle annettava kertomus valmistelukunnan edellisen vuoden toiminnasta. Esilläoleva kertomus vuodelta 1928 käsittää sitäpaitsi sanottuna vuonna vuoden 1927 tulojen perusteella toimitetun taksoituksen.

Verotusvalmistelukuntaan kuului vuonna 1928 puheenjohtajana nuorempi hallintosihteeri K. A. A. Linturi sekä jäseninä filosofianmaisteri A. Ekström ja johtaja E. Jalava. Ensimmäisen sihteerin virkaa hoiti varatuomari K. B. von Fieandt ja toisen sihteerin virkaa varatuomari E. Blomkvist. Apulaissihteerinä toimivat herra P. G. Hj. Svinhufvud, filosofianmaisteri E. A. Homén, reviisori I. Krieg ja hovioikeudenauskultantti W. Wirtanen.

Valmistelukunta antoi vuoden 1928 aikana rahatoimikamarille lausuntonsa 602 verotusasiassa ja teki esityksiä rahatoimikamarille ja muille virastoille 24 eri asiassa sekä lähetti 156 kirjelmää virastoille, toiminimille y. m. Tämän työn suorittamista varten valmistelukunta kokoontui vuoden kuluessa 46 kertaa; edellisen vuoden istuntojen luku oli 65.

Taksoituslautakunnan kokoukset alkoivat tammikuun 10 p:nä 1928 ja päättyivät seuraavan kesäkuun 5 p:nä. Lautakunta työskenteli seitsemällä osastolla ja käsitteli 29 kokouksessa eri osastojen puheenjohtajien, tarkoitusta varten palkattujen apuvoimien avulla sitä ennen tarkastamat ja tarpeen vaatiessa uusilla selvityksillä täydentämät verovelvollisten lautakunnalle jättämät tuloilmoitukset, joiden luku nousi 90,491:een, oltuaan vuonna 1927 83,853. Kehoituksia tuloilmoitusten antamiseen lähetettiin vuoden 1928 aikana 5,406 kappaletta, ja sitäpaitsi lähetettiin suuri joukko kehoituksia annettujen tuloilmoitusten täydentämiseen. Kehoituksia palkankontrolli-ilmoitusten antamiseen toimitettiin noin 1,000 yhtiölle, virastolle ja yksityiselle työnantajalle. Viimeksimainittujen kehoitusten johdosta saapui valmistelukunnalle tasaluvuin 110,000 kontrolli-ilmoitusta vuoden 1927 aikana palkka-, palkkio-, tantiemi- tai luontoisetuina nautituista tuloista. Näistä kontrolli-ilmoituksista lähetettiin noin 7,000, jotka koskivat Helsingin kaupungin läheisyydessä asuvia henkilöitä, asianomaisille taksoituslautakunnille ja 7,973 kappaletta pantiin sellaisenaan taksoituksen perusteeksi, kun eivät asianomaiset verovelvolliset olleet antaneet tuloilmoituksia. Sitäpaitsi on taksoituslautakunta niille verovelvollisille, joiden, etupäässä henkikirjan perusteella, on havaittu laiminlyöneen ilmoitusvelvollisuutensa, harkinnan mukaan määrännyt veroäyrejä lainsäätämine veronkorotuksineen. Verotettujen lukumäärä [1]) nousi 97,297:ään, oltuaan edellisenä vuonna 89,247.

[1]) Verotettujen kokonaismäärä on saatu yhdistämällä eri kaupunginosissa verotettujen loppusummat. Useampaan kertaan laskemista esiintyy, mikäli jollain henkilöllä on ollut tuloja useammassa kaupunginosassa.

Taksoituslautakunnan toimittaman verotuksen tulos oli, että veroäyrien luku, joka vuodelta 1926 toimitetussa taksoituksessa oli ollut 23,690,930, vuodelta 1927 nousi 28,514,590:een. Tähän sisältyivät myös jälkiverotukset vuosilta 1924, 1925 ja 1926, yhteensä 87,118 veroäyriä.

Vuoden 1927 tulojen perusteella toimitetusta taksoituksesta tehtiin tutkijalautakunnalle 3,611 valitusta, edellisenä vuonna 2,067.

Nämä valitukset tutkijalautakunta käsitteli heinäkuun 6, 9, 10, 11 ja 12 p:nä pitämissään kokouksissa, minkä jälkeen veroluettelot heinäkuun 14 p:nä jätettiin kaupungin rahatoimikonttoriin. Edellämainituista valituksista 1,701 aiheutti joko taksoituksen kumoamisen tai alentamisen, jotavastoin 1,910 ei aiheuttanut mitään muutosta. Tutkijalautakunnan tekemäin muutosten johdosta veroäyriluku aleni 245,555:llä, joten taksoituksen perusteeksi jäi 28,269,035 äyriä. Veroäyrien lisäys oli siis, kun vastaava luku edellisenä vuonna oli 23,591,099, 4,677,936 eli 19.8 %. Veroäyrien kokonaismäärä jakautui seuraavasti: 12.7 % kiinteistötulosta, 23.7 % elinkeino- ja liiketulosta sekä 63.6 % palkka- ynnä muusta senkaltaisesta tulosta.

Veroäyri, joka vuodelta 1926 oli ollut 6: 90 markkaa, määrättiin vuodelta 1927 6: 60 markaksi.

XX. Kaupunginmuseo.

Helsingin kaupunginmuseon johtokunnan kertomus vuodelta 1928 oli seuraavansisältöinen:

Museojohtokunta, jonka muodostivat filosofiantohtori J. E. Ailio puheenjohtajana, yliarkkitehti S. M. Schjerfbeck varapuheenjohtajana sekä filosofiantohtori A. Hämäläinen, kokoontui vuoden kuluessa viiteen istuntoon, joissa museon hallintoa ja hoitoa koskevia asioita käsiteltiin ja päätettiin. Museon johtaja arkkitehti A. W. Rancken toimi sihteerinä.

Museokokoelmat karttuivat huomattavasti sekä lahjoitusten että ostojen kautta. Huonekaluja ja muita esineitä lisättiin 173:lla, maalauksia ja piirroksia 40:llä, valokuvia 590:llä, rahoja ja mitalleja 28:lla, arkistoaineksia 46:lla ja kirjallisuutta, kärttoja y. m. 50:llä.

Lahjoituksia tekivät seuraavat henkilöt ja liikkeet:

Kamreeri V. Hougberg, tohtori K. K. Meinander, herrat O. Kivistö, E. Laakso ja E. Holmberg valokuvia; herrat E. F. Holmberg, R. Höman, N. Wasastjerna, O. Broström, A. Rönnberg ja lehtori G. Dahl sekalaisia museoesineitä; professori R. Kajanus Suomenlinnassa vuonna 1844 tehdyn kaappikellon; filosofianmaisteri H. Dalström arkkitehti Dalströmin tekemiä luonnoksia ja rakennuspiirustuksia; tohtori S. Strömbom Tukholmasta valokuvan vanhasta Katajanokasta; kauppias J. Lindstedt 7 P. Boschankowskyn vesimaalausta; neidit Wasastjerna huonekaluja; neiti E. Heikel valokuvia; neidit L. Boldt ja A. Wiik sekalaista tavaraa; rouva S. Heikel ryhmävalokuvia; rouva E. Sidorow Helsingin kartan vuodelta 1838; senaattori O. Donnerin perilliset lasimaljan; neitien S. Laurellin ja H. Lönnqvistin kuolinpesät huonekaluja ja sekalaista tavaraa; Suomen valokuvaustarpeiden kauppa (ent. D. Nyblin) valokuvasuurennuksia.

Ostoista mainittakoon: vanha mahonkinen, ensimmäiselle Helsingissä toiminneelle raittiusseuralle kuulunut taffelipiano. P. Malmqvistilta ostettiin kokoelma kuvia ja kirjallisuutta, rouva Timiriasewilta lunastettiin kokoelma valokuvasuurennuksia, kunniakirjoja, rahoja ja aseita sekä neiti M. Wiikin kuolinpesästä huonekaluja, kuvia y. m.

Talletuksina sai museo vastaanottaa Ehrensvärd-seuralta kreivi M. Speranskyn öljyvärillä maalatun muotokuvan ja Suomen muinaismuistoyhdistykseltä kaksi litografiaa ja yhden öljymaalauksen, jotka esittävät Suomenlinnan pommitusta itämaisen sodan aikana.

Helsingin kaupungin arkkitehtuuria ja kaupunginkuvaa yleensä 1870-luvun alussa havainnollisesti esittävään pahvimalliin saatiin lisää kolme eri aluetta, nim. Kaivopuiston alue ja kaupungin itäpuolella olevat satama-alueet. Täten muodostaa puheenaoleva malli nykyään eheän kokonaisuuden, joka käsittää Fabianinkadusta itäänpäin olevat osat kaupunkia ja on sitä luonnollisesti vielä jatkettava länteenpäin. Kun nykyään on käytettävissä

tarpeeksi tilava huone mallia varten, on lautakunta päättänyt jouduttaa mallin jatkamista ja sitä varten anonut 90,000 markan suuruista määrärahaa, käytettäväksi kahden vuoden aikana.

Muusta toiminnasta mainittakoon, että kuluneen vuoden aikana vihdoinkin voitiin ryhtyä toteuttamaan museon laajentamista sittenkuin Taideteollisuusyhdistyksen museo viime kesäkuussa muutti Hakasalmen huvilan yläkerrokseen. Kaupunginmuseo oli sen vuoksi yleisöltä suljettuna kesäkuun 1 p:stä alkaen. Kuitenkaan ei korjaustöitä vallinneen maalarien lakon takia y. m. syistä voitu aloittaa ennen kuin elokuun loppupuolella. Sitä mukaan kuin korjaukset saatiin suoritetuksi, ryhdyttiin museon uudestaanjärjestelyyn, mikä saatanee valmiiksi kesäksi 1929.

Samalla kun Taideteollisuusmuseo siirrettiin pois Hakasalmen huvilasta, vapautui myös etelänpuolisesta piharakennuksesta kaksi pientä huonetta, joissa oli asunut taideteollisuusmuseon vahtimestari. Lautakunta päätti että museon vahtimestari muuttaisi mainittuun rakennukseen, joten pohjoispuolinen piharakennus voidaan käyttää museon varastohuoneiksi, jommoisista ennen oli ollut suuri puute.

Museon julkaisusarjaa on ilmestynyt toinen vihko: Havaintoja ulkomaiden kaupunkien museoista kirj. A. W. Rancken, sekä suomeksi että ruotsiksi kuin myös ruotsinkielinen käännös julkaisusarjan ensi osan viime vuonna ilmestyneestä teoksesta Piirteitä Helsingin historiasta 1550—1812 kirjoittanut K. N. Rauhala.

XXI. Musiikkilautakunta.

Musiikkilautakunnan vuodelta 1928 laatima kertomus oli seuraavansisältöinen:

Lautakunnan kokoonpano y. m. Vuonna 1928 kuului musiikkilautakuntaan kauppaneuvos A. Niklander puheenjohtajana, filosofiantohtori H. Ramsay varapuheenjohtajana, rouva E. v. Frenckell, kirjaltaja V. Mikkola ja puuseppä E. Vuorinen. Kirjaltaja Mikkolan kuoltua heinäkuussa kaupunginvaltuusto valitsi syyskuun 5 p:nä hänen sijaansa rouva A. Huotarin. Herra Mikkolan kuoleman kautta menetti lautakunta monivuotisen innokkaan jäsenen. Sihteerin tehtäviä hoiti oikeusneuvosmies K. Furuhjelm.

Vuoden varrella kokoontui lautakunta 10 kertaa. Lautakunnan pöytäkirjain pykäläluku oli yhteensä 83, pöytäkirjassa olleiden lisäksi tulevat toimenpiteet, joihin puheenjohtaja lautakunnan valtuuttamana oli ryhtynyt. Menevien kirjeiden lukumäärä oli 52.

Kaupunginorkesterin toiminta oli pääasiassa entisen ohjelman mukainen. Orkesterin jäsenmäärä oli 69 ja johtajana toimi professori R. Kajanus.

Vuoden varrella järjestettiin 16 varsinaista sinfoniakonserttia, 3 ylimääräistä sinfoniakonserttia sekä 32 kansansinfonia- ja kansankonserttia, jota paitsi orkesteri avusti 139 oopperanäytännössä, 60 teatterinäytännössä sekä 12 muussa konsertissa.

Vuoden varrella järjestetyistä 16 varsinaisesta ja 3 ylimääräisestä sinfoniakonsertista johti professori Kajanus 15 sekä herra E. Cooper, kapellimestari K. Ekman, hovikapellimestari A. Järnefelt ja professori S. Palmgren kukin yhden. Sinfoniakonserteista mainittakoon erittäin toukokuun 7 p:nä annettu Beethovenin 9 sinfonia Johanneksen kirkossa sekä Schubertin 100-vuotisen kuolinpäivän johdosta marraskuulla annetut kolme konserttia.

Edellämainituissa sinfoniakonserteissa esiintyivät seuraavat solistit: herrat A. af Enehjelm, S. Konkola, O. Soini (laulu), I. Hannikainen (piano), H. Sandby (sello), R. Soêtens ja A. Hannikainen (viulu) sekä naiset: A. Skilonz, S. Starck, S. Schaar (laulu), K. Bernhard, E. Rängman-Björlin, S. Bonnevie, L. Kolessa (piano), Y. Canale ja A. Ingnatius (viulu). Kansalliskuoro esiintyi Beethovenin 9 sinfoniassa ynnä Schubertin Stabat Mater'issa.

Sinfoniakonserteissa esitettiin seuraavat sävellykset: Linnala: Sinfonia I (1926—27); Madetoja: Kansanlaulu jouhiorkesterille; Sinfonia III; Sibelius: Sinfonia IV; Tapiola, sinfoninen runo; Sinfonia VII, Sinfonia VI; Palmgren: Pastoraali; Eksoottinen marssi; Merikanto: Lemminkäinen, sinfoninen runo; Raitio: Kuutamo Jupiterissa; Beethoven: Sinfonia 9; Pianokonsertti IV; Alkusoitto op. Leonore III; Viulukonsertti d-dur; Alkusoitto op. Die Zauberharfe; Haydn: Sinfonia b-dur (La Reine); Rimsky-Korsakow: Sadko, sinfoninen runo; Schubert: Sinfonia V; Fantasia c-dur; Balettimusiikki

näyt. Rosamunde; Sinfonia VIII; Stabat Mater; Sinfonia VII; Atterberg: Sinfonia VI; Brahms: Sinfonia III, viulukonsertti d-dur; Wagner: Sinfonia c-dur; Wolf-Ferrari: Streicherserenade; Schumann: Konsertti sellolle ja orkesterille; Pianokonsertti a-moll; Mozart: Pianokonsertti c-dur; Reger: Variatsioneja ja fuuga Mozartin teemasta op. 132; Goldmark: Maalaishäät, sinfonia 5 osassa; Respigni: Fontane di Roma, sinfoninen runo; Tschaikowsky: Sinfonia IV; Pianokonsertti c-moll; Paganini: Viulukonsertti d-dur; Pfigner: Viulukonsertti a-moll; Glasunow: Sinfonia VIII; Strauss: Don Juan, sinfoninen runo; Tod und Verklärung, sinfoninen runo; Berlioz: Carneval Romain; Bach: Aria Mensch beweine deine Sünde gross; Grosse Fuge (jouhiorkesterille); Sarja h-moll jouhiorkesterille ja huilulle; Duhas: Noidan oppipoika, Scherzo; Kokai: Sarja orkesterille; Stenhammar: Sinfonia e-moll; Borodin: Sinfonia II; Monteverdi: Lamento di Ariana; Elgar: Sinfonia variatsioneja; Bruch: Viulukonsertti g-moll; Korngold: Sarja näyt. Viel Lärm um Nichts.

Konserteissa käyneestä yleisöstä mainittakoon, että sen lukumäärä sinfoniakonserteissa nousi keskimäärin 433 henkilöön konserttia kohti (kaikkiaan 6,948 henkilöä), kansan- ja kansansinfoniakonserteissa keskimäärin 430 henkilöön (kaikkiaan 13,740 henkilöä) sekä ylimääräisissä konserteissa kaikkiaan 2,015 henkilöön. Vastaavat numerot vuonna 1927 olivat: sinfoniakonserteissa 7,317 henkilöä ja kansankonserteissa 12,714 henkilöä.

Taloudellinen tulos. Kaupunginorkesterin tulot olivat kalenterivuonna 1928 933,914 markkaa, siitä tuloina omista konserteista 262,814 markkaa sekä 671,100 markkaa avustuksesta muissa tilaisuuksissa. Tulot omista konserteista olivat siis vuonna 1928 hieman alentuneet, jota vastoin tulot muiden näytäntöjen ja konserttien avustamisesta olivat huomattavasti kohonneet, joten lopputulos oli noin 70,000 markkaa parempi kuin vuonna 1927. Mainittakoon vielä, että vuoden 1928 tuloarviossa arvioidut tulot olivat 920,000 markkaa, joten todelliset tulot ylittivät arvioidut 13,914 markalla. Orkesterin valtionapu oli 500,000 markkaa. Menot käyvät selville allaolevasta yhdistelmästä, johon myös on otettu orkesterille myönnetyt määrärahat:

	Määräraha, Smk.	Menot, Smk.
Palkkaukset ja ikälisät	2,425,888: —	2,497,005: —
Konserttikulut	130,000: —	129,801: 50
Nuotit ja soittovälineet	15,000: —	24,198: 30
Muut menot	8,000: —	7,822: 25
Yhteensä	2,578,888: —	2,658,827: 05

Kuukausitilientarkastus. Musiikkilautakunnan voimassa olevan johtosäännön mukaan on orkesterin taloudenhoitaja velvollinen kuukausittain, viimeistään seuraavan kuukauden 5 p:nä, musiikkilautakunnalle antamaan kaksin kappalein laaditun tilin siihen kuuluvine todisteineen sekä vahvistetun kaavakkeen mukaisen, tuloja ja menoja osoittavan taulun. Kohta näiden asiakirjain saavuttua toimittivat lautakunnan puheenjohtaja ja sihteeri kunkin kuukauden alussa tilintarkastuksen, ja haivaittiin näissä kuukausitarkastuksissa tilien aina olevan kunnossa ja kassan tila kirjain mukaiseksi. Kuukausitili todisteineen toimitettiin heti rahatoimikonttoriin.

1929 vuoden talousarviolaskelma. Elokuun 20:ntenä päivätyllä kirjelmällä lähetti musiikkilautakunta säädetyssä järjestyksessä rahatoimikamariin vuotta

1929 varten laatimansa talousarviolaskelman, jonka kaupunginvaltuusto vahvisti muuttamatta.

Avustettujen sivistysyritysten valvonnan, joka osittain on lautakunnan toimena, järjesti ja tehtävät tässä suhteessa jakoi lautakunta jäsentensä kesken kuten aikaisemminkin.

Ulkoilmakonsertit. Lautakunnan ehdotuksesta asetti kaupunginvaltuusto vuonna 1928 24,000 markan suuruisen määrärahan lautakunnan käytettäväksi ulkoilmakonserttien järjestämistä varten. Tämän määrärahan jakoi musiikkilautakunta sittemmin siten, että Suomen valkoisen kaartin soittokunnalle annettiin 9,600 markkaa ja Helsingin työväenyhdistyksen torvisoittokunnalle yhtä paljon sekä Käpylän urheilijain soittokunnalle 4,800 markkaa, ehdolla että nämä soittokunnat kesän kuluessa pitäisivät konsertteja Kalliossa, Hermannissa, Vallilassa ja Käpylässä.

Kaupunginorkesterin konserttien radioiminen. Kuten vuonna 1927 radioitiin kaupunginorkesterin sinfoniakonsertit kertomusvuonnakin, mutta koroitettiin maksu radioimisesta tuntuvasti nim. 2,000 markasta 3,800 markkaan kevätkaudella ja 2,500 markasta 4,000 markkaan syyskaudella konserttia kohti.

Orkesterijäsenten osuus radiomaksuun. Tässä yhteydessä mainittakoon, että orkesterin jäsenet vuoden kuluessa herättivät kysymyksen siitä, että heidät oikeutettaisiin pääsemään osallisiksi niistä maksuista, jotka Suomen yleisradio osakeyhtiö suorittaa sinfoniakonserttien radioimisesta. Musiikkilautakunta asettui kuitenkin epäävälle kannalle soittotaiteilijoiden ehdotukseen nähden ja jätti asian sillensä.

Tekijäoikeudet. Tekijäoikeuksista annettujen lainsäännösten perusteella suoritettiin erinäisistä esitetyistä sävellyksistä säveltäjille korvaus syyskauden alusta lukien. Nämä korvaukset perii Säveltäjäin tekijänoikeustoimisto Teosto r. y., joka tilittää ne säveltäjille. Kun 1928 vuoden talousarviossa ei ollut varattu määrärahaa edellämainittuja menoja varten, oli lautakunnan pyydettävä siihen varoja.

XXII. Raittiuslautakunta.

Raittiuslautakunnan vuodelta 1928 antama kertomus oli seuraavansisältöinen:

Lautakunnan kokoonpano ja toimihenkilöt. Lautakuntaan kuuluivat kertomusvuonna osastonjohtaja W. Englund, kamreeri R. E. Heikel, muurari O. W. Paananen ja lehtori K. U. Suomela sekä toimittaja V. A. Vuorio tammikuun 25 p:ään, jolloin hän omasta pyynnöstään vapautettiin tehtävästään ja hänen sijaansa tuli toimittaja R. Parviainen. Varajäseniä olivat johtaja J. Herajärvi ja kansakoulunopettajatar O. Oinola.

Lautakunnan puheenjohtajana toimi lehtori Suomela ja varapuheenjohtajana muurari Paananen. Lautakunnalle osoitetut laskut hyväksyi puheenjohtaja sekä hänen ollessaan estettynä varapuheenjohtaja. Lautakunnan kaupunginvaltuuston valitsema sihteeri oli toimittaja K. A. Loikkanen. Raittiusvalvojina toimivat J E. Leivo, F. F. Nyström ja R. R. Nyholm.

Lautakunta kokoontui vuoden varrella 25 kertaa ja näissä kokouksissa pidettyjen pöytäkirjojen pykäläluku oli 237.

Raittiuslautakunnan toimintaohjeena oli alkupuolella vuotta valtioneuvoston heinäkuun 7 p:nä 1922 antama päätös raittiuslautakuntain, raittiuspoliisien sekä muiden kunnallisten raittiudenvalvojain toiminnasta ja vuoden loppupuolella valtioneuvoston kesäkuun 18 p:nä 1928 antama päätös raittiuslautakunnista ja -poliiseista.

Valistustoiminta. Edellämainitun ohjesääntönsä 4 §:n 1 kohdan mukaan raittiuslautakunnan tehtävänä on valistustoimintaa järjestämällä edistää raittiutta. Tällaista raittiusvalistustoimintaa raittiuslautakunta kertomusvuoden kuluessa harjoitti lukuisin eri tavoin sekä lasten että nuorison ja aikuisten keskuudessa.

Raittiusopetus. Huomattavin toimenpide lasten raittiustyön hyväksi oli valmistekirjasten jakaminen Suomen opettajain raittiusliiton järjestämiin lasten raittiuskirjoituskilpailuihin pääkaupungin suomenkielisissä kansakouluissa osaaottaville oppilaille. Lautakunta hankki valmistekirjaset 1,756:lle yläkoulun ja 1,236:lle alakoulun oppilaalle. Kilpailuihin otti osaa kaikkiaan 2,841 oppilasta 82 opettajan johdolla, ja näille oppilaille annettiin todistus osanotostaan kilpailuihin ja n. 10 %:lle tämän lisäksi kirjallisuuspalkintoja. Näiden kilpailujen raittiusvalistuksellinen arvo on mitä suurin, sillä niiden kautta voidaan vaikuttaa sellaisiinkin koteihin, joihin raittiusvalistusta ei voisi muuten levittää.

Edelläesitetyn lisäksi lautakunnan toimesta levitettiin raittiusjulkaisuja niin suomen- kuin ruotsinkielisiin kansakouluihin, lähinnä opettajia varten.

Erinäisiä lasten rattiustilaisuuksia avustettiin taloudellisesti.

Varhaisnuorison keskuudessa tehtävää raittiustyötä lautakunta edisti levittämällä kaikille pääkaupungin ylioppilaskokelaille Suomen opiskelevan nuorison raittiusliiton äänenkannattajaa Pohjantähteä, joka on toimitettu erikoisesti oppikoulunuorisoa silmälläpitäen. Tämän toimenpiteen ansiota osittain lienee, että rattiustyö oppikoulunuorison keskuudessa on viime aikoina alkanut osoittaa elpymisen merkkejä. Samoin on Ylioppilaiden raittiusyhdistys saanut nykyjään huomattavasti enemmän kuin ennen jäseniä pääkaupungista.

Kaikille oppikouluille levitettiin lautakunnan toimesta raittiusjulkaisuja.

Raittiustyötä aikuisten keskuudessa lautakunta suoritti pääasiassa tukemalla eri järjestöjen toimeenpanemia suurempia raittiustilaisuuksia. Erikoisesti on mainittava raittiusviikon vieton järjestäminen, jossa lautakunnalla oli johtava asema. Pääkaupungin raittius- y. m. järjestöjen edustajien avustamana lautakunta suunnitteli yksityiskohtaisesti viikon vieton paikkakunnalla. Eri järjestöjä kehoitettiin toimeenpanemaan raittiustilaisuuksia viikon kuluessa ja papistolle lähetettiin pyyntö kosketella raittiusasiaa saarnoissaan. Raittiusviikon mainostauluja asetettiin viikon ajaksi raitiovaunuihin ja yleisölle jaettiin viikon ohjelmalehtisiä. Lisäksi lautakunta järjesti edellämainittujen edustajain avustamana kaksi raittiusviikon alkajaisjuhlaa, joista toisen ohjelma radioitiin. Kaiken kaikkiaan pidettiin raittiusviikolla eri järjestöjen toimesta lähes 60 rattiustilaisuutta.

Raittiusjulkaisuja levitettiin lautakunnan toimesta kaikille poliisiasemille, yömajoihin, ylioppilasjärjestöihin y. m.

Lautakunnalla olevia varjokuvasarjoja ovat eri järjestöt lainanneet lukuisasti.

Lautakunnan toimesta tai avustamana pidettiin kaikkiaan 20 esitelmää.

Kieltolain noudattamisen valvonta. Käytännöllinen kieltolainvalvontatyö oli, kuten aikaisemminkin, pääasiassa lautakunnan alaisten raittiudenvalvojien tehtävänä. Lautakunnan toimesta takavarikoitiin vuoden varrella 9,506 litraa ja 516 pulloa väkijuomia. Sitäpaitsi takavarikoitiin 9 autoa, 2 moottorivenettä, 2 hevosta ja 1 soutuvene. Syytteeseen kieltolakirikoksista asetettiin yhteensä 333 henkilöä. Raittiudenvalvojain toimintaa helpotti suuresti se, että maaherra syyskuun 13 p:nä 1928 myönsi heille raittiuspoliisioikeudet.

Raittiudenvalvojat esittivät päivittäin yksityiskohtaisen selonteon toiminnastaan, pitivät tilastoa ilmisaamistaan rikoksista, ja takavarikoimistaan väkijuomista sekä työskentelivät muullakin tavalla lautakunnan hyväksi.

Raittiustodistusten anto. Kaupungin poliisiviranomaisten pyynnöstä lautakunta antoi raittiustodistuksia autonajolupaa pääkaupungissa anoville henkilöille. Tämä tehtävä lisäsi runsaasti lautakunnan työtä, sillä jokaisen todistuksen anojan suhteen oli tehtävä joukko tiedusteluja, hoidettava korttiluetteloa j. n. e. Kertomusvuoden kuluessa lautakunta antoi rattiustodistuksia kaikkiaan 2,209 henkilölle ja epäsi tällaisen todistuksen 304 henkilöltä.

Yhteistoiminta poliisiviranomaisten kanssa. Lautakunta oli kertomusvuoden kuluessa läheisessä yhteistoiminnassa poliisiviranomaisten kanssa kieltolainvalvontaa koskevissa asioissa. Yhteisiä neuvottelukokouksia pidettiin poliisiviranomaisten kanssa kahdesti. Lautakunnan raittiudenvalvojat olivat myöskin yhteistoiminnassa poliisilaitoksen kieltolakikomennuskunnan kanssa.

Muut asiat. Kertomusvuoden kuluessa antoi raittiuslautakunta maistraatille lausuntonsa 207 kahvila-, ruokala-, ravintola- tai matkailijakotiliikettä koskevasta anomuksesta. Sitäpaitsi antoi lautakunta vuoden kuluessa joukon lausuntoja ja selostuksia erilaisille kaupungin virastoille. Tietoja alaansa

kuuluvista asioista lautakunta joutui antamaan useille valtion virastoille, raittiusjärjestöille y. m.

Kertomusvuoden kuluessa lautakunta antoi kaupunginvaltuustolle selonteon siitä, millä tavalla Helsingin raittiusseura, Raittiusyhdistys Riento ja Alkoholistiparantola Turva olivat käyttäneet yleishyödyllisten laitosten ja yritysten avustusmäärärahasta vuodeksi 1927 saamansa avustuksen. Valtuuston päätöksen perusteella lautakunta valvoi kertomusvuoden kuluessa mainituille järjestöille vuodeksi 1928 myönnettyjen avustusten käyttöä.

Raittiuslautakunta oli kertomusvuoden kuluessa edustettuna ruotsalaisen raittiusyhdistys Balderin 15-vuotisjuhlassa, Sosialidemokraattisen raittiusliiton Helsingin aluejärjestön perustamistilaisuudessa, Raittiusyhdistys Koiton 45-vuotisjuhlassa sekä raittiuslautakuntain yleisessä neuvottelukokouksessa.

Lautakunnan toimisto sijaitsi edelleen talossa n:o 4 Helenankadun varrella. Toimisto lähetti kertomusvuoden kuluessa yhteensä 3,130 kirjelmää ja hoiti kaikki muut lautakunnan käytännölliset tehtävät. Toimisto oli avoinna yleisölle klo 10—12 ja klo 18—20 joka arkipäivä.

XXIII. Urheilulautakunta.

Urheilulautakunnan kertomus vuodelta 1928 oli seuraava:

Urheilulautakuntaan kuului vuonna 1928 insinööri E. von Frenckell puheenjohtajana ja verhoilijamestari V. Lähteinen varapuheenjohtajana sekä kansakoulunopettaja J. U. Autonen, kirjapainonjohtaja A. Grönroos ja konsuli K. Seidenschnur. Sihteerinä toimi poliisimestarinapulainen K. Soinio. Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 12 kertaa. Sen käsittelemistä tärkeimmistä kysymyksistä mainittakoon seuraavat:

Lautakunta laati ehdotuksen voimisteluseurojen työn tukemiseksi myönnetyn 50,000 markan, sekä lasten ja nuorison leikki- ja urheilutyön tukemiseksi myönnetyn 30,000 markan suuruisen määrärahan jakamiseksi. Edellisestä määrärahasta annettiin avustusta 24:lle, jälkimmäisestä 25:lle eri seuralle ja yhdistykselle. Koulujen talviurheiluvälineiden ostoon myönnetty 20,000 markan suuruinen apuraha käytettiin pääasiallisesti uusien suksien ostoon ja vanhojen korjaamiseen.

Ursinin uimalaitos oli luovutettu Helsingfors simsällskap-nimiselle seuralle, Humallahden uimalaitos Helsingin uimareille, Mustikkamaan uimalaitos Helsingin Jyrylle ja Kyläsaaren uimalaitos Työväen uimareille. 40,000 markan suuruinen uimaseurain avustusraha jaettiin tasan yllämainitun neljän seuran välillä.

Kaupunginvaltuusto oli vuodeksi 1928 myöntänyt kaupungin koululaisten luistinurheilun edistämiseksi 60,000 markkaa. Tämä avustus jaettiin seuraavasti allamainittujen luistinratojen kesken:

	Smk.		Smk.
Suomalainen luistinrata	20,000: —	Merisataman luistinrata	7,500: —
Työväen luistinrata ..	15,000: —	Aktiebolaget Bollplan ..	6,000: —
Helsingfors skridskoklubb	11,000: —	Hietalahden luistinrata ..	500: —
		Yhteensä	60,000: —

Lautakunta kävi talvella tarkastamassa kaikki luistinradat sekä määräsi niihin tehtäväksi muutamia parannuksia eritoten siisteyden kannalta.

Samoin kävi lautakunta kesällä tarkastamassa urheilukenttiä sekä ehdotti niihin erinäisiä korjauksia ja parannuksia, m. m. määrättiin Eläintarhan urheilukentälle rakennettavaksi uusia katsojaparvekkeita sekä juoksuradan leventämistä.

Yhdessä rakennuskonttorin kanssa teki lautakunta ehdotuksen uuden uimalaitoksen rakentamiseksi Mustikkamaalle.

Rahatoimikamarille huomautti lautakunta uudelleen voimistelusalien puutteesta pääkaupungissa. Kun lautakunnan tietoon oli tullut, että Helsin-

gin anniskeluyhtiön suuri ruokalahuone Fredrikinkadun varrella olisi vuokrattavana, teki lautakunta rahatoimikamarille täydellisen ehdotuksen sen muuttamiseksi ja sisustamiseksi voimistelusaliksi. Tämä hanke raukesi kuitenkin sittemmin, koska asianomaiset talonomistajat eivät tahtoneet vuokrata huoneistoa voimistelusaliksi.

Vuonna 1927 kaupunki oli myöntänyt Uimahalli nimiselle osakeyhtiölle 2,000,000 markan suuruisen huokeakorkoisen lainan sillä ehdolla, että kansakoululaisille sekä poliisi- ja palomiehistölle annettaisiin vuosittain 25,000 maksutonta kylpyä, joiden järjestämisestä Uimahalli osakeyhtiö ja urheilulautakunta saisivat sopia. Tämän perusteella teki urheilulautakunta kyseessäolevan yhtiön kanssa seuraavan sopimuksen:

Kansakoulunoppilaat ovat oikeutetut luokittain opettajainsa johdolla käymään uimahallissa joka arkipäivä klo ½ 10—11 välillä siten, että klo ½ 10 tulee 40 oppilasta, klo 10 toiset 40 oppilasta ja klo ½ 11 jälleen 40 oppilasta, joten joka päivän osalle lasketaan tulevan 120 kylpyä.

Suuri halli on yllämainittuina aikoina varattu pojille maanantaisin, keskiviikkoisin, torstaisin ja lauantaisin, tytöille tiistaisin ja perjantaisin sekä pienempi halli klo ½ 10—12 tytöille keskiviikkoisin.

Tämän ehdotuksen mukaan saavat kansakoululaiset vuosittain 24,000, sekä poliisi- ja palomiehistö 1,000 kylpyä.

XXIV. Maatalouslautakunta.

Maatalouslautakunnan vuodelta 1928 laatima kertomus oli seuraava:

Lautakunnan kokoonpano y. m. Lautakuntaan kuuluivat kertomusvuonna ylim. professori E. H. Ehrnrooth puheenjohtajana, johtaja V. A. Tanner varapuheenjohtajana sekä jäseninä kaupungingeodeetti W. O. Lille, varatuomari H. Munck ja luottamusmies V. Viherkoski, sekä viimemainitun kuoltua helmikuun 24 p:nä ajuri J. G. Holopainen. Rahatoimikamarin edustajana lautakunnan kokouksissa oli filosofianmaisteri G. Estlander. Sihteerinä toimi johtosäännön mukaan kaupunginagronoomi A. J. Tamminen.

Lautakunnalla oli vuoden varrella 12 kokousta, pöytäkirjain pykäläluku oli 128. Puheenjohtajalle ja jäsenille maksettiin palkkioina 6,400 markkaa, mistä puheenjohtajan osuus oli 4,500 markkaa. Sihteerille ei maksettu mitään palkkiota, koska sihteerintehtäväin hoitaminen kuuluu kaupunginagronoomin virkatehtäviin.

Lausuntoja y. m. Lautakunnan kertomusvuonna eri virastoille antamien lausuntojen ja esitysten luku oli 44, joista 15 koski maanvuokrausasioita. Useimmat näistä lausunnoista jätettiin rahatoimikamarille.

Kaupungin ostettua Korpaksen tilan ja alueita Puodinkylästä teki lautakunta esityksiä näiden alueiden vuokraamiseksi. Suurin osa Puodinkylän alueita vuokrattiinkin lautakunnan toimesta, mutta kysymystä Korpaksen tilan vuokraamisesta ei ratkaistu kertomusvuonna. Kårbölen tilan vuokraoikeus siirtyi kertomusvuonna F. Behmiltä K. Holmbergille. Tavanmukaisessa tilojen tarkastuksessa kiinnitettiin jälleen huomiota siihen, että suurinta osaa vuokra-alueista hoidettiin huonosti ja että muutamat suurimmat vuokraajat eivät suorita vuokriaan täsmällisesti. Asian tarkempi käsittely siirtyi seuraavaan vuoteen.

Syksyllä otettiin kaupunginagronoomille muutamaksi kuukaudeksi apulainen avustamaan häntä rakennus- ja vuokra-asiain järjestelyssä.

Lausuntoja ja esityksiä aiheuttaneista asioista mainittakoon lisäksi kysymykset erinäisten Malmin kylän pienempien alueiden ostosta, Viikin latokartanon edelleen vuokraamisesta valtiolta, maatilojen maalla olevien teiden korjaamisesta, tilojen metsänhoidon järjestämisestä, erinäisistä eläkkeistä ja viranhaltijoilta vaadittavasta kielitaidosta.

Kun Viikin latokartano oli valtion ja kaupungin välisessä tilusvaihdossa jäänyt edelleen valtion omaksi, esitti lautakunta, että kaupunki luopuisi tilan vuokralla pitämisestä. Vuoden 1929 meno- ja tuloarvioon ei sentakia otettu menoja eikä tuloja Viikistä. Kertomusvuoden lopulla heräsi kuitenkin jälleen kysymys vuokrallapidon jatkamisesta, mutta asia ei vielä kertomusvuonna tullut ratkaistuksi.

Laajentuneen moottoriajoneuvoliikenteen tähden oli suuri osa kaupungin lähiympäristön teistä joutunut niin huonoon kuntoon, että lautakunta oli pakoitettu tekemään esityksiä teiden hoidon parantamisesta.

Metsänhoitosuunnitelmat valmistuivat kertomusvuonna, mutta rahatoimikamari ei ehtinyt kertomusvuonna käsittelemään lautakunnan asiassa tekemää esitystä.

Muutamia vuosia sitten oli lautakunta aikonut hankkia karjaa Tuomarinkylän tilalle, mutta jättänyt aikeen toteuttamatta tilan vanhan navetan kelpaamattomuuden takia. Kertomusvuonna otettiin asia uudelleen käsiteltäväksi, koska Tuomarinkylän tilan hoito ilman karjaa on käynyt yhä vaikeammaksi korsirehumarkkinain yhä huonontuessa ja kaupunkilannan hinnan noustessa. Vuoden 1929 menoarvioon merkittiinkin määrärahat pienehköä navettaa ja karjan hankintaa varten.

Vuoden mittaan on lautakunta käsitellyt monenkaltaisia tilitys-, kirjanpito- ja määrärahakysymyksiä, kuten inventtaus-, poisto-, ennakko-, kuoletus- y. m. asioita, sekä tilojen suoranaiseen hoitoon kuuluvia lannanhankinta-, viljanviljelyssopimus- y. m. s. asioita.

Kaupungin vuoden 1927 tilien tarkastajain ja revisionikonttorin kertomuksista annettiin maistraatille lausunto. Kaupunginvaltuuston päätös tili- ja vastuunvapauden myöntämisestä mainitun vuoden toiminnasta ei sisällä mitään sellaista, joka olisi aiheuttanut erikoisia toimenpiteitä lautakunnan puolelta.

Meno- ja tuloarvionsa vuodeksi 1929 koetti lautakunta laatia niin korkeiden hintojen perustalle, että voitaisiin, mikäli se yleensä on mahdollista, välttää lisämäärärahojen pyyntöjä.

Tavanmukaisessa tilojen tarkastuksessa keskusteltiin ja neuvoteltiin useista tilojen hoitoon kuuluvista seikoista.

Kaupungin tilojen hoito. Tilojen käytännöllinen hoito oli entiseen tapaan uskottu kaupunginagronoomin valvonnan alaiselle maatalouskonttorille, jolla oli käyttöoikeus myönnettyihin määrärahoihin ja joka lähinnä oli vastuussa tilojen asianmukaisesta hoidosta ja tuotosta.

Maatalouskonttorin toiminnastaan vuonna 1928 laatima kertomus oli seuraavansisältöinen:

Toiminta. Maatalouskonttorin toiminta jatkui samaan tapaan kuin edellisinäkin vuosina. Se hoiti maatalouslautakunnan alaisena ja sen ohjeiden mukaan kaupungin Helsingin pitäjässä ja Oulunkylän kunnassa olevat varsinaiset maanviljelystilat sekä valtiolta vuokratun Viikin latokartanon ja piti lisäksi huolta tilojen piirissä tahi läheisyydessä olevista vuokralle annetuista tiloista tahi tilanosista.

Maatalouskonttorin johtajana toimi agronoomi A. J. Tamminen ja kirjanpitäjänä Å. F. B. Ullner. Konttoriapulaisenvirka, joka oli ollut jonkin aikaa lakkautettuna, perustettiin uudelleen vuoden alusta lukien ja siihen otettiin neiti I. Sundström. Hänen tärkein tehtävänsä oli konttorin rahavarojen hoito. Kirjanpitäjä ja konttoriapulainen saivat ohjesäännön mukaisen kesälomansa, jotavastoin kaupunginagronoomilla ei ollut siihen tilaisuutta. Kaupunginagronoomintoimi kuului 16, kirjanpitäjäntoimi 8 ja konttoriapulaisen toimi 3 palkkaluokkaan. Kaupunginagronoomilla oli 1 ikälisä ja kirjanpitäjällä 2.

Maatalouskonttori pidettiin auki, kuten ennenkin, klo 9—12 ja klo 13—16, lauantaisin klo 9—14. Kaupunginagronoomin työaika oli kuitenkin riippumaton näistä virkatunneista.

Maatilat. Kertomusvuonna tapahtui maatiloihin nähden muutoksia sikäli, että osia Puodinkylän alueista ja muutamia Pakinkylän palstoja jätettiin maatalouskonttorin valvonnan alaiseksi sekä että kaupunki sai omakseen osia Viikin latokartanon alueista. Maatalouskonttori ei kuitenkaan saanut kertomusvuotena tarkempia tietoja Viikin alueista, joten tilaa tässä kertomuksessa käsitellään samoin kuin edellisenäkin vuosina.

Pellot[1]). Kokonaispeltoala oli 1,448,432 ha ja sen käyttö seuraavanlainen:

	Pitkäaikaisella vuokralla, ha.	Lyhytaikaisella vuokralla[2]), ha.	Omalla väellä, ha.	Itsenautittu peltoala, ha.	Yhteensä, ha.
Tuomarinkylä	19.924	12.290	2.870	330.830	365.914
Oulunkylä	50.140	0.050	0.450	67.300	117.940
Pukinmäki	146.936	30.644	4.790	196.700	379.070
Viik	—	5.180	0.820	[3]) 185.260	191.260
Herttoniemi	196.300	13.978	—	—	210.278
Kårböle	98.500	—	—	—	98.500
Puodinkylä	—	85.470	—	—	85.470
Yhteensä	511.800	147.612	8.930	780.090	1,148.432

Viljelysjärjestelmään ei vuoden kuluessa tehty mitään muutoksia. Puutarhanhoitoa ja sokerijuurikkaan viljelystä harjoitettiin, kuten ennenkin, ainoastaan Pukinmäessä. Perunaviljelys oli suurin Viikissä.

Vuoden aikana kynnettiin viimeinen nurmi Oulunkylässä, joten pikku paloja lukuunottamatta, kaikki pellot tulivat todelliseen peltoviljelykseen. Tarkoitus oli vuoden varrella laatia kokonaan uusi viljelyssuunnitelma, mutta jäi se toteuttamatta, kun kaupunginagronoomin avuksi syksyllä otetun apulaisen aika kului muihin vielä välttämättömämpiin töihin.

Itsenautittu peltoala jakautui käytön mukaan seuraavasti:

	Kesantona, ha.	Syysviljalla, ha.	Kevätviljalla, ha.	Vihantarehulla, ha.	Nurmena, ha.	Perunapeltoja, ha.	Juuri- ja keittiökasveja, ha.	Yhteensä, ha.
Tuomarinkylä	45.180	45.130	95.640	2.360	145.490	9.320	—	343.120
Oulunkylä ..	7.280	6.110	16.710	0.800	30.270	6.130	—	67.300
Pukinmäki ..	10.130	12.130	63.610	3.880	96.270	7.670	10.910	204.600
Viik	20.335	10.175	66.265	2.615	74.480	11.390	—	185.260
Yhteensä	82.925	73.545	242.225	9.655	346.510	34.510	10.910	[4]) 800.280

Eri viljelykseen käytetty pinta-ala prosenttina koko itsenautitusta peltoalasta oli seuraava:

---

[1]) Kulosaaren tilan pellot on jätetty pois allaolevasta suunnitelmasta, koska niistä tuleva vuokra suoritettiin suoraan kaupunginkassaan. — [2]) Suurin osa lyhyeksi ajaksi vuokratuista pelloista oli nurmena, jonka niitty- tahi laiduntamisoikeus vuokrattiin kesäksi. — [3]) Lukuihin on otettu 14.05 ha Pukinmäen peltoja, jotka jo pidemmän aikaa on viljelty yhdysviljelyksessä Viikin latokartanon kanssa. — [4]) Tähän sisältyy 20.19 ha kesäksi vuokrattua nurmikkoa.

	Kesantona, %	Syysviljalla, %	Kevätviljalla, %	Vihantarehulla, %	Nurmena, %	Perunapeltoja, %	Juuri- ja keittiökasveja, %	Yhteensä, %
Tuomarinkylä	13.2	13.1	27.9	0.7	42.4	2.7	—	100.0
Oulunkylä ..	10.8	9.1	24.8	1.2	45.0	9.1	—	100.0
Pukinmäki ..	5.0	5.9	31.1	1.9	47.1	3.7	5.3	100.0
Viik	11.0	5.5	35.8	1.4	40.2	6.1	—	100.0
Yhteensä	10.3	9.2	30.3	1.2	43.3	4.3	1.4	100.0

Viljelysjärjestelmät pysyivät entisellään. Puutarhanhoitoa ja sokerijuurikasviljelystä harjoitettiin edelleenkin vain Pukinmäellä. Suurin perunanviljelys oli Viikissä.

Juuri- ja keittiökasveja ei kertomusvuonna viljelty Viikissä, koska otaksuttiin tilan kokonaisuudessaan joutuvan valtiolle ja sikalan muutettavaksi Pukinmäelle. Vuokravälikirjan määräysten mukaan viljeltiin n. 6.5 ha sokerijuurikkaita, n. 15 ha vehnää ja 70 ha kauraa.

Ojitus- ja maanparannustyöt sekä lannoitus. Mitään suuria viemäri- tahi muita ojitustöitä ei kertomusvuonna tehty. Tavalliset kesanto- ja muut avo-ojitustyöt suoritettiin pääasiassa oja-auroilla. Salaojitustöitä ei suoritettu enemmän kuin ennenkään; ainoastaan eräitä kesantojen pienehköjä ojia täytettiin risuilla ja riuvuilla.

Kun tiloilla ei ollut suomaata sanottavasti, ei maanparannusaineina voinut käyttää mutaa eikä saveaminenkaan ollut tarpeen. Lantatunkioiden peittämiseen ja pohjaksi käytettiin ojaturpeita. Kalkitsemista ei kertomusvuonna käytetty.

Tiloilla käytettiin yhteensä 8,400 kuormaa lantaa, joista 4,600 kuormaa Tuomarinkylässä, 800 kuormaa Oulunkylässä, 1,700 kuormaa Pukinmäellä ja 1,300 kuormaa Viikissä. Lantaa saatiin osaksi tilojen omasta karjasta, osaksi ostamalla sitä puhtaanapitolaitokselta ja osaksi hoitamalla Käpylän talojen puhtaanapidon. Puhtaanapitolaitos toimitti 4,558 kuormaa, mutta otti siitä kokonaista 16 markkaa kuormalta, ja tämä määrä jaettiin siten, että 3,609 kuormaa vietiin Tuomarinkylään, 879 kuormaa Viikiin sekä 70 kuormaa Pukinmäelle. Apulantoina käytettiin Tuomarinkylässä 110 säkkiä norjansalpietaria tai vastaavia aineita, 300 säkkiä superfosfaattia ja 100 säkkiä etupäässä 40 % kalisuoloja, Oulunkylässä asianom. 40, 160 ja 60 säkkiä, Pukinmäelle asianom. 120, 300 ja 140 säkkiä sekä Viikissä asianom. 10, 30 ja 30 säkkiä. Edelleen mainittakoon, että kesantoa varten käytettiin 80—90 kuormaa lantaa ja 200 kg superfosfaattia hehtaaria kohti, ensiluokkaista kauraa varten 120 kg salpietaria, 300 kg superfosfaattia, ja 120 kg kalisuolaa hehtaaria kohti, sokerijuurikkaita varten asianom. 600, 700 ja 600 kg hehtaaria kohti, sekä perunoita varten asianom. 300, 400 ja 200 kg sekä sitäpaitsi 100 kuormaa lantaa hehtaaria kohti. Muille kasveille käytetyt lannoitusmäärät vaihtelivat niin paljon, että mitään käyttömääriä ei voitu merkitä.

Kylvöt. Tärkeimpien viljelyskasvien kylvömäärät olivat seuraavat:

	Syysviljaa, kg.	Kevätviljaa, kg.	Perunoita, kg.	Heinänsiementä, kg.
Tuomarinkylä	5,640	20,300	15,330	1,965
Oulunkylä	1,100	4,200	16,800	235
Pukinmäki	1,830	13,360	15,960	720
Viik	2,370	13,740	23,310	240
Yhteensä	10,940	51,600	71,400	3,160

Lisäksi kylvettiin jonkin verran juuri- ja puutarhakasveja.

Hehtaaria kohti jakautuivat kylvömäärät seuraavasti: syysvehnää 120—160 kg, rukiita 140—155 kg, kauroja 200—220 kg, perunoita 1,700—2,200 kg ja heinänsiementä 28—36 kg, josta 2—6 kg apilansiementä.

Sato. Vuoden sato arvioitiin seuraavaksi:

	Syysviljaa, kg.	Kevätviljaa, kg.	Perunoita, kg.	Heiniä, kg.
Tuomarinkylä ..	96,900	199,700	98,000	555,500
Oulunkylä	11,200	30,600	87,200	110,500
Pukinmäki	15,900	79,800	121,700	257,600
Viik	16,500	54,700	112,400	205,000
Yhteensä	140,500	364,800	419,300	1,128,600

Hehtaaria kohti oli sato seuraava:

	Syysviljaa, kg.	Kevätviljaa, kg.	Perunoita, kg.	Heiniä, kg.
Tuomarinkylä ..	2,150	2,090	10,500	3,970
Oulunkylä	1,830	1,830	14,200	3,700
Pukinmäki	1,310	1,260	15,900	3,000
Viik	1,620	850	9,900	2,900
Kaikki tilat	1,910	1,590	12,200	3,450

Kasvikausi oli harvinaisen kylmä ja sateinen. Heinästä tuli hyvä sato, niinkuin sateisina vuosina tavallisesti. Syysviljasta, kevätviljasta ja perunoista tuli niistäkin kohtalaisen hyvä sato yleensä, mutta Viikissä tuli kaurasta likipitäen kato. Pukinmäen ruis harveni talvella niin, että osa piti kyntää nurin. Kaikkien tuotteiden laatu oli huono.

Työväkeä oli tiloilla palveluksessa melkein sama määrä kuin ennenkin ja oli siellä vuoden alussa 8 työnjohtajaa ja 71 muuta henkilöä, josta 6 naista. Vuoden lopussa olivat vastaavat luvut 8, 73 ja 5. Päiväpalkkalaisia käytettiin tavallista enemmän töille epäsuotuisan kesän takia.

Työpäivien pituus vuoden eri kuukausina oli sama kuin edellisenä vuonna, eli 8 tuntia 4:n kuukauden aikana, 8 ½ tuntia 1:n, 9 tuntia 2:n ja 10 tuntia 5:n kuukauden aikana eli keskimäärin 9 tuntia. Työ alkoi klo 7 ja päivällisloma oli klo 12—13 tahi 12—½14.

Hevoset. Vuoden alussa oli hevosten lukumäärä 70 ja vuoden lopussa 67. Seuraavasta yhdistelmästä käy selville niiden jakautuminen eri tiloille mainittuina aikoina:

	Tammikuun 1 p:nä 1928.	Joulukuun 31 p:nä 1928.	Hevosia joulukuun 31 p:nä 100 ha:a peltoa kohti.
Tuomarinkylä	25	24	7.0
Oulunkylä	8	8	11.9
Pukinmäki.....	19	19	9.3
Viik	18	16	8.6
Yhteensä	70	67	8.4

Karja ja sikala. Karjaa oli edelleenkin vain Pukinmäellä. Kirjanpitovuoden heinäkuun 1 p:n 1927—heinäkuun 1 p:n 1928 keskitulokset olivat:

	Lehmiä.	Rehuyksikköjä vuotta ja lehmää kohti.	Maitoa kg. vuotta ja lehmää kohti.	Maidon rasvapitoisuus.
Säännöllisesti lypsäviä lehmiä, kokonaisluku	24	2,604	3,315	3.62
Kaikki lehmät, keskimäärin	45.9	2,574	3,369	3.83

Viikin sikalassa oli vuoden alussa 3 karjua, 23 emakkoa ja 104 porsasta, eli yhteensä 130 sikaa, vastaavat luvut vuoden lopussa olivat 1, 23, 74 ja 98.

Irtaimiston kirjanpitoarvo oli seuraava:

	Tammikuun 1 p:nä 1928, Smk.	Joulukuun 31 p:nä 1928, Smk.
Pääkonttori	40,480: —	23,690: —
Tuomarinkylä	218,220: —	258,480: —
Oulunkylä	72,470: —	60,655: —
Pukinmäki	319,940: —	316,950: —
Viik	287,630: —	242,340: —
Yhteensä	938,740: —	902,115: —

Vuoden kuluessa poistettiin irtaimistoa 150,150: 60 markan arvosta.

Tilit. Vuoden 1928 kameraalisen tilinpäätöksen mukaan oli määrärahoja 3,129,390 markkaa, menoja 3,444,275: 77 markkaa, arvioituja tuloja 3,500,000 markkaa sekä todellisia tuloja 3,928,922: 66 markkaa.

Kuten edelläolevasta näkyy, eivät arvioidut tulot ja menot osoittautuneet tänäkään vuonna paikkansa pitäviksi. Menot olivat kaikkiaan 314,885: 77 markkaa arvioituja suuremmat.

Kameraalisen kirjanpidon mukaan tulot olivat 484,646: 89 markkaa suuremmat kuin menot, jos menoihin lasketaan myös verot ja kaupunginkassaan suoritetut korot sekä Viikin vuokra. Jos verot, korot ja Viikin vuokra jätetään pois, oli voitto 767,752: 09 markkaa.

Liikekirjoissa oli ihan toiset luvut. Allaolevassa esitetään yhdistelmä tilojen liikekirjanpidosta joulukuun 31 p:nä 1928:

	Debet, Smk.		Kredit, Smk
Maanviljelystili	176,003: 66	Maanviljelystili	606,437: 14
Kalustotili	70,455: 06	Satotili	560,680: 05
Kaluston kunnossapito	146,635: 11	Navettatili	2,378: 05
Tarverahatili	215,282: 08	Sikalatili	25,845: 88
Rakennusten kunnossapito	92,224: 02	Rakennusten tili	198,012: 50
		Puutarhatili	24,637: 35
Rasitetili	90,381: 45	Metsätili	5,568: 75
Korkotili	111,173: 40	Bilanssi ja nettotappio	72,095: 75
Metsätili	5,907: 55		
Vuokratili	76,475: 50		
Nettovoitto	511,117: 64		
Yhteensä	1,495,655: 47	Yhteensä	1,495,655: 47

Loppusumma 1,495,655: 47 markkaa ja voitto 511,117: 64 markkaa, jakautuivat eri tiloille seuraavasti:

Tuomarinkylä	Smk	512,526: 66	Smk	252,983: 41
Oulunkylä	»	317,072: 07	»	90,543: 69

Pukinmäki	Smk	303,539: 63	Smk	73,593: 79
Viik	»	189,144: 73	»	—
Herttoniemi	»	101,037: 50	»	57,987: 53
Kårböle	»	53,632: 88	»	29,016: 87
Kulosaari	»	1,660: —	»	204: —
Puodinkylä	»	17,042: —	»	6,788: 35
Yhteensä	Smk	1,495,655: 47	Smk	511,117: 64

Nettotappio 72,095: 75 markkaa lankesi yksinomaan Viikin latokartanon osalle.

Siirtotili päättyi 16,313,195: 03 markkaan, jaettuna eri tileille kuten allaolevasta yhdistelmästä lähemmin näkyy:

	Debet, Smk.		Kredit, Smk.
Kassatili	55,746: 12	Pääkonttori	3,938,965: 35
Pääkonttori	671,441: 81	Tilat	515,918: 79
Tilat	515,918: 79	Erinäiset velkojat	79,980: 75
Varasto	146,466: —	Rahatoimikonttorin tili	1,958,164: 32
Maanviljelys	617,306: —	Ennakko	3,913: 75
Sato	841,213: 70	Kaupunginkassan tili	1,385,359: 68
Tallit	160,920: —	Pääomavelka	7,759,450: 58
Navetta	120,450: —	Tuomarinkylän tila	650,282: 46
Sikala	73,490: —	Kulosaaren tila	15,204: —
Kalusto	540,115: —	Puodinkylän tila	5,955: 35
Erinäiset velalliset	378,724: 75		
Rakennukset	2,760,367: 35		
Puutarha	9,240: —		
Pääomavelka	789,780: 36		
Kiinteimistöt	4,692,547: 55		
Juokseva tili	502: 25		
Pukinmäen tila	1,792,332: 42		
Herttoniemen tila	654,358: 19		
Kårbölen tila	279,949: 96		
Viikin tila	1,072,556: 28		
Oulunkylän tila	139,768: 50		
Yhteensä	16,313,195: 03	Yhteensä	16,313,195: 03

Eri tilojen siirtotilissä ilmeni seuraavat loppusummat:

Pääkonttori	Smk	4,017,204: 81	Herttoniemi	Smk	2,679,916: 94
Tuomarinkylä	»	2,582,326: 14	Kårböle	»	279,949: 96
Oulunkylä	»	395,118: 62	Kulosaari	»	15,204: —
Pukinmäki	»	4,771,558: 93	Puodinkylä	»	6,788: 35
Viik	»	1,565,127: 28	Yhteensä	Smk	16,313,195: 03

Liikekirjanpidon mukaan oli siis puhdas voitto 439,021: 89 markkaa, mitä tulosta on pidettävä jokseenkin tyydyttävänä.

XXV. Kansanpuistot.

Kaupungin kansanpuistojen valvojan vuodelta 1928 antama kertomus oli seuraavan sisältöinen:

Pari vuotta sitten asetettiin jaosto, jonka tehtävänä oli hoitaa kansanpuistoja koskevat asiat. Vuonna 1928 kuului jaostoon kaupunginjohtaja A. Castrén puheenjohtajana, sekä rahatoimikamarin jäsenet G. Estlander ja A. Halme. Puistojen valvoja toimi esittelijänä. Tämä johti lähempään yhteistyöhön kamarin kanssa, jonka alaisia kansanpuistot ovat, ja antoi voimaa ja aavistamattomia kehittymismahdollisuuksia kansanpuistojen toiminnalle: valvoja on voinut henkilökohtaisesti, ilman välikäsiä esittää ja perustella toivomuksensa ja esityksensä sekä puolustaa niitä. Kertomusvuonna jaosto kokoontui keskimäärin 2 kertaa kuukaudessa, ja käsitteli 65 asiaa, paitsi menosääntöön otettuja määräraha-asioita, näistä kysymyksistä jätettiin 27 kamarin ratkaistaviksi. Korkeasaarelle tullaan sisustamaan uusi kansliahuoneisto, joka valmistuu kesällä 1929, mikä tulee huomattavasti helpottamaan valvojan työtä.

Allaolevasta taulukosta ilmenee kansanpuistoissa kesällä 1928 käyneiden lukumäärä, mikäli se käy selville liikennettä kaupungin ja kansanpuistojen kesken välittävillä höyrylaivoilla ja -lautoilla myydyistä meno- ja paluulipuista:

	Myydyt liput.			Lisäännys (+) tai vähennys (—)vuonna 1928 vuoteen 1927 verrattuna.	Kaupungille maksettu liikennevero, Smk.
	Täysikasvuisille.	Lapsille.	Yhteensä.		
Seura- ja Mustasaari ..	45,047	5,133	50,180	— 27,475	11,775: 05
Korkeasaari	474,609	83,571	558,180	+ 166,007	127,009: 35
Mustikkamaa	347,071	24,367	371,438	— 52,446	89,204: 45
Yhteensä	866,727	113,071	979,798	+ 86,086	227,988: 85

Seurasaarella, Mustasaarella ja Mustikkamaalla kävijöitä oli huomattavasti vähemmän kuin vuonna 1927, kun taas Korkeasaarella kävijäin lukumäärä lisääntyi suunnattomasti. Ei erehdyttäne jos pidetään sateista ja koleaa ilmaa syynä vähentymiseen. Korkeasaarella kävijöiden lukumäärässä ilmenevä nousu johtui yksinomaan leijonanäyttelystä, joka houkutteli luokseen ei ainoastaan pääkaupunkilaisia, vaan yleisöä maan kaukaisistakin perukoista. Leijonanäyttely oli sangen onnistunut sekä kasvatusopilliselta että taloudelliselta kannalta katsoen.

Myöskin käynteihin kauppaneuvos Henrik Borgströmin (Turholman) puistoon sekä kaupungin itselleen hankkimaan ja kansanpuistoksi kesän aikana luovuttamaan Espoon pitäjän Varsasaareen vaikuttivat epäsuotuisat ilmat. Liikennettä Turholmaan välittivät moottorilaivat, sekä vuokratut että omat; retkeilyihin Varsasaareen käytti yleisö enimmäkseen omia aluksiaan, sekä purje- että moottoriveneitä. Koetteeksi sallittiin Varsasaarella viettää uudenlaista vapaaelämää, n. k. camping, s. t. s. yleisön sallittiin yöpyä mukanatuomissaan teltoissa. Tälle yleisö pani suurta arvoa. Usea vietti pariviikkoisen lomansa ihanalla, luonnonkauniilla, hiekkarantaisella saarella Kaarlönselän luona. Useimmat saapuivat kuitenkin lauantai-iltapäivällä palaten sunnuntai-iltaisin. Rumasta kesästä huolimatta antoi kokeilu suotuisan tuloksen, joka kehoittaa jatkamaan ja kehittämään tätä kokeilua. Kuvan kesäelämästä saarella antavat seuraavat sinne lauantaisin ja sunnuntaisin heinäkuun 14—elokuun 19 p:n välisenä aikana tehtyjä käyntejä osoittavat numerot:

	Heinäkuun			Elokuun			
	14—15 p:nä.	21—22 p:nä.	28—29 p:nä.	4—5 p:nä.	11—12 p:nä.	18—19 p:nä.	Yhteensä.
Henkilöt, jotka yöpyivät saarella:							
tuomissaan teltoissa	687	293	245	145	173	137	1,680
ilman telttoja	231	40	120	115	53	60	619
Henkilöt, jotka eivät yöpyneet saarella, vaan saapuivat ja palasivat höyrylaivalla	161	—	80	—	—	—	241
Yhteensä	1,079	333	445	260	226	197	2,540
Mukaantuotuja telttoja	103	52	49	38	19	23	284
Saaren rantaan kiinnitettyjä veneitä	74	48	46	31	28	33	260

Edellytyksenä campingin jatkamiselle on yleisön kasvattaminen tuntemaan kunnioitusta luontoa kohtaan. Missään tapauksessa ei saa taittaa kuusenoksia makuupaikkojen alustaksi teltoissa tai kuoria sammaleita. Puiden runkoja ei saa runnella ja kasvillisuutta on suojeltava kaikin tavoin. Harvalukuisella vartijamiehistöllä, jolle oli hankittu teltta, oli vaikeata viime kesänä tarpeellisen tehokkaasti estää tämänkaltainen hävitys. Telttaelämää harrastavan yleisön on ehdottomasti tuotava mukanaan oljilla varustetut makuusäkit ja primuskeittiö. Tulen sytyttäminen ulkoilmassa on sekä rumentavaa että sangen uskallettua. Kesäksi 1929 tullaan rakentamaan vartijain asunto sekä sijoittamaan tarpeellinen määrä jätelaatikoita sinne tänne rannoille ja voitanee näiden toimenpiteiden avulla ehkäistä luonnonraiskaus ja muut epäkohdat.

Kertomusvuonna rakennettiin Varsasaarelle muhkea laituri ja kaivettiin kaivo. Toivottavaa olisi että saataisiin säännöllinen höyrylaivaliikenne pyhäpäivisin ja lauantai-iltapäivisin sekä että järjestettäisiin aidattuja uimapaikkoja ihanalle länteen päin viettävälle hiekkarannalle sekä rakennettaisiin yksinkertainen kioski niiden lähistölle.

Kauppaneuvos Henrik Borgströmin puistoon rakennettiin vuoden kuluessa yksinkertainen mutta arvokas ravintolakioski jääkellareineen ja puu-

vajoineen. Kioski sijoitettiin kallion huipulle, missä aikaisemmin on ollut näkötorni, ja mistä on laaja näköala koko ympäristöön. Varmasti tulee tämä tehokkaasti vaikuttamaan puiston viihtyisyyteen. Välttämätön ehto puiston ahkerampaan käytäntöön ei ainoastaan pyhä- vaan myöskin arkipäivisin, olisi säännöllisten kulkuvuorojen järjestäminen. Myöskin näytti toivottavalta että jos kaupunki ostaisi Turholman tilan, osia siitä yhdistettäisiin puistoon ja kernaiten siinä tapauksessa lepokodin eteläpuolella olevat viljelykset sekä sitä ympäröivät metsäiset mäet, sekä että puistoalueella sijaitseva yksityinen huvila lunastettaisiin.

Turholman lepokoti toimi vuoden varrella voimassaolevien sääntöjen mukaan. Päärakennuksessa tehtiin erinäisiä pienehköjä korjauksia ja syysmyrskyjen hävittämä laivalaituri rakennettiin uudestaan.

Korkeasaarella oli yhä edelleenkin suurin vetovoima yleisöön, tämä johtunee sen asemasta mahdollisimman lähellä kaupunkia, sen erinomaisista kulkuyhteyksistä sekä sen eläinkokoelmista. Kuten ennenkin kävivät sekä pääkaupungin että maaseudulta kotoisin olevat koulujen oppilaat saarella opettajainsa johdolla, ja saivat silloin 50 pennin alennuksen meno- ja paluulippua kohden lautalla. Kaikkiaan kävi saarella 5,481 tällaista retkeilijää, edellisenä kesänä 2,035. Nämä kuuluivat 76 eri oppilaitokseen, etupäässä kansakouluja, joista useimmilla eli 61:llä oli Helsinki etukaupunkeineen kotipaikkana. Loput oli kotoisin maaseudulta ympäri maata Torniosta ja Sortavalasta saakka, ja kaksi oppilasryhmää tuli ulkomaisista oppilaitoksista, Saltsjöbadenin yhteiskoulusta Ruotsista ja Eesti Noorens kasvatuse gymnaciumista Virosta.

Puistossa tehtiin vuoden kuluessa useita suurehkoja korjauksia. Valvojan asunnon katto päällystettiin uudelleen galvanisoidulla levyllä ja lautan maihinlaskupaikat rakennettiin uudestaan ja vahvistettiin. Koska viimeksimainitut vaativat joka vuosi korjauksia, jotka nousevat huomattavan kalliiksi, olisi käytännöllisempää, kestävämpää ja taloudellisempaa rakentaa lauttapaikka kokonaan uudestaan sementistä. Ravintolaan rakennettiin lisää taloussiipirakennus, jossa oli keittiö, kahvikeittiö sekä palvelijakunnan ruokasali, jonka kautta m. m. saatiin enemmän tilaa yleisöä varten sekä voitiin panna toimeen liikkeen yleinen uudenaikaistuttaminen. Kuitenkin on vanha osa ravintolaa, jota joka vuosi on korjattu, melkein lahoamistilassa, ja on se jonain seuraavana vuonna uusittava; tämä koskee joka tapauksessa kuisteja. Tällöin olisi otettava harkittavaksi eikö olisi syytä samalla kertaa laajentaa laitosta sivulle päin niin että se ainakin jonkin aikaa eteenpäin kykenisi täyttämään kaupungin eniten käytetylle kansanpuistolle tilaan ja mukavuuteen nähden asetettavat alkeellisimmat vaatimukset.

Korkeasaaren eläintarhassa ei suoritettu mitään uudisrakennustöitä vuoden varrella, mutta eläinten häkkejä ja asuntoja korjattiin perusteellisesti. Niinpä rakennettiin vesilintutalon kattoparrut uudestaan, ja talo laudoitettiin ja varustettiin uudella galvanisodusta levystä tehdyllä katolla. Pikkulintuhäkikkö, hyljehäkki ja majavan talviasunto korjattiin myöskin perusteellisesti. Lähivuosina on tehtävä useita suuria korjauksia, laajennuksia ja uudisrakennuksia. Jääkarhuhäkki on suurennettava sekä apinahäkki rakennettava pienempiä arkoja imettäväisiä ja lintuja varten varattujen talviasuntojen yhteyteen. Talli- ja navettarakennus, jossa on m. m. myöskin pesutupa, työpajahuone sekä osastot apinoita ja kaniineja varten on myöskin jonkin vuoden kuluttua rakennettava kokonaan uudestaan.

Eläinkanta vuosien 1928—29 vaihteessa oli:

	Laatujen lukumäärä.	Yksilö-lukumäärä.	Arvo, Smk.
Nisäkkäitä.....	39	136	153,710
Lintuja	42	181	32,595
Kylmäverisiä eläimiä ..	4	25	3,720
Yhteensä	85	342	190,025

Valvoja piti toivottavana, että eläintarhassa olisi kotimaisia eläinrotujamme edustavia eläimiä. Siinä tarkoituksessa ostettiin vuonna 1927 pohjois-suomalaiseen nautakarjaan kuuluva sonni ja kaksi lehmää, joiden tunnusmerkkinä on sarvettomuus ja aivan valkea väri, lukuunottamatta muutamia suurehkoja punaisenruskeita pilkkuja ja kertomusvuonna lisättiin kokoelmaa kahdella kappaleella, karjulla ja emakolla, jotka kuuluivat sukupuuttoon kuolevaan sikarotuumme, jolle on ominaista pitkä kärsä ja takkuinen musta karvapeite. Villin eläimistön lisäyksestä mainittakoon muutamia apinoita, biisoni-visenttisekasikiö, pari Euroopan ainoaan villiin lammaslajiin kuuluvaa muflonilammasta, naarashirvi, kuusipeura, kolme poroa, nenäkarhu, saukko, kaksi hilleriä, kaksi kärppää, kolme chinchilla kaniinia, piisamirotta, harmaa hylje y. m. sekä lintuja m. m. turkestanilainen korppikotka, kivikotka Kaukasuksesta, erinäisiä kotimaisia petolintuja, pari helmikanoja, 18 metsäkanaa, kolme harmaahanhea, kurki y. m., jonka lisäksi akvarium-terrariumkantaan tuli lisää boa-käärme Brasiliasta sekä muutamia pienehköjä kilpikonnia ja kultakaloja. Mitään arvokkaampia eläimiä ei kuollut; valitettavaa oli kuitenkin mustan haarahaukan menetys, mitä haukkaa ei ennemmin ole tavattu pesivänä Suomessa. Kahdesta Kajaanin seutuvilta Korkeasaareen ostetusta poikasesta kuoli toinen syksyllä.

Lisääntyneen eläinkannan takia oli eläintarhaan kaupunginvaltuuston myöntymyksellä perustettava viides eläintenhoitajantoimi vuoden alusta lähtien.

Mikäli Korkeasaaren kansanpuistoa ja eläintarhaa koskee, on edellisten toivomusten lisäksi mainittava vielä, että olisi rakennettava talvivesijohto rannalla olevasta kaapelipostista kaikkiin ihmisasuntoihin ja tulisijoilla varustettuihin rakennuksiin, missä eläimiä säilytetään talvisaikana. Vuonna 1929 tulee jo osa johtoa, s. t. s. mainitusta postista eläintenhoitajainasuntoon, valvojan asuntoon sekä talli- ja navettarakennukseen rakennettavaksi; jäljellä olevien johtojen teettäminen on jaettava vuoden tai parin osalle. Samaten on kaupunki hyväksynyt valvojan ehdotuksen että saaren korkeimmalle huipulle rakennettaisiin rautainen näköalatorni. Kun siitä tullaan kantamaan nousumaksua saataneen tornin rakentamisesta aiheutuneet kustannukset jo muutamassa vuodessa korvatuiksi. Jotta saataisiin yleisön mielenkiinto Korkeasaarta kohtaan pysymään vireillä myöskin talvisaikaan olisi sinne rakennettava muutamia hiihto- ja kelkkamäkiä.

Kesällä näytettiin Korkeasaarella leijonia. Tämä tapahtui vesilinturakennuksen luona sijaitsevalla pyöreällä kentällä, mihin pystytettiin siirrettävä, irroitettavista sektoreista rakennettu rautahäkki, joka ympäröitiin purjepalttinasta valmistetulla aitauksella. Näyttely saavutti loistavan menestyksen kolkosta kesästä huolimatta. Alhaisista sisäänpääsymaksuista huolimatta, markka aikuisilta ja 50 penniä lapsilta, tuotti näyttely bruttotulona 130,348: 50 markkaa. Puhdasta voittoa sai eläintarha 33,001: 20 markkaa. Sittenkun

omistajalta oli ostettu leijonanhäkki 10,000 markalla talletettiin loput voitosta erikoisena leijonakassana, joka oli tarkoitettu käytettäväksi eläintarhan hyväksi ja samanlaatuisten näyttelyiden järjestämiseksi tulevina vuosina. Sellaiset eläinnäyttelyt eivät ole ainoastaan taloudellisesti tuottavia vaan on niillä myöskin kasvatussosialinen arvo, jota ei ole väheksyttävä. On ollut tarkoitus jatkaa samantapaisia näyttelyitä sekä kehittää niitä. Siinä tarkoituksessa on Korkeasaaren viereisellä Palosaarella tärkeä merkitys. Molemmat saaret voidaan yhdistää sillalla toisiinsa ja osa näyttelyä sijoittaa Palosaarelle, joka on tarkoitukseen sangen sopiva.

Vuosien varrella on kelvollisen ja helposti hoidettavan hevosliikennettä varten käytettävän, Sörnäisten sataman jäärailon yli vievän talvisillan tarve käynyt yhä tuntuvammaksi.

Seurasaari on kaupunginpuistojen luonnonkaunistus, joka on vertaansa vailla. Tosin on ulkoilmamuseo huomattavasti rajoittanut puiston tilavuutta sekä esteettisessä merkityksessä vaimentanut luonnon ihmisen intoa. Kuitenkin on yhä edelleen tilaa kävelylle luonnonhelmassa ja on olemassa valtaamaton ympäristö, jossa on tilaisuus nauttia kauniista näköaloista ja ihanista rantakävelyistä. Suuri uimalaitos tarjoo, kuten Korkeasaarenkin uimalaitos ja aurinkokylpylä, tilaisuutta vilvoitteluun kesäkuumalla ja ihana ravintola on kävelyn jälkeen suosittu levähdyspaikka. Ravintola on kuitenkin epäkäytännöllisesti rakennettu: suuri, kahden kerroksen korkuinen ravintolasali on pimeä, syystä että sen ympärillä on kuistit, ja vieraat käyttävät sitä siitä syystä harvoin. Jos se jaettaisiin poikittain kahtia yhdistämällä ylemmät kuistit permannolla, saataisiin valoisa, tarpeellinen, kuisteihin yhdistyvä yläsali käytettäväksi. Sangen tärkeä, pitkän aikaa päiväjärjestyksessä ollut ehdotus on, että mannermaalle vievä silta rakennettaisiin uudestaan ja lujitettaisiin autoliikennettä kestäväksi, niin että varsinkin matkailija tätä mukavaa ajoneuvoa käyttäen voisi päästä pitkin päätietä ravintolaan. Suurelle hiekkakentälle voitaisiin menestyksellisesti järjestää vieraiden kansojen näyttely, kuten on tapana tehdä ulkomailla, ja saarelle siten, lukuunottamatta että se tarjoaisi yleisölle opettavaista sisältöä, saataisiin huomattava tulolähde.

Mustikkamaahan on ensi sijassa työläisten oma kansanpuisto. Helsingin työväenyhdistys, joka oli vuokrannut oikeuden rakentaa ravintola, tanssilava ja kesäteatteri saarelle, on myöskin koettanut huolehtia saaren kehityksestä. Kaupungin rakentamassa uimalaitoksessa kävi paljon väkeä, ja puolivalmis urheilukenttä tarjosi hyvän tilaisuuden urheilunäytäntöjen toimeenpanemiseen. Vuoden aikana rakennutti kaupunki suurehkon aurinkokylpylän etelän puolelle, sekä kaksi tilavaa käymälää. Kulkuneuvot ovat vuosi vuodelta parantuneet. Vuonna 1929 tullaan avaamaan uusi lauttalinja Sörnäisistä Mustikkamaalle. Tälle saarelle olisi valvojan mielestä paikallaan rakentaa Tivoli, josta varmasti saataisiin hyvät tulot, ja joka samalla kertaa tyydyttäisi yleisön halun harmittomiin huvituksiin ja ajanviettoon.

Läntisellä Pihlajasaarella ja Lauttasaarella sijaitsevia kansanpuistoja ei kertomusvuonna avattu yleisölle, mutta niitä varten laadittiin suunnitelma.

Vuoden varrella järjestettiin rahatoimikamarin toimesta joukko uimapaikkoja, m. m. Humallahteen ja asetettiin ne valvojan valvonnan alaiseksi.

Valvojan ehdotuksesta päätti kamari rauhoittaa Mustasaaren ympärillä olevat ja Vanhankaupunginlahden sisäosan kalavedet. Koska kustannukset kansanpuistoista ovat joka vuosi kohonneet on valvoja yrittänyt saada ne tuloatuottaviksi silti luopumatta niiden toiminnan ja tarkoituksen perustana olevista periaatteista. Pääsyn puistoihin samoin kuin eläintarhaankin tulee

olla maksuton kuten tähänkin saakka. Mutta tämä ei estä hankkimasta huomattavia tuloja verottamalla huomaamattomasti niissä käyvää yleisöä. Ensimmäinen, rahatoimikamarin puoltama ja kaupunginvaltuuston hyväksymä askel oli puistoihin suunnatun liikenteen monopolisointi. Sillä vakaannutettiin liikenne ja saatiin siihen järjestystä ja kiinteyttä ja on kaupunki voinut, alhaisista maksuista huolimatta, laskea hyväkseen n. k. liikenneverosta tuloja, jotka kertomusvuonna nousivat 227,990 markan suuruisiksi. Ravintola- ja muut vuokrat tuottivat sille 112,500 markkaa sekä erinäiset tulot eläintarhasta 9,500 markkaa, eli yhteensä 350,000 markkaa. Tähän ei sisälly leijonanäyttelyn tuottama voitto. Koska eläinnäyttelyitä tullaan jatkamaan ja laajentamaan ensi kesänä ja kun näköalatorni saadaan rakennetuksi voidaan odottaa saatavan tuloja sekä näistä maksuista että niiden aiheuttamasta liikenteen vilkastumisesta. Ja jos perustetaan ennenmainitunlaisia villien kansojen näyttelyitä sekä Tivoli, ei liene liioiteltua, jos laskee tulojen lisääntyvän puolella ja nousevan jonkun vuoden kuluttua miljoonaan markkaan. Leijonanäyttely täytti rohkeimmatkin odotukset ja antoi selvän viittauksen tulevaisuutta varten.

XXVI. Kaupungin yleisten töiden hallitus.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen vuodelta 1928 laatima kertomus oli seuraavansisältöinen:

Kaupungin yleisten töiden hallitukseen kuuluivat vuonna 1928 puheenjohtajana insinööri E. Moring, varapuheenjohtajana arkkitehti K. S. Kallio sekä jäseninä pankinjohtaja G. Estlander, kirvesmies A. Mäkinen, sähkömonttööri O. W. Oksanen, arkkitehti A. Toivonen ja rakennusmestari I. W. Udd. Hallitus kokoontui 50 kertaa ja käsitteli 1,770 asiaa sekä lähetti 612 kirjettä. Sihteerinä toimi valtioneuvos G. A. Gröndahl.

Vuoden varrella teetetyistä suuremmista uudis- ja korjaustöistä tehdään selkoa rakennuskonttorin eri osastojen toimintaa koskevan selostuksen yhteydessä.

Hallituksen alaisena toimi rakennuskonttori ja sen tilivirasto.

Rakennuskonttori toimi kaupungininsinöörin johdolla 7-osastoisena, nämä osastot olivat: satama- ja rautatieosasto, katu- ja lokaviemäriosasto, huonerakennusosasto, asemakaavaosasto, geodeettinen osasto, puisto-osasto ja varasto-osasto. Konttorin tilejä hoiti sen tilivirasto.

Työväki ja työpalkat. Allaoleva taulukko osoittaa työväen lukumäärän konttorin eri osastoilla kunkin kuukauden lopussa:

Kuukausi.	Satama- ja rautatieosasto.	Katu- ja lokaviemäriosasto.	Huonerakennusosasto.	Geodeettinen osasto.	Puisto-osasto.	Varasto-osasto.	Yhteensä.	Siitä hätäaputöissä.		
								Satama- ja rautatieosasto.	Katu- ja lokaviemäriosasto.	Yhteensä.
Tammikuu	367	783	190	—	46	57	1,443	—	100	100
Helmikuu	422	766	196	—	39	60	1,483	44	100	144
Maaliskuu	471	763	135	—	38	60	1,467	89	100	189
Huhtikuu	436	726	163	—	214	63	1,602	—	—	—
Toukokuu	443	755	189	8	254	55	1,704	—	—	—
Kesäkuu.....	413	773	292	8	238	46	1,770	—	—	—
Heinäkuu	240	768	336	13	160	46	1,563	—	—	—
Elokuu	319	857	359	10	128	54	1,727	—	—	—
Syyskuu.....	312	896	317	7	91	53	1,676	—	—	—
Lokakuu.....	277	875	267	7	83	55	1,564	—	—	—
Marraskuu	221	892	245	—	56	58	1,472	—	—	—
Joulukuu	241	953	194	—	53	51	1,492	—	106	106

Kaupunginvaltuuston joulukuun 14 p:nä 1927 tekemän päätöksen mukaisesti suoritettiin kertomusvuonna eri ammattityöläisille tuntipalkkaa allaolevan minimipalkka-asteikon mukaan.

Ammatti.	Tuntipalkka	
	vakinaisissa töissä, Smk.	hätäaputöissä, Smk.
Sukeltajat	18: —	—
Rakennustöissä olevat sepät ja kirvesmiehet	9: 75	8: 30
Telinetöissä olevat kirvesmiehet	9: —	7: 65
Koneenkäyttäjät (jyrä-, traktori- y. m. s.)	10: —	8: 50
Viilaajat, sorvarit ja sepät	10: —	8: 50
Tehdastöissä olevat peltisepät	10: —	8: 50
Kattotöissä » »	11: —	9: 35
Lataajat	10: 50	—
Rakennus- ja porrastöissä olevat kivityöntekijät	10: 50	—
Kivitöissä olevat apurit (rusnaajat)	8: —	6: 80
Latomamuurin rakennustöissä olevat kivityöntekijät	9: —	7: 65
Kadunlaskijat	10: —	8: 50
Putkenlaskijat (viemäriputkien)	9: —	7: 65
Sementityöntekijät, vanhemmat	9: 75	8: 30
» nuoremmat	9: —	7: 65
Iskostyöntekijät	8: —	6: 80
Apurit	7: —	5: 95
Naiset raskaassa työssä	7: —	5: 95
» muussa työssä	6: —	5: 10
» lattianpesussa y. m. puhdistustyössä	5: —	4: 25
Mittausapulaiset, ammattitaitoiset	9: —	7: 65
» tilapäiset	7: 50	6: 40
Puutarhurit, ammattitaitoiset	8: —	6: 80
Puistotyöntekijät, miespuoliset	7: —	5: 95
» naispuoliset	6: —	5: 10
Yövahdit	7: —	5: 95
Kuorma-ajurit, kaksipyöräisin ajoneuvoin	15: —	12: 75
» nelipyöräisin ajoneuvoin	15: —	12: 75
Muurarit	12: —	10: 20
Rappaajat	12: —	10: 20
Uunintekijät	13: —	11: 05
Väliseinätyöntekijät (kipsi- ja riksilevy)	11: —	9: 35
Maalarit	12: —	10: 20
Asfalttityöntekijät, valurit	9: —	7: 65
» keittäjät ja hiertäjät	8: 25	7: 05
» kantajat	7: 25	6: 20
Huopakaton tekijät	9: —	7: 65
Satamasähkönosturien käyttäjät	9: —	7: 65
Sähkönosturien ja vintturien käyttäjät	8: —	6: 80

Vähemmän työkykyisille työmiehille suoritettiin kaupunginvaltuuston sanotun päätöksen nojalla eräissä tapauksissa pienempää palkkaa, kuitenkin siten, että vähennys voi olla korkeintaan 15 %. Rahatoimikamari vahvisti maksimipalkat tammikuun 17 p:nä 1928 10 % taulukossa esiintyviä minimipalkkamääriä suuremmiksi.

Kesälomaa myönnettiin kertomusvuonna 1,337 työläiselle yhteensä 13,909 päivää, kuten seuraavasta yhdistelmästä näkyy:

Osasto.	Työläisiä, jotka ovat nauttineet kesälomaa:				Kesälomaa nauttineita työläisiä yhteensä.	Kesäloma-päiviä yhteensä.
	4 päivää.	7 päivää.	2 viik.	3 viik.		
Satama- ja rautatieosasto ..	23	56	196	72	347	4,740
Katu- ja lokaviemäriosasto..	157	252	233	33	675	6,347
Huonerakennusosasto	63	39	43	13	158	1,400
Geodeettinen osasto.....	5	2	—	—	7	34
Puisto-osasto	63	15	15	5	98	672
Varasto-osasto	4	13	18	17	52	716
Yhteensä	315	377	505	140	1,337	13,909

Tapaturman kautta vahingoittui 219 työläistä, joille sentähden maksettiin avustusta, jotapaitsi 17 vanhempaa vahingonkorvausasiaa järjestettiin. Avustusta ja sairaanhoitokorvausta maksettiin yhteensä 183,640: 04 markkaa. Invaliidiksi joutuneelle 15 työläiselle maksettiin elinkorkorahastoon yhteensä 416,862: 20 markkaa. Sen johdosta, että 12 invaliidin elinkorkoa alennettiin, voitiin elinkorkorahastoa vähentää 74,477: 29 markalla. Tapaturmista aiheutuneet kustannukset nousivat vuoden varrella yhteensä 526,024: 95 markkaan. Työläiset olivat vakuutetut Keskinäisessä vakuutuslaitos Sammossa.

Satama- ja rautatieosastolla toimi vuoden aikana osastopäällikkö ja avustava osastopäällikkö, 4 avustavaa insinööriä, 1 vaakitsija ja 1 piirtäjä. Vuoden kuluessa erosi 1 avustava insinööri ja palvelukseen otettiin 2 ylimääräistä insinööriä ja 1 ylimääräinen piirtäjä. 3 konttoriapulaista suoritti kirjanpidon ja rekisteröimistyön. Sitäpaitsi oli vuoden kuluessa yksi vahtimestarin apulainen osaston palveluksessa. Henkilökunnan palkat olivat yhteensä 622,964 markkaa, kun taas konttorikustannukset, lämpö, valaistus, siivous, sekalaiset kulut ja teknillinen kirjallisuus nousivat 38,469: 05 markkaan. Osaston käytettävänä oleva Mariankadun 22:ssa sijaitseva huoneisto oli aivan liian ahdas.

Suoranaisesta työnjohdosta osaston työpaikoilla huolehti vuoden alussa 11 rakennusmestaria, 7 apulaistyönjohtajaa, 1 nosturin esimies ja 1 varastokirjuri. Vuoden kuluessa erosi 1 rakennusmestari ja 1 apulaistyönjohtaja.

Vakinaisissa töissä toimiva työvoima joka kuukauden lopulla laskettuna vaihteli 221:sta—471:een mieheen [1]). Hätäaputöitä teetettiin helmikuun ja maaliskuun aikana, ja oli työvoima tällöin noin 44—89 miestä.

Hallitukselle esitettiin 301 asiaa, joista 65 koski uudistuksia tai rakennustöitä, 19 vuokrahakemuksia ja 217 järjestely- tai henkilö- ja palkkauskysymyksiä. Osaston käsittelemistä suuremmista asioista mainittakoon kysymykset lentoaseman sijoittamisesta Kellosaarelle, Hernesaaren salmen kulkuväylän sulkemisesta, hiekan ottamisesta merenpohjasta, tavaratoimiston rakentamisesta Katajanokalle, Mustikkamaan liikenteen järjestämisestä, Länsisataman raideverkon uudesti järjestelystä, Kuortaneenkadulle rakennettavista rautatieraiteista, toimenpiteistä palovaaran vähentämiseksi Sörnäisten niemellä, Merisatamassa ja Ruoholahden pohjoisrannalla sijaitsevien varastopaikkojen järjestämisestä, uusien hiilitonttien vuokraamisesta Saukonkadun varrella sekä kysymys makasiinin rakentamisesta voin ja juuston sekä paperin ja paperimassan säilyttämistä varten. Sitäpaitsi annettiin useita lausuntoja rahatoimikamarille ja satamahallitukselle, jota paitsi osasto laati valmistavan

[1]) Ks. tätä kert. s. 131*.

ehdotuksen Herttoniemen kartanon ja Vanhankaupungin selän itäpuolella olevien alueiden käyttämiseksi. Seuraavat työt suoritettiin:

Laiturikorjaukset käsittivät paitsi tavanmukaista kunnossapitoa, Sörnäisten Painolastilaiturin itäisen osan vahvistamisen autoliikennettä varten. Tämä työ osottautui välttämättömäksi koska vuoden kuluessa suuresti lisääntynyt tiilen tuonti vaati useampia purkauspaikkoja. Rahatoimikamari myönsi käyttövaroistaan työpalkkojen järjestelyn aiheuttamiin kustannuksiin pääluokasta Sekalaiset menot 25,000 markan lisämäärärahan, mikä vastasi 10 % kustannuksista. Useat toisetkin määrärahat vaativat samanlaisia lisämäärärahoja.

Eräitä katuja sepelöitiin Lapinniemellä ja Länsisatamassa. Katajanokalla korjattiin kiveystä.

Katajanokan Kanavakadun ja Pikku Satamakadun viemärijohdot puhdistettiin ja uudestirakennettiin osittain, kun taas Sörnäisten rantatien alla Paraisten kalkkivuori osakeyhtiön alueen luona olevat johdot uusittiin.

Eteläsatamassa sijaitsevan 25 tonnin nosturin kunnossapito maksoi 320: 85 markkaa ja Rahapajanrannan kuuden liikkuvan nosturin 42,653: 70 markkaa.

Osasto piti kunnossa 56 purkaus- ja höyrysiltaa ja 13 muuta siltaa. Soutu- ja moottoriveneiden kiinnityspaikkojen lukumäärä lisääntyi vuoden kuluessa 140:llä Sörnäisten rantatien luona, 110:llä Laivastokadun luona ja 11:llä Merisatamassa Kaivopuiston alapuolella eli kaikkiaan 261:lla, ja oli vuoden lopussa 2,091 jaettuna 24 siltaan ja laituriin.

Kiveyksen, vaihdesiltojen y. m. kunnossapitoon satamaradalla sivuraiteineen sekä Sörnäisten rantatien raiteella, yhteensä 21,780 m, käytettiin 115,000 markkaa, kun taas 215,000 markkaa käytettiin Hieta- ja Jätkäsaarien, Ruoholahden korttelin n:o 178, Pasilan ja Sörnäisten niemen raiteiden, yhteensä 19,130 m, korjaukseen, joista raiteista kaupunki kokonaan huolehti. Saukon-, Hietaniemen- ja Lastauttajankatujen raiteisiin naulattiin 30 kg kiskoja kevyempien kiskojen sijalle, jotapaitsi ratapölkyt vaihdettiin.

Siltoja rannalta jäälle rakennettiin yhdeksään paikkaan. Kustannukset tästä sekä niiden kunnossapidosta olivat 24,904: 20 markkaa, kun taas jäärailojen yli johtavat sillat maksoivat 3,000 markkaa, ja rantojen ja railojen viereiset aitaukset 10,000 markkaa.

Ruoppausta suoritettiin ainoastaan kaupungin isolla ruoppaajalla sekä höyrynostokauhoilla. Ruopatuiksi tulivat viemärien suut Ruoholahden ja Hietalahden rannassa, Merisatamassa, Linnan-, Siltavuoren- ja Hakaniemen rannassa sekä Sörnäisten rantatien varrella. Sitäpaitsi puhdistettiin pohja uuden venesillan luona, Laivastokadun, Sörnäisten Painolastilaiturin, Siltavuorenrannan ja Merisataman venesiltojen luona. Väyliä ruopattiin Haapaniemen sillan luo ja Andsten'in sillan luo Sörnäisten rantatien varrella. Nostokauhalla ruopattiin Siltavuorenrannan ja Sörnäisten rantatien venesiltojen edustalla sekä Taivallahden purkaussiltojen edustalla. Uudisrakennuksia varten ruopattiin Saukon- ja Rahapajanlaiturin luona ja kustannukset suoritettiin Länsi- ja Katajanokansatamia varten myönnetyistä määrärahoista. Kaasulaitoksen laskuun ja sen kustannuksella tasoitettiin pohja Harakan ja Kaivopuiston rannan luona. Yhteensä ruopattiin 57,000 m³ 225 työpäivänä ja siis keskimäärin n. 250 m³ päivää kohti. Kustannukset ruoppaustyöstä polttoaineineen, öljyineen ja työnjohtoineen olivat 3: 43 markkaa m³:ltä sekä ruoppauskoneen varustus ja kunnossapito mukaanluettuna n. 5: 13 markkaa m³:ltä. Kuljetuskustannukset olivat 2: 60 markkaa m³:ltä, johon tulee lisäksi

1: 32 markkaa m³:ltä hinaajien ja 2: 42 markkaa m³:ltä proomujen kunnossapidosta. Koko ruopattu määrä tyhjennettiin Suomenlinnan edustalle.

Syvyysmittauksia ja pohjatutkimuksia suoritettiin Eteläisessä venesatamassa ja Töölönlahdessa sekä menoarvioehdotuksessa otettuja uudistöitä varten.

Työkoneiden korjaus ja hinaajan H_2 uusiminen suoritettiin pääasiallisesti menoarvioon sisältyvän ohjelman mukaan.

Makasiinilaiturin poikkilaituria ja puulaiturin pohjoisosaa ei voitu rakentaa uudelleen keväällä vallinneen vilkkaan liikenteen vuoksi, vaan aloitettiin työ joulukuussa ja sitä varten myönnetty määräraha siirrettiin vuoteen 1929.

Sörnäisten uusi pistolaituri uusittiin, jolloin sillan kansi ja kannattajat sekä vahingoittuneet ja lahot paalut ja sideparrut vaihdettiin uusiin. Määrärahan säästö siirrettiin vuoteen 1929.

Ruoholahden purkaussilta n:o 5 (itäisin) uusittiin ja vahvistettiin raskasta kuorma-autoliikennettä varten.

Kolme höyrypursisiltaa Ruoholahden laiturin luona Jätkäsaaren ylikäytävän pohjoispuolella uusittiin täydellisesti. Tämän yhteydessä täytettiin laiturinarkut louhoskivillä ja laiturimuuri muurattiin hakkaamattomista kivistä. Laiturin viereinen kenttä sepelöitiin.

Purkaussilta Neitsytpolun päässä Merisatamassa uusittiin. Syystä että ranta täytettiin sillan arkkuun saakka tuli silta lyhemmäksi.

Kaivopuiston alapuolella olevan sillan uusimista ei voitu suorittaa, minkä johdosta määräraha siirrettiin vuoteen 1929.

Katajanokan pohjoinen puulaituri uusittiin raskasta autoliikennettä varten, ja kaksi höyrypursisiltaa Kanavatorin varrella uusittiin ja laajennettiin.

Purkaussillat n:ot 2 ja 5 Sörnäisten rantatien varrella uusittiin raskasta autoliikennettä varten. Viimemainitun (ent. Andstén'in sillan) kohdalla oleva ranta-alue täytettiin ja sepelöitiin.

Veneiden kiinnityssillat Humallahdessa uusittiin.

Uudisrakennustyöt Länsisatamassa olivat keskitetyt Saukon hiilisatamaan. 24 metrin pituinen laituriarkku veistettiin ja upotettiin Saukonkarin pohjoispuolelle. Arkku täytettiin kivillä ja betonilla. Saukonlaiturin valmiin osan ja uuden arkun välinen vesialue täytettiin hiekalla, joka toukokuun—heinäkuun aikana pumputtiin 115 m pituiseksi ja 3—4,5 m korkuiseksi painepenkereeksi. Marraskuun kuluessa täytettiin hiekkaa painepenkereen taakse, jolloin koko kortteli n:o 758 tuli täytetyksi. Vuoden lopulla ruopattiin painepenkereen luiska 8 m syvyyteen 32 m laituriviivan ulkopuolelle. Saukonlaiturin kiveämistä kuutiokivillä korttelin n:o 754 edustalla jatkettiin. Mittaajankatu tasoitettiin ja varustettiin viemärijohdolla korttelien n:ojen 752 ja 755 vieressä. Poikkikatu II tasoitettiin ja sepelöitiin mainittujen korttelien välillä. Viemärijohto laskettiin paaluarinalle. Poikkikatu I louhittiin, Poikkikatu III tasoitettiin ja varustettiin kanavahaudalla ja Poikkikatu IV täytettiin täyteen leveyteen. Korttelit n:ot 752, 755 ja 758 tasoitettiin ja kaksi ensinmainittua vuokrattiin Helsingin Makasiiniosakeyhtiölle, kortteli n:o 755 lokakuun 1 p:stä ja kortteli n:o 752 marraskuun 1 p:stä lukien. Sen ohessa Saukonkatu kivettiin kuutiokivillä korttelien n:ojen 262 ja 264 edustalla. Laivalaiturin laiturikenttä tavarasuojan n:o I eteläpuolella, Hietasaarenkadun eteläinen pää sekä Itäinen Vaihdekatu ja Murtajankatu korttelin n:o 264 kohdalla sepelöitiin. Kortteli n:o 756 täytettiin ja käytettiin muurikivien, katukivien y. m. varastoimiseen, joita vuosien kuluessa on hakattu Saukon-

saarella. Satamaosaston telakka-alue korttelissa n:o 246 laajennettiin Ahdinkadulle saakka ja tasoitettiin. Vesijohtoja laskettiin Mittaajankadun korttelien n:ojen 752 ja 755 viereen sekä Poikkikatuun III korttelin n:o 755 viereen ja 3 juomavedenottopaikkaa järjestettiin alueelle. Huonerakennusosaston toimesta rakennettiin käymälä Poikkikadun I varrelle.

Lapinniemen varastoalue laajennettiin siten, että kortteli n:o 783 ja Salmenkadun itäpuolella oleva kortteli täytettiin kaupungista tuodulla maalla ja tasoitettiin. Lisäksi louhittiin osa Lauttasaarenkatua Salmisaarella ja levennettiin salmessa oleva katupenger. Salmisaarenkatu täytettiin ja tasoitettiin. Kellosaareen täytettiin ja tasoitettiin kivipenger.

Lönnrotinkadun, Köydenpunojankadun ja Ruoholahdenlaiturin välisen osan tasoittamista ei suoritettu. Määräraha 60,000 markkaa siirrettiin vuoteen 1929.

Kytkysilta 110 veneelle rakennettiin Laivastokadun luo, Katajanokan pohjoisrannalle.

Rantaverhous Sörnäisten rantatietä pitkin rakennettiin valmiiksi ja sinne järjestettiin 108 venepaikkaa.

Täyttämistä Siltavuorenrannan vastaista rantapuistotietä varten jatkettiin. Ranta varustettiin osittain verhouksella ja veneiden kytkysiltoja rakennettiin Maurinkadun jatkosta purettujen sijaan.

Merisatamassa täytettiin, tasoitettiin ja sorastettiin ranta Kaivopuiston alapuolella ja Neitsytpolun päässä. Varastotontit järjestettiin.

Tullipaviljongin ja raitiotiekorokkeen välinen alue Etelärannalla kivettiin kuutiokivillä. Kivipulan johdosta työtä ei voitu suorittaa loppuun, minkä vuoksi määräraha siirrettiin vuoteen 1929.

Sen jälkeen kun oli päätetty lentosataman sijoittamisesta Kellosaareen, louhittiin osa tätä saarta, jonka jälkeen lentohalli huonerakennusosaston toimesta rakennettiin. Hallirakennus, jonka lattia-ala on 40 × 30 m, suoritettiin urakalla.

Täytettä otettiin Taival- ja Ruoholahden rannoille, Munkkisaaren rannalle, Merisatamaan, Katajanokalle, Kaisaniemen ja Eläintarhan lahtien tienoille ja Hakaniemeen, Sörnäisten rantatien ja teurastushuoneen raiteen varrelle sekä Kyläsaareen. Huolimatta 200,000 markan lisämäärärahasta, ylitettiin määräraha 184,129: 05 markalla.

Pesuhuoneet ja virutuslaiturit ylläpidettiin kuten aikaisemminkin.

Hätäaputöinä louhittiin Tallberginkadun läntinen osa Itämerenkadun eteläpuolella 25 m syvyyteen, Sörnäisten niemellä olevan Englantilaiskallion eteläosa ja osa Kellosaarta. Näiden töiden kustannukset olivat 100,000, 62,619: 10 ja 16,451: 60 markkaa.

Salmisaaren rautatieraiteita jatkettiin ja siirrettiin. Itämerenkadun sivuraidetta jatkettiin Salmisaareen. Viimemainittua työtä varten oli määräraha otettava vuoden 1929 menoarvioon.

Tasoittamiseen ja kivien poistamiseen Hietaniemen uimarannan luona käytettiin 2,932 markkaa.

Uuden tavaratoimiston rakentamisen yhteydessä Katajanokan kortteliin n:o 189 levennettiin makasiinin laituri Rahapajanrantaan päin. Viereinen rautatieraide oli tällöin siirrettävä etelään. Tarkoitukseen oli otettava määräraha vuoden 1929 menoarvioon.

Herttoniemen radalla suoritettiin vain erinäisiä tutkimustöitä.

Satamarata tasoitettiin Marian sairaalan kohdalla vuoden 1929 laajennusehdotuksessa edellytetyn levyiseksi.

Katajanokan uudisrakennustöinä tehtiin vain tasoitustöitä, rautatieraiteiden naulaamista ja Mastokadun jatkossa valmistuneen laiturinosan kiveämistä. Sitäpaitsi laskettiin viemäri- ja vesijohto Mastokatuun ja pitkin uutta laiturinosaa.

Sörnäisten niemellä jatkettiin tasoitus- ja täyttämistöitä niin pitkälle kuin määräraha riitti.

Toisen viraston ja yksityisen laskuun suoritettiin, paitsi laituri- ja siltavaurioiden korjauksia, eräitä suurenlaisia töitä, kuten vesijohto Mittaajankatuun ja Poikkikatuun III Länsisatamassa sekä Katajanokan Mastokatuun, jonne kaksi uutta talvilaiturivesipostia järjestettiin. Kaivopuiston rannan ja Harakan välisiä vesi- ja kaasujohtoja varten suoritettiin ruoppaus- ja räjäyttämistöitä, kuten myös kanavatöitä Kaivopuiston puolella. Sähkölaitosta varten suoritettiin töitä Sörnäisten pääasemalla. Helsingin makasiiniosakeyhtiön laskuun rakennettiin autovaa'an perustus Saukonkadun varrelle ja jatkettiin laivalaiturin nosturiraidetta. Kaivamis- ja täyttämistöitä laivalaiturilta Salmisaaren länsirantaan vedettävää puhelinkaapelia varten suoritettiin. Sen johdosta että työttömyyttä talven kuluessa oli odotettavissa, otti kaupunki tehtäväkseen Aktiebolaget J. Tallberg yhtiön, korttelissa n:o 782 sijaitsevan tontin itäisen osan louhimisen. Työ suoritettiin hätäaputyönä Tallberginkadun viereisen osan tasoituksen yhteydessä. Pilkkaustyötä Lövön saaren ja Hagalundin välistä maantiensiltaa varten valvottiin. Liian raskaan kuorman nostamisessa vahingoittunut 2 ½ tonnin nosturi Rahapajanrannalla korjattiin Speditioniliikkeen H. Elmgren & C:o kustannuksella.

Katu- ja lokaviemäriosastoon kuului työpäällikkö, apulaistyöpäällikkö, 5 insinööriä, 2 vaakitsijaa, 2 piirtäjää ja 3 konttoriapulaista.

Suoranaisesta työnjohdosta osaston työpaikoilla huolehti 33 rakennusmestaria.

Työvoima [1]) vakinaisissa töissä oli suurin syys- ja joulukuussa, jolloin se nousi 896 ja 953:een mieheen ja pienin huhti- ja toukokuussa eli 726 ja 755 miestä. Hätäaputöitä suorittavien työmiesten lukumäärä oli 100 tammi- ja maaliskuussa ja 106 joulukuussa.

Kaupungin katuosuuksien ja yleisten paikkojen korjaukseen käytettiin 1,149,952: 61 markkaa jakautuen seuraavasti: kiveyksiin 281,159: 19 markkaa, sepelöimiseen 616,134: 45 markkaa, asfaltoimiseen 85,361: 55 markkaa, painuneitten katujen tasoitukseen ja täyttöön 49,579: 10 markkaa, katukilpien kunnossapitoon 2,153: 40 markkaa sekä työnjohtoon ja sekalaisiin menoihin 115,564: 92 markkaa.

Menosääntöön otetut katujen kunnossapitotyöt suoritettiin vuoden kuluessa. Näistä töistä mainittakoon Pakaankadun ja Nordenskiöldin puistotien uudelleen sepelöiminen ja asfaltoiminen.

Menosääntöön otetut katujen ja yleisten paikkojen uudistyöt suoritettiin kaikki loppuun vuoden kuluessa paitsi allamainittuja, jotka tehtiin vaan osittain: Pohjois-Hesperiankadun tasoittaminen Töölön- ja Runeberginkatujen välillä, Töölöntorinkadun, Döbelninkadun ja Sandelsinkadun tasoittaminen, Välskärinkadun tasoittaminen Sandelsin- ja Dunckerinkatujen välillä, Dunckerinkadun tasoittaminen Välskärin- ja Runeberginkatujen välillä, Töölöntorin tasoitus Runeberginkadun länsipuolella sekä Hämeentien leventäminen täyteen mittaan ja kiveäminen suurilla nupukivillä Keiteleentien ja Sturenkadun välillä.

[1]) Ks. tätä kert. s. 131*.

Vuoden aikana suoritetuista kiveämisistä mainittakoon m. m. rautatieaseman edessä olevan aukean uudelleen järjestäminen, joka aloitettiin jo syksyllä vuonna 1927, mutta suoritettiin loppuun vuonna 1928, Merikatu Laivurin- ja Kapteeninkatujen välillä, Laivurinkatu Merikadun ja Tehtaankadun välillä, Hietalahden pohjoisranta, Senaatintori Aleksanterin- ja Snellmaninkatujen kohdalla, Pohjoisranta höyrylaivalaiturin kohdalla, Läntinen Satamakatu, Runebergin- ja Caloniuksenkatujen risteyksessä oleva aukea, Porthaninkatu ja IV linja kansakoulun kohdalla, V linja Kallion kirjaston kohdalla ja Helsinginkatu työväenopiston kohdalla. Kenttäkivikatujen asfaltoimista suoritettiin Erottajan torilla ja V linjan leikkikenttää ympäröivillä kaduilla. Ensiksi mainitussa paikassa käytettiin asfalttibetonia n. k. Amiesitea ja jälkimmäisessä paikassa sepeliä ja asfalttiemulsionia.

Suurimmista vuoden aikana suoritetuista tasoitustöistä mainittakoon: Runeberginkatu Hesperian- ja Töölönkatujen välillä, Mechelininkadun länsipuoli Arkadian- ja Caloniuksenkatujen välillä, Urheilukatu, Aleksis Kivenkatu Harju- ja Sturenkatujen välillä sekä Sturenkatu Elimäen- ja Mäkelänkatujen välillä. Sitäpaitsi tasoitettiin Toukolassa ja Kumtähdessä uusia katuja 5,940 m², joihin töihin käytettiin 789,661 markkaa.

Viemäreitten ja laskuojien kunnossapito on tullut maksamaan 637,757: 13 markkaa jakautuen seuraavasti: viemärijohdot 212,969: 70 markkaa, syöksykaivot 292,222: 23 markkaa, ojat 36,494: 05 markkaa sekä työnjohto ja sekalaiset menot 96,071: 15 markkaa.

Savilan ja Alppilan puhdistusasemien käyttö- ja hoitokustannukset nousivat 169,414 markkaan. Voimankäyttö Savilassa nousi 34,855 kilowattituntiin ja oli sen puhdistusteho kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorion antamien tarkastusilmoitusten mukaan yleensä tyydyttävä.

Menoarvioon otetut viemärien ja laskuojien uudistyöt suoritettiin vuoden kuluessa.

Kaduista, joilla suurimmat viemärityöt vuoden kuluessa suoritettiin, voidaan mainita: Pohjois-Hesperiankatu Töölön- ja Runeberginkatujen välillä, Töölöntorikatu, Döbelninkatu, Sandelsinkatu, Välskärinkatu Sandelsin- ja Dunckerinkatujen välillä, Mechelininkatu Arkadian- ja Caloniuksenkatujen välillä sekä Sturenkatu Elimäen- ja Mäkelänkatujen välillä. Uusia viemärijohtoja rakennettiin sitäpaitsi Käpylään, Kumpulaan ja Toukolaan yhteensä 706 m, kustannusten noustessa 389,861: 55 markkaan.

Viertoteitä sepelöitiin uudelleen, yhteensä 43,600 m², mikä työ maksoi 659,735: 75 markkaa, sekä teitä 62,400 m², josta aiheutuvat kustannukset nousivat 880,187: 28 markkaan.

Viertoteiden ja teiden sepelöimiseen käytettiin asfalttiemulsionia ajoradan vahvistamiseksi ja pölyämisen estämiseksi. Tämä menettelytapa antoi erittäin hyvät tulokset.

Uudistöistä viertoteillä voidaan mainita: Turuntien kiveäminen nupukivillä Kammionkadulta Nordenskiöldinkadulle ja sen levittäminen Nordenskiöldinkadulta Stenbäckinkadulle sekä Hämeentien levittäminen ja kiveäminen nupukivillä Keiteleentien ja Sturenkadun välillä.

Urheilu- ja leikkikenttien korjaus- ja kunnossapitotyöt suoritettiin menoarvioon otettujen määrärahojen mukaisesti. Myöskin menoarvioon otetut uudistyöt tulivat tehdyiksi. Siten suoritettiin täyttämis- ja tasoitustöitä Käpylän urheilukentällä 199,931: 65 markalla, Brahenkatujen viereisellä urheilukentällä 63,792: 70 markalla ja Mustikkamaan juhlakentällä 420,827: 47 markalla.

Työttömyyden lieventämiseksi tehtiin vuoden kuluessa seuraavat ylimääräiset työt: louhimis- ja täyttämistöitä Mechelinin-, Pakaan- ja Teollisuuskadulla, jolloin kustannukset näistä hätäaputöistä nousivat 916,451: 72 markkaan.

Paitsi aikaisemmin mainittuja menosääntöön otettuja töitä suoritettiin sitäpaitsi töitä kaupungin muiden laitosten ja myöskin yksityisten henkilöiden laskuun, joista johtuvat kustannukset nousivat 5,423,903: 55 markkaan.

Huonerakennusosaston henkilökuntaan kuului kaupunginarkkitehti, apulaiskaupunginarkkitehti, 6 apulaisarkkitehtia, 2 piirtäjää, 1 kirjanpitäjä ja 4 konttoriapulaista. Suoranainen työnjohto osaston työpaikoilla oli 11 rakennusmestarin valvonnan alaisena.

Työvoiman [1]) keskimäärä oli 240 työmiestä ja oli se suurin heinä- ja elokuussa, eli 336 ja 359, sekä pienin maaliskuussa eli 135 työmiestä.

Kaupungin omistamien rakennusten korjausta ja tilusten ylläpitoa varten oli talousarviossa varattu määrärahaa yhteensä 5,387,850 markkaa. Määrärahasummasta siirrettiin vuoteen 1929 447,300 markkaa Marian sairaalan lastenosaston laajentamista sekä 38,801: 10 markkaa Kivelän sairaalan talousrakennuksen sisustustöitä y. m. varten. Kustannukset korjausta ja ylläpitoa varten nousivat 4,778,724: 14 markkaan. Jos viimemainittu summa ynnä vuoteen 1929 siirretyt määrärahat, yhteensä 486,101: 10 markkaa vähennetään käytettävänä olevasta määrärahasta, on jäännös 123,024: 76 markkaa, mikä summa siis on säästöä.

Uudisrakennuksia varten oli talousarviossa määrärahaa 25,935,253 markkaa, siitä 13,011,253 markkaa uutta tuberkuloosisairaalaa varten, mikä työ on erityisen rakennushallituksen suoritettavana, minkä tähden osaston määräraha siis oli 12,924,000 markkaa. Tähän tuli lisää 115,945: 99 markkaa korotettujen työläispalkkojen määrärahasta sekä 2,101,413: 98 markkaa 1929 vuoden talousarviosta ja nousee siis yhteensä 15,141,359: 97 markkaan. Kustannukset nousivat 10,876,768: 35 markkaan. Säästöstä, 4,264,591: 62 markasta, siirrettiin 4,264,065: 12 markkaa vuoteen 1929 suorittamatta olevia töitä varten. Todellinen säästö kaikista otsakkeella Uudisrakennukset ja muutosrakennustyöt suoritetuista töistä on siis ainoastaan 526: 50 markkaa.

Vuodelta 1927 siirrettiin 42,000 markkaa muutos- ja sisustustöihin Hakasalmen huvilassa, 1,023,780: 70 markkaa Kivelän sairaalan keittiörakennuksen töiden loppuunsuorittamiseksi, 95,000 markkaa tullipostiosaston huoneiston laajentamiseksi, 67,564: 67 markkaa tontille n:o 7 Korkeavuorenkadun varrella rakennetun piharakennuksen töiden loppuunsuorittamiseksi, 218,819: 01 markkaa Ryttylän koulukodin keittiörakennuksen töiden loppuunsuorittamiseksi, 350,000 markkaa tavara-aseman huoneiston sisustamiseksi Katajanokalla, 5,778: 73 markkaa tullipaviljongin rakentamiseksi Katajanokalle, 165,000 markkaa sähköjohtojen uusimiseksi Katajanokan tulli- ja pakkahuoneessa, 4,000 markkaa tontilla Hämeentie n:o 92 olevan kioskin muuttamiseksi sekä 7,200 markkaa uuden käymälän rakentamiseksi entiselle Tunturilaakson kansakoululle, eli yhteensä 1,979,143: 11 markkaa. Tähän tulee lisää 135,000 markkaa korotetuista työpalkoista, sekä 101,511: 62 markkaa lisämäärärahaa huoneiston sisustamiseksi tavara-asemaa varten Katajanokalla, joten määräraha siis oli 2,215,654: 73 markkaa. Kustannukset nousivat 2,204,777: 84 markkaan. Säästöstä, 10,876: 89 markasta, siirrettiin 6,096: 13

[1]) Ks. tätä kert. s. 131*.

markkaa vuoteen 1929, mutta jäännös, 4,780: 76 markkaa oli todellista säästöä myönnetyistä määrärahoista.

Vuoden kuluessa suoritettiin sitäpaitsi töitä, osaksi etukäteen 1929 vuoden talousarviosta myönnetyillä määrärahoilla sekä osaksi kaupunginvaltuuston tai rahatoimikamarin käyttövaroilla yhteensä 2,526,809: 08 markalla. Näiden määrärahojen säästö oli 53,345: 97 markkaa.

Paitsi yllämainituilla määrärahoilla tehtyjä töitä suoritettiin töitä toisten kunnallislaitosten ja viranomaisten laskuun, yhteensä 1,120,197: 69 markalla, 1,135,878: 34 markaksi arvioitujen kustannusten sijasta.

Huonerakennusosaston vuonna 1928 suorittamien töiden kokonaiskustannukset nousivat 21,507,277: 10 markkaan. Säästö kaikista töistä oli 197,358: 64 markkaa.

Vuoden kuluessa loppuunsuoritettiin eräät suurehkot uudisrakennustyöt; siten rakennettiin Kivelän sairaalan keittiörakennus 3,073,834: 31 markalla lasketun 3,075,000 markan sijaan. Koska rakennuksen kuutiosisällys oli 5,915 m³, oli kustannus m³:iä kohti siis 519: 67 markkaa. Tällöin on huomattava, että rakennuskustannukseen sisältyy arvokas koneellinen sisustus. Piharakennus tontilla n:o 7 Korkeavuorenkadun varrella, rakennettiin 1,299,107: 54 markalla lasketun 1,300,000 markan sijaan. Koska rakennuksen kuutiosisällys oli 3,720 m³ ja huoneiden lukumäärä 32, olivat kustannukset m³:iä kohti 349: 22 markkaa sekä huonetta kohti 40,597: 11 markkaa. Kustannukset Ryttylän koulukodin keittiörakennuksesta nousivat 793,936: 03 markkaan lasketun 794,000 markan sijasta. Rakennuksen kuutiosisällys oli 2,200 m³, ja oli kustannus m³:ltä siis 360: 88 markkaa. Uudisrakennus III poliisiasemaa varten tontilla n:o 4 Hietaniemenkadulla valmistui vuoden varrella, mutta muutamia pienehköjä laskuja maksettiin vasta tänä vuonna. Kokonaismääräraha (tähän mukaanluettuna eräs vuoden 1929 talousarvioon otettu määräraha 297,600 markkaa hissejä y. m. varten) nousi 4,221,600 markkaan ja varsinaiset kustannukset nousivat myöskin 4,221,600 markkaan. Koska rakennuksen kuutiosisällys oli 11,147 m³, oli kustannus m³:iä kohti siis 378: 72 markkaa. Kivelän sairaala-alueelle rakennettiin talli ja autovaja 301,613: 30 markan kustannuksin, sekä halkovaja 98,347: 40 markalla. Kellosaarelle rakennettiin lentohalli 710,641: 80 markan kustannuksin. Sitäpaitsi rakennettiin 4 muuntaja-asemaa Helsingin kaupungin sähkölaitoksen laskuun, yhteensä 123,425: 26 markan kustannuksin sekä 6 kpl kioskeja, joiden yhteenlasketut kustannukset nousivat 219,476: 34 markkaan.

Katurakennus tontilla n:o 7 Korkeavuorenkadun varrella sekä kansakoulurakennus Käpylässä muurattiin vuoden kuluessa ja sisustustyöt jatkuivat vuoden vaihteessa.

Sofianlehdon lastenkotirakennuksen ja tontille n:o 3 Kansakoulukadun varrella rakennettavan ammattikoulurakennuksen louhimis- ja perustustyöt jatkuivat vuoden vaihteessa.

Huonerakennusosastolla käsiteltiin vuoden kuluessa 383 diarioon vietyä asiaa, joista lausuntoja annettiin osaksi Helsingin kaupungin yleisten töiden hallitukselle, osaksi rahatoimikamarille tai muille laitoksille. Sitäpaitsi laadittiin piirustuksia ja ehdotuksia uudis- ja muutosrakennuksiksi. Näistä mainittakoon seuraavat: pää- ja työpiirustukset katurakennukseksi sekä autovajaksi tontille n:o 7 Korkeavuorenkadun varrella, kansakoulurakennukseksi tontilla n:o 7 Väinölänkadun varrella Käpylässä, Eläintarhan vesilinnan koroittamiseksi, autovajaksi ja talliksi sekä halkovajaksi Kivelän sairaala-alueella, pientenlastenkodiksi Sofianlehdon alueella, vahdinasunnoksi

Eläintarhan vesilinnan luona, rakennusmuutokseksi tontilla n:o 10 Läntisen rantakadun varrella, juurikasvikellariksi kulkutautisairaalassa, lentohalliksi Kellosaarella, muuntaja-asemarakennuksiksi sekä rakennusmuutoksiksi Koskelan kunnalliskodin paviljongeissa litt. A. C. F. ja V.; työpiirustukset Kivelän sairaalan keittiörakennukseksi, Ryttylän keittiörakennukseksi, III poliisiasemaksi, muutamiksi kioskirakennuksiksi sekä lisärakennukseksi Korkeasaaren ravintolarakennuksessa; ehdotuspiirustukset paviljongiksi Turholmassa, vahdinasunnoksi Varsasaarella, Toukolan kansakoulun laajentamiseksi, Kivelän sairaala-alueen rakentamiseksi, työlaitokseksi naisille, Vanhankaupungin vesijohtolaitoksen laajentamiseksi, Kivelän sairaalan paviljonkien litt. X, XI ja XII muutokseksi, sikalaksi, vajaksi ja kellariksi Bengtsårin koulukodissa, lastenkodin järjestämiseksi Reijolan sairaalassa, huoneistojen sisustamiseksi kansakoulujen kanslioille Snellmaninkadun kansakoulussa, uudisrakennukseksi tontilla n:o 8 Pikku Roobertinkadun varrella, Nikkilän sairaalan laajentamiseksi, tullipaviljongiksi Eteläsatamassa, uimalaitokseksi Mustikkamaalla, lisärakennukseksi y. m. tontilla n:o 21 Kasarminkadun varrella.

Lämpöteknikko. Lämmityslaitteiden kunnossapitoa ja vesijohtojen korjauksia varten käytettiin tarkoitusta varten menosääntöön otettu määräraha, sekä sen lisäksi 24,587: 10 markkaa uuden kattilan hankkimiseksi tulli- ja pakkahuoneeseen. Lämpöteknikko huolehti mainituista töistä sekä sen lisäksi seuraavista uudislaitteista: lämmitys- ja vesijohtolaitteet katurakennukseen tontilla n:o 7 Korkeavuorenkadun varrella; lämmitys- ja vesijohtolaitteet Käpylän uuteen kansakoulurakennukseen; lämmityslaitos kaupungin vesijohtolaitoksen uudisrakennukseen Vanhassakaupungissa; lämmitys- ja vesijohtolaitteet sairaanhoitajatarkotiin Hietaniemenkadun tontilla n:o 7; lämmityslaitos tavara-aseman huoneistoon Katajanokalla, kulkutautisairaalan keittolan ja pesulaitoksen laajentamisesta sekä uuden jäähdytyslaitoksen teettämisestä sinne; Marian sairaalan pesulaitoksen laajentamisesta (uusi pesukone ja höyrymankeli); sähköpaistinuuni Nikkilän sairaalan keittiöön; sekä Kivelän sairaalan keittolan sisustuksesta lopulliseen kuntoon.

Sitäpaitsi antoi lämpöteknikko asianomaisille tarpeellisia selvityksiä ammattikysymyksissä.

Tutustuakseen nykyisiin pesulaitoksiin ja leivinuunijärjestelmiin, käytti lämpöteknikko kaksi viikkoa kesälomastaan matkaan Kööpenhaminaan, jossa hän oli tilaisuudessa näkemään monta erilaista laitosta tällä alalla.

Asemakaavaosasto. Yleisten töiden hallituksen esityksestä myönsi rahatoimikamari helmikuun 21 p:nä 83,250 markkaa ylimääräisen insinöörin ja ylimääräisen arkkitehdin palkkaamiseksi huhtikuun 1 p:stä vuoden loppuun. Ylimääräiseksi insinööriksi otettiin sittemmin insinööri J. Sovinen toukokuun 1 p:stä ja ylimääräiseksi arkkitehdiksi arkkitehti I. Wahlroos elokuun 10 p:stä. Hallituksen esitettyä että mainitut toimet 1 p:stä tammikuuta vuonna 1929 asetettaisiin vakinaiselle kannalle päätti valtuusto marraskuun 28 p:nä, että asemakaavaosastolle 1 p:stä tammikuuta vuonna 1929 perustettaisiin yksi 14 palkkaluokkaan kuuluva apulaisarkkitehdin ja yksi 13 palkkaluokkaan kuuluva apulaisinsinöörin toimi.

Vuonna 1928 sai asemakaavaosasto selvitelläkseen pääasiallisesti joukon tontti- ja katujärjestelykysymyksiä sekä tonttiluovutusasioita, joista mainittakoon kysymykset evankelis-luterilaisen hautausmaan laajentamisesta sekä postitalon, ammattienedistämislaitoksen, J. ja M. Lallukan säätiön taiteilijakodin, Kansalaiskorkeakoulun, valtion ruotsalaisen tyttökoulun, Suomalaisen yhteiskoulun ja Mäkelän alueen kansakoulun tonttipaikoista. Tär-

keimmistä asioista mainittakoon lisäksi kysymykset vuokrajärjestelmän käytäntöönottamisesta tontteja luovutettaessa sekä kaupungin uudesta rakennusjärjestyksestä, ja siihen liittyvä kysymys keskustan rakennuskorkeuksista, jonka selvittämiseksi osasto laati yksityiskohtaisia kaavioita. Suunnittelutyöt käsittivät m. m. XIV:n kaupunginosan uudelleen järjestelyn, Mäkelän ja Sofianlehdon alueiden ja Reijolan eteläosan sekä Herttoniemen jaoituskaavat ja sitäpaitsi jatkettiin vuonna 1927 aloitettuja alustavia töitä kaupungin rajojen ulkopuolella olevien kaupungin omistamien alueiden vastaisen käytön selvittelyä varten, ja laadittiin julkisivukaaviot erinäisiä kortteleja varten.

Piirustukset tehtiin seuraaviin asemakaavanmuutoksiin, nimittäin: asemakaavanmuutokset tehdaskorttelin n:o 291, korttelien n:ot 37, 38 a, 41, 69 a, 334 a, 334 b, 402, 412 b, 413, 419 a, 419 b, 420, 421, 428, 433, 434, 448, 463, 465, 475, 480, 481, 517, 521 a ja 523, tonttien n:ot 33 ja 35 korttelissa n:o 105, tontin n:o 23 korttelissa n:o 343, tontin n:o 15 korttelissa n:o 349, tontin n:o 16 korttelissa n:o 517, kirkkotontin Tehtaanpuistossa, Fredrikintorin istutuksien sekä uusista katunimityksistä johtuneet; tonttien n:ot 19 a ja 19 b Punavuorenkadun varrella korttelissa n:o 83, tonttien n:ot 12 Albertinkadun ja 28 Uudenmaankadun varrella korttelissa n:o 91, tonttien n:ot 2, 4 ja 6 Laukkasaarenkadun varrella korttelissa n:o 186, sekä tonttien n:ot 17 ja 47 korttelissa n:o 464 yhdistämistä koskevat; sekä tontin n:o 7 korttelissa n:o 38 a, tontin n:o 12 Siltatien varrella korttelissa n:o 199 sekä tonttien n:ot 4—6 Sibyllankadun varrella korttelissa n:o 284 jakamista koskevat.

Sitäpaitsi laadittiin jaoituskaavamuutospiirustukset, jotka koskivat allamainittuja tontteja ja kortteleja vahvistetun asemakaavanrajojen ulkopuolella: tonttia n:o 1 Pohjolankadun varrella Käpylän korttelissa n:o 821, Käpylän korttelia n:o 824, Kumpulan kortteleja n:ot 928 ja 929, Toukolan korttelia n:o 904, Mäkelän tehdaskortteleja n:ot 691 ja 692, Vallilan kortteleja n:ot 557 ja 582 sekä Sturenkadun tonttia n:o 27 Vallilan korttelissa n:o 549.

Paitsi yllämainittuja asemakaavanmuutoksia koskevia lausuntoja antoi osasto 200 muuta kirjallista lausuntoa.

Geodeettisen osaston henkilökuntaan kuului kaupungingeodeetti, apulaisgeodeetti, kiintopistevaakituksia suorittava ylimääräinen apulaisinsinööri, 3 mittausteknikkoa ja 3 kartan piirustajatarta, joista yksi pääasiallisesti toimi kanslia-apulaisena ja arkistonhoitajana.

Vuoden 1928 kuluessa suoritettiin rakennuskonttorin geodeettisen osaston toimesta 144 tonttimittausta, ja niistä valmistettua tonttikarttaa mittakirjoineen, joista 1 kaupungin omia laitoksia varten; 117 kivijalan tarkastusta; 66 rajankäyntitoimitusta, osaksi asuntotonteilla, osaksi muilla vuokra-alueilla; 259 maa-alue- ja 3-vuotiskatselmusta sekä 186 n. k. tarkastuskatselmusta; sitäpaitsi valmistettiin osastolla 27 jäljennöstä vanhemmista tonttikartoista mittakirjoineen, 68 karttapiirrosta asuntotonteista, 57 muuta karttakopiaa yksityisille ja kaupungin virastoille ja 4 ehdotusta tonttien jakamiseksi, sekä annettin 243 kirjallista lausuntoa erinäisistä asioista, joista 28 rahatoimikamarille, 83 yleisten töiden hallitukselle, 132 rakennuskonttorille; sitäpaitsi annettiin 32 tonttikirjatodistusta.

Muuten suoritti osaston henkilökunta vuoden kuluessa seuraavat kaupungin karttavaraston täydennysmittaukset; nimittäin: kartoitettiin ja liitettiin samalla kaupungin kolmioverkkoon Lauttasaaren kaksi ranta-aluetta, pinta-alaltaan 42 ha; Varsasaari, pinta-alaltaan 16 ha; Korpas, pinta-alaltaan 29.9 ha; sekä tehtiin täydennysmittauksia Herttoniemen ja Puodinkylän viljelysmailla yhteensä noin 250 ha. Monikulmioverkkoon kuuluvissa monikulmiomittauksissa luettiin 101 ketjupistettä; mitattujen kulmavälien luku oli 213

ja niiden yhteenlaskettu pituus 22,268 m. Koska kukin sivu mitattiin kahteen kertaan oli siis vuoden varrella mitattu kaikkiaan 44,536 m.

Talvikuukausina toimeenpantiin kaikkien kulma- ja mittakirjojen laskeminen ja tasoitus, sekä laskettiin kordinaatit edellä mainittuihin kartoituksiin tarvittaville peruspisteille kumminkin vastaiseksi ainoastaan likimäärin. Samoin laskettiin talven kuluessa lopullisesti kolmioverkkoon kuuluvien kolmannen luokan pisteiden kordinaatit sekä alotettiin monikulmiopisteiden lopullinen laskenta. Lisäksi suoritettiin osastolla useasti tonttirajanmuutoksista ja katujen siirrosta y. m. johtuvia laskelmia.

Kaupungin alueelle määrättävien korkeuspisteiden ulkotyöt saatiin vuoden kuluessa loppuunsuoritetuiksi ja pääverkon monikulmiot, yhteensä 13, lasketuiksi ja kaikille 525:lle pisteelle laskettiin likimääräiset arviot.

Piirustusosastolla laajennettiin ja täytettiin kaupungin kartastoa sekä valmistettiin erinäisiä yleiskarttoja.

Paitsi yllämainittuja virkatoimituksia oli kaupungingeodeetti rahatoimikamarin määräyksestä kaupungin edustajana Malmin kartanon rajankäyntitoimituksessa, sekä jäsenenä Imatran sähköjohdon tarpeeksi lunastettavien maa-alueiden pakkolunastuslautakunnassa.

Puisto-osasto. Henkilökuntaan kuului kaupunginpuutarhuri ja apulaispuutarhuri.

Osaston toiminta jatkui entiseen tapaan, laajentuen suhteellisesti edellisiin vuosiin verraten. Niinpä oli työväkeä keskimäärin 117 henkilöä kuukaudessa, enin toukokuussa eli 254, vähin maaliskuussa eli 38 henkilöä [1]). Sitäpaitsi käytettiin tarpeen mukaan kuorma-autoja ja hevosajureita.

Mitä eri vuoden aikoina suoritettaviin töihin tulee, mainittakoon, että talvisaikana vedettiin ruokamultaa ja täytemaata työnalaisiin puistoihin, harvennettiin ja leikattiin puita ja pensaita, korjattiin työkaluja, lavaikkunoita, puistosohvia y. m. Kasvihuoneissa ruvettiin jo varhain keväällä kukantaimia lisäämään ja kasvattamaan kesäistä tarvetta varten kukkaryhmiin puistoissa. Lumen sulattua alkoi puistojen puhdistus ja lakaisu. Roudan hävittyä ryhdyttiin uusien puistojen perustamistöihin, joita jatkettiin aina talven tuloon saakka. Alkukesästä istutettiin kukkaryhmät, joiden hoitoa riitti siihen saakka kunnes syyshallat veivät ne. Koko kesän jatkui puistojen ja nurmikenttien sekä puistokäytävien hoito ja kunnossapito. Syksyllä siirrettiin suuret määrät kasveja lavatarhasta ja osittain kukkaryhmistäkin kasvihuoneisiin emätaimiksi ja toiset sellaisenaan käytettäviksi taas toisen kesän kukkaistarvetta tyydyttämään. Kun ruusuryhmät ensimmäisten kovempien pakkasten tultua peitettiin, vähenivät kiireelliset kesätyöt ja voitiin ryhtyä talvitöihin.

Talvella vedettiin ruokamultaa Kaisaniemeen, Kaivopuistoon, Ullanpuistikkoon, Ensisairaalan viereiseen puistikkoon, Kivelän sairaalaan ja Alppilaan yhteensä 7,000 hevoskuormaa à 0.5 m^3; mainitusta määrästä tuli Alppilaan 3,800 kuormaa.

Pilvinen, pitkään venynyt kevättalvi oli sangen epäedullinen kukantaimien lisäämiselle ja kasvattamiselle. Sen lisäksi taimilavojen tekoa vaikeutti suuresti lannanpuute.

Toukokuun lopulla alettiin istuttaa kukkia puistoihin ja kesäkuun puoliväliin mennessä oli niitä istutettu seuraaviin paikkoihin: Aleksanteri II:n, Edelfeltin ja Snellmanin patsaille, Ritaritalon-, Säätytalon-, Katajanokan- ja Eiran puistikkoihin, Engelinaukiolle, Arkadian aukiolle, Marian sairaalan,

[1]) Ks. tätä kert. s. 131*.

kirurgisen sairaalan ja kulkutautisairaalan luo, siirtolapuutarhaan, Ruoholahdenpuistikkoon, Sirkuskadunpuistikkoon, Vanhan kirkon puistoon, Tähtitorninvuorelle ja Koulupuistikkoon, Nervanderin-, Puutarha- ja Ullankatujen puistikkoihin, osuusliike Elannon talon edustalle Runeberginkadulla, muutamille haudoille hautausmaalla, Vapaamuurarin haudalle Kaisaniemessä, kaupunginpuutarhaan sekä talvipuutarhan edustalla oleville pengermille. Istutettujen kasvien lukumäärä oli 54,744, johon on laskettava lisäksi edellisenä syksynä istutetut, keväällä kukkivat kukkasipulit, kaikkiaan 13,746, eli yhteensä 68,490 kasvia arvoltaan 266,981 markkaa. Verrattuna edelliseen vuoteen lisääntyi istutettujen kasvien lukumäärä 15,015:llä ja arvo 68,870: 50 markalla.

Sateisen ja kolean kesän takia eivät kukkaryhmät päässeet täyteen kukoistukseensa, kun sitä vastoin nurmikot pysyivät harvinaisen vihantina ja rehevinä kaiken kesää. Aivan poikkeuksellista kesää seurasivat tavallista aikaisemmat syyshallat, jotka veivät kukkaset.

Vuoden aikana saatiin valmiiksi Dagmarinkadun leikkikenttä ja Nervanderin puistikon vuori-istutukset; V:nnen linjan puistikko uusittiin, Kotkankadun varrelle istutettiin koivurivit ja Aleksis Kivenkadulle lehmuksia, Kaisaniemen puiston uudistus aloitettiin, Ensi sairaalan viereinen puistikko tuli pensaita vaille valmiiksi ja Kumpulan koulupuutarhan suurin osa valmistui niin, että sinne voitiin ottaa suurehko määrä oppilaita.

Mainittakoon myöskin, että talvipuutarha järjestettiin helmikuulla perinpohjin uudelleen. Usean vuoden tyhjänä ollut itäinen siipirakennus järjestettiin kokonaisuudessaan kaktushuoneeksi, keskihallissa uusittiin ruokamulta ja kasvit istutettiin uudelleen, läntinen siipi korjattiin ja maalattiin syksyllä, jolloin lasikattokin korjattiin, keskihallin lasikaton korjaus jäi seuraavaan vuoteen. Talvipuutarhaan hankittiin 10 kanarialintua ja akvaario pienine kultakaloineen. Kun korjauksen jälkeen maalis- ja huhtikuun aikana joka päivä tehtiin merkintöjä talvipuutarhassa kävijöiden lukumäärästä, niin huomattiin, että siellä sinä aikana useampana sunnuntaina kävi yli 1,500 ja arkipäivinä, ilmoista riippuen 100—400 henkilöä.

Menosääntöön puistojen ja istutusten kunnossapitoa varten otettu määräraha oli 1,400,000 markkaa, jonka lisäksi tuli 140,000 markan lisämääräraha. Kirjatut kustannukset nousivat 1,527,286: 20 markkaan, jakautuen seuraavasti:

	Smk.		Smk.
Kasvihuoneet	184,400: 07	Istutukset kirurgisen sairaalan luona	20,681: 25
Kaupunginpuutarha	117,483: 43	Kallion kirkko	19,586: 90
Kappeliesplanaadi, Runebergiesplanaadi, Teatteriesplanaadi	116,337: —	Johanneksen kirkko	17,029: 75
Tähtitorninvuori	103,534: 40	Lapinlahden puistikko	16,130: —
Kaivopuisto	102,746: 50	Haapaniemen urheilukenttä	15,971: —
Kaisaniemi	58,185: 50	Haudat	15,329: 60
Katajanokan puistikko	39,854: —	Telakanpuistikko	14,220: —
Eiran puistikko	37,560: 45	Vuorimiehen puistikko	13,900: —
Vanhan kirkon puistikko	37,243: —	Säätytalonpuistikko	12,940: —
Punanotko	30,838: 80	Nervanderin puistikko	12,515: —
Hakasalmen ja Hesperian puistot	29,089: 40	Dagmarinkadun leikkikenttä	12,200: —
Engelinaukio	27,143: —	Koulupuistikko	10,731: —
Eläintarha	26,804: 10	Liisanpuistikko	10,601: —
Pengermät talvipuutarhan edustalla	23,291: 05	Ullanpuistikko	10,218: 90
		Runebergin, Lönnrotin ja Snellmanin patsaiden koristaminen	9,997: 60

	Smk.		Smk.
Meritori	9,900: —	Fredrikintori	3,854: —
Suomen pankki	9,331: —	Pääskylänpuistikko	3,405: —
Puutarhakadun puistikko	8,465: 50	Sirkuspuistikko	3,330: —
Ritarihuoneen puistikko	8,449: —	Porvoonkadun puistikko	3,080: —
Kapteeninpuistikko	8,395: —	Viidennen linjan istutukset	3,080: —
Heikinpuisto	8,359: —	Kallion kaupunginkirjasto	2,950: —
Istutukset Runebergin patsaan ympärillä	8,040: —	Istutukset Perämiehenkadun luona	2,755: —
Fredrikinkadun pohjoispään istutukset	6,760: —	Arkadianaukio	2,565: —
Lönnrotinpuistikko	6,725: —	Hauhontien puistikko	2,500: —
Erottaja	6,378: —	Aleksanteri II:n patsas	2,384: 50
Kallion urheilukenttä	6,197: —	Hietaniemi	2,370: —
Ateneumi	5,841: 55	Puistikko Meritullinkadun luona	2,265: —
Puistikko teknillisen korkeakoulun luona	5,710: —	Istutukset Kotkankadun luona	1,979: —
Istutukset Caloniuksen- ja Runeberginkatujen kulmassa	5,517: —	Saksalainen kirkko	1,805: —
Simon lehtokuja	4,505: —	Muut istutukset	8,727: —
		Sekalaiset	225,100: 95
		Yhteensä	1,527,286: 20

Polttoaineiden kulut nousivat 99,818: 15 markkaan, talvipuutarhan kunnossapidon kustannukset tekivät 33,000 markkaa, tallimenot olivat 51,733: 55 markkaa, eri puistojen vanhojen nurmikkojen ja käytävien uusimisen kustannukset 275,000 markkaa, työkalujen ostoon ja korjaukseen käytettiin 49,958: 50 markkaa, roskapaperikoreja hankittiin 3,000 markan arvosta, puistosohvien korjaus ja maalaus teki 44,000 markkaa, uusia sohvia hankittiin 50,000 markalla, puistovartijain palkkaukseen käytettiin, sittenkun tälle tilille oli myönnetty 30,000 markkaa lisää, yhteensä 96,000 markkaa.

Uudismäärärahoja käytettiin yhteensä 1,576,162: 09 markkaa. Niistä Kivelän sairaalan puutarhan perustamis- ja istutustöihin 30,000 markkaa ja Ensisairaalan viereisen puistikon töiden lopettamiseen 50,000 markkaa. Viimemainittu puistikko valmistuukin täysin, kun sinne keväällä istutetaan pensaat ja perennat sekä laitetaan vesijohto. Alppilan lammikot puhdistettiin ja sorastettiin ja ympäröivä puisto tasoitettiin ja sinne tehtiin käytäviä. Sen lisäksi ajettiin tänne kuten ylempänä mainittiin, ruokamultaa 3,800 kuormaa. Menot tällä tilillä nousivat 220,000 markkaan. Kumpulan siirtolapuutarhan kustannukset nousivat 75,000 markkaan, Kumpulan koulupuutarhan perustamistöiden kustannukset 149,999: 98 markkaan ja Ehrensvärdintien ja Merikadun välille tulevan puistikon perustamistöiden kustannukset 121,224 markkaan. Kaisaniemen uuden kivireunusteisen betonilammikon rakentamiseen ryhdyttiin jo varhain keväällä ja valmistui se syksyllä, jolloin sen ympäristö täytettiin ja sinne hankittiin ruokamultaa. Määrärahoista säästyi 215,004: 74 markkaa, mikä määrä siirrettiin seuraavaan vuoteen. Alkuperäinen määräraha oli 973,500 markkaa.

Tammikuussa tapahtunut työläisten palkkojen nousu aiheutti, että useille tileille myönnettiin lisämäärärahoja yhteensä 373,776: 65 markkaa.

Kaupunginpuutarhan myyntitulot tekivät yhteensä 63,086: 85 markkaa.

Vuoden lopulla toimitetun inventoimisen mukaan oli kasvihuoneiden, talvipuutarhan, avomaalle vapaasti istutettujen perennain ja Reijolassa sijaitsevaan taimistoon istutettujen koristepuiden ja pensaiden arvo yhteensä 567,780: 25 markkaa.

Varasto-osaston henkilökuntaan kuului kertomusvuonna varastopäällikkö, kirjanpitäjä ja 2 konttoriapulaista. Päävarastolla oli toimessa varastonhoitaja ja konttoristi sekä konepajassa insinööri ja tuntikirjuri.

Varasto-osaston toimena oli hoitaa kaupungin päävarasto, varastot Ruoholahdessa ja Hakaniemessä, sekä myöskin konepajat Malminkadun varrella ja rakennuskonttorissa tarvittavan kaluston ja tarveaineiden osto.

Vuoden kuluessa ovat konepajoja käyttäneet rakennuskonttorin eri osastot ja yksityiset, joiden laskuun tehtiin töitä yhteensä 1,810,552 markalla, kuten seuraavasta yhdistelmästä lähemmin ilmenee:

	Työainekustannukset, Smk.	Työkustannukset, Smk.	Yhteensä, Smk.
Satama- ja rautatieosasto ..	100,741: 60	259,687: 70	360,429: 30
Katu- ja lokaviemäriosasto ..	193,458: 30	328,340: 50	521,798: 80
Huonerakennusosasto.....	39,528: 25	361,513: 60	401,041: 85
Kaupunginasemakaavaosasto .	1,651: —	4,559: 70	6,210: 70
Geodeettinen osasto	3,007: 30	5,786: 40	8,793: 70
Puisto-osasto	73,728: 50	44,264: 50	117,993: —
Varasto-osasto.....	128,058: 55	192,868: 15	320,926: 70
Yksityiset henkilöt.....	29,601: 05	43,756: 90	73,357: 95
Yhteensä	569,774: 55	1,240,777: 45	1,810,552: —

Varastossa olevien rakennustarpeiden arvo oli tammikuun 1 p:nä 1928 2,168,239: 07 markkaa, vuoden kuluessa ostettiin tarpeita 4,902,576: 72 markalla ja käytettiin 5,075,124: 25 markan arvosta, joten säästö vuoteen 1929 oli 1,995,691: 54 markkaa.

Tarveaineiden kulutus jakaantui eri kuluttajien kesken seuraavasti: satama- ja rautatieosasto 611,783: 10 markkaa, katu- ja lokaviemäriosasto 3,709,209: 65 markkaa, huonerakennusosasto 161,158: 05 markkaa, rakennuskonttori 10,171 markkaa, geodeettinen osasto 5,537: 95 markkaa, puistoosasto 55,336 markkaa, tilivirasto 4,000 markkaa, varasto-osaston konepajat 435,565: 85 markkaa sekä yksityiset henkilöt 82,362: 65 markkaa.

Tilivirasto. Rakennuskonttorin tilivirastossa työskenteli vuonna 1928 sama henkilökunta kuin aikaisempina vuosina.

Tilitodistuksia oli vuoden varrella 11,872, meneviä kirjelmiä 1,106 ja kirjanpitoerien yhteinen lukumäärä oli 26,681. Tiliviraston määrärahasta säästyi 15,159: 65 markkaa.

Kaupungin metsien hoito. Reijolan tilan alueella suoritettiin metsänraivaustöitä, jolloin kuivat ja vialliset puut kaadettiin ja korjattiin talteen. Haloiksi sopivat puut kuljetettiin rankapuina lähimpään varastopaikkaan, jossa ne sitten hakattiin haloiksi.

Metsän harvennusta suoritettiin Koskelan alueella.

Kesällä 1928 sattui kaupungin metsissä ainoastaan yksi tulipalo, joka ei tuottanut mainittavampaa vahinkoa.

XXVII. Puhtaanapitolaitos.

Puhtaanapitolaitoksen vuosikertomus toimintavuodelta 1928 oli seuraavan sisältöinen:

Puhtaanapitohallitukseen kuului vuonna 1928 rehtori M. Sergelius puheenjohtajana, toimittaja A. Aalto varapuheenjohtajana, professori H. Kyrklund ja rakennusmestari A. Malmi sekä itseoikeutettuna jäsenenä puhtaanapitolaitoksen johtaja E. Rosenbröijer. Sihteerinä toimi vanhempi oikeusneuvosmies K. Furuhjelm.

Puhtaanapitohallitus kokoontui vuoden varrella 20 kertaa sekä tarkasti tuon tuostakin eri työmaat. Hallituksen pöytäkirjain pykäläluku oli 159. Diarion mukaan käsiteltiin 231 asiaa ja lähetettiin 52 kirjelmää.

Vuoden varrella käsitellyistä asioista ja niiden aiheuttamista toimenpiteistä mainittakoon seuraavat:

Hallitus teki ehdotuksen puhtaanapitolaitoksen oikeuttamisesta veloittaa kaupungin muita laitoksia puhtaanapitotöistä sekä tämän yhteydessä puhtaanapitolaitoksen oikeuksien laajentamisesta alitilittäjänä. Vuoden varrella ei näitä ehdotuksia kuitenkaan lopullisesti ratkaistu.

Hallituksen käsiteltävänä oli sitäpaitsi kysymys kassa- ja tililaitoksen johtosäännön uudistamisesta, ehdotus kaupungin työntekijäin eläkesäännön muutoksesta sekä viranpitäjien palvelusehtosäännön muuttamisesta ja ehdotus uudeksi virkasäännöksi.

Hallituksen laatima Helsingin kaupungin puhtaanapitosääntöehdotus lähetettiin rahatoimikamarin asettaman komitean tarkastettavaksi. Puhtaanapitosääntöä ei kuitenkaan vuoden varrella lopullisesti vahvistettu.

Jotta puhtaanapitolaitos olisi tietoinen siitä, mitkä katuosat kuuluvat ja mitkä eivät kuulu laitoksen puhtaanapidettäviin, pyysi hallitus rahatoimikamaria laatimaan tarkan luettelon, josta ilmenisi miten kaupungin vuokratonttien haltijain puhtaanapitovelvollisuus on vuokravälikirjojen mukaan järjestetty sekä että laitokselle rahatoimikamarista tiedoitettaisiin tonttien myynnistä ja samalla milloin myydyn tontin puhtaanapito siirtyy sen uudelle omistajalle.

Kysymys puhtaanapitolaitoksen pääaseman siirtämisestä Turuntieltä muualle oli vuoden varrella hallituksen käsiteltävänä. Laajahkossa lausunnossaan esitti hallitus rahatoimikamarille että Sörnäisten osakeyhtiön vuokraama alue olisi puhtaanapitolaitokselle erittäin sopiva. Tämä alue käsittää Verkkosaaret sekä tehdaskorttelin n:o 272 vastapäätä näitä saaria. Lausunnossaan pyysi hallitus rahatoimikamaria ryhtymään toimenpiteisiin mainittujen maa-alueitten luovuttamiseksi puhtaanapitolaitokselle tai, jos tämä syystä tai toisesta osottautuisi mahdottomaksi, toisen tarkoituksenmukaisen alueen osottamiseksi laitosta varten. Tätä tärkeää kysymystä ei vuoden varrella kuitenkaan ratkaistu.

Työläisten palkkauskysymys oli vuoden varrella useita kertoja käsiteltävänä.

Kaupungin puhtaanapito oli, kuten aikaisemminkin, jakautuneena katujen puhtaanapitoon sekä talojen ja makkien puhtaanapitoon. Työn järjestely oli jaettuna seuraavalle kahdeksalle osastolle: hallinto-osasto, joka käsitti konttorin ja tiliviraston; katujen puhtaanapito; talojen ja makkien puhtaanapito; Malmin kaatopaikka; hajoituskaivojen tyhjentäminen; varasto ja korjauspaja; autotalli; ja hevostalli.

Hallinto. Puhtaanapitolaitoksen johto oli uskottu johtajalle työpäällikön tai tarkastajan avustamana.

Sekä puhtaanapitohallituksen että puhtaanapitolaitoksenkin tilejä hoiti puhtaanapitolaitoksen tilivirasto. Sen kassavirastona oli rahatoimikonttori. Konttorihenkilökuntaan kuului kamreeri, joka toimi konttorin ja tiliviraston päällikkönä, kirjanpitäjä, kassanhoitajatar, 2 kirjuria, 2 koneenkirjottajaa ja ylimääräinen konttoriapulainen. Konttorissa palveli vahtimestari ja asiapoika. Kiinteistöjen puhtaanapidosta laadittujen ilmoitusten tarkkailua varten toimi kuormauspaikoilla 3 kirjuria, ja Malmin kaatopaikalla hoiti lannanmyyntiä toimitsija.

Konttorista lähetettiin vuoden kuluessa 902 kirjettä ja annettiin 8,038 laskua laitoksen suorittamista töistä sekä pidettiin asetustenmukaista korttijärjestelmällistä tilastoa laitoksen työntekijöistä.

Katujen puhtaanapito. Katujen puhtaanapitotyöt olivat jaettuna seitsemään piiriin, ja valvoi niitä kussakin piirissä vastuunalainen työnjohtaja, jonka valvonnan alla työskenteli useampia työkuntia etumiehineen.

Työntekijäin lukumäärä osaston töissä selviää seuraavasta yhdistelmästä:

	Työntekijöitä keskimäärin viikossa kesätöissä.	talvitöissä.
Miehiä	103	251
Naisia	24	24
Autonkuljettajia	10	4
S:n urakalla	—	11
Ajomiehiä	5	5
Yksityisiä ajureita	5	5
S:n s:n urakalla	—	66
Yhteensä	147	366

Kesäkuukausina osasto käytti 10 hevosta ja talvella 76; näistä oli ainoastaan 5 hevosta laitoksen omia. Koneellisia laitteita oli seuraaavasti:

	Kesätöissä.	Talvitöissä.
Kasteluvaunuja	8	—
Kasteluautoja	7	—
Lumiauroja	—	45
Tiekarhuja	—	2
Kuljetusajoneuvoja	2	5
S:n urakalla	—	76
Lumensulatuskoneita	—	14
Kuljetusautoja	2	4
S:n urakalla	—	11
Purgatorrattaita	116	—
Lakaisukoneita	3	—

Kesätyöt. Kesällä koneellistutettiin katujen lakaisu osittain ottamalla käytäntöön kolme Karrier lakaisukonetta, joiden työteho oli arvaamattoman suuri. Tämä kone suoritti samalla sekä kastelun ja lakaisun että rikkain keräämisen, ja sitä hoitamaan tarvittiin vain yksi henkilö. Kun koneiden kuljettajat olivat saavuttaneet tarpeellisen taitavuuden koneen ohjaamisessa ja perehtyneet koneen toimintaan huomattiin, että lakaisukoneen suorittama työ vastaa kahden 10 työntekijää ja 2 hevosta käsittävän työryhmän työn.

Edellisenä vuonna käytäntöön otettua paikallislakaisujärjestelmää laajennettiin kesän kuluessa, ollen tämäkin toimenpide eräänlaista työn koneellistamista.

Kesäkausi vuonna 1928 oli melko sateinen, joten vedenmenekki edellisiin vuosiin verraten oli pienehkö. Kun kastelu-autot olivat varustetut imupumpulla, jonka avulla säiliö voidaan täyttää merivedellä, vähentyivät vedenkulutuksesta aiheutuneet kustannukset huomattavasti. Seuraavasta vuosien 1926—28 yleiskatsauksesta käy selville kastelemiseen käytetyt vesimäärät, jakautuneina meriveden ja vedenottopaikoista otetun veden kesken:

Vuosi.	Merivettä m³.	Vettä, vedenottopaikoista m³.
1926	900	71,452
1927	2,160	41,053
1928	14,318	10,948

Kesän kuluessa sulfiittilipeällä suoritettujen katujen ja teiden kastelujen tulokset olivat yhtä edulliset kuin edellisinä vuosina. Kaikkiaan kasteltiin 14,722 jm eli 88,640 m² tietä, johon käytettiin 51,958 kg haihdutettua lipeätä. Kustannukset nousivat 60—90 penniin m²:iä kohti.

Katujen ja teiden kastelemiseen käytettiin sitäpaitsi kalsiumkloriidiliuosta. Kastelu tälläkin aineella on antanut paljon edullisemman tuloksen kuin vesikastelu. Ylimääräinen kastelu varsinaisen työajan jälkeen jätettiin kokonaan pois. Kloriidilla kasteltiin kaikkiaan 487,355 m², ja siihen kului 71,401 kg kalsiumkloriidia. Kustannukset nousivat n. 50 penniin m²:iä kohti.

Mainittakoon vielä, että kaksi kasteluautoa varustettiin pesu- ja huuhtelulaitteella. Kauppatorin huuhteluun toriajan jälkeen tarvittavaa työvoimaa on sen kautta päivittäin voitu vähentää kahdella miehellä.

Talvitöissä sovellutettiin kuten edellisinäkin vuosina, ryhmäjärjestelmää. Lumen poistamiseen käytettiin hevosen vetämiä lumiauroja ja ajoneuvoja sekä autoja ja lumensulatuskoneita. Lumenkuljetuksen suorittivat suurimmaksi osaksi yksityiset henkilöt vuokrahevosilla ja autoilla urakkatyönä. Kertomusvuonna laitos oli tilaisuudessa hankkimaan kaksi Tiekarhu-nimistä moottorilla käypää tiehöylää, joissa on terä sekä lumenhalkaisemista että jään höyläämistä varten. Kokeeksi pantiin tiehöylä työhön 3 km:n pituiselle Huopalahteen johtavalle tielle, jonka se tasoitti terällään halkaisten ja levittäen aurallaan lumen. Tämän työn se suoritti kolmessa kahdeksan tuntisessa päivässä. Samaa työtä suorittamaan käsin olisi tarvittu vähintäin 40 työntekijää. Käytännössä Tiekarhu korvaa tehollaan yhtenä talvikautena hintansa.

Koska puhtaanapidettävä katuosa oli melkoisesti laajentunut, lisääntyi myöskin hiekan käyttö ja oli se vuonna 1928 3,290 m³.

Työtuntien lukumäärä katujen puhtaanapidossa näkyy allaolevasta taulukosta:

Työn laatu.	Henkilöpäivätöitä.		Hevospäivätöitä.		Autopäivätöitä.	
	Työtunteja.					
	Norm. tuntia.	Ylituntia.	Norm. tuntia.	Ylituntia.	Norm. tuntia.	Ylituntia.
Lakaisu	195,593	1,213	15,728	90	5,813	—
Ruohonkitkeminen	604	—	—	—	—	—
Luutien sidonta	4,150	—	—	—	—	—
Lumenluonti y. m.	179,966	5,275	—	—	—	—
Lumenauraus	—	—	10,368	343	834	—
Lumenkuljetus	—	—	18,424	179	222	—
Lumensulatus	1,631	—	116	—	—	—
Lumenkaatopaikkojen hoito	14,109	243	—	—	—	—
Jäänhakkaus	6,436	273	—	—	—	—
Hiekoitus	773	107	9,415	349	1,619	—
Kastelu	3,814	28	950	14	7,160	—
Ristikkoalusimien tapulointi	5,642	—	—	—	—	—
Yhteensä	416,678	7,139	55,001	975	15,648	—

Sitäpaitsi kuljetettiin urakalla pois 17,784 kuormaa rikkoja ja 101,790 kuormaa lunta.

Osasto piti puhtaana 2,080,000 m²:n suuruisen pinta-alan. Korvauksena tästä työstä otettiin laitoksen liikekirjanpitoon kaupungin katujen y. m. puhtaanapidosta koituneita kustannuksia yhteensä 7,408,072: 66 markkaa, sekä yksityisten henkilöiden ja liikkeiden omistamiensa talojen katuosuuksien puhtaanapidosta suorittamat maksut kaikkiaan 1,666,435: 85 markkaa. Alempana annetaan tietoja töiden jakautumisesta eri paikkoihin sekä puhtaanapitolaitoksen tuloista puhtaanapidettyä neliömetriä kohden yllämainittuihin liikekirjoihin vietyjen määrien perusteella.

	Puhdistettu pinta-ala, m².	Tuloja m²:ltä, penniä.		
		lakaisusta, kastelusta, y. m.	lumitöistä, kuljetuksista, y. m.	Kaikkiaan.
Kaupungille kuuluva puhtaanapito:				
katujen, torien ja aukeiden paikkain	1,292,000	134	194	328
rantojen ja laitureiden	196,000	350	451	801
Kaivopuiston lehtokäytäväin	13,000	214	262	476
VI kaupunginosan	12,000	230	299	529
It. ja Länt. Viertoteiden	177,000	240	327	567
teiden	115,000	213	200	413
Yksityisiin taloihin kuuluvain katuosuuksien puhtaanapito	275,000	226	327	[1]) 553
Kaiken kaikkiaan	2,080,000	181	248	429

Talojen ja makkien puhtaanapito. Kaupunki oli talojen ja makkien puhtaanapitoon nähden jaettuna kolmeen piiriin. Jokaisessa piirissä toimi vastuunalainen työnjohtaja, jonka valvonnan alla jätteiden kuljetus, kuormaus ja purkaus toimitettiin. Jokaiseen piiriin oli sijoitettu kuormauspaikka, jossa useat n. s. vaunumiehet avustivat ajomiestä jätteiden kuormaamisessa rauta-

[1]) Laitoksen voittoa kysymyksessä olevista töistä, 146,916: 60 markkaa, ei ole laskettu mukaan.

tievaunuihin. Kuormauspaikat sijaitsivat Katajanokalla, Ruoholahdessa ja Sörnäisten rantatiellä. Apulaistyönjohtaja tarkisti kuormat kuormauspaikalla.

Työntekijäin lukumäärä viikottain oli seuraava: 16 ajomiestä, 23 yksityistä ajuria, 19 autonajajaa, apuri, 11 vaunumiestä ja 12 siivoojatarta. Sitäpaitsi oli laitoksen käytettävänä 39 hevosta, joista 16 oli sen omia sekä 20 autoa, 39 rekeä ja 39 rattaat.

Työt osastolla oli kertomusvuonna järjestetty pääasiallisesti noudattamalla aikaisemmin käytettyjä menettelytapoja. Käytännössä olevat vanhanaikaiset rikkalaatikot ja niiden puhtaanapidon kannalta katsoen usein epäedullinen sijoitus tekivät kalliimmaksi ja vaikeuttivat suuressa määrin yhä edelleen tyhjennystöitä. Sen johdosta, että kaupunginvaltuusto myönsi laitokselle 180,000 markan suuruisen määrän erikoisauton ja erinäisten siirrettävien rikkasäiliöiden ostoa varten, tehtiin vuoden lopussa kokeiluja käyttämällä mainittuja säiliöitä jätteiden keräämisessä kiinteistöistä ja kuljettamalla jätteet erikoisautolla kuormauspaikalle. Nämä kokeilut onnistuivat, kuten oli arvattu, hyvin, joten laitoksen aikomuksena on vähitellen siirtyä tähän uuteen rikkasäiliöiden tyhjentämisjärjestelmään.

Koska laitoksen käytettävissä olevat lastauspaikat yhä edelleen olivat väliaikaisia, ei rautatievaunuihin toimitettavia purkaus- ja kuormaustöitä voitu järjestää järkiperäisemmälle kannalle kuin tähän mennessä.

Kuten edellisinäkin vuosina laadittiin eri kuormauspaikoilla viikottain kirjalliset ilmoitukset tuotujen ja sieltä Malmille tai muualle lähetettyjen erilaatuisten jätteiden kuormien lukumäärästä. Tarkastaja tarkisti ilmoitukset, joista yhteenveto annetaan alempana:

Jätteet.	Kuormauspaikalta lähetetyt kuormat.			Yhteensä.	Siitä lähetettiin Malmin kaatopaikalle.
	Ruoholahti.	Katajanokka.	Sörnäinen.		
Rikkoja	—	762	105	867	867
Latriinia	4,127	1,610	5,811	11,548	11,239
Sekalantaa	20,244	14,633	8,245	43,122	41,680
Hevoslantaa	2,089	793	135	3,017	72
Hajoituskaivojätteitä	7,342	7,516	3,022	17,680	12,940
Keittiöjätteitä	732	2,459	1,373	4,564	4,564
Tuhkaa	167	531	311	1,009	—
Rakennuspaikkajätteitä	1,123	5,113	599	6,835	—
Yhteensä	35,824	33,417	19,601	88,842	71,362

Kaupungista lähetettiin seuraava määrä vaunulasteja lantaa suoraan allamainituille asemille:

	Hevoslantaa.	Rikko- ja sekalantaa.	Jätteitä hajoituskaivoista.	Yhteensä.		Hevoslantaa.	Rikko- ja sekalantaa.	Jätteitä hajoituskaivoista.	Yhteensä.
Espoo	2	24	—	26	Korso	—	2	—	2
Kauniainen	34	2	—	36	Leppävaara	3	19	—	22
Huopalahti	4	4	—	8	Malmi	19	28	—	47
Jorvas	14	17	—	31	Masala	12	26	—	38
Kauklahti	5	89	2	96	Oulunkylä	1	36	—	37
Kerava	3	—	—	3	Pukinmäki	4	12	—	16
Kilo	5	7	—	12	Tikkurila	2	6	—	8
Kirkkonummi	4	5	—	9	Yhteensä	112	277	2	391

Hajoituskaivojen tyhjentäminen oli vuoden varrella annettu urakalla kahdelle yksityiselle autonomistajalle. Puhtaanapitolaitos oli kertomusvuonna hankkinut erikoisauton kaivojen tyhjentämistä varten, n. k. Fäkalie-auton, jonka käyttäminen huomattavasti vähensi kustannuksia.

Urakoitsijat toimittivat 1,053 kaivon tyhjennyksen, joista 95 oli korjattava ja senvuoksi tyhjennettävä perinpohjin. Sitäpaitsi tyhjennettiin 286 sade- ja likakaivoa. Työn suoritti 12 miestä ja kuljetukseen käytettiin paitsi mainittua Fäkalie-autoa 4 kuorma-autoa. Vuoden varrella pidettiin puhtaana kaikkiaan 1,779 taloa, 27 yleistä käymälää ja 39 pisuaaria. Työtuntien lukumäärä ilmenee seuraavista luvuista:

Työn laatu.	Henkilöpäivätöitä.		Hevospäivätöitä.			Autopäivätöitä.	
	Työtunteja.						
	Norm. tuntia.	Yli-tuntia.	Norm. tuntia.	Yli-tuntia.	Urakka-työ.	Norm. tuntia.	Urakka-työ.
Talojen ja makkien puhtaanapito	28,950	218	91,322	64	2,263	6,989	21,288
Yleisten käymäläin puhtaanapito	28,724	—	2,392	—	—	1,639	—
Hajoituskaivojen tyhjennys	27,134	—	—	—	—	—	9,384
Yhteensä	84,808	218	93,714	64	2,263	30,672	8,628

Malmin kaatopaikka. Toiminta oli suunnilleen sama kuin edellisenä vuonna. 29 miestä ja 4 naista työskenteli siellä 1 työnjohtajan valvonnan alla. Työtuntien lukumäärä oli 51,240, niistä 43,696 henkilöpäivätöitä, 138 hevospäivätöitä ja 7,406 urakkatöitä.

Varasto oli tammikuun 1 p:nä arvioitu 416,733: 31 markaksi, vuoden varrella tehtiin ostoja 321,761: 05 markalla ja käytettiin eri tavaroita 433,248: 75 markalla, joten varasto joulukuun 31 p:nä arvioitiin 305,245: 61 markaksi. Henkilökuntaan kuului varastonhoitaja, kirjuri ja varastomies.

Korjauspaja. Korjaustöitä suoritettiin runsaasti ja niitä johti korjauspajan työnjohtaja. Työläisten lukumäärä oli keskimäärin 24 viikossa ja työtuntien lukumäärä oli yhteensä 55,070, niistä 39,639 normaalituntia ja 15,431 urakkatöitä.

Autotalli. Kesän kuluessa sisustettiin osa entisestä hevostallista autotalliksi 21 autolle. Laitoksen käytettävänä oli näin ollen kolme eri autotallia, joihin voidaan sijoittaa kaikkiaan 40 autoa.

Vuoden varrella oli laitoksen palveluksessa 25 vakinaista ja 7 tilapäistä autonkuljettajaa, joiden lisäksi autotallissa työskenteli 5 monttööriä ja 2 apumiestä. Erityiselle työnjohtajalle oli uskottu lähin johto autotallissa. Laitoksen käytettävänä oli 14 Ford ja 5 Chevrolet kuorma-autoa, 4 Berliet, 1 De Dion Bouton ja 2 Selden kasteluautoa, 3 Karrier lakaisukonetta, 1 Fäkalie auto hajoituskaivojen tyhjentämistä varten, 2 Tiekarhu lumiauraa ja jäähöylää sekä 1 Pontiac henkilöauto.

Kuorma-autoja käytettiin seuraavat tuntimäärät allamainittuihin tarkoituksiin:

Keittiöjätteitä	3,052	Hiekkaa	1,619
Hajoituskaivojätteitä	4,984	Sulffittilipeää ja kalsiumkloriidia	287
Katurikkoja	1,492	Koksia ja halkoja	119
Muita jätteitä	26,864	Lunta	222
Luutia	376	Yhteensä	39,015

Kasteluautoja käytettiin 6,873 tuntia, lakaisukoneita 3,945 tuntia, tiekarhuja 834 tuntia ja hajoituskaivojen tyhjennysautoa 388 tuntia, joten kaikkien autojen työtuntien lukumäärä oli yhteensä 51,055 tuntia.

Eri autojen kuljetukseen käytettiin seuraavat määrät:

		Kuorma-autoja.	Kastelu-autoja.	Lakaisu-koneita.	Tie-karhuja.	Kaivojen tyhjennysautoja.	Yhteensä.
Bensiiniä	l	48,160	9,600	5,820	395	855	64,830
Öljyä	»	2,078.5	323.5	196	129	36	2,763
Palaöljyä	»	270	100	70	2,929	10	3,379
Puuvillajätteitä	kg	46	39	15.5	4.5	2	107
Rasvaa	»	23	29	14	2	3.5	71.5

Hevostalli. Tallihenkilökuntaan kuului 3 miestä, 1 työnjohtajan valvonnanalaisena ja sitäpaitsi yövahti. Heidän yhteenlasketut työtuntinsa nousivat 9,328:aan. Vuoden alussa oli hevosia 32 ja vuoden varrella tapettiin 8 vanhuuden tai sairauden takia, joten vuoden lopulla oli jäljellä 24 hevosta. Hevosten ruokkimiseen käytettiin 92,469 kg heiniä ja 38,172 kg kauroja. Hevosten sairaspäivien lukumäärä oli kaikkiaan 124; lääkkeitä ja sairastarpeita ostettiin 1,589: 95 markalla. Hevosia käytettiin ajoon kaikkiaan 58,452 tuntia, kuten allaolevista numeroista lähemmin ilmenee:

Työn laatu.	Työtuntia. Normaali-tuntia.	Yli-tuntia.	Yhteensä.
Katujen puhtaanapito	14,723	1,151	15,874
Talojen ja makkien puhtaanapito	41,402	349	41,751
Kuljetuksia:			
Varastoa varten	78	—	78
Korjauspajaa varten	172	—	172
Hevostallia varten	174	13	187
Raatojen kuljetus	327	12	339
Sekalaisia	51	—	51
Yhteensä	56,927	1,525	58,452

Vuoden kuluessa kuljetettiin ja kaivettiin maahan 273 eläimenraatoa ja 6 kuormaa pilaantunutta lihaa.

Työntekijäin edut. Vuoden varrella maksettiin 109 työntekijälle palkkaa 11,643 tunnista, joina he sairauden takia olivat poissa työstä, sekä hautausapua 5 puhtaanapitotyöläisen kuolinpesälle.

Kesälomaa nautti kaikkiaan 347 työläistä, niistä 119 18 päivää, 140 12 päivää, 46 7 päivää ja 42 4 päivää vastaten yhteensä 33,130 työtuntia.

Vuoden aikana sattui 9 tapaturmaa, joista maksettiin asetuksenmukainen korvaus.

Hallituksen päätöksen mukaan annettiin työntekijäin käytettäväksi työpuseroita, nahkakintaita, esiliinoja ja sadetakkeja.

Menot ja tulot. Puhtaanapitolaitoksen liiketilinpäätös per joulukuun 31 p:nä 1928 osoitti seuraavat loppusummat:

M e n o j a.

Katujen puhtaanapito.

	Smk.
Työnjohto	366,305: —
Lakaisu	2,566,835: 55
Lumityöt	3,375,209: 63
Hiekotus	380,218: 36
Kastelu	405,905: 90
Toripöytien ja kanantappolaitteen kuljetus ja kunnossapito	14,515: 23
Tavaralavojen pystyttäminen	50,654: 80
Työkoneiden ja ajoneuvojen kunnossapito	175,968: 10
Työkojujen, hiekkavajojen ja laatikoiden kunnossapito	133,906: 55
Vahtien palkkaaminen	63,336: 70
Työkalut ja korjaukset	43,951: 80
Sähkövalaistus	3,010: 35
Sekalaiset menot	15,119: 55
Maanvuokrat	68,900: —
Vuokrat	25,000: —
Kuluja	255,377: —
Malmin kaatopaikka	359,124: 70
Työntekijäin erinäiset edut	343,672: —
Poisto	280,580: 69
V:n 1928 voitto	146,916: 60
Yhteensä	9,074,508: 51

T u l o j a.

Katujen puhtaanapito.

	Smk.
Korvausta välikirjan muk. yksityisten katuosuuksien puhtaanapidosta	1,666,435: 85
Kaupunkia veloitettu:	
Katujen, torien ja avonaisten paikkain puhtaanapidosta	4,220,846: 53
Satamain ja laiturien puhtaanapidosta	1,518,399: 16
Kaivopuiston puhtaanapidosta	61,861: 70
VI:n kaup. os. teiden puhtaanapidosta	63,444: 60
Viertoteiden puhtaanapidosta	1,003,073: 76
Teiden puhtaanapidosta	475,276: 88
Toripöytien ja kanantappolaitteen kuljetuksesta	14,515: 23
Tavaralavojen pystyttämisestä	50,654: 80
Yhteensä	9,074,508: 51

Makkien puhtaanapito.

Työnjohto	253,184: —
Yleisiä työmenoja	3,467,634: 66
Puhdistus- ja desinfioimisaineita	30,050: 85
Yleisten mukavuuslaitosten kunnossapito	113,965: 75
Lannankuljetusajoneuvojen kunnossapito	179,980: 60
Työvajain kunnossapito	22,988: 95
Työvälineet ja korjaukset	33,954: 75
Sähkövalo	5,000: —
Sekalaiset menot	24,987: 25
Maanvuokrat	28,400: —
Vuokrat	35,000: —
Kuluja	255,377: —
Malmin kaatopaikka	1,312,262: 85
Työntekijäin erinäiset edut	171,836: —
Poisto	135,276: 05
V:n 1928 voitto	58,976: 85
Yhteensä	6,128,875: 56
Kaiken kaikkiaan	15,203,384: 07

Makkien puhtaanapito.

Korvausta välikirjan mukaan yksityisten omistamien talojen puhtaanapidosta	4,708,983: —
Tuloja kloseteista	57,520: 30
Kengitys	1,961: —
Eläinraatojen kuljetus	5,480: —
Lannan myynti	334,598: —
Ylimääräisiä tuloja	117,308: 35
Peltiastioiden myynti	18,540: —
Kaupunkia veloitettu:	
Yleisten käymäläin puhtaanapidosta	880,932: 27
Eläinraatojen kuljetuksesta	3,552: 64
Yhteensä	6,128,875: 56
Kaiken kaikkiaan	15,203,384: 07

Työläisille maksettiin palkkoina yhteensä 8,989,512: 50 markkaa, mitkä menot edelläolevassa yhdistelmässä on jaettu eri menoerille.

Varat. Joulukuun 31 p:nä 1927 puhtaanapitolaitoksen kalusto oli viety kirjoihin 1,563,791: 53 markan arvoisena ja sen kiinteistöt 1,904,999: 18 markan arvoisina. Vuoden aikana ostettiin kalustoa 1,883,513: 70 markalla ja kiinteistöjen arvo lisääntyi 170,237: 60 markalla. Sittenkun tulen vahingoittaman tavaran ja myydyn, Mechelininkadun varrella olevan vajan arvo, sekä 10 % kalustojen arvosta ja 4 % kiinteistöjen arvosta vuoden lopulla oli poistettu, siirrettiin 4,855,852: 77 markkaa säästönä vuoteen 1929.

HAKEMISTO.

Siv.

Aikataulut, kansanpuistojen liikenteen 265
Aitoja, lupa rakentaa 172
Ajoliikenne, Itämerenkadun rautatieraiteiden poikki kulkeva 174
Ajotien järjestäminen Heikinpuiston poikki 46
Ajotietä, lupa leventää 181
Akvarellimaalausten vastaanottaminen, kaupungille lahjoitettujen 260
Aleksanterinpatsaan ympärillä olevain koristeiden korjaaminen 202
Alennuksen myöntäminen konttoritarpeita ostettaessa 258
Alirajan korottaminen, verotettavan tulon 58
Alkoholipitoisia aineita, lupa myydä 146
Alkoholistiparantola Turvan avustaminen 83
Alue Pukinmäellä, evätty anomus saada lunastaa 18
Alueiden liittäminen kaupunkiin, vapautus sitä valmistelemaan asetetun komitean jäsenyydestä 148
Aluelääkärien johtosäännön muuttaminen 120
Aluelääkärin, Hermannin alueen, vaali 141
» oikeuttaminen asumaan alueensa ulkopuolella 140
Ammattienedistämislaitokselle luovutettava tonttipaikka 19
Ammattienedistämislaitoksen hallituksen jäsenten vaali 152
Ammattientarkastajanviran, uuden kunnallisen, perustaminen 93, 133
Ammattientarkastuksen, kunnan, huoneisto 194
Ammattientarkastus, lamppujen osto sinne 256
Ammattiholhous, lastensuojelulautakunnan 41*
Ammattikoulujen valtionapu 108, 223
Ammattikoulut, ks. myös Kirjapainokoulu, Valmistava poikain ammattikoulu, Valmistava tyttöjen ammattikoulu ja Yleinen ammattilaiskoulu.
Ammattikurssien järjestäminen työttömille naisille 243
Ammattioppilaslautakunnan jäsenten vaali 151
» kaluston osto 256
» toiminta 93*
Ampuma-aseiden ja -tarvikkeiden kauppaa, lupa harjoittaa 146
Ampumarata, lupa rakentaa 182
» sotaväelle, alueen luovuttaminen siihen tarkoitukseen 278
Anneperin tilan vuokramaksun alentaminen 171
Apteekkien, uusien, perustaminen 142
Apulastentarha Aulan avustaminen 82
Apurahoja opintomatkoja varten, myönnettyjä 250
Arpojen myynti, kioskien luovuttaminen siihen tarkoitukseen 178
Arvioiminen, kaupungin koulukiinteistöjen 211
» Leppäsuon alueen 275
» talojen ja tonttien, palkkio siitä 240
Arvonta, obligatioiden 217

Asevelvollisuuttaan suorittamaan kutsuttujen viranpitäjäin ja työntekijäin palkkaaminen ... 226
Asfaltoiminen, katujen ... 200
Asfalttijalkakäytäväin aikaansaaminen Hietalahdentorille ... 200
Asiamiehen, rahatoimikamarin, antama vuosikertomus ... 279
Aspelund, A., kunnallisen hammaspoliklinikan johtaja, hänelle myönnetty virkaero .. 139
Asuntojen hankkiminen työttömille metallityöläisille ... 141
» järjestäminen sairaanhoitajattarille ... 34, 101
Asunto-osakeyhtiö Mäkilinnalle myönnetty laina ... 218
Asunto-osakeyhtiöiden ja -osuuskuntain johtokuntien jäsenten vaali ... 278
Asunto-osakeyhtiöt, osakkeiden merkitseminen niissä ... 56
Asuntopalstan aitaamisvelvollisuus, vapautus siitä ... 173
Asuntotarkastuskonttoriin perustettava uusi virka ... 94, 134
Asuntotonttien ja -alueiden vuokralleanto ... 159
Asuntotuotannon rahoittaminen ... 110
Autoasemat, puhelimien hankkiminen niille ... 205
Autobussiasemille asetettavat ilmoituskaapit ... 206
Autobussiliikennettä, lupa harjoittaa ... 183
Autoja, lupa pitää näytteillä ... 182
Autojen osto ... 259
» palolaitoksen, korjauttaminen ... 225
» seisotuspaikkain osoittaminen ... 182
Autonkuljettajakurssi, määräraha osanottoa varten ... 255
Autotalleja, lupa sisustaa ... 171
Autovaaka, lupa asettaa ... 174
Avustaminen, Helsingin käsityökoulun ... 84
» julkaisujen ... 248
» kongressien y. m. ... 85, 101, 8*
» Kristliga föreningen av unga män i Helsingfors nimisen yhdistyksen .. 82
» lasten työkodin ... 84
» lepokodin ... 248
» palokunnan ... 248
» retkikunnan ... 248
» sairaanhoitajataryhdistyksen ... 248
» Suomen kunnallisteknillisen yhdistyksen ... 85
» Suomen standardisoimistoimikunnan ... 85
» teatterien ... 85
» toipumakodin ... 84, 96
» vapaussodan invaliidien kerhon ... 85
» yleishyödyllisen rakennustoiminnan ... 86*, 91*
» yleishyödyllisten yritysten ja laitosten ... 81—84, 88*
Avustuksensaajat, köyhäinhoidon ... 26*
Avustukset lahjoitusrahastojen korkovaroista ... 260, 36*
» niitä varten vuoden 1929 menosääntöön otetut määrärahat ... 106
» suoranaiset, köyhäinhoidon jakamat ... 33*
» työttömyyden vastustamiseksi ... 243*
Avustusrahastot, palokunnan ... 18*

Bensiinijakeluasemia koskevat kysymykset ... 186
Bensiinisäiliö, lupa rakentaa ... 186
Botby gods aktiebolag, riita koskeva sen osakkeiden takaisinostoa ... 219

Botby gods aktiebolag. sen hoito 275
Botbyn tilan hoito 212
» » vuokralleanto 158
Botby, ks. myös Puodinkylä.
Brage-yhdistyksen avustaminen 82
Brandt, J. E. R., insinööri, valittu kaasulaitoksen toimitusjohtajaksi 141
Budapestin suomalais-ugrilainen kulttuurikokous, kaupungin edustaja siellä 153
Brändö villastad aktiebolag nimisen yhtiön maa- ja vesialueiden y. m. osto 10—13, 106, 107, 239, 7*
Brändö, ks. myös Kulosaari.

Caritas kesäsiirtolan avustaminen 82

Danielson, A., kamreeri, valittu rahatoimikamarin sihteeriksi 140
Diakonissalaitoksen avustaminen 82
Donner, S. E., lääketieteen ja kirurgiantohtori, valittu Nikkilän sairaalan ylilääkäriksi 141

Edustajain vaali 153
Edustusmäärärahoja, myönnettyjä 260
Ekman, T. H. J., hammaslääkäri, valittu kunnallisen hammaspoliklinikan johtajaksi.. 141
Elinkautiseläkkeitä, evättyjä anomuksia saada 87
» myönnettyjä 86, 243
Elinkeinon harjoittamiseen, viranpitäjäin oikeus 271
Elinkeino-oikeusanomuksia 146
Elinkustannusindeksin laskeminen 3*
Elinkustannustiedustelun järjestäminen 263, 4*
Elintarvemessut, määräraha maitolaboratoorin osanottoa varten niihin 253
Elokuvanäytäntöjen järjestäminen kansakouluissa 35, 208
Eläinklinikan perustaminen 33, 124
Eläinraatojen polttaminen ja kuoppaaminen 47, 104, 240, 277
Eläintarha, Korkeasaaren 127*
» » eläintenhoitajain luvun lisääminen siellä 138
Eläintarhan huvilapalstan vuokra 162
» länt., erään alueen luovuttaminen sotaväen kenttäharjoituksia varten .. 165
» urheilukentälle rakennettavat katselijaparvekkeet 211
Eläke, oikeus sen saamiseksi lukea hyväkseen virkavuosia 85
Eläkeanomuksia, evättyjä 87
Eläkkeet, myönnetyt 86, 243
» » niiden järjestely 85
» niitä varten vuoden 1929 menosääntöön otetut määrärahat 106
Elätteelle antamat henkilöt, köyhäinhoidon 32*
» » lapset, lastensuojelulautakunnan 49*
Enckell, C., ministeri, lahjan antaminen hänelle 260
Ensimmäisen kaupunginvoudin konttori, laskukoneiden osto sinne 255
» » konttorin ulosottoapulaisten palkankorotus 62, 91
Erhelaskurahoja, myönnettyjä 253
Eroamisvelvollisuus, kaupungin viranpitäjäin 139, 271
Ervasti, A., rahatoimikamarin sihteeri, hänelle myönnetty virkaero 139
Esikaupungit, liikenteen järjestely niihin 265, 277
Espoon, eteläisen, ja Helsingin välinen tieyhteys 145
Etelä-Suomen voimaosakeyhtiön osake-enemmistön lunastaminen ..... 52—55, 277

Finanssitilaston, Helsingin kaupunkia koskevan, laatiminen 269, 4*
Fredrikinkadulle rakennettavaksi ehdotettu raitiotielinja 27
Fredrikintorin järjestely 6, 102
Fylgia nuorisoseuran avustaminen 82

Gottleben, E., oikeusneuvosmies, määrätty hoitamaan kunnallispormestarinvirkaa .. 141
Gråskärsbådarna-nimiselle saarelle rakennettava merimajakka 8*
Gråön-saaren eroittaminen 275
» erään osan myynti 20

Haagan raitiotiemaksujen alentaminen 72
Hajuvesiautomaatti, lupa asettaa 176
Hakaniementorin korokkeiden muuttaminen 42
Halkokonttorin liiketoiminta 220
Hallitukset ja lautakunnat, kaupungin, jäsenten vaali niihin 150
» » » » niiden puheenjohtajain ja jäsenten palkkionkorotus 92
» » » » vapautus niiden jäsenyydestä 147
» » » » vastuunvapauden myöntäminen niille 49
Hammaspoliklinikka, kunnallinen, ks. Kunnallinen hammaspoliklinikka.
Hankinta, sähkövoiman, Imatran voimalaitoksesta ..... 114—118
Haudalla, kunnianosoitus vtn V. Mikkolan 109
Hautausavustus, kuolinpesälle myönnetty 247
Hautojen hoito 202
Heikinpuisto, ajotien järjestäminen sen poikki 46
Heikkokuuloisten suojaamisyhdistyksen avustaminen 83
Hellström, E., ent. kaupunginkassanhoitaja, hänelle myönnetty hyvitys viran menettämisestä 64
» » » » määrätty hoitamaan virkaa tilastokonttorissa 269
Helsingfors aktiebostäder yhtiön vapauttaminen asuntopalstan aitaamisvelvollisuudesta 173
» » » vuokraoikeus Suruttoman alueeseen 25
» svenska folkhögskola opiston avustaminen 82
Helsingin ja eteläisen Espoon välinen tieyhteys 145
» kasvatusopillisen talouskoulun avustaminen 83
» kaupungin rakennusosakeyhtiö n:o 3 ..... 23, 56, 87*
» kaupunkilähetyksen avustaminen 82
» konservatorion johtokunnan jäsenten vaali 274
» —Korian välinen rautatie 149, 274
» kuuromykkäyhdistyksen avustaminen 83
» käsityökoulun avustaminen 84
» makasiiniosakeyhtiölle luovutettavat alueet Länsisatamasta 23
» makasiiniosakeyhtiön kanssa tehty sopimus satamakannannasta 56, 220
» » uudisrakennustoiminnan rahoittaminen 51
» nuorten miesten kristillisen yhdistyksen avustaminen 82
» » naisten » » » 82
» pitäjässä sijaitsevain erinäisten maa-alueiden osto 14, 107
» poikakotisäätiölle myönnetty laina 218
» poikakotisäätiön avustaminen 82
» raittiusseuran avustaminen 83

Helsingin -Risteen ratasuunnitelman pohtiminen ... 274
» rouvasväenyhdistyksen avustaminen ... 82
» sivistysjärjestöjen kansankonservatorion avustaminen ... 83
» sokeainyhdistyksen avustaminen ... 83, 242
» sosialidemokraattisen naisyhdistyksen avustaminen ... 83
» » nuorisoyhdistyksen avustaminen ... 82
» » raittiusyhdistyksen avustaminen ... 83
» taloustyöntekijäin yhdistyksen avustaminen ... 82
» työväenyhdistyksen avustaminen ... 83
» vapautuminen vuoden 1918 kapinasta, sen 10-vuotismuistojuhlan viettäminen ... 149
» vieraskoti ja yömaja yhdistykselle myönnetty laina ... 218
Henkilökohtaisia palkanlisäyksiä, evättyjä anomuksia saada ... 62
» » myönnettyjä ... 61, 231
Henkilövaakoja, lupa asettaa ... 176
Henkisesti sairaiden huoltotoimiston huoneisto ... 188
» sairaille järjestettävä perhehoito ... 95
Hermannin alueen alueläkärin vaali ... 140
» paloaseman siirtäminen ... 28, 102
Hernesaaren ja Munkkisaaren välisen salmen täyttäminen ... 274
Herttoniemeen rakennettavaa uimahuonetta varten myönnetty määräraha ... 211
Herttoniemen huvilain vuokralleanto ... 191
» koulun tonttipaikka ... 23
Herttoniemestä Kulosaareen vievän tien korjaaminen ... 203
Herzenstein, M. J., professori, hänen muistopatsaansa kuntoonsaattaminen ... 202
Hesperian puisto, leikkikenttien järjestäminen sinne ... 264
Hevosen osto Korkeasaaren ... 254
» » Toivolan koulukotiin ... 259
Hiekan hankkiminen kansanlastentarhoihin ... 225
» y. m. ottamiseen myönnetty lupa ... 184
Hietalahdentorin asfalttijalkakäytävän aikaansaaminen ... 200
Hiilisataman, Saukon laiturin, laajentaminen ... 40
Hiilivarastopaikkain, Länsisataman, käyttö ... 23
Hoitomaksujen vahvistaminen tuberkuloosisairaalassa ... 72
Holhouslautakunnan antama vuosikertomus ... 82*
» jäsenten vaali ... 151
Horelli, E. J., Nikkilän sairaalan ylilääkäri, hänelle myönnetty virkaero ... 139
Humaliston sairaalan huoneisto ... 194
Huoneisto henkisesti sairaiden huoltotoimistolle ... 188
» tilastokonttorille ... 2*
Huoneistojen korjaukset ... 33
Huoneiston osto Barnabon lastentarhalle ... 55
Huoneistot, rahatoimikamarin vuokraamat ... 190
» » vuokralle ottamat ... 193
Huutokauppa, kauppahallien myyntikojujen vuokraoikeuden ... 174
Huvilain, Herttoniemen, vuokraaminen ... 191, 192
» länt. Pihlajasaaren, lunastaminen ... 28
Huvilapalstan, Eläintarhan erään, vuokra ... 162
Hyvitys viran menettämisestä ... 64
Hyvösen lastenkodin johtokunnan antama kertomus ... 61*
» » ruokakellarin sisustaminen ... 208

Hyvösen lastenkodin talousarvio, rahatoimikamarin vahvistama 223
Hälytysjohto Suomen pankista poliisilaitokseen 179
Hämeentien uudestaanjärjestely 44
Hätäaputöiden järjestäminen 40, 46, 80, 242, 243

Ikkunoita naapuritontille päin, oikeus järjestää 265
Ikäkorotukset, eräitä anomuksia saada lukea hyväkseen virkavuosia niitä varten 71
» kansakoulunopettajain oikeus niihin 60
» myönnetyt 227
» oikeus lukea hyväkseen virkavuosia niitä varten ..... 68—71, 126
Ilmoituksia, lupa asettaa 176
Ilmoituskaappien asettaminen linja-autoasemille 206
Imatran voimalaitos, maa-alueiden lunastaminen sen tarpeisiin 157
» » sopimus koskeva sähkövoiman hankintaa sieltä ..... 114—118
Inventtaajain, kaupungin irtaimen omaisuuden, vaali 150
» » kassan, vaali 150
Istuttaminen, puiden 200
Istutuksen järjestämistä varten vahvistettu kaupunginasemakaavanmuutos 3
Istutukset, kaupungin, taideteosten hankkiminen niihin 260
» » toimenpiteet niiden vahingoittamisen estämiseksi 201
Istutusten järjestäminen 201
Isännöitsijäntoimesta suoritettava korvaus 238
Itsenäisyyspäivänä suoritetun työn korvaaminen 238
Itämerenkadun rautatieraiteiden poikki kulkevaa ajoliikennettä koskeva päätös 174

Jakaminen, tonttien 3, 7
Jalkakäytävä, määräraha sen rakentamista varten 46
Jaoituskaavat, muutetut 7, 8
Jatko-opetuksen järjestäminen ruotsinkielisissä kansakouluissa 127
Johtoja, lupa vetää 178
Johtosäännön muuttaminen, alueläkärien 120
» » kaupungin kassa- ja tililaitoksen 121
» » kaupunginvaltuuston kanslian 119
» » kunnallisten työväenasuntojen hallintojaoston 121
» » puhtaanapitolaitoksen 121
» » rakennuskonttorin tiliviraston 121
Johtosääntö, maidontarkastamon 120
» puhtaanapitolaitoksen tiliviraston 121
» satamakannantakonttorin 9*
» työväenopistojen puheenjohtajaneuvoston 121
Johtosääntöjen vahvistaminen, satamaviranomaisten 119
Julkaisujen avustaminen 248
Julkaisut, ilmestyneet tilastolliset 2*
Julkisivukaaviot, vahvistetut 187, 79*
Julkisivupiirustusten tarkastustoimikunnan antama vuosikertomus 79*
» » jäsenten vaali 150
Jäiden ottamiseen myönnetty lupa 184
» ottamisen valvonta 238
Järjestely, Fredrikintorin 6
» Kauppatorin liikenneolojen 26
» myönnettyjen eläkkeiden 85

Järjestely, ratapihan ... 265
» tonttirajain ... 5
Jätkäsaaren tavara-aseman laajentaminen ... 207
Jätteiden käyttö ... 79
» y. m. poistaminen ... 277

Kaapeli, lupa laskea ... 179
Kaarelan tilaa koskeva vuokrasopimus ... 170
Kaasujohdon laskeminen ... 38
Kaasulaitokseen perustettavia uusia virkoja ... 138
Kaasulaitoksen laajentaminen ... 38
» lastauspaikat ... 7*
» lisämäärärahat ... 78
» tarpeisiin rakennettava muuntaja ... 198
» toimitusjohtajan vaali ... 141
» tulot vuoden 1929 tulosäännön mukaan ... 108
» vuoden 1929 menosääntöön otetut määrärahat ... 100
» ylitetyt määrärahat ... 78
Kaatopaikan, Malmin, pistoraiteen kunnossapitäminen ... 199
Kadun aitaamisesta kannettava maksu ... 222, 264
» kiveämisen korvaaminen ... 224
» päällystämisen korvaaminen ... 224
Kadut, johtojen laskeminen niihin ... 38
Kahvilan, Turuntien varrella olevan, avoinna pitäminen ... 266
Kahvipaahtimo, anomus saada perustaa varastotontille ... 114
Kaira, K. A., varatuomari, valittu nuoremmaksi oikeusneuvosmieheksi ... 140
Kaisaniemen puistossa olevan lammikon uudelleenrakentaminen ... 201
» ravintola, palovahingon aiheuttamat korjaukset siellä ... 209
Kalakaupan järjestäminen ... 110
Kalantuonnin noteeraus ... 238
Kalustojen palovakuutus ... 259
Kalustoluettelojen laatimistapa ... 5*
Kaluston myynti ... 258
» osto kaupungin virastoille ja lautakunnille ... 255
Kannanta, kunnallisverojen ... 220
» liikennemaksujen, korvaus siitä ... 8*
» » sen tariffi ... 8*
» satamakannantakonttorin haaraosasto V:ssä ... 56
» satamamaksujen ... 220, 8*
Kannattavuuslaskelmien laatiminen ... 264
Kansakoulu, taideteoksen osto sinne ... 82
Kansakouluhuoneistojen luovuttaminen muihin kuin koulutarkoituksiin ... 120, 189
Kansakoulujen kansliain huoneistot ... 194
» katuosuuksien puhtaanapito ... 200
» kustannusten supistaminen ... 125
» ohjesääntö ... 120
» ruotsinkielisten, johtokunnan jäsenten vaali ... 151
» siivoojattarien palvelusehdot ... 59
» suomenkielisten, johtokunnan jäsenten vaali ... 151
» valtionapu ... 108, 223
» ylitetyt määrärahat ... 77

Kansakoulunopettaja, joka viransijaisena hoiti vakinaista virkaansa korkeampaa palkkaluokkaa olevaa virkaa, hänelle vahvistettu palkkio 226
Kansakoulunopettajain ikäkorotusoikeus 60
Kansakoulunoppilaiden koulunkäynnistä vieraassa kunnassa suoritettava korvaus .. 77
Kansakoulut, elokuvaesityksien järjestäminen niissä 35, 208
» keskimäärin oppilaita luokkaa kohti niissä 127
» opetuksen kuuntelu ja harjoittelu niissä 128
» ruotsinkieliset, huoneiston vuokraaminen niitä varten 195
» » jatko-opetuksen järjestäminen niissä 128
» » kaluston osto niille 257
» siivousmäärärahoja niitä varten 226
» suomenkieliset, huoneistojen vuokraaminen niitä varten 194
» toimenpiteet niiden kustannusten supistamiseksi 125
Kansakoulutalojen, kaupungin, käyttäminen 277
Kansakoulutalon, Porthaninkadun, uusien käymälöiden rakentaminen 32, 101
» rakentaminen Kallioon 110
» » Käpylään 32, 97, 102
» » Mäkelään 23, 32, 102
» Toukolan, uudelleenrakentaminen tai hylkääminen 32, 240
Kansakoulutalot, korjaustyöt niissä 208
» koululääkärin vastaanottohuoneen järjestäminen niihin 208
» lipputankojen hankkiminen niihin 210
Kansalaiskorkeakoululle luovutettava tonttipaikka 19
Kansalaisoikeudet, Suomen, anotut 146
Kansan näyttämön säätiön jäsenten vaali 274
Kansankonservatorion määräraha 84
Kansanlastentarha Barnabon huoneiston osto 55
» » » täydennystyöt 35
» Touhula, huoneiston hankkiminen sille 219
Kansanlastentarhaan tehdyn murtovarkauden johdosta tehty päätös 248
Kansanlastentarhain eräiden huoneistojen korjaustyöt 208
» huoneistot 195
» johtokunnan jäsenten vaali 151
» kaluston osto 257, 258
» kanslian huoneisto 195
» kunnallistaminen 129
» lasten tuberkuliinikokeet 225
» määrärahat 77, 254
» palvelijattarille myönnetty vuoakra-avustus ja lahjapalkkio 231
» sääntöehdotuksen tarkastaminen 277
» valtionapu 108, 223
Kansanlastentarhan laajentaminen 225
Kansanlastentarhat, hiekan hankkiminen niihin 225
Kansanpuistojen jaosto 262
» laiturien rakentaminen 212
» liikenne 212, 125*
» liikenteen aikataulut 265
» tarjoilun hinnastot 221
Katajanokan kappaletavara-asema, työt siellä 199, 276
» radioaseman avaaminen yleiselle liikenteelle 142
» raidelaitteita varten myönnetty määräraha 40

Katajanokan satamarakennustyöt 40
» tavara-aseman kuntoonsaattaminen 33
» tulli- ja pakkahuoneen sisustustyöt 33
» tullipostiosaston huoneiston sisustaminen 207
Katselmukset, toimitetut, palkkio niistä 238
» ks. myös Kolmivuotiskatselmukset.
Katselmusmiesten vaali 150, 274
Katu- ja laiturivalaistusta varten vuoden 1929 menosääntöön otetut määrärahat 104
Katujen asfaltoiminen 200
» järjestelyä varten lunastettavat maa-alueet 113
» kuntoonpanettaminen 200
» nimet, hyväksytty ehdotus niiden muuttamiseksi 142
» puhtaanapito 148*
» tasoittaminen 45
Katukauppa 175
Katumaan luovuttaminen uudisrakennusten vierestä 180
» omistusoikeus 276
Katuosuuksien, kansakoulujen, puhtaanapito 200
» kunnossapito, talonomistajain velvollisuus siihen 200
Katusillan rakentaminen Sörnäisten satamaradan yli ..... 42—44, 102
Katuvalaistus 203
Kauppahallit ja kauppatorit, niitä varten vuoden 1929 menosääntöön otetut määrärahat
» » » tulot niistä vuoden 1929 tulosäännön mukaan 108
» niiden myyntikojujen vuokraoikeuden huutokauppa 174
Kauppakorkeakoulun johtokunnan jäsenten vaali 152
Kauppalaksi muodostaminen, Helsinginpitäjässä sijaitsevain Tapanin- ja Malmin kylien 146
Kauppapalatsi nimistä uudisrakennusta koskeva riita 265
Kauppatorin liikenneolojen järjestely 26
Kaupungin talojen ylitetyt määrärahat 74
Kaupunginasemakaava, ratapihaan rajoittuvan alueen 148, 265
Kaupunginasemakaavanmuutokset ..... 3—9
Kaupunginkamreerin vahvistettu palkka 60
Kaupunginkassan tilaa valaiseva taulukko 50
» vuosineljännestarkastus 262
Kaupunginkirjaston hallituksen antama vuosikertomus 64*
» henkilökunta 64*
» huoneistot 64*
» johtokunnan jäsenten vaali 152
» kirjavarasto 69*
» lainausliike 65*
» lisämäärärahat 78, 254
» lukusalit 69*
» menot ja tulot 70*
» viranpitäjät, heidän sijaisilleen suoritetut palkkiot 236
Kaupunginlääkäreille vahvistettu palkka 60
Kaupunginmuseon johtokunnan antama kertomus 108*
» » jäsenten vaali 152
» kokoelmat, toimenpiteet niiden lisäämiseksi 264
Kaupunginorkesterin jäsenille myönnetty lisäpalkka 227
» konserttien radioiminen 112*

Kaupunginorkesterin taloudellinen tulos 111*
» toiminta 110*
» valtionapu 108, 223
Kaupunginpuutarhan ylitetyt määrärahat 78
Kaupungintalon parvekkeen poistaminen 26
Kaupunginvaltuuston kanslian kirjoituskoneiden vaihtaminen 255
» » sihteerintehtäväin hoitaminen 141
» » vahtimestarin ja vahtimestarinapulaisen palkankorotus 62, 92
» kokoonpano 1
» kokoukset 2
» painetut asiakirjat ja esityslistat, niiden luovuttaminen vuosittain nidottuna kappaleena kullekin valtuutetulle 92
» päätökset, jotka alistetaan valtioneuvoston tutkittaviksi ja vahvistettaviksi 119
» vaalilautakunnan jäsenten vaali 150
Kaupunginvaltuutettujen vaalin toimittamisen aika 147
Kaupunginviskaalien sijaisille suoritetut palkkiot 232
Kaupunginviskaalinviraston kanslia-apulaisen palkkaaminen 132
Kaupunkilähetyksen työtuvan avustaminen 243
» työtuvassa maksetut työpalkat 81
Kavallukset toisen kaupunginvoudin konttorissa, niiden aiheuttamat toimenpiteet .. 220
Kelkkamäen rakentaminen Suomenlinnaan 201
Kellosaari, lentosataman rakentaminen sinne 41, 103, 239
Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliiton avustaminen 82
Kerjääminen, toimenpiteet sen ehkäisemiseksi 22*
Kerkkänen, V., kirjanpitäjä, valittu sairaalain tiliviraston kamreeriksi 141
Keskuskeittolan johtokunnan kokoonpano 269
» tulot vuoden 1929 tulosäännön mukaan 108
» vuoden 1929 menosääntöön otetut määrärahat 105
Keskuskodin järjestäminen henkisesti sairaille 95
Keskuslautakunnan, kunnallisvaalien, jäsenten vaali 153
Kesäaika kaupungin virastoissa 263
Kesäloma, oikeus saada 240
Kesälomajärjestely, erinäisten viranhaltijain 267
Kesälomat, kaupungin työntekijöille myönnetyt 132*, 153*
» » » määräraha niitä varten 79
Keuhkotautisten tiedonantotoimiston ja poliklinikan uudelleenjärjestäminen 123
Kielitaito, kunnan viranpitäjäin 118
Kieltolain noudattamisen valvonta 114*
Kiinnitysten myöhemmäksi siirtäminen 51, 219
Kiinteistöhallinnon, kaupungin, uudestaanjärjestäminen 131, 239, 275
Kiinteistöjen, kaupungin, palovakuutus 211, 276
» lunastaminen, Kulosaaren 239
Kiiteä omaisuus, kaupungin, sen katselmusmiesten vaali 150
» » » sitä varten vuoden 1929 menosääntöön otetut määrärahat 105
» » » tulot siitä vuoden 1929 tulosäännön mukaan 109
Kilpailuratain järjestäminen jäälle 183
Kioski Tuurholmassa, määräraha sitä varten 210
Kioskien luovuttaminen 193

Kirjapainokoulun valtionapu 223
Kirjapainokouluun perustettava uusi toimi 98, 138
» uuden opettajan palkkaaminen 77
Kirjasto, ks. Kaupunginkirjasto.
Kirjoja sokeille yhdistyksen avustaminen 83
Kivelän sairaalaan perustettava lämmittäjä-mekaanikontoimi 96, 136
» sairaalan keittiörakennukseen hankittava konekalusto 76
» » lisämäärärahat 76
» » muutostyöt 35, 102
» » uudisrakennukset 30, 102
Kiveämisen, kadun, korvaaminen 224
Kivikaiteen, Vuorikadun, alentaminen 200
Kivinokka niemekkeen osto 7*
Koiravero, vapautus siitä 222
Kolmivuotiskatselmukset, toimitetut 172
Komitea, ehdotusta Helsingin kaupungin kunnallishallinnon uudistamiseksi laativa, määräraha sille 79
» järjestämään Amerikan suomalaisten vastaanottoa 274
» » n. s. pohjoismaiset rakennuspäivät 149
» » n. s. sosialisen viikon ja näyttelyn 149
» kaupungin ja valtion välinen sairaala- 276
» laatimaan myytäväksi tarjottavien tonttien luetteloa 276
» » toimitusmaksujen taksaehdotusta 275
» selvittelemään kysymystä köyhäinhoidon korvaukseksi kaupungille kuuluvien saatavien poistamisesta 277
» » mahdollisuuksia kaupungin kansakoulutalojen tehokkaammaksi käytöksi 277
» tarkastamaan sääntöehdotusta kunnallisille kansanlastentarhoille 277
» valmistelemaan kysymystä alueen luovuttamisesta sotaväen ampumaradaksi 277
» » » jätteiden y. m. poistamisesta 277
» » » kaupungin kiinteistöhallinnon järjestämisestä .. 275
» » » » kiinteistöjen palovakuutuksesta ..
» » » kunnallisesta äitiyseläkkeestä 23*
» » » kunnallislain muuttamisesta annetussa laissa säädettyjen uudistusten toteuttamisesta 149
» » » liikenteen järjestelystä esikaupunkeihin 277
» » » naisten työtuvan perustamisesta 22*
» » » raatojen ja pilaantuneen lihan hävittämisestä .. 277
» » » rautatievaunujen puhtaanapidosta 277
» » » ruumishuoneen aikaansaamisesta 277
» » » uuden matkustajatullipaviljongin rakennuttamisesta 276
» » » varastoalueiden järjestelystä 276
» » » vientivarastosuojan rakentamisesta puunjalostustuotteita varten 276
» valvomaan Katajanokan kappaletavara-asemalla suoritettavia töitä 276
» ks. myös Valiokunta.
Komiteain jäsenten vaali 149, 275
Komiteapalkkiot 239
Komiteat, vapautus niiden jäsenyydestä 276, 277
Kommunistinen sanomalehti, sen tilaaminen kaupunginkirjastoon kielletty 264

Kongressien avustaminen 85, 101, 8*
Konttoritarpeita, alennuksen myöntäminen niitä ostettaessa 258
Korian—Helsingin välisen rautatiesuunnitelman pohtiminen 149, 274
Korjaaminen, erään sillan 203
» » tien 203
» palolaitoksen autojen 225
Korjaukset kaupungin omissa ja kaupungin hallussa olevissa huoneistoissa 33, 102, 206
Korkeajännitekaapeli teollisuuslaitoksiin Sörnäisten rantatien varrella 198
Korkeasaari, leijonain näyttely siellä 221, 254, 128*
Korkeasaaren eläintarha 127*
» eläintenhoitajain luvun lisääminen 138
» liikenne 125*
» määrärahan käyttö 254
Korkeasaaressa olevain varastojen katselmus ja inventtaus 238
Korkeusmääräykset, tonttirajain 110
Korkovarojen, lahjoitusrahastojen, käyttö 260
Korokkeiden muuttaminen 42
» rakentaminen 204, 205
» » rautatientorin linja-autoasemien viereen 183
Korot, vuoden 1929 tulosääntöön otetut ..... 106—107
Korpaksen tilan, Huopalahdessa sijaitsevan, osto 10, 106, 107, 154
» » vuokralleanto 158
Kortteli n:o 178, sähkönosturin pystyttäminen sinne 173
» » 189, vedentarpeen tyydyttäminen siellä 198
Korvaaminen, hävinneen kaluston 247
» kadun kiveämisen 224
» » viertämisen 224
» kaupunginpalvelijain menetettyjen virkasivutulojen 231
» lisätyn rakennusoikeuden 224
» palovahingon 225
» satamassa sattuneen vahingon 224
» turmeltuneiden vaatteiden 247
» varastetun omaisuuden 248
Koteja kodittomille lapsille yhdistyksen avustaminen 82
Kotieläinten, pienten, hengiltä ottaminen, määräraha sitä varten 253
Kotitalous- ja siirtolapuutarhajohtokunta 86*, 91*
Kouluja varten luovutettavia tonttipaikkoja 18
Koulukiinteistöjen, kaupungin, arvioiminen 211
Koulukotien määrärahat 137
» toiminnan vuosiselostus 45*, 58*
» valtionapu 223
» viranpitäjäin sijaisille suoritetut palkkiot 236
Koulun, Herttoniemen, tonttipaikka 23
» Oulunkylän, tonttipaikka 23, 158
Kristliga föreningen av unga män i Helsingfors nimisen yhdistyksen avustaminen 82
Kulkutautisairaalan laajennustyöt 35, 101
» lisämäärärahat 76
Kulosaaren sillan hallinto 227
» » osto ..... 10—13, 107, 239
» » siltamaksujen kanto 203
» » » suorittamisesta myönnetty vapautus 221
» tilan osto 239

Kulosaaresta Herttoniemeen vievän tien korjaaminen 203
Kulttuurikokous Budapestissä, suomalais-ugrilainen, kaupungin edustus siellä 153
Kumpulan asuntotuotanto 87*
» omakotialueen kannattavuuslaskelmat 264
» omakotitonttien vuokramaksujen korottaminen 158
» raviradan käyttö 170
» siirtolapuutarhapalstain vuokramaksut 26
Kuninkaan, Tanskan ja Islannin, esittämä kiitos 109
Kuninkaitten, Tanskan ja Norjan, vierailujen aiheuttamat kustannukset 260
Kunnalliseen hammaspoliklinikkaan perustettava uusi virka 95, 135
Kunnallisen ammattientarkastajanviran, uuden, perustaminen 94, 133
» ammattientarkastuksen huoneisto 194
» hammaspoliklinikan johtajan vaali 141
» » » virkaero 139
» » lisämäärärahat 76
» » viranpitäjän sijaiselle suoritettu palkkio 235
» teurastamon rakennustoimikunta 149
» » rakennustyöt 29, 102
» äitiyseläkkeen järjestäminen 23*
Kunnallishallinto vuosina 1875—87, kertomuksen laatiminen siitä 93, 263, 5*
Kunnallishallintoa varten vuoden 1929 menosääntöön otetut määrärahat 91
Kunnalliskertomusten päähakemiston laatiminen 263, 5*
Kunnalliskodin lääkärille myönnetty oikeus maksua vastaan aterioida laitoksella .. 23*
» muutostyöt 23*
» ohjesääntö 120
» sairaanhoito 31*
» toiminta 28*
» viranpitäjäin sijaisille suoritetut palkkiot 235
» vuoden 1929 menosääntöön otetut määrärahat 96
Kunnalliskotiin hankittava kuorma-auto 77, 22*
» perustettavat uudet virat 96, 137
» rakennettava juurikasvikellari ja jäähdytyslaitos 22*
» toimitettava sähkövirta 40
Kunnallislain, kaupunkien, muuttamisesta annetussa laissa säädettyjä uudistuksia 149
Kunnallismiesten, latvialaisten, vastaanottaminen 265
Kunnallispormestarinviran hoidattaminen 141
Kunnallista luottamustointa, oikeus hoitaa vieraassa kunnassa 140
Kunnallistaminen, kansanlastentarhain 129, 277
Kunnallisten työväenasuntojen hallintojaosto 86*, 89*
» » hallintojaoston johtosäännön muuttaminen 121
» » Hietaniemenkadun, erään osan luovuttaminen sairaanhoitajattarien asunnoiksi 34
» » huoneistojen vuokraaminen 21*
Kunnallisvaalien keskuslautakunnan jäsenten vaali 153
Kunnallisvaalit, lisämääräraha niitä varten 80
Kunnallisverojen kannanta-ajat 220
Kunnallisverotus 220
Kunnallisverotusta koskevat uudistukset ..... 58, 144—145
Kuntain taloudenhoitoa koskevan lainsäädännön muuttaminen 142
Kuolinpesän oikeus palkan nostamiseen 247
Kuorma-auton hankkiminen kunnalliskotiin 77, 22*
Kurssien järjestäminen köyhäinhoidon viranpitäjille 24*

Kurssien järjestäminen lämmittäjille, määräraha osanottoa varten niihin 255
Kylpypaikkojen järjestäminen 213
Käpylän asuntotuotanto 87*
» kansakoulutalon rakentaminen 32, 97, 102
» korttelin jaoituskaava 8
» omakotialueen kannattavuuslaskelmat 264
» paloaseman rakentaminen 28, 102, 157
» seurakuntatalon tonttipaikka 22
Käyttöoikeus, myönnetty vapaampi 171
Köyhäinavustus, evätty 88
Köyhäinhoidon antamia suoranaisia avustuksia 33*
» asiamiesosasto 25*, 39*
» avustuksensaajat 26*
» kodeissakävijät 25*
» korvaukseksi kaupungille kuuluvien saatavien poistaminen 277
» lastenhoito 32*
» lisämäärärahat 76
» ohjesääntö 120
» päiväkodin johtajattaren palkankorotus 63, 96
» rekisteritoimisto 25*
» tarkastuspiirit 20*
» tulot ja menot 36*
» virkailijat 23*
Köyhäinhoito, sitä varten vuoden 1929 menosääntöön otetut määrärahat 96
» tulot siitä vuoden 1929 tulosäännön mukaan 108
Köyhäinhoitolautakunnan alaisen naisten työtuvan perustaminen 77, 125
» annetusta köyhäinhoidosta johtuvat saamiset, niiden kirjanpito 49
» antama kertomus 19*
» diakonissojen palkankorotus 63, 96
» jaostot 21*
» jäsenten vaali 151
» kaluston osto 257, 258
» kansliain työt 24*, 38*
» kanslian huoneisto 194
» kansliat, valituksia yleisön kohtelusta niissä 264
» kokoonpano 20*
» kokoukset 21*
» luokittelemattomain virkain haltijain ikälisäykset 229
» määräraha 253
» Vallilan kanslian sisustaminen 207
» viranpitäjille järjestettävät kurssit 24*
» viranpitäjät, heidän sijaisilleen suoritetut palkkiot 235

Laajentaminen, Nikkilän sairaalan 240
Lahjapalkkio, myönnetty 231
Lahjoitettujen varain hallinto 219
Lahjoituksen, kirjakauppias J. V. Lindstedtin tekemän, vastaanottaminen 260
Lahjoitus urheilutarkoituksiin 88
Lahjoitusrahastoista myönnetyt lainat 218
Lahjoitusrahastojen korkovaroilla avustetut henkilöt 36*

Lahjoitusrahastojen korkovarojen käyttö 260
Lahjoitusrahastot lastensuojelutarkoituksiin 48*
» ks. myös Rahastot.
Laidunmaiden vuokralleantoehdotus 166
Lainaaminen, kaupungin lippujen y. m. 248
Lainaehtojen muuttaminen 51
Lainain myöntäminen 50, 56, 214
» ottaminen 14, 50, 213
» takaisinmaksaminen 215
Lainarahasto, yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämis- 86*, 91*
Lainat, vuoden 1929 tulosääntöön otetut ..... 106—107
Lainsäädännön muuttaminen, kuntain taloudenhoitoa koskevan 142
Laitoshoitoa, kunnalliskodin ja työlaitoksen ulkopuolella 35*
Laitosten ja yritysten, yleishyödyllisten, avustaminen ..... 81—84, 88
Laiturivalaistusta varten vuoden 1929 menosääntöön otetut määrärahat 104
Laiturin, Tuurholman, korjaaminen 212
Laivanpäällikkökongressin avustaminen 8*
Lallukan, Juho ja M., taiteilijakoti 6, 19
Lammassaaren vuokralleanto 158
Lammikon, Kaisaniemen, uudelleenrakentaminen 201
Lapinniemi, sinne laskevat rautatieraiteet 40
Lapset, turvattomat, lastensuojelulautakunnan osasto heitä varten 48*
» varattomat, kesäkodin hankkiminen heille 52*
» » rautatielippujen hankkiminen heille 52*
Laskeutumis- ja oleskelumaksut, leutokoneiden 72, 8*
Lastauspaikat Sörnäisten satamassa, teknillisten laitosten 7*
Lasten, kansanlastentarhoissa olevien, tuberkuliinitutkiminen 225
» työkotiyhdistyksen avustaminen 82, 84
Lastenkodit, terveydenhoitolautakunnan alaiset, terveydenhoito niissä 58*
» ks. myös Hyvösen lastenkoti, Oulunkylän lastenkoti ja Sofianlehdon pientenlastenkoti.
Lastenkotien, lastensuojelulautakunnan alaisten, toiminta 48*
» » » viranpitäjäin sijaisille suoritetut palkkiot 236
» voimassapitoa varten myönnetty avustus 82
Lastensuojelulautakunnan alaisten laitosten terveydenhoito ..... 58*—61*
» » » toiminnan selostaminen 44*, 48*
» ammattiholhous 41*
» antama vuosikertomus 40*
» aviottomain lasten osasto 53*
» elätteelleantotoiminta 49*
» hoidokit, evätty anomus saada vapaalippuja heille valtionrautateillä 58
» jäsenten vaali 151
» kaluston osto 257
» kokoonpano 40*
» kokoukset y. m. 41*
» lahjoitusrahastot 48*
» menot ja tulot 56*, 63*
» määrärahat 137
» nuorisonhuoltojaosto 52*
» paikallisasiamiehet 50*

Lastensuojelulautakunnan toimihenkilöt 40*
» toiminta kansakoulujohtokuntana 40*
» turvattomain lasten osasto 48*
» viranpitäjät, heidän sijaisilleen suoritetut palkkiot 236
Lastensuojelutoiminta, sitä varten vuoden 1929 menosääntöön otetut määrärahat 97
» tulot siitä vuoden 1929 tulosäännön mukaan 108
Lastenvalvojan varamiehen vaali 141
Laulukuorolle myönnetty matka-avustus 88
Laurin, L. K., liikemies, valittu naisten työtupain johtajaksi 269
Lausunto eteläisen Espoon ja Helsingin välistä tieyhteyttä koskevasta ehdotuksesta.. 145
» koskeva Helsingin pitäjässä sijaitsevien asutusalueiden muodostamista kauppalaksi 146
» koskeva mietintöä kuntain taloudenhoidosta 142
» » Pakinkylän yhdistämistä kaupunkiin 146
Lautakunnat, ks. Vaali.
Lauttasaareen järjestettävä kansanpuisto 36
Leijonain näyttely Korkeasaarella 221, 254, 128*
Leikin järjestäminen lapsille 52*
Leikkikenttien kuntoonpaneminen Hesperian puistossa 264
Leikkiä ja urheilua varten myönnettyjä määrärahoja 249, 250
Lennätin- ja postitalon tonttipaikka 276
Lentohallin rakentaminen 7*
Lentokoneiden laskeutumis- ja oleskelumaksut 72, 8*
» maahantuonti, liikennemaksut siitä 56
Lentosataman perustamistyöt 199
» rakentaminen Kellosaareen 41, 103, 239
Lepokodin avustaminen 248
Leppäsuon alueen arvioiminen 275
» » lunastusoikeus 10
» » pakkolunastaminen 275
Lieto, S. J., tilastokonttorin aktuaari, hänelle myönnetty virkaero 269
Lihan punnitseminen 266
Lihantarkastamon huoneisto 194
» johtajanviran täyttäminen 134
» kaluston täydentäminen 256
» laboratoorion sisustustyöt 207
» viranpitäjät, heidän sijaisilleen suoritetut palkkiot 235
Lihantarkastus, puolustusministeriön suorittama maksu siitä 221
Liikenne kansanpuistoihin 212, 221, 265, 125*
» kaupungin satamain jäällä, toimenpiteet sen helpottamiseksi 202
» kaupungin satamissa 8*
Liikennemaksujen palauttaminen 56
» tariffi 220, 8*
» veloittaminen 9*, 10*
Liikenneolojen järjestely Kauppatorilla 26
Liikenneväylä Länsisatamaan, tonttien osto sitä varten 17
» Sörnäisten niemeltä Kulosaareen 10
Liikenneyhteys esikaupunkeihin, sen järjestäminen 265, 277
Liikenteen järjestelytoimenpiteet 204
Liikenteenlasku, määräraha sitä varten 79
Linja-autoasemille asetettavat ilmoituskaapit 206

Lippujen ostaminen ... 258
» y. m., kaupungin, lainaaminen ... 248
Lipputankojen, erinäisten, pystyttäminen ... 248
» hankkiminen kansakoulutaloihin ... 210
Liputtaminen, päätös siitä ... 263
Luistinrataa, lupa pitää ... 183
Luistin-urheilun edistämiseksi myönnetty määräraha ... 250
Lumenkaatopaikkain osoittaminen ... 181
Lunastaminen, erään Pukinmäen alueen, evätty anomus ... 18
» Länt. Pihlajasaaren huvilain ... 28
» obligatioiden ... 215—217
» osake-enemmistön, Etelä-Suomen voimaosakeyhtiössä ... 277
» tontin, evätty anomus ... 18
Lunastusoikeus Leppäsuon alueeseen ... 10, 239
Luokittelu, virkain ... 132, 138
Luonnonpuistot, ks. Kansanpuistot.
Luontoiseduista, nautituista, vahvistetut poistot ... 48, 231
Luoton, tilapäisen, myöntäminen kaupungille ... 214
Luovutusmuoto, kaupungin rakennustonttien ... 20
Lupa asettaa autovaaka ... 174
» » hajuvesiautomaatti ... 176
» » henkilövaakoja ... 176
» » ilmoituksia y. m. mainoslaitteita ... 176
» » jakokaappi ... 178
» » nosturi ... 173
» » puhelimia ... 178
» » puhelinkioski ... 178
» » purkausnosturi Jaalarantaan ... 173
» harjoittaa omnibusautoliikennettä kaupungissa ... 183
» » metsästystä ... 185
» » räätälinammattia ... 146
» » työnvälitystä ... 146
» » ulkoilmavalokuvausta ... 175
» järjestää kilparatoja jäälle ... 183
» kaataa puita ... 184
» käyttää kaupungin maata ... 181
» » » puistoja y. m. ... 179
» » tietä ... 182
» laskea kaapeli ... 179
» leventää ajotie ... 181
» myydä alkoholipitoisia aineita ... 146
» ottaa hiekkaa, soraa, multaa y. m. ... 184
» » jäitä ... 184
» pitää autoja näytteillä ... 182
» » karusellia y. m. ... 179
» » luistinrataa ... 183
» pystyttää pylväitä ... 179
» rakentaa aitoja ... 172
» » ampumarata ... 182
» » bensiinisäiliö ... 186
» » konttorirakennus ... 185

Lupa rakentaa näyttelypaviljonki 185
» » raiteita 26
» » sairaala 114
» » tie 182
» » väliaikaisia siltoja satama-alueelle 174
» sisustaa autotalleja 171
» » kellarikerros 172
» säilyttää rakennuksia 185
» vetää hälyytysjohto 179
» » johtoja 178
» » vetää radioantenneja 206
Luurankojen kadunjärjestelyissä tavattujen, talteenottaminen 211
Lämmittäjille järjestettävät kurssit, määräraha osanottoa varten niihin 255
Lämpöteknikon antama vuosikertomus 141*
Länsisatama, autovaa'an asettaminen sinne 174
» kahden spillsin hankkiminen sinne 8*
» uusien raiteiden rakentaminen sinne 8*
Länsisataman erään varastotontin vuokraaminen 24
» korttelien vuokraaminen 23
» liikenneväylä, tonttien lunastaminen sitä varten 17
» tasoitustyöt 40
Länt. Pihlajasaaren huvilain lunastaminen 28
» » kansanpuiston kuntoonpaneminen 21

Maa-alueen pakkolunastaminen Imatran voimalaitoksen tarpeisiin 157
Maa-alueiden, kaupungin, kartoittaminen 197
» » osto Helsingin pitäjässä 14, 106
» ja vesialueiden osto ..... 10—13, 106, 107, 155
Maalaaminen, puhelinkaappien, määräraha sitä varten 206
Maalle, kaupungin, johto- y. m. pylväiden pystyttäminen 199
Maanteiden lähtökohtain vahvistaminen 202
Maantiesilta Lehtisaaren ja Otnäsin välille, tutkimukset sellaisen rakentamismahdollisuuksista 202
Maarajain, kaupungin vesialueiden, lopullisten, vahvistaminen 197
Maata, kaupungin, oikeus käyttää 181
Maatalouskonttorin antama kertomus 119*
» virkailijain luontoisedut 48
Maatalouslautakunnan antama kertomus 118*
« jäsenten vaali 148, 152, 274
» kirjanpitojärjestelmän uudistaminen 48
» määräraha 255
Maatilain, kaupungin, hoito 120*
» » määrahain ylittäminen 47
Maidontarkastamon huoneisto 194
» johtosääntö 120
» kaluston täydentäminen 256
» laboratoorin sisustustyöt 207
» lisämääräraha 253
» viranpitäjäin sijaisille suoritetut palkkiot 234
Maidontarkastuksen uudelleenjärjestely 122
Mainoslaitteita, lupa asettaa 176

Maistraatin kaupunginpalvelijain palkankorotus 62, 91
» viranpitäjäin sijaisille suoritetut palkkiot 232
» virkain uudestaanjärjestely 132
» vuoden 1929 menosääntöön otetut määrärahat 91
Maitolaboratoorion osanotto elintarvemessuihin, määräraha sitä varten 253
Maitopisarayhdistyksen avustaminen 82
Majakan rakentaminen 8*
Majoituslautakunnan antama vuosikertomus 81*
» jäsenten vaali 151
» virkailijain palkkiot 72
Makkarakauppa kaupungin kaduilla 175, 238
Makkien puhtaanapito 150*
Maksu kadun aitaamisesta 222, 264
» Kulosaaren sillan yli kulkemisesta 203, 221
» lihantarkastuksesta, sitä koskeva sopimus puolustusministeriön kanssa 221
Maksujen, kaupungille tulevien, periminen 264
Malmin kylän muodostaminen kauppalaksi 146
Mankalan koskien osakeyhtiö, kaupungin edustus siinä 274
» » » sen varoille suoritettava korko 219
Maria-yhdistyksen avustaminen 84
Marian sairaalaan perustettavat uudet virat 135
» sairaalan laboratorikojeiston täydentäminen 76
» » lisämäärärahat 76
» » pesulaitoksen laajentaminen 34, 102
» » sähköjohtojen uusiminen 102, 207
Martta-yhdistyksen avustaminen 83
Matka-apurahoja, myönnettyjä 250, 22*
» -avustus laulukuorolle, myönnetty 88
Matkakertomuksia, rahatoimikamariin jätettyjä 266
Matkakustannuksia, korvattuja 231
Meilahdenkadun jalkakäytävien teettämisen lykkääminen toistaiseksi 102
Menosääntö, poliisilaitoksen 58
» vuoden 1929 91
Merenkulkukatsastusmiesten palkkaaminen 238
Merimajakan rakentaminen Gråskärsbådarna-nimiselle saarelle 8*
Merimerkkien, satama-alueella olevien, kunnossapito 7*
Merimieshuoneen huoneiston sisustustyöt 33
Merimieskirkkoa varten luovutettava tonttipaikka 22
Merimiesten työnvälitys 94*, 97*
Merisataman luona olevan alueen järjestely 45
» varastopaikkain järjestely 164
Metsäin, kaupungin, hoito 146*
Metsästysoikeus, myönnetty 185
Metsät, kaupungin, toimenpiteet vahingontekojen estämiseksi niissä 201
Mielisairaala, ks. Nikkilän sairaala.
Muistojuhla, määräraha sitä varten 79
Muistolahjan osto 260
Muistopatsaan, professori Herzensteinin, kuntoonsaattaminen 202
Mukavuuslaitosten rakennuttaminen 211
Mullan y. m. ottamiseen myönnetty lupa 184
Munkkiniemen raitiotiemaksujen alentaminen 72

Munkkisaaren erään alueen vuokraaminen 7*
» eteläpuolella olevain varastopaikkain vuokraaminen 165
» ja Hernesaaren välisen salmen täyttäminen 274
» vuokraaminen 24
Museo, ks Kaupunginmuseo.
Musiikkilautakunnan antama kertomus 110*
» jäsenten vaali 148, 152
Mustasaaren liikenne 125*
Mustikkamaa, maksut vedenkulutuksesta siellä 198
Mustikkamaan liikenne 125*
» sähkövalaistus, määräraha sitä varten 212
Muuntaja-asemat, paikkain luovuttaminen niitä varten 178
Muuntajan rakentaminen kaasulaitokseen 198
Muutto, tilastokonttorin 2*
Myydyt tontit 155, 264
Myynti, Gråön-saaren erään osan 20
» kaluston 258
Myöhemmäksi siirtäminen, kiinnitysten 51, 219
Mäkelän kansakoulun tonttipaikka 23
» korttelien jaoituskaavan muuttaminen 8

Nahkuriliikkeen, Toukolan, aiheuttamia terveydellisiä epäkohtia 172
Naisammattiosastojen käsityöseuran avustaminen 82
Naisten työtupain johtajanvaihdos 269
» » johtokunnan antama kertomus 101*
» » » kokoonpano 269
» » tulojen käyttö 220
» työtuvan, köyhäinhoitolautakunnan alaisen, perustaminen 125, 23*
» työtuvissa, ammattikurssien järjestäminen 243
» » maksetut palkat 104*
» » työskentelevät henkilöt 103*
» » valmistetut työt 104*
Neuvottelukunta valvomaan maidontarkastamon työtä 123
Nikkilän sairaalaan hankittavat uudet leivinuunit 76, 101
» » perustettava uusi toimi 136
» sairaalan laajentaminen 240
» » ylilääkärin vaali 141
» » » virkaero 139
Norjan kuninkaan vierailun aiheuttamat kustannukset 260
Nosturi, lupa asettaa 173
Nosturin, Salmisaaressa olevan höyry-, vuokralleanto 173
Nuorisonhuolto-jaosto, lastensuojelulautakunnan 52*
Nuorten naisten koti osakeyhtiön vapauttaminen sakkomaksuista rakennusvelvollisuuden laiminlyömisestä 114
Näyttelypaviljongin rakentamiseen myönnetty lupa 185

Obligatioiden arvonta 217
» lunastaminen ..... 215—216
» lunastamista koskeva oikeudenkäynti, kaupungin asiamiehelle järjestetty juhla 260
Obligatiolainan ottaminen 214
Ohjesäännöt, työlaitosten 120

Ohjesäännöt, työväenopistojen ... 120
Ohjesääntö, kansakoulujen ... 120
» kunnalliskodin ... 120
» köyhäinhoidon ... 120
» puhtaanapitohallituken, sen muutokset ... 121
» työnvälitystoimiston ... 120
Oikeusaputoimiston johtokunnan jäsenten vaali ... 151
» toiminta ... 83*
Oikeusneuvosmiehen, nuoremman, vaali ... 140
Ojan, viemäri-, kuntoonpaneminen ... 203
Omaisuus, ks. Kiinteä omaisuus.
Omakotialueiden kannattavuuslaskelmat ... 264
Omakotitonttien, Kumpulan, vuokramaksujen korottaminen ... 158
Omnibusautoliikenne kaupungissa ... 183
Omnibusliikenne Fredrikinkadulla ... 28
Oopperatonttien rakennuttaminen ... 113
Opetuksen kuuntelu ja harjoittelu kansakouluissa ... 128
Opetus- ja sivistyslaitokset, niitä varten vuoden 1929 menosääntöön otetut määrärahat 97
» » » tulot niistä vuoden 1929 tulosäännön mukaan ... 108
Opetuslaitosten, kaupungin, tuntiopettajain palkkion vahvistaminen ... 64, 97, 98
Opintomatkailijain avustaminen ... 248
Oppisopimukset, ammattioppilaslautakunnan luetteloimat ... 93*
Osake-enemmistön, Etelä-Suomen voimaosakeyhtiön, lunastaminen ... 277
Osakeyhtiö Hietalahden sulkutelakka ja konepaja, alueiden vuokraaminen sille ... 24
» Julius Tallbergin kanssa tehty sopimus louhintatöistä ... 243
» Stockmannin talojen osto ... 14—16
Osakkeiden, Botby gods aktiebolag nimisen yhtiön, lunastaminen ... 219
» osto ... 52—55, 219, 240
Osoitenumeroiden muuttaminen ... 197
Osto, autojen ... 75, 259, 22*
» hevosten ... 254, 259
» kaluston, kaupungin virastoille ja lautakunnille ... 255
» Korpaksen tilan ... 10, 106, 107, 154
» Kulosaaren tilan ... 239
» maa- ja vesialueiden ... 10—14, 106, 107, 155, 239, 7*
» osakkeiden ... 52—55, 219, 240
» Pakinkylän palstan ... 14, 106, 155
» pesukoneiden ... 259
» Pukinmäen palstan ... 155
» talojen ... 14— 16
» tonttien ... 14, 16, 17, 106, 107, 156
» tuberkuloosisairaalan alueella olevan rakennuksen ... 31
Oulunkylän eräiden alueiden käyttö ... 158
» koulun tonttipaikka ... 23, 158
» lastenkodin laajentaminen ... 197
» lastenkotiin perustettava uusi toimi ... 138

Paikallisasiamiehet, lastensuojelulautakunnan ... 50*
Paikanvuokra satama-alueilla säilytetyistä tavaroista ... 8*
Paikka Topeliuksen muistopatsaalle ... 21
Painatustyöt, kaupungin, vuonna 1928 suoritetut ... 280

Pakinkylän erään palstan osto 14, 106, 155
» » » vuokralleanto 158
» ja Tuomarinkylän välisen tien rakentamiseen luovutettava maa-alue .. 182
» yhdistäminen kaupunkiin 146
Pakkolunastaminen, Leppäsuon alueen 10, 275
» Imatran voimalaitoksen tarpeisiin tarvittavan maa-alueen 157
Palauttaminen, liikennemaksujen 56
» satamamaksujen 56
» vuokramaksujen 171
Paldani, O., rahatoimikonttorin ent. apulaiskamreeri, nimitetty revisionikonttorin reviisoriksi 141
Palkan nauttiminen virkavapauden aikana..... 66, 68, 232
Palkankorotusanomukset, kunnan viranpitäjäin, evätyt 64
» » » myönnetyt 62, 93, 97, 227, 230
Palkanlisäykset, myönnetyt henkilökohtaiset 62, 229
Palkanlisäysanomukset, evätyt henkilökohtaiset 62
Palkat, kunnan työntekijäin 241, 131*
» vahvistetut..... 228
Palkkajärjestely, kansanpuistojen viranpitäjäin..... 227
Palkkakysymyksiä ..... 61, 225—231
Palkkasääntö, erinäisten kunnan viranpitäjäin, vahvistettu 59
Palkkausjärjestelmän, kunnan viranpitäjäin, aiheuttamat toimenpiteet..... 225
» » » muuttaminen 225
» » » oikaiseminen 59
Palkkionkorotus, hallitusten ja lautakuntain puheenjohtajain ja jäsenten 91
» kaupungin opetuslaitosten tuntiopettajain 64, 97, 98
Palkkiot, korotetut 72, 237
» myönnetyt 72, 237
Pallokenttä osakeyhtiön osake-enemmistön lahjoittaminen kaupungille 88
Paloasema, pää-, lippujen osto sinne 258
Paloaseman, Hermannin, muuttaminen 28, 102
» rakentaminen Käpylään 28, 102, 157
Palohälyytyskilpien osto 258
Palokunnan avustusrahastot..... 18*
» Tapanilan vapaaehtoisen, avustaminen..... 248
Palolaitoksen autojen korjaaminen 225
» halkojen osto 49
» laajentaminen 28
» lisämäärärahat 75, 253
» sairaankuljetusvaunujen ja autojen käyttö..... 17*
» vuoden 1929 menosääntöön otetut määrärahat 94
Palomiehistön terveydentila 18*
Palomuuri, oikeus rakentaa 21
Palomäki, K. F., lastenhuoltotarkastaja, määrätty lastenvalvojan varamieheksi 141
Palotoimikunnan antama kertomus 15*
» jäsenten vaali 151
Palovahingonkorvaus, myönnetty 225
Palovahingot 17*
Palovakuutuksia, kaupungin, koskevat tiedot..... 238
Palovakuutus, kalustojen 259
» kaupungin kiinteistöjen 211, 276

Palstain osto 14, 106, 155
Palvelusehdot, kansakoulujen siivoojattarien 59
Paraatia, toukokuun 16 p:n, varten järjestettävät istumapaikat 254
Pasilan erään vuokra-alueen takaisinhankkiminen 109
» esikaupungin liikenneolojen parantaminen 110
» lastenseimen avustaminen 82
Pelastusarmeijan avustaminen 83
Pelastusveneen hankkiminen Vantaanjoelle 259
Perunapalstain vuokralleanto 166
Pesukoneiden osto 259
Pidennys, vuokraoikeuden 25, 166
Pienasuntotuotannon rahoittaminen 110
Pientenlastenkodin, Sofianlehdon, rakentamista varten myönnetty määräraha 32, ... 37, 46, 102
Pihamaan korottaminen 197
Piirustukset, kaupunginvaltuuston hyväksymät 28, 32, 114
» rahatoimikamarin hyväksymät 187
Pistoraiteen, Malmin kaatopaikan, kunnossapito 199
Pohjoismaisten rakennuspäiväin järjestäminen 149
Pohjoissatamaan järjestettävä ravirata 183
Poikakotisäätiö, ks. Helsingin poikakotisäätiö.
Poliisiasema, kolmas, puhelimien ja lamppujen hankkiminen sinne 259
Poliisilaitokseen perustettavat uudet virat 133
Poliisilaitoksen autotallien laajentaminen 29
» huoneistossa suoritettavat korjaustyöt 207
» huoneistot 194
» ja Suomen pankin välinen hälyytysjohto 179
» menosääntö 58
» määräraha 75
» vuoden 1929 menosääntöön otetut määrärahat 94
Poliisitalon rakentaminen Hietaniemenkadun varrelle 28, 101
Poliisivalvontaa, ylimääräistä, varten myönnetty määräraha 253
Poliklinikan, veneeristen tautien, lääkärinviran luokittelu 59
Polttouunin rakentaminen raatojen hävittämistä varten 47, 104
Posti- ja lennättintalon tonttipaikka 276
Puhelimia, lupa asettaa 178
Puhelimien hankkiminen 205, 258
» kaupungin, puhelinluettelossa olevien numeroiden ilmoitustapa 4*
» määrärahan ylittäminen 80
Puhelinkaappien maalauttaminen, määräraha sitä varten 206
Puhelinkioski, lupa asettaa 178
Puhtaanapidon ylitetyt määrärahat 79
Puhtaanapito, kansakoulujen katuosuuksien 200
» rautatienaseman edustalla olevan alueen 200
» rautatievaunujen 277
Puhtaanapitoa varten vuoden 1929 menosääntöön otetut määrärahat 104
Puhtaanapitohallituksen jäsenten vaali 152
» kaluston osto 257
Puhtaanapitolaitokseen perustettavat uudet virat 139
Puhtaanapitolaitokselle annettava tieto tonttien myymisestä 264
Puhtaanapitolaitoksen antama kertomus 147*
» tiliviraston johtosääntö 121

Puhtaanapitolaitoksen tulot vuoden 1929 tulosäännön mukaan 108
» viranpitäjäin sijaisille suoritetut palkkiot 237
Puhtaanapitolaitos, selvitys sille osoitettujen varain käytöstä 104
Puiden istuttaminen 200
» kaatamiseen myönnetty lupa 184
Puistoja y. m. lupa käyttää 179
Puistonvartijain palkkaaminen, määräraha sitä varten 79
Puistotyöt Suomenlinnassa 201
Pukinmäen eräs alue, evätty anomus saada lunastaa 18
» erään alueen vuokralleanto 158
Pukkisaari, Länt., sillan rakentaminen sinne 182
Punnitus, tavaran, tullipakkahuoneen ulkopuolella, sen taksa 8*
Puodinkylän alueiden kartta, määräraha sitä varten 255
» alueita koskeva vuokrasopimus 170
Purkausnosturi, lupa pystyttää 173
Purkausraide, Itämerenkadun, sen jatkaminen 199
Pylväiden pystyttäminen kaupungin maalle 179, 199
Pätevyysvaatimukset, kunnan viranhaltijain 270

Raastuvanoikeuden lisämäärärahat 73
» puheenjohtajain palkkionkorotusanomus 72
» viraupitäjäin sijaisille suoritetut palkkiot 232
» vuoden 1929 menosääntöön otetut määrärahat 91
» ylim. notaaria varten myönnetty määräraha 252
Raatihuoneen arkiston lisämäärärahat 73
» kaluston osto 255, 257
» siivoaminen 226
» tulenvaara 257
Radioantennien vetämistä kaupungin katujen yli koskevia lupa-anomuksia 206
Radioaseman, Katajanokan, avaaminen yleiselle liikenteelle 142
Radioiminen, kaupunginorkesterin konserttien 112*
Rahaston, Alma Uhlénin, avustus-, korkovarojen käyttö 260
» C. F. Ekholmin stipendi-, korkovarojen käyttö 88, 261
» Gunnar Hjeltin korkovarojen käyttö 262
» Gustav Pauligin lahjoitus-, korkovarojen käyttö 88, 261
» K. H. Renlundin stipendi-, korkovarojen käyttö 261
» R. Heimbergerin palkinto-, korkovarojen käyttö 261
Rahastosta, kunnollisen palvelusväen palkitsemis-, jaetut avustukset 261
Rahastot, Lina Borgströmin lahjoitus-, korkovarojen käyttö 261
» Rafael Ahlströmin, korkovarojen käyttö 261
Rahatoimikamarin asiamiesosasto 263, 279
» edustajain vaali hallituksiin, lautakuntiin y. m. 274
» ilmoitusten ja kuulutusten julkaiseminen 262
» jaostojen kokoonpano 262
» jäsenten vaali 150
» kanslia, kaluston osto sinne 255
» kokoonpano y. m. 154
» kokoukset y. m. 262
» lisämäärärahat 73, 252
» maksettavaksi pantujen laskujen hyväksyminen 262
» sihteerin A. Ervastin virkaero 139

Rahatoimikamarin sihteerin vaali 140
» ulkomaisen kirjeenvaihdon hoitaminen 238
» viranpitäjän sijaiselle suoritettu palkkio 233
» viranpitäjät 266
» virkailijain vastaanottoaika 262
Rahatoimikonttori, kaluston osto sinne 256
Rahatoimikonttorin huoneiston sähköjohtojen korjaaminen 207
» lomasijaismääräraha 92
» työaika 263
» viranpitäjän sijaiselle suoritettu palkkio 233
» viranpitäjät 268
Raidelaitteita, Katajanokan, varten myönnetty määräraha 40
Raiteiden, uusien, asettaminen Länsisatamaan 8*
Raiteita, oikeus asettaa 26, 7*
Raitioteitä koskevat kysymykset 206
Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö, alueiden vuokraaminen sille 24
» » omnibusosakeyhtiön kanssa tehty sopimus Kulosaaren sillan liikennöimisestä 222
Raitiotielinjan, etu-Töölön, täydentäminen 27
Raitiotiemaksujen, Haagan ja Munkkiniemen linjain, alentaminen 72
Raitiotieraiteiden, ylioppilastalon kohdalla olevien, järjestely 27
Raittiuslautakunnan antama kertomus 113*
» jäsenten vaali 151
» jäsenyydestä myönnetty vapautus 147
Raittiusopetuksen järjestäminen 113*
Raittiustodistuksia, annettuja 114*
Rakennuksen osto, erään tuberkuloosisairaalan alueella olevan 31
Rakennusajan pidentäminen 188
Rakennusjärjestyksen muuttaminen 110, 240
» määräyksistä poikkeaminen 110, 265
Rakennuskatselmuksiin osaaottavan terveydenhoitolautakunnan edustajan palkkio 72
Rakennuskonttoriin perustettavat uudet virat 138
Rakennuskonttorin geodeettisen osaston toiminta 142*
» henkilökunnan lisääminen 101, 270
» huonerakennusosaston huoneisto 196
» » toiminta 139*
» kaluston osto 257, 258
» katu- ja lokaviemäriosaston toiminta 137*
» kaupunginasemakaavaosaston toiminta 141*
» lisämäärärahat 254
» puisto-osaston toiminta 143*
» satama- ja rautatieosaston toiminta 133*
» tiliviraston toiminta 146*
» työpajat 211, 146*
Rakennuskonttorin työpajat, niiden muutto 211
» varasto-osaston toiminta 146*
» viranpitäjän sijaiselle suoritettu palkkio 237
Rakennuskorkeuden määräyksistä poikkeaminen 110, 113, 265
Rakennusoikeuden lisääminen 197, 224
Rakennuspiirustukset, ks. Piirustukset.
Rakennuspäivän, pohjoismaisen, järjestäminen 149

Rakennusrajain muuttaminen ..... 8—9
» vahvistaminen 197
Rakennustarkastajan, apulais-, vaali 133
Rakennustarkastuskonttoriin, kaluston osto 256
Rakennustarkastuskonttorin antama kertomus 72*
» henkilökunnan lisääminen 74, 270
» määrärahat 253
» viranpitäjät 270
Rakennusten, kaupungin, korjaukset 33, 101, 207
» » käyttö ..... 190—192
» » myynti 210
» » paikallaan pitäminen 185, 211
» hävittäminen 186, 210
» säilyttäminen 185
» teettäminen 185
Rakennustoimikunnan asettaminen uutta teurastamoa varten 30, 149
Rakennustoiminnan, yleishyödyllisen, edistämislainarahasto 86*, 91*
Rakennustoiminta Helsingissä 72*, 78*, 87*
Rakennusvelvollisuuden laiminlyöminen, sakkorangaistus siitä 114
Rakennusyritys, katumaan aitaaminen sitä varten 264
Ratapihan järjestely 265
Ratkaisemattomat asiat, kaupunginvaltuuston diariin merkityt 109
Rauhoittaminen, eräiden vesialueiden 197
Rautatie, Helsingin—Korian välinen 149
Rautatienaseman edustalla olevan aukion puhtaanapito 200
Rautatientorin linja-autoasemien viereen, korokkeiden rakentaminen 183
Rautatieraiteiden, Itämerenkadun, poikki kulkeva ajoliikenne 174
Rautatiesuunnitelman pohtiminen 274
Rautatievaunujen puhtaanapito 277
Ravintolain vuokralleanto 193
Raviradan, Kumpulan, käyttö 170
Reijolan sairaalan lakkauttaminen 35
Reimarsin tilan vesialueen valvonta 212
Revisionikonttorin kertomusta koskevat lausunnot 49
» tekemien muistutusten aiheuttamat selvittelyt 23*
» viranpitäjäin sijaisille suoritetut palkkiot 234
Riita koskeva Botby gods aktiebolag yhtiön osakkeiden takaisinostoa 219
» » Pasilankadun tonttia n:o 13 163
Rikostuomioiden toimeenpanijalle myönnetty lisämääräraha 252
Rikostuomioiden toimeenpanijan konttori, kaluston osto sinne 255
» » konttorin ulosottoapulaisten palkankorotus 62, 91
» » » viranpitäjäin sijaisille suoritetut palkkiot 233
Risteen—Helsingin ratasuunnitelman pohtiminen 274
Roos, H. R., lääketieteenlisensiaatti, valittu Hermannin alueen aluelääkäriksi 141
Rottien hävittämistä tarkoittavat toimenpiteet 266
Ruoholahden satama, järjestyksen ylläpitäminen siellä 212
» varastopaikkain uusi jaoitus 164
Ruskeasuon erään alueen vuokralleanto 165
» siirtolapuutarha, rakennustarpeiden lahjoittaminen työkaluvajaa varten siellä 210
Ruumishuoneen rakentaminen 277

Ruutikellareita, ent., koskeva vuokrasopimus 170
Ryttylän koulukodin uuden keittiörakennuksen katselmus 210
» koulukotiin perustettava uusi toimi 137
» maatilan toimien siirtäminen vakinaiseen palkkasääntöön 137
Räätälinammattia, lupa harjoittaa 146

Sailors home, yhdistys, hävinneen kaluston korvaaminen sille 247
» homen hallituksen jäsenten vaali 152
» » tilintarkastajain vaali 147
Sairaala, kortteliin n:o 517, lupa rakentaa 114
Sairaalaa varten luovutettava tonttipaikka 18
Sairaalain, kaupungin, hallituksen jäsenten vaali 151
» » lisämäärärahat 76
» » muutostyöt 34, 35, 101, 102
» » määrärahat 76
» » tiliviraston kamreerin vaali 141
Sairaalakomitea, kaupungin ja valtion yhteinen, vapautus sen jäsenyydestä 276
Sairaalat, kaupungin, vapaaehtoisten apulaislääkärintoimien perustaminen niihin 135
» » ks. myös Kivelän sairaala, Kulkutautisairaala, Marian sairaala, Nikkilän sairaala ja Tuberkuloosisairaala.
» yötyö niissä 124
Sairaanhoitajatarkoulun laajentaminen 96, 125
Sairaanhoitajataryhdistyksen avustaminen 248
Sairaanhoitajattarien, ulkomaalaisten, vastaanottaminen 260, 265
Sairaanhoitajattarille järjestettävät asunnot 34, 101
Sairaanhoito, sitä varten vuoden 1929 menosääntöön otetut määrärahat 95
» tulot siitä vuoden 1929 tulosäännön mukaan 107
Sairaankuljetusvaunujen, palolaitoksen, käyttö 17*
Sairasavustukset kaupungin työntekijöille, määräraha niitä varten 79
Salmisaaren höyrynosturin vuokralleanto 173
Sankarihaudat Vanhan kirkon puistossa, niiden koristaminen 201
Satama-alue, väliaikaisten siltojen rakentaminen sille 174
Satamahallinnon vuoden 1929 menosääntöön otetut määrärahat 92
» ylitetyt määrärahat 74
Satamahallituksen antama vuosikertomus 7*
» istuntohuone, kaluston osto sinne 256
» jäsenten vaali 150
» kanslian viranpitäjäin sijaisille suoritetut palkkiot 233
» toimenpiteen johdosta tehty valitus 269
Satamajäänsärkijän toimintaohjesääntö 119
Satamakaitsijantoimen perustaminen 134
Satamakannantaa koskeva sopimus 57, 220
» varten myönnetty lisämääräraha 74
Satamakannantakonttoriin perustettava uusi virka 133
Satamakannantakonttorin antama vuosikertomus 9*
» haaraosasto V, kannanta siellä 56
» haaraosaston perustaminen 121
» johtosääntö 9*
» laajentaminen 9*
» määrärahat 74
» viranpitäjäin sijaisille suoritetut palkkiot 233

Satamakannantakonttorin virkain nimitysten muuttaminen 122
Satamakonttori, Sörnäisten, tulensammutusvälineiden osto sinne 257
Satamaliikennekonttorin antama vuosikertomus 8*
» huoneiston sisustustyöt 33
» uusi tullipaviljonki, kaluston osto sinne 256
» viranpitäjäin sijaisille suoritetut palkkiot 233
Satamaliitto, Suomen, kaupungin edustajat sen hallituksen järjestämässä liittokokouksessa 153
Satamamaksujen kanto 10*
» palauttaminen 56
» veloittaminen 9*
Satamarakennustyöt, määräraha niitä varten 40
Satamassa sattuneen vahingon korvaaminen 224
Satamat, kaupungin, liikenne niissä 202, 8*
» » niiden kannattavuuslaskelmat 264
» lisämääräraha töitä varten niissä 41
Satamaviranomaisten johtosäännöt 119
Saukon laiturin hiilisataman laajentaminen 40
Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnalle myönnetty vastuunvapaus 49
Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnan jäsenten vaali 152
» » » » » tilintarkastajain vaali .. 147
Sekalaisia menoja varten vuoden 1929 menosääntöön otetut määrärahat 106
» tuloja vuoden 1929 tulosäännön mukaan 109
Seurakuntatalon, Käpylän, tonttipaikka 22
Seurasaaren liikenne 125*
Siirto, vuokraoikeuden 167
Siirtokaappi, lupa asettaa 178
Siirtolapuutarhapalstain, Kumpulan, vuokramaksut 26
Siirtolapuutarhatarkoituksiin myönnetty kuoletuslaina 50
Siivous kansakouluissa, määräraha sitä varten 226
Sillan rakentaminen Länt. Pukkisaareen 182
» » Sörnäisten satamaradan yli ..... 42—44, 103
» uusiminen, kaupungin satamain jäärailon yli vievän 202
» Vantaanjoen yli vievän, kuntoonpaneminen 203
» » » » uuden, valtionapu 222
Silta, maantie-, Lehtisaaren ja Otnäsin välille 202
Siltamaksu, Kulosaaren sillan, vapautus velvollisuudesta suorittaa 221
Siltojen, Kulosaaren, osto ..... 10—13, 106
» väliaikaisten, rakentaminen satama-alueelle 174
Sivistyslaitoksia varten vuoden 1929 menosääntöön otetut määrärahat 97
Sivistysyritysten, avustettujen, valvonta 112*
Sivuvirkoja, viranhaltijain oikeus pitää ..... 271—273
Sivuvirkojen haltijoita koskeva päätös 226
Sofianlehdon pientenlastenkodin rakentaminen, määräraha sitä varten 32, 103
» pientenlastenkotiin ulotettava vesijohto 37, 102
» » vievän tien rakentaminen 46
Sopimus koskeva sähkövoiman hankintaa Imatran voimalaitoksesta ..... 114—119
Sopimuspalkkaa nauttivien viranpitäjäin palkankorotuksen myöntämisen peruste 225
Soran y. m. ottamiseen myönnetty lupa 184
Sosialilautakunnan antama vuosikertomus 86*

Sosialilautakunnan jäsenten vaali 150
» kunnallisten työväenasuntojen hallintojaosto 86*, 89*
» tontinvuokrajaosto 86*, 90*
» yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston hallintojaosto 86*, 91*
Sosialisen viikon ja näyttelyn järjestäminen 85, 149
Sotapalvelukseen kutsuttujen viranpitäjäin ja työntekijäin palkkaaminen 226
Sotavahingonkorvauksia koskeva selvitys 239
Sotaväen ampumarata, alueen luovuttaminen sitä varten 277
» kenttäharjoitukset, erään alueen luovuttaminen niitä varten 165
» ravintoannokset rauhan aikana 142
Stenius, P. T., naisten työtupien johtaja, hänelle myönnetty ero 269
Suomalais-ugrilainen kulttuurikokous Budapestissä, kaupungin edustaja siellä 153
Suomen krematorioyhdistyksen lainaehtojen muuttaminen 51
» » vapauttaminen velvollisuudesta aidata krematorioalue 173
» lastenhoitoyhdistyksen avustaminen 82
» merimieslähetysseuran avustaminen 83, 85
» pankin ja poliisilaitoksen välinen hälyytysjohto 179
» sairaanhoitajatarliiton avustaminen 82
» satamaliiton hallituksen järjestämä liittokokous, kaupungin edustajat siinä .. 153
» vankeusyhdistyksen avustaminen 82
» vankeusyhdistys, erään alueen luovuttaminen sille 165
Suomenlinnaan, kelkkamäen rakentaminen 201
Suomenlinnan puistoistutukset 201
Suomi-seuralle myönnetty määräraha 248
Suruttoman alueen vuokraoikeuden pidentäminen 25
Suurjännitekaapeli teollisuuslaitoksiin Sörnäisten rantatien varrella 198
Svenska handelshögskolan opisto, kaupungin edustajan vaali sen hallitukseen 152
Sähkölaitokseen perustettava propagandapäällikköntoimi 138
Sähkölaitoksen hallintorakennuksen laajentaminen 33
» käyttöosaston piirustuskonttorin johtajanviran luokittelu 59
» lastauspaikat 7*
» lisämäärärahat 78
» tulot vuoden 1929 tulosäännön mukaan 108
» uudistyöt 39
» vuoden 1929 menosääntöön otetut määrärahat 99
» ylitetyt määrärahat 78
Sähköteknikkokongressi, määräraha kaupungin edustamista varten siinä 101
Sähkövirran toimittaminen kunnalliskotiin 40
Sähkövoiman hankinta Imatran voimalaitokselta, sitä koskeva sopimus ..... 114—119
Säännön vahvistaminen, kunnan viranpitäjäin kielitaitoa koskevan 118
Säännöt, kansanlastentarhain 277
Sörnäisten niemeke, teiden rakentaminen sinne 46
» » toimenpiteet tulenvaaran ehkäisemiseksi siellä .. 28, 37, 46, 102
» niemekkeelle ulotettava vesijohto 37
» niemeltä Kulosaareen, liikenneväylä 10
» rantatie, suurjännitekaapelin vetäminen sinne 198
» satama, konttorirakennuksen teettäminen sinne 185
» » teknillisten laitosten lastauspaikat siellä 7*
» satamakonttori, tulensammutusvälineiden osto sinne 257
» satamarata, sillan rakentaminen sen yli ..... 42—44, 102

Taideteoksen osto kansakouluun 82
Taideteollisuuskeskuskoulun johtokunnan jäsenten vaali 152
Taideteosten hankkiminen kaupungin puistoihin 260
Taiteilijakodille luovutettava tonttipaikka 6, 19
Taivallahden jäälle, lupa järjestää kilpailuratoja 183
Taksa kannettavista toimitusmaksuista 275
» matkasta kansanpuistoihin 221
» tavarain punnituksesta tullipakkahuoneen ulkopuolella 8*
» » säilyttämisestä satama-alueilla 8*
Talojen ja tonttien arvioiminen, palkkio siitä 240
» kaupungin, hallinto 212
» puhtaanapito 150*
Talonisännöitsijäntoimen hoidattaminen 268
Talot, kaupungin, toimenpiteet rottain hävittämiseksi niistä 266
Talousarvio, Hyvösen lastenkodin, rahatoimikamarin vahvistama 223
» kaupungin, vuoden 1929 89
Talousarvioehdotuksen käsittely 263
» laatiminen 142, 145, 237
Talousarviovaliokunnan jäsenten vaali 149
Tanskan kuninkaan esiintuoma kiitos 109
» » vierailun aiheuttamat kustannukset 260
» viikko Tukholmassa, kaupungin edustaminen siellä 153
Tapaninkylän muodostaminen kauppalaksi 146
» vapaaehtoisen palokunnan avustaminen 248
Tapaturma työssä, kunnan työntekijöitä kohdannut 133*, 154*
Tapaturman aiheuttamasta ruumiinvammasta suoritettava vahingonkorvaus 241
Tapaturmavakuuttaminen, kaupungin työntekijäin 79, 241
Tariffi, jonka mukaan lentokoneiden laskeutumis- ja oleskelumaksuja kannetaan .. 8*
» liikennemaksujen kannannasta 220, 8*
» raitiotiematkasta Haagan ja Munkkiniemen linjoilla 72
Tarkastus- ja satamakonstaapelien virkaloma 59
Tasoittaminen, katujen 45
Taulukko valaiseva kaupunginkassan tilaa 50
Tavara-aseman, Jätkäsaaren, laajentaminen 207
» » Katajanokan, kuntoonsaattaminen 33
Tavaralavojen hankkimista varten myönnetty määräraha 78
Tavaran, satama-alueilla säilytetyn, paikanvuokra 8*
Teatterien avustaminen 85
Tehdaslaitos varastotontilla 114
Tehdastonttien vuokralleanto 163
Tehtaanpuistoa koskeva kaupunginasemakaavan muutos 5
Teiden rakentaminen Sörnäisten niemekkeelle 46
Teitä, Pukinmäen yhdyskunnan, koskevia lausuntoja 202
Tekijäoikeudesta säveltäjille suoritettava korvaus 212*
Teknilliset laitokset, kaupungin, ilmoitukset niissä sattuvista häiriöistä 198
» » » niiden hallituksen jäsenten vaali 152
» » » » lisämäärärahat 78
» » » » määrärahain ylittäminen 78
» » » niitä varten vuoden 1929 menosääntöön otetut määrärahat 99
» » » tulot niistä vuoden 1929 tulosäännön mukaan 108

Teknilliset laitokset, kaupungin, uusien virkain perustaminen niihin 138
» » » vakuutusjärjestelmän poistaminen niistä 49
» » » vapautus niiden hallituksen jäsenyydestä 148
» » » ks. myös Kaasulaitos, Sähkölaitos ja Vesijohtolaitos
Teollisuusseutujen evankelioimisseuran avustaminen 83
Terveydellisten tutkimusten laboratoorin viranpitäjäin sijaiselle suoritettu palkkio .. 234
Terveydenhoidon lisämäärärahat 75
» määrärahain ylittäminen 75, 253
Terveydenhoito lastensuojelulautakunnan alaisissa laitoksissa ..... 58*— 61*
» sitä varten vuoden 1929 menosääntöön otetut määrärahat 94
» tulot siitä vuoden 1929 tulosäännön mukaan 107
Terveydenhoitolautakunnan kaluston osto 256, 258
» viranpitäjäin sijaisille suoritetut palkkiot 234
Terveydenhoitolautakuntaan perustettavat uudet toimet 94, 133, 134
Terveyspoliisi, kaluston osto sen konttoriin 256
Terveyspoliisin viranpitäjäin sijaisille suoritetut palkkiot 234
Terveystoimiston viranpitäjäin sijaisille suoritetut palkkiot 234
Teurastamon, kunnallisen, rakennustoimikunta 29, 149
» » rakennuttaminen 29, 102
» uuden, johtajantoimen perustaminen 95, 134
Tie Missisipin kahvilaan, lupa rakentaa 182
» Pakinkylän ja Tuomarinkylän välinen, maan luovuttaminen sitä varten 182
Tiedonantotoimiston ja poliklinikan, keuhkotautisten, uudelleenjärjestäminen 123
Tien korjaaminen, Kulosaaresta Herttoniemeen vievän 203
» käyttämiseen myönnetty lupa 182
» rakentaminen Sofianlehdon lastenkotiin 46
» suunnitteleminen, Viikin ja Bastbölen välille 275
Tieyhteyttä eteläisen Espoon ja Helsingin välillä koskeva ehdotus 145
Tilastokonttori, kaluston osto sinne 256
Tilastokonttorin antama vuosikertomus 1*
» huoneisto 196, 207, 2*
» menot ja tulot 6*
» määräraha 253
» siivoojattaren palkankorotus 92
» uuden vahtimestarintoimen perustaminen 92, 133
» viranpitäjäin sijaisille suoritetut palkkiot 233, 234
» viranpitäjät 269, 1*
Tilastolliset julkaisut, ilmestyneet 2*
Tilien, kaupungin, vuoden 1927, kertomus 48
» » » » tarkastus 48
Tilinpäätöksen valmistuminen määräaikana 48
Tilinpäätös, kaupungin, vuoden 1927 48
Tilintarkastajain vaali 140, 147, 274
Tilintarkastus, kaupungin kassa- ja tililaitoksen, sen ehdotetusta uudistamisesta annettu lausunto 144
Tilusvaihto kaupungin ja valtion välillä, sen aiheuttamat toimenpiteet 5, 157, 239
Toimikausi, työväenopiston johtokuntain jäsenten 147
Toimintaohjesäännön vahvistaminen, satamajäänsärkijän 119
Toimitusmaksut, taksa, jonka mukaan niitä kannetaan 275
Toipumakodin avustaminen 84, 95
Toisen kaupunginvoudin konttori, toimenpiteet siellä sattuneiden kavallusten johdosta 220

Toisen kaupunginvoudin konttorin henkilökunnan lisääminen 132
» » » lisämäärärahat 73
Toivolan koulukoti, peltomaan vuokraaminen sille 159
» maatilan erään toimen siirtäminen vakinaiseen palkkasääntöön..... 137
Toivonen, A., arkkitehti, valittu apulaisrakennustarkastajaksi 133
Tontin, koulu-, Oulunkylässä, vuokralleanto 158
» n:o 8, Albertinkadun, julistaminen yleiseksi paikaksi 113
» » 7, Hietaniemenkadun, kivitalon kuntoonpaneminen sairaanhoitajattarien asunnoiksi 34, 101
» » 1, Siltasaarenkadun, lunastaminen 110
» » 4, Suvilahdenkadun, lunastaminen 110
Tontinrajalla olevia rakennuksia, oikeus pitää paikoillaan 211
Tontit, luettelo myytäväksi tarjotuista 157, 276
» myydyt, tiedonanto niistä 264
» n:ot 4 ja 6, Espoonkadun, sairaalan rakentaminen niille 18
» oikeus lunastaa ne ilman huutokauppaa 157
» rahatoimikamarin myymät..... 155
Tontteja koskevat kaupunginasemakaavan muutokset ..... 3— 9
» oikeus rakennuttaa eräitä, poikkeamalla rakennusjärjestyksen rakennuskorkeutta koskevista määräyksistä..... 110—113
Tontti n:o 16, Arkadiankadun, poikakoulun rakentaminen sille..... 18
» » 13, Franzéninkadun, sen luovuttaminen Kansalaiskorkeakoululle 19
» » 2, Kaisaniemenkadun, evätty anomus sen luovuttamisesta 20
» » 9, » rakennustyöt sillä 156, 265
» » 7, » sen käyttö 156
» » 3, Nordenskiöldinkadun, evätty anomus saada lunastaa 18
» » 13, Pasilankadun, sitä koskeva riita 163
» » 28, Töölönkadun, sen luovuttaminen ammattienedistämislaitokselle 19
Tonttien ja talojen arvioiminen, palkkio siitä 240
» kaupungin, luovutusmuoto 20
» n:ojen 18 ja 20, Bulevardin, julistaminen yleiseksi paikaksi 113
» » 19 » 21, Lönnrotinkadun, kortt. 77, rakennuskorkeus..... 114
» osittaminen 3, 7
» osto 14, 16, 106, 154
» yhdistäminen 7
Tonttikysymyksiä koskeva selvitys 239
Tonttipaikka ammattienedistämislaitosta varten 19
» Juho ja M. Lallukan taiteilijakotia varten 19
» kansakouluja varten 23
» Kansalaiskorkeakoulua varten 19
» kouluja varten 18
» Käpylän seurakuntataloa varten 22
» merimieskirkkoa ja merimieslähetystaloa varten 22
» Oulunkylän yhteiskoulua varten 23
» posti- ja lennätintalolle 276
» sairaalaa varten 18
» virkamiesasuntoja varten 20
Tonttirajain korkeusmääräykset 110
» muuttaminen ..... 8—9
» uudestaanjärjestely 5
Topeliuksen muistopatsaalle luovutettava paikka 21

Torikauppa ... 36, 174
Toukolan asuntotuotanto ... 87*
» kansakoulun lisärakennus ... 240
» nahkuriliikkeen aiheuttamain epäkohtain poistaminen ... 172
» omakotialueiden kannattavuuslaskelmat ... 264
Tuberkuliinitutkimukset kansanlastentarhoissa ... 225
Tuberkuloosisairaala, virkain perustaminen sinne ... 136
Tuberkuloosisairaalan hoitomaksujen vahvistaminen ... 72
» rakennustyöt ... 31, 102
Tukholman tanskalainen viikko, kaupungin edustaminen siellä ... 153
Tulensammutusvälineiden osto ... 257
Tulenvaara raatihuoneella, toimenpiteet sen vähentämiseksi ... 258
» Sörnäisten niemekkeellä, toimenpiteet sen ehkäisemiseksi 28, 37, 46, 102
Tulipalot ... 15*
Tulli- ja pakkahuoneen sisustustyöt ... 33
Tullimaksut, vakuus niiden suorittamisesta ... 221
Tullipaviljongin, uuden, rakennuttaminen matkustajille ... 276
Tullipostiosaston, Katajanokan, huoneiston sisustaminen ... 207, 256
Tulo- ja omaisuusverolautakunnan huoneiston vuokra ... 192
» » » jäsenten vaali ... 152
Tulosääntö, vuoden 1929 ... 106
Tuntiopettajain, kaupungin opetuslaitosten, palkkion vahvistaminen ... 64
Tuomarinkylän ja Pakinkylän välinen tie, maan luovuttaminen sitä varten ... 182
» kartanoa koskevat kauppakirjat ... 155
Tutkijalautakunnan jäsenten vaali ... 150
Tuulaakimaksujen veloittaminen ... 9*, 10*
Tuurholma, määräraha kioskin rakennuttamiseksi sinne ... 210
» työt siellä ... 210
Tuurholman lepokodin luona olevain laiturien korjaaminen ... 212
Työlaitoksen, naisten, perustaminen ... 23*
Työlaitos, miesten, sen toiminta ... 28*, 39*
» » siellä sattuneen tulipalon aiheuttamien vahinkojen korjaaminen 259
» » sisustustöiden suorittaminen siellä ... 207
Työlaitosten ohjesäännöt ... 120
Työnhakemukset työnvälitystoimistossa ... 95*
Työntekijäin, kaupungin töissä olevain, sotapalvelukseen kutsuttujen, palkkaaminen 226
» » » » kesälomat ... 132*, 153*
» » » » kesälomia y. m. varten myönnetyt määrärahat ... 79
» » » » palkat ... 241, 131*
» » » » tapaturmavakuutus ... 241
Työnvälityksen harjoittamiseen myönnetty lupa ... 146
Työnvälityksestä myönnetty valtionapu ... 222
Työnvälitysoasasto, mierimiesten ... 95*, 97*
Työnvälitystoimiston henkilökunta ... 94*
» huoneisto ... 194
» huoneiston korjaustyöt ... 33
» johtokunnan antama vuosikertomus ... 94*
» » jäsenten vaali ... 150
» kaluston osto ... 256
» lisämääräraha ... 253

Työnvälitystoimiston ohjesääntö 120
» vahtimestarin ja siivoojattarien palkankorotukset 93
Työpalkat 81, 241, 131*
Työsuhteet Helsingissä vuonna 1928 ..... 98*
Työt, ks. Yleiset työt.
Työttömyys, ks. myös Hätäaputyöt.
Työttömyyden ehkäisemiseksi myönnetty valtionapu 222
» ehkäisemistä tarkoittavat toimenpiteet..... 40, 46, 80, 242, 243
Työttömyyskomitean kokoukset, palkkio osanotosta niihin 239
Työttömät metallityöläiset, asuntojen hankkiminen heille 141
» naiset, ammattikurssien järjestäminen heille 243
Työväenasunnot, ks. Kunnalliset työväenasunnot.
Työväenjärjestöjen Tiedonantaja, sen tilaaminen kaupunginkirjastoon kielletty..... 264
Työväenopistojen ohjesäännöt 120
» puheenjohtajaneuvoston johtosääntö 121
Työväenopiston johtokuntain jäsenten toimikausi 147
» ruotsinkielinen osasto, kirjojen y. m. osto sinne 258
» suomenkielisen osaston määräraha 258
» uudestaanjärjestely 128
» valtionapu 108, 222
Täytemaan vastaanottaminen, lisämääräraha sitä varten..... 41
Töölön, etu-, raitiotielinjan täydentäminen..... 27

Uimahalli osakeyhtiön laina kaupungin varoista 51
Uimahallin käyttö 266
Uimahuoneen rakentaminen Herttoniemeen, määräraha sitä varten 211
Uimalaitosten, kaupungin, käyttö 192
Uimapaikkojen järjestäminen 213
Ulkoilmakonserttien toimeenpaneminen, määräraha sitä varten 112*
Ulkoilmavalokuvaus, lupa harjoittaa sitä 175
Ulosottoapulaisten, rikostuomioiden toimeenpanokonttorin ja ensimmäisen kaupunginvoudin konttorin, palkankorotus 62, 91
» vaihtokassan suuruuden määrääminen 220
Ulosottolaitoksen tarkastajan antama kertomus 12*
» vuoden 1929 menosääntöön otetut määrärahat 91
Ulosottolaitos, laskukoneiden osto sinne 255
Urheilua ja leikkiä varten myönnettyjä määrärahoja 249, 250
Urheilukentälle, Eläintarhan, rakennettavat katselijaparvekkeet..... 211
Urheilulautakunnan antama kertomus 116*
» jäsenten vaali 151
Urheiluliitoille myönnetty määräraha 249, 250
Urheilutarkoituksiin tehty lahjoitus 88
Uudestaanjärjestely, Hämeentie 44
» työväenopiston 128
» ylioppilastalon kohdalla olevien raitiotieraiteiden..... 27
Uudestaanjärjestäminen, kaupungin kiinteistöhallinnon 131, 239, 275
» keuhkotautisten tiedonantotoimiston ja poliklinikan..... 123
» maidontarkastuksen 120
» maistraatin virkain 132

Vaaka, autoja varten, lupa asettaa 174
Vaali, aluelääkärien 141

Vaali, asunto-osakeyhtiöiden ja -osuuskuntain johtokuntain jäsenten 278
» edustajain, eri tilaisuuksiin 153
» hallitusten ja lautakuntain jäsenten 150
» kaasulaitoksen toimitusjohtajan 141
» katselmusmiesten 274
» kaupunginvaltuutettujen, sen toimittamisen määräaika 147
» kunnallisen hammaspoliklinikan johtajan 141
» lakimääräisten lautakuntain jäsenten 152
» lastenvalvojan varamiehen 141
» Nikkilän sairaalan ylilääkärin 141
» nuoremman oikeusneuvosmiehen 140
» rahatoimikamarin sihteerin 140
» sairaalain tiliviraston kamreerin 141
» tilintarkastajain 140, 147, 274
» valiokuntain ja komiteain jäsenten 149, 275, 276
» vanhempainneuvoston 152
» vuositilintarkastajain 147
» yksityisten laitosten ja hallitusten jäsenten 152
Vaalit, kunnallis-, lisämääräraha niitä varten 80
Vaatteiden korvaaminen, tapaturmassa turmeltuneiden 247
Vahingonkorvaus tapaturman aiheuttamasta ruumiinvammasta 241, 242
Vakuutusjärjestelmän poistaminen kaupungin teknillisistä laitoksista 49
Valiokunta järjestämään Helsingin vuoden 1918 kapinasta vapautumisen 10-vuotismuistojuhlaa 149
» laatimaan Helsingin — Korian rautatie-ehdotusta 149
» pohtimaan kysymystä Etelä-Suomen voimaosakeyhtiön osake-enemmistön lunastamisesta 277
» » » Suomen kansallisteatterin vieressä olevan katumaan omistusoikeudesta 276
» » » tonttipaikan luovuttamisesta posti- ja lennätintaloa varten 276
» valmistelemaan yleishyödyllisten yritysten ja laitosten avustamismäärärahan jakokysymystä 149
» ks. myös Komitea.
Valiokuntain jäsenten vaali 149, 276, 277
Valitus, erästä vuokraajaa vastaan tehty 170
Valkonauhayhdistyksen avustaminen 83
Vallilan asuntotuotanto 87*
» erään alueen vuokraaminen vaunutalleja varten 24
» » tontin vuokraaminen 23
» korttelin jaoituskaavan muuttaminen 7
Valmistavain ammattikoulujen valtionapu 108, 223
Valmistavan poikain ammattikoulun kaluston osto 257
» » » laajentaminen 77, 128
» » » lisämääräraha 254
» tyttöjen » huoneisto 195
» » » lisämääräraha 254
» » » viranpitäjäin sijaisille suoritetut palkkiot .. 236
Valtionavustukset, myönnetyt ..... 222—223
» vuoden 1929 tulosäännössä huomioonotetut 107
Valtioneuvoston tutkittaviksi ja vahvistettaviksi alistettavat päätökset 119

Valtionrautatiet, evätty anomus saada vapaalippuja lastensuojelulautakunnan hoidokeille ... 58
Valvojan, kaupungin painatustöiden, antama kertomus ... 280
Vanhaankaupunkiin rakennettava viemärijohto ... 46
Vanhankaupungin erään alueen järjestely ... 197
» vesijohtolaitoksen laajentamistyöt ... 37, 99, 106
Vanhempainneuvosto, erään koulun ... 152
Vantaanjoen yli vievän sillan uusiminen ... 203
Vantaanjoki, pelastusveneen hankkiminen sinne ... 259
» valtionapu uutta siltaa varten sen yli ... 222
Vapaalippuja valtionrautateillä lastensuojelulautakunnan hoidokeille, evätty anomus saada ... 58
Vapaapäivät, eräiden kaupungin viranpitäjäin ... 262
Varastetun omaisuuden korvaaminen ... 248
Varastoalueiden järjestely ... 276
Varastopaikat, niiden käyttö ja hallinto ... 164
» oikeus rakentaa autovaja ja korjauspajoja niille ... 164
» toimenpiteet niiden luvattoman käytön ehkäisemiseksi ... 166
Varastopaikkain vuokralleanto ... 164, 165
Varastosuojan rakentaminen maasta vietävän voin järjestelyä varten ... 7*
Varastotontti, tehdaslaitos sillä ... 114
Varsasaaren laiturin y. m. rakentaminen ... 212
» liikenne ... 126*
» vartioinnin järjestäminen ... 269
Vastuunvapauden myöntäminen kaupungin hallituksille ja lautakunnille ... 49
» » Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnalle ... 49
Vedentarpeen tyydyttäminen korttelissa n:o 189 ... 198
Veistoteosten pystyttäminen kaupungin puistoihin ... 260
Velat, kaupungin ... 91
Verojen, kunnallis-, kanto ... 220
» periminen ... 12*
Verolippujen periminen ... 12*
Verotuksessa tehtävä vähennys verovelvollisen henkilön tuloista ... 58
Verotuksesta kertyvät tulot vuoden 1929 tulosäännön mukaan ... 109
Verotusjärjestelmä, kunnallis-, sen uudistamista koskeva aloite ... 58
Verotuskysymyksiä ... 220
Verotuslautakunnan jäsenten vaali ... 150
» tulo- ja omaisuusverotuksen, jäsenten vaali ... 152
Verotusvalmistelukunnan antama vuosikertomus ... 106*
» lisämäärärahat ... 74
» puheenjohtajain palkkio ... 93
» siivoojattaren palkankorotus ... 93
» viranpitäjän sijaiselle suoritettu palkkio ... 233
Verotusvalmistelukunta, kuuden laskukoneen osto sinne ... 256
Verovelvollisen henkilön tuloista verotuksessa tehtävä vähennys ... 58
Veroäyrin suuruuden määrääminen ... 220
Veroäyrit, verotuslautakunnan panemat ... 107*
Vesialueet, Reimarsin tilaan kuuluvat, niiden valvonta ... 212
Vesialueiden, kaupungin eräiden, maarajat ... 197
» kaupungin eräiden, rauhoittaminen ... 197

Vesialueiden, osto ..... 10—13, 106 107
Vesijohdon ulottaminen Sofianlehdon lastenkotiin 37, 100
» » Sörnäisten niemekkeelle 37
Vesijohtoa, Mustikkamaan, koskevat kysymykset 198
Vesijohtojen laskemista varten myönnetty määräraha 38, 99, 100
Vesijohtolaitokseen perustettava uusi toimi 138
Vesijohtolaitoksen lisämäärärahat 78
» tulot vuoden 1929 tulosäännön mukaan 108
» Vanhankaupungin, laajentamistyöt 37, 99,106
» vuoden 1929 menosääntöön otetut määrärahat 99
Vesijohtoputkien uusiminen 198
Vesikioskien vuokraaminen 175
Vesipostien rakentaminen 198
Viemärijohdon, Pikku-Huopalahdessa olevan, aiheuttamat toimenpiteet 179
» rakentaminen Vanhaankaupunkiin 46
Viemärijohdot, määrärahoja niitä varten 46, 203
Viemäriolot, kaupungin, niiden järjestelyä koskevasta asiantuntijalausunnosta suoritettava palkkio 72
Vientivarastosuojan rakentaminen puunjalostustuotteita varten 276
Vientivoin lajittelua varten rakennettava varastosuoja 7*
Viertämisen, kadun, korvaaminen 224
Viikin ja Rastbölen välisen tien suunnitteleminen 275
» latokartanon vuokralleotto 158
Viran menettämisestä myönnetty hyvitys 64
Viranpitäjäin, kansanpuistojen, palkkajärjestely 227
» kunnallisten, erinäisten, vahvistettu palkkasääntö 59
» » eroamisvelvollisuus 139, 271
» » evättyjä palkankorotusanomuksia 64
» » hyväksyttyjä palkankorotusanomuksia 62
» » ikäkorotukset, myönnetyt 227
» » kielitaito, heiltä vaadittava 118, 119
» » lupa asua kaupungin ulkopuolella 273
» » » harjoittaa elinkeinoa 271
» » palkkajärjestelyn oikaistu päätös 59
» » palvelusehtosäännön muuttaminen 239
» » pätevyysehdot 270
» » sotapalvelukseen kutsuttujen, palkkaaminen 226
Viransijaisuuspalkkio v. t. kunnallispormestarille 66
Viransijaisuuspalkkiot, myönnetyt ..... 68, 232—237
Virastot, kaupungin, niitä varten vuoden 1929 menosääntöön otetut määrärahat 91
Virkain, kunnan, luokittelu 132, 136
» » muutetut nimitykset 122, 132, 133
» » uusien perustaminen 96, 121, 123, 124, 125, 128, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139
Virkaloma, tarkastus- ja satamakonstaapelien 59
Virkalomia, myönnettyjä 141, 267, 22*
Virkamiesasunnoille luovutettava tonttipaikka 20
Virkasivutulot, kaupunginpalvelijain lakkautetut, niiden korvaaminen 231
Vikasääntö, ehdotus muutoksiksi siinä 22*
Virkasääntöehdotuksen, uuden, laatiminen 239

Virkavapaus, sairauden takia myönnetty, evätty anomus saada nauttia palkkaa sen ajalta 66
» » » » oikeus palkan nauttimiseen sen ajalta 65, 68, 232
Virkavuosien laskeminen, evätty oikeus siihen 71
» » siihen myönnetty oikeus ..... 68—71, 85
Voimistelusalien, kansakoulujen, käyttäminen 189
Voimisteluseurojen avustaminen 249
Vuokra, Eläintarhan huvilapalstan 162
Vuokraajaa vastaan tehty valitus 170
Vuokra-alueita, luvatta käytettyjä, siitä aiheutuvat toimenpiteet 166
» avustus, myönnetty 231
Vuokraaminen, asuntotonttien ja -alueiden 159
» erään Pakinkylän palstan 158
» » Pukinmäen alueen 158
» » Ruskeasuon alueen 165
» » Vallilan tontin 23
» Korpaksen tilan 158
» koulutontin, Oulunkylässä 158
» laidunmaiden 166
» Lammassaaren 158
» Länsisataman erään varastotontin 24
» » korttelien 23
» Munkkisaaren 24
» peltomaan 159
» perunapalstain 166
» Puodinkylän tilan 158
» ravintolain 193
» tehdastonttien 163
» varastopaikkain 164, 165
» vesikioskien 175
Vuokraehdot, muutetut 171
Vuokralleotto, Viikin latokartanon 158
Vuokramaksujen alentaminen 171
» korottaminen 158, 171
» palauttaminen 171
Vuokramaksun suorittamisen lykkääminen 171
Vuokramaksut, Kumpulan siirtolapuutarhain 26
» omakotialueiden 158, 264
Vuokraoikeuden pidentäminen 25, 166
» siirtäminen 167
Vuokrasopimukset, irtisanotut 171
» peruutetut 170
Vuokrasopimus koskeva Kaarelan tilaa 170
» » Puodinkylän alueita 170
» » ruutikellareita 170
Vuokrat, vahvistetut 192, 193
Vuokratiedustelun järjestäminen 263, 3*
Vuorikadun kivikaiteen alentaminen 200
Vuosineljännestarkastus kaupunginkassassa 262
Vuositilintarkastajain vaali 147

Vähennys verovelvollisen henkilön tuloista, verotuksessa tehtävä 58

Yhdistäminen kaupunkiin, Pakinkylän 146
» korttelien ..... * 7
» tonttien 7
Yleiset rasitukset, niitä varten vuoden 1929 menosääntöön otetut määrärahat 94
» työt, kaupungin, lisämääräraha niitä varten 47, 78
» » » määräraha niitä varten 40, 41
» » » niiden hallituksen antama kertomus 131*
» » » » » jäsenten vaali 152
» » » niitä varten vuoden 1929 menosääntöön otetut määrärahat 101
» » » tulot niistä vuoden 1929 tulosäännön mukaan 108
» » rahatoimikamarin määräämisvalta sellaisten alkuunpanemiseen nähden 104
Yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahasto 86*, 91*
Yleishyödyllisten yritysten ja laitosten avustaminen ..... 81—84, 88*
Yleisen ammattilaiskoulun valtionapu 223
Ylioppilastalon kohdalla olevien raitiotieraiteiden järjestely 27
Ylitetyt määrärahat 41, 47, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80
Yritysten ja laitosten, yleishyödyllisten, avustaminen ..... 81—84, 88*
Yötyö sairaaloissa 124

Äitiyseläkkeen, kunnallisen, järjestäminen 23*

Julkaisuluettelo.

A. Helsingin kaupungin tilasto.

I. **Terveyden- ja sairaanhoito.** Helsingin kaupungin tilastokonttorin julkaisema.
1—13. 1910—26.

II. **Ulkomaan kauppa.** Helsingin kaupungin tilastokonttorin julkaisema.
1—11. 1916—26.

III. **Merenkulku.** Helsingin kaupungin tilastokonttorin julkaisema.
1—3. 1915—26.

II—III. **Ulkomaan kauppa ja merenkulku.** Helsingin kaupungin tilastokonttorin julkaisema.
1—3. 1927—29.

IV. **Helsingin kaupungin teknilliset laitokset.** Helsingin kaupungin teknillisten laitosten hallituksen julkaisema.
1—14. 1916—29.

V. **Kaupungin tilit ja tilinpäätös.** Helsingin kaupungin rahatoimikonttorin julkaisema.
1—14. 1916—29.

VI. **Opetuslaitokset.** Helsingin kaupungin tilastokonttorin julkaisema.
1—6. 1916—27.

B. Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja. Helsingin kaupungin tilastokonttorin julkaisema.
5—14. 1909—15. 12—23. 1919—30.

C. Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. Helsingin kaupungin tilastokonttorin julkaisema.
21—41. 1908—28.

D. Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri. Helsingin kaupungin tilastokonttorin julkaisema.
1—8. 1911, 1914, 1919, 1922, 1924, 1926, 1928, 1930.

E. Helsingin kaupungin kunnallinen asetuskokoelma. Helsingin kaupungin tilastokonttorin julkaisema.
1—7. 1923—29.

F. Helsingin kaupunkia koskevat asetukset. Kunnallinen käsikirja. Helsingin kaupungin tilastokonttorin julkaisema.